Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

FL. JOSEPHI
OPERA.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ
ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

FLAVII JOSEPHI
HIEROSOLYMITANI
SACERDOTIS

Opera qvæ extant omnia,

Nempe

ANTIQVITATUM JUDAICARUM Libri XX. Sigismundo Gelenio interprete.

DE BELLO JUDAICO Libri VII. interprete, Rufino Aqvilejensi.

Liber DE VITA SUA cum interpretatione Gelenii.

ADVERSUS APIONEM Libri II. cum versione antiqva à Gelenio emendata, &

DE MACCABÆIS, seu de Imperio rationis Liber cum paraphrasi Erasmi Roterodami.

ACCEDIT INDEX LOCUPLETISSIMUS.

Juxta editionem Græco-Latinam Genevensem ad manuscriptos Palatinæ bibliothecæ Codices castigatam, qvæ nunc à pluribus mendis expurgata, & præterea

PROLEGOMENIS
&
APPENDICE
auctior redditur.

Cartusiæ Waldicensis

1702

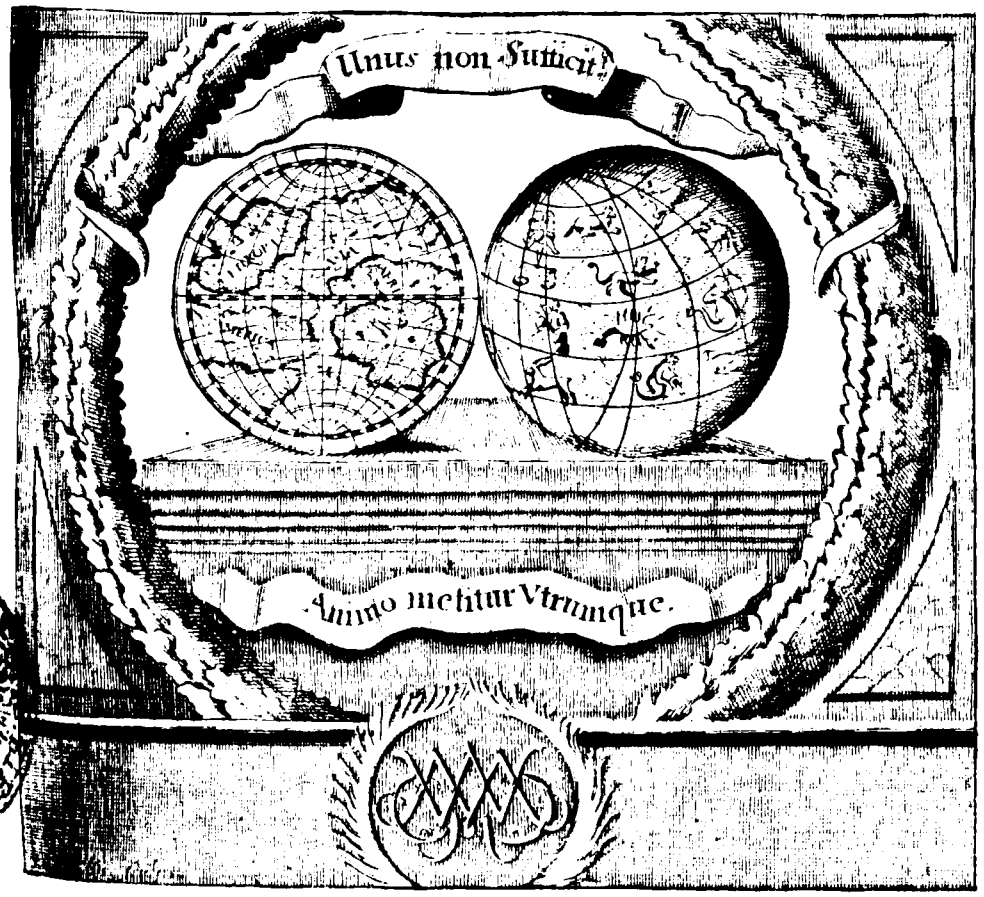

COLONIÆ,
Sumptibus Mauritii Georgii Weidmanni.
ANNO M. DC. XCI.

THOMÆ ITTIGII
S. T. L.
ad novam hanc Josephi editionem
PROLEGOMENA.

Multorum curæ in Josephũ frustra hactenus promissæ & expectatæ.

Um à pluribus annis multa excellentia ingenia novam Operum Flavii Josephi editionem parturiverint, nescio qvo fato factum sit, ut fœtum animo conceptum & sæpe jam partui maturum eniti non potuerint. Omnibus enim, qvi utilissimo huic labori manum admoverunt, vel morte, anteqvam absolverent, præventis, vel ob alias causas a cœpto revocatis, literatus orbis diuturna exspectatione suspensus, & novi Josephi desiderio pæne contabescens spes tandem suas & vota per integrum seculum delusa sensit. Annus agebatur superioris seculi octavus & octogesimus, cum BONAVENTURA CORNELIUS BERTRAMUS lucubrationes suas Franckthalenses a loco, ubi Geneva relicta tum agebat, sic appellatas ederet, in qvibus profitebatur, (1.) se jam pridem in omnes Josephi libros notas meditatum, & aliqvando, si Deus permitteret, editurum esse. Verum doctissimo hoc Viro post Sexennium Lausani, qvo a Bernatum republica evocatus fuerat, mortuo, simul etiam promissæ in Josephum notæ expirarunt. Hanc jacturam JOSEPHUS JUSTUS SCALIGER abunde resarturus videbatur. Vix enim admirandum illud opus, qvod thesaurum temporum inscripsit, in lucem publicam emiserat, cum

Bertrami.

Scaligeri.

(1.) Cap. 3. p. 59.

cum pleriqve eruditorum, Casaubono teste, (2.) non dubitarent, qvin Scriptorem sibi cognominem, a pluribus, qvibus hactenus obscuratus fuerat, mendis expurgaturus, doctisqve suis animadversionibus illustraturus esset. Qvos opinio sua minime fefellit, siqvidem Phœnix ille Criticorum, cum jampridem infinita, qvæ a nemine intelligi possent, loca in vulgata Josephi editione animadvertisset, & subinde nonnullis eruendis & restituendis ingenii sui vires impendisset, de hoc etiam nobilissimo Scriptore, Josepho inqvam, dummodo Amicorum ope varias manuscriptorum Codicum Lectiones nanciscipossetse bene meriturum Carolo Labbeo per literas Nonis Februarii A. C. cIↃ IↃC VII. (3.) scriptas indicabat, & morti jam vicinus (4.) ad exeqvendum hoc propositum ætati suæ triennii spatium a supremo rerum humanarum Arbitro superaddi exoptabat. Et profecto non parum lucis & ornamenti Josephi scriptis conciliari potuisset, si illustri Scaligero, qvod animo gestiebat, perficere licuisset. Qvod obscurum nemini esse potest, qvi ejus notas ad fragmenta selecta veterum Græcorum apud Josephum & Eusebium servata, & ejusdem animadversiones ad Eusebii Chronicon legerit. Verum istam Josephi editionem immatura Viri Divini mors rei literariæ invidit, ut Casaubonus alicubi (5.) qveritur, qvem una cum Carolo Labbeo vetustissima Regiæ, qvæ Parisiis est, Bibliothecæ exemplaria ad vulgatam Josephi editionem conferre non piguerat, ut, qvi Scaligero Josephi a librariorum corruptelis vindicandi consilium dederat, pulcherrimos illos conatus etiam qvalicunqve auxilio juvaret. Post Scaligeri mortem parum aberat, qvin ISAACUS CASAUBONUS modo nominatus & nunqvam sine veneratione nominandus palmam in medio relictam occuparet, a qvo sane non pœnitendam Josephi editionem sperare poterant Musarum sacris operantes, cum incomparabilem ejus doctrinam jamdudum in plurimis aliis, qvos ediderat, Scriptoribus Græcis pariter & Latinis ad miraculum usqve probatam

Casauboni.

(2.) Epistol. 496. edit. Græv. (3.) libr. 4. ep. 353. (4.) Conf. Patin. epist. 67. p. 186. edit. Paris.
(5.) Exercit. I. ad Baron. c. 34. n. 99.

tam cognoviſſent. Verum cum neqve ætas, qvæ jam provectior erat, tantæ molis oneri ferendo ſatis valida, neqve loci, ubi extrema vitæ tempora ducebat, conditio peragendo huic negotio ſatis commoda videretur, ut ipſe (6.) in epiſtola proximo ante mortem ſuam anno Londini ſcripta judicavit, nihil de Joſepho certa fide promittere auſus eſt. Neqve tamen defuerunt alii, qvi Joſephum edendum & illuſtrandum in ſe ſuſciperent. PETRUS enim CUNÆUS in literis ad Franconem Duyckium, ſeu præfatione libri 3. de Republica Hebræorum commentarios in univerſa Flavii Joſephi Opera polliceri minime dubitavit. Qvem cunctantem & moras excuſantem eloqventiſſimus Buchnerus [7.] & alii Familiares ſerio urgebant, ut ſpem de Joſepho factam qvamprimum expleret, morasqve omnes rumperet, & qvicqvid vinculorum pulcherrimis iſtis commentationibus necteretur, prorſus abſcinderet, ne dilata abſolutiſſimi illius operis editione docti multas magnasqve res diutius ignorare cogerentur. Verum ante vivis exceſſit Cunæus, qvam fidem liberaret. Cunæi. Idem SAMUELI PETITO accidit Nemauſenſis eccleſiæ Miniſtro & Theologiæ Profeſſori, Viro neqvaqvam Exiguo, ſed, ut Reineſii judicium noſtrum faciamus, inter Gallorum literatorum maximos numerando, [8.] qvem in nova Joſephi interpretatione, notisqve ad eundem Scriptorem edendis occupatum cum fama paſſim ſpargeret, non mediocriter eo nomine gaudebant, qvotqvot Joſephi ſcriptis bene cupiebant. Nec deerant, qvi laudabile hoc inſtitutum collatis ſuis operis egregie juvarent, in qvorum numero Nicolaus Fabricius Peireſcius, qvi per Lucam Holſtenium variorum locorum collationem cum tribus Codicibus Vaticanis manuſcriptis Petito impetravit [9.] Hugo autem Grotius, qvi hactenus de ea Joſephi parte, qvæ legis præcepta continet, & interpretanda & notis ſuis illuſtranda cogitaverat, cum totius Joſephi editionem a Petito parari intelligeret, ſe qvicqvid poſſet ad eam prompte col-

Petiti.

(6.) Epiſt. 717. (7.) Part. 1. epiſtol. 176. (8.) Libr. 1. Var. Lect. c. 25. (9.) Conf. Gaſſend. in vit. Peireſc. p. 195.

collaturum datis ad Peireſcium literis ſpopondit. [10.] Qvibus promiſſis an Grotius ſteterit, ignoro. Id tantum ſcio, qvod dum Petiti in Joſephum lucubrationes, qvæ, ut ex Riveti ad Voſſium epiſtola [11.] liqvet, maximo cum ſumtu & labore collectæ ferebantur, multi hiarent, imperfectas nec ad umbilicum perductas moriens reliqverit, & neqve Samuel Sorberius, ad qvem cognationis jure id negotii ſpectare videbatur (erat enim Petiti e ſorore nepos) neqve alius qvisqvam poſthumum illum Petiti fœtum in lucem hactenus produxerit, & omnis de Petiti Joſepho ſpes decollaverit. Poſt Petitum in Joſepho occupatus fuit EMERICUS BIGOTIUS, cui ne idem eveniret, qvod Petito acciderat, Patinus exoptabat. [12.] Nec dubito qvin etiam apud alios & egregia de Bigotio exiſtimatio, & amor boni publici ejusmodi vota expreſſerit. Verum Bigotius telam, quam exorſus fuerat, aliis pertexendam poſtea relinqvere maluit. Dicendum hic etiam foret de JOHANNE HENRICO BOECLERO, inſigni qvondam Argentoratenſis Academiæ ornamento, & Præceptore meo æternum venerando, ſi Godofredi, Spanhemii, Forſtneri, aliorumqve amicorum monitis, qvibus ad Joſephum Autorem ſibi perqvam familiarem illuſtrandum ſolicitabatur, locum aliqvem concedere voluiſſet [13.] ſed multis aliis negotiis diſtractus de toto Joſepho edendo deſperavit, & tantum priora *ἰουδαϊκῆς ἀρχαιολογίας* capita peculiari diſſertatione illuſtravit. Progredior ergo ad CHRISTIANUM NOLDIUM, qvi in præfatione hiſtoriæ ſuæ Idumææ non ſolum aliorum, qvi de Joſepho emendando cogitarunt, & in his GERHARDI JOHANNIS VOSSII qvoqve meminit, & præterea poſt Scaligeri, Voſſii & Petiti mortem JOHANNEM COCCEJUM & CHRISTIANUM SCHOTANUM in hunc laborem ſucceſſuros ſperare jubet, ſed ſibimet etiam ipſi ad arduum hoc opus aggrediendum animos non deeſſe ſignificat. At Noldium & ſpes de Coccejo & Schotano fefellit, niſi Schotani bibliothecam hiſtoriæ ſacræ Veteris Teſtamenti ob nonnul-

Bigotii. Bœcleri. Noldii. Voſſii. Cocceji. Schotani.

la

(10.) Epiſtol. 1564. (11.) Epiſtol. 362. (12.) Epiſt. 67. (13.) Conf. Wagenſeil. epiſtol. ad Arnold.

la Josephi loca illustrata referre huc velimus, & ipse qvoq; orbi Literato ereptus est, anteqvam, quod pridem animo molitus fuerat, effectum dare posset. Omnes autem, quorum insigne de Josepho bene merendi studium hactenus laudavimus, apparatus copia superavit JOHANNES ANDREAS BOSIUS Lipsiensis, Historices in inclyta Jenensi Academia Professor celeberrimus, cui tam felici esse licuit, ut Augustissimo Imperatore Leopoldo clementissime indulgente ex bibliotheca Vindobonensi insignes qvosdam Josephi codices MSS. emendandis Josephi operibus haud parum profuturos impetraret. Qua de re peculiaris Petri Lambecii ad Serenissimum Augustum, Brunsvicensium & Luneburgensium Principem, qvi publici boni causa apud Imperatorem pro Bosio interceserat, epistola Vindobonæ A.C. cIↃ IↃC LXVI. excusa legitur, in qvâ Codices illi manuscripti ad Principem Augustum indeqve ad Bosium transmissi breviter delineantur. Erant autem codices illi numero septem, & in his quatuor Græci, tres reliqui Latini. Primus, ut a Græcis ordiamur, continebat Judaicarum antiquitatum libros 20. abbreviatos & passim interpolatos, & a principio mutilos, qvem codicem Augerius Busbeckius Ferdinandi I. ad Solimanum Turcarum Tyrannum Legatus Constantinopoli sibi comparaverat. Secundus qvem itidem Busbeckius Constantinopoli nactus fuerat, exhibebat historiam belli Judaici a verbis: τρεπόμενοι δ' ἅπαντας διώκει, quæ libro 1. cap. 13. leguntur usq; ad verba: τῷ Καίσαρι θαυμασιώτερον ἢ πε τοῖς quæ libri 7. cap. 7. extant. Tertius codex complectebatur antiqvitatum Judaicarum libros 10. priores, & præmissos singulis libris capitum indices, etsi in ipso contextu nullum divisionis librorum in capita indicium compareret, ex qvo divisionis hujus in capita autorem non esse Flavium Josephum, sed singulos libros continenti scriptura primum cohæsisse Lambecius colligebat, qvi primi libri indicem ab his verbis incipere docet: Bosii.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Ἰωσήπου ἱστοριῶν τῆς ἰουδαϊκῆς ἀρχαιολογίας.

Προοίμιον περὶ τῆς ὅλης πραγματείας.
α΄ ἡ περὶ νόμου σύστασις, καὶ ἡ διάταξις τῶν στοιχείων.
β΄ περὶ τῆς γένεσις Ἀδάμ &c.

Pertinuit olim hic codex ad monaſterium qvoddam urbis Conſtantinopolitanæ, qvod dicitur S. Georgii in Manganis, ſeu loco, ubi μάγγανα h.e. machinæ bellicæ cum materiis mechanicis variisqve inſtrumentis ad urbium oppugnationes idoneis aſſervari ſolebant [14.] Deinde venit in manus Dionyſii cujusdam Zazynthii, cujus Pater eum Conſtantinopoli ſibi acqviſiverat. Poſtea eum emtionis jure ſibi vendicavit Johannes Sambucus Maximiliani II. & Rudolphi II. Conſiliarius, a qvo ad Sebaſtianum Tenckna-gelium auguſtiſſimæ bibliothecæ qvondam Præfectum tranſiit, poſt cujus obitum tandem in Cæſaream bibliothecam translatus fuit. Qvartus Codex comprehendebat Joſephi de Maccabæis librum ſub hoc titulo: Μαρτύριον τῶν ἁγίων μακκαβαίων ἐκ τῆς ἰωσήπου ἱστορίας. Eadem de Græcis iſtis Joſephi Codicibus Lambecius (15.) in ſuis de bibliotheca Vindobonenſi commentariis iteravit. Qvintus Codex, ut ad Latinos progrediamur, continebat Antiqvitatum Judaicarum libros 20. & libros 7. de Bello Judaico ex verſione antiqva, qvæ Rufino Aqvilejenſis eccleſiæ Presbytero vulgo tribuitur. Sextus exhibebat librum de Maccabæis ex verſione antiqva hominis cujusdam Chriſtiani, qvi eam paſſim interpolavit. Titulus eſt hujusmodi: Paſſio S. Machabæorum ſecundum Flavium Joſephum. Ipſe autem tractatus ſic incipit: Principium meum Philoſophico qvidem Sermone, ſed Chriſtiano explicabitur ſenſu. Neceſſe eſt enim &c. De Autore verſionis nondum ſibi liqvere ait Lambecius, etſi certo conſtet, qvod perantiqva ſit, & ad indagandam Græci textus ſinceritatem plurimum juvare poſſit. Septimus deniqve Codex epitomen antiqvitatum Judaicarum Flavii Joſephi com-

(14.) Conf. Cang. Conſtantinop. Chriſt. libr. 2. p. 155. & libr. 4. p. 124.
(15.) Tom. VIII. p. 2. 4. 43. & 101.

complectebatur ſub hoc titulo: Incipit liber antiqvitatis Flavii Joſephi Hiſtoriographi. Ipſa epitome hujusmodi habet initium: In principio creavit Deus cœlum & terram, ſed dum terra in adſpectum non veniret, & profunditate tenebrarum celaretur, & ſpiritus Dei deſuper ferebatur, Deus fieri lumen juſſit, qvo facto &c. Uſus vero præterea eſt Boſius duobus Codicibus manuſcriptis bibliothecæ noſtræ Academicæ Paulinæ uno Græco & altero Latino, nec non membranis perantiqvis & emendatiſſimis Gymnaſii Portenſis, & manuſcripto Schleuſingenſi, cujus uſum illuſtri Seckendorffio Heroi de re literaria plurimisqve literatis immortaliter merito acceptum retulit. Acceſſerunt Variæ Lectiones ab Emerico Bigotio ex Regio Pariſienſi Codice & duobus Florentinis excerptæ, qvas Voſſii, Heinſii, Gronovii & Grævii maximorum Belgii Luminum ope feliciter impetravit, item variæ Lectiones ex duobus manuſcriptis bibliothecæ Noribergenſis, qvas Vir venerandæ memoriæ Chriſtophorus Arnoldus ipſi procuravit. Qvid igitur de Joſepho ſperari non poterat, cum ad hæc aliaqve ſubſidia ingenium ſuum & immenſam eruditionem & indefeſſas vigilias afferret clariſſimus ille Polyhiſtor? Verum vitæ ſumma brevis ſpes, qvas inchoaverat, longas intervertit, & Joſepho ad vitam revocando dum incubuit Vir doctiſſimus, vitam ipſe perdidit. Qvo mortuo STEPHANUS LE MOYNE ſeu MONACHIUS ſupererat, leMoyne qvi edendi Joſephi curam in ſe ſuſciperet. Pridem id Vir clariſſimus jam animo ſuo agitaverat, Boſioqve per literas ſignificaverat (16.) Incitabant etſi currentem Samuel Bochartus & alii, optimeqve de eventu paſſim ominabantur eruditi. Audiamus nobiliſſimum Wagenſeilium, qvi in præfatione ad ignea Satanæ tela (17.) cum in cauſam inqviſiviſſet, cur Joſephus eximius & utiliſſimus ſcriptor tam-

(16.) Conf. Boſ. in exercit. ad perioch. Joſeph. c. 1. theſ. 10. (17.) p. 69.

tamdiu deſertus jacuerit, nec commentatorem invenerit, etſi publica vota id ſæpe flagitarent, & interim alii minoris momenti libri annotationibus, obſervationibus, caſtigationibus & commentariis onerarentur, ejus rei hanc cauſam eſſe dicit, qvod qvi in Joſepho exponendo periculum fecerunt, ad ejus ſcripta explicanda animum Græcorum Latinorumqve Scriptorum lectione ſubactum non ſufficere, ſed alia inſuper præſidia & imprimis non mediocrem Talmudicarum Pandectarum cognitionem afferri oportere deprehenderint, qvalia præſidia cum Petito non defuerint, ejus in Joſephum commentarios, ſi extarent, ſe in precio habiturum aſſerit, & tandem iſta ſubjicit: Nunc ſpes & exſpectationes noſtræ in Stephanum le Moyne converſæ ſunt, qvem nihil doctrinæ profundioris latet, qviqve iis adminiculis, qvibus ad Joſephum emaculandum, illuſtrandumqve opus eſt, abundat, proindeqve huic operi pridem feliciter manum admovit. Qvanta autem fuerit in Monachio Joſephi edendi cupiditas, ipſe in Prolegomenis ſuis ad varia ſacra ſatis indicat, ubi refert, qvod, cum ex Rotomagenſi eccleſia ad Lugdunenſem Academiam vocatus fuiſſet, plenus Joſepho in Belgium venerit, & ſucceſſus non pœnitendos ſperaverit, nec infauſtis ominibus operis ab aliis toties fruſtra tentati deterritus fuerit. Meliora ipſi augurabantur explorati lacerti, & humeri pondus ferre non recuſantes, & codicum Florentinorum, Pariſienſium, Londinenſium, Oxonienſium & virorum doctorum variis lectionibus & emendationibus munitæ inſtructæqve vires onerigraviſſimo non impares videbantur. Recurrebat, ut ipſe loqvitur, ſingulis diebus Joſephi memoria, magna ſemper oculis obverſabatur imago, vota, conſilia, promiſſa identidem officium repræſentabant, animus impatiens labo-

PATRIBUS
REIPUBLICÆ LIPSIENSIS
VIRIS
Magnificis, Nobilisſimis, Amplisſimis,
Conſultiſſimis, Prudentiſſimis,

PATRONIS SUMMIS.

EX qvo jure civitatis Veſtræ gaudeo, qvo me octo ab hinc annis donatum memini, poſt Dei cultum nil magis curæ mihi cordiqve fuit VIRI MAGNIFICI ATQVE NOBILISSIMI, PATRONI MAXIMI,

qvam

qvam ut libraria mea officina bono publico prodeſſem. Qva in re neqve gravibus impenſis unqvam, neqve indefeſſis laboribus peperci. Teſtari id poterunt Euſebii Cæſarienſis volumina de præparatione & demonſtratione evangelica, Sancti Athanaſii Epiſcopi Alexandrini, Gregorii Nazianzeni, & Dionyſii Halicarnaſſenſis opera, Abarbanelis Judæi in Prophetas majores commentarius, aliiqve Scriptores, qvos cum raritate ſua ſe commendare, & ab eruditis deſiderari intelligerem, ut novis typis impreſſi publicam lucem denuo adſpicerent, curavi, qvamvis ob triſtiſſima belli tempora, & commerciorum qvæ indies in pejus ruunt decrementum inter tot miſerabiles regionum & urbium ruinas, qvibus & dulciſſimam patriam meam antiqvam Nemetum urbem Spiram oppreſſam & pœne ſepultam expertus ſum, tantorum ſumtuum periculum facere minus oportunum videretur. Nunc in eo ſum, ut Imperatoris Juliani opera a doctiſſimo Jeſuita Dionyſio Petavio qvondam Græce & Latine edita cum novis obſervationibus Viri celeberrimi Ezechielis Spanhemii, qvas Literato Orbi gratiſſimas futuras haud temere confido, e bibliopolio meo propediem emittam. Et impoſterum qvoqve, ſi Divina Gratia permittat, optimis qvibusqve libris evulgandis curas meas & facultates impen-

impendere non desistam, certa spe animatus, fore, ut Vos PATRES REIPUBLICÆ OPTIMI, PATRONI MAXIMI, qvod hactenus feciſtis, hos Civis Vestri conatus, & bonas literas juvandi ſtudium ſumma Vestra benevolentia fovere non ceſſetis. Hanc fiduciam in me excitarunt magna illa, qvæ in me ab eo tempore, qvo domicilium in Urbe Vestra fixi, contuliſtis beneficia, & ſingularis affectus, qvo Magnifici Conſules WAGNERUS, BORNIUS, STEGERUS, Nobiliſſimi Proconſules, alter BORNIUS & FALCKNERUS, Conſultiſſimus Prætor PLAZIUS, nec non CARPZOVIUS, GRÆVIUS, PINCKERUS, BAUDISIUS aliiqve Senatorii Vestri Ordinis Proceres, omnes doctrina & meritis incomparabiles & qvovis elogio majores, tenuitatem meam proſecuti ſunt. Vos, Venerandi Juſtitiæ Sacerdotes, præſidio & patrocinio Vestro rebus meis & fortunis nunqvam defuiſtis, Vos celeberrimi literarum, qvibus ad miraculum excellitis, Fautores officinam meam qvalemcunqve haud raro præſentia Vestra illuſtrem reddere, & libraria mea ſupellectile cum privatas Vestras bibliothecas, tum publicam illam locupletare dignati eſtis, qvæ paucis ab hinc annis a Vobis inſtituta, & inæſtimabili rariſſimorum librorum aliorumqve cimeliorum apparatu ſubinde aucta inter ſplendidiſſima

didisſima Urbis hujus ornamenta jure ſuo numeratur. Et hanc ipſam bibliothecam Veſtram impræſentiarum Joſephus meus ambit, qvem, ut qvalecunq; gratæmentis monumentum exiſtat, Magnificis Veſtris & Nobiliſſimis Dignitatibus humillime offerre audeo. Vix ediderat ſcripta ſua Flavius Joſephus, cum ea Romani publicæ bibliothecæ honore dignati ſunt. Concedite qvæſo Patroni Summi & novæ huic Joſephi editioni hunc honorem, ut in publica Veſtra Bibliotheca reponatur. Non timebit Joſephus armamentarium, cui Bibliotheca Veſtra incumbit, cum armis non minus qvam literis ſtrenuus fuerit. Deus autem Inclytum Veſtrum Collegium, cum ſplendidiſſimis Familiis & tota Republica ſub Umbra SERENISSIMI AC POTENTISSIMI ELECTORIS noſtri omnibus bonorum incrementis in pace florere jubeat.

Magnificarum, Nobiliſſimarum Ampliſſimarumqve Dignitatum Veſtrarum

Cultor devotiſſimus

MAURITIUS GEORGIUS WEIDMANNUS.

res peroptabat, & ad carceres ſtans illosqve mordens mapparium ac mappam anhelabat, & admitti, pergere, ſtadium licet longum & difficile decurrere & ſuperare geſtiebat. Verum, dum ſic totus in Ioſephum intentus eſſet, rumor de Ioſepho in Anglia edendo aures ejus perculit, qvem etſi ut falſum contemneret, cum paulo ante in Anglia verſatus nihil plane de Ioſepho typis imprimendo inaudiviſſet, poſtea tamen & freqventibus amicorum literis, & ipſo ſpecimine Anglicanæ editionis oculis oblato certior ea de re factus, amores ſuos, qvos tanto ardore deperibat, e medio ſinu raptos, ut ingenue fatetur, haud levius doluit, qvam ſi coſtam a latere avulſam ſentiret. Qvid faceret? Non invidendum videbatur Ioſepho, qvod e theatro Scheldoniano cum magno ſplendoris augmento emittendus eſſet. Animum igitur ad alia abduxit, Joſepho tantiſper ſepoſito, donec poſt Anglicanam editionem, ſi non uberrimæ meſſi, ſaltem non ignobili ſpicilegio locus relinqveretur. Qvod ſi Monachio adhuc vita ſupereſſet, non dubium eſt, qvin ad priſtina de Joſepho edendo conſilia rediturus eſſet, ſiqvidem Anglicanæ editionis fama, qva perturbatus Joſephi curam abjecit, in nihilum abiit. Nondum mihi prima illius Anglicanæ editionis a Viro celeberrimi nominis EDUARDO BERNARDO procuratæ folia videre contigit. Bernardi. Qvantum vero ex Amicis cognoſcere licuit, id imprimis ejus inſtitutum fuit, ut ex multis manuſcriptis codicibus varias lectiones textus Græci, & antiqvæ verſionis colligeret, & nonnunqvam animadverſiones ſatis prolixas adderet, in qvibus ex manuſcriptis Arabicis non pauca expoſuit. Verum, uti jam dictum, hanc etiam Ioſephi editionem neſcio qvæ impedimenta remorantur, & Anglorum literæ de ea plane deſperare jubent, qvamvis & Petiti manu exarata ad Joſephum commentaria, & qvæ Boſius ad Joſephum collegerat, aliaqve qvæ ad exornandam hanc

editionem facere poſſent, magno pretio undiqve conqviſita & redemta fuerint.

Joſephi τὰ σωζόμενα.

Optandum utiqve, ut ex tot Eruditi Orbis Atlantibus vel uni Joſephum emendatiorem, qvam hactenus prodiit, & illuſtriorem edere licuiſſet. Neqve tamen diutius ferendum, ut Bibliopolarum officinæ Joſephi ſcriptis plane careant, ne ſingulare Divinæ Providentiæ beneficium negligere videamur, qvæ Joſephi opera ad noſtram usqve ætatem ſervari voluit, abs qvibus multa cognitu haud indigna ſcientiam noſtram fugerent, & imprimis res proximis ante Chriſti adventum annis in eccleſia geſtæ denſiſſimis ignorantiæ tenebris ſepultæ jacerent. Sunt autem iſta Joſephi ſcripta, qvæ in eruditorum manibus verſantur, libri 7. de Bello Judaico, Antiqvitatum Judaicarum libri 20. cum appendice de vita ſua, libri duo contra Apionem, & Panegyricus in Maccabæos. Et hiſtoriam qvidem Belli Judaici, qvod & ipſe miſerabile vidit, & cujus pars magna fuit, Hebraice primum ſcripſit, qvæ editio temporum injuria intercidit. Poſtea eandem Græco ſermone complexus eſt. Tanta autem operis hujus fiducia ipſi fuit, ut illud Imperatoribus Veſpaſiano & Tito, qvorum auſpiciis bellum illud conſummatum fuit, offerre non dubitaverit. Nec ingratum Imperatoribus munus illud fuit. Certè Titus Imperator, ut ipſe Joſephus (18.) teſtatur, ὅπως ἐκ μόνων αὐτῶν ἐβελήθη τὴν γνῶσιν τοῖς ἀνθρώποις παραδοῦναι τῶν πεφάξεων, ὥςε χαράξας τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ τὰ βιβλία δημοσιεῦσαι προσέταξεν, qvæ verba Nicephorus in hiſtoria ſua eccleſiaſtica [19.] ita reddit, ut Titum libros iſtos de bello Judaico ſua ipſius manu deſcripſiſſe dicat, idqve Johanni Lango (20.) non improbabile videtur, cum Titus, Svetonio teſte (21.) ſcribendi velocitate vel amanuenſes ſuos ſuperaverit, etſi alias Rufinus in verſione Euſebii hunc Joſephi locum allegantis, & alii verba illa ſic interpretati fuerint, qvaſi Imperator libros illos tantum ſubſcriptione ſua dignatus fuerit, qvam ſententiam Henricꝰ Valeſius [22] in

Hiſtoria Belli Judaici.

(18.) de vita ſua p. 1026. (19.) libr. 2. c. 18. & libr. 3. c. 11. (20.) in not. ad Nicephor. Tom. I. edit. Græco-Lat. p. 247. (21.) in Tito c. 3. (22.) ad Euſeb. libr. 3. hiſt. eccleſ. c. 10.

in ſuis ad Euſebium notis priori poſtponendam cenſet. Utramvis eligamus, æſtimare licet, qvanti illam Joſephi lucubrationem Titus habuerit, qvam propria manu vel deſcriptam vel ſubſcriptam δημοσιεύεσθαι h.e. ut Rufinus in Euſebio ſuo interpretatur, publice legi voluit. Accedit honorificum Regis Agrippæ teſtimonium, qvi datis ad Joſephum literis eum πολὺ ἐπιμελέστερον τῶν ταῦτα συγγεγραφότων ἡκειβωκέναι judicavit (23.) Qvin etiam hos libros bibliothecæ publicæ traditos, & Autorem ob ingenii gloriam Romæ ſtatua donatum Hieronymus memoriæ prodidit, (24.) Euſebium, ut alias in catalogo ſcriptorum eccleſiaſticorum ſolet, hic etiam ſecutus, etſi Euſebius (25.) non ſolum ſeptem illos libros de hiſtoria belli Judaici, ſed generatim τὰς σωζομένας αὐτοῦ λόγους publico illo honore mactatos aſſerat. Neqve hic omittendum graviſſimum Iſidori Peluſiotæ judicium, qvi in epiſtola ad Adamantium (26.) hanc Joſephi περὶ ἁλώσεως ἰσοείαν θρῆνον appellat, & obſervatu dignum cenſet, qvod homo Hebræus & patriæ ſuæ religionis ſervantiſſimus tragicum gentis Judaicæ excidium literis conſignaverit, ne qvis horrendis illis & omne exemplum ſuperantibus calamitatibus fidem derogaret. Poſt hiſtoriam belli Judaici Joſephus ἀρχαιολογίας i. e. antiqvitatum, ſeu, ut alii loqvi amant, originum Judaicarum libros 20. Romæ compoſuit, Dionyſium forte Halicarnaſſenſem æmulatus, qvi ibidem totidem libros ἀρχαιολογίας Ῥωμαϊκῆς ſeu Antiqvitatum Romanarum Græco ſermone conſcriptos ediderat. In hac archæologia Joſephus Judaicæ gentis hiſtoriam ita perſeqvitur, ut ab ipſa mundi creatione exorſus ad duodecimum usqve Neronis annum progrediatur. Qvo tempore hoc opus elucubraverit, ipſe indicat, cum in fine libri ultimi ſe anno Domitiani decimo tertio, & ætatis ſuæ qvinqvageſimo ſexto ultimam his libris manum impoſuiſſe ſcribit. Memoria autem lapſus videtur Sixtus Senenſis, cum in bibliotheca ſua ſancta (27.)

Antiqvitatum libri.

(23.) Joſeph. de vit. p. 1027. (24.) Catalog. Script. eccl. c. 13. (25.) Lib. 3. hiſtor. eccl. c. 9. (26.) lib. 4. ep. 75. (27.) libr. 4. p. 273.

hos Antiqvitatum libros Hebraica primum lingva a Josepho scriptos asserit, qvod de libris περὶ ἁλώσεως seu de historia belli Judaici, ut ex præfatione ad illos libros colligi potest, non item de archæologia verum est. Eqvidem Vir qvidam doctissimus in notulis, qvas ad græco-latinam Josephi editionem manu sua adscripsit, cum hunc Sixti Senensis errorem notasset, statim seipsum corrigit: imò, ait, ut nunc qvidem existimo, Josephus etiam libros antiqvitatum Hebraice primum exarasse videtur. Id enim manifeste evincit locus lib. 7. c. 11. p. 249. ubi sortitio familiarum Sacerdotalium in hodiernum usqve diem durare legitur, qvod certe de illo tempore necessario intelligendum est, cum Josephus templo nondum everso adhuc Hierosolymis ageret. Græcam enim editionem, posteaqvam Romam migrasset, demū meditatus est. Verum cum Josephus Hebraicæ illius editionis nusqvam meminerit, & tum demum se de antiqvitatibus Judaicis scribendis cogitasse dicat, cum jam historiam belli Judaici contexeret, qvod everso templo factum est, credi vix potest, Josephum Hierosolymis & templo adhuc stante Antiqvitates suas Judaicas Hebraice scripsisse, neqve locus de sortitione familiarum Sacerdotalium id evincit. Si enim in Hebraica, qvæ fingitur, Antiqvitatum editione Josephus scripsit, sortitionem illam in hodiernum usqve diem durare, idqve necessario de tempore, qvod conflagrationem templi antecessit, intelligendum est, cur Josephus in Græca editione, qvam templo pridem in cineres redacto elaboratam, & anno Domitiani decimo tertio, qvi post templi conflagrationem tertius & vigesimus fuit, absolutam fuisse constat, verba ista non mutavit? Atqvi in ea expresse dicit, divi-

sionem

ſionem 24. familiarum Sacerdotalium per ſingulas hebdomadas in liturgiæ officio ſibi ſuccedentium ἄχρι τῆς σήμερον ἡμέρας duraſſe. Nimirum per hodiernum diem non præciſe tempus, qvo iſta literis tradebat, ſed ſeculum, qvo vivebat, & integrum ætatis ſuæ curriculum intellexit, vel forte μειοσμὸν illum familiarum Sacerdotalium etiam templo jam everſo eatenus adhuc duraſſe ſcribit, qvatenus illarum Familiarum numerus & ordo in recenti omnium memoria viguit, & in Sacerdotum reliqviis nomina iſta manſerunt, etſi eorum functiones, qvarum gratia diviſio illa per ſortem facta fuerat, jam ceſſaſſent. Ex his autem, qvæ de Joſephi Archæologia dicta ſunt, etiam de tempore, qvo hiſtoriam vitæ ſuæ in literas retulit, judicari poteſt. Eſt enim ea narratio appendix & epilogus Antiqvitatum, ut ipſe Joſephus ad calcem libri 20. teſtatur, ubi ſe, anteqvam Antiqvitates finiat, nonnulla de vita ſua dicturum Epaphrodito ſignificat, cui etiam in fine opuſculi de vita ſua totum Ἀρχαιολογίας ſuæ opus, qvod ipſo impellente & ſtimulos addente pertexuerat, ſe dedicare ſcribit. Qvamobrem ipſi errant, qvi Euſebium eo nomine erroris arguunt, qvod, qvæ ex Joſephi vita excerpſit, ſub ἀρχαιολογίας titulo allegaverit (28.) Et hæc ipſa cauſa eſt, cur Labbeus (29.) & alii Joſephi librum de vita ſua in græco-Latina editione, qvam nova hæc ſeqvitur, a libris Antiqvitatum avulſam & diſtractam nollent. Cæterum ad hoc Joſephi opuſculum remittimus, qvi de ejus proſapia & vitæ genere, & rebus usqve ad ſextum & qvinqvageſimum ætatis annum geſtis plura cognoſcere cupiunt. Poſt hiſtoriam belli Judaici, & Judaicarum Antiqvitatum ſeu Originum libros, qvibus vitæ ſuæ curriculum Joſephus attexuit, novi operis elaborandi occaſionem ſubminiſtravit Apio Grammaticus Alexandrinus, qvem Tiberius Cæſar cymbalum mundi vocare ſolebat, cum Plinio judice (30.) publicæ famæ tympanum potius videri potuiſſet. Cum enim illud mundi cymbalum magno doctrinæ ſtrepitu contra

De vita ſua.

Libri contra Apionem

(28.) Lib. 3. c. 10. (29.) in addend. ad Tom. I. de Scriptor. eccleſ. p. 817. (30.) prolog. hiſtor. natur.

Judaicæ gentis antiqvitatem insonuisset, Josephus gentis suæ vindicias ex ipsis Græcorum monumentis adornavit, & duobus libris, qvi passim περὶ ἀρχαιότητος seu de antiqvitate inscribi solent, cum Moloni & aliis, qvi de Judæorum legibus & institutis falsa qvædam commenti fuerant, respondit, tum imprimis Apionis calumnias tanto profanæ doctrinæ apparatu confutavit, ut magna Hieronymum (31.) hæc legentem admiratio subierit, cum ab homine Hebræo omnes Græcorum bibliothecas tam studiose evolutas animadverteret. De Maccabæis. Supereſt tractatus de imperio rationis, seu panegyricus in Maccabæos, si modo is Josephum Autorem habeat, qvod Eruditorum multos negare Gulielmus Cave (32.) observavit. Eusebius (33.) illud opusculum τὸν ἀγενὲς σωτήδασμα nominat, & vulgò περὶ αὐτοκράτορος λογισμῦ inscribi, & a qvibusdam Μακκαβαικὸν appellari scribit. Hieronymus (34.) valde elegantem libellum vocat. Honorius autem Augustodunensis, (35.) Græcum titulum περὶ αὐτοκράτορος λογισμῦ, qvem apud Hieronymum invenerat, non satis commode exprimit, cum ait hunc Josephi librum, in qvo Maccabæorum martyria digesta sunt, de potentia inscribi. In Manuscripto qvodam codice Vindobonensi, qvi diversus est ab eo, qvem supra recensuimus, nec in eorum numero fuit, qvi ad Bosium transmissi sunt, titulus est hujusmodi: Ἰωσήπου εἰς τὸ αὐτοκράτορα τῶν παθῶν λογισμὸν εἶναι, ut refert Lambecius (36.) qvi etiam indicat codicem illum tantum usqve ad illa procœmii verba pertingere: τὸ γὰρ ἅπτεσθαι μικροῖς καὶ μεγάλοις παραινομεῖν ἰσοδύναμόν ἐστι· δι' ἑκατέρου γὰρ ὡσαύτως ὁ νόμος ὑπερφανεῖται, qvæ verba in editis exemplaribus plane desunt, nec in manuscripto Paulinæ nostræ bibliothecæ codice comparent, etsi ille multas integras periodos habeat, qvæ in vulgata editione desiderantur, ut ex appendice novæ hujus editionis manifestum est. Fratres autem illos Maccabæos, qvorum martyrium Josephus in hoc opusculo exposuit, etiam Johannes Chrysostomus, Gre-

(31.) Epistol. ad Magnum. (32.) Histor. liter. scriptor. eccles. p. 22. (33.) lib. 3. c. 10. (34.) in catalog. Script. eccl. c. 13. (35.) libr. 1. de luminaribus eccl. c. 13. (36.) Tom. V. biblioth. Vindob. p. 104.

Gregorius Nazianzenus, Auguſtinus, Gaudentius, Leo Magnus & alii eccleſiæ Doctores ſermonibus ſuis celebrarunt. Sunt forte & alia qvæ Joſephus ſcripſit. Nam in fine libri 20. promittit, ſe, ſi Fata conceſſerint, hiſtoriam belli Judaici & vitæ ſuæ κατὰ τὸ ἑξῆς denuo recenſiturum, & qvatuor inſuper libros de Judæorum opinionibus circa Deum ejusqve eſſentiam, & legum rationes editurum. Qvæ promiſſa Joſephus non implevit, niſi forte hæc monumenta temporum injuria interciderint. Idem dicendum de volumine περὶ πολογιῶν, cujus in limine Antiqvitatum ſuarum meminit. Ejus autem jacturam non admodum dolendam arbitratur Cunæus (37.) & ipſius Joſephi intereſſe putat, qvod perierit, cum ex ſpecimine, qvod libro 1. Antiqvitatum c. 1. legitur, ſatis appareat, Joſephum frigida qvædam myſteria & putidas argutias iſto volumine complexum fuiſſe. Cui conſentiens Bœclerus (38.) opus illud Joſephi ætiologicum nihil aliud fuiſſe præſumit, qvam campum τῆς ἑρμηνείας, in qvem plura Judaici pulveris nube obſcurata & corrupta φιλοσοφήματα ſepoſuerit. Sunt etiam, qvi ex Hieronymi præfatione ad librum XI. Commentariorum in Eſaiam colligunt, qvod Joſephus Librum de 70. hebdomadibus Danielis compoſuerit. Cum enim ibi Hieronymus Africanum, Origenem, Euſebium, Clementem Apollinarium, Hippolytum, & Tertullianum commemoraſſet, ſubjungit, Joſephum Porphyriumqve plurima de eadem qvæſtione diſputaſſe. Verum cum Hieronymus non indicet, qvis Joſephus ille fuerit, & ubi qvæſtionem illam tractaverit, incertum plane eſt, an Flavius Joſephus peculiarem tractatum de 70. Danielis hebdomadibus unqvam ediderit. Ad Pſeudepigrapha Joſephi opera pertinet liber περὶ παντὸς, cujus fragmentum in editionis hujus appendice exhibetur, & de qvo plura inferius dicemus.

Scripta a Joſepho promiſſa & deperdita.

Pſeudepigrapha.

Etſi vero genuina Ioſephi opera, qvæ ad noſtram usqve ætatem pervenerunt, citius pariter & ſæpius peregri-

Editiones Joſephi Græcæ.

(37.) Libr. 3. de Republ. Hebr. c. 1. (38.) Exercit. in Fl. Joſeph. p. 439.

no, qvam proprio Græci Sermonis habitu ex officinis typographicis emiſſa fuerint, de Græcis tamen editionibus prius dicere convenit. Primæ editionis Græcæ Aldinæ mentionem facit Cl. Arnoldus in præfatione ad teſtimonium Flavianum, ubi Caſaubonum manu ſua ad hanc editionem ex codicibus Regiis multa annotaſſe, & ſe, dum in Anglia verſaretur, exemplar illud apud Seldenum vidiſſe memorat. Verum cum ipſa Caſauboni verba ſtatim ſubjiciat, in qvibus editio illa Græca cum Pariſienſibus manuſcriptis collata Baſileenſis dicitur, non dubito, qvin Typographi vitio Aldina vocetur prima Joſephi editio Græca, qvæ Arnoldina potius dici debuiſſet. Primus enim fuit Arnoldus Peraxylus Arlenius, qvi Græcum Joſephi textum Baſileæ M D XLIV. typis Hieronymi Frobenii & Nicolai Epiſcopii in lucem publicam eduxit, cum in Diegi Hurtadi Mendozæ Cæſarei tum apud Venetos Legati bibliotheca, qvæ poſtea in Eſcurialenſem tranſiit, [39.] inſignem hunc theſaurum inveniſſet. In qva editione ad emendandos & reſtituendos poſteriores Antiqvitatum libros, cum eos multis in locis depravatos deprehendiſſet, epitomen qvandam Joſephi, qvam Romæ nactus fuerat, adhibuit, & adſcito in partem laboris Sigismundo Gelenio, ut qvam fieri poſſet caſtigatiſſime prodiret, procuravit. In hiſtoria belli Judaici, & cæteris Joſephi ſcriptis minus negotii habuit, cum & ſua exemplaria ſatis accurate ſcripta eſſent, & alia inſuper Johannes Crotus & Petrus Gillius ſuppeditarent, qvorum erga ſe ſtudium & in bonas literas amorem eo nomine collaudat. Græcam hanc editionem poſt annos 67. excepit græco-latina typis Petri de la Roviere A. C. MDCXI. Coloniæ Allobrogum excuſa, qvæ ut emendatior prodiret, manuſcripti qvidam Codices bibliothecæ Palatinæ collati ſunt, qvos in Typographi gratiam a Bibliothecario Jano Grutero Marqvardus Freherus impetravit, etſi jam longius operæ proceſſiſſent, cum iſtæ membranæ ad Rovierium transmitte-

(39.) Conferatur Anton. in biblioth. Hiſp. p. 223.

mitterentur, qvi pollicitus qvidem est, se Virorum qvorundam doctorum notas & varias Lectiones ejus, qvi manuscripta illa Palatina excusit, studio collectas propediem peculiari volumine luce publica donaturum, sed, ut eventus docuit, promissis tantum dives fuit. Ipsa autem Roveriana operum Josephi editio græco-latina sine ulla mutatione A. C. M DC XXXIV. apud Johannem Crispinum iterata fuit. Et præter illas modo recensitas nulla alia vel græca vel græco-latina operum Josephi editio hactenus visa est. LIBER tamen DE MACCABÆIS etiam extra Josephi opera in nonnullis Græcis Bibliorum editionibus tertio Maccabæorum libro subjectus reperitur. Factum id in editione Bibliorum A. C. M D XXVI. Argentinæ typis Wolphianis a Lonicero procurata, qvem tribus Maccabæorum libris librum Iosephi de martyrio septem fratrum Maccabæorum irreligiose attexuisse Morinus (40.) arguit, qvi & plures Bibliorum Græcorum editiones recenset, in qvibus Iosephi de Maccabæis liber apocryphis insertus legitur, nempe duas Basileenses, qvarum una A. C. M D XL. ex Hervagii officina, altera M D L. typis Nicolai Brylingeri prodiit, & Francofurtensem A. C. M D XCVII. typis Wechelianis editam, qvibus addi potest editio Apocryphorum græco-latina Basileæ A. C. M D LXXXII. in lucem publicam emissa, & forte aliæ. Eundem Josephi librum de Maccabæis JOHANNES LLOYDIUS & auctiorem & emendatiorem cum latina interpretatione & notis edidisse perhibetur. (41) Postremo eundem librum FRANCISCUS COMBEFISIUS in novissimo, qvod vocat, Bibliothecæ Patrum auctario græce & latine 1672. Parisiis vulgavit.

Interpretes Josephus varios habuit, qvi ejus scripta ex lingva Græca in Latinam, Germanicam, Hispanicam, Italicam, Gallicam, Anglicam, Belgicam & alias transfuderunt. Ad latinos Interpretes, ut ab his ordiamur, qvodammodo referendus est S. AMBROSIUS Mediolanensis ecclesiæ

Interpretes Latini.

Ambrosius vel qvisqvis

(40.) Exercit. Bibl. lib. 1. exerc. 9. c. 1. (41.) Conferatur Witte in Diario biographico ad A. C. 1603.

Autor est librorum de excidio Hierosolymitano sub Hegesippi nomine editorū.

clesiæ Antistes, siqvidem ille Autor sit librorum 5. de excidio Hierosolymitano, qvi sub HEGESIPPI nomine circumferuntur a Jacobo Fabro per Jodocum Badium Ascensium, Godofredo Hittorpio, Laurentio de la Barre, Cornelio Gvalthero & aliis editi, & Patrum qvoqve bibliothecæ inserti. Est enim hoc opus nihil aliud, qvam liberior translatio librorum Josephi de bello Judaico, cui etiam nonnulla ex libris ἀρχαιολογίας admista sunt. Qvod vero hi libri de excidio Hierosolymitano Ambrosium Autorem habeant, etsi multis incredibile videatur, Ludovicus tamen Vives (42.) libros illos sub Ambrosii nomine allegat. Nec alienus est ab hac sententia doctissimus Gronovius (43.) non repugnaturus, si qvis Ambrosium ætate adolescentiori aut in exordio pontificatus sui opus hoc lusisse contendat. Qvam conjecturam & styli cum Ambrosiano convenientia & fides nonnullorum veterum codicum confirmat, qvalis est ille Mediolanensis, qvem Mabillonius (44) literis partim Longobardicis partim Romanis majusculis scriptum memorat. In eo enim liber Egesippi secundus hoc titulo signatur: Incipit secundus. Ambrosius Episcopus de Græco transtulit in Latinum. Qvem Ambrosii ut interpretis titulum etiam nonnullæ Hegesippi editiones præferunt, ut ex Ascensiana & Hittorpiana manifestum est. Qvod autem hi libri Hegesippi tanqvam primarii Autoris nomine vulgo gaudeant, inde factum est, qvod Josephi nomen librariorum vitio corruptum fuerit. Pro Josepho enim sæpe scribi solebat Josepus aut Joseppus, vel etiam Josipus aut Josippus. Unde & in Mediolanensi Hegesippi codice, qvem paulo ante memoravimus, multis foliis libri qvinti in capite paginarum hæc verba apposita leguntur: IOSEPPI LIBER QVINTUS. Ex Iosippo autem in nonnullis exemplaribus levi mutatione Igisippus natus est, ut ex pervetustis membranis, qvæ apud Isaacum Vossium fuerunt, Colome-

(42.) ad Augustinum de Civit. Dei lib. 21. c. 5. (43.) observat. ad Scriptor. eccles. c. 1. p. 6. (44.) Mus. Ital. part. 1. tom. 1. p. 14.

lomesius (45.) probavit. Tandem vero Egesippi vel Hegesippi nomen huic operi adhæsit. Cum enim proximo post Apostolos seculo Hegesippus qvidam claruerit, qvi qvinqve libros actuum ecclesiasticorum composuit, ab Eusebio & aliis antiqvis Scriptoribus commendatos, facili errore libris qvinqve de excidio Hierosolymitano Hegesippi nomen assignatum fuit, etsi non ex Hegesippo, sed ex Josippo vel Josepho expressi fuerint. Nonnulli tamen existimant, libris illis de excidio Hierosolymitano Hegesippi nomen non librariorum errore inditum, sed ab Autore sponte adscitum, sive qvod hoc nomen qvoad literarum sonum cum Josippi nomine magnam cognationem haberet, sive ut ex Hegesippi fama operi huic antiqvitatis autoritatem adderet. Interim Hegesippi nomen, undecunq; illud libri de excidio Hierosolymitano sortiti fuerint, multis fraudi fuit, ut Hegesippo Apostolorum temporibus vicino historiam excidii Hierosolymitani tribuerent. In qvorum numero miramur fuisse Casparum Barthium, (46.) qvi, cum multa seqvioris ævi indicia in Hegesippo deprehenderet, qvæ veteris Hegesippi ævo convenire minime possent, hunc scrupulum ita sibi eximebat, ut diceret idem Egesippo contigisse, qvod in Eutropio aliisqve Autoribus factum esse constat, cum jam a multis seculis Monachi id in more habuerint, ut longiora scripta in epitomen redigerent, aut breviora assutis variis laciniis extenderent. Et Egesippi qvidem libros immanibus cumulis ex Rufini Josepho petitis distentos atqve effarctos judicat, de cœtero minime dubitans, qvin priscus Egesippus illorum librorum Autor censeri debeat. Discedit ab hac sententia Gerhardus Johannes Vossius (47.) & qvod mireris, ipse Barthius, qvi alibi (48.) non parvam Monachorum impudentiam fuisse qveritur, qvod Egesippum, qvi hodie extat, cum veteri illo confuderint. Vossius autem dum Barthii sententiam refutat, ad alterum extremum labitur, dum Autorem hujus operis sexcen-

(45.) Paralipom. ad Cav. Chartophyl. p. 239. edit. ult. (46.) libr. 46. Adv. c. 4. (47.) libr. 3. de Hist. Lat. p. 707. & de Histor. Græc. libr. 2. c. 14. (48.) libr. 34. Adv. c. 11.

centis & amplius annis Ambrosio juniorem facit. Otium hic nobis fecit doctissimus Gronovius (49.) qvi utramqve sententiam confutavit, & Autorem, qvi sub Hegesippi nomine excidii Hierosolymitani historiam conscripsit, neqve ad tempora Apostolicæ ætati proxima evehendum, neqve ad Scriptores infimæ vetustatis detrudendum, sed sub Theodosii imperio collocandum probavit. Sive autem Ambrosius hujus operis autor sit, sive alius Scriptor Ambrosio coævus, certum est eum Josephi vestigiis sic insistere, ut qvodammodo interpretis vice fungatur. Ea tamen libertate interpretem agit, ut multa de suo admisceat, & subinde non tam Josephum, qvam sui ingenii impetum seqvatur. Unde Scaliger (50.) de Hegesippo ait, qvod sincerum Josephi vas incrustare consveverit. Sanctum qvoqve Hieronymum Josephi opera una cum Papiæ & Polycarpi libris in latinam lingvam transtulisse rumor ad Lucinii Bætici aures tulerat. Verum Hieronymus (51.) respondebat, tantum nec otii sibi fuisse, nec virium, ut tantos Autores pari venustate in alias lingvas exprimere potuerit.

Rufinus. Æqvalis tamen Hieronymi RUFINUS Aqvilejensis Presbyter Josephi Antiqvitates & historiam belli Judaici & duos contra Apionem libros latinitate donasse perhibetur. Unde antiqva illa & vulgata istorum librorum versio in Latinis Josephi editionibus Rufino passim tribuitur. Nec refragantur codices manuscripti, & in his antiqvissimus ille, qvi Mediolani in Ambrosiana bibliotheca extat, laudatus a Burneto in suis epistolis de itinere suo Italico (52.) & Mabillonio (53.) qvi hoc volumen ex charta Ægyptiaca constare, & aliqvot libros Josephi de antiqvitatibus Judaicis continere scribit, & Boschæ qvidem non consentit, qvi ab annis mille trecentis hoc volumen scriptum suspicatur, antiqvissimum tamen illud esse, & ante mille & centum annos exaratum judicat. Num vero recte Rufino versio ἀρχαιολογίας ἰουδαϊκῆς & duorum librorum contra Apionem tribuatur, haut immerito dubitari possit. De libris

ἁλώσεως

(49.) observ. in Script. eccles. c. 1. & 21. (50.) animadvers. ad Euseb. chron. num. 1950. (51.) epistol. 28. (52.) epistol. 2. (53.) Mus. Ital. Tom. I. part. I. p. 12.

ἀλλώσεως minor dubitandi ratio exiſtit. Etſi enim eorum verſio ut ex Caſſiodori divinis lectionibus ſeu inſtitutione divinarum literarum (54) patet, ab aliis Ambroſio, ab aliis Hieronymo, ab aliis Rufino adſcriberetur, vicit tamen ſententia pro Rufino, neq; ſtylus ab aliis Rufini operibus diſcrepat. At cum idem CASSIODORUS ibidem dicat, qvod Joſephi Antiqvitatum libros 22. [intelligit libros viginti ἀρχαιολογίας & duos ἀρχαιότητος contra Apionem] per Amicos ſuos non ſine magno labore latine reddi curaverit, ex eo haud obſcure colligi poteſt, Caſſiodori ævo, qvem integro & amplius ſeculo Rufinus anteceſſit, nullam adhuc illorum Joſephi librorum verſionem extitiſſe. Qvorſum enim amicis ſuis tantum laborem impoſuiſſet, ſi jam olim a Rufino ſuſceptus fuiſſet. Saltem iſtam Rufini verſionem ſilentio prætermiſſurus non fuiſſet, ſi forte illi meliorem & fideliorem ſubſtituere voluiſſet. Fatendum autem eſt, antiqvam Joſephi verſionem tam in hiſtoria belli Judaici qvam in antiqvitatibus & duobus libris, qvibus famoſum illum πλειστονίκην Apionem [55.] ſuperavit, plurimis in locis Græco Joſephi textui parum reſpondere, ſive corruptos codices habuerit Interpres, ſive bonos malo ſenſu corruperit. Κομίζειν Ῥωμαϊκὸν ſeu adducere auxiliares copias Antiqvo illi interpreti idem eſt ac per Coricum tranſire. (56.) Vicum Emmaun tem ſeu Ammaun tem Joſephus (57.) ab Hieroſolymis ſtadiis ἑξήκοντα diſſitum dicit, qvod cum Luca (58.) convenit, & parum tamen abfuit, qvin Vir qvidam doctiſſimus, cujus Bochartus (59.) meminit, Lucam falſi argueret, cum apud Latinum Joſephi interpretem triginta ſtadia legiſſet. Alibi antiqvus ille Joſephi interpres χιόνα ſeu nivem per æſtus explicat, ut plura alia hujusmodi taceam, in qvibus interpres Joſephi cum ipſo Joſepho non magis convenit, qvam cum ex bubone, qvem ſupra Agrippæ paulo poſt morituri caput adſtitiſſe Joſephus tradidit, Euſebius

Caſſiodori familiares.

(54.) c. 17. Tom. II. Operum Caſſ. p. 550. edit. Rotomag. (55.) Ita Apio vocatur a Plinio lib. 30. c. 5. Gell. lib. V. c. 14. Clemente Alex. lib. 1. Strom. p. 235. (56.) libr. 14. Antiqu. c. 16. (57.) lib. 7. de Bell. Jud. c. 27. (58.) Luc. XXIV, 13. (59.) Chan. lib. 2. c. 16.

(60.) Angelum formavit. Non est hic prolixe differendi locus, qvalem in aliis Scriptoribus vertendis Rufinus se gesserit. Notum est qvod in Eusebio multa omiserit, multa de suo adjecerit, multa deniqve pessime reddiderit, ut cum Zachariam Johannis Baptistæ Patrem, cujus Eusebius vel Lugdunenses in sua epistola apud Eusebium obiter meminerant, in Martyrem Lugduni sub Antonino passum transmutavit. Qvali perfidia Origenis scripta tractaverit, non opus est, ut Erasmi (62.) Dallæi, (63.) & aliorum verbis exponamus. Habemus enim confitentem reum, siqvidem ipse Rufinus in præfationibus ad libros περὶ ἀρχῶν, item in præfatione & epilogo Origeniani in epistolam ad Romanos Commentarii non dissimulat, qvantum sibi in Origene interpretando licere existimaverit. Sed, ut ad Josephum redeamus, nec hoc tacendum est, antiqvam versionem interdum saniorem esse, qvam novam, & ipsi Græco, qvalis nunc est, textui præferendam. Unicum libet adducere exemplum. Refert Josephus, qvod Boozus, cum Ruthem ducturus esset, coacto Senatu & adducto Ruthis cognato, qvi eam ducere recusabat mulierem jusserit accedere cognatum suum, & juxta legem calceum ei detrahere, καὶ πτύσειν εἰς τὸ πρόσωπον (64.) Rectius antiqvus interpres in suo exemplari legit: Καὶ πτύειν εἰς τὸ πρόσωπον. Sic enim vertit: Booz testificans Seniores, jussit mulieri, ut ejus calceamentum solveret juxta legem, & in faciem ejus exspueret. Respexit nimirum Josephus ad legem de fratria ducenda, qvæ extat Deut. XXV, 9. etsi ea ad præsentem causam non spectaret, ut post Drusium Seldenus [65.] observavit. Sed hæc de antiqvioribus Josephi interpretibus dixisse sufficiat. Nunc ad recentiores pergendum, e qvorum numero SIGISMUNDUS GELENIUS libros 20. antiqvitatum nova versione donavit. Cum enim Arnoldus Arlenius in græca sua Josephi editione libros antiqvitatum

Gelenius.

juxta

(60.) libr. 2. hist. eccl. c. 10. ubi allegat locum ex Josephi Antiqvit. libr. 19. c. 7. (62.) Prolog. ad Orig. (63.) de script. Ignat. c. 40. & seqv. (64.) Antiqvit. libr. 5. c. 11. (65.) de succession. in bon. defunctor. c. 15.

juxta duos codices ex diverſiſſimis terræ tractibus petitos, qvorum uterqve alterius lacunas explere poterat, ediditſet, non deerant, qvi novam hujus operis interpretationem ad Græcos fontes exactam deſiderarent. Gelenius autem tanto lubentius id operis in ſe ſuſcepit, qvod antiqvitatum libros non perinde ac hiſtoriam Belli Judaici a Rufino verſos animadverteret, ſiqvidem non referrent hominem utriusqve lingvæ peritum, qvalis Rufinus ſeculo ſuo fuit, nec ſtylo libros de bello Judaico æqvarent. Novo igitur ſtylo hos libros reddidit, & nonnulla a veteri interprete omiſſa ſupplevit. Idem & Joſephi librum de vita ſua in Latinam lingvam transtulit. In hiſtoria autem Belli Judaici & libris contra Apionem veterem verſionem ad Græcum textum caſtigavit, qvod tamen ubivis factum non eſſe collatio oſtendit, qvemadmodum etiam nova, qvam fecit, Antiqvitatum verſio, eruditorum cenſuram effugere non potuit, unde Vorſtius (66.) egregiam reipublicæ literariæ navaturum operam judicat, ſi qvis Flavii Joſephi verſionem, in pluribus a Græco textu diſcedentem, ad limam revocaturus eſſet. Ioſephi librum de vita ſua Godofridus TILMANNUS Carthuſiæ Pariſienſis Monachus latinè vertit, & typis Michaëlis Fezandat Pariſiis exprimendum dedit, qvod ex Petri Lambecii ad Principem Auguſtum epiſtola didici. Prodiit iſta Tilmanni verſio anno 1548. qvo ipſo anno Gelenius in præfatione ad Ioſephi opera Baſileæ ſcribebat, vitam Ioſephi nunc primum in præſenti operum ejus editione a Latinis hominibus legi poſſe. Referendus eſſet ad Latinos Ioſephi interpretes etiam ERASMUS ROTERODAMUS, ſi tractatum de Maccabæis ex Græco Ioſephi textu expreſſiſſet. Verum cum Græcum codicem ad manus non habuerit, e latinis tantum Græca conjectavit, & mutatis nonnullis verſionem illius tractatus antiqvam elegantiori ſtylo reddidit. Eundem tractatum de Maccabæis Lloydius & Combefiſius in Latinum ſermonem traduxerunt, ut alias libelli iſtius translationes, qvæ in nonnullis bibliorum editionibus

Tilmannus.

Erasmus.

Lloydius, Combefiſius. Alii

(66.) in notis ad chronologiam R. Dav. Ganz. p. 290.

nec non in nonnullis Josephi editionibus leguntur, taceamus. Sunt autem Latinæ Josephi editiones variæ. Antiqvissima forte est, cui neqve annum neqve locum impressionis adscriptum Bosius (67.) indicat, qvi eam ex liberalitate Curatorum bibliothecæ Rhedigerianæ habuit. An præter Antiqvitates Judaicas plura Josephi opera editio illa complexa fuerit, nescio. Nullus etiam impressionis annus & locus adscriptus est libris septem de Bello Judaico per Platinam castigatis, qvos in suis Typographiæ incunabulis Cornelius a Beughem (68.) memorat. Idem Beughemius (69.) Antiqvitates Josephi Judaicas Venetiis per Ludovicum Cendratam impressas tradit. Aliam Josephi Latinam editionem Venetiis 1486. excusam in bibliotheca sua habuit celeberrimus Heinsius (70) Secuta est apud Venetos alia editio A.C.M CCCC XCIX. qvæ Antiqvitatum libros, historiam de Bello Judaico, & duos libros de antiqvitate Iudæorum contra Apionem præmissis singulorum capitum argumentis exhibuit. (71.) Qvam grata hæc Venetorum opera eruditis fuerit, & qvam avidos emtores Josephus invenerit, ex eo colligere licet, qvod vix triennio elapso nempe M D II. iterum nova Josephi editio Venetiis prodierit. Prodiit illa typis Bernardini Vercellensis, sumtibus Andreæ Asulani. Præmissa est tabula rubricarum, qva singulorum capitum in Antiqvitatibus & historia belli Iudaici argumenta continentur. Et illa qvidem, qvæ ad historiam belli Iudaici spectant, Autorem habent Magistrum Franciscum Macæratam, Ordinis minorum, & ita concepta sunt, ut ferme epitomes instar haberi possint. Addita etiam est epistola Hieronymi Sqvarzafici Alexandrini ad Raynaldum de Novimajo, in qva Josephi libros a Rufino translatos indicat, & Josephi vitam e juratissimis, ut ait, Autoribus elicitam breviter subjungit. Aliam Josephi editionem Venetam, qvæ A.C.MDX lucem adspexit, Reinesius in qvadam ad Adolphum Vorstium epistola, (72.) Mediolanensem, qvæ per Alexandrum Minutianum MDXIII. prodiit, Bosius in sua ad Josephi

Editiones operum Josephi latinæ.

(67.) Exercit. ad perioch. Joseph. (68.) p. 178. (69.) p. 79. (70.) Conf. Catal. Bibl. Heinsianæ fol. 20. (71.) Conf. bibliothecam Fris. p. 233. (72.) epistol. 24.

phi periocham exercitatione,(73.) Parisiensem a Roberto Goullet typis Johannis Barbieri A. C. M D XIV. procuratam Lambecius in sua ad Augustum Principem epistola,(74.) aliam Parisiensem A. C. M D XIX. ex officina Johannis Parvi emissam Possevinus (75.) commemorat. Postea A. C. M D XXIV. Coloniæ in ædibus Eucharii Cervicorni Josephi opera impressa sunt, addito, qvi in prioribus editionibus desideratur, libello de Machabæis per Erasmum recognito. Præmissa est Jacobi Sobii ad Lectorem præfatio, in qva Josephi versionem a Godofredo Hittorpio ad vetustissima Latina exemplaria diligenter recognitam asserit. Græcum enim textum Sobius temporum injuria plane deperditum suspicabatur, nisi forte in Romana Bibliotheca latitaret. Additus etiam est index, qvem Cornelii Lynnichensis industriæ debemus. Eodem anno M D XXIV. eadem Josephi opera Basileæ Johannes Frobenius excudit, qvi agnoscit, in Coloniensi editione, qvæ suam aliqvot mensibus anteverti, loca qvædam non infeliciter restituta, multa tamen in mendis suis adhuc relicta asserit, cum adeo depravatus Josephus fuerit, ut expurgando huic Augiæ stabulo unus Hercules non suffecerit. Qvibus præmissis speciminis gratia loca qvædam indicat, qvæ veterum exemplarium collatione in Basileensi hac editione emendata sunt. Bene sibi cessisse suam Josephi editionem cum animadverteret Eucharius Cervicornus, distractis primæ editionis exemplaribus A. C. M D XXXIV. Josephum majori labore & industria recognitum iterum Coloniæ prælo subjecit, additis etiam monumentis, qvæ sub Berosi, Manethonis & Metasthenis nomine Johannes Annius Viterbiensis orbi literato venditavit. Sed hic iterum cum Colonia de Josepho Basilea certavit. Eodem enim anno M D XXXIV. Basileæ ex officina Frobeniana Josephus exiit, Sigismundi Gelenii studio recognitus, qvi Antiqvitatum qvidem interpretationem veterem ob Græcorum Codicum penuriam tantum

(73.) p. 1. (74.) p. 11. (75.) tom. I. apparat. p. 967.

ad vetuſta qvædam exemplaria Latina contulit, hiſtoriam autem Belli Judaici ex duobus Græcis codicibus, qvorum unum Georgius Arminiacus Rutenorum Epiſcopus, alterum Johannes Crotus obtulit, emendavit, & tantundem laboris aut aliqvanto plus in libris contra Apionem adhibuit, ut a legentibus intelligi poſſent. Et hæc editio Baſileæ A. M D XL. repetita fuit, in qva Typographus (76.) monet, librorum de Bello Judaico & contra Apionem exemplaria Græca ex Gallia, Germania & Polonia corrogata fuiſſe, & cum Latinis collata, & in libris contra Apionem circa finem primi, & initium ſecundi libri plus-qvam centenos verſus additos fuiſſe, qvi hactenus omiſſi fuerant. Paulo poſt nempe A. M D XLVI. Sebaſtianus Gryphius Joſephi opera tribus voluminibus diſtincta minori forma nempe plagulis in octo folia complicandis publicavit. Et iſtæ qvidem, qvas hactenus recenſui, editiones antiqvam Joſephi verſionem exhibent, de cujus Autoribus ſupra dictum eſt. Anno autem M D XLVIII. Baſileæ nova Antiqvitatum Judaicarum verſio a Sigismundo Gelenio concinnata lucem publicam adſpexit, cui & cœtera Joſephi opera juxta antiqvam verſionem & liber de Maccabæis ex Eraſmi paraphraſi adjuncta fuerunt, & qvi hactenus in Latinis editionibus nondum viſus fuerat, Joſephi liber de vita ſua ab eodem Gelenio in Latinam lingvam translatus, qvæ editio Baſileæ A. M D LIV. repetita fuit. Has editiones ſecutæ ſunt duæ Lugdunenſes, qvarum una A. M D LV. altera M D LVII. utraqve apud Gryphium impreſſa, & duæ Baſileenſes, qvarum una A. M D LIX. altera M D LXVII. utraqve ex officina Frobeniana prodiit. Et in priore qvidem Baſileenſi liber de Maccabæis ex Eraſmi Roterodami paraphraſi legitur, qvæ hactenus etiam in aliis Ioſephi editionibus retenta fuerat, in poſteriore autem alia verſio occurrit, cujus hoc eſt initium: diſputaturus de re ad philoſophiæ rationem maxime pertinente num affectibus

(76.) p. 545.

ctibus imperet pia ratio, recte fecero, si vobis, ut Philosophiæ sedulo incumbatis, consuluero. Qvæ Francofurti ad Mœnum A. C. M D LXXX. impensis Sigismundi Feyerabend procurata est editio, figuris exornatur, & singulis foliis chronologiam adscriptam habet, ipsumqve textum doctorum hominum laboribus & vigiliis a pluribus mendis expurgatum pollicetur. Anno M D LXXXII. iterum Basileæ ex Frobeniana officina vulgatus est Iosephus, itidem chronologia & aliis scholiis marginalibus illustratus. Anno M D LXXXVIII. Sigismundus Feyerabend Francofurti Iosephi opera denuo typis imprimi curavit, sed minori forma, & ad commodiorem usum adornata. Anno M D XCIII. Coloniæ apud Iohannem Gymnicum sub monocerote Flavii Iosephi opera iterum latine prodierunt, ut Genevensem anno M D XCV. a Iacobo Stoerio excusam, Francofurtensem anno M DC XVII. vulgatam & alias taceamus. Qvorsum etiam spectant Nicolai Asclepii Barbati periochæ & argumenta librorum 20. de Antiqvitatibus Judaicis & librorum septem de Bello Iudaico singulorum capitum summam singulis tetrastichis complectentia, qvæ una cum Ducum, Iudicum, & Regum populi Israelitici historia per Bartholomæum Stenum conscripta Coloniæ typis hæredum Arnoldi Birckmanni anno M D LXIV. in lucem prodierunt, item compendiosissima Belli Iudaici descriptio, qvam ex Iosepho collegit, & Coloniæ M D LII. edidit Georgius Vicelius, ut alia ejus generis taceamus. Dignus autem omnino Iosephus fuit, qvi non ab eruditis modo Græce & Latine, sed etiam a vulgo in vernaculis variarum gentium linguis legeretur. Et de Germanis qvidem suis hac in causa bene meritus est D. CASPAR HEDIO, qvi anno M D XXXI. Flavii Josephi opera in Germanicam lingvam convertit, & Argentinæ typis Michaelis Meyeri & Balthasaris Bockii primum edidit, anno M D XXXV. & forte sæpius novis typis impressa. Præmissa est explicatio vocabu-

Versiones Germanicæ.

lorum lingvæ Hebraicæ, Chaldaicæ, Græcæ & Latinæ, qvæ in Josephi scriptis passim occurrunt. Cui nominum explicationi subjunguntur, qvæ Gulielmus Budæus in libris de Asse & ejus partibus ad loca qvædam in libris Josephi contra Apionem animadvertit. Fatetur autem elegantiori habitu Germanicum suum Josephum legentium oculis se oblaturum fuisse, nisi defectu Græcorum exemplarium, qvæ tum adhuc in bibliothecis latebant, tantum ad Latinos codices conformatus fuisset, qvos adeo corruptos fuisse qveritur, ut non sine magno labore multisqve vigiliis loca qvædam restituere, eorumqve sensum assequi potuerit, qva in re etiam Melchiorem Ambachium, & Wolfgangum Musculum auxilio sibi fuisse non dissimulat. Minime tamen dubitat, qvin improbo suo labore tantum effecerit, ut ex Germanica sua versione Latina exemplaria, si prælo iterum subjicerentur, plurimis in locis emendari possent, ne amplius

mala culmos
Esset rubigo, segnisqve horreret in arvis
Carduus, - - - - -
Lappæqve tribuliqve interqve nitentia culta
Infelix lolium, & steriles dominentur avenæ.

Postea, cum Arnoldi Peraxyli Arlenii studio Græcus Josephus in lucem editus fuisset, Bibliopolæ qvidam Francofurtenses per M. JOHANNEM SPRENGENIUM & ZACHARIAM MUNZERUM ex Græco textu Josephi opera in Germanicam lingvam transferri curarunt, qvorum versionem Johannes Feyerabend Francofurti anno M D LXXXI. prælo iterum commisit, cum primæ editionis, qvæ Georgii Rabi & Cognati cujusdam sui impensis ante aliqvot annos facta fuerat, exemplaria nulla amplius supereſſe intelligeret. Neqve hic silentio prætermittendus CONRADUS LAUTERBACHIUS, qvi itidem Flavii Josephi opera, qvæ extant, omnia Germanice reddidit, nihilqve eorum omisit, qvæ Josepho vel ornatum vel lucem afferre poterant.

Ejus

Ejus interpretatio primum Argentorati anno MDLXXIV. iterumqve MDXCV & MDCXI & noviſſime Francofurti MDCLXXVI. lucem publicam adſpexit. Libri ſeptem de Bello Iudaico Francofurti anno MDLII. ſeorſim typis Chriſtophori Egenolfi Germanice prodierunt, qvo interprete, cum editio illa ad manus non ſit, dicere non poſſum. In Hiſpania IOHANNES MARTINUS CORDERO Valentinus, qvi multa veterum & recentiorum Scriptorum monumenta in ſermonem Caſtellæ vernaculum traduxit, Ioſephi qvoqve libros ſeptem de Bello Iudaico poſt veterem, qvæ ei diſplicuit, Catholicorum Regum Chronographi interpretationem Hiſpanice edidit, impreſſos Antverpiæ anno MDLVII. & Madriti anno MDCXVI. Antiqvitates autem Iudaicæ, in eandem lingvam traductæ, una cum vita Ioſephi ab ipſomet conſcripta, & tractatus de imperio rationis ſeu de Maccabæis incerto interprete Antverpiæ anno MDLIV. typis Martini Nucii prodierunt. Hiſpanicæ.

In Italia PETRUS LAURUS Mutinenſis Ioſephi Antiqvitates Iudaicas Italice reddidit, qvas Balthaſar Conſtantini Venetiis anno MDXLIX. ex officina ſua prodire juſſit. FRANCISCUS autem BALDELLUS non Antiqvitates modo, ſed etiam libros de Bello Iudaico, libros duos contra Apionem, & tractatum de imperio rationis in Italicam lingvam convertit, qvæ Baldelli verſio in duos tomos diſtributa itidem Venetiis anno MDLXXXI. lucem publicam adſpexit. Italicæ.

Gallia Flavium Ioſephum in ſua lingva prodeuntem ſæpiſſime conſpexit. Prodiiſſe Ioſephum Gallice anno MCCCCXCII. Cornelius a Beughem in Typographiæ incunabulis tradit, interpretem non addit, & forte ipſe interpres nomen ſuum latere voluit. Inter eos, qvos Gallice Joſephum interpretatos fuiſſe novi, fuit NICOLAUS DE HERBERAY DOMINUS DES ESSARS, qvi præter alia etiam Joſephi libros ſeptem de Bello Judaico Gallico ſermone expreſſit anno MDLVII. Pariſiis excuſos. Agit de eo Autor, qvi de Eruditis & præcipuis eorundem ſcriptis judicia pluribus tomis hactenus vulgavit, eumqve in Joſepho Gallicæ.

pho vertendo bonas horas melius, qvam in transferendis Amadisi libris collocasse censet (77.) Omnia Josephi opera Gallice interpretatus est FRANCISCUS BURGUNDUS, cujus versio Lugduni apud Johannem Temporalem & postea apud hæredes Jacobi Junti, nec non Parisiis anno M D LXXIII. apud Claudium Micræum prodiit. Hanc Francisci Burgundi versionem postea correxit JOHANNES LE FRERE DE LA VAL, & hæc Burgundi versio a Frerio Lavallensi ad Græcum textum emendata Parisiis M D LXX. apud Nicolaum Chesneau una cum Latina versione, ita ut una alteri qvoad singulas periodos respondeat, lucem publicam adspexit. Additum est in eadem editione historiæ de bello & excidio Judaico compendium, qvod studio Davidis Kyberi ex Hebraico Josepho Latine concinnatum Franciscus Belleforestus in Gallicam lingvam transtulit (78.) Neqve hic omittendus Antonius Fayus, qvem a Bosio inter Gallicos Josephi interpretes referri video (79.) Nec mirum, qvod qvi Livium Gallici sermonis habitu donavit, Josephum qvoqve, qvem Græcum Livium Hieronymus appellat (80.) eodem honore dignatus fuerit. Verum plerasqve ex his Josephi versionibus etsi a popularibus suis factas Galli parum æstimarunt. Alias enim ob styli barbariem aspernati sunt, alias minus fideliter translatas arguerunt, nonnullas etiam de hæresi suspectas habuerunt, cum in illis phrases qvasdam & loqvendi formulas observare sibi viderentur, qvibus ferendis non essent aures Romanis placitis assvetæ, ut Johannes Gallœsius (81.) in ephemeridibus Eruditorum annotavit, qvi etiam addit GILBERTO GENEBRARDO Josephi versionem felicius cessisse. Cum enim ante ipsum intra qvinqvaginta annorum spatium qvinqve aut sex versiones Josephi Gallicæ prodiissent, postea vel centum anni elapsi sunt, anteqvam qvisqvam de nova versione Josephi cogitaret. Cum igitur tot Interpretibus in unius libri versione defatigatis omnes jam

(77.) Jugemens de Scavans tom. 3. Sect. 930. (78.) Conf. la Bibliotheque d' Antoine du Verdier p. 368. (79.) exercit. ad Josephi periocham c. 1. p. 12. edir. secund. (80.) epistol. ad Rustoch. de custod. Virginit. c. 15. (81.) Anno 1667. d. 16. Januar.

jam in Genebrardi verſione acqvieſcerent, haud mirum cuiqvam videri poteſt, qvod illi excudendo præla toties deſudaverint. Prodiit enim Pariſiis apud Michaëlem Sonniumanno M D LXXVIII. apud Claudium Rogerium M*D*LXXXVIII. apud Lucam Bruneau M DC IV. ut alias editiones taceamus. Neq; tamen erroribus ſuis & nævis hæc Genebrardi verſio deſtituitur, qvos paſſim a doctis notari videas. Sane Caſaubonus [82] Gelenii & Rufini errores leves eſſe cenſet præ iis, qvos Genebrardus commiſit, qvi tantum ſibi in Joſepho licere exiſtimavit, ut pro voce Cleopatra poſuerit: ceſte chiene, pro vocibus; δίδωσιν ὠτῇ: il donne a ceſte putain, ex qvo magnam illius Theologi παιδολογίαν arguit, qvam etiam Thuanus [83.] in ejus elogio notavit. Poſtremo ARNOLDUS D' ANDILLY qvatuor & viginti abhinc annis Judaicas Ioſephi Antiqvitates Gallice edidit, qvibus poſt biennium etiam hiſtoriam Belli Iudaici, vitam Ioſephi ab ipſomet conſcriptam, libros contra Apionem, tractatum de Maccabæis, & Philonis legationem ad Cajum Caligulam adjecit. Cum enim per integrum ſeculi ſpatium lingvæ Gallicæ cultus tantum increviſſet, ut Genebrardi verſio nemini amplius jucunda eſſe poſſet, ſi vel maxime Ioſephi ſenſus accurate expreſſiſſet, operæ ſe pretium facturum exiſtimavit, ſi nobiliſſimum ſcriptorem, qvem barbaræ verſiones pæne exoſum reddiderant, novo ornatu genti ſuæ iterum conciliaret. In hac verſione Andillius, ſi Gallœſio in ephemeridibus eruditorum hoc opus commendanti credimus, Ioſephum fideliter reddidit, idqve præſtare ut poſſet, varia manuſcripta conſuluit, nec fideliter modo, ſed comte etiam & nitide Ioſephum expreſſit, dum Gallicæ lingvæ elegantias ad Græci ſermonis emphaſes tam feliciter applicavit, ut facundia cum Ioſepho certare videatur. Imprimis autem iſtos eloqventiæ flores deprehendere licebit in hiſtoria de Bello Iudaico, & maxime in oratione Anani, qvæ libro

4.c.13.

82.) Exercit. 1. contra Baron. Sect. 9. n. 8. (83.) libr. 19. hiſt. p. 771.

4. c. 13. extat, nec non in descriptione horrendæ famis, qvæ libri 5. cap. 28. legitur. In versione Antiqvitatum fatetur se a Græco textu nonnihil dissentire circa descriptionem tabernaculi & mensæ, in qva sacri panes repositi fuerunt, cum hæc & alia qvædam loca in Græco textu adeo corrupta fuerint, ut ea corrigendi necessitas sibi imposita fuerit. Hæc Andillii versio etiam extra Galliam typis commissa fuit. Anno enim MDC LXXVI. Bruxellis qvinqve voluminibus distincta prodiit. Tria priora volumina complectuntur libros 20. Antiqvitatum, duo posteriora exhibent Josephi librum de vita sua, libros 7. de Bello Judaico, libros duos contra Apionem, tractatum de Maccabæis, in qvo vertendo Andillius non Erasmi paraphrasin, ut Genebrardus, sed Græcum textum secutus est, & deniqve Philonis legationem ad Cajum. Uno volumine, qvod elegantissimis figuris æri incisis exornatum est, Andilliana illa Josephi versio Amstelodami annó MDC LXXXI. prodiit. Nondum viderat Andillianam Josephi versionem, ut unicum hoc addam, Bosius cum exercitationem suam ad periocham Flavii Josephi prima vice ederet. In altera autem illius exercitationis editione concedit qvidem Andillii versionem sermonis elegantia cœteris præstare, neqve negat Græciæ lepores haud raro in ista versione feliciter exprimi, vix tamen credendum censet, qvod Andillius manuscripta Græca consuluerit, aut qvod hæc versio majestati textus originalis perfecte respondeat, etsi Sorbonenses in approbatione operi præfixa ejus rei fidem facere voluerint. Qvin potius existimat, Andillium Gelenianæ magis versioni qvam Græco textui inhæsisse, ideoqve nonnulla, qvæ Gelenius obscure interpretatus fuerat, plane omisisse. Qvod judicium aliorum, qvi penitiorem Gallicæ lingvæ cognitionem habent, examini relinqvo. In Anglia THOMAS LODGE Josephi historiam Judaicam in patriam suam lingvam transtulit, & Oxonii vulgavit, ubi etiam MDC LXXVI. Josephi opera recognita & emendata juxta elegantissimam

Anglicæ.

versio-

verſionem Andillii in Anglicam lingvam traducta cum locis ſcripturæ parallelis, tabula Geographica Palæſtinæ, aliisqve imaginibus æri inciſis ad illuſtrandam Ioſephi hiſtoriam facientibus prodierunt. In Belgicam lingvam Amſtelodami anno MDCLXXVIII. Flavii Joſephi opera omnia ex Græco Latinoqve recens convertit LAMBERTUS VAN. DER Bos, cui editioni annexus eſt Hegeſippus, qvem ex Germanico tranſtulit Simon de Vries. Præfixa ſunt ſingulis libris & capitibus ſummaria, accedunt ducentæ & qvinqvaginta icones æneæ elegantiſſimæ, tabula chronologica indicesqve chronologici & biblici, nondum antea impreſſi. Fortaſſe etiam in aliarum gentium lingvas Joſephi opera tranſierunt. Si Baronio fides adhibenda, (84.) Joſephus etiam in Hebraicam lingvam converſus extat. Refert enim in bibliotheca Vaticana haberi manuſcriptum verſionis illius Hebraicæ codicem, in qvo Judæi Ioſephi de Chriſto teſtimonium abraſerint, cujus ſceleris veſtigia tam manifeſta eſſe ſcribit, ut nulla excuſatio aut defenſio locum habeat. Et qvamvis hanc narrationem Caſaubonus a veritate alienam eſſe ſuſpicetur, (85.) Huetius tamen [86.] adhuc Romæ in Vaticana bibliotheca membranas iſtas videri, & Baronium a mendacio abſolvere aſſerit. Et hanc ipſam Hebraicam Joſephi verſionem etiam illuſtri cuidam Perſonæ Romæ in Vaticana Bibliotheca oſtenſam Wagenſeilius in epiſtola quadam ad Arnoldum memorat, E Judæis R. Schabtai ben Joſeph in libro, qvem Siphte Jeſchenim ſeu labia dormientium inſcripſit, itidem affirmat, Flavii Joſephi antiqvitates cum bello Judaico e Græco in Hebraicum ſermonem converſas fuiſſe, ut ex Actis Eruditorum didici. (87.) Interim nulla verſio Joſephi Hebraica in lucem hactenus producta fuit, niſi qvis Ioſephi Gorionidæ hiſtoriam pro Hebraica Ioſephi verſione habere velit, cum plurimis in locis Ioſephum noſtrum τῷ πόδα ſecutus fuerit. Edita eſt illa

Belgicæ.

Hebraicæ

Joſeph Ben Gorion.

d Ioſe-

(84) tom. 1. annal. A. C. 34. p. 210. edit. Rom. (85.) exercit. 16. in Baron. Sect. 154. (86.) demonſtrat. evangel. prop. 3. p. 27. (87.) A. C. 1690. p. 302.

Ioſephi, qvi ſe filium Gorionis appellat, hiſtoria Conſtantinopoli A. M. 5250. ſeu anno Chriſti M CCCCXC. iterumqve ibidem A. M. 5270. Chriſti M DX regnante Bajazetho. Qvæ autem anno M DXXIX. Wormatiæ Sebaſtiani Munſteri ſtudio prodiit, breviſſimum tantum eſt Conſtantinopolitanæ editionis compendium, a Iudæo qvodam concinnatum, & a Munſtero Latine redditum. Obſervat autem Morinus, qvi Wormatienſem editionem cum ſecunda Conſtantinopolitana contulit, (88.) Autorem illius compendii nonnulla ex aliis Autoribus addidiſſe, nempe traditionem Talmudicam de tredecim mutationibus, a LXX. Interpretibus in Bibliorum translationem illatis, qvarum nulla mentio extet in editione Conſtantinopolitana, a qua compendium hoc etiam in eo diſcrepat, qvod ſolam Legem a LXX. Interpretibus translatam aſſerat, cum in Conſtantinopolitana editione viginti qvatuor libri translati aſſerantur. Poſt Wormatienſem editionem Munſterus iterum aliam Baſileæ anno M DXLI. vulgavit, qvæ, ut Morinus indicat, a Conſtantinopolitana nihil differt, niſi qvod plus media parte mutilata eſt. Deſunt enim in Munſteriana editione priora *duo* capita cum tertii capitis non mediocri parte, & cum Conſtantinopolitana editio 97. capitibus conſtet, Munſteriana in capite 63. finitur, adeoqve totam hiſtoriam rebellionis Iudæorum adverſus Romanos, natumqve inde urbis & templi excidium omittit, ut cœteras mediorum capitum mutilationes taceam, in qvibus ut membra divulſa melius cohærerent, Munſterus nonnulla verba ſeu periodos textui aſſuit. Et poſtremam qvidem partem, qvæ de bello Iudaico agit, in Munſteri manuſcripto plane defuiſſe ſuſpicatur Morinus, cum nobilem iſtam Ioſippi partem omiſſurus non fuiſſet, niſi lacerum & extrema ſui parte mancum exemplar habuiſſet. Verum ſi Morinus Munſterianæ editionis titulum inſpexiſſet, legere ibi potuiſſet, Munſterum

(88.) Exercit. bibl. lib. 2. Exerc. 4. c. 3.

ſterum etiam hiſtoriam belli Judaici & excidii Hieroſolymitani Hebraice a Joſippo ſcriptam habuiſſe, quippe quam ſe alio tempore adjecturum lectoribus promittit. Wormatienſi editioni reſpondet ea, quam Baſileæ anno MDLIX. Sebaſtianus Lepuſculus procuravit. Nam & illa compendium tantum continet à Judæo qvodam ex variis Autoribus, ſed maxime e Joſepho Gorionide conflatum & a Munſtero latine redditum. Conſtantinopolitanæ autem editioni conformis eſt Veneta, quam cum mutilata Munſteri editione comparans Scaliger obſervat Munſterianam a folio Venetæ ſeptimo incipere, & in folio nonageſimo ſecundo deſinere, poſtremis ſexaginta tribus foliis plane omiſſis (89.) Integram Conſtantinopolitanam ſeqvuntur etiam Cracovienſis, & qvæ ſuperiore anno prodiit Francofurdienſis, quibus etiam Germanicam typis Hebraicis Tiguri anno MDXLVI. impreſſam, quæ poſtea Amſtelodami anno MDC LXI. cum commentario ejusdem lingvæ prodiit, addere licebit. Qvamvis autem Munſterus Joſephum Gorionis filium cum Flavio noſtro Joſepho eundem fuiſſe contendat, & ipſe quoque Gorionides Joſephi noſtri perſonam ſubinde mentiatur, & ſe bello Judaico interfuiſſe ſimulet, & ſe a Veſpaſiano captum, & poſtea libertate donatum & honorifice habitum referat, aliaqve, qvæ vero Joſepho contigerunt, ſibi tribuat, Critici tamen nares aliter leones aliter catulos olere pridem ſenſerunt. Noſter certe Joſephus, quoties Parentis ſui meminit, ubiqve Matathiæ nusqvam Gorionis Filium ſe nominat, nec probabile eſt Munſteri inventum, qvod hic Joſephus & Gorionis & Matathiæ Filius dici potuerit, cum Gorionem Patrem agnoverit, Matathiam autem inter majores habuerit. Qvin imo Joſephus noſter in hiſtoria belli Iudaici (90) a Joſepho Gorionis Filio aperte ſe diſtinguit. Hebraicus autem ille Joſephus ſeu Joſippus neque pro Flavio noſtro Joſepho, cujus larvam in ſcripto ſuo ſæpius induit, neqve pro Joſepho Gorionis Filio Joſe-

(89.) elench. trihæreſ. c. 4. (90.) libr. 2. c. 42. in lat. 25.

phi noſtri coætaneo, a qvo & proprium & paternum nomen mutuatus eſt, haberi poteſt, cum ſe multis ſeculis utroqve juniorem abunde prodiderit, dum Hiſpanos ab Hannibale domitos, Gothorum, & Gallos a Cæſare ſubactos Francorum nomine deſignat, multaqve alia urbium, fluminum & gentium nomina uſurpat, qvæ ævum a Ioſephi ætate remotiſſimum indicant. Præterea etiam Joſephi gravitate plane indignæ ſunt ineptiſſimæ & ridiculæ, qvas paſſim nectit, fabulæ, qvalis eſt illa de fundo Tiberis, qvem a Romanis, cum Hieroſolymam a Nabuchodonoſore obſeſſam cognoviſſent, ære ſtratum narrat, ut cæteras mittamus, qvas non ab alio ad Gorionidæ textum aſſitas fuiſſe, omnimoda elegantis ſtyli cum Gorionidæ textu æqvalitas evincit. Similes igitur habent labra lactucas, cum Judæi qvidam hunc Joſephum Gorionis Filium ejusqve Hebraicam hiſtoriam magnis elogiis commendant. Virum ſapientia & prudentia inſignem, juſtumqve & rectum hunc Gorionis Filium Joſephum vocat R. David Ganz, (91.) eumqve ut fidelem Hiſtoricum deprædicat, cum ea, qvæ narrat, ipſe viderit, qvod teſtimonium ab Hebraico Joſippo, qvi Gorionis Filius audire voluit, tam alienum eſt, ut Joſephus de Voiſin in notis ad pugionem fidei (92.) ipſum Flavium noſtrum Joſephum a Ganzio hac laude condecoratum exiſtimaverit, & hoc Ganzii teſtimonium Abarbanelis contra Ioſephum noſtrum calumniis oppoſuerit. Majora ſunt, qvæ de Ioſepho Gorionis Filio & Hebraico ejus opere plenis buccis celebrat R. Abraham Conat (93.) Medicus Conſtantinopolitanus. Dicit enim Virum hunc divinum in libris edendis poſt Regem Salomonem felicis memoriæ omnes antecelluiſſe. Qvin etiam R. Tam in animadverſione, qvam Conſtantinopolitanæ Ioſippi editioni adjecit, affirmare non dubitat, omnia iſtius libri verba juſtitiam eſſe, & nullam perverſitatem in eo reperiri, & re-

vera

(91.) in Zemach. David q. 95. (92.) part. 2. c. 3. p. 202. edit. Carpzovianæ. (93.) Conf. Munſteri præfat. ad Joſipp. Bahl. 1541.

vera manum Dei super hunc Virum fuisse, dum hunc librum componeret, & paululum abesse, qvin verba ipsius sint verba Viri Dei & Prophetæ. (94.) Forte adhuc majoribus elogiis Gorionidem hunc suum Judæi exornarent, nisi in historia Titi a Talmudicis traditionibus dissensissent. Cum enim Judæi Titum impium vocare soleant, & fabulentur, post excidium Hierosolymitanum bibentis nares muscam introivisse, & ipsum cerebrum penetrasse, ibiqve in pulli columbæ magnitudinem excrevisse, & pondere duas libras exæqvasse, septemqve annis cerebrum ejus corrosisse & perfodisse, eaqve tandem educta & avolante etiam animam Titi avolasse, tantum abest, ut tribulibus suis Gorionides assentiatur, ut potius Titi sapientiam & justitiam commendet, eumqve a culpa vastatæ & perditæ Hierosolymæ absolvat, cum totum illud malum Hierosolymæ ob prædones, qvi tum in populo Israëlitico fuerunt & propter eorum iniqvitatem contigerit, Titus autem qvicqvid in vastatione urbis fecit, pressus & coactus fecerit.

Recte autem Serarius (95.) Gorionidem cum Flavio nostro Josepho comparans notavit, qvod Gorionides obscurus, incognitus, illaudatusqve e tenebricosis Judæorum antris non ita pridem proserpserit, cum contra Flavii nostri Josephi memoria tam illustris per plurima secula fuerit, ut neminem vel mediocri literarum cognitione tinctum ea fugere potuerit. Qvamvis enim ejus scripta apud Judæos in nullo pretio fuerint, qvos ignaviæ in excolendo lingvarum studio & colligendo doctrinæ apparatu ipse Josephus (96.) arguit, Gentiles tamen pariter & Christiani Josephum, licet Judæum, ejusqve opera magni æstimarunt. Certe Josephi testimoniis passim utuntur, & hoc ipso se in Josephi lectione probe versatos indicant celeberrimi Scriptores, Justinus Martyr, Clemens Alexandrinus, Origenes, Porphyrius, Eusebius, Hieronymus, Theodoretus, Stephanus Byzantius, & alii, qvos omnes nominare

Fragmenta Josephi

(94.) Conf. Morinus l. c. (95.) tribæref. libr. 1. c. 9. (96.) libr. 20. Antiqvit. cap. ult.

nimis longum foret. Fatendum tamen in his esse qvædam, qvæ in hodiernis Josephi editionibus non comparent. Eusebius enim de Jacobo Justo agens (97.) refert Josephum causam excidii Hierosolymitani & calamitatum, qvæ Judæis acciderunt, Jacobi hujus supplicio his verbis imputasse: Ταῦτα δ' συμβέβηκεν Ἰουδαίοις, κατ' ἐκδίκησιν τοῦ Ἰακώβου τοῦ δικαίου, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, ἐπειδήπερ δικαιότατον αὐτὸν ὄντα οἱ Ἰουδαῖοι ἀπέκτειναν, qvæ verba Rufinus ita interpretatur: qvæ omnia acciderunt Judæis pro vindicta Jacobi Justi, qvi erat frater Jesu, qvi dicitur Justus, qvem justissimum & piissimum omnium confessione Virum Judæi interfecerunt. Et hæc Josephum tradidisse asserunt etiam Origenes (98.) Hieronymus (99.) & alii, cum tamen id apud Josephum hodie non legatur. Etsi enim Josephus referat, (100.) qvod Ananus Pontifex Secta Sadducæus, homo audax & ingenio ferox post mortem Festi Præsidis, & cum Albinus Festi Successor adhuc in itinere ageret, oportuno hoc, qvod ipsi videbatur, tempore concilium convocaverit, & Iacobum Fratrem Iesu, qvi Christus dicebatur, tanqvam impietatis reum una cum qvibusdam aliis lapidandum tradiderit, idqve factum omnibus bonis, qvotqvot in civitate agerent, vehementer displicuerit, nusqvam tamen expresse dicit, qvod Deus Iacobi hujus supplicium Hierosolymitanæ urbis eversione vindicaverit, ideoqve hunc locum Spencerus (1.) librariorum incuria periisse suspicatur. Fieri tamen etiam potuit, ut eum, qvi primus hac in causa Josephum testem appellavit, memoria falleret, cujus oscitantia postea & alios oscitantes fecit. Non legitur etiam hodie in Josepho, qvod Iohannes Baptista vere Propheta fuerit, qvanqvam Hieronymus (2.) id a Josepho traditum affirmet. Id tantum Josephus asserit, (3.) apud Iudæos constantem opinionem fuisse, qvod justa Numinis

(97.) lib. 2. histor. eccles. c. 23. (98.) libr. 1. contr. Cels. p. 35. & libr. 2. p. 69. item in comment. ad Matth. c. 13. p. 223. edit. Huet. (99.) in Catal. Scriptor. c. 2. & 13. (100.) libr. 20. Antiqv. c. 8. p. 698. (1.) not. ad Orig. contr. Cels. p. 31. (2.) Catalog. c. 13. (3.) Antiqv. libr. 18. c. 7. p. 626.

nis ultione propter Iohannem Baptiſtam Herodis exercitus deletus fuerit. Cum enim, ut Ioſephus addit, vir optimus Iudæos ad pietatis & juſtitiæ ſtudium incitaret, ſimulqve ad baptiſmi lavacrum invitaret, qvod ita demum Deo fore gratum ajebat, ſi animis per juſtitiam prius mundatis & puritatem corporis adderent, veritus Herodes, ne tanta hominis autoritas defectionem aliqvam pararet, ſiquidem plebe doctrinæ hujus avida magni concurſus ad Iohannem fiebant, & populus ejus conſiliis nihil non facturus videbatur, apprehendi illum vinctumque Machærunte mitti, atque illic occidi imperabat. Porro apud Suidam [4.] longa fabula de Ieſu in locum Sacerdotis cujusdam Iudaici defuncti ſurrogato recenſetur, in qva refertur, Ioſephum in ſuis de Hieroſolymitano excidio commentariis dicere, ὅτι Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ μετὰ τῶν ἱερέων ἠγιάζε, ſeu qvod Ieſus in templo cum Sacerdotibus ſacra fecerit. Et hæc verba a Iudæis ex Ioſepho expuncta putat Huetius, [5.] ego vero hæc verba Ioſepho potius afficta exiſtimaverim, qvod eadem facilitate me probaturum confido, qvam qvod hic locus a Iudæis eraſus fuerit. Aliud fragmentum Ioſephi ab Euſtathio Antiocheno ſervatum cenſet Iſaacus Voſſius [6.] qvod ita ſe habet: ἀπέθανε δὲ [ſermo eſt de Harane Abrahami fratre] ἐν τῷ ἐμπυρισμῷ, ᾧ ἐνεπύρισεν Ἀβραὰμ τὰ εἴδωλα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ εἰσελθεῖν ἐξελέσθαι αὐτά [7.] Leo Allatius, qvi Euſtathii Antiocheni commentarium in Hexaemeron, ex qvo hæc verba deprompta ſunt, publici juris fecit, Latine ita reddidit: deceſsit [Haran] in incendio, qvo Abraham idola Patris ſui conflagravit, [rectius incendit, vel conflagrare fecit] dum illis ut ſubveniret domum eſt ingreſſus. Eqvidem Euſtathius in iſto loco Ioſephi mentionem non facit. Non dubitat tamen Voſſius, qvin hæc verba Euſtathius ex Ioſepho deprompſerit, cum Georgius Syncellus eandem hiſtoriam

(4.) Tom. I. voce Ἰησοῦς p. 1231. (5.) demonſtrat. evangel. p. 27. (6.) de 70. Interpret. c. 12. (7.) Euſtath. in comment. ad Hexaemeron. p. 57.

referens Ioſephum teſtem appellaverit. Et prius qvidem verum eſt. Syncellus enim in chronographia ſua [8.] itidem refert, Haranum, cum Abraham idolis ignem injeciſſet, ea flammis eripere conatum, incendio extinctum. Verum an Ioſephum ejus rei teſtem citaverit, haud immerito dubitari poteſt. Id enim tantum Syncellus ex Ioſepho ſe mutuari ſcribit, qvod Abrahamus omni ſtudio anniſus fuerit, ut Patrem ſuum a fingendis & colendis idolis averteret. Nihilominus tamen Voſſii ſententia ex eo probabilis videtur, qvod verba qvæ apud Euſtathium de ſepulchro Harani ejusqve liberis proxime præcedunt, eadem ferme ſint, qvæ apud Joſephum in Antiqvitatibus leguntur, (9.) ex qvo colligere licet, Euſtathium ea qvoqve, qvæ de Harani combuſtione narrat, e Joſepho hauſiſſe, qvamvis nec Euſtathius Joſephum nominet, neqve verba illa apud Joſephum hodie legantur. Idem Voſſius (10.) aliud Joſephi fragmentum, qvod in ejus operibus hodie deſideratur, ex Græcorum Patrum catenis adducit, nempe tale: ἄτοπον εἶναι λογιζόμενον μεθέντα λαὸν καὶ πατρῴαν νομοθεσίαν θεοῦ δέχεσθαι. Et forte plura hujusmodi inveniet, cui Græcorum Patrum catenas pervolvere vacabit.

Joſephi de Chriſto teſtimonium.

Mirabitur vero forte qvispiam, qvis Joſepho inter Græcos Patres locus, & ipſe Joſephus mirari poſſit, qvod Se qvoqve Principibus permiſtum agnoſcat Achivis. Sunt enim variæ Græcorum Patrum catenæ, in qvibus Joſephi nomen Græcis Patribus intermiſtum legitur, qvales ſunt catenæ in Geneſin & Lucam, qvas Lambecius in ſuis de Vindobonenſi Bibliotheca commentariis recenſet, (11.) ut alias ſive manuſcriptas ſive editas omittam. Sed qvid mirum, in catenis Patrum legi, qvem in Catalogo ſuo inter eccleſiaſticos ſcriptores retulit Hieronymus, & cujus aliqvam partem Sebaſtianus Caſtalion ipſis Bibliis adjunxit? Enimvero argumentum, qvod Joſephus in ſuis antiqvitatibus tractavit, hanc gratiam apud Chriſtianos facile conciliare ipſi potuit. Acceſſit honorificum de Chriſto teſtimonium,

(8.) pag. 75. & iterum p. 98. (9.) libr. 1. c. 7. (10.) de 70. Interpret. p. 46. (11.) tom. 3. cod. 4. & 42.

monium, qvod in ejus Antiqvitatibus legitur (12.) qvam qvam adhuc ſub judice lis eſt, ſitne illud Ioſephi de Chriſto teſtimonium genuinum, an Ioſepho pia fraude ſuppoſitum, vel ſaltem interpolatum. Ruperti, Snellii, Reineſii, Majoris, Menaſſis, Gronovii, Blondelli, Wheloci, Lanſii, Urſini, Wagenſeilii, Bœcleri, Bangii, Fabri, & ſuas ipſius de hoc argumento epiſtolas collegit, & ſimul varia Veterum & Recentiorum de hoc teſtimonio judicia ex eorum ſcriptis excerpſit & Noribergæ anno MDCLXI. ſub titulo teſtimonii Flaviani vulgavit Chriſtophorus Arnoldus. Præterea peculiaribus diſſertationibus hoc argumentum ventilarunt Boſius, Spanhemius, & Franciſcus de Roye. De eodem ſatis prolixe agunt Huetius (13.) Lambecius (14.) Natalis Alexander, (15.) Iſaacus Voſſius (16.) & alii. Et fatendum qvidem eſt hoc Ioſephi teſtimonium non ſolum in editis & ſcriptis Ioſephi codicibus conſtanter legi, verum etiam ab Euſebio tam in hiſtoria eccleſiaſtica qvam in demonſtratione evangelica Ioſepho tribui. [17.] Poſt Euſebium ejusdem teſtimonii fidem confirmant e Græcis Iſidorus Peluſiota [18.] Sozomenus [19.] Sophronius, qvi Hieronymi catalogum Græco ſtylo reddidit, [20.] Cedrenus, [21.] Suidas, [22.] Zonaras, [23.] Glycas, [24.] Nicephorus, [25.] e Latinis Hegeſippus, [26.] Hieronymus, [27.] ut Rufinum Euſebii interpretem, & plures ſeqventium ſeculorum ſcriptores, qvorum ſuffragia ad rerum ſummam parum conferunt, ſilentio prætermittam. At, ſi vere iſta Ioſephus ſcripſit, mirari ſatis neqveo, qvod antiqvi eccleſiæ Doctores, qvi ex inſtituto Iudæos impugnarunt, telo hoc contra Iudæos uſi non fuerint. Non incognita erant Ioſephi ſcripta Iuſtino Martyri, qvippe qvi in paræneſi ad Græcos Ioſephi Antiqvitates egregie commendat. [28.] Qvid ergo

(12.) libr. 18. antiqvit. c. 4. p. 628. (13.) demonſtrat. Evangel. p. 17. (14.) tom. VIII. bibliothec. Vindobon. p. 5. & ſeqv. (15.) hiſtor. eccl. Vet. Teſtam. tom. 6. diſſert. 10. (16.) de 70. Interpr. p. 161. (17.) H. E. lib. 1. c. 11. demonſtrat. lib. 3. c. 5. (18.) libr. 4. epiſt. 225. (19.) libr. 1. c. 1. (20.) tom. 1. Hieronym. edit. Baſil. fol. 123. & 124. (21.) Compend. hiſtor. tom. 1. p. 196. (22.) lexic. tom. 1. p. 1265. (23.) libr. 3. annal. c. 4. tom. 1. edit. ultim. p. 267. (24.) annal. part. 3 p. 234. (25.) libr. 1. c. 39. (26.) libr. 2. de excid. Hieroſol. c. 12. (27.) Catalog. c. 13. (28.) p. 10.

go oportunius fuiſſet, qvam Tryphoni Iudæo Ioſephum opponere, ſi Juſtini ævo illud de Chriſto teſtimonium in Joſephi Antiqvitatibus lectum fuiſſet? Tertullianus qvoqve, qvi Joſephum Antiqvitatum Judaicarum vernaculum vindicem appellat, (29.) etſi peculiari opere contra Judæos diſputet, Joſephi tamen de Chriſto teſtimonium omittit, qvod ſane fieri vix potuiſſet, ſi Tertulliani ætate cognitum fuiſſet. Chryſoſtomus in orationibus adverſus Judæos (30.) Joſephum μάρτυρα μάλιστα ἀξιόπιστον appellat, & quid de Daniele ſcripſerit, allegat. Qvi fieri potuit, ut non etiam, qvæ de Chriſto Joſephus ſcripſit, allegaret? Mitto jam alios, qui contra Judæos ſcripſerunt, & ad Photium Patriarcham Conſtantinopolitanum venio. Is duabus vicibus in ſua bibliotheca de Joſephi antiqvitatibus agit, ſemel codice ſeptuageſimo ſexto, & iterum codice ducenteſimo trigeſimo octavo. Sed neutrobi ἀξιομνημόνευτον illud de Chriſto teſtimonium excerpit. Equidem Aubertus Miræus in notis ad Hieronymi catalogum Scriptorum eccleſiaſticorum (31.) periocham illam de Chriſto, qvæ apud Joſephum extat, a Photio memorari ſcribit. Verum memoria hic eum fefellit. Seductus tamen, ut puto, a Miræo Lambecius in epiſtola ad Principem Auguſtum inter eos, qui Joſephi de Chriſto teſtimonium pro genuino agnoverunt, etiam Photium numerat. (32.) De qvo errore forte monitus, tantum abeſt, ut eum retractaverit, ut potius in commentariis ad bibliothecam Vindobonenſem (33.) probare conetur, Photium ſaltem obſcuram hujus teſtimonii mentionem feciſſe. Sic enim procedit: Photius in recenſione operis alicujus, qvod περὶ παντὸς ſeu de univerſo inſcriptum fuit, monet, (34.) opus illud a nonnullis Joſepho attributum, ſed rectius Cajo ſeu Gajo Romanæ eccleſiæ Presbytero tribuendum eſſe, cum in eo opere Salvator noſter Chriſtus appelletur, & inenarrabilis ejus e Patre generatio accurate deſcribatur. Cum autem poſtea in recenſendis Joſephi antiquitatibus, Jeſum a Joſepho Chriſtum appel-

(29.) in apologet. c. 19. (30.) orat. 3. adv. Judæos p. 114. edit. Hæſchel. (31.) cap. 13. p. 7. (32.) pag. 4. (33.) tom. 8. pag. 14. (34.) codix. 48.

appellari animadverteret, ne ſibi contradicere cogeretur, totam Ioſephi periocham excerpere noluit, ſed tantum paſſionis Chriſti mentionem fecit his verbis: κατὰ τοῦτον καὶ τὸ ΣΩΤΗΡΙΟΝ ἐγεγόνει ΠΑΘΟΣ, ſub hoc [nempe Herode, Tetrarcha Galilææ & Perææ] etiam Salvatoris contigit paſſio. Qvibus verbis ad Ioſephi periocham de Chriſto alludiſtatuit, cum Ioſephus paſſionis Dominicæ nullibi niſi in decantatiſſimo illo teſtimonio meminerit. Verum Lambecius magno conatu magnas nugas agit. Verba enim illa de Domini paſſione Photii ſunt, non Ioſephi, ſiqvidem Photius ea, qvæ ex Ioſepho excerpit, ſuis diſcurſibus illuſtrat, & occaſione Herodis Tetrarchæ obiter addit, qvod Chriſtus ſub iſto Herode paſſus fuerit, quorſum etiam ſpectant, qvæ occaſione Herodis Magni de Chriſti Nativitate, & infanticidio Bethlehemitico, & occaſione Agrippæ de Iacobi majoris ſupplicio & Petri captivitate diſſerit, qvæ ſane Photius ex Ioſepho non excerpſit. Certum igitur eſt, altum eſſe de Periocha Ioſephi, quæ Chriſti vitam breviter exponit, in Photii bibliotheca ſilentium, ſive in Photiano exemplari plane defuerit, ſive eam pro adulterina habuerit. Sane librum περὶ παντὸς etiam hanc ob cauſam Ioſepho abjudicat, qvod Ieſus in eo Chriſtus appelletur. Atqvi in teſtimonio, qvo Joſephus Chriſtum prædicaſſe perhibetur, expreſſe legitur: ὁ χειστὸς οὗτος ἦν. Accedit quod Photius in codice 33. ubi de Juſto Tiberienſi agit, hoc commune Judæorum vitium eſſe ſcribit, qvod de Chriſti adventu & miraculis ſileant: Si igitur Photius in Joſepho tam illuſtre Chriſti elogium, qvale hodie legitur, inveniſſet, & pro genuino habuiſſet, dubio procul illud tanqvam aliquid ſingulare, & a communi Judæorum more prorſus alienum obſervaſſet. Ne qvis autem Euſebium ut antiqviorem Photio præferendum exiſtimet, ſuppetiari Photio poteſt Origenes Euſebio antiquior. Is enim clare teſtatur, qvod Joſephus Jeſum pro Chriſto non habuerit. (35.) Si Jeſum pro Chriſto non habuit Joſephus, qvomodo in Antiqvitatibus dicere de Jeſu potuit: χειστὸς ἦν-

τος

(35.) libr. 1. contr. Celſ. & in Matth. p. 223.

τος ἦν. Excipit Vossius, (36.) Origenis verba ita explicari posse, qvod Josephus qvidem crediderit, Jesum fuisse Christum seu Messiam, sed hominem tamen, aut excellentioris naturæ, qvam sit humana, non divinæ. Et hanc sententiam Apostolorum ævo apud Ebionitas & Nazaræos viguisse, qvin etiam Christo etiamnum in terris versante apud multos obtinuisse tradit. Verum Origenes expresse negat, qvod Josephus Jesum pro Messia agnoverit, & ex ipso Josepho constat, qvod Prophetarum de Messia oracula in Vespasiano impleta professus fuerit. Porro si qvis objiciat, Josephum de Præcursore Christi Johanne Baptista, & de discipulo Christi Jacobo nonnulla protulisse, ideoqve boni Historici partes implere non potuisse, si de Christo ipso plane siluerit: libenter concedam, Josephum de Christo non plane siluisse, qvin & hoc concedam, qvod Josephus de Iesu verba faciens a laudibus ejus non abstinuerit. Neqve enim ex inveterato Iudæorum, qvi hodie vivunt, erga Christum odio de illorum moribus judicandum est, qvibus miracula per Apostolos in Christi nomine qvotidie facta sacrum qvendam horrorem incusserunt. Et qvamvis probari non possit, Josephum in aula Vespasiani ex conversatione cum T. Flavio Clemente, qvi postea sub Domitiano ob fidem Christianam interfectus est, & cum Flavia Domitilla ob eandem causam in exilium missa, bonam de Cristo opinionem imbibisse, qvæ Ruperti (37.) conjectura fuit, aut qvod Banus Josephi Præceptor Essenorum sectæ addictus Iohannis Baptistæ sectator fuerit, adeoque de Christo inique sentire non potuerit, ut Vossius arbitratur, qui & ipsum Iohannem Baptistam Essenum fuisse ex cibi & vestitus simplicitate, baptismo, & reliquarum sectarum Iudaicarum odio colligit: (38.) ex iis tamen, quæ de Iohanne Baptista & Iacobo Josephus retulit, satis, ut opinor, probari potest, falsam esse illorum sententiam, qui Josephum de Christo contumeliose in suis Antiqvitatibus locutum, & istarum blasphemiarum vice a Christiano qvo-

(36.) de 70. Interpret. p. 164. (37.) epistol. ad Snell. (38.) de 70. Interpret. c. 17. p. 168.

qvopiam insigne hoc Christi elogium substitutum statuunt. Certum qvidem est Pharisæos, quorum placitis se addictum Josephus in vita sua profitetur, plerosqve magno Christi odio flagrasse, at fuerunt etiam inter Pharisæos ab immani illo adversus Christum odio alieni, neqve sic Pharisæis addictus fuit Josephus, ut non subinde eorum mores & facta perstrinxerit. Qvocirca nihil obstat, qvo minus Josephum honorifico aliqvo præconio Christi nomen condecorasse dicamus. Tale tamen illud fuisse minime dubito, qvale decebat hominem Judæum, & qvi τὸ χριστιανὸν κήρυγμα Theodoreto (39.) teste non amplecteretur. At qvæ hodie apud Josephum de Christo leguntur, ita comparata sunt, ut Christiano magis homini qvam Judæo conveniant, unde & Sozomenus (40.) ex illis concludebat, Josephum isto scribentem propemodum clamare, Christum Deum esse. Videns hanc difficultatem Lambecius (41.) in defendenda hac Josephi periocha longe alia via incedit, qvam cæteri qvi hoc Josephi testimonium ut genuinum tuentur. Omnia enim Josephi verba in siniſtram partem interpretatur, qvasi non ad Christi elogium, sed potius ad ejusdem vituperium & contemtum spectarent, etsi a Josepho, ut neqve Judæos neqve Christianos neqve Gentiles offenderet, ambiguis phrasibus concepta fuerint. Imprimis autem ea via Josephum solerter usum dicit, ut nihil suis verbis de Christo scribat, sed tantum propriam Christianorum traditionem ex trium Evangelistarum scriptis (Johannes enim Evangelium suum nondum ediderat) & Actis Apostolicis hausta m referat, sed ita tamen, ut phrases, qvas adhibet, ad irrisionem Christianæ fidei torqveri possint. Cum ergo Josephus Jesum Virum sapientem dicit, respicere putat Lambecius Josephum ad loca Math. XIII. 54. & Marc. VI, 2. & tamen ambiguo sensu Christum σοφὸν ἄνδρα appellare, cum vox sapientiæ nonnunqvam etiam in malam partem usurpetur. Deinde cum Io-

e sephus

(39.) Commentat. in Danielem Tom. II. Opp. p. 697. (40.) libr. 1. c. 1. (41.) tom. 8. Bibl. Viadob. p. 22.

ſephus titulum Viri ſapientis ita reſtringit, aut corrigit, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή, ſi modo Virum eum appellare oportet, Lambecius non eam Joſephi mentem fuiſſe putat, qvaſi Chriſtus Deus potius qvam Vir vel Homo dicendus fuerit, qva ratione Apollo Pythius apud Herodotum per oraculi vocem Lycurgum compellavit: (42.)

Δίζω ἦ σε Θεὸν μαντεύομαι, ἠὲ καὶ ἄνδρα
Ἀλλ' ἔπι καὶ μᾶλλον Θεὸν ἔλπομαι ὦ Λυκόεργε:

qvem ſenſum a Joſephi mente alienum fuiſſe putat, cum Chriſtum ne Prophetam qvidem nedum Deum aut Dei Filium eſſe exiſtimaverit. Qvamobrem ſenſum Joſephi hunc potius fuiſſe exiſtimat: fuit hoc eodem tempore Jeſus ſapiens Vir, ſi modo Virum eum appellare oportet, & non potius phantaſma ſive ſpectrum, ſiqvidem ab ipſis diſcipulis ſuis propter φάσεις naturalem humanæ potentiæ modum excedentes pro tali fuit habitus. Cujus interpretationis rationem confirmat ex Matth. XIV, 26. Marc. VI, 49. Luc. XXIV, 37. Seqventia apud Joſephum verba: ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητής, erat enim mirabilium operum patrator, alludere putat ad verba populi apud Lucam c. V. v. 26. dicentis: εἴδομεν παράδοξα σήμερον. Veretur autem Lambecius, ne hic etiam angvis in herba lateat, & Joſephus forte per ἔργα παράδοξα ἔργα ἄπιστα ſeu incredibilia intellexerit. Porro cum Joſephus Chriſtum fuiſſe dicit διδάσκαλον ἀνθρώπων τῶν σὺν ἡδονῇ τ' ἀληθῆ δεχομένων ſeu Doctorem hominum cum voluptate vera ſuſcipientium, his verbis Chriſtum a Joſepho perſtringi cenſet ut Magiſtrum piſcatorum, publicanorum, mulierculārum aliorumqve rudium hominum qvævis paradoxa dogmata ſimplici credulitate ſuſcipientium, & cum voluptate tanqvam vera amplectentium. Pro qva interpretatione illuſtranda Ciceronem adducit (43.) qvi aſſerit, fictas qvoqve fabulas, e qvibus utilitas nulla dari poteſt, cum voluptate legi. Seqvitur apud Joſephum:

(42.) libr. 1. c. 66. (43.) libr. 5. de finib.

phum: Καὶ πολλοὺς Ἰουδαίους πολλοὺς δὲ καὶ ἑλληνικοὺς ἐπηγάγετο, qvæ verba Lambecius sic interpretatur: & multos qvidem Judæos multos autem & gentiles sequaces nactus est, nempe Judæos, ut ταῦτα θεσπικῶς adjungit, per prædicationem Evangelii, Gentiles autem, qvorum nomine hic etiam Samaritani comprehenduntur, partim sola curiositate propter famam miraculorum, partim & necessitate propter indigentiam auxilii ultro se offerentes. Qvod autem Josephus addit: ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν CHRISTUS HIC ERAT, a Lambecio sic explicatur, qvasi sensus Josephi fuerit, hunc Jesum ad aliorum, qvi nomen Jesu tanqvam apud Judæos admodum vulgare eodem tempore obtinebant, differentiam Christum vulgo cognominatum fuisse, qvoniam a discipulis & sectatoribus suis promissus Judæis Messias falso credebatur. Proxima Josephi verba ita se habent: καὶ αὐτὸν ἐνδείξει τῶν πρώτων ἀνδρῶν παρ' ἡμῖν σταυρῷ ἐπιτετιμηκότος Πιλάτου οὐκ ἐπαύσαντο οἱ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες, eumqve accusatum a primariis Viris nostris, cum cruci addixisset Pilatus, non tamen cesserunt, qvi ab initio eum audiverunt. Hic Lambecius Josephum respicere putat partim ad querelam duorum discipulorum Christi, qvi in itinere versus Emmauntem Christum a summis Sacerdotibus & Principibus populi ad supplicium crucis damnatum tristes referebant, partim ad Apostolos & reliqvos discipulos in monte oliveti Christum a mortuis excitatum interrogantes, an hoc tempore regnum Israëlis reparaturus, & solium Davidis recuperaturus esset? Cum autem Josephus ait: οὐκ ἐπαύσαντο οἱ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες, idem exprimi putat, qvod in Actis Apostolorum legitur c. V, 40. πᾶσαν ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι Ἰησοῦν τὸν Χριστόν. Etsi autem verba Josephi bene se habeant, pessimos tamen sensus in illis latere suspicatur. Putat enim Josephum salutiferæ Christi crucifixioni insultare

voluisse, qvasi ea Personæ ac titulo Messiæ, qvi collapsum Israëlis regnum restituere debuisset, minime convenerit, simul & discipulos Christi deridere voluisse, qvod, licet Christum a Pilato crucifixum viderint, nihilominus tamen post mortem tam ignominiosam eum ut Messiam venerari non cessaverint. Observat etiam Josephum aperte hic Judæum se profiteri, cum eos, qvi Christum apud Pilatum accusarunt τὰς πρώτας παρ' ἡμῶν appellat, & simul callide anniti, ut præcipuam crucifixionis invidiam a Judæis amovens in Pilatum & Romanos transferat. Pergit Josephus: ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἔχων ἡμέραν πάλιν τῶν θείων προφητῶν ταῦτά τε καὶ ἄλλα μύρια περὶ αὐτοῦ θαυμάσια εἰρηκότων, apparuit enim iis tertia die iterum vivus, prout divini Prophetæ & hæc & alia multa de ipso miranda prædixerant. Hæc verba Lambecius deprompta a Josepho esse putat ex Marc. XVI, 9. Luc. XXIV, 25.26.27. & aliis dictis Evangelicis & Apostolicis, in qvibus Christi resurrectio, & resurgentis apparitiones referuntur, ejusqve gesta Propheticorum oraculorum collatione confirmantur. Minime tamen Josephi verba ita accipienda esse notat, qvasi ipse vel Christi resurrectionem veram esse vel oracula Prophetarum ad eundem pertinuisse crediderit, cum potius hæc tantum ex Christianorum sententia retulerit, iisqve traditionis suæ probandæ onus reliqverit, lectoribus autem suis in utramqve partem judicandi libertatem concesserit. Idqve ex eo confirmat, qvod Josephus non simpliciter dicat: ἐφάνη πάλιν ζῶν sed ἐφάνη αὐτοῖς, qvasi dixerit: illi vivum apparuisse dicunt, fides sit penes Autores. Tandem Josephus & hoc addit: εἴς τε νῦν τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τοῦδε ὠνομασμένων οὐκ ἐπέλιπε τὸ φῦλον & nunc etiam Christianorum ab hoc denominatorū non defecit genus. His verbis Lambecius Josephum non modo se Christianorum numero eximere ait, sed etiam mirari, qvod eo tempore, qvo hæc scripsit,

scripsit, ullus adhuc Christianorum superfuerit, cum præsertim persecutio, qvam sub Nerone Christiani passi sunt, tam gravis fuerit, ut totum Christianorum genus ea extingvi posse videretur. Hæc paulo prolixius ex Lambecio excerpere haud gravatus sum, cum isti de bibliotheca Vindobonensi commentarii in paucorum manibus versentur, & ab aliis, qvi de hac Josephi periocha scripserunt, hactenus nondum, qvod sciam, ad examen revocata fuerint. Videntur autem mihi Lambecii interpretationes nimis longe petitæ, & tam coactæ, ut longe satius videatur, locum hunc Josephi ut spurium plane rejicere, vel saltem interpolatum agnoscere, qvam hoc modo ut genuinum defendere. Qvis enim temere præsumat, Josephum, cum Jesum sapientem Virum appellat, hoc titulo in siniſtram partem uti? Christum semel iterumqve a discipulis pro spectro habitum fuisse verum est, sed qvod Josepho hæc in mentem venerint, cum scriberet, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή, persuadere mihi non possum. Et qvalis foret hæc consequentia, Christus non tam homo qvam φάντασμα potius seu spectrum fuit. Multa enim miracula patravit? Rectius hæc Josephi verba Huetius interpretatur, cum illa κατὰ χάριν & oratorio more a Josepho dicta asserit, ut prodigiorum a Jesu patratorum & beneficiorum in homines collatorum magnitudinem extolleret, ac si dixisset: tanta Christus gessit, ut Deo qvam hominibus propior videretur. Cujus explicationis illustrandæ gratia Matthiæ Corvini Pannoniæ Regis epitaphium adducit:

Corvini brevis hæc urna est, qvem magna fatentur
Facta fuisse Deum, fata fuisse hominem.

Notamus vero & hoc, in manuscriptis exemplaribus antiqvæ versionis, qvæ Rufino tribuitur, verba hæc: εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή plane non reddi, unde non injuria aliqvis suspicari possit, verba illa ab aliena manu accessisse. Sane in codice ante 8. secula exarato, qvi penes Vossium fuit, verba hæc latine expressa non erant, ut ipse attestatur. Porro longe aliud est libenter vera suscipere, qvod Christi discipulis

Josephus tribuit, aliud fabulas & qvævis absurda cum voluptate amplecti, qvæ Lambecii explicatio est. Cum autem Josephus ait: ὁ χριστὸς οὗτος ἦν, certum est, qvod Christi nomine Jesum Nazarenum non solum a Jesu Damnei Filio, vel a Jesu Gamalielis Filio & aliis qvi isto tempore hoc nomine gaudebant distinguere voluerit, sed Christi etiam nomine Messiam intelligat. Et cum Josephus quippe Judæus Jesum pro Messia agnoscere non potuerit, non possunt ejus verba aliter interpretari, qvi hoc de Christo testimonium revera a Josepho scriptum contendunt, qvam qvod hæc verba ellipsi vocis λεγόμενος laborent. At Iosephus tali ellipsi uti non solebat. Nam Jacobum vocat fratrem Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ (44.) qvemadmodum & Pilatus ad Iudæos dicebat: τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστὸν; (45.) Malim igitur cum Montacutio (46.) statuere, verba ista ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν glossema qvoddam esse & marginalem Christiani cujuspiam lectoris annotationem, Josephi textui postea a librariis insertam. Unde & a Cedreno hoc Josephi testimonium allegante omissa videas. Aut si Christi mentionem Josephus fecit, fortasse his verbis usus est: ὁ Χριστὸς οὗτος εἶναι ἐπιστεύετο. Sic enim Hieronymus videtur legisse, qvi Josephi verba ita exprimit: credebatur esse Christus. Præterea qvoqve non probabile videtur, qvod Josephus crucifixioni Christi insultare, aut Apostolorum fidem in crucifixum irridere voluerit. Qvomodo enim crucifixioni Christi insultare potuit, qvi statim addit eum a mortuis tertia die resurrexisse, qvemadmodum hæc & plura alia Prophetæ prædixerant. Qvæ verba ita sane a Josepho concepta sunt, ut non ex aliena, sed ex sua sententia loqvi videatur. Qvamobrem hæc etiam verba vel Josepho afficta, vel interpolata arbitramur. Postremo & hoc addit Lambecius, qvod Josephus historiam de Paulina qvam Decius Mundus Anubidis personam simulans in templo Isidis stupravit, testimonio suo de Christo non aliam

(44.) lib. 20. c. 8. (45.) Matth. XXVII, 17. (46.) in var. lect. ad Euseb. demonstrat. evangel. pag. 2.

am ob causam subjungat, qvam ut Christianorum fidem de Christi conceptione & nativitate tacite suggillaret. Et tamen hoc testimonium Iosephi de Christo summo jure in Iosephi operibus pro pretiosissima & vix æstimabili gemma haberi cupit, cum per illud Sacrorum Bibliorum Novi Testamenti veritas etiam hostili attestatione confirmetur. Si igitur Lambecius hoc Iosephi testimonium tanti æstimat, qvi tamen ex maligno animo & cum maximo Christianæ religionis ludibrio hæc a Iosepho dicta statuit, qvanti hoc testimonium æstimabunt, qvi insigne elogium his Iosephi verbis contineri, & Iosephum vel in confinio Christianæ lucis positum, vel ad confessionem veritatis singulari Dei virtute compulsum asserunt? Sane Abrahamus Whelocus in epistola ad Arnoldum [47.] totum potius Iosephum e medio & penitus emundo tollendum existimat, qvam ut illam nobilissimam de Christo periocham a Christiana ecclesia tolli patiamur.

Scriptorum Josephi utilitas & autovilas.

Verum cum illam Iosephi periocham adulterinam vel saltem interpolatam esse non levia prodant indicia, & neqve Christiani, qvorum fides certioribus fundamentis innititur, magnopere illo egeant, neqve Iudæi ejus autoritate moveantur, leve damnum erit, si gemma illa adulterina careamus. At Iosepho non æqve carere possumus. Nam non solum libros Veteris Testamenti, historicos egregie illustrat, sed etiam historiam ecclesiasticam Veteris testamenti, qvæ in Sacro Codice integra non extat, continuat, qvo nomine qvantum Josepho debeamus res ipsa clamat, cum e solo pæne Josepho historiam ecclesiasticam Veteris Testamenti qvoad ultimas ejus periodos haurire liceat. Et vel hoc unum pro Josephi commendatione sufficit, etsi longe plura, qvæ nobilissimo huic Scriptori insigne precium conciliant, afferre possem, nisi soli lumen inferre intempestivum foret. Pessime qvidem Historicum optime de posteritate meritum excepit Jacobus Salianus in annalibus ecclesiasticis Veteris

(47.) Conferatur testim. Flavian. p. 222.

Teſtamenti, cum per omnes iſtorum annalium tomos Ioſephi reprehenſio utramqve paginam faciat. Præiverat Saliano Baronius in annalibus eccleſiaſticis novi Teſtamenti, qvippe qvi nullam Joſephi carpendi occaſionem prætermittit. Neqve benignior erga Joſephum eſt Leonis Allatii affectus. Cum enim Scaliger in prolegomenis librorum de emendatione temporum Joſephum diligentiſſimum & φιλαληθέστατον Scriptorem nominaſſet, & poſtea ſubjunxiſſet: audacter dicimus, non ſolum in rebus Judaicis, ſed etiam in externis tutius illi credi, qvam omnib9 Græcis & Latinis, veriſſime qvidem id a Scaligero dictum cenſet Allatius, (48.) ſed eo tantum reſpectu, qvatenus id audacter ſe dicere pronunciat, cum extremæ audaciæ ſit, hominem denſiſſimis errorum tenebris involutum omnibus Græcis & Latinis Scriptoribus anteferre. Nolo alios recenſere, qvi Joſephum tanqvam Scriptorem futilem & nullius precii traducunt. At nec defuerunt, qvi Sanctorum Patrum veſtigiis inſiſtentes Joſephum fide dignum judicarunt, & maximum veritatis ſtudium in ejus operibus commendarunt. E qvibus Caſaubonus (49.) arbitratur, omnes Joſephi hallucinationes & ἀβλεψίας, ſi in unam ſummam contrahantur, vix centeſimam partem culparum ab Euſebio in chronicis aliisqve ſcriptis commiſſarum æqvaturas eſſe. Et, ut alios Joſephi vindices nunc omittam, nuperrime etiam Antonius Pagi Ord. Min. Convent. S. Franciſci paſſim (50.) Joſephum ab erroribus, qvorum a Baronio poſtulatus fuerat, abſolvit. Inter alia dicit, Joſephum cujus magna fides & eruditio in iis, qvæ narrat, eluceſcit, juſto inclementius a Baronio tractari, ejusqve diligentiam in notatione temporum ſpectatiſſimam in iis qvæ ſine ipſo Euſebius ignoraſſet, ex Euſebio corrigi non poſſe. Fatemur tamen, Joſephum ut hominem, & Judæum inſuper, multis erroribus obnoxium fuiſſe. Unum atqve alterum tantum notabimus. Libro 12. anti-

Joſephi errores & nævi.

(48.) not. ad Euſtath. p. 11. (49.) exercit. 12. ad Baron. p. 170. (50.) Conf. ejus Criticam ad annal. Baron. in apparat. n. 134. & 135. it. ad A. C. 14. n. 3.

antiqvitatum c. 13. Polybium reprehendit, qvod Antiochum Epiphanem ob ſacrilegii conatum periiſſe dicat, cum ſacrilegium voluiſſe non videatur res digna ſupplicio, niſi voluntas iſta perficiatur. Qvam ſententiam ne qvidem in ſoli *foro* ſimpliciter tolerari poſſe Rainoldus (51.) animadvertit. Qvamvis enim ob peccata cogitationis neminem pœnam pati Ulpianus pronuntiet, conatus tamen alicujus ſceleris etiam humano judicio vindicatur. Qvanto minus ergo conatus ſacrilegii coram divino tribunali impunis erit? unde hac in parte etiam gentiles qvosdam plus vidiſſe qvam Joſephum, & alios Judæos Chriſto coævos, Ludovicus Ferrandus (52.) obſervavit. Nimirum Joſephus, ut Cunæi judicium repetamus (53.) Autor omni laude dignus, & cui poſt ſacrorum voluminum Scriptores prima eſſe debet fides, etſi gravitate ſuper cunctos Judæos eminet, tamen haud ubiqve a deliramentis abhorret popularium ſuorum. Adducit Cunæus ejus rei ſpecimen ex hiſtoria Caini, in qvo Joſephus agriculturæ ſtudium, tanqvam ex lucri odore profectum & cum magna terræ injuria conjunctum damnat, unde etiam ejus muneribus per ſacrificium oblatis Deum delectari non potuiſſe ſcribit, cum non ſponte nata ſed labore hominis avari veluti pervim producta fuerint. In qva ſententia Joſephum rationem fugiſſe etiam Bœclerus notavit, (54.) qvi præterea Joſephum in hiſtoria creationis & lapſus ſæpius impegiſſe & Moſis verba ob κάλυμμα ἰουδαϊκὸν oculis incumbens minus intellecta ad ſeqviores interpretationes deflexiſſe demonſtravit. Porro ad errores Joſephi referenda ſunt, qvæ de arte Dæmones virtute radicis annulo incluſæ per nares extrahendi, & ab obſeſſis profligandi tanqvam ſingulari ſapientiſſimi Regis Salomonis invento libr. 8. Antiqvit. c. 2. retulit. Radicem autem illam dum alibi deſcribit, (55.) aliam etiam errorem addit, cum ait, Dæmonia eſſe hominum impiorum ſpiritus, qvos vivis immergi, & eos, qvibus ſubventum non fuerit, necare tradit. Qvam opinionem ex Magorum diſciplina hauſtam

eſſe

(51.) de apocryph tom. 2. p. 818. (52.) in Pſalm libr. p. 334. (53.) libr. 3. de Rep. Hebr. p. 373. 374. (54.) exercit. in Fl. Joſeph. (55.) lib. 7. de bell. Judaic. c. 23. vel 25. p. 981.

esse Tertullianus (56.) indicat. Qvamobrem hic Iosepho non magis credendum est, qvam illi Dæmoni puerum sedecim annorum vexanti, qvi Philostrato referente (57.) interrogatus qvis esset, respondebat se esse ἔιδωλον ἀνδρὸς, ὃς πολέμῳ ποτὲ ἀπέθανεν, seu idolum viri jamdudum in bello interfecti, qvi uxorem suam vehementer amaverit, sed qvia uxor conjugii jure violato triduo post ejus mortem alteri nupserit, summum erga mulieres odium conceperit, & amorem suum ad hunc puerum transtulerit. Non probandum qvoqve in Iosepho, qvod, cum historiam transitus Israelitarum per mare Erythræum describit, miraculum divinæ potentiæ haud parum extenuet, dum ait, [58.] se hæc recensuisse, ut in sacris codicibus invenerit, & cuilibet liberam sentiendi facultatem permittere, num Dei Voluntate via per mare Israëlitis patuerit, an naturæ sponte, qvemadmodum & Alexandri M. ductu Macedonibus mare Pamphylium cesserit, & aliam viam non habentibus iter illac aperuerit, cum Deus ejus opera ad destruendum Persarum imperium uti vellet. At qvid cum Mose commune habuit Alexander, qvem Strabo libro 14. Pamphyliæ littus observato æstu, & militibus umbilico tenus immissis obliqve legisse & superasse tradit? Qvemadmodum igitur Plutarchus (59.) Gentiles Historicos perstringit, qvod Alexandri iter per mare Pamphyliæ referentes miraculum excitent, qvasi divina aliqva forte Alexandro mare cessisset, cum tamen ipse Alexander in epistolis suis nullum ejusmodi portentum jactaverit: ita & Iosephum reprehendere licebit, qvod admirandum Israelitarum per mare transitum cum Alexandri per mare Pamphyliæ itinere comparans, tanto plus vero miraculo detraxerit, qvanto magis fictum amplificavit. Observarunt, qvi in Iosephi lectione diligenter versati sunt, qvod etiam de aliis divinis miraculis subdubitanter & frigidius loqvatur, qvam Sacræ Scripturæ autoritas postulet. Historiam enim Ionæ a ceto devorati & post triduum redditi his verbis concludit, διεξῆλ-

(56.) c. 57. de anima: (57.) libr. 3. de vit. Apollon. c. 12. (58.) l. 2. antiqvit. c. 7. (59.) in Alexand. p. 673.

διεξῆλθον ὅ τὴν περὶ αὐτῶν διήγησιν, ὡς εἶχον ἀναγεγραμμένην, hæc de eo ſic retulimus ut invenimus in commentariis. (60.) Qvali epiphonemate etiam decimum Antiqvitatum librum concludit, dum ait, ſe hæc, ut invenerit, in literas retuliſſe, & cuilibet integrum relinqvere, ut diverſam, ſi velit, opinionem ſeqvatur. Enimvero nonnunqvam veritatis amorem in Joſepho nimium Gentilibus placendi ſtudium corrupit. Qvorſum & illud referendum, qvod libro 2. contra Apionem ſcribit, [61.] ſupremum Legislatorem aperte Iudæis interdixiſſe, ne Deos ab aliis cultos riderent aut blaſphemarent. Ubi autem Deus hanc legem ſanxit, ne qvisqvam illis malediceret, qvos aliarum gentium opinio Deos confinxit? Reſpexit forte ad legem, qvæ Deos execrari vetat. [62.] Verum iſtud edictum non ad Gentilium idola, ſed ad Magiſtratus Dei in terra Vicarios pertinet, ut jamolim Cyrillus Alexandrinus contra Iulianum Apoſtatam oſtendit. [63.] Si vero Ioſephus ad legem de Diis Gentilium ore non memorandis aut nominandis, qvæ Exod. cap. 23. v. 13. legitur, reſpexit, ne ſic qvidem probare poterit, convicia in Deos Gentilium Divina lege prohibita fuiſſe, ut fuſe Seldenus (64.) demonſtravit. Neqve hic diſſimulanda eſt pudenda illa Joſephi adulatio, qva oracula de regno Meſſiæ ad Veſpaſianum applicuit. Cum enim in ſacris literis prædictum fuiſſet, iſtis circiter temporibus qvendam ex Judæorum finibus profectum orbem terrarum imperio potiturum, id in Veſpaſiano implendum dicere Joſephus non dubitavit. (65.) Et toto qvidem oriente vetus illa & conſtans fama percrebuerat, eſſe in fatis, ut eo tempore Judæa profecti rerum potirentur, qvam de Imperatore Romano & imprimis de Veſpaſiano & Tito qvod interpretati fuerint Svetonius, (66.) & Tacitus, (67.) minus mirandum eſt, cum & ipſe Joſephus ſacro illo oracului Veſpaſianum, qvi apud Judæam Imperator creatus eſt, deſignatum ſcripſerit, (68.) a reliqvis Judæis hic diſſentiens, qvi

(60.) lib. 9. Antiqvit. c. 11. (61.) p. 1077. (62.) Exod. XXII, 28. (63.) libr. 7. contr. Julian. (64.) de jur. nat. & gent. libr. 2. c. 13. (65.) Euſeb. libr. 3. c. 8. Zonar. libr. XI. annal. c. 16. (66.) in Veſpaſ. c. 4. (67.) libr. 5. hiſtor. (68.) libr. 7. de bell. Judaic. c. 12. vel 31. p. 961.

qvi oraculum illud ad se spectare rati se tanto fortius Romanis oppoſuerunt. Non satis ergo erat Iosepho, cum in castro Jotapata captus esset, imperium Romanum Vespasiano prædicere, nisi ipsum etiam terræ marisque & totius humani generis Dominum futurum prædixisset. (69.) Rectius autem vulgatum illud toto oriente oraculum de Iesu nostro explicari debuisse Hegesippus (70.) & alii notarunt. Sed nolo jam recensendis Iosephi erroribus diutius immorari, qvos multos esse non diffiteor. Fatendum tamen & illud, multos Iosepho errores tribui, qvi potius librariis vel interpretibus tribui debuissent. Sane numeros in Iosephi operibus scriptorum vitio sæpe vitiatos deprehendit Constantinus L' Empereur [71.] Et nonnunquam Iosephus ex ipso Iosepho corrigi potest. Nonnulla enim in libris contra Apionem rectius scripta sunt, qvam in libris Originum scripta fuerant, ut Scaliger in notis ad selecta fragementa veterum Græcorum uno alteroque exemplo probatum dedit. (72.) Nec defuerunt, qui Iosephum agraviorum qvorundam errorum culpa liberarent. Qvid freqventius qvam Iosepho objicere, qvod a Matthæo dissentiat, dicente, Tetrarcham Herodem Fratris sui Philippi Conjugem Herodiadem rapuisse? Iosephus enim Herodiadem non Philippi sed alterius Herodis uxorem fuisse dicit. Atqve hinc, ut Sanctis Evangelistis veritas sua constet, qvamplurimi Iosephum ignorantiæ & oblivionis arguunt, & in hac de raptu Herodiadis historia vel Gorionidem ab Herodum ætate longe remotissimum Flavio nostro Iosepho in cognoscenda veritate perspicaciorem fuisse contendunt. Qvamvis autem Iosephus in hac causa etiam a Casaubono, qvem in aliis gravissimum sui vindicem expertus est, desertus fuerit, fuerunt tamen qvi insanabili huic qvod videbatur, vulneri medicam manum adhiberent. Cum enim Iosephum in Herodum historia accuratissime versatum constet, non permittendum censuerunt, ut in hac Herodiadis historia mendacii argueretur. Et parum qvidem

(69.) libr. 3. de B. J. c. 27. p. 854. (70.) libr. 5. de excid. Hierosolym. c. 45. (71.) in notis ad Middoth. c. 4. sect. 3. p. 145. (72.) p. 9. & 18.

qvidem abfuit, qvin nonnulli ex Joſepho Evangeliſtas corrigere auderent. Legitur enim in Scaligerianis, qvæ Jacobus & Petrus Fratres Puteani ex Scaligeri ore excerpſerunt, veteres Chriſtianos multa in Novo Teſtamento addidiſſe, & forte hic etiam aliqvid mutaſſe. (73.) Verum deſperato iſto remedio non opus eſt, cum non deſit commoda ratio Joſephum cum Evangeliſtis conciliandi, qvæ apud Grotium, (74.) Noldium (75.) & alios videri poterit. Qvantum ad hiſtoriam infanticidii Bethlehemitici attinet a Joſepho omiſſam, Scaliger in prædictis excerptis Chriſtianos potius alicujus additionis ad hiſtoriam Evangelicam, qvam Joſephum alicujus omiſſionis arguere videtur. Voſſius autem in chronologia ſacra, qvam ad mentem veterum Hebræorum & præcipue Joſephi expoſuit, non ſe mirari dicit, qvod Joſephus infanticidii illius hiſtoriam prætermiſerit, cum poſt tot crudelitatis exempla Hieroſolymis & per totam Palæſtinam edita, poſt ſublatos diverſis ſupplicüs tot filios, uxores, proximos, & amicos non magna res fuiſſe videatur, qvod Herodes unius vici & adhærentis territorii infantes ſuſtulerit, qvorum ſtragem non adeo magnam fuiſſe putat, cum non omnes, ſed mares tantum, & qvi intra bimatum eſſent, cæſi fuerint. Qvod autem Macrobius libr. 2. Saturnal. c. 4. retulit, Imperatorem Auguſtum cum inter pueros, qvos in Syria Herodes Rex Judæorum intra bimatum juſſit interfici, filium qvoq; ejus occiſum audiviſſet, dixiſſe: melius eſt Herodis porcum eſſe qvam filium, id Voſſius merum figmentum eſſe cenſet, cum Herodis filii, qvi a Patre interempti ſunt, omnes adoleſcentiam jam exuerint, ideoqve illud Auguſti ſcomma ad infanticidium Bethlehemiticum non pertineat. Sed eſto, ad fabulas referri debere, qvod inter infantes ab Herode occiſos aliqvis ex Herodis filiis fuerit, omnino tamen mirandum videtur, Macrobium Gentilem de infantibus intra bimatum ab Herode occiſis aliqvid memoraſſe, & Joſephum Judæum, qvi illorum temporum hiſtoriam magna diligentia perſecutus eſt, ſtragem illam Bethlehemiticam ſilentio in-

f volve-

(73.) p. 177. (74.) annot. ad Matth. (75.) in hiſtor. Idum. p. 204. & ſeq.

volvere, qvæ non unicum tantum vicum, sed etiam totum circumjacens territorium pervasit.

Nova editio Josephi.

Qvamvis autem nonnulla in Josepho sint, qvæ omnem excusationem aut defensionem respuant, cœtera tamen ita comparata sunt, ut avidissimos lectores merito suo semper invenerit. Qvamobrem cum Græco-Latina Josephi exemplaria, qvibus Bibliopolarum officinæ jampridem caruerunt, a plurimis eruditis desiderari animadverteret Vir integerrimus & sumtibus in novas Sanctorum qvorundam Patrum aliorumqve bonorum Autorum editiones hactenus erogatis spectatissimus MAURITIUS GEORGIUS WEIDMANNUS, cœteris in bonos libros meritis & hoc addidit, ut Josephi opera Græco-Latine impensis suis denuo imprimi & novam insuper appendicem adjici curaret. In ista appendice primum exhibetur ARISTEÆ liber de 70. Interpretibus. Cum enim Josephus in suis antiqvitatibus illam Aristeæ narrationem velut in compendio referat, & ipse Aristeas in paucorum manibus versetur, visum fuit operæ pretium, Josephi operibus Aristeam adjungere. Fuit autem Aristeas e Ministris Ptolemæi Philadelphi Regis Ægyptii, quem Hieronymus (76.) Ptolemæi ὑπερασπιστὴν appellat, quam vocem non fideliter interpretatur Hugo Cardinalis, cum ait hoc vocabulo fidelem interpretem notari ab hyper i.e. valde & pistis i.e. fides. Nec minus lepida est altera interpretatio, qva hyperaspistes est Notarius, ab hyper i.e. super & pistan assistens. Utramqve deridet Erasmus, (77.) cum ὑπερασπιστὴς satellitem seu protectorem significet, qvia satellites ἀσπίδων seu clypei objectu Regum corpora tegebant. Neqve tamen e vulgari satellitio Aristeas fuit. Andreas enim, qvi una cum Aristea Ptolemæi Regis nomine ad Judæos ablegatus fuit, in literis Regis ad Eleazarum Pontificem Judæorum Ἀρχισωματοφύλακων titulo ornatur. Si igitur etiam Aristeas Regis corporis custodiam habuit, qvod Josephus asserit, [78.] ipse qvoqve inter præcipuos Regii corporis custodes numerandus erit. Sane Ptolemæus &

Appendix Aristeas.

(76.) præfat. in Pentateuchum seu epistol. 104. (77.) Tom. IV. Oper. Hieron. p. 6. (78.) libr. 2. contr. Apion. p. 1064.

us & Andream & Aristeam in magno apud se honore constitutos asserit. Hujus autem Aristeæ & historiæ, qvam composuit de LXX. Interpretibus, præter Josephum & Hieronymum etiam Tertullianus, [79.] Eusebius, [80.] Epiphanius, [81.] Syncellus [82.] & alii meminerunt. Prodiit ille Aristeæ liber a Matthia Palmerio latine redditus Basileæ anno 1536. apud Iohannem Bebelium una cum Olympiodori in Ecclesiasten commentario, & Gregorii Neocæsarienſis in eundem Ecclesiasten metaphrasi. Et hæc Palmerii versio etiam micropresbytico seu syntagmati veterum qvorundam Theologorum, qvod Basileæ anno 1550. Henricus Petri in lucem publicam emisit, nec non Bibliothecæ Patrum (83.) inserta legitur. Sichardus autem cum Palmerii versionem minus accuratam deprehenderet, de nova adornanda cogitabat, qvod consilium postea mutavit, cum hunc laborem a Matthia Garbitio præoccupatum intelligeret, cujus versionem Basileæ anno 1561. una cum græco Aristeæ textu Oporinus excudit. Postea etiam Iacobus Middendorpius Aristeam ex græcis manuscriptis & latinis codicibus restituit, & commentario suo illustravit, qvæ editio Coloniæ anno 1578. in lucem prodiit. Atqve ut de Germanicis, Italicis & Gallicis versionibus taceam, etiam in Hebraicum sermonem hanc Aristeæ historiam transtulit R. Azarias de Rubeis, qvi hunc Aristeæ tractatum Hadrath Zekenim seu decorem senum inscripsit, & libro Meor Enajim inclusit. (84.) Num vero ista narratio de 70. Interpretibus vere a Ministro qvodam Ptolemæi Philadelphi, qvi Aristeæ nomen gessit, scripta, an ab impostore qvodam sub Aristeæ nomine conficta fuerit, de eo non inter omnes æqve convenit. Alii enim cum Isaaco Vossio (85.) priorem, alii cum Josepho Scaligero (86.) posteriorem sententiam defendunt. Peculiari tractatu paucis abhinc annis hoc argumentum discussit Humfredus Hody, qvi qvidem librum Aristeæ, qvalis

(79.) Apolog. c. 18. (80.) libr. 3. de præparat. evangel. c. 1. & seqv. (81.) de ponder. & mensur. c. 9. & seqv. (82.) chronogr. p. 273. (83.) edit. Paris. tom. 7. Colon. tom. 1. & Lugdun. tom. 2. (84.) Bartolocc. Bibliothec. Rabbin. tom. 1. p. 437. seqv. (85.) de 70. Interpret. c. 4. (86.) ad Chronic. Euseb. p. 133.

hodie ſupereſt, non diverſum eſſe ab eo, ex qvo Joſephus & Euſebius hiſtoriam de 70. Interpretibus retulerunt, ipſam autem hiſtoriam jam ante Joſephi ætatem ſub Ariſteæ nomine a Judæo qvodam confictam eſſe pluribus argumentis demonſtrare contendit. Noſtrum jam non eſt tantas componere lites. Qvæ in appendice Ioſephi noſtri ſeqvuntur notæ ad epitomen Ariſteæ vel Ariſtæi a Joſepho excerptam debentur Juveni non vulgaris induſtriæ & eruditionis JOHANNI ALBERTO FABRICIO, a qvo etiam novam Apocryphorum editionem propediem expectamus. Notas illas, cum & breves ſint, & eruditæ, perlegere nec moleſtum, nec inutile fuerit. Varias lectiones librorum de bello Judaico & libelli de Maccabæis ex manuſcripto bibliothecæ noſtræ Academicæ Paulinæ collegit Excellentiſſimi Bibliothecarii heu nuper defuncti, ſed tamen in Academia noſtra & Orbe toto literato eruditionis fama immortaliter victuri Filius non degener JOACHIMUS FRIDERICUS FELLERUS, qvas Joſephi lectoribus non ingratas fore arbitramur cum illarum collatio locis nonnullis obſcurioribus lucem afferre poſſit. Imprimis autem in libro de Imperio rationis manuſcriptus ille codex integris periodis auctior ab editis multum differre deprehenditur, qvod jam ſupra monuimus & ipſa collatio oſtendit. Ejusdem libelli de Maccabæis verſionem novam a Combefiſio elaboratam propterea addere voluimus, qvia Eraſmi paraphraſis ſupra exhibita a Græco textu nimium diſcrepat. Nusqvam enim in græco textu leguntur nomina fratrum Maccabæorum, qvæ Eraſmus in ſua paraphraſi expreſſit neſcio unde hauſta. Neqve in græco textu Ioſephus hæc de Maccabæis ex ſacris Literis ſe accepiſſe dicit, qvod in latinæ paraphraſeos epilogo legitur, ut plura alia taceamus. Unde & in Eraſmum invehitur Combefiſius, qvod nova ſua pro Ioſephi antiqvis venditaverit, & ſub paraphraſeos ſpecie multa infarſerit a Joſephi verbis aliena, diuqve ſibi in votis fuiſſe dicit, ut eruditus qvispiam & græcæ

Notæ ad epitomen Ariſteæ.

Variæ Lectiones ex MSC. Lipſ.

Liber de Maccabæis cum verſione & notis Combefiſii.

græce doctus egregiam hanc Josephi lucubrationem Latine redderet, cum Erasmus in sua paraphrasi sui potius ingenii speculationes, qvam Josephi verba expresserit. Dum autem Combefisius ita se gerit, qvasi nemo hunc tractatum ante se ita interpretatus fuerit, ut latina græcis respondeant, ignorasse videtur, qvod in nonnullis Josephi editionibus nempe in editione Basileensi anni 1567. Coloniensi anni 1593. & qvibusdam aliis non Erasmi paraphrasis, sed alia nescio cujus interpretis versio legatur, qvæ ad græcum textum propius accedit. Initium illius versionis jam supra, ubi de Latinis Josephi editionibus actum est, indicavimus. Præterea in editione apocryphorum Basileensi, qvæ ex Officina Brylingeriana anno 1582. prodiit, adhuc alia versio legitur, quæ sic incipit: Studiosissimum sapientiæ sermonē declaraturus. Non est igitur qvod Combefisius, & Andillius Gallicus Josephi interpres qverantur, libelli de Maccabæis nullam aliam interpretationem hactenus extitisse, qvam illam Erasmi paraphrasin. Deprompsimus autem novam, qvam in hac Josephi appendice damus, Combefisii versionem cum ejusdem notis & animadversionibus ad hunc tractatum ex novissimo, qvod vocat, bibliothecæ Patrum Græco-Latinorum auctario, qvod anno 1672. Parisiis vulgatum est. In postremam appendicis partem rejecimus fragmentum ex Josephi paræneſi ad Græcos, qvæ inscribitur de causa universi contra Platonem. Tractatum illum περὶ παντὸς integrum habuit & legit Photius, ut in bibliotheca sua testatur, (87.) ubi refert hunc librum in qvibusdam exemplaribus sic inscriptum: περὶ τῆς τ' παντὸς αἰτίας, in aliis περὶ τῆς & παντὸς ὑσίας. Duos vero libellos fuisse docet, qvibus Autor Platonem secum pugnare docuerit, Alcinoum qvoqve de anima, materia & resurrectione ut absurda & falsa differentem reprehenderit, & Judæorum nationem qvam Græcorum antiqviorem fuisse tradiderit. Dicit autem hunc tractatum ab aliis Josepho, ab aliis Justino Martyri, ab aliis Irenæo adscriptum fuisse

Fragmentum ex libro περὶ παντὸς.

(87.) cod. 48.

isse. Ipse autem in eam sententiam inclinat, qvod hic liber a Cajo Presbytero Romano script⁹ fuerit, cum & in παλαιογραφαῖς marginalibus Codicis sui Caji nomen adscriptum invenerit, & Cajus in Labyrintho suo se libri de universi natura autorem professus fuerit. Josepho qvo minus hunc tractatum tribuere velit, duas imprimis rationes obstare sibi profitetur, unam qvidem, qvod Autor de homine & anima ita differat, ut ejus discursus Hebræorum de natura hominis doctrinæ minus convenire videantur; altera vero, qvod de Christo ὡς ἔγνωσα, hoc est juxta Schottum aptissime, seu ut Tanaqvillus Faber (88.) maluit, ad nostrum ferme modum seu proxime ad Christianorum fidem differuerit, κλῆσίν τε αὐτὴν ἀναφθεγξόμενος, λόγιον ἐκ πατρὸς ἄφραστον γέννησιν ἀμέμπτως ἀναγράφων, & ipsam Christi appellationem explicans, & inenarrabilem ejus ex Patre generationem describens, qvod a Josepho Judæo alienum esse res ipsa demonstrat. Non defuerunt tamen, qui adhuc Josepho tractatum illum vindicarent. In his Iohannes Zonaras, (89.) cum Iosephi de Christo testimonium adduxisset, subjungit, eundem Iosephum ἐν τῷ πρὸς ἕλληνας λόγῳ, ὃς κατὰ Πλάτωνος ἐπιγέγραπται περὶ τῆς τοῦ παντὸς αἰτίας, seu in oratione ad Græcos, qvæ contra Platonem inscribitur de universi causa Christum ut mundi Iudicem inducere, ejusq; tractatus, ex qvo verba qvædam adducit, etiam Damascenum in suis parallelis meminisse. Et Arnold⁹ Peraxylus Arleni⁹, qvi Iosephi opera Græce primus edidit, non sufficientes rationes a Photio adductas existimat, ob qvas Josepho hoc opus abjudicari debeat, cum Josephus etiam in libris Originum ita de Christo ejusqve operibus & miraculis differat, ut eundem virum vel hominem vix appellare audeat, & tacito suffragio ejus divinitatem veneretur. Qva de re qvid sentiendum sit, superius ostensum fuit. Promittebat autem idem Arlenius, (90.) se propediem istum tractatum cum Studiosis communicaturum. Sed promissa non servavit. David autem Hœschelius cum Photii bibliothecam Græce ederet & notis illustraret, fragmentum hujus tractatus ex Italia a Maximo Margunio ad se missum notis inseruit, cui etsi Josephi titulum præfixerit,

(88.) part. 1. epistol. pag. 141. (89.) libr. 6. annal. c. 4. (90.) præfat. ad oper. Joseph.

rit, non injuria tamen dubitari posse statuit, an Josephum Autorem habeat, cum a Christiano potius homine scriptum videatur (91.) Post Hœschelium, Stephanus le Moyne in variis suis sacris (92.) fragmentum illud iterum vulgavit, non amplius Josephi, sed Hippolyti nomine signatum. Cum enim anno 1551. non procul ab æde Laurentiana extra muros marmorea Hippolyti statua effoderetur, qvæ postea in Vaticanam bibliothecam translata fuit, præter Hippolyti canonem Paschalem in hac statua repertus fuit librorum ab Hippolyto scriptorum catalogus, in qvo & hoc opus observare licet:

ΠΡΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΠΛΑΤΩΝΑ
Η ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΣ,

Qvamobrem non amplius dubitandum censet Monachius, qvin hoc opus, cujus insigne fragmentum supersit, Hippolyto tribui debeat: Cur autem hoc opus olim a nonnullis Josepho tributum fuerit, duas affert causas. Prima est, qvod Josephus (93.) promiserit, se peculiari opere περὶ ἀϊδίας Θεοῦ acturum; Altera, qvod qvæ in hoc fragmento de statu & loco animarum separatarum referuntur, cum iis conveniant, qvæ Josephus περὶ τοῦ Ἅδου tradidit. Possit & tertia addi ex styli æqvalitate, qvam Photius observavit. Addimus & qvartam ex Dodwello (94.) qvi hunc περὶ παντὸς tractatum a Cajo (hunc enim Autorem esse putat, non Hippolytum) ex multis Autoribus & qvidem propriis Autorum verbis collectum fuisse putat, qvemadmodum & Macrobius ipsa Gellii aliorumqve Autorum verba suppressis nominibus describat. Videtur autem ipsi verisimile, Cajum etiam nonnulla ex Josepho in librum istum transcripsisse. Certe Photius indicat autorem illius libri inter alia Judæos Græcis antiquiores demonstrasse. Ea autem quæ de Judaicæ gentis antiqvitate disseruit, commode ex Josephi libris contra Apionem transcribere potuit. Forte etiam ex Josepho hausit, qvæ de mundi opificio breviter disseruit. Nam de hoc etiam argumento Autorem hujus operis tractasse ex Photio discimus. Cum autem ex variis Autoribus hoc opus collectum fuerit, qvorum nomina forte vel ipse Autor, vel librarius qvispiam nonnunqvam in margine notavit, hinc illud opus modo Josepho, modo Justino, modo Irenæo, modo aliis adscriptum fuit. Qvamvis autem Josephus ad calcem suarum antiqvitatum promiserit, se in qvadripartito volumine de sectis Judæorum etiam de Deo ejusqve substantia acturum, opus tamen illud a Josepho non absolutum fuisse Dodwellus suspicatur. Cum enim Epaphroditus anno post editam Josephi ἀρχαιολογίαν proximo, nempe anno Domitiani penultimo, Christi 95. perierit, & Josephus infensissimos e gente sua hostes habuerit, conjicit istos Patroni casum in ipsius qvoqve Josephi perniciem convertisse, adeoqve Josephum Epaphrodito haud diu superstitem fuisse. Cœterum cum fragmentum libri περὶ παντὸς sub Josephi nomine editum olim fuerit, ei in hac appendice operum Josephi locum aliqvem concedere voluimus. Qvod superest, benevolum Lectorem rogamus, ut qvalemcunqve hanc Josephi editionem boni consulat, donec vel novi Bertrami, Scaligeri, Cunæi, Petiti, Bigotii, Bosii, Monachii excitentur, vel Clarissimus Bernardus cum Josepho suo in gratiam redeat.

Scripsi Lipsiæ A. C. 1691. ante nundinas vernales.

(91.) not. ad Phot. bibl. p. 923. (92.) pag. 53. tom. 1. (93.) libr. 20. antiqu. c. ult. (94.) diss. 6. ad Irenæum.

ILLUSTRISSIMO

PRINCIPI FRIDERICO V.

COMITI PALATINO AD RHENUM,

ELECTORALIS DIGNITATIS ET PALATINATUS

hæredi, Bavariæ Duci, &c.

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

FLAVII Josephi Helleniſtarum Judæorum cum eruditione, tum eloqventia facile principis hiſtorica monumenta prælo meo excuſa, Princeps Illuſtriſſime, ad T. C. humiliter adfero. Sicut enim ſcriptorum eſt quæ honeſta ſunt & ſeculis profutura literis prodere: ita & in immenſo aliorum ſuper alios acervatorum librorũ cumulo typographorum intereſt laudabiles & bonæ frugis ſcriptores in lucem mittere redivivos, & adverſus Zoilos potentium patronorum tutelæ committere. multiplex vero mihi cauſa fuit cur ad T. C. noſter confugeret Joſephus: namqve primum tota operis πραγματεία de rebus eſt quæ a Principe cognoſcantur digniſſimis; ipſa nempe mundani Syſtematis divina conſtitutione, humani generis ortu & propagatione, Patriarcharum vita, Moſaica Legislatione, politia Hebraica, monarchiarum, qvæ olim orbem rexerunt, imperio & aliis, qvæ qvatuor millium annorum hiſtoriam implent autoris & eo nomine apud Principes gratioſi, qvod non ex infimis literatorum ſubſelliis ad hæc ſcribenda prodierit terræ filius; ſed ex regio Haſmonæorum ſangvine oriundus, & primaria ſacerdotum inter Judæos familia, cum in adoleſcentia ad miraculum uſqve in literarum ſtudio profeciſſet, juventutem rebus gerendis & bello, qvod cum Romanis geſſere Judæi, internecino exercuit Galilææ præfectus, conſilio & manu æqve promptus, ætate vero provectiori otium Romæ nactus ea literis mandavit, qvæ literarum cognitione & uſu didicerat, vir cæteroqvin Imperatoribus Veſpaſiano, Tito, Domitiano ob præclaras animi dotes acceptiſſimus. Verum acceſſit & alia cauſa cur Joſephum coram T. C. ſiſterem, beneficium qvod tuæ C. debeo, ob manuſcriptorum tuæ electoralis Bibliothecæ codicum Joſephi liberalem uſum, quem annuente primario noſtræ ætatis Philologo Jano Grutero, Bibliothecæ præfecto, impetravit ſingulari ſua humanitate nobiliſſimus & eruditiſſimus JCtus Marquardus Freherus Tuæ C. Conſiliarius. Sed qvia in hoc autore excudendo longius proceſſeram cum membranas conſecutus ſum, & multi aſſidua interpellatione ut qvam primum Joſephum Græce, publici juris iterum facerem efflagitabant, qvod editionis Baſilienſis qvæ ante LXVII. annos unica prodiit, nullum exemplar ſupereſſet; hortantibus ceſſi, qvorundam virorum doctorum notas, & varias lectiones ejus qvi manuſcripta excuſſit ſtudio collectas propediem peculiari volumine editurus. Cum itaque T. C. tuorumqve beneficio ſim adjutus C. T. patrocinio Joſephum hiſtoricum Principe non indignum jure meritoqve dedico, demiſſe rogans ut qvemadmodum Titus Imperat. autorem libros ſuos περὶ ἀλώσεως offerentem benigne admiſit, probavit, & Bibliothecæ ſuæ inſeri juſſit; ita Joſephum noſtrum clementi vultu T. C. accipiat; & in ſua perinſigni Bibliotheca quæ nobis calamo exarata exemplaria ſuppeditavit, ut emendatior prodiret, locum obtinere patiatur. Ipſe interim Deum Opt. Max. a qvo eſt omnis antiſtatus in terris, ſupplex orabo ut det T. C. vitam prolixam, Principatum ſecurum, & qvæcunqve boni Principis vota ſunt.

Tuæ Celſitudinis ſervus addictiſſimus

PETRUS ROVERIANUS
Typographus.

DE IO-

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Α'.

FLAVII JOSEPHI DE BELLO JUDAICO, LIBER PRIMUS.

Interprete Rufino Aquilejensi, ad Græcum collati & emendati per Sigismundum Gelenium.

A

Ἐπειδὴ τὰ ἰουδαίων πρὸς ῥωμαίους πόλεμον συμβαίνει μέγιστον, ἃ μόνον τῶν καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ ὅσων ἡμεῖς ἀκοῇ παρειλήφαμεν, ἢ πόλεων πρὸς πόλεις, ἢ ἐθνῶν ἔθνεσι συμβαλόντων, οἱ μὲν ἀτυχοῦντες τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἀκοῇ συλλέγοντες, ἰδίαις ἑαυτῶν συμφωνα διηγήμασι τὰς φήμας ἀναγράφουσιν οἱ δὲ παρόντες, ἢ κολακείᾳ τῇ πρὸς ῥωμαίους, ἢ μίσει τοῦ πρὸς ἰουδαίους κατ' ἀμφότερα τῶν πραγμάτων, ἀεί τι αὐτοῖς ὑπὸ μὲν κατηγορίαν, ὑπὸ δὲ ἔπαινον τὰ συγγράμματα, τῇ ἀκριβείᾳ τῆς ἱστορίας οὐδαμοῦ, πρὸς τὸ μεῖον εἴωθεν τοῖς κατὰ τῶν ῥωμαίων ἡγεμονίαν, ἑλλάδι γλώσσῃ μεταβαλοῦν, ἃ τοῖς ἄνωθεν βαρβάροις τῇ πατρίῳ φωνῇ ἀξίως ἀνέπεμψα πρότερον, ἀφηγήσασθαι, ἰώσηπος ματθίου παῖς, ἕλλην ἑβραῖος, ἐξ ἱεροσολύμων, ἱερεύς, αὐτός τε ῥωμαίοις πολεμήσας τὰ πρῶτα, καὶ τοῖς ὕστερον ὑπ' ἀνάγκης ἐξ ἀνάγκης. ἦν μὲν γὰρ ὡς ἔφην μεγίστη καὶ δὴ καὶ κινήματος, ἐν ῥωμαίοις μὲν ἐπὶ τὰ οἰκεῖα, ἰουδαίων τε τὸ νεωτερίζον ἐπὶ, παραχρημένοις ἐπιτρέψη τοῖς καιροῖς, ἀκμάζον καὶ χεῖρα ἔχειν παν, ὡς δι' ὑπερβολὴν θορύβων, τοῖς μὲν, ἐν ἐλπίδι κτήσεως, τοῖς δ' ἐν ἀφαιρέσεως δέει γενέσθαι πρὸς τὸ ἀναπαλαιῶ. ἐπειδὴ ἰουδαίοι μὲν ἅπαν τὸ ὑπὲρ εὐφράτου ὁμόφυλον ἡμῖν συνεπαρήσεσθαι φίσιν ἠλπίσαν, ῥωμαίους δὲ οἱ πέριξ γείτονες γαλάται παρεκίνουν, καὶ τὸ κελτικὸν οὐκ ἄρρεμές, μεστὰ δὲ λῃστῶν πάντα θορύβων μὴ νέρωνα, καὶ πολλοὺς μὲν βασιλείαν ὁ καιρὸς ἀνέπειθε, τὰ γραμματικὰ δὲ ἤρεσκε μεταβολῆς, ἐλπίδι λημμάτων. ἄτοπον δὲν ἡγησάμην περιιδεῖν πλαζομένων ὑπὸ τηλικούτοις πράγμασι τὴν ἀλήθειαν, καὶ πάρθους μὲν, καὶ βαβυλωνίους, ἀράβων τε τοὺς πορρωτάτω, καὶ τοὺς ὑπὲρ εὐφράτου ὁμόφυλον ἡμῖν, ἀδιαβήτους τὰ γνῶναι δι' ἀκρίβειαν ἀκριβῶς, ὅσην τε ἦρξαν, καὶ δι' ὅσων ἐχώρησε παθῶν ὁ πόλεμος, καὶ ὅπως κατέστρεψεν; ἀγνοεῖν δὲ ἕλληνας ταῦτα καὶ ῥωμαίων τοὺς μὴ ἐπιστρατευσαμένους, ἐντυγχάνοντας ἢ κολακείαις, ἢ πλάσμασι. καίτοι ἱστορίας αὐτοὺς ὑπογράφειν τολμῶσιν ἐν αἷς πρὸς

PROLOGUS.

Quoniam bellum, qvod cum populo Romano gessere Judæi, omnium maximum, qvæ nostra ætas vidit, qvæqve auditu percepimus, civitates cum civitatibus gentesve commisisse cum gentibus: qvidam, non qvod rebus interfuerint, sed vana & incongrua narrantium sermones auribus colligentes, oratorum more perscribunt: qvi vero præsto fuerunt, aut Romanorum obseqvio, aut odio Judæorum contra fidem rerum falsa confirmant: scriptis autem eorum partim accusatio, partim laudatio continetur: nusqvam vero exacta fides reperitur historiæ: idcirco statui, qvæ retro barbaris antea misi, patria lingva digesta, Græce nunc his, qvi Romano Imperio reguntur, exponere, ego Josephus Matathiæ filius Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: qvi & initio cum Romanis confixi, posteaq; gestis, qvia necessitas exegit, interfui. Nam cum hoc, ut dixi, bellum gravissimum exortum est, Romanorum qvidem populum domesticus motus habebat: Judæorum autem, qvi ætate validi, & ingenio turbulenti erant, manu simul ac pecunia vigentes adeo temporibus insolenter abusi sunt, ut pro tumultus magnitudine, hos possidendarum spes, illos amittendarum partium Orientis metus invaderet. Qvoniam Judæi qvidem cunctos etiam, qvi trans Euphratem essent, gentiles suos, secum rebellaturos esse crediderant. Romanos autem & finitimi Galli irritabant: nec Germani qviescebant: diffensionumqve plena erant omnia post Neronem: & multi qvidem temporum occasione Imperium affectabant: lucri autem cupidine exercitus rerum novandarum cupidi erant, Itaq; indignum esse duxi, errantem in tantis rebus dissimulari veritatem: & Parthos quidem, ac Babylonios, Arabumq; remotissimos & ultra Euphratem gentis nostræ incolas, itemq; Adiabenos, mea diligentia vere cognoscere, unde cœpisset bellum, quantisq; cladibus constitisset, qvove modo desiisset: Græcos vero & Romanorum aliqui, qui militiam secuti non essent, figmentis sive adulationibus captos, ista nescire. Atqvi historias audent eas inscribere, qui præter hoc (ut mihi quidem videtur) qvod

nihil fani referunt, etiam de proposito decidunt. Nam dum Romanos volunt magnos ostendere, Judæorum res extenuant, & in humilitatem dejiciunt. Non autem intelligo, qvonam pacto magni esse videantur, qvi parva superaverint. Et neqve longi temporis eos pudet, qvo bellum tractum est: neqve multitudinis Romanorum, qvam in ea militia labor exercuit: neqve ducum magnitudinis: qvorum profecto gloria minuitur, si cum multum pro Hierosolymis desudaverint, rebus per eos prospere gestis aliqvid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium, gentiles meos amplificare decrevi: sed facta qvidem utrorumqve sine ullo mendacio prosequar: dicta vero de factis reponam, dolori atqve affectioni meæ in defiendis patriæ cladibus indulgens. Nam qvod domesticis dissensionibus est eversa, & in templum sacrosanctum invitas Romanorum manus atqve ignem Judæorum tyranni traxere, testis est, qvi eam vastavit, ipse Cæsar Titus: per omne bellum miseratus qvidem populum, quod a seditiosis custodiretur: sæpe autem consulto differri passus civitatis excidium, protracto obsidionis spatio, dummodo belli pœniteret autores. Quod si quis me adversus tyrannos eorumqve latrocinium accusatorie loqvi putet, vel patriæ miseriis ingementum calumniari præter legem historiæ, dolori veniam tribuat. Ex omnibus enim, qvæ Romano Imperio parent, solam nostram civitatem contigit ad summum felicitatis fastigium evadere, eandemqve in extremum miseriæ dejici. Denique omnium post condita secula res adversas, si cum Judæorum calamitatibus conferantur, superatum iri non ambigo. Et horum autor nullus externus est: unde nec fieri potest, ut a qvestibus temperetur. Siquis autem durior misericordiæ sit judex, res quidem tribuat historiæ, lamenta vero scriptori: qvanquam merito Græcorum difertos increpaverim, qui tantis rebus sua memoria gestis, quarum comparatione præterita olim bella exigua redduntur, judices resident aliorum facundiæ detrahentes: qvorum & si doctrinam superant, proposito vincuntur. Ipsi vero Assyriorum & Medorum gesta perscribunt, veluti minus recte a scriptoribus antiquis fuerint exposita: cum in scribendo tantum eorum viribus cedant, quantum sententiæ. Erat enim unicuiqve studium, quæ vidisset facta, conscribere: quoniam & interfuisset rebus gestis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentiriqve apud scientes, inhonestum esse videretur. Enimvero nova quidem neqve ante cognita memoriæ tradere, suiqve temporis res commendare posteris, laude ac testimonio dignum est. Industrius autem habetur, non qui alienam dispositionem atqve ordinem transfert, sed qui nova dicendo etiam corpus proprium conficit historiæ. Sed ego qvidem sumptu ac labore maximo, qui cum sim alienigena, Græcis simul & Romanis gestarum rerum memoriam repono. Ipsis autem indigenis, ad quæstum quidem ac lites, ora patent, lingvæque solutæ sunt, ad historiam vero, in qua verum dicendum est, summaqve ope negotia colligenda sunt, obmutescunt:

τῷ μηδὲν ὑγιὲς δηλοῦν, καὶ δοκῶσαν ἐμοὶ λίαν ἁμαρτάνειν. Βέλοντας γὰρ μεγάλους μὲν τοὺς Ῥωμαίους ἀποδεικνύειν, καταβάλλουσι τὰ ἰουδαίων, καὶ ταπεινοῦσιν, οὐκ ὀρθῶς ἡ πῶς ἂν εἶναι μεγάλοι δοκοῖεν, οἱ μικροὺς νενικηκότες. καὶ ἔτι τὸ μήκους αἰδοῦμαι καὶ πολέμου, ἔτι τὸ πλήθους τε καὶ μάσης Ῥωμαίων στρατιᾶς, ἔτι τὸ μέγεθος στρατηγῶν, οἷς πολλὰ ὠφελεῖ τοῖς ἱεροσολύμοις ἱδρώσαντες, οἷς μὴ παντελῶς δ' κατορθώσασιν αὐτοῖς ἀδοξοῦσιν. ἐ μὲν ἐγὼ τοῖς ἐπαίρουσι τὰ Ῥωμαίων ἀνθιφιλονεικῶν, αὔξειν τὰ τοῦ ὁμοφύλων οἴομαι, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα μετ' ἀκριβείας, ἑκατέρων δείξειν, τοὺς δ' ὑπὲ τοῖς πράγμασι λόγους ἀναπέμπω τῇ ἱστορίᾳ, καὶ τοῖς ἐμαυτῷ πάθεσι δίδως ἐπιλοφύρεσθαι τὰ πατρίδος συμφοράς. ὅτι γὰρ αὐτὴν στάσις οἰκεία καθεῖλε, ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων χεῖρας ἀκούσας, καὶ τὸ πῦρ, ὑπὸ τοῦ ἁγίου ναοῦ ἐλκυσαν οἱ ἰουδαίων τύραννοι, μάρτυς αὐτὸς ὁ πρῶτος τῶν κῆσαρ ἐν παντὶ τῷ πολέμῳ, τὸ μὲν δῆμον ἐλεήσας ὑπὸ τῶν ἐφεστώτων φρουρούμενον, πολλάκις ἡ ἐκὼν τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως ὑπερεβάλετο, ὑπὸ δὲ τῇ πλουσίᾳ χρόνον, εἰς μετάνοιαν τῶν αἰτίων. εἰ δέ τις ὑπὸ ταῖς τυράννοις, ἢ τὸ ληστρικὸν αὐτῶν κατηγορεῖν λέγομεν, ἢ τοῖς ἀτυχήμασι τῶν πατρίδος ἀπιστοῦντες συνοφαντήσει, διδότω καὶ ἐμοὶ τῆς ἱστορίας νόμον συγγνώμην τῷ πάθει. πάλιν γὰρ δῆτ' ὑπὸ Ῥωμαίοις πᾶσιν, τὴν ἡμέραν, ὑπὲ πλεῖστον τε εὐδαιμονίας σπουδῆ προελθεῖν, καὶ πρὸς ἔσχατον συμφορῶν αὖθις καταπεσεῖν. τὰ γοῦν πάντων ἀπ' αἰῶνος ἀτυχήματα, πρὸς τὰ ἰουδαίων, ἡδέως μοι δοκεῖ κρίνειν, καὶ τούτων αὖτε ὑδεὶς ἀλλόφυλος, ὡς τε ἀμήχανον λέγειν, ὀδυρμῶν ὑπερατέα. εἰ δέ τις εἴκτος σκληρότερος ἐπὶ δικαστής, τὰ μὲν πράγματα τῇ ἱστορίᾳ προσκρινέτω, τοῖς δ' ὀλοφύροις, τὴν γραφὴν. καὶ τοῦτο ὑπολιμπάνω μ' ἂν αὐτοῖς δικαίως τῶν ἑλλήνων λογίοις, οἳ τηλικούτων κατ' αὐτὸς πραγμάτων γεγραμμένων, ἃ κρίνουσιν ἐλαχίστως ὑποδεικνύουσι τοὺς πάλαι πολέμους, τούτων μὲν καθάπτεσθαι πρώτοις τοῖς φιλοπονωτέροις ἐπιχειροῦντες, ὧν εἰ καὶ τῷ λόγῳ πλεονεκτοῦσι, λείπονται τῇ προαιρέσει. αὐτοὶ γὰρ τὰ ἀσυρίων, ἢ τὰ μήδων συγγράφουσιν, ὥσπερ ἦσαν καλῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀπηγγελμένα, καὶ τοσούτῳ τῆς ἐκείνων ἡττῶνται δυνάμεως ἐν τῇ γραφῇ, ὅσῳ καὶ τῆς γνώμης. τὰ γὰρ καθ' αὑτοὺς ἑκάστοις ἔδοξεν ἕκαστοι γράφειν, ὡς καὶ τὸ ὠφελητικὸν τοῖς πράγμασιν, ἐπεὶ τὰ ἀπηγγελμένα ἐναργῆ, καὶ τὸ ψεῦδος παρ' εἰδόσιν, αἰσχρὸν ἦν. τοῖς μὲν μνήμῃ τὰ προϊστορηθέντα διδοναι, καὶ πᾶς τὸ ἴδιον χρόνον τοῖς μετ' αὐτῶν συνιοῦσιν, ἐπαινεῖν καὶ μαρτυρεῖσθαι ἄξιον. Φιλόπονον δ', οὐχ ὁ μεταποιῶν οἰκονομίαν καὶ τάξιν ἀλλοτρίαν, ἀλλ' ὁ μὴ δι' ἀναγκαίαν λέγειν, καὶ τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας κατασκευάζων ἴδιον. καίγε μὴν ἀναλώμασι καὶ πόνοις μεγίστοις ἀλλόφυλος ὤν, ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις τὰ μνήμην τῶν κατορθωμάτων ἀναπέμπω, τοῖς μὲν γνησίοις, πρὸς μὲν τὰ λήμματα, καὶ τὰς διανοίας, κεχλευένου δίκαιος τὸ σῶμα, καὶ ἡ γλῶσσα λέλυται, πρὸς δὲ τῶν ἱστορίαν ἔνθα χρὴ παλαιὰ λέγειν, καὶ μετὰ πολλοῦ πόνου τὰ πράγματα συλλέγειν, περίμωντας παρέ-

παρέντες τοῖς ἀσθενεστέροις, καὶ μὴ γινώσκουσι τὰς πράξεις τῶν ἡγεμόνων γράφειν. τιμάσθω δὴ παρ' ἡμῖν τὸ τῆς ἱστορίας ἀληθὲς, ἐπεὶ παρ' ἕλλησι ἀμελεῖται. ὁμολογεῖν μὲν δὴ τὰ ἰουδαίων, τίνες τε ὄντες, καὶ ὅπως ἀπανέστησαν αἰγυπτίων, χώραν τε ὅσην ἐπῆλθον ἀλώμενοι, καὶ πόσα ἔθνη κατέλαβον, καὶ πῶς μεθανέστησαν, νῦν ἄκαιρον οἶμαι εἶναι, καὶ ἄλλως περιττὸν, ἐπειδὴ καὶ ἰουδαίων πολλοὶ πρὸ ἐμοῦ, τά τ' ἀρχαῖα συνετάξαντο μὴ ἀκριβείας, καί τινες ἑλλήνων ἐκεῖνα τῇ πατρίῳ φωνῇ μεταβάλλοντες, ἀπολύτου ἀληθείας διήμαρτον. ὅπερ ἦ οἵ τε τούτων συγγραφεῖς ἐπαύσαντο, καὶ οἱ ἡμέτεροι προφῆται, ἐκεῖθεν τὴν ἀρχὴν ποιήσομαι τῆς συντάξεως. τούτων ἦ τὰ μὲν κατ' ἐμαυτὸν πολέμια διεξοδικώτερον, καὶ μεθ' ὅσης ἂν ἐξεργασίας δυνώμεθα, δίειμι. τὰ ἦ προγεγενέστερα τῆς ἐμῆς ἡλικίας ὑπὸ βραχέων συνθήσω. ὡς ἀντίοχος ὁ κληθεὶς ἐπιφανὴς ἑλὼν καὶ κρατήσας ἱεροσόλυμα, καὶ καταρχὼν ἔτεσι τρισὶ, καὶ μησὶν ἕξ, ὑπὸ τῶν ἀσαμωναίου παίδων ἐκβάλλεται τῆς χώρας. ἔπειθ' ὡς οἱ τούτων ἔγγονοι τὴν βασιλείαν διαστασιάσαντες, ἔλκυσαν εἰς τὰ πράγματα ῥωμαίους, καὶ πομπήϊον. καὶ ὡς ἡρῴδης ὁ ἀντιπάτρου καταλυσε τὴν δυναστείαν αὐτῶν, ἐπαγαγὼν φόβον. ὅπως τε ὁ λαὸς, μὴ τὴν ἡρῴδου τελευτὴν καταπασάσαιντο, αὐγούστου μὲν ῥωμαίων ἡγεμονεύοντος, κωπωνίου δ' ἀάρου, τῆς τε χώρας ἐπιτροπεύοντος. καὶ ὡς ἔτη δωδεκάτῳ τῆς νέρωνος ἀρχῆς ὁ πόλεμος ἀνερράγη, τά τε συμβάντα καὶ κέρδιον, ἢ ὅσα ὑφ' ἑαυτοῖς τοὺς πέριξ ὅρους ἐπῆλθον οἱ ἰουδαῖοι τοῖς ὅπλοις.

Ὅπως τε τὰς ταραχὰς ἔτι χίουντο, καὶ ὡς νέρων ὑπὸ τῆς κερδίας πλήσμαν δείσας τὴν τ' ὅλην, διεστασίασεν ἐφίστημι τῷ πολέμῳ. καὶ ὡς ἔτος μὲν δὲ πρεσβυτέρῳ τῶν παίδων εἰς τὴν ἰουδαίων χώραν ἐνέβαλεν, ὅση τε χερῶνησος ῥωμαίων φρουρᾷ, καὶ ὅσοι σύμμαχοι ἐκόπησαν εἰς ὅλην τὴν γαλιλαίαν. ἢ ὡς τὰ πόλεων αὐτοῖς, ἃς μὲν ὁλοχερεῖ καὶ κρατεῖ, ἃς ἦ δι' ὁμολογίας ἔλαβεν, ἵνα δὴ καὶ τὰ τῶν ῥωμαίων εὐταξίας ἐν πολέμοις, ἢ τὰ σκηνὴν τὰ πραγμάτων, τῆς τε γαλιλαίας ἑκατέρας τὰ διαστήματα, καὶ τὴν φύσιν, καὶ τὰς τῶν ἰουδαίων ὄρας, ἔν τε τῇ χώρᾳ τὴν ἰδιότητα, λίμνας τε ἢ πηγὰς τὰς ἐν αὐτῇ, ἢ τὰ τῶν ἑκάστην πόλιν τὰ ἁλισκομένων πάθη; μετ' ἀκριβείας ὡς εἶδον ἢ ἔπαθον, δίειμι. οὐδὲ γὰρ τὰ ἐμαυτοῦ τὰ συμφορῶν ἀποκρύψομαι, μέλλων γε πρὸς εἰδότας ἐρεῖν.

Ἐπεὶ ὡς ἤδη καμνόντων ἰουδαίοις τὰ πραγμάτων, θνήσκει μὲν νέρων, διεστασιασεν ἦ ὅτι ἱεροσολύμων ἡρέμησε μὲν, ὑπὸ τῶν ἡγεμόνιος ἀνῃρέθη. τὰ τε γενόμενα τότε κατὰ ταύτης αὐτῷ σημεῖα, καὶ τὰς ὅτι ῥώμης καταβάσεις, καὶ ὡς αὐτὸς ὑπὸ τῶν τραπεζιτῶν ἄκων αὐτοκράτωρ ἀποδέδεικται. καὶ ὡς τότε ἀποχωρήσαντος ὅτι διοικήσαι τὸν ὅλον εἰς τὴν ἀίγυπτον, ἐταράχθη τὰ ἰουδαίων, ὅπως τε ἐπανέστησαν αὐτοῖς οἱ τυραννοι, καὶ τὰς τούτων πρὸς ἀλλήλους διαφοράς. καὶ ὡς ἄρχας ἀπὸ τῆς αἰγύπτου τίτος, δεύτερον εἰς τὴν χώραν ἐνέβαλεν. ὅπως τε τὰς δυνάμεις; καὶ ὅπου συνήγαγε; καὶ πολιορκίας καὶ ὅπως ἐκ τῆς ταύτης ἡ πόλις διέκειτο παρόντος αὐτοῦ, πρεσβολάς τε ὅσας ἐποιήσατο, καὶ πόσα χώματα, πρεβόλους τε τῶν τειχῶν; καὶ τὰ

A conceſſa infirmioribus neqve ſcientibus licentia ſcribendi res a principibus geſtas. Honoratur itaqve apud nos hiſtoriæ veritas, quæ a Græcis negligitur. Ab origine quidem Judæos repetere, qui fuerint, quove pacto ab Ægyptiis diſceſſerint, qvasqve regiones errando peragraverint, & qvas vel quoties incoluerint, & qvemadmodum inde migraverint, neqve hujus eſſe temporis, & præterea ſupervacaneum exiſtimavi: qvoniam multi ante me Judæorum de majoribus hujus gentis veriſſima compoſuerunt: & nonnulli Græcorum, quæ illi ſcripſerant, patria voce proſecuti non multum a veritate deviarunt: ex eo autem hiſtoriæ principium ſumam, quo ſcriptores eorum & prophetæ noſtri deſierunt. Et bellum quidem meis temporibus geſtum, latius quaque potuero diligentia referam: quæ vero ætate mea ſunt antiquiora, ſummatim breviterqve percurram. Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, devicta penitus Hieroſolyma, cum triennium ſexqve menſes eam tenuiſſet, ab Aſamoniæ filiis expulſus eſt. Deinde quod eorum poſteri de regno diſſentientes, ad res ſuas occupandas populum Romanum Pompejumqve traxerunt: quomodoqve Herodes Antipatri filius eorum potentiæ finem fecerit, auxilio Soſii. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta ſeditio eſt, Auguſto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo provinciam obtinente. Quodqve bellum anno duodecimo imperii Neronis eruperit: quamque multa per Geſtium acciderint: quantaqve ad primos impetus armis Judæi pervaſerint: quoque modo accolas permunierint: & quod Nero propter acceptas Geſtii ductu clades ſummæ rei metuens, Veſpaſianum bello præpoſuerit: & quod is cum maximo filiorum Judæam intraverit, qvantumqve Romanorum exercitum ducens: quantaqve manus auxiliorum per omnem cæſa fuerit Galilæam: & quod ejus civitatum quasdam vi ceperit, alias deditione. Ubi etiam Romanorum in bello diſciplinam curamqve rerum, & utriusqve Galilææ ſpatia, & naturam finesqve Judææ, necnon & peculiarem terræ qualitatem, lacusqve & fontes, captarumqve civitatum mala, cum fide ſicut vidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miſerias meas celaverim; cum ſcientibus eas relaturus ſim. Deinde, quod jam feſſis rebus Judæorum, Nero quidem mortem obierit: Veſpaſianus autem in Hieroſolymam properans, imperii cauſa retractus ſit: quæqve ſigna de hoc ei contigerint, Romæqve mutationes: & quod invitus a militibus, Imperator declaratus ſit: & quod eo diſponendæ reipublicæ gratia in Ægyptum digreſſo, Judæorum ſtatus ſeditionibus agitatus ſit: quoque modo tyrannis ſuccubuerint, eorumqve inter ſe diſcordias moverint. Et quod ex Ægypto Titus reverſus, bis Judæorum fines ingreſſus ſit: quoque modo exercitum; & quo in loco congregaverit: vel qualiter, & quoties civitatem affecerit ipſo præſente ſeditio. Aggreſſus quoque numeroſos & quantos erexerit aggeres: triumqve murorum ambitum & magnitudinem, ſive

mensuram, & munitionem civitatis: & fani templique dispositionem: ad hæc aræ spatium, mensuramque verissime dicam: festorum quoque dierum mores aliquos, septemque lustrationes, & munia sacerdotum. Itemque pontificis vestes, sanctaque templi cujusmodi fuerint, sine aliqua dissimulatione, vel adjectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romanorumque in alienigenas humanitatem: quotiesque Titus, civitatem simul ac templum servare cupiens, ad concordiæ fœdera dissidentes provocavit. Differam vero populi vulnera, & calamitates: quamque multa mala nunc bello, nunc seditionibus, nunc fame perpessi, postea capti sint. Nec vero, aut perfugarum clades, aut captivorum supplicia prætermittam: vel quemadmodum templum invito Cæsare conflagraverit. quamque multæ opes sacræ flamma raptæ sint: ac totius, quæ reliqua erat, civitatis excidium: & quæ præcesserant portenta, atque prodigia, vel tyrannorum captivitatem, vel qui servitio abducti sunt, multitudinem: aut cui quisque fortunæ sit distributus: & quod Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, devictorumque munimina funditus eruerunt: Titus vero peragrata regione cuncta restituit. ejusdemque reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa, adnixus ne vituperationem a rerum scientibus & qui bello interfuerunt sustineam, studiosis veritatis magis quam voluptatis perscripsi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula sunt digesta.

μέτρα τούτων, τιμάς τε τῆς πόλεως ὀχυρότητας, καὶ ἔτι ἱερᾶς, καὶ ἔτι ναοῦ τοῦ ἀληθεινοῦ. ἔτι δὲ καὶ τούτων καὶ ἔτι βωμοῦ τὰ μέτρα, πάντα μετ' ἀκριβείας. εἴθ' ἑορτῶν εἴδη, καὶ τὰς ἐπὶ ἀγνείας, καὶ τὰς τῶν ἱερέων λειτουργίας. ἔπειτα τὰς ἐσθῆτας τῶν ἱερέων, καὶ ἔτι τοῦ ἀρχιερέως, καὶ οἷον ἦν ὁ ναὸς τὸ ἅγιον, καὶ ὅσα ἔτι ἀπόκρυφα μένει, ἔτι προσθεὶς τοῖς πεφωραμένοις. ἔπειτα διέξειμι τήν τε τῶν τυράννων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους ὠμότητα, καὶ τὴν ῥωμαίων φιλανθρωπίαν πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ὁσάκις πάτριον σῶσαι τὴν πόλιν, καὶ τὸν ναὸν ἐπιθυμῶν, ὅτε δεξιὰς τοὺς φιλονεικοῦντας προυκαλέσατο διαφερόντων τὰ πάθη καὶ δήμου, καὶ τὰς συμφοράς, ὅσα τε ὑπὸ τοῦ πολέμου, καὶ ὅσα ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κακωθέντες ἐάλωσαν. ὧν ἀλλέψω δὲ καὶ τὰς τῶν αὐτομόλων αἰτιολογίας, καὶ τὰς τῶν αἰχμαλώτων κολάσεις, ὅπως τε ὁ ναὸς ἄκοντος ἐνεπρήσθη καίσαρος, καὶ ὅσοι τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἐκ τοῦ πυρὸς ἥρπαγη, τήν τε τῆς ὅλης πόλεως ἅλωσιν, καὶ τὰ πρὸ αὐτῆς σημεῖα, καὶ τέρατα, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν τυράννων, τῶν τε ἀνδραποδισθέντων τὸ πλῆθος, καὶ εἰς ὃν ἕκαστοι τύχον διενεμήθησαν. καὶ ὡς ῥωμαῖοι μὲν ἐπεξῆλθον τοῖς λείψανα τοῦ πολέμου, καὶ τὰ ἐρύματα τῶν χωρίων καθεῖλον. πάντας δὲ πᾶσαν ἐπελθόντες τὴν χώραν κατεσήμαιναν, τήν τε ἀποστροφὴν αὐτοῦ τὴν εἰς ἰταλίαν, καὶ τὸν θρίαμβον. ταῦτα πάντα προειλαβὼν ἐν ἑπτὰ βιβλίοις, καὶ μηδεμίαν τοῖς ὑπομνήμασι τὰ πράγματα, καὶ ὡς μὴ τυχὸν τῷ πολέμῳ καταλιπών, ἢ μέμψεως ἀφορμὴν, ἢ κατηγορίας τοῖς γε τὴν ἀλήθειαν ἀγαπῶσιν, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἡδονὴν, ἀνέγραψα. ποιήσομαι δὲ ταύτης τῆς ἐξηγήσεως ἀρχὴν, ἐν ᾗ τὰ κεφαλαίων ἐποιησάμην.

CAP. I.

Κεφ. ά.

De vastatione Hierosolymæ ab Antiocho. *Ant. lib. 12. cap. 6.*

CUm potentes Judæorum inter se dissiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quod honoratus quisque graviter ferret similibus subjugari) Onias quidam e pontificibus postquam prævaluit, Tobiæ filios expulit civitate. Illi autem supplices ad Antiochum confugerunt, petentes ut ipsis ducibus in Judæam irrumperet. Idque regi persvasum est, jampridem sic animato. Quare cum magnis militū copiis egressus & civitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit. Dataq; passim militibus prædandi licentia, ipse & templum spoliavit, & quotidianæ religionis assiduitatem per annos tres, sexq; menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptoq; ab eo in Heliopolitana præfectura solo, ibi oppidum condidit Hierosolymis simile, templumq; ædificavit: de quibus iterum opportune referemus. Veruntamen Antiocho neqve præter spem devicta civitas, neqve populatio, neqve tantæ cædes satis fuere: sed intemperantia vitiorum, eorumqve memoria quæ in obsidione pertulerat, Judæos cogere cœpit: ut abrogato more patrio, nec infantes suos circumciderent, porcosqve

Ant. lib. 13. cap. 4.

Ant. lib. 12. cap. 7.

ΣΤάσεως τῶν δυνατῶν ἰουδαίων ἐμπεσούσης, καθ' ὃν καιρὸν ἀντιόχου ὁ κληθεὶς ἐπιφανὴς, διαφέροντος περὶ ὅλης συρίας πρὸς πτολεμαῖον τὸν ἕκτον, ἡ φιλοτιμία δ' ἦν αὐτοῖς περὶ δυνατείας, ἐκάστου τὸν ἀξιώματι μὴ φέροντος τοῖς ὁμοίοις ὑποτετάχθαι, ὀνίας μέν τις τῶν ἀρχιερέων ἐπικρατήσας, ἐξέβαλε τῆς πόλεως τοὺς υἱοὺς τωβία. οἱ δὲ καταφυγόντες πρὸς ἀντίοχον, ἱκέτευσαν αὐτοῖς ἡγεμόσι χρῆσθαι, εἰς τὴν ἰουδαίων ἐμβαλεῖν. πεισθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς ὡρμημένος πάλαι, καὶ μὴ τολμήσας δυνάμεως αὐτῷ ὁρμηθείς, τήν τε πόλιν αἱρεῖ κατακρατῶν, καὶ πολύ τι πλῆθος τῶν πτολεμαίῳ προσεχόντων ἀνῄρει. τοῖς τε ἁρπαγαῖς ἀνέδην ἐπαφεὶς τοὺς στρατιώτας, αὐτὸς καὶ τὸν ναὸν ἐσύλησε, καὶ τὸ ἐνδελεχισμὸν τῆς καθ' ἡμέραν ἐναγισμῶν ἐπαυσεν ἐπ' ἔτη τρία, καὶ μῆνας ἓξ ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ὀνίας πρὸς πτολεμαῖον διαφυγών, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβὼν τόπον ἐν τῇ ἡλιοπολίτῃ νομῷ, πόλιχνιόν τε τοῖς ἱεροσολύμοις ἀπεικασμένον, καὶ ναὸν ἐκτισεν ὅμοιον, περὶ ὧν αὖθις κατὰ χώραν δηλώσομεν. ἀντιόχῳ μὲν οὖν τὸ παρ' ἐλπίδα κρατῆσαι τῆς πόλεως, ἀφ' ἧς ἁρπαγῆς, καὶ ὁ πόλεμος φόνου ἤρξατο. ἐπὶ δὲ ἀκρασίας παθῶν, καὶ κατὰ μνήμην ὧν περὶ τὴν πολιορκίαν ἐπάθεν, ἠνάγκαζεν ἰουδαίους καταλύσαντας τὰ πάτρια, βρέφη τε αἰσὶν φυλάττειν ἀπερίτμητα, καὶ ὗς θύ-

ἐπὶ τὸν βωμόν. πρὸς δὲ πάντας μὲν ἠπείθουν, ἐσφάττοντο δὲ οἱ δοκιμώτατοι. καὶ βακχίδης ὁ πεμφθεὶς ὑπ' ἀντιόχου ἡγεμὼν τῇ φυσικῇ πρὸς τὰ δεινὰ ὠμότητι τὰ αὐτοῦ ἐπιδιηγέλματα τῆς νομίμου ἐθελοντὴς παρέλιπεν ὑπερβολήν, καὶ κατ' ἄνδρα τοὺς ἀξιολόγους ἀνῄρει μόνους, καὶ καινὴ καθ' ἡμέραν ἐνδεικνύμενος ἔψιν ἀλιτήσεως τῇ πόλει μέχρι τῆς ὑπερβολῆς τῶν ἀδικημάτων τὰς πάροδους εἰς ἀμωσὶν πόλεμον ἠρέθισε. ματθίας γοῦν υἱὸς ἀσαμωναίου τῶν ἱερέων εἷς, ἀπὸ κώμης μωδεεὶν ὄνομα, δυνατώτερος μὲν χειρὸς οἰκείας, πέντε γὰρ υἱεῖς ἦσαν αὐτῷ, κατὰ πᾶσιν ἀναιρεῖ τὸν βακχίδην. καὶ ὡς ἀφῆκεν μὲν δείσας τὸ πλῆθος τῶν φρουρῶν, εἰς τὰ ὄρη καταφεύγει. πρόσωθεν μὲν ὑπὸ δήμου πολλῶν αὐτῷ, ἀναθαρρήσας, κατέστη, καὶ συμβολὴν μάχης, νικᾷ τοὺς ἀντιόχου στρατηγούς, καὶ τῆς Ἰουδαίας ἐξελαύνει. παρελθὼν δὲ ἀπὸ τῆς εὐπραγίας εἰς δυναστείαν, καὶ λαβὼν τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν ἀλλοφύλων ἀρχῶν τῶν σφετέρων ἐχόντων, πολιτεῖα ἰδίᾳ τοῦ πρεσβύτου τῶν παίδων καταλιπὼν τὴν ἀρχήν. ὁ δέ, ἐδὲ γὰρ ἡμέλησεν ἀντίοχον ὑπελάμβανε, τοὺς τ' ἐπιχωρίους συνεροῦντι δυνάμεις, καὶ πρὸς ξωμαίους πρῶτος ἐποιήσατο φιλίαν, ἐς τ' ἐπιφανῆ πάλιν εἰς τὴν χώραν ἐκβαλόντα, μὴ καρτερᾶς πληγῆς ἀνέσχεν. ἀπὸ δὲ ἡμέρᾳ δὲ κατορθώματος, ὥρμησεν ἐπὶ τὸν ἐν τῇ πόλει φρουρὸν, ὅπως γὰρ ἐκκέκοπτο, καὶ ἐκβαλὼν ἀπὸ τῆς ἄνω πόλεως, σωσθέντες τοὺς στρατιώτας εἰς τὸν κάτω. ἔστι δὲ ἄστεως τὸ μέρος, ἄκρα κέκληται. κυκλεύσας δὲ ἱερὸν, τόν τε χῶρον ἐκάθηρε πάντα, καὶ περιετείχισε, καὶ τὰ πρὸς τὰς λειτουργίας σκεύη καινὰ καταστησάμενος, εἰς τὸν ναὸν εἰσήνεγκεν, ὡς τ' ἐπέστρεφον μεμιασμένων, βωμόν τε ᾠκοδόμησεν ἕτερον, καὶ τ' ἐναγισμῶν ἦρξατο. λαμβάνει δὲ ἄρτι τὸ ἱερὸν κατάσημα τ' πόλεως τελοῦντα μὴν ἀντίοχος. κληρονόμος δὲ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ τῆς πρὸς ἰουδαίους ἀπεχθείας, ὁ υἱὸς ἀντίοχος γίνεται. συναγαγὼν οὖν πεζῶν μυριάδας πέντε, ἱππῆς δὲ εἰς πεντακισχιλίους, ἐλέφαντας δὲ ὀγδοήκοντα, ἐμβάλλει διὰ τῆς ἰουδαίας εἰς τὸν ὀρεινόν. βηθσοῦρον μὲν οὖν πολίχνιον αἱρεῖ, κεῖται δὲ τόπον ὃς καλεῖται βεθζαχαρίας, στενῆς ὄσης τῆς παρόδου ἰδίας ὑπολιπὼν μὴ τῆς δυνάμεως. πρὶν δὲ συνάψαι τὰς φάλαγγας, ἐλεάζαρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, περιιδὼν τὸν ὑψηλότατον τῶν ἐλεφάντων, πύργῳ τε μεγάλῳ, καὶ περιχρύσοις περιστεγάσμασι κεκοσμημένον, ὑπολαβὼν ἐπ' αὐτῷ τὸν ἀντιόχον εἶναι, τά τε ἰδίων σκεπτέχει πολὺ, καὶ διακόψας τὸ σῖφος τῶν πολεμίων, διὰ τὸν ἐλέφαντα διέλυσεν. ἐφικέσθαι μὲν οὖν δοκοῦντος εἶναι βασιλέως, οὐχ οἷός τε ἦν διὰ τὸ ὕψος. ὁ δὲ τὸ θηρίον ὑπὸ τοῦ γαστρὸς πλήξας, διεκαπέσεσεν ἑαυτὸν, καὶ συντριβεὶς ἐτελεύτησε, μηδὲν πλέον δράσας τῶν μεγάλοις διαλέξαι, θέμενος εὐκλείας ἐν δόλῳ τὸ ζῆν. ἐπεμελεῖ κυβερνῶν τὸν ἐλέφαντα, ἰδιώτης ἦν, κἂν εἰ σωθεὶς δὲ εἶναι τὸν ἀντίοχον, οὐδὲν πλέον ἔλυσεν ἂν ὁ πλήσας, δοκεῖν ἐπ' ἐλπίδι μένη λαμπροῦ καταρθώματος, ἐλέσθαι τὸν θάνατον, γίνεται δὲ καὶ κληδὼν τἀδελφῷ τῆς ὅλης εὐδαιμονίας. καρτερῶς μὲν γὰρ ἰουδαῖοι καὶ μέχρι πολλοῦ διηγωνίσαντο,

A super aram immolarent. quibus omnes quidem adversabantur, optimus vero quisque propterea trucidabatur. Et Bacchides præsidiis ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem suam præceptis impiis obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit, cum & singulatim viros honorabiles verberaret, & communiter quotidie speciem captæ urbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad vindictæ audaciam irritavit. Denique Matthatias Asamonæi filius, unus ex sacerdotibus, ex vico cui nomen Modin est, cum manu domestica, (nam quinque filios habebat) sicis armatus Bacchidem occidit: & statim quidem præsidiorum multitudinem veritus, in montes refugit. Multis vero ex populo sibi sociatis, recepta fiducia, descendit: commissoqve prælio, superatos duces Antiochi ex Judææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisque volentibus, quod ab alienigenis eos liberasset, imperans, moritur relicto Judæ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflavit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochumque Epiphanem iterum in fines suos ingredientem vehementissima percussum plaga repressit. Adhuc autem fervente victoria, in præsidia civitatis impetum fecit: necdum enim cæsa fuerant: habitoq; conflictu, milites de superiori civitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locum purgavit omnem, muroq; cinxit: & vasa nova divinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, veluti prioribus profanatis: aramqve aliam ædificavit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix civitati reddito, moritur Antiochus: Regni autem ejus, & in Judæos odii filius Antiochus hæres existit, quare coactis peditum millibus quinquaginta, equitum autem prope quinis millibus, octoginta vero elephantis, montana Judææ per partes aggreditur. & Bethsuram quidem oppidum capit. in loco vero cui Bethzachariæ nomen est, qua transitus erat angustior, Judas cum suis copiis occurrit. & prius qvam congrederentur agmina, Eleazarus frater ejus, prospecto præter alios excelso elephante, turriqve maxima & munimentis aureis ornato, illic Antiochum esse ratus a suis procul excurrit, ruptaq; hostili acie ad elephantum usque pervenit. sed illum quidem quem regem esse opinabatur, contingere, quod multum superemineret, minime potuit. beluam vero in alvo percussam super se dejecit, & obtritus interiit: nulla alia re gesta nisi quod magnum opus aggressus, vitam gloriæ posthabuit. qui tamen regebat elephantum privatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro præstitisset audacia, quam ut sola spe præclari facinoris mortem videretur optasse. hoc autem fratri ejus totius prælii præsagium fuit. nam fortiter quidem Judæi diuque decertarunt:

Ant. lib. 1. cap. 7. 8.

Ant. lib. 1. cap. 14. 15.

sed a regiis secunda fortuna usis, numeroqve præstantibus superati sunt: multisqve interfectis Judas cum cæteris in Gophniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hierosolymam profectus, ibiqve dies paucos commoratus, penuria utensilium abstitit: relicto quidem ibi præsidio, quantum satis esse arbitrabatur: cætera vero multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. discessu autem regis Judas non quiescebat, sed accessione multorum suæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud vicum Adasa cum Antiochi ducibus congreditur: factisqve fortibus in prælio cognitus, multis hostibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater ejus Joannes occiditur, insidiis eorum captus, qui cum Antiocho sentiebant.

Ant. lib. 12. cap. 18.

A πολήθη ἢ ὑπερέχοντες οἱ βασιλικοὶ, καὶ δεξιᾷ χρησάμενοι τύχῃ, κρατοῦσι. καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων τῶν λοιπῶν ἔχων Ἰούδας, εἰς τὴν Γοφνηϊτικὴν ἐπαρχίαν φεύγει. Ἀντίοχος δὲ παρελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ καθεσθεὶς ὀλίγας ἡμέρας ἐν αὐτῇ, καὶ σπάνιν τῶν ἀπαιτουμένων ἀπανίστατο, καταλιπὼν μὲν φρουρὰν, ὅσην ἀπόχρην ὑπελάμβανε, τὴν δὲ λοιπὴν δύναμιν ἀπαγαγὼν χειμερεύσουσαν εἰς τὴν συρίαν. ὡς δὲ τὴν ἀναχώρησιν ἔβασιλέως, Ἰούδας οὐκ ἠρέμει. προσγινομένων δὲ αὐτῷ ἐθνῶν πολλῶν, καὶ τῶν Ἀδασωνιτῶν ἐκ μάχης ἀποκρατήσας, καὶ κώμην αὐτῶν ἀνέδωσαν συμβαίνει τοῖς Ἀντιόχου στρατηγοῖς, καὶ φανεὶς ἄρξας καὶ τῇ μάχῃ, πολλούς τε τῶν πολεμίων ἀπακτείνας, ἀναιρεῖ. καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης ἀποστέλλεται τὸ ἀντίοχον φρονοῦντων.

CAP. II.

De successionib. principum a Jonatha usq; ad Aristobulum.

CUm autem successisset ei frater Jonathas, & in aliis quæ ad indigenas pertinerent, cautius se ageret, suamque potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Namque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filii tutor, sed insidiis eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Jonathan cum ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida venisset, dolo comprehendit. eoqve vincto contra Judæam movit exercitum. unde repulsus a Simone Jonathæ fratre, quodque ab eo superatus esset, iratus eundem Jonathan interfecit. Simon autem fortiter regendis rebus intentus, Zara quidem & Joppen, & Jamniam capit. Evertit autem & Accaron subactis præsidiis: adversusqve Tryphonem Antiocho auxilium præbuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit obsidebat. Sed regis aviditatem satiare non potuit, quamvis neci Tryphonis suam quoq; operam adhibuisset. Non multo enim post Antiochus Cendebeum ex ducibus suis ad vastandam Judæam opprimendumqve servitio Simonem cum exercitu misit. Ille autem, quanquam senior erat, bellum tamen juveniliter administrabat: & filios quidem suos cum validissimis præmisit, parte vero multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multisqve per multa loca insidiis etiam in montana dispositis, in omnibus superat, clarissimaqve potitus victoria, pontifex declaratur: & ducentos septuaginta post annos Judæos liberat a dominatione Macedonum. Sed & ipse periit in convivio, captus insidiis Ptolemæi generi sui: qui ejus conjuge, duobusqve filiis in custodiam conclusis, certos misit, ut Joannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu, qui parabatur, adolescens ad civitatem properabat, multo populo fretus, & propter memoriam paternæ virtutis, & quod iniquitas Ptolemæi cunctis esset invisa, voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi civitatem, sed a populo rejectus est, qui maturius Hyrcanum susceperat.

Ant. lib. 13. cap. 1.

Ant. lib. 13. cap. 9.

Ant. lib. 13. cap. 14.

B C D E F G

ΚΕΦ. Β'.

Διαδεξαμένου δὲ τὸν ἀδελφὸν Ἰωνάθην, τά τε ἄλλα πρὸς τὰς ἐπιχωρίους, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ φιλίαν τῇ πρὸς Ῥωμαίους φιλίᾳ τὸν ἀρχὴν ἐκρατύνατο. πρός τε τὸν Ἀντίοχον παῖδα ἀλλαγὰς ἐποιήσατο. καὶ μὲν οὖν τούτων ἤρκεσεν αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν. τρύφων γὰρ ὁ τύραννος ἐπίτροπος μὲν ἦν τοῦ Ἀντίοχου παιδὸς, ἐπιβουλεύων δ' αὐτῷ καὶ πρόφασιν ἀποσκευάζεται τοὺς φίλους αὐτοῦ κτείνειν. ἤκοντα τὸν Ἰωνάθην σὺν ὀλίγοις εἰς πτολεμαΐδα πρὸς Ἀντίοχον, δόλῳ συλλαμβάνει, καὶ δήσας, ἐπὶ Ἰουδαίαν στρατεύει. ἐπὶ ἀπελαθεὶς ὑπὸ Σίμωνος, εἰς τὸν ἀδελφὸν Ἰωνάθου, καὶ πρὸς τὴν ἡσυχασμένον, κτείνει τὸν Ἰωνάθην. Σίμων δὲ γυναῖκα ἀφηγησάμενος τῶν πραγμάτων, αἱρεῖ μὲν Ζάρα τε καὶ Ἰόππην, καὶ Ἰάμνειαν τὰ πρόσοικα, καταστρεψάμενος τὴν ἄκραν τῶν Φρυρῶν κρατήσας. αὐθις δὲ γάνεται καὶ Ἀντίοχῳ συμμαχῶν καὶ τρύφωνι, ὃν ἐν δώροις πρὸ τῆς ἐπὶ μήδους στρατείας, ἐπαλείφει. ἀλλ' οὐκ εὐδοκίμησε τὴν τοῦ βασιλέως πλεονεξίαν αἰσχύνειν τρύφωνα. μετὰ δὲ πολὺ δὲ Ἀντίοχος κενοδοξίᾳ τὸ αὐτοῦ στρατηγὸν μὴ δυνάμεως θεώσαντα τὴν Ἰουδαίων ἀπέπεμψε, καὶ κατεδιάλεκτον σίμωνα. ὁ δὲ καὶ τεθραμμένος ὢν, νεανικώτερον ἀφηγήσατο τοῦ πολέμου, τοὺς μὲν πρὸς ἡμᾶς ἐπ' αὐτὸν μὴ τῶν ἐξομωμοσμένων προεκπέμπει, αὐτὸς δὲ μείζονα τὴν δυνάμεως ἀναλαβὼν, ἐπῆει κατ' ἄλλο μέρος. πολλὰς δὲ πολλαχῆ καὶ τῆς ἔρεως πολιορκίας, πάσας κρατεῖ πλὴν ἀδιδείλας. ἐν νικήσας λαμπρῶς, δεξιωσὺς ἀποδέικνυται, καὶ τὴν τῶν μακεδόνων ἀπηρατηκὼς, μὴ ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη, Ἰουδαίοις ἀπολελύσθαι θήσκει δὲ καὶ αὐτὸς ἀπὸ δολοφονίας ἐν συμποσίῳ ὑπὸ πτολεμαίου τοῦ γαμβροῦ, ὃς αὐτὸν τέκνα, καὶ τοὺς δύο παῖδας ἐγκαθείρξας, ἀπέστειλεν ἰωάννην, ὃς καὶ ὑρκανὸς ἐκαλεῖτο, τοὺς ἀναιρήσοντας ἐπεμψε. σπεύσας δὲ τάχος ὁ νεανίσκος ὡς ἀγχωμένους εἰς τὴν πόλιν ἠπείγετο, πλέον τοῦ λαοῦ πάντας, κατὰ τε μνήμην τῶν πατρῴων κατορθωμάτων, καὶ μῖσος τῆς πτολεμαίου ὠμότητος. ὥρμησε δὲ καὶ πτολεμαῖος εἰσελθεῖν καὶ ἑτέραν πύλην, ἐξεπρούσθη γε μὲν ὑπὸ δήμου ταχέως δεδεγμένων ἤδη τὸν ὑρκανὸν. καὶ ὁ

A καὶ ὁ μὲν, παραχρῆμα ἀνεχώρησεν, ἐπί τι τῶν ὑπὲρ ἱεριχοῦντος ἐρυμάτων, ὃ δαγὼν καλεῖται. κομισάμενος δὲ τὴν πατρῴαν ἀρχιερωσύνην ὑρκανὸς, καὶ θύσας τῷ θεῷ, μετὰ τάχους ἐπὶ πτολεμαῖον ὥρμησε τιμωρήσων τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς. προσβαλὼν δὲ τῷ φρουρίῳ, τὰ μὲν ἄλλα κρείττων ἦν, ἡττᾶτο δὲ δικαίου πάθους. ὁ γὰρ πτολεμαῖος ὁπότε κατατονοῖτο τήν τε μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ προαναγαγὼν ἐπὶ τοῦ τείχους εἰς εὐσύνοπτον ᾐκίζετο, καὶ διακρημνιεῖν εἰ μὴ θᾶττον ἀπαναστείη διηπείλει. B πρὸς ἃ τὸν μὲν ὑρκανὸν ὀργῆς πλείων οἶκτος εἰσῄει, καὶ δέος. ἡ δὲ μήτηρ, οὐδὲν οὔτε πρὸς τὰς αἰκίας, οὔτε πρὸς τὸν ἀπειλούμενον αὐτῇ θάνατον ἐνδιδοῦσα, χεῖρας ὤρεγε, καὶ κατηντιβόλει τὸν παῖδα, μὴ πρὸς τὴν αὐτῆς ὕβριν ἐπικλασθέντα, φείσασθαι τοῦ δυσσεβοῦς, ὡς αὐτῇ γε κρείττονα τὸν ἐκ πτολεμαίου θάνατον ἀθανασίας εἶναι, διδόντος δίκας ἐφ' οἷς εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν παρηνόμησεν. ὁ δὲ ἰωάννης, ὁπότε μὲν ἐνθυμηθείη τὸ παράστημα τῆς μητρὸς, καὶ κατακούσειε τῆς ἱκεσίας, ὥρμητο προσβάλλειν. ἐπειδὰν C δὲ κατίδοι τυπτομένην τε καὶ σπαραττομένην, ἐθηλύνετο, καὶ τοῦ πάθους ὅλος ἦν. τριβομένης δὲ διὰ ταῦτα τῆς πολιορκίας, ἐπέστη τὸ ἀργὸν ἔτος, ὃ κατὰ ἑπταετίαν ἀργεῖται παρὰ ἰουδαίοις ὁμοίως ταῖς ἑβδομάσιν ἡμέραις. κἂν τούτῳ πτολεμαῖος ἀνεθεὶς τῆς πολιορκίας ἀναιρεῖ τοὺς ἀδελφοὺς ἰωάννου σὺν τῇ μητρὶ, καὶ φεύγει πρὸς ζήνωνα τὸν ἐπικληθέντα κοτυλᾶν, φιλαδελφείας δ' ἦν τύραννος. ἀντίοχος δὲ κατ' ὀργὴν ὧν ὑπὸ σίμωνος ἐπέπονθε, D στρατεύσας εἰς τὴν ἰουδαίαν, ἐπολιόρκει τὸν ὑρκανὸν προκαθεζόμενος τοῖς ἱεροσολύμοις. ὁ δὲ τὸν δαυίδου τάφον ἀνοίξας, ὃς δὴ πλουσιώτατος βασιλέων ἐγένετο, καὶ ἀνελόμενος ὑπὲρ τρισχίλια τάλαντα χρημάτων, τόν τε ἀντίοχον ἐπανίστησι τῆς πολιορκίας πείσας τριακοσίοις ταλάντοις, καὶ δὴ καὶ ξενοτροφεῖν πρῶτος ἰουδαίων ἐκ τῆς περιουσίας ἤρξατο. αὖθις γε μὴν ὡς ἀντίοχος ἐπὶ μήδους στρατεύσας, καιρὸν ἀμύνης αὐτῷ παρεῖχεν, εὐθέως ὥρμησεν ἐπὶ τὰς ἐν συρίᾳ πόλεις κενὰς, ὅπερ ἦν, ὑπο- E λαμβάνων εὑρήσειν τῶν μαχιμωτέρων. μεδάβην μὲν οὖν καὶ σαμαίαν ἅμα ταῖς πλησίον, ἔτι δὲ σίκιμα καὶ γαριζὶν, αὐτὸς αἱρεῖ, πρὸς αἷς τὸ χουθαίων ἔθνος οἳ περιῴκουν τὸ ἀπεικασθὲν τῷ ἐν ἱεροσολύμοις ἱερῷ. αἱρεῖ δὲ καὶ τῆς ἰουδαίας ἄλλας τε οὐκ ὀλίγας, καὶ δωρεὸν καὶ μαρισσαν. προελθὼν δὲ καὶ μέχρι σαμαρείας, ἔνθα νῦν ἐστι σεβαστὴ πόλις ὑφ' ἡρώδου κτισθεῖσα τοῦ βασιλέως, καὶ πάντοθεν αὐτὴν ἀποτειχίσας, τοὺς υἱεῖς ἐπέστησε τῇ πολιορκίᾳ, ἀριστόβου- F λον καὶ ἀντίγονον. ὧν οὐδὲν ἀνιέντων, λιμοῦ μὲν εἰς τοῦτο προῆλθον οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ὡς ἅψασθαι καὶ τῶν ἀηθεστάτων. ἐπικαλοῦνται δὲ βοηθὸν, ἀντίοχον τὸν ἐπικληθέντα ἀσπένδιον. κἀκεῖνος ἑτοίμως ὑπακούσας, ὑπὸ τῶν περὶ ἀριστόβουλον ἡττᾶται. καὶ ὁ μὲν, μέχρι σκυθοπόλεως διωχθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ἐκφεύγει. οἱ δ' ἐπὶ τῆς σαμαρείας ὑποστρέψαντες, τό, τε πλῆθος πάλιν εἰς τὸ τεῖχος συγκλείουσι, καὶ τὴν πόλιν ἑλόντες, αὐτήν τε κατασκάπτουσι, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐξηνδραπο- G

A & is quidem statim recessit in quoddam ultra Hierichunta castellum, quod Dagon vocatur. Hyrcanus autem paternum honorem pontificis assecutus, postquam Deo sacrificia reddidit, velociter Ptolemæum petit & matri simul & fratribus adjumento futurus: castellumqve aggressus, aliis quidem rebus superior erat, justo autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties pre- B meretur, matrem ejus fratresqve in murum productos, palam ut possent conspici, verberabat: eosdemqve præcipitandos, nisi quam primum recederet, minabatur. Unde Hyrcanum quidem plus timor ac misericordia, quam iracundia commovebat. Mater vero ejus nihil plagis, aut intentata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne vel suis fractus injuriis, parceret impio: siquidem ipsa sibi mortem a Ptole- C mæo propositam immortalitate duceret meliorem, dummodo ille pœnas [eo]rum, quæ in domum suam contra fas admisisset, expenderet. Joannes autem nunc obstinationem matris cogitans, ac preces ejus audiens, ad irruendum impellebatur: modo verberari eam lacerarique conspiciens, effœminabatur: totusqve plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obsidio- D ne, feriatus annus advenit: quem septimo quoque circuitu redeuntem, apud Judæos cessare moris est, exemplo septimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obsidionis requiem nactus, fratribus Joannis una cum matre occisis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus est, Philadelphiæ tyrannum. Antiochus autem ob ea, quæ per Simonem passus fuerat, iratus in Judæam ducit exercitum: ibiqve assidens Hierosolymis, *Ant. lib. 13. cap. 15.* E Hyrcanum obsidebat. Ille autem patefacto sepulchro David, qui regum ditissimus fuerat, ablatisqve inde pecuniæ plus quam tribus millibus talentorum, & Antiocho persvasit, datis ei trecentis talentis ab obsidione discedere, primusq; Judæorum privatis opibus alere peregrina cœpit auxilia. Rursusqve tamen quando Antiochus contra Medos bello suscepto tempus ei vindictæ F præbuit, confestim adversus civitates Syriæ perrexit, vacuas propugnatoribus esse ratus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samæam cum proximis, necnon & Sichimam, & Garizim ipse cepit, & super his Chuthæorum gentem, adjacentia fano loca incolentium, ad exemplum ejus, quod est Hierosolymis, ædificato. Cepit autem & Idumææ non paucas alias civitates, & præterea Doreon, & Marisa. In Samariam ve- *Ant. lib. 13. cap. 16. 17.* G rousqve progressus, ubi nunc est Sebaste civitas ab Herode rege condita, ex omni eam parte concludit: filiosqve suos Aristobulum & Antigonum obsidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus, ad hoc famis penuria, qui erant intra civitatem venerunt, ut etiam insvetam carnem cogerentur attingere. Igitur Antiochum adjutorem sibi advocant, Spondium cognominatum. qui cum prompta eis voluntate paruisset, ab Aristobulo & Antigono superatur. & ille quidem ad Scythopolim usqve persequentibus eum, memoratis fratribus effugit: hi vero in Samariam reversi, & multitudinem iterum intra murum concludunt, & expugnata civitate ipsam diruunt: & habitatores ejus

captos abducunt. Prospere autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim usq; progressi, & ipsam pervaserunt, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

μοδίσαντ. πεςχωρούντων δ' τ̃ πατρῳωμάτων, τλὴν ὁρμλεὼ ἐ κατ' ψυξαν, ἀλλὰ πεςελθόντες ἅμα τῇ δυνάμει μέχρι τῆς σκυθοπόλεως, παύτλω τὸ καπήραμον, καὶ τλεὼ ἐντὸς καρμήλε ὄρους χώρων ἅπαντα κατενείμαντ.

CAP. III.

Κεφ. γ'.

De Aristobulo, Antigono, Juda, Essæo, Alexandro, Theodoro, & Demetrio.

SEcundarum autem rerum Joannis & filiorum ejus invidia seditionem gentilium concitavit, multiq; adversus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello devicti sunt. reliqvum vero tempus Joannes cum fortunatissime viveret, & optime rebus per annos triginta & tres administratis, & quinque filiis relictis moritur: vir plane beatissimus, & qui nullam dedisset occasionem, cur ejus causa de fortuna quispiam quereretur. Deniq; tria vel maxime præcipua solus habebat. nam & gentis princeps, & pontifex erat, & præterea propheta: cum quo Deus ita colloquebatur, ut futurorum nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus majoribus filiis suis, quod rerum domini permansuri non essent, prævidit atque prædixit. quorum vitæ quis fuerit exitus, narrare non indignum videtur, quantumque a paterna felicitate diverterint. Patre namque mortuo major Aristobulus translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octoginta uno annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram devenit, servitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem vero a se secundum Antigonum (namque illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem vinctos custodiæ tradidit. Matremque itidem colligavit, ausam aliquid de potestate contendere. namq; hanc rerum dominam Joannes reliquerat. Eoq; crudelitatis processit, ut vinctam fame necaret. Horum autem facinorum pœnas Antigoni fratris morte persolvit, quem plurimum amabat, quemque regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationibus per malevolos regni compositis. Itaque primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magni penderet, & pleraque livore fingi arbitraretur. Sed cum Antigonus ex militia clarus rediisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, evenit eodem tempore, ut adversa valetudo Aristobulum corriperet. Antigonus vero circa festorum solenniorum finem armatis comitatus templum ad orandum quam maxime petivit, plusq; in honorem fratris ascendit ornatus. Tumqve delatores nequissimi regem adeuntes, & armorum pompam, & Antigoni arrogantiam privata fortuna majorem esse criminabantur: quodq; maxima caterva stipatus, ut illum interficeret eo venisset: nec enim perpeti honorem solum ex regno habere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamvis invitus, tamen credidit Aristobulus, ac ne vel suspicari quicquam videretur, prospiciens, & ut incerta præcaveret, suos quidem satellites in quendam subterraneum & tenebrosum locum transire jubet. Ipse autem jacebat in castello, Bari ante-

Πρὸς δ' τὰς ἐυπραγίας αὐτ̃ τε ἰωάννυ, καὶ τ̃ ἀδελφῶν, φθόνος ἐγείρει σεύσιν τ̃ ὅπλιτικῶν, καὶ πολλοὶ κατ' αὐτ̃ συνελθόντες, οὐκ ἠρέμουν, μέχρι καὶ τοὺς φανερὸν πόλεμον συνεπιθέντες, ἡτ̃ῶντο. τὸ λοιπὸν δ' Ἀριστόβουλος ἐν εὐδαιμονίᾳ ἰωάννης, καὶ κ̃ τλεὼ ἀρχλεὼ κάλλιστα διοικήσας, ἐτεσιν ὅλοις καὶ τρισὶν ἐπὶ τετταράκοντα ἔτεσιν, ὅπὶ πάντε ἡέσι τελάτᾶ, μακαριώτατος ὄντως καὶ κ̃ μηδὲν ἑάσας ἐφ' ἑαυτ̃ μεμφθλῶαι τλεὼ τύχλεω. τρία γοῦν τὰ κράτιστα μόνος εἶχε, τλεὼ τε ἀρχλεὼ ἔθνους, καὶ ἀρχιερωσύλης, καὶ σεφητείαν. ὡμίλει γὰρ αὐτῷ τὸ δαιμόνιον, ὡς μηδὲν τ̃ μελλόντων ἀγνοεῖν. ὅς γε καὶ τοὺς δύο τῶν πρεσβυτάτων υἱῶν, ὅτι μὴ ἀφεμένους κυρίους τ̃ πρασμάτων, σεφήτευσεν, ὧν τλεὼ καταφρόνλεω ἄξιον ἀφηγήσαντ, παρέσον τ̃ πατρῴας εὐδαιμονίας ἀπεκλιναν. μ̃ γὰρ τλεὼ δ' πατρὸς τελάτλεὼ, ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν ἀρισόβουλος τλεὼ ἀρχλεὼ εἰς βασιλείαν μεταθὲς, τετρακαιδέκατον μὲν ἀφ' ὅτου πρῶτος, μ̃ τετρακοσιοστὸν καὶ ἑβδομηκοστὸν πρῶτον ἔτος, πρὸς ᾧ μλῶας τρεῖς, ἐξ ὧ κατῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τλεὼ χώρων, ἀπαλλαγὲς τ̃ ἐν βαβυλῶνι δουλείας. τ̃ γὰρ ἀδελφῶν, τὸν μὲν μετ' αὐτὸν ἀντίγονον, ἐφίλει γὰρ ἀγαπᾶν, ἠξίου τιμᾶς, τὰς δ' ἄλλας εἱρκτοῖς δήσας, δεσμοῖς τε τλεὼ μητέρα διενεχθεῖσαν πρὸς τ̃ ἐξουσίας. παύτλω γὰρ δὴ κυρίαν τ̃ ὅλων ὁ ἰωάννης ἀπολελοίπει. καὶ μέχρι τοιούτης ὠμότητος πρόῆλθεν, ὡς τε καὶ λιμῷ ἀφθεῖραι δεδεμένλεω. πρὸς ἐρχόμενον γὰρ αὐτὸν ἡ τοῦ ἀδελφὸν ἀντίγονον, ὃν ἠγάπα τε, καὶ τ̃ βασιλείας κοινωνὸν εἶχε. κτείνει γὰρ ἐ τ̃ὸν ἐκ βαβυλῶν, ὡς οἱ πονηροὶ τ̃ κ̃ τὸ βασίλειον ἐπεσκιρτήσαντ. τὰ μὲν δὴ πρῶτα δικαίᾳ τοῖς λεγομένοις ὁ ἀρισόβουλος, ἅτε δὴ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀγαπῶν, ἐ διδοὺς φθόνῳ τὰ πλάτ̃ λεγομένων. ὡς δ' ὁ ἀντίγονος λαμπρὸς ἐπὶ τ̃ στρατείας ἦλθεν εἰς τλεὼ ἑορτλεὼ, ἐν ᾗ σκηνοπηγίας πάτριον τῷ θεῷ, σωθὲν μὲν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, νόσῳ χρησάμ̃ τ̃ ἀρισόβουλον. τ̃ γὰρ ἀντίγονον ὅπὶ τελευτ̃ ἑορτ̃ ἀναβάντα μ̃ τ̃ πλεῖν αὐτὸν ὁπλιτῶν, ὡς ἐνὸν μάλιστα κεκοσμημένον πεποιηκέναι τε πλεῖον τὸν πάτερα θεόν. καὶ τούτῳ πεφοσιόντες οἱ πονηροὶ τ̃ βασιλεῖ τλεὼ τε πρωτλεὼ τ̃ ὁπλιτῶν ἐδήλουν, κ̃ τὸ φρόνλμα δ' αὐτ̃ μεῖζον ἢ κατ' ἰδιώτλω, ὅτι τε πεμπὴ μετὰ μεγίστ̃ σωτάγματ̃ ἀναιρήσων αὐτόν. οὐ γὰρ ἀνέξεσθαι τοῦτο μόνον ἐκ βασιλείας ἔχειν, πρὸν αὐτλω καταχεῖν. τούτοις κατὰ μικρὸν ἄκων πιστεύσει ἀρισόβουλος, καὶ πεφοσφαλίζ̃ πρὸς τὸ ἄδηλον, καθίστησι μὲν τοὺς σωματοφύλακας ἐν τινι τ̃ ὑπογαίων ἀλαμπεῖ. κατῆκτο δ' ἐν τῇ βάρει πρότερον καλουμένῃ, αὐθις

Ant. lib. 13. cap. 18.

αὖθις δ' ἀντωνία μετονομασθείση, πεφοβημένος ἀνόπλου μὲν ἀπέχεσθαι, κτείνειν δ' τὸν ἀντίγονον, εἰ μὴ ὅπλων πεφροντισμένος. ἐπὶ τοῦτον αὐτὸν ἔπεμψε τοὺς πεφρασμένους ἄνοπλον ἐλθεῖν. πρὸς δὲ τοῦτο πάνυ πανούργως ἡ βασίλισσα συνῆκεν μὴ τὰ ὅπλων. τοὺς γὰρ πεμφθέντας πείθουσι τὰ μὲν τοῦ βασιλέως σιωπῆσαι. λέγειν δὲ πρὸς τὸν ἀντίγονον, ὡς ἀδελφὸς ἀκούσας, ὅπλα τε αὐτῷ κατασκευασμένα κάλλιστα, ἅτε πολεμικὸν κόσμον ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἅτε μὲν τὴν ἀδυναμίαν αὐτὸς ὁπλίσαι ἐκάστα χωλωθείς. νῦν δ' ἐπεὶ καὶ χωρίζεσθαι μέλλοις, ἡδέως ἂν ἡδιστέσε ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦτ' ἀκούσας ὁ ἀντίγονος, ὑπῆκε δ' ἡ τοῦ ἀδελφοῦ. ἅτε θεσις μηδὲν ὑποπτεύειν πονηρόν, ἐχώρει μετὰ ὅπλων ὡς πρὸς ὁπλίζειν. ἡνίκα δὲ καὶ τὸ σκοτεινὸν παρῆλθον, καὶ τὴν στρατῶνος κατὰ πύργον, ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων ἀναρπασθεὶς βέβαιον ἀποδείξας, ὅτι πάσαν εὐνοιαν ἐν φύσιν, κόπτει ἅτε δολοῦσι, καὶ οὐδὲν ἔτω τῶν ἀγαθῶν παθῶν ἰσχυρὸν, ὃ τοῦ φθόνου μείζον πάντες ἀντέχει. θαυμάσαι δ' ἄν τις εἰ τούτῳ ἐν ἰσθαν; ἐστὶν ὅτε πλάσας ἡ φθονεῖς ἐν πραγμάτων. ὃς ἐπεὶ δὲ τότε τὸν ἀντίγονον ἐθεάσατο παρόντα ἅτε ἱερᾶ, πρὸς τοὺς γνωρίμους ἀνέκραγεν, ἦσαν δ' οὐκ ὀλίγοι παρεδρεύοντες αὐτῷ τῶν μαθητευόντων, παπαῖ, νῦν ἐμοὶ καλὸν ἔφη τὸ θανεῖν, ὅτι μοι πρόπεσθηκεν ἡ ἀληθεία, καὶ τὰ τῶν ἐμοὶ προῤῥηθέντων διέψευσται. ζῇ γὰρ ἀντίγονος ὅτοσι σήμερον ὀφείλων ἀποθανεῖν. χωρίον δ' αὖτῳ πρὸς σφαγὴν, στρατῶνος πύργος εἶναι τι. ἦν δὲ τοῦτο μὲν ἀφ' ἑξακοσίων σταδίων ἐντεῦθεν ἐστὶν, ὡς φασὶ τὴν ἡμέρας ἤδη τέτταρες, ὁ δὲ δὴ χρόνος σκληρὸν τὸ μάντευμα. ταῦτ' εἰπὼν, σκυθρωπὸς ἅτε σωνοίας ὁ γέρων διεκαρτέρει, καὶ μετ' ὀλίγον, ἀνηρημένος ἀντίγονος ἠγέλλετο τὸ ὑπάγαγον χωρίον, ὃ δὴ καὶ αὐτὸ στρατῶνος πύργος, ὁμωνύμως τῇ ὡβηλίῳ κωμαρχείᾳ. ἦν γοῦν τὸν μάντιν διετάραξεν. ἀριστόβουλος μὲν εὐθὺς ἡ πρὸς μύσος μεταμέλεια, νόσον ἐνοσκήπτει. ἐπὶ πρὸς ἐννοίας ἐφόνευτὸν ψυχὴν ἔχων ἀεὶ τεταραγμένην, συνετήκετο, μέχρι τῶν σπλάγχνων ὑπὸ ἀκράτου λύπης ἀπαρασημένων, ἅθρουν αἷμα ἀνεβάλλει. ἦν τις τῶν πρὸς τῇ θεραπείᾳ παίδων ἐκφέρων, δαιμονίῳ προνοίᾳ σφάλλεται, καθ' ὃν τόπον ὁ ἀντίγονος ἔσφαγη, καὶ φαινομένοις ἐπὶ τοῖς ἀπὸ ἐφόνου πλίνθοις τὸ αἷμα ἐκλείνατο ἐπεξέχεεν. ἤρθη δ' εὐθὺς οἰμωγὴ τῶν θεασαμένων, ὥσπερ ὑπὸ παίδες ἐκεῖ ὑπὸ παραπεισόντες πάθημα. τοῦ δὲ βοῆς ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο, καὶ μηδενὸς τολμῶντος εἰπεῖν, μᾶλλον ἐνέκειτο μαθεῖν ἐθέλων. τέλος δ' ἀπλέτου καὶ βιαζομένου, ταληθὲς εἶπον. ὁ δὲ τὰς ὀφθαλμὰς ἐμπλησθεὶς δακρύων, καὶ ἀναζέσας ὅσον οὐ αὐτῷ δυνάμις, εἶπεν, ἀκ ἄρα θεῖ μέγαν ὀφθαλμὸν ἐπ' ἔργοις ἀθεμίτοις λήσειν ἔμελλον, ἀλλὰ μεταχεῖα μέτεσι δίκη φόνου συνῳδὸς. μέχρι πότε μοι σῶμα ἀνοσιώτατον τῷ ἀδελφῷ καὶ μητρὶ κατάκειται ψυχὴν καθέξεις; μέχρι πότε δ' αὐτὸς ὑπαστίσω κατὰ μέρος τοὐμὸν αἷμα; λαβέτωσαν ἀθρόον ὅτι,

A Post autem Antonia cognominato: & ut inermi quidem parcerent, occiderent autem Antigonum, præcepit, si cum armis adiret: nec non & ipsi Antigono qui præciperent missi, ut inermis veniret. ad hæc regina satis callidum cum insidiatoribus consilium capit. namque his qui ad eum missi fuerant, persvadet, ut mandata quidem regis taceant, dicant vero Antigono, qvod frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in B Galilæa ornatumqve bellicum fabricasse: qvæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nunc autem, præsertim cum alio discessurus sit, libenter eum videret armatum. His auditis, Antigonus (ne qvid enim male suspicaretur, fratris svadebat affectus) cum armis velut ostentatum se veniens, properabat. Sed ubi ad obscurum transitum, qvi Stratonis pyrgus vo- C cabatur, accessit, a satellitibus interemptus est: certumqve documentum præbuit, omnem benevolentiam jusqve naturæ calumniis cedere, nullamqve optimatum affectionum tantum valere, ut invidiæ perpetuo possit obsistere. In hoc autem etiam Judam quis non recte miretur? Essæus erat genere, qui nunqvam divinando aberravit, neqve mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox ut eum vidit, ad notos D qvi aderant, exclamavit (non paucos autem discipulos sive consultores habebat) Papæ, nunc mihi pulchrum est mori, quando ante me veritas interiit, mearumqve prædictionum aliquod mendacium deprehensum est. vivit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autem neci ejus apud Stratonis pyrgum fato fuerat destinatus. & ille quidem sexcentorum abhinc E stadiorum intervallo distat. Horæ vero diei sunt quatuor: sed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior, mœsto vultu & mente solicita secum multa reputabat. & paulo post interfectus Antigonus nuntiatur, in loco subterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit, qvod vatem fefellit. At vero Aristobulo confestim scelerisF pœnitudine morbus ingravescit: semperqve facinoris cogitatione solicitus, perturbato animo tabescebat, donec mœroris acerbitate viscera laceratis subito sanguinem vomeret. Hunc ergo unus e servulis ejus ministerio destinatus foras efferens, providentia numinis erravit: & ubi Antigonus erat occisus, super extantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit. Ululatu autem eorum qui id conspexerant, con- G tinuo sublato, tanquam puer de industria sanguinem illic libasset, clamor ad aures regis pervenit, causamqve reqvirebat: & cum eam prodere nullus auderet, ad resciendum magis ardebat. ad extremum vero minitanti, vimqve adhibenti, verum quod erat, indicaverunt: atqve ille cum lacrymis oppletis oculos, quantumque poterat, ingemuisset, hæc dixit: Sperandum certe non erat, ut maximum DEI lumen facta mea nefaria lateret. nam cito me ultrix cognatæ cædis justitia persequitur. Qvam diu, ô corpus improbum, fratri matriqve damnatam animam detinebis? quam diu paulatim illis libabo sanguinem meum? simul totum accipiant:

neqve jam meorum viſcerum inferias fortuna derideat. His dictis ilico moritur, cum non plus anno regnaſſet. Uxor vero, fratre ejus vinculis diſſolutis, regem conſtituit Alexandrum, qvi ætate major erat, & modeſtia præſtare videbatur. Sed ille poteſtatem adeptus, fratrem qvidem alterum regnum appetentem occidit: alterum autem privata vita contentum ablatis rebus ſecum habebat. Prælium etiam cum Ptolemæo cognomento Lathyro committit: qvi oppidum Aſochin ceperat, & multos qvidem peremit hoſtium, ſed victoria in Ptolemæi partes propenſior fuit. Poſtea vero qvam ipſe pulſus a matre Cleopatra diſceſſit in Ægyptum, & Gadaram obſidione capit Alexander, & caſtellum Amathuntis, omnium maximum, qvæ trans Jordanem ſita erant, ubi pretioſiſſima qvæqve bonorum Theodori filii Zenonis habebantur. At Theodorus repente ſuperveniens, & proprias res recipit, & ſarcinas regis aufert, Judæorumqve fere decem millia interficit. Verum Alexander, receptis poſt cladem viribus, aggreſſus maritimas regiones Raphiam capit, & Gazam, itemqve Anthedonem, qvæ poſtea ab rege Herode Agrippias nominata eſt. His autem ſervitio domitis, concitatur in eum feſto die populus Judæorum. Nam plerumqve epulæ ſeditiones accendunt, nec videbatur inſidias poſſe comprimere, niſi conductitios haberet auxilio Piſidas & Cilicas: nam Syros mercenarios reſpuebat, propter ingenitam cum Judæorum gente diſcordiam. Cæſis autem ſupra octo millibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibiqve Galaaditis ac Moabitis ſubactis, tributoqve his impoſito, ad Amathunta regreſſus eſt. Cumqve Theodorum metus ejus ſecundis ſucceſſibus perculiſſet, caſtellum ſine præſidio repertum funditus eruit. mox autem congreſſus cum Oboda rege Arabum, qvi locum fraudi opportunum in Galaadenſi regione occupaverat, captus inſidiis totum amiſit exercitum in vallem altiſſimam compulſum, atqve obtritum multitudine camelorum. Ipſe vero elapſus in Hieroſolymam, olim ſibi gentem infenſam ad novarum rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autem etiam tunc ſuperior, crebrisqve prælii s non minus qvinqvaginta millibus Judæorum per ſex annos interfecit, neqvaqvam tamen victoriis lætabatur, qvoniam regni ſui vires conſumeret. Unde armis omiſſis, ſermone placido cum ſubjectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconſtantiam ejus morumqve varietatem in tantum oderant, ut perconſanti, qvonam pacto eos ſedare poſſet: dicerent, ſi moreretur. nam vix etiam mortuo daturos veniam, qvi tam multa ſcelerate feciſſet. ſimul etiam Demetrii auxilium, cui cognomen Acæro, accerſiverunt. qvi cum his majorum præmiorum ſpe facile paruiſſet, veniſſetqve cum exercitu, miſcentur auxiliis ejus Judæi circa Sichimam. Utrosqve tamen Alexander mille qvidem eqvitibus, ſex autem peditum mercenariorum millibus excepit, cum haberet ex Judæis qvoqve propè ad decem millia bene ſibi cupientium, adverſæ autem partis eſſent eqvitum tria millia, peditumqve

Ant. lib. 13. cap. 19.

Ant. lib. 13. cap. 20.

A καὶ μηκέτι τῆς ἐκ τῶν ἐμῶν σπλάγχνων χοᾶς ἐπιφονεύσῃ τὸ δαιμόνιον. τοῦτ' εἰπὼν, εὐθέως τελευτᾷ, βασιλεύσας ἐνιαυτὸν. λύσασα δὲ ἡ γυνὴ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς βασιλέα καθίστησιν Ἀλέξανδρον τὸν καθ' ἡλικίαν καὶ μετριότητα προφέρειν δοκοῦντα. ὁ δὲ παρελθὼν εἰς τὴν ἐξουσίαν, τὸν ἕτερον μὲν τῶν ἀδελφῶν βασιλεύοντα κτείνει, τὸν δὲ καταλειπόμενον ἀχαπῶν τὸ ζῆν, δίχα πραγμάτων εἶχε. γίνεται δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς τὸν Λάθυρον ὀπτικὴ ἧττα πολεμοῦντι συμβολή, πολλοὺς μὲν ἀπολέσαντι, καὶ πολλοὺς μὲν ἀνηλεῶς τῶν πολεμίων, ἧττον δὲ νίκην ἐνεγκόντα, καὶ μᾶλλον ἐπὶ τοῖς μητρικοῖς κλεοπάτρας διωχθεὶς εἰς Αἴγυπτον ἀνεχώρησεν, Ἀλέξανδρος δὲ Γαδάρων τε πολιορκίᾳ κρατεῖ, καὶ ἀμαθοῦντος, ὃ δὴ μέγιστον μέν ἐστιν ἔρυμα τῆς περὶ Ἰορδάνην, τὰ πλεῖστα δὲ τῶν Θεοδώρου τοῦ Ζήνωνος κτημάτων ἐν αὐτῷ. ἐπελθὼν δὲ ἐξαίφνης ὁ Θεόδωρος, τὰ μὲν σφέτερα, καὶ τὰ τοῦ βασιλέως ἀποσκευὰς αἱρεῖ, τῶν τε Ἰουδαίων εἰς μυρίους κτείνει. γίνεται δὲ ἐπάνω τῆς παρουσίας Ἀλεξάνδρου καὶ τραπομένου εἰς τὴν Φιλαδελφίαν, αἱρεῖ ῥᾴφειαν τε καὶ Γάζαν, καὶ Ἀνθηδόνα τὴν αὖθις ὑφ' Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως ἀγριππιάδα ὀπτικληθεῖσαν. ἐξανδραποδισαμένῳ δὲ ταύτας, ἐπανίστανται τοῖς Ἰουδαίοις ἐν ἑορτῇ. μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς εὐωχίαις αὐτῶν φασὶν ἄπλατον. καὶ ἐδόκει μὴ ἂν κρείττων γίνεσθαι τῆς ὀπτικυλῆς, εἰ μὴ τὸ ξενικὸν αὐτῷ παρεβοήθει, πισίδαι καὶ κίλικες ὄντες, συρους γὰρ οὐκ ἐδέχετο μισθοφόρους, διὰ τὴν ἔμφυτον αὐτῶν πρὸς τὸ ἔθνος ἀπέχθειαν. κτείνας δὲ ἐπαναστάντων ὑπὲρ ὀκτακοσίους ἁρπαίας ἤπλετο. καὶ ταύτῃ ἐλῶν, γαλααδίτας τε καὶ μωαβίτας, φόρον τε αὐτοῖς ὀπιτάξας, ἀνέστρεψεν ὅθι ἀμαθοῦντα. Ὠβόδᾳ δὲ τῷ τῶν τὴν εὐπραγίαν αὐτοῦ καταπλαγήτῳ, ἔρημον λαβὼν τὸ φρούριον κατέσκαψεν. ἔπειτα συμβαλὼν ὁδόδῃ τῷ Ἀράβων βασιλεῖ πρὸς ἰσχυρότατόν τε τῶν χαυλάνων, ἐνέδρᾳ αὐτὸν ἁλοὺς, πᾶσαν ὀπεβάλετο τὴν στρατιὰν σὺν αὐτῷ καὶ βαθείᾳ φάραγγι, καὶ τῶν ἡλήθη καμήλων συντριβεῖσαν. Διαφυγὼν δὲ αὐτὸς εἰς ἱεροσόλυμα, τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς πάλαι μισοῦν τὸ ἔθνος ἠρέθισεν εἰς ἐπανάστασιν. γίνεται δὲ ἐπὶ τοσούτοις κρείττων, καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις οὐκ ἔλαττον πεντακισμυρίους Ἰουδαίων ἀνεῖλεν ἐν ἔτεσιν. ἃ μὲν ὑφ' ἁρπαγὴν τοῦ γε τῆς νίκης τῷ ἑαυτοῦ βασιλείαν ἀναλίσκων, ὅς τε πανσοφώτατος τῶν ὅπλων λόγοις ἐπεχείρει διαλύεσθαι πρὸς τοὺς ὑποστασιαστάς. οἱ δὲ μᾶλλον ἐμίσουν τὸν μετάνοιαν αὐτοῦ, καὶ δι' ὃ τρόπον τὸ ἀνώμαλον. πανταχόθεν τε τὸ αὐτόν, τί ἂν ποιήσας καταστείλειεν αὐτούς, ὑποθανὼν ἔλεγον, νεκρῷ γὰρ ἂν Διὶ μᾶλλον τὰ τοιαῦτα δράσειεν. ἅμα δὲ καὶ τὸ εὐκαίρου ὀπτικληθέντα δημήτριον ἐπεκαλοῦντο. ῥᾳδίως δὲ ὑπακούσαντος κατ' ἐλπίδα μειζόνων, καὶ μὴ στρατιᾶς ἧττον τοῦ, σωφρονίσαντος οἱ ἰουδαῖοι τοῖς συμμάχοις ὡς εἰκὸς ἐδέχετο δὲ ἑκατέρους ἀλέξανδρος, ἱππεῖσι μὲν, χιλίοις, μισθοφόροις δὲ πεζοῖς ὀκτακισχιλίοις. παρῆν δὲ αὐτῷ, καὶ τὸ εὐνοοῦν ἰουδαϊκὸν, εἰς μυρίους. τῶν δὲ ἐναντίων ἱππεῖς μὲν ἦσαν τρισχίλιοι, πεζοὶ δὲ, μυρίοι

μύριοι τετρακισχίλιοι. καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἀλεξάνδρου κηρύσσοντες οἱ βασιλεῖς ἐπῆρῶντο τὰ παρ' ἀλλήλοις ἀποστάσεων. δημήτριος μὲν, τοὺς ἀλεξάνδρου μισθοφόρους. ἀλέξανδρος δὲ, τοὺς ἅμα δημητρίῳ ἰουδαίους μεταπείσειν ἐλπίσας. ὡς δ' ἔπροι ἰουδαῖοι θυμῶν, ἃ οἱ ἕλληνες ἐπώμνυτο πίστεως, διεκρίνοντο ἤδη τοῖς ὅπλοις συμπεσόντες. κρατεῖ τῇ μάχῃ δημήτριος, καίπερ πολλὰ τῶν ἀλεξάνδρου μισθοφόρων καὶ ψυχῆς ἔρωτα καὶ χειρὸς ἐπιδεξάμενων. χωρεῖ τὸ πλῆθος τῆς φυγῆς, φόβος δὲ δόξαν ἀμφοτέροις. ἔστι γὰρ δημητρίῳ παρεμεινάν νικῶντι οἱ καλέσαντες, καὶ κατ' οἶκτον τῆς μεγαλοψυχίας ἀλεξάνδρῳ προσεχώρησαν εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντι ἰουδαίων ἑξακισχίλιοι. τούτῳ τῷ ῥοπῇ σὺν ἤνεγκε δημήτριος, ἀλλ' ὑπολαβὼν ἤδη μὲν ἀξιόμαχον εἶναι πάλιν ἀλέξανδρον, μεταῤῥεῖν ἤ καὶ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς αὐτὸν, ἀνεχώρησεν. ὁ μὲν τοίνυν λοιπὸν πληθος ἀναχωρησάντων τῶν συμμάχων, κατέθεντο τὰς διαφοράς. συνεχὴς δὲ πρὸς ἀλέξανδρον ἦν αὐτοῖς ὁ πόλεμος, μέχρι πλείστους ἀπέκτεινας, τοὺς λοιποὺς ἀπήλασεν εἰς Βεμεσελὶν πόλιν. καὶ τούτῳ καθαιρεψάμενος, αἰχμαλώτους ἀνήγαγε εἰς ἱεροσόλυμα. πέπαυτο δ' αὐτῷ διὰ παντὸς ἡ περὶ Βελλεὶ ὀργῆς, εἰς ἀσέβειαν, τὸ τῆς ὠμότητος. τῶν γὰρ ληφθέντων εἰς ὀκτακοσίους ἀναστυρώσας ἐν μέσῃ τῇ πόλει, γυναῖκας τε καὶ τέκνα αὐτῶν ἀπέσφαξε παῖς ὄψεσι. καὶ ταῦτα πάντων καὶ συγκαθημένων τῶν παλλακίσιν ἀφεωρᾶτο. τοσαύτη δὲ κατέσχηκεν ἔχε τὸ δῆμον, ὡς τε τὰ ἀνιστάμενα τῆς τῶν ὅπλων νύκτα, φυγεῖν ἐκτακισχιλίους ἐξ ἰουδαίας ὅλης, οἷς ὅρος τῆς φυγῆς ὁ ἀλεξάνδρου θάνατος κατέστη. τέλος πιστὸς ἔργος ὄψε καὶ μόλις ἡσυχίαν τῇ βασιλείᾳ πεῖσαι, ἀνεπαύσατο τῶν ἄπλων.

millia qvadraginta. Et priusqvam veniretur ad manus, intercedentibus nuntiis & præconibus, reges transfugia tentabant: Demetrius qvidem Alexandri mercenarios, Alexander autem Judæos, qvi Demetrium seqverentur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cum neqve Judæi sacramenta, neqve fidem Græci contemnerent, armis jam qvò minus decernebant. Superatqve prælio Demetrius, qvamvis Alexandri mercenarii multa & animose & fortiter gessissent. Eventus autem pugnæ præter spem cedit utriqve. nam neqve hi, qvi Demetrium acciverant, in partibus victoris permansérunt: & immutatæ fortunæ misericordia, sex Judæorum millia se ad Alexandrum, qvi in montes effugerat, contulerunt. Hujus inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed Alexandrum jam qvidem collectis viribus prælio sufficere ratus, omnem vero gentem ad eum transire existimans, mox inde digressus est. non tamen reliqva multitudo ob abscessum auxiliorum simultates deposuit: bello autem assiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec plerisqve interfectis cæteros in Bemeselim civitatem compulit, eaqve subacta in Hierosolymam captivos abduxit. Verum immoderata fecit iracundia, ut crudelitas ejus ad impietatem usqve procederet. Octingentis enim captivorum in media civitate crucifixis, mulieres earumqve filios in conspectu matrum necavit, atqve hæc potans, & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tantus autem populum terror invasit, ut etiam diversæ partis studiosi proxima nocte octo millia hominum extra totam Judæam profugerent: qvorum exilii mors Alexandri finis fuit. Cum ejusmodi factis tandem ægreqve regni otium qvæsisset, ab armis reqvievit.

Κεφ. δ'.

CAP. IV.

Κινεῖται δ' αὖτις πάλιν ἀρχὴ θορύβων, αὐτίοχος ὁ Διονύσιος ἐπικληθεὶς, δημητρίου μὲν ἀδελφὸς ὢν, πλάστης δὲ τὸ ἀπὸ σελεύκου. ἔτι γὰρ δείσας, στρατὸν ἐξ ἐπὶ τοὺς ἄραβας ὡρμημένον, τὸ μὲν μεταξὺ τῆς ἀντιπατρίδος περιορύξ, καὶ τὸ ἱόππης αἰγιαλῶν διαφορὰν φάραγξι βαθείαις. ὃ δὲ τάφρῳ, τείχος ἤγειρεν ὑψηλὸν, καὶ ξυλίνους πύργους ἐνέπηξεν, τοὺς εὐμαρεῖς ἐμβολὰς ἀποφράττων. ὁ μὲν ἐξῆλθεν ἐπ' αὐτίοχον ἰόντα. ἐμπεσὼν δὲ τοὺς πύργους καὶ τὸν τάφρον χώσας, διῆλασεν μέχρι τοῦ δυνάμεως. ἤδη δὲ ἐν δευτέρῳ τῷ πρὸς τὸ κωλύσοντα ἄμυναν εὐθὺς ἐπὶ τοὺς ἄραβας ἦει. τὸ δὲ βασιλεὺς ἀναχωρῶν εἰς τὰ χρησιμώτερα χώρας πρὸς τὸν μάχλον, ἐπῆλθε τῷ ἵππον ἐξαίφνης ἐπισπάσας, μυρία δὲ λὸν τὸ ἀριθμὸν, ἀπέκτεις ἐπιπίπτων τοῖς πρὸ τὸ αὐτίοχον. καρτερᾶς δὲ μάχης γενομένης, ἕως μὲν πρὸς αὐτίοχος ἀντεῖχεν ἡ δύναμις αὐτοῦ. καὶ περ ἀνέδην τὸ ἀράβων φονεύσαντες, πεσόντος δὲ, καὶ πρὸς ἐκινδύνευεν ἀεὶ τοῖς ἡττωμένοις προσβοηθῶν, σκηνίνοις πάντες, καὶ τὸ μὲν πλεῖστον αὐτῶν, ἐπὶ τε τῆς φυγῆς, καὶ τῇ φυγῇ διεφθάρησαν. τοὺς δὲ λοιποὺς καταφυγόντας εἰς καινὰ κώμην,

Urſus autem fit ei turbarum initium Antiochus, qvi etiam Dionyſius dictus eſt, Demetrii qvidem frater, ſed eorum noviſſimus, qvi Seleucum generis autorem habebant. hunc enim timens, qvi Arabas parato bello pulſarat, totum qvidem ſuper Antipatrida montibus proximum, & inter Joppes littora ſpatium, foſſa altiſſima diremit. ante foſſam vero murum ædificavit excelſum, turresqve ligneas, ut faciles aditus obſtrueret, fabricavit: nec tamen Antiochum arcere valuit. Exuſtis enim turribus foſſisqve repletis, cum ſuis copiis transgreſſus eſt. Vindictaqve poſthabita, qva deberet eum, a qvo prohibitus eſt, ulciſci, protinus contendit in Arabas. Horum autem rex in loca ſuæ nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum eqvitatu reverſus (habebat autem numerum decem millium) imparatos ex improviſo Antiochi milites invadit. Valido autem prælio commiſſo, qvam diu quidem ſupererat Antiochus, durabat ejus exercitus, qvamvis eum paſſim Arabes trucidarent. Ubi vero procubuit (ſuccurrendo enim victis ſemper in periculis aderat) omnes terga dederunt: maximaqve pars eorum cum in acie, tum in fuga abſumitur. Reliquos autem in vicum Cana delapſos,

De bello Alexandri cum Antiocho & Aretа, deqve Alexandra & Hyrcano.

alimentorum penuria perire contigit, præter admodum paucos. Hinc Damaſceni Ptolemæo Minnæi filio infenſi Aretam ſibi ſociant: Syriæqve cœles regem conſtituunt. qvi bello illato Judææ, poſtqvam pugna vicit Alexandrum, pactione diſceſſit. Alexander autem Pella capta Geraſam petivit rurſus, opum Theodori cupidus: triplici qve ambitu circumdatis defenſoribus, locum expugnavit: Necnon & Gaulanen & Seleuciam, & eam qvæ Antiochi Pharanx dicitur, ſub jugum mittit. Ad hæc autem capto Gamala caſtello validiſſimo, ejusqve præfecto Demetrio multis criminibus involuto, in Judæam regreditur, expleto in militia triennio: lætusqve a gentilibus ob res proſpere geſtas excipitur. Belli autem reqviem ſecutum eſt morbi principium. Et qvoniam qvartano febrium recurſu fatigabatur, depulſum iri valetudinem credens, ſi rurſus animum negotiis occupaſſet, intempeſtivæ militiæ ſeſe dedit: & ultra vires corpus laboribus vexans, inter ipſos tumultus trigeſimo & ſeptimo regni anno moritur: idq; Alexandræ conjugi ſuæ reliqvit: Judæos ejus vel maxime dicto obedientes fore non dubitans: qvod longe ab ejus crudelitate diſcrepans, & iniqvitati reſiſtens, benevolentiam ſibi populi comparaſſet. Neqve ſpes eum fefellit. Namqve opinione pietatis obtinuit muliercula principatum. Qvippe qvæ morem gentis patrium probe norat, & qvi ſacras leges temerarient, ab initio deteſtabatur. Cum autem duos filios Alexandro genitos haberet, natu qvidem maximum Hyrcanum, & propter ætatem declarat pontificem, & qvod præterea ſegnior eſſet, qvam ut poteſtate regia moleſtus cuiqvam videretur, regem conſtituit: minorem autem Ariſtobulum, privatum vivere maluit, qvod ferventioris eſſet ingenii. Jungit autem ſe ejusdem mulieris dominationi qvædam Judæorum factio, Phariſæi: qvi præter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eam cauſam magis eos ſuſpiciebat Alexandra, divinæ religioni ſuperſtitioſe deſerviens. Illi autem paulatim fœminæ ſimplici inſinuati, qvosvis pro ſua libidine ſummovendo, deponendo, itemq; vinciendo, ac ſolvendo, jam procuratores habebantur: prorſus ut ipſi quidem regiis commodis fruerentur, expenſas vero ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mire callebat res administrare majores: itaqve augendis copiis ſemper intenta, duplicem conflavit exercitum: neq; pauca mercenaria paravit auxilia, quibus non modo ſtatum ſuæ gentis roboravit, ſed etiam metuendam ſe reddidit externæ potentiæ. Imperabat autem aliis, verum Phariſæis ipſa ultro parebat. Deniqve Diogenem quendam inſignem virum, qui Alexando fuerat amiciſſimus, interficiunt, ejus factum conſilio criminati, ut octingenti (quos ſupra memoravi) regis juſſu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexandræ ſvadebant, ut & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuiſſet concitatus, occideret. Cumq; his nimia ſuperſtitione nihil abnuendum putaret, quos ſibi libuiſſet, ea ſpecie trucidabant, donec optimus quisque periclitantium ad Ariſtobulum confugeret. atqve ille

Ant. lib. 13. cap. 22.

A ταράνει τ ἀπιτηδείων ἀναλωθείσαν σωτῆρι πολὺ ἐλίγων ἅπαντες. ἐκ τούτου δαμασκηνοὶ μὲν τὸ πρὸς πολεμοῦντα τ μιναίαν μισ-, δρέπαν ἐπάγοντα, ἐκβαλόντες σὺν ὅπλοις συμμαχίδος βασιλέα. στρατεύεται δ' ἔτ- ἐπὶ τ ἰουδαίαν, καὶ μάχῃ νικήσας ἀλέξανδρον, καὶ σωθῆναι ἀνεχώρησεν. ἀλέξανδρ- δ', πέλλαν ἑλὼν, ἐπὶ γέρασα ἦει πόλιν, τ θεοδώρου κτημάτων γλιχόμεν-. καὶ τρισὶ τὰς φύσεις ἀβάτοις ἀποτειχίσας, μάχης τὸ χωρίον ἐβιάσατο. καταστρέφεται δ' καὶ γαυλανίτιν, καὶ σελεύκειαν, καὶ τὴν ἀντίοχ Φάραγγα καλουμένην, ἃς οἷς γάμαλα φρούριον καρτερὸν ἦν, τὸν ἄρχοντα δημήτριον ἐν αὐτῷ βδελύσσας ἐκ πολλῶν ἐγκλημάτων, ἐπάνεισιν εἰς ἰουδαίαν, εἶτα πληρώσας ἔτη τρία τῆς τραπέζης. ἀσμένως δ' ὑπ' αὐτοῦ ἐθνὸς ἀποδέχθη διὰ τ ὀπαγίαν, καὶ λαμβάνει τὴν ἀνάπαυσιν τ πολεμίων, ἀσθενεῖ νόσῳ. τεταρταίους δ' ἐφόδους πυρετῶν ἐνοχλούμεν-, ὡς δὴ διακρούσασθαι τὴν νόσον, πάλιν ἀναμένους πραγμάτων, διὸ δὴ στρατείας ἀκμάζοις ἑαυτὸν ἐπιδιδοὺς, καὶ βιαζόμεν- τῷ δυνάμιν τὸ σῶμα πρὸς τὰς ἐνεργείας, ἀπήλαξε. τελευτᾷ γοῦν ἐν μέσοις τοῖς ἰουδαίοις στρεφόμεν-, βασιλεύσας ἑπτὰ πρὸς τρισὶν ἔτη. καταλείπει δ' τὴν βασίλειαν ἀλεξάνδρα τῇ γυναικὶ, πεπεισμέν- ταύτῃ μάλιστα νῦν ὑπακούσεσθαι ἰουδαίους, ἐπειδὴ τῆς ὠμότητ- αὐτοῦ μαχραὶ ἀπόδειναι, ἐπὶ τοῖς πατρίοις ἀνθισαμένῃ, τ δήμου εἰς ἔνοιαν προσηγάγετ. καὶ δ' ἁμαρτεῖν τῆς ἐλπίδ-. ἐκράτησε γὰρ τῆς ἀρχῆς τὸ γυναῖον, διὰ δέος εὐσεβείας. ἠγεῖτο γὰρ δὴ δ' ἔθνος μάλιστα τὰ πάτρια, καὶ τοὺς παραμελοῦντας εἰς τοὺς ἱεροὺς νόμους, ἐξ ἀρχῆς ἀπεβάλετ. δύο δ' αὐτῇ παίδων ὄντων ἐξ ἀλεξάνδρου, τὸν μὲν πρεσβύτερον ὑρκανὸν, διὰ τ ἡλικίαν ἀποδείκνυσι ἀρχιερέα, ἅτε ἄλλως ὄντα καὶ ἀνεπιτήδειον. ἢ ὡς τι ἐνοχλεῖν ἔμελλε τ ὅλων, τ δ' νεώτερον ἀρίστοβουλον, διὰ θερμότητα κατέχει ἰδιώτην. ἁλοῦσα δ' αὐτῇ εἰς τ ἐξουσίαν Φαρισαίοι, σώφρονα τι ἰουδαίων, δοκοῦσι εὐσεβέστερον εἶναι τ ἄλλων, καὶ τοὺς νόμους ἀκριβεστέρους ἀφηγεῖσθαι. τούτοις πρόσθεν δή τι πρεσβεύειν ἡ ἀλεξάνδρα σεβομένη τὸ θεῖον. οἱ δ' τὸν ἀνθρώπων τ ἀνθρώπων καὶ μικρὸν ἐπανόντες, ἤδη καὶ διοικηταὶ τ ὅλων ἐγίνοντο, διώκει τι, καὶ κατάγειν ἃς ἐβούλοιεν, λύειν τε καὶ δεῖν. καθῆλε δ' οἱ μὲν ἀποβαλοῦσαν τ βασιλείας, ἐκείνων ἦσαν, τὰ δ' ἀναλώματα, καὶ αἱ δυσχέρειαι, τῆς ἀλεξάνδρας. δεινὴ δ' ἦν τὰ μείζω διοικεῖν, διωσαμένη τε ἀεὶ συγκρ-δος, δυνάμεις κατέσησε, καὶ ξενικὸν συνήγαγε πολὺ ἐλίγου, ὡς μὴ μόνον κρατυνεῖσθαι τὸ οἰκεῖον ἔθν-, ἀλλὰ καὶ φόβητρον τοῖς ἔξωθεν εἶναι δυνάσθαι. ἐκράτει δ' τῶν μὲν ἄλλων αὐτὴ, Φαρισαῖοι δ' αὐτῆς. διοχλοῦσι γοῦν πολλὰ τῶν ἐπισήμων, φίλον ἀλεξάνδρῳ γεγονότα μάλιστα, κτείνουσιν αὐτὸν, συμβουλον ἐγκαλέσαντες γενέσθαι τῶν ἀνασωρωθέντων ὑπὸ δ' βασιλέως ἐκπαγέντων. ἐπῆγον δ' τὴν ἀλεξάνδραν εἰς τὸ καὶ τοὺς ἄλλους διαχειρίσασθαι, τῶν παροξυνάντων ἐπ' ἐκείνους τὴν ἀλέξανδρον. ἐνδιδόασι δ' ὑπὸ δεισιδαιμονίας, ἀπείρως δὲ ἐβούλοιεν δ' αὐτοί. προσφεύγουσι δ' δεισιδαίμονα τῶν κινδυνευόντων οἱ πρὸς ἔχειν δοκοῦντες. καὶ χεῖρ- πείθει

πεῖσαι τὴν μητέρα, φείσασθαι μὲν διὰ τὸ ἀξίωμα τῶν ἀν- A matri persvasit, ut his propter dignitatem parce-
δρῶν, ἐκπέμψαι δ' αὐτοὺς, εἰ μὴ καθαιρεῖν ἐπείληφεν, ret, civitate autem pelleret qvos nocentes existi-
ἐκ τῆς πόλεως. οἱ μὲν οὖν δοθείσης ἀδείας, ἐσκεδάσθησαν maret. Igitur illi quidem data sibi copia per re-
ἀνὰ τὴν χώραν. Ἀλεξάνδραν δ' ἐκπέμψασα ἐπὶ Δα- gionem dispersi sunt. Alexandra vero in Da-
μασκὸν στρατιὰν, πρόφασις δ' ἦν πολεμῶν ἀεὶ θλί- mascum misso exercitu, qvoniam Ptolemæus si-
βων τὴν πόλιν, αὐτὴν μὲν ἐπεδέξατο μηδὲν ἀξιόλο- ne intermissione civitatem premebat, illam qui-
γον ἐργάσασθαι. πρὸς Ἀντίοχον δὲ τὸν Δερμωνίων βασιλέα, dem nulla re memorabili gesta cepit. Regem
πρὸς καθεζόμενον Πτολεμαΐδι, καὶ πλείοσι δώροις καὶ autem Armeniorum Tigranem, qui admoto Pto-
χρήμασι διέφθειρε. Φθάνει δὲ B lemaidi milite, Cleopatram circumsedebat, pa-
ἐκεῖνον ἀπαναστὰς διὰ τὰς οἴκοι ταραχὰς, ἐμβεβλη- ctionibus donisqve solicitat. Sed illum dome-
κότων εἰς τὴν Δερμωνίαν λάκκηλλ. καὶ τότε νοσούσης sticarum turbarum metus, ingresso in Armeniam
Ἀλεξάνδρας, ὁ νεώτερος τῶν παίδων Δρισοβούλου τὴν κώ- Lucullo, jamdudum inde retraxerat. Inter
μην ἁρπάσας μετὰ τῶν οἰκετῶν, εἶχε πολλοὺς καὶ πάντας hæc Alexandra morbo laborante, minor ejus fili-
ἴσους διὰ τὴν θερμότητα, κρατεῖ μὲν τῶν ἐρυμάτων ἁ- us Aristobulus, cum famulis suis quos multos
πάντων, πίστις δ' ἐκ τούτων χρήμασι μισθοφόρους ἀθρεί- habebat, omnesq; pro ætatis favore fidissimos,
σας, ἑαυτὸν ἀποδείκνυσι βασιλέα. πρὸς παῖδα εὐρύ- universa castella obtinuit: & pecunia qvam ibi
πρωνον τὴν Ὑρκανοῦ ἡ μήτηρ οἰκτίσασα, τὴν τε γυναῖκα, reperit conductis auxiliis regem se declaravit.
ἅτε παῖδας Δρισοβούλου καθείργνυσιν εἰς ἀντωνίαν. C Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, conju-
φρούριον δ' ἐπὶ τῷ βορείῳ κλίματι τοῦ ἱεροῦ πρόσκειμε- gem Aristobuli cum filiis includit apud castel-
νον, πάλαι μὲν ὡς ἔφην Βάρις ὀνομαζόμενον, αὐθις δὲ lum qvod a Septentrione fano adjacens, Baris
μετὰ ταῦτα τὴν τῶν πραγμάτων ἐπικράτησιν Ἀντωνία, antea vocabatur, ut diximus, postea vero Anto-
καθάπερ ἄλλα τε Σεβαστὰ, καὶ Ἀγρίππεια, Σεβα- nia cognominata est, imperante Antonio, qvem-
στὰ, καὶ Ἀγρίππειας, πόλεις ἑτέρας μετωνομάσθησαν. πρὶν admodum de Augusti & Agrippæ nomine Seba-
δ' ἐπελθεῖν Ἀλεξάνδραν τὸν Δρισοβούλου, τὸν ἀδελφὸν ste & Agrippias aliæ civitates appellatæ sunt.
καθαιρέσεως, τελευτᾷ δικήσασα τὴν ἀρχὴν ἔτεσιν ἐν- Ante tamen Alexandra moritur, qvam in Aristo-
νέα. καὶ κληρονόμον μὲν τῶν ὅλων Ὑρκανὸν, ὡς καὶ bulum fratris ejus Hyrcani contumelias vindi-
ζῶσαν τὴν βασιλείαν ἐνεχείρισε. δυνάμει δὲ καὶ φρο- D caret: quem dejici regno curaverat, qvod ipsa
νήματι, πρόσχειν ὁ Δρισόβουλος. ὁμόμοιρος δ' αὐτῷς novem annos administravit. Et hæres quidem
τῶν ὅλων συμβολῆς πρὸς Ἱεριχοῦντα καταλιπόντες οἱ omnium fit Hyrcanus, cui regnum etiam viva
πλείστοι τὸν Ὑρκανὸν, μεταβαίνουσι πρὸς τὸν Δρισόβουλον. commiserat. Verum Aristobulus viribus atqve
ἐν δὲ τῷ συμμεινάντων φεύγει συμφυγὼν ἐπὶ τὴν ἀν- autoritate præstabat. Habito autem inter eos cir-
τωνίαν, καὶ κυρεύουσι τῆς σωτηρίου ἡμέρας, παῖ- ca Hierichunta de rerum summa conflictu, ple-
δα δὲ τοῦ Δρισοβούλου γυνὴ μετὰ τέκνων, ἀμελεῖ πρὶν rique Hyrcano relicto, transeunt ad Aristobulum.
ἀνηκέστου πάθους, διελυθησαν, ὡς τὰ βασιλεύειν μὲν Ἀρι- Hyrcanus autem cum reliqvis fuga pervenit in
στόβουλον, Ὑρκανὸν δ' ἐκχωρεῖν τῆς ἄλλης ἀπολαύειν τιμῆς, E castellum Antoniam: ibique salutis obsides na-
ὥσπερ ἀδελφὸς βασιλέως. ἐπὶ τούτοις Δλλαξάμενοι ctus (erat enim ibi in custodia ut præmisimus,
ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὸν λαὸν πείσαντες φιλοφρόνως ἀλλή- conjunx Aristobuli cum filiis) priusqvam gravi- Ant. lib. 14.
λοις ἀπασασθαι μύοι, διήμειψαν τοὺς οἴκους. Ἀρισόβουλος us aliqvid accideret, ea lege in concordiam re- cap. 1.
μὲν οὖν, εἰς τὰ βασίλεια, Ὑρκανὸς δ' ἀνεχώρησεν εἰς τὸν diit, ut regnum quidem Aristobulus haberet,
Ἀριστόβουλου οἰκίαν. ipse vero cederet, quasi frater regis aliis honori-
bus contentus. Hoc modo in fano reconciliati,
cum in conspectu circumstantis populi benignis-
simè alter alterum complexus esset, domus per-
mutant: & Aristobulus quidem discedit in regi-
am, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

ΚΕΦ. ε'. CAP. V.

Δεδοικὼς τοὺς τε ἄλλους τοῦ Ἀριστοβούλου Δλλοφύλων ἐμ- F Metus vero & alios ejus inimicos præter- De bello
πίπτῃ παρ' ἐλπίδα κρατήσαντος, καὶ μάλιστα Ἀντι- spem dominantis occupat, & maxime Hyrcani cũ
πάτρῳ πάλαι Δδαμώσει μύῳ. ἦν δ' οὗτος ἰδουμαῖος Antipatrum jamdudum Aristobulo invi- Arabibus &
μὲν γένους τε ἕνεκα καὶ πλούτου καὶ τῶν ἄλλης ἰσχύος sum. Erat autem genere Idumæus, & nobilitate expugnati-
πρώτευων δ' ἐθνους. ὁ αὐτὸς δὴ ἅμα καὶ τὸν Ὑρκανὸν ἀρέ- ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyr- one Hiero-
τα προσφυόμενος τῆς βασιλέως ἀρχῆς, ἀνακτήσασθαι τὸν solymæ.
βασιλείαν ἐπῆγε, καὶ τὸν ἀρέταν δέεσθαί τε τὸν Ὑρκα- canum ut ad Aretam regem Arabiæ confugeret, Ant. lib. 14.
νὸν, καὶ καταγαγεῖν ἐπὶ τὸν ἀρχεῖον. πολλὰ μὲν τὸν Δρισό- G ejusqve auxilio regnum repeteret hortabatur, & cap. 2. 3. 4.
βουλον εἰς τὸ ἦθος Δβάλλων, πολλὰ δ' ἐπαινῶν τὸν Ὑρκα- ipsi Aretæ ut Hyrcanum susciperet atqve in re-
νὸν, παρῆν δεξασθαι. ὡς πέμπει καὶ τὸν ἀὐτῷ λαμπρὰς gnum deduceret svadebat, multum obtrectans
προσῳκειωμένας βασιλικὰς, ἐπαρέχειν χεῖρα τῆς ἀδικου- Aristobuli moribus, multisqve Hyrcanum lau-
μένου. ἀδικεῖσθαι δὲ Ὑρκανὸν, στερηθέντα τῆς κατὰ τὸ πρέ- dibus prædicans. simulq; admonebat qvod eum
σβειον αὐτῷ προσηκούσης ἀρχῆς. προσαποσκευάσας decet regno clarissimo præsidentem, iniqvitate
δὲ ἀμφοτέρους, νύκτωρ ἀναλαβὼν Ὑρκανὸν, τῆς πόλεως oppressis manum porrigere: Hyrcanum autem
ἀποδιδράσκει, καὶ σὺν πένητι φυγῇ χεώμενος, εἰς τὸν injuriam pati, qui principatu jure successionis sibi debito excidisset. Sic instructis & præpara-
καλουμένου πέτραν Δραβώζην. βασιλεύει αὕτη τῆς tis ambobus: nocte cum Hyrcano ex civitate profugit: citatoqve cursu in oppidum qvod Petra
Ἀραβίας ἐστὶν. ἐν ᾗ τὸν ἀρέταν τὸν Ὑρκανὸν ἐγχειρίσας, dicitur salvus evasit: ea est Arabiæ regio. Ibi postqvam Hyrcanum in manum regis Aretæ tradidit,

multis dictis multisqve muneribus ut auxilium præberet, qvo in regnum deduceretur, effecit. Erant autem peditum eqvitumqve millia L. qvibus neqvaqvam restitit Aristobulus: sed primo impetu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atqve omnino captus esset, nisi dux Romanorum Scaurus adversis horum temporibus imminens solvisset obsidionem. namqve is ex Armenia qvidem in Syriam missus erat a Pompejo Magno qvi cum Tigrane bellum gerebat. Sed ubi Damascum venit, recens a Metello & Lollio captam reperit: his inde submotis, cognitoqve in Judæa qvid ageretur, illuc velut ad qvæstum cucurrit. Deniqve mox ut fines ingressus est, Judæorum legati ad eum veniunt a fratribus, utrisqve ut sibi potius adjumento essent orantibus. Sed trecentis talentis qvæ Aristobulus ei miserat, justitia posthabita est. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos misit Romanorum, eis Pompeji nomen intentans, nisi ab obsidione desisterent. Itaqve & Areta ex Judæa in Philadelphiam recedit metu perculsus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autem qvod captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omnibus qvas haberet copiis collectis, persequebatur hostes: & circa locum qvem Papyrona vocant prælio commisso, supra sex eorum millia cædit: in qvibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus vero & Antipater Arabum privati auxilio, spem in adversarios transtulerunt. & cum Pompejus Syriam ingressus Damascum perveniisset, ad ipsum confugiunt. multisqve muneribus ei datis, eadem illa qvibus ad Aretam usi fuerant allegantes, magnopere precabantur ut Aristobuli violentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cui tam ætate qvã moribus deberetur. sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem qvantum potuit ornatus cultu regio: deinde offensus obsequiis, neqve ferendum existimans abjectius qvam regem deceret utilitati servire, a Diospoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompejus, etiam Hyrcano ejusqve sociis hoc precantibus, Aristobulum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxiliis. Cum vero Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas venisset, unde Judæorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristobulum in Alexandrium confugisse (castellum est magnifice structum, in monte præcelso situm) mittit per qvos eum juberet inde descendere. Ille autem decreverat, qvia pro imperio vocaretur, periclitari potius qvam parere. Sed populum videbat horrescere: & amici monebant ut Romanam vim cogitaret, qvam sustinere non posset. Itaqve horum consiliis obediens, descendit ad Pompejum: quodque juste regnaret, multis pro se dictis in castellum rediit. & cum iterum descendisset provocatus a fratre, ac de suo jure cum eo disceptasset, denuo regreditur non prohibēte Pompejo. Erat autem inter spem timoremq; medius: & veniebat qvidem velut exoraturus Pompejum, ut sibi cuncta permitteret, ad montem vero revertebatur, ne quid regiæ dignitati derogare videretur.

Ant. lib. 18. cap. 6. 7.

A Ἐ πολλὰ μὲν καθομιλήσας, πολλοῖς δ' ἄλλοις ἐπελθὼν, δοῦναι δυνάμιν αὐτῷ πείθει τὴν κατάξουσαν αὐτόν. ἦν δ' αὐτῷ, πεζῶν τε καὶ ἱππέων, πέντε μυριάδες, ἃς οὐκ ἀντέσχεν ἀριστόβουλος. ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ συμβολῇ ληφθεὶς, εἰς ἱεροσόλυμα συνελαύνεται, κἄνεφθη ἂν κρατηθεὶς, εἰ μὴ σκαῦρος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπαναστὰς αὐτῶν τοῖς καιροῖς, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, ὃς ἐπέμφθη μὲν εἰς συρίαν ὑπὸ ἀρμιδίου τοῦ μικίνου μάγνου, πολεμοῦντος πρὸς τιγράνην. ὡς δὲ ἠφίκετο εἰς δαμασκὸν, ἐαλωκυῖαν προσφάτως ὑπὸ μετέλλου καὶ λολλίου, ἐστάτευε μεταξήσους, ἐπεὶ δὲ τὰ κατὰ τὴν ἰουδαίαν ἐπύθετο, καθάπερ ἐφ' ἕρμαιον ἠπείγθη. παρελθόντος γοῦν εἰς τὴν χώραν, πρέσβεις δ' ἦκον ὡδὲ τ' ἀδελφῶν ἑκατέρων, ἑκάτερ δεόμενοι βοηθεῖν αὐτῷ. γίνεται δ' ὑπὲρ τοσούτου δικαίου, τὰ ὡς ἀριστόβουλε τετρακόσια τάλαντα. τοσοῦτον γὰρ λαβὼν σκαῦρος, ὑπεκηρύκευε τοῖς τε ὑρκανοῦ, καὶ τοὺς ἄραβας, B ἀπάγειν ῥωμαίους καὶ πομπήϊον, εἰ μὴ λύσοιεν τὴν πολιορκίαν. ἀνεχώρησε δ' ὁκ τ' ἰουδαίας εἰς φιλαδέλφειαν ἱππεῖς καταπλαγείς, ἐπὶ πάλιν εἰς δαμασκὸν σκαῦρος. ἀριστόβουλος δ' οὐκ ἀπέζησε τὸ μὴ ἀλῶναι, πᾶσαν ἢ δυνάμειν ὑπισυλλέξας, εἵπετο τοῖς πολεμίοις, ἐπεὶ πρὸ καλλιρόμου παπυρῶνα συμβαλὼν αὐτοῖς, ὑπὲρ ἑπτακισχιλίους κτείνει, μεθ' ὧν, καὶ τ' ἀδελφὸν τ' ἀντιπάτρου φαλλίωνα. ὑρκανὸς δ' ἐ ἀντίπατρος τ' ἀράβων ἀφαρεθέντες, μετέφερον ἐπὶ τοὺς σφετέρους τὴν ἐλπίδα. Ἐ ἐπιδὴ πομπήϊος ἐπὶ τὴν συρίαν εἰς δαμασκὸν ἦκεν, ἐπ' αὐτὸν καταφεύγουσι, καὶ δίκας δώρων, ἃς καὶ πρὸς ἀρέταν δικαιολογίας χρώμενοι κατηνάγκαζον, μισθοῦσθαι μὲν τὴν ἀριστόβουλε βίαν, κατάγειν δ' ἐπὶ τὴν βασιλείαν τ' καὶ τὴν τρόπων καθ' ἡλικίαν πρόσηκον. ὁ μὲν οὖν ἀριστόβουλος ὑστέρει, πεισθεὶς τῇ σκαύρε δωροδοκίᾳ, παρεῖναί τε καὶ αὐτὸς ὡς οἷόν τε λαβὼν, βασιλικωτάτην C κεκοσμημένως ἑαυτόν. ἀποδεξάμενος δ' πρὸς τὰς ἱερεπείας, καὶ μὴ φέρων διαλύειν τὰς χρείας παρόντος ἔτ χήματος, ἀπὸ διοσπόλεως χωρεῖ. πρὸς παῦτ' ἀναγαγόντας πομπήϊος, πολλὰ καὶ τ' πρὸς ὑρκανὸν ἱκετεύοντων, ὥρμησεν ἐπ' ἀριστόβουλον, ἀναλαβὼν τήν τε ῥωμαϊκὴν δύναμιν, Ἐ πολλὴν ὁκ τ' συρίας ξυμμαχίαν. ἐπεὶ δὲ παρελαύνων πέλλαν, Ἐ σκυθόπολιν, ἦκεν ἐς κορέας, ὅθεν ἡ ἰουδαίων ἄρχεται χώρα, καὶ τῶν μεσόγαια ἐνόντων, ἀκούσας συμπεφευγέναι τ' ἀριστόβουλον εἰς ἀλέξανδρειαν, ὅτι δὲ ἐστὶ φρούριον τ' πάνυ φιλοτίμως ἐξησκημένον ὑπὲρ ὄρους ὑψηλοῦ κείμενον, πέμψας, καταβαίνειν αὐτὸν ἐκέλευε. τοῦ δ', ἐπὶ μὲν ὀρμὴ καλλιρρόην δεσποτικώτερον, ἀλκιμοδικαίου μᾶλλον, ἢ ὑποτακέως καθεώρα δ' τὸ ταλῃθὲς ὀρρώδουν, καὶ παρῄνουν οἱ φίλοι σκέπτεσθαι τ' ῥωμαίων ἰσχύν, ὅσην ἀνυπόστατον. οἷς πειθεὶς καθίστη πρὸς πομπήϊον, Ἐ πολλὰ μὲν δικαίως ἄρχειν ἀπελογήθη, ὑποστρέψαι πρὸς τὸ ἔρυμα. πάλιν τε τὸ ἀδελφῷ προσκαλεσάμενος καταβὰς, καὶ διαλεχθεὶς D τοῖς δικαίοις, ἄπρακτος μὴ κωλύοντος δ' πομπήϊος. μέσος δ' ἐπὶ ἐλπίδος καὶ δέους. καὶ κατῆει μὲν, ὡς δυσωπήσων πομπήϊον παντ' ἐπιτρέψων αὐτῷ, πάλιν δ' ἀνέβαινεν εἰς τὸ ἄκρον, ὡς μὴ προκαλαλύψειν δόξειεν ἑαυτόν. ἐπεὶ

ἐπεὶ μὴν τὸ πομπήϊον ἐξίστασθαί τε τῶν Φρουρίων ἐκέλευεν αὐτῷ, καὶ ἀπόγραμμα τῶν Φρουράρχων ἐχόντων μόνας παραρχειν τὰς αὐτοκράφοις ἐπιστολαῖς, ἠναγκάζειν αὐτὸν ἑκάστοις χρᾶφθαι ἐκχωρεῖν, πεισθὲν μὲν τὸ πρόσταγμα ἔδρασε, ἀνεχώρησεν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ παρεσκεύαζετο πολεμεῖν τοῖς πομπηίοις. ὁ δὲ, ἅτε δὴ δίδοντος χρόνον τοῖς ἀπασκευαῖς, εὐθέως ἔπεσθαι, καὶ προσεπέρρωσε τὸν ἅρμιλλον ὁ μιθριδάτου θάνατος, ἀγγελθεὶς αὐτῷ πρὸς ἱεριχοῦντα, ἔνθα τὸ τῶν ἰουδαίων πιότατον, φοίνικά τε πάμπολλον, καὶ βάλσαμον τρέφει. ἔστι λίθοις ὀξέσιν ἐπιτέμνοντες τὰ πρέμνα συλλέγουσι τοὺς τομὰς ἐκ δακρύων, ἃ κρατεπεδοῦσι μέλιτι ἐν τῷ χωρίῳ μίαν ἑσπέραν, ἕως ἂν ἥκῃ πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. καταλαγεὶς δὲ τὴν ἕωθεν ὁρίσθη, ἱκέτης ἐλθόντα, χρημάτων τε ὑποσχέσει, καὶ τῷ μὴ τὴν πόλεως ἅπασαν κινδυνεύειν καὶ ἑαυτὸν, χαλεπαίνοντα καταστέλλει τὸ πομπήϊον. ὁ μὲν τι τῶν ὠμολογημένων ἔπραττε. τὸ δὲ ἐπὶ τῇ κορυφῇ τὸ χρημάτων πεμφθέντα χαβίνιον, οἱ περὶ ὁρίσθηλον φρονοῦντες, οὐδὲν ἐν τῇ πόλει δέχονται. πρὸς ταῦτα ἀνανακτήσας πομπήϊος, ἀρίσθηλον μὲν ἔφρξε, πρὸς δὲ τὴν πόλιν ἐλθὼν, προσεσκόπει πῇ προσβάλλῃ, τὸν τε ὑχυρότητα τῶν τειχῶν δυσμεταχείρισον ὁρῶν, καὶ τὸν περὶ τούτων φάραγγα φοβερὰν, τό τε ἱερὸν ἐντὸς τοῦ φάρεγγος, ἐχυρώτατα τετειχισμένον. ὡς τε οὐκ ἀλισκόμενα, δόξειεν ἂν εἶναι καταφυγὴ τοῖς πολεμίοις, διαπορούντος δὲ ἐπὶ πολὺν χρόνον, στάσις τὸν ἔνδον ἐμπίπτει, τὸν μὲν περὶ ὁρίσθηλον πολεμεῖν ἀξιόντων, καὶ φύεσθαι τὸν βασιλέα, τὸν δὲ τὰ ὑρκανοῦ φρονούντων, ἀνοίγειν πομπηίῳ τὰς πύλας. πλὴν δὲ τούτοις εἰσῆει δέος, ἀφορῶσι εἰς τὸν τῶν ῥωμαίων εὐταξίαν. ἠπίστατο δὲ τὸ ἀρίσθηλον μέρος εἰς τὸ ἱερὸν ἀνέχωρει, καὶ τὸν σωσαπίσσαν ἐπ' αὐτοῦ τῇ πόλει γέφυραν διακόψαντες ἀνέσχεσαν εἰς ἕκαστον παρεσκεύαζοντο. τὸ δὲ ἑτέρων δεχομένων ῥωμαίους τῇ πόλει, καὶ τὰ βασιλέα παραδιδόντων, ἐπὶ μὲν ταῦτα πομπήϊος ἕνα τῶν ὑφ' ἑαυτὸν στρατηγῶν πέμπει, εἰσπέμπει δὲ στρατιᾶς. ὃς Δαλαλαίων φρουρᾶν τὸν πόλιν, ἐπιδὴ τοῖς τὸ ἱερὸν καταπεφευγόσιν ἀδεέστερον λέγοις ἐπὶ τὸ συμβοῦναι, τὰ μὲν ἐς τοσοῦτον εὐτρέπιζεν, ἔχων τὸν τῶν τὸ ὑρκανὸν, ἐς τε τὰς ἀπονοίας, καὶ τὰς ὑπηρεσίας προθύμως. αὐτὸς δὲ κατὰ τὸ προσάρκλιμα τὸν τε πάφρον ἔχε καὶ τὸν φάραγγα πᾶσαν ὕλῃ συμφορήσας τὸ δυνάμενος. χαλεπὸν δὲ ἦν τὸ ἀναπληρῶσαι, Δαβὰθ ἄπειρον, ἃ τῶν ἰουδαίων πάντα τρόπον ἱερόντων ἄνωθεν. καὶ ἀπέλεγε μένειν τοῖς ῥωμαίοις ὁ πάππος, εἰ μὴ τὰς ἑβδομάδας ἐπιτηρῶν ὁ πομπήϊος ἐν αἷς πάντως ἔργα Δαὶ τὰ θρησκίαν χεῖρας ἀπέχουσιν ἰουδαῖοι, τὸ χῶμα ὕψωσε, τῆς δὲ χείρας συμβουλῆς ἔργων τὰς σταλιώτας. ὑπὲρ μέντοι τὸ σώματος, ἀμυνῶν δὲ καὶ τοῖς σύσσασιν. ἤδη δὲ ἀναπεπληρωμένης τὸ φάραγγος, πύργους ὑψηλοὺς ἐπιστήσας τῷ χώματι, καὶ προσαγαγὼν τὰς ἐκ τύρου κομισθείσας μηχανὰς, ἐπῆρατο τοῦ τείχους. ἀνέστελλον δὲ οἱ πετροβόλοι τοὺς καθυπερθε κωλύοντας. ἀντεῖχον δὲ ἐπὶ πολὺν οἱ κατὰ τὸ μέρος πύργοι, μεγέθει τε καὶ κάλλει Δαφέροντες.

qvia tamen castellis eum Pompejo cedere placebat, hisqve præpositos monere literis ut decederent, quibus præceperat ut non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperarent: jussa quidem facit: sed in Hierosolymam cum indignatione discessit: belloqve jam congredi cum Pompejo cogitabat. Ille autem, nec enim tempus apparatui dandum putavit, statim eum insequitur, multum quippe alacritati ejus addiderat, circa Hierichuntem Mithridatis mors nuntiata. Ubi pingvissima Judææ regio, & palmarum plurimũ ac balsamum nutrit: cujus inciso lapidibus acutis robore stillantem lacrymam ex vulneribus colligunt. Cumqve illic pernoctasset, mane in Hierosolymam properabat. Itaqve hoc ejus impetu perterritus Aristobulus: supplex occurrit, pecuniamqve pollicitus, qvodqve semetipsum ei cum civitate permitteret, Pompejum mitigat sævientem. Nec tamen quicquam eorum quæ promisit effectum est. Gabinium enim qui ad suscipiendam pecuniam missus fuerat, ne in oppidum quidem Aristobuli socii receperunt. His commotus Pompejus, Aristobulum in custodiam collocat: ad civitatem vero profectus, explorabat qva ex parte facilior esset accessus. nam & murorum ejus firmitatem oppugnari posse facile non videbat: vallemqve pro mœnibus horribilem, fanumqve illic cernebat proximum, adeò tutissima munitione circumdatum, ut etiam si civitas caperetur, secundum esset hostibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hæsitante, seditio intra civitatem orta est: Aristobuli quidem sociis bellum geri potius regemqve liberari dignum esse censentibus: qui vero cum Hyrcano sentirent, Pompejo portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum constantiam reputantes. Deniqve victa pars Aristobuli concessit in templum: & ponte qui ab eo civitati jungebatur abscisso, ut ad ultimum usqve resisteret, instruebatur. Cum autem alii Romanos recepissent in civitatem, hisqve domũ regiam tradidissent, ad hanc obtinendam Pompejus unum e ducibus suis Pisonem cum militibus intromittit. Hisqve præsidiis in civitate dispositis, qvia nemini eorum qui in templum confugerant, pacem persvadere poterat, omnia quæ circum erant, oppugnationi parabat: Hyrcano ejusq; amicis ad consilia conferenda, & ad efficienda qvæ juberet alacriter animatis. Ipse vero ad partes septentrionales fossamq; vallemq; replebat omni genere materiæ per milites comportato, cum per se opus esset difficillimum, propter immensam altitudinem, & præterea Judæi modis omnibus desuper obsisterent, mansissetq; labor imperfectus, nisi Pompejus observatis diebus septimis, qvibus Judæos religio ab omni opere manus abstinere compellit, per eos aggerem cumulare præcepisset inhibitis a prælio militibus. Pro solo enim corpore Judæis etiam per sabbata pugnare licet. Igitur jam valle repleta, & impositis aggeri turribus, admotisqve machinis Tyro allatis, mœnia tentabat. Desuper obstantes lapidibus repellebantur, cum diu turres obsidentium magnitudine simul & pulchritudine præstantes, vim repugnantium sustinerent.

Ant. lib. 14. cap. 7. 8.

Verumtamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompejus Judæorum tolerantiam & in aliis admiratus est: & præcipue, quod nihil ceremoniarum inter media tela versantes intermiserunt. sed velut in alta pace civitas ageret, qvotidie sacrificia & victimas omnemq; Dei cultum diligentissime celebrarunt, nec vel in ipso excidio cum ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinuerunt. Mense igitur obsidionis tertio vix una turre dejecta, in fanum irruptum est. Primus autem murum transcendere ausus est Syllæ filius Faustus Cornelius. & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circumsepto undiqve fano, alios alio confugientes vel etiam paulisper repugnantes interficiunt. Ubi plurimi sacerdotum, quanqvam hostes strictis gladiis irruentes videbant, intrepidi tamen in peragendis rebus divinis perseverabant: & in ipso libandi templumqve adolendi ministerio mactabantur, saluti quoque præferentes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles adversæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cunctis qvæ circa murum erant in desperatione succensis, pariter conflagrabant. Itaqve Judæorum qvidem millia duodecim occubuerunt: Romanorum vero perpauci, sed plures sauciati sunt. Nihil autem gravius in illa clade Judæorum genti visum, qvam sanctum illud arcanum, neqve cuiqvam prius visum alienis esse detectum. Denique Pompejus una cum suis comitibus in templum ingressus, ubi neminem præter pontificem adesse fas erat, qvæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis in qvibus libare atq; adolere moris est, & vascula ex auro cuncta spectavit: congestamqve pigmentorum molem, sacræqve pecuniæ ad duo millia talentorum. Nec tamen vel hæc vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus sive instrumentis attigit: sed postero die post excidium purgare templum ædituos jussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declaravit: qvod se & in aliis rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptamqve ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo revocasset: per qvæ sicut imperatorem bonum decuit, benevolentia potius qvam timore plebem sibi conciliavit. Inter captivos etiam comprehensus Aristobuli socer idemq; patruus tenebatur: & illos quidem qui maxime belli causa fuissent, securi percussit. Faustum vero & qui una fortiter operam navaverant, præclaris præmiis donat: & Hierosolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiam qvas in Cœlesyria ceperant civitates, Romano qui tunc erat præsidi parere jussit, propriisqve tantum finibus circumcluſit. Instauravit autem in gratiam cujusdam ex libertis suis Demetrii Gadarensis, etiam Gadaram, qvam Judæi subverterant. Mediterraneas præterea civitates ab eorum imperio liberavit, qvas præventi non excideranr, Hippon, & Scythopolim, & Pellam, & Samariam, & Marisam: itemqve Azotum, & Jamniam, & Aretusam:

A ἔνθα δὴ τῶ ῥωμαίων πολλὰ κακοπαθούντων, ὁ πομπήϊος τότε ἄλλα τ' ἀρετῆς τὰς ἰουδαίους ἀπεθαύμασε, καὶ μάλιστα δ' μηδὲν ὠφελούσης τ' θρησκείας ἐν μέσοις τοῖς βέλεσιν ἀνειλουμένους. ὥσπερ γὰρ ἐν εἰρήνης βαθείας κατεχούσης τὴν πόλιν, αἵ τε θυσίαι καθ' ἡμέραν, καὶ οἱ σφαγισμοὶ, καὶ πᾶσα θεραπεία καὶ τελεῖς ἐξετελέσθη τῷ θεῷ, καὶ δὴ καὶ αὐτῷ τῷ ἄλωσιν ὡς τῷ βωμῷ φονευόμενοι, τ' καθ' ἡμέραν νομίμων εἰς τ' θρησκείαν ἀπέσησαν. τρίτῳ δὲ μηνὶ τ' πολιορκίας, μόλις ἕνα τ' πύργων καταβρήξαντες εἰσεπίπτουν εἰς τὸ ἱερόν. ὁ μὲν πρῶτ' ὑπερβαίνειν τολμήσας τὸ τεῖχ', σὺλλα παῖς Λὶ Φαύστ' κορνήλι'. καὶ μετ' αὐτὸν ἑκατοντάρχαι δύο, Φούριός τε καὶ Φάβιος. εἵπετο δ' ἑκάστῳ, τὸ ἴδιον τάγμα, καὶ περιχύντες πανταχῆ τὰς ἰουδαίους, ἕκτεινον, ὃς μὲν πρὸς ναῷ περιφεύγοντας, ὃς δ' ἀμυνομένους πρὸς ὀλίγον. ἔνθα πολλοὶ τ' ἱερέων ξιφήρεις τὰς πολεμίας ὁπόταν βλέποντες, ἀθορύβως ὅπῃ τ' θρησκείας ἔμειναν ἀπτόητοι δ', καὶ θυμιῶντες ἀπεσφάγησαν, τ' περὶ τὸ θεῖον θεραπείας ἐν ἑκατέρῳ τῷ σωτηρίαν τιθέμενοι. τελέσαι δ' ὑπὸ τ' ἐμφύλων ἀντισπασθῶν ἀνηρεθῶσι, καὶ κρ' τ' κρημνῶν ἐρρίπτουν ἑαυτὸς ἄφρονες, καὶ τὰ πρὸ τοῦ τεῖχ' δ' ἔνιοι μανιῶντες ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, ὑπέπρησαν, καὶ συγκαταφλέγοντας. ἰουδαίων μὲν οὖν ἀνῃρέθησαν μύριοι καὶ δισχίλιοι. ῥωμαίων δ' ὀλίγοι μὲν πάνυ νεκροὶ, τραυματίαι δ' ἔγγυον τ' πλείους. ἐκεῖ δ' ἔτους ἐν τ' τότε συμφορᾶς καθήψατο τὸ ἔθνος, ὡς τὸ πρὸς ἀόρατον ἄγιον σκηνὴν ὑπὸ τ' ἀλλοφύλων. παρελθὼν γὰρ οὖν τοῖς πρὸ αὐτὸν ὁ πομπήϊος εἰς τ' ναὸν, ἔνθα μόνῳ θεμιτὸν τῷ πρώτῳ τῶν ἱερέων, τά τ' ἔνδιον ἐθεάσατο, λυχνίαν τε καὶ λύχνους, καὶ τραπέζαν, καὶ σπονδεῖα, καὶ θυμιατήρια ἁλόκαυτα πάντα, πλῆθός τε ἀρωμάτων σεσωρευμένων, καὶ ἱερῶν χρημάτων, εἰς τάλαντα δισχίλια. ὅτε δ' τούτων, ὅτ' ἄλλο τινὸς τ' ἱερῶν κειμηλίων ἥψατο, ἀλλὰ καὶ μίαν τ' ἀλώσεως ἡμέραν, καθάραι τε τὸ ἱερὸν τοῖς νεωκόροις ἐκέλευσε, καὶ τὰς ἐξ ἔθους τελεῖν θυσίας, αὖθις ἀποδείξας ὑρκανὸν ἀρχιερέα, τάδε ἄλλα πρὸ τοῦ μάλιστα ἑαυτὸν ἐν τῇ πολιορκίᾳ ὠφελήκοντα, καὶ διότι τὸ κῶφον τοῦ χώρου πλῆθος ἀπέσησεν ἀρίστου βάλλε συμπολεμεῖν ὡρμημένους. ἐκ τούτου ὅπερ ἐπὶ πρώτοις ἀγαθῷ στρατηγῷ τ' λαὸν εὐνοϊκὰ πάλαι ἢ δέ προσηγάγετο. ἐν δὲ τοῖς αἰχμαλώτοις εἵλῃφθη καὶ ὁ ἀριστόβουλε πενθερὸς, ὁ δ' αὐτὸς καὶ θεῖος αὐτοῦ. καὶ τοὺς μὲν αὐτοπάτορας δ' πολέμου πελέκει κατέφαυσεν· καὶ τοὺς μετ' αὐτὸ γυμνασίοις ἀγῶνος μόνοις, λαμπροῖς ἀριστείοις δωρησάμενος, τήν τε χώραν καὶ τοῖς ἱεροσολύμοις ἐπιτάττει φόρον. ἀφελόμενος δὲ ἔθνους, καὶ τὰς ἐν κοίλῃ συρίᾳ πόλεις ὅσας εἶλον, ἐπέταξε πᾶσαν ἐκείνῃ ἡμέρᾳ ῥωμαίων στρατηγῷ καταστατεύμενον, αἱ νῦν εἰσι χρηματίζουσαι τ' κοίλῃ συρίαν ἐλλιπεῖς πόλεων, καὶ τοῖς ἰδίοις ὅροις ἐπέκλεισεν. ἀνακτίζει δὲ καὶ γάδαρα, ὑπὸ ἰουδαίων κατεσκαμμένα, χαδαρίτῃ τινὶ τῶν ἰδίων ἀπελεύθερον δημοτείᾳ χαριζόμενος. ἠλευθέρωσε δ' ἀπ' αὐτῶν, καὶ τὰς ἐν τῇ μεσογείῳ πόλεις, ὅσας μὴ φθάσαντες κατέσκαψαν, ἵππον, σκυθόπολίν τε, καὶ πέλλαν καὶ σαμάρειαν, καὶ μάρισσαν, πρὸς κῦρ, ἄζωτον, καὶ ἰάμνειαν, ἐς ἀρέθουσαν, ὁμοίως

ἡμοίους ἦ Ἕ τὰς Ἀζώτους, γάζαν, Ἰόππην, Δῶρα, ἢ τ Anecnon & maritimas: Gazam, & Joppen, & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus vocabatur, post autem ab Herode rege clarissimis ædificiis transformata, Cæsarea nominata est: easqve omnes indigenis civibus redditas provinciæ Syriæ conjunxit. Hujus autem & Judææ, cunctorumqve administratione ad Ægyptiusqve fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permissa: Romam ipse per Ciliciam properavit, captivum ducens Aristobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ, totidemqve filii; quorum unus Alexander ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum sororibus Romam vectus est.

πάλαι μὲν, στράτωνος πύργον καλούμενον, ὕστερον δὲ μεγαλοπρεπέσιν ὑφ' ἡρώδου βασιλέως λαμπρότησι καλλιεργήσασι, καὶ μετονομασθέντα καισάρειαν. ἃς πάσας τοῖς γηγενέσι ἀποδοὺς πολίταις, καταζεύγνυσιν εἰς τὸν συριακὸν ἐπαρχίαν. ὡρμᾶτο δὲ ταύτην τε καὶ τὴν ἰουδαίαν καὶ τὰ μέχρις αἰγύπτου καὶ εὐφράτου σκαύρῳ διέπειν, καὶ δύο τάγμασιν. αὐτὸς δὲ κιλικίας εἰς ῥώμην ἠπείγετο, τὸν ἀριστόβουλον ἄγων μετὰ τῆς γυναικὸς αἰχμάλωτον. δύο δ' ἦσαν αὐτῷ θυγατέρες, καὶ δύο υἱεῖς, ὧν ὁ ἕτερος μὲν, ἀλέξανδρος, ἐκ τῆς ὁδοῦ διαδιδράσκει. σὺν ᾗ τε ἀδελφαῖς ὁ νεώτερος ἀντίγονος, εἰς ῥώμην ἐκομίζετο.

Κεφ. ε.

Καὶ τούτῳ σκαύρος εἰς τὴν ἀραβίαν ἐμβαλὼν, τῆς μὲν πέτρας εἴρητο δυσχωρίας. ἐπορθεῖτο δὲ καὶ τὰ περὶ πέλλαν, καὶ τούτῳ κακοπαθῶν. ἐλίμωττε γὰρ ἡ γραῦς, καὶ ὡς ὑρκανὸς ἐπεκράτει δι' ἀντιπάτρου τὰ πρὸς ἡδονὴν πέμπων, ὃν καὶ καθῆκε σκαῦρος ὅπως ἀπὸ χρήμασι διαλύσωσι τὸν πόλεμον. πείθει δ' ὁ ἄραψ, τριακόσια δοῦναι τάλαντα, καὶ πρὸς τούτοις σκαῦρος ἐξῆγε τὴν ἀραβίας τὴν δύναμιν. ὁ δὲ δοσθρὰς τὸν ἀριστοβούλου παίδων πομπήιον ἀλέξανδρος χρόνῳ συναγαγὼν χεῖρα συχνὴν, βαρὺς ἦν ὑρκανῷ, καὶ τοῖς ἰδιώταις κατέτρεχεν. ἐδόκει δ' ἂν ταχέως καταλῦσαι αὐτὸν, εἰς γε ἤδη καὶ τὸ καταβρίφειν τὸ πομπηίου τεῖχος ἐν ἱεροσολύμοις ἀναπτίζειν ἐπαίρεσι προελθὼν, εἰ μὴ γαβίνιος εἰς συρίαν πεμφθεὶς σκαύρου διάδοχος, τά τε ἄλλα γυναῖον ἀπέδειξεν ἑαυτὸν ἐν πολλοῖς, καὶ ἐπ' ἀλέξανδρον ὥρμησεν. ὁ ᾗ δείσας τὸν ἐφεδρον δυνάμιν τε πολεμίαν συνελέγη, ὡς ἡγεῖτο μυρίους μὲν ὁπλίτας, χιλίους ᾗ καὶ πεντακοσίους ἱππεῖς, καὶ τὰ ὀπτήδεια τῶν χωρίων ἐτείχιζεν, ἀλεξάνδρειόν τε, καὶ ὑρκάνιον, καὶ μαχαιροῦντα πρὸς τοῖς ἀραβίοις ὄρεσι. γαβίνιος ᾗ μὲν μέρος τῶν γραῦς μάρκον ἀντώνιον πρόπεμψας, αὐτὸς ἕπετο τὸν ὅλον ἔχων δύναμιν. οἱ ᾗ περὶ ἀντίπατρον ἐπίλεκτοι, καὶ τὸ ἄλλο πλῆθος τῶν ἰουδαίων, ὧν μάλιχος ἦρχε καὶ πτόλαος, συμμίξαντες τοῖς περὶ μάρκον ἀντώνιον ἡμιμόσιν, ἀπαλύτων ἀλεξάνδρῳ, καὶ μετ' ὀλίγον παρῆν ἅμα τῇ φάλαγγι γαβίνιος. ἐνθυμούμενος ᾗ τὸν τῶν πολεμίων δύναμιν ἔχι σύμμετρον ἀλέξανδρος ἀνεχώρει, καὶ πλησίον ἤδη ἱεροσολύμων ἦν, ἀναγκάζεσθαι συμβαλεῖν, ἐκ τοῦ μάχιμον ἑξακισχιλίους ἀποβαλὼν, ὧν τρισχίλιοι μὲν ἔπεσον, τρισχίλιοι ᾗ ἐζωγρήθησαν, φθόᾳ σὺν τοῖς καταλοφθεῖσιν, εἰς ἀλεξάνδρειον. γαβίνιος ᾗ πρὸς τὸ ἀλεξάνδρειον ἐλθὼν, ἐπειδὴ πολλοὺς εὗρεν ἐστρατοπεδευμένους, ἐπρέσβευε συγγνώμης τυγχάνοντας, εἰ τὴν ἡμαρτημένων, πρὸ μάχης αὐτοὺς προσαγαγόντας. μηδὲν ᾗ μέτριον φρονούντων ἀποκτείνας πολλοὺς, τοὺς λοιποὺς καταλαβὼν εἰς τὸ ἔρυμα. καὶ παύτῳ δρισάμενος τὸν μάχιμον, ἡγεμόνι μὲν ἀντωνίῳ, πανταχοῦ μὲν γυναῖος φανεὶς, ἀδαμὰς δ' ἔτυς. γαβίνιος ᾗ τοὺς ἐξαιρήσοντας τὸ φρούριον καθαλίπων, αὐτὸς ἀπῆλθε, τὰς μὲν ἀποφθείρας πόλεις, καθιστὰς μόνους, τὰς ᾗ καταπεπτωκυίας, ἀνακτίζων. συνεπολίσθησαν γοῦν τότε κελθοῦσιοι, σκυθόπολίς τε, καὶ σαμάρεια, καὶ ἀνθηδών. καὶ ἀπολλωνία, καὶ ἰάμνια, καὶ ῥάφια, καὶ μάρισά τε, καὶ δῶρος, καὶ γάμαλα,

CAP. VI.

INterea Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionem asperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia vastabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum victui necessaria suppeditabat. qvem velut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad eum legavit, ut bellum pactione deponeret. Itaqve persvasum est Arabi, ut CCC. talenta daret: atqve ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitum. Alexander autem Aristobuli filius, qvi Pompejum fugerat, magna manu medio tempore congregata, Hyrcano gravis imminebat, Judæamq; depopulabatur. qvem qvidem mature debellare posse credebat: qvoniam disturbatum quoque a Pompejo murum Hierosolymis renovatum esse confidebat: nisi Gabinius in Syriam missus, qui Scauro successerat, qvum in aliis fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrum movisset exercitum. Hujus autem ille impetum veritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta sunt decem millia peditum, & mille quingenti eqvites: locaqve opportuna muris, hoc est, Alexandrium & Hyrcanium, & Machærunta non longe ab Arabiæ montibus, muniebat: Igitur Gabinius cum parte copiarum præmisso M. Antonio, ipse cum toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliaq; Judæorum multitudo, qvorum Malichus & Pitholaus principes erant: junctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro obviam processerunt: neqve ita multo post aderat cum suis copiis Gabinius. Alexander autem, quod tum in unum confertam hostium multitudinem sustinere non poterat, abscessit. Cumqve Hierosolymis appropinqvasset coactus prælio decertavit: amissisq; sex millibus, quorum tria viva capta sunt: tria vero prostrata, cum reliquis effugit. Gabinius autem ubi Alexandrium castellum venit, quia multos deserusse castra cognovit, promissa delictorum venia conabatur eos ante prælium sibi conjungere. Cum autem illi nihil mediocre cogitarent, plerisq; interfectis, reliqvos in castellum concludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclare gessit: & quamvis semper & ubiqve vir fortis apparuisset, tamen nunc etiam suum vicit exemplum: Gabinius autem relictis, qui castellum expugnarent, ipse civitates adire, & intactas qvidem confirmare, subversas autem erigere curabat. deniqve jussu ejus & Scythopolis habitari cœpit, & Samaria, & Anthedon, & Apollonia, & Jamnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gadara,

De bello Alexandri adv. Hyrcano & Aristobulo. Ant. lib. 14. cap. 9.

Ant. lib. 14. cap. 10.

& Azotus, aliæqve multæ lætis civibus atqve incolis ad eas concurrentibus. His autem rectè dispositis regressus Alexandrium, vehementius urgebat obsidium. Qua re territus Alexander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignosci delictis orans, & quæ sibi parerent castella Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans: qvinetiam Alexandrium ejusdem potestati permisit. Qvæ quidem Gabinius omnia consilio matris Alexandri funditus erut, ne rursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo suis Gabinium palparet obsequiis, viro suo cæterisqve captivis metuens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymam deducto, eiqve fani cura mandata, cæteris reip. partibus optimates præfecit: omnemq; Judæorum gentem in conventus quinque divisit: uno Hierosolymis, altero Doris, itemque tertio ut apud Amathunta responderent, destinatis qvarto Hierico, & quinto Sephoris Galilææ civitas attributa est. Singulari autem unius dominatione Judæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Veruntamen non multo post evenit, ut turbarum his fieret initium elapsus Roma Aristobulus: qui magna iterum Judæorum manu conflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primum occupat Alexandrium: idqve recingere muro tentabat. Deinde cognito quod Gabinius Sisennam & Antonium & Servilium duces contra se cum exercitu misit, in Machærunta concedit, vulgiq; imbellis onere depositio, solos armatos prope ad octo millia militum secum duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarum partium rector cum mille viris ex Hierosolymis profugus. Romani autem sequebantur, habitoqve conflictu, aliquandiu cum suis Aristobulus fortiter dimicando perseverabat, donec vi Romanorum fubacti, cæsa sunt virorum V M. prope vero ad duo millia in quendam tumulum confugerunt cæteriq; mille cum Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Ubi rex cum in ruinis prima vespera tetendisset, sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere, castellumqve bene munire. Impetum autem Romanorum supra quam poterat, per biduum remoratus postremo capitur: & cum Antigono filio, qui Romæ secum fuerat vinctus, ad Gabinium atqve inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus carceri inclusit. filios autem ejus in Judæam transmisit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum conjugi Aristobuli spopondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reversus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis usus ad omnia, quæ militiæ necessitas exigebat. nam & pecuniis & armis eum & frumento Antipater & auxiliis adjuvit. Et Judæis in ea parte vias, quæ Pelusium ducerent, observantibus, transmittere Gabinium persvasit: alia vero Syria discessu Gabinii commota, & Judæos iterum Alexander Aristobuli filius ad defectionem reduxit:

Ant. lib. 14. cap. 11.

Ant. lib. 14. cap. 12.

καὶ ἄζωτον, ἄλλας τε πολλὰς τοὺς οἰκητόρων ἀσμένως ἐφ' ἑκάστῳ σωθέντων. μὴ δὲ τῶν τούτων ἀπιμέλειαν ἐπανελθὼν πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ἐπέρρωσε τὴν πολιορκίαν, ὡς τε Ἀλέξανδρον ἀπαγγεῖλαι πρὸς αὐτὸν, συγγνωσθῆναί τε τῶν ἡμαρτημένων δέοιτο, καὶ τὰ συμμένοντα φρούρια παραδιδόναι, ὑρκανίαν, καὶ μαχαιροῦντα. αὐθις δὲ καὶ τὸν Ἀλέξανδρειον ἐπεχείρουν. ἐν πᾶσι γὰρ Γαβίνιος ἀναδύσεως τὸν Ἀλεξάνδρου μητρὸς, κατέσκαψεν ὡς μὴ πάλιν ὁρμητήριον γένηται δυστυχὲς πολέμου. παρῆν δὲ, μειλισσομένη τὸν Γαβίνιον, καὶ δεομένη τὸν ἀπὸ Ῥώμης αἰχμαλώτων, τέ τε ἀνδρὸς, καὶ τῶν ἄλλων τέκνων, μὴ δὲ ταῦτα εἰς ἱεροσόλυμα Γαβίνιος ὑρκανὸν καταγαγὼν, καὶ τὰ ἱερὰ χρήματα κηδεμονίαν αὐτοῦ, καθίσηται τὴν ἀλλέου πολιτείαν, ἀπὸ τοσούτων ἀρίστων. διῆρε δὲ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς πέντε συνόδους. τὴν μὲν ἱεροσολύμοις τοσοῦδε, τὴν δὲ γαδάροις. οἱ δ' ἵνα συμπαλῶσιν εἰς ἀμαθοῦντα. τὸ δὲ τέταρτον, εἰς ἱερειχοῦντα κεκλήρωτο, καὶ τὴν πέμπτην σεπφωρεῖς ἀπεδείχθη πόλις τῆς γαλιλαίας. ἀσμένως δὲ ἐξ ἑνὸς ἀπηρεμίας ἐλευθερωθέντες, τὸ λοιπὸν ἀριστοκρατίᾳ διῳκοῦντο. μετὰ δὲ πολὺ γε μᾶλλον αὐτοῖς ἐρχὴ γίνεται δορύβων, ἀριστόβουλος ὁποδρὰς ἐκ Ῥώμης, ὃς αὐθις πολλὰς ἰουδαίων ἀπασωίᾳ, τὰς μὲν, ἀπὸ νεωτερισμοῦ μεταβολῆς, τὰς δὲ ἀναπῶντας αὐτὸν πάλαι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον καταλαβόμενος τὴν ἀλεξάνδρειον, ἀνατειχίζειν ἐπειρᾶτο. ὡς δὲ γαβίνιος ἐπισσυνάγειν καὶ ἀντωνίῳ καὶ σερουιλίῳ στρατιὰν ἔπεμψεν ἐπ' αὐτὸν, γνοὺς ἀνεχώρει ἀπὸ μαχαιροῦντος. ἐπὶ μὲν ἄχρηστον ὄχλον, ἀπεφορτίσατο. μόνους δὲ ἐπήγετο τοὺς ὡπλισμένους, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους, οὓς οἷς καὶ πιθόλαος λιὼν ἐξ ἱεροσολύμων ἐπορεύετο αὐτομολήσας μυρίων χιλίων. ῥωμαῖοι δὲ ἐπηκολούθουν, καὶ ἡμέρας συμβολῆς μέχρι πολλοῦ μὲν οἱ ὠθεῖ τὸν ἀριστόβουλον διεκαρτέρουν ἡνιαίως ἀγωνιζόμενοι. τέλος δὲ διαβάντες ἐπὶ τὸ ῥωμαίων, πίπτουσι μὲν πεντακισχίλιοι, σὺν δὲ διχιλίοις ἀνέφυγον εἰς τινα λόφον. οἱ δὲ λοιποὶ χίλιοι, σὺν ἀριστοβούλῳ διακόψαντες τὴν φάλαγγα τῶν ῥωμαίων εἰς μαχαιροῦντα συνελαύνουσι. ἔνθα δὴ τὸ πρῶτον ἑαυτοῖς ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐρειπίοις ἐναυλισάμενος, ἐν ἐλπίσι μὲν οὐ μείζονι σωσθησόμενος δυνάμει, ἀνεχώρει δὲ πολέμιος ὀδόντας, καὶ τὸ φρούριον κακῶς ἰσχυρὸν πεπτωκότων δὲ ῥωμαίων, ἐπὶ δύο ἡμέρας ἀνέσχον ἀπὸ δυνάμεως, ἀλλόκοτος, καὶ μετ' ἀντιγόνου δὲ παιδὸς, ὃς ὑπὸ ῥώμης αὐτῷ σωσαπέδρα, δεσμώτης ἐπὶ γαβίνιον ἀπήχθη, καὶ ὑπὸ γαβινίου πάλιν εἰς ῥώμην. ὅτου μὲν οὖν, ἡ σύγκλητος ἦρξε. τὰ τέκνα δ' αὐτοῦ δίηγον εἰς ἰουδαίαν, γαβίνιος δὲ ἐπιστολῶν δηλώσαντος, τὴν ἀριστοβούλου γυναικὶ ὅτι ἀντὶ τῶν ὠχυροδότησε τὰ ἐρυμάτων ὠμολογημένα. γαβίνιος δὲ ἐπὶ πάρθους ὡρμημένῳ στρατὸς ἐφίστατο πτολεμαῖος ἐμπόδιον, ὃς ὑποστρέψας ἀπὸ εὐφράτου, κατῆγε εἰς αἴγυπτον. ἐπηνδείσις εἰς ἅπαντα χρώμενος καὶ τῷ στρατιᾷ, ὑρκανῷ τε ἀνθιπάτρῳ. ἐν δὲ τοῖς ἡμᾶσι, τὸ σῖτον, καὶ ἐπικούρως, ὁ ἀντίπατρος παρεῖχε. τὴν δὲ τὴν ἰουδαίους φρουροῦντας τὰς κατὰ τὸ πηλούσιον ἐμβολὰς, παρεάσαι γαβίνιον ἔπεισε. τῆς δὲ ἄλλης ὁδοῦ πρὸς τὸν γαβινίου χωρισμὸν κινηθείσης, καὶ ἰουδαίους πάλιν ἀπέστησεν ἀλέξανδρος ὁ ἀριστοβούλου.

μεγίστω

μεγίστῳ ὄχλῳ συγκροτήσας δύναμιν, ὥρμητο πάντας τοὺς A & maxima multitudine conflata, Romanos omnes, qui per eam terram degerent obtruncare decreverat. Quam rem Gabinius metuens (jam enim ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidentium præmisso Antipatro concordiam persvasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaqve ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Judæi, & circa montem Itaburium congressi, decem millia sternuntur: cæteram vero multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius ad Hierosolymam reversus (id enim Antipater voluit) rempub. ejus composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orsanem a Parthis perfugas clam dimittit: eosque militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam susce- C pit. Is in Parthicæ militiæ sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymis erat, abstulit, & a quibus Pompejus temperaverat, duo millia talentorum. Euphratem vero transgressus & ipse perit & exercitus ejus: de quibus non est hujus temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in provinciam. Ejus autem favore quæsito, in Judæam festinabat: D captisqve Tarichæis, prope ad tria millia Judæorum abduxit in servitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cujus necis svasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomine Cypris: unde filios quatuor, Phasaëlum, & regem Herodem, & Josephum & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cum autem omnium, qui ubique potentes essent, amicitiam hospitiis familiaritateq; conquireret, præcipue regem Arabum per affinitatem sibi sociavit: ejusqve fidei commendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autem compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reversus est, Parthos transitu prohibiturus, de quibus alio loco referemus.

ant. lib. 14. cap. 13.

CAP. VII.

De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem.

ant. lib. 14. cap. 14.

CÆsar autem post senatus & Pompeji fugam trans mare Jonium, rebus omnibus Romaqve potitus, solutum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit: & hanc facillime & cuncta Judææ proxima per illum subjici posse ratus, verum & spem Cæ- G saris, & Aristobuli alacritatem prævenit invidia. Nam veneno peremptus a Pompeji studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpusqve mortui servabatur melle conditum, donec ab Antonio Judæis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque filius ejus, a Scipione securi percussus Antiochiæ, secundum Pompeji literas,

ant. lib. 14. cap. 15.

accusatione ejus pro tribunali prius habita super his, quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autē Minnæi filius, qui Chalcidem sub Libano tenebat, captis ejus fratribus, filium suum Philippionē, qui eos arcesseret, mittit Ascalonem: atq; ille abstractum ab Aristobuli conjuge Antigonum, ejusq; sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum conjugio sibi copulat, ob camqve postea causam

a patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram perempto filio: hujusqve affinitatis gratia fratres ejus propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompejo mortuo in clientelam Cæsaris se contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusii prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Ascalonem morabatur, non solum Arabas, quamvis hospes esset, auxilium ferre persvasit: verum & ipse armata Judæorum tria circiter millia secum movit. Excitavit autem præsidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Jamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia civitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Jamqve fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copiis, Pelusium proficiscitur. Et quia transire vetaretur, civitatem obsidebat: Antipater vero in hac oppugnatione clarius enituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in civitatem cum suis insiluit. & Pelusium quidem captum est: ulterius autem eos progredi non sinebant Judæi Ægyptii, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modo ne obstarent, verumetiam, ut victui necessaria præberent militi, persvasit. Unde factum est, ut nec Memphitæ ad manus venirent, ultroqve sese traderent Mithridati, atqve ille Delta jam peragrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptiis, in loco cui nomen est Judæorum Castra: eumqve in acie omni dextro cornu liberavit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Lævum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: tamque diu reliqvos fugientes agebat, donec etiam castris eorum potitus est, octoginta tantum de suorum numero amissis. Octingentos autem fere Mithridates cum fugeret, perdidit. Præter spem vero servatus ex prælio, vacuus invidia testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Unde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, multaqve perpessus vulnera, toto corpore gerebat signa virtutis. Post autem qvando rebus in Ægypto compositis, ad Syriam rediit, & Romana eum civitate simul & immunitate donavit: aliisqve rebus honorando, amicissimeqve tractando, dignum æmulatione reddidit: ejusdemqve gratia etiam pontificatum confirmavit Hyrcano.

Ant. lib. 14. cap. 16.

A πατρὸς δι' αὐτὸν ἀνῃρέθη. γαμεῖ γὰρ Πτολεμαῖος ὁ μνηστὴν τὴν ἀλεξάνδρου, ἀνῃλωκότος τὸν υἱόν, καὶ διὰ τὸν γάμον, κηδεμονικώτερος ἦν τοῖς τῆς αὐτῆς ἀδελφοῖς. ἀντίπατρος δὲ μὲν τὸν Πομπηΐου πλοῦτον μισῶν, ἐθεράπευε καίσαρα κἀπιδὴ περ μιθριδάτης ὁ περγαμηνὸς, μεθ' ἧς ἦλθεν ἐπ' Αἴγυπτον δυνάμεως ἐφορμῶν. ἔτι δὲ τὴν Πηλούσιον ἐμβολὴν, ἐν Ἀσκάλωνι κατέχετο, τούς τε Ἄραβας ξένους ὢν ἔπεισεν ὑπουργῆσαι, καὶ αὐτὸς ἦγεν ἄγων Ἰουδαίων εἰς τρισχιλίους ὁπλίτας. παρῴρμησε δὲ καὶ τοὺς ἐν Συρίᾳ δυνατοὺς, ὅπως τὸν βοηθείαν, τόν τ' ἔποικον καὶ Λιβάνου Πτολεμαῖον, καὶ Ἰάμβλιχον, δι' ὃς αἱ ταύτῃ πόλεις ἑτοίμως συνεφήψαντο τοῦ πολέμου. καὶ Ἀραβάρχου ἤδη μιθριδάτης τῇ προσβολῇ δι' ἀντίπατρον ἰσχύι, πρὸς τὴν Πηλούσιον ἐξελαύνει, κωλυόμενος τε διεξελθεῖν, ἐπολιόρκει τὴν πόλιν μετὰ σπουδῆς. γίνεται δὲ καὶ τῇ προσβολῇ δηλοῦται ἀντίπατρος. τὸ γὰρ καθ' αὐτὸν μέρος ἐτείχους διελθὼν, πρῶτος εἰσεπήδησεν εἰς τὴν πόλιν μετὰ σπουδῆς, καὶ πλεῖστον μέρος ἐάλω, πρόσω δ' αὐτοῦ ἰόντας, ἔμενε αὐθις οἱ τὴν ἐντὸς προσαρτυόμενοι χώραν κατέχοντες. ἦσαν δὲ Ἰουδαῖοι, καὶ Αἰγύπτιοι. τούτους ἀντίπατρος μόνον μὴ κωλύειν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ τὰ ὁπλισθέντα τῇ δυνάμει προσάγειν. ὅθεν δὴ οἱ κατὰ τὴν μέμφιν ἐπὶ σφᾶς ἥλθον, εἴκοσιοι δὲ προσέθεντο μιθριδάτῃ. κἀκεῖνος ἤδη τὸ δέλτα προσεληλύθει, συνέβαλλε τοῖς λοιποῖς Αἰγυπτίοις εἰς μάχην κατὰ χώραν, ὃς Ἰουδαίων στρατόπεδον καλεῖται. κινδυνεύοντα δὲ αὐτὸν ἐν τῇ προτάξει σὺν ὅλῳ τῷ δεξιῷ κέρατι, φύσει προελθὼν ἀντίπατρος προσῆκτο αἰχμαλώτου δίκην. τὸ γὰρ καθ' ἑαυτὸν, σκεδαστικὸν τὸ λαιὸν ἔχων κέρας. ἐπιὼν δὲ προσπεσὼν τοῖς διώκουσι μιθριδάτῃ, ἀπέκτεινέ τε πολλοὺς, καὶ μέχρι τούτου τοὺς καταλειπομένους ἐδίωξεν, ὡς καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἑλεῖν. ὑπολοίπους δὲ μένοντας τῶν ἰδίων ἀπέβαλε, καὶ μιθριδάτης ἐν τῇ τροπῇ πρὸς ὀκτακοσίους. σωθεὶς δ' αὐτὸς παρ' ἐλπίδας, μάρτυς ἀδόκητος γίνεται πρὸς καίσαρα, τῶν ἀντιπάτρου κατορθωμάτων. ὃ δὴ, τότε μὲν τὸν ἄνδρα τοῖς ἐπαίνοις, καὶ ταῖς ἐλπίσιν, εἰς τὰς ὑπὲρ ἑαυτοῦ κινδύνους ἐπέρρωσεν. ἐν οἷς πᾶσι φιλοτιμότατος ἀγωνιστὴς ἡμῶν, καὶ πολλὰ τρωθεὶς καὶ πολλὰ κεκμηκὼς σώματος, εἶχε τὰ σημεῖα τῆς ἀρετῆς. αὖθις δὲ καταστασιάσαντα τὴν πρὸς τὸν Αἴγυπτον, εἰς ἐπανῆκεν εἰς συμμαχίαν, πολιτείᾳ τε αὐτὸν τῇ ῥωμαίων ἐτίμησε καὶ ἀτελείᾳ, τῆς τε ἄλλης τιμῆς καὶ φιλοφρονήσεως ἕνεκεν ζηλωτὸν ἐποίησε, καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην δι' αὐτὸ ἐπεκύρωσεν ὑρκανῷ.

CAP. VIII.

De accusatione Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani & Herode bellum movente.

EOdem vero tempore Antigonus quoque Aristobuli filius cum venisset ad Cæsarem, majoris præter opinionem felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeji veneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrem accusare Scipionem, nullumqve invidiæ dolum admiscere miseriis, ultra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, veluti se patrio loco cum fratribus iniquissime pellerent, multisqve gentem injuriis afficerent, dummodo satiarentur: quodque in Ægyptum

Κεφ. η.

Κατὰ ταυτὸ δὴ καὶ ἀντίγονος ὁ ἀριστοβούλου πρὸς τὸν καίσαρα παρῆν, γίνεται δοξόξως ἀντιπάτρῳ μείζονος εὐτυχίας αἴτιος. ὅσον γὰρ δικαιοῦσθαι δεῖ τὸν πατρὸς πεφαρμάχθαι δοκοῦντος ἐκ τῶν πρὸς πομπήϊον διαφορῶν, καὶ δεῖ τὰ δελφὸν τοῦ σκήπτεσθαι μέμφεσθαι, καὶ μηδὲν εἰς τὴν ἔλεγχον φθονερὸν πάθος, ὁ δὴ τότε ὑρκανὸν καὶ ἀντιπάτρου κατηγόρει παρελθὼν, ὡς φθονηθείη μὲν αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν πάσης ἀπολαύοντα τῆς πατρίου γῆς, πολλὰ δὲ εἰς τὸ ἔθνος αὐτοῖς διὰ κόρου ἐξυβρίζοιεν. καὶ ἐπὶ τοῦτοις εἰς αἴγυπτον συμμα-

συμμαχίαν, οὐκ ἐπ' εὐνοίᾳ αὐτῷ πέμψειαν, ἀλλὰ κ(αὶ) A auxilia ipsi Cæsari non benevolentia, sed timore
δέος τ(ὸ) πάλαι διαφορῶν, κ(αὶ) τιμὴν τ(ὸν) παππῷον veteris discordiæ miserint, & ut amorem Pompeji
φιλίαν ἀποσκοπάζομοι. πρὸς ταῦθ' ὁ ἀντίπατρος deprecarentur. Ad hæc Antipater, veste projecta, multitudinem vulnerum demonstrabat. & qva fide quidem Cæsarem coluisset, verbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciam, qui cum hostis Romanorum sit filius, & fugitivi Romanorum, novarumqve rerum studium votumqve seditiosum patriæ habeat, apud Romanorum principem alios accusare conetur, boniqve aliquid adipisci tentet: qvem hoc solum oportere contentum esse qvod viveret. Namqve nunc eum non propter inopiam desiderare facultates: sed, ut in eos, qui dedissent, Judæorum seditiones accenderet. Qvæ ubi Cæsar audivit, Hyrcanum qvidem pontificatu digniorem esse pronunciavit: Antipatro autem cujus vellet potestatis detulit optionem. Qui permisso dignitatis modo ipsi, qui daret, Judææ procurator declaratus est, & præter hoc impetravit, ut subversa patriæ mœnia renovare sibi liceret. Et hos qvidem honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, ut justitiæ suæ virtutisqve signum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater vero, ubi de Syria Cæsarem prosecutus est, in Judæam reversus, ante omnia patriæ muros a Pompejo dirutos reparabat: omniaqve lustrando, ne qvid in illis regionibus turbarum esset, nunc interminando, nunc etiam svadendo curabat: unumqvemqve admonens, quod si cum Hyrcano sentirent, in otio atqve opulentia victuri essent, fortunisqve suis & communi pace potituri; sin spe vana ducerentur eorum, qui privati quæstus gratia res novas optarent, se qvidem non procuratorem, sed dominum omnium, Hyrcanum vero tyrannum pro rege, itemqve Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros hujus potestatem labefactari, quem ipsi regem constituissent. Sed quamvis hæc diceret, tamen etiam per se, qvoniam Hyrcanum segniorem videret, neqve tam efficacem qvam regni poscceret solicitudo, statum provinciæ componebat. Et Phasaëlum qvidem natu maximum filiorum suorum militibus præpositum, Hierosolymæ ejusqve territorio præfecit. Herodem vero ætate posteriorem, nimisqve adolescentem, Galilææ destinat, similia curaturum: qui cum natura strenuus esset, cito materiam ubi animi magnitudinem exerceret, invenit: captumqve latronum principem Ezechiam, quem prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipsum aliosqve latrones multos interfecit. Eaqve res adeo grata fuit Syris, ut per vicos atq; oppida caneretur Herodes, veluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex hujus deniqve operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinqvo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Qvin & Phasaëlus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se benevolentiam Hierosolymis habitantium: atqve illam quidem civitatem possidens, nihil autem contumeliose per insolentiam potestatis admittens. hinc &

Ant. lib. 14. cap. 16.

Antipater obſeqviis regalibus ab ea gente cole-
batur, & honores ei tanqvam rerum domino o-
mnes habebant. Nec tamen ipſe propterea mi-
nus fidelis, aut benevolus Hyrcano fuit. Verum
fieri non poteſt, ut livorem qvisqvam in ſecun-
dis rebus effugiat. Namqve Hyrcanus, qvam-
vis & antea tacite ſua ſponte mordebatur adole-
ſcentium gloria, maximeq; rebus ab Herode ge-
ſtis, & crebris nuntiis laudes ejus per ſingula fa-
cta prædicantibus augerentur: a multis tamen
invidis, qvi regias infeſtare ſolent, qvibusqve
Antipatri ejusq; filiorum probitas officiebat, in-
ſtigabatur: dicentibus qvod Antipatro & filiis
ejus rebus traditis, ſolo contentus & hac poteſta-
te vacuo regis nomine ſederet. Et qvam diu
ſic errabit, ut in ſe reges producat? Nec enim
eos vel ſimulare jam procurationem, ſed certe
eſſe dominos ipſo rejecto: cujus nec mandatis
nec epiſtolis præter Judæorum legem tantam
multitudinem peremiſſet Herodes: illumqve
niſi regnet, ſed adhuc privatus ſit, ad judicium
venire debere, rationem tam ipſi regi qvam pa-
triis legibus redditurum; quæ indamnatos occi-
di non ſinerent. His paulatim accendebatur
Hyrcanus. Ad extremum autem iracundia pro-
dita, cauſam dicturum Herodem jubet accerſiri:
atqve ille & patris monitu, & qvod ei fiduciam
res geſtæ darent, firmata prius Galilæa præſidiis,
ad regem proficiſcitur. Ibat autem cum forti
caterva, ne vel derogare videretur Hyrcano, ſi
plures duceret, vel invidiæ nudus pateret. Sex-
tus autem Cæſar adoleſcenti metuens, ne qvid
apud inimicos deprehenſo mali fieret, ad Hyrca-
num mittit, qui ei manifeſte denuntiarent, ut ho-
micidii crimine liberaret Herodem. Hyrcanus
autem, qui eum diligeret, per ſe qvoq; id cupi-
ens, abſolutionem decernit. Atqve is invito
rege evaſiſſe ratus, Damaſcum receſſit ad Sex-
tum, nequaquam paratus obedire, ſi denuo fuis-
ſet accitus. Rurſumq; ab improbis irritabatur
Hyrcanus, qui dicerent iratum Herodem abiiſſe,
& ut ſe contra ipſum ſtrueret, properaſſe. Hæc
autem rex vera eſſe exiſtimans, quid ageret ne-
ſciebat: quoniam potentiorem inimicum vide-
bat. Cum vero a Sexto Cæſare dux militum per
Syriam itemqve per Samariam declaratus eſſet
Herodes, neqve ſolum propter gentis favorem,
ſed etiam viribus ſuis terribilis putaretur, in ti-
morem extremum incidit, jamjamqve illum
contra ſe credens cum exercitu eſſe venturum.
Neqve opinione deceptus eſt. Namqve Hero-
des intentatæ ſibi accuſationis iracundia, confla-
tam militum multitudinem in Hieroſolymam
ducebat, ut Hyrcanum regno deponeret. Idq;
feciſſet, ni pariter egreſſi pater & frater fregiſſent
ejus impetum, deprecantes, ut & ipſe vindictam minis tantum, ſolaqve indignatione metiretur: regi
autem parceret, ſub qvo ad hoc potentiæ proceſſiſſet: ac ſi propterea qvod in judicium vocatus es-
ſet, indignaretur: quia tamen abſolutus eſt, gratias ageret, neqve triſtibus qvidem paria referret,
ſaluti vero eſſet ingratus. Quod ſi etiam momenta bellorum reputanda viderentur, iniqvi-
tatem militiæ conſideraret: neqve omnino de victoria bene ſperaret, qui cum rege con-
greſſurus eſſet domeſtica conſvetudine jũncto & de ſe bene merito, ſævo autem nunqvam,

A λῶ ὀκ ἔθνες βασιλικὴ, ϗ πρὸ πάντων ὡς δε-
σπότην τ ὅλων. ὁ μὲν αὐτὸς τ πρὸς ὑρκανὸν ἐννοίας, ἡ
πίστεώς τε μετεκίνησεν. ἀμήχανον δ' ἐν εὐπραγίαις
φθόνον διαφυγεῖν. ὑρκανὸς γοῦν ἤδη μὲν ϗ καθ' ἑαυ-
τὸν ἡσυχῆ πρὸς τὸ κλέος τ νεανίσκων ἐβάκνετο, μάλι-
στα δ' ἐλύπει τὰ φασκήλια κατορθώματα, ϗ κήρυκες
ἐπάλληλοι τ καθ' ἕκαστον εὐδοξίας προσῆχον. πλ-
λοὶ γ τ ἐν τοῖς βασιλείοις βασκάνων ἠρέθιζον, οἷς ἡ τ
παίδων, ἢ τὸ ἀνλιπάτερος σωφρονικὸν προσῆσαν, λέγον-
τες ὡς ἀνλιπάτερῳ ϗ τοῖς υἱοῖς αὐτ' φιλοχωρήσας τῶν
πραγμάτων καθέζοιτ' ἄνομα μόνον βασιλέως ἔχων
ἔρημον ἐξουσίας. ϗ μέχρι πότε πλανηθήσεται καθ' ἑαυτ
βασιλεὺς ὑπηρέφων; ὁδὲ γὰρ εἰρωνευέσθ τὴν ὑπηρε-
σίαν αὐτὸς ἔτι, φανερὸς δ' ἤναγ δεσπότης παρωσαμέ-
νος σκῆπτρον. ἔγε μήτε σωτηρίας δόντ, μήτε ὑπηκ-
λαντ αὐτ', τοσούτους φθορὰς τ ἰουδαίων νόμων ἀνήγ-
κεν ἡρώδης. ὃν εἰ μὴ βασιλεὺς ἦσεν, ἀλλ' ἔτι ἰδιώτης,
δεῖν ὑπὲ δίκην ἥκειν, ἀποδώσοντα λόγον αὐτῷ τι ϗ τῶν
πατρίοις νόμοις, οἳ κτείνειν ἀκρίτως σὐκ ἀφίασι. τα-
ῦτα ϗ μικρὸν ὑρκανὸς ἐξεκαίετο. ϗ τὴν ὀργὴν τ
λοιπὸν σκῆψιν, σκάλει κελεύσμον τ ἡρώδην. ὁ
δ' ἡρώδης ἀπατεὼς φθονουμένου, ϗ τ πραγμάτων δι-
δόντων παρρησίαν, ἀνῆκε. φρουρὰς δ' ἀφαλεῖς πρὸ-
σταξεν τὴν γαλιλαίαν. ἦει δ', μὴ καρτερῶ σίφος, ὡς μή-
τε καταλύειν δόξειεν ὑρκανὸν ἀδρὰν ἄγων δύναμιν, μή-
τε γυμνὸς ἐμπεσεῖν τοῖς φθόνῳ. σὺν δ' ἡρώδης ὀλίγους
πρὸς τὴν νεανίαν, μήτι φθορὰς τοῖς ἐχθροῖς ἀπληρώσεις πά-
θη, πέμπει πρὸς τ ὑρκανὸν τοὺς φθονερωτέρους ἀφε-
ξήδειν, ἀπολύειν ἡρώδειν τ φονικὴν δίκην. ὁ δ', καίπερ ἄλ-
λως ὠμὸς φύσ, ἠκάκησε γὰρ ἡρώδης, ἀποψηφίζ δ'. ϗ
ὁ ὑπολαμβάνων ἄκοντ δ' βασιλέως ἀφυγεῖν,
εἰς δαμασκὸν ἀνεχώρησε πρὸς σέξτον, φθάσκοντα ζε-
μόν δ' αὖθις ὑπακοὴν καλοῦντ. ϗ πάλιν οἱ
πονηροὶ παρώξυνον ὑρκανὸν, κατ' ὀργήν τε οἰκείαν τὴν
ἡρώδειν λέγοντες, ϗ φθάσκοντα σμὸν κατ' αὐτ.
πιστεύων δ' ὁ βασιλεὺς, σὐκ εἶχεν ὅπ χρὴ δρᾶν, ὡς ἐω-
ρᾶ μείζονα τὸν διαφορον. ἐπεὶ γ ὑπὸ σέξτ ϗ καίσαρι
στρατηγὸς ἀνεδείχθη κοίλης συρίας ϗ σαμαρείας, οὐ
μόνον τε κατ' ἔυνοιαν τὴν ὀκ ἔθνους, ἀλλὰ ϗ δυνάμει
φοβερὸς ἦν, εἰς ἔχατον δέος κατέπεσεν, ἐόν ἔτι πρόσ-
δοκῶν ἐπ' αὐτὸν ὁρμήσειν μὴ σταλῶς. ϗ δ' διήμαρτε τ
οἰήσεως. ὁ γὰρ ἡρώδης κατ' ὀργὴν τῆς πρὸς τὴν δίκην
ἁπλῆς σταπὰν ἀθροίσας, ὅτι ἱεροσολύμων ἦλε κατα-
λύσων τ ὑρκανόν. κἂν ἐφθη ἔτ ποιήσας, εἰ μὴ πρεσβύ-
ελθόντες ὅτε πατὴρ ϗ ἀδελφὸς, ἐκλασαν αὐτ' τὴν
ὁρμὴν, φθάσκαλέντες αὐτὸν ἁπλῆ ϗ ἀναπαύσ μόνῃ
μετρῆσαι τ ἄμυναν, φείσασθ γ δ' βασιλέως, ὑφ' ᾧ με-
γέθει ποσύντης δυνάμεως προσῆλθε. δεῖν τι εἰ κληθεὶς ὅπ
δίκην παρώξυσεν, ϗ πρὸς τῆς ἀφέσεως εὐχαρι-
στεῖν, ϗ μὴ πρὸς μὲν τὸ συμβρωτὸν ἀπαντᾶν, πρὸ
γ τῆς σωτηρίας ἀχάριστον εἶναγ. εἰ δὲ ϗ λογιστέον ἐν τ
πολέμῳ ῥοπὰς βραβευέσθ τὰ θεῖα, πλεῖον εἶναγ τ φρα-
πᾶς τὸ ἄδικον. διὸ δὴ ϗ πρὸς τ νίκης ἐλπίζειν ϗ πᾶν εὐ-
ελπιν εἶναγ, μέλλοντά τε συμβάλλειν βασιλεῖ, ϗ πα-
τρόφῳ, ϗ πολλάκις μὲν εὐεργέτ. χαλεπῶ γ ἐδέ-

ποτε, τολμῶν ὅσον πονηροῖς συμβούλοις χρώμενος, ἀπ-
εσείσατο αὐτοῦ σκιὰν ἀδικήματος. πεῖσαι δὲ τοῦτο ἡρώ-
δης ὑπολαβὼν εἰς τὰς ἐλπίδας αὔταρκες εἶναι, καὶ τὸ
τοῦ ἰσχυρὸν ἐπιδείξασθαι τῷ ἔθνει. καὶ τότε γίνε-
ται δὲ ἀπαμείαν παρασκευὴ Ῥωμαίων, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος,
κεκλικὼς μὲν βάσσον Δολοβέλλαν εἰς πομπηίου εὐνοιαν, δο-
λοφονήσαντος δὲ σέξτον καίσαρα, καὶ τοῦ ἐκείνῳ δυνά-
μεων ἡγησαμένου, τὰ δὲ ἄλλων καίσαρος στρατηγῶν,
ὅτι πιμωρίαν ὑπὲρ φόνου βάσσῳ συμβαλόντων μετ' ἰσχύος
τῆς δυνάμεως, οἷς δὲ Δολοβέλλᾳ τὰ ἀνηρημένου, καὶ Δολοβέλλᾳ τὰ σωθέν-
τος καίσαρος, φίλους ὄντας ἀμφοτέρους ὁ ἀντίπατρος
Δολοβέλλᾳ τὰ παίδων ἐπεμψε συμμαχίαν. μηκυνομένου δὲ
πολέμου, μάρκος μὲν ἀπὸ τῆς ἰταλίας, σέξτος δὲ Συρίας
ἦν Δολάβελλος.

Κεφ. θ.

Συνίστη δὲ ῥωμαίοις καὶ κατὰ τὸν καιρὸν ὁ μέγας πό-
λεμος, καισὶν καὶ βρούτοις ἄφνω κτεινάντων δόλ-
ῳ καίσαρα καταλαμβάνει τὰ δεκάτου ἐπ' ἔτη τρία δὲ
μῆνες ἑπτά. μεγίστη δὲ ἀπὸ τοῦ φόνου ὁρμὴ κινήμα-
τος, δὲ Δολαβελλίαν δεχθέντων τὰ δυνατὰ, ἕκας ἕκαστον οἰ-
κείας ἔχωσι, πρὸς ὃ συμφέρον ἕκαστος ἐπελάμβανε. δὲ δὴ ἦκε
καίσαρι εἰς συνοίαν, καταλῦσαι μὲν τὰς ἀπὸ πάσας δυνάμεις. ἔνθα βάσσῳ τε μάρκου, καὶ τὰ διεσπαρ-
μένα τάγματα Δολαβέλλᾳ, ἐλθόντα μὲν ἀπαμείαν τὸ πολι-
ορκίας, ἡγεμόνος δὲ αὐτοῦ τὰ στρατιᾶς ἐπὶ φορο-
λογῶν τὰς πόλεις, καὶ ὧν δυνάμεων τὰς ἐπαρχίας ποι-
ούμενον. κελεύσαντος δὲ καὶ ἰουδαίοις εἰσενεγκεῖν ἑπτακόσια
τάλαντα, δέησις ἀντιπάτρου τὰ ἀπολῦσαι δὲ καισὶν, τῆς
τε ὑὸς θέλειν εἰς πρόσθεν τὰ χρήματα, καὶ πολλοῖς ἄλλοις
τὰ δεδεημένοις καὶ τάχος, ἐν οἷς καὶ μαλίχῳ πρὸ τὰ Δο-
φόρων. ἦν δὲ πρὸς ἡ ἀνάγκη. πρῶτος δὲ ἀπεμοιλί-
ξατο καίσαρι ἡρώδης, τὰ ἑαυτοῦ μοῖραν ἐκ τῆς γαλιλαίας
κομίσας ἑκατὸν τάλαντα, δὲ Δολοβέλλᾳ ἐν τοῖς μάλιστα
φίλος ὢν. τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς βραδυτῆτα κακίσας, αὐτοῖς
ἐζημίωτο τὰ πόλεσι. γόφναν γοῦν, καὶ ἀμμαοῦν, δὲ δύο ἑτέ-
ρας τὰ τοπαρχιῶν ἐξανδραποδισμένος, ἐχώρει μὲν
ὡς καὶ μάλιχον ἀναιρήσων, ὅτι μὴ αὐτοὺς ἐκπεφεύγειν.
ἔσχε δὲ τοῦτο τε τότε, καὶ τὰ ἄλλων πόλεων ἀπώλειαν ἀν-
τιπάτρου, ταχέως ἑκατὸν τάλαντος θεραπεύσαντος κάκ-
κιον. ἐμοὶ μάλιχος ἀναχωρήσαντος καισὶν, τῆς
χάριτος ἐπεμνημόνευεν ἀντιπάτρῳ, καὶ δὲ πολλά-
κις σωτῆρος ἀπολλῶ ἀνεκαλάζετο, ψευδῶν ἀνε-
λὼν τὰ ἐμπόδιον αὐτοῦ τῆς ἀδικήματος ὄντα. ἀντίπατρος
δὲ τοῦτο τε ἰσχυὸν καὶ τὸ παντάρσιον τοῦ ἀνδρὸς ὑποδείσας, Δο-
βάλλει τὰ ἰουδαίων, στρατὸν ἀνθρώπων εἰς τὰ τὰ ἀπολλῶ
ἄμμωνα. φοβηθεὶς δὲ μάλιχος, ἀναιδέα τὰ ἀντιπάτρου παίδων ὑπεῖγε. τὸν τε ὑπὸ ἱεροσολύμων φάσηλον, καὶ ἡρώδην πεπιστευμένον τὰ ἔπαλα, πολλαῖς
ἀπολογίαις καὶ ὅρκοις ἐκγοητεύσας, Δολαλακτὸς αὐ-
τοῦ πρὸς τὸν πατέρα πείθει μνεῖαν. πάλιν γοῦν ὑπὸ
ἀντιπάτρου σώζεται πᾶσαντος μάρκον τὸν τότε
στρατηγοῦντα συρίας, ὃς ὥρμητο κτεῖναι μάλιχον,
ἐφ' οἷς ἐνεωτέρισε. συνάντος δὲ πρὸς καίσαρα καὶ
βροῦτον πολέμου, καισαρί τε τῷ νέῳ καὶ ἀντωνίῳ,
καίσαρος καὶ μάρκος στρατιὰν ἀθροίσαντες ἐκ τῆς συ-
ρίας, ἐπειδὴ μέγα μέρος εἰς τὰς χρείας ἡρώδης ἐδο-
ξε συμβεβληκέναι, τότε μὲν αὐτὸν συρίας ἀπίσης ἐπιμε-
λητὰ καθιστᾶσι, δυνάμεων πεζῶν τε καὶ ἱππικῶν δόντες.

A nisi qvod malevolorum consiliis impulsus, umbram ei tantum iniqvitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis putaverat posse sufficere, suasqve vires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiam bellumqve domesticum oritur: qvoniam Cæcilius Bassus favore Pompeji Sextum Cæsarem dolo necaverat, ejusqve militem occupaverat. Alia vero Cæsaris duces, mortis ejus ulciscendæ gratia, cunctis viribus Bassum petebant. Qvibus tam interempti qvam superstitis Cæsaris causa, qvod ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum traheretur, ex Italia successor ante dicti Sexti venit, Marcus.

CAP. IX.

EOdem tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Cassii & Bruti Cæsare interfecto, postquam triennium septemqve menses tenuit principatum. Maximo autem motu cædis ejus gratia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus: propria spe quisqve ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Cassius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: ubi & Marcum & dissidentes cohortes Basso conciliavit, simulq; obsidione liberavit Apamiam. Ipse vero exercitum ducens stipendium civitatibus indicebat: nec modus erat exactionum. Cum autem Judæos quoque septingenta talenta jussisset conferre, minas ejus veritus Antipater filiis suis & aliis amicis mature pecuniæ cogendæ curam distribuit: & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeo necessitas urgebat: Primus autem Herodes Cassii favorem promeruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta centum attulit, propterea qve inter eximios amicos numerabatur. At vero cæteros tarditatis arguens Cassius, ipsis civitatibus irascebatur. Eoq; Gophnam & Ammaunte, & duas alias civitates ex vilioribus depopulatus, ibat quidem quasi Malichum interfecturus, quod remissior in exigendo fuisset. Verum & hujus & cæterarum civitatum interitum repressit Antipater, centum ilico talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cassii beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui servatorem fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaqve Antipater & vires ejus & calliditatem metuens, flumen transit Jordanem, ad ulciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymam præsidiis appositū, & Herodem, qui custodiam curabat armorum multis excusationibus & sacramentis circumventos impellit, ut ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atq; ita denuo per Antipatri exorato Marco, tunc in Syria militem regente, servatus est: qui Malichum statuerat occidere, quod novis rebus studuisset. Cæsare vero adolescente & Antonio cum Bruto & Cassio bellum gerentibus, Marcus & Gassius exercitu de Syria conflato, quod magnum momentum, ubi usus popposcit, Herodes fuisset, ipsum quidem totius Syriæ procuratorem perficiunt, eqvitum illi manu peditumq; attributa

De Romanorum dissidiis post mortē Cæsaris & infidiis Malichi. Ant. lib. 14. cap. 20.

si autem bellum desiisset, regnum quoque Judææ Cassius se eidem delaturum esse pollicitus est. Evenit autem, ut Antipatro & spes & fortitudo filii, causa mortis fieret. Horum enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculum dari persvadet. Atque ille quidem injustitiæ Malichi præmium fuit post convivium mortuus, vir & alias strenuus rebusqve administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conservasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem veneni populum, negando placabat: simulque, ut validior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quinetiam mox cum exercitu necis paternæ ultor adveniret. Sed Phasaëli fratris consilio, qui eum palam minime persequendum esse dicebat, ne vulgi seditio concitaretur; & purgantem se tunc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebravit exequias. Conversus autem in Samariam, & civitatem composuit seditione turbatam, perque dies festos in Hierosolymam remeabat, præmissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita svadente ob metum Malicho, denuntiat, ne alienigenas superinducat indigenis festum pure casteqve celebrantibus. Herodes autem, & ipso qui præceperat, causaqve contempta, nocte ingressus est. Iterumq; Malichus ad eum veniens, Antipatrum flebat. Contraqve ille se falli, cum vix animi dolorem premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus invisus erat. Itaqve non modo, ut mortem patris ulciscereturi, ei rescripsit: sed etiam tribunis qvibus præerat, ut in causa justa Herodi opem ferrent, occulte præcepit. Et qvoniam capta Laodicia, undiqve ad Herodem convenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc ultioni tempus destinaverat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Judæam fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, ut etiam majora cogitaret: nam & Judæorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello adversus Antonium Cassius occupabatur, dejectoqve Hyrcano facilime regnaturum. Sed profecto irridebat ejus spem fatale decretum. Etenim qvo intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad cœnam vocat. Deinde servorum quendam instruendi convivii specie mittit. Sed res erat, ut tribunis prædiceret ad insidias egredi: atqve illi præceptorum Cassii memores, ad littus civitati proximum armati gladiis occurrunt, ibiqve circumseptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: vixqve anima recepta, Herodem percontabatur quis Malichum occidisset. Et cum e tribunis unus respondisset, Cassii præceptum: plane, inqvit, & me & patriam meam Cassius servat incolumem: qui amborum insidiatorem peremit. Utrum autem ex animo dixerit, an qvod timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo ultus est Herodes.

μὴ ἢ τὸ δὲ πόλεμος καταλύσων δοκοῦσι καὶ σὺ τὸν Καισσίου κατέχειν καὶ Ἰουδαίας βασιλέα. σωθεὶς δὲ ἀντιπάτρῳ, τὴν τε ἰσχὺν δὲ παιδὸς, καὶ τὴν ἐλπίδα αἰτίαν ἀπωλείας φυέσθαι. παύεται γὰρ δείσας ὁ μάλιχος, ἀλλά τινα τῶν βασιλικῶν οἰνοχόων χρήμασι, δόναξ, φάρμακον ἀνίπατρῳ. καὶ ὁ μὲν, ἀγώνισμα τὸ μάλιχου θανάσιμος φύμενος, καὶ τὸ συμπόσιον θνήσκει, τά τε ἄλλα δραστήριος ἀνὴρ καὶ ἀφηγήσασθαι πραγμάτων, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀναλημψόμενος τε ὑρκανῷ, καὶ ἀλλαφυλάξας. μάλιχος δὲ καὶ ὑπόνοιαν τὸ φαρμακείας ὀργιζόμενον τὸ πλῆθος, ἀρνέμενος ἐπῆλθεν. καὶ δυνατώτερον ἑαυτὸν κατασκευάζειν, ὁπλίτας συγκροτῶν. ὁ γὰρ ἠρεμήσειν ἡρώδην ὑπελάμβανεν. ὃς δὴ καὶ παρεῖναι αὐτίκα σπουδὴν ἄγων ἐπὶ πομπῇ τοῦ πατρός. φασαήλῳ δὲ ἀδελφῷ συμβουλεύοντος αὐτῷ, μὴ φανερῶς τὸ ἀνδρα μετιέναι, διαφυλάξειν γὰρ τὸ πλῆθος, τότε μὲν ὑπολογόμενόν τε φεύγειν τὸ μάλιχον, καὶ τὸν ὑπουργίας ὑπολύειν ὡμολόγει. λαμπρᾶν δὲ πομπὴν ἐπὶ τῷ πατρὶ κηδείας ἐπιλέγειν. τραπεὶς δὲ ἐπὶ σὺ μέρος, ὡς ὁ πλαστὸς ἐμέμφετο, καὶ πεισθεὶς τῷ πόλιν. ἐπῆλθε καθ' ἑορτὴν ὑπέστρεφεν εἰς ἱεροσόλυμα, τοὺς ὁπλίτας ἄγων καὶ πέμπων. ὑρκανὸς δὲ, συνῆν γὰρ δεδοικὼς τὸ ἐφόδου μάλιχος, ἐκώλυε τοὺς ἀλλοφύλους εἰσαγαγεῖν, ἐφ' ἁγνοίαις τοὺς ἐπιχωρίους. οἱ δὲ τραφάσεως καὶ φρονήσεως, ὁ δὲ παρεσκόπτοντος, εἰσῆρχε δὲ νυκτός. καὶ πάλιν μάλιχος παρεῖναι, ἐκλαίειν ἀντιπάτρου. ἀνυπέκρινετο δὲ μόλις ἡρώδης τὸ θυμὸν ἐπέχων, καὶ καστίῳ δὲ ἐπιστολῶν τὸ δὲ πατρὸς ἀναίρεσιν ἀπωδύρετο, καὶ ἄλλως μισοῦντι μάλιχον. ὁ δὲ αὐτῷ μελέτας τὸν φονέα δὲ πατρὸς ἀντεπιστέλλας. καὶ τοῖς ὑφ' ἑαυτὸν χιλιάρχοις λάθρᾳ παρεσκεύασεν ἡρώδῃ βοηθεῖν εἰς πᾶξιν δικαίαν. καὶ παρὸν λαοδικίαν ἑλόντα αὐτὸ συνήσεσθαι πάντα χάριν δωρεαῖς τε, καὶ στεφάνοις φέροντας, ἡρώδης μὲν ἔτυχε τὴν πομπὴν τὸ καιρὸν ἀφορμὸν. μάλιχος δὲ ὑποπτεύσας, ὡς ἐν τύρῳ γένοιτο, τὸν τινὰ υἱὸν δικαιεύοντα φεύγειν τοῖς τυρίοις. ὑπεξαγαγεῖν ἐγνω λάθρᾳ, καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἰουδαίαν δρασμὸν παρεσκεύαζεν. παρώξυνε δὲ αὐτὸν ἡ τῆς σωτηρίας ἀπόγνωσις, ἐνθυμούμενον τὰ μείζονα. τότε γὰρ ἐθνικὴ ἐπανάστασιν ῥωμαίοις ἤλπισε, καὶ στὴν τῶν πρὸς ἀντώνιον πολεμοῦντα θεσπεσιωμένην, καὶ βασιλεύσειν αὐτὸς, ὑρκανὸν καταλύσας εὐμαρῶς. ἐπηγέλατο ἄρα τε χρεῶν αὐτὸ τὴν ἐλπίσιν. ὁ γοῦν ἡρώδης πρὸς ἀδόμενον αὐτὸ τὸν ὁρμὸν, τόν τε ὑρκανὸν, κάκιστον δὴ δεῖπνον καλεῖ. παρεσκεύασται δὲ ἐπὶ τῷ τοὺς οἰκειοτάτους πρὸς ἑαυτὸν καλέσας, ἐξέπεμψεν ὡς δὴ τὸν δεῖπνα θεραπεύειν, τῷ ὄντι προεπιπέμψας τοῖς χιλιάρχοις ἐξελθεῖν δὴ τὸν ἐνέδραν. κἀκεῖνοι τὰ κατὰ στρατήματα ἀναμνησθέντες δὴ τὸ πρὸς πόλεως ἀγγελὸν ἐξήεσαν ξιφήρεις. ἔνθα προεστάντες τὸ μάλιχον, πολλοῖς τραύμασιν ἀναιροῦσιν. ὑρκανὸς δὲ θορυβήματος μὲν ἐκλυθεὶς τὸ σκηνῆς ἔπεσε, μόλις δὲ ἀνενεγκὼν, ἠρώδην δὴ πρῶτα τὶς ὀκτείνας εἴη μάλιχον. δοκεναμοῦ δὲ τὸν τῶν χιλιάρχων δὲ καστὸς προσταγμα, καίσαρ ἄρα ἔφη, κἀμὲ ἐκ τῶν πατρίδα σώζει, τὸ ἀμφοτέρων δηλέσαντα ἀνελών. εἴτε δὲ φρονῶν ὑρκανὸς ἔτως, εἴθ' ὑπὸ δέους ὁμόσε τῇ γε πᾶξι χωρῶν εἶπεν, ἄδηλον ἴσως ἀλλὰ γὰρ μάλιχον μὲν ἔτως ἡρώδης μετῆλθεν.

Καισσίῳ

ΚΕΦ. ι.

Καισὶς ὁ ἀναχωρήσαντος ἐκ τῆς συρίας, πάλιν, στάσις ἐν ἱεροσολύμοις γίνεται, ἑλικῶ μὴ στρατιὰς ἐπαναζεύξαντι φασαήλῳ, καὶ τῷ τῶν ἐκείνου μαλίχου τιμωρίαν ἀμυνεῖσθαι ζηλοῦντι. ἡρώδης ὁ ἔτυχε μὲν ὢν πρὸς φαβίῳ τῷ στρατηγῷ τῷ δαμασκὸν, ὡρμημένῳ ὁ βοηθεῖν, ὑπὸ νόσου κατεῖχετο. καὶ οὕτω φασαήλῳ καθ' ἑαυτὸν ἑλικῶ ἐπιχειροῦντι, ὑρκανὸν ὠνείδιζεν εἰς ἀχαρισίαν, ὧν τε ἑλικι συμπράξειε, καὶ ὅτι ἐπιορκήσει τὸν ἀδελφὸν τὸν μαλίχου τὰ φρούρια καταλαμβάνοντα. πᾶσαι γὰρ ἤδη κατειλήφει, καὶ τὸ πάντων ἐχυρώτατον μασάδα. ἐμὲν αὐτῷ τι πρὸς τὴν ἡρώδου βίαν ἤρκεσεν, ἐς ἀναῤῥωσθεὶς, τάτε ἄλλα πρόσλαμβάνει, κἀκεῖνον ἐκ τῆς μασάδας ἱκέτην ἀφῆκεν· ἐξήλασε ὁ καὶ ἐκ τῆς γαλιλαίας, μαρίωνα τὸν τυρίων τύραννον ἤδη τρία κατασχόντα τῶν ἐρυμάτων. τοὺς ὁ ληφθέντας τυρίους, ἔσωσε μὲν πάντας, ἔστι δ' οὓς καὶ δωρησάμενος ἀπέπεμψεν, εὔνοιαν ἑαυτῷ τε τῆς πόλεως, καὶ τῷ τυράννῳ μισῶ προσκαζόμενος. ὁ ὁ μαρίων, ἠξίωτο μὲν τῆς τυραννίδος ὑπὸ καισὶς, τυραννίσι πᾶσαι ἁλοὺς τῷ συρίαν. κατ' δὲ τὸ πρὸς ἡρώδην ἔχθος, συνέλαβεν ἀντιγόνῳ τῷ ἀριστοβούλου, καὶ τὸ πλέον ἀγὼ φάβιον, ὃν ἀντίγονος χρήμασι προσποιησάμενος, βοηθὸν εἶχε τῆς καθόδου. χορηγὸς δ' ἦν ἀπάντων ὁ κηδεστὴς πτολεμαῖος ἀντιγόνῳ, πρὸς πύπους ἡρώδης ἀντιπαξάμενος ὅπλ τῶν ἐμβολῶν τῆς ἰουδαίας, κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τὸν ἀντίγονον ἐξελαύνει, ὑπέστρεψεν εἰς ἱεροσόλυμα πᾶσιν ἀγαπητὸς ὢν ὅπλ τῷ κατορθώματι. καὶ γὰρ μὴ πρόσθεν ἔχοντες πόλαι, τότε ὡκείωντο ἀγὼ τῷ πρὸς ὑρκανὸν. ὑπερεμίαν αὐτῷ. πρότερον μὲν γὰρ ἦκτο γυναῖκα τ' ὑπεριδόντων, σὺν ἄσημον, ὡς ἐς σκάλητα, ἐξ ἧς ἐγένησεν ἀντίπατρον. τότε ὁ γήμας τῷ ἀλεξάνδρᾳ δ' ἀριστοβούλου θυγατέρα, θυγατριδῆ τε ὑρκανῦ μαριάμμιλν, οἰκεῖῳ τῷ βασιλεῖ γένεται. ἐπεὶ ὁ κάσιον πρὸς φιλίππους ἀνελόντες ἀνεχώρησαν, εἰς μὲν ἰταλίαν καῖσαρ, ἐπὶ δὲ τὴν ἀσίαν ἀντώνιος, πρεσβευομένων τῶν ἄλλων πόλεων πρὸς ἀντώνιον εἰς βιθυνίαν, ἦκον καὶ ἰουδαίων οἱ δυνατοὶ, κατηγοροῦντες φασαήλου τε καὶ ἡρώδου, βίᾳ μὲν αὐτοὺς κρατεῖν τῶν πραγμάτων, ἄνομα ὁ μόνον πρεσβείαν ὑρκανῷ πέμιον, πρὸς ἃ παρὼν ἡρώδης, καὶ τετραπυκὼς σὺν ὀλίγοις ἀντώνιον χρήμασιν ἕτω διέθηκεν, ὡς μηδὲ λόγου τῶν ἐχθρῶν ἀνέχεσθαι. καὶ τότε μὲν οὕτω διελύθησαν, αὖθις ὁ οἱ ἐν πλῇ ἰουδαίων ἑκατὸν ἄνδρες ἦκον εἰς τὴν πρὸς ἀντιόχειαν δάφνην ἐπ' ἀντώνιον, ἤδη τῷ κλεοπάτρας ἔρωτι δεδουλωμένον. οἱ πρεσβεύοντες τοὺς ἀξιώματι καὶ λόγῳ σφῶν δυνατωτάτους κατηγόρουν τῶν ἀδελφῶν. ὑπολιπὼν ὁ μασαλᾶς ἀπολογούμενος, συμπαρεσῶς ὑρκανῷ ἀγὼ τὸ κηδεστὲς ἀντωνίῳ ἀκούσας ἑκατέρων, ὑρκανῷ διεπυνθάνετο τοὺς ἀπιτηδειοτέρους ὑπὲρ ἀρχήν. ὃ ὁ, τοὺς πρὸς τὸν ἡρώδην πρεσβεύσαντας, ἠδεῖς, ἐῶ γὰρ, ἤδη καὶ ξένος αὐτοῖς πατρῷος δεχθεὶς ὑπ' ἀντιπάτρου φιλόφρονος ὅπερ εἰς τ' ἰουδαίους σὺν εὐνοίᾳ πρεσβεύσαι, τετράρχας ἀποδείκνυσι τοὺς ἀδελφοὺς, πᾶσαν διοικεῖν τ' ἰουδαίαν ὑπηρέτων. πρεσβευσαμένων ὁ τῶν πρέσβεων, πεντεκαίδεκα μὲν

A

CAP. X.

POstquam vero Cassius excessit è Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cum Felix in Phasaelum movisset exercitum & in Herodem, fratris pœna vellet necem Malichi vindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediebatur. Interea Phasaelus etiam sine cujusquam auxilio superavit Felicem: probrumque ingrati objiciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratremque Malichi castella occupare permisisset. Jam enim multa tenuerat, omniumque tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra vim Herodis potuit sufficere, qui mox, ut convaluit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat: Tyriisque quos ceperat, vitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire jussit, una & sibi civitatis benevolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem a Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Aristobuli secum ducebat, & Ptolemæum, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adjutorem incepti habebat. Cuncta vero socer Ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Judææ commisso prælio, victoria potitur: fugatoque Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestæ rei omnibus carus, ut etiam quibus antea despectus erat, tunc in ejus familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes jampridem ex indigenis habuerat uxorem non ignobilem, quæ Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cujus pater fuit Aristobulus, filiam Mariamnem, Hyrcani neptem ex filia, atque inde regi familiaris erat. Sed ubi, Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab aliis civitatibus ad Antonium missis in Bithyniam: etiam Judæorum optimates accusatum veniunt Phasaelum & Herodem: quod, illis rerum summam vi possidentibus, nomen tantùm honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes, qui præsto erat magna pecunia, placatum sic Antonium affecit, ut ne verbum quidem inimicorum ejus pateretur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt, Quum autem denuò Judæorum primates centum viri, Antiochiæ proximam Daphnen ad Antonium venissent, amori Cleopatræ jam servientem, delecti à cæteris, qui eloqventia & dignitate præstabant, adversus fratres accusationem proponunt. Respondebat autem Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde utrisqve partibus, Antonius percontabatur Hyrcanum, qvinam essent regendis rebus aptissimi. Cumqve is Herodem, ejusqve fratres aliis prætulisset, voluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissimeqve ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Judæam cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Judææ procuratione permissa. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum

De Herode accusato & vindicato. Ant. lib. 14. cap. 20.

Ant. lib 14. cap. 21.

correptos, carceri tradidit, qvos etiam pene occidit. Cæteros autem rejecit cum injuria: unde major tumultus Hierosolymis excitatus est. Denique mille legati iterum Tyrum missi sunt, ubi commorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magistratus Tyriorum directus est, data ei licentia, ut quos comprehendisset, occideret: præceptoque, ut eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antonii suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes usque ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsideratè contendunt. Illis autem tanto magis id indigne ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam vulneravit. qvorum & saucios cura, & mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non tamen ideo qui effugerant, qviescebant: perturbando enim civitatem, Antonium irritabant, ut etiam qvos in vinculis haberet, occideret.

Ἀσύλλαβῶν ἤργυσιν, οὓς καὶ ἀνελεῖν ὥρμησαν. τοὺς δὲ λοιποὺς μεθ' ὕβρεως ἀπήλασε. πρὸς ὃ μᾶλλον ἐκπεμπόμενοις γίνεται πρόφασις. χιλίους γοῦν πάλιν ἐπιμίξαντες πρὸς τοῖς τοίχοις, ἔνθα διέτριβεν αὐτῶν ὁ Ἡρ ἱεροσολύμων ὥρμηντο. ὁ δὲ τοὺς μὲν προηγουμένους, ἐκπεμπομένους τ' ἄρχοντος τῶν τοίχων, κωλύειν προσέταξε· οὓς δὲ λάθρᾳ, συγκατασκευάζειν τε τ' ἀρχὴν τοῖς ἐπ' αὐτὸ καταστᾶσι τετρακοσίους. πρὸς δὲ τούτοις, πολλὰ παρὰ τοῦ πρελθὼν ὁ Ἡρ τὸ αὐγουστάλιον ἡρώδης σωθῆναι, μηδ' ἑαυτῶν ἀπωλείας αἰτίους, μήτε τῇ πατρίδι πολέμου γίνεσθαι φιλονεικοῦντας ἀκρίτους. τῶν δὲ ἐπὶ μᾶλλον ἀναπιπτόντων, αὐτῶν ἐκπέμψας ὁπλίτας, πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε, πολλοὺς δὲ ἔτρωσεν. ὧν οἱ πλείονες τραφῆς, καὶ οἱ τραυματίαι θεραπείας ἠξιώθησαν ὑπὸ ὑρκανοῦ. οὐ μὴν οἱ διαφυγόντες ἠρέμουν, ἀλλὰ τὰ μὲν τ' πόλιν σωτηρίας ὄντες, παρώξυνον τὸν αὐτόνομον, ὡς τε καὶ τοὺς δεσμώτας ἀποκτεῖναι.

CAP. XI.

De bello Parthorum contra Judæos & fuga Herodis ac fortuna. *Ant. lib. 14. cap. 22.*

BArzapharne autem Parthorum satrapa, Syriam biennio post cum regis filio Pacoro detinente, Lysanias patris sui mortui successor Ptolemæi, Minnæi filii, mille satrapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet, ut Antigonum in regnum inducerent, Hyrcanumque deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo jussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrii Pacorum excluserunt, cum Ptolemaidenses eum & Sidonii recepissent. Illi autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Judæam jussit accedere, & exploraturum hostium consilium, & ubi usus exegisset, præsidio futurum Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Judæi ultro ad Antigonum confluunt, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locum, qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: ubi commissa pugna, depulsisque hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant: auctique multitudine, usque ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro confligunt. Ibique hostes in fugam versos pars Herodis in fanum concludit: custodesque his sexaginta viros apponit, per ædes proximas collocatos. Sed hos quidem infensus fratribus populus, igne consumit. Herodes autem iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obtruncat: inque dies singulos invicem sese per insidias incursantibus, assiduæ cædes erant. Instante vero die festo, qui Pentecoste vocatur, omnia circa templum, totaque civitas plebe rustica repleta est, & pleraque armata. Et Phasaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis demum regiam custodiebat. Invasisque de improviso hostibus in suburbano complures quidem peremit, omnes autem in fugam vertit, & hos in civitatem, alios in fanum, alios in extremum vallum includit. Interea pacis arbitrum Pacorum Antigonus petit admitti. Exoratus autem Phasaelus & civitate & hospitio cum quingentis equitibus Parthum recepit,

Μετὰ δὲ ἔτη δύο, βαρζαφάρνης παρθων σατράπου σὺν πικόρῳ τῷ βασιλέως υἱῷ συμμαχοῦντος, λυσανίας ἀναδεδεγμένος ἤδη τ' ἀρχὴν, τ' πατρὸς τελευτήσαντος, πτολεμαίου δ' υἱοῦ ἔτης ὑ μιννυαίου, πεπιθὼς τ' σατράπην ὑποχεῖσθ χιλίων ταλάντων, καὶ πενταικοσίων γυναικῶν, καταγαγεῖν ὅπλ βασιλέα τὸν ἀντίγονον, καταλῦσαι τ' ὑρκανόν. τούτοις ὑπαχθεὶς πίκορος, αὐτὸς μὲν ἦκεν τῶν φοινίκων, βαρζαφάρνην δὲ διὰ τῆς μεσογείου πορεύεσθαι ἐκέλευεν. τῶν δ' ὁπλιτῶν τύριοι, πίκορον οὐκ ἐδέξαντο, καὶ τοὺς πτολεμαεῖς Σιδώνιοι δεδεγμένους. ὁ δὲ οἰνοχόος τινὶ τῶν βασιλικῶν ὀνόματι μοῖραν τ' ἵππου φωβάδους, ἐμβαλεῖν ἐκέλευσεν εἰς τὴν ἰουδαίαν, κατασκοπήσοντα τε τὰ τ' πολεμίων, καὶ πρὸς ἃ δέοι βοηθήσοντα ἀντιγόνῳ. τ' δὲ ληϊζομένων τ' κάρμηλον, πολλοὶ ἰουδαῖοι αὐθορμήτως πρὸς ἀντίγονον, πρόθυμοι ἑαυτοὺς ὅπλ τ' εἰσβολὴν παρεῖχον. ὁ δ' αὐτοὺς ἐπὶ τ' καλούμενον δρυμὸν προέπεμψε, τὸ χωρίον καταλαβεῖν, ἐν ᾧ ἡμερήσιος συμβολῆς, ὡσαύτως τοὺς πολεμίους, καὶ διώξαντες ὅπλ ἱεροσολύμων ἦσαν. ἡμέρᾳ δὲ ὑστέρους, μέχρι τῶν βασιλείων προῆλθον. ὑρκανὸς δὲ καὶ φασαήλου δεξαμένων αὐτοὺς πραπέρως τ' πόλιν, μάχη κρατεῖ τινὶ ἀγρᾷ συνέρηγνυται. καὶ δὴ τρεψάμενοι τοὺς πολεμίους οἱ περὶ ἡρώδην, κατεκλείουσιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ φρουροὺς αὐτῶν ἄνδρας ἑξήκοντα τῶν πλησίον οἰκείους ἐγκαθίσησαν. τούτους μὲν οὖν ὁ φασαήλ ὑποπτεύων πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς λαὸς, ἐπελθὼν ἐμπίπρησιν. ἡρώδης δ' ὁ δήμου πολλοὺς κατ' ὀργὴν τῶν ἀποπλωλότων, ἀναιρεῖ συμβαλών, καὶ καθ' ἡμέραν ἐπεχθεόντων ἀλλήλοις κρύφα λόχους, φόνου δὲ ἀμάλεκτος. ἐνστάσης δ' ἑορτῆς, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖται, πᾶσι περὶ τὸ ἱερὸν πᾶσιν, καὶ ἡ πόλις ὅλη πλήθους τῶν ἄνωθεν τῆς χώρας ἀναπιμπλαμένη τὸ πλέον ὁπλιτῶν. καὶ φασαήλου μὲν, τὸ τεῖχος, ἡρώδης δ' μετ' ὀλίγων ἐφρούρει τὰ βασίλεια, καὶ τοὺς πολεμίους ὀλιγαρκῶν ἀσυντάκτους κ' τ' προσάρκτιον, πλείστους μὲν ἀνεῖρε, τρεπτικοὺς δ' ἅπαντας. ἐντὸς μὲν, εἰς τ' πόλιν, τοὺς δ' εἰς τὸ ἱερὸν, τοὺς δ' εἰς τὸ ἔξω χαράκωμα συγκλείει. καὶ τοῦτο μὲν ἀλλαχοῦ μὲν ἀντίγονος φοβηθεὶς, πικορον εἰσαφῆκεν. φασαήλου δ' πεισθεὶς τῇ πόλει καὶ ξενίᾳ τὸν παρθον εἰσδέχεται, μ' πανοπλίαις ἱππέων, προ-

προφάσει μὲν ἥκοντα ἐπὶ παύσει τοῦ φόβου, τὸ δὲ ἀ- A prætextu quidem componendæ ſeditionis venientem, re autem vera ut adjutaret Antigonum. Denique Phaſaëlum dolo perpulit, ut ad Barzapharnem legatus de pace proficiſceretur: quamvis multa diſſuadente Herode, atque ut inſidiatorem occideret, neve ſe ejus fallaciis dederet, admonente: natura enim Barbaros fidem negligere. Exiit etiam Pacorus cum Hyrcano, quo minus ſuſpectus eſſet: nonnullisque relictis equitibus apud Herodem, qvos Eleutheros vocant, cum cæteris Phaſaelum proſequebatur. Sed ubi ad Galilæam venerunt indigenas quidem diſſidentes atque armatos offendunt: ſatrapam vero conveniunt ſatis callide & officiis dolos tegentem. Denique poſtquam dona eis dedit, redeuntibus inſidias poſuit. Illi autem in maritimum quendam locum deducti, cui nomen eſt Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promiſſis mille talentis audierunt: & quod Antigonus pleraſque mulieres ex his quas ipſi haberent, inter quingentas Parthis devoviſſet: quodque ſibi ſemper a Barbaris præſtruerentur inſidiæ, ac olim capti eſſent, niſi mora fuiſſet, dum Hieroſolymis caperetur Herodes, ne ſibi præſcius, quæ de his agerentur, caveret. Hæc jam non verba erant ſolum, nam & cuſtodes haud procul abeſſe conſpiciebat. Et tamen Phaſaelus Hyrcanum deſerere non ſuſtinuit. quamvis eum ſæpius moneret Offilius, ut fugeret: cui Saramalla Syrorum tunc ditiſſimus dixerat: quemadmodum eſſent omnia de inſidiis conſtituta. Sed convenire ſatrapam maluit, atque in os exprobrare, qvod ſe inſidiis appetiſſet: ac maxime quia pecuniæ cauſa talis extitiſſet, cum plus ipſe pro ſalute daturus eſſet, qvam pro regno promiſiſſet Antigonus. Ad hæc Parthus ſubdola ſatisfactione jureque jurando ſuſpicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: ſtatimq; à Parthis qui remanſerant, quibusque juſſum erat, Phaſaelus atque Hyrcanus comprehenduntur, perjuriam ſimul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc miſſus, Herodem capere molieba-
B
C
D
E
F
tur: eumque fallere, ut extra murum procederet, ſicut ſibi mandatum fuerat, conabatur. Ille autem ſuſpectos habere ſolitus Barbaros, & tunc minime dubitans in hoſtes incidiſſe literas quæ inſidias indicarent, prodire nolebat: quanquam ſatis idoneam cauſam Pacorus obtenderet, epiſtolas portantibus obviam ire debere: nec enim ab hoſtibus eſſe captos, aut quicquam de inſidiis, ſed quæ Phaſaëlus geſſiſſet, his contineri. Jamdudum autem ab aliis audierat Herodes, fratrem ſuum Phaſaëlum eſſe correptum: & Hyrcani filia Mariamne prudentiſſima fœminarum multis eum precibus ne prodiret orabat: neve ſe crederet manifeſtis jam conatibus Barbarorum. Adhuc autem Pacoro cum ſociis deliberante, quonam modo clam pararet inſidias, nec enim fieri poſſe ut tantæ ſapientiæ vir
G
ex aperto circumveniretur, nocte Herodes cum propinquiſſimis ſibi ad Idumeam ignaris hoſtibus proficiſcitur. Eo cognito, Parthi perſequebantur. Et illi matrem quidem fratresque ſuos;

desponsatamque puellam cum matre, minimoque fratre prætendere iter jussit. Ipse autem caute cum famulis suis Barbaros retentabat: multisque per omnes conflictus interemtis, ad castellum Massada properabat. Graviores autem in fuga Parthis Judæos expertus est: Qui cum semper molesti fuissent, à sexagesimo tamen civitatis stadio aliquandiu etiam acie decertaverunt. ubi Herodes victoria potitus, cum multos interfecisset, ipsumque locum in memoriam præclari facinoris ædificatum, locupletissima exornavit regia, arcemque in eo munitissimam condidit, ac de suo nomine Herodion vocavit. Et tunc quidem cum fugeret, multos sibi adjungebat. Postea vero quam Thresam Idumææ pervenit, occurrit ei frater Josephus, turbamque sequentium diminui persuadet: nec enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra quam novem millium multitudo. Itaque paruit Herodes ejus consilio, & impares quidem necessitati per Idumæam dimisit cum viatico, lectissimos autem maximeque necessarios tenuit, atque ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itemque commeatu, qui satis esset obsessis, ipse in Petram civitatem Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hierosolymam in prædam versi, in fugientium domos ac regiam irruebant, solis Hyrcani pecuniis abstinentes: quæ trecenta talenta superabant, aliorum vero spe minores inveniebantur: quoniam Herodes jampridem Barbarorum perfidiam suspicans quicquid in opibus pretiosum in Idumæam multo ante comportaverat: ejusqve sociorum itidem quisque fecerat. Verum tamen postquam præda potiti sunt Parthi, ad hoc injuriæ processerunt, ut omnem terram illam bello implacato replerent, Marisa qvoqve civitate vastata: nec solum Antigonum regem constituerent, verum etiam Phasaelum & Hyrcanum vinctos ei traderent verberandos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus truncat, ut ne solutus quidem mutatis rebus unquam pontificatum recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet: Phasaeli vero virtute præventus est Antigonus. Qui cum nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxum fracto capite interiit: atque ita probato, qvod verus Herodis frater esset, Hyrcanusque degenerasset, viriliter moritur: dignum anteacta vita obitum assecutus. Fertur tamen & aliud, quod ex illa quidem plaga refipuerit, sed veluti curandi ejus causa, missus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleverit, eoque illum pacto peremerit. Utrumvis autem verius sit, præclarum habet initium. Deniq; ajunt eum prius quam efflaret animam, cognito ex quadam muliercula, qvod Herodes evasisset, dixisse: Nunc bono animo discedam, qui ultorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem quanquam mulieribus caruerint, quas maxime cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hierosolymam compositis: vinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus

A καὶ τὸν καθωμολογημένον παῖδα μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ νεωτάτου τῶν ἀδελφῶν παρεσκάζας ὁδεύειν, αὐτὸς ἀσφαλῶς μετὰ τῶν θεραπόντων ἀνέκοπτε τοὺς βαρβάρους. καὶ πολλοὺς καὶ πάσαν παρεβόλλετο δοκιτεύας εἰς μάσσαδαν τὸ φρούριον ἀφῖκται. καὶ βαρυτέρους καὶ τὸν φυγὸν πάρθων ἰουδαίους ἐπείρασεν, ἐπιχλήσαντας μὲν διλωνεκῶς, ἀπὸ δὲ ἐξήκοντα τῆς πόλεως σταδίων ὡδὶ παρεμένεις σπιδνῶς πολὺν χρόνον. ἔνθα κρατήσας ἡρώδης, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀποκτείνας, αὐθις

B εἰς μνήμην τοῦ κατορθώματος ἔκτισεν τὸ χωρίον, καὶ βασιλείοις τε πολυτελεστάτοις ἐκόσμησε, καὶ ἀκροπόλιν ὀχυρωτάτην ἀνεδείματο, ἡρωδείον τε ἐπάλεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ. τοιαῦτα μὲν φεύγοντες καθ' ἡμᾶς, αὐτῷ συνεγένοντο πολλοί. καὶ κατὰ θρῆσσαν γενόμενος τῆς ἰδουμαίας ἰώσηπος ἀδελφὸς ἀπαντήσας, συνέβαλε τοὺς πολλοὺς τῶν ἐπομένων ἀποφορήσασθαι, μὴ δὲ ἂν τοσοῦτον ὄχλον δέξασθαι τὴν μασσάδαν. ἦσαν δὲ

C ὡσεὶ ἑπτακισχιλίους. πεισθεὶς οὖν ἡρώδης, τοὺς μὲν βαρυτέρους δ' χρείας ἀφῆκεν ἀνὰ τὴν ἰδουμαίαν, δοὺς ἐφόδια. μετὰ δὲ τῶν ἀναγκαιοτάτων, τοὺς ἀκμαιοτάτους καταλεχὼν, εἰς τὸ φρούριον ἀπεσώζετο. καταλιπὼν δὲ ἐνταῦθα τοὺς γυναικῶν ὀκταικοσίους φύλακας, καὶ ἀρκοῦσαν παρασκευὴν πρὸς πολιορκίαν, αὐτὸς εἰς τὴν ἀραβικὴν πέτραν ἠπείγετο. παρθυαῖοι δὲ οἱ ἱεροσολύμοις ἐφ' ἁρπαγὴν παραμένοι, τῶν φυγόντων εἰς

D τὰς οἰκείας εἰσέπιπτον, καὶ τὸ βασίλειον, ἀπεχόμενοι μόνων τῶν ὑρκανοῦ χρημάτων, ἃ δὲ ἀπὸ τάλαντα τριακοσίων ἐπελάντων. ἐπετύγχανον δὲ καὶ τῶν ἄλλων, οὐχ ὅσους ἤλπισαν. ὁ γὰρ ἡρώδης ἐκ πολλοῦ τὴν ἀπιστίαν τῶν βαρβάρων ὑφορώμενος, εἰς τὴν ἰδουμαίαν τὰ λαμπρότατα τῶν κειμηλίων προανεσκεύασε, καὶ τῶν αὖτῳ προσηκόντων ὁμοίως ἕκαστος. πάρθοι μὲν τὰς ἁρπαγὰς οὐκ ἐποιοῦντο ὕβρεως ἐχώρησαν, ὡς ἐμπαλῆσαι μὲν ἀκηρύκτου πολέμου τ χώραν ἅπασαν. ἀνάξαντες δὲ ἐκεῖθεν τὴν μαρισαίων πόλιν,

E μὴ μόνον τε καθεῖναι βασιλέα ἀντίγονον, ἀλλὰ καὶ ῥαβδοῦχοι αὐτῷ φασαήλου καὶ ὑρκανὸν δεσμώτας αἰκίσασθαι. ὁ δὲ ὑρκανοῦ μὲν προτέρων αὐτὰ τὰ ὦτα λωβᾶται τοῖς ὀδοῦσιν, ὡς μηδὲ αὖθις ἐκ μεταβολῆς ποτὲ δύνασθαι τὴν ἀρχιερωσύνην ἀναλαβεῖν. δεῖ γὰρ ὁλοκλήρους ἀρχιερᾶσθαι. τ φασαήλου δ' ἀρετῆς ὑστερίζει, φθάσαντος πέτρᾳ προσπαίσαι τὴν κε-

F φαλὴν, ὡς γε σιδήρου καὶ χειρῶν ἐργατ. καὶπερ μὲν ἡρώδου γνήσιον ἑαυτὸν ἀποδείξας ἀδελφὸν, καὶ ὑρκανὸν ἀγωνέσασθαι, ἀνδρειότατα θνήσκει, ποιησάμενος τὴν καταστροφὴν τοῖς κ' τὸν βίον ἔργοις πρέπουσαν. κατέχει δὲ καὶ ἄλλος λόγος, ὡς ἀνενέγκας μὲν ἐκ τῆς τότε θλίψεως, πεμφθεὶς δ' ἰατρὸς ὑπὸ ἀντιγόνου θεραπεύσαι δῆθεν αὐτὸν, ἐμπλήσαι τὸ τραῦμα δηλητηρίων φαρμάκων, καὶ διαφθεῖραι αὐτόν. ὁπότερον δ' ἂν ἀληθὲς ᾖ, τὴν δεχλὴν ἐκ λαμπρᾶν. φα-

G σὶ γοῦν αὐτὸν, καὶ πρὶν ἐκπνεῦσαι, πυθόμενον τῶν γυναικείου τινὸς ὡς ἡρώδης διαφύγοι, νῦν ἔφη δύομαι ἀπαίρειν, τὸν μεταλαβόμενον τοὺς ἐχθροὺς ζῶντα καταλιπών. ὁ μὲν οὖν οὕτως τελευτᾷ. παρθυαῖοι δὲ καὶ τοι διημαρτηκότες ὧν μάλιστα ἐπεθύμουν γυναικῶν, καθιζάσι μὲν ἐν ἱεροσολύμοις ἀντίγονον τὰ πραγματα, δεσμοῦσι δ' ὑρκανὸν ἀναγουσιν εἰς τὴν περσίδα. ἡρώδης δ' σωτερώτερον ἤλαυνεν εἰς τὴν

εἰς τὴν Ἀραβίαν, ὡς ἔτι τοῦ ἀδελφοῦ ζῶντος ἐπειγόμενος A
χρήματα αὐτῷ παρὰ βασιλέως λαβεῖν, οἷς μόνοις πεισθεὶς
ὑπὲρ Φασαήλου τοῦ τετράρχου βαρβάρων ἥλπισε πλεονεξίαν. ἐ-
λογίζετο γάρ, εἰ τῆς πατρῴας φιλίας ἀμνημονέστερος ὁ
ἄραψ γένοιτο, καὶ διὰ δοῦναι δωρεὰν μικρολογώτερος,
δανείσασθαι παρ' αὐτοῦ τὰ λύτρα ῥύσιον θεὶς τοῦ λυτρου-
μένου παῖδα. καὶ γὰρ ἐπῆγετο τὸν ἀδελφιδοῦν ὄντα ἐτῶν
ἑπτὰ. τάλαντα δὲ λέγεται ἑτοιμάσαι τριακόσια δοῦναι, πεσθη-
σόμενος τυχεῖν διδασκαλουμένους. τὸ χρεὼν δὲ ἄρα τοῦ B
αὐτοῦ ἀπαιτῆσαι ἐφθάκει, καὶ Φασαήλου τεθνηκότος εἰς κε-
νὴν ἡρῴδης φιλαδελφίαν. οὐ μὴν ἀλλὰ οὐδὲ θεὸς ἄραψιν
ἤνεγκε φιλίαν μεμίσαιν. ὁ γοῦν βασιλεὺς αὐτῶν μά-
λιστα, πεσπεμψας καὶ ταχὺς ἐκ τῆς χώρας. πεσόν-
τωσεν ἀναστρέφειν, πεφάσκων μὲν χρῆναι πάρθους,
διακηρυκευσαμένους δὲ αὐτοὺς ἐκβαλεῖν ἡρῴδην τῆς ἀρα-
βίας. τοῦ δ' ὅτι πεσαιρούμενος κατασχεῖν τὰ ἀντιπά-
τρου χρέα, καὶ μηδὲν εἰς τὰς ἐκείνου δωρεὰς ἀντιθεῖναι- C
σχεῖν χρῄζουσι τοῖς τέκνοις δυσωπεῖσθαι. συμβούλοις δὲ
ἐχρῆτο τῆς ἀναιδείας τοῖς ὁμοίοις ἀποστερεῖν τοὺς ἀντι-
πάτρου θεὶς καταθήκας ἐξελοῦσιν. ἦσαν δ' οὗτοι
οἱ δυνατώτατοι. ἡρῴδης μὲν δὴ πολεμίους τοὺς ἄραβας
ὁρῶν, διὰ τὰ φιλτάτους ἥλπισε, καὶ τοῖς ἀγγέλοις ἀπο-
κεκαυμένος, ὡς ὑπηνέμισε τὸ πάθος, ὑπέστρεψεν ἐπ'
αἰγύπτου. καὶ τὸ μὲν πρώτην ἑσπέραν, κατὰ τι τῶν ἐπι-
χωρίων ἱερὸν αὐλίζεται τοὺς ἀποπλεύσαντας ἀναλα-
βών. τῇ δ' ἑξῆς εἰς ῥινοκόρουραν πεσελθόντι, τὸν D
θεῖον τοῦ ἀδελφοῦ πάλιν ἀπαγγέλλει. πεσελα-
βὼν δὲ πένθος ὅσον οὐ, ὡς ἀπεδήκατο φρονήσεως, ἧκε
πεσωτέρω. καὶ δὴ βραδέως ὁ ἄραψ μετανοήσας,
ἔπεμψε μὲν ταχὺς τοὺς ἀνακαλέσοντας τὸν ὑβρισμέ-
νον. ἐφθανε δὲ καὶ τοῦτους ἡρῴδης εἰς πηλούσιον ἀφικό-
μενος, ἔνθα τῆς παρόδου μὴ τυγχάνων ἀπὸ τῶν ἐφορ-
μούντων, τοῖς ἡγεμόσιν ἐντυγχάνει. καὶ κεῖνοι τιμῆτε φή-
μῃ, καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦνδρὸς αἰδεσθέντες, πεσπέμ- E
πουσιν αὐτὸν εἰς ἀλεξάνδρειαν. ὁ δὲ παρελθὼν εἰς
τὴν πόλιν, ἐδέχθη μὲν λαμπρῶς ὑπὸ κλεοπάτρας;
στρατηγὸν ἐλπίζουσης ἕξειν, εἰς ἃ παρεσκεύαζετο. ἀλ-
λὰ χρησαμένη δὲ τοῖς θεραπείαις τῆς βασιλίδος, καὶ
μήτε τὴν ἀκμὴν τοῦ χειμῶνος ὑποδείσας, μήτε τοὺς
κατὰ τὴν ἰταλίαν θορύβους, ὅπῃ ῥώμης ἔσται. κινδυ-
νεύσας δὲ πεῖ τὴν παμφυλίαν; καὶ δ' φόρτου τὸ
πλεῖον ἐκβαλών, μόλις εἰς ῥόδον διασώζεται, σφό-
δρα τοῦ πεὸς κάσσιον πολεμίου πεπυχωμένου. δε- F
χθεὶς δὲ ὑπὸ πτολεμαίου καὶ σεραφίωνος τῶν φίλων;
καὶ ὡς ἐν ἀπορίᾳ χρημάτων ὤν, ναυπηγεῖται τριήρη
μεγίστην. ἐν ᾗ μετὰ τῶν φίλων εἰς βρεντέσιον καταπλεύ-
σας, κἀκεῖθεν εἰς ῥώμην ἐπειχθείς, πρώτου διὰ τὴν
πατρῴαν φιλίαν ἐνετύγχανεν ἀντωνίῳ, καὶ τοὺς τε
αὐτοῦ, καὶ τὰ γένους συμφορὰς ἐκδιηγεῖται. ὅτι τε
τοὺς οἰκειοτάτους ἐν φρουρίῳ καταλιπὼν πολιορ-
κουμένους, διὰ χειμῶνος πλέοντα ἐπ' αὐτὸν ἱκέ-
της. ἀντωνίου δὲ ἥπτετο πεὸς τὴν μεταβολὴν οἰ-
κτῖρος, καὶ μνήμην μὲν τῆς ἀντιπάτρου ξενίας· τὸ δὲ
ὅλον, καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ δ' παρόντος ἀρετὴν, ἔγνω-
κε τότε βασιλέα καθιστᾶν ἰουδαίων, ἐν πεσπέρου αὐ-
τὸν ἐποίησε τετραρχίαν. ἐνῆγε δ' οὐκ ἔλαττον τὸ εἰς ἡ-
ρῴδην φιλοτιμίας, ἢ πεὸς ἀντίγονον διαφορά. τὸν
γὰρ δὴ σεσιῶδη τε καὶ ῥωμαίων ἐχθρὸν ὑπελάμβανε.

A in Arabiam, velut adhuc vivo fratre ſuo feſtinabat: ut pecunias à rege acciperet, quibus ſolis exoratum iri pro Phaſaelo ſperabat avaritiam Barbarorum. Etenim cogitabat, ſi Arabs minus memor fuiſſet paternæ amicitiæ, animoque liberali parcior, vel mutuum ab eo ſumere, qvod redemptionis cauſa præberet: pignori oppoſito ipſius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filium, ſeptem annos natum: trecentaque talenta dare decreverat, interpoſitis precationi Tyriis. Sed profecto ſtudium fortuna prævenerat: & Phaſaelo mortuo nequicqvam fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas ſalvam amicitiam reperit. Denique Malichus rex eorum præmiſſis qui hoc admonerent, quamprimum reverti eum ex finibus ſuis jubet, ſimulatione quidem Parthos per legatos petiſſe ut Herodem Arabia pelleret: certa vero cauſa fuit, qvod vicem Antipatro debitam negare propoſuerat, neque pro beneficiis ab eo perceptis aliquid ejus filiis gratiæ rependere, conſolationis egentibus, Impudentiæ vero ſuaſores habebat, qui Antipatri vellent abjurare depoſita. Erant autem circa eum potentiſſimi. Proinde Herodes ubi Arabas ex ea ſibi cauſa hoſtes eſſe deprehendit, unde amiciſſimos exiſtimabat, eaque reſpondit nunciis, quæ dolor imperavit, Ægyptum verſus recedit. & prima quidem veſpera in quoddam agreſte fanum, dum poſt ſe relictos reciperet, divertit. Poſtero autem die cum Rhinocoluram perveniſſet, fratris ei mors nunciatur. acceptoque tanto luctu, qvantum curarum æſtum depoſuit, ibat ulterius. Itaque Arabem ſero facti pœnituit: & qui revocarent eum, quem contumelioſe tractaverat, velociter miſit. Herodes autem in Peluſium pervenerat: ibique tranſitu prohibitus ab ejus rei ſpeculatoribus, rectores adit: & illi famam viri dignitatemque reveriti, Alexandriam eum proſeqvuntur. Ingreſſus autem civitatem, à Cleopatra honorifice ſuſceptus eſt, decem ſibi militum fore eum ad ea quæ parabat, exiſtimante. Poſthabitis autem reginæ precibus, neque hyemis aſperitatem neque marina diſcrimina, quo minus navigaret Romam, extimuit. Circa Pamphiliam vero peticlitatus majore oneris parte rejecta, vix in Rhodum vehementer bello Caſſii vexatam, ſalvus evadit. Amicorum autem ſuorum, Ptolemæi & Saphinii receptus hoſpitio, licet rei pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat navim triremem: eaque cum amicis delatus Brunduſium, atque inde continuo Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primum convenit Antonium: eique tam ſuas quam totius generis clades exponit: qvodque affinibus ſuis in caſtello relictis, atque obſidione cinctis ad eum hyeme ſupplex navigaſſet. Itaque tantæ miſerationis caſu miſeratus Antonius, & memoria quidem junctæ cum Antipatro dexteræ, tum vero ipſius qui aderat contemplatione virtutis, etiam tunc eum regem conſtituere propoſuit Judæorum, qvem ipſe tetrarcham antea fecerat. Non minus autem quam favore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & ſeditioſum, & Romanis inimicum eſſe arbitrabatur.

Ant. lib. 14. cap. 15.

Cæsarem quidem habebat multo qvam ipse paratius renovantem Antipatri expeditiones, qvas in Ægypto cum ejus patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis benevolentiam: cum præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Verumtamen & senatum convocabat ubi Messala, & post eum Atratinus, astante Herode, patris ejus merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequebantur, qvo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solum qvod intra breve tempus is dissidere cœpisset, verumetiam quod antea qvoqve populo Romano despecto, Parthorum suffragio regnum curavisset accipere. His autem commoto senatu, cum Antonius etiam bello contra Parthos gerendo utile esse diceret Herodem regem creari, omnes assentiuntur. Dimissoque senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cum aliis magistratibus antecedebant, cæsuri hostias, decretumque senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

A κρίσεως μὲν ἂν ἔτυχεν ἐπιμότερον αὐτὸ τὰς ἀντιπάτρου στρατείας ἀνανεούμενον, ἃς κατ' Αἴγυπτον αὐτῷ τῷ πατρὶ συνδιήνεγκε, τήν τε ξενίαν, καὶ τὴν ἐν ἅπασιν εὔνοιαν, ἐρῶντό γε μὴν καὶ τὸ ἡρῴδου δραστήριον. σωτῆρα δὲ καὶ τὴν βουλὴν ἐν ἡμέσαλᾳ, καὶ μετ' αὐτὴν ἀτρατῖνος ὠνόμασεν· ἐμοὶ τὸν ἡρῴδην, τάς τε πατρῴους εὐεργεσίας, καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς ῥωμαίους εὔνοιαν διεξήεσαν, ἀποδεικνύντες ἅμα καὶ πολέμιον τὸν ἀντίγονον, ἐξ ὧν οὐ μόνον διηνέχθη πεχιον, ἀλλ' ὅτι καὶ παρὰ πάρθων λαβεῖν τὴν ἀρχὴν, ῥωμαίους ὑπερεώων, τῆς δὲ συγκλήτου πρὸς ταῦτα κεκινημένης, ὡς παρελθὼν αὐτῶν, καὶ πρὸς τὸν κατὰ πάρθων πόλεμον βασιλέων ἡρῴδην συμφέρειν ἐλέγθη, ἐψηφίζοντο πάντες. λυθείσης δὲ τῆς βουλῆς, αὐτοκράτωρ μὲν καῖσαρ, μέσον ἔχοντες ἡρῴδην ἐξήεσαν. προῆγεν δὲ σὺν ταῖς ἄλλαις ἀρχαῖς, οἱ ὕπατοι, θύοντες τε, καὶ τὸ δόγμα ἀναθήσοντες εἰς τὸ καπιτώλιον. τῇ πρώτῃ ἡρῴδου τῆς βασιλείας ἡμέρᾳ. αὐτοκράτωρ εἰσέβη αὐτόν.

B

C

CAP. XII.

De bello Herodis è Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones *Ant. lib 14 cap. 23.*

EOdem vero tempore Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat. aliis quidem vi- D ctui necessariis abundantes, aquæ autem inopes. Unde Josephus quoque frater Herodis cum ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quod eorum quæ in Herodem commiserat, Malichum pœniteret: castellumque reliqvisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat. adeo E ut etiam ultro in Antigoni militem eruptiones auderent: multosque nunc aperto prælio, nunc insidiis neci darent: non tamen illis omnia pro voto cedebant, sed ipsi quoque interdum cum adverso casu revertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos à Syria, post illos in Judæam venit: verbo quidem ut Josepho & qui una obsidebantur, ferret auxilium: re autem vera, ut pecunias auferret F Antigono. Itaque cum non longe ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit. Silonem vero cum paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adjumento fore, Silonem interim placabat: ut pendente spe, nihil in- *Ant lib 14. cap. 24.* quietaret. Jam vero navi ex Italia in Ptolemaidem devectus Herodes, non parva manu coacta G externorum atque gentilium, per Galilæam adversus Antigonum properabat, Ventidii & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, ut Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Ventidius quidem turbas in civitatibus, quæ propter Parthos evenerant, componebat. Silonem vero Antigonus in Judæa mercede corruperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, qvo magis iter promovebat, augebantur ejus copiæ. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit, & propositum habebat præmium necessarium Massadam, ut primum affines suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Joppe. Hæc enim prius, qvod hostilis esset, eximenda

ΚΕΦ. ιβ.

ΠΑρὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον, ἀντίγονος ἐπολιόρκει τοὺς ἐν μασάδᾳ, τοῖς μὲν ἄλλοις ἀπταίστοις ἀφθόνου μένους, ἀπανίζοντας δὲ ὕδατος. διὸ καὶ ἰώσηπος ὁ ἀδελφὸς ἡρῴδου σὺν ἀφανεστάτοις τῶν οἰκείων, ὁρμὰν ἐβουλεύετο εἰς ἄραβας, ἀκηκοὼς τῶν εἰς ἡρῴδην ἁμαρτημάτων μάλχῳ μεταμέλειν. κἂν ἔφθη καταλιπὼν τὸ φρούριον, εἰ μὴ τῇ τὴν νύκτα τῆς ἐξόδου σωτὴρ ἐπλεῖσεν ὕσας. τῶν γὰρ σκευοφόρων ὑδάτος ἀναπεπλησθέντων οὐκ ἔτ' ἔσχεν φυγῆς, ἀλλ' ἐπῆσαν ἤδη τοῖς περὶ ἀντίγονον. καὶ τὰ μὲν, φανερῶς συμπλεκόμενοι, τὰ δὲ λοχῶντες συχνοὺς διέφθειρον. οὐ μὴν ἐν ἅπασιν εὐτύχουν, ἔστι δ' ὅπη καὶ αὐτοὶ πταίοντες ἀνέστρεφον. καὶ τοῦτο βεντίδιος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς πεμφθεὶς ὑπὸ συρίας πάρθους ἀνήρει μετ' ἐκείνους εἰς ἰουδαίαν παρεβάλε, λόγῳ μὲν ὡς βοηθήσων τοῖς περὶ ἰώσηπον, ἔργῳ δ' ἀντίγονον δεησόμενος. ἔγγιστα γοῦν ἱεροσολύμων αὐλισάμενος, ὡς ἐπεπλήσθη χρημάτων, αὐτὸς μὲν ἀνεχώρει μετὰ τῆς πλείστης δυνάμεως. σίλωνα δὲ συμμεῖξαι τὴν καταλείπει, ὡς μὴ καταφωρον τὸ λῆμμα ποιήσῃ πάντας ἀπαναστάσας. ἀντίγονος δὲ πάλιν ἐλπίζων πάρθους ἐπαμύνειν αὐτῷ, σίλωνα πως ἐθεράπευεν, ὡς μηδὲν ἐνοχλεῖν πρὸς τὰς ἐλπίδας. ἤδη δὲ ἡρῴδης καταπεπλευκὼς ἐκ τῆς ἰταλίας εἰς πτολεμαΐδα, καὶ συναγηοχὼς δυνάμιν οὐκ ὀλίγην, ξένων τε καὶ ὁμοφύλων, ἤλαυνε διὰ τῆς γαλιλαίας ἐπ' ἀντίγονον, συλλαμβανόντων βεντιδίου τε καὶ σίλωνος, οὓς δέλλιος ὑπ' ἀντωνίου πεμφθεὶς, ἡρῴδῃ συγκαταξὺν ἔστεισεν. ἐτύγχανε δὲ βεντίδιος μὲν, ἐν ταῖς πόλεσι, τοὺς διὰ πάρθους ταραχὰς καθιστάμενος, σίλων δ' ἐν ἰουδαίᾳ, χρήμασιν ὑπ' ἀντιγόνου διεφθαρμένος. οὐ μὴν ἡρῴδης ἰσχύος ἦπερ, προϊόντι δὲ αὐτῷ, καθ' ἡμέραν ηὔξετο τὰ τῆς δυνάμεως, καὶ πάλιν ὀλίγων, πᾶσα γαλιλαία προσέῤῥετο. προσῆκτο μὲν οὖν τὸ ἀναγκαιότατον ἀγώνισμα μασάδα, καὶ τὸ ῥύσασθαι, πρῶτον τοὺς οἰκείους ἐκ τῆς πολιορκίας. γίνεται δ' ἐμπόδιον ἰόππη. ταύτῃ γὰρ, ἐχέλει πολεμίαν οὖσαν, ἐξελεῖν πρῶ-

πρότερον, ὡς μὴ χωρὶς αὐτῶν ἐπὶ Ἱεροσολύμων, καὶ νώτοις τὰ τοῖς ἐχθροῖς ἔρυμα καταλίποιτο. σιλλεῖ δὲ Σίλων ἀσμένως τῆς ἀπαναστάσεως πρόφασιν εὑρών. ὡς δὲ προσέκειντο ἰδιῶται διώκοντες, ἐπὶ τούτους ἡρώδης ἐκ δρομῶν μετ' ὀλίγου σίφους, τρέπει καὶ ταχέως, καὶ σίλωνα ἀμαυρώσει κακῶς ἀμυνόμενον. ἔπειτα ἰόππην ἑλὼν, πρὸς τὴν μασσάδαν ῥυσιάμενος τοὺς οἰκείους ἤπειγετο. καὶ τῶν ἐπιχωρίων, οὓς μὲν πατρῴα φιλία προσῆγεν, οὓς δὲ τὸ αὐτοῦ κλέος, οὓς δὲ ἐξ ἀμφοῖν εὐεργεσίας ἀμοιβὴ. πλείστους γε μὴν ἐλπὶς, ὡς ἐκ βασιλέως βεβαίως. δυσκίνητος δὲ ἤδη δύναμις ἤθροιστο. προϊόντα δ' ἀντίγονος ἐπήρλε, τὰ πιτήδεια τῶν παρόδων προλοχίζων. ἐν οἷς οὐδὲν, ἢ μικρὰ τοὺς πολεμίους ἔλαπτεν. ἡρώδης δὲ τοὺς τὰ ἐκ μασσάδας οἰκείους ὡς ῥᾳδίως, καὶ βρῆσιν τὸ φρούριον, ἤγει πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. σιλλεῖ δὲ αὖτις τὸ μὲν σίλωνος στρατιωτικὸν, καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως τλεῖ ἰσχυῶ καταπλαγέντες. στρατοπεδευσαμένου δὲ καὶ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα ὑπ' αὐτὸν οἱ ταύτης φύλακες, ἐτόξευόν τε καὶ ἐξεκόντιζον αὐτούς. ἄλλοι δὲ καὶ σίφος ἐκ θέοντες, ἀπεπειρῶντο τῶν προπαγμάτων. ἡρώδης δὲ, τὸ μὲν πρῶτον, κηρύσσειν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἐκέλευεν, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ τὰ παρεῖται δὴ δῆμου, καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς πόλεως, μηδὲν μήτε τοὺς ἐχθροὺς ἀμυνόμενον, δώσων δὲ καὶ τοῖς διαφορωτάτοις ἀμνηστίαν. ἐπεὶ δὲ ἀντιπαρήγορουν οἱ περὶ τὸν ἀντίγονον, οὔτε κατακούειν τῶν κηρυγμάτων ἐῶν πηδᾶς, οὔτε μεταβάλλεσθαι, τὸ λοιπὸν ἀμυνέσθαι τοὺς λιθοβόλους τείχους ἐπέτρεπε τοῖς σφετέροις. οἱ δὲ, ταχέως ἅπαντας ἀπὸ τῶν πύργων ἐτρέψαντο τοῖς βέλεσιν. ἔνθα δὴ καὶ σίλων ἀπεκαλύψατο τλεῖ δωροδοκίαν. ἐπιπλασάμενος δὲ πολλοὺς στρατιωτῶν, αὐτάνιν ἐπιτηδείων ἀναβοᾶν, καὶ χρήματά τε εἰς τροφὰς αἰτεῖν, αἰτίαν τε σφᾶς χειμερεμοῦντας εἰς τοὺς ἐπιτηδείους τόπους, ἐπειδὴ τὰ περὶ τλεῖ πόλιν ἅπαντα ἔρημα, πάντα τῶν περὶ ἀντίγονον προαναπεπλασμένων, φαίνει τε τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀναχωρεῖν ἐπειρᾶτο. ἡρώδης δ' ἐντυγχάνων τοῖς τε ὑπὸ τὸν σίλωνα ἠγεμόσι, καὶ καὶ πολλοῖς στρατιώταις, ἐδεῖτο μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν, ὑπό τε κρημνῶν καὶ ἀντωνίου καὶ τῆς συγκλήτου προπεμφθέντα. λύσειν δὲ καὶ ἡμέρου αὐτῶν τὰς ὀφειλάς. καὶ μὴ τλεῖ δέησιν, δ' ἕως ὁρμήσας αὐτὸς εἰς τλεῖ χώραν, παύτλω αὐτοῖς ἐπιτηδείων ἀφθονίαν ἐκόμισεν, ὡς πάσας ἀποκόψαι τὰς σίλωνος προφάσεις. εἰς τε τὰς ἑξῆς ἡμέρας μὴ ἀφαιρεῖσθαι τλεῖ χορηγίαν προσυόμενος, ἐπέστελλε πόλεσι τῇ σαμάρειαν, φέρειν τὴν πόλιν αὐτῶν, σῖτον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ βοσκήματα καταλύειν εἰς ἱεριχοῦντα. ταῦτ' ἀκούσας ἀντίγονος, διέπεμψε πρὸς τὴν χώραν, εἴργειν καὶ λοχᾶν τοὺς σιτηγούς κελεύων. οἱ δ' ὑπήκουον, καὶ πολὺ πλῆθος ὁπλιτῶν ὑπὸ τὴν ἱεριχοῦντα συνεθροίσθη. διεκαθέζοντο δ' ἐπὶ τῶν ὀρέων ὡς φυλάσσοντες τοὺς πεπιτηδευκότας. οὓς μὲν ἡρώδης ἠρέμει. δέκα δὲ σπείρας ἀναλαβὼν, ὧν πέντε μὲν ἦσαν καὶ, πέντε δ' ἰουδαίων ἦσαν, ἔχουσαι καὶ μισθοφόρους μιγάδας, πρὸς οἷς ὀλίγους τῶν ἱππέων, ἐπὶ τλεῖ ἱεριχοῦντα ὡδήγησε. καὶ τλεῖ μὲν πόλιν

A videbatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem jungit agmina, invenisse gaudens resistendi occasionem, qvod cum persecutio premeret Judæorum. Hos autem Herodes parvæ manus excursatione perterritos, mature in fugam vertit, & Silonem male repugnantem, periculo eripit. Deinde capta Joppe, suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigénarum alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos utriusque beneficiis debita vicissitudo: plurimos tamen spes, ut a rege certissimo. Jamque validissimas quæsierat militum copias: sed Antigonus iter ejus impediebat, loca insidiis opportuna præoccupans, unde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facile receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex civitate junxerunt, virium ejus timore perculsi. Castris autem positis ad occiduam regionem oppidi, custodes ejus partis ipsum sagittis & jaculis impetebant: ab aliis vero per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autem primo circa muros præconis voce declarari jussit, populi se bono & saluti civitatis advenisse: pœnasque ab nullo quamvis manifesto inimico repetiturum, sed discordissimis etiam offensarum oblivionem daturum. Deinde cum allocutionibus contrariis pars Antigoni obstaret, quo minus aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare qvispiam posset, qvod reliqvum erat, suis imperat murorum defensores deturbare: atqve illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam verterunt. Ibiqve tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis, qui rebus egere se necessariis acclamarent, pecuniamqve alimentis poscerent, atqve hyemandi gratia in loca opportuna dimitti (nam civitati proxima deserta erant, ita omnibus ab Antigono antè provisis) & incitabat exercitum, & ipse recedere conabatur. Herodes autem non solùm duces qvi Siloni parerent: sed etiam milites ubi plurimi essent conveniendo, rogabat ne se destituerent, qvem scirent à Cæsare & Antonio & senatu deductum in uno die pollicitus eos penuria solvere. Deinde hæc precatus ipse agros adit: tantamqve his exhibuit copiam commeatus, ut Silonis omnes accusationes perimeret. simulqve prospiciens, ne vel in posterum ministrare desinerent, accolas Samariæ per epistolas admonebat (nam civitas ejus se clientelæ dederat) ut alimenta & vinum & oleum, & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc ubi audivit Antigonus, statim qvi frumentatu hostes prohiberent, atqve insidiis opprimerent, per agros dimittit. Illiqve jussis obediunt, & magna jam manus armatorum super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebant, siqvi exportarent victui necessaria speculantes. Nonnamen Herodes otiosus erat, sed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorum, & quinque Judæorum, quibus permixti erant etiam mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta pervenit: & civitatem quidem

vacuam habitatoribus reperit, quingentos vero cum mulieribus ac familiis montium occupasse cacumina. & hos quidem captos dimisit: Romani autem in reliquam civitatem irruunt, eamque diripuere, cum plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præsidio collocato, reversus est: Romanumque militem in his quæ sibi accesserant civitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum dimisit: Antigonus qvoqve Silonis corruptione meruit, ut exercitus partem Lyddenses susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura soluti, rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quiescebat, sed Idumæam duobus millibus peditum & quadringentis equitibus, misso etiam fratre suo Josepho, communivit, ne quid novi cum Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum aliis quos ex Massada liberaverat affinibus suis in Samariam translata, ibique tutissimè collocata ut cætera Galilææ subverteret, atque Antigoni præsidia expelleret, proficiscitur. Cumque Sephorim, licet vehementissime niteretur, pervenisset, facillime civitatem capit, custodibus ejus ante aggressionem fuga dilapsis: ibique suis militibus, quos hyems fatigaverat, recreatis (erat enim magna copia commeatus) adversus latrones in speluncis degentes direxit animum: qui pleraque illius regionis incursantes, non minoribus quam belli cladibus incolas afficiebant. Præmissis autem tribus peditum cohortibus, unaque ala equitum in vicum Arbelam, ipse diebus quadraginta post cum reliqua manu supervenit. Nec tamen ejus incursum hostes extimuere, sed armati obviam procedebant, peritia bellatoris fisi, & ferocitate latronis. Deinde prælio commisso, dextro ipsorum cornu sinistrum Herodis in fugam pellitur. Ille autem de suo dextro circumgressus, velociter subvenit, & suos quidem à fuga retrahit: irruendo autem in hostes impetum persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes violentiæ concesserunt: qui tamen eos usque ad Jordanem cædendo persequebatur: & magna fugientium parte peremta, cæteri trans fluvium disjecti sunt: & Galilæa metu est purgata, nisi quod in speluncis latitantes reliquerant, eorumque causa diutius ibi remorandum fuit. Quamobrem primum laboris fructum militibus rependebat, centum quinquaginta argenti drachmas singulis dividendo: eorumque ducibus multiplicatam summam ad hyberna mittendo. Pheroræ autem fratri minimo scripsit, ut & foro venalium consuleret, muroque castellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo curata sunt. Interea circum Athenas versabatur Antonius. Ventidius autem ad bellum contra Parthos Silonem atque Herodem accersit: mandato eis per epistolas, ut Judææ statum ante componerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silone dimisso, ipse adversum latrones in speluncis habitantes movet exercitum. Illæ autem speluncæ in præruptis montibus erant, undiqve inaccessæ, transversosque tantum ac perangustos ascensus habebant: saxumque ab earum fronte usque ad fauces altissimas pertingebat,

Ant. lib. 14. cap. 24.

Ant. lib. 14. cap. 25.

Α κατέλειμμένων δὲ ἐν ὄρει πεντακοσίους ἢ τὰ ἄκρα καταλαβόντας σὺν γυναιξὶ καὶ ἡνίαις. αὐτοὺς μὲν οὖν ἀπολυθῆναι λαβών, ἐφ' ἑαυτοῦ ὄντας, τὰ λοιπὰ ἄφθονα διήρπασαν, πλήρεις καταλαμβάνοντες τὰς οἰκίας παντοίων καὶ μυρίων ἱερεχθέντος μὲν ἐν Φρουρᾶν ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν ὑπέστρεφε, καὶ χειμερεῦσαν τὴν ῥωμαϊκὴν στρατιὰν εἰς τὰς προσεχωρηκυίας πόλεις διέπεμψε, ἰουδαίαν καὶ γαλιλαίαν, καὶ σαμάρειαν. ἐπέτυχε δὲ καὶ
Β ἀντίγονον ἤδη τῆς σίλωνος δωροδοκίας ὑπανδέξασθαι τὴν στρατιὰν μοῖραν ἐν λύδδοις ἱεραπολίταις αὐτωνίου. καὶ ῥωμαῖοι μὲν ἐν ἀφθόνοις διῆγον ἀνειμένοι τῶν ὅπλων. ἡρώδης δὲ οὐκ ἠρέμει. ἀλλὰ τὴν μὲν ἰουδαίαν διχιλίοις πεζοῖς καὶ τετρακοσίοις ἱππεῦσι διελάμβανε, πέμψας τὸν ἀδελφὸν ἰώσηπον, ὡς μὴ νεωτερισθείη πρὸς ἀντίγονον· αὐτὸς δὲ τὴν μητέρα, καὶ τοὺς ἐκ μαρίδας οἰκείους ἐξήγαγε, μεταγαγὼν εἰς σαμά-
C ρειαν. καὶ καταστησάμενος ἀσφαλῶς, ἦει τὰ λοιπὰ τῆς γαλιλαίας καταστρεψόμενος, καὶ τοὺς ἀντιτάξεις φρουρὰς ἐξελάσων. πρὸς δὲ τὴν σίφωρα ἐν νεφελῇ σφοδρωτάτῳ χειμῶνος ἀκμὴν ἐπιλαμβάνει τὴν πόλιν, καὶ τῆς ἐφόδου τῶν φυλάκων ἐκφυγόντων. ἔνθα τοὺς ἐπομένους ὑπὸ χειμῶνος κακωθέντας ἀνέλαβεν, πολὴν δὲ καὶ ἀφθονίαν τῶν ἐπιτηδείων, ὅτι τοὺς ἐν τοῖς ἀπηλαίοις ὥρμητο λῃστὰς, οἱ πλείω τῆς χώρας κατεῖχον, οὐκ ἐλάττω κακὰ πολ-
D μεῖν διετίθεσαν τοὺς ἐπιχωρίους. πεσπείμψας δὲ πεζῶν τρία τέλη, καὶ μίαν ἴλην ἱππέων πρὸς ἀρβήλα κώμην, αὐτὸς μετὰ πεντακοσίους ἡμέρας ἐπῆλθε μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως. οὐ μέντοι πρὸς τὴν ἔφοδον ἔδοσαν οἱ πολέμιοι, μετὰ δὲ τῶν ὅπλων ἀπλήτων, τὴν μὲν ἐμπειρίαν πολεμικὴν ἔχοντες, τὸ δὲ θράσος λῃστρικόν. συμβαλόντες γοῦν τῷ σφετέρῳ δεξιῷ τὸ δεξιὸν μέρος τῶν ἡρώδου τρέπονται, πρελθὼν δὲ πα-
E χέως ἡρώδης σὺν ἑαυτοῦ δεξιοῦ, προσβοήθει. καὶ τὸ μὲν οἰκεῖον ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς φυγῆς. τοὺς δὲ διώκοντας ἐμπίπτων, ἀνέκοψε τὴν ὁρμὴν, μέχρι τοῦ κῦ σῶμα προσβολὰς μὴ φέροντες, ἐνέκλινον. ὁ δὲ, ἕως ἰορδάνου πτείνειν ἤρξατο, καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν μέρος διέφθειρεν, οἱ λοιποὶ δὲ ὑπὲρ τὸν ποταμὸν ἐσπεδάσθησαν, ὡς μηκέτι τὴν γαλιλαίαν κεκαθάρθαι φόβων, πολὺ καθῆσσον οἱ τοῖς ἀπηλαίοις ἐμφιλόνεικοι
F ὑπελείποντο, καὶ ὅτι τούτοις ἐδόκει ἀμύνεσθαι. διὸ δὴ πρώτων τοῖς στρατιώταις τὰς ἐκ τῶν πεπονημένων ὀπώρας ἀπέδιδου, ἀνέμεσιν ἑκάστῳ δραχμὰς ἑκατὸν πεντήκοντα ἀργυρίου, καὶ τοῖς ἡγεμόσι πολυτελεστέρα διέπεμψεν εἰς οὓς ἐχειμέριζον σταθμούς. φερώρᾳ δὲ τῷ νεωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν ἐπέστελλε τῆς περὶ ἀγορᾶς αὐτοῖς πωλήσεως φροντίσαι, καὶ τεχίζειν ἀλεξάνδρειον. καὶκεῖνος ἀμφοτέρων ἐπεμελήθη, ἐν ᾧ τούτῳ πρὸς μὲν ἀθήνας διῆγε ἀντώνιος. βεντίδιος δὲ ὅπως τὸν πρὸς πάρθους πόλεμον σίλωνά τε καὶ ἡρώδην μετεπέμπετο, κατεσκοπεῖτο προτέρους ἀπιέναι, τὸν μὲν ἰουδαίαν. ἡρώδης μὲν οὖν σίλωνα πρὸς βεντίδιον ἀπελύσας, αὐτὸς ἐπὶ τοὺς ἐν τοῖς ἀπηλαίοις ἐστράτευσεν. τὰ δὲ ἀπήλαια τοῦτο πρὸς ἀπομνημονεύεσιν ὄρεσιν ἐν σιδαμόθεν προσκειται, πλαγίας ἢ ἀνόδους μόνον ἔχοντα στενοτάτας. ἡ ἢ κατὰ μέτωπον αὐτῶν πέτρα κατατείνει εἰς βαθυτάτας φάραγγας, ὀρθὴ

ἐρθῶ· ὑπερέσεσθαι τ χαράδρας. ὡς τε τ βασιλέα μέχρι πολλ μὲν ἀπορᾶν πρὸς τὸ ἀμήχανον τ τόπ, πλείστων δ' ὑπονοίᾳ χρήσιος σφαλερωτάτῃ. τοὺς γὰρ ἀλκίμους καθιμῶν ἐν λάρναξιν ἐνίᾳ τοῖς στομίοις. εἰ δ' ἀπίστατόν τε αὐτοὺς σφῶν ἡγεῖτο, καὶ πῦρ ἐνίεσαν τοῖς ἀμυνομένοις βληθείς δ' ἐξ αὐτῶν κ πρεσβύτ τινας ἡρῴδης, ἐκήρυξεν ἀποχωρεῖν πρὸς αὐτόν. τ δ' ἐξελευσίας μὲν ἀδεὲς προσέθετο, καὶ τ βιαζομένων δ' πολλοὶ τ αἰχμαλωσίας προείλοντο θάνατον. ἔνθα καὶ τ γηραιῶν τις ἐπὶ παίδων πατὴρ μ τ μητρὸς, δεομένους τὰς παῖδας ὑπερέψαι σφίσιν ἐξελθεῖν ὑπὸ δεξιᾷ κλίνῃ πρόπω τοιῶδε καθ' ἕνα προϊέναι κελεύσας, αὐτὸς ἵστατο θύρᾳ τ στομίου, κ τ τὰς προϊόντα τῶν υἱῶν ἀπέσφαττεν. ἐξ ὑπωπῆς δ' ἡρῴδης ἀποβλέπων, τό τε πάθ συνεχώρει, καὶ τῷ πρεσβύτ δεξιὰν ὤρεγε, φείσασθ τῶν τέκνων παρακαλῶν. ὁ δ', πρὸς ὀδὸν ἐνδοὺς τ λεγομένων, ἀλλὰ καὶ προσυνειδήσας τ ἡρῴδῃ εἰς ἀπιστότητα, ὑπὸ τοῖς πᾶσιν ἀναιρεῖ κ τ γυναῖκα, καὶ καταβαλὼν κ δ κρημνῶν τοὺς νεκροὺς τελευταῖον καὶ ἑαυτ ἐφῆκεν. χρόνου δ' οὕτω τὰ σπήλαια, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς ἡρῴδης καταλιπὼν δ' ἔρατῆ μοίραν ὅσην ἀποχρήσειν ἐπελάμβανε πρὸς τὰς ἐπαναστάσεις, καὶ Πτολεμαῖον ἐν αὐτ, ὑπὸ σεμνάρειαν ἐστέρεφεν, ὁπλίτας μὲν τρισὶ χιλίους, ἱππεῖς δ' ἄγων ἑξακοσίους ἐπ' Ἀντίγονον. ἔνθα πρὸς τ ἀποχώρησιν αὐτ λαβόντες ἄδειαν, οἷς ἔθος ἦν θορυβεῖν τὴν Γαλιλαίαν, κτείνουσι μὲν Πτολεμαῖον τὸν ἔρατηγὸν ἀδοκήτως προπεσόντες, ἐπέρχονται δὲ τὴν χώραν πιοῦμοι τὰς ἀναφυγὰς εἰς τὰ ἕλη, καὶ τὰ δυσερεύνητα τῶν χωρίων. πυθόμενος δ' ἡρῴδης τὴν ἐπανάστασιν, ἅμα τάχους ἐπεβοήθ. καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν πλῆθος διέφθειρεν. τὸ φρούρημα δ' πάντα πολιορκίας ἐξελών, ὑπατίμιον τ μεταβολῆς εἰσπράξατο παρ' τ πολεμίων ἑκατὸν τάλαντα. ἤδη δ' πέρθων μὲν ἐξεληλαμένων, ἀνῃρημένα δ' πάντων, βεντίδιος ὑπαγγέλλει· Ἀντωνίου σύμμαχους πέμπ ἡρῴδῃ κ Ἀντιγόνου χιλίους ἱππεῖς, καὶ δύο τάγματα. τούτων τὸν ἔρατηγὸν μαχαιρᾶν Ἀντίγονος ἱκέτευε δι' ὑπαγγελῶν ἑαυτῷ βοηθὸν ἀφικέσθαι. πολλὰ πρός τε τῆς ἡρῴδου βίας, καὶ ἐπηρείας τῆς βασιλείας ἀποδυρόμενος, καὶ χρήματα δώσειν ὑπισχνούμενος, ὁ δ', ἀλλ' καταφρονήσας πέμψαντος, ἄλλως τε καὶ πλέον ἡρῴδου διδόντος, εἰς μὲν τὴν προθεσίαν, οὐχ ὑπήκουσεν. ὑπακούει δὲ νόμῳ φιλίαν, κατάσκοπος ἦ τῶν Ἀντιγόνου πραγμάτων, ἡρῴδῃ μὴ πιθεὶς ἀποστεῖλαι. προσαιτοῦντος δ' αὐτ τὴν Μάρνειαν Ἀντίγονος, τὴν πόλιν ἀπέκλεισε, καὶ ἀπὸ τῶν τειχῶν ὡς πολέμιον ἠμύνατο, μέχρις οὗ δύνατο μαχαιρᾶς, εἰς ἀμμασοῦτα πρὸς ἡρῴδην ἐχώρει, καὶ πρὸς τὴν Ἀμαθουσίαν πεθυμοῦντος, ὅσοις ἐπετυγχάνειν Ἰουδαίοις ἀνῄρει, μηδεμίαν τῶν ἡρῳδείων φειδὼ ποιούμενος, ἀλλ' ὡς ἀντιγνώμοις χρώμενος ἅπασιν. ἐφ' οἷς χαλεπαίνας ἡρῴδης, ὥρμησε μὲν ἀμύνασθ μαχαιρᾶν ὡς πολέμιον, κρατήσας δ' τ ὀργῆς ἤλαυνε πρὸς ἀντώνιον κατηγορήσων δ μαχαιρᾶ παρανομίας. ὁ δ' ἐν Ἀμαθοῦντι ἦ ἡμαρτημένων ἤδη μεν, ταχέως μεταδιώκει τε τ βασιλέα, καὶ πολλὰ δεηθείς, ἑαυτῷ Ἀμαθαίτῃ. ὁ μὲν ἡρῴ-

A rectum vallibus imminens, ut aliquandiu quidem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus esset. Postremo autem placuit, ut molimine uteretur satis incauto. Etenim valentissimus quisque demissus arculis, exponebatur in ostia speluncarum. Hiqve cum familiis eos mactabant, ignemque repugnantibus injiciebant. Cumque aliquos ex his conservare vellet Herodes, ut ad se accederent, voce præconis edixit. B Sed illorum neque voluntarius se quisquam ei tradidit: sed & quos vis coegerat, multi mortem captivitati prætulerunt. Ubi etiam senior quidam, septem filiorum pater, orantes cum matre pueros, ut egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Jussit exire singulos, ipse ad ostium stabat, & prodeuntem quemque filiorum trucidabat. Herodes autem è specula hæc C prospiciens, & dolore conficiebatur: & ut filiis parceret, seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis ejus neqvaquam mitior factus, insuper humilem animum Herodi exprobravit. & post filios occidit uxorem: dejectisque desuper mortuis, postremo semetipsum præcipitem misit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, D quantum ne quis rebellare tentaret satis esse arbitrabatur, eique parti Ptolemæo præposito, in Samariam rediit: scutatorum quidem tria millia, sexcentos vero equites in Antigonum ducens. Tuncque propter ejus abscessum nacti licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæum quidem ducem aggressi, nec opinantem interficiunt. Agros autem vastabant, in paludes atque in abditissima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes mature succurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte consumit. Omnibus autem castellis obsidione liberatis, hujus mutationis causa mulctam exegit à civitatibus pecuniam, centum talenta. Jam vero Parthis expulsis, occiso etiam Pacoro, Ventidius Antonii literis monitus, equitum mille auxilia duarumque legionum, adversus F Antigonum mittit Herodi. eorum autem ducem Macharam, ut se adjutum veniret, per epistolas rogavit Antigonus, & de injuria Herodis multa conqvestus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is: nec enim ad quos missus fuerat, negligendum putabat, cum præsertim plura daret Herodes. in proditione quidem ei non paruit, simulata vero amicitia res Antigoni exploratum perrexit, G non admisso Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid cogitaret, civitatem ei clausit, & tanquam hostem arcebat à mœnibus, donec Macharam inceptipuduit, & in Amathuntem ad Herodem recessit. Iratus autem quod res aliter cesserat, quoscunque Judæos offendisset interficiebat, ut nec vel Herodianis parceret: sed ut Antigonianis omnibus abutebatur. Hæc cum ægre ferret Herodes in Macharam quidem vindicare voluit, tanquam in hostem: iracundiam vero repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machæræ iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans velociter regem consequitur: utque in gratiam secum redeat, multis precibus efficit. Neq; tamen Hero-

des à proposito suo revocatus est, quo minus ad Antonium pergeret. Sed cum audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam, juxta Euphratem validissimam civitatem, acrius festinabat, opportunum hoc tempus esse perspiciens demonstrandæ virtutis, & ut magis magisque placeret Antonio. Denique mox ut ad eum venit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnaque prædæ parte sibi destinata: ut Antonius quidem, quanquam ejus virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multumque ad honores ejus spemque regni adderet: Antiochus vero tradere Samosatam cogeretur.

δης ἐπαύσατο τ πρὸς ἀντώνιον ὁρμῆς, ἀναγκοὺς ἑαυτὸν μ πολλῆς δυνάμεως πρεσβολεμοῦντα σωμοσατοις, πόλις δέ ἐστιν ἐΦράτε πλησίον καρτερὰ, ἣν ἐπειγετο, τ καιρὸν ἐπιτήδειον ὁρῶν πρός τε ἐπίδειξιν ἀνδρίας, & μᾶλλον αἱρέσασθαι τὸν ἀντώνιον. γενέσθαι δὲ ἐπελθὼν τάχ αὐτοῖς τ πολιορκίας, πολλοὺς μὲν τῶν βαρβάρων ἀποκτείνας, πολλὴν δ ἀποτεμόμενος λείαν, ὡς τε τὸν μὲν ἀντώνιον θαυμάζοντα, καὶ πάλαι τὰ τῆς ἀρετῆς αὐτ, τότε μᾶλλον οὕτως ἔχειν, καὶ πολὺ προσθεῖναι τῆς τε ἄλλης αὐτ, καὶ τῆς εἰς τὴν βασιλείαν ἐλπίσιν. ἀντίοχον δ τὸν Σασιλέα ἀναγκασθῆναι τὰ σωμόσατα παραδοῦναι.

CAP. XIII.

De morte Josephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso. *Ant. lib. 14. cap. 25.*

DUm hæc agerentur, res Herodis in Judæa fractæ sunt. Reliquerat enim Josephum fratrem suum, qui omnia procuraret, cum mandatis hujusmodi, ut nihil ante reditum suum adversus Antigonum moveret, quia non firmum esset auxilium Machæræ, quantum ex delictis superioribus appareret. Verum Josephus, ubi fratrem procul abesse cognovit, immemor præceptorum, Hierichunta cum quinque cohortibus a Machæra secum missis petit, ut maturo messium tempore frumenta diripiat. Incursu autem hostium per montana atque aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnam viri fortis in ea pugna gloriam consecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recens autem lectæ de Syria cohortes erant, nec veteranorum quenquam permixtum habebant, qui belli imperitis opitulari posset. Antigonus autem victoria minime contentus fuit: sed eo processit iracundiæ, ut mortuum quoque Josephum verberaret. Denique nactus corpora mortuorum, etiam caput ejus abscidit, quamvis quinquaginta talenta Pheroras frater pretium redemptionis offerret. tanta vero novitas post Antigoni victoriam Galilææ res occupavit, ut qui partibus ejus magis faverent, productos primates Herodis studiosos lacu submergerent: multaque in Idumæa quoque mutarentur, ubi Machæra castelli cujusdam instaurabat mœnia, cujus nomen est Githa. nec horum quicquam Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio jusso, ut Herodem qvoque adversus Antigonum adjuvaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Judæam præmissis, quarum Herodes uteretur auxilio, ipse cum cætera manu militum sequebatur. Herodi autem degenti prope Daphnem Antiochiæ, mortem fratris somnia manifesta significant. Cumque turbatus prosiluisset è stratis, ecce nuncii cladis intrabant: quare præ dolore paululum questus, maxima parte luctus dilata, in hostes properabat, ultra vires iter accelerans. & ubi ad Libanum venit, octingentos montis accolas assumit auxilio, unamq; his jungit Romanorum cohortem. cum quibꝰ non expectata luce, Galilæam ingressus est, hostesq; obvios

Κεφ. ιγ.

Κὰν τούτῳ θραύει τὰς τ ἰουδαίων ἡρῴδου πράγματα. καταλελοιπὼς μὲν, ἰώσηπον τ ἀδελφὸν, ἐπὶ τῶν ὅλων, ὡς μηδὲν μέχρι τ ἐπανόδου αὐτ ἡρῴδην πρὸς ἀντίγονον. οὐ γὰρ δὴ βέβαιον εἶναι μαχαίρᾳ σύμμαχον, ἐξ ὧν ἑώρασεν. ὁ δὲ ὡς ἤκουσεν ὅτι παρῴχηκε τὸν ἀδελφὸν, ἀμελήσας τῶν παραγγελμάτων ἐπὶ ἱεριχοῦντ ἐχώρει μετὰ πάντα στρατὸν, ἃς συνέπεμψε μαχαίρας. ἦγε δ τοὺς ἀπὸ τῶν πεντακισχιλίων σὺν αὐτῇ & ἥρους. ἐπιτιμένων δ' αὐτοῖς ὄρεσι, καὶ τῆς δυσχωρίας τῶν τόπων, αὐτός τε ἀνῄσχει, μάλα γενναίῳ σὺν τῇ μάχῃ Φανείς, καὶ τὸ στρατιωτικὸν πᾶν διαφθείρεται. νεοσύλλεκτοι γὰρ ὄντες τῆς συνήθους ἦσαν ἐμπειρίας, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ἀνεκέκραστο τῶν πάλαι στρατιωτῶν καλουμένων, ἐπαμύνειν τοῖς ἀπείροις πολέμου δυνάμενον. ἀντιγόνῳ δ οὐκ ἀπέρησεν ἡ νίκη, ἀλλ' εἰς τοσοῦτον ὀργῆς, ὡς τε καὶ νεκρὸν αἰκίσασθαι τὸν ἰώσηπον. κρατήσας γοῦν τῶν σωμάτων ἀποτέμνεται κεφαλὴν αὐτ, καὶ τοι πεντήκοντα τάλαντα λύτρον αὐτῆς φερώρᾳ τ ἀδελφοῦ διδόντ. τὰ δ τῆς γαλιλαίας μετὰ τὴν ἀντιγόνου νίκην ἐνεωτερίσθη πρὸς τοσοῦτον, ὡς τε τοὺς τὰ ἡρῴδου φρονοῦντας τῶν δυνατῶν, προσιόντες εἰς τὴν λίμνην κατέδυσαν οἱ προσέχοντες ἀντιγόνῳ. μετεβάλλετο δ πολλὰ καὶ τῆς ἰδουμαίας, ἔνθα μαχαίρας ἀνετείχιζέ τι τῶν ἐρυμάτων, γάθθα καλεῖται. τούτων δ οὐδέπω πέπυστο ἡρῴδης. μετὰ γὰρ τὴν σωμοσατῶν ἅλωσιν, αὐτὸς μὲν καταστήσας ἐπὶ τῆς συρίας σόσιον, καὶ προσελθὼν ἡρῴδῃ βοηθεῖν ἐπ' ἀντίγονον, αὐτὸς εἰς αἴγυπτον ἀνεχώρησε. σόσιος δὲ δύο μὲν τάγματα προαπέστειλεν εἰς ἰουδαίαν ἡρῴδῃ συμμαχῶν. αὐτὸς δ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ἠκολούθει σχεδόν. ὅτι δ ἡρῴδης κατὰ τὴν πρὸς ἀντίοχειαν δάφνην, ὄνειροι σαφεῖς τὸν τ ἀδελφοῦ θάνατον προσημαίνουσι, καὶ μετὰ ταραχῆς ἐκθορόντι τῆς κοίτης, εἰσῆσαν ἄγγελοι τῆς συμφορᾶς. ὁ δὲ ὀλίγον μὲν προσωδυμώξας τῷ πάθει, τὸ πλεῖον δὲ τῷ πένθει ὑπερθέμενος, ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς ἤπειγετο. πιοῦσι μὲν δὲ τὴν πορείαν ὑπερ δισχιλίους, καὶ διανύσας ὅπη τὸν λίβανον, ὀκτακοσίους μὲν τῶν ἐκεῖ τὸ ἱερὸν προσλαμβάνει συμμάχους, ῥωμαίων δ ἓν τάγμα πεζὴ συναίψας. μεθ' ὧν οὐ πολλὰς ἡμέρας, εἰς τὴν γαλιλαίαν ἐνέβαλε, τούς τε πολεμίους ὑπαντιάσαντας εἰς ὃ καταλελοίπεσαν χωρίον τρέπεται. καὶ προσκαλλε μὲν συνεχῶς τὸ φρούριον, πρὶν δὲ ἑλεῖν χειμὼν βιασθεὶς χαλεπωτάτῳ, τ πλησίον ἐστρατοπεδεύσατο χωρίῳ. ἐπεὶ δ' αὖτις μετ' ὀλίγας μὲν ἡμέρας, τὸ

DE

Antonium pergeret. Sed cum audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam, juxta Euphratem validissimam civitatem, acrius festinabat, opportunum hoc tempus esse perspiciens demonstrandæ virtutis, & ut magis magisque placeret Antonio. Denique mox ut ad eum venit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnaque prædæ parte sibi destinata: ut Antonius quidem, quanquam ejus virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multumque ad honores ejus spemque regni adderet: Antiochus vero tradere Samosatam cogeretur.

CAP. XIII.

De morte Josephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso. *Ant. lib. 14. cap. 25.*

DUm hæc agerentur, res Herodis in Judæa fractæ sunt. Reliquerat enim Josephum fratrem suum, qui omnia procuraret, cum mandatis hujusmodi, ut nihil ante reditum suum adversus Antigonum moveret, quia non firmum esset auxilium Machæræ, quantum ex delictis superioribus appareret. Verum Josephus, ubi fratrem procul abesse cognovit, immemor præceptorum, Hierichunta cum quinque cohortibus a Machæra secum missis petit, ut maturo messium tempore frumenta diripiat. Incursu autem hostium per montana atque aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnam viri fortis in ea pugna gloriam consecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recens autem lectæ de Syria cohortes erant, nec veteranorum quenquam permixtum habebant, qui belli imperitis opitulari posset. Antigonus autem victoria minime contentus fuit: sed eo processit iracundiæ, ut mortuum quoque Josephum verberaret. Denique nactus corpora mortuorum, etiam caput ejus abscidit, quamvis quinquaginta talenta Pheroras frater pretium redemptionis offerret. tanta vero novitas post Antigoni victoriam Galilææ res occupavit, ut qui partibus ejus magis faverent, productos primates Herodis studiosos lacu submergerent: multaque in Idumæa quoque mutarentur, ubi Machæra castelli cujusdam instaurabat mœnia, cujus nomen est Githa. nec horum quicquam Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio jusso, ut Herodem qvoque adversus Antigonum adjuvaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Judæam præmissis, quarum Herodes uteretur auxilio, ipse cum cætera manu militum sequebatur. Herodi autem degenti prope Daphnem Antiochiæ, mortem fratris somnia manifesta significant. Cumque turbatus prosiluisset è stratis, ecce nuncii cladis intrabant: quare præ dolore paululum questus, maxima parte luctus dilata, in hostes properabat, ultra vires iter accelerans. & ubi ad Libanum venit, octingentos montis accolas assumit auxilio, unamq; his jungit Romanorum cohortem. cum quibꝰ non expectata luce, Galilæam ingressus est, hostesq; obvios in eum quem reliquerant locum avertit. & assiduè quidem castellum oppugnare tentabat: sed prius quâ id caperet, asperrima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitum. paucis autem diebus post

καὶ τὸ δεύτερον παρ' ἀντωνίου τάγμα σωμέμιξε, δείσαν-
τες τὴν ἰσχὺν οἱ πολέμιοι, λάθρᾳ νυκτὸς ἐξέλιπον τὸ ἔρυ-
μα. καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη λάθρᾳ ἱεριχοῦντος, ἀσφαλῶς ἡ τάχιστα
τοὺς τοῦ ἀδελφοῦ φονεῖς μετελθεῖν, ἔνθα δὴ καὶ δαιμόνιον
αὐτῷ συμβαίνει πρᾶγμα, ἐξ οὗ παρ' ἐλπίδα σωθείς. ἀν-
δρὸς γὰρ φιλεστάτου δόξαν ἀπηνέγκατο. πολλοὶ μὲν γὰρ
αὐτῷ τῶν ἐντελῶν καὶ ἐκείνην σωθεῖσαν ἡγησάμενοι τὴν ἑαυτέ-
ρων. ἁλυθέντος δ' ἐκ συμποσίου, μετὰ τὸ πάντας ἐξ-
ελθεῖν, δείπνου ὁ οἶκος συνέπεσεν. τοῦτο καὶ κινδύ-
νων, καὶ σωτηρίας, κοινὸν ἅπαν τῷ μέλλοντι πολέμῳ
κρίνας εἶναι σημεῖον, ἐπὶ τὸν ἐῶ διεκίνει τὸν στρα-
τόν. καὶ τῶν ἐναντίων εἰς ἑξακισχιλίους ἀπὸ τῶν ὀρῶν
κατατρέχοντες, ἀπεπειρῶντο τῶν προτεταγμένων,
καὶ χεῖρα μὲν συμπλέκεσθαι τοῖς ῥωμαίοις οὐ σφό-
δρα διαρρωτῶντες, πόρρωθεν δὲ χερμάσι καὶ πελτοῖς
ἐβαλλον, ὡς τε συχνοὺς καταπιτρώσκειν, ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς
ἡρώδης παρελαύνων. πελτοῦ γὰρ τὸν μηρὸν ἀκον-
τίζει. βουλόμενος δὲ ὁ ἀντίγονος μὴ μόνον πλήττειν τῶν
σφετέρων, ἀλλὰ καὶ κτείνειν δοκεῖν, πέμ-
πει τινὰ τῶν ἑταίρων μετὰ στρατιᾶς ἐπὶ σαμάρειαν ἐπι-
πέμπει. τούτων μὲν οὖν τὸν μαχαιρᾶς ἀγώνισμα.
ἡρώδης δὲ τὴν πολεμίαν καταδραμών, πέντε μὲν πολί-
χνια κατασκάπτει. διχιλίους δὲ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀναι-
φθέρα, καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸ
στρατόπεδον. ἤδη δὲ τὸν καλούμενον κανὰ
κώμην. γενόμενος δ' αὐτοῦ καθ' ἡμέραν πολὺ πλῆ-
θος ἰουδαίων, ἔκ τε αὐτῆς ἱεριχοῦντος, καὶ τῆς ἄλ-
λης χώρας, οἱ μὲν ἀπὸ μίσους τοῦ πρὸς ἀντίγονον, οἱ δὲ
ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ κατορθώμασι κεκινημένοι. τοὺς γὰρ μὲν
πολλοὺς ἐκίνει ἐπιθυμία μεταβολῆς ἄλογος. καὶ ὁ
μὲν ἠπείγετο συμβαλεῖν, οἱ δὲ πάππου, οὔτε πρὸς τὸ
πλῆθος, οὔτε πρὸς τὴν ὁρμὴν ὑποδείσαντες αὐτοῦ προ-
θύμως ἀντεπεξῆλθον. γνωμένης δὲ τῆς παρατάξεως, τὰ
μὲν ἄλλα μέρη πρὸς ὀλίγον ἀντέσχον. ἡρώδης δὲ κατὰ
μέσων δὲ φονεῖ γένετος ἀδελφοῦ παραβαλλόμενος, ὡς
ἂν πύθοιτο τοὺς αἰτίους δὲ φόνου, τοῖχος τῶν καθ' ἑαυτὸν
ἐκράτει, καὶ μετ' ἐκείνους ἐπὶ τὸ σωματοειδὲς αἰεὶ τρεπό-
μενος ἅπαντας διώκει. φόνος τε τῶν πολυς, τῶν μὲν
ἐκ τῶν κώμων σωμεχθουμένων ἐξ ἧς ὥρμωντο, δὲ ἐν
προσκειμένου τοῖς ὑσταπις, καὶ κτείνοντος ἀπείρους.
σωματοπλὴ δὲ τοῖς πολεμίοις ἔσω, καὶ πᾶσι μὲν ἐπολιτῶν
οἰκία ἐκπίπτει. τὰ τέγη δὲ ὑπερθεν ἀμυνομένων κα-
ταπαλέα. καὶ πειδὴ πρὸς τῶν ἐξωθεν, τοὺς οἰκήσεις
παράδοξον εἶλκε τοὺς ἔνδοθεν, τοὺς μὲν πολλοὺς ἀπεκα-
παστῶν τοὺς ὀρόφους, ἀθρόους ἀνῆρει, τοὺς ὑποφεύγον-
τας δὲ τὰ ἐρκία, οἱ στρατιῶται ξιφήρεις ἀνεδέχοντο.
καὶ πάντων ἐσωρεύθη νεκρῶν πλῆθος, ὡς τε τὰς
ὁδοὺς ἀποφραγῆναι τοῖς πρατιοῦσι. τοῦτον τὸν πλη-
γὸν τὸν λοιπὸν οἱ πολέμιοι. τὸ γὰρ ὑπισυλλαμ-
βάνον αὐτῶν πλῆθος ὡς ἐθεάσατο τοὺς ἀνὰ τὰς κώ-
μας διεφθαρμένους, εἰς φυγὴν διεσκεδάσθη. κἂν δὲ
ἥττης τὴν νίκη πεδαρρήκωσε ἡρώδης ἐπὶ ἱεροσολύμων ἤ-
λασεν, εἰ μὴ χειμὼν διεκωλύθη σφοδροτάτῳ. τοῦτο τὸ
ἐμπόδιον, ἐκείνῳ τε παντελοῦς κατορθώματος, καὶ
ἤδη τοῦ ἀντιγόνου κατέσχε, βουλομένῳ καταλαβεῖν
ἤδη τὴν πόλιν. ἡρώδης δὲ τοὺς ἐσπέραν ἤδη τοὺς
φίλους κεκμηκότας ἐπὶ θεραπείᾳ τοῦ σώματος

A auctus etiam alterius cohortis præsidio, quam Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit, ut castellum nocte desererent. Jamque per Hierichunta properans ibat, ut quam primum interfectores fratris sui posset ulcisci, ubi etiam mirabilis ei monstrique similis casus evenit: unde præter spem liberatus, opinionem quod Deo carus esset, adeptus est. nam cum multi honorati vespera illa
B apud eum cœnavissent, postquam dimisso convivio omnes egressi sunt, confestim cœnaculum concidit. Id autem commune sibi tam periculorum quam salutis præsagium, quantum ad futurum bellum pertineret, esse conjiciens mane primo castra movet: hostiumque sex circiter millia de montibus decurrentes, prima tentabant agmina: & manu quidem cum Romanis conserere non
C satis fidebant: lapidibus autem ac telis eos, dummodo plurimos sauciarent, eminus appetebant. ubi Herodes qvoqve ipse præteriens, latus jaculo vulneratur. Antigonus autem se non solum audacia suorum, sed etiam multitudine superiorem videri cupiens, Pappum quendam ex contubernalibus suis cum manu militū in Samariam mittit, quibus quidem Machæra erat præmium victoriæ. Herodes vero terram pervagatus hostilem, quin-
D que municipia capit, duoque habitatorum millia consumit. exustisque domibus, ad exercitum redit, circa vicum, qui appellatur Cana tendentem. In dies autem singulos magna ei multitudo Judæorum vel ex ipsa Hierichunte, vel ex aliis regionibus accedebat: cum hos odium moveret Antigoni, alios ipsius Herodis præclara facinora. Enimvero multos ratione carentes, mutationis
E cupiditas impellebat, hoc autem congredi festinante, Pappi milites neque multitudine hostium, neque impetu perterriti, acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. sed ubi agmina conflixerunt, cæteri quidam paulisper restiterunt. Herodes autem fraternæ cædis recordatione periculosius dimicans, dummodo ejus ulciscerentur autores, adversam aciem facillimè superat, deinde
F semper integros aggrediendo, universos in fugam vertit. erat enim plurima occumbentium strages. cum alii quidem in vicum unde venerant, compellerentur, novissimus autem ipse instaret, atque infinitos occideret. postremo ruens inter fugientes hostes in vicum irrupit: cum omnes domus armatis essent refertæ, plenaq; propugnatorum desuper tecta: & qvoniam foris deprehensos facillimè superabat disturbando ædes
G intus abditos extrahebat, alios convulsis obrutos tectis, multos simul necabat. si quis autem subterfugisset ruinam eum gladiis armati milites excipiebant, tantaque cadaverum per omnes vias multitudo coacervata est, ut etiam victoribus ipsis transitus obstrueretur. hanc plagam hostes adeo non tulerunt, ut confluentium turba, conspectis, qui in vico perissent, fuga discederent. statimque successu fretus Herodes ad Hierosolymam perrexisset, nisi eum hyemis asperitas prohibuisset. Hæc enim perficiendæ victoriæ fuit impedimentum, & ne penitus opprimeretur Antigonus, obstitit, qui civitatem jam deserere cogitabat. Herodes autem ad vesperam, cum lassos amicos reficiendi corporis gratia

dimiſiſſet, ipſe adhuc ab armis calidus, more militis lavatum ibat. Siquidem unus tantùm puer eum ſequebatur. Et priùs quam in balneum perveniret, obvius ei quidam ex hoſtibus gladio armatus occurrit, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, ſed perculſi etiam tum metu ac latitantes, ut regem viderunt, illum quidem ſtupore debilitati ac trementes, cum inermis eſſet, prætereunt: exitus vero qua fugerent, curſu petebant. Itaqve cum alius caſu, qui eos deprehenderet, nullus adeſſet, Herodi autem nihil pati ſatis fuiſſet, omnes effugiunt. Poſtero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, abſciſſo capite obtrüncant: idqve Phæroræ magiſtro exercitus fratri ſuo mittit in perempti fratris ultionem. namqve Pappus erat qui Joſephum interfecerat. Ubi autem rigor hyemis ceſſit, Hieroſolymam repetiit: murisqve admoto milite, (annus autem tertius agebatur, ex quo Romæ rex fuerat declaratus) pro templo caſtra poſuit, qua facilior erat expugnatio, & antea Pompejus ceperat civitatem. Exercitu autem in opera diſtributo, ſuburbanisque diviſis, tres quidem levare aggeres, & ſuper eos turres ædificare jubet. relictis autem, qui operibus inſtarent impigerrimis amicorum, ipſe in Samariam vadit, uxorem accepturus, Alexandri filii Ariſtobuli filiam, ſibi deſponſatam, ut diximus, & dum obſidet, ſucciſiva opera nuptias curaturus: quippe jam hoſtes deſpiciebat. igitur ubi eam duxit, ad Hieroſolymam redit, auctus militum copiis: eiqve Soſius cum magna manu equitum peditumque ſociatur: qua mediterraneo itinere præmiſſa, ipſe per Phœnicem iter fecit, univerſo autem exercitu congregato, ad peditum legiones undecim, equitumqve ſex millia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda propea Septentrionali muro caſtra collocarunt: Herodes quidem ſenatusconſulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Soſius vero Antonio, à quo milites, quibus præerat, ſciret miſſos Herodi auxilio. Judæorum autem intra civitatem agentium populus varie turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conveniens furore agebatur: multaqve veluti divinitus de temporibus dictitabat: & qui audaciores eſſent, in catervas conglobati, multis modis latrocinabantur; maxime ex locis oppido proximis victui neceſſaria proripientes. neqve aut eqvis, aut viris alimenta relinqvebant. bellatorum autem conſtantiores obſidentibus oppoſiti, è muris opus aggerum prohibebant, & contra inſtrumenta oppugnantium, ſemper novum aliqvod obſtaculum moliebantur. In nulla re autem æqve ac cuniculis ſuperabant. Rex autem adverſus latrocinia quidem occultas excogitavit militum inſidias, quibus eorum reprimerentur excurſus: inopiam vero alimentorum longinqvis transvectionibus adjuvari diſpoſuit. ac pugnæ intenti, qvamvis omnem modum audaciæ ſupergrederentur, Romanorum tamen peritia vincebantur. nihilominus apertè cum his, certa morte propoſita, conſligebant. Ex improviſo autem

Ant. lib. 14. cap. 28.

A Διαφεὶς, ἢ αὐτὸς ὡς ἦν ἔτι θερμὸς ἐκ τῶν ὅπλων λουτρὸν ἦι γραπωτικώτερον. εἷς γοῦν αὐτῷ παῖς ἕπετο, καὶ πρὶν εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσελθεῖν, ἕναντίον αὐτῷ τις ἐκτρέχει τῶν πολεμίων ξιφήρης, ἔπειτα δεύτερος, ἢ τρίτος, καὶ ἑξῆς πλείους. οὗτοι καταπεφεύγεσαν μὲν ἐκ τῆς ὡδοιπορίας εἰς τὸ βαλανεῖον ὡπλισμένοι. πῶς δὲ ὑποπτήσσοντες, καὶ διαλανθάνοντες, ὡς εἶδόσαν τὸν βασιλέα λυθέντες ὑπὸ ἐκπλήξεως, αὐτὸν μὲν παρέτρεχον γυμνὸν ὄντα τρέμοντες, ἅτε δὲ τὰς ἐξόδους ἐχόντων. τῶν μὲν οὖν ἄλλων, οὐδεὶς παρὼν ἔτυχεν ὁ συλλήψόμενος τοὺς ἄνδρας, ἡρώδῃ δὲ ἀπέχρησε τὸ μηδὲν παθεῖν, ὡς πᾶσι διαφεύγουσι πᾶσιν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, πάππον μὲν τὸν ἀντιγόνου στρατηγὸν καταπέμψας, ἀνῄρητο ὑπὸ τῆς ὡδοιπορίας, πέμπει τὴν κεφαλὴν φερώνυμα τοῦ ἀδελφοῦ, πεπλὴν δ' φονευθέντος αὐτῶν ἀδελφοῦ. καὶ γὰρ ἦν, ὁ τὸν Ἰώσηπον ἀνελών. λωφήσαντος δὲ χειμῶνος, ἤλαυνε πρὸς Ἱεροσόλυμα, καὶ μέχρι τοῦ τείχους ἀγαγὼν τὴν δύναμιν, σωμήσατο μὲν αὐτῷ τρίτον ἔτος ἐξ οὗ βασιλεὺς ἐν Ῥώμῃ ἀπεδέδεικτο, ἦν δὲ ἱερὸν στρατοπεδεύειν. ταύτῃ γὰρ ἦν εὐπρόσοδον, καὶ καθ' ὃ πρὸς ἕλε πολιορκίᾳ τὴν πόλιν. διελὼν δὲ εἰς ἔργα τὴν στρατιὰν, καὶ πύργους τε ὑψηλοὺς, τείχη μὲν ἐγείρει χώματα. καὶ πύργους ἐπικοδομῶν αὐτοῖς κελεύσας, καταλιπὼν τοὺς ἀνυπομονεστάτους τῶν ἑταίρων ἐπὶ τῶν ἔργων, αὐτὸς εἰς σαμάρειαν ᾔει, τὴν ἀλεξάνδρου δ' ἀριστοβούλου μετὰ θυγατέρα καθωμολογημένην, ὡς ἔφαμεν αὐτῷ, καὶ παρεργον ποιεῖται τῆς πολιορκίας τὸν γάμον, ἤδη γὰρ ὑπερφαίνειν τοὺς πολεμίους. γνοὺς δ' ὑπόστρεψεν ἐπὶ ἱεροσόλυμα μετὰ μείζονος δυνάμεως. σωθεὶς δ' αὐτῷ καὶ σοσίου, μετὰ πλείστης στρατιᾶς, ἱππέων τε καὶ πεζῶν, ἣν προεκπέμψας διὰ τῆς μεσογείου, τὴν πορείαν αὐτὸς διὰ φοινίκης ἐποιήσατο. συναθροισθείσης δὲ τῆς ὅλης δυνάμεως, εἰς ἑνδεκα μὲν τέλη πεζῶν, ἱππεῖς δ' ἑξακισχιλίους δίχα τῶν ὑπὸ σοσίᾳ συμμάχων, οἱ μέρος οὐκ ὀλίγον ἦσαν, καταστρατοπεδεύουσι δ' βορείῳ τείχους πλησίον, αὐτὸς μὲν πεποιθὼς τοῖς τοῦ συγκλήτου δόγμασι, δι' ὧν βασιλεὺς ἀπεδέδεικτο, σοσίου δ' ἀντωνίῳ τῷ πέμψαντι τὴν ὑπ' αὐτῷ στρατιὰν ἡρώδου συμμαχοῦν. τῶν δ' ἀνὰ τὴν πόλιν ἰουδαίων τὸ πλῆθος, πολλῷ θειοδέστερον τι πλοῦτήσαντα πρὸς τοὺς καιροὺς ἐλογοποίει, καὶ τῶν πλησιοχώρων δ' ὅσοι λῃστικῶν πλούτοις, καὶ μᾶλλον ἐπὶ τὴν πόλιν ἁρπαζόντων, ἐπειδὴ μήτε ἵπποις, μήτε ἀνδράσιν ἐπελέλειπτο τροφή. δ' μὲν μαχίμου τὸ δ' ἀκροτέρου ἐτέτακτο πρὸς ἄμυναν τῆς πολιορκίας. τούς τε χωνοῦντας, εἶχον ὑπὸ τείχους, καὶ τοῖς ὀρύσσουσιν ἀντιμηχανώμενον ἀεί τι κώλυμα καινότερον. ἐν ὑδενὶ δὲ οὕτως, ὡς ἐν τοῖς μεταλλείαις ἐπῆσαν τῶν πολεμίων. τοῦ δ' βασιλέως, πρὸς μὲν τὰς λῃστείας ἀντιπονοήσαν λόχοι, δι' ὧν ἀνέστελλε τὰς ἐκδρομάς. πρὸς δὲ τὰ τῶν ὑπονόμων ὑπόνομον, αἱ παρ' ἔμπροσθεν συγκομιδαί. τῶν δ' μαχομένων πρὸς τὴν ῥωμαίων ἐμπειρίαν, καί τι πλῆμμες οὐδεμίαν καταλιπόντων ὑποβολήν. φανερῶς μὲν σὺν οὐ συνεξήνυτο τοῖς ῥωμαίοις ὑπὸ πρὸ τοῦ θανάτου. διὰ δ' τὸν

ὑπὸ νέμων ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐξαπίνης ἐφαίνοντο, καὶ πρὶν κατασφαλῶσά τι ἔτυχους, ἕτερον ἀντωχύρουν. καθόλου τε ἐκαμνον, οὔτε χερσὶν, οὔτε μηνοείοις ἐκάμνον, ἃς ἔχατον ἀντιχεῖν διεγνωκότες. ἀμέλει τηλικαύτης δυνάμεως ἑξκαιδεκάμηνος πέντε μησὶ διεγένοντο, τῶν πολιορκίαν, ἕως τῶν ἡρώδου τινὲς ὑπιλέκτων ὑπερβάντες ἔτειχους διαῤῥήξαντες, εἰσπίπτουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐφ' οἷς ἑκατοντάρχαι σοσίᾳ. πρῶτα μὲν τὰ περὶ τὸ ἱερὸν ἠλίσκετο, καὶ τῆς δυνάμεως ὑπερχυθείσης πανταχοῦ φόνος ἦν μυρίος, τῶν μὲν ῥωμαίων ὑπὸ τῇ τελευτῇ τῆς πολιορκίας διωργισμένων, τῶν δὲ περὶ ἡρώδην ἰουδαϊκοῦ, μηδένα ἐκπολιπεῖν αὐτόθι ὄντος ἀντάλλον. ἐσφάττοντο μὲν πανταχηθεῖς, ἔντε τοῖς στενωποῖς, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας συνωθούμενοι, καὶ τοῖς ναοῖς προσφεύγοντες. ἦν δ' οὔτε γηραιῶν ἔλεος, οὔτε ἀσθενείας γυναικῶν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπέμπτοις ὁ βασιλεὺς, καὶ φείδεσθαι παρεκαλοῦντος, οὐδεὶς ἐκράτησε τῆς δεξιᾶς, ἀλλ' ὥσπερ μεμηνότες πᾶσιν ἡλικίαν ἐπεξῆεσαν. ἔνθα καὶ ἀντίγονος, μήτε τὰ πάλαι, μήτε τῆς τότε τύχης ἔννοιαν λαβὼν, κατέστη μὲν ἀπὸ τοῦ βάθρου, προσπίπτει δὲ τοῖς ποσὶ τοῦ. κἀκεῖνος μηδὲν αὐτὸν οἰκτείρας πρὸς τὴν μεταβολὴν, ἐπεγέλασέ τε ἀκρατῶς, καὶ ἀντίγονον ἐκάλεσεν. ὁ μὲν ὡς γυναικά τε καὶ φρουρᾶς ἑλεύθερον ἀφῆκεν, ἀλλ' ὁ μὲν δεθεὶς ἐφυλάττετο. πρόνοια δὲ τῷ ἡρώδῃ κρατοῦντι τῶν πολεμίων τότε, κρατῆσαι καὶ τῶν ἀλλοφύλων συμμάχων. ὥρμητο γὰρ τὸ ξενικὸν πᾶν θεᾶσθαι τὸ ἱερὸν, καὶ τῶν κατὰ τὸν ναὸν ἁγίων. ὁ δὲ βασιλεὺς, τοὺς μὲν ῥωμαλέων, πῖσι δὲ ἀπειλούμενος, ἔστι δ' οὓς καὶ τοῖς ὅπλοις ἀνέστελλεν, ἢ πρὸς χαλεπώτερον τὸν νικῆσαι ἐπολαμβάνων, ἔπι τῶν ἀθεάτων παρ' αὐτῶν ὀφθείσῃ, διεκώλυε· ἤδη, καὶ τὰς κατὰ τὴν πόλιν ἁρπαγὰς, πολλὰ διατεινάμενος πρὸς σοσσιον, εἰ χρημάτων τε καὶ ἀνδρῶν τὴν πόλιν ῥωμαῖοι κενώσαντες, καταλείψουσιν αὐτὸν ἐρημίας βασιλέα. καὶ ὡς ἐπὶ τοσούτων πολιτῶν φόνῳ, βραχὺ καὶ τὸν τῆς εἰκουμένης ἡγεμονίαν ἀνταλλαγμα κρίνοι. ὁ δὲ, ἀντὶ τῆς πολιορκίας τὰς ἁρπαγὰς δικαίως τοῖς στρατιώταις ἐπιτρέπειν φαμένου, αὐτὸς ἔφη διανέμειν ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων τὰς μισθὰς ἑκάστοις. ἔτω τε τὸν λειτὸν ἐξωνησάμενος πατρίδα, τοὺς ὑποχείους ἐπλήρωσε. λαμπρῶς μὲν γὰρ ἕκαστον στρατιώτην, ἀναλόγως δὲ τὰς ἡμέρας, βασιλικώτατα δ' αὐτὸν ἐδωρήσατο σοσσιον, ὡς μηδένα χρημάτων ἀπελθεῖν δεόμενον. σόσιος δ' χρυσοῦν ἀναθεὶς τῷ θεῷ στέφανον, ἀνέζευξεν ἀπὸ ἱεροσολύμων, ἄγων δεσμώτην αὐτίγονον αὐτῶν. τέτον μὲν ὁ φιλόψυχος ἀεὶ μέχρις ἔσχατα ἐλπίδος, ἄξιος τῆς ἀγεννείας πέλεκυς ἐκδέχεται. βασιλεὺς δ' ἡρώδης διανέμας τὸ κατὰ τὸν πόλιν πλῆθος, τὰς μὲν τὰ αὐτὰ φρονήσαντας, ὑνεστέρους ταῖς τιμαῖς καθίστατο, τὰς δ' ἀντιγονίδας, ἀνῄρει, καὶ κατανοῶν ἤδη χρημάτων ὅσον εἶχε κόσμον κατανομισθέντας, ἀντανίων καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἀνέπεμψεν. ἀμέλει ἐσπάνει ἐξωνήσατο τὸ μηδὲν παθεῖν. ἤδη δὲ ἀντώνιος τὴν κλεοπάτρας ἔρωτι διεφθαρμένος, ἤτιμον καὶ ἐν πᾶσι τῆς ἐπιθυμίας. κλεοπάτρα δ' διεξελθοῦσα τ' ἡμέραν τὸν ἑαυτῆς ὡς μηδένα τῶν ἀφ' αἵματος

A Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, prius quam muri aliqua pars dirueretur, alteram ejus vicem muniebant. Prorsus autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam usque ad ultimum repugnare decreverant: denique tanto exercitu circumsidente per quinque menses obsidium toleraverunt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, B ausi murum transgredi, civitatem irrupere & post eos Sosii centuriones. Igitur ante omnia fano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima ubique mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodis vero manu Judaica summo intenta studio, ne quis penitus ex adversariis evaderet. Mactabantur autem quam plurimi, & per angustiores vicos oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiam confugissent: nec ulla erat aut senectutis, aut C muliebris infirmitatis miseratio. Denique licet rex ubique mittens rogaret, ut parcerent, nemo tamen dextram continuit: sed veluti furentes, omnem persequebantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neq; præsentem fortunam cogitans, domo descendit, & ad pedes Sosii prosternitur. Ille autem nihil eum tantæ D mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonam appellavit: neque tamen etiam custodia liberum dimisit, ut fœminam. Itaque ille quidem vinctus asservabatur. Herodes autem cum jam hostes vicisset, ut externa quoque auxilia compesceret providebat. Visendi enim templi, sanctorumque ejus studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eamque E rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrænabat: acerbiorem, quam si victus fuisset, existimans sibi fore victoriam, si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset. mox autem etiam rapinas in civitate prohibuit, multa invectus in Sosium, si vacuefacto viris & pecuniis oppido, Romani regem se solicitudinis reliquissent: qui pro tanta civium cæde, totius orbis F terræ imperium, vile pretium judicaret. Illo autem justum esse dicente, ut pro labore obsidionis, prædandi licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum se asseveravit. Atque ita redemptis patriæ reliquiis, promissa complevit: Nam & militum quemque liberaliter, & pro merito duces, ipsumque Sosium regia largitate donavit, ut nemo egens pecuniis abiret. Posthæc Sosius aurea co- G rona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeavit, Antonio vinctum Antigonum ducens. & illum quidem vana spe vitæ cupidum usqve ad ultimum diem, ignavia digna securis excepit. Rex autem Herodes discreta multitudine civitatis, suarum quidem partium studiosos, quo magis benevolos, sibi faceret, honorificè tractabat: Antigonianos autem neci tradebat. & cum pe- *Ant. lib. 15. cap. 1.*

cunia defecisset, diviso quicquid ornamentorum haberet, Antonio ejusque comitibus misit, non tamen omnino ne quid pateretur redemit. Jam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, ubi tanta cognatione suâ sævitia persecuta est, ut neq; propinqvus sanguine

superesset, cædis rabiem contulit in extraneos: Syrorumque optimates apud Antonium criminando suadebat eos interfici, ut eo modo cujusque possessiones dominio suo facilius quæreret. Postea vero quam in Judæos atque Arabes usque extendit avaritiam, ut reges eorum Herodes & Malichus interirent, occulte moliebatur. Cui cum verbo tenus annuisset Antonius occidere quidem bonos virosque tantos reges injustum esse duxit: verum inter amicos ultra non habuit: sed multa terra ex eorum præcisa finibus & quod erat in Hierichunte palmetum in quo balsamum gignitur, & civitates præter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit. Quorum potita dominio, ad Euphratem usque Parthis bellum inferentem prosecuta Antonium, per Apamiam & Damascum in Judæam venit. Atque hic Herodes, licet magnis muneribus infensum ejus animum mitigasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari ipsamque omnibus obsequiis placans, Pelusium usque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat. captivumque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cum pecuniis omnique præda, Parthus illi statim condonatus est.

A ὑπολείποιτο, τὸ λοιπὸν τρέπει τοὺς ἔξωθεν φόνον. ὁ δὲ τοὺς ἐκ τῶν Δαμασκοῦ πρὸς τὸν Ἀντώνιον, ἀναιρεῖν ἔπειθεν, ὡς ἂν τῶν κτήσεων ἑκάστου ῥᾳδίως γενομένη δεσπότης. ἐπὶ δὲ ἐκτείνοντι τὴν πλεονεξίαν ἐπὶ Ἰουδαίους καὶ Ἄραβας, ὑπερῆρχε τοὺς ἑκατέρων βασιλέας Ἡρῴδην καὶ Μάλιχον ἀναιρεθῆναι. μόγις γοῦν τῶν πρεσβευμάτων ὑπὲρ σφῶν Ἀντώνιος, τὸ κτεῖναι μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς, καὶ βασιλέας τηλικούτους, ἄσεπτον ἡγεῖτο, τὸ δὲ πόλεων ἐγγὺς φίλων εἶναι, διακρούεται. πολλὰ γὰρ τῆς χώρας αὐτῶν ἀποτεμόμενος, ἔδωκε τῷ ἐν Ἱεριχοῦντι Φοινικῶνι, ἐν ᾧ γίνεται τὸ βάλσαμον, δίδωσιν αὐτῇ πόλεις τε, πλὴν Τύρου καὶ Σιδῶνος, τὰς ἐντὸς ἐλευθέρου ποταμοῦ πάσας. ὧν γενομένη κυρία, καὶ πρεσβεύσασα μέχρις Εὐφράτου πρὸς Ἀντώνιον ὑπὲρ τῆς ἀπουσίας, ἦκεν εἰς Ἰουδαίαν, διὰ ἀπιστίαν καὶ δαιμονίου. καὶ ταύτῃ μεγάλως μὲν αὐτῆς τὴν δυσμένειαν δωρεαῖς Ἡρῴδης ἐκμειλίσσεται. μαθοῦσα γὰρ καὶ τὸ τοῦ βασιλέως ἀποῤῥαγὲν σκέλος ἀφανισθὲν ταλάντων, εἰς ἔκαστον σπάνιον πρεσβεύει αὐτῷ μέχρι πλουσίᾳ, πάσῃ θεραπείᾳ καταχεώμενος. καὶ μετ' οὐ πολὺ, παρὰ τῶν παρθένων Ἀντωνίου, ἄγων αἰχμαλώτων δρεπανίζει τὴν πρέσβιν τοῦδε, δῶρον κλεοπάτρᾳ. μὴ γὰρ τῶν χρημάτων, καὶ τοῦδε λείας ἀπάσης, ὁ πάρθος δίκης ἐχρῄζετο.

CAP. XIV.

De insidiis Cleopatræ in Herodem & Herodis prælio contra Arabas & ingenti terræmotu. *ant. lib. 15. cap. 5.*

COncitato autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio proficisci paratus erat, & aliis per Judæam turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quem vicum Antigoni soror tenebat: verumtamen à Cleopatra callide ne periculorum Antonii particeps fieret, intercluſus est. Regibus enim, ut diximus, insidias tendens, bellum in Arabas, ut Herodi committeret, persuadet Antonio. quos si vicisset, Arabiæ: sin autem victus esset, Judææ domina constitueretur, alterumque potentium per alterum perfundaret. Sed hoc ejus consilium Herodi feliciter cessit. nam primum in Syros hostes ducens, magnum quem conflaverat equitatum, circa Dioſpolim in eos mittit, & quamvis fortiter resistentes, superavit. qui cum jam victi essent, magno motu Arabes suscitantur: & infinita manus in Syriæ cœles Canatham congregati, expectabant Judæos. ubi rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellum consultius administrare tentabat, castraque muro cingi præcipiebat. non tamen ei paruit multitudo, sed priore victoria freti Arabas impetunt. & prima coitione in fugam versos urgebant: in persecutione vero insidiis periclitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione immissis, qui ex Cleopatræ ducibus semper ei fuerat inimicus. Namq; horum incursu recreati Arabes, pugnam repetunt: junctisque agminibus circa saxosa loca & devia, Herodis militem fugant, plurimis cæde prostratis. Qui vero ex prælio servati sunt, in vicum Ormizam confugiunt. ubi etiã castra eorũ cum hominibus circumventa Arabes, sicut erant plena ceperunt: Neque multo post accepta clade, Herodes aderat cum auxiliis, serius quam usus poposcit.

B

C

D Τοῦ δ' ἀκτιακὸν πόλεμον συνεξορμῶντος, παρεσκεύασο μὲν Ἡρῴδης Ἀντωνίῳ συνεξορμᾶν, ὡς ἤδη τε τἄλλων τῶν κατ' Ἰουδαίαν ἀπηλλαγμένῳ θορύβων, καὶ κεκρατηκὼς ὑφ' ἁπλῶν, ὃ δὴ χωρίον ὁ ἀντίγονος κατέσχεν ἀδελφή. διεκλείσθη γε μὴν παρούσης ἴσως τῆς κλεοπάτρας συμμετασχεῖν τῶν κινδύνων αὐτῷ, τοῖς δὲ βασιλεῦσιν ὡς ἔφαμεν ἐπιβουλεύσασα, πείθει τὸν Ἀντώνιον, Ἡρῴδῃ ἐκπέμψαι εὐθὺς τὸν πρὸς Ἄραβας πόλεμον, ἵν' ἢ κρατήσωσιν οἱ Ἀραβίας, ἢ κρατηθέντες, Ἰουδαίας ἡμῖν δεσπόσῃ, θατέρων τῶν θυμερῶν καταλύσαι τὸν ἕτερον. ἔρρεψε μέν τι καὶ Ἡρῴδειον τὸ βούλημα. πρῶτον μὲν γὰρ ῥᾴδιον κατὰ τῶν πολεμίων ἄγων, ἐπολυσυγκροτήσας ἱππικὸν, ἐπαφίησιν αὐτοῖς τοὺς διασωλῆνας, σκεδάσαί τε καὶ τοὺς καρτεροὺς ἀπωθήσασθαι. πρὸς δὲ τὴν ἥττων γενόμενα μέρα κίνημα τῶν Ἀράβων, καὶ συναθροισθέντες εἰς κάταγμα τῆς κοίλης συρίας, ἄπειρον τὸ πλῆθος, τοὺς Ἰουδαίους ἐμένουν. ἔνθα μὲν τῆς δυνάμεως Ἡρῴδης ἐπιλεξάμενος, ἐπειρᾶτο πρεσβεύεσθαι πρὸς τὴν ἑτέραν ἀφηγεῖσθαι δὲ πολέμου, καὶ σφᾶς πείθειν σκέλλειν τεχίζειν. οὐ μὴν ὑπήκουσε τὸ πλῆθος, ἀλλὰ τῇ πρώτῃ νίκῃ πεπαρῳνηκότες, ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς Ἄραβας, καὶ πρὸς τὸν πρώτου ἐμβολὴν τραπέντας, ἐδίωκον. ὑπεβούλευεν δ' Ἡρῴδης ἐν τῇ δίωξει, πρὸς ὄχθων κανάθων ὑπαχθείσας ἀνέντα ἀθλίως, ὃς λαὸν αὐτὸν τῶν κλεοπάτρας στρατηγῶν ἀεὶ λάφορον. πρὸς δὲ τὸν τούτων ὑπόνοιαν ἀναθαῤῥήσαντες οἱ Ἄραβες, ὑπερέφοντο, καὶ συναίφαντες τὸ πλῆθος πρὸς πετρώδη καὶ δύσβατα χωρία, τρέπουσι τοὺς Ἡρῴδου, πολλόν τε αὐτῶν φόνον ἐργάσαντο. οἱ δ' ἀμφὶ τὸν Ἡρῴδην ἐκ τῆς μάχης, εἰς ὄρμιζα καταφεύγουσιν, ὅπου καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν πρεσχόντες αὖθις ἄνδρειον ἦλθον οἱ Ἄραβες. μετ' οὐ πολὺ δ' τῆς συμφορᾶς, βοήθειαν ἄγων Ἡρῴδης, παρὰ τῆς χώρας ὕστερον. ταύτης τῆς πληγῆς αὐτὸν αὐτὸ, τὸ τῶν πεζαρχῶν

Hujus ei vulneris causa fuit: præpos-

ἀρχῶν ἀπειθὲς κατίδη. μηδὲ ἐξαπιναίως τὸ συμβολῆς A torum militibus contumacia, quod jussis obedire
γνομένης, ἐκ ἂν Ἀθηνίων ἐπιβουλὴν ἐπιμείνειεν. ἐπιμορήσαντι μέντοι τὰς Ἄραβας αὖθις αἰεὶ τὴν χώραν καταστρέχων, ὡς ἀναπαλέσαιτο τὴν μίαν αὐτοῖς νίκην πολλάκις. ἀμυνομένῳ δὲ τοὺς ἐχθροὺς, ἐπιπίπτει συμφορὰ δαιμόνιος. ἄλλη κατ' ἔτος μὲν τὸ βασιλέως ἕβδομον, ἀκμάζοντος δὲ καὶ ἄκριτον πολέμου. κῆ γὰρ ἐχομένῳ ἔαρος ἡ γῆ σὺν θεῶν βοσκημάτων μὲν πλῆθος ἄπειρον, ἀνθρώπων δὲ τρεῖς διέφθειρε μυριάδας, τὸ δὲ στρατόπεδον, ἐμεινεν ἀβλαβές. ὑπαίθριον γὰρ ἡυλίζετο. καὶ τούτῳ τοὺς Ἄραβας, ἐπὶ μεῖζον θάρσος ἦρεν ἡ φήμη, προσλογοποιοῦσα τοῖς συμφοραῖς αἰεί τι χαλεπώτερον, ὡς πάσης Ἰουδαίας καταῤῥιμμένης. οἰηθέντες γοῦν ἐρήμου τὴν χώρας κρατήσειν, ὥρμησαν εἰς αὐτὴν προσπεσόντες τοῖς πρέσβεις, οἳ δὴ τῶν Ἰουδαίων ἔτυχον ἥκοντες πρὸς αὐτούς. τῶν δὲ ἐμβολὴν καταπλαγὲν τὸ ἔθνος, καὶ μεγέθει συμφορῶν ἐπιλήλων ἔκλυτον συναγωγὴν ἠρώδης, ἐπειρᾶτο παρορμᾶν ἐπὶ τὰ ἄμυναν, λέγων τοιάδε. Ὡς ἀλογώτατά μοι δοκεῖ τὸ παρὸν ὑμῶν καταπλήττεσθαι δέος, πρὸς μὲν γε τὰς δαιμονίους πληγὰς ἀχθομένων εἰκὸς ἦν· τὸ δ' αὐτὸ καὶ πρὸς ἀνθρωπίνην ἔφοδον πάσχειν, ἀνάνδρων. ἐγὼ γὰρ τοσοῦτον ἀπέχω καταπεπληχέναι τοὺς πολεμίους μὴ τὸν σεισμὸν, ὡς ὑπολαμβάνειν τὸν θεὸν, ἄρασθαι δέλεαρ τῆς τοῦ καθῆναι δ' ἐπ' ἐμοὶ δίκας ἡμῶν. οὐ γὰρ τοσοῦτον ὅπλοις, ἢ χερσὶ πεποιθότες, ὅσον πᾶς αὐτομάτοις ἡμῶν συμφοραῖς ἦκον. σφαλερὰ γὰρ ἐλπὶς ἐστὶν ἐξ ἰδίας ἰσχύος, ἀλλ' ἐξ ἀλλοτρίας ἠρτημένη κακοπραγίας. οὔτε γὰρ τὸ δυσυχεῖν, οὔτε τὸ εὐαντίωτον ἐν ἀνθρώποις βέβαιόν, ἀλλ' ἐσῶν ἰδεῖν ἐπιμεθομένῳ εἰς ἑκάτερον τὴν τύχην. καὶ τάχα μάθοιτε ἂν ἐξ οἰκείων ὑποδείγματων. τῇ γοῦν πρωτέρᾳ μάχῃ κρατούντων, ἐκράτησαν ἡμῶν οἱ πολέμιοι, καὶ κῆ τὸ εἰκὸς νῦν ἀλώσοντας κρατήσειν δοκοῦντες. τὸ μὲν γὰρ ἄγαν πεποιθὸς, ἀφύλακτον, οἱ φόβοι δὲ, διδάσκουσι προμήθειαν. ὡς τι ἐμοιγε καὶκ δεδοικότος ὑμῶν πρόσεισιν ἀμῦναι. ὅτε γὰρ ἐθαρσύνεσθε πρὸς δέον τῶν ἐχθρῶν, καὶ τῶν ἐμὰ γνώμῃ ἐχωρήσατε, καιρὸν ἔχει ἡ ἀθλίων σύνεδρα. νυνὶ δ' ὅκνος ὑμῶν, καὶ τὸ δοκεῖν ἄδεμον ἀσφάλειαν ἐμοὶ νίκης ἐγένετο. χρὴ μέντοι μέχρι δ' μέλλειν οὕτως ἔχειν, ἐν οἷς ἐχθροῖς ἐγείρατε τὰ φρονήματα, καὶ πᾶσαν τοὺς ἀσεβεστάτους, ὡς οὔτε ἀνθρώπειόν τι κακὸν, οὔτε δαιμόνιον πω παρεῖναι τῷ Ἰουδαίων ἀνδραγαθίᾳ, ἐφόσον τὰς ψυχὰς ἔχουσιν, οὐδὲ προσέσεται πω ἄρασθαι τῶν ἑαυτῶν ἀγαθῶν δεσπότην ὑμόμνον, ὃν παρ' ὀλίγον πολλάκις αἰχμάλωτον ἔλαβεν. μηδὲ ὑμᾶς παρασκευέτω τὰ τῶν ψυχῶν κινήματα, μηδὲ ὑπολαμβάνετε τὸν σεισμὸν ἑτέρας συμφορᾶς ἕτερον γεγονέναι σημεῖον. Φυσικὰ γὰρ τὰ τῶν στοιχείων πάθη, καὶ οὐδὲν ἀνθρώποις ὀλέθριον, ἢ τῷ ἑαυτοῖς βλάβος φέρει. λοιμοῦ μὲν γὰρ καὶ λιμοῦ, καὶ τῶν χθονίων βρασμῶν προσημήνοιτο ἄν τι σημεῖον βραχύτερον. αὐτὰ δ' ταῦτα, πρόσφατα ἔχει τὸ μέγεθος. ἐπεὶ τί δυνατὸν τοῦ σεισμοῦ μεῖζον ἡμᾶς βλάψαι καὶ κρατῆσαι ὁ πόλεμος; πρὸς μὲν τοι μέγιστον ἀλώσεως

noluerunt. non enim repentino commisso prælio ullum Athenio insidiandi tempus habuisset, rursus tamen usus est Arabas, assiduis fines eorum incursionibus infestans: quodque semel victus est, sæpe rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei divinitus alia calamitas, septimo regni anno & Actiaco bello fervente. namque veris initio terra mota, infinita quidem pecorum, triginta vero hominum millia peremit, cum exercitus mansisset incolumis, quoniam sub divo tendebat: ibique Arabas in majorem audaciam fama sustulit, tristibus nuntiis gravius semper aliquid affingens. unde velut omni subversa Judæa, terræ obtinendæ spe, quia neminem superesse credebant, in eam irruunt, legatis prius interfectis, qui ad se venerant à Judæis. Herodes autem adventu hostium perterritam suorum multitudinem, tam magnitudine, quam assiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat: hæc dicens: Rationem habere non videtur, cur vos præsens formido perculerit. nam divinæ quidē indignationis plagas mœrori vobis esse non miror. Ignavum autem est perpeti idem, etiam cum incursus hominum repellendi sunt. Ego enim tantum abest, ut hostes post terræmotum pertimescam, quod magis putaverim Deum hanc illis illecebram immisisse, ut pœnas redderent. non enim tantum manu armisque freti, quantum nostris calamitatibus, veniunt. Fallax autem pes est, quæ non suis viribus nititur, sed alienis adversis. Neque vero vel secundæ res, vel contrariæ, apud homines certæ sunt: sed in utramque partem videas fortunam nutare vicissim, ut exempla vobis propria demonstrabunt. Nempe prælio superiore victores, post ab hostibus victi sumus. & nunc ergo quantum æstimare licet, illi capiuntur, victores se fore credentes. Nimis enim confidens incautus est: metus autem providentiam docet. itaque mihi quidem hoc ipsum quod timetis, fiduciam suggerit. Nam cum ferociores quam opus erat fuistis, & præter voluntatem meam in hostes egressi estis, Athenion insidiandi tempus invenit. nunc autem vestra cunctatio, & minus alacer animus, ut videtur, certam mihi victoriam spondet. Convenit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso autem opere virtutem exerere: conscelerati sque hostibus planum facere, quod neque humanum aliquod malum, neque ira cælestis unquam deprimit fortitudinem Judæorum, donec spiritum vitæ ducunt, vel eorum quisquam in bonis suis Arabas dominari patietur, quos aliquoties pene captivos abduxit. nihil autem vos terreat rerum anima carentium metus: neque arbitremini, terræ concussionem, alicujus futuræ cladis esse portentum. Naturalia namque sunt elementorum quoque vitia: nullumque damnum inferunt, nisi quod ex ipsis evenerit. nam pestilentiæ quidem, vel famis, vel terræmotus signum aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa vero cum extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæterum quid nobis amplius quam terræ concussio, bellum nocere poterit etiam victis? Imo enim vero maximum imminentis excidii monstrum,

Ant. lib. 15. cap. 6.

sponte sua, neque alienis manibus inimicis accidit, qvi legatos nostros præter omnium hominum leges crudeliter mactaverunt, talesqve Deo pro belli eventu hostias ceciderunt. Non enim effugient maximum ejus lumen invictamque dexteram, sed continuo pœnas dabunt: si patrio repleti spiritu, in vindictam violati fœderis animos excitemus, pergite quisque non pro conjugibus neque pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi, sed legatorum cædis ultores. Illi melius quam nos, qui vivimus exercitum regent: vobisque mihi obedientibus, periclitabor ipse pro cæteris. Pro certo enim sciatis, fortitudinem vestram sustineri non posse, nisi temeritate lædatur. His adhortatus milites, ubi eos alacres vidit, sacra Deo celebravit: deinde cum exercitu Jordanem fluvium transgressus est. Castris autem Philadelphiæ positis, haud procul ab hostibus, quasi de interjacente castello contenderet, pugnam eminus irritabat, qvam primum cupiens congredi. nam & hostes præmiserant, qvi castellum occuparent. Sed illos quidem regii facilè repulerunt, collemque tenuerunt. ipse vero quotidie producto ad prælium milite, instructaque acie, Arabes lacesiebat. Cum autem nemo contra procederet (quædam enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Altemus timore obriguerat) vallum eorum disturbat ipse aggressus: eoque modo coacti ad pugnam confusis ordinibus, mixtiq; cum eqvitibus pedites egrediuntur: etsi multitudine superiores, Judæis tamen alacritate impares, quamvis audaciores eos faceret victoriæ desperatio. & quamdiu quidem restiterunt, non magna eorum cædes facta est: ubi vero terga nudaverunt, multi à Judæis, multi verò a semetipsis conculcati perierunt: Denique millia quina in fuga ceciderunt, cæteraqve multitudo intra vallum compulsa est, eosque statim circumseptos obsidebat Herodes. & licet armis prope adesset excidium, tamen aquæ penuria vehementer urgebat. Cumque rex arrogantius eorum legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis instaret, denique ardescente siti, catervatim exeuntes, ultro se Judæis tradebant, adeo, ut quinque diebus quatuor millia vincirentur, sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus Herodes, iterum septem millia circiter sternit: & tam magna plaga ultus Arabiam, extincto virorum ejus spiritu, tantum profecit, ut ejus patronus ab ea gente optaretur.

γεγονέναι τῆς ἐχθροῖς, ἐδὲ αὐτομάτως ἐδὲ ἀλλοτρίας, οἱ πρέσβεις ἡμετέρους ϖαρὰ τ ϖάντων ἀνθρώϖων νόμον, ὡμῶς ἀϖέκτειναν, καὶ τοιαῦτα τῷ θεῷ θύματα ϖρὸ τ ϖολέμου κατέσφαξαν. ἀλλ' ὁ ἀμφάξον τ μέραν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ, καὶ τ ἀνίκητον δεξιάν. δώσουσι γ ἡμῖν αὐτίκα δίκας ἀντὶ τ ϖατρίου φρονήματος, εἰ δὴ ϖατρὸς τιμωροὶ τῶν ϖαρεσπονδημένων ἀναξώμεθ', ἄτοπος οὐχ ὑϖὲρ γυναικὸς, ἐδὲ τέκνων, ἐδ' ὑϖὲρ κινδυνεύουσης ϖατρίδος, ἀλλ' ὑϖὲρ τ ϖρέσβεων ἀμυνόμενος. ἐκεῖνοι γραπτηγοῦσι δ ϖολέμου τ ζώντων ἡμῶν ἄμεινον. ϖροκινδυνεύσω γ καὶγὼ χερώμενος ὑμῖν ϖροθύμοις. ἐν γὰρ ἴσῃ τῷ ἑαυτῶν ἀνδρίαν ἀνύϖαστον, ἐὰν μὴ ϖροϖέτεία τινὶ βλαβῇ τι. τούτοις ϖροχρήσας τ γραπτὸν, ὡς εἰώθει ϖροθύμους ἔθυε τῷ θεῷ, καὶ μετὰ τῶν θυσίαν, διέβαινε τὸν ἰορδάνην ϖοταμὸν μετ' ὀλιγοστρατίας. γραπτὸς δὲ ϖᾶσι Φιλαδελφίαν, ἔγγυς τῶν ϖολεμίων, ϖρὸς δ μεταξὺ φρυγίᾳ, ϖρὸς αὐτοὺς ἠκροβολίζετο, βαλλόμενος ἐν ταχεῖ συμβαλεῖν. ἔτυχον γὰρ κἀκεῖνοι τινὰς ϖροϖεμφθεῖσι, τοὺς καταληψομένους τὸ ἔρυμα. τούτους μὲν ἂν ἀϖεκρούσατο τοῖς ταχέως οἱ ϖεμφθέντες ὑϖὸ δ βασιλέως, καὶ τὸν λόφον κατέσχον. αὐτὸς γ καθ' ἡμέραν ϖροάγων τ δύναμιν ἐς μάχην, ϖαρέτασσε, καὶ ϖροὐκαλεῖτο τοὺς ἀραβας. ὡς γ οὐδεὶς ἐϖεξῄει, δεινὴ γάρ τις αὐτοὺς κατεῖχε ϖληξις εἶχε, καὶ ϖρὸς δ ϖλήθους ὁ γραπτὴς ἐλθὼν αὐτῷ ἦν τῷ δέει, ϖροσελθὼν ἐταράττεν αὐτῶν τὸ χαράκωμα. κἀν τούτῳ συναναγκασθέντες, ἐξίασιν ὅϖλοις τοῖς μάχιμοι ἄϖασι, καὶ ϖεφυρμένοι ϖῶς ἱϖποῦσιν οἱ ϖεζοὶ, ϖλήθει μὲν ϖῶς τῶν ἰουδαίων ϖεῖσαι, ἐλίϖαντο γ τὰς ϖροθυμίας, καὶ τοι ϖρὸς τ δοϖὴν τῶν νίκης, ἦσαν καὶ αὐτοὶ ϖῶς ἔρρωνται. διὰ μέχρι μὲν ἀντεῖχον, οὐ ϖολὺς, ἕως αὐτῶν φόνος. ὡς γ ὑϖέδειξαν αὐτῶν τὰ νῶτα, ϖολλοὶ μὲν ὑϖὸ τῶν ἰουδαίων, ϖολλοὶ γ ὑϖὸ σφῶν αὐτῶν συμϖατούμενοι, διεφθάροντο. ϖεντακισχίλιοι γοῦν ἔϖεσον ἐν τῇ τροϖῇ, τὸ δὲ λοιϖὸν ϖλῆθος, ἐφ' ἓν συνωσθὲν εἰς τὸ χαράκωμα. τούτους ϖερὶ αὐτὸ ἐϖολιόρκει. καὶ μέλλοντας ἀλώσεσθαι ταῖς ὅϖλοις, ϖροκατῄτησε ϖηγὴ ὕδατος, τῶν ὑδάτων ἐϖιλιϖόντων. ὑϖερηφάνει γ ϖρεσβευόμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ λίτρα διδύντων ϖεντακόσια τάλαντα μᾶλλον ἐκέκτητο. ὑϖὸ δὲ δίψους σκηκόντων, ἐξιόντες ϖρὸς τὴν ϖλῆθος ἐχείριζον σφᾶς αὐτοὺς τοῖς ἰουδαίοις ἑκόντες. ὡς ϖέντε μὲν ἡμέρας, ϖεντακισχιλίους δέθησαν, τῇ δὲ ἕκτῃ, τὸ λειϖόμενον ϖλῆθος, ὑϖ' ἀσταγώσεως ἐξελθὸν ὅϖλοις μάχιμοι, οἷς συμβαλὸν ἡρώδης, ϖάλιν εἰς ἑϖτακισχιλίους κτείνει. ϖηλικαύτη γ ϖληγῇ τῶν ἀραβίαν ἀμυνόμενος. καὶ σβέσας τῶν ἀνδρῶν τὰ φρονήματα, ϖροσύκοψεν ὥς τε ἡγεμὼν ϖροσάτης ὑϖὸ δ ἔθνους αἱρεθῆναι.

Herodes exaltatus in regnum. Ant. lib. 15. cap. 7.

CAP. XV.

Κεφ. ιε.

MOx autem illum excepit desueta rerum felicitudo propter amicitiam Antonii, post victo iam Cæsaris apud Actium. Veruntamen plus timoris habebat, quam ipse patiebatur. Nec enim Cæsar victum judicabat Antonium, donec Herodes cum eo superesset. Itaque rex periculis decrevit occurrere: Rhodumque transmissus, ubi Cæsar eo tempore morabatur, adiit eum sine diademate, veste quidem cultuq; privato, sed fastu regio, neqve dissimulata veritate coram

Μετελαμβάνει γ αὐτὸν εὐθέως ἡ ϖερὶ τῶν ὅλων ϖραγμάτων φροντὶς, διὰ τὴν ϖρὸς αὐτοκράτορα Φιλίαν, καίσαρος ἤδη ϖερὶ ἄκτιον νενικηκότος. ϖαρεῖχε μὲν τι δέους τὸ εὐλεόν, ἡ ἔϖαρχεν. οὕτω γὰρ ἐκαλοκέναγαθίαν καίσαρ αὐτωνίου ἐκρινεν, ἡρῴδου συμμένοντος. ὅϖερ μὲν βασιλεὺς ὁμόσε χωρῆσαι τῶν κινδύνων ἐθέλω, καὶ ϖλεύσας ἐς ῥόδον, ἔνθα διέτριβε καίσαρ, ϖροσῆν αὐτῷ δίχα διαδήματος, τὴν μὲν ἐσθῆτα καὶ τὸ σχῆμα ἰδιώτης, τὸ δὲ φρόνημα βασιλεύς. μηδὲν γοῦν τῆς ἀληθείας ὑϖοκρυπτόμενος, ἀνέκραγε

ἄνακτος ἔφην, ἐγὼ καῖσαρ, ὑπ' ἀντωνίου τῶν ἰουδαίων βασιλεὺς γεγόμην· ἐν πᾶσιν ὁμολογῶ χρήσιμον γενέσθαι βασιλεὺς χρήσιμον ἀντωνίῳ, καὶ οὐδὲ ὅτι ἂν ὑποσιωπήσαιμι εἰπεῖν, ὅτι πάντως ἂν με μὴ τῶν ὅπλων ἐπείρασας, εἰ μὴ διεκώλυσαν ἄραβες. καὶ συμμαχίαν μὲν τοι γε αὐτῷ κατὰ τὸ δυνατὸν, καὶ σίτου πολλὰς ἔπεμψα μυριάδας, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τὴν ἐν ἀκτίῳ πληγὴν, κατέλιπον τὸν εὐεργέτην. ἐγὼ μὲν σύμβουλον ἄριστος, ὡς οὐκέτι χρήσιμον ἡμῖν σύμμαχον, μίαν εἶναι λέγων τῶν παρουσῶν διόρθωσιν, τὸν κλεοπάτρας θάνατον, λῦσαι ἀνελόντι, καὶ χρήματα, καὶ τείχη πρὸς ἀσφάλειαν, καὶ στρατὸν, καὶ ἐμαυτὸν ὑποσχούμενον κοινωνὸν τοῦ πρός τε πτολέμου. ὃ δὲ ἄρα τὰς ἀκοὰς ἀπέφραξαν οἱ κλεοπάτρας ἵμεροι, καὶ θεὸς ὁ σοὶ τὸ κρατεῖν χαρισάμενος, σωπήσαι με ἀντωνίῳ, καὶ πεθεικα μὴ τῆς σαυτοῦ τύχης τὸ διάδημα, πρὸς σὲ δὲ ἦλθον, ἔχων τὴν ἀρετὴν τῆς σωτηρίας ἐλπίδα, καὶ προὔλαβον ἐξεταθησόμενος πατρὸς φίλος, εἶναι ἐγνώμην. πρὸς ταῦτα καῖσαρ. ἀλλὰ σώζου γε ἔφη, καὶ βασίλευε νῦν βεβαιότερον. ἄξιος γὰρ εἰ πολλῶν ἄρχειν, οὕτω φιλίας προϊσάμενος, πιστὸς δὲ καὶ τοῖς εὐτυχεστέροις διαμένειν πίστος, ὡς ἔγωγε λαμπροτάτας ὑπὲρ σοῦ φρονήματος ἐλπίδας ἔχω καλῶς μέν τοι γε ἐποίησεν ἀντώνιος, κλεοπάτρᾳ πιθόμενος μᾶλλον ἢ σοί. καὶ γὰρ σὲ κεκερδήκαμεν, ἐκ τῆς ἀνοίας αὐτοῦ. κατάρχεις δὲ ὡς ἔοικεν εὐπιθείας, διό μοι γράφει βεντίδιος συμμαχίαν σε πεμφθέντα πρὸς τοὺς μονομάχους αὐτοῦ. νῦν μὲν οὖν δόγμασι τὸ βέβαιον σοῦ τῆς βασιλείας ἐξαγγέλλω. πειράσομαι δὲ καὶ αὖθις ἀγαθόν σε τι ποιεῖν. ὡς μὴ ζητῆς ἀντώνιον. τούτοις φιλοφρονησάμενος τὸν βασιλέα, καὶ προθεὶς αὐτῷ τὸ διάδημα, δόγματι διεσήμανε τὴν δωρεὰν, ἐν ᾧ πολλὰ μεγαλοφρόνως εἰς ἔπαινον δ' ἀνδρὸς ἐφθέγξατο. ὁ δὲ, δώροις ἀπομειλιξάμενος αὐτὸν, ἐξητεῖτο τινὰ τῶν ἀντωνίου φίλων ἀλέξανδρον, ἱκέτην γνώριμον. ἐνίκα δὲ ἡ καίσαρος ὀργὴ, πολλὰ καὶ χαλεπὰ μεμφομένη τὸν ἐξαιτούμενον, οἷς διεκρούσατο τὴν δέησιν. μὴ ἂν ταῦτα προδόμενον ἐπ' αἰγύπτου διὰ συνείσης καίσαρα, παντὶ τῷ βασιλικῷ πλούτῳ δεξάμενος ἡρώδης, τότε πεζῶν καὶ σωματοφυλάκων πλουμένων ὡς εἰς πολεμαΐδα τῆς δυνάμεως ἐξέπεμψεν, εἰστίασε τε σὺν ἅπασι τοῖς φίλοις, μεθ' οὓς καὶ τῇ λοιπῇ στρατιᾷ πρὸς ἀνωχίαν πάντα διέδωκε. προσυνόησε δὲ καὶ διὰ τῆς ἀνύδρου προϊούσης μέχρι πολλοῦ φλάσκειν ὕδωρ ἄφθονον, ἐπανιόντι τε ἐμοίως, οὐδὲ ἔστιν ὅπου τῶν ἀπαιτηθέντων ἐνδέησε τῇ δυνάμει. δόξα γοῦν αὐτῷ τε καίσαρι καὶ τοῖς στρατιώταις παρέσχη, πολλῷ βραχυτέραν ἡρώδην εἶναι βασιλείαν, πρὸς ἃ παρέσχεν. διὰ τοῦτο ὡς ἦκεν εἰς αἴγυπτον, ἤδη κλεοπάτρας καὶ ἀντωνίου τεθνεώτων, οὐ μόνον αὐτοῦ τῆς ἄλλας τιμῆς, ἀλλὰ καὶ τῇ βασιλείᾳ προσέθηκε, τοῦ τε ὑπὸ κλεοπάτρας ἀποτμηθέντων χώραν. καὶ ἔξωθεν γάδαρα, καὶ ἵππον, καὶ σαμάρειαν. πρὸς δὲ τούτοις τῶν ἀζωτίων, γάζαν, καὶ ἀνθηδόνα, καὶ ἰόππην, καὶ πύργον στράτωνος. ἐδωρήσατο δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς φυλακὴν σώματος, πεντακοσίους γαλάτας, οἳ πρότερον

A hæc dixit: Ego quidem, Cæsar, rex factus ab Antonio, fateor utilem me fuisse regem Antonio. Neque dissimulaverim, quod omnimodo armis quoque me gravem expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamen & auxilia ei pro viribus meis misi, & multa frumenti millia: sed nec accepta apud Actium plaga, bene de me meritum deserui. Nam cum auxilii minus commodarem, optimum ei consilium dedi, unam esse dicens Cleopatræ mortem adversorum correctionem. quam si occidisset, & pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profecto ejus aures Cleopatræ amores, & Deus, qui tibi victoriam donaret, obstruxit. Una ergo cum Antonio victus sum, & diadema cum ejus fortuna deposui. Ad te autem veni, spem salutis de virtute præsumens: & ut in examen adduceretur properans, qualis amicus alicujus fuerim. Ad hæc Cæsar: Imo vero salvus esto, inquit, & nunc regnato certius. Nam meritus es, qui plurimos regas, cum amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem, ut etiam felicioribus fidus permaneas: siquidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Rectè tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatræ, quam tibi paruit. Te namque lucrati sumus propter ejus amentiam. Prior autem ab officiis cœpisti, quantum apparet, quem adversus eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiar autem ipse quoque bene tibi aliquid facere, ut non desideres Antonium. Hujus sermonis humanitate regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnificè in ejus laudem commemoravit. Ille autem prius eum muneribus delinitum rogabat, ut Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Antonii, juberet absolvi. Sed vicit iracundia Cæsaris, multa illum & gravia pro qvo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea vero ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit regni divitiis, tumque primum cum eo milites recensente, circa Ptolemaidem eqvo vectus est, cœnamque illi cum omnibus amicis exhibuit, atqve insuper exercitus ejus epulis cuncta distribuit: Prospexit etiam, ut per arida loca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam utensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis parvum esse Herodi regnum, tam Cæsar quam milites existimabant. Ideoq; postquam venit in Ægyptum, jam Cleopatra & Antonio mortuis, non solum cæteros ejus honores auxit, verum etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarumque insuper civitatum Gazam & Anthedonem: & Joppen, & Pyrgum Stratonis, & ad hæc satellites qvadringentos Gallos ei donavit, qvos antea

Cleopatra ſtipatores habebat. nulla autem res magis liberalitatem Cæſaris incitabat, qvam magnus animus accipientis. Poſt primam vero Actiada, etiam regionem, quæ Trachon vocatur, ejus ditioni ſubdidit, eique continentem Batanæam, itemque Auranitin, ex hujusmodi cauſa. Zenodorus, qui domus Lyſaniæ conductor erat, non ceſſavit unqvam ex regione qvæ Trachon dicitur, latrones Damaſcenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, eumque deprecati ſunt, qvo ſuas miſerias Cæſari declararet. Cæſar autem his cognitis ei reſcripſerat, ut latrocinium penitus curaret extingvere. Varus autem miſite aggreſſus loca ſuſpecta, expurgavit latronibus terram, ipſamque Zenodoro abſtulit: qvam Cæſar, ne latronum denuo contra Damaſcum receptaculum fieret, Herodi dedit, eumque præterea totius Syriæ procuratorem conſtituit. Et decimo anno reverſus iterum in provinciam, ne quid eo inconſulto procuratoribus liceret adminiſtrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem, quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Qvod autem majus his omnibus exiſtimabat Herodes, à Cæſare quidem poſt Agrippam amabatur, ab Agrippa vero poſt Cæſarem. Hinc ad ſummum felicitatis evectus, & ad majorem ſublevatus animum, maximam providentiæ partem obſeqvio pietatis impendit.

Αεδαρυφόρων κλεοπάτραν. οὐδὲν ἧσσον οὗτος ἀνὴρ ὁ αὐτὸν εἰς τὰς δωρεὰς ὡς τὸ μεγαλόφρον καὶ λαμβάνοντος· μᾶλλον ἢ τὸ πρώτην ἀκτιάδα προσθῆσιν αὐτῷ τῇ βασιλείᾳ, τὴν τετράχωνα καλουμένην καὶ τὴν προσεχῆ Βατανέαν τε καὶ Αὐρανίτην χώραν, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. Ζηνόδωρος ὁ τὰ λυσανίου μεμισθωμένος οἶκον, ἀδελφὰς ἐπιφορὰς τοῖς ἐκ τῆς Τραχῶνος λῃστὰς Δαμασκηνοῖς, οἱ δὴ ἀφορμὴν τὸν ἡγεμόνα τῆς συμφορᾶς καταφυγόντες, ἐδεήθησαν δηλῶσαι τῷ Οὔαρῳ τὰ συμφορὰν αὐτῶν κομισμένοι. κομισαμένου δὲ γνοὺς, ἀντιπέστειλεν ἐξαιρεῖσθαι τὸ λῃστήριον. σπασάμενος οὖν ὁ Οὔαρος, καθῆρε πᾶν τῶν ἀνδρῶν τῷ γῇ, καὶ ἀφεῖλε Ζηνόδωρον, καὶ ὕστερον κομίσας, ὡς μὴ γένοιτο πάλιν ὁρμητήριον τοῖς λῃσταῖς ἀπὸ τῆς Δαμασκοῦ, ἡρῴδῃ δίδωσι. κατασχὼν δὲ αὐτὸν καὶ συμπάσης ὅλης ἀπέροπον, ἔτει δεκάτῳ πάλιν ἐλθὼν εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ὡς μηδὲν ἐξένευε, δίκα τῆς ἐκείνου συμβουλίας, τοῖς ἀπερόποις διοικεῖν. ἐπεὶ δὲ πᾶσα τὰ Ζηνοδώρου, προσένειμε αὐτῷ καὶ τὴν μεταξὺ τραχῶνος καὶ τῆς Γαλιλαίας γῆν ἅπασαν. ὃ δὲ τούτων ἡρῴδῃ μεῖζον ἦν, τὸ μὲν κομισθὲν ἐφιλεῖτο μετ' ἀγείπωνα, τὸ ἀγείπωνα δὲ, μᾶλλον κομισθέν. ἔνθεν ἀπὶ πλεῖον μὲν δαιμονίως προσύκοφεν. εἰς μεῖζον δὲ ἐξήρθη φρόνημα, καὶ τὸ πλεῖον τῆς μεγαλοψυχίας ἐπέτεινεν εἰς εὐσέβειαν.

A

B

C

CAP. XVI.

De urbibus & ædificiis inſtauratis & conditis ab Herode, deque munificentia, qua uſus eſt erga exteras gentes, ejusque felicitate. *Ant. lib. 15. cap. 10. 12. 13. 14.*

ΚΕΦ. ιϛ.

ITaque anno regni ſui quintodecimo, & templum inſtauravit, & duplum terræ ſpatium, quam fuerat circa templum, muro amplexus eſt, ingenti ſumptu & magnificentia ſingulari. Argumento erant in ambitu ſani magnæ porticus, eique junctum à Septentrione caſtellum. Et illas quidem à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, quam regni ſedes largis opibus renovatum, Antoniam vocavit in honorem Antonii. Quin etiam domo ſibi regia in ſuperiori parte civitatis extructa, duas ædes in ea maximas atque pulcherrimas, quibus ne templum quidem usquam conferri poſſet, ædificavit: eaſque amicorum vocabulis unam Cæſaream, Agrippium alteram nominavit. Ne vero ſolis tectis memoriam eorum & cognomina circumſcripſit, ſed in totas etiam civitates ſtudium liberalitatis extendit. Nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti ſtadia circumdatum, Sebaſten appellavit, deductis eo ſex millibus colonorum, terraqve fœcundiſſima his attributa: ubi templum quoque maximum inter ædificia, & circum id aream trium & ſemis ſtadiorum Cæſari dedicavit, ejusdemque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præſtitit. Ob hæc alterius terræ adjectione donatus à Cæſare, aliud ei templum circa Jordanis fontem candido marmore poſuit, qvi locus appellatur Panium. Ubi montis quidam vertex in præcelſum editus, propter ſubjecti lateris vallem ſpecus aperit umbroſum qua profundæ altitudinis rupes, ad immenſum liquentis guttæ receptaculum concavatur, ut ſtagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inveniant, longitudo nulla ſufficiat. Foris autem è ſpeluncæ radicibus oriuntur fontes: & (ut quidam putant) hoc eſt Jordanis principium. Sed veri fidem

D

Πεντεκαιδεκάτῳ γὰρ ἔτει τῆς βασιλείας, αὐτόν τε τὸν ναὸν ἐπεσκεύασε, καὶ τὸν περὶ αὐτὸ ἀνετειχίσατο χώραν, τὸ ἔσης διπλασίαν, ἀμέτροις μὲν χρησάμενος τοῖς ἀναλώμασιν, ἀνυπερβλήτῳ δὲ τῇ πολυτελείᾳ. τυμήλεον δ' ἦσαν αἱ μεγάλαι στοαὶ περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ βόρειον ἐπ' αὐτῷ φρούριον. ἃς μὲν γὰρ ἀνωκοδόμησεν ἐκ θεμελίων, τὸ δ' ἐπεσκεύασε πολυτόν τε δαψιλῶς, κατ' οὐδὲν τῶν βασιλείων ἐλαττον. ἀντωνίαν ἐκάλεσεν εἰς τιμὴν ἀντωνίου τιμίου. τὸ γε μὴν ἑαυτοῦ βασίλειον κατὰ τὸν ἄνω διεμάρμαρος πόλιν, δύο τοὺς μεγίστους καὶ περικαλλεστάτους οἴκους, εἰς οὐδὲ ναὸς πω συνεκέκλειστο, περιεπόρθησεν ὑπὸ τῶν φίλων, τὸ μὲν καισάρειον, τὸν δ' ἀγρίππειον. ἀλλὰ γὰρ ἔσχε οἴκους μένον τὰ μνήμιλα αὐτῶν. καὶ τὰς κλήσεις περιέγραψε, δίπλην δὲ εἰς ὅλας πόλεις αὐτῷ τὸ φιλότιμον. ἐν μὲν γε τῇ σαμαρείτιδι, πόλιν καλλίστῳ περιβόλῳ τειχισάμενος ἐπὶ σταδίους εἴκοσι, καὶ καταγαγὼν ἑξακισχιλίους εἰς Γαυτὴν οἰκήτορας, γῆν τε τούτοις προσνείμας λιπαρωτάτην, καὶ ἐν μέσῳ τῷ κτίσματι, ναὸν τε ἐπιδυσώμενος τῷ καίσαρι μέγιστον, καὶ περὶ αὐτὸν τέμενος ἐπὶ τριῶν ἡμισταδίων, τε ἄσυ σεβασηνὸν ἐκάλεσεν. ἐξαίρετον δὲ τοῖς ἐν αὐτῷ παρέχειν δυνάμεσιν, ἐπὶ τούτοις. δωρησάμενος δ' αὐτὸν καίσαρ αὐτὸν ἑτέραν προσθήκην χώραν. ὁ δὲ, καὶ τούτῳ ναὸν αὐτῷ λαμπρὸν μαρμάρῳ καθιδρύσατο πρὸ τῆς ἰορδάνου πηγῆς. καλεῖται δὲ πάνιον ὁ τόπος. ἐνταῦθα κορυφὴ μὲν τις ὄρους εἰς ἄπειρον ὕψος ἀνατείνεται. πρὸς δὲ τῷ ὑπώρειαν λαγόνα, σωτῆρος ἄντρον παλαιόν, διοῦ βαθρώδης κρημνὸς εἰς ἀμέτρητον ὑποῤῥῶγα βαθύνεται, πλήθει τε ὕδατος ἀσταλὲς τοῦ, ὃ τῆς καθημένου τὸ πρὸς ἑσπέραν γῆς, οὐδὲν μῆκος ἐξαρκεῖ. ἔξω δὲ ἄντρου τῆς τὰς ἔξωθεν ῥίζας ἀναπέλλουσιν αἱ πηγαί. καὶ γένεσις μὲν (ὡς ἔνιοι δοκοῦσι) ἔνθεν ἰορδάνου, τὸ δ' ἀκριβὲς ἐν τῇς

E

F

G

ἐν τῇς ἐξῆς δηλώσομεν. ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ ἐν ἱερουσίᾳ μεταξὺ κάπρου καὶ Φρουρίου, καὶ τῶν ἄλλων βασιλείων, ἀλλὰ κατασκευασάμενος ἀμείνω καὶ χρησιμωτέρα τοῖς ἐπιδημοῦσι, ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὠνόμασε φίλων. καθόλου τὰ ἔπαθεν, οὐκ ἔστιν ὅν τινα βασιλέων ἐπιπλέον τόπον τε τοῖς κρείττοσι πλήν γυμνὸν ἔασεν, ἐπειδὴ δὲ τὴν ἰδίαν χώραν ἐπλήρωσε ναῶν, εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ τὰς πομπὰς ἐπέρριξεν, καὶ πολλοῖς πόλεσιν ἐπιδοὺς τὰ κράτιστα κρείττονα. κατιδὼν δὲ καὶ τῆς Ἀθηναίων πόλιν, ἤδη μὲν κάμνουσαν, γράτων δὲ ἐκαλεῖτο πύργος, ἀλλὰ δὲ ἄφνω τὸ χωρίον δέξασθαι δυναμένην τὸ φιλότιμον αὐτοῦ, πᾶσαν ἀνέκτησε λαμπρῷ λίθῳ, καὶ λαμπροτάτης ἐκόσμησε βασιλείας, ἐν ᾗ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδείξατο. μεταξὺ γὰρ ὅρων καὶ ἰόππης, ὧν ἡ πόλις μέση κεῖται, πᾶσιν εἶναι συμβέβηκε τὴν Ἀθηναίων ἀλίμενον, ἃς πάντα τὸν τόπον ἐπ' αἰγύπτου Ἀθηναίους, σαλεύειν ἐν πελάγει ἀπὸ τόπου ἐκ λιβὸς ἀνέμου λίαν, ὧν καὶ μετρίως ἐπανεμίζοντι τηλικοῦτον ἐγείρει κῦμα πρὸς ταῖς πέτραις, ὡς τὸ τόπου ἐπιστροφὴν δὲ κύματος, ὅτι πολὺ ἔξαγριοῦν τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ταῖς ἀναλώμασι, καὶ τῇ φιλοτιμίᾳ νικήσας τὴν φύσιν, μείζονα μὲν τὰ πειραιεῖ λιμένα κατεσκεύασεν. ἐν δὲ τοῖς μυχοῖς αὐτοῦ βαθεῖς ὅρμους ἑτέρους. καθάπαν δὲ ἔχων ἀντιπαίσοντα τὸν τόπον, φιλονεικήσας πρὸς τὴν δυσχέρειαν. ὡς τὸ μὲν ὀχυρότητα τῆς δομήσεως δυσάλωτον εἶναι τῇ θαλάσσῃ. τὸ δὲ κάλλος, ὡς ὅτι μηδενὶ δυσκόλῳ κεκοσμῆσθαι. συμμετρυσάμενος δὲ ὅσον εἰρήκαμεν τοῦ λιμένι μέγεθος, καθῆκε λίθους ἐπ' ὀργυιὰς εἴκοσιν εἰς τὸ πέλαγος, ὧν ἦσαν οἱ πλεῖστοι, μῆκος ποδῶν πεντήκοντα, βάθος ἐννέα, εὖρος δέκα, τινὲς δὲ καὶ μείζους. ἐπεὶ δὲ ἀνεπληρώθη τὸ βάθος, οὕτως ἤδη τὸ ὑπερέχον ἐπὶ πελάγους τεῖχος ἐπὶ διακοσίους πόδας κυρίευσεν. ὧν οἱ ἑκατὸν, προαπεδέδομεντο πρὸς τὴν ἀναχοπὴν τοῦ κύματος, προκυμία γοῦν ἐκλήθη. τὸ δὲ λοιπὸν ὑπόκειται τοῦ προειρημένου λιθίνῳ τείχει. τοῦτο δὲ πύργοις διειλημμένον μεγίστοις, ὧν ὁ μεσόχωρος καὶ προκαλλέστατος ἀπὸ καίσαρος προγόνου, δρουσίων κέκληται. ψαλίδες δὲ πολλαὶ πρὸς καταγωγὴν τῶν ὁρμιζομένων, καὶ τὸ περὶ αὐτῶν πᾶν κύκλῳ ναύγμα, πρὸς ἀποβάσεις πλατὺς περίπατος. ὁ δὲ εἴσπλους βορειότατος, αἰθεμώτατος γὰρ ἀνέμων τοῦ τόπου βορέας, καὶ ὅτι δὲ στόματος κολοσσοὶ τρεῖς, ἑκατέρωθεν ὑπεστηριγμένοι κίοσιν, ὧν τὰς μὲν ἐκ λαιᾶς χειρὸς εἰσπλεούσης πύργος ναοὺς ἀνέχει, τὰς δὲ ἐκ δεξιᾶς, δύο ὀρθοὶ λίθοι συνεζευγμένοι, δὲ κῦ θατέρου χεῖλος πυργουμένης. περίοχὴν δὲ οἰκίαι τοῦ λιμένι λαμπραὶ καὶ αὐταὶ λίθου, δὲ κατατείνουσιν ἐπ' αὐτὸν οἱ στενωποὶ δὲ ἄστεος, πρὸς ᾧ ἄφαμμα μεμετρημένοι, καὶ δὲ στόματος ἀντικρὺς ναὸς καισαρος ἐπιμηκόφυλλος, καλλεῖ καὶ μεγέθει Ἀφροδίτης, ἐν ᾗ αὐτῷ κολοσσὸς καίσαρος, ὅσον ἀποδέων δὲ ὀλυμπιονίκου διὸς, ὡς καὶ πρεπεικασμένος, ἡμῖν ἴσος ἦρα τῇ κατ' ἄργος. ἀνέθηκε δὲ, τῇ μὲν ἐπαρχίᾳ τὴν πόλιν, τοῖς πλοῖ δὲ πλοιζομένοις τὸν λιμένα, καίσαρι δὲ, τὴν πόλιν τὸ κτίσμα τοῦ καισαρείαν γοῦν ὠνόμασεν αὐτήν. τὰ μὲν λοιπὰ τῶν ἔργων ἀμφοτέρων, A in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichunta, inter caſtellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem uſum præberent advenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus vocitavit. Prorſus non eſt idoneus regni locus, quem honore Cæſaris nudum reliquerit. Poſtea vero quam fines ſuos templis replevit, in provinciam quoque honores ejus effudit, & in multis civitatibus templa, quæ Cæſaria vocantur, conſtituit. Cum autem inter maritimas civitates vidiſſet unam vetuſtate jam feſſam, quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci natura munificentiæ ſuæ capacem, totam eam candido ſaxo reparatam, clariſſima regia decoravit, & in ea maxime innatam ſibi animi magnitudinem demonſtravit. Nam inter Doram & Joppen, quarum media civitas ſita eſt, omnis ora maritima adeo fuit importuoſa, ut omnes, qui ad Ægyptum ex Phœnice navigarent, in ſalo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cujus etiam mediocris aura, tantas undarum moles ad ſcopulos erigit, ut remeante æſtu gurgitis, per aliqvantum ſpatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac ſumptibus devicta natura, Piræo majorem portum fabricavit, & in ejus penetralibus alias navibus ſtationes fecit altiſſimas. Et quanquam totus ei locus adverſabatur, tamen ita cum difficultate certavit, ut firmitas quidem ſtructuræ neqvaquam mari cederet: pulchritudo vero tanta eſſet, quaſi nulla res ardua præpediſſet ornatum. Metitus enim quantum diximus portui ſpatium per viginti ulnas in profundum ſaxa demiſit, qvorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis novem, & latitudinis decem, nonnulla vero etiam majora fuerunt. Expleto autem ſpatio qvod unda celabat, in ducentos pedes murum dilatavit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus ante conſtructi, unde etiam procymia dicebantur: cæteri autem ſaxeo portus qvo cingitur muro ſubjecti ſunt, magnis turribus interpoſitis, quarum maxima atque pulcherrima ex nepote Cæſaris Druſium cognominata eſt. Crebri autem fornices ad deducenda, quæ portus haberet: proque fornicibus & circum eos crepido ſaxea, & lata, qvæ naves egredientes exciperet, deambulatio. aditus autem Septentrionalis erat. Ventorum enim pro ſitu loci placidiſſimus eſt boreas. ad oſtium vero coloſſi tres, utrinque fulti columnis: qvarum à leva quidem intrantibus ſtantes ſolida turris ſuſtinet: dextra vero duo proceri lapides juncti, & partis adverſæ turris magnitudinem ſuperantes. domus autem portui connexæ, candido item lapide: parique menſura ſpatiorum, civitatis viæ tendentes in portum. Contra oſtium vero portus, in colle, Cæſaris templum magnitudine ſimul & pulchritudine præcipuum: in eoqve Cæſaris coloſſus non minor quam Jovis apud Olympiam, cujus ad exemplar factus eſt, Romano autem par, & Junoni quæ Argis eſt. Oppidum autem provinciæ dedicavit, rebusque advectitiis portum, Cæſari vero conditoris honorem, unde civitati nomen Cæſaræ impoſuit. Quinetiam & cætera opera, forum,

Ant. lib. 15. cap. 10. 12. & lib. 17. cap. 5.

theatrum, amphitheatrum, digna vocabulo collocavit: & quinquennali certamine instituto, nomen ei Cæsaris donavit. Primusque ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: ut non solum victores, sed & proximi & tertii successores eorum regalibus divitiis potirentur. Anthedona quoque renovatam, quam bella subverterant, Agrippium vocavit: nimiaque benevolentia, nomen amici etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificavit. sed nec parentes suos ita quisquam dilexit. nam & patri monumentum optimo regni campo civitatem condidit, fluminū arborumq; ditissimam, eamq; Antipatridem nuncupavit. & super Hierichunta castellum natura tutum, & pulchritudine præcipuū, muro cinxit, atq; in honorem matris Cyprum vocavit: fratriq; Phasaelo turrim cognomine Phasaelidē Hierosolymis ædificavit, cujus ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliamq; civitatem in regione quæ à Hierichunte in boreā tenditur, Phasaelum nominavit. Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidem fuit immemor: sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum de suo nomine Herodium vocavit: tumulumque in mammæ formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentius accuravit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen ejus amplexus est. Ambitum autem complevit ædibus regiis liberalissime exornatis: ut non solum interna membrorum facies clarior esset, verum etiam foris parietes ac macēriæ tectaque largis infusa divitiis elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo intervallo induxit, perque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricavit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehementer excelsus. Quin & aliam circa radices ejus regiam, ac diversoria, quæ & farcinas & amicos recipere possent, ædificavit: ut prorerum quidem omnium copia civitas esse videretur castellum: circumscriptione vero, domus regalis. Tantis autem constructis ædificiis, animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis civitatibus demonstravit. Namque apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exhedras vero & porticus, foraque & templa Beryti ac Tyri: nec non & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Matitimis autem Laodicensibus aquæ ductum: apud Ascalona vero Nymphea sive lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quam magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portusque præstitit. Multæ civitates ab eo, tanquam regni sociæ, agris quoque donatæ sunt.

καὶ θέατρον, καὶ ἀγορὰν ἄξια τ' ἀγωνοθεσίας ἐνθοῦσα, ἐπενταετηρικοὺς ἀγῶνας καταστησαμένου, ἐμίως ἐκάλεσεν ἀπὸ ἑαυτοῦ· πρῶτος αὐτὸς ἄθλα μέγιστα προθεὶς, ὅτι τῆς ἑκατοστῆς ἐνενηκοστῆς ἑβδόμης ὀλυμπιάδος, ἐν οἷς οὐ μόνοι οἱ νικῶντες, ἀλλὰ καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς, καὶ οἱ τρίτοι ἔβαινον βασιλικοῦ πλούτου μεταλαμβάνοντες. ἀναπτίσας τε καὶ ἀνθηδόνα τὴν πάλαι καταπεφθεῖσαν ἐν πολέμοις, ἀγρίππειον προσηγόρευσε. τὸ δὲ αὐτὸς φίλου δι' ὑπερβολὴν εὐνοίας, καὶ ἐπὶ τῆς πύλης ἐχάραξε τὸ ὄνομα, ἰδίᾳ αὐτὸς ἐν τῷ ναῷ κατασκεύασε. φιλοπάτωρ γε μὴν, εἴ τις ἄλλος, καὶ τῷ πατρὶ μνημεῖον κατέστησε, καὶ πόλιν, ἣν ἐν τῷ καλλίστῳ τῆς βασιλείας πεδίῳ κτίσας, ἐπωνύμους τε καὶ δένδρεσι πολυσίοις, ἀντιπατρίδα. καὶ τὸ ὑπερ ἱεριχοῦντος φρούριον, ὀχυρότητι ἐν καλῷ διαφέρουσαν τειχίσας, ἀνέθηκε τῇ μητρὶ Κύπρον ἐπωνόμασεν. φασηλίδα δὲ τὸν ἀδελφὸν, τὸν ἐν ἱεροσολύμοις ὁμώνυμον πύργον. οὗ τό, τε σχῆμα, καὶ τὸ ἐν τῷ μεγέθει πολυτέλειαν διὰ τῶν ἑξῆς δηλώσομεν. καὶ πόλιν ἄλλην κτίσας κατὰ τὸν ἀπὸ ἱεριχοῦς ἰόντων πρὸς βορέαν, φασηλίδα ὀνόμασεν. φίλους δ' οἰκείους, τοὺς τε οἰκείους φίλους, οὐδὲ τῆς αὐτοῦ μνήμης ἠμέλησεν, ἀλλὰ φρούριον ὑπὲρ τειχίσας τῷ πρὸς ἀραβίαν ὄρει, ἐπωνόμασεν ἡρώδιον ἀφ' ἑαυτοῦ. τὸν δὲ μαστοειδῆ κολωνὸν ὄντα χειροποίητον ἐξήκοντα σταδίων ἀπὸ τῶν ἱεροσολύμων, σκάλεσε μὲν ὁμοίως. ἐξήσκησε δὲ φιλοτιμότερον. στρογγύλοις μὲν γὰρ τοῖς ἄκροις πύργοις περίεσχεν, ἐπλήρωσε δὲ τὸν περίβολον βασιλείοις πολυτελεστάτοις, οἷς μὴ μόνον τὸ ἔνδον τῶν οἰκημάτων ὑπερφυῶς λαμπρὸν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν τοίχοις, καὶ θριγκοῖς καὶ στέγαις, περικεχύσθαι τὸ πολυτελὲς ἀνέφηνε. πόρρωθεν δὲ μεγίστοις ἀναλώμασιν ὑδάτων πολῆος εἰσήγαγε, καὶ βαθμοῖς διακοσίοις λευκοτάτης μαρμάρου, τὴν ἄνοδον διέλαβεν. ἦν γὰρ δὴ τὸ χωλοφὸν ὄπιθεν ὑψηλὸν. καὶ πᾶν χειροποίητον. κατασκεύασε δὲ καὶ πρὸς τοῖς ἄλλα βασίλεια, τῷ τε δεσπόσυνῳ καὶ τοῖς φίλοις ἐξαίσια δωμάτια. ὥς τε τῷ μὲν πάντα ἔχειν, πόλιν εἶναι δοκεῖν τὸ ἔρυμα. τῇ πρεσβυτέρᾳ δὲ, βασίλειον τοιοῦτο δι' ὅλου κτίσας, πλείστους καὶ τῶν ἔξω πόλεων τὸ μεγαλόψυχον ἐπιδείξατο. τριπόλει μὲν γὰρ καὶ δαμασκῷ καὶ πτολεμαΐδι, γυμνάσια, βίβλῳ δὲ, τοῖχον· ἄλλην τε καὶ σοὰς, καὶ ναοὺς, καὶ ἀγορὰς, βηρυτῷ καὶ σιδῶνι μὲν ἑκατέρᾳ δαμασκῷ θέατρα, λαοδικεῦσι δὲ τοῖς πρὸς θαλάσσῃ, ὑδάτων εἰσαγωγὴν, ἀσκαλωνίταις δὲ, βαλανεῖα, καὶ περίστυλα πολυτελῆ, πρὸς δὲ, θέσεις, θαυμαστὰ τόν τε ἐργασίαν καὶ τὸ μεγεθος, εἰσὶ δὲ οἷς ἄλση καὶ λειμῶνας ἀνέθηκε. πολλαὶ δὲ πόλεις ὥσπερ κοινωνοὶ τῆς βασιλείας, καὶ χώραν ἔλαβον παρ' αὐτοῦ γυμνασιαρχίας· ἄλλας δὲ ἐπιτροπίαις τε καὶ διωρεαῖς ἐδωρήσατο προσόδους, καπηλείας, ὥσπερ κώοις, ἵνα μηδέποτε σκλείσῃ τὸ γέρας. σῖτόν γε μὴν πᾶσιν ἐχορήγησε τοῖς δεομένοις. καὶ τῇ ῥόδῳ χρήματα μὲν εἰς ναυτικὴν κατασκευὴν παρέσχε, πολλαχῆ καὶ πολλάκις. ἐμπεσὸν δὲ τὸ πύθιον, ἰδίοις ἀναλώμασιν ἄμεινον ἀνεθήματα. τί δεῖ λέγειν, τοὺς ἐν λυκίᾳ καὶ

Ad exhibitionem vero thermarum aliis reditus annuos ac perpetuos delegavit, quemadmodum Cois, ne quando beneficii gratia deficeret. ad hæc frumenta cunctis ministravit egentibus: & Rhodiis ad instruendam classem pecunias sæpe multisque in locis præbuit, incensumque Pythium in meliorem formam reparavit sumptibus suis. Quid dicam ejus in Lycios

ἢ σαμίους δωρεὰς, ἢ τίνι δι' ὅλης τ' ἰωνίας, ἐν οἷς ἐδεήθησαν ἕκαστοι δαψιλείαν. ἀλλὰ ἀθηναῖοι, καὶ λακεδαιμόνιοι, νικοπολῖταί τε, καὶ τὸ κατ' μυσίαν πέργαμον, οὐ τῶν ἡρώδου γέμουσιν ἀναθημάτων; τίνι δ' ἀντιοχέων τῶν ἐν συρίᾳ πλατείαν, οὐ φόρτιδι οὔσαν ὑπὸ βορέου, κατέρωσε τὸ στοιδίων ἑπτὰ τὸ μῆκος οὔσαν ξεστῷ μαρμάρῳ, καὶ ποικίλαις τῶν ὑετῶν ὑποφυγαῖς ἐκόσμησεν ἰσομήκεσι στοαῖς; ταῦτα μὲν ἄν τις εἴποι, ἴδια τῶν εὖ πεπόντων δήμων ἑκάστου. τὸ δ' ἠλείοις χαρισθὲν, οὐ μόνον κοινὸν τῆς ἑλλάδος, ἀλλ' ὅλης τῆς οἰκουμένης δῶρον, εἰς ἣν ἡ δόξα τῶν ἐν ὀλυμπίᾳ ἀγώνων διῆκνεῖται. τούτους δὲ δὴ καταλυομένους ὑπορία χρημάτων ἱερῶν, καὶ τὸ μόνον λειφθὲν τῆς ἀρχαίας ἑλλάδος ὑποῤῥέον, οὐ μόνον ἀγωνοθέτης ἦς ἐπέτυχε πεντετηρίδος εἰς ῥώμην ἐπηνθοποίει. ἀλλὰ καὶ ποῖς τὸ διηνεκὲς πόρους χρημάτων ὑπέδυσεν, ὡς μηδὲ ποτε ἀγωνοθετοῦσαν τὴν μνήμην αὐτοῦ ἐπιλιπεῖν. αἰνήνυτον δ' ἂν εἴη χρεῶν ἀναλύσεις, ἢ φόρων ἐπεξιέναι, καθάπερ φασηλίταις καὶ βαλανεώταις, καὶ τοῖς περὶ κιλικίαν πολιχνίοις, τὰς ἐτησίους εἰσφορὰς ἐπεξεκύφισε. πλεῖον γε μὴν αὐτοῦ τῆς μεγαλονοίας ἔθραυσεν ὁ φόβος, ὡς μὴ δόξειεν ἐπιφθονῶν, ἢ τι ἠρᾶτο μεῖζον, εὐεργετῶν τὰς πόλεις πλέον τῶν ἐχόντων. ἐχρήσατο δὲ καὶ σώματι ποῖς τὴν ψυχὴν ἀναλόγῳ, κυνηγέτης μὲν ἄρτι ἀεὶ γλιχόμενος, ἐν ᾧ μάλιστα δι' ἐμπειρίαν ἱππικῆς ἐπετύγχανε. μιᾷ γοῦν ἡμέρᾳ ποτὲ τεσσαράκοντα θηρίων ἐκράτησεν, ἐξ ὧν καὶ συοτρόφῳ μὲν ἡ χώρα, τὸ πλέον δ' ἐλάφων καὶ ὀίων ἀγρίων εὔπορος. πολεμικὸς ἀνυπόστατος. πολλοὶ γοῦν καὶ τῶν γυμνασίους αὐτὸν κατεπλάγησαν, ἀκοντιστὴν τε ἰβυβλώτατον, καὶ τοξότην δύσχωτον ἰδόντες. ποῖς δ' ἦν τοῖς ψυχικοῖς, καὶ τοῖς σωματικοῖς ποτερήμασιν, ἐχρήσατο δεξιᾷ καὶ τύχῃ. καὶ γὰρ ἀπανίσως ἐπλάσεν ἐν πολέμῳ, καὶ τῶν πλασμάτων οὐκ αὐτὸς αὐτὸν, ἀλλ' ἡ ποδοσία πινῶν, ἢ ποδοπετεῖα στρατιωτῶν ἐγίνετο.

Κεφ. ιζ.

Τάχα μὲν ὑπερόπτους εὐπραγίας, ἡ τύχη τοῖς κατ' οἶκον ἀνιαροῖς ἐνεμέσησε. καὶ κακοδαιμονᾶν ἐκ γυναικὸς ἤρξατο, ποῖ ἦν μάλιστα ἐπιθυμῆσαι. ἐπεὶ γὰρ εἰς τ' ἀρχὴν παρῆλθε, δυσπεμψία μῶμος ἦν ἰδιώτης ὢν ἤκιστα χωμετὴν, ἢ γάμος ποῖς ἱεροσολύμων, δωρεὶς ὄνομα, γαμεῖ μαριάμμην τὴν ἀλεξάνδρου θυγατέρα, διὰ ταύτης σωσιαδίων σπουδὴν τοῖκον, καὶ τύχον μὲν, μάλιστα δὲ μὴ τ' ἐκ ῥώμης ἄφιξιν. πρῶτον μὲν γὰρ ἐκ τῆς δωρικῆς ἦν ἀντιπάτρου δὲ τοὺς ἐκ μαριάμμης, ἐφυγάδευσε τῆς πόλεως, μόνους τῆς ἑορτῆς ἀφεὶς κατ' ἔνιαυ. ἔπειτα τὸν πάππον τῆς γυναικὸς ὑρκανὸν, ἐκ πάρθων ποῖς αὐτὸν ἐλθόντα, δι' ὑπόνοιαν ὑπεξυλῆς ἀνεῖλεν, ὃν ἠχμαλώτισεν μὲν βαρζαφάρνης καταδραμὼν συρίαν, ἐζήτησαν δὲ κατ' οἶκον οἱ ὑρκανοῦ διαφθορεῖς. ἡ δὲ τούτοις ἐπιθυμοῦσι μὴ δοκοῦσα ποῖς ἡρώδου, οὐκ ἂν ἀφαπωλεῖτο. δέλεαρ δ' αὐτοῦ γυναῖκα τὴν ἰωνῆς ὁ ὑρκανὸς κατέχει. τούτῳ γὰρ πεπιθὼς, καὶ ποτὲ τι τῆς πατρίδος ἐφιέμενος, ἦκε. παρώξυνε δ' ἡρώδην. οὐκ αὐτὸς φυτεύσας μὲν βασιλείας, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ βασιλεύειν

A aut Samios liberalitatem? perque omnem Joniam eorum quæ desiderasset quisque, largitiones? Nonne etiam Athenienses & Lacedæmonii, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donariis? Nonne Antiochensium, Syriæ plateam, cum plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti stadia prolixam, stravit polito marmore? declinandisque imbribus, quam longa esset porticibus ornavit? Sed hæc quidem
B propria quis dixerit illorum, quibus ea detulit, populorum. Quod autem Elidensibus præstitit, non solum Achaiæ commune, sed etiam totius orbis terræ munus videtur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cum hoc deficere sumptuum videret inopia, qvodque solum ex veteri Græcia restabat collabi, non solum agonotheta ipse factus est, eo lustro, quod cum
C Romam navigaret, offendit: sed etiam perpetuos pecuniarum reditus instituit, ut nunquam ejus memoria agonothetæ munere fungi desineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum sive tributorum remissiones exponere, sicut Phasaelitas & Balaneotas, aliaque circa Ciliciam municipia levavit annuis pensionibus: licet multum ejus animi magnitudinem timor fregerit, ne
D quam pateretur invidiam: velut majus aliquid aucuparetur, si beneficiis amplioribus afficeret civitates, quam qui eas haberent. Quin & corpore usus est, qvod animo conveniret. cumque summus venator esset, in hoc tamen ipso equitandi peritia quæ cuperet assequebatur. Denique uno die qvondam quadraginta feras subegit. Est autem aprorum altrix illa regio, sed magis cervis & onagris frequentatur. Bellator au-
E tem erat, qui sustineri non posset. itaque multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquendo jaculo directissimus, & sagittarum librator videbatur egregius. Præter animi autem corporisque virtutem, fortuna quoque secunda usus est. Raro enim contra votum ejus, belli cessit eventus. & si quando id accidit, non ipsius culpa, sed aut proditione qvorundam, aut temeF ritate militum factum est.

CAP. XVII.

De dissidio Herodis cū filiis Alexandro & Aristobulo. Ant. lib. 15. cap. 3. 8. 9. & lib. 16. cap. 4.

AT vero publicam ei felicitatem mœrores invidere domestici, & adversi casus ex muliere cœperunt, quam maxime diligebat. Nam quia regis meruit potestatem, repudiata quam prius acceperat uxorem ex Hierosolymis gentis ducentem, quæ Doris vocabatur, Mariamnen
G sibi conjunxit, Alexandri filiam Aristobuli filii: unde domus ejus in discordiam venit, & antea quidem, maxime vero postquam Roma regressus est. nam primum Antipatrum ex Doride filium, eorum causa quos è Mariamne susceperat, expulit civitate: solis festis diebus eo commeandi facultate concessa: Deinde avum conjugis Hyrcanū, ex Parthis ad se reversum propter insidiarum suspicionem peremit: quē captum quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miserati vero gentiles liberaverant, qui ultra Euphratem colebant. Et si monitis eorum paruisset, ne ad Herodē transiret, non interisset. Verum mortis ejus illecebra, fuit neptis matrimonium. hoc n. fretus, multoq; amplius patriam desiderans, venit. Herodem autem commovit, non qvod regnum affectaret, sed quod ipsi jure

deberetur. Quinque autem filiorum qvos ex Mariamne ſuſceperat, duę fœminæ, cæteri mares erant, horumque minimo Romæ in ſtudiis mortuo, duos majores natu, & propter matris nobilitatem, & qvod jam regnanti ſibi fuiſſent geniti, regie producebat. Sed enim fortior amor his Mariamnes ſuffragabatur: qui in dies ſingulos proficiens, adeo ſuccendebat Herodem, ut eorum nihil ſentiret quæ propter dilectam ſibi dolerent. Tantum namque in eum Mariamnes erat odium, quantum ipſe illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipſis inimicitiarum probabiles cauſas, ex amore vero fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano avo ſuo feciſſet objiciebat, quæque in fratrem Ariſtobulum egiſſet. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem pontificem in decimoſeptimo ætatis anno creatum, poſt honorem ſtatim occidit. Atque ille quidem cum ſacra veſte amictus ad aram acceſſiſſet feſto die, populus omnis illacrymavit: & tamen noctu miſſus in Hierichunta, ibi ſicut mandatum fuerat, lacu ſubmerſus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamne probro dabat, ſororemque ejus & matrem maledictis attocioribus dehoneſtabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Gravi autem indignatione mulieres ſæviebant: & quo maximè commoveretur Herodes, inſimulabant eam adulterii: præter alia multa, quæ veriſimilia fingerentur, hæc accuſantes, qvod in Ægyptum imaginem ſuam miſiſſet Antonio: proque immoderata libidine, abſentem ſe properaſſet oſtendere viro mulierum cupidine inſanienti, & qui vim poſſet inferre. Id veluti fulmen aliquod emiſſum perturbavit Herodem, maximè quidem amoris cauſa zelotypia ſuccenſum, deinde etiam cogitantem Cleopatræ ſævitiam, cujus gratia & Lyſanias rex & Malichus Arabs erant peremti. Non enim conjugis amiſſione, ſed morte ſua periculum metiebatur. Itaque profecturus Joſepho Salomes ſororis ſuæ viro, quem fidum habebat, & pro affinitate benevolum, commendabat uxorem: mandato ei clam, ut eam interficeret, ſi etiam ſe occidiſſet Antonius. Verum Joſephus non maligne, ſed regis amorem mulieri cupiens demonſtrare, qvod ab ea nec mortuus pateretur divelli, ſecretum ei ſermonem aperit: Et illa reverſo Herode, multaque inter fabulas de affectu jurante, qvodque nunquam eſſet alterius mulieris amore captus. Valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Joſepho comprobatus eſt, quibus ut me occideret præcepiſti. His auditis quæ occulta credebat, amens erat Herodes ilico: nec unquam Joſephum mandata ſua proditurum fuiſſe ratus, niſi eam corrupiſſet, præ dolore inſaniebat. Cumque ſtratis exiluiſſet, in regia ſpatiatur: ibique tunc Salome ſoror ejus arrepto tempore criminandi, ſuſpicionem de Joſepho confirmavit. Unde Herodes immoderata zelotypia furens confeſtim utrumque juſſit interfici. Deinde pœnitudo ſequebatur inſaniam: & poſtquam iracundia concidit, amor iterum caleſcebat. Tanta vis autem cupidinis erat, ut ne mortuam quidem putaret eam, ſed præ ægritudine tanquam vivam alloqueretur: donec proceſſu temporis funere cognito, mœroris magnitudine eum,

A ἐπέβαλλεν αὐτῷ. τῶν δὲ ἐκ Μαριάμμης ἑπτὰ παίδων αὐτῷ γενομένων, δύο μὲν θυγατέρες, τρεῖς δὲ ἦσαν ἡβῆς. καὶ τούτων ὁ νεώτατος μὲν ἐν ῥώμῃ παιδὸς ὤμιλος, πλούτᾳ. δύο δὲ τοὺς πρεσβυτέρους βασιλικῶς ἦγε, διά τε τὴν μητρῴαν εὐγένειαν, καὶ ὅτι βασιλεύοντι γεγονεισαν αὐτῷ. τούτων ἰσχυρότερον, ὁ Μαριάμμης ἔρως σωτήριος, καθ' ἡμέραν σκηπτῶν ἠρώδην λαβρότερον, ὡς μηδενὸς τῶν διὰ τέλους στεργομένων λυπηρῶν αὐτὸν ἀνιᾶν. ποτὲ μὲν οὖν ἦν B μῖσος εἰς αὐτὸν τῆς Μαριάμμης, ὅσον ἐκείνου πρὸς αὐτὴν ἔρως. ἔχοντι δὲ τὰ μὲν ἀπέχθειαν ἐκ τῶν πεπραγμάτων εὔλογον, τὰ δὲ παῤῥησίαν ἐκ τοῦ φιλεῖσθαι, φανερῶς ὠνείδιζεν αὐτῷ, τά τε κατὰ τὸν πάππον Ὑρκανὸν, καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἀριστόβουλον. ἃ δὲ μὴ τούτου καίπερ ὄντος παιδὸς ἐφέσατο. δοὺς μὲν αὐτῷ τὴν ἀρχιερωσύνην ἐπὶ παιδὶ δεκαετεῖ, μὴ δὲ τὸν τιμῶν κτείνας εὐθέως. ἐπιδὼν τὴν ἱερὰν ἐσθῆτα λαβόντι, καὶ τῷ βωμῷ προσελθόντι, καθ' ἑορτὴν, ἄθρει ἐπιθάκρυσε τὸν πλῆθος. πέμπει μὲν οὖν ὁ παῖς διὰ C νυκτὸς, εἰς Ἱεριχοῦντα, σκέψει δὲ κατ' ἐντολὴν τοῦ τὰ γλαυκῶν βαπτιζομένου, ἐν κολυμβήθρᾳ τελευτᾷ. διὰ ταῦτα ἡρώδην τε ὠνείδιζεν ἡ μαριάμμη, καὶ τὰ ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, δεινῶς ἐξυβρίζε λοιδορίαις. ἀλλ' ὁ μὲν, πρὸς ἔμπαλιν τοῖς ἐμέροις. δεινὴ δὲ τὰς γυναῖκας ἀναπείθειν εἰσηῇ, καὶ πῶς ὁ μάλιστα κινήσει τὸν ἡρώδην ἔμελλον εἰς μοιχείαν διδάσκαλον αὐτῷ, ἀλλὰ τὰ πολλὰ πρὸς τὸ πιθανὸν συσκευαζόμεναι, καὶ καταῤῥεῦσαι διότι τῷ εἰκόνα τὴν ἑαυτῆς πέμψειεν εἰς D Αἴγυπτον Ἀντωνίῳ, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας, ἀπεῖναι δείξειεν ἑαυτὴν ἀνθρώπῳ γυναικομανοῦντι, καὶ βιάζεσθαι δυναμένῳ. τοῦτο ὥσπερ σκηπτὸς ἐμπεσὸν, ἐτάραξεν ἡρώδην, μάλιστα μὲν διὰ τὸν ἔρωτα ζηλοτύπως ἔχοντα, λογιζόμενον δὲ καὶ τὴν Κλεοπάτρας δεινότητα, δι' ἣν Λυσανίας τε ὁ βασιλεὺς ἀνῄρητο, καὶ Μάλχος ὁ Ἄραψ. οὐ γὰρ ἀφαιρετὸν γαμετῆς ἐμέτρει τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ θανάτῳ. μελλων οὖν ἀπαλλάττειν, ἐπιστεῖλε τῷ ἀνδρὶ σαλώμης τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, πιστὸς δὲ E ἦν καὶ διὰ τὸ κῆδος εὐθύς, ὡς ἀπῆλθε τὸν γυναῖκα, κρύφα δοὺς ἐντολὰς ἀναιρεῖν αὐτὴν εἰ καὶ αὐτὸς ἀπόλοιτο. ὁ δὲ ἰώσηπος ὅτι κακοήθως, ἀλλὰ τὸν ἔρωτα τοῦ βασιλέως ἐνδείξασθαι τῇ γυναικὶ βουλόμενος, ὡς ἐκ δοκοῦντος αὐτὸν ὑπομένειν διὰ ζηλοτυπίαν, τὸ λανθάνειν ἐκφέρει. κἀκείνη πρὸς ἐπανήκοντα τὸν ἡρώδην, πολλὰ τὸν πρὸς αὐτὴν πόθον ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἐπεμύθιον, καὶ ὡς οὐδὲ ἐραστὴς περὶ γυναικὸς ἄλλης, πάντων ὑπὲρ ἐκείνην τὰς πρὸς ἰώσηπον ἐντολὰς ἐπιδείξω τὸν εἰς ἡμᾶς ἔρωτα, κτείνας με προσέταξας. ἐκφρων δ' ἡδέως ἀκούσας τὸ δοκοῦν τὸν, καὶ σὺν ἄνοιᾳ τὸν ἰώσηπον ἐξαγγείλας τὴν ἐντολὴν φθάνω, εἰ μὴ διαφθείρειεν αὐτὴν, συνθεσία τοῦ πάθους, ἐκ τοῦ κοίτης ἐξαλλόμενον, ἀνέδην ἐν τοῖς βασιλείοις ἀνελεῖτο, καὶ ταῦτα σαλώμη ἡ ἀδελφὴ τὸν κηρὸν εἰς τὰς ἀκοὰς ἀρπάσασα, τὸ εἰς τὸν ἰώσηπον ἐβεβαίωσε σοφίαν. ὁ G δὲ ὑπ' ἀκράτου ζηλοτυπίας ἐκμανεὶς, ὡς θᾶττον κτεῖναι προσέταξεν ἀμφοτέρους. μεταγνοὺς δ' ἡδέως εἶπετο τῷ πάθει, καὶ ὃ θυμῷ πεπονθὼς, ὁ ἔρως πάλιν ἀνεζωπύρει. τοσαύτη δὲ ἰσχὺς φλεγμαίνει τὸ ἀπηυδημένης ὡς μηδὲ θανάτου δοκεῖν αὐτὴν, ὑπὸ δὲ κακώσεως ὡς ζώσῃ προσλαλεῖν, μέχρι τοῦ χρόνου διδαχθεὶς τὸ πένθος ἀνάλογον τῇ λύπῃ ἐχεῖ, τῇ πρὸς

τῇ πρὸς παρουσίαν ἀλλοίᾳ. κληρονομοῦσι γὰρ τὸ μητρῷον οἱ παῖδες ὀργῆς, καὶ δι' μύσους ἔννοιαν λαμβάνοντες, ὡς πολέμιον ὑφεώρων τὸν πατέρα, καὶ πρότερον μὲν ὅτι ῥώμης παιδόβρωτος, τολέον ἦν, ὡς εἰς ἰουδαίους ἀπεστράφησαν. σωμηνδραστος δ' αὖτε τὸ ἡλικίας ἡ ἀλλοίωσις. ἔτεσι δὲ γάμων ἔχοντες ὥρας, ὁ μὲν, τὸν ἀδελφὸν σαλώμης, ἢ τὸν μητρὸς αὐτῶν κατηγόρησεν. ὁ δ', ἔγημε δ' ἐχελάου τὸν καππαδόκων βασιλέως θυγατέρα. προσελάμβανον ἤδη τοῦ μίσους τὸ παρρησίαν. ἐκ δὲ θρασέως αὐτὸν, ἀφορμὰς οἱ ἀλλαξάλλοντες ἐλάμβανον, τὸ φανερώτερον ἤδη τοῦ βασιλέως διελέγοντό τινες, ὡς ἀπιθανώτατα μὲν τὸν ἀμφοτέρων τῶν υἱῶν. ὁ δὲ ἐχελάου κηδεύσας τὸ φόβῳ ἀλλοσκάζοιτο, τοῦ πενθεροῦ πειθοῖ, ἵνα ὅτι κάκιστος αὐτὸς καταγορήσῃ. ἀνατιθεὶς δ' τῶν ἀλλοτρίων ἡρώδης ὥσπερ ἀπλεκτισμὰ τοῖς υἱοῖς, κατ' ἀρχὰς τὸν ἐκ τῆς δωρίδος αὐτιπατρον, τὸ πάντων πρεσβυτάτων ἄρχειν. τοῖς δ' ἀφόρητος ἦν ἡ μεταβολὴ, τὸ ἐξ ἰδιώτιδος μητρὸς ἐρῶντες προκόπτοντα, ἀλλὰ τῶν αὐτῶν δυσμένειαν τὸν κράτιστον ἀναπλήσεως. ἐφ' ἑκάστῃ δ' τῶν αἰτιῶν, τὸν ὀργὴν ἐξέφαινον. ὡς δ' οἱ μὲν καθ' ἡμέραν προῖσσοντο μᾶλλον. ὁ δὲ αὐτιπατρος ἤδη καὶ δι' αὐτὸν ἐπιτιθέμενος, δεινότατος μὲν ὢν ἐν τῷ πρὸς τὸν πατέρα κολακεύειν, ἀλλοβαλὰς δ' τῶν ἀδελφῶν ποικίλας ἐπισκαζόμενος, καὶ τὰ μὲν, αὐτὸς λογοποιῶν, τὰ δ', τοὺς ἀπιτηδείους φημίζειν καθιείς, μέχρι παντάπασι τοὺς ἀδελφοὺς ἀπέῤῥηξε τῆς βασιλικῆς ἐλπίδος. καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἀλλοδηκαις, φανερῶς αὐτὸς ἦδη ἀλλοθεος. ὡς βασιλεὺς γοῦν ἐπεμφθη καὶ πρὸς καίσαρα, τοῦ τε κόσμου, καὶ τοῖς ἄλλοις θεραπείας, πλεῖστα ἀλλοδήματος χρόμενος. χρόνῳ δὲ ἐξίσχυσεν εἰσαγαγεῖν ὅτι τὴν μαριάμμης καὶ τὸν τῶν μητέρα. δυσὶ δὲ ὅπλοις χρῆ τῶν ἀδελφῶν χρόμενος, κολακείᾳ τε ἀλλοβάλῃ, τὸν βασιλέα τε πείθειν τῶν υἱῶν ὑπερχόμενος. τὸν γοῦν ἀλέξανδρον ἐπὶ μακρὰς μέχρι ῥώμης ὁ πατὴρ, τὸ ἐφ' ἑαυτῷ φαρμακείας, ἔφερεν ὅτι καὶ πατρός. ὁ δ' ὑρὼν μόλις ὀλοφυρμοῦ παῤῥησίαν, καὶ δικαίην ἐμπαιρότερον αὐτιπάτρου, τε ἡρώδου φρονιμώτερον, τὰ μὲν ἁμαρτήματα τοῦ πατρὸς ἀϊδημόνως ὑποστέλλεται. τοὺς δὲ αὐτοῦ ἀλλοβάλας, ἰσχυρῶς ἀπεδύσατο. καθαρὸν δ' τε τὸν ἀδελφὸν λοιδορήσας κοινωνοῦντα τῶν κινδύνων, ὅτως ἤδη τὸν αὐτιπάτρου παύσεσθαι, τε τὸν αὐτῶν ἀπιμέλειαν ἀπωδύρετο. συνήργει δὲ αὐτῷ μὴ καθαροῦ τὸ σωτηρίου, ἡ πρὸς λόγους ἰσχύς. ἐῶ γὰρ δὴ δεινότατος εἶπεῖν. καὶ τὸ πλεῖστον φάλμου, ὡς τοῦ πατρὶ κτείνειν αὐτοὺς ἐστιν ἡδύ, προτιθέντα τὸ ἔγκλημα, προφάσεις μὲν εἰς δάκρυα πάντες. τὸν δὲ καίσαρα διέθηκεν οὕτως, ὡς δοκιμώνιαν μὲν αὐτῶν τὰ κατηγορημένα, ἀλλάξαι δὲ ἡρώδου δίκης. οἱ ἀλλαξαι δὲ ὅτι τούτοις ἦσαν, ὡς τὸ ἐκείνους μὲν τοῦ πατρὶ πάντα πειθηνίους, τὸν δὲ, τὴν βασιλείαν καταλιπεῖν ὦ βούλεται. μετὰ ταῦτα δὲ ἀπὸ ῥώμης ἀπέστρεφεν ὁ βασιλεύς, τῶν μὲν ἐγκλημάτων ἀφηκέναι τοὺς υἱεῖς δοκῶν, τῆς δὲ ὑποψίας οὐκ ἀπαλλαγμένου παρηκολούθει γὰρ αὐτιπάτρου ἡ δ' μίσους ὑπόθεσις, ἀλλ' εἰς γε τὸ φανερὸν τὴν ἀπέχθειαν οὐκ ἐξέφερε, τὸν ἀλλαξάλλου αἰδούμενος.

A quo superstitem dilexerat æqua vit affectum. Maternæ autem iracundiæ succedunt filii, & immanitatem sceleris reputantes, non aliter suspectum patrem quam si hostis esset, habebant: idque & antea, quam diu Romæ in studiis erant, & multo magis postquam in Judæam reversi sunt. Siquidem cum ætatibus eorum mentium quoque roborabatur affectio. Jam vero maturi conjugio unus amitæ suæ Salomes, quæ matrem amborum accusaverat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Unde accessit etiam libertas odio, & occasiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ sunt. Itaque apertius quidam cum rege colloqvebantur, quod ei per utrumque filium struerentur insidiæ: & alter quidem ultrices materni exitii simul cum fratre armaret manus: alter vero, hoc est Archelai gener, socero fretus etiam fugam pararet, ipsum apud Cæsarem accusaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, veluti propugnaculo sibi futurum adversus filios, adducit Antipatrum ex Doride susceptum: hisque illum præponere modis omnibus cœpit. Qui cum hanc mutationem tolerabilem non putarent, ac privata matre æditum proficientem viderent indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidem in dies singulos magis magisque negligebantur. Antipater autem etiam sui causa favorabilis erat: nam & patri blandiri callidè noverat, & varias in fratres suos calumnias conferebat, quædam ipse dictitans, amicos vero suos ad alia divulganda submittens, donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse aperte qvoque jam successor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Cæsarem missus est, cultuque regio & cæteris obsequiis præter diadema utebatur. Tempora autem voluit etiam suam matrem in cubile Mariamnes inducere: duobusque armorum generibus in fratres usus, blanditiis & calumniis regi obrepsit, ut etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem secum Romam pater abstractum, veneni sibi dati reum apud Cæsarem postulavit. Ille autem vix deplorandi copiam nactus, & licet apud imperitissimum judicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris verecunde suppressit: in se vero delata crimina fortiter diluit: periculorumque socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis injuriis questus est: cum præter innocentiæ conscientiam eloqventia juvaretur. erat enim acerrimus in dicendo. postremo prolocutus quod eos pater libenter occideret, crimen illi objecit. & lacrymas quidem cunctis excussit, verum Cæsarem sic affecit, ut eorum accusationibus spretis, Herodem statim revocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est, ut adolescentes quidem patri in omnibus obedirent, ille autem relinqueret regnum cui vellet. Postea rex Roma reversus, licet solvisse crimimibus filios videretur, nondum tamen erat suspicionibus liberatus: qvoniam argumentum odii sequebatur Antipater, etsi verecundia reconciliatoris palam proferre inimicitias non auderet.

Mat. lib. 16. cap. 6.

Cum autem Ciliciam præternavigans Eleusam delatus esset, susceptit eum benignissime Archelaus, pro salute generi gratiam referens, & redintegratæ concordiæ causa lætus: quippe nihil moratus amicis Romæ scripserat, ut in causa dicenda suffragarentur Alexandro: & usque ad Zephyrium deduxit talentis XXX. donatum. Postea vero quam Hierosolymam pervenit Herodes, populo convocato, tribusque filiis prope B astantibus causam reddit profectionis: multasque Deo gratias agit, multas etiam Cæsari, qui domus suæ perturbationem sedasset: & quod regno majus esset, concordiam filiis præstitisset, quam ego, inquit, arctius copulabo. Nam ille quidem me regni dominum & successorum judicem constituit. Ego autem cum mea commoditate illi gratias refero, tresque filios meos reges designo, hujusque sententiæ meæ socium primum Deum C fieri precor, deinde vos. Namque huic ætas, illis nobilitas successionem regni conciliat, & quidem magnitudo ejus etiam pluribus sufficit. Quos autem Cæsar junxit, & pater instituit observate: non injustis eos, neque disparibus, sed meritis colentes honoribus. Nec enim tanta quis afficiet eum lætitia, cui præter ætatem obsequitur, quantum ei, qvem despiciet, doloris infliget. D Quos autem singulis conjunctos esse oporteat propinquos atq; amicos, ego distribuam, & concordiæ sponsores illos constituam: pro certo sciens, seditionum contentionumq; causas ex contubernalium nasci malitia: hosque si boni fuerint, affectiones tueri. Rogo autem ut non solum isti, sed etiam primates ordinum exercitus mei, in me solo spem habeant in præsentia. Non enim regnum, sed regni honorem filiis meis trado: & E jucunditate quidem quasi rectores potientur, pondus autem rerum tametsi nolim, meum est. Consideret autem quisque vestrum ætatem meam, vitæque institutum, nec non etiam pietatem. nam neque senex adeo sum, ut de me cito desperetur: neque voluptatibus assuetus, quæ adolescentium quoque vitam spacio breviore concludunt. Divinitatem vero ita coluimus, ut in F longum nos ævum progressuros esse credamus, quod si quis in contemptum meum filiis meis placere maluerit, etiam pro illis mihi suppliciun dabit. Ego enim, non quod invideam ex me genitis, honorifice eos haberi veto: sed quia novi hæc studia adolescentibus ferociæ nutrimenta suggerere. Itaque si cogitent qui ad eos se applicant: bonis quidem apud me paratum esse præmium, seditiosis vero apud ipsos etiam quibus lenocinabantur, infructuosam fore malignitatem, omnes profecto mecum, hoc est, cum filiis meis sentient. Namque ipsis expedit me regnantem, meque his esse concordem. Vos autem, ô boni filii, sacram primum retinentes mente naturam, cujus affectiones inter feras bestias salvæ sunt, deinde Cæsarem qui nos reduxit in gratiam, fratres permanete. Jam nunc autem vobis & oro ut conservet judicium meum, si concordes eritis.

ὡς ἦλθε κιλικίαν παραπλέων κατῆρεν εἰς ἐλεοῦσαν, ἀπήχθη δὲ αὐτὸς φιλοφρόνως δεχέλαος. ὑπὲρ δὲ γάμου θυγατρὸς σωτηρίας δὲ χαρισάμενος, καὶ τῆς διαλλαγῆς ἐφηδόμενος, ὡς ἂν καὶ τάχιον γεγραφὼς τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ φίλοις, συλλαμβάνειν ἔμελλε τῷ δίκῃ ἀλεξανδρῳ. προπεμφθεὶς μέχρι ζεφυρίου δῶρα δοὺς, μέχρι τριάκοντα ταλάντων. ὡς δὲ εἰς ἱεροσόλυμα ἦλθεν ἀφικνεῖται, συναγαγὼν τὸν λαὸν, καὶ τοὺς τρεῖς υἱοὺς προσκαλεσάμενος, ἀπελογεῖτο περὶ τῆς ἀποδημίας. καὶ πολλὰ μὲν ηὐχαρίστησε τῷ θεῷ, πολλὰ δὲ καισαρεῖ κατασησαμένῳ τὸν οἶκον αὐτοῦ ταραχθέντα, καὶ μεῖζον τοῖς υἱοῖς προσθήκην τῆς βασιλείας τιμὴν ὁμόνοιαν, ὡς αὐτὸς ἔφη συναρμόσω μᾶλλον. ὁ μὲν γὰρ κύριόν με τῆς ἀρχῆς καὶ δικαστὴν ἀλεξάνδρου κατέστησεν, ἐγὼ δὲ μὴ δὲ συμφέροντος ἑαυτῷ καὶ κρεῖττον ἀμείβομαι, τοῖς παισὶ τοὺς τρεῖς παῖδας ἀποδείκνυμι βασιλέας, καὶ τῆς γνώμης πρῶτον τὸν θεὸν σύμψηφον, ἔπειτα καὶ ὑμᾶς παρακαλῶ γνήσιοι. τῷ μὲν γὰρ, ἡλικία, τοῖς δὲ, εὐγένεια τὴν ἀλεξάνδρου ἀρχὴν ἀποξενεῖ. τὸ γε μὲν μέγεθος τῆς βασιλείας ἀρκεῖ καὶ πλείοσιν. οὓς δὲ κρίνας μὲν ἤνωσε, καθίστησι δὲ πατὴρ, ὑμεῖς τηρήσατε, μήτε ἀδίκους, μήτε ἀνομάλους τὰς τιμὰς διδόντες. ἑκάστῳ δὲ τὰ πρέποντα. εὖ γὰρ ποιοῦντα οὐ φρενεῖ τὶς τὸν παρ' ἡλικίαν θεραπεύομενον, ὅσον ὀδυνήσει τὸν ἀτιμούμενον. οὔτε γε μὴν ἑκάστῳ σωθῆναι δεήσει συγγενῶν καὶ φίλους, ἐγὼ διανεμῶ, καὶ τὰ ὁμονοίας ἐκείνους ἐγγυητὰς καταστήσομαι, σαφῶς ὑπισχνούμενος, ὅτι τὰς φύσεις, καὶ τὰς φιλονεικίας, ἡνιῶσιν αἱ τῶν συναλλαττομένων κακοήθειαι, κἂν ὦσιν οὕτω χρηστοὶ, τηροῦσι τὰς τροφάς. ἀξιῶ δὲ οὐ μόνον πιστοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τῇ στρατιᾷ μου ταξιάρχους, ἐν ἐμοὶ μόνῳ τὰς ἐλπίδας ἔχειν ὅτι δὲ παρόντος. εὖ γὰρ βασιλείαν, ἀλλὰ τιμὴν βασιλέως τοῖς υἱοῖς προδίδωμι. καὶ τῶν μὲν ἡδέων, ὡς ἄρχοντες ἀπολαύσουσι. τὸ βάρος δὲ τῶν πραγμάτων, ἐμόν ἐστι, κἂν μὴ θέλω σκεπτέον ἑκάστου τὴν τε ἡλικίαν, καὶ τὴν ἀγωγὴν δὲ βίου, καὶ τὴν εὐσέβειαν. οὔτε γὰρ οὕτως εἰμὶ γέρων, ὥστε ἀπελπισθῆναι ταχέως, οὔτε εἰς τρυφὴν σκιδιαστόμενον, ἢ καὶ νέους ἀποτέμνεσθαι. τὸ τε θεῖον οὕτω θεραπεύκαμεν, ὡς τε ἂν ὀπὶ μήκιστον βίου προελθεῖν. ὁ δὲ τοὺς ἐμοὺς παῖδας θεραπεύων ὀπὶ τῇ ἐμῇ καταλύσει, δώσει μοι καὶ τοῖς ἐκείνων δίκας. εὖ γὰρ ἐγὼ φρονῶν τοῖς ἐξ ἐμοῦ γεγενημένοις, ἀνακόπτω τὴν εἰς αὐτοὺς φιλοτιμίαν, ὀπισάμενος τῆς νέοις γένεσι τὰς ἀρετὰς θρέψουσι ἐφόδιον. ἔγωμε οὖν ἑκάστης ἐνθυμηθείη τῶν προσιόντων, ὅτι χρήσεις μοὶ ὧν, παρ' ἐμοῦ λήψεσθαι τὴν ἀμοιβὴν, σαφῶς ἀγωνιῶν δὲ τῶν θεραπευομένων τὸ κακόηθες ἀνώνυμον ἐξεῖ, πάντας εἶναι τὰ ἐμὰ φρονήσειν, τουτέστι τὰ τῶν ἐμῶν υἱῶν. κἀγὼ τούτοις συμφέρει κρατεῖν ἐμὲ, κἀμὲ τούτοις ὁμονοεῖν. ὑμοῖς δὲ ὦ παῖδες ἀγαθοὶ, πρῶτον ἐνθυμούμενοι τὴν ἱερὰν φύσιν, ἧς καὶ θῆρες ἡμέροις αἰσχρὰ μάχονται, ἔπειτα τὸν ποιησάμενον ἡμῶν τὰς ἀλλαγὰς καίσαρα, τρίτον ἐμὲ τὸν ἐν οἷς ἔζεσιν ὑπάτευσεν θαυμαλοιῶτε, μένατε ἀδελφοί. δίδωμι δὲ ὑμῖν ἐσθῆτα τὴν ἤδη καὶ θεραπείαν βασιλικὴν. ἐπεύχομαι δὲ καὶ ταύτην τηρῆσαι τὴν ἐμὴν κρίσιν, ἂν ὁμονοῆτε. ταῦτα εἰπὼν, καὶ φιλοφρόνως ἕκαστον καταπασάμενος τῶν υἱῶν, δίελυσε

meque tertium qui ea quæ jubere liceat rogem: vestimenta, & obsequia dabo regalia: Deumque

ἀθλιωτὴ πλῆθος, τοὺς μὲν, συνδυχομένους τοῖς ἐ- A
ρημένοις, ὅσοι δ' ἐπιθυμοῦντες μεταβολῆς, μηδὲ ἀκηκοέ-
ναι φασκοντας μύθους. σωματίου δ' οὖν τοῖς ἀδελφοῖς ἡ στά-
σις, καὶ χείρους τὰς ἐπ' ἀλλήλοις ὑποψίας ἔχοντες
ἀπαλλάττουσιν. ἀλέξανδρος μὲν δ' Ἀριστόβουλος ὀδυ-
νώμενοι κεκρωμένον ἀντιπάτρῳ τὸ πρεσβεῖον. ἀντί-
πατρος δὲ καὶ δι' ὀλιγορίαν νεμεσῶν τοῖς ἀδελφοῖς.
ἀλλ' ὁ μὲν, ποικιλώτατος ὢν τὸ ἦθος, ἐκέμυθεν τὸ
ἦθος, καὶ πολλῷ τῷ πανούργῳ κρύμματος, τὸ πρὸς αὐ- B
τοὺς σκάλυπτε μῖσος. τοῖς δ', δι' ὑβρίσεων πᾶν τὸ νοη-
θὲν λαθὼν ἀπεγλώσσης, δ' παροξύνοντες μὲν, ἐκέκευθε
πολλοὶ, πλείους δὲ τῶν φίλων παρεδύνοντο κατάσκοποι.
πᾶν δὲ τὸ παρ' ἀλεξάνδρῳ λαληθὲν, δι' ὀλίγου λαθὼν παρ'
ἀντιπάτρῳ, δ' μὴ προσθήκης μετέβαινεν ἀπὸ ἀντι-
πάτρου πρὸς Ἡρῴδην. ὅτι δ' ἀπλῶς φθεγξάμενος ὁ
νεανίσκος, ἀνυπεύθυνος λαθὼν, ἀλλ' εἰς Ἀλεξάνδρου τὸ ῥηθὲν
ἐφέρετο, δ' μετρίως παῤῥησιασμένος μέγιστα τοῖς C
ἐλαχίστοις προσεπλάττετο. καθὸ δὴ ἀντίπατρος ἀεὶ
τοὺς ἐρεθίζοντας, ὅπως αὐτὸ τὸ ψεῦδος ἔχοι τὰς ἀ-
φορμὰς ἀληθεῖς, καὶ τῶν φημιζομένων ἐν τι δια-
λεγχθὲν, ἅπασι πίστιν ἐπιθῇ. δ' τῶν αὐτοῦ μὲν φίλων
ἡ φύσει στεγανώτατος λαθὼν ἕκαστος, ἢ κατασκάζετο
δωρεαῖς, ὡς μηδὲν ἐκφέρειν τῶν ἀποῤῥήτων, δ' τὸν ἀν-
τιπάτρου βίον, ὅπως ἂν ἁμάρτοι τις αὐτῶν κακίας μυρί-
ων. τοὺς γὰρ Ἀλεξάνδρου σωθέντας χρήμασι διαφθεί-
ρων, ἢ κολακείαις ὑπιών, οἷς πάντα κατειργάσατο, πε- D
ποιημένος προδότας, καὶ τῶν πραττομένων ἢ λαλουμένων
φῶτας. πάντα δ' ὑπερεσκεμμένος δραματεργῶν, τὰς
πρὸς Ἡρῴδην ὁδοὺς παῖς Ἀλεξάνδρου ἐπιέστο τεχνικω-
τάτας. αὐτὸς μὲν ἀδελφὸς προσωπεῖον ἐπικείμενος,
καθάπερ δ' μιαιφονώτατος ἕτερος. καίπερ δὲ ἀπαγγελθείη
τι κατ' Ἀλεξάνδρου, παρελθὼν ὑπεκρίνετο, καὶ διαφύ-
ρειν τὸ ῥηθὲν δρέπανος, ἕστε κατασκάζειν ἡ συνήθη,
καὶ πρὸς ἀμυναίτησιν ἐξῆγε τὸν βασιλέα. πάντα δ' E
ἐκ ὑπογελῶν ἀνήγετο, καὶ τὸ δοκεῖν τῇ σφαγῇ δ' πα-
τρὸς ἐφεδρεύειν Ἀλέξανδρον, ὑδὲν γὰρ ὅτῳ πίστιν ἐχορή-
γει τοῖς Ἀλεξάνδρου, ὡς ἀπολουμένου ἀντιπάτρου
ὑπὲρ αὐτοῦ. τούτοις ἡρῴδης ἐξαγριούμενος, ὅσον ὑφή-
ρει καθ' ἡμέραν τῆς πρὸς τὰ μειράκια φιλίας τοσοῦτον ἀντιπάτρῳ προσετίθει. σωματίλλων δὲ
καὶ τῶν κ' τὸ βασίλειον, οἱ μὲν ἑκόντες, οἱ δὲ ἐξ ὑπο-
τάγματος, ὥσπερ Πτολεμαῖος ὁ τιμιώτατος τῶν φί-
λων, οἵ τε ἀδελφοὶ δ' βασιλέως, καὶ πᾶσα ἡ γενεά. F
πάντα γὰρ ἀντιπάτρου ἦν. καὶ τὸ πικρότατον Ἀλε-
ξάνδρῳ, πάντα ἦν ἡ ἀντιπάτρου μήτηρ, σύμβουλος
κατ' αὐτῶν, μητρυᾶς χαλεπωτέρα, καὶ πολέων τι
προφέρουσα μισοῦσα τοὺς ἐκ βασιλίδος. πάντες μὲν οὖν
ὑπὸ ταῖς ἐλπίσιν, ἐθεράπευον ἀντίπατρον ἤδη. σωμα-
φίλαι δ' ἕκαστον, τὰ βασιλέως προστάγματα, ὡδαγωγίαι
φιλανθρωπίαι τοῖς τιμιωτάτοις, μήτε προσιέναι, μήτε προσ-
έχειν τοῖς περὶ Ἀλέξανδρον. φοβερὸς δ' ἦν δ μόνον τοῖς ἐκ
τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν φίλοις. ὑδενὶ γὰρ G
βασιλέων τοσαύτην κρῆσαι ἐδωκε πρόνοιαν, ὥστε τ' ἀπ'
αὐτοῦ φθόγγους, καὶ μὴ προσηκούσης πόλεως ἐξαγε-
γεῖν. τε δ' μειράκια, τοὺς μὲν Ἀλεξάνδρου ἠγνοῦ, ὡδῷ καὶ

A populumque dimisit: alios convenientia dictis ejus optantes: qui vero mutationis erant cupidi, ne audisse quidem se quicquam simulantes. Fratres autem dissensio non reliquit, sed pejora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namq; Alexander & Aristobulus ægrè ferebãt confirmatum esse Antipatro meritum, Antipater autẽ succensebat vel secundo loco fratres haberi. sed tamen ille pro varietate morum, & reticere secreta noverat, & quanto sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid venisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant, plures autem amicorum sese explorandi causa insinuabant. Itaque omne qvod dictum esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrum erat, & ab Antipatro ad Herodem cum adjectione deferebatur. Nec vel simpliciter aliquid prolocutus, adolescens innoxius habebatur, sed cuncta ejus verba in crimina vertebantur: maximaque minimis affingebantur, sicubi liberior paulo fuisset. Semper autem qui eum irritarent, submittebat Antipater, ut mendacia sua veras occasiones haberent: multisque falso vulgatis, unum qvid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed hujus quidem amicorum quisque aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum expromeret: nec errasset aliquis, si Antipatri vitam malitiæ dixisset arcanum. Alexandri vero familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blanditiis, quibus expugnavit omnia, fures ac proditores eorum quæ contra se dicerentur sive agerentur, effecerat. Cum autem caute universa committeret, astutis etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: fratrisque personam gerens aliis delatoribus subornatis utebatur. Si quid in Alexandrum nunciassent favore simulato, id qvod primo reprehendisset, mox otiose astruendo, regis iracundiam provocabat omniaque ad insidias referebat: & ut necem patris Alexander optare videretur. nihil enim majorem fidem calumniis suggerebat, quam si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quantum in dies singulos de affectu adolescentium detrahebat, tantum adjiciebat Antipatro. In eandem vero partem inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi volentes alii pro imperio, sicut Ptolemæus amicorum clarissimus, regisq; fratres, ac tota progenies. omnia namque in Antipatro sita erant: & qvod Alexandro fuit acerbissimum, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri consilio gerebantur. Noverca enim sævior erat, multoque plusquam privignos oderat, qvos regina mater ediderat. Sed quanquam omnes, ut Antipatro magis obsequerentur, spes inducebat: non minus tamen præcepta regis quemque ab adolescentibus separabant: qui carissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum vel ejus fratrem accederet, aut se ad eos applicaret. non solum autem regalibus erat formidini, verumetiam externis amicis. Nulli enim regum tantum potestatis Cæsar dederat, ut fugitivos suos quamvis ex civitatibus non subjectis ei liceret educere. Adolescentes autem delata in se facinora nesciebant, hisque

propterea capiebantur incautius. Nullus enim palam incusabatur a patre: sed affectu refrigescente paulatim intelligentes, adversus dolorem asperius excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patruum, & Salomen amitam, contra illos commovit Antipater, assidue velut cum uxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Hujus autem inimicitias augebat Alexandri qvoque uxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorans, cunctarumque se quæ in regno viverent dominam esse dicitans: paternum enim genus à Temeno, maternum autem à Dario Hystaspis filio ducere, multumque ignobilitatem despiciens sororis & uxorum Herodis: quarum quæque propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namque multas ei fuisse diximus uxores: quod liceret Judæis more patrio plures habere, quodque rex pluribus objectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ invisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, etsi socrus ejus erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ sævientem: frequenter enim humilitatem generis objiciebat uxori: quodque ipse privatam, reginam vero frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciavit. Addebat autem, quod aliorum qvoque fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos qvoque vicorum scribas, scilicet irridentes, quod literarum studiis operam darent. His commota Salome, qvod iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicavit. Satis autem idonea videbatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio divulgata est, quæ succendit animum regis. Audivit enim Alexandrum & Aristobulum crebro matrem implorare, casumque ejus cum gemitu atq; imprecationibus conqueri: ac sæpe illo quædam ex Mariamnes vestimentis posterioribus dividente conjugibo, minitari solitos esse, quod cito pro regalibus deliciis nigris vestibo induerentur. His de causis Herodes licet constantem animum adolescentium formidaret, tamen ne spem correptionis abscinderet, ad se eos vocavit: Romam n. migraturus erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: rogavitque ut fratres diligerent, promissa priorum peccatorum venia, si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationum invidiam deprecando fictas eas esse dicebant, purgationisque suæ fidem rebus ipsis posse constare: verum ipsum quoque debere, omissa facilitate credendi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui persuadeatur extabit. Cum his eum mature placavissent, ut patrem, præsenti metu rejecto, de futuris mœrere cœperunt. Etenim cognovere Salomen sibi esse infensam, & patruum Pheroram: uterque autem sævi & graves erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autem reditus habere centum talentorum, totiusque trans Jordanem terræ fructus ipse caperet, a fratre sibi

Ant. lib. 16. cap. 7.

Ἀμᾶλλον ἀφυλάκτως ἐνέπιπτον αὐτ. ὁθενὶ γὰρ ὁ πατὴρ φανερῶς ἀπεμέμφετο. συνίει δ' κ μικρὸν ἐκ τῶν ψύξεων, καὶ τοὺς τὰ λοιπὰ μᾶλλον ἐτεραχύνετο. διήκουε δ' πρὸς αὐτὰ, ἔτι δεῖον Φερώραν ἀντιπάτρῳ ἐχθρωδῶς, ἔτι τὴν Σαλώμην, ὡς ἀνχαμεῖ ὄσαν, καθομιλοῦντα ἀεὶ ἐ παροξύνων. συνήργα δ' ἐ πρὸς τὴν πίστης ἀπέχθειαν, ἡ Ἀλεξάνδρου γυνὴ Γλαφύρα ἡθεαλ γᾶσα τὴν αὐτὴ δόξειαν, ἐ ὡς πασῶν τ κρ τὸ βασίλειον εἴη δεσπότις, κρ πατέρα μὲν ἀπὸ τὴν μὲν κρ μητέρα δ', ἀπὸ Δαρείου δ' ὑστάσπεως ὄντα. πολλὰ δ' ὠνείδιζεν εἰς δυσγένειαν, τὸν τε ἀδελφὸν τ ἡρώδου, ἐ τὰς γυναῖκας, ὧν ἑκάστη δι' ἀμορφίαν, οὐκ ἀπὸ γένους ἦρξη. πολλαὶ δὲ ἦσαν, ὡς ἂν ἐφιεμένου τὰ πατρίως ἰουδαίοις γαμεῖν πλείους, καὶ δ' βασιλέως ἠδομένου πλείοσιν, ᾗ πᾶσιν Δι' τὸ μεγαλαυχον τῆς γλαφύρας, ἐ τὰς λοιδορίας, ἐμίσουν ἀλέξανδρον. τὸν δὲ δὴ σαλώμαν, καί τι πενθερὰν οὖσαν, αὐτὸς αἱρισόβουλ ἑαυτῷ διεσιάσεν, ὠργισμένῳ, καὶ πρότερον ἤδη τῆς ἐκ γλαφύρας βλασφημίας. ὠνείδιζε δ' τῇ γυναικὶ σωφρόνως τὸν πατρωνυμικὸν, καὶ ὡς αὐτὸς μὲν ἰδιώτην, ἑ ἀδελφὸς αὐτ' ἀλέξανδρ ἄημαι βασιλίδα. ἔτι κλαίουσι τῇ σαλώμῃ διήγγελεν ἡ μήτηρ. προσετίθει δ' ἔτι καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν, τὰς μὲν μητέρας ἀπειλοῖεν οἱ πρὸς ἀλέξανδρον, ἐπειδὰν φθάλασσαι τὴν βασιλείαν, ἱστουργοὺς ἅμα τῇς δούλαις πήσειν. αὐτοὺς δ' κωμῳδοῦντας γραμματεῖς, ὑπισχνουμένους ἀπ. μελῶς. πρὸς δ' τ ὀργὴν οὐ κατέχουσα σαλώμη πάντα διήγγελεν ἡρώδῃ. σφόδρα δ' ἐπ' αἰσθησις κρ χαμεροῦς λέγουσα. καί τις ἑτέρα Δαβολὴ σωμέδραμεν, ἡ τὸν θυμὸν ἐπεκαύσατο βασιλέως. ἤκουσε γὰρ αὐτὰς σωνεχῶς ἀνακαλεῖσθαι μὲν τὴν μητέρα, καὶ κατοιμώζειν δ' ἐπαρωμένους αὐτῷ. πολλάκις δ' αὐτὸ Δαδιδόντ ἑ μαιμάμης ἐθῆτων τινὰ τῆς μετεγθεσέρας γυναικὸς ἀπειλεῖν, ὡς ἀντὶ τῶν βασιλικῶν ἐν τάχει ἐνδήσουσιν ἑαυτῆς, ἐπ τειχῶν πεπαιμένας. Δι' ταῦτα, καί τι τὸ φρόνημα τῶν νεανίσκων ὑποδείσας, ὅμως οὐκ ἀπέκοπε τὴν ἐλπίδα τῆς διορθώσεως. ἀλλὰ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, καὶ δὲ εἰς ῥώμην ἐκπλεῖν ἔμελλε, βραχέα μὲν ἠπείλησεν ὡς βασιλεὺς, τὰ πολλὰ δὲ ἐνουθέτησεν ὡς πατὴρ, καὶ φιλεῖν τοὺς ἀδελφοὺς παρεκάλει, διδοὺς τῶν πεπαρτημένων ἄφεσιν, εἰ πρὸς τὸ μέλλον ἀμείνους γένοιντο. οἱ δὲ, τὰς μὲν Δαβολὰς ἀπεσκεδάζοντο, ψευδεῖς ἅπαντα λέγοντες, πίστωσαθαι δ' τὴν ἀπολογίαν τοῖς ἔργοις ἔφασκον. δεῖν μέν τι καὶ κεῖνον ἀποβλέπειν τὰς λογοποιίας, τὸ μὴ πιστεύειν ῥᾳδίως. οὐ δὲ δυπλεῖν τοὺς κατεψευσμένους αὐτῶν, ἕως ἂν ἐ πεισθῶμεν ἡ. τούτοις ὡς πατέρα πείσαντες ταχέως, τὸν μὲν ἐκ χερὸς φόβον διεκρούσαντο, τὸν δ' εἰς τὰ μέλλοντα λυπηρὸν προσέλαβον. ἐγνωσαν γὰρ τὴν τε σαλώμην ἐχθράν, καὶ τὸν θεῖον Φερώραν. ἦσαν δ' βαρεῖς μὲν ἀμφοτέροις καὶ χαλεποὶ, Φερώρας δ' μείζων, ὃς πᾶσι μὲν ἐκπαντὸς τῆς βασιλείας πλὴν Δαδήματος, προσέτι δὲ ἰδίας ἑκατὸν ἔσχε τάλαντα. τὴν δ' πέραν ἰορδάνου πᾶσαν ἐκαρποῦτο χώραν, λαβὼν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ δῶρον.

B C D E F G

δῶρον. ὃς αὐτὸν ἐποίησε καὶ τετράρχην, αἰτησάμενος A dono datæ. Quinetiam tetrarcham eum fieri beπαρὰ καίσαρος, βασιλικῶν τε γάμων ἠξίωσε συνοικήσας ἀδελφῇ τῇ ἰδίας γυναικὸς, μιᾷ τῶν ἐκείνης παίδων, δεκαὶ τριακοσίοις ταλάντοις. ἀλλ' ἀπέδρα Φερώρας τὸν βασιλικὸν γάμον περὶς ἔρωτα δούλης. ἐφ' ᾧ χαλεπήνας ἡρῴδης, τὴν μὲν θυγατέρα τῇ περὶς πάρθων ὕστερον ἀναιρεθέντι συνέζευξεν ἀδελφιδῷ. Φερώρα δὲ μετὰ πολὺ τὴν ὀργὴν ἄνεσι. διδοὺς συγγνώμην B τῇ νόσῳ. διεβάλλετο δὲ καὶ πάλαι μὲν, ἐπὶ ζώσης τῆς βασιλίδος, ἐπιβουλεύειν αὐτῷ φαρμάκοις. τότε δὲ πολῖταί μᾶλλον τῇ περσῶν ἐσθῆτι, ὡς καίπερ φιλαδελφότατον ὄντα ἡρῴδην, εἰς πίστιν ὑποχθῆναι τῶν λεγομένων & δέος. πολλοὺς δὲ τῶν ἐν ὑποψίᾳ βασανίσας, πολύπους ἦλθεν ἐπὶ τοὺς Φερώρα φίλους, ὧν ἐπιβουλὴν μὲν, ἀνίκρυς ὡμολόγησεν οὐδείς, ὅτι δὲ τὴν ἐρωμένου ἁρπασάμενος εἰς πάρθους ἀποδράναι παρεσκεύαζετο. συμμέτοχος δὲ & σκέμματος αὐτῷ & φυγῆς, κοσσάρος C ὁ σαλώμης ἀνὴρ, ᾧ συνῴκισεν αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ μοιχείᾳ & πρότερον διαφθαρέντος. ἦν δὲ ἑλεύθερα διαβολῆς, ἃ δὲ σαλώμη. καὶ γὰρ αὐτὸς Φερώρας ὁ ἀδελφὸς κατηγόρει, συνῄδησας πρὸς γάμῳ παιδίσκης πρὸς συλλαῖον, τὸ δεδάδα & δεάδων βασιλέως ἐπίτροπον, ὃς ἦν ἐχθρότατος ἡρῴδῃ. διελεχθεῖσα δὲ καὶ τοῦτο, καὶ πάντα ὅσα Φερώρας ἐνεκάλει, συγγινώσκει, καὶ αὐτὸς Φερώραν ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων. μετῴκησε δὲ ἐπ' ἀλέξανδρον ὁ χειμὼν τῆς οἰκίας, καὶ πρὸς τῷ σκέψαι κεφαλῇ ἅλος ἀπηρείσατο. τρεῖς ἦσαν D εὐνοῦχοι τοῦ βασιλέως τιμιώτατοι, καὶ δῆλον ἐξ ὧν ἐλειτούργουν, τοῦ μὲν γὰρ οἰνοχοεῖν προσετέτακτο, τοῦ δὲ δεῖπνον προσφέρειν, ὁ δὲ αὐτὸν κατεκοίμιζέ τε καὶ συγκατεκλίνετο. τούτους εἰς τὰ παιδικὰ δῶρεις μεγάλοις ὑπήγετο ὁ ἀλέξανδρος. μέλλων δὲν τοῦ βασιλέως, διηλέγχοντο βασάνοις. καὶ τῷ μὲν σωφροσύναν δ' ἕως E ὡμολόγουν. ἐξέφερον δὲ καὶ τὰς εἰς αὐτὸν ὑποχέσεις, ἐν τρισὶν ἀπατηθέντα τὸν ἀλέξανδρον, λέγοντες ὡς οὐκ ἂν ἡρῴδης δέοι τὰς ἐλπίδας ἔχειν, ἀναιδῶς γέροντι καὶ βαπτομένῳ τὰς κόμας, εἰ μὴ ἀλλὰ τοῦτο αὐτὸν εἴσυπτον καὶ νέον, αὐτῷ δὲ περσέχειν, ὃς & πολὺ ἄκοντος δέξεσθαι τὴν βασιλείαν, οὐκ εἰς μακρὰν τοὺς μὲν ἐχθροὺς ἀμυνεῖ, τοὺς φίλους δ' εὐδαίμονας ποιήσει καὶ μακαρίους, περὶ πάντων δ' αὐτούς. εἶναι δὲ καὶ θεραπείαν, τὸ F δώρων, περὶ τὸν ἀλέξανδρον λαθραίαν, τούς τε ἡγεμόνας & στρατιωτικῶν, & τοὺς ταξιάρχους, κρύφα περὶς αὐτὸν σπουδήν. τοῦτο τὸν ἡρῴδην οὕτως ἐξεφόβησεν, ὡς μηδὲ φθέγξασθαι τολμῆσαι τὰς μιαιφόνους σκέψεις, ἀλλὰ κατασκόπους ὑποπέμπων νυκτὸς, & μεθ' ἡμέραν, ἕκαστα τὰ παρὰ πολλῶν ἢ λεγομένων διηρεύνα, κἂν τοὺς & τῆς ὑποψίας, διέως ἀνῄρει. δεινὸς δὲ ἀνομίας ἐπλήσθη τὸ βασίλειον. κἂν γὰρ ἔχθραν ἢ μῖσος ἴδιον, ἕκαστος & G πλάσασε τὰς διαβολὰς, & πολλοὶ περὶς τοὺς διαφόρους, φονῶν τι τῷ βασιλικῷ θυμῷ κατηχοῦντο. κἂν τὸ μὲν ψεῦδος εἶχε φθόγγημα πίστιν, αἱ κολάσεις δὲ τῶν διαβολῶν ἦσαν ὠκύτεραι. κατηγόρητο γοῦν τις, ἄρτι κατηγορήσας, καὶ τῷ περὶ αὐτὸν διελεγχθέντι, συναπήγετο.

ceptum ab Augusto, Herodes impetraverat: regalique conjugio dignatus erat, sorore uxoris suæ nuptum ei collocata. Et post illius mortem, desponderat ei filiarum suarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat. quamobrem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui post à Parthis occisus est. Mox autem morbo Pheroræ venia data, indignationem remisit. De hoc autem erat vetus opinio, quod etiam viva regina Herodem opprimere voluisset veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, ut quamvis amantissimus fratris esset Herodes, fide tamen eorum quæ audisset, adduceretur ad metum. Itaque de multis qui suspecti erant habita quæstione, postremo ad Pheroræ amicos venit, qvorum nulla quidem fuit de maleficiis aperta confessio, quod cum amica subrepta in Parthos cogitasset effugere prodiderunt: hujus autem consilii & fugæ conscium esse Aristobulum Salomes maritum: cui rex eam tradidit, postquam superior adulterii causa peremptus est. sed nec Salome criminatione libera manserat. nam & hanc frater Pheroras accusabat, qvod cum Syllæo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptiis constituisset, quem inimicissimum Herodes habebat. Convicta autem & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit: itaque ipsum etiam rex Pheroram criminibus solvit. Domus vero tempestas in Alexandrum transiit, totaque capiti ejus incubuit. Tres erant eunuchi regis carissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Uni enim vinum ministrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis Alexander cupiditati suæ subjecerat. Itaque postquam regi hæc sunt indicata, vi tormentorum coacti & stuprum statim confessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis induci aperuerunt: qvomodo eos fefellisset Alexander, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, commemorans, & qui capillos inficeret, ut ob hoc etiam eum juvenem putarent: verum se coli oportere, qui etiam invito eo regni esset futurus successor: neque multo post ab inimicis pœnas repeteret, fortunatosque amicos suos beatosque faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clam parere, militumque rectores, itemque ordinum principes occultè ad eum convenire dixerunt. Hæc Herodes adeo pertimuit, ut non auderet statim delata proferre, sed exploratores die noctuque submittens, dicta factaque singula scrutabatur: & de qvibus suspicio esset, ilico trucidabat. Itaque regnum ejus acerbissima iniquitate repletum est. Nam pro suo quisque odio vel inimicitiis, calumnias finxere, multique regis iracundia cædis cupida contra adversarios abutebantur. & mendacio quidem confestim fides habebatur: erant autem criminationibus ipsis velociora supplicia. Denique accusabatur qui modo accusaverat: & cum eo qui ante se convictus esset, ducebatur ad pœnam.

De vita namque periculum regis quæstiones A breviore compendio terminabat. Ad hoc autem sævitiæ processerat, ut nec eorum quenquam humanius aspiceret, qui accusati non essent: verum etiam amicis immitissimum sese præberet: Itaque multis etiam regno interdixit. & in quos potestatem non habebat, in eos dictis asperis sæviebat. Accessit malis Antipater, collectaque propinquorum caterva, nullum criminationis genus omisit. Tantus autem ineptia sua B regem commentisque delatorum timor invasit ut stricto instare sibi gladio videretur videre Alexandrum: Denique subito & ipsum correptum in vincula conjecit, & in amicorum ejus tormenta perrexit, multi autem tacitè moriebantur, nulla voce supra conscientiam prodita. alii vero quibus mendacium impatientia doloris extorsit, de patris eum insidiis cum fratre Aristobulo cogitasse dixerunt: tempusque observare, ut illo dum venaretur occiso, Romam profugerent. His tametsi verisimilia non erant, sed necessitate cruciatus ex tempore fingebantur, libenti tamen animo rex credebat, pro consolatione accipiens vincti filii, ne id feciisse videretur injuste. Verum Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, ultro malis assentiendum putavit: ac digestis adversus inimicos quatuor libris, fatetur insidias, earumque se plurimos socios habere perscribit; ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hanc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam, cum vim noctu adhibuisset invito. Jamque libri in manibus erant Herodis: multa & gravia de optimatibus clamantes, cum matureE in Judæam Archelaus venit: metuens genero simul ac filiæ, quibus etiam providentissimo consilio succurrit, regisque minas arte dissolvit. Mox enim cum eo congressus, ubinam est, clamat, exitiabilis gener meus? aut ubi parricidale caput aspiciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addamque filiam meam bono marito novo? nam etsi consilii particeps non est, quia tamen ejusmodi viri conjunx fuit, inquinata est. Mi-F ror autem patientiam tuam, cujus periculum agitur, quod adhuc vivit Alexander: ego namque ita ex Cappadocia properans veniebam, ut qui & illum reperirem olim dedisse supplicium, & de filia quæstionem tecum haberem, quam tui tuæque dignitatis contemplatione illi desponderam. At nunc de utroque nobis consulendum est: licet nimium pater sis, & ad puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alter alterius iracundiæ vicarii succedamus. Talibus increpans, quamvis pertinacem fallit Herodem. Itaq; ille quos Alexander perscripserat libros, legendos ei præbet, singulisque capitulis insistens, cum eo deliberabat. Unde occasionem sui consilii nactus Archelaus, paulatim causam in eos, qui scriptis continebantur, & in Pheroram contulit. Cum autem sibi credere regem videret, considerandum est, inquit, ne forte adolescentulus tot nequissimorum insidiis circumveniatur, non tu ab adolescentulo. nec enim apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiretur, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet hujus persuasionis

τὰς γὰρ ἐξετάσεις ὁ βασιλεὺς, ὁ περὶ τ ψυχῆς κίνδυνος ἐπετέμνετο. πρόδηλος ἦν εἰς τοσοῦτον πικρίας, ὡς μηδ τῶν ἀκαταιτιάτων τινὶ φεισόμενον ἡμέρως, εἶναι δ καὶ τοῖς φίλοις ἀπολωλεκότα. πολλοῖς γοῦν αὐτῶν ἀπέπτη τὸ βασίλειον, καὶ φεῦγος οὐδὲ εἶχε χειρὸς ἐξουσίαν, τῷ λόγῳ χαλεπὸς ὢν. ἐπανέβη δ ἀντίπατος καὶ τοῖς συμφοραῖς ἀλεξάνδρου, καὶ τῷ φθόνῳ πείσας τῶν συγγενῶν ὃν ἔσπευδεν τινα ἀβουλίαν παρέλιπε. φεσήχθη γέ τοι φεὸς τοσοῦτον δέους ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τ περιστάσεως αὐτὸ, καὶ τῶν συμπαγμάτων, ὥστε ἐφεστάναι δοκεῖν αὐτῷ τ ἀλέξανδρον ξιφήρη. συλλαβὼν γοῦν αὐτὸν ἐθήσεν ἐξαπίνης. καὶ φεὸς βάσανον ἐχώρει τῶν φίλων αὐτοῦ στόντες δὲ ἀπέθνησκον οἱ πολλοὶ, καὶ μηδὲν ὑπὲρ τὸ συνειδὸς εἰπόντες. οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἀλγηδόνων ψεύσασθαι βιαζόμενοι ἔλεγον, ὡς ὁ πατὴρ βούλοιτο αὐτῷ μὴ ἀρίστου καὶ ἀδελφοῦ, καὶ φυλάττοι κυνηγοῦντα κτείνας εἰς ῥώμην ὑποφόβους. πύστις γοῦν ἐκ τῶν οὖν, ἀλλ ὑπὸ τ ἀνάγκης ἐχειμάσθη, ὁ βασιλεὺς ὑπῆρξεν ἡδέως. παραμυθίαν λαμβάνων δ δήσας τὸν υἱὸν τὸ μὴ δοκεῖν ἀδίκως. ὁ δὲ ἀλέξανδρος, ἐπεὶ τὸν πατέρα μεταπεπεῖσθαι ἀμήχανον ἐώρα, πῶς δεινοῖς ὑμῶν χωρεῖν διέγνω. καὶ τέτταρας κ τῶν ἐχθρῶν βίβλους συνταξάμενος, φεσωμολογῶ μὲν τὴν ὑπ ἐκείνου, κοινωνοὺς δὲ ἀπέδεικνυε τοὺς πλείστους αὐτῶν, φεὸ δ πάντων Φερώραν, καὶ Σαλώμην. ταύτην γὰρ δὴ καὶ μιχθῆναί ποτε αὐτῷ μὴ θέλοντι, νύκτωρ εἰσβιασάμενον. αἵτε οὖν βίβλοι παρῆσαν εἰς χεῖρας ἡρώδου, πολλὰ καὶ δεινὰ κ τῶν δυνατῶν βοῶσαι, καὶ λαμπρὸν εἰς ἐκδίκησιν ὀρχήστρα καὶ φίκνεῖται φεὸς τὸν γαμβρὸν καὶ τὴν θυγατέρα δέησις. γίνεται δὲ βοηθὸς αὐτοῖς μάλα φοθεινὸς, καὶ τέχνῃ τινὶ τοῦ βασιλέως ἀπόλλων διεκρούσατο. συμβαλὼν γὰρ δίφρους αὐτῷ, οὗ ποτὲ ἔστιν ὁ ἀληθέστερός μου γαμβρὸς ἑῶσα. πῶς δὲ τὴν παρακτίνον ὄψομαι κεφαλὴν, οὐ ταῖς ἐμαυτοῦ χερσὶ λαμπάξω. φεσθήσω δὲ καὶ τὴν θυγατέρα μου τῷ καλῷ νυμφίῳ. καὶ γὰρ εἰ μὴ κεκοινώνηκε τοῦ σκέμματος, ὅτι τοιοῦτον γέγονε γυνὴ, μεμίανται γαμμάζω δ ἐστὶ τὴν ὑπὸ βουλὴν ἥκειν τ ἀνεξικακίας, εἰ ζῇ μέχρι νῦν ἀλέξανδρος. ἐγὼ γὰρ ἠπειγόμην ὑπὸ καπνοδόκης, ὡς τὸν μὲν δείσων πύλαι δεδώκασι δίκας. μὴ δὲ σὺ φοβεῖ τ θυγατρὸς ἐξεπάσων, οὐ κἀκείνῳ, σὲ καὶ τὸν οὐκ ἀξίωμα βλέπων συνεζύγησα. νῦν δὲ φοβεῖ ἀμφὼ ἡμῖν βουλεύσιον. κἂν ἧς λίαν πατὴρ δ κολάζειν ἡμῖν ὑπὸ βουλὸν ἀπονώτερος, ἀμείψομεν τὰς δεξιὰς, καὶ γνώμεθα τῆς ἀλλήλων ὀργῆς διάδοχοι. πύστις φοκομπήσας, καὶ ὡς φοτεταγμένον ἡρώδην, ὑπέστρεψεν. δίδωσι γοῦν αὐτῷ τὰς συμπεχθείσας ὑπ ἀλεξάνδρου βίβλους ἀναγνῶναι. καθ ἕκαστον ἐφεξῆς κεφάλαιον, συνεσκέπετο. λαμβάνει δ ὁ ἀρχέλαος ἀφορμὴν δ ἐρατημάτων, ἐκ μικρὸν εἰς τοὺς ἐγκεχαμμένους καὶ Φερώραν μετίησι τὴν αἰτίαν. ὡς δὲ ἑώρα πεισθέντα τὸν βασιλέα, σκεπτέον ἔφη μή ποτε τὸ μειράκιον ὑπὸ τοσούτων ἓν πονηρῶν ὑπεκλάπῃ, οὐχ ὑπὸ δ μειρακίου σύ. καὶ γὰρ οὐδὲ ὁρᾶν αἰτίαν, ἐξ ἧς ἂν εἰς τηλικοῦτον μῖσος φοσοίπτοιτο, ὑπλαῦον μὲν ἤδη βασιλέως, ἐλπίζον δὲ καὶ διαδοχῆς, εἰ μή τινες ἦσαν ἀνα-

διαπεφοντες, καὶ τὸ τ̃ ἡλικίας ἄκολον, ὅτι καιρῷ με-
ταχειρίζοιμθοι. λέγε γὰρ τῶν τοιούτων ἐξαπατᾶσθαι μὴν,
οὐ νέους μόνον, ἀλλὰ καὶ γέροντας, οἴκους τε λαμπροὺς
καὶ βασιλείας ὅλας ἀνατρέπειν. σωφρὼν τοῖς λε-
γομθοις ἡρῴδης καὶ τ̃ μὲν πρὸς ἀλέξανδρον ὀργὴν, ἐ-
παυίσκατ᾽ ἀλίγον. πρὸς δὲ Φερώραν παρωξύνετο. τῶν
δὲ τοιαύτην βιβλίων, ἐτ̃ ἦν ὑπόθεσις, ὃς κατιδὼν
τότε τ̃ βασιλέως ἀγνώμονα, καὶ τ̃ ἀρχελάου φιλίαν
παρ᾽ αὐτῷ πάντων μέγιστον, ὡς οὐκ ἐᾶν δύνηται θυμῷ
σωτηρία, τὴν δι᾽ ἀναισθησίας ἐπεζήτει. καταλείπει γὰρ
ἀλέξανδρον, πρὸς μὲν φάσγανον ἀρχελάου, κἀκεῖνος, ὃν ἐρᾷ
ἔφη πῶς ἂν αὐτὸν ἐξαιτήσαιτο, τοσούτοις ἐγκλήμασιν
ἐγκλήμασιν, ἐξ ὧν σαφῶς ἀπάδειξιν. ὁ δὲ βασιλέως
ὀπόθεσις, καὶ τ̃ παραστῶν τῷ μειρακίῳ κακῶν αἴτιος
γέροντος, ἢ μὴ δύνασθαι πρὸς ἀρχελάου χάριτας ἀφεῖς,
ὁμολογῆσαι. ἀλλ᾽ ἐκ καταγνῶναι μὲν, συγγνώμην ὁ
αὐτὸν ἐδεῖτο παρ᾽ ἀδελφοῦ καὶ φιλίππου, ἐς γὰρ τότε,
πάντα τὸν αὐτὸν συνεργήσαν. καὶ δὴ Φερώρας, καὶ
κατηγόρους αὐτῶν, ἐξ ὧν εἰκότως πάντες φανεῖν, μελαίνης
τι ὑποψίας καὶ δακρύοις χρησάμενος πρὸς τοῖς ἡρῴδου ποσὶν
ἐπὶ πολλοῖς ἔτυχε, συγγνώμην αἰτούμενος, καὶ μικρὸν μὲν
ἰῶ τῶν ὁμολογῶν, δεδακυῖαν γὰρ πάντα ὅσα κατηγόρη-
σε. ὥσχετο τὴν φρενῶν καὶ μανίαν ὑποκρίνεσθαι, ἧς αἴ-
τιον εἶναι τὸν ἐρᾶσθαι τ̃ γυναικὸς ἔλεγε, ὥσχετο δὲ καὶ
πάθρον καὶ μάρτυρα αὐτ̃ Φερώραν ἀρχέλαος, ἅτε
ἤδη παρεστῶτα, ἐ τ̃ ἡρῴδην κατέσχεν ὀργὴν. Φερώρας
οἰκείοις παραδείγμασι, καὶ γὰρ αὐτὸς πολλῷ χαλεπώτε-
ροις πάθεσιν ὑπὸ ἀδελφοῦ τ̃ ἀμείνονος ὑπέστη. θεν τὸ
ἦθος τὸ τ̃ φύσεως ἀκριβῶς ἐν γὰρ τ̃ βασιλέως, ὥσπερ ἐν
μεγάλοις σώμασιν, εἴ τι μέρος φλεγμαίνει, ὑπὸ
δὲ βάρους, ὅπερ ἀποκάμνειν μὲν οὐ χρεὼν, ἧσσον δ᾽ εἶναι
ἢ πρόσθεν. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἡρῴδην μὲν ὅτι
Φερώραν μεθίστη. διέμενε δ᾽ αὐτὸς ἀγανακτῶν
πρὸς ἀλέξανδρον, καὶ τέως θυγατέρα ἀφεῖναι ἔξειν, ἀπα-
ξον ἔφασκεν. ἕως τοίνυν ἡρῴδης ἀντιφωνεῖν
ὑπὲρ δὲ μειρακίου, καὶ πάλιν αὖθις μηνὸς ἑβδόμῃ τὴν
θυγατέρα, σφόδρα ἦν ἀμφοτέρως ἀρχέλαῳ ὡ βούλε-
ται συνοικίζειν αὐτὴν ἐπείγεσθαι, πάλιν ἀλέξανδρον.
βεβαιώσασθαι δὲ πίστεις πρὸς αὐτὸν τε τ̃ ὁπλομα-
χίας δίκαια. φαμένου δ᾽ τ̃ βασιλέως δῶρον ἔχειν παρ᾽
αὐτὸν τὸν υἱὸν, εἰ μὴ λύσοιτε τὸν γάμον, ὄντων μὲν αὐτοῖς
ἤδη καὶ τέκνων, στεργομένης δ᾽ οὕτως ὑπὸ δὲ μειρα-
κίου τ̃ γυναικὸς, ἕως ἔδοξε μὲν ἑστὸς δυσώ-
πητα ἡμαρτημένων. ἀποδραγέσθαι δ᾽, αἰτίαν τῆς εἰς
ἅπαντα ἀπογνώσεως. μαλακωτέρας γὰρ γίνεσθαι τὰς
ψυχὰς πάθεσιν οἰκείοις ἐπιστωμένας. κατανοεῖ
μόγις ἀρχέλαος, ἀλλάσσεται τε, καὶ ἀλλάσσει
τὴν νεανίσκων τ̃ πατέρα. δεῖν μὲν τοι πάντως ἔφη πέμ-
πειν αὐτὸν εἰς ῥώμην, καίσαρι ἀλεξόμενον. γενε-
φέναι γὰρ αὐτὸς ἐκείνῳ τῶν ἐκ πάντων. τὸ μὲν οὖν ἀρχε-
λάου φρόνημα, δι᾽ οὗ τὸν γαμβρὸν ἐρρύσατο, πέρας
ἔχε. μὴ δὲ τὰς ἀλλαχοῦ, ἐν δυσχερείαις ἐ φιλοφρο-
νήσει δῆλον. ἀπόντα δὲ αὐτὸν ἡρῴδης δωρεῖται τα-
λάντων ἑβδομήκοντα δώροις, θρόνῳ τε χρυσῷ ἀλαβά-
θῳ, καὶ εὐνούχοις καὶ παλλακίδι. ἥτις καλεῖτο πανν-
χὶς, τῶν τε φίλων ἐτίμησεν ἕκαστον κατ᾽ ἀξίαν.

autores, qui ad deteriorem partem lubricum ætatis impellerent. Ab ejusmodi namque hominibus non ſolum adoleſcentulos falli, verumetiam ſenes, domosque clariſſimas totaque regna ſolere ſubverti. Conſentiebat dictis Herodes, iramque paulatim remittebat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur, namque hic erat librorum quatuor argumentum. qui ubi propenſiorem eſſe regis animum ſenſit, & in omnibus apud eum amicitiam Archelai prævalere, qvam honeſte non poſſet, ex impudentia ſalutem quæſivit. relictoqve Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat ſe videre, qvo pacto eximat tot criminibus involutum, quibus manifeſte convinceretur regem inſidiis voluiſſe decipere, omniumque malorum præſentium adoleſcenti cauſa fuiſſe: niſi malit omiſſis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus infimularetur omnia confiteri, & a fratre, præſertim cui dilectus eſſet, veniam petere. namque ad hoc ei modis omnibus ſe quoque opem laturum. Pariit Archelao Pheroras, atraque veſte cum lacrymis, ut quam miſerabilis appareret, inſtructus, ad pedes Herodis acceſſit: veniamque meruit poſtulans. & ſe quidem ſceleratum eſſe fatebatur: namque omnia quæ ſibi objicerentur feciſſe, horum autem cauſam eſſe diminutionem mentis atque inſaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaque poſtquam ſtetit Pheroras ſuimet ipſe accuſator ac teſtis, tunc eum jam Archelaus excuſando, Herodis iracundiam mitigabat, propriis uſus exemplis: etenim ſe qvoqve à fratre multo gravibra perpeſſum, naturale jus dicebat antepoſuiſſe vindictæ. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus, ſemper aliquam partem pondere ipſo tumeſcere: quam recidi quidem non oportere, leniter vero curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidem Pheroræ placidum reddidit, ipſe autem Alexandro tamdiu manebat iratus, filiamque ab eo diſtractam ſecum abducturum ſe ajebat, donec Herodem compulit ultro pro adoleſcentulo deprecari, ut iterum ei filiam deſponderet. Satis autem gravatim Archelaus cui vellet eam præter Alexandrum collocari permiſit, maximi enim pendere, quo jura inter ſe affinitatis inviolata permaneant. Rege autem ſibi filium ab eo donatum affirmante, niſi matrimonium diremiſſet, quod & liberos jam haberent, uxor quoque ab adoleſcente diligeretur: quæ ſi remaneret, peccatorum foret oblivio: ſi vero diſcederet, cauſa de omnibus deſperandi: molliorem namque fieri audaciam: ſi domeſticis affectionibus diſtrahatur: vix tandem ceſſit, unaque & ipſe rediit cum adoleſcente in gratiam, & patrem ejus reduxit. Procul dubio tamen eum Romam mitti debere ait, cum Cæſare collocuturum: de omnibus enim ſeſe literas ad eum feciſſe. Vafrum igitur Archelai conſilium, qvo generum periculo liberavit peractum erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate convictus familiariter verſabantur. Abeuntem autem muneribus talentorum ſeptuaginta, ſolio qvoq; aureo gemmis ornato, & eunuchis, & concubina donat Herodes, quæ Pannychis vocabatur: itemq; amicorũ ejus quemq; pro merito

quin & cognati regis omnes, jussu ejus Archelao dona splendidissima dederunt: eumque tam ipse quam optimates Antiochiam usque prosecuti sunt. Non multo post quidam in Judæam venit, Archelai consiliis multo potentior: qui non solum reconciliationem gratiæ Alexandro quæsitam fecit irritam. verum etiam causa fuit, ut periret. Laco erat genere, nomine Eurycles; ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Jam enim luxum ejus regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatis, velut eorum, quæ aucuparetur illecebra, cum statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi regum sanguine comparasset. Itaque regem adulatione falsisque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumvenit: matureque perspecto ejus ingenio, dictis simul & factis ipse illi placerent, inter primos ejus amicos habebatur. Nam & rex & omnes ejus comites libenter civem Spartæ patriæ causa, præcipuo dignum honore ducebant. Ille autem postquam fragilitatem domus animadvertit, fratrumque inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio præventus erat. Simulata vero amicitia fallebat Alexandrum olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepsit. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primum fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quod & quum fratrum sit maximus, spei suæ negligat insidiatores. Alexandrum vero, quod regina creatus, & regiæ vir conjugis, filium privatæ mulieris pateretur regno succedere: præsertim, quum haberet magnam occasionem Archelaum: quæ quidem adolescenti bona fide suadere videbatur, quod amicitiam simulasset Archelai. Unde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ se moverent apud eum querebatur: & quod nihil mirum faceret Herodes, si cum matrem illorum interemit, ipsis quoque regnum ejus auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita querelis in patrem utroque devincto, referens ad Antipatrum secreta discedit: affecto quoque insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac pene jam strictis gladiis in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator ejus erat apud patrem: & ad extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cumque adisset Herodem, vitam ei se rependere pro beneficiis & sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & confirmasse dexteram: verum sceleri tanto fuisse impedimento, quod societatem facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere, non bene se cum Herode actum putare, quod regnum obtinuisset alienum, & post matris eorum necem principatum ejus dilacerasset, nisi etiam degenerem coaptaret hæredem, avitumque ipsorum regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariammes ultum ire. Nec enim

Ant. lib. 16. cap. 11.

ὁμοίως ἦ, καὶ οἱ συγγενεῖς πάντες ἐδωρήσαντο δεξιλέω λαμπρὰ δῶρα ἐδόσαν. προεπέμψη ἦ αὐτὸν τε ἡρῴδης καὶ τῶν δυνατῶν, μέχρις ἀντιοχείας μετ' ὀλίγου ἦ, εἰς Ἰουδαίαν παρεγένετο ἄνηρ, πολὺ τῶν δεξιλέω γραπτημάτων δυνατώτερος, ὃς ἀμέσως τοῖς ἐν σκηνῇ πολιτευόμενος ἀλεξάνδρῳ μᾶλλον ἀνέστρεψεν, ἀλλὰ καὶ ἀπωλείας αὐτῷ ἀπεπειρᾶτο, ὃς λεὼ λάκων, ὀνόματι Εὐρυκλῆς τύραννος, πάθει χρημάτων εἰς τὴν βασιλείαν προσφυγὼν. οὐ γὰρ ἀντέσχεν ἡ ἐλλὰς αὐτοῦ τῇ πολυτελείᾳ. λαμπρὰ ἦ ἡρῴδῃ δῶρα προσενεγκών, δέλεαρ ὧν ἐθηρᾶτο, καὶ θαῦμα πολλαπλασίων λαβών, οὐδὲν ἡγεῖτο τὰ καθ' ἡμέραν δόσιν, εἰμὴ δι' αἵματος ἐμπορεύσαιτο τὴν βασιλείαν. εἰσέρχεται γὰρ τὴν βασιλέα κολακείᾳ καὶ δεινοπαθείαις λόγων, καὶ σὺν αὐτῷ ψεύδεσιν ἐγκωμίοις, ταχέως ἦ σωφρόνων τὸ ἡρῴδῃ πρόσωπον καὶ πάντα λέγων τὰ καὶ προσφιλῆ τοῖς ἡδονῇ αὐτῷ, φίλος ἐν πρώτοις γίνεται. καὶ δὴ βασιλεὺς ἀλεξάνδρου τὰ παρρησίᾳ, καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡδέως προσεποιοῦντο τὰ ἀληθῆ λέγειν. ἦ ἐπεὶ τὰ σύμφορα τῆς οἰκίας κατεμάθησε πρὸς τῶν ἀδελφῶν ἀλεξάνδρου, καὶ ὅσας ἐκ τῆς πρὸς τὸν πατέρα ἔχοιεν ὀργῆς, ἀντιποιεῖται μὲν ξενίας προπατορικῆς, Φιλίας ἦ ἀλεξάνδρου ὑπερέκαινεν, ψεύσασθαι θέλων αὐτὸν εὐνοϊκῶς δεξιλέῳ πάλαι. διὸ δὴ καὶ μᾶλλον ὡς δεδοκιμασμένος εἰσέρχεται ἑαυτὸν ὡς λεών, καὶ αἰρεσιβουλεύει τῷ ἀδελφῷ. πάντων ἦ ὑποπτευθεὶς τὰ προσώπων ἄλλα ἄλλως ὑπῆει, γίνεται ἦ προσηνὴς μᾶλλον, μισθωτὸς ἀντιπάτρου, καὶ προδότης ἀλεξάνδρου. τῷ μὲν ὀνειδίζων, εἰ πρεσβύτατος ὢν παιδὶ νεωτέρῳ ἐφεδρεύοντας αὐτὸς τὰ ἐλπίσι καὶ ἀλεξάνδρῳ ἦ ἐγχειρημένῳ ἐκ βασιλίδος, καὶ βασιλέως υἱοῖς, ἐκ δεξιλέω τὴν ἀρχὴν τὴν ἐξ ἰδιώτιδος, καὶ ταῦτα μεγίστην ἀφορμὴν ἔχων ἀρχέλαον. ἦν ἦ πιστὸς τῷ μεφαχίῳ σύμβουλος, τὰ δεξιλέω φιλίαν τελοῦμενος. διὸ μηδὲν ὑποστελλόμενος ἀλέξανδρος, τάχα κἂν ἀντίπατρον ἀπωδύρετο πρὸς αὐτὸν, καὶ ὡς ἡρῴδης αὐτῶν τὰ μητέρα κτείνας, καὶ φόβον ἐνδεδωκὼς καὶ αὐτοῖς ἀφαιρεῖται τὴν ἐκείνης βασιλείαν. ἐφ' οἷς δ' Εὐρυκλῆς, οἰκτίρειν τε καὶ συναλγεῖν ὑπεκρίνετο. πρὸ ἦ αὐτοῦ καὶ τὰ αἰρεσιβουλεύειν ἑαυτῷ δοκοῦντα, καὶ τὰ κατὰ τὸ πατρὸς μέμψεσιν ἐνδησιμώμενος ἀμφοτέρους, ὥχετο φέρων ἀνθιπάτρῳ τὰ ὀπόρρητα. προσεψεύδετο δ' ὅπλα κλεῖν ὡς ἐνεδρευόντων αὐτῷ τῶν ἀδελφῶν, καὶ μόνον οὐκ ὄπι φερόντων ἤδη τὸ ξίφη. λαὸν ἦ ὅπλ πλῆθος χημάτων πλῆθος, ἐπαγωγὸς ἦν ἀντιπάτρῳ πρὸς τὰ πατέρα. τὸ ἦ πλεῖστον ἐρμολαΐδας τὰ αἰρεσιβουλὰ καὶ ἀλεξάνδρῳ θάνατον, κατήγορος αὖ ὅπι τὰ πατρὸς γίνεται. καὶ προσελθὼν, ἀνυποίδοκον τὶ ἦν ἔφασκεν ἡρῴδῃ, τῶν εἰς αὐτὸν διεργασιῶν, καὶ τὸ φῶς, ἀμοιβὴν τὰ ξενίας ἀντιπαρέχειν. πάλαι γὰρ ἐπ' αὐτῷ ἡμιννῆσθαι ξίφος, καὶ τὰ ἀλεξάνδρου πεπωκέναι δεξιάν, ἐμποδὼν ἦ αὐτοῖς γεγονέναι τῷ πατρί, συνεργεῖν ὑπακουσθείς. φάναι γὰρ τὸν ἀλέξανδρον, ὡς οὐκ ἀγαπᾷ βασιλεύσας αὐτὸς ἡρῴδης ἐν ἀλλοτρίοις, καὶ μὴ τὰ μητρὸς αὐτῶν φόνον τῷ ἐκείνης ἀρχὴν ἀπαθήσας, ἀλλ' ἐπὶ νόθοις εἰσὶ γὰρ ἀλέξανδρον, ἀντιπάτρῳ τῷ φίλῳ τὰ πατρῷαν αὐτῶν βασιλείαν προΐεσθαι. τιμωρήσειν γὰρ μὲν αὐτὸν τοῖς ὑρκανοῦ καὶ μαριάμμης δαίμοσιν οὐδὲ γὰρ πρέπειν

πρέπειν αὐτὸν ἀμαθέα ὄντα τοιούτου πατρὸς τῶν A decere ſucceſſionem regni ab hujuſmodi patre
δεχθῆναι, εἰ χωρὶς φόνου. πολλὰ γὰρ εἶναι τὰ παροξύνοντα καθ' ſine cæde ſuſcipere, multis autem rebus ad hoc
ἡμέραν, ὥστε μηδὲ λαλιᾶς τινὰ τρόπον ἀσυκοφάντητον excitari quotidie, quia nihil ſibi omnino loqui
καταλελεῖφθαι. ὡς μὲν γὰρ εὐγενείας ἑτέρων μνείας ſine calumnia liceret. Nam ſi de nobilitate alio-
γενομένης, αὐτὸς ἀλόγως ὑβρίζεσθαι δ' παρὰ τοῦ rum fiat mentio, ſine ratione ſe contumeliis affi-
πατρὸς λέγοντος, ὁ μόνος εὐγενὴς Ἀλέξανδρος, καὶ τὸν πατέρα ἀμαθίας ci, patre dicente, ſolus generoſus Alexander, &
ἀγνείαν ἀδοξῶν. καὶ ἐν ταῖς θήραις, εἰ σιωπήσειε, μεμφόμενος, εἰ δὲ cui pater ſit pro ignobilitate dedecori. In vena-
μάλιστα ἐπαινέσας, κολακεύειν ἑαυτόν. παντάχου δ' ἀμείλικτον διελέγχειν τὸν πατέρα καὶ μόνῳ φιλόσοφον ἀν- tionibus quoque offendere, ſi taceat: ſi vero
πάτορα. διὸ οὐ ῥᾳδίως καὶ τυφλῇ δοκεῖ μὴ κρατῆσας τῆς laudet, cavillatorem appellari. & prorſus im-
ὀπαδικῆς κτείναντι ἐν εἶναι σωτηρίας ἀφορμὴν, πρῶτον B mitem ſibi patrem inveniri, ſoliqve Anti-
μὲν Ἀρχέλαον ὄντα κηδεστὴν, εἶτα ὃν Ἀμφοτέροις ῥᾳ- patro indulgentem: ob quæ vel emori non recu-
δίως. ἔπειτα καιρὸν μέχρι νῦν ἀγνοοῦντα τὸν Ἡρῴδου ſare niſi ex voto inſidiæ ſucceſſiſſent: ſin eum oc-
τρόπον. ὃ γὰρ ὡς πρότερον αὐτῷ θαρρήσεσθαι προφερο- cidiſſet, primum ſalutis occaſionem fore Arche-
μένῳ τὸ ἐφεστῶτα πατέρα, οὐδὲ φοβηθεὶς τὸ αὐτὸ laum ſocerum ſuum, ad quem facile poſſit effu-
μένον ἐγκλημάτων. ἀλλὰ πρῶτον μὲν κηρύξειν τοὺς δ' gere: deinde Cæſarem, qui nunc uſque ignora-
ἔθνους συμφορὰς, καὶ τοὺς μέχρι ψυχῆς φορολογουμέ- ret mores Herodis. nec enim ſic ei adſtaturum,
νους, ἔπειτα εἰς οἵους τροφὰς καὶ πλάξης, τὰ δι' αἵματος C ut antea patris præſentiam formidando, nec de
περιῳδέντα χρήματα ἀναλωθέντας τοὺς τε ἐξ ἡμῶν πλου- ſuis tantum criminibus locuturum, ſed primum
τήσοντας, οἵους καὶ τοὺς διαφθαρείσας πόλεις, ὅπῃ τύ- totius gentis ærumnas: & quod ad necem usque
χοιεν. ζητήσειν δὲ καὶ τὸν πάππον σκιὰν καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὰ tributis opprimeret vulgaturum. deinde in qvi-
τῆς βασιλείας μύθου πάντα κηρύξειν, ἐφ' οἷς οὐ κεληθήσε- bus deliciis, quibuſque actibus partæ ſanguine
σθαι πατροκτόνον. τοιαῦτα καὶ Ἀλέξανδρον περιδυσάν- pecuniæ conſumptæ ſint, & qui vel quales ex il-
μους ὁ Εὐρυκλῆς ἐσήνεγκε πολλὰ τῶν ἀντιπάτρου, ὡς ἄρα lis fuerint locupletati, quæ cauſa civitatis afflic-
μὲν τὴν φιλοπάτορα, καὶ Ἀλέξανδρον μέχρι νῦν δ' ὑπο- tæ: ibi autem lamentaturum & avi & matris
βολῆς ἐμποδίων. μήπω καλῶς ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῖς necem, omniaque ſcelera regis retecturum: qui-
πρώτοις κατεκλυσμοῖς, εἰς ἀνήκεστον ὀργὴν ἐξαγριού- D bus cognitis nemo ſe judicaverit patricidam.
μενος, καὶ πάλιν λαβὼν καιρὸν ἀντιπάτρου, ἑτέρους καὶ His Eurycles in Alexandrum falſo delatis, Anti-
τῶν ἀδελφῶν ἐπέπεμπε κατηγόρους, λέγειν ὅτι ἰουκούνδῳ καὶ τυραννίῳ λάθρᾳ διαλέγοιντο, τοῖς ἱππάρ- patri laudes proſequebatur, illum ſolum,
χαις μὲν ποτε τοῦ βασιλέως θυμοῖς, τότε δ' ἐκ τι- qui patrem diligeret eſſe confirmans,
νων περιστάσεων ἀποπεπλωκόσι τὸ πάθους. ἐφ' quique adhuc inſidias retardaſſet. Rex au-
οἷς ἡρῴδης ὑπεραγανακτήσας, εὐθέως ἐβασάνισε τοὺς tem nondum præteritæ ſuſpicionis dolore com-
ἄνδρας. ἀλλ' οἱ μὲν, οὐδὲν τῶν Ἀλληθέντων ὁμολό- preſſo, intolerabilis iracundiæ feritate perturba-
γουν. περιπεκομίσθη δέ τις, περὶ τὸν ἡρῴδου φρού- E tur. Iterumque hoc tempus nactus Antipater,
ραρχον ὑπὸ μὲν Ἀλεξάνδρου, παρακαλοῦντος alios accuſatores fratribus ſubornavit, qui eos
ἵνα αὐτὸν δέξηται τοῦ φρουρίου μετὰ βουλοῦ τοῦ dicerent cum Jucundo & Tyrannio clam collo-
ἀδελφοῦ κτείναντα τὸν πατέρα, καὶ παρὰ τοῖς ἄλ- qui ſolitos eſſe, equitum regis olim principibus,
λοις χρήσασθαι, καὶ ταῖς ἄλλαις ἀφορμαῖς. τοῦτο tunc vero propter quasdam offenſiones ordini-
μὲν Ἀλεξάνδρου ἔλεγε τέχνασμα εἶναι διοφάντου, bus motis. Hac denique indignatione ſuc-
γραμματοῦς δ' ὁ διόφαντος τοῦ βασιλέως, πολυ- cenſus, confeſtim eos tormentis Herodes
προς ἀνὴρ, καὶ δεινὸς μιμήσασθαι, πάσης χειρὸς γράμ- ſubdidit. Illi autem nihil eorum ſe, quæ crimi-
ματα. πολλὰ γοῦν παρακαράξας, πλάσαντα ὑπὸ F ni darentur, ſcire confeſſi ſunt. Sed oblata eſt
τούτου καὶ κτείνεται. βασανίσας δὲ τὸν φρουραρχον quædam velut ad præfectum caſtelli Alexandrii
ἡρῴδης οὐδὲν ἤκουσεν οὐδὲ παρ' ἐκείνου τῶν Ἀλληθε- ab Alexandro ſcripta epiſtola, deprecante ut
νημένων, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐλέγχους εὑρίσκων ἀ- cum Ariſtobulo fratre ſe in caſtellum reciperet,
θενεῖς, τοὺς μὲν οὖν ἐκέλευσε τηρεῖν, ἐπὶ μέν τοι λελυ- ſi patrem interfeciſſent: tamque armis quam ali-
μένους. τὸν δὲ λυμεῶνα τῆς οἰκίας καὶ δραματουρ- is ſubſidiis eos uti permitteret. Hanc Alexander
γὸν ὅλου δὲ μύσους εὑρυκλέα, σωτῆρα καὶ εὐεργέ- Diophanti commentum eſſe dicebat, qui regis
την καλῶν, πεντήκοντα δωρεῖται τελάντοις. ὁ δὲ erat notarius, homo audaciſſimus & cujuslibet
τῷ ἀκεῖθεν φήμῃ φθάσας εἰς καπηδοκίαν, ἀρ- G manus literas imitari percallidus. Itaqve mul-
γυρίζεται καὶ ῥᾳδίως δεχελαΐδ, πολυπήσας ἐπεῖν, ὅτι tis ſæpe falſo conſcriptis, ob hoc poſtremo occi-
καὶ Ἀλλάζειν ἡρῴδῃ ἀλεξάνδρῳ. Ἀμάρας δὲ εἰς ſus eſt. torto autem caſtelli præfecto, nec ejus
τὴν ἑλλάδα, τοῖς ἐκ κακῶν κτηθεῖσιν εἰς ὅμοια κατα- indicio quicquam Herodes eorum, quæ delata
χρήσεται. δὶς γοῦν ἐπὶ καίσαρος κατηγορηθεὶς ἐπὶ erant verum eſſe cognovit. Sed quamvis nul-
τῇ πίστεως ἐμπλήσαι τὴν ἀχαΐαν, καὶ πεδύειν τὰς lum documentum validum proferretur, filios
πόλεις, φυγοδευέται. κἀκεῖνον μὲν οὕτως ἡ ἀριστο- tamen aſſervari præcepit. Euryclem vero do-
βούλου καὶ ἀλεξάνδρου ποινὴ κατεῖλεν. ἄξιον δὲ mus ſuæ peſtem, ac totius ſceleris fabricatorem,
bene de ſe meritum datoremque ſalutis appel-
lans, talentis quinquaginta donavit. Ille autem
prius quam certa fama nunciaret, ad Arche-
laum properat: auſuſque dicere, quod Herodem reconciliaſſet Alexandro, ab illo quoque
pecunias capit. deinde in Achajam transgreſſus, ad ſimilia facinora male quæſitis abuſus eſt. Poſtremo
apud Cæſarem accuſatus, quod diſſenſionibus repleviſſet Achajam, & civitates ſpoliaret, in exilium
mittitur: atque hoc eum modo pœnæ Alexandri & Ariſtobuli perſecutæ ſunt. Hoc loco dignum eſt

Coum Evaratum huic Spartiatæ conferre. Namque is cum amicissimus esset Alexandro, eodemque tempore quo Eurycles ibidem erat, advenisset, percontanti regi super his, quæ ille insimularet: juratus nihil se ab adolescentibus audisse affirmavit. nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperientem: eumque gratiosissimum sibi judicantem, qvi secum eadem crederet: iisdemque moveretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem ejus in filios. Nam ad hanc Aristobulus, quo periculis involveret, quam & socrum habebat & amitam, monitum miserat, ut saluti suæ consuleret: quasi rex eam decrevisset occidere, iterum insimulatam, quorum ante fuerat accusata: quod Syllæo Arabi nubere cupiens, quem sciret ejus inimicum, occulte illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tempestate oppressi adolescentes non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem, eiqve monita Aristobuli prodit: atque ille ulterius durare non passus, utrumque filium vinxit, & separatos asservari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olympum descripta ferentes judicia, proficisci jussit ad Cæsarem: qui postquam Romam navi delati, regis literas reddiderunt, vehementer quidem Cæsar ob adolescentes indoluit, verum potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Denique rescribit ei, ut ipse sui dominus esset arbitrii: melius tamen facturum dicens, si in communi consessu propinquorum suorum provinciæque rectorum de insidiis quæreret: eosque si delato crimini reperiret astrictos, occideret. si vero fugam tantum esse meditatos, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cumque Berytum quo Cæsar jusserat, perveniisset, cogit judicium. Præsederunt autem rectores, quibus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnius procurator, itemque propinqui regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum regem: namque hunc Herodes, quod Alexandri socer esset, suspectum habebat. Sed filios quidem satis provido consilio in judicium non produxit: sciebat enim quod si tantum visi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si vero etiam dicendi copiam nacti essent, facillimè Alexander objecta dilueret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, vico Sidoniorum. Exorsus autem rex, veluti cum præsentibus ageret, commovebatur. & insidias quidem timidè objiciebat: nam probationibus deficiebat; maledicta vero & probra & injurias, & peccata plurima in se admissa prosequebatur: eaque morte graviora esse confessoribus demonstrabat. postremo cum nemo contradiceret, semetipsum argui miserabiliter questus, acerbamque victoriam vincere, singulos sententiam proferre rogat in filios. & primus Saturninus condemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronunciavit. Nec enim fas esse cum tres ipse astantes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis visum est, eosque

Ant. lib. 16. cap. 13.

A ἀντιθῆναι τ κῶον συάρχοντι τῷ ἀταρπάτῃ. καὶ ὃ ἐπὶ τοῖς ὧν ἐν τοῖς μάλιστα φίλοις ἀλεξάνδρῳ, καὶ ᾧ τὸν αὐτὸν εὐρυκλεῖ καιρὸν ἐπιδημήσας. πυθανομένῳ τῷ βασιλεῖ, εἰ ὧν ἐκεῖνα διέβαλλεν, ὅρκοις μηδὲν ἀληκοέναι φάναι τῶν μειρακίων ἐπιορώτα. οὐ μὴν ὥπτε γέ τι τοὺς ἀθλίους. μόνων γὰρ τῶν κακῶν ἀκροατὴς ἑτοιμότατος ἡρώδης, καὶ κεχαρισμένῳ αὐτῷ πᾶς ὁ συμπιστεύων, καὶ συναγανακτῶν. παρώξυνε ᾗ αὐτὸ καὶ σκληρὸν τὸν ἐπὶ τοῖς τέκνοις ὠμότητα. τοιγὰρ
B γὰρ, σωθήσεσθαι τοὺς κινδύνους ὁ λεγόμενος φέλων, οὖσαν ἐκυρὰν καὶ τηθίδα, Σαλώμην, σώζειν αὐτὸν φάμενον. παρεσκεύαζε γὰρ βασιλέα, κτείνειν αὐτὴν ἁλισκομένην ἐφ' οἷς καὶ πρότερον, συλλαῖον τὰ ἄρασθαι γήμασθαι ἀπειλοῦντα, λάθρᾳ τὰ ἅ βασιλέως ἀποφέρεται ἀγγέλλειν πρὸς αὐτὸν, ἐχθρὸν ὄντα. τῷ ὥσπερ πλοῖα ῥύελλα χειμαζομένους τοὺς νεανίσκους ἐπεβάπτισεν. ἡ γὰρ σκληρὸν ἁρμοῦσα πρὸς
C βασιλέα, τὸν φόβον ἐνεποίησε μέγιστον. καὶ κεῖθεν μηκέτι καρτερήσας, δεσμεῖ μὲν ἀμφοτέρους τοὺς υἱεῖς, καὶ διαχωρίζει ἀπ' ἀλλήλων. πέμπει ᾗ πρὸς κρίσεις διὰ τάχους, συνολύμνιόν τε τὸν στρατοπεδάρχην, καὶ τὸν φίλον ὄλυμπον, ἐγγράφως τὰς μελούσας φέροντας. οἱ ᾗ, ὡς εἰς ῥώμην πλεύσαντες, ἀπέδοσαν τὰ δοτὰ ᾧ βασιλέως γράμματα. σφόδρα μὲν ἠχθέσθη καῖσαρ ἐπὶ τοῖς νεανίσκοις, οὐ μὴν ἄφετο δεῖν ἀφελέσθαι τὸν πατέρα, τὸν κῦ τῶν υἱῶν ἐξουσίαν. ἀντιγράφει τοῦ
D κύριον μὲν αὐτὸν καθίστας, εὖ μέν τοι ποιήσειν λέγων, εἰ μὴ κοινοῦ συνεδρίου, τῶν τε ἰδίων συγγενῶν, καὶ τῶν κῦ τὸν ἐπαρχίαν ἡγουμένων, ἐξετάσειε τὸν ἐπιβεβλεύκοτα. κἂν μὲν ἐνέχωνται κτείνειν. ἂν ᾗ μείονα ὦσι δράσμοῦ βεβουλευμένοι, κολάσειν μετριώτερον. τούτοις ἡρώδης πείθεται, καὶ ἀγαγόμενος εἰς βηρυτὸν ἔνθα συνέπιπτε καῖσαρ, συνήγαγε τὸ δικαστήριον. παρεκαθέζοντο ᾗ οἱ ἡγεμόνες, γραφὲν αὐτοῖς ὑπὸ καίσαρος, σατορνῖνός τε, καὶ οἱ σὺν πεδάνιον πέδιος. συνῆσαν καὶ συνόλυμνος ὁ ὄλυμπος, ἔπειτα οἱ ἅ βασιλέως συγγενεῖς καὶ φίλοι, συλλαῖον τε καὶ φερώρας, μεθ' οὓς οἱ πάσης συρίας ἄρχοντες, πρῶτον δ' ἀρχελάου ἅ βασιλέως. τότον γὰρ ὄντα κηδεστὴν ἀλεξάνδρου, δι' ὑπονοίας ἔσχεν ἡρώδης. τούς γε μὲν υἱεῖς οὐ παρῆγεν εἰς τὸν δίκαιον μάλα παρεσκευασμένους. ἤδει γὰρ ὅτι καὶ μόνον ὀφθέντες ἐλεεινοὶ πᾶσιν ἔσονται πάντως. εἰ ᾗ δὴ, καὶ λόγου
F μεταλάβοιεν, ῥᾳδίως ἀλεξάνδρου δικαιοῦσθαι τὰς αἰτίας. ἀλλ' οἱ μὲν, ἐν πλατάνῃ κώμῃ σιδωνίων ἐφρουροῦντο. καταστὰς ᾗ ὁ βασιλεὺς, ὡς πρὸς παρόντας διετείνετο. κατηγόρει τε τὸν μὲν ἐπιβουλεῦσαι ἀδίκως, ὡς ἂν ἐξερευνώμενος εἰς αὐτὸν ἐλέγχων, λοιδορίας τε, καὶ σκώμματα ἔβρεις, καὶ πολυμελεῖς μυρίας εἰς αὐτ, ἃ καὶ γυναῖκα καλεπώτερα, τοῖς σωφρόσι ἀπέφαινε. ἔπειτα μηδενὸς ἀντιλέγοντος ἐπικτισάμενος ὡς αὐτὸς ἁλίσκοιτο, καὶ νικῶν νίκῃ πικρᾷ καὶ τέκνων, ἐπερώτα τὸν γνώμην ἕκαστον. καὶ πρῶτος σατορνῖνος
G ἀπεφήνατο, κατακρίνειν μὲν τῶν νεανίσκων, ἀλλ' ἃ γυναῖκα. οὐ χρὴ εἶναι δεμιτὸν αὐτὸ, τριῶν παρεστώτων τέκνων, ἑτέρου τέκνα ἀπωλείαν ἐπιψηφίσασθαι σύμψηφοι ᾗ αὐτῷ καὶ οἱ δύο πρεσβευταὶ γίνονται, καὶ τοῦτο ἕτεροι

ἕτεροί τινες ἠκολούθησαν. ὁ δὲ Τρύφων ὁ τῆς συθρω-
πῆς ὀνοφάσεως ἤρξατο, καὶ μετ' αὐτὸν, πάντες ἐλέγχειν τὸν
κατακεῖνον τῶν μειρακίων. οἱ μὲν κολακεύοντες, οἱ δὲ
μισοῦντες ἠρώδην, καὶ οὐδεὶς δι' ἀγανάκτησιν. ἔνθα
δὴ μετέωρος ἦν πᾶσα, καὶ τὸ ἰουδαϊκὸν ἅπαν, σκη-
δεχομένων τὸ τέλος τοῦ δράματος, οὐδεὶς μέν τι ὑπ-
ελάμβανεν ἔσεσθαι μέχρι τῆς νεκροποιίας ὡμὸν ἠρώδην. ὁ
δὲ σύρας τοὺς υἱεῖς εἰς τύρον, κἀκεῖθεν διακομίσας εἰς
καισάρειαν, πρὸ τοῦ ἀναιρέσεως τοῖς μειρακίοις ἐσκέπλε-
το. παλαιός δέ τις τοῦ βασιλέως στρατιώτης ὄνομα τύ-
ρων, ἔχων υἱὸν σφόδρα σωφρονοῦντα καὶ φίλον ἀλεξάν-
δρῳ, καὶ αὐτὸς ἠγαπημένως ἰδίᾳ τὰ μειράκια, διὰ τὸ περ-
βάλλειν ἀγανακτήσεως, ἐκφέρων ἐλέγετο. καὶ τὸ μὲν πρῶ-
τον, ἐᾶσαι φεῖδον, πεπαιδεῦσθαι τὸ δίκαιον, ἀπολωλέναι
τὴν ἀλήθειαν, συγκεχύσθαι τὴν φύσιν, ἀνομίᾳ γέμειν
τὸν βίον, καὶ πάντ' ἔσω μὴ φιλομῦθον ἔζω, ὑπηγόρευε τὸ πάθος. τέλος δέ, καὶ τοῦ βασιλέως τολμήσας
προσελθεῖν, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἔφη κακοδαιμονέστατος
εἶναι δοκεῖς, ὃς τις κατὰ τῶν φιλτάτων πείθῃ τοῖς
πονηροτάτοις. ἔγε φερώρα καὶ συλώμενος καταγνοὺς
πολλάκις θάνατον, πιστεύεις τούτοις κατὰ τῶν τέκνων, οἵτι-
νας τῶν γνησίων προκόπτοντας διαδόχων, ἐπ' ἀντιπάτρῳ
καταλείπουσι μόνῳ, τὸν αὐτοῖς ἐυμετοχέριστον αἱρούμε-
νοι βασιλέα. σκέψαι μὲν τοίνυν, μὴ ποτε κἀκείνῳ
γένηται μῖσος ὑπὸ τοῖς στρατιώταις, ὁ τῶν ἀδελφῶν
θάνατος. οὐ γάρ ἐστιν ὅς τις οὐκ ἐλεεῖ τὰ μειράκια,
τῶν δὲ ἡγεμόνων καὶ φανερῶς ἀγανακτοῦσι πολλοί.
ταῦτ' ἅμα λέγων, ὠνόμαζε τοὺς ἀγανακτοῦντας. ὁ δὲ
βασιλεὺς εὐθέως, σκεύους τε καὶ αὐτὸν, καὶ τὸν υἱὸν
αὐτοῦ συνελάμβανεν. ἐφ' ᾧ τῶν ἐκ τῆς αὐλῆς τις
κουρέων, τρύφων ὄνομα, προσεκπηδήσας ἐκ τινος φρε-
νοβλαβείας, ἑαυτὸν μιαιφονήσειν ἔγνεσαν. καὶ μὲν δὴ ἔφη πρὸ
τοῦ ἀνέσεως ἔσεσθαι, ὅταν θεραπεύων τῷ ξυρῷ σε διαχρήσαι-
σθαι, μεγάλας τιμὰς τοῦδε ἀλεξάνδρου δωρεὰς ὑπο-
σχνεῖτο. ταῦτα ἀκούσας ἠρώδης, τὸν τε πρῶνα σὺν τοῖς
παιδὶ, καὶ τὸν κουρέα βασάνοις διήλεγχε. καὶ τῶν
μὲν ἀρνουμένων, ὃ δὲ μηδὲν πλέον λέγοντος, σπεύδουσῶ
σκέλδε τὸν πρῶνα σφοδρότερον. ὁ δὲ υἱὸς οἰκτείρας,
ὑπέσχετο τῷ βασιλεῖ πάντα μηνύσειν, εἰ χαρίσαιτο τὸν
πατέρα αὐτῷ. κἀκείνου δόντος εἶπεν, ὡς ὁ πατὴρ αὐ-
τοῦ πεισθεὶς ἀλεξάνδρῳ, θελήσειεν αὐτὸν ἀνελεῖν. τέτ-
οι μὲν, εἰς ἀπαλλαγὴν τῆς τοῦ πατρὸς αἰκίας πεπλάσθαι,
πάντες δὲ ἀληθῆ ἔλεγον. ἠρώδης γε μέν ἐν ἐκκλησίᾳ τῶν
τε ἡγεμόνων καὶ πρώνος κατηγορήσας, τὸν λαὸν ἐπ'
αὐτοὺς ἐστρατολόγησεν. αὐτίκα γοῦν ἀναφοιῶντας μὴ δ'
κουρέως ξύλοις βαλλόμενοι καὶ λίθοις. πέμψας δὲ καὶ
τοὺς υἱεῖς εἰς σεβαστὴν ὅσον ἀπὸ σταδίους τεσσαράκοντα, προσέ-
ταξεν διαφυλάσσειν. καὶ τελευτῶντος οὕτω ταχέως τοῦ
προστάγματος, τοὺς νεκροὺς εἰς ἀλεξάνδρειον ἐκέ-
λευσεν ἀναχομισθῆναι τὸ φρούριον, σωταφησομένους
ἀλεξάνδρῳ τῷ μητροπάτορι. τὸ μὲν σὺν ἀλεξάνδρου,
καὶ ἀριστοβούλου τέλος, τοιοῦτον.

A nonnulli alii secuti sunt. Tristem vero sententiam primus Volumnius dixit, cunctique post eum Herodis æmulatione, vel odio: neque indignatione quisquam necandos esse adolescentes judicavit. Tum autem universa Judæa & Syria, suspensa quidem operiebatur hujus tragœdiæ finem: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parricidium usque processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde navi Cæsaream devectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro assuetum atque amicum, & ipse diligebat adolescentulos: præ nimia indignatione mentis postremo circumveniens clamitabat conculcatam esse justitiam, veritatem periisse: naturam esse confusam, vitamque hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dictasset. Deinde ipsum etiam regem ausus adire: Mihi vero, inquit, omnium videris esse infelicissimus, qui contra carissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salomæ fidem apud te adversus filios tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse judicasti: neque advertis hoc eos agere, ut justis successoribus destitutus, cum solo remaneas Antipatro, capi facile regem optantes. Verumtamen cogita, ne ille quoque militibus odiosus sit, propter cædem omnium fratrum: Nullus enim est, qui non adolescentium misereatur, principum autem plurimi etiam palam graviter ferunt. hæc dicens: simul eos quibus res indigna videretur nominabat. Rex autem statim illos & ipsum cum filio comprehendi jubet. Ibique tum alius quidem regius tonsor, nomine Tryphon, nescio qua exagitatus insania, semetipsum indicans prosilit: ac mihi quoque Tiro, inquit, iste persuasit, ut occasione tondendi novacula te occiderem: magnaque inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem ejusque filium, & tonsorem subdidit quæstioni: Cumque illi pernegarent, tonsor autem amplius nihil diceret, Tironem vehementius torqueri jussit: tumque filius ejus, patris miseratione commotus cuncta se regi, si eum sibi condonasset, indicaturum promisit. Eoque relaxato, ipsius occidendi patrem suum habuisse voluntatem dixit, impulsum ab Alexandro. Hoc autem quibusdam fictum ab adolescente videbatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli verum esse affirmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tirone pro concione accusatis in eos armavit populum, ut ibid. cum tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios vero in Sebasten missos, quæ non longo à Cæsarea intervallo distaret, profocari jubet: eaque re mature perfecta, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexandro materno avo sepeliendos. Hic finis Aristobulo & Alexandro vitæ fuit.

Ant. lib. 16. cap. 12.

CAP. XIIX.

Κεφ. ιθ.

Ἀντιπάτρῳ δὲ ἀδήλητον ἔχοντι τὴν διαδοχὴν, μῖσος ἀφόρητον ἐκ ἔθνους ἐπηγείρετο, πᾶσιν ὑπισωμένοις, ὅτι τοὺς διαβολαῖς τοῖς ἀδελφοῖς πλάσας ὑπισωτάξειεν ἔτος. ὑποτοπήσεις δὲ καὶ δέος ἀ μέτεμον, αὐξανομένων ὁρῶντι τῶν ἀνῃρημένων ἡλικιῶν.

ANtipatrum vero, cum jam sine controversia successionem regni speraret, intolerabile gentis excepit odium, cunctis iscientibus, illum omnes fratribus suis conseruisse calumnias: nihiloque minus timor eum non mediocris solicitabat, crescente sobole peremptorum

De conspiratione Antipatri contra patrem. Ant. lib. 17. cap. 1. 2.

Erant enim Alexandro ex Glaphyra filii duo, Tigranes & Alexander: itemque Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filiæque Herodias & Mariamne. Sed Glaphyram quidem Herodes cum dote sua in Cappadociam dimisit, postquam Alexandrum interfecit: Berenicem autem Aristobuli conjugem, avunculo Antipatri nuptum dedit: ut enim Salomen, quam infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitavit. Idem vero etiam Pheroram muneribus aliisque obsequiis, atque amicos præterea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam donis expleverat. Hoc autem magis invisus erat cunctis, quo plura donabat, velut opes tantas non munificentia largiretur, sed metu consumeret. Itaque eveniebat, ut nec accipientium benevolentia quicquam profecerit: quibusque nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat, cum præter spem videret orbos pueros ab Herode curari: qvantumqve illum peremptorum cædis pœniteret, prolis eorum miseratione significari. Convocatis enim propinquis atque amicis suis, & pupillis astantibus cum lacrymis oppletet oculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quædam tristis eripuit, ipsos autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar itaque, ut etsi pater infortunatissimus fui, avus tamen sim providentior, & a quibus post me regnantur, amicissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, ut ei curator sis necessarius: tuo vero Antipater filio, Aristobuli filiam, eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororem vero ejus meus Herodes accipiet, ex pontifice avo materno prognatus. Et de his quidem hoc sit judicium meum, neq; id quisquam dirimat, qui me amabit. precor autem etiam Deum bono regni mei, meorumque nepotum copulare nuptias, atq; hos pueros placidioribus, qvam patres eorum oculis aspicere. Postquam hæc locutus est, flevit, & puerorum dexteras junxit, benignissimeque consalutatis singulis dimisit concilium. Statim diriguit Antipater, quantoqve dolore affectus esset neminem latuit pupillorum, namque honorem apud patrem quoque sibi derogatum existimabat: iterumque de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri filiis præter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham adjutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens flectebatur, qvanto viventium puerorum studio, & quanta memoria mortuorum ipsius scelere tenerentur Judæi. Itaque omnimodo dirimere sponsalia statuit. & callide quidem patri surrepere timuit, sævienti acriterque vigilanti ad suspicandum, palam vero eum

A ἦσαν γὰρ ἀλεξάνδρῳ μὲν ἐκ γλαφύρας υἱεῖς δύο, τιγράνης καὶ ἀλέξανδρος. ἀριστοβούλῳ δ' ἐκ βερνίκης τῆς σαλώμης θυγατρὸς, ἡρώδης μὲν καὶ ἀγρίππας καὶ ἀριστόβουλος υἱοὶ θυγατέρες δ' ἡρωδιὰς καὶ μαριάμνη. τὴν μὲν δὴ γλαφύραν ἡρώδης μὲν τὸν ἴδιον ἀπέπεμψεν εἰς καππαδοκίαν, ὡς ἀνεῖλεν ἀλέξανδρον. τὴν δὲ ἀριστοβούλου βερνίκην συνώκισε θείῳ τοῖς μητρὸς ἀντιπάτρῳ. τὴν σαλώμην δ' ὅσων διάφορον, ἐξαικνούμενος ὁ ἀντίπατρος, ὅτων ἐπραγματεύσατο τὸν γάμον. ὠθεῖτο δ' καὶ φερώραν, δώροις τε καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, καὶ τοὺς καίσαρος φίλους, συν ὀλίγα πέμπων εἰς τὴν ῥώμην χρήματα. εἶχε μὲν δὴ σατορνῖνον ἐν συρίᾳ πάντες ἐπλήθησαν τῶν ἀπ' αὐτοῦ δωρεῶν, ἐμίσει δ' διδοὺς πλεῖον, ὡς ἂν οὐκ ἐκ μεγαλοψύχου χαριζόμενος, ἀλλὰ ἀναλίσκων κ' δέον. συνέβαινε δὴ τοὺς μὲν λαμβάνοντας, οὐδὲν μᾶλλον εὐνοῦς γίνεσθαι, χαλεπωτέρους δ' ἐχθροὺς, οἷς μὴ δίδοιη. λαμπροτέρας δ' καθ' ἡμέραν ἐποιεῖτο τὰς ἀδοδοκίας, ὁρῶν τὸν βασιλέα, παρ' ὰς αὐτὸς ἐλπίδας εἶχεν, ὑπιμελούμενον τῶν ὀρφανῶν, καὶ τὸν ὑπὸ τῆς ἀνηκεστοῦς μετάνοιαν συμφαίνοντα, δι' ὧν ἠλέει τοὺς ἐκ ἐκείνων. συναγωγὴν γὰρ πᾶν ἡρώδης συγγενεῖς τε, καὶ τοὺς φίλους, ὠδυρόμενός τε τὰ παιδία, καὶ δακρύων ἐμπλήσας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶπεν, ἐμὲ τοὺς πατέρας τούτων, σκυθρωποὺς ἀφείλετο δαίμων, τοῦτα δέ μοι μὴ τῆς φύσεως συνιούσης ἐλεεῖν ὀρφανίας. πεφύκασι δ' οἱ καὶ πατὴρ ἐνθυμίαν ἀτυχεῖσθαι, πάππῳ γοῦν φανῆναι μητρώῳ, καὶ μετ' ἐμὲ κηδεμόνας αὐτοῖς καταλιπεῖν τοὺς ἐμοὶ φιλτάτους. ἐγνωσμένην δ' τὴν μὲν σὴν φερώρα θυγατέρα, τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν ἀδελφῶν ἀλεξάνδρου παίδων, ἵνα ἧς αὐτῷ κηδεμὼν ἀναγκαῖος, τῷ σῷ δ' παιδὶ ἀντίπατρε τὴν ἀριστοβούλου θυγατέρα, γνήσιον γὰρ οὕτω πατὴρ τῆς ὀρφανῆς, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, ὁ ἐμὸς ἡρώδης λήψεται, πρὸς μητρὸς ὢν ἀρχιερέως πάππου. ὁ ἀγαπῶν μὲν σὺν ἐμοὶ, ταύτην ἐχέτω τὴν γνώμην, ἵν' ἀμαχίαν μηδεὶς ἐμοὶ φίλων. ἐπεύχομαι δ' καὶ τῷ θεῷ σωτῆρι ἀδοὶ πᾶσι γάμους ὑπὲρ συμφέροντι τῆς ἐμῆς βασιλείας, καὶ τῶν ἐμῶν ἐγγόνων, τούτοις παιδία ταυτὶ, γαληνοτέροις ὑπὸν ὄμμασιν, ἢ τοὺς πατέρας αὐτῶν. ἐπὶ τούτοις εἶπων, ἐδάκρυσέ τι, καὶ τῶν παίδων σιωπῇ μόσε τὰς δεξιὰς, ἔπειτα κατάπαυσιν ἔλαβεν φιλοφρόνως, διέλυσε τὸν σύλλογον. ἀπεχώρησε δ' εὐθὺς ἀντίπατρος, καὶ δῆλος ἦν ἅπασιν ὀδυνώμενος. ὑπελάμβανε γὰρ εἶναι τῷ πατρὶ, τὴν τῶν ὀρφανῶν τιμὴν, ἑαυτὸν κατείλυσιν, αὐθις τε κινδυνεύσειν τὴν τῶν ὅλων, εἰ τοὺς ἀρχελάου καὶ φερώρου ὄντα τετράρχου βοηθὸν ἔχοιεν οἱ ἀλεξάνδρου παῖδες. συνελογίζετο δ' τὸ καθ' ἑαυτὸν μίσος, καὶ τὸν τῶν ὀρφανῶν ἔλεον, ὁκ ὀλίγους, ὅσοι τε τεθνεῶτες, καὶ ὅσοι μνήμην τοῦ ἰουδαίους τῶν δ' αὐτὸν ἀπολωλότων τὴν ἀδελφῶν. ἐγνω δὴ πάντα τρόπον ἀμαχόπλειν τοὺς ἐγγύας, καὶ τὸ μὲν ὑπεύναι παντάργας, εὐθὺς τὸν πατέρα καλεῖν ὄντα, ἐς τοὺς ὑπὲρ ψίας κινδύνου εὐθέως. ἐπόλμησε δ' προσελθὼν ἱκετεύειν ἄντικρυς, μὴ στερίσκειν αὐτὸν ἧς ἠξίωσε τιμῆς, μηδ' αὐτῷ μὲν ὄνομα βασιλείας, δύναμιν δ' ὑπάρχειν ἄλλοις. οὐ γὰρ κρατήσειν τῶν πραγμάτων, εἰ μὴ σὺν ἀρχελάῳ πάππῳ, καὶ φερώρᾳ κηδεστὴν ὁ ἀλεξάνδρου παῖς προσ-

B

C

D

E

F

G

supplex adire ausus est, coramque deposcere, ne se honore privaret, quo dignum esse judicasset, nudumque regis nomen habere vellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatum, si præter avum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri filiis socer

προσλάβοι. καταγνοὺς δὲ ἡ πολλῆς ἕσης ὑφυὰς τῆς τὸ
βασίλειον, μεταπιθέναι τοὺς γάμους. ἦσαν γὰρ δὴ τῷ βα-
σιλεῖ γυναῖκες μὲν ἐννέα, τέκνα δὲ ἐκ τῶν ἑπτὰ. αὐτὸς μὲν
ἀντίπατρος, ἐκ Δωρίδος, Ἡρῴδης δὲ ἐκ Μαριάμμης τῆς
ἀρχιερέως θυγατρὸς, ἀντίπας δὲ καὶ Ἀρχέλαος, ἐκ
Μαλθάκης τῆς Σαμαρείτιδος, καὶ θυγάτηρ Ὀλυμπιὰς,
ἣν ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτῆς Ἰώσηπος εἶχεν. ἐκ δὲ τῆς Ἱεροσολυμί-
τιδος Κλεοπάτρας, Ἡρῴδης καὶ Φίλιππος, ἐκ δὲ Παλ-
λάδος Φασάηλος. ἐκύρουν δὲ αὐτῷ καὶ ἄλλαι θυγατέ- B
ρες, Ῥωξάνη τε καὶ Σαλώμη, ἡ μὲν ἐκ Φαίδρας, ἡ δὲ ἐξ
Ἐλπίδος. δύο δὲ εἶχεν ἀτέκνους, ἀνεψιάν τε καὶ ἀδελφι-
δῆν, χωρὶς δὲ τούτων δύο ἀδελφὰς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀρι-
στοβούλου, τὰς ἐκ Μαριάμμης. ἔσης δὲ πολὺ πρεσβυτά-
της ἡλικίας, ὁ Ἀντίπατρος ἐδέετο μεταπιθέναι τοὺς γάμους.
χαλεπῶς δὲ ὁ βασιλεὺς ἠνάκτητο, καταμαθὼν αὐτοῦ
τὸ πρὸς τοὺς ὀρφανοὺς ἦθος, ἔννοιά τε αὐτῷ παρέσ-
χεν ὑπὲρ τῶν ἀνηρημένων, μή ποτε κἀκείνοις ὑφίστο τῶν ἀντι-
πάτρου Ἀλκολῶν ἀγώνισμα. τότε μὲν οὖν πολλὰ πρὸς C
ὀργὴν ἀποκεκλημένῳ, ἀπελαύνει τὸν Ἀντίπατρον.
αὖθις δὲ ὑποχθεὶς αὐτοῦ τῇς κολακείαις, μεθηρμόσατο.
καὶ αὐτῷ μὲν, τὴν Ἀρισθόβουλε συνῴκισε θυγατέρα,
τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ, τῇ Φερώρᾳ θυγατρί. καταμαθοῦσα δὲ
ἄν τις ἔσον ἴσχυσεν ἐν τούτῳ κολακείων Ἀντίπατρος, ἐκ
δὲ σαλώμεως ἐν ὁμοίοις οὔσαν ἀποτυχεῖν. ταύτῃ γὰρ δὴ
καὶ ᾗ οὖσαν ἀδελφῇ, καὶ πολλὰ Ἀλεξ ἰουλίας τῆς
καίσαρος γυναικὸς ἱκετεύουσαν γαμηθῆναι τῷ Ἄραβι
συλλαίῳ, διωμόσατο μὲν ἐχθροτάτην ἕξειν, εἰ μὴ παύ- D
σαιτο τῆς σπουδῆς. τὸ δὲ πλαστῶν ἀκούσαν ἀλεξᾶ τινὶ
τῶν φίλων συνῴκισεν, καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς, τὴν
μὲν τοῦ Ἀλεξᾶ παιδὶ, τὴν δὲ ἑτέραν, τῷ πρὸς μητρὸς
Ἀντιπάτρου θείῳ, τῶν δὲ ἐκ Μαριάμμης θυγατέρων,
ἡ μὲν ἀδελφῆς υἱὸν Ἀντίπατρον εἶχεν. ἡ δὲ ἀδελφοῦ
Φασάηλον. Ἀλκόψας δὲ τὰς τῶν ὀρφανῶν τὰς ἐλπί-
δας ὁ Ἀντίπατρος, καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῷ τὰς E
ἐπιγαμίας ποιούμενος, ὡς ἤδη βεβαίοις μὲν ὥρμει
ταῖς ἐλπίσι. προσλαβὼν δὲ τῇ κακίᾳ τὸ πεπιθὸς,
ἀφόρητος ἦν. τὸ γὰρ ἑκάστου μίσος ἀποσκιάσασα
μὴ δυναμένη, ἐκ δὲ φόβερὸς εἶναι τῷ ἀσφάλειαν
ἐπεῖχετο. συνήργει δὲ καὶ Φερώρας ὡς ἂν ἤδη βασιλεῖ
βεβαίῳ. γίνεται δὲ καὶ γυναικῶν συστάγμα κατὰ τοῦ
αὐλοῦ, ὃ νεωτέρους ἐκίνησε θορύβους. ἡ γὰρ Φερώρα
γυνὴ, μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς προσλαβοῦσα
τὸν Ἀντιπάτρου μητέρα, πολλὰ μὲν ἠσέλγαινε κατὰ τὸ F
βασίλειον. ἐπλήμησε δὲ καὶ ὁ βασιλέως ὑὸς ἐκ δύο θυ-
γατέρας. διὸ μάλιστα αὐτῇ ἐκείνῳ προσέβαλλετο. μισέ-
μβλωτο γὰρ μὴν ὑπ' αὐτοῦ, τῶν ἄλλων ἐπικρατέν. μένει δὲ
ὁμονοίας αὐτῶν Ἀντίπατρος ἦν σαλώμῃ, καὶ βασιλεῖ
διέβαλλε τὸν συνῳδόν, ὡς οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τῶν αὐτοῦ
πραγμάτων εἴη. γνοῦσα δὲ ἐκείνη τὰ Ἀλκόλου καὶ ὡς
ἀναιρεθείη Ἡρῴδης, τὰ μὲν φανερᾶς συνῳδὰ, καὶ τῶν
φιλοφρονήσεων ἐπαύσατο, τοὐναντίον δὲ ὑπεκίνουν G
καὶ Ἀλφέρεσθαι πρὸς ἀλλήλας ἀκούοντος βασιλέως,
ὡς συνυπεκίνει καὶ Ἀντίπατρος, ἐν τῷ φανερῷ πρόσ-
κρουσιν Φερώρᾳ. συνουσίαν δὲ ἦσαν αὐτῷ λαθρᾳ, καὶ
κῶμοι νυκτερινοὶ, τοῦ τε ἐμέσου καὶ ὠμοφαγίαι ἐπε-
τέλουν. ἠγνόει δὲ οὐδὲν σαλώμη τῶν πραττομένων,
καὶ πάνθ' Ἡρῴδῃ διήγγελλεν. ἐξεκαίετο δὲ ἐκεῖνος
εἰς ὀργὴν, καὶ μάλιστα δὲ ὅτι τοῦ Φερώρα γυναῖκα.

A esset adjunctus. Instantissimè vero precabatur quia numerosa esset regia progenies, nuptias permutari. Novem namque regi uxores erant, sed harum septem unde filios susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamne pontificis filia: itemque Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiamque Olympiadem, quam frater ejus Josephus habuerat, ex Hierosolymitide vero Cleopatra Herodē & Philippum, nec non ex Pallade Phasaelum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, unam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duasque uxores sine filiis, consobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamne. Cum igitur tanta prolis copia supereffet, aliter nuptias jungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto ejus animo, quid de pupillis cogitaret, vehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans, verebatur ne etiam hi quandoque criminationum Antipatri præmium fierent. Sed tunc quidem sævioribus dictis eum protelat. Postea vero blanditiis ejus adductus, sponsalia reformavit: ac primum ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filium vero ejus jungit filiæ Pheroræ. Hinc licebat advertere: quantum Antipatri valuerit adulatio, qvod idem in simili causa impetrare Saleme non potuit. hanc enim quamvis soror esset, atque hæc sæpe intercedente Julia uxore Cæsaris postulasset, Arabi Syllæo nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore juravit, nisi ab hoc studio destitisset. posteaque invitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: ejusque filiarum unam Alexandri filio, alteram Antipatri avunculo tradidit. Natarum autem Mariamnes una, sororis filium habebat Antipatrum, altera fratris Phasaelum. Sic interrupta pupillorum spe Antipater, & pro sua commoditate affinitatibus junctis, expectatione certa nitebatur: adjectaque malignitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam quia singulorum odium vitare non poterat, securitatem sibi ex terrore qværebat: cum præterea Pheroras ei veluti jam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, novas turbas excitabat. Etenim Pheroræ uxor cum matre ac sorore sua, necnon & matre Antipatri, multa in regia insolenter agebat, ausa etiam duas regis filias contumeliose tractare: cui rei maximè ab Antipatro erat objecta. Itaque cum illi invisæ essent, alias qvidem morigeras habebant: sola vero Salome adversabatur eorum concordiæ: qvodque non bono regis coirent, apud ipsum insimulabat. Cognita vero ejus delatione mulieres, quodque Herodes ægre tuliset, aperto quidem conventu & familiaritate abstinuerunt, contra v. & discordare inter se rege audiente simulabant: cum his adeo colluderet Antipater, ut palam Pheroram minime dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comessationes agebant: earumq; consensionem fecit observatio firmiorem: cum horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens in cundia, maximèq; adversus Pheroræ conjugem,

Ant. lib. 17. cap. 4.

Ant. lib. 17.

quod eam præter cæteras accusaret Salome, advocato cognatorum amicorumqve concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, qvodque Pharisæis mercedem contra se præbuisset, fratremque sibi hostem reddidisset expugnatum venenis. Postremo conversus ad Pheroram, utrum, ait, se fratrem, an uxorem vellet optare? Cumque ille se citius vita dixisset quam conjuge carituram, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonem contulit: ac ne cum Pherora vel ejus conjuge, aut quovis alio, qvi ad eam pertineret, unquam colloqveretur edixit. Verum ille palam præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat: metuensque observationem Salomes, per amicos in Italia degentes, ut Romam proficisceretur, effecit ipsorum perlatis literis, ubi Antipatrum aliquanto post tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus eum misit: cunctis quæ usui forent, magnaque pecunia liberaliter instructum, testamentumque una ei portandum dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamne pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, navigavit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam ante dixerat. Non leve autem cum Areta rege suo certamen habebat, cujus & alios amicos interfecerat; & Soemum in Petra oppido potentissimum, redemptoque Fabato procuratore Cæsaris fautore utebatur etiam in Herodem. Sed majore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo alienavit: ac per eum quæ Cæsar jusserat exigebat. ille autem cum nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirent. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regique indicavit, quod Syllæus Corinthum ejus satellitem pecunia corrupisset, eumque asservari oporteret. neque rex id facere dubitavit: quoniam Corinthus iste, licet in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripi, sed etiam duos alios Arabas jussit apud eum repertos, unum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho, ut Herodem occideret persuasisse confessi sunt: atque etiam à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

A πεύτην γὰρ τολέον ἡ σαλώμη διέβαλλεν. ἀθροίσας γὰρ συνέδριον τῶν τε φίλων καὶ συγγενῶν, ἀλλά τε πολλὰ ἐ ἀνθρώπως κατηγόρει, καὶ τελευτῶσα τὰς αὐτοῦ γυναῖκας ὕβρεν, ὅτι τὰ φαρμακίοις μὲν χρεησόμενοι μισθοὺς κατ' αὐτοῦ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ κατασκευάσοιεν πολέμιον, ἐνδησαμένη φαρμάκοις. τελευτῶν δ', εἰς Φερώραν ἀπέστρεψε τὸν λόγον, δυοῖν θατέρου ἐλέσθαι λέγων, ἢ αὐτὸν ἀδελφὸν, ἢ τελευτὴν γυναῖκα. ὁ δὲ θάτερον ἀπολέσθαι τὸ ζῆν, ἢ τὴν γυναῖκα φήσαντος, οὐκ ἔχων ὅπη χρήσηται, μεταβαίνει ἐπ' ἀντίπατρον, ᾧ παρήγγειλε, μήτε τῇ Φερώρᾳ γυναικὶ, μήτε αὐτῷ, μήτε ἄλλῳ τινὶ τῶν ἐκείνης διαλέγεσθαι. ὁ δ' φανερῶς μὲν, οὐ μεταβαίνει τὸ προσταγμα. λάθρᾳ δ', διενυκτέρευε σὺν ἐκείνοις. καὶ δεδοικὼς ὑπετήρουν τελευτῶσαν, πραγματεύεται διὰ τῶν ὑπὸ τῆς ἰταλίας φίλων, τελευτῶσαν ῥώμην ὑποθημίαν αὐτῷ. γραψάντων γὰρ ἐκείνων, δεῖν ἀντίπατρον πεμφθῆναι διὰ χρόνου πρὸς καίσαρα, ὁ δὲ οὐ μελήσας ἐξέπεμψε, θεραπείαν τε λαμπρὰν καὶ πολλὰς δοὺς χρήματα. τὴν τε διαθήκην κομίζον. ἐν ᾗ βασιλεὺς μὲν ἀντίπατρος ἐγεγράφητο. ἀντίπατρος δ' ἡρώδης διάδοχος ὁ ἐκ μαριάμμης τῆς ἀρχιερέως θυγατρὸς γεγονώς. ἔπλευσε δ' ὁ συλλαῖος ὁ ἀραψ ὅπλα ῥώμης, ἡμελημένως μὲν τῶν καίσαρος προσταγμάτων, ἀγωνιούμενος δ' πρὸς ἀντίπατρον, περὶ ὧν δεδικασμένος νικολάῳ τάχιον. οὐ μικρὸς δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς ἀρέτας ἀγὼν τὸν αὐτοῦ βασιλέα. πρό τινος γὰρ ἄλλους τε φίλους ἀνῃρήκει, ὁ σύημον, τῶν ἐν πέτρᾳ τὸν δυνατώτατον. πείσας δὲ πολλοῖς χρήμασι φαβᾶτον τὸν καίσαρος διοικητὴν ἐχρῆτο βοηθῷ καὶ παρ' ἡρώδου. πλείονα δὲ δοὺς ἡρώδης, ἀφίστησί τε παρὰ συλλαίου φαβᾶτον, καὶ δι' αὐτοῦ τὰ κελευσθέντα ὑπὸ καίσαρος ἐπράττετο. ὁ δὲ μηδὲν δόντος, ἐπὶ καὶ κατηγόρει φαβᾶτου πρὸς καίσαρα, διοικητὴν εἶναι λέγων, οὐ τῶν ἐκείνου, τῶν ἡρώδου συμφερόντων. ἐφ' οἷς ὀργισθεὶς φαβᾶτος, ὡς ὑπὸ παρ' ἡρώδῃ μᾶλλον τιμώμενος, γίνεται προδότης συλλαίου τῶν ἀπορρήτων. τό τε βασιλεῖ φησὶ, ὅτι συλλαῖος διαφθείρειεν αὐτοῦ τὸν σωματοφύλακα κόρινθον χρήμασιν, ὃν δεῖ φυλάττεσθαι. ταῦτ' ἐπεὶ δ' ὁ βασιλεὺς, καὶ γὰρ θεράπων μὲν ὁ κόρινθος ἐν τῇ βασιλέως, ἦν δ' ὑπ' ἀραψ. συλλαμβάνει δ' ὁ ἡρώδης, οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ δύο ἑτέρους ἄραβας, ὁρῶν παρ' αὐτῷ, τὸν μὲν φίλον συλλαίου, τὸν δ' φύλαρχον. οἱ δ' βασανιζόμενοι, πᾶσιν κόρινθον ὡμολόγησαν ὅτι πολλοῖς χρήμασιν, ἡρώδην ἀνελεῖν. οὗτοι μὲν οὖν ἀνακρίθεντες, καὶ ὧδε ἀπενεχθέντες τῇ διαφανεῖ τελευτῇ συλλαίου, ἀνεπέμφθησαν εἰς ῥώμην.

B

C

D

E

F

G

CAP. XIX.

ΚΕΦ. ιθ.

AT Herodes Pheroræ vehementius imminebat, ut repudiaret uxorem, neque quomodo mulierem plecteret inveniebat, cum multas in eam odii causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cum ea supra modum indignatus ejecit. Pheroras autem æquo animo accepta injuria, in tetrarchiam suam recessit, juratus unum sibi exilii finem fore mortem Herodis, neque ad eum reversurum esse dum vixerit. Denique nec ægrotum quamvis sæpe accitus fratrem invisere voluit, cum quibusdam mandatis eum quasi morituru vellet instruere. Sed ille quidem præter spem convaluit. Postquam autem Phe-

Ἡρώδης δ' οὐκ ἀνίει Φερώραν, βιαζόμενος ἀπαλλαγῆναι τῆς γυναικὸς, οὐδ' ἐπινοεῖ μηχανὴν, δι' ἧς ἂν τιμωρήσαιτο τὴν ἄνθρωπον, πολλὰς δ' μίσους ἔχων αἰτίας, ἕως καταναλώσας, συν αὐτῇ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκβάλλει. Φερώρας δ' ἀγανακτήσας τελευτῶν ὕβρει, ἀπαλλάσσεται μὲν εἰς τὴν ἑαυτοῦ τετραρχίαν, ὁμόσας ἔξειν ἕνα τῆς φυγῆς ὅρον, τὸν ἡρώδου θάνατον, καὶ μηδέ ποτε πρὸς ζῶντα ὑποστρέψειν. ἐπανῆλθε δ' οὐδὲ πρὸς νοσοῦντα τὸν ἀδελφὸν, καίτοι λιπαρῶς μεταπεμπόμενον. ἐβούλετο γὰρ αὐτῷ τινὰς ἐντολὰς καταλῦσαι, ὡς τεθνηξόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν παρ' ἐλπίδα σώζεται. μετ' ὀλίγον δὲ χρόνου

eneno
di pa-
& qvo-
, com-
m sit.

exilii finem fore mortem Herodis, neque ad eum reversurum esse dum vixerit. Denique nec ægrotum quamvis sæpe accitus fratrem invisere voluit, cum quibusdam mandatis eum quasi morituru vellet instruere. Sed ille quidem præter spem convaluit. Postquam autem Phe-

νεῶν Φερώρας εὐρίσκετο ἡ ἡρῴδης μετριώτερος, καὶ A in morbum incidit, tum Herodis patientia de-
χαρίεντως πρὸς αὐτὸν, καὶ συμπαθῶς ἐθεράπευεν, οὐ μὴν monſtrata eſt. Nam & venit ad eum, & humaniſ-
ἐπεκράτησε τοῦ πάθους μιᾷ γὰρ ἡμέρας ὀλίγας, ἀπο- ſime curatum voluit: ſed morbum ſuperare non
θνήσκει Φερώρας. ὃν καίπερ ἀγαπήσας ἡρῴδης μέχρι quivit: intra dies enim paucos eſt mortuus.
πολλοστῆς ἡμέρας, ὅμως καὶ αὐτὸν ἀνελεῖν ἐφημίσθη Quem licet uſque ad ultimum vitæ diem dile-
φαρμάκῳ. τὸν μὲν οὖν νεκρὸν εἰς ἱεροσόλυμα κομίσας, xiſſet Herodes, tamen quod illum quoqve vene-
πένθους τε μέγιστον ὅλῳ τῷ ἔθνει κατήγγειλε, καὶ κηδεί- no peremiſſet, fama vulgatum eſt. Verum ejus
ας ἠξίωσε λαμπροτάτης. ἕνα μὲν δὴ τῶν ἀλεξάνδρου corpore in Hieroſolymam deportato, luctum
καὶ ἀριστοβούλου φονέων, τοιοῦτον ἐξέρχεται τέλους. B maximum cunctæ genti denunciavit, clariſſi-
μετέβαινε δ' ὅμως τὸν αὐθέντην ἀντίποινον ἡ ποινή, maque funus ſepultura dignatus eſt. Unus qui-
τὸν Φερώρᾳ θάνατον δόχλῳ λαβοῦσα. τῶν τούτου dem interfector Alexandri & Ariſtobuli, hunc
χάριν τινὲς ἀπελευθέρων, κατηφεῖς τῷ βασιλεῖ προσελ- exitum vitæ ſortitus eſt. Tranſiit autem in An-
θόντες τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ διεφθάρθαι φαρμάκοις ἔ- tipatrum autorem pœna ſceleris, ex interitu
λεγον. προσενεγκεῖν μὲν γὰρ αὐτῷ τὴν γυναῖκα, τῶν Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex *Antiq. lib. 17.*
οὐ σωφρόνως ἐσκυδασμένων. φαγόντα δ', ὡς ἔοικε, εἰς ejus libertis, cum regem triſtes adiiſſent, fratrem *cap. 5.*
τὸν νόσον καταπεσεῖν. ἀγωνιάσαντα δὲ πρὸ δυοῖν ἡμερῶν, ipſius Pheroram veneno interceptum eſſe dice-
τὴν μητέρα ταύτης, καὶ τὸν ἀδελφὸν, γυναῖον ὄντος C bant. nam quendam ei cibum obtuliſſe conju-
ἀραβίας, φαρμάκων ἔμπειρον, ὅπως φίλτρον σκευά- gem ſuam, & non eo quo ſolebat modo condi-
σῃ τῷ Φερώρᾳ, δεδωκέναι δ' ἀντὶ τούτου, θανάσιμον tum: eoque ſumpto illum morbo protinus eſſe
πλακοῦν παρασκευασμένου, τοῦτο γὰρ ἐν γνώμῃ correptum. Veniſſe autem ante biduum, matris
μὲν ὀλιγοῖς οἶδ' ὁ βασιλεὺς ἐπιφθόνους τελέσαι, θε- ac ſororis ejus accitu quandam veneficam mu-
ραπαίνας τε καί τινας τῶν ἐλευθέρων ἐβασάνιζεν. lierculam ex Arabia, ut venenum Pheroræ con-
ἐνθα δέ τις ἐν ταῖς ἀληθέσι, θεὸς ὁ γῆν καὶ οὐρανὸν ficeret amatorium; & pro amatorio dediſſe mor-
διέπων, μετέλθοι τῶν τούτων ἡμῖν τῶν κακῶν αἰτίαν, tiferum Syllæi conſilio: namque illi notam fuiſ-
τῷ ἀντιπάτρου μητέρα. ταύτης τῆς ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς ſe. Perculſus igitur plurimis ſuſpicionibus rex,
λαβόμενος, ἐπεξῄει πρόσω τῷ ἀληθείαν ὀπίζητῶν. D ancillas & nonnullas libertinas quæſtioni ſubje-
ἡ δ' γυνὴ, τῷ τε φιλίαν τῆς ἀντιπάτρου μητρὸς πρὸς cit. Ibique tum exclamat aliqua doloris impa-
Φερώραν, καὶ τὰς ἐκείνου γυναῖκας ἐδήλου, καὶ τὰς tiens. Deus cæli terræque rector, in matrem An-
λαθραίους αὐτῶν συνόδους, ὅτι τὸ Φερώρας καὶ ἀντι- tipatri, quæ horum nobis malorum cauſa eſt,
πατρὸς σὺν ἐκείνοις πίνοιεν ἐπιστρέφοντες ἀπὸ δ' vindicet. Hoc rex initium nactus, perſequeba-
βασιλέως, δι' ὅλης νυκτὸς, μηδένα μήτε οἰκέτην, μήτε tur ulterius indaginem veritatis. Mulier vero
θεράπαιναν ἐῶντες παρεπιτυγχάνειν. μία δὴ τῶν ἐλευ- & matris Antipatri familiaritatem cum Phero-
θέρων ταῦτα μηνύει. τὰς δ' δούλας χωρὶς ἑκάστην ἡρῴ- ra ejuſque mulieribus, & occultos eorum conven-
δης ἐβασάνιζεν. ἐφ' ᾗ δὴ ὡδὶ πάντα τὰ προειρημένα E tus aperuit: quodque Pheroras & Antipater re-
συμφώνως, καὶ ὅτι πρὸς τὴν σωτηρίαν, ἀντίπατρος μὲν deuntes à rege, tota cum illis nocte potare ſoli-
εἰς ῥώμην, Φερώρας δ' ἐπεχωρήσειεν εἰς τὸν πε- ti eſſent, ſervis omnibus excluſis & ancillis. Una
ραίαν. πολλάκις γὰρ αὐτοὺς διαλαλεῖν, ὡς μὴ ἀλέξαν- quidem libertinarum hæc indicavit. Cum au-
δρου καὶ ἀριστοβούλου, ἐπ' αὐτοὺς ἡρῴδης διαβήσε- tem ancillæ ſeparatim ſingulæ torquerentur, pa-
σθαι, καὶ τὰς αὐτῶν γυναῖκας. ἐπὶ δὲ φείσασθαι μὴ μακαρίαν, tuit omnium dicta congruere, qua de cauſa Ro-
καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνης, ἑτέρᾳ τινὶ, ὥστε ἀμείνονι εἶναι, mam quidem Antipater ex compoſito, Pheroras
ὡς πρῴτιστα φυγεῖν δ' ἥμελλε. πολλάκις δ' ἀποδυρό- trans flumen ſecedere curaviſſet. Nam ſæpe illos
μενον, πρὸς τὴν μητέρα, τὸν ἀντίπατρον εἰπεῖν, ὡς αὐτὸς in ſermone dixiſſe, quod poſt Alexandrum &
μὲν ἤδη πλιὸς ἦδη, νεάζοι δ' καθ' ἡμέραν ὁ πατὴρ, φθά- F Ariſtobulum ad ipſos eorumq; conjuges tranſ-
σας δ' ἀν' τάχα καὶ πλοῦτήσας, πρὶν ἄρξασθαι βασιλέ- iturus eſſet Herodes. Nec alicui poſſe parcere,
ως ἀληθῶς. εἰ δ' καί ποτε ἐκεῖνον τελευτήσειε, πότε qui Mariamne ejuſque filiis minimè pepercis-
δ' ἂν ἡμεῖς τοῦτο, παντάπασιν αὐτῷ τῷ ἀπόλαυσιν ſet: ideoque melius eſſe, ab hac belua quam
τῆς διαδοχῆς γενέσθαι σώτειραν. ἐπιβλαστάνειν δὲ τὰς longiſſimè fugere. Sæpe autem dixiſſe matri
τῆς ὕδρας κεφαλὰς, τοὺς ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου Antipatrum conquerentem, quod cum ipſe jam
παῖδας. ἀφῃρῆσθαι δ' αὐτὸν ἐπὶ τοῦ πατρὸς, καὶ τῷ ὅτι canus eſſet, pater in dies ſingulos juveneſceret,
πλείους ἐλπίδα. διαδοχὸν γὰρ τῶν αὐτοῦ τινὰ παίδων ſeqve fortaſſe prius quam regnare incipiat mo-
μὴ τὴν τελευτὴν, ἀλλὰ τὸ μακάριος ἡρῴδην γεγραφέ- G riturum: aut ſi unquam ille deceſſerit (quando
ναι. καὶ καὶ τοῦτό γε πάντα πάσι σαφηνῶς οἰόμενον autem iſtud futurum?) voluptatem ſibi ſucceſ-
αὐτὸν καὶ διαθήκας μόνον κυρίας. αὐτὸν γὰρ προνοήσειν ſionis omnino fore breviſſimam. Pullulare præ-
μηδένα τῶν ἡγεμόνα ἀπολιπεῖν. ὅτε γε μὴν τῶν πώποτε terea hydræ capita, hoc eſt Alexandri & Ariſto-
πατέρων μισοτεκνότατον ἡρῴδην, πολλῷ μᾶλλον εἶναι buli filios: ſibi autem filiorum quoque ſpem
μισάδελφον. δεῖναι γὰρ αὐτῷ πρώην ἑκατὸν τάλαντα, ademptam eſſe patris injuria: qui non eorum
ὅτι τῷ μὴ διαλέγεσθαι Φερώρᾳ. τοῦ γ' ἑκόντος, τί γὰρ quenquam poſt mortem ſuam regni ſucceſſo-
rem, ſed Mariamnes filium ſcripſiſſet hæredem. Qua quidem in re prorſus eum ſenectute delira-
re, ſi teſtamento ſuo ſtandum arbitraretur. ſe namque ut ex ejus progenie nemo ſupereſſet curaturum.
Quin etiam cum omnes patres, quibus inviſi unquam filii fuerunt, odio vincat: plus tamen eum
etiam fratres odiſſe. Denique nuper ſibi ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donaſſe:

atque cum Pheroras diceret, quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum, utinam cunctis ablatis nudos se dummodo vivos relinqueret. Verum hoc nequaquam fieri posse, ut tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palam liceret. Denique nunc occulte, inqvit, convenimus: licebit autem aperte, si virorum spiritum manusque habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt: & qvod Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Ut omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor ejus crumpit: eamque omni ornatu, quem illi donaverat, spoliatam, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira deposita, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pavidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multosque innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret: in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se convertit Antipatrum, qvi procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis comperit, necandi sui causa ex Ægypto Antipatrum venenum malum petiisse, per qvendam Antiphili amicum: idque ab eo Antipatri avunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse, cui mandasset Antipater ut Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram vero venenum uxori suæ dedisse servandum. Itaque hanc evocatam, statim rex qvod acceperat afferre jubet. Illa vero quasi allatura egressa, de tecto se præcipitem dedit, ut eo modo probationes & regis tormenta præveniret. Sed Dei providentia, sicut apparet, qvæ ab Antipatro pœnas repeteret, non in caput, sed in diversam delata partem, periculum mortis evasit. Portataque ad regem, ubi resipiscere potuit (nam casus eam perturbaverat) quamobrem se præcipitasset interrogata, adjurante rege, quod vera dicenti remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus ejus tormentis absumeret, neque sepulturæ quicquam relinqueret: pauliſper tacuit. deinde inquit, Secreta custodio, cum Pheroras obierit, Antipatro qvi nos omnes perdidit servitura? Audi rex, & tecum Deus testis mihi veritatis, qui falli non potest. Cum Pheroræ morituro lacrymans assiderem, tunc ille me ad se vocavit: En multum, inquit, conjunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, invisum habui, & necare cogitavi: qui tanto nunc mei, quamvis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego qvidem impietatis precium fero: tu vero quod in eum servas relictum nobis ab Antipatro venenum, huc affer propere, meque vidente consume, ne ad inferos quoqve ultricem hujus sceleris conscientiam deferam. Ita ut jussit attuli, & magnam quidem veneni partem sub obtutibus ejus in ignem effudi: modicum vero mihi propter dubios casus, & quæ te metuerem, reservavi. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam veneni habentem pyxidem profert: rex vero in matrem fratremque Antiphili contulit quæstionem,

A αὐτὸν ἐλαύπομεν; ὅπως ἐναθῃ τὸν ἀντίπατρον, εἴθε πάνθ' ἡμᾶς ἀφελόμενος, γυμνοὺς ἐάσῃ ζῶντας. ἀλλὰ μηχανον ἐκφυγεῖν οὕτω φονικὸν θηρίον, παρ' ᾧ μήτε φιλεῖν τινας ἔξεστι φανερῶς, λάθρᾳ γοῦν ἀλλήλοις συνέσομεν, ἐξέσται δὲ φανερῶς, ἐὰν ἐκ μέσου ποτὲ ἀνδρῶν φρόνημα καὶ χεῖρας. ταῦτα ἔλεγεν ὡς βασανιζόμενος, καὶ ὅτι Φερώρας βουλεύοιτο φόνον μετ' αὐτῶν εἰς πέτραν. ὑπιστεύσε δὲ πᾶσιν ἡρώδης

B τοῖς λεγομένοις, ἐκ τῶν ἑκατὸν ταλάντων. μόνῳ γὰρ ἀντιπάτρῳ διείλεκτο τοῖς αὐτῶν. ἀποσκήψαι δὲ εἰς τὴν πεῶτον ὁ θυμὸς δωρεὰν τῷ ἀντιπάτρου μητρὶ. καὶ γυμνώσας αὐτὴν πάντος οὗ δεδώρητο κόσμου, πλὴν δι' ἓν τάλαντον, ἐκβάλλει δεύτερον. τὰς δὲ Φερώρα γυναῖκας ἀπὸ τῶν βασάνων, ἐτημέλει διηλλαγμένος. ἐπλήγη δὲ τῇ φόβῳ καὶ πρὸς πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐξέρριπίζετο, πολλούς τε τῶν ἐκ αἰτίων ἔκτεινε εἰς βασάνους,

C δεδοικὼς μή τινα τῶν αἰτίων παραλίπῃ. καὶ πύτε πρέσβεις πρὸς τὴν σαμαρείτιν ἀντίπατρον, ὡς δὴ ὄντος ἀντιπάτρου, βασανίζων δὲ αὐτὸν ἤκουεν, ὅτι μεταπέμψαιτο μὲν ἀντίπατρος ἐξ αἰγύπτου δηλητήριον φάρμακον ἐπ' αὐτὸν, λάβοι δὲ τὴν παρ' ἐκείνου, Ἰουδίων ὁ θεὸς ἀντιπάτρου, καὶ παραδοῖ Φερώρα. τοῦτο δὲ ἐντέλλεσθαι τὸν ἀντίπατρον, ἡρώδου ἀνελεῖν, ἕως αὐτὸς ἔσται ἐν ἀσφαλείᾳ τῆς ὑπονοίας κεχωρισμένος. Φερώραν δὲ παραδιδόναι τῇ

D γυναικὶ τὸ φάρμακον. ταύτην ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος αὐτίκα τὸ ληφθὲν ἐκέλευσε κομίζειν. ἡ δὲ, ἔξεσιν ὡς κομιοῦσα, ῥίπτει δὲ αὐτὴν ἀπὸ δώματος, τήν τε ἔλεγχον, καὶ τὴν ἐκ δὲ βασιλέως αἰκίαν φανεροῦσα. προνοίᾳ δὲ ὡς ἔοικε θεοῦ μετέντος ἀντίπατρον, οὐκ ἐπὶ κεφαλὴν, ἀλλ' ἐπὶ πατέρα πεσοῦσα διασώζεται. κομισθεῖσαν δὲ αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἀνακρίνει μάλα, κεκάρωται γὰρ ἐκ δὲ πλώματος, ἠρώτα δὲ ἐν αἰτίαν

E ῥίψειεν ἑαυτὴν, εἰ μὲν εἴποι ταληθὲς ἀφῆσειν πάσης τιμωρίας ἐπομνύμενος, εἰ δὲ ψεύσεται δαπανήσειν αὐτὴ ἐν βασάνοις τὸ σῶμα, καὶ μηδὲ πάρεργα καταλείψειν. πρὸς ταῦτα ἡ γυνὴ διαλιποῦσα μικρὸν. καὶ τί γὰρ εἶπεν ἐπὶ φείδομαι τῶν ἀπερρήτων, φερώρα πάντως, ἢ σώζουσα τὸν ἀπολέσοντα πέντες ἡμᾶς ἀντίπατρον; ἄκουε βασιλεῦ, καὶ μετ' ἐμοῦ θεός, μάρτυς ἐμοὶ τῆς ἀληθείας, ὡς ἀνηθήναι μὴ δυνάμενος. ὑπὸ ἀπαθνήσκοντι Φερώρα παρεκαθέζου δεδακρυμένος, ὅτε

F με προσκαλεσάμενος ἐκεῖνος, ἡ πολὺν ἔφη γνώμην τῆς εἰς ἐμαυτὸν διανοίας δ' ἀδελφεῦ διήμαρτον, τὸν οὕτω στέργοντα μισήσας, καὶ κτεῖναι βουλεύσάμενος τὸν οὕτως ἐμοὶ μηδὲ πιθανῶς πως συγχεόμενον. ἀλλ' ἐγὼ μὲν, ἀπέχω τῆς αἰσθήσεως τὸ ἀπτίμιον, σὺ δὲ ὁ φυλάττεις κατ' αὐτὸ φάρμακον ὑπ' ἀντιπάτρου καταληφθὲν ἡμῖν φέρε, καὶ βλέποντος μὲ ταχέως ἀφάνισον, ἵνα μὴ καθ' ᾅδου φέρωμι

G τ' ἀλάστορα κελεύσαντος ἐκόμισε, κἀγὼ πλέον μὲν εἰς τὸ πῦρ ὁρῶντις αὐτὸ, κατεκένωσα, βραχὺ δὲ ἐμαυτῇ πρὸς τὸ ἄδηλα, καὶ τ' ἐκ σᾶ φόβου ἐτήρησα. ταῦτα εἰποῦσα, προσκομίζει τῷ πυξίδα βραχὺ πανταπασιν ἔχουσαν φαρμάκου. βασιλεὺς δὲ, ὅτι τῷ μητρὶ τῷ ἀντιφίλου καὶ τὸν ἀδελφὸν, τὰς βασάνους μετήνεγκε.

κἀκεῖνοι τ' ἀντίφιλον, κομίσαί τε ἀπ' αἰγύπτου τ' πυξί- A
δα ὡμολόγουν, καὶ λαβεῖν παρ' ἀδελφοῦ τὸ φάρμακον
ἔφασκον, ἰατρεύοντος ἐν ἀλεξανδρείᾳ. πεῖθοντες δ' οἱ
ἀλεξάνδρου καὶ ἀριστοβούλου δαίμονες ἅπαν τὸ βασί-
λειον, ἐρευνητάς τε καὶ μηνυτὰς τῶν ἀδήλων ἐχόντο, τοὺς
τε πρῶτα τῶ ὑποψίας ὄντας, ἔσυρον εἰς τοὺς ἐλέγχους.
εὑρίσκε δ' γοῦν καὶ ἡ τοῦ ἀρχιερέως θυγάτηρ μαριάμμη,
τὸ ἐπιβουλῆς σωισωρ. βασανιζόμενοι τοῦτο ἀπέδειξαν
αὐτῆς οἱ ἀδελφοί. βασιλεὺς δὲ τὸ μητρῴας τόλμης, τὸ B
ὑὸν ἠμύνατο. τὸν γοῦν ἐξ αὐτῆς ἡρῴδην ὄντα Δράδοχον
ἀντιπάτρου, τῆς Δραθήκης ἐξήλειψεν.

ΚΕΦ. κ.

ΕΠὶ τούτοις, καὶ βάθυλλος εἰς τοὺς ἐλέγχους συνέ-
δραμεν, ἡ τελευταία πίστις τῶν ἀντιπάτρου βεβε-
λουμένων. ἦν μὲν δὲ ἀπελεύθερος αὐτοῦ, κομίζων
δ' ἦκεν ἄλλο φθορεῖον, ἰὸς ἀσπίδων, καὶ χυλοὺς ἑτέ-
ρων ἑρπετῶν, ἵν' εἰ τὸ πρῶτον ἀσθενήσῃ φάρμακον, τούτῳ C
φερώρας μὲν τῆς γυναικὸς ἐπλίσατο καὶ δ' βασιλέως.
παρεργον δ' τοῦτ' πατρὸς τόλμης σκόμιζε τοὺς καὶ
τῶν ἀδελφῶν ἐσκευωρημένους ὑπισολὰς ὡς ἀντιπά-
τρου. ἦσαν δ' ἀρχέλαος καὶ φίλιππος βασιλέως παῖ-
δες, ὑπὸ ῥώμης παιδεύόμενοι, μειρακιά τε ἤδη καὶ φρο-
νήματος μεστοί. τούτους ἐπανακύπτοντας αὐτοῦ τ' ἐλπί-
σιν, ἐποσκευάσατο παιδῶν ἀντίπατρος, ἀεὶ μὲν πλάσ-
σων δ' κατ' αὐτῶν ὑπισολὰς ἐξ ὀνόματος τῶν ὑπὸ ῥώμης D
φίλων, οὓς δ' πείθοι γράψαι Δραφθείρας χρήμασιν, ὡς
πολλὰ μὲν βλασφημοῖεν τὸν πατέρα, φανερῶς δ' ἀλέ-
ξανδρον καὶ ἀριστόβουλον ὀδύροιντο, πρός τε τὸ μετά-
κλησιν ἀναγκαῖον. ἤδη δ' αὐτοὺς ὁ πατὴρ μετεπέμπετο,
καὶ τοῦτο μὲν μάλιστα παρέσχεν ἀντίπατρον. ἔτι δὲ
καὶ πρὸ τῆς ἀποδημίας ἐν ἰκετείᾳ μέν, τοιαῦτας καθ'
αὐτῶν ἀπὸ ῥώμης ἠγόραζεν ὑπισολὰς, καὶ προσοιῶν
πως ἀνύποπτον τὸν τοῦ πατρὶ, πρὸς τῶν ἀδελφῶν δ'
ἀπελογεῖτο, τὰ μὲν, ψευδῆ λέγων εἶναι τῶν γρα- E
φομένων, τὰ δ', νεότητος ἁμαρτήματα. τοιαῦτα γὰρ
μὴν τοῖς γράφουσι καὶ τῶν ἀδελφῶν πολλοὺς δοὺς χρή-
ματα, συμφύρειν ἐπειρᾶτο τὸν ἔλεγχον, ἐσθῆτας πο-
λυτελεῖς, καὶ σφραγῖδας πικίλας, σκεύωματά τε ἀρ-
γυρᾶ καὶ χρυσᾶ σωσωνούμενον, ἄλλα τε πολλὰ τῶν
κειμηλίων, ἵνα τῷ πλήθει τῆς εἰς ταῦτα δαπάνης τοὺς
εἰς ἐκεῖνα μισθοὺς ἐγκατακρύψῃ. Δράκοντα γοῦν ἀ-
ναλώματος ἀνέωγε τάλαντα, καὶ τούτων μεγί- F
στη πρόφασις ἦν, ἡ πρὸς συλλαῶν δίκη. πάντων δὲ
αὐτοῦ τότε καὶ τῶν βραχυτέρων ἐν τῷ μείζονι κακῷ
Δρακαλυφθέντων, ὅτε αἱ μὲν βάσανοι πᾶσαν τὴν πα-
τροκτονίαν, αἱ δ' ὑπισολαὶ δευτέρας ἀδελφοκτονίας
ἐκράγεπον, ὅμως οὐδεὶς τῶν εἰς ῥώμην ἀφικνουμέ-
νων ἀπήγγειλεν αὐτῷ τὰς ἐν ἰουδαίᾳ τύχας, καὶ τοι
μεταξὺ τῶν ἐλέγχων, καὶ τῆς ἐπανόδου, διελθόντων
ἑπτὰ μηνῶν. τοσοῦτον πρὸς αὐτὸν ἐκ πάντων μῖσος
ἦν, τάχα καὶ τοὺς ἀπαγγέλλειν προσιρομένους οἱ
ἀνηρημένων δαίμονες ἀδελφῶν ἐφίμων. χαρᾶ γοῦν
ἀπὸ ῥώμης ἄφιξιν αὐτοῦ ταχεῖαν εὐαγγελιζόμενον,
καὶ ὡς τάχα κομιεῖται μὴ τιμῆς ἀπολυθείη. βασι-
λεὺς δὲ εἰς χεῖρας λαβεῖν αὐτόγραφον. τὸν ὑπίβουλον,
καὶ δεδοικὼς μή ποτε προγονοὺς φυλάξῃ, δι' ὑπη-
νιῶν ἀνυπεκρίνετο, τά τε ἄλλα φιλοφρονούμενον,

A Verum hi quoque Antiphilum ex Ægypto attu-
liſſe pyxidem fatebantur. illumque venenum à
fratre apud Alexandriam exercente medicinam
accepiſſe dicebant. Totum autem regnum cir-
cumeuntes Alexandri & Ariſtobuli manes, ipſi
erant incertarum rerum exploratores atque in-
dices, & à ſuſpicionibus remotiſſimos ad proba-
tiones trahebant. Denique etiam pontificis fili-
B am Mariamnem, conſciam eſſe maleficiorum
patuit. Hoc enim tortis ejus fratribus demon-
ſtratum eſt. Rex autem matris audaciam filii
quoque pœna coercuit. Nam quem illa pepe-
rerat Herodem, patri ſucceſſorem ſcriptum ex
teſtamento delevit.

CAP. XX.

C POſt hæc etiam Bathyllus noviſſima conſilio-
rum Antipatri fides documentis acceſſit.
Namque is erat quidem libertus ejus: aliud au-
tem venenum ferens, hoc eſt, aſpidum virus, ad-
venerat, aliorumque ſerpentum ſuccos: ut ſi
prius fuiſſet invalidum, hoc ſe Pheroras cum
ſua conjuge in regem armaret. Idem vero præ-
ter ſuſceptam contra ſalutem patris audaciam,
velut operam ſucciſivam, habebat epiſtolas ad-
D verſum fratres compoſitas ab Antipatro. Erant
autem Romæ in ſtudiis Archelaus & Philippus,
jam adoleſcentuli, magnique animi, regis filii,
quos Antipater velut imminentes ſpei ſuæ re-
movere feſtinans quasdam in eos literas ipſe
finxit, amicorum nomine Romæ degentium.
Nonnullis autem corruptis ſcribere perſvaſit:
quod multis patrem maledictis carperent: ac de
Alexandri & Ariſtobuli nece manifeſte qvere-
E rentur, ſeque accitos eſſe graviter ferrent: jam
enim pater eos redire præceperat, idque maxi-
me ſolicitabat Antipatrum. Quinetiam prius
quam proficiſcerentur, in Judæa conſtitutus An-
tipater, ejusdem modi contra eos Romæ literas
mercabatur: patremque adeundo vitandæ ſu-
ſpicionis cauſa fratres purgare ſimulabat: qvæ-
dam falſo ſcripta, quædam vero adoleſcentiæ
F peccata eſſe commemorans. Quo quidem tem-
pore ſcriptoribus epiſtolarum, quas in fratrum
perniciem ſimulabat, plurimis pecuniis datis,
ſumptuum confundere tentabat indicia, veſtem
pretioſam variaque ſtragula, poculaque argen-
tea necnon & aurea comparando, aliaque pluri-
ma inſtrumenta, ut preciorum magnitudine
mercedes falſariis erogatas celaret. Denique
G ducenta talenta retulit expenſa, & eorum maxi-
ma fuit occaſio cauſa Syllæi. Univerſis autem
malis tunc minoribus majore contectis: cum
omnia quidem tormenta de parricidio, epiſtolæ
vero de iteratis fratricidiis conclamarent, nemo
tamen ex Judæa venientium, quo loco fortunæ
domus eſſent ei nunciavit, quamvis inter ſcelus
probatum & ipſius reditum ſeptem menſium in-
tervalla fluxiſſent. Ita erat invifus omnibus.

Fortaſſe autem etiam quibus indicandi voluntas fuit per interfectorum fratrum manes obmuteſcebant.
Denique Roma literas miſit, continuo ſe venturum eſſe, qvodqve honorifice dimiſſus eſſet à Cæ- Au
ſare nuncians. Rex autem inſidiatorem manibus tenere deſiderans: timenſqve ne ſi quidap
præſciſſet, forte caveret, ipſe qvoqve literis benevolentiam ſimulans, & alia familiariſſimè ſcripſit,

& ut reversionem suam maturaret oravit. Nam si properasset, matris suæ quoque offensionem posset componere, quam expulsam esse non ignoravit Antipater. Primam quidem jam de morte Pheroræ susceperat epistolam apud Tarentem, eumque vehementer luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: sed quantum intelligi datur, causa doloris erat, qvod insidiæ pro voto non cesserant: neqve tam Pheroram flebat, quam maleficiorum ministrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ confecerat occupabat, ne quando forte deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia patris epistola sibi reddita quam supra memoravi, statim quidem festinábat: sed postquam in Celenderin delatus est, subit eum quædam materni casus cogitatio, anima jam per semetipsam divinante. Et amicorum quidem prudentiores ei suadebant, ne prius patrem conveniret, quam pro certo cognosceret, quibus ex causis matrem suam repudiasset: namque timere, ne forte criminibus matris adderetur. Minus autem prudentes, & visendæ patriæ cupidi magis, quam quid Antipatro esset utile considerantes, ut properaret monebant, ne ex ipsa mora & patri causam pravæ suspicionis, & occasionem præberet calumniantibus. Nunc enim si quid motum est, in absentem esse factum: nec enim præsente illo quenquam id ausurum fuisse. Absurdum autem videri, propter suspiciones incertas certis bonis carere, neque mature se patri reddere, ab eoque regnum accipere, quod solo ipso niteretur. Parulit his Antipater, impellente fortuna, transmissusq; in Sebastum Cæsariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima solitudo cum omnes eum devitarent, nullusque auderet accedere. Nam etsi semper æque invisus erat, odio tamen ut proderetur tunc data libertas est. Multos autem avertebat ex rege formido, quoniam cunctas jam civitates de Antipatro fama repleverat, solusque de se quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim vel clarius eo quisquam deductus est, cum Romam navigaret, vel ignobilius inde susceptus est. Enimvero clades ille domesticas intelligens, calliditate celabat, metuque pene mortuus, vultu confidentiam simulabat. Et neque fugæ spes ulla erat, neque circumstantibus malis emergere poterat: certumque nihil ei de domo, ne ibi quidem nunciabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Unde interdum etiam spes eum pertentabat hilarior, aut nihil esse deprehensum, aut si quid esset, hoc sese impudentia sua diluturum, ac dolis, quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaque his armatus, sine amicis in regiam venit, quia à prima janua cum injuria sunt repulsi. Forte autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatusque audacia, velut ejus salutandi causa, propius accedebat: cum ille objecta manu, & capite declinato, exclamat: Et hoc parricidæ est, ut me amplexari velis, quitot maleficiis involutus sis. Dispereas, impium caput, neque me attingas, prius quam criminibus te exuas. Dabo enim tibi judicium & judicem, qui opportunè præsto est, Varum. Abi, & quemadmodum

Α καὶ ἀπόδειν ὥρα καλῶν. ἦσθετο γὰρ αὐτὸς καὶ τὰς πρὸς τὸ μητέρα μέμψεις ἐπηχθέντος· ἀγὰ ἡγνόει τὸ σκολιὸν τῆς μητρὸς ἀντιπάτρου. πρότερον μὲν ἐν εἰλήφει τὸ περὶ τὸν Φερώρα τελευτὴν ἐπιστολὴν ἐν Τάραντι, καὶ μέγιστον ἐπεποίητο πένθος, ὃ καί τινες ὡς ἐπὶ θείῳ καθυμνουν, λαὸν ἦ ὡς ἔοικεν, ἐπὶ ἀξιομαρτύρῳ τῆς ἐπιβουλῆς ἡ σύγχυσις, καὶ τὸν Φερώραν κλαίοντες, ἀλλὰ τὸν ὑποπτεύειν. ἤδη ἦ καὶ φόβος ἐπῆλθε τὸν αὐτὸν τῶν τετελεσμένων, μή ποτε φαρμάκου τὸ φάρμακον. τότε ἦ ἐν κιλικίᾳ λαβὼν ἐπιστολὴν παρὰ πατρὸς ἐπιστολὴν, ἀναγνῶναι μὲν ἔσπευδεν. ὡς ἦ εἰς κελένδερεις κατέπλει, λαμβάνει τις αὐτὸν ἔννοια τὸν περὶ μητέρα κακῶν, προμαντευομένης ἤδη καθ' ἑαυτὴν τὸ ψυχῆς. εἰ μὲν ἐν προμηνύσειεν τῶν φίλων συνεβούλευον, μὴ πρότερον ἐμπίπλειν τῷ πατρὶ, πρὶν πυθέσθαι σαφῶς δι' ἃς αἰτίας ἐξέβαλεν αὐτὸς τὴν μητέρα. δεδιέναι γὰρ μή ποτε προσθήκη γένοιτο τῶν κατ' ἐκείνης διαβολῶν. οἱ ἦ ἀσκεπέστεροι, καὶ τὴν πατρίδα ταχέως ἰδεῖν μᾶλλον. ἢ τὸ συμφέρον αὐτὸς σκοπεῖν, ἐνώκουν παρῆνουν, καὶ μὴ τῇ μελλήσει προσέχειν τῷ πατρὶ μὲν ὑποψίαν φαύλην, τοῖς διαβάλλουσι δὲ ἀφορμὴν. ἦ γὰρ νεῦν ὅτι κεκίνηται κατ' αὐτὸν πρᾶγμα τὸν ἀπουσίαν γεγονέναι. μηδὲ γὰρ ἂν τολμῆσαι παρόντα. ἅπαν δὲ εἶναι δι' ἀδήλους ὑποψίας, πρόδηλον ἀφανῶς ἐρίσκειν, καὶ μὴ ζητοῦν ἀποδυσᾶν μὲν ἑαυτὸν τῷ πατρὶ, κομισαῖς ἦ τὴν βασιλείαν ἐκ αὐτοῦ μόνῳ σωλάσουσαν. πείθει ἦ τούτοις, ἐνῆγε γὰρ τὸ δαιμόνιον. καὶ διαπεράσας τὸ πέλαγος, εἰς τὸ λιμένα τὸ καισαρείας κατέπλει. παρυπήντησε ἦ αὐτῷ πρᾶγμα δεῖμα ἐρημία πολλὴ, πάντων ἐκπεφευγότων, καὶ μηδενὸς προσιέναι τολμῶντος, ἐμισεῖτο μὲν γὰρ ὑπὸ πάντων, καὶ πᾶσι φανερὰν τὴν μῖσος ἐσχε παῤῥησίαν, πολλοὺς δὲ ὁ ἐκ τοῦ βασιλέως φόβος ἀπέστρεφεν, ἐπειδὴ πᾶσαι πόλεις ἤδη τῆς κατ' ἀντιπάτρου φήμης πεπλήρωτο, καὶ μόνος ἠγνόει τὰ καθ' ἑαυτὸν ἀντίπατρος. ἔτι γὰρ προεπέμφθη λαθραιότερόν τις ἐκείνου καλέσων. ὅτι ῥᾴων, εὐπρόσιτον ἐδέχθη. ὁ δὲ, ἤδη μὲν ὑπονοῶν τὰς οἴκοι συμφορὰς, ἔτι δὲ πνευσίαν ὑπενυρίπτετο, καὶ τοῦ δεῖν πιθανῶς ἐνόθευεν, εὐθαρσὴς εἶναι τὸ πρόσωπον ἐπειάζετο. φυγὴ δ' οὐ τόπου, οὐδὲ ἐκ τῶν προειχόντων ἀναθύσις. ἐ σαφὲς μὲν, οὐδὲ ἐκεῖ τι τῶν οἴκοθεν ἀπηγγέλλετο διὰ τὸν ἐκ τοῦ βασιλέως ἀπειλήν. ὑπολείπετο δ' ἐλπὶς ἱλαρωτέρα, τάχα μὲν μηδὲν πεφωρᾶσθαι, τάχα δ' ὅτι ἐ πεφώρασται, διαπεῖσαι ἀνυποίητον ἐ δόλοις, ἅπερ οὐ αὐτῷ μόνα τῆς σωτηρίας ἐφόδια. φραξάμενος οὖν αὐτὸς, ἦκεν εἰς τὸ βασιλείου δίχα τῶν φίλων, οὗτοι γὰρ ὑφειμένοι ὅπλα ἔπρωτον πυλῶνα. ἐρχθησαν. ἔτυχε δὲ ἔνδον ὢν ὁ τῆς συρίας ἡγεμὼν οὐάρος. ὁ ἦ εἴσω τὸν πατέρα. ἐ τῇ τόλμῃ θαῤῥήσας ἑαυτὸν, ἤγγιεν ὡς ἀσπασόμενος. κἀκεῖνος τὰς χεῖρας προβαλὼν, ἐ τὴ κεφαλὴν θαῤῥᾳ κλίνας, ἔστιν ἐξέστησε ἐ ὃ τὸ παρεκτένει, τὸ προβαλέσθαί μοι θέλειν, ἐν τηλικαύταις αἰτίαις ὄντα. φεῦγε δυστυχέστατε κεφαλὴ, μηδέ μου ψαύσῃς, πρὶν ἐπίσκοπα ἀποδῷ τὰ ἐγκλήματα, δίδωμι δέ σοι δικαστήριον, ἐ δικαστὴν δ' ἡμέρως ἥκοντα, ἅπαντα. ἴθι, ἐτυπτου τὴν

ingressus inde ad patrem, confirmatusque audacia, velut ejus salutandi causa, propius accedebat: cum ille objecta manu, & capite declinato, exclamat: Et hoc parricidæ est, ut me amplexari velis, quitot maleficiis involutus sis. Dispereas, impium caput, neque me attingas, prius quam criminibus te exuas. Dabo enim tibi judicium & judicem, qui opportunè præsto est, Varum. Abi, & quemadmodum

τὴν ἀπολογίαν εἰς αὔριον. παρέχω γάρ σου καιρὸν τοῖς πονουργήμασι. πρὸς ταῦτα μηδὲν ὑπὸ σκαπλήξεως ἀπορήσαντος δυνηθεὶς αὐτὸς, ὑπέστρεψε. θορυβουμένου δὲ πρὸς αὐτὸν, διηγήσαντο πάντας τοὺς ἐλέγχους, ἥ τε μήτηρ, καὶ ἡ γυνὴ, καὶ τὰ μὲν ἀναπτύξασα, ἐν σκέψει τῆς ἀπολογίας ἦν. τῇ δ' ἐπούσῃ, σωτέδεκτον μὲν ἐβασίλευε ἀθροίζειν τῶν συγγνωμῶν καὶ φίλων, εἰσκαλεῖ δὲ καὶ τοὺς ἀντιπάτρου φίλους, πρόκλησιν δ' αὐτὸς ἅμα οὐάρῳ, καὶ τοὺς μαντεῖς ἅπαντας σκέλδειν εἰσαγαγεῖν, ἐν οἷς εἰσῆχθησαν καὶ τῆς ἀντιπάτρου μητρὸς οἰκέται τινὲς, οὐ πρὸ πολλοῦ σωσιληφθέντες, γράμματα κομίζοντες ἀπ' αὐτῆς πρὸς τὸν υἱὸν τοιάδε. ἐπείπερ πεφώραται πάντα σκεῦνα θορυβοῦντα τὸν πατέρα σου, μὴ θορυβήσου πρὸς αὐτὸν, ἂν μή τινα παρίσῃ θορυβοῦντα καίσαρ. θορυβῶμεν. τούτων σὺν τοῖς ἄλλοις εἰσηγμένων, ἀντίπατρος εἰσέρχεται, καὶ πεσὼν πρηνὴς πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ πατρὸς, ἱκετεύω πάτερ ἔφη, μηδέν μου προκατηγορήσαι. θορυβεῖν δέ μοι τοὺς ἀκοὰς ἀκεραίους εἰς τὴν ἀπολογίαν. δικαιώσω γὰρ ἐμαυτὸν καθαρὸν, ἂν σὺ θέλῃς. ὁ δ' αὐτῷ σιγᾷν ἐγκελευσάμενος, πρὸς τὸν οὐάρον εἶπεν. ἀλλ' ὅτι μὲν καὶ σὺ οὐάρε, καὶ πᾶς δικαστὴς ἐστὶ, ἀντίπατρον ἐξώλειαν κελεῦσαι πέπεισμαι. δέδοικα δὲ μὴ κἀμοῦ μισήσῃς τὴν τύχην, κἀμὲ κελεύσῃς πάσης ἄξιον συμφορᾶς, τοιούτους υἱοὺς γεγεννηκότα. χρὴ δέ με μᾶλλον τοῦτο ἐλεεῖσθαι, ὅτι πρὸς ἄτω μιαροὺς, καὶ φιλοσαργότατος πατὴρ ἐνόμισα. τοὺς μὲν γὰρ πρεσβυτέρους βασιλείας τε ἔτι νέους ἀξιώσας, καὶ πρὸς τοῖς ἐν ῥώμῃ τροφείοις, φίλους καίσαρος, ζηλωτούς τε πολίτας βασιλεύσιν ἑτέροις, εὗρον ἀπιβούλους, οἳ τεθνήκασι τὸ πλέον ἀντιπάτρου. νέῳ γὰρ ὄντι καὶ μελλόχῳ, τοῦτο μάλιστα τὴν ἀσφάλειαν ἐπορίζομεν. τὸ δὲ μιαρὸν τοῦτο θηρίον, τὴν ἐμῆς ὑπερμεγαλοθυμίαν ἀνεξικακίᾳ, ἤνεγκε κατ' ἐμοῦ τὸ κέρδος. ἐδόκει γὰρ αὐτῷ πολλοῦ ζῆν χρόνου, καὶ τὸ ἐμὸν γῆρας ἐκαρτέρησε, βασιλεὺς τ' ἐκ ὑπέμεινεν, εἰ μὴ μελλοπατρικοτέρως ἠνέσθη, δίκαιά τε βουλόμενος ἐμοὶ, ὅτι καταγαγὼν αὐτὸν ἐκ τῆς χώρας ἀπεῤῥιμμένον, καὶ παρωσάμενος τοὺς ἐκ βασιλίδος μοι γεγεννημένους, ἀπέδειξα τῆς ἀρχῆς μελλόχον. ἐξομολογοῦμαί σοι οὐάρε τὴν ἐμαυτοῦ φρενοβλάβειαν. ἐγὼ τοὺς υἱοὺς ἐκείνους κατ' ἐμαυτοῦ παρώξυνα δίκης αὐτῶν ἀποκόψας ἐλπίδας, τὸ ἀντιπάτρου. καὶ τί μὴν ἐκείνους ἐμέλλησα τηλικοῦτον, ἡλίκον τοῦτον; ὦ ζῶν μοι, ὀλίγου δεῖν παρεχώρησε τὴν ἐξουσίας. φανερῶς γὰρ τοῖς μαθήμασι ἐνέγραψα τῆς ἀρχῆς μελλόχον, καὶ πρόσοδον μοι ἰδίᾳ πεντήκοντα τελάντων ἔνεμα, τῶν δ' ἐμῶν ἐχορήγησα χρημάτων ἀνέδην, τάλαντα δὲ νῦν εἰς ἑώμιλον, ἐδώκα τριακόσια τάλαντα, καίσαρι δὲ ἐξ ὅλης τὴν ἡμέρας μόνον ὡς σωτῆρα τῆς πατρὸς παρέδεμην. τί δ' ἐκεῖνοι τοιοῦτον ἠσέβησαν οἷον ἀντίπατρος; ἢ τίς ἐλεγχος ἠνέχθη κατ' αὐτῶν, ἡλίκον δοκοῦσι τοῦτον ὑπερβάλλον; ἀλλὰ φθέγγεταί τι πρὸς ἐμὲ ὁ πατρόκτονος, καὶ πάλιν δόλοις τὴν ἀλήθειαν ὑπικαλύψειν ἐλπίζει; ἀλλὰ, σοὶ φυλακτέον. ἐγὼ γὰρ οἶδα τὸ θηρίον, καὶ προορῶμαι τὸν μέλλουσαν ἀξιοπιστίαν, καὶ τὴν ὑπόκλασιν ὀλοφυρμόν. ὅστος ἐστὶν ὁ φθονερὸς ἐμοί ποτε φυλάττειν ζῶντα ἀλέξανδρον, καὶ μὴ πᾶσι πιστεύειν τὸ σῶμα. ὅστος ὁ μέχρι τοῦ κοίτης εἰσιὼν,

A te purges in diem craſtinum meditare. nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obſtupefactus Antipater quia reſpondere nihil potuit, reverſus eſt. Cum autem ad eum veniſſent mater & uxor, cunctas ei probationes expoſuerunt. Tumque recepta mente quo pacto ſeſe defenderet, cogitabat. Poſtero autem die rex adhibito propinquorum atque amicorum B concilio, Antipatri qvoque amicos vocat. Ipſe autem cum Varo reſidens, cunctos indices juſſit adduci, in quibus erant etiam ſervi matris Antipatri quidam pridem comprehenſi, qui ab ea literas ad eum deportaverunt hujuſcemodi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita ſunt, cave ne ad eum venias, niſi aliqvod auxilium à Cæſare impetraveris. Itaque his una cum aliis introductis, ingreditur Antipater. Cumque pro- C nus ante pedes patris cecidiſſet: Oro, inquit, pater, ne quid de me præjudices, ſed integras aures ſatisfactioni meæ præbeas. Demonſtrabo enim me innoxium, ſi tu velis. Ille autem magna voce imperato ei ſilentio, ad Varum locutus eſt: Quod & tu Vare, & quivis juſtus judex, Antipatrum morte dignum judicaverit, certo ſcio. Vereor autem ne mea quoque tibi ſit in- D viſa fortuna, omnique calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miſerandus videri debeo, qvod erga tam ſceleſtos indulgentiſſimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adoleſcentulis regnum detuleram, eoſque Romæ educatos amicos Cæſaris feceram: ſed quos aliis invidendos regibus æ-mulandoſque conſtitui, meæ ſalutis hoſtes inveni, qvorum tamen interitus Antipatro magis E profuit. Iſti enim quod juvenis & ſucceſſor meus futurus eſſet, maxime ſecuritas quærebatur. at vero hic belua, patientia mea ſupra quam ſatis erat, expletus, in me ſatietatem ſuam profudit: eique diu vivere ſum viſus, meamque ſenectutem graviter tulit, rexque fieri non niſi parricidio paſſus eſt, quæ quidem profecto novi qua ratione cogitavit: qvod eum ex agro abje- F ctum reduxerim, & excluſis quos mihi regina pepererat filiis, regni mei vicarium declaraverim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritavi qvi Antipatri gratia ſpes eorum juſtas abrupi. Qvid enim tantum de illis, quantum de iſto bene ſum meritus? cui vivus etiam poteſtatem meam pene conceſſi: aperte autem regni ſucceſſionem teſtamento reliqui, & præter deſtinatos ei ſeparatim quinquaginta reditus talentorum, ſumptum paſſim mea pecunia ſubminiſtravi: ac nuper Romam quoque navigaturo dedi trecenta talenta quemque ſolum ex omni familia mea, tanquam patris ſervatorem, Cæſari commendavi. Aut quid illi tantum ſceleris, qvantum Antipater admiſerunt? qvodve de his habui indicium, quale demonſtravit hujus inſidias? etiam approbo, quia auſus eſt aliqvid parricida, rurſumq; veritatem dolis ſperat obtegere: tibi Vare cavendum. nam ego iſtam belvam novi: & quam ſit veriſimilia dicturus, jam nunc proſpicio, fletusque ſimulatos. Hic eſt qui me qvondam monebat, ut vivum Alexandrum caverem, neqve meum corpus omnibus crederem. Hic eſt qui uſque ad cubile meum ſolebat ingredi,

& circumspicere, ne quis mihi forte parasset in-
sidias. Hic somni mei custos erat, & securitatis
dator, qui consolaretur luctum peremptorum,
& viventium fratrum benevolentiam dijudi-
caret: hic propugnator & satelles meus. Qvum
ejus calliditas Vare in mentem venit, & quem-
admodum singula simulasset, vix me credo vi-
vere, tamque gravem insidiatorem qvo pacto
effugerim miror. Veruntamen quia fortuna
quædam excitat contra me domum meam, mihi-
que amicissimi semper infensi sunt: ego quidem
fatorum iniquitatem flebo, & mecum ipse solitu-
dinem gemam. Nemo autem qui meum sangui-
nem sitierit elabetur, etiamsi per omnes filios
meos indicia ventura sint. Hæc dicens, ipse qui-
dem interrupto sermone tacuit, dolore confu-
sus. Nicolaum autem unum ex amicis probatio-
nes jussit exponere. Inter hæc autem Antipater
sublato capite, cum prostratus ante patris pedes
maneret, exclamat: Tu pater meas patres defen-
disti. Nã quomodo ego parricida, quem tu sem-
per servatorem te habuisse commemoras? Aut
si ficta, ut dicis, simulataque mea pietas fuit, cur
in aliis tam callidus, in hoc adeo demens fui, ut
non intelligerem, quod si homines lateret tanti
sceleris cogitatio, cælestem latere judicem o-
mnino non posset, qui ubique præsto esset, &
cuncta conspiceret? An fratrum exitus igno-
rabam, quos ob id Deus ultus est, quia tibi male
cogitaverant? Quid autem fuit cur me tua salus
offenderet? Spes regni? Sed regnabam. Odii su-
spicio? Sed diligebar. An ex te metus aliqvis?
Quin tui servans, aliis timendus eram. Fortas-
sis egestas causa fuit? Multo minus. Qvis enim
magis expensarum habuit potestatem? Si au-
tem omnium hominum perditissimus essem, im-
manisque bestiæ animum gererem, certe man-
sveti patris beneficiis vincerer: qvem, sicut tu
dixisti, reduxeris, totque filiis antepositeris, vi-
visque regem declaraveris, aliorumque bono-
rum magnitudine reddideris invidendum. ô
me miserum acerbissimamque peregrinationem
meam, quam longum livori tempus magnum-
que insidiantibus spatium præbui. Sed tamen
tibi pater tuisque rebus abieram, ne Syl-
læus tuam contemneret senectutem. Roma
mihi testis est pietatis, & princeps orbis terræ
Cæsar, qui me patris amatorem sæpe vocitabat.
Accipe pater has ejus literas, hæ fictis in me cri-
minationibus veriores. his me defendo. hæc
affectus erga te mei argumenta certissima. Re-
cordare quam invitus hinc navigaverim, laten-
tes in regno contra me inimicitias non ignorans. Tu pater imprudens me perdidisti, tu compulisti ut darem accusandi tempus invidiæ. Verum ad indicia veniam. Ecce adsum, terra marique nihil usquam parricida perpessus. Sed nondum me hoc argumento diligas; nam & apud Deum, & apud te pater condemnatum me esse scio. Condemnatus autem deprecor, ne aliorum tormentis fidem habeas: in me feratur ignis, per viscera mea pergant instrumenta pœnarum, ne parcas scelesto corpori. Nam si parricida sum, tormentorum expers mori non debeo. Talia cum lacrymis ac ejulatu vociferans, & omnes alios, & Varum ad misericordiam provocavit: solum autem Herodem,

A ἀμὴ μή με τις ἐνεδρεύοι φοβοῖτο. ἦν γὰρ ὁ ταμίας τῶν ὕπνων, καὶ χορηγὸς τῆς ἀμεριμνίας, ὁ τῶν μυθουμένων τὰ ὀπὶ τοῖς ἀνηρημένοις λυπῶν, καὶ διακρίνων τὰ τῶν ζώντων εὔνοιαν ἀδελφῶν, ὁ ὑπερασπιστὴς ἐμὸς, ἰσωματοφύλαξ. ὅταν ἀναμνησθῶ οὖαρε τὸ παντοῦργον αὐτοῦ ἑκάστῳ καὶ τὰ ὑπόνοιαν, ἀπιστία μὲ καὶ ζῶν ἐσήρπασε), καὶ θαυμάζω πῶς οὕτω βαθὺν ὀπίσθιον διέφυγον. ἀλλ' ἐπειδὴ θαλάμων τὰς ἐρήμους τὰ ἐμὸν οἶκον, καὶ μοι τὰς φιλτάτας ἐπανίσησιν ἀεὶ, κλαύσομαι μὲν ἐγὼ τὰ ἄδικα ἐμαυτῷ μοίρην, καὶ κατ' ἐμαυτὰ συναξῶ τὰ ἐρημίαν. ἀλλὰ φύξει δ' ἐδὲς δλῦσις τοὺμὸν αἷμα, καὶ ἀλλὰ πάντων μὲ τὰ πίκνων ὁ ἔλεγχος ἐλθὴ. πιαῦπα λέγων, αὐτὸς μὲν τὸ συγχύσεως ἐσεκόπη. νικολάῳ δ' ἐνὶ τὰ φίλῳ, λέγειν τὰς ἐπιδείξεις ἐκέλευε. μεταξὺ δ' ὁ ἀντίπατρος ἐπάρας τὰ κεφαλὴν, ἔμβλεψε γὰρ δὴ βεβλημένος πρὸ τῶν ποδῶν τὰ πατρὸς, ἔδακε. σὺ πάτερ ἔσωσέ μοῦ πεπίστευκα τὴν ἀπολογίαν. πῶς γὰρ ἐγὼ πατροκτόνος, ὃν ὁμολογεῖς αὐτὸς φύλακα ἅλος παντὸς ἐσχηκέναι. πρᾶτείαν δέ με καὶ τὸ πόνον λέγεις, τίνι δ' ὑσέβειαν. πῶς οὖν ὁ παντοῦργος, οὕτως ἐν τοῖς ἄλλοις ἄφρων ἐνόμιζε, ὡς μὴ νοεῖν, ὅτι λαθεῖν οὐδεὶν ἀνθρώπους ῥᾴδιον. τηλικοῦτον μῦθον ἐσκαλαζόμενον, τὸν δ' ἀπ' οὐρανοῦ δίκαιον ἀμήχανον, ὃς ἐφορᾷ πάντα, καὶ παντὸς κοῦ πάρεστιν. ἢ τὰ τὰ ἀδελφῶν τέλος ἠγνόουν, οὓς ὁ θεὸς οὕτω μετῆλθε τὰ εἰς σὲ κακοβουλίας; τί δέ με καὶ παρῆλθεν χρῆ σοῦ; βασιλείας ἐλπὶς; ἀλλ' ἐβασίλευον. ὑπόνοια μίσους; οὐ γὰρ ἐστέργόμην; φόβος ἦν σοῦ τὶς ἄλλος; ἀλλὰ μὴ σὲ τηρῶν, ἑτέροις φοβερὸς ἦμην. ἔνδεια χρημάτων; καὶ τίνι μᾶλλον ἐξῆν ἀναλίσκειν; εἰ γὰρ ἐξωλέστατος πάντων ἀνθρώπων ἐνόμιζον, καὶ θηρίου ψυχὴν ἔχων ἀνημέρου πάτερ, οὐκ ἂν τῆς σῆς ἐφεισάμην σκιᾶς; ὃν κατήγαγες μοῦ ὡς ἔφης αὐτὸς, τοσούτους ὄντων παίδων, ἀπέδειξας ὄντα ζῶν βασιλέα, δι' ὑπερβολὴν τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, ἐπίσης ὀπίσθιον. ὦ τάλας ἐγὼ τῆς πικρᾶς ὀκτωδημίας, ὡς πολὺν ἔδωκα καιρὸν τῷ φθόνῳ, καὶ μαχαῖραν τοῖς ἐπιβουλεύουσι δι' ἐμέ. σὺ δ' πάτερ, καὶ τοῖς σοῖς ἀγῶσιν ἀπεδήμεν, ἵνα μὴ συλλάβῃ σοῦ γήρως κατάφρονήσῃ. ῥᾴμη μοι μάρτυς τῆς ὑποστείας, καὶ ἡ τῆς οἰκουμένης πρεσβύτης καῖσαρ, ὁ φιλοπάτωρ μέ πολλάκις ἐτῶν. λάβε πάτερ τὰ παρ' αὐτοῦ γράμματα, ταῦτα τοῖς ἐναντίοις ἀληθοῖς πίστερα, τεκμήρια τῆς εἰς σὲ φιλοστοργίας τεκμηρίοις χρῶμαι. μέμνησο δ' ὡς ἐκ ἑκὼν ἔστελλον, ἐπισκήπτων τὰ ἐμφυλίαν τὰ βασιλείας κατ' ἐμοῦ δυσμένειαν. σὺ δέ με πάτερ ἄκων ἀπώλεσας, ἀναπείσας ἡμέραν ἀληθοῦς δεινὰ τῷ φθόνῳ. πάρειμι δ' ἑτοῖ τὰς ἐλέγχους: πάρειμι διὰ γῆς καὶ θαλάσσης, οὐδὲν οὐδαμῆ παίδων ἐπιτρεπτὸν, ἀλλὰ μήπω τούτῳ ὠφέλημαι τῷ τεκμηρίῳ. κατέγνωσμαι γὰρ ἔφθακα θεοῦ ἔφθακα σοὶ πάτερ, κατεγνωσμένος δ' ὀφείλω. δέομαι, μὴ τῆς ἄλλων βασάνοις πιστεύειν. ἀλλὰ κατ' ἐμοῦ φερέσθω τὸ πῦρ, ἐσθέτω διὰ τὰ ἐμῶν σπλάγχνων τὰ ὄργανα, μὴ φείσῃ δὲ ἐλεφυρμοῦ τὰ μιαροῦ σώματος. εἰ γὰρ εἰμὶ πατροκτόνος, σὺκ ἐφείλω θνήσκειν ἀβασανίστως. πιαῦπα μὲ ὁλοφυρμοῦ, καὶ δακρύων ἐκβοῶν, τοὺς τε ἄλλους ἅπαντας, καὶ τὸν σύαρον εἰς οἶκτον προὐκαλέσατο. μόνον δ' ὁ θυμὸς ἠρώδην

ἄδακρυν

ἀδακρυν διεκράτει, τὰς ἐλέγχους ἀληθεῖς ὑπεξάμενον. ἐν τούτῳ δὲ βασιλέως κελεύσαντος Νικόλαον, πολλὰ περὶς τὸ παυσύεργον τὸ ἀντιπάτρου προσκρούσαντος, καὶ τέως αὐτῷ ἀφειδέως ἔλεγεν, ἕως ὅτε πικρὰν κατηγορίαν κατεστήσατο, πάντα μὲν τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν κακουργήματα, ἐφ' οἷς ἀπεθάνη μάλιστα ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσιν τῶν ἀδελφῶν, ἀποδεικνὺς τῆς ἐκείνου ἀφροσύνης ἀπολωλότας. ὑπεβάλλετο δὲ αὐτὸν ἔλεγε καὶ τοῖς περιοῦσιν, ὡς ἐφέδροις τῆς ἀφαδοχῆς. τὸν γὰρ παρασκευάσαντα πατρὶ φάρμακον, πόσῳ ἂν ἀδελφῶν ἀποχέσθαι; προσελθὼν δὲ ἤδη τὸν ἔλεγχον τῆς φαρμακείας, τοῖς τε μιαιφόνοις ἐξῆς ἀπεδείκνυε, καὶ τὸν Φερώρα καταχετλιάζειν, ὅτι κἀκεῖνον ἀντίπατρος ποιήσειν ἀδελφοκτόνον, καὶ τοὺς φιλτάτους τοῦ βασιλέως ἀφαιρήσεσθαι, ὅλον δὲ μιαίνειν ἀναστατῶσαι τὸν οἶκον. ἀλλά τε πολλὰ πρὸς τούτοις εἰπὼν, καὶ ἀποδείξας, κατέπαυσε τὸν λόγον. ἐάρος δὲ κελεύσαντος ἀπολογεῖσθαι τὸν ἀντιπάτρον, ὡς οὐδὲν πλέον εἰπὼν, ἢ θεὸς ἔστι μοι δὲ μηδὲν ἀδικῶν μάρτυς, ἔκειτο σιγῶν. ὁ δὲ ἡρῴδης αἰτήσας τὸ φάρμακον, δίδωσι τινὶ τῶν ἐπὶ θανάτῳ κατακειτῶν δεσμώτῃ πιεῖν. ἢ δὲ φάρμακον τελευτήσαντος, ὁ μὲν ἐάρος, ἀποῤῥήτους ποιήσας τὰς πρὸς ἡρῴδην ὁμιλίας, καὶ τὰ ἐπὶ τὸ συνέδριον κομισθέντα γράψας, μετὰ μίαν ἡμέραν χωρίζεται. δεσμεῖ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀντίπατρον, καὶ πρὸς κομισθέντας τοὺς δηλώσοντας τὴν συμφορὰν ἐξέπεμψεν. μετὰ δὲ ταῦτα, καὶ τῆς σαλώμης ἀπεβούλου ἀντίπατρος διέφθειρε. τῶν γὰρ ἀντιφίλου τις οἰκετῶν ἦκεν, ἀπιστολὰς κομίζων ἀπὸ ῥώμης ὡς ἀπὸ ἰουλίας γεγαμημένης ἀκμῆς τύραννα. καὶ ὡς μὲν ταύτης ἐπέστελλε βασιλεῖ, τὰς ὡς σαλώμης ἐπιστολὰς ἐν τοῖς ἰουλίας εὑρηκέναι γράμμασι. πεπομφέναι τε αὐτῷ λάθρα δι' ἔννοιαν. αἱ δὲ τῆς σαλώμης λοιδορίας τε τοῦ βασιλέως ἀφεῖχον πικρότητας, καὶ κατηγορίαν μεγίστην. τύπους δὲ φαλάκρας ἀντιπάτρου, καὶ τὴν ἀκμῆν ἀφθείρας, ἔπεισεν ἡρῴδην πέμψαι. διηλέγχθη δὲ ἐκ τῆς ἀφ' αὐτὸν ἐπιστολῆς. ἐκ γὰρ ἐκείνου τὸ γύναιον ἔρεψεν, ὡς βουληθεὶς, ἔγραψά σε τῷ πατρὶ, καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἐκείνας ἔπεμψα, πεπεισμένη τὸ βασιλέα μὴ φείσασθαι τῆς ἀδελφῆς, ὅταν ἀναγνῷ. καλῶς δὲ ποιήσεις, ἐὰν δὲ ἀπαρτισθῇ πάντα, μνημονεύσας ὧν ὑπέσχου. ταύτης φωραθείσης τὰ ἐπιστολῆς, καὶ τῶν κατὰ σαλώμην ἐσκευασθησῶν, ἔννοια ἐμπίπτει τοῦ βασιλέως, τάχα καὶ κατ' ἀλεξάνδρου πλασθῆναι γράμματα. ἀπειλῆσαι δὲ ἐῶ τὸ πάθους, ὡς παρ' ὀλίγον καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀπεκτείνας δι' ἀντίπατρον. ὅθεν οὖν ἀνέβαλλετο λαβεῖν πίστεις παρ' ἁπάντων. ὡρμημένῳ δὲ ἐπὶ τὸν ἀντίπατρον, ἐπεσχέθη νόσῳ χαλεπῇ. ἀφὶ μὲν τοῦ τῆς ἀκμῆς, καὶ τῶν κατὰ σαλώμης ἐσκευωρημένων, ἐπέσυρε καιρὸν, τῷ τε ἀφέντι αἰτήσας, μετέγραφε, καὶ βασιλέα μὲν ἀπέδεικνυεν ἀντίπατρον, ἀμελεῖν τῶν πρεσβυτάτων ἀρχελάου, καὶ φιλίππου. ἀφανίσθησαν γὰρ καὶ τούτους ἀντίπατρος, καὶ σὺν τοῖς ἀφ' ἑτέρων δώροις, χίλια τάλαντα, τῇ τε γυναικὶ, καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ φίλοις, καὶ ἀπελεύθέροις, ὡς πεντακόσια. ἀπένειμε δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, τῆς τε χώρας ὅσα ὀλίγα καὶ τῶν χρημάτων. λαμπροτάτας τε δωρεὰς ἔπεμπε σαλώμῃ τε τῇ ἀδελφῇ. ἐν μὲν οὖν τοῖς ἀφ' ἡρῴδου, ταῦτα διωρθώσατο.

A quo minus fleret, iracundia continebat, documentis veris intentum. Ibi autem Nicolaus, justu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrociſſimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia ascribens: maxime vero fratrum interitum, qvos ipsius calumniis interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari B quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenum parasset, multo minus à fratribus abstineret. Cum autem ad veneni probationem venisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptisque regis amicissimis, scelere omnem domum repleviſſet. Atque ita multis aliis dictis & C probatis peroravit. Varus autem cum respondere jussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quam, Deus testis est innocentiæ meæ, silensque jaceret, venenum petiit, idque cuipiam damnatorum capitis ex custodiis bibendum dedit: eoque statim mortuo, quædam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in concilio Cæsari scripsit: posteroque die inde discessit. Nihiloque minus rex Antipatro vinculis tradito, D cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen appetisse insidiis arguebatur Antipater. Quidam enim è servis Antiphili Roma venerat, epistolas ferens cujusdam Acmes nomine, ancillæ Juliæ: quibus ad regem scriptis, indicaverat Salomes epistola inter literas Juliæ reperta, clam ei benevolentiæ causa mississe. Ipsius autem Salomes epistolis & maledicta in re- E gem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed hæ ab Antipatro erant fictæ: isque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaserat. Epistola enim ejusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit, cujus verba hæc sunt: Sicut voluisti patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certo sciens, regem sororî suæ minime posse parcere, si eas recitavit. Bene autem facies, si consummatis omnibus, posticitationum tuarum memor fueris. Hac epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, F regem subiit cogitatio, ne forte etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quodque pene sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaque non est ultra cunctatus, quo minus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satisfaceret, gravi morbo G impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Cæsarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, regemque scripsit Antipam, præteritis Archelao & Philippo natu majoribus. nam & hos Antipater insimulaverat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & uxori ejus ac filiis, itemque amicis & libertis prope quinquaginta: cæterisque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honoravit. In testamento quidem ista correxit.

Κεφ. κα.

Προήλθε δ' αὐτῷ πρὸς τὸ χαλεπώτερον ἡ νόσος, ἅπτεσθαι τῶν ἀρρωστημάτων ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἀθυμίᾳ ἐπιπαύντων.

CAP. XXI.

De Aqvila aurea, morteqve Antipatri & Herodis. *Ant. lib. 17 cap. 8*

MOrbus autem ingravescebat, qvod eũ se- nectus pariter ac mœror urgeret, & ános

jam ſeptuaginta natus eſſet: & filiorum cladibus animum adeo habebat afflictum, ut nec bona valetudine quicquam jucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, qvod Antipater viveret. Hunc enim non obiter & aliud agens, ſed cum ipſe convaluiſſet, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in civitate ſophiſtæ duo, qui ſumme ſcire leges patrias videbantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: Judas filius Sepphoræi, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adoleſcentium ſectabantur, cum leges exponerent, & in dies ſingulos puberum exercitum congregabant. Qui cum regem audiſſent mœrore ac morbo tabeſcere, apud notos loquebantur, opportunum jam tempus eſſe, ut Deus vindicaretur, fabricataque adverſus leges patrias opera deſtruerentur. Siquidem in templo nefas ſit, imagines, aut vultus, aut cujuslibet animalis cognomine ſimulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur: quod ſupra maximam portam templi Aquilam collocaverat auream. Eumque tunc monebant ſophiſtæ ut tollerent: pulchrum eſſe dicentes, etiam ſi quod inde periculum immineret, pro legibus patriis mori non recuſare: ſic enim decedentibus & animam immortalem, & bonarum rerum ſenſum perſeverare perpetuo: minus autem fortes, & ſapientiæ ſuæ neſcios amare animam imperitia: magiſque morbo cupere, quam virtute defungi. Dum hæc illi diſſererent, rumor ſubito pervagatur, regem fere jam mori: unde etiam confidentius adoleſcentes coronam adorti ſunt: ipſoqve meridie, qvum plurima multitudo verſaretur in templo, craſſis demiſſi funibus, Aquilam ex tecto auream ſecuribus abſcidebant. Qua re ſtatim regis duci nunciata, non parva ille manu comitatus ad templum cucurrit: & prope ad quadraginta juvenes comprehenſos regi exhibuit. Qui primum interrogati, an Aquilam ipſi auream concidere auſi eſſent, feciſſe confeſſi ſunt: deinde quo jubente, lege patria reſponderunt. Cum vero, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: quia poſt mortem bonis plurimis frui ſperarent, aſſeruerunt. His itaque rex commotus, magnitudine iracundiæ morbum ſuperat, atque in concionem procedit. Deinde multum in eos quaſi ſacrilegos invectus, & qvod occaſione legis patriæ quædam majora tentaſſent, velut impios ſupplicio dignos eſſe judicavit. Populus autem metuens, ne per multos quæſtio iret, precabatur, ut primum facinoris ſuaſoribus, deinde in eo deprehenſis pœnæ ſubditis, cæteris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipſos rex qui funibus dimiſſi erant cum ſophiſtis vivos incendi, & reliquos qui una comprehenſi ſunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totum ejus corpus morbo occupatum variis doloribus differebatur. nam febris quidē non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis ſuperficiem. Aſſiduis autem vexabatur coli tormentis, pedesq; tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredoqve virilis membri

Ant. lib. 17. cap. 9.

A λεῶ μὴν γὴν ἤδη κεκμηκὼς ἐτῶν ἑβδομήκοντα, τοσαύτην
ἢ τ' ψυχὴν τ' ὠδὶ τῶν τέκνων συμφορᾶς, ὡς μηδὲ ὑγείᾳ τι τῶν ἡδέων προσιέσθαι. τῆς νόσου ἢ λεῶ ὄρεξις
ζῶν ἀντίπατρος, ὃν οὐκ ἐν παρέργῳ, βαίνας ἢ
προήρητο ἀνελεῖν, γίνε ἢ δι' ἃ τ' συμφορὰς αὐτῷ, καὶ
δημοτική τις ἐπανάστασις. δύο ἦσαν σοφισταὶ κ' τῶν
πόλιν, μάλιστα δοκοῦντες ἀκριβοῦν τὰ πάτρια, καὶ διὰ
τοῦτο ἐν ἅπασι τοῦ ἔθνους μεγίστης ἠξιωμένοι δόξης, ἰούδας τε ὁ τοῦ σαφωραίου, καὶ ματθίας ἑτερ⊙ μαργάλου, τούτοις οὐκ ὀλίγοι προσήεσαν τ' νέων ἐζηλωμένοι
B τοὺς νόμους, καὶ σωφρονοῦν ὁσημέραι τῶν ἡλικιωτῶν σπουδὴν. εἰ τότε τὸν βασιλέα πυνθανόμενοι τῆς ἀρρωστίας
ὑπερεχόντα καὶ τῇ νόσῳ, λόγον ποιεῖσθαι τοῖς γνωρίμοις, ὡς ἄρα καιρὸς ἐπιτηδειότατ⊙ εἴη, τιμωρεῖν
ἤδη τοῦ θεοῦ, ᾧ τὰ κατασκαλευθέντα ὑφ' ὧν τοὺς πατρίους
νόμους ἔργα καταιτιῶν. ἀγάλματα γὰρ εἶναι, κ' τὸν ναὸν,
ἢ εἰκόνας, ἢ σκευωρίας, ἢ ζώου τινὸς ἐπώνυμον ἔργον
C εἶναι. κατασκάπτει ἢ ὁ βασιλεὺς ὑπερτείνων μεγάλῃ
πόλει, ἀπὸ τῶν χρυσοῦν. ἐν δὴ τότε παρήνουν σκώπτειν
οἱ σοφισταὶ, καλὸν εἶναι λέγοντες εἰ καί τις ἡμῶν κινδυνεύσ⊙, ὑπὲρ ἃ πατρίων νόμων θνήσκειν. τοῖς γὰρ αὖτω
πλάττωσιν, ἀθάνατόν τι τοῦ ψυχοῦ, καὶ τὸν ἐν
ἀγαθοῖς αἰῶνα ἀθάνατον ἀθροίζοντας. τοὺς ἢ ἀμβλεῖς,
καὶ τ' αὐτῶν σοφίας ἀπείρους, ἀγνοοῦντας φιλοψυχεῖν, καὶ τοῦ δ' δι' ὀργὴν τ' ἐκ νόσου θάνατον αἰρεῖσθαι.
ἅμα ἢ τοῖς ἐκείνων λόγοις, διεφημίσθη καὶ θνήσκειν ὁ
D βασιλεὺς, ὡς τι θαρραλεώτερον ἤπλουν τῆς ἐπιχειρήσεως οἱ νέοι. μέσης γὰρ ἡμέρας, καὶ πολλῶν κ' τὸ ἱερὸν
ἀναστρεφομένων, χρύσεις παχείας καθημένης σφᾶς
αὐτοὺς δοκεῖ δ' τέγους, τὸν χρυσοῦν ἐκεῖνον ἀετὸν ἐξέκοπτον
πελέκεσιν. ἠγγέλθη ἢ δ' θεῖος τοῦ βασιλέως στρατηγῷ,
κἀκεῖν⊙ μ' χειρὸς οὐκ ὀλίγης ἀναδραμὼν, σὺν πεντήκοντα νεανίας συλλαμβάνει, καὶ κατήγαγε πρὸς
τὸν βασιλέα. πυθομένου ἢ αὐτοῦ πρῶτον ἡ πλη-
E μμέλεια τὸν χρυσοῦν ἐκκόπτειν, ὡμολόγουν ἔπειτα τίνες
κελεύσαντες, ἀπεκρίναντο δ' πατρίου νόμου. τί ἢ οὕτω
χαλέπαινε διερωτήσαντος, ἀναμνήσαντες μέλλοντες, ἔλεγον,
ὅτι πολλῶν ἀγαθῶν δοτὴρ αὐτοῖς μ' τοῦ πλάττοντος.
ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς δὶ ὑπερβολὴν ὀργῆς, κρίνας
τ' νέους ἠνόμους, προῆγεν εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πολλὰ τῶν
ἀνδρῶν κατηγορήσας ὡς ἱεροσύλων, καὶ πρὸς φάσιν τ' νό-
μων πειραζόντων τι μεῖζον, κολάζειν ἠξίου ὡς ἀσεβεῖς.
F ὁ ἢ δῆμ⊙ θέσεως μὴ λόγῳ πολλῶν ὁ ἔλεγχος ἔλθῃ, πρεκάλει πρῶτον μὲν τοὺς ὑπὸ τοῦ θεμένους τῶν πράξεων, ἔπειτα τοὺς ἐν αὐτῇ συλληφθέντας κολάσαντα, τοὺς λοιποὺς τοῦ ὀργοῦ ἀφέσεως. τοιαῦτα μέγας ὁ βασιλεὺς,
καὶ τοὺς μὲν καθημένους ἑαυτοὺς ἅμα τοῖς σοφισταῖς, κατέκαυσε ζῶντας, τοὺς λοιποὺς ἢ τ' συλληφθέντων, παρέδωκε τοῖς ὑπηρέταις ἀνελεῖν. ἦν αὐτῷ τὸ
σῶμα πᾶν ἡ νόσος διαλαβοῦσα, ποικίλοις πάθεσι διεμερίζετο. πυρετὸς μὲν γὰρ οὐ λάβρ⊙ χωρὶς ἢ ἀφόρητ⊙ τῆς ἐπιφανείας ὅλης, καὶ κνησμὸς ἀφόρητος ὀδύνας, ὥστε μηδένα τοῦ ἁπτεσθαι δύνασθαι. ἐπὶ τοῖς ἐντέροις φλεγμονὴ, καὶ διὰ παντὸς ἀπόνου,
σκώ-

dignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipſos rex qui funibus dimiſſi erant cum ſophiſtis vivos incendi, & reliquos qui una comprehenſi ſunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totum ejus corpus morbo occupatum variis doloribus differebatur. nam febris quidē non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis ſuperficiem. Aſſiduis autem vexabatur coli tormentis, pedesq; tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredoqve virilis membri

ἐκώλυκε γενέσθαι. τὰς πύστεις, ὀρθοπνοια, καὶ δύσ- A vermiculos generans, ac præterea creber anhe-
πνοια, καὶ σπασμὸς πάντων τῶν μελῶν. ὥς τε τοὺς litus, & irrupta eum ſuſpiria, membrorumque
ὑπαθεάζοντας. πανὺν εἶναι τῶν σοφιστῶν τὰ νοσήματα omnium contractio fatigabat: ut qui hæc ad di-
λέγειν. ὁ δ', παλαιόν τινα τοῦτον πάθεσιν, ὅμως τῷ ζῆν ἀν- vinitatem referrent, ultionem eam eſſe dicerent
τεῖχετο, σωτηρίαν τε ἤλπιζε, καὶ θεραπείας ἐπενόει. ἀφι- ſophiſtarum. Ille autem, quamvis cum tot mor-
κέσθαι γὰρ ἐς ἰορδάνην, ἵνα καλλίρροην θερμοῖς ἐκχεῖται. borum cruciatibus luctaretur, vitæ tamen cupi-
ταῦτα δ' ἔξεστι μὲν εἰς τὴν ἀσφαλτίτιν λίμνην, ὑπὸ γλυ- dus erat, & remediis excogitatis ſalutem ſpera-
κύτητος δὲ ἔστι καὶ πότιμα. δόξαν δ' ἐνταῦθα τοῖς ἰα- bat. Denique Jordanem tranſgreſſus, apud
τροῖς ἐλαίῳ θερμῷ πᾶν ἀναθάλψαι τὸ σῶμα, κάλα- B Calliroen aquis calidis utebatur, quæ in lacum
θρον εἰς ἐλαίου πλήρη πύελον, ἐκλύσῃ τοὺς ὀφθαλμούς, feracem bituminis, qui Aſphaltites vocatur,
καὶ ὡς πύον ἐνέβρεψε. θορύβου δὲ τῶν θεραπευόντων effluentes, præ dulcedine potui ſunt. Ibi autem
ὠμωμένου, πρὸς μὲν τὴν φωνὴν ἀνήνεγκεν, εἰς δὲ τὸ λοιπὸν corpus ejus, quod medicis oleo calidiori fove-
ἀπογνοὺς τὴν σωτηρίαν, τοῖς τε στρατιώταις ἀνὰ πεντήκοντα ri placuerat, in folium plenum demerſum ita
δραχμὰς ἐκέλευε δίδοναι, καὶ πολλὰ χρήματα τῆς diſſolutum eſt, ut etiam lumina quaſi mortuus
ἡμέρας, καὶ τοῖς φίλοις. αὐτὸς δὲ ὑποστρέφων ὡς εἰς ἱερο- reſoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum
χεῖτα ὠδαγένη, μελαγχολῶν ἤδη καὶ μονονοὺχὶ αὐτῷ curabant, ad clamorem quidem illorum reſpice-
τῷ θανάτῳ ἀπειλῶν, ἐπεβούλευε C re viſus eſt. deſperata vero ſalute, militibus
ἀθεμίτοις πράξεσι. τοὺς γὰρ ἀφ' ἑκάστης κώμης ὀπιπη- quinquagenas drachmas, multamque pecuni-
μους ἄνδρας ἐξ ὅλης ἰουδαίας συναγαγὼν εἰς τὸ καλού- am rectoribus atque amicis dividi juſſit. Cum
μενον ἱππόδρομον, ἐκέλευσε συγκλεῖσαι. ἐπισκαλεσά- autem rediens ad Hierichunta veniſſet, atra jam
μενος δὲ σαλώμην τὴν ἀδελφὴν, καὶ τὸν ἄνδρα ταύτης ἀλε- bili correptus, & pene ipſi morti minabatur, fa-
ξᾶν, οἶδα ἔφη ἰουδαίους τοὺς μὲν ἐμὲν ἐορτάσοντας θάνα- ctumque nefarium excogitavit. Collectos enim
του, δυνάμει δὲ πενθήσοντας δι' ἑτέρων, καὶ λαμπρὸν ἐπι- cujuſque vici ex omni Judæa nobiles, in locum
τάφιον ἕξειν, ἂν ὑμεῖς θελήσητε ταῖς ἐμαῖς ἐντολαῖς cui nomen eſt Hippodromus, concludi præcepit.
ὑπουργῆσαι. τοὺς δὲ τοὺς φρουρουμένους ἄνδρας, ἐπὰν D Deinde Salome ſorore & Alexa marito ejus ad
δὴ ἐκπνεύσω, ταχίστοις ἱππεῦσι περισπάσαντες τοὺς ſe vocatis: Scio, inquit, mortem meam feſtis
στρατιώτας, ἵνα πᾶσα ἰουδαία, καὶ πᾶς οἶκος, ἄκων ἐπ' gaudiis celebraturos eſſe Judæos. Verum per
ἐμοὶ δακρύσῃ. ταῦτα ἐνετέλλετο, καὶ ὡς ἀπὸ τῆς ῥώμης alios lugeri potero, & præclariſſimos honores
πέσοιεν ἤκουε πιστεύσας, δι' ὧν ἀκμὴ μὲν ἐνηρημένη ſepulturæ aſſequi, ſi quæ præcipio feceritis. Hos
χειδύσαντος. καιπερος ἐσθλοῦτο, γενάτῳ δὲ ἀντι- viros qui habentur in cuſtodia, cum animam
πατρος κατακριτός. ἐγεγράφου γε μὲν ὡς εἰ καὶ φυγαδεύειν efflavero, ſtatim militibus circumdatos occidite:
αὐτὸν ἐθελήσοιεν ὁ πατὴρ, δοκοίη καὶ σαφῶς. ἐν βρα- ut etiam invita omnis mihi Judæa, omniſque
χὺ μὲν τοῖς τὸ πνεῦμα ἀνήνεγκεν. αὐθις δὲ, καὶ γὰρ E domus illacrymet. Et ſimul his mandatis, lega-
ἐνδεὴς τροφῆς, καὶ βηχὶ σπασμώδει, διετείνετο τῶν ἀλ- torum quos Romam miſerat, epiſtolæ ſunt allatæ, quibus Acmen ancillam Juliæ juſſu Cæſaris
ληδόνων. ἡ δὲ ὠδῖνες, φήσασα τὴν ἁμαρτάνειν ἐπι- interemptam, & Antipatrum morte damnatum
βάλλεται λαβὼν δ' μᾶλον, ἤτησε καὶ μαχαίριον. ἐώθει γὰρ eſſe indicabatur. Quin & ſi pater eum in exili-
ὀπτήσαντα ἐσθίειν. ἔπειτα περιαθρήσας μή τις ὁ κω- um dare mallet, id qvoqve permiſiſſe Cæſarem,
λύων ἔῃ, ἐπῆρε τὴν δεξιὰν, ὡς σφάξων ἑαυτόν. σφοδ- ſcriptum erat. Herodes autem paululum hoc
ρᾶμὰν δὲ, ἐκώλυσεν ἀκούσας ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, τὴν nuncio recreatus, doloribusque rurſum victus
χεῖρα καταχών. εἰμωγὴ δ' οὖν ἦρθη μεγίστη καὶ τὸ (nam inedia tuſſisque pariter violentia diſten-
βασίλειον ὡς οἰχομένου δὴ βασιλέως, καὶ ταχέως ἀ- F debatur) fatum prævenire conatus eſt: ſumpto-
κούσας ἀντίπατρος, ἀναθαῤῥήσας τι, καὶ γενήσεσθαι τοὺς que malo, etiam cultellum poposcit: ſectum
φύλακας ἱκέτευεν, ὅπως χρήμασιν ἐξαφεῖναι λύσαντας enim comedere conſveverat. Deinde circum-
αὐτόν. ὁ δὲ ἡγεμὼν οὐ μόνον ἐκώλυσεν, ἀλλὰ καὶ βασι- ſpecto ne quis arbiter impediret, tanquam ſe
λεῖ θραμὼν ἀνήγγειλε τὴν ἐπιβουλήν. ἀνέκραγεν δὲ percuſſurus dexteram ſuſtulit. Cum vero Achia-
ἐκεῖνος, ἰσχυρότερον τῆς νόσου, καὶ ὥσπερ ξῆμα πεμψας bus conſobrinus ejus accurriſſet, manumque
τοὺς θεραφόρους ἀπέκτεινε τὸν ἀντίπατρον. θαῦμα δὲ τὸ continuiſſet, ululatus maximus in regia ſtatim,
νεκρὸν αὐτὸ ποιήσας ἐν ὑπονοίᾳ, πάλιν τοὺς φύλα- quaſi rex mortuus eſſet, excitatus eſt. Eoque
κας ἐπανορθοῦται, καὶ θάδδοχον μὲν ἐκέλευσε τὸν G propere audito, Antipater fiduciam recepit: læ-
πρεσβύτατον υἱὸν, ἀδελφὸν ἀντίπα χρήσθαι, τετραρ- tusque jam cuſtodes promiſſa etiam pecunia,
χίαν δὲ ἀντίπα. μετὰ δὲ τὴν ἀνάρεσιν δὲ παῖδος, rogabat, ut ſe ſolverent, atque dimitterent: quod *Ant. lib. 17. cap. 10.*
ὑπείους πέντε ἡμέρας, τελευτᾷ, βασιλεύσας ἀφ' eorum princeps non ſolum ne fieret obſtitit, ſed
οὗ μὲν ἐπεκτείνας ἀντίγονον ἐκράτησε τῶν πραγμα- etiam regi velociter nuncia vit. Ille autem for-
των ἔτη τέσσαρα καὶ τριάκοντα, ἀφ' οὗ δὲ ὑπὸ ῥω- tius exclamans, quam vires ægrotantis valebant
μαίων ἀπεδείχθη βασιλεὺς, ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα. καὶ continuo ſatellitibus miſſis occidit Antipatrum:
κατὰ μὲν τὰ ἄλλα πάντα τύχῃ δεξιᾷ χρησάμενος, mortuumque ſepeliri præcepit in Hyrcanio. De-

inde rurſum corrigit teſtamentum, & ſucceſſorem quidem Archelaum natu maximum Antipæ fratrem ſcripſit, tetrarcham vero Antipam. Poſt interitum autem filii quinque diebus exactis moritur: annos quidem triginta quatuor, ex qvo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta vero ſeptem, poſtquam rex à Romanis declaratus eſt. Et in aliis quidem omnibus, ſecunda fortuna uſus eſt,

si quis alius. Regnum enim quod privatus sibi quæsierat, tanto conservatum tempore, filiis suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem regis exercitus, cum marito progressa vinctos absolvit, qvos occidi mandaverat: ipsum dicens mutasse consilium, & unumquemque jussisse domum dimitti. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cœpit dicere, & multitudinem consolari. Relictamque ab eo militibus epistolam recitavit, in qua multum rogabat, ut benevolo animo successorem suum foverent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis proximarumque regionum: tetrarcham vero, sicut supra diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidemque anulum ad Cæsarem ferre mandaverat, assignatamque regni administrati notitiam. Omnium namque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse voluit, cætera vero servari juxta superius testamentum. Qvo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militesqve per cuneos & populus adeuntes, suamq; promittebant, deique benevolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiæ prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auroque distinctus, torus autem purpura variatus, corpusque super eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona vero desuper aurea, sceptrumque in dextera, & circa lectum filii cum propinqvis. præterea satellites agmenque Thracium, Germanique & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecedebant: Cætera vero militum manus armata, ducesque suos ordinumque principes sequebantur decenter. Quingenti autem servi ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibique secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

Ant. lib. 17. cap. 12.

Αἰ καὶ τις ἕτερος. ὅς τις γε κατεσήσατο βασιλείαν ἰδίαν τῆς ὧν, καὶ τοσούτῳ χρόνῳ φυλάξας, ἰδίοις τέκνοις κατέλιπεν. ἐν ᾗ τοῖς κατ' οἶκον, ἀτυχέστατος. πρὶν γὰρ γνῶναι τὸν τελευτὴν αὐτοῦ τὸ στρατιωτικὸν, προελθοῦσα μετ' ἀνδρὸς ἡ σαλώμη, ἀφῆκε τοὺς δεσμώτας, οὓς κτεῖναι ὁ βασιλεὺς ἐνετείλατο, μεταπεισθεῖσα αὐτὸν λέγουσα, καὶ πάλιν ἀναπέμψαι ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια. τούτων ᾗ οἰχομένων, ἐδήλου ἤδη τοῖς στρατιώταις, καὶ σωθῆναι αὐτοὺς εἰς ἐκκλησίαν, μεθ' ὅλου τοῦ λαοῦ ἐν τῷ καθ' ἱερειχοῦντα ἀμφιθεάτρῳ. ἔνθα παρελθὼν πτολεμαῖος, ὁ καὶ τὸν σημαντῆρα δακτύλιον φέρων βασιλέως πιστευθέν, τόν τε βασιλέα κατεδαιμονίζει, καὶ τὸ πλῆθος παρεκαλεῖ, τήν τε ἀπολειφθεῖσαν τοῖς στρατιώταις ἀνεγίνωσκεν ἐπιστολὴν, ἐν ᾗ πολλὰ μὲν εἰς τὸ ἀράδοκον εὐνοίας παρεκάλει. μετὰ ᾗ τὴν ἐπιστολὴν λύσας τὰς διαθήκας ἀνεγίνωσκεν, ἐν αἷς φίλιππον μὲν τετράχωνος, καὶ τῶν γειτνιώντων χωρίων κληρονόμον, τετράρχην ᾗ ὡς προείπομεν ἀντίπατρος, βασιλεὺς ᾗ ἀρχέλαος ἀπεδείκνυτο. τοῦτο ᾗ τὸν τε δακτύλιον τὸν ἑαυτοῦ καὶ φέρειν ἐνετέλλετο, καὶ τὰς διοικήσεις τῆς βασιλείας στεφανομένας. κύριον γὰρ ἁπάντων, ὧν διέταξε, καὶ βεβαιωτὴν τῶν διαθηκῶν εἶναι καίσαρα, τὰ δὲ λοιπὰ κατὰ τὰς προτέρας διαθήκας φυλάττειν. βοὴ ᾗ εὐθὺς ἐγένετο τῶν ἀρχελάῳ σωζομένων, καὶ κατὰ τάφον οἱ στρατιῶται μετὰ θορύβου τὸν ἀρχέλαον ἐστεφάνουν, ὑποσχόμενοί τε καὶ τὸ πλῆθος τὸ ἀπὸ θεοῦ. μετὰ ταῦτα πρὸς ταφὴν ἐτράποντο τοῦ βασιλέως, παρέλιπε ᾗ οὐδὲν ὁ ἀρχέλαος εἰς πολυτέλειαν. ἀλλὰ πάντα τὸν βασίλειον κόσμον προήνεγκε, συμπομπεύοντα τῷ νεκρῷ. κλίνη μὲν, ὁλόχρυσος καὶ διάλιθος, στρωμνὴ ᾗ, πολυτελὴς ποικίλη, τὸ σῶμα ᾗ ἐπ' αὐτῆς πορφύρᾳ κεκαλυμμένον, καὶ διάδημα μὲν ἐπέκειτο τῇ κεφαλῇ, στέφανος ᾗ ὑπὲρ αὐτοῦ χρυσοῦς, τὸ ᾗ σκῆπτρον ἐν τῇ δεξιᾷ, καὶ πλησίον μὲν τῆς κλίνης, οἱ παῖδες, καὶ τὸ πλῆθος τῶν συγγενῶν, ἐφ' οἷς οἱ δορυφόροι, καὶ τὸ θρᾴκιον ἔθνος, γερμανοί τε καὶ γαλατῶν διεσκευασμένοι πάντες ὡς εἰς πόλεμον. προῆλθε ᾗ λοιπὴ δύναμις, ὡπλισμένοι πεζῇ μὲν οἱ ἡγεμόσι καὶ ταξιάρχοις ἀκολουθοῦντες ἐν κόσμῳ. πεντακόσιοι ᾗ ὑπὸ αὐτῆς τῶν οἰκετῶν καὶ ἀπελευθέρων ἀρωματοφόροι. σταδίους ᾗ διακομίσθη τὸ σῶμα διακοσίους, εἰς ἡρώδειον, ὅπου καὶ τὰς ἐντολὰς ἐπέθη. καὶ τὰ μὲν περὶ ἡρώδην, τοῦτον ἐχέτω τέρας.

ΦΛΑ-

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Β'.

FLAVII JOSEPHI DE BELLO JUDAICO, LIBER SECUNDUS.

ΚΕΦ. α.

ΑΡΧΕΛΑΟΣ νέων ἤρξε θορύβων, ἡνίκα Ῥωμαίων ἀποδημίας ἀνάγκη. πενθήσας γὰρ ἡμέρας ἑπτὰ τὸν πατέρα. καὶ τοῖς δημοτικοῖς ἑστιάσιν πολυτελῆ τὴν παρασκευὴν ἐνδείξας, ἐσθῆτος δὲ τοῦτο παρὰ Ἰουδαίοις πολλοῖς πενίας αἴτιον, ἀφῆκε τὸ πλῆθος ἑστιᾶν οὐκ ἀναγκαίως. εἰ γάρ τις ἀφαιρεθείη τὴν οὐσίαν μεταλαμβάνειν μὴ ἐθέλων λευκῆς, ἐσθῆτι ἐς τὸ ἱερὸν, ἔνθα ποικίλοις αὐτῶν ἀφειμένοις ὁ λαὸς ἐδέχετο. καὶ κεῖθι τὸ πλῆθος ἀφ' ὑψηλοῦ βήματος, καὶ χρυσοῦ θρόνου δεξιωσάμενος, τῆς τε ταφῆς τοῦ ἐνδείξαντο σπουδὴν τοῦ κηδεῖαν τοῦ πατρὸς ἀνέμνησεν, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν θεραπείας, ὡς περὶ βέβαιον ἤδη βασιλέα. φιλοφρονήσατο γε μὴν ὅτι καὶ παρόντας, οὐ μόνον ἔφη τῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ τῶν ὀνομάτων, ἕως ἂν αὐτῷ καίσαρι βεβαιωθῇ τὰ δόξαντα, ὁ κτησάμενος τὴν ἁπάντων ἀνθρώπων ἐξουσίαν. οὐδὲ γὰρ ἐν ἱερουσίᾳ τὸ θράσος τὰς διαθήκας πεποιήσθαι αὐτῷ, δέχεσθαι. ἃ μέντοι πεποίηκε, καὶ τῆς ὑποσίας ὥσπερ τοῖς στρατιώταις, οὕτω καὶ τῷ δήμῳ πλήρεις ἀποδώσειν τὰς ἀμοιβάς, ἐπεὶ ἂν ὑπὸ τῶν κρατούντων βασιλεὺς ἀποδειχθῇ βέβαιος. πανταχόσε γὰρ ἐν πᾶσι πρὸς αὐτοὺς φανῆναι τοῦ πατρὸς ἀμείνων. ὅτι τούτοις ἡδόμενον τὸ πλῆθος, εὐθέως ἀπεπειρᾶτο τῆς διανοίας αὐτοῦ, μεγάλοις αἰτήμασιν. οἱ μὲν γὰρ ἐβόων, ἀπελθεῖν τοὺς εἰσφορᾶς. οἱ δ', ἀναιρεῖν τὰ πάλαι, τινὲς δὲ ἀπολύειν τοὺς δεσμώτας. ἐπένευε δ' ἑτοίμως ἅπασι, θεραπεύων τὸ πλῆθος. ἔπειτα θύσας μετὰ φίλων ἐν εὐωχίᾳ λαῷ.

ΚΕΦ. β.

ΕΝθα δὴ πρὸς δείλαν ἀθροισθέντες οὐκ ὀλίγοι τῶν νεωτερίζειν προαιρουμένων, ἤρξαντο ἰδίᾳ πένθους, ὅτι τὸ κοινὸν ἐπὶ τοῦ βασιλεῖ πέπαυτο, καταλοφυρόμενοι τοὺς κολασθέντας ὑφ' ἡρώδου, μάλιστ' ἐκκοπέντα χρυσοῦν ἀετὸν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ. λαὸς δὲ τὸ πένθος, οὐχ ὑπεκαλύπτετο, ἀλλ' οἰμωγαὶ μάλιστα ἐπύθοντο, καὶ θρῆνοι ἐγκέλευστοι, κοπετοί τε πρὸς ἐκείνους ὅλην τὴν πόλιν, ὡς ἂν ὑπ' ἀνδράσιν οὓς ἔφασκον ὑπὲρ τοῦ πατρίων νόμων καὶ τοῦ ναοῦ τεθνάναι.

CAP. I.

URBARUM autem novarum principium fuit, Archelao Romam proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, epulisque feralibus prolixè populo exhibitis. (Hic autem mos apud Judæos necessario multos ad inopiam redegit: nam qui eum neglexerat, impius æstimabatur) candida veste indutus procedit ad templum. Ibique variis favoribus exceptus à plebe, ipse quoque in excelso tribunali, solioque aureo residens, humanissimè vulgus admisit: eisque & quod sepulturam patris sedulo curavissent, gratias egit, & quod sibi quasi certo jam regi, magnos honores habuissent. Verum se tamen ait non potestate solum interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit successio, qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud Hierichunta voluntati exercitq restitisse, cum sibi diadema voluisset imponere. Cæterum pro alacritate ac benevolentia, æque militibus ac populo plenam se vicissitudinem relaturum, si ab his quorum etiam esset imperium, certus rex declaratus fuisset: studiumque sibi esse, ut erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gavisa multitudo, statim ejus mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namque alii tributa levari, alii vectigalia tolli, quidam solvi custodias acclamabant. Cunctis autē postulatis, in gratiam populi facile annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostiis, cum amicis erat in epulis. Ecce autem subito post meridiem congregati non pauci novarum rerum studiosi, ubi communis luctus de rege cessavit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorum casum, quos propter abscisam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnaverat. Dolor autem non occultus erat, sed clarissimis questibus, fletuque justo & planctu civitas personabat, virorū causa videlicet qvos pro templo ac legibus patriis interiisse dicebant.

De succ... soribus ... rodis, &... tione dir... ptæ aur... aquilæ. Ant. lib. cap. ult.

Eorum autem mortis pœnas, ab illis quos Hero- A
des pecunia donasset, repetendas esse clamita-
bant: ac primum, quem is constituerat pontifi-
cem rejiciendum, aliumque pietate præstantem,
magisque purum optari debere. Quibus etsi
movebatur Archelaus ad ultionem, tamen eum
profectionis festinatio continebat, metuentem,
ne sibi multitudinem reddidisset inimicam, mo-
tu ejus impediretur. Quamobrem monendo ma- B
gis quam vi experiebatur sedare turbatos: mis-
soque magistro militum, ut quiescerent, eos ro-
gabat. Sed illum seditionis authores, ubi ad tem-
plum venit, prius quam verbum faceret, lapidi-
bus proturbarunt: & aliis post eum mulcendi
sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus
iracunde omnia responderunt: neque si nume-
ro aucti fuissent, otiosi fore videbantur. Itaque
instante azymorum die festo, qvi apud Judæos C
Pascha vocitatur, plurima victimarum copia
plenus, infinita quidem ad templum ex agris
multitudo religionis causa descendit, cum illi
qui sophistas lugebant in templo consisterent,
nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem
metu Archelaus, antequam omnem populum,
morbus iste corrumperet, cohortem militum &
tribunum, qui etiam seditionis principes com- D
prehenderent, eo dirigit: contra quos omne
vulgus excitatum, multos lapidum ictibus in-
terfecit: saucius vero tribunus vix elabitur. Et
ille quidem statim, veluti nihil mali actum esset,
ad celebranda sacra conversi sunt. Sed Arche-
lao sine cæde jam multitudo comprimi non pos-
se videbatur. qvamobrem totum illis immisit
exercitum, pedites per civitatem simul omnes, E
equitesque per campum: qui cum sacrificiis oc-
cupatos singulos invasissent, propè ad tria millia
hominum occidunt: reliquam vero manum per
montes proximos disjecerunt. præcones autem
sequebantur Archelaum, jussu ejus unumquem-
que, ut domum recederet admonendo: Itaque
cuncti neglecta diei festivitate, abiere. ipse au-
tem cum matre, necnon & Popla, & Ptolemæo, F
& Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto
Philippo regni procuratore, itemque rerum fa-
miliarium curatore. Una vero egressa est cum
filiis suis Salome, fratrisque regis filii, generque,
specie velut Archelao ad obtinendam successio-
nem adjumento futuri: certa vero causa, quæ
contra leges in templum admissa fuerant, delatu-
ri. Interea fit illis Cæsareæ obviam Sabinus Sy- G
riæ procurator, ad Judæam veniens, ad pecu-
nias custodiendas Herodis, qvem ulterius pro-
gredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai
precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc qui-
dem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces
venire properavit, neque thesauros paternæ pe-
cuniæ clausit Archelao: sed usque ad cognitio-
nem Cæsaris se otiosum esse pollicitus, apud Cæ-
saream commorabatur. Postea vero quam sibi
obstantium unus Antiochiam petiit, alter,

πμωρᾶν ἢ αὐτοῖς ἀνεθέων ἐκ τ ὑφ' ἡρώδου τετιμη-
μένων χρημασι. καὶ πρῶτον τὸν ὑπ' ἐκείνου κατασ-
θέντα, παύειν ἀρχιερέα. προσῆκειν δ' αὐτοῖς δοτέρ-
ερον αἱρεῖσθαι, καὶ καθαρώτερον. πρὸς ἃ παρωξύνε-
το μὲν ἐχέλαος, ἐπείχετο δ' τῶν ἀμυναν ὑπὸ τῆς
περὶ τὴν ἔξοδον ἐπείξεως, δεδοικὼς μή πως τὸ πλῆ-
θος ἐκπολεμώσας, κ ἐχθείη τῷ κινήματι. διὸ πει-
θοῖ μᾶλλον ἢ βίᾳ καταστέλλειν ἐπειρᾶτο τοὺς νεωτε-
ρίζοντας, καὶ τὸν στρατηγὸν ὑποπέμψας, παύσασθαι
παρεκάλει. τέτον εἰς τὸ ἱερὸν παρελθόντα, πρὶν φθέγ-
ξασθαί τι, λίθοις ἀπήλασαν οἱ σοφισταί, ὑπὸ τῆς μετ'
αὐτὸν ὅτι σωφρονισμῷ προσιοῦσιν, ἐνίει δ' πολλοὺς
ἀρχέλαος, πέμπει δ' πρὸς ὀργὴν ἀπεκείναντο. δηλοῖ τε
ἦσαν ὄχ ἡρεμήσοντες εἰ πλήθους ὅπλάδοιντο. καὶ δὴ
τ τῶν ἀζύμων ἐνεστώσης ἑορτῆς, φάσκα θεὸν τῆς ἰου-
δαίοις καλῆ, πολύ τι θυμάτων πλῆθος ἐκδεχομέ-
νη, κάτοθι μὲν ἀπὸ ὄχ τῆς χώρας λεὼς ὅπι τὸ θρη-
σκεῖον. οἱ δ' τοὺς σοφιστὰς πενθοῦντες ἐν τῷ ἱερῷ συνε-
κάλεσαν τροφὴν τῇ στάσει παρεξόμενοι. πρὸς ὃ δεινὸς
ἀρχέλαος, πρὶν διόλου θ πλῆθος ὁρμᾶν τ ναόν,
ὑποπέμπει μ ἀσίρας χιλίαρχον, προσπέμψας βία
τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως καταχεῖν. πρὸς οὓς ὁ
πλῆθος ἅπαν παροξύνε, καὶ τοὺς μὲν πέλεκυς τ ἀσί-
ρας βάλλοντες λίθοις, διέφθειραν. ὁ δ χιλίαρχος ἐκ-
φεύγ τραυματίας μέγις. ἐπεσθ οἱ μὲν ὡς μηδενὸς δη-
νᾶ γεγονότος, ἐτράποντο πρὸς τ θυσίαν. ὁ μὲν ἀρχέλαος
δίχα φόνε καθεκτὸν ἔτι τὸ πλῆθος ἐφαίνετ. τῇ φατ-
νίαν ἐπαφίησιν αὐτοῖς ὅλην, τοὺς μὲν πεζοὺς, ὁλᾶ τ πο-
λεως ἀθρόους. τοὺς δ' ἱππεῖς, ἀνὰ τὸ πεδίον. οἱ θύοντα
ἑκάστοις ἐξαίφνης προσπεσόντες, ὁλαφθείρουσι μὲν,
πρὸς τρισχιλίους, τὸ δ' λοιπὸν πλῆθος, ὡς τὸ πλησίον ὄρη
διεσκέδασαν. ἔσπευδ δ' κήρυκας ἀχελαὸς, κελεύοντας
ἕκαστον ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου, καὶ πάντας ὡ ἔχοντα τ ἑορ-
τὴν ἀπολιπόντας. αὐτὸς δ μ τ μητρὸς καὶ τῶν φίλων
πολλᾶ καὶ πτολεμαίου καὶ νικολάου, κατῆλθε πρὸς θα-
λασσαν, καταλιπὼν ἐπίτροπόν τε τῶν βασιλείων καὶ
κηδεμόνα τῶν οἰκείων, φίλιππον. συνεξῆλθε δὲ ἅμα
τοῖς τέκνοις σαλώμη, καὶ οἱ βασιλέως ἀδελφοί τε
καὶ γαμβροί· τὸ μὲν δοκοῦν, συμπροπομπεύσοντες πρὸς τ
ὁλοδοξῆς ἀρχελάῳ. τὸ δ' ἀληθὲς, κατηγορήσοντες
πρὸς τῶν κ τὸ ἱερὸν ἠδικημένων.

Κεφ. γ.

Συνεπτᾶ δ' αὐτοῖς κ καισάρειαν, σαβῖνος ὁ τ συ-
ρίας ἐπίτροπος εἰς ἰουδαίαν ἀνιών, ἐπὶ φυλακῇ τ
ἡρώδε χρημάτων. τότον ἐπέχε πρόσωπον χω-
ρεῖν ἐάρος ἐπιλθών, ὃν ὁλα πτολεμαίῳ πολλὰ δεηθεὶς,
ἀρχέλαος μετεπέμψατο. τότε μὲν οὖ σαβῖνος ἐπὶ πλ
χαριζόμενος, οὔτ' ἐπὶ τὰς ἄκρας ἔσπευδεν, οὔτε τὰ χρη-
μάτα τῶν πατρῴων χρημάτων ἀπέκλειεν ἀρχελάῳ.
μέχρι δ τῆς καισαρ ὁλαγώστου, ἠρεμήσειν ὑπέσχε-
το. διατρίβε δ' ἐπὶ τ καισαρείας. ὡς δ τῶν ἐμποδίζοντων
ὁ μὲν εἰς ἀντιόχειαν ἀπῆρεν, ἀρχέλαος δ εἰς ῥώμην
ἀνήχθη, ὁλὰ τάχους ἐπὶ ἱεροσολύμων ὁρμήσας, θε-
ραπείαν τε βασίλεια. κ μεταπεμπόμενος τὰς τε φρου-
ράρχους κ διοικητὰς, ἐπεῖχε διερευνᾶν τοὺς τ χρη-
μάτων ἀναλογισμοὺς, πρός τε ἄκρας πᾶσι λαμβάνειν. ὁ
μὲν οἱ φρουράρχοι τ ἀρχελάε κατημέλουν ἐπιτιθέν-
ἔμενον

Ant. lib. 17. cap. 14.

obstantium unus Antiochiam petiit, alter, hoc est, Archelaus Romam navigavit, maturè profectus in Hierosolymam, regiam tenet: custodumque principibus, itemque dispensatoribus evocatis, rationes pecuniarum discutere c onabatur, & arces occupare tentabat. Non tamen immemores Archelai mandatorum custodes erant,

ἐιμὲν ἢ φρουροῦντες ἕκαστα, καὶ τῷ φρουρὰν ἀναπ-
ῆντες καίσαρι μᾶλλον, ἢ ἀρχελάῳ.

ΚΕΦ. δ.

Κἂν τούτῳ πάλιν ἀντίπας ἀμφισβητῶν περὶ τῆς
βασιλείας ἐπέρχεται, ἀξιῶν τῆς πρώτης διαθήκης τὴν
δευτέραν εἶναι κυρωτέραν, ἐν ᾗ βασιλεὺς αὐτὸς
ἐγέγραπτο. συλλήψεσθαι δ' αὐτῷ προὐπέχετο σαλώμη,
καὶ πολλοὶ τῶν συγγενῶν ἀρχελάῳ πλεόντων συγχῶν. ἐπῆ-
γετο δὲ τὴν μητέρα, καὶ τὸν ἀδελφὸν νικολάου πτολε-
μαῖον, ῥοπὴν εἶναι δοκοῦντα, διὰ τὴν παρ' ἡρώδῃ πίστιν.
ἐγεγόνει γὰρ δὴ τῶν φίλων τιμιώτατος ἐκείνῳ. πλεῖστον
μὲν τι πεποίθει διὰ δεινότητα λόγων εἰρηναίου τοῦ ῥή-
τορος, δι' ὃν καὶ τοὺς νεωτερισταὶς, ἔκπυστον ἀρχελάῳ καὶ τὸ
πρόσθεν καὶ τὰς πρὸς ἡρώδην διαφοράς, διεκρούσατο. μάλιστα
δὲ ἐν ῥώμῃ πάντων πρὸς αὐτὸν ἡ εὐνοία τῶν συγγενῶν,
εἰς διὰ μίσους ἦν ἀρχέλαῳ. καὶ προηγουμένως
μὲν ἕκαστος αὐτονομίας ἐπιθυμῶν, σπανίως ῥωμαίων
διοικουμένης, εἰ δὲ τούτου διαμαρτάνοιεν, βασιλέα
ἀντίπαν ἤθελον. σωτηρίᾳ δὲ αὐτοῖς εἰς τοῦτο καὶ σαβῖνος
δι' ὑπουλῶν, κατηγορήσας μὲν ἀρχελάου πρὸς καίσαρα, πολλὰ δ' ἐπαγγείλας ἀντίπαν. σωπάζαντες δὲ τὰ
ἐγκλήματα οἱ περὶ σαλώμην, ἐνεχείρουν καίσαρι, καὶ
μετ' αὐτοὺς ἀρχέλαος, πάντα κεφάλαια τῶν ἑαυτοῦ
δικαίων γράψας, καὶ τὸν δακτύλιον δ' πατρὸς καὶ τοὺς
λόγους, εἰσπέμπει διὰ πτολεμαίου. προσκεψάμενος δὲ
ὁ καῖσαρ τὰ πρὸς ἀμφοῖν κατ' ἰδίαν, τό, τε μέγεθος τῆς
βασιλείας, καὶ τὸ πλῆθος τῆς προσόδου, πρὸς εἰς τὸν
ἀριθμὸν τῆς ἡρώδου χώρας. προσαναγνοὺς δὲ καὶ τὰ πα-
ρὰ ἑάρα καὶ σαβίνῳ, πρὸς τούτων ἐπεσταλμένα, σπου-
δαίων μὲν ἀφορίζει τῶν ἐν τέλει ῥωμαίων, ἐν ᾧ καὶ τὸν ἐξ
αἰγίπτου καὶ ἰουλίας τῆς θυγατρὸς θρέψαντα παῖδα
γαΐον, πρώτως ἐκάθισεν, ἀναδιδοὺς δὲ λόγον αὐτοῖς.
ἔνθα καταστὰς ὁ σαλώμης υἱὸς ἀντίπατρος, ἵνα δὲ τῶν
ἐναντιουμένων ἀρχελάῳ δεινότατος εἴπεῖν, κατηγόρει
φάσκων. τοῖς μὲν λόγοις ἀμφισβητεῖν ἅρπ πρὸς βα-
σιλείας ἀρχέλαον. τοῖς δ' ἔργοις, πάλαι γεγονέναι βα-
σιλέα, κατειρωνεύεσθαι δὲ νῦν τῶν καίσαρος ἀκοῶν.
οὐ δικαιοῦν τῆς διαδοχῆς ἀπωθεῖσθαι νόμῳ μὴ τὸν ἡρώ-
δην πλούτῳ ἐγκαλέτους μὲν ὑποπέμψας τοὺς πρεσβή-
σοντας αὐτῷ τὸ διάδημα, προκαθίσας δὲ ἐπὶ θρόνου κε-
χρηματισμένος ὡς βασιλεύς, τάξεις τε τῆς στρατιᾶς ἀμοι-
ψὰς, καὶ προκοπὰς χαρισάμενον, ἐπὶ δὲ τοῦ δήμου
πάντα καθαιρούσης, ὅσων οἱς ὠφλὼ βασιλέως τυχεῖν
ἤξίουν, ἐπὶ τοὺς ἐπὶ μεγίσταις αἰτίαις ὑπὸ πατρὸς δεδε-
μένους λύσας, νῦν ἤκειν ὠφλὼ δεσποτικὴν σκιὰν αἰτησόμε-
νον βασιλείας, ἧς ἥρπασεν ἑαυτῷ τὸ σῶμα, καὶ πλείων ἐστὶ
πραγμάτων ἀλλὰ τ' ὀνομάτων κύριον καίσαρα. προσ-
ωκειοῦτο δὲ, ὡς καὶ τὸ πένθος κατειρωνεύσατο δ' πατρὸς,
μεθ' ἡμέραν μὲν ἐπισχηματίζων τὸ πρόσωπον εἰς λύ-
πην, νύκτωρ δὲ μέχρι κώμων μεθυσκόμενον, ἐν
ᾧ καὶ τῷ παραχρῆμα δὲ πλήθους ἐκ τῆς ἐπὶ τούτοις
ἀγανακτήσεως, ἔλεγε γεγονέναι. καὶ τὸν ἀγῶνα παντὸς
δὲ λόγου ἐναπῆρείσατο τῷ πλήθει τῶν περὶ τὸν ναὸν φο-
νευθέντων ὡς ἑλληνικὸν μὲν ἐφ' ἑορτῇ, πρὸς δὲ τοῖς ἰδίοις,
θυσίας, ὠμῶς ἀπεσφάχθαι, κἀ τοσοῦτον ἐν τῷ ἱερῷ συ-
ρρεῦσαι νεκρῶν πλῆθος, ὅσον οὐδ' ἂν ἀλλόφυλον ἐσω-
ρεῦσαι πόλεμον ἐπελθὼν ἀκήρυκτος. ταύτην μέντοι τὴν

A sed in obſervando ſingula qvæque perſeverabant, cauſam cuſtodiæ magis Cæſari quam Archelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas qvoque de regno certabat poſteriore ſuperius Herodis teſtamentum firmius eſſe defendens, in quo rex ipſe Antipas fuerat ſcriptus: eique ſe tam Salome quam multi alii cognati, qui cum Archelao navigarant, ſuffragio fore promiſe-
B rant. Ducebat autem ſecum matrem, fratremque Nicolai Ptolemæum, in qvo pro fide apud Herodem probata, nonnihil videbatur eſſe momenti. Namque illi fuerat amicorum cariſſimus. Oratori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat. unde etiam qui ſe monuerant, ut Archelao pro ætatis merito & ſecundi teſtamenti voluntate cederet, au-
C diendos eſſe non cenſuit. Romæ vero migraverunt ad eum cunctorum ſtudia propinqvorum, quibus inviſus erat Archelaus, qviqve præcipue liberi omnes ſuique juris eſſe cupiebant, & aut Romano magiſtratu adminiſtrari, aut ſi hoc non impetrarent, Antipam regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaum per epiſtolas accuſaverat
D apud Cæſarem, Antipam vero multum laudaverat. Itaque digeſta crimina Salome & cæteri qui cum ea ſentirent Cæſari tradiderunt, & poſt eos Archelaus geſtorum ſuorum perſcripta capitula, patriſque anulum per Ptolemæum, rationeſque adminiſtrationis intromiſit ad Cæſarem. Ille autem ſecum præmeditans ea, quæ ab utraque parte dicerentur, ubi & regni magnitudinem, multitudinemq; redituum animadvertit,
E atque inſuper Herodis familiam numeroſam, perlectis etiam Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad concilium vocat, in qvo tunc primum ex Agrippa ac filia ſua natum Cajum ſedere juſſit, filium adoptivum: atque ita partibus proſequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius Antipater (namque is erat orator acerri-
F mus eorum, qvi adverſabantur Archelao) accuſationem propoſuit, inſimulans Archelaum, quaſi verbis quidem de regno videretur contendere, re autem vera jamdudum rex eſſet effectus, & apud aures modo Cæſaris cavillaretur, quem judicem ſucceſſionis expectare noluiſſet. Nam poſt Herodis mortem, quibuſdam, ut diadema ſibi imponerent ſubornatis, regis eum more in ſolio aureo reſidentem, partim ordines militiæ permutaſſe, partim condonaſſe promo-
G tiones: & inſuper his omnia annuiſſe populo, quæ velut à rege impetranda petiiſſet: maximorumqve reos criminum, quos pater ſuus vinxerat, abſolviſſe: qui cum iſta feciſſet, modo regni umbram à Domino poſtulaturus veniſſet, cujus ſibi corpus ipſe rapuiſſet, ut non rerum, ſed vocabulorum dominum eſſe Cæſarem demonſtraret. Ad hæc ei, quod etiam luctum patris aſſimulaſſet, objiciebat: cum interdiu quidem perſonam componeret in mœrorem, noctu vero ad comeſſationes uſque potaret. Denique ſeditionem vulgi ex hac indignatione conflatam eſſe dicebat. Totius enim orationis ſuæ vires eorum multitudine qui circa templum cæſi fuerant, aſtruebat. Hos enim ad diem feſtum quidem veniſſe: ad hoſtias vero, qvas ipſi mactandas venerant, crudeliter eſſe jugulatos: tantumque in templo funerum eſſe congeſtum, quantum nullum ab externis illatum bellum implacabile congeſſiſſet. Itaque hujus

crudelitatis Herode præſcio, ne ſpe quidem regni unqvam eum dignum eſſe viſum, niſi cum ſanæ mentis inops erat, animo deterius ægrotante, qvam corpore, & qvem in ſecundo teſtamento ſucceſſorem ſcriberet, ignorabat: præſertim, qvi priore teſtamento ſucceſſorem ſcriptum incuſare nihil poſſet, qvod incolumi corpore, omniqve vitio purgata mente feciſſet. Ut tamen quis firmius eſſe ponat morbo laborantis arbitrium, ipſum ſe Archelaum abdicaſſe regia dignitate, multis in eam contra leges admiſſis. Nam qualem fore ſi acciperet à Cæſare principatum, qui anteqvam acciperet, tantum populum peremiſſet? Multa in hunc modum proſecutus Antipater, multis ex numero circumſtantium propinqvorum in ſingula crimina teſtibus exhibitis peroravit. Surrexit autem Nicolaus defenſor Archelai, & ante omnia cædem in templo neceſſario factam eſſe perdocuit: nam quorum necis argueretur, non regni ſolum, ſed etiam ipſius judicis, id eſt, Cæſaris hoſtes fuiſſe: aliorum autem criminum ſvaſores adverſarios ipſos demonſtravit. Secundum vero teſtamentum idcirco ratum manere poſtulabat, qvod Herodes in eo ſucceſſoris ſui firmatorem Cæſarem conſtituiſſet. nam qui tantum ſaperet, ut rerum Domino poteſtate ſua cederet, nec unqvam in hæredis erraſſe judicio, ſed ſano corde quem conſtitueret elegiſſe, qvi per quem conſtitui deberet non ignoravit. Cum autem omnibus expoſitis, etiam Nicolaus peroraſſet, in medium progreſſus Archelaus, ad genua Cæſaris accidit ocyus. Qvo perbenigne Cæſar erecto, qvod paterna quidem ſucceſſione dignus eſſet, oſtendit: certum vero nihil pronunciavit. Sed illo die dimiſſo concilio, ſecum ipſe de cognitis deliberabat, utrum ex his, qvi teſtamento continerentur, aliqvem regni oporteret conſtitui ſucceſſorem, an toti familiæ diſtribui principatum. Multitudo enim perſonarum egere ſubſidio videbatur.

ὠμότητα προεσκεψάμενον αὐτὸν καὶ τὸ πατέρα, μηδ' ἐλπίδα αὐτὸν ἀξιῶσαι ποτὲ βασιλικῆς, εἰ μὴ τὴν ψυχὴν κάμνων σώματος ἀκραιτὴς ἦν ὑγιαμοῦς λογισμῶν, καὶ οὔτε ἐν ἑτέρᾳ φέρεν ἐν τῇ πρώτῃ διαθήκῃ ἥδ' ἀμάθοχον, καὶ τοῦτο μηδὲν τὸν τῆς διαθήκης μέμψασθαι δυνάμενον, ἐν ἑτέρᾳ φέρεν ὑγιαίνον μὲν τὸ σῶμα, καθαρὰν δὲ τὴν ψυχὴν ἔχων πάθους πάντες. εἰ μέντοι καὶ κυμαίνοντας κρίσιν τινὰ θείη τις, ὁποτέρου κεχειροτονήκασι βασιλέως ἀρχέλαον ὑφ' ἑαυτῶν, τοῖς εἰς αὐτὸν ἐγκωμιασταῖς. ἢ πότερον γε ἄρα ἂν ἡμᾶς λαβόντα τὴν δεξιὰν ἐγκαταλιπεῖν, τὸν ταῦτα λαβόντα τοσούτους ἀνηρηκότα; πολλὰ τοιαῦτα διελθὼν ἀντίπατρος, ἐκ τοὺς πλείστους τῶν συγγενῶν ἐγκαταμίμνοις ἐφ' ἑκάστῳ τῶν κατηγορημένων μάρτυρας, καὶ πανυ τὸν λόγον ἀνῆκε. ὁ δὲ νικόλαος ὑπὲρ ἀρχελάου, καὶ τὸ μὲν τοῦ ἱεροῦ φόνου, ἀναγκαῖον ἀπεφαίνετο, πολεμίους γὰρ γεγενῆσθαι τοὺς ἀνηρημένους, οὐ τῆς βασιλείας μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικάζοντος αὐτὸν καίσαρος. τῶν δ' ἄλλων ἐγκλημάτων συμβούλους ἀποδεικνυεν αὐτοὺς τοὺς κατηγόρους γεγενῆσθαι. τὴν γε μὴν ὑπ' ἀρχελάου ἀρχὴν, ἀλλὰ τοῦτο μᾶλλον εἶναι κυρίαν, ὅτι βεβαιωτὴν ἐν αὐτῇ καίσαρα καθίστατο ὁ ἀμάθοχος. ὁ γὰρ σωφρονῶν, ὥστε τὰ θεοστυγῆ τῶν ἄλλων ἀδικήματα χωρεῖν τῆς οὐσίας, οὐδὲν ἂν εἰκότως κληρονόμειν εἰσφάλλετο. σωφρονῶν δ' ἡρεῖτο καὶ τὸν καθίσταντα μᾶλλον, ὁ γινώσκων τὸν καθίστάντα. διελθόντος δὲ πάντα καὶ νικολάου, πιρελθὼν ὁ ἀρχέλαος, περιπίπτει τοῖς καίσαρος γονάτων ἡσυχῇ. κἀκεῖνος αὖ μάλα φιλοφρόνως ἀνασήσας, ἐνέφηνε μὲν ὡς ἄξιος εἴη τῆς πατρῴας ἀμάθοχος, ἀ μὲν τι βέβαιον ἀπεφήνατο. ἀμέλησας δὲ τῆς συνέδρου ἐκείνης τὴν ἡμέραν, καθ' ἑαυτὸν περὶ ὧν διήκουσεν ἐσκέπτετο, εἴτε χρὴ τῶν ἐν τῇ διαθήκῃ καταγεγραμμένων τινὰ ἀμάθοχον, εἴτε καὶ πάσῃ τῇ φυλῇ ἀμάθοχον τὴν ἀρχήν. ἐδόκει γὰρ ἀπικουρίας χρήζειν τὸ πλῆθος τῶν παρόντων. περὶ δ' ὁρίσεώς τι περὶ τούτων καιρὸν, τελευτᾶν μὲν ἡ ἀρχελάου μήτηρ μαλθάκη νοσήσασα. ὧν δὲ ἄρτου δ' ἐκομίσθησαν ἐκ συρίας ἐπιστολαὶ, περὶ τῆς ἰουδαίων ἀποστάσεως. ἐν παρεμβόλῳ δ' ἄρτι, ἀπεῖχε γὰρ ἡ μὴ τὸν ἀρχελάου πόλιν εἰς ἱεροσόλυμα τοὺς πλείονας καὶ δεξιοὺς, ἐπειδὴ παρόδηλον ἦν τὸ ἔθνος ἅπαν ἡρεμεῖσθαι, ἐν τῶν τριῶν ἀπὸ συρίας ταγμάτων, ὅπερ ἦγεν ἄγων, ἐν τῇ πόλει καταλείπει. καὶ αὐτὸς μὲν ἐπέστρεφεν εἰς ἀντιόχειαν.

CAP. II.

Sed anteqvam de his qvicqvam ſtatueretur à Cæſare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et variæ literæ de Syria perlatæ ſunt, Judæos defeciſſe nunciantes: qvod Varus fore proſpiciens in Hieroſolymam poſtquam Archelaus navigarat, aſcendit, ut incentores ſeditionis prohiberet. Et quia multitudo ceſſatura non videbatur, ex tribus quas ex Syria duxerat ſecum legionibus, unam in civitate reliquit: atqve ita in Antiochiam ipſe remeavit. At Sabinus cum poſtea in Hieroſolymam veniſſet, cauſas novarum rerum Judæis præbuit: modo vim cuſtodibus, ut ſibi arces traderent, adhibendo, nunc maligne regis exquirendo pecunias. Non autem ſolis relictis à Varo militibus fretus erat, ſed etiam ſervorum ſuorum multitudine, qvos etiam omnes armatos avaritiæ miniſtros habebat. Feſto autem quinquageſimo die, quæ Pentecoſte à Judæis vocatur, ſepties ſeptem diebus exactis rediens, ex eorum numero vocabulum nacta, non religionis ſolennitas populum, ſed indignatio congregavit. Deniqve concurſus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itemqve Idumæa & Hierichunte, tranſqve Jordanem poſitis regionibus, factus eſt; cum indigena ex ipſa civitate populus Judæorum, & numero ſimul & alacritate præſtante:

De pugna & ſtrage Hieroſolymis inter Judæos & Sabinianos. *Ant. lib. 17. cap. 14.*

ΚΕΦ. Β.

Ἐπελθὼν δὲ σαβῖνος, ἀφορμὴν αὐτοῖς παρέσχε νεωτεροποιίας. τούς τε γὰρ φρουροὺς ἐδιδίσκετο τοὺς ἄκρους ἐκβιάζεσθαι, καὶ πικρῶς τὰ βασίλεια ζημιοῦν διπρούνια, πειθοῖ μὲν τοῖς ὑπὸ ἀρχελάου τεθραμμένοις χρώμενος, ἀλλὰ καὶ πολλὴν δούλων ἰδίαν, οὓς ἅπαντας ἐπλίσιος, ὑπηρέτας ἔχων τῆς πλεονεξίας, ἐνστὰς δὲ πεντηκοστῆς, οὕτω καλοῦσι πᾶσαν ἑορτὴν ἰουδαῖοι παρ' ἑπτὰ γινομένην ἑβδομάδας, καὶ τὴν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν περσυνοῦσαν ἔχουσαν, οὐχ ἡ συνήθης θρησκεία συνήγαγε τὸν δῆμον, ἀλλὰ ἀγανάκτησις. συνέδραμε γοῦν πολὺς ἄπειρος ἐκ τῆς γαλιλαίας, καὶ ἰδουμαίας, ἱεριχοῦντός τε, καὶ τῆς ὑπὲρ ἰορδάνου περαίας. ὑπερῆρχε δὲ πλήθει τε καὶ θυμοῦ ἀνδρῶν, ὁ γνήσιος ἐξ αὐτῆς ἰουδαίας λαὸς. Ἀλαλά-

διαιρήσαντες ὃ στρᾶς ἑαυτοὺς εἰς τρία μέρη, τριχῆ A & tripartita manu terna castra collocaverunt,
στρατοπεδεύουσι, πρὸς τε τῷ βορείῳ τοῦ ἱεροῦ κλίματι, καὶ una in Septentrionali regione templi, altera in
πρὸς τῷ μεσημβρινῷ κατὰ τὸν ἱππόδρομον. ἡ δὲ τρίτη meridionali Hippodromum versus, tertiaque in
μοῖρα πρὸς τοῖς βασιλείοις κατὰ δύσιν. κἄπειτα περιεζόμε- occiduo prope regiam tractu, circumsessosque
νοι ὃ πάντοθεν, τοὺς ῥωμαίους ἐπολιόρκουν. ὁ δὲ σαβῖν- Romanos undique obsidebant. Sabinus autem
ος τε τὸ πλῆθος αὐτῶν καταθύσας καὶ τὰ φρονήματα, multitudine pariter, eorumque spiritu perterri-
συνεχῶς μὲν ἀγγέλους ἔπεμπε τῷ Οὐάρωνι, tus, crebris quidem Varum nunciis precabatur,
ἐπαμύνειν, ἐν τάχει δὲ ὁμοῦ, ὡς εἰ βραδύνοι, κατακο- ut quam maturè ferret auxilium, quasi occasio-
πησόμενος δὲ τὰ γματος. αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸ ὑψηλότατον τῶ B ne delenda legione, si quid moræ interveniſſet.
φρουρείου πύργον ἀναβὰς ἐς σκαλὴν φασάηλον ἐπώ- Ipse vero in altissimam castelli turrim, quæ Pha-
νυμον ἔχων ἀδελφὸν ἡρῴδου ἀλεξᾶ περίπατα ὑπὸ πάρ- saelus vocabatur, evadit, fratris Herodis co-
θων, ἐν τοῦθεν κατέσφε τοὺς ἐν τῷ πύγματι στρατιώτας, gnominem, quem Parthi necaverunt. Hinc le-
ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις. δι' ἐκπλήξιν γὰρ οὐ δὲ εἰς τοὺς gionariis, ut in hostes irruerent, signum dabat.
σφετέρους κατιδεῖν ἐθάρρει. ὥστε πεθέντες δὲ οἱ στρα- Nam præ timore nec ad eos quibus ipse præerat,
τιῶται, ἐσπηδῶσιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ μάχην καρτερὰν descendere audebat. Ejus autem præcepto mi-
τοῖς ἰουδαίοις συνάπτουσιν. ἐν ᾗ μέχρι μὲν ἀδεὴς παρ- lites obedientes, in templum volant, vehemen-
ὴν ἐπήμυνε, πεπείκεσαν ἐμπεσεῖν πολεμιωτῶν tique cum Judæis pugna confligunt: in qua
ἀπείρων. ἐπεὶ δὲ πολλοὶ ἰουδαίων ἀναβάντες ἐπὶ τὰς C dum nemo desuper adjuvaret, imperitos belli
στοὰς, καὶ κεφαλῆς αὐτῶν ἠφίεσαν τὰ βέλη, συνετρί- peritia superabant. Postea vero quam multi Ju-
βοντο πολλοὶ, καὶ ἔτι τοὺς ἄνωθεν βάλλοντας ἀμύνασθαι daei porticibus occupatis, à vertice telis eos ap-
ῥᾴδιον ἦν, οὔτε τοὺς συχνὸν μαχομένους ἐπεμένον. petebant, plurimi conterebantur: & neque ex
καταπονούμενοι δὲ πρὸς ἀμφοτέρων ἐπεμπιπτῶσι alto jaculantes ulcisci facilè poterant, neque co-
τὰς στοὰς, ἔργα θαυμάσια μεγέθους τε καὶ πολυτελείας minus dimicantes ferebant. ab utrisque tamen
ἔνεκεν. οἱ δὲ ἐπ' αὐτῶν ὑπὸ τοῦ φλογὸς ἐξαίφνης πε- afflicti succendunt porticus, opere, magnitudine
ριεχθέντες, πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ διεφθείροντο. πολλοὶ δ' atque ornatu mirabiles. Ibique tum multi flam-
ὑπὸ τῶν πολεμίων, πηδῶντες εἰς αὐτοὺς, τινὲς δὲ εἰς τὸ- D ma subito comprehensi aut ea consumebantur,
πους κατὰ τοῦ τείχους κατεκρημνίζοντο, ἔνιοι δὲ ὑπ' ἀμ- aut in hostes desilientes ab ipsis occidebantur:
μηχανίας τοῖς ἰδίοις ξίφεσι, τὸ πῦρ ἐφθανον. ὅσοι δὲ κα- alii retrorsum cedentes præcipitabantur ex mu-
θερπύσαντες ἀπὸ τῶν τειχῶν ἤεσαν εἰς τοὺς ῥωμαίους, ro: nonnulli desperata salute, incendii perica-
ἀμεταχείρισοι διὰ τὴν ἐκπληξιν ἦσαν, μέχρι τῶν μὲν lum suis gladiis præveniebant. Qui tamen ex
ὁπλιτῶν, τῶν δ' ὑπὸ δέους σκεδασθέντων, ἐρή- mœnibus obrependo in Romanos feciſſent im-
μῳ τοῦ δὲ θησαυροῦ περιπεσόντες οἱ στρατιῶται, πετεῖ petum, metu attoniti nullo negotio subigebant-
τετρακόσια τάλαντα διήρπασαν, ὧν ὅσα μὴ διεκλάπη, tur, donec omnibus, aut interemptis, aut timore
σαβῖνος ἤθροισεν. ἰουδαίους δὲ ἥττε τῶν ἔργων, καὶ ἡ τῶν E disjectis, thesauro Dei defensoribus destituto
ἀνδρῶν φθορὰ, πολὺ πλείους καὶ μαχιμωτέρους ὑπε- manus milites attulerunt, & XL. ex eo talenta
στήσατο ῥωμαίους, καὶ περιέχοντες τὰ βασίλεια ἀπαν- diripuere: quorum quæ furto sublata non sunt,
τας ἠπείλων διαφθερεῖν, εἰ μὴ ῥᾷττον ἀπίοιεν. ὑπο- conquisivit Sabinus. At Judæos multo plures,
σχόμενος γὰρ ἀδεῶς τῷ σαβίνῳ ἐκλιμένῳ μετὰ τάγματος magisque pugnaces, tam virorum quam opum
ἱππέως. συνελάμβανον δὲ αὐτοῖς οἱ πλησίοι τῶν βασι- interitus in Romanos contraxit. Obsessaque his
λικῶν αὐτομολήσαντες. τὸ μέντοι πολεμικώτατον μέ- regia minitabantur exitium, nisi quam primum
ρος, σεβαστηνοὶ τρισχίλιοι, ῥοῦφός τε καὶ γρᾶτος ὑπὸ τύ- inde secederent: Sabino, si vellet, una cum le-
που. ὁ μὲν τὰς πεζοὺς τῶν βασιλικῶν ἔχων ὑφ' ἑαυτῷ, gione abeundi copiam pollicentes. Quibus opi-
βᾶθος δὲ τοὺς ἱππέας, ὧν ἑκάτερος, ἡ χωρὶς ὑπηκόου δυ- F tulabantur regiorum plurimi, qui ad eos sponte
νάμεως, δι' ἀλκὴν, ἐς σωτῆρα, καὶ πολέμου ῥοπὴν παρε- transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Se-
σκευάσατο ῥωμαίοις; ἰουδαῖοι μὲν οὖν, ἐνέκειντο τῇ πολιορ- bastenorum tria millia, hisque Rufus & Gratus
κίᾳ τῶν τειχέων, ἅμα πρὸς μὲν τοὺς ἐν φρουρίῳ καὶ τοὺς præpositi, unus peditum rector, at vero equi-
περὶ τὸ σαβῖνον ἐμβοῶντες ἀπιέναι, μηδ' ἐμποδὼν αὐτοῖς tum Rufus: quorum uterque vi corporis atque
γενέσθαι, διὰ χρόνου πολλοῦ νομιζομένοις τοῦ πάτριον prudentia, etiam si nullam manum obedientem
αὐτονομίαν σαβίνῳ ἢ ἀγαπητὴν μὲν διὰ τοῦ ἐπανελθεῖν. haberent, magnum tamen momentum belli Ro-
ἠπίστει δὲ τοῖς ὑποχείσεσι, καὶ τὸ πεῖσον αὐτῶν, δέλεαρ εἰς manis addidisset. Itaque Judæi quidem insta-
ἐπίδραν ὑπώπτευεν. ἅμα δὲ καὶ τοῦ ἐξ οὐάρου βοηθεί- re obsidioni, simul & castelli mœnia tentantes, &
ας ἐλπίζων, διέφερε τοῦ πολιορκίαν. G ad Sabinum clamantes, ut discederet, neu impe-
diret habituros tanto post tempore patriam li-
bertatem. Sabinus autem quamvis optaret eva-
dere, fidem tamen pollicitationibus non habe-
bat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse ille-
cebram suspicabatur: simulque auxilium Vari
sperans, obsidionis periculum perferebat. Eo- *Ant. lib. 17. cap. 15.*
dem tempore per Judæam plurimis locis tumul-
tus erat, multosque ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumæa quidem duo millia
veteranorum, qui sub Herode militaverant, congregati, armisque instructi cum regiis decerta-
bant: quibus Achiabus regis consobrinus, ex vicis munitissimis repugnabat, campestre prælium

Κεφ. ε.

ΕΝ ᾗ τούτῳ, καὶ τὰ κατὰ τὴν χώραν, πολλαχόθεν ἐπαρσί-
στατο, καὶ συχνοὺς βασιλείαν ὁ καιρὸς ἀνέπτυξε, καὶ
μένητ' ἰδιωμοίαν διοχίλιοι τῶν ὑπ' ἡρῴδῃ πάλαι
στρατευσαμένων συνιόντες ἐνοπλοι, διεμάχοντο τοῖς βα-
σιλικοῖς οἷς ἀχίαβος ὁ ἀνεψιὸς βασιλέως, ἀπὸ τῶν ἐρυμνο-
τάτων χωρίων ἐπολέμει, ἀποφεύγων τὸ ἐν τοῖς πεδίοις

declinando. In Sephori autem Galilææ, Judas filius Ezechiæ latronum principis, ab Herode quondam rege capti, qvi tunc illas regiones vastaverat, non parva multitudine collecta, ruptisque regiis armamentariis, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentiæ cupidos manus movebat. Trans flumen qvoqve Simon quidam ex regiis servis pulchritudine simul & vastitate corporis fretus, impositio sibi diademate, cum latronibus qvos congregaverat ipse circuiens: & apud Hierichunta regiam, & multa alia magnifica diversoria igni corrupit, facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnesque habitationes, quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus regiorum peditum rector ex Trachone Sagittarios, itemque Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Ubi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio prævenit, ardua valle fugientem, & ex transverso percussum in cervice dejecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Jordani proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis ulterioribus. tunc enim pastor quidam, cui nomen Athrongæus regnum affectare ausus est: qvod ut speraret, vi corporis animæque fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similium robore, qvorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursus utebatur. Ipse autem veluti rex majora negotia procurabat. Et tum quidem etiam diadema sibi imposuit. Non parvo autem post tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & occidendo præcipue Romanos, itemque regios perseveravit: cum nec Judæorum quisquam effugeret: qui lucrum aliquod ferens venisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntem repertum Romanorum agmen circumvenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Ubi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos jaculis confecere: cæteri vero in eodem periculo constituti, auxilio Grati, qui cum Sebastenis advenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itemque alienigenas per omne bellum gestis, post aliqvod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximus ab Archelao, duo vero, qvi ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrocinali bello cunctam inflammabant Judæam.

συμπλοκήν. ὁν ἦ στα Φάρῃ τ᾽ γαλιλαίας ἰούδας ὑὸς ἐζεκίου δ᾽ κ᾽ τρεχοντ᾽ ποτε τὴν χώραν ἀρχιλῃστοῦ, ἃ χρωθέντος ὑφ᾽ ἡμῶν δ᾽ βασιλέως, συφὸς τὰληθὲς οὐκ ὀλίγον, ἀναῤῥήγνυσι τοὺς βασιλικοὺς ὁπλοθήκας, καὶ τοὺς τοῖς αὐτὸν ὁπλίσεως, τοῖς τ᾽ δυνάμεως ζηλοῦν ἐπιχειρ. κ᾽ ἦ τ᾽ περιόντων τὶς τ᾽ βασιλικῶν δέλλων, ὠμορφία σώματος καὶ μεγάλῃ πεποιθὼς, ἀνεπήδησε μὲν ἑαυτῷ καὶ διάδημα. ἀνείων ἦ μετ᾽ ὠν ἤθροισε λῃστῶν, τό τε ἐν ἱερειχοῖ βασίλειον κ᾽ πύργους, ἕτερα τ᾽ πολυτελῶν. ἐπαύλεις ἁρπάσας ἔρριψε ἐς πυρὸς περιῤῥόμενος ἑαυτ᾽. καὶ ἂν ἔφθη πᾶσιν ἐπενεγκὼν ὑπερβολὴν καταφλέξας, εἰ μὴ χρεὼν ὁ τῶν βασιλικῶν πεζῶν ἡγεμὼν, τοὺς τετραχαιώτας πέζετας, καὶ τὸ μαχιμώτατον τῶ σεβαστηνῶν ἀναλαβὼν, ἐπῆλθε τ᾽ ἄνδρα. τῶν μὲν οὖν πεζῶν, συχνοὶ διεφθάρησαν ἐν τῇ μάχῃ. τ᾽ ἵππεων δ᾽ αὖτ᾽ ἀναφόβητοι διέφυγον φάραγγες, ὁ χρεὼν ὑπεμένετο. ἐκ φεύγοντες ἐκ πλαγίε τὸ αὐχένα πλήξας, ἀπέῤῥαξε. κατέφλεγε δ᾽ καὶ τὰ πλησίον ἱορδάνου βασίλεια κ᾽ βηθαραμάθην, ἑτέρων τ᾽ ἑτέρων τινῶν ἐκ τ᾽ περοίας. τότε καὶ μείμνην τὶς αὐτοκράτορος βασιλέως ἐτόλμησεν. ἀθροίζω δ᾽ σκάλητα. περιέχων δ᾽ αὐτὸν ἐλπὶς σώματος ἰσχὺς, ἐ ψυχῆ ἀνδρεία τ᾽ κατεφρονῆσε. πρὸς δ᾽ τούτοις ἀδελφοὶ τέσσαρες ὅμοιοι. τούτων ἑκάστῳ λόχον ἔπαρχον ἔνειλεν, ὥσπερ στρατηγοῖς ἐχρῆτο καὶ συντάγμασι δὲ τοῖς κατὰ δρομὰς, αὐτὸς δ᾽ καθάπερ βασιλεὺς, τῶν ἀρχικῶν ἡδέτο πραγμάτων. τότε μὲν οὖν ἑαυτῷ περιέθηκε διάδημα, διέμενε δ᾽ ὕστερον οὐκ ὀλίγῳ χρόνῳ τ᾽ χώραν κατατρέχων σὺν τοῖς ἀδελφοῖς, ἐ τὸ κέρδος αὐτοῖς περιγέμενον μὲν ἐν, ῥωμαίους τε κ᾽ τοὺς βασιλικοὺς, διέφθειρε δ᾽ ἔστ᾽ ἰουδαίων οὔτις εἰς χεῖρας ἦλθε φέρων κέρδος. ἐτόλμησε δέ ποτε ῥωμαίων λόχον ἄθρουν πρέχειν, κατ᾽ ἀμμαοῦντα. σῖτα δ᾽ ἦσαν ἄγοντες διακόμιζον τῷ στρατεύματι. τ᾽ μὲν οὖν ἑκατονταρχην αὐτῶν ἄριστον, καὶ πεντακόσιοι τοὺς ἀνδρειοτάτους καταλέγοντες. οἱ δ᾽ λοιποὶ κινδυνεύοντες τὸ αὐτὸ παθεῖν, χράτου σὺν τοῖς σεβαστηνοῖς ὁπλοφορήσαντος ἐξέφυγον. πολλὰ τοιαῦτα τὰς ὁπλιτικὰς, ἐ τοὺς ἀλλοφύλους παρ᾽ ὅλον τὸν πόλεμον ἐργασάμενοι, μετ᾽ χρόνον οἱ μὲν τεῖς ἐχειρώθησαν, τὸν δ᾽ ἀρχελάου μὲν ὁ πεντοσυντάτ᾽, οἱ δ᾽ ἑξῆς δύο, χράτου καὶ πολεμαίου ἀπεπειράντες, ἐ δὲ τέταρτος, ἀρχελάῳ συνεχώρησε κ᾽ δεξιᾶς. ἔστ᾽ μὲν δὴ τὸ πόλ᾽ αὐτοὺς ὕστερον ἐξεδέχετο. τότε δ᾽ ληστρικοῦ πολέμου τὴν ἰουδαίαν πᾶσαν ἐνέπλησαν.

CAP. III.

De Variis circa Judæos crucifixos. *Ant. lib. 17. cap. 16.*

VArus autem acceptis Sabini & principum literis: toti legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaq; cum duabus reliquis legionib9 & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem regum atq; optimatum auxilia convenire jussit. Ad hæc à Beritiis etiam: cum per eorũ transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Ubi vero in Ptolemaidem tam cætera manus auxiliorum, quam propter Herodis inimicitias Aretas rex Arabum non cum exiguo numero equitum peditumqve pervenit, statim exercitus partem in Galilæam, qvæ Ptolemaidi propinqva erat, dirigit,

Κεφ. ζ.

Οὐάρῳ δ᾽ δεξαμένῳ τὰ πρὸς σαβίνου καὶ τῶν ἡγεμόνων γράμματα, δεῖσαν τὲ περὶ δ᾽ συντάγματος ὅλου παρεῖη, καὶ σπεύδων ἐπὶ τὴν βοήθειαν. ἀναλαβὼν δ᾽ τὰ λοιπὰ δύο τάγματα, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς τέσσαρας ἴλας ἱππέων, ἐπὶ πτολεμαΐδ᾽ ἦει, παρεσκάζας ἐκεῖ, καὶ πυθόμ᾽ τῶν βασιλέων καὶ δυνατῶν ἐπικούρους συνελθεῖν. παρεσκέλαζε δὲ καὶ πρὸς βηρυτίων διερχόμενος τὴν πόλιν, χιλίους καὶ πεντακοσίους ὁπλίτας. ἔτει δ᾽ εἰς τ᾽ πτολεμαΐδα, τότε ἄλλο συμμαχικὸν πλῆθος αὐτῷ παρῆν, ἐ κ᾽ τέταρτος ἡρώδην ἔχθ᾽ ἀρέτας ὁ ἄραψ σὺν ὀλίγην ἄγων δύναμιν ἱππικήν τε καὶ πεζικὴν, μέρος τε τῆς στρατιᾶς ἀθρόως ἐπέμπεν εἰς τ᾽ γαλιλαίαν μετιοῦσαν τῇ πτολεμαΐδι,

καὶ γαῖον ἡγεμόνα τῶν αὐτοῦ φίλων. ὃς τοὺς τε ὑπεναντιωσαμένους τρέψας, καὶ στασιάζουσαν πόλιν ἑλὼν, αὐτίκα μὲν ἐμπρῆσαι, τοὺς δὲ ἐνοικοῦντας, ἀνδραποδίσασθαι. μετὰ δὲ τῆς ὅλης δυνάμεως, αὐτὸς οὐάρος εἰς σαμάρειαν ἐλαύνει, τῆς μὲν πόλεως ἀπέσχετο, μηδὲν ἐν τοῖς τῶν ἄλλων ταράχοις ἐπικεκινηκέναι εὑρών. αὐλίζεται δὲ πρός τινα κώμην, ἄρουσι καλουμένην, κτῆμα δὲ ἦν πτολεμαίου, καὶ ἅλωτον τοῦτο τῶν ἀράβων διηρπάσθη, μηνύσαντων καὶ τοῖς ἡρώδου φίλοις. ἔνθεν εἰς σαπφὼ πρόεισι κώμην ἑτέραν ἐρυμνὴν, ἣν ὁμοίως διήρπασαν, τάς τε προσόδους πάσας ὅσαις ἐπέτυγχανον. πυρὸς δὲ φόνου πεπλήρωτο πάντα, καὶ πρὸς τὰς ἁρπαγὰς τῶν ἀράβων οὐδεὶς ἀντεῖχε. καταφλέγει δὲ καὶ ἀμμαοῦς φυγόντων τῶν οἰκητόρων, οὐδεμιᾶς ὀργῆς τῶν πρὶν ἄρτιον ἀποσφαγμάτων, κελεύσαντος. ἔνθεν εἰς ἱεροσόλυμα προελθὼν, ὀφθεὶς τε μόνον μετὰ δυνάμεως, τὰ στρατόπεδα τῶν ἰουδαίων διεσκέδασε καὶ οἱ μὲν ἔχοντο φυγόντες ἀνὰ τὴν χώραν, δεξάμενοι δὲ αὐτὸν οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ἀπεσκεύαζόν τοὺς αἰτίους τῆς ἀποστάσεως, αὐτοὶ μὲν μηδὲν πεπλημμεληκέναι λέγοντες, ἀλλὰ δὴ τὴν ἑορτὴν ἀναγκαίως δεξάμενοι τὸ πλῆθος, συμπολιορκηθῆναι μᾶλλον ῥωμαίοις, ἢ συμπολεμῆσαι τοῖς ἀποστᾶσι. προσυπηντήκεσαν δὲ αὐτῷ ἰώσηπός τε ὁ ἀνεψιὸς ἀρχελάου, καὶ σὺν ῥούφῳ γράτῳ, ἄγοντες ἅμα τὴν βασιλικὴν στρατιὰν καὶ τοὺς σεβαστηνούς, εἶπε δὲ τὸ ῥωμαϊκοῦ τάγματος τὸν σωθέντα τρόπον κεκοσμημένοι. σαβῖνος γὰρ, οὐδὲ εἰς ὄψιν αὐτοῦ μόνας ἐλθεῖν οὐάρου, προεξῆλθε τῆς πόλεως ἀπὸ θαλάσσης. οὐάρος δὲ μοῖραν μὲν τῆς στρατιᾶς ἀπὸ τοὺς αἰτίους ἐκ κινήματος ἔπεμπε πρὸς τὴν χώραν, καὶ πόλλων ἀγομένων, τοὺς μὲν ἥμισυ ταράχους φανέντας ἐφεῦρε, τοὺς δὲ αἰτιωτάτους, ἀνεσταύρωσε πρὸς δισχιλίους. ἠγγέλη δὲ αὐτῷ πρὸς τὴν ἰδουμαίαν ἐπὶ συμμένειν μυρίους ὁπλίτας. ὁ δὲ τοὺς μὲν ἀπράκτους εὑρὼν ἀπεμάχων ἦθος ἔχοντας, ἀλλ' ἰδίῳ πλήθει στρατοπεδεύοντας, καὶ πόρρω τῆς αὐτοῦ προσαιρέσεως τὴν χώραν κακῶντας ἔχθει τῷ πρὸς ἡρώδην ἀπέπεμπε. μετὰ δὲ τὰ ἰδίων τάγματα, ὅπως τοὺς ἀφεστῶτας ἡσυχάσειε, καὶ κεῖνοι πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν αὐτοῖς συμβαλεῖν, σφᾶς αὐτοὺς παρέδοσαν οὐάρῳ, τῷ πλήθει μὲν ἤφιει τὰς αἰτίας, τοὺς δὲ ἡγεμόνας ἐξετασθησομένους ἔπεμψεν ἐπὶ καίσαρα. καίσαρ δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις συνέγνω. τοὺς δὲ τῶν βασιλέως συγγενῶν, ἦσαν γάρ σὺν αὐτοῖς ἔνιοι προσήκοντες ἡρώδῃ καὶ γνώμῃ, κολάσαι προσέταξεν, ὅπερ καὶ βασιλέως στρατεύσαντος. οὐάρος μὲν οὕτω τὸν τρόπον καταστησάμενος τὰ ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ φρουρὰν καταλιπὼν τὸ καὶ πρότερον τάγμα, εἰς ἀντιόχειαν ἐπανῆκεν.

A amici sui Galli filio his rectore præpositio. Qui mox & adversus quos ierat, omnes in fugam vertit, & Sephori civitate capta, ipsam quidem incendit, incolas vero ejus servitio subjugavit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samariam potitus, civitate quidem abstinuit, qvod inter aliorum turbas nihil eam movisse deprehendit: castris autem ad vicum positis, qui appellatur B Arun Ptolemæi possessionem propterea direptam ab Arabibus, qui & amicis Herodis infensi erant, inde ad Sappho progreditur, alterum vicum tutissimum: quem similiter, omnesqve reditus ibi repertos depopulati sunt. Cædis autem igniſque plena erant omnia, nec prædationi Arabum quicquam obstabat. Exusta est & Ammaus jussu Vari, necem Arii cæterorumque C indigne ferentis, habitatoribus ejus fuga dispersis. Hinc progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo visu Judæorum castra disjecit: & alii quidem per agros abiere fugientes: qui vero intra civitatem degebant, suscepto eo, seditionis causas in alios conferebant, nihil quidem se penitus movisse dicentes (sed propter diem festum receptam necessario multitudinem, in civitate D obsessos esse potius cum Romanis, quam cum dissidentibus conspirasse. Ante vero obviam ei venerant Josephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitum regium, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos habitu consueto. Sabinus enim nec in os Vari venire ausus, jamdudum ex civitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitum adversus E autores tumultus per agros dimisit exercitum: multisque sibi exhibitis, qvos minus turbulentos invenisset custodiæ tradidit: maxime vero nocentium prope ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam supersesse decem armatorum millia nunciato, confestim Arabas domum abire jubet: quod eos non auxiliantium more uti militia, sed pro sua libidine, & supra quam ipse vellet agros vastare perspexit: F suis autem comitatus agminibus, in adversarios properabat. Verum illi se Varo, prius quam in manus veniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem, multitudini venia data, duces ejus interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cum ignovisset cæteris, in nonnullos regis cognatos (erant enim quidã inter eos Herodis propinqui) animadvertit, qvod omnino contra regem sum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eademque G legione, quæ dudum in præsidio civitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

ΚΕΦ. η.

Ἀρχελάῳ δὲ ἐπὶ ῥώμης πάλιν ἄλλη στάσις ἐπὶ δίκῃ πρὸς ἰουδαίους, οἱ πρὸ τῆς ἀποστάσεως ἐπιτρέψαντες ἀάρῳ, πρέσβεις ἐξεληλύθεισαν περὶ τοῦ ἔθους αὐτονομίας. ἦσαν δὲ πεντήκοντα μὲν οἱ παρόντες. συνεπείσαντο δὲ αὐτοῖς τοῦ ἐπὶ ῥώμης ἰουδαίων ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. ἀθροίσαντος δὲ καίσαρος σύνεδριον τῶν ἐν τῇ ῥωμαίων, ἐν τῷ φίλων ἐν τῷ κατὰ τὸν παλάτιον ἀπόλλωνος ἱερῷ, κτῆσμα δὲ ἦν ἴδιον αὐτοῦ θαυμασίῳ πλούτῳ κεκοσμημένον, μετὰ μὲν τῶν προσεδρῶν τὸ ἰουδαϊκὸν πλῆθος ἦν, σὺν δὲ τοῖς φίλοις ἄντικρυς ἀρχέλαος. τῶν δὲ τότου συγγενῶν οἱ φίλοι παρ' ἀμφοτέροις,

CAP. IV.

ROmæ autem Archelao alia rursus cum Judæis causa conflata est: qui ante seditionem permissu Vari, legati exierant, jus genti suæ liberum petituri. Erant autem numero quinquaginta, qui venerant, & astabant eis plusquam octo millia Judæorum Romæ degentium. Itaque convocato a Cæsare optimatum Romanorum amicorumq; concilio in Palatini Apollinis templum, qvod privatum ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatum, multitudo quidem Judæorum constitit cum legatis, contraque Archelaus cum amicis. Cognatorum autem amici ab utraque parte secreti erant.

De ethnarcha Judæorum instituto. Ant lib. 17. cap. 17.

nam & cum Archelao stare propter odium atque invidiam recusabant, & cum accusatoribus conspici pudore Cæsaris prohibebantur. Interquos erant etiam Philippus Archelai frater, benevolo animo duabus ex causis præmissus a Varo, ut & Archelao subveniret, & si regnum Herodis nepotibus ejus distribui placuisset, partem aliquam mereretur. Jussit autem accusatoribus exponere, quænam contra leges fecisset Herodes: primum non se regem, sed omnium, qui usquam fuissent, tyrannorum crudelissimum toleraſſe dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertulisse superstites questi sunt, ut beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis solum eum laceraſſe corpora subjectorum, sed etiam gentis suæ civitatibus deformatis exteras ornavisse, populisque alienis Judææ sanguine condonasse. Pro antiqua vero felicitate ac patriis legibus, nationem suam tanta egestate simul ab eo atque iniquitate repletam, prorsus, ut plures ex Herode paucis annis clades sustinuerint, quam omni ævo majores sui, postquam ex Babylone discesserе, perpessi sunt, Xerxe tunc regnante ad discordias concitati. Verum se tamen ad modestiam ex adversæ fortunæ consuetudine profeciſſe, ut etiam successionem voluntariam acerbissimæ servitutis subirent, qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellaſſent nihil morati, & una cum eo luxisse mortem Herodis, ac pro ejus successore vota celebraſſent. Illum autem quasi metueret, ne non certus ejus filius videretur, a cæde trium millium civium regni sumpsisse primordia: & quia principatum meruerit, tot immolasse Deo hominum victimas, tot festo die templum cadaveribus impleviſſe. Recte igitur eos, qui de tantis malis supereſſent, aliquando respexisse calamitates suas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere: atque ab Romanis precari, ut Judææ reliquias misericordia dignas existimarent: neve quod ex ea natione restaret, his objicerent, a quibus crudelissime lacerabatur: sed patriam suam conjungi Syriæ finibus, ac per judices Romanos administrari decernerent: hoc enim modo probatum iri Judæos qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire nosse. Judæorum quidem accusatio ejusmodi petitione concluſa est. Cum autem surrexisset contra Nicolaus, primum criminibus, quæ in reges erant proposita, dissolutis, nationem cœpit arguere: quia neque gubernari facilis esset, natuſaque regibus vix pareret, una etiam propinquos Archelai, qui se ad accusatores contulerant, insimulabat. Sed tum quidem partibus Cæsar auditis, conventum diremit. Paucis autem diebus post, mediam regni partem sub ethnarchiæ nomine dedit Archelao: etiam regem, si se dignum præbuisset, facturum esse pollicitus. Reliquam vero dimidiam in duas tetrarchias divisit, duobusq; aliis Herodis filiis attribuit: unam Philippo, alterā Antipæ, qui cum Archelao de regno certaverat. Hujus parti cesserat, trans flumen regio, & Galilææ: quarū ducenta talenta reditus erant. Batanea vero & Trachon & Auranitis, & quædā partes domus Zenonis, circa Jamniā

συμπερίεσθαι μὲν Ἀρχελάῳ διὰ ἔχθος καὶ φθόνον οὐκ ἐτόλμων, ἐφ' ᾧ μὴ τὸ κατηγορικὸν ἐπὶ καιρῷ ἀδουλωμοι. ὅπερ τε πάππος Φίλιππος ὁ ἀδελφὸς Ἀρχελάου, πρεσβευθεὶς κατ' εὔνοιαν ἐπὶ οὐάρῳ, δυοῖν ἕνεκα, Ἀρχελάῳ τε συναγωνισάμενος μὲν διαμένειν τὴν Ἡρῴδου κληρονομίαν πρὸ τῶν οἰκείων παισὶ τοῖς ἐκείνου κλήρου τινὸς ἀξιωθῆναι. ὅπερ ἔπειτεν ἢ λέγειν τοὺς κατηγόρους τὰς Ἡρῴδου παρανομίας πρῶτον διεξήεσιν, οὐ βασιλέα λέγοντες, ἀλλὰ τῶν πώποτε τυραννησάντων ὠμότατον ἐπινοχέντα τύραννον. πολίτων γὰρ ἀνῃρημένων ὑπ' αὐτοῦ τοιαῦτα πεπονθέναι τοὺς καταλειφθέντας, ὥστε μακαρίζεσθαι τοὺς ἀπολωλότας. διεφθαρμένην γὰρ οὐ μόνον τὰ σώματα τῶν ὑπολειμμένων, ἀλλὰ καὶ τὰς πόλεις. τὰς μὲν γὰρ ἰδίας λελωβῆσθαι, τὰς δὲ τῶν ἄλλων φύλων κεκοσμηκέναι, καὶ τὸ τῆς ἰδέας αἷμα κεχαρίσθαι τοῖς ἔξωθεν οἰκήσεσιν. ἀντὶ δὲ τῆς πολαιᾶς εὐσεβείας, καὶ τῶν πατρίων νόμων, πένητα τὸ ἔθνος καὶ ἀθεμίτοις ἐχόμενον πεπληρωκέναι. καὶ ὅλου τε τοῦ πολιτικοῦ μεμυημένα τὰς ἐξ Ἡρῴδου συμφορὰς ἐν ὀλίγοις ἐπιεικεῖς εὑρεθήσειν, ὧν ἐν ἅπασι τοῦ χρόνου μὴ τὸ κακοῦργον καὶ ἀναχώρησιν ἐπιδεῖν οἱ πρόγονοι, ξέρξου βασιλεύοντος ἐπαναστάντες. εἰς ἔτος μέντοι πατρίου τε καὶ εὐσυχίαν ἔθους προελθόν, ὥστε ὑπομένειν τὴν πικρὰν δουλείας ἐκδοχὴν αὐθαίρετον. ἀρχέλαον γὲν τὸν τηλικοῦτον τυράννου παῖδα, μὴ τοῦ πατρὸς τελευτῆσαι, βασιλέα τε προσδοκᾶν ἑτοίμως, καὶ συμπενθῆσαι τὴν Ἡρῴδου θάνατον αὐτῷ, ἐπισυρόμενον περὶ τῆς διαδοχῆς, τὸν ὑπὲρ ἀγωνιάσαντα, μὴ νόθος υἱὸς δόξειεν Ἡρῴδου, προσοιμώξασθαι τὴν βασιλείαν τρισχιλίων πολιτῶν φόνῳ. ἐκ τοσαύτης μὲν παρασκευῆς θύματα περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους. τοσούτοις δὲ ἐμπεπλῆσθαι νεκροῖς τὸ ἱερὸν ἐν ἑορτῇ. τοὺς μὲν τοιοῦτον ὀφειλήσαντας ἐκ τῶν τοσούτων κακῶν, εἰκότως ἐπιστρέφεσθαι ἤδη ποτὲ πρὸς τὰς συμφορὰς, καὶ πάλαι νόμῳ εἰσελθεῖν τοὺς πλησίον καὶ προσώπου δέχεσθαι δῆσιν ἢ ῥωμαίων, ἐλεεῖσθαί τε τὴν τῆς ἰδέας λέπραν, ἐκ τὸ πρέσβιστον αὐτῶν ἀπορρίψαι τοῖς ὠμοῖς πάθεσιν. σωθῆναι δὲ τῇ συνεχείᾳ τῶν χώρων αὐτῶν, διοικεῖσθαι τὰ ἰδίοις ἤθεσιν. ὑπιδεῖσθαι δὲ ὡς οἱ τῶν ἑσπερίων ἀμφισβητοῦντες καὶ πολεμικοὶ, φέρειν οἷόν τε μερίδας ἡμόνας. ἰουδαίους μὲν οὖν ἐκ τῆς κατηγορίας, καταληφθῆναι εἰς τὴν τοιαύτην αἴτησιν. ἀνασεὶς δὲ νικόλαος, ἀπεύθυνατο μὲν τὰς εἰς τοὺς βασιλεῖς αἰτίας. κατηγόρησε δὲ ἔθνους τότε δύσαρκτον καὶ δυσπειθῆ φύσει πρὸς τοὺς βασιλέας. συμβιβάσαι δὲ ἐκ τοὺς Ἀρχελάου διαφόρους, ἐφ' οἷς πρὸς τοὺς κατηγόρους ἀφεστήκεσαν.

Κεφ. θ.

Τότε μὲν οὖν καίσαρ ἀκούσας ἑκατέρων, διέλυσε τὸ συνέδριον. μετὰ δὲ ὀλίγας ἡμέρας, τὸ μὲν ἥμισυ μέρος τῆς βασιλείας, Ἀρχελάῳ δίδωσιν ἐθναρχην προσεῖπων, ὑπισχνούμενός τε καὶ βασιλέα ποιήσειν, ἐὰν ἄξιον ἑαυτὸν φανῇ. τὸ δὲ λοιπὸν ἥμισυ διελὼν εἰς δύο τετραρχίας, δυσὶν ἑτέροις παισὶν Ἡρῴδου δίδωσι. τῶν μὲν Φιλίππῳ, τῶν δὲ ἀντίπατρῳ τῷ πρὸς Ἀρχέλαον ἀμφισβητήσαντι περὶ τῆς βασιλείας. ἐμέτρησε δὲ τὸ μὲν πρὸς ἥλιον, ἥτε περαία, καὶ γαλιλαία, πρόσοδος Ἀμμαθουσίων τάλαντα; βατανέα τε καὶ τραχὼν, αὐρανίτης τε, καὶ μέρη τινὰ τῆς ζηνωνος οἴκου τὰ πρὸς ἑσπέραν,

προσόδου ἔχοντα τελάντων ἑκατόν, ὑπὸ Φιλίππῳ τέ-
ταχτο. τῆς ἀρχελάου δ' ἐθναρχίας, ἰδουμαία τε ἡ ἰε-
δαία πᾶσα, καὶ σεμαρείτις ἦν, κεκουφισμένη τεταρτῳ
μέρει τῶν φόρων ἐς τιμὴν ὅτι μὴ τῶν ἄλλων ἐπε-
ξήναν· πόλεις δὲ ὑπηκόους παρέλαβε, στράτωνός τε πύρ-
γον, καὶ σεβαστὴν, καὶ ἵππωνα, καὶ ἱεροσόλυμα. τὰς δὲ
ἑλληνίδας χάζαν καὶ γάδαρα καὶ ἵππωνα ἀποτεμνόμενον
τῆς βασιλείας, προσέθηκε συρίᾳ. προσόδου δὲ ἦν τῆς
ἀρχελάῳ δοθείσης χώρας, πεντακοσίων τελάντων. συ-
λλαβὼν δὲ πρὸς οἷς ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς διαθήκαις κατέ-
λιπεν, ἰαμνίας τε καὶ ἀζώτου, καὶ φασαηλίδος, ἀπεδέ-
κατο δεσπότης. χαιρέδη δὲ αὐτῇ καίσαρ, καὶ τὰ ἐν ἀ-
σκάλωνι βασίλεια. σωφήνη δὲ ἐκ πάντων, ἐξήκον-
τα προσόδου τάλαντα. τὸν δὲ οἶκον αὐτῆς, ὑπὸ τὴν ἀρχε-
λάου τὴν ἀρχὴν ἔπεσε. τῆς δ' ἄλλης ἡρῴδου γενεᾶς, ἑκά-
στῃ τὰ καταλειφθέντα ἐν ταῖς διαθήκαις ἐκομίζετο. δυσὶ δὲ
αὐτοῦ θυγατράσι παρθένοις, καίσαρ ἐξῶπεν χαρίζεται
πεντήκοντα μυριάδας ἀργυρίου, καὶ συνῴκισεν αὐτὰς
τοῖς φερώρα παισί. μὴ δὲ τὸ οἶκον, ὃν διεδιείμῳ αὐτοῖς
τῶν αὐτοῦ καταλειφθέντων ὑφ' ἡρῴδου δωρεὰν οὐσῶν
χιλίων τελάντων, ὅτι μή τινα τῶν κειμηλίων εἰς τὸν
ἑαυτοῦ κατοικούμενον τιμὸν ἐξελόμενος.

ΚΕΦ. Ι.

Κατά τινα νεανίας τις ἰουδαῖος μὲν τὸ γένος, τρο-
φεὺς δὲ ἐν σιδῶνι ὤφθη τινὶ τῶν ἐωνημένων αὐτὸν
ἀλλοφύλων ὁμοιότητα μορφῆς ἀδόμενος ἑαυ-
τὸν ἀλέξανδρον τὸν ἀναιρεθέντα ὑπ' ἡρῴδου, κατ' ἐλπίδα
ἧκεν εἰς ῥώμην. σωφρονοῦντι δὲ τῷ πρὸς αὐτὸν πάντα τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν ὑπομένοντι, ὑφ' ὧν
διδαχθεὶς ἔλεγεν, ὡς οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τὴν ἀναίρεσιν
αὐτοῦ τε καὶ ἀριστοβούλου, διὰ οἰκτον σκληρεύεσθαι αὐτοὺς
ὁμοίων ὑποβολῇ σωμάτων. τύπτεσθαι γὰρ τοὺς ἐν κρήτῃ
ἰουδαίους ἐξαπατήσαντας, καὶ λαμπρῶς ἐφοδιασθέντας, διε-
πλεῦσαι εἰς μῆλον, ἔνθα συναγείρας πολλῷ πλέον δὲ
ὑπερβολὴν ἀξιοπιστίας, ἀνέπεισε καὶ τοὺς ἰδιοξένους εἰς
ῥώμην αὐτῷ συνεκπλεῦσαι. καταχθεὶς δὲ εἰς δικαιαρ-
χίαν, δῶρά τε παμπληθῆ παρὰ τῶν ἐκεῖ ἰουδαίων λαμ-
βάνῃ, καὶ καθάπερ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν πατρῴων προπεμ-
πόμενος φίλων. προελήλυθὸς δὲ εἰς τοσοῦτον πίστεως τὸ τῆς
μορφῆς ὅμοιον, ὥστε τοὺς ἑωνημένους ἀλέξανδρον, καὶ
σαφῶς ἐπισταμένους, διόμνυσθαι τοῦτον εἶναι. τότε μὲν ἰου-
δαϊκὸν ἐν ῥώμῃ πᾶν ἐξεχύθη πρὸς τὸ θέαμα αὐτὸ, καὶ
πλῆθος ἄπειρον ἦν περὶ τὸν ξενῶνα, ὃν ἐν κομίζοιτο.
καὶ δὴ προσῆλθον εἰς τοσοῦτον φρενοβλαβείας οἱ μέ-
λιοι, ὥστε φορεῖά τε αὐτῷ κομίζειν, καὶ θεραπείαν βασι-
λικὴν ἰδίοις ἐδάφεσιν ἀναλώμασι. καίσαρ δὲ γνώ-
σεως ἀκριβῶς τοὺς ἀλεξάνδρου χαρακτῆρας; κατη-
γόρητο δὲ ὑφ' ἡρῴδου παρ' αὐτῷ, σωφρόνως μὲν καὶ πρὸς
ἰδίαν τὸ ἀνθρώπου τοῦ ὁμοιότητος ἀπάτην. δίδους δὲ τι
καὶ πίστεως τῷ ἱλαροτέρας ἐλπίσι, κελάδον τινα πέμπει
τῶν σαφῶς ἐπισταμένων ἀλέξανδρον, κελεύσας ἀγα-
γεῖν αὐτῷ τὸν νεανίσκον. ὁ δὲ ὡς εἶδεν, ἐπεκμήνατο μὲν πά-
σχειν καὶ τὰς διαφορὰς δ' προσώπου. τὸ δ' ὅλον σῶμα
σκληρότερόν τε καὶ δασυφανεῖς καταμαθών, ἐνόησε πᾶν
τὸ σωτήριμα. πάνυ δὲ αὐτὸ περιέχουσι ἡ τόλμα τοῦ ὑπ'
αὐτοῦ λεγομένου. τοῖς δὲ πυνθανομένοις ὡς δεῖ προσέ-
λεγε σώζεσθαι. μὴ καὶ κεῖνον ἔλεγεν, ἀποτελεσθῆναι δ' ὅτι-

A Philippo destinatæ sunt: quæ talentorum centum reditus ministrabant. Archelai vero ethnarchia Idumæam, omnemque Judæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte levatam, pro munere quia non rebellasset cum cæteris. Ac civitates quibus imperaret ei traditæ sunt, Stratonis pyrgus, & Sebaste, & Joppe, & Hierosolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & B Hippon, regno avulsas, Syriæ Cæsar adjecit. Erant autem reditus Archelai, quadringenta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ testamento regis ei relicta erant, Jamniæ dominam, & Azoti, & Phaselis idem Cæsar constituit: regiamque apud Ascalonem largitus est: ex quibus omnibus talentorum sexaginta reditus colligebantur. Domum vero ejus ethnarchiæ subdidit Archelai. Qvum autem cæteris quoq; Herodis proC pinquis testamento relicta solvisset, duas ejus filias virgines extrinsecus quingentis millibus pecuniæ donavit: easque nuptum Pheroræ filiis collocavit. Diviso autem Herodis patrimonio, etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus vilissimis propter honorem defuncti.

CAP. V.

D Interea quidam juvenis natione Judæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum se formæ similitudine quem Herodes necaverat, Alexandrum esse mentitus, fallendi spe Romam venit. Hujus autem facinoris habebat socium quendam gentilem suum, omnes regni actus optime scientem: a quo instructus affirmabat eorum se Emisericordia, qui sui atque Aristobuli occidendi causa missi fuerant, similibus corporibus subditis morti esse subreptos. Denique his multos jam Judæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melumque inde transmissus, ibique ampliore quæstu cumulatus, etiam hospites suos magna verisimilitudine Romam secum navigare pellexerat. postremo delato Dicæarchi- F am, multisque muneribus ab Judæis ejus loci donatus, quasi rex a paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei processerat formæ similitudo, ut qui Alexandrum illum viderant; planeque noverant, hunc eum esse jurarent. Igitur omnes etiam Romæ Judæi, visendi ejus studio circumfusi properabant: & infinita multitudo per vicorum angustias, quocunque ferebatur, conveniebant. Tanta namque G dementia multos ceperat, ut illum sella portarent, ac regale obsequium propriis ei sumtibus exhiberent. Sed Cæsar Alexandri vultum optime sciens (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) etsi prius quam videret hominem, fallaciam similitudinis adverterat, hilariori tamen animi spei nonnihil indulgendum putavit, & Celadum quendam, qui Alexandrū bene cognosceret, misit, ut ad se adolescentem deduceret. Qui

De subditicio, falsoque Alexandro, eoque deprehenso. Ant. lib. 17. cap. 18.

illo conspecto, statim personæ differentiam conjectura deprehendit. Maxime vero, ubi corporis ejus duritiam, & servilē formam contemplatus est, intellexit omne commentum. Valde autem commotus est dictorū ejus audacia: de Aristobulo enim percontantibus, salvum quidē illum esse commemorabat: consulto vero

non adesse, quia apud Cyprum degeret caven-
do insidias: minus enim se circumveniri posse
disjunctos. Itaque ab aliis ei separato vitam di-
xit a Cæsare præmium fore, si tantæ fraudis pro-
didisset autorem. Id autem se facturum ille pol-
licitus, ad Cæsarem sequitur: & Judæum indicat:
qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæ-
stum. Tanta enim dona ex civitatibus eum sin-
gulis abstulisse docuit, quanta vivus Alexander
non accepisset. Risit his Cæsar: & falsum quidem
Alexandrum, propter habitudinem corporis,
remigum numero inseruit, suaforem vero ejus
interfici jussit. Meliis autem sumptuum detri-
mentum pro amentiæ precio satis esse judicavit.

CAP. VI.

De Archelai exilio. *Ant. lib. 17. cap. 19.*

ETharchia vero suscepta, memor discordiæ superioris Archelaus, non solum Judæis, sed etiam Samarien sibus crudeliter abusus est. Nonoque principatus sui anno legatis contra se ab utrisque ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ civitatem: patrimonium vero ejus fisco Cæsaris adjudicatur: qvem quidem prius quam evocaretur ad Cæsarem, hujuscemodi somnium vidisse commemorant: Novem spicas plenas & maximas à bobus comedi somnia verat: accitos deinde vates Chaldæorumque nonnullos, quidnam illo putarent indicari somnio, consuluerat. Aliis autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari bovesqve rerum mutationes: eo qvod agros arando verterent ac mutarent. Ideoque regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: varias autem rerum muta-
tiones expertum, esse moriturum. Hisque au-
ditis, Archelaus quinque diebus post ad causam
dicendam est evocatus. Dignum autem memo-
ria duxi, etiam conjugis ejus Glaphyræ somni-
um, Archelai filiæ Cappadocum regis referre:
quam cum Alexander prius habuisset uxorem,
frater hujus de qvo loquimur, Herodis filius re-
gis, à quo ille interfectus est, sicut jam designa-
vimus, post illius mortem Jubæ regi Libyæ nu-
ptam, eoqve defuncto domum reversam, domi-
que apud patrem in viduitate degentem, Eth-
narches Archelaus ubi conspexit, ad hoc amoris
accensus est, ut eam statim repudiata conjuge
sua Mariamne, sibi copularet. Hæc igitur brevi
tempore postquam in Judæam rediit, videre vi-
sa est superstantem sibi Alexandrum dicere: Sa-
tis fuerat tibi Libycum matrimonium: sed tu illo
non contenta, rursus ad meos penates reverteris
avidissima viri tertii, & quod gravius est, mei fra-
tris juncta matrimonio. Equidem non dissimu-
labo contumeliam, teque licet invitam recupe-
rabo. Atqve hoc exposito somnio, vix biduum
supervixit. CAP. VII.

De Simone Galilæo. De tribus sectis apud Judæos. *Ant. lib 18 cap. 1. & 2.*

IGitur Archelai finibus in provinciam reda-
ctis, procurator Coponius quidam eques
Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptante, Galilæus quidam, Simon
nomine, defectionis arguebatur: quia indigenas increparet, si tributum Romanis pendere paterentur,
dominosque post Deum ferre mortales. Erat autem propriæ sectæ sophista, nulla in re similis aliis. Ete-
nim tria sunt apud Judæos genera philosophiæ. Horum unum Pharisæi profitentur, alterum Sad-

πηδες ἐν κύπρῳ τὴν ἀπόβλητον φυλαξόμενον. ἦν γὰρ ἀπιχθὴς διεζευγμένοις. ἀσυλλαβῶς μὲν οὖν αὐτὸν καθ' ἰδίαν, μισθὸν ἔφη δώσειν καίσαρος ἔχειν τὸ ζῆν, ἐὰν μηνύσῃ τὸν ἀναπείσαντα σε τοιαῦτα τηλικαῦτα κακὰ ποιῆσαι. οὕτω δηλώσειν εἰπών, ἅπερ ἐπὶ καίσαρα, καὶ τὸν ἰουδαῖον ἐνδείκνυσι, καταχρησάμενον αὐτὸν τῇ ὁμοιότητι πρὸς ἐργασίαν. τοσαῦτα γὰρ εἰληφέναι δῶρα καθ' ἑκάστην πόλιν, ὅσα ζῶν ἀλέξανδρος οὐκ ἔλαβε. γελάσας οὖν καίσαρ ἐπὶ τούτοις, τὸν μὲν ψευδαλέξανδρον εἰς ἐνεξίαν σώματος ἐγκαταπάλαιστον τοῖς ἑρέταις, τὸν ἀναπείσαντα δὲ, σκέλλεσθαι ἀνεμερδήναι. μηλίους δὲ, ἤρκεσεν ἐπιτίμιον τῆς ἀνοίας τὸ ἀναλώματα.

ΚΕΦ. ια.

ΠΑρελαβὼν δὲ τὴν ἐθναρχίαν ἀρχέλαος, καὶ τὴν μήμην τὴν πάλαι διαφορῶν, οὐ μόνον ἰουδαίοις, ἀλλὰ καὶ σαμαρεῦσι χρησάμενος ὠμῶς, πρεσβευομένων ἑκατέρων κατ' αὐτοῦ πρὸς καίσαρα, ἐπὶ δεκάτῳ ἐνιαυτῷ φυγαδεύει μὲν εἰς βίεννα πόλιν γαλατίας αὐτὸς, ἡ οὐσία δὲ αὐτοῦ τοῖς καίσαρος ἰδιωτικοῖς ἐγκατέσχε. πρὶν κληθῆναι δ' αὐτὸν τοῦτο καίσαρα, ἐνύπνιόν φασι τοιόνδε. ἔδοξεν ὁρᾶν στάχυς ἑπτὰ, πλήρεις καὶ μεγάλους, ἐπὶ βοῶν καταβιβρωσκομένους. μεταπεμψάμενος δὲ τοὺς μάντεις, καὶ τοὺς χαλδαίων τινὰς, ἐπυνθάνετο τί σημαίνει, δοκοίεν. ἄλλων δ' ἄλλως ἐξηγουμένων, σίμων τις ἐσοσαῖος τὸ ἦθος ἔφη. τοὺς μὲν στάχυς, ἐνιαυτοὺς νομίζειν, τοὺς δὲ βοῦς, μεταβολὰς πραγμάτων, διὰ τὸ τὴν χώραν ἀροτριῶντας ἀλλάσσειν. ὥστε βασιλεύσειν μὲν αὐτοῦ τὸν τῶν στάχυων ἀριθμὸν, ἐν ποικίλοις δὲ πράγμασι μεταβολὰς ἡγούμενον τελευτήσειν. τοῦτο ἀκούσας ἀρχέλαος, μὴ πέντε ἡμέρας διῆλθε τὴν δίκην μεταλλήξας. ἄξιον δὲ μνήμης ἡγησάμην καὶ τὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ γλαφύρας ὄναρ, ἥπερ ἦν θυγατὴρ μὲν ἀρχελάου τοῦ καππαδοκῶν βασιλέως, γυνὴ δὲ ἀλεξάνδρου γεγονυῖα τοῦ πρώτου, ὃς ἦν ἀδελφὸς ἀρχελάου, ὡς ἐδιέξιμεν, υἱὸς δὲ ἡρώδου τοῦ βασιλέως. ὑφ' ὃν καὶ ἀνῃρέθη, καθάπερ προδιελώκαμεν. μὴ δὲ τὸν ἐκείνου θάνατον, συνώκησεν ἤδη τῷ βασιλεύοντι λιβύης, ὃς τελευτήσαντος ἐπανελθοῦσαν αὐτὴν καὶ χηρεύουσαν ὧδε τῶν περὶ θεσσαλίαν ὁ ἐθνάρχης ἀρχέλαος, ὅτι πανυστάτου ἔρωτος ἦλθεν. ὥστε ὧδε χρῆσθαι τὴν συνοικοῦσαν αὐτῷ μαρίαμμην ὑποπτεύοντα ἐκείνην ἀφίξεσθαι. ὧδε δὴ νομίζουσι τοίνυν εἰς ἰουδαίαν, μετ' ὀλίγον τὸν ἀφίξεως χρόνον, ἐδόξεν ὁπλίσασθαι τὸν ἀλέξανδρον αὐτῇ λέγειν. ἀπέχει μὲν οὐ κακῶς λιβύης σοι γάμος, σὺ δὲ οὐκ ἀρκεσθεῖσα τούτῳ, πάλιν ὅπλα τὸν ἐμὸν ἑστίαν ἀνακαλεσθεῖσα τέταρτον ἄνδρα, καὶ τοῦτο τὸν ἀδελφὸν ὦ τλήμονα τὸν ἐμὸν ἠρημωμένη. ὡς μὴν οὐ φεύξομαί σε ὕβρεως, δοκοῦσι δέ σε καὶ μὴ θέλουσαν. ἐν τοσούτῳ δὲ τὸν διηγησαμένην τὸ ὄναρ, δύο μόνας ἡμέρας ἐβίω. τῆς δὲ ἀρχελάου χώρας εἰς ἐπαρχίαν ὠφελεμένης ὑπὸ τῆς ἰταλικῆς ὧδε φόρους ἐπὶ τούτοις τοῖς ἰουδαίοις ἐπιτιμίοις τέλεσι κοτωνίου πεμπτοῦ, μέχρι δὲ νέρωνος λαβὼν ὧδε δὲ καίσαρος ἐξουσίαν.

ΚΕΦ. ιβ.

ΕΠὶ τούτου τοῖς ἀνὴρ γαλιλαῖος ἰούδας ὄνομα εἰς ἀπόστασιν ἐσήγε τοὺς ὑπηκόους, χαλκίζων, οἱ φόρου τε ῥωμαίοις τελεῖν ὑπομένουσι, καὶ μετὰ θεὸν οὕστινας θνητοὺς δεσπότας, ἦν δ' ἔθνος, σοφιστὴς ἰδίας αἱρέσεως, οὐδὲν τοῖς ἄλλοις προσοικείους. τρία γὰρ ὧδε ἰουδαίοις ἐστὶ φιλοσοφεῖσθαι, καὶ ὃ μὲν, αἱρετιστὴς φαρισαῖος, ὃ δὲ σαδδουκαῖος.

δευκῆοι. τρίτον ἢ ὃ δὴ καὶ δοκεῖ σεμνότητα αἰσχεῖν, ἐσ- A ducæi. tertium vero qvod etiam probabilius ha-
τιν οἱ καλοῦν ἢ, ἰσσαῖοι μὲν γὰρ ὄντες, φιλάλληλοι ἢ betur, Esseni colunt, gente quidem Judæi, ve-
καὶ τῶν ἄλλων πλέον. ἔτι τὰς μὲν ἡδονὰς ὡς κακίαν rum inter se mutuo amore conjunctissimi: & qui
ἀποστρέφον ἢ, τὸ ἢ ἐγκρατὲς ἄσκον, καὶ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν præter cæteros voluptates quidem quasi malefi-
ὑποπίπτειν, ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσι. γάμους μὲν ὑπερο- cia vitarent: continentiam vero servare, neque
πτία παρ' αὐτοῖς, τοὺς ἢ ἀλλοτρίους παῖδας ἐκλαμ- cupiditati succumbere, virtutem maximam du-
βάνοντες ἀπαλοὺς ἔτι πρὸς τὰ μαθήματα, συγγενεῖς ἡ- cerent. Itaque nuptias quidem fastidiunt, alie-
γοῦν ἢ, καὶ τοῖς ἤθεσι τοῖς ἑαυτῶν ἐντυποῦσι. τὸ μὲν γάμον, nos vero filios, dum adhuc molles sunt, erudi-
καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ διαδοχὴν, σῴζειν ἀναιροῦντες, τοῖς ἢ τῶν tioni traditos pro cognatis habentes, suis mori- B
γυναικῶν ἀσελγείας φυλάσσεσθαι, καὶ μηδεμίαν τη- bus diligenter instituunt. non quia conjugia
ρεῖν πεπεισμένοι τὸ πρὸς ἕνα πίστιν. καταφρονητικὸν, ἀ ἢ ἔστιν vel humani generis successionem cessent peri-
ἁπάντων κτῆσίν τινα παρ' αὐτοῖς ὑπερέχουσα. νόμῳ γὰρ mendam: sed quia cavendam putent intempe-
τοὺς εἰς τὴν αἵρεσιν εἰσιόντας δημοσίᾳ τῷ ἱματίῳ τὸ ἄσπι- rantiam fœminarum, nullam earum uni viro fi-
ον, ὥστε ἐν ἅπασι μήτε πενίας ταπεινότητα φαίνεσθαι, dem servare credentes. Qvin & divitiarum
μήθ' ὑπεροχὴν πλούτου. τῶν ἢ ἑκάστου κτημάτων ἀ- contemptores sunt, rerumque apud eos com-
ναμεμιγμένων, μίαν ὥσπερ ἀδελφοῖς ἅπασιν οὐσίαν municatio admirationi habetur, neqve invenias
ἔναι, κηλίδα ἢ ὑπολαμβάνουσι τὸ ἔλαιον, κἂν ἀλείψῃ C alteri alterum opulentia præstare: legemque sibi
τις ἄκων, σμήχε ἢ τὸ σῶμα. τὸ γὰρ αὐχμῶν, ἐν καλῷ πο- dixerunt, ut qui disciplinâ suam sectari vellent,
ῆναι, λαμβάνειν τὸ διαπονεῖσθαι. χειροτονητοὶ ἢ οἱ τῶν bona contubernio publicarent. Ita enim fore,
κοινῶν ἐπιμεληταί, καὶ ἀδιαίρετοι πρὸς ἁπάντων εἰς ne vel paupertatis humilitas, vel divitiarum di-
τὰς χρείας ἕκαστοι. μία ἢ οὐκ ἔστιν αὐτῶν πόλις, ἀλλ' ἐν gnitas appareret: sed permixtis facultatibus, ve-
ἑκάστῃ μετοικοῦσι πολλοὶ, καὶ τοῖς ἐπέρωθεν ἥκουσιν αἱρε- lut inter fratres, unum esset omnium patrimoni-
τοῖς, ἀναπέπαται τὰ παρ' αὐτοῖς ὁμοίως ὥσπερ ἴδια, um. Probro autem ducum oleum, & si quis vel
καὶ πρὸς οὓς οὐ πρότερον εἶδον, εἰσίασιν ὡς συνηθεστά- invitus unctus fuerit, munditiis corpus absterget: qvoniam sqvalorem decorem putant, dum-
τοις. διὸ καὶ πιοῦν ἢ τοὺς ἀποδημίας, οὐδὲν μὲν ὅλως D modo semper in veste sint candida. Designatos
ἐπικομιζόμενοι. διαἢ τὰς λῃστὰς, ἐνόπλοι. κηδεμόνων ἢ autem communium rerum procuratores ha-
ἐν ἑκάστῃ πόλει τὰ πάμπαν ἐξαίρετοι, τῶν ξένων ἀπο- bent, & ad usus omnium singulos indivisos. Non
δεξομένους. παιδίων ἐσθῆτα, καὶ τὰ σκεπάσματα. κατασκε- est autem illis una civitas certa, sed in singulas
ὴ ἢ καὶ χῆμα σώματος, ὅμοιον τοῖς μὴ φόβῳ παιδαγω- multi domicilia transferunt, & aliunde adveni-
γουμένοις παισίν. οὔτε ἢ ἐσθῆτας, οὔτε ὑποδήματα entibus sectæ suæ professoribus, qvicqvid habe-
ἀμείβουσι, πρὶν ἢ διαρραγῆναι τὸ πρότερον παντάπασιν, ant promptum exhibent quasi proprium. Deni-
ἢ δαπανηθῆναι τῷ χρόνῳ. οὐδὲν ἐν ἀλλήλοις οὔτε ἀγο- que tanquam consuetissimi ad eos ingrediuntur,
ράζουσιν, οὔτε ὠνοῦσιν, ἀλλὰ τῷ χρῄζοντι δίδοὺς ἕκα- quos nunqvam ante viderunt. Hinc est qvod
στος τὸ παρ' αὐτοῦ, τὸ παρ' ἐκείνου χρήσιμον ἀντικομί- E cum peregrinantur, propter latrocinia tantum
ζεται, καὶ χωρὶς ἢ τῆς ἀντιδόσεως, ἀκώλυτος ἡ με- armantur, neqve præterea quicquam ferant. In
τάληψις αὐτοῖς παρ' ὧν ἂν ἐθελήσωσι. πρὸς γε μὲν singulis autem civitatibus, ex eodem collegio
τὸ θεῖον ἰδίως εὐσεβεῖς. πρὶν γὰρ ἀνασχεῖν τὸν ἥλιον, οὐδὲν specialis curator hospitum constituitur: qui eo-
φθέγγονται τῶν βεβήλων. πατρίους δέ τινας εἰς αὐ- rum vestimenta cæteraque usui necessaria tuea-
τὸν ὕμνους ὥσπερ ἱκετεύοντες ἀνατέλλαι. μετὰ ταῦ- tur. Amictus autem cultusque corporis omni-
τα πρὸς ἃς ἕκαστοι τέχνας ἔπεσιν, ἐπὶ τῶν ἐπιμελη- bus pueris, in metu & sub cura magistri agenti-
τῶν διαφέροντα, καὶ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμε- bus par est. Nec vero vestitum sive calceos mu-
νοι σφοδρῶς, ἔπειτα πάλιν εἰς ἓν ἀθροίζονται χωρίον. F tant, nisi aut omnino consciis prioribus, aut
ῥωσάμενοί τε σπαπάσμασι λινοῖς, οὕτως ἀπολούον- longi temporis usu consumptis. Nihil autem in-
ται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι. καὶ μὴ τούτῳ τῷ ter se mercantur aut vendunt: sed egenti quis-
ἁγνείᾳ, εἰς ἴδιον οἴκημα συνίασιν, ἐν᾽ᾧ μηδενὶ τῶν que qvod habet præbens, refert ab eo quod ipse
ἑτεροδόξων ἐπιτρέπεται παρελθεῖν. αὐτοί τε καθα- non habet: quamvis etiam sine permutatione
ροὶ καθάπερ εἰς ἁγιόν τι τέμενος, ἀφιγμένοι τὸ cunctis libera sit facultas, à quibus libuerit acci-
διατριβεῖον, καὶ καθισάντων μετ' ἡσυχίας, ὁ piendi quod opus sit. Præcipuè circa Deum re-
μὲν σιτοπώλης, ἐν τάξει ἀφορίζει ἄρτους. ὁ ἢ ligiosi sunt. Namque ante solis ortum nihil pro-
μάγειρος ἕν ἀγγεῖον ἑξ ἑνὸς ἑδέσματος ἑκάστῳ παρα- fani loqvuntur, sed ei patria quædam vota cele-
τίθησι. προκατεύχεται ἢ ὁ ἱερεὺς τῆς τροφῆς, G brant, quasi ut oriatur precantes. Deinde ad
καὶ γευσάμενός τινα πρὶν τῆς ἐυχῆς ἀρξάμενον. ἀφιε- quas venerunt singuli artes, à curatoribus di-
ται παιανίζων ἐπεύχεται πάλιν, ἐχόμενοί τε, καὶ mittuntur. Cumque ad horam quintam studio-
παυόμενοι, μεταίρουσι τὸν θεόν, ὡς χορηγὸν ἡ τροφῆς. se fuerint operati, rursus in unum congregan-
tur: linteisque præcincti velaminibus, ita cor-
pus aquis frigidis abluunt. Atque hac lustratione facta in eadem secreta coeunt, quo neminem
alterius sectæ hominem spirare concessum est, ipsique purificati, velut in sanctum qvoddam tem-
plum in cœnaculum veniunt: qvibus ibi cum silentio residentibus, pistor quidem panes ordine; u-
num autem vasculum ex uno pulmento singulis cocus apponit. Deinde voce cibum sacerdos
antevenit: neque gustare quenquam fas est, nisi prius Deo celebretur oratio. Post finem qvoq; prandii
vota repetunt. Nam & cum incipiunt, & cum desinunt, quasi datorem victus, Deum laudibus canunt.

Tunc veluti ſacris illis depoſitis veſtimentis, in opere uſque ad veſperam verſantur. Similiterque inde reverſi cœnant, conſedentibus etiam hoſpitibus, ſi quos forte interveniſſe repererint. Neqve vero clamor unquam tectum illud, neque tumultus inqvietat: cum etiam loquendi ordine aliis alii cedant: eorumque ſilentium, extra tectum conſtitutis arcanum quoddam videatur venerabile. Cujus quidem rei perpetua ſobrietas cauſa eſt, qvodqve apud eos edendi aut potandi modus ſaturitate definitur. Sed qvamvis aliarum rerum nihil ſine præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc eſt juvando & miſerendo ſui juris ſunt. Nam & ſubvenire dignis, cum opus eſt, ſuo arbitrio cuique licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sane cognatis dare aliquid ſine curatoribus, interdictum. Iidem iracundiæ moderatores juſti ſunt, indignationem cohibent, fidem tuentur, paci obſecundant: & omne qvod dixerint, jurejurando fortius habent. Ipſum autem jusjurandum quaſi perjurio deterius vitant. Jam enim mendacii condemnatũ arbitrantur, cui ſine Deo non creditur. Summum autem ſtudium veterum ſcriptis adhibent: ea maxime inde, quæ animæ & corpori expediant eligentes. Hinc illis morborum remedia, ſtirpes medicæ, quamque vim propriam ſinguli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ vero ſuæ ſtudioſis non ſtatim cum eis una collectio. ſed per annum integrum extrinſecus commoranti cuique eundem victus ordinem tribuunt: dolabellam quoqve, & qvod prædictum eſt perizoma, & albam veſtem tradentes. Cum vero proceſſu temporis experimentum continentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibum: & purioribus, ob caſtificationem ſcilicet, aquis participat: neque tamen in convictum aſſumitur. Poſt oſtenſionem quippe continentiæ, duobus annis aliis mores ejus probantur. Cumque dignus apparuerit, tunc demum in conſortium aſſumitur. Prius vero quam incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adjurat ſe primum quidem colere Deum, deinceps qvoqve erga homines ſervare juſtitiam, & neque propria ſponte nocere cuiquam, neqve ex præcepto obeſſe: quin imo iniquos omnes odiſſe, & collaborare ſemper juſtitiæ ſectatoribus, fidem omnibus ſervare, maxime vero principibus. Neqve enim abſque voluntate Dei, cuiquam poſſe principatus potentiam contingere. Si vero ipſe cæteris præſit, nunquam ſe abuſurum viribus poteſtatis ad contumeliam ſubjectorum, ſed neqve veſte aut ambitioſo aliqvo ornatu reliquis eminere, veritatem ſemper diligere, & habere propoſitum convincere mẽtientes. Manus vero a furto, & animam puram ſervare ab injuſtis compendiis: & neq; aliqvid de myſteriis conſectaneos celare, neq; profanis eorum qvippiam publicare, etiam ſi intentata qviſpiam morte compellat. Super hæc autem addunt, nihil ſe de dogmatibus aliud quam ipſi ſuſceperint, tradere. Fugere autem latrocinia, & conſervatum ire ſimul & dogmatis ſui libros & angelorum nomina. His quidem execrationibus explorant, & quaſi præmuniunt accedentes. Deprehenſos vero in peccatis a ſua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miſerabili plerunqve morte conſumitur.

A ἔπειτα ὡς ἱερὰς καταθέμενοι τὰς ἐσθῆτας, πάλιν ἐπ' ἔργα μέχρι δείλης τρέπον). δεῖπνοῦσι δ' ὑποστρέψαντες ὁμοίως συγκαθεζομένων τῶν ξένων, εἰ τύχοιεν αὐτοῖς παρόντες. οὐδὲ κραυγή πω τὸν οἶκον, οὔτε θόρυβος μολύνει. τὸν δ' λαλιὰς ἐν τάξει ἕκαστος χωροῦσιν ἀλλήλοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν, ὡς μυστήριόν τι φρικτὸν, ἡ τῶν ἐνδον σιωπὴ καταφαίνει). τὸ δ' αὐτὸν, ἡ διαιτητὴς νηψις, καὶ τὸ μετρεῖσθαι παρ' αὐτοῖς τροφὴν καὶ πότον, μέχρις κόρου.

B τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐδὲν ἔστιν ὅτι μὴ τῶν ἀπιμελητῶν πρὸς ἐξάντων ἐνεργοῦσι. δύο δ' ταῦτα παρ' αὐτοῖς αὐτεξούσια, ἐπικουρία καὶ ἔλεος. βοηθεῖν τε γὰρ τοῖς ἀξίοις ἐπόταν δέων), καὶ κατ' αὐτοὺς ἀφίε), καὶ τροφὰς ἀπορουμένοις ὀρέγειν. τοῖς δ' ἐκ τῶν συγγενῶν μεταδοῖναι, οὐκ ἐξεστι πρίασθαι δίκα τῶν ἐπιτηδείων. ὀργῆς τιμίαν δίκαιοι, θυμοῦ καθεκτικοὶ, πίστεως προστά), εἰρήνης ὑπουργοί. καὶ πᾶν μὲν τὸ ῥηθὲν ὑπ' αὐτῶν ἰσχυρότερον ὅρκου. τὸ δ' ὀμνύειν αὐτοῖς φεύγουσι, χεῖρον πρ' ἐπιορκίας ὑπολαμβάνοντες. ἤδη γὰρ ἤδη κατεγνῶσθαι φασὶ τὸν ἀπιστεύμενον, δίχα θεοῦ. ἀπαδάζουσι δ' ἐνίοτε πρὸς τὰ τῶν παλαιῶν συγγράμματα, μάλιστα τὰ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ σώματος ἐκλεγόντες. ἔνθεν αὐτοῖς πρὸς θεραπείαις παθῶν, ῥίζαι τε ἀλεξιτήριοι, καὶ λίθων ἰδιότητες ἀνερευνῶνται. τῆς δ' ζητήσεως τὴν αἵρεσιν αὐτῶν, οὐκ ἀδηλος ἡ πάροδος, ἀλλ' ἐπ' ἐκείνων ἔξω μόνοις τοῖς αὐτοῖς ὑπαντῆσαι διαιταν, ἀξιναίμόν τι, καὶ τὸ περιειρημένον περίζωμα, καὶ λάκκην ἐσθῆτα δόντες. ἐπὰν δ' τούτῳ τῷ τρόπῳ τὴν ἐγκρατείας δῷ, πρόσοδοι μὴν ἔξωθεν τῇ διαίτῃ, καθαρωτέρων τῶν πρὸς ἁγνείαν ὑδάτων μεταλαμβάνει. προσλαμβάνε) δ' εἰς τὰς συμβιώσεις οὐδέπω. μὴ γὰρ τὴν τ καρτερίας ἐπίδειξιν δυσὶν ἄλλοις ἔτεσι τὸ ἦθος δοκιμάζε). καὶ φανεὶς ἄξιος, οὕτως εἰς τὸν ὅμιλον ἐγκέκριται. πρὶν δ' τῆς κοινῆς ἅψασθαι τροφῆς, ὅρκους αὐτὸς

E ὄμνυσι φρικώδεις, πρῶτον μὲν εὐσεβήσειν τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξειν, καὶ μήτε κατ' γνώμην βλάψειν τινὰ, μήτε ἐξ ἐπιτάγματος. μισήσειν δ' ἀεὶ τοὺς ἀδίκους, καὶ συναγωνιεῖσθαι τοῖς δικαίοις. τὸ πίστιν ἀεὶ παρέξειν πᾶσι, μάλιστα δ' τοῖς κρατοῦσιν. οὐ γὰρ δίχα θεοῦ τυγχάνειν τινὶ τὴν ἀρχήν. κἂν αὐτὸς ἄρχῃ, μηδὲ ποτὲ ἐξυβρίζειν εἰς τὴν ἐξουσίαν, μηδὲ ἐνδῆται, ἢ τινὶ τἀλείνει κόσμῳ τοὺς ὑπ-

F τεταγμένους ὑπερλαμπρύνεσθαι. τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν ἀεὶ, καὶ τοὺς ψευδομόρους ἐλέγχειν. πρὸς ἅπασαν χεῖρας κλοπῆς, καὶ ψυχὴν ἀνόσιον κέρδους καθαρὰν φυλάξειν. καὶ μήτε κρύψειν τι τοὺς αἱρετιστὰς, μήτε ἕτερους αὐτῶν τι μεταδοῦναι, κἂν μέχρι θανάτου τις βιάζηται. πρὸς τούτοις, ὀμνύουσι μηδενὶ μὲν μεταδώσειν τῶν δογμάτων ἑτέρως, ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβεν. ἀφέξεσθαι δ' λῃστείας, καὶ συντηρήσειν ὁμοίως

G πάντα τῆς αἱρέσεως αὐτῶν βιβλία, καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ὀνόματα. τοιούτοις μὲν ὅρκοις τοὺς προσιόντας ἐξασφαλίζονται. τοὺς δ' ἐπ' ἀξιοχρέοις ἁμαρτήμασιν ἁλόντας, ἐκβάλλουσι τάγματος. ὁ δ' ἐκπεσὼν, οἰκτίστῳ πολλάκις μόρῳ ἀναφθείρεται. τῆς δ'

τοῖς μὲν ἔρκεσι καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένοις, οὐδὲ τῆς ὠμῆς τοῖς ἄλλοις προφῆς δύνασθαι μεταλαμβάνειν. πτισσαίνουσι καὶ λιμῷ τὸ σῶμα τηκόμενοι, διαφθείρεται. διὸ δὴ πολλοὺς ἐλεήσαντες ἐν τοῖς ἐσχάτοις ἀναπνοαῖς ἀπέλαβον, ἱκανὰ δὲ τὰ τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν τέλη μέχρι θανάτου βάσανον ἡγούμενοι. εὐσεβεῖς τοὺς κρείττους, ἀκριβέστατοι, καὶ δίκαιοι. καὶ δικάζουσι μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν ἑκατὸν συνελθόντες. τὸ δ' ὁρισθὲν ὑπ' αὐτῶν ἀκίνητον. σέβας δὲ μέγιστον παρ' αὐτοῖς μετὰ τὸν θεὸν τὸ ὄνομα τοῦ νομοθέτου, καὶ βλασφημήσαι τις εἰς τοῦτον, κολάζεται θανάτῳ, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὑπακούειν καὶ τοῖς πλείοσιν, ἐν καλῷ τίθενται. δέκα γοῦν συγκαθεζομένων οὐκ ἂν λαλήσειέ τις ἀκόντων τῶν ἐνόντων. καὶ τὸ πίνειν δὲ εἰς μέσους, ἢ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάσσοντας, καὶ τοῖς ἑβδομάσιν ἔργων ἐφάπτεσθαι, διαφερόντως ἰουδαίων ἁπάντων. οὐ μόνον γὰρ τροφὰς ἑαυτοῖς εἰς ἡμέρας μιᾶς προσκαλύουσιν, ὡς μὴ δοκεῖ πῦρ ἀνάπτειν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ἀλλ' οὐδὲ σκεῦός τι μετακινῆσαι διανοοῦνται, οὐδὲ ἀποπατοῦσιν. τοῖς δὲ ἄλλαις ἡμέραις βάθρον ὀρύσσοντες βάθος πηλίνου τῇ σκαλίδι, τοιοῦτον γάρ ἐστι τὸ διδόμενον ὑπ' αὐτῶν ἀξινίδιον τοῖς νεοσυλλέκτοις, καὶ περικαλύψαντες ἱματίου ὡς μὴ τὰς αὐγὰς ὑβρίζοιεν τοῦ θεοῦ, διανεύουσιν εἰς αὐτὸν, ἔπειτα τοῦ ἀνορυχθέντος γῆν, ἐφέλκουσιν εἰς τὸν βόθρον, καὶ τοῦτο μιοῦσι τοὺς ἐρημοτέρους τόπους σκλεγόμενοι. καὶ περὶ μὲν φυσικῆς οὔσης τῆς τῶν σωματικῶν λυμάτων ἐκκρίσεως, ἀπολούεσθαι μετ' αὐτοῦ, καθάπερ μεμιαμμένοις ἔθνος. διήρηται δὲ κατὰ χρόνον τῆς ἀσκήσεως, εἰς μοίρας τέσσαρας, καὶ ποσοῦτον οἱ μεταχρέστεροι τῶν προγενεστέρων ἐλαττοῦνται, ὡς τι εἰ ψαύσειαν αὐτῶν ἀνόσιον ἀπολούεσθαι; καθάπερ ἀλλοφύλῳ συμφυρέντας. καὶ μακροβίους μὲν ὡς τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ ἑκατὸν φαίνεσθαι ἔτη, διὰ τὴν ἀπλότητα τῆς διαίτης, ἔμοιγε δοκεῖν, καὶ τὴν εὐταξίαν. καταφρονητὰς δὲ τῶν δεινῶν, καὶ τοὺς μὲν ἀλγηδόνας νικῶντες τοῖς φρονήμασι, τὸν δὲ θάνατον εἰ μετ' εὐκλείας προσοίσει, νομίζοντες ἀθανασίας ἀμείνω. διήλεγξε δ' αὐτῶν ἐν ἅπασι τοὺς ψυχὰς, ὁ πρὸς ῥωμαίους πόλεμος. ἐν ᾧ σπαρτόμενοι, καὶ λυγιζόμενοι, καὶ φλεγόμενοί τε, καὶ κλωμένοι, καὶ διὰ παντὸς ὁδεύοντες τῶν βασανιστηρίων ὀργάνων, ἵνα μὴ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην, ἢ φάγωσί τι τῶν ἀσυνήθων αὐτοῖς, ἕτερόν τι ὑπομένουσι παθῶν, ἀλλ' οὐδὲ κολακεῦσαι πρὸς τοὺς αἰχιζομένους, ἢ δακρῦσαι. μειδιῶντες δὲ ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, καὶ καταγελῶντες τῶν τοὺς βασάνους προσφερόντων, ἐθυμοῦτο τοῖς ψυχαῖς ἡφίεσαν, ὡς πάλιν κομιούμενοι. καὶ γὰρ ἔρρωται παρ' αὐτοῖς ἥδε ἡ δόξα, φθαρτὰ μὲν εἶναι τὰ σώματα, καὶ τὴν ὕλαν οὐ μόνιμον αὐτοῖς. τὰς δὲ ψυχὰς ἀθανάτους ἀεὶ διαμένειν. καὶ συμπλέκεσθαι μὲν ἐκ λεπτοτάτου φοιτώσας αἰθέρος, ὥσπερ εἱρκταῖς τοῖς σώμασιν ἐγγυῆ τὴν φυσικὴν καταπαυομένας. ἐπειδὰν δὲ ἀνεθῶσι τῶν κατὰ σάρκα δεσμῶν, οἷον δὴ μακρᾶς δουλείας ἀπηλλαγμένας, οὕτω χαίρειν καὶ μετεώρους φέρεσθαι. καὶ τοῖς μὲν

A Illis quidem sacramentis, ac ritibus obligatus, neque capere ab aliis oblatum cibum potest. herbas vero pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerumque miserati, extremum spiritum agentes receperunt: sufficientem pro peccatis eorum quæ usque ad mortem adduxerit, pœnam luisse censentes. In judiciis vero sunt B diligentissimi atque justissimi. Disceptant autem non minus quam centum in unum coacti: quod autem his decretum fuerit, immobile manet: Veneratio qvoqve aptid eos post Deum magna legislatoris est: ita ut si quis eum blasphemaverit, morte damnetur. Senibus vero obedire & plurium quorumque decreto, probabile arbitrantur officium. Cum simul C denique sederint decem, nullus unus novem loquitur invitis. Expuere quoque in medium eorum, vel in dexteram sui partem, quisque devitat. Sabbatis qvoque operationem aliquam contigisse, omnibus Judæis diligentius cavent: neqve cibum sibi solum pridie præparant, ne videlicet illo die ignem accendant: sed neque vas aliquod transponere audent, imo nec alvum purgant. Aliis autem diebus fodientes foveam D uno pede altam σκαλίδι, hoc est, illa dolabella quam tradi nuper accedentibus diximus, dimissa veste sese diligentissimè contegentes, ne scilicet splendori divino injuriam faciant, in eadem fovea ab onere ventris levantur, ac deinceps terram quam effoderant reducunt: idqve ipsum faciunt in locis secretissimis: & cum naE turalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, ut quasi ab immunditia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundum susceptæ abstinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantumq; hi qui juniores sunt, inferiores præcedentibus æstimantur, ut si aliqvos eorum contigerint, quasi à contrectatu alienigenæ diluantur. Vivunt autem quam longissimè, ita ut F plurimi eorum usque ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem victus, ut equidem puto, & institutionem bene in omnibus ordinatam. Sunt etiam contemptores adversorum: cruciatus siquidem vincunt firmitate consilii: Mortem vero, si cum decore obeunda sit, judicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negotiis animos, bellum qvod gestum est cum Romanis. Tunc siquidem per artuum conG fractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeuntes, ut videlicet vel in legislatoris aliquid loqverentur injuriam, vel ciborum quippiam qvod non solent, ederent, ad neutrum horum potuerunt compelli: sed neque deprecari suos tortores, aut inter ipsa fiere supplicia: in mediis quinimo cruciatibus subridentes, & eis qui tormenta admoverant illudentes, constanter animas cum qvadam hilaritate reddebant, scilicet quasi qui eas essent denuo recepturi. Opinio qui pe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora materiamque eorum non esse perpetuam: animas autē immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeantes, quasi carceribus ita corporibus implicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Cum vero fuerint a carnalibus relevatæ vinculis, qvasi de servitute longissima liberatas, ita ilico lætari eas, sublimesque ferri. Et quidem

bonas concinentes in hoc Græcorum ſententiis, A pronuntiant ultra Oceanum degere, ubi eis ſit repoſita perfruitio: illic quippe eſſe regionem, quæ neque imbribus, neqve nivibus, neqve æſtibus aggravetur; ſed qvam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aſpirans amœnet. Malis autem animabus procelloſa loca & hyberna delegant, plena gemitibus exercendarum ſine fine pœnarum. Videntur autem mihi ſecundum B hanc ipſam intelligentiam Græci qvoqve fortibus ſuis, qvos Heroas & ſemideos vocaverunt, beatorum inſulas ſequeſtraſſe: improborum autem animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quoſdam commentati ſunt, Siſyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidem immortales eſſe animas exiſtimantes, ob adhortationem utique C virtutis dehortationemque nequitiæ: bonos quippe fieri in hujus vitæ conſervatione meliores, per ſpem bonorum etiam poſt lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari æſtimantes: qvoniam etſi in hujus vitæ ſpatio latuerint, poſt obitum tamen ſint immortalia tormenta paſſuri. Hæc ſunt ergo quæ Eſſeni de divinitate animæ philoſophantur, plane D illecebram inevitabilem eis qui ſemel de eorum ſapientia guſtaverint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura noſſe promittant, ſacris videlicet libris, & variis ſanctificationibus, prophetarumque dictis à primis ætatibus adhærentes: raro autem accidit ut prædictiones eorum fruſtratio conſequatur. Eſt autem aliud etiam Eſſenorum collegium, cibos quidem & mores E legeſque ſimiles cum prioribus habens, diſtans vero opinione de conjugio. Maximam ſiquidem vitæ hominum partem, ſucceſſionem ſcilicet, amputare eos qui abſtineant nuptiis arbitrantur: quippe ſi in eandem velint omnes ire ſententiam, defecturum confeſtim genus humanum. Nihilominus autem cum tanta ipſi F moderatione conveniunt, ut per triennium explorent valetudinem fœminarum: & ſi conſtanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia aſciſcunt. Nemo tamen eorum cum prægnante concumbit: ut oſtendant, qvod nuptias non voluptatis, ſed liberorum cauſa inierint. Lavantibus autem fœminis, ita ut viris perizomatum ineſt amictus. Tales ſunt mores G hujus collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Phariſæi dicuntur, qui certiorem legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent, ut fato & Deo univerſa deputent: & quidem vel agere quæ juſta ſunt, vel negligere, ſecundum majorem partem eſſe in hominibus profitentur: adjuvare tamen in ſingulis & fatum. Animam autem omnem quidem incorruptam eſſe, tranſire autem in alia corpora ſolas bonorum, improborum vero interminabili ſupplicio cruciari. Sadducæi porro, ſecundus ordo, fatum omnino negant: & Deum extra omnem mali patrationem inſpectionemq; conſtituunt. Ajunt autem electioni hominum vel bonum, vel malum eſſe propoſitum: & ſecundum voluntatem propriam, alterutrum unicuique contingere. Animarum autem generaliter vel ſupplicia denegant vel honores. Et Phariſæi quidem ſociales: & qvi ſtudeant ſe mutua dilectione complecti: Sadducæi vero & inter ſe feris moribus diſcrepantes,

ἀγαθοῖς, ὁμοδοξοῦντες πᾶσιν ἑλλήνων, ἀποφαίνονται τὴν ὑπὲρ ὠκεανὸν διαιτᾶσθαι δικαιοῦσιν, καὶ χῶρον, οὔτε ὄμβροις, οὔτε νιφετοῖς, οὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ὃν ἐξ ὠκεανοῦ πρᾶος ἀεὶ ζέφυρος, ἐπιπνέων ἀναψύχει, τοῖς μὲν φαύλοις ζοφώδη, καὶ χειμέριον ἀφορίζοντες μυχόν, γέμοντα τιμωριῶν ἀϊδίων. δοκοῦσι δέ μοι κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἕλληνες, τοῖς τε ἀνδρείοις αὐτῶν, οὓς ἥρωας καὶ ἡμιθεοὺς καλοῦσι, τὰς μακάρων νήσους ἀναπεπτεικέναι. τοῖς δὲ τῶν πονηρῶν ψυχαῖς, καθ' ᾅδου τὸν ἀοίκητον χῶρον, ἔνθα καὶ κολαζομένους τινὰς μυθολογοῦσι, σισύφους καὶ τανταλους, καὶ ἰξίονας, καὶ τιτυούς, πρῶτον μὲν ἀϊδίους ὑφιστάμενοι τὰς ψυχάς, ἔπειτα εἰς ἀναστροπὴν ἀρετῆς καὶ κακίας ἀποτροπιάν. τοὺς τε γὰρ ἀγαθοὺς γίνεσθαι, καὶ τὸν βίον ἀμείνους, ἐλπίδι τιμῆς καὶ μὴ τοῦ τελευτᾶν, τῶν τε κακῶν ἐμποδίζεσθαι τοὺς ὁρμὰς δέει, μεταδοκιμάτων. εἰ καὶ λάθοιεν ἐν τῷ ζῆν, μὴ τοῦ ἀθάνατον τιμωρίαν ὑφέξειν. ταῦτα μὲν οὖν ἐστιωσὶ περὶ ψυχῆς θεολογοῦσιν, ἀφυκτον δέλεαρ τοῖς ἅπαξ γευσαμένοις τῆς σοφίας αὐτῶν ἐγκαθιέντες. εἰσὶ δ' οἳ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν ἐπαγγέλλονται, βίβλοις ἱεραῖς, καὶ διαφόροις ἁγνείαις, καὶ προρρήσεσι προφητῶν ἐκφαίνοντες ἐμπειροτέρου μόνοι. σπάνιον δ' ἔστιν ὅτε τὰς προαγορεύσεις ἀστοχήσουσιν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον ἐστιωτῶν τάγμα, ὃ διαιτᾶν μὲν καὶ ἔθη καὶ νόμιμα τοῖς ἄλλοις ὁμοφρονοῦν, διαιρεῖσθαι δ' ἐκ τῆς κοινῆς γάμου ἕξεως. μέγιστον γὰρ ἀποκόπτειν οἴονται τοῦ βίου μέρος τὴν διαδοχήν, τοὺς μὴ γαμοῦντας, μᾶλλον δὲ πάντας τὸ αὐτὸ φρονήσαι, σκαλιπεῖν ἅπαν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων. δοκιμάζουσι μέντοι τελείας τὰς γαμετὰς, ἐπειδὰν τρεῖς καθαρθῶσιν ἐν πείρᾳ τοῦ δυνήσεσθαι τίκτειν, οὕτως ἄγονται, τῆς δ' ἐγκύμοσιν οὐκ ὁμιλοῦσιν, ἐνδεικνύμενοι, τὸ μὴ δι' ἡδονὴν, ἀλλὰ παίδων χρείαν γαμεῖν. λουτρὰ δὲ τῆς γυναικὸς ἀμπεχομένας ἐνδύματα, καθάπερ τοὺς ἄνδρας ἐν περιζώμασι. τοιαῦτα μὲν ἔθη τοῦδε τοῦ τάγματος. δύο δὲ τῶν πρότερον, φαρισαῖοι μέν, οἱ δοκοῦντες μετ' ἀκριβείας ἐξηγεῖσθαι τὰ νόμιμα, καὶ τὴν πρώτην αἵρεσιν ἀπάγοντες αἵρεσιν, εἱμαρμένῃ τι καὶ θεῷ προσάπτουσι πάντα. καὶ τὸ μὲν πράττειν τὰ δίκαια, καὶ μὴ, κεῖσθαι τὸν πολὺν ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις κεῖσθαι. βοηθεῖν δὲ ἑκάστῳ, καὶ τῷ εἱμαρμένῃ. ψυχὴν δὲ πᾶσαν μὲν ἄφθαρτον μεταδιδόναι δὲ εἰς ἕτερον σῶμα, τοῦ τῶν ἀγαθῶν μόνον. τοῦ δὲ τῶν φαύλων, ἀϊδίῳ τιμωρίᾳ κολάζεσθαι. σαδδουκαῖοι δὲ τὸ δεύτερον τάγμα, τὴν μὲν εἱμαρμένην παντάπασιν ἀναιροῦσι, καὶ τὸν θεὸν ἔξω τοῦ ῥᾳδίου τι κακὸν, ἢ ἐφορᾶν τίθενται. φασὶ δὲ ἐπ' ἀνθρώπων ἐκλογῇ, τὸ καλὸν καὶ τὸ κακὸν προκεῖσθαι. καὶ τὸ κατὰ γνώμην ἑκάστῳ τούτων ἑκάτερον προσιέναι. ψυχῆς τε τοῦ διαμένειν, καὶ τὰς κάτω ἅδου τιμωρίας καὶ τιμὰς ἀναιροῦσι. καὶ φαρισαῖοι μὲν φιλάλληλοί τε, καὶ τὴν εἰς τὸ κοινὸν ὁμόνοιαν ἀσκοῦντες· σαδδουκαῖοι δὲ, κατὰ πρὸς ἀλλήλους τὸ ἦθος ἀγριώτεροι, ἀπὸ

οὗτοι ἐπιμιξίαι πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀπηνεῖς ὡς πρὸς ἀλλοτρίους. τοιαῦτα μὲν τῶν ἐν Ἰουδαίοις φιλοσοφούντων εἶχον εἰπεῖν.

ΚΕΦ. ιγ.

Τῆς ἀρχελάου ἐθναρχίας μεταπεσούσης εἰς ἐπαρχίαν οἱ λοιποὶ, Φίλιππός τε καὶ Ἡρῴδης ὁ κληθεὶς Ἀντίπας, διῴκουν τὰς ἑαυτῶν περιοχάς. σαλώμη γὰρ τελευτῶσα, Ἰουλίᾳ τῇ Σεβαστοῦ γυναικὶ τέλη τε αὐτῆς τοπαρχίαν καὶ Ἰάμνιαν, καὶ τοὺς ἐν Φασαηλίδι Φοινικῶνας κατέλιπεν. μεταβάσης δὲ εἰς πρεσβύτερον τὸν Ἰουλίας υἱὸν τὰ Ῥωμαίων ἡγεμονίας, μετὰ τὸν αὐγούστου τελευτὴν, ἀφηγησαμένων τῶν πραγμάτων ἔτεσιν ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα, μησὶ δὲ καὶ ἡμέραις δυσὶν, διαμείναντες ἐν τῇ τετραρχίαις, ὅ τε Ἡρῴδης καὶ Φίλιππος, ὁ μὲν πρὸς τῇ Ἰορδάνου πηγαῖς ἐν Πανεάδι πόλιν κτίσει καισάρειαν, καὶ ἐν τῇ κάτω γαυλανιτικῇ, Ἰουλιάδα. Ἡρῴδης δὲ ἐν μὲν τῇ γαλιλαίᾳ, πετραίαν. ἐν δὲ τῇ περαίᾳ, Φερώνυμον Ἰουλίας.

ΚΕΦ. ιδ.

Πεμφθεὶς δὲ εἰς Ἰουδαίαν ὑπὸ τιβερίου πιλάτος νυκτὸς κεκαλυμμένας εἰς ἱεροσόλυμα παρεισκομίζει τὰς καισαρείους εἰκόνας, σημαίαν καλοῦσι. τοῦτο μὲν ἡμέραν μεγίστην τοῖς ἀρχὴν ἤγαγεν Ἰουδαίων. οἵτε καὶ ἐγγὺς πρὸς τὸν ὄψιν ἐξεπλάγησαν, ὡς πεπατημένων αὐτοῖς τῶν νόμων. οὐδὲν γὰρ ἀξιοῦσιν ἐν τῇ πόλει δείκηλον πίπτειν. καὶ πρὸς τὴν ἀγανάκτησιν τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἀθρόοι ἐκ τῆς χώρας λαὸς συνέῤῥυσεν. ἐρωτήσαντες δὲ πρὸς τὸν πιλάτον εἰς καισάρειαν, ἱκέτευον ἐξενεγκεῖν ἱεροσολύμων τὰς σημαίας, καὶ τηρεῖν αὐτοῖς τὰ πάτρια. πιλάτου δ' ἀρνουμένου πάλιν τὰ ἱκεσίαν. πλείους κατασπεσόντες ἐπὶ πέντε ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ἀκίνητοι διεκαρτέρουν. τῇ δ' ἑξῆς ὁ πιλάτος καθίσας ἐπὶ βήματος ἐν τῷ μεγάλῳ σταδίῳ, καὶ πρόσκλησιν ποιούμενος τὸ πλῆθος, ὡς ἀπειλήσων δῆθεν αὐτοῖς θέλων, δίδωσι τοῖς στρατιώταις σημεῖον, ἐκ συντάγματος κυκλώσασθαι τοὺς Ἰουδαίους τοῖς ὅπλοις. παρεστάσθη δὲ τριχῇ τῆς φάλαγγος, οἱ Ἰουδαῖοι μὲν ἀχανεῖς ἦσαν, πρὸς τὸ ἀδόκητον τῆς ὄψεως. πιλάτος δὲ κατακόψειν εἰπὼν αὐτοὺς, εἰ μὴ προσδέξαιντο τὰς καισαρείους εἰκόνας, γυμνοῦν τε ξίφη τοὺς στρατιώτας ἐνέδυεν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι καθάπερ ἐκ συνθήματος ἀθρόοι κατασπεσόντες, καὶ τὸν αὐχένας προὔβαλλον. ἑτοίμους εἰς ἀναίρεσιν σφᾶς ἑᾶσαι μᾶλλον. ἢ τὸν νόμον παραβλαβῆναι. ὑπερθαυμάσας δὲ ὁ πιλάτος τὸ τῆς δεισιδαιμονίας ἄκρατον, ἐκκομίσαι μὲν αὐτίκα τὰς σημαίας ἱεροσολύμων κελεύει. μετὰ δὲ πέντε, παραχὴν ἑτέραν ἐκίνει. τὸ ἱερὸν θησαυρὸν, καλεῖται δὲ κορβωνᾶς, εἰς κατωγωγὴν ὑδάτων ἐξανάλισκων. κατῆγε δὲ ἀπὸ σταδίων τριακοσίων. πρὸς τοῦτο δὲ πλῆθους ἀγανάκτησις ἦν, καὶ ἐπὶ πιλάτου παρόντος εἰς ἱεροσόλυμα, πρὸς τὸ βῆμα καθέδραν. ὁ δὲ, προῄδει γὰρ αὐτῶν τὸν παραχλεῦ. καὶ τῷ πλήθει τοὺς στρατιώτας ἐσκευασμένους ἐσθῆσιν ἰδιωτικαῖς κεκαλυμμένους ἐγκαταμείξας καὶ ξίφη μὲν χρῆσθαι κωλύσας, ξύλοις δὲ πάσειν τοὺς κεκραγότας ἐγκελευσάμενος, σύμβημα δίδωσιν ἀπὸ τοῦ βήματος. τυπτόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν πληγῶν, πολλοὶ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ καταπατηθέντες ἀπώλοντο.

A & converſatio eorum circa exteros inhumana. Hæc ſunt qvæ de Judæorum philoſophis dicenda reperi, nunc ad inceptum revertor.

CAP. VIII.

Archelai ethnarchia in provinciam redacta, reliqvi, id eſt, Philippus & Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias ſuas regebant. Salome enim moriens Juliæ Auguſti conjugi toparchiam quam rexerat, & Jamniam, & in Phaſaelide palmeta teſtamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Juliæ filium Romano imperio, poſt mortem ſcilicet Auguſti, qui præfuit rebus annis ſeptem & quinquaginta, menſibus ſex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis ſuis Herodes ac Philippus: hic quidem juxta fontes ipſos, è quibus Jordanis flumen exoritur, in Paneade condidit civitatē, qvam Cæſareā vocavit: aliamq; in inferiore Gaulanitide, quam Juliadē nominavit. Herodes vero in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autē cognominem Juliæ. Miſſus autē à Tiberio in Judæam Pilatus, cum curandam accepiſſet regionem, nocte intempeſta opertas in Hieroſolymam intulit imagines Cæſaris, quæ res poſt triduum ingentem inter Judæos ſuſcitavit tumultum: nam qui aderant ſtupore permoti ſunt, quaſi jam profanatas leges ſuas viderent. Nullū enim fas eſſe collocari in urbe ſimulacrum. Ad querelam autem eorum qui in civitate erant, ſubito etiam ex agris multitudo confluxit. Euntes autem ilico Cæſaream ad Pilatum, intentiſſime deprecabantur, ut ab Hieroſolymis auferrentur imagines, & eis jura patria ſervarentur. Pilato autem ſupplicantibus abnuente, circa domum ejus proni corruerunt: & immobiles quinque diebus continuis noctibusque manſere. Poſt autem Pilatus tribunal aſcendens, ſtudio magno convocat multitudinem Judæorum, quaſi qui eis vellet dare reſponſum: cum ſubito milites accepto ſigno (ſic enim jam fuerat præparatum) armati circumſteterunt Judæos: circundataque triplici acie, Judæi quidem ſtuporis erant pleni, videntes inſperatam rerum faciem. Tunc Pilatus denuncians trucidaturum ſe omnes, niſi imagines Cæſaris ſuſciperent, annuit militibus ut educerent gladios. Judæi autem quaſi uno conſilio omnes ſubito corruerunt, & cervices nudatas excipiendis ictibus pararunt, vociferantes univerſos ſe interfici magis velle quam legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem ſtudium populi demiratus, confeſtim de Hieroſolymis ſtatuas juſſit auferri. Deinde vero conturbationem alteram commovebat: Eſt apud eos ſacer theſaurus quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarum juſſit expendere: erat autem inducenda aqua ab ſtadiis trecentis. ob hoc itaque vulgi oriebantur querelæ: ita ut etiam Pilati qui Hieroſolymam venerat, cum clamore circumdarent tribunal. Ille autem præviderat tumultum eorum: ſiquidem populo permiſcuit armatos milites, qui tunc eſſent privatorum veſtibus induti: præcepitque ut gladiis quidem non uterentur, fuſtibus autem acclamantes ferirent. Sicq; compoſitis rebus, dat ex tribunali ſignū, confeſtimq; cædebantur Judæi: quorū multi quidē plagis, multi vero ſe invicem conculcantes, in fuga miſera contritione perierunt.

De Pilati regimine. Ant. lib. 18. cap. 5.

Ant. lib. 18. cap. 7.

Tunc ad calamitatem interfectorum ſtupens multitudo conticuit: atque ob hoc accuſator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Ariſtobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non ſuſcipiente accuſationem, reſidens Romæ & reliquorum quidem potentium notitias ambiebat: maximis autem colebat officiis Germanici filium Cajum, cum adhuc eſſet privatus. Et quodam die inter copioſum epularum apparatum, quibus eum demerebatur, ad ultimum extenſis manibus, aperte Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctorum videre. Hoc cum quidam e familiaribus ejus Tiberio nunciaſſet, ſtatim concludi juſſit Agrippam, qui ſub grandi ærumna, uſque ad mortem Tiberii, in carcere per menſes ſex terebatur. Sed defuncto eo, poſt regnum annorum duorum & viginti, ſex menſium, trium dierum, ſuccedens in imperium C. Cæſar abſolvit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (jam enim is deceſſerat) ei tradidit, regemque appellavit. Cum veniſſet autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per invidiam ſuſcitavit. Irritabat autem eum maxime in ſpem regni Herodias uxor exprobrans ei ſocordiam, & dicens, quia per id quod noluerat ad Cæſarem navigare, careret poteſtate majore. nam cum Agrippam ex privato regem feciſſet, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes venit ad Cajum, a quo ob avaritiam vehementer increpitus, ad Hiſpaniam fugit: ſecutus eum quippe fuerat accuſator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæſar adjecit. Atque ita Herodes quidem in Hiſpania, peregrinante ſecum etiam uxore, deceſſit.

Ant. lib. 18. cap. 14.

CAP. IX.

De ſuperbia Caji, & Petronio præſide.

CAjus vero Cæſar in tantum contumelioſe abuſus eſt fortuna, ut etiam & Deum ſe putaret & vellet vocari. Patriam quoque ſuam multorum nobilium cæde truncavit. Extendit autem impietatem ſuam etiam in Judæam: Petronium denique cum exercitu Hieroſolymam miſit, præcipiens ut in templo ſtatuas ejus locaret: quas niſi ſuſciperent Judæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam vero multitudinem captivaret. Permovebat autem hoc profecto Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multiſque e Syria auxiliaribus properabat in Judæam ex Antiochia. Judæorum vero quidam non credebant famæ bellum nuntianti. qui vero credebant, nihil reſiſtendo poterant comminiſci. Celeriter autem in omnes pervadit metus, nam jam Ptolemaidem pervenerat exercitus. Eſt autem hæc civitas Galilææ littore in magno campo ſita: circundatur autem montibus ab Orientali plaga per ſexaginta ſtadia diſparatis, ſed ad Galilæam pertinentibus: à meridiana autem Carmelo, qui abeſt ſtadiis centum viginti: a Septentrionali qvoqve monte qui eſt altiſſimus, qvem vocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autem diſtat ſtadiis centum. Ab ea autem urbe diſtans duobus ſtadiis præterlabitur fluvius, qvem vocant Beleum, exiguus prorſus: cui prope eſt ſepulcrum Memnonis, habens juxta ſe

Ant. lib. 18. cap. 15.

Α ωσὸς ὃ τὸν συμφορὰν τῶν ἀνηρημένων καταπλαγὲν τὸ πλῆθος, ἐσιώπησε.

ΚΕΦ. ιε.

Κὰν τούτῳ κατήγορος Ἡρώδου ὁ τετραρχοῦντος Ἀγρίππας υἱὸς Ἀριστοβούλου οὗ ὁ πατὴρ Ἡρώδης ἀπέκτεινε, πρὸς Γάϊον ἐγένετο πρὸς Τιβέριον. ὃ δὲ μὴ προσδεξαμένου τὴν κατηγορίαν, μόνων ὅπη ῥώμης, τοὺς τε ἄλλους τῶν γνωρίμων ἐθεράπευε, καὶ μάλιστα τὸν γερμανικοῦ παῖδα Γάϊον, ἰδιώτην ἔτι ὄντα. καί ποτε ἐστιῶν αὐτὸν, τά τε ἄλλα πολυτελῶς ἐφιλοφρονεῖτο, καὶ πολλάκις τὰς χεῖρας ἀνατείνας φανερῶς, ηὔξατο ταχὺ τὸν αὐτὸν θεάσασθαι τῶν ὅλων δεσπότην, δοκοῦντος τοῦ Τιβερίου. τοῦτο τις τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ ἀγγείλας Τιβερίῳ, καὶ ὃς ἀγανακτήσας, ἔρριψεν τὸν Ἀγρίππαν, καὶ μετὰ κακίας εἶχεν ὅτι μέσος ἐξ ἐν δεσμωτηρίῳ, μέχρις αὐτὸς ἐτελεύτησεν ἡγεμονεύσας ἔτη δύο πρὸς τοῖς ἑπτὰ, καὶ τρεῖς ἡμέρας ὅτι μησὶν ἑξῆς.

ΚΕΦ. ις.

Ἀποδειχθεὶς ὁ Γάϊος Καῖσαρ, ἀνῆκέ τε τῶν δεσμῶν τὸν Ἀγρίππαν, καὶ τῆς Φιλίππου τετραρχίας, πρὸς τοῖς ἑπτὰ ἔτεσι, καὶ βασιλέα. ὁ δὲ μεμφομένου ὃ εἰς τὴν ἀρχὴν Ἀγρίππας, φθόνῳ τὴν ἡγεμονίαν τετράρχου διηλέγχειν ὑπειρόμενος. ἐνῆγε δὲ μάλιστα τὸν εἰς ἐλπίδα βασιλείας, ἡρωδιὰς ἡ γυνὴ, καταπικραίνουσα τὸν ἄνδρα, καὶ φαμένη ὠφελεῖν τὸ μὴ βούλεσθαι πολεῖν ὅπλα κρείσσονος μείζονος ἀρχῆς. ὅπου γὲ Ἀγρίππας ἐξ ἰδιώτου βασιλέα πεποίηκεν, ὅπου γε ἂν ἐκεῖνον Ἀγρίππας ἐκ τετράρχου. πρὸς ταῦτα ἀνατεινθεὶς Ἡρώδης, ἦκε πρὸς Γάϊον, ὑφ' οὗ τῆς πολυνεξίας ἐπιτιμᾶται φυγῇ εἰς Ἱσπανίαν. ἠκολούθησε γὲ αὐτῷ κατήγορος Ἀγρίππας, ᾧ καὶ τὴν τετραρχίαν τὴν ἐκείνου προσέθηκε Γάϊος. καὶ Ἡρώδης μὲν, ἐν Ἱσπανίᾳ συμφυγούσης αὐτῷ καὶ τῆς γυναικὸς πλουτῶ.

ΚΕΦ. ιζ.

Γάϊος ὃ Καῖσαρ ὅπλα ποιοῦντα ἐξέβεσεν ἐκ τὴν τυχὸν, ὡς τι δεῖν μὲν αὐτὸ καὶ δοκεῖν, καὶ βούλεσθαι καὶ καλεῖσθαι, τῶν τε ἀγχεσάτων ἀνδρῶν ἀκριβῆσαι τὴν πατρίδα. ἐκτεῖναι ὃ τὰ ἀσέβειαν, καὶ ὅπλα δεινοὺς. πετρώνιον γοῦν μὲ στρατιᾶς ἐπὶ ἱεροσολύμων ἐπεμψεν ἐγκαθιδρύσοντα τὸν ναὸν πᾶσι ἀγάλμασιν αὐτὸ, προσάξας εἰ μὴ δέξοιντο ἰουδαῖοι, τοὺς τε κωλύοντας ἀνελεῖν, καὶ πᾶν τὸ λοιπὸν ἔθνος ἐξανδραποδίσασθαι. θεὸς ὃ ἄρα τῶν προσταγμάτων ἐμελλε. καὶ πετρώνιος μὲν σὺν τρισὶ τάγμασι καὶ πολλοῖς ἐκ τῆς συρίας συμμάχοις, εἰς τὴν ἰουδαίαν ἤλαυνεν ἐκ τῆς ἀντιοχείας. ἰουδαίων ὃ, οἱ μὲν ἠπίστουν ἐπὶ τοῖς τοῦ πολέμου φήμαις, οἱ ὃ πιστεύοντες ἦσαν ἐς ἀμηχανίαν προς τὴν ἄμυναν. ταχὺ ὃ ἐχώρει λόγῳ πάντων τὸ δέος. ἤδη γὰρ οὔσης εἰς τὴν πτολεμαΐδα τῆς στρατιᾶς, προσῆσαν δὲ ἡ πόλις αὕτη τῆς γαλιλαίας ὠφέλιμος ἐς τὸ μέγα πεδίον ἐκτεινομένη, πρὸς ἑκατὸν ὃ ὀρεσιν ὄρη μὲν ἐς προς ἀνατολὰς κλίματος ἀπὸ σταδίων ἑξήκοντα, τὴν τῆς γαλιλαίας. ἀπὸ ὃ μεσημβρινοῦ, τὸ καρμήλου διέχοντι σταδίους ἑκατὸν ἔκοσι. τὸ ὃ ὑψηλότατον, κατ' ἄκρον ὁ καλέσι κλίμακα τυρίων οἱ ὄπιχώριοι, ἑστὼς ὃ σταδίους ἀφέστηκεν ἑκατόν. ὃ ὃ ἄστυς ἀπὸ δύο σταδίων ὁ καλέμενος βήλεος ποταμὸς ὠφελεῖ πεντάπασιν ὀλέγος, παρ' ὧ τὸ μέμνονος μνημεῖον ἐστιν, ἔχον ἐγγὺς αὐτὸ

τύμβ

τῶν ἑκατὸν πήχεων βαθύμετρον ἄξιον, κυκλοτερὴς μὲν γάρ ἐστι, καὶ κοίλος, ἀναδίδωσι δὲ τῷ ὑαλίνῳ ψάμμον, ἣν ὅταν ἐκπεσοῦσαι πολλαὶ πλοῖα παρέχωσι, πάλιν ἀναπληροῦται τὸ χωρίον; καταφερόντων μὲν ὥσπερ ἐπίτηδες τῶν ἀνέμων εἰς αὐτὸ, τῷ ἔχωθεν δὲ γέλῳ ψάμμον, τῇ δὲ μετάλλου πᾶσαν ὑέως μεταβαλλόντος εἰς ὕαλον, θαυμασιώτερον τοῦτό μοι δοκεῖ, τὸ τῷ ὑπερχυθεῖσαν ὕαλον ἐκ τοῦ τόπου πάλιν γίνεσθαι ψάμμον εἰκαίαν. τὸ μὲν οὖν χωρίον τοῦτο, τοιαύτην ἔληφε φύσιν. ἰουδαῖοι δὲ μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἀθροισθέντες εἰς τὸ πεδίον τὸ πρὸς πτολεμαΐδα, καθικέτευον τὸν πετρώνιον, ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων πρῶτον, ἔπειτα ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὁ δὲ πρός τε τὸ πλῆθος, καὶ τοὺς δεήσεις ἐνδοὺς, τῷ μὲν φραπάν, καὶ τοὺς ἀνδριάντας, ἐν πτολεμαΐδι κατέλιπε. προελθὼν δὲ εἰς τὸν γαλιλαίαν, καὶ συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ τοὺς γνωρίμους πάντας εἰς τὸν τιβεριάδα, τόν τε ῥωμαίων διεξῆλθε δύναμιν, καὶ τὰς καίσαρος ἀπειλὰς, ἔπειδὴ καὶ τῶν ἀξιώσιν ἀπέφλεγεν ἀγανώμονα. πάντων γὰρ τῶν ὑποτεταγμένων ἐθνῶν, ἔτι πολλὴν συγκαθιδρυκότων τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τὰς καίσαρος εἰκόνας, τὸ μόνους ἐκείνους ἀντιπαίειν πρὸς τοῦτο, χεδὸν ἀφιεμένων εἶναι καὶ μεθ' ὕβρεως. τῶν δὲ τὸν νόμον, καὶ τὸ πάτριον ἐθος προτεταμένων, καὶ ὡς οὐδὲ θεοῦ τι δείκηλον, οὐχ ὅπως ἀνδρὸς, οὐ κᾶν ναὸν μόνον, ἀλλ' οὐδὲ ἐν οἰκίᾳ τινὶ τόπῳ τῆς χώρας θέμις ἔστιν εἶναι, ὑπολαβὼν ὁ πετρώνιος, ἀλλὰ μὲν καὶ ἐμοὶ φυλακτέος ὁ τοῦ δεσπότου νόμος ἔφη. ὠθήσας δὲ αὐτὸν, καὶ φησὶ μὴν ὑμῶν, ἐπιλοῦμαι δικαίως. πολεμήσῃ δὲ ὑμᾶς ὁ πέμψας ἐμὲ, οὐκ ἐγώ. καὶ γὰρ αὐτὸς ὥσπερ ὑμεῖς ὑπήκοος μοι πρὸς ταῦτα τὸ πλῆθος πᾶν ἕτοιμον, πρὸς δὲ νόμου παρεῖναι ἑτοίμως ἔχειν. καταπέλας δὲ ὁ πετρώνιος αὐτῶν τῷ βωμῷ, πολεμήσετε ἔφην ἄρα καίσαρι; καὶ ἰουδαῖοι, ὑπὲρ μὲν καίσαρος, καὶ δὴ δήμου τῶν ῥωμαίων, θύειν τῆς ἡμέρας θύσιν ἔφασαν. εἰ δὲ βούλεται τὰς εἰκόνας ἐγκαθιδρύειν, πρότερον αὐτὸν δεῖν ἅπαν τὸ ἰουδαίων ἔθνος προθύεσθαι. παρέχειν δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἑτοίμους εἰς σφαγὰς, ἅμα τέκνοις καὶ γυναιξίν. ἐπὶ τούτοις θόρυβος καὶ οἰκτος εἰσῆλθε τὸν πετρώνιον, τῆς τε ἀνυπερβλήτου θρησκείας τῶν ἀνδρῶν, καὶ δὴ πρὸς θάνατον ἑτοίμου φρονήματος. καὶ τότε μὲν ἀπράκτοι διελύθησαν. τῇ δ' ἑξῆς, ἀθροίσας τοὺς δυνατοὺς κατ' ἰδίαν, καὶ τὸ πλῆθος ἐν κοινῷ συλλέγων, ποτὲ μὲν παρεκάλει, ποτὲ δὲ συνεβούλευεν. τὸ μέν τοι πολὺ διπλοῦν τοῦ τε ῥωμαίων ἐπανατεινόμενος ἰσχύι, καὶ τοὺς ἰδίους θυμοὺς, τοῦ τε ἰδίαν πρὸς τούτοις ἀνάγκην. πρὸς δὲ μηδεμίαν πεῖραν ἐνδιδόντων, ὡς ἐώρα καὶ τοῦ χωρίου κινδυνεύοντος ἄσπορον μεῖναι, κατὰ γὰρ ὥραν σπόρου πεντήκοντα ἡμέρας δεχὰς διετέλεσεν αὐτῶν τὰ πλήθη, πλεῖστον ἀθροίσας αὐτοὺς καὶ ὠθήσας κινδυνεύειν ἐμοὶ μᾶλλον ἢ σοί; ἢ γὰρ θεοῦ συνεργοῦντος

A centum fere cubitorum ſpacium, ſed admiratione digniſſimum. Eſt enim ſpecie vallis rotundæ, vitream emittens arenam: quam cum exhauſerint multæ naves, pariter accedentes, locus idem rurſus impletur. Venti ſiquidem quaſi dedita opera, convehunt illuc de circumſtantibus ſuperciliis arenam iſtam, utique communem. locus autem metalli, ſtatim in vitrum quod ſuſceperit mutat. Mirabilius quoqve mihi illud videtur, qvod jam converſæ arenæ in vitrum, quæcunque pars ſuper margines loci ipſius fuerit jacta, in vulgarem arenam denuo convertitur. Igitur loci quidem illius natura talis eſt. Judæi autem cum mulieribus & filiis collecti in campum, in quo eſt ſita Ptolemæis, Petronio ſupplicabant, principio ob patrias leges, deinceps vero etiam pro ſuo ſtatu. Ille autem ob multitudinem precantium, & precum inflexus, exercitum quidem & ſtatuas in Ptolemaide reliquit; procedens autem in Galilæam, & convocans in Tiberiadem tam populum Judæorum quam omnes eorum nobiles, & vim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæſaris: his addens, quod & contumelioſa eſſet ſupplicatio Judæorum: cum omnes ſiquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in ſuis urbibus inter reliquos deos, imagines quoque Cæſaris locaviſſent, ſoli Judæi iſtud abnuerent. hoc ſiquidem quaſi ab imperio deficere eſſet; etiam cum injuria præſidentis. Illis vero contra hæc legem moresque patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem ſimulacrum, nedum hominis, nec ſolum in templo, ſed neque in profano aliqvo totius regionis loco fas ſibi eſſet locare: arripiens dictum Petronius, reſpondit: Sed & mihi mei domini lex ſervanda eſt, ſi eam quippe tranſgrediar, vobiſque parcam, juſte animadverſionem ſubibo. Impugnabit ſanè vos non Petronius, ſed ille à quo ſum miſſus, nam & ipſe æque ac vos cogor implere quæ juſſa ſunt. Ad hæc tota multitudo unanimiter ſuclamavit, ante legis temerationem omnem ſe libenter ſubire perniciem. Sedato autem eorum clamore Petronius ait: Pugnare ergo adverſus Cæſarem eſtis parati? Reſponderunt Judæi, pro Cæſare quidem & populo Romano ſe per dies ſingulos offerre ſacrificia: ſi autem in templo imagines æſtimet collocandas, debere eum totam Judæorum gentem prius immolare: præbere ſe qvippe jugulos cum mulieribus & parvulis ei, qui interficere voluiſſet. Ad hæc admiratio Petronium miſeratioque perſuaſit, intuentem & inſuperabilem religionem virorum, & tantum vulgus ad mortem conſtanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus receſſerunt. Poſtridie autem ac deinceps ſummates eorum privatim viritimqve compellans, populum qvoqve publicè alloqvens, nunc quaſi conſulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæſaris: inter hæc etiam ſuam neceſſitatem, cui eſſent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cum videret etiam ſementem regionis intercipi (ipſum quidem anni tempus erat & quinquaginta pene continuis diebus multitudo in urbe otioſa morabatur) ad ultimum convocatis omnibus, ait ſibimet periculoſam rem ſe velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperante

placabo Cæsarem, ac vobiscum salvabor liben-
ter: aut illo in ultionem irritato, pro tanta mul-
titudine impendam animam meam. Atque ita
dimissis turbis, multa pro eo vota facientibus,
Antiochiam ab Ptolemaide revocavit exercitum: atque illinc confestim misit ad Cæsarem,
referens & qvo apparatu in Judæam irruisset, &
quod tota gens supplicasset: quibus si abmuendum putaret, nosset cum viris etiam provinciam
esse perdendam. Servare siquidem ipsos legem
patriam: & novis præceptis vehementer obsistere. His epistolis respondit Cajus immodice, comminans Petronio mortem, quoniam jussionum
suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorum
talium vectores per tres continuos menses contigit adversa tempestate retineri: alii autem exitium C. Cæsaris nunciantes, prospere navigaverunt: denique ante septem & viginti dies epistolas Petronius accepit, finem Cæsaris indicantes, quam illi pervenirent, qvi comminantia scripta portabant.

πτίσας ἡμῖσειρα, σωθήσομαι μετ' ὑμῶν ἡδέως, ἢ πορευθέντος, ὥσπερ νοουτων ἑτοίμως ἀποδώσω τ' ἐμαυτοῦ ψυχήν, διαφθήκε τὸ σπλῆθος, πολλὰ κατ' ἐχόμενον αὐτῷ. ὁ δ' ὡς ἔγνω Καΐου τὸν βασιλέα ὅτι τῆς Πτολεμαΐδος ὑπέστρεψεν εἰς Ἀντιόχειαν, ἔνθεν δ' ἦσις ἐπιστελλε καίσαρι, τήν τε ἐμβολὴν τὴν εἰς Ἰουδαίαν ἑαυτῷ, καὶ τὰς ἔθνους ἱκετείας, ὅτι τε εἰ μὴ βούλοιτο τοὺς τῶν ἀνδράσι καὶ τὸν χώραν ἀπολέσαι, δέον φυλάττειν τὰ πάτρια τὸν νόμον, καὶ παρεῖναι τὸ πρόσταγμα. τάχιστα δ' ἐπιστολεὺς οὐ σφόδρα μετρίως χαίρων ἀντέγραψεν, ἀπειλῶν πετρωνίῳ θανατον, ὅτι τῶν προσταγμάτων αὐτοῦ βραδὺς ὑπηρέτης ἐγένετο. ἀλλὰ τοὺς μὲν τῶν γραμματοφόρους σωθῆναι χειμασθῆναι τρεῖς μῆνας ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὸν δὲ καΐου θάνατον ἄλλοι καταγγέλλοντες διέβαλον. ἔφθη γοῦν τοὺς περὶ τοῦτα λαβὼν πετρώνιος ἐπιστολὰς, ἐπὶ καὶ ἐπὶ ἡμέρας, ἢ τὰς καθ' ἑαυτόν.

CAP. X.

De imperio Claudii & regno Agrippæ ac morte. *Ant. lib. 19. cap. 3.*

CAjo per dolum interempto, qui regnaverat annis tribus, mensibus sex, rapitur in regnum ab eo exercitu, qvi Romæ erat, Claudius. Senatus autem referentibus consulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus urbanis, ut essent præsidio civitati, & ipse frequens in Capitolium convenit: & propter immanitatem Caji, bellum agi cum Claudio decernebat, volens imperium ad optimates reducere: ut sicut olim ad regendum dignissimi eligerentur. Accidit interim, ut Agrippa adveniret: quē cum & senatus in concilium, & in castra Claudius evocasset, ut scilicet eo strenuo adjutore uteretur in qvibus res posceret, videns Agrippa Claudium jam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexit: quem ille ilico legatum ad senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primo quidem invitus ab exercitu raptus sit, & iniqvum esse, si militum erga se studia tam religiosa detestaretur, imo tutam aliter suam non esse fortunam: jam enim ad invidiam satis fore, qvod in regnum vocatus sit. deinde administrare paratum esse rempublicam, non, ut aliquis tyrannus, sed ut princeps benignus: sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negotiis communem omnium stare sententiam. nam & si non natura esset modestus, locuples tamen moderandæ potestatis exemplum Caji morte esse propositum. Quæ cum detulisset Agrippa, respondit senatus, quasi qui militi suo bonisqve consiliis fideret nolle se subire voluntariam servitutem. Sed accepto patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam, nunciantem eis, se non posse adduci, ut eos proderet, qvorum consensu in imperium esset accitus. Invitum autem se initurum esse pugnam adversus eos, cum quibus confligere minime vellet: proinde eligendum esse locum extra civitatem in qvo confligerent. neqve enim fas esse, propter illorum pervicaciam, patriam civili cæde fœdari. Et Agrippa quidem ista senatui nunciavit. Inter hæc unus ex illis militibus, qui cum patribus erant, educens gladium: Commilitones, inqvit, qvibus perturbati causis parricidia perpetrare cupimus, & concurrere adversus propinqvos nostros

ΚΕΦ. ι.

Γαΐου ἡγεμονεύοντος ἔτη τρία καὶ μῆνας ἑπτὰ, ἐπὶ δολοφονηθέντος, ἁρπάζει μὲν τὸν τῶν ἐν ῥώμῃ στρατοπέδων εἰς τὴν ἀρχὴν κλαύδιος, ἡ δὲ σύγκλητος, ἐξηγουμένων τ' ὑπάτων, σεντίου σατορνίνου, καὶ πομπωνίου σεκούνδου, τέλος τῆς συμμούσους ἀστεύεως ἐπιτρέψασα φυλάττειν τὴν πόλιν, εἰς τὸ καπετώλιον ἠθροίσθη, καὶ λαβὸν τὸν ὑπάτου τὸ γράμμα, κλαυδίῳ πολεμῶν ἐψηφίζετο. καταστήσεσθαι δὲ δι' ἀριστοκρατίας, ὥσπερ ἐπὶ πάλαι διῳκεῖτο τ' ἀρχήν, ἢ κρίνειν ψήφῳ τὸν ἄξιον τῆς ἡγεμονίας. σωθεὶς δὲ τὴν ἀκρόπολιν τὸ στρατόπεδον ἐπὶ τὴν ἀρέσκειαν, τῷ τε συγκλήτου καλοῦσαν εἰς συμβουλίαν πέμψαι, καὶ κλαύδιον ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ὅπως θεὸς ἀ θέοι, χρήσιμον αὐτῷ γένοιτο. καὶ κεῖθεν σωσιδὼν τὸν ἤδη τῇ δυνάμει καίσαρα, θεὸς κλαύδιον ἄπεισιν. ὁ δὲ αὐτὸν πρεσβύτην θεὸς τῷ συγκλήτου ἀναπέμπει, δηλοῦντα τὴν αὐτοῦ θεσέσιν, ὅτι πρῶτον μὲν ἄκων ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἁρπαγεὶς, καὶ οὔτε τῷ σκείνων αὐθαδίᾳ ἐγκαλεῖν δίκαιον, οὔτε ἀσφαλὲς τῷ αὐτοῦ τύχῃ κρίνει. καὶ γὰρ καὶ τὸ τυχὸν τῆς ἡγεμονικῆς κλήσεως, ἀπρόπτωτον εἶναι. ἔπειτα ὅτι διοικήσει τῷ ἀρχῷ, ὥσπερ ἀρχῆς θεσπότης, οὐχ ὡς τύραννος. ἀρκεῖσθαι γὰρ τῇ τιμῇ τῆς θεσηγορίας, τῷ δ' ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραγμάτων βουλῇ, πᾶσιν ἀποδώσειν. καὶ γὰρ εἰ μὴ φύσει μέτριος ἦν, ἱκανὸν ὑπόδειγμα σωφροσύνης αὐτῷ θεσκεῖσθαι τὸν γαΐου θάνατον. ταῦτα ἀπήγγειλεν ἀγρίππας ἡ δὲ βουλὴ ἀπεδέξατο, καὶ στρατῷ, καὶ γνώμῃ ἀρχαίᾳ πεποιθυῖα, δουλείαν ἐκούσιον οὐχ ὑπεμένειν. καὶ κλαύδιος, ὡς ἤκουσε τὰ ῥηθέντα τῆς βουλῆς, πάλιν ἐπέμψε τὸν ἀγρίππαν ἀπαγγελοῦντα αὐτοῖς, ὅτι θεσθέωσαν μὲν τοὺς εἰς αὐτὸν ὁμόσαντας, οὐχ ὑπομένει, πολεμήσειν δὲ ἄκων, θεὸς οὓς ἤκιστα βούλεται. δεῖν μέν τοι θεσαποδεξαθῶσαν τῷ πολέμῳ χωρίον ἔξω τῆς πόλεως. οὐ δὲ ὅσιον ἀμὸ τῶν αὐτῶν κακοβουλίαν, ὁμοφύλοφόνῳ μιαίνεσθαι τὰ τεμένη πατρίδος. ὁ μὲν οὖν ἀκούσας ταῦτα, τοῖς βουλευταῖς ἀπήγγειλεν. μεταξὺ δὲ τῶν μὴ τῆς συγκλήτου στρατιωτῶν τις, ἀπασάμενος τὸ ξίφος, ἄνδρες ἑβδόμοι συστρατιῶται, τί παθόντες ἀδελφοκτονεῖν αἱρούμεθα, καὶ κατὰ τῶν μετὰ κλαυδίου συγγε-

Ant. lib. 19. cap. 4.

συγκλήτου ἐρημᾶν; ἔχοντες μὴν αὐτοκράτορα μηδὲν μεμφλεῶαι δυνάμενον, τοσαύτη δίκαια πρὸς οὓς μὴ τῶν ὅπλων χωρεῖν μέλλομεν. ταῦτα εἰπὼν διὰ μέσης ὥρμησε τῆς βουλῆς πάντας τοὺς στρατιώτας ἑλκόμενος. οἱ δὲ πατρίδαι τὸ διαχρῆμα μὴν πρὸς τὴν ἀποστολὴν πρόθυμον εἶχον. αὐθις δὲ ὡς ἀπροφυλακτοι σωτηρίας οὐ καταφαίνεται, τὴν τῶν στρατιωτῶν ὁδὸν ἠπείγοντο πρὸς κλαύδιον. ὑπολειπόντων δὲ αὐτοῖς τὸ τέλος τοὺς γυμνοῖς τοῖς ξίφεσιν, εἰ σφοδρότερον κολακεύοντες τὴν τύχην. καὶ σωθεὶς κινδυνεύσας τοὺς προάγοντας, πρὶν γνῶναι τὴν ἐρημίαν τῶν στρατιωτῶν κλαύδιον, εἰ μὴ προσδραμὼν ἀγρίππας αὐτῷ, τὸ κινδύνευμα τῆς πρόξεως ἐδήλωσεν, ὅτι τὸ εἰ μὴ κατέχοι τὴν ὁρμὴν τῶν ἐπὶ τοὺς δυνατοὺς λελυσηκότων, ἀποστέλλας δὲ οὓς τὸ κράτος ἔτι πρόθυμον, ἐρημίας ἔσοιτο βασιλεύς. ταῦτα ἀκούσας κλαύδιος, ἐπέσχε τὰς ὁρμὰς τοῦ στρατιωτικοῦ, προσδέχεται τε τὴν σύγκλητον εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ φιλοφρονησάμενος, ἔξεισι σὺν αὐτῆς αὐτίκα θύσων τῷ θεῷ, τὰ πρὸ τῆς ἡγεμονίας χαριστήρια. καὶ τὸν ἀγρίππαν δὲ θέως ἐδωρεῖτο τῇ πατρῴᾳ βασιλείᾳ πάσῃ, προσιθεὶς ἔξωθεν καὶ τὰς ὑπ' αὐγούστου δοθείσας ἡρῴδῃ, τραχωνίτην καὶ αὐρανίτην, χωρὶς δὲ τούτων ἑτέραν βασιλείαν τὴν λυσανίου καλουμένην. καὶ τῷ μὲν δήμῳ, διατάγματι τὴν δωρεὰν ἐδήλου, τοῖς ἄρχουσι δὲ προσέταξεν ἐγχαράξαντας δέλτοις χαλκαῖς τὴν δόσιν, εἰς τὸ καπετώλιον ἀναθῆναι. δωρεῖται δὲ αὐτὸς καὶ τὸν ἀδελφὸν ἡρῴδην, ὁ δὲ αὐτὸς καὶ γαμβρὸς ἦν βερενίκης συνοίκων, βασιλείᾳ τῇ χαλκίδι.

Κεφ. ιθ.

ΤΑχέως δὲ ὡς ἂν ἐκ τοσαύτης ἀρχῆς, τοιοῦτος ἀγρίππας προσετέθη, καὶ τοῖς χρήμασιν αὐτὸς ἐκ εἰς μακρὰν κατεχρᾶτο. τηλικοῦτον γὰρ προσκάλλειν ἤρξατο τοῖς ἱεροσολύμοις τεῖχος, ἡλίκον ἂν πολεσθὲν, ἀνίκητον τοῖς ἐνοικοῦσιν ἐποίησε πολιορκίαν. ἀλλ' ἔφθη πρὶν ὑφῆναι τὸ ἔργον, τελευτήσας ἐκ καμπυρείας, βασιλικῶς μὲν ἔτη τρία, πρότερον δὲ τῶν τετραρχιῶν τρισὶν ἑτέροις ἔτεσιν ἀφηγησάμενος, καταλιπὼν δὲ τρεῖς μὲν θυγατέρας, ἐκ κυπρίου γεγενημένας, βερενίκην, μαριάμμην, δρουσίλλαν. υἱὸν δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀγρίππαν, οὐ παντάπασιν ὄντα νήπιον, πάλιν τοῖς βασιλείοις κλαύδιος ἐπαρχίαν ποιήσας δεύτερον πέμπει κούαστον φάδον, ἔτεσι πλέον ἀλεξάνδρου, οἱ μηδὲν προκινοῦντες τῶν πατρίων ἐθῶν, ἐνειρλεῖν τὸ ἔθνος διεφύλαξαν. μὴ παῖς καὶ ὁ βασιλεύων τῆς χαλκίδος ἡρῴδης τελευτᾷ, καταλιπὼν ἐκ μὲν τῆς ἀδελφιδῆς βερενίκης, δύο παῖδας, βερενικιανόν τε καὶ ὑρκανόν, ἐκ δὲ τῆς πρώτης μαριάμμης ἀριστόβουλον. τεθήκει δὲ αὐτῷ καὶ ἕτερος ἀδελφὸς ἀριστόβουλος ἰδιώτης, καταλιπὼν ἰωτάπην θυγατέρα. ἔτει μὲν ἦν ἤδη ὡς πρόσθεν, ἀριστοβούλου δὲ ἡρῴδου παῖδες. ἀριστόβουλος δὲ καὶ ἀλέξανδρος ἐκ μαριάμμης ἡρῴδη γεγόνεσαν, οὓς ὁ πατὴρ ἀνεῖλεν. ἦν δὲ ἀλέξανδρος ἡλικιᾶ, τὸ μεγάλης ἐρημίας ἐβασίλευσε. μὴ δὲ τοῦ ἡρῴδου πλείστην, ὃς ἦρξε τῆς χαλκίδος, καθίστησι κλαύδιος εἰς τὴν βασιλείαν ὑπὸ θεοῦ, τὸν ἀγρίππαν υἱὸν ἀγρίππα. τὴν δὲ ἄλλης ἐπαρχίας ἀφαιρεῖται τὸ ἥμισυ ἀπὸ ἀλεξάνδρου κούμανος, ἐφ' οὗ χρυσοῖ τε ἦρξαντο, καὶ φθορὰ πάλιν ἰουδαίων ἐγένετο.

Claudium ſecutos? maxime cum habeamus Imperatorem quem in nulla re culpare poſſimus, & ad quem cum juſtis magis allegationibus, quam cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediam egreſſus eſt curiam, omnibus ſe militibus conſecutis. Hoc exemplo optimates deſerti, in magno metu eſſe cœperunt. ac deinceps videntes ſibi adverſationem tutam non eſſe, ſicuti milites, ad Claudium tranſierunt. Occurrebant autem eis pro muris ſtrictis gladiis hi, qui fortunæ regis ambitioſius adulabantur: & pene accidit, ut progreſſi quinque interficerentur, ante ſcilicet quam militum impetum Cæſar agnoſceret: niſi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculum nunciaſſet: dicens quod niſi coercuiſſet exercitum, jam in ſanguinem civium furentem, confeſtim amiſſurus eſſet omnes per quos conſpicuum eſſet imperium, fieretque ſolitudinis Imperator. Hæc audiens Claudius, continuit militum impetum. Suſcepit autem in caſtris advenientem ſenatum, & indulgenti honore complexus, egreſſus cum patribus confeſtim obtulit Deo hoſtias, ut moſ eſt pro Imperio ſupplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno univerſo, adjiciens ei etiam illa quæ Auguſtus Herodi donaverat, Trachonitidem ſcilicet & Auranitidem: præter hæc autem aliud quoque regnum, qvod Lyſaniæ vocabatur. Et populo quidem donationem hanc per edictum indicavit. Patribus autem præcepit, ut inciſam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem ejus Herodem, qui gener ejusdem erat, junctus Berenicæ reginæ, Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippæ dati regni cenſus maximus affluebat: qua ſane pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, ſed talem murum Hieroſolymis circundare cœpit, qualis, ſi potuiſſet abſolvi, irritam prorſus obſidionem Romanis oppugnantibus effeciſſet. Sed anteqvam impleret opus, deceſſit in Cæſarea. Regnavit autem annis tribus. Ante qvoqve cum tetrarchiam regeret, aliis tribus annis tenuerat poteſtatem. Reliqvit filias tres è Cypride natas, Berenicem, Mariamnem atque Druſillam: filium autem ex eadem ipſa conjuge, nomine Agrippam. qui cum admodum parvulus eſſet, Claudius regnum in provinciam redegit, in cujus procurationem miſſus eſt Ceſtius Feſtus: poſt hunc autem Tiberius Alexander: qvi nihil de conſuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Poſt hæc vero & Herodes, qui regnabat in Chalcide, deceſſit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamne Ariſtobulum. Alius qvoqve ejus frater Ariſtobulus mortuus fuerat privatus, relicta filia Jopata. Hi quidem erant (ſicut diximus) liberi Ariſtobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Ariſtobulus nati fuerant Herodi è Mariamne, quos ipſe parens occidit. Alexandri autem poſteri in majori Armenia regnaverunt.

Ant. lib. 19. cap. 5.

Ant. lib. 19. cap. 7. 8.

CAP. XI.

De variis tumultibus in Judæa & Samaria.

POst obitum autem Herodis, qvi regnavit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrui sui regno constituit. Alterius autem provinciæ susceptit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Judæos calamitas comprehendit. Conveniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticum templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne qvid convenientes populi novare auderent) unus e militibus reductis turpiter vestimentis inclinans posteriora sua vertit ad faciem Judæorum: & ad hunc habitum vocem emittens similem succlamavit. Ob qvod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita ut circumstarent Cumanum, ad supplicium militem deposcentes. Ex his autem inconsulti juvenes, & quasi natura apti ad seditiones movendas, in rixam gravissimam prosiliebant: continuo quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures evocavit armatos: qui cum essent porticibus immissi, metus gravis incidit Judæis. Statimque in fugam versi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egressus de constipatione obtritio facta est, ut conculcatione mutua super decem millia hominum consumpta sint. Facta est autem universæ genti luctuosa festivitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati latrocinantium tumultus. Juxta Bethoron quippe, per viam publicam, Stephanus quidam servus Cæsaris supellectilem quandam vehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autem ad inqvisitionem mittens eos, qui in proximis vicis essent, vinctos ad se adduci jussit, objiciens qvod latrones illos non comprehendissent: qva occasione quidam militum in vico quodam libros sacræ legis offensos discidit atq; combussit. Judæi autem quasi totam religionem inflammatam viderent, undique confluxerunt: & velut machinamento aliquo, ita vi superstitionis attracti, omnes ad unam evocationem ad Cumanum Cæsaream concurrunt: precantes ut militem, qui tantam contumeliam Deo legique ejus intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (videbat enim multitudinem nequaquam quieturam, nisi aliqua esset satisfactione sedata) adjudicatum militem per medium populum ad supplicium jussit abduci: sicque Judæi placatis animis recesserunt. Denuo autem Galilæorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quem Græman vocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidam Galilæus de numero Judæorum ad festivitatem ascendens interficitur. Ad qvod factum multi ex Galilæa regione concurrerunt, ut cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores convenerunt ad Cumanum, rogantes, ut antequam gravis calamitas oriretur, transiret in Galilæam: & in eos qui autores essent homicidii, vindicaret. Cumanus vero his negotiis, quæ habebat in manibo postponens illorum petitiones, sine effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymam, omnis multitudo commota est: & relicta diei solennitate, in Samariam vulgus impetum fecit sine ullo

ΚΕΦ. κ.

ΣΤΑΣΕΙΣ δὲ καὶ ταραχὰς ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν ἀζύμων εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ τὴν ῥωμαϊκὴς στρατιᾶς ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ φυλακὴν ἐφεστώσης (ἐνίστασι γὰρ ἀεὶ ταῖς ἑορταῖς ὡπλισμένοι φυλάττουσιν, ὡς μή τι νεωτερίζοι τὸ πλῆθος συνηθροισμένον) εἰς τὴν τῶν στρατιωτῶν ἀναφερόμενον ἐσθῆτα, καὶ κατακύψας ἀσχημόνως, περισπάσασθαι τοὺς Ἰουδαίους τὸ ἔδρασι, καὶ τῷ σχήματι φωνὴν ὁμοίαν ἐπιφθέγξατο. ὡς δ' ὅπως μὲν τὸ πλῆθος ἠγανάκτησε, καὶ καταβοᾶν ἤρξατο, κολάζειν τὸν στρατιώτην. οἱ δὲ ἦσαν νεφροντες τῶν νέων, καὶ τὸ φύσει θρασυδὲς ἐκ τοῦ ἔθνους, ἐχώρουν ἐπὶ μάχην, λίθους τε ἁρπάσαντες, εἰς τοὺς στρατιώτας ἔβαλλον. καὶ Κούμανος δείσας μὴ τοῦ λαοῦ παντὸς ἐπ' αὐτὸν ἐρμηθήσεται, πέμπει τοὺς ὁπλίτας μεταπεμπόμενος. τῶν δὲ τῆς θείας ἐπιλαβομένων, φόβος ἐμπίπτει τοῖς Ἰουδαίοις ἀκατάσχετος, καὶ τραπέντες ἐκ τοῦ ἱεροῦ διέφυγον εἰς τὴν πόλιν. πανύστατα δὲ τοῦ τὰς ἐξόδους βία συνωθουμένων ἐγένετο, ὥς τε πατηθέντας ἀπ' ἀλλήλων καὶ συντριβέντας, ὑπὲρ πεντακισμυρίους ἀπολέσθαι. ἡμέρᾳ δὲ τῇ ἑορτῇ πένθος μὲν ὅλῳ τῷ ἔθνει θρῆνος δὲ καθ' ἑκάστην οἰκίαν. μεταλαμβάνει δὲ τοιούτῳ τῷ συμφορᾷ λῃστρικὸς ἄλλος θόρυβος. κατὰ γὰρ τὴν βασιλικὴν δημοσίαν ὁδὸν, στάσιν τινὲς δοῦλου καὶ σώματος ἀποσκευὴν κομιζόμενον, διαρπάσαντες λῃστικῶς ἀπῆλθον. κούμανος δὲ πέμψας, τοὺς ἐκ τῶν πλησίον κωμῶν δεσμώτας ἐκέλευσεν ἀναίρεσις αὐτὸν, ὑπολαβὼν ὅτι μὴ διώξαντες τοὺς λῃστὰς συλλάβοιεν, ἕνα στρατιωτῶν τὸς, βίβλων ἐν τινι κώμῃ τὸν ἱερὸν νόμον, διέρρηξέ τε τὸ βιβλίον, καὶ εἰς πῦρ κατέβαλεν. ἰουδαῖοι δὲ ὡς ὅλης αὐτοῖς τῆς χώρας καταφλέγεσθαι συνεχύθησαν, καὶ καθάπερ ὀργάνῳ τινὶ τῇ δεισιδαιμονίᾳ συνελκόμενοι εἰς ἓν κήρυγμα, πάντες εἰς καισάρειαν ὑπὲρ κούμανον συνέδραμον, ἱκετεύοντες τὸν οὕτως εἰς τὸν θεὸν καὶ τὸν νόμον αὐτῶν ἐξυβρίσαντα μὴ περιιδεῖν ἀτιμώρητον. ὁ δὲ, οὐ γὰρ ἠρεμήσειν τὸ πλῆθος, εἰ μὴ τύχοι τῶν δαμνίας συνιδών, ἤξιε τοσοῦτόν τι τῶν στρατιώτην, καὶ διὰ μέσων τῶν αὐτομολούντων ἀπαχθῆναι τῷ ὑπὲρ θανάτου κελεῦσαι. καὶ ἰουδαῖοι μὲν ἀνεχώρησαν. αὐθις δὲ γαλιλαίων, καὶ σαμαρέων γίνεται συμβολή.

ΚΕΦ. κα.

ΚΑτὰ γὰρ τὴν μεμὰν καλουμένην κώμην, ἥτις ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κεῖται τῆς σαμαρείτιδος, πολλῶν ἀναβαινόντων ἰουδαίων ὑπὲρ τῶν ἑορτῶν, ἀναιρεῖται τις γαλιλαῖος. τοῦτο, πολλοὶ μὲν ἐκ τῆς γαλιλαίας συνέδραμον, ὡς πολεμήσοντες τοῖς σαμαρεῦσιν. οἱ γνώριμοι δὲ αὐτῶν ἐλθόντες πρὸς κούμανον, ἰωνάθολον, πρὶν ἀνηκέστου πάθους εἰς τὴν γαλιλαίαν ἐμβάντα, τιμωρήσασθαι τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου. μόνως γὰρ ἂν ἄτοπος ἀμαλυθῆναι τοῦ πολέμου τὸ πλῆθος. κούμανος μὲν οὖν ἐν δεκτέρῳ τοὺς σκηνοποιοὺς ἱκεσίας τῶν ἐν χερσὶ πραγμάτων θέμενος, ἀπράκτους ἀπέπεμψε τοὺς ἱκέτας. ἀγγελθὲν δὲ τὸ πάθος εἰς ἱεροσόλυμα δὲ πφονευμένου, τὰ πλῆθη συνεταράχθη, καὶ τῆς ἑορτῆς ἀφέμενοι πρὸς τὴν σαμάρειαν ἐξώρμησαν ἀστρατήγητοι, καὶ μηδενὶ τῶν ἡγε-

τῶν ἀρχόντων κατίσχοντι πειθόμενοι. Ἔ λῃστικοῦ ἦ
αὐτῶν καὶ στασιώδους, δεινάρους τὸς υἱὸς ἐλεάζαρος καὶ
ἀλέξανδρος ἐξῆρχον, οἱ τοῖς ὁμόροις τῆς ἀκρεβατη-
νῆς τοπαρχίας προσπεσόντες, αὐτούς τε ἀνήρουν μη-
δεμιᾶς ἡλικίας φειδὼ ποιούμενοι, καὶ τὰς κώμας ἀνε-
πίμπρασαν. κύμανος ἦ ἀναλαβὼν ἀπὸ τ ἡγεμονείας
μίαν ἴλαν ἱππέων καλουμένην σεβαστηνῶν, ἐξεβοήθει
τοῖς περθομένοις, καὶ τ πρὸς τ ἐλεάζαρον πολλοὺς μὲν
συνέλαβε, πολείτους ἦ ἀπέκτεινε. πρὸς ἦ τὸ λοιπὸν πλῆ-
θος τῶν πολεμεῖν τοῖς σαμαρεῦσιν ὡρμημένων, οἱ ἄρ-
χοντες τῶν ἱεροσολύμων σκηπτροῦχοι σὺν κόσμῳ ἀμπε-
χόμενοι, καὶ τὰ φέραν τῶν κεφαλῶν καταχέοντες, ἱκέ-
τευον ἀναχωρεῖν, καὶ μὴ διὰ τ εἰς σαμαρεῖς ἁμαρτίαν,
ὅλῃ ἱεροσόλυμα ῥωμαίους παροξύνειν. ἐλεῆσαι ἦ τ πα-
τρίδα, καὶ τὸν ναὸν, τέκνα τε καὶ γυναῖκας ἰδίας, καὶ μὴ
πάντα κινδυνεύειν δι ἑνὸς σκιδικίαν γαλιλαίου ὠθροπο-
λεῖσθαι. τοιούτοις πειθόντες οἱ ἰουδαῖοι, διελύθησαν. ἐτρά-
πουτο ἦ παλαιοὶ πρὸς λῃστείαν διὰ τ ἄδειαν. καὶ μὴ πᾶ-
σαν τὴν χώραν, ἁρπαγαῖς τε ἦσαν, καὶ τῶν θρασυτέρων
ἐπαναστάσης. καὶ τῶν σαμαρέων οἱ δυνατοὶ, πρὸς νου-
μίδιον κουαδράτον, ὃς τῆς συρίας, εἰς τύρον
ὠθροῦντο, δίκην περὶ ὠθρῶν τῶν προηκάντων τῷ
χώραν λαβεῖν ἠξίουν. παρόντες ἦ καὶ οἱ γνώριμοι
τῶν ἰουδαίων, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἰωνάθης υἱὸς ἀνάνου,
κατάρξαι μὲν ἔλεγον τῆς παραχῆς σαμαρεῖς διὰ τ
φόνον, αἴτιον ἦ τῶν ἀποθεθηκότων κούμανον γεγενέναι,
μὴ θελήσαντα τοὺς αὐθέντας ἐσφαγῆτε ἐπεξελθεῖν.
κουαδράτος ἦ τότε μὲν ἑκατέρους ὑπερτίθεται φήσας,
ἐπειδὰν εἰς τοὺς τόπους ὠθροῦντα, διεξιὼν ἕκα-
στα. αὖθις ἦ παρελθὼν εἰς καισάρειαν, πρὸς τὸν
κουμάνου ζωγρηθέντας, ἀνεστύρωσε πάντας. ἐκεῖθεν
τε εἰς λύδδαν ὠθροῦντα πόλιν, διήκουσε τῶν σα-
μαρέων, καὶ μεταπεμψάμενος ὀκτωκαίδεκα τῶν
ἰουδαίων, οὓς ἐπέπυστο μετεσχηκέναι τῆς μάχης, ἐτελέ-
κει διερεύνησιν. δύο ἦ ἑτέρους τῶν δυνατωτάτων, καὶ
πρὸς ἀρχιερεῖς ἰωνάθην, καὶ ἀνανίαν, τοντε παῖδα
ἄνανον, καὶ τινας ἄλλους ἰουδαίων γνωρίμους,
ἀνέπεμψεν ὅτι καίσαρα, ὁμοίως ἦ καὶ σαμαρέων τοὺς
ὑπραναστάτους. παρήγγειλε ἦ καὶ κουμάνῳ καὶ κέλευ-
σεν τῷ χιλιάρχῳ πλεῖν ὅτι ῥώμης, δώσοντας κλαυδίῳ
λόγον ὑπὲρ τῶν γεγνημένων. ταῦτα διαπερᾶσάμε-
νος ἀπὸ λυδδῶν ἀνέβαινεν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ κατα-
λαβὼν τὸ πλῆθος ἄγον τλὴ τῶν ἀζύμων ἑορτλὴ
ἀθορύβως, εἰς ἀντιόχειαν ἐπανῆει. κῆ ἦ τλὴ ῥώμλεν καῖ-
σαρ ἀκούσας κουμάνου καὶ σαμαρέων, παρλῶ ἦ
καὶ ἀγρίππας σκύμνος ὑπεραγωνιζόμενος ἰουδαί-
ων, ἐπειδὴ καὶ κουμάνῳ πολλοὶ τῶν δυνατῶν πα-
ρῆσαν το, σαμαρέων μὲν κατηγοροῦς, τῆς ἀνελεῖν
προσέταξε τοὺς δυνατωτάτους, κούμανον ἦ φυ-
γαδεῦσαι, κέλευσε ἦ δεσμώτλεν ἀναπέμψας εἰς ἱε-
ροσόλυμα, ὠθροθῆναι ἰουδαίοις πρὸς αἰκίαν ἐ-
κέλευσε, καὶ περιουρέντα τλὴ πόλιν, οὕτω τλὴ κε-
φαλλὴ ἀποκοπλῆναι. μετὰ ταῦτα ἰουδαίας μὲν ἐπέ-
στρεπτον, φήλικα τὸν πάλλαντος ἀδελφὸν ἐκπέμπει,

A duce, nec quicquam principum ſuorum reti-
nenti acquieſcentes. Latrocinii autem eorum
& tumultus, quidam Dinæi filius Eleazarus, &
Alexander, principes erant: qui in Acrebatenæ
regioni conterminos irruentes, promiſcuam e-
didere cædem, & à nullius ætatis exitio tempe-
rantes, vicos etiam inflammaverunt. Cumanus
autem hæc audiens, adduxit ſecum unam equi-
tum alam, quæ vocatur Sebaſtenorum, ut auxi-
B lio his qui vaſtabantur eſſet: ſicque eorum mul-
tos, qui Eleazarum erant ſecuti, comprehendit,
plures quoque interfecit. Ad reliquam autem
multitudinem, qui in vaſtandos Samaritano-
rum fines irruerant, principes gentis de Hiero-
ſolymis occurrerunt: opertiq; ciliciis, & aſper-
ſis cinere capitibus precabantur, ut ab incepto
deſinerent: nec propter exercendam in Samari-
tas ultionem, ad Hieroſolymæ perniciem Ro-
C manos commoverent: miſererentur autem pa-
triæ ſuæ atque templi, filiorumque & conjugum
propriarum: neque omnia pariter in diſcrimen
adducerent, neque ob unius Galilæi vindictam
cuncta diſperderent. His acquieſcentes Judæi, à
negotio receſſerunt. Multi autem per idem tem-
pus in latrocinia conſpirabant: ſicut fere ſolet
D inſolentia creſcere rebus quietis: per qvæ in
omni regione agebantur rapinæ: & audaciſſi-
mus quiſque reliquis vim afferebat. Tunc Sa-
maritarum primates ad Numidium Qvadra-
tum, qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt
vindicari de his, qui regionem eorum depræda-
ti fuerant poſtulantes. Præſto autem fuerant
etiam Judæorum nobiles: & Jonathas filius A-
nani, princeps ſacerdotum, objecta diluens al-
E legabat, initium quidem tumultus Samaritas
fuiſſe, qui primi homicidium perpetraſſent:
cauſam tamen calamitatum poſtea ſecutarum
præbuiſſe Cumanum, qui inter principia autores
cædis noluiſſet ulciſci. Tunc Quadratus utramq;
partem interim diſtulit, dicens ſe cum ad ipſas
regiones veniſſet, diligenter ſingula inquiſitu-
rum: deinceps vero progreſſus Cæſaream, eos
F omnes quos Cumanus vivos ceperat, in crucem
ſuſtulit. Inde cum Lyddam veniſſet, denuo au-
divit Samaritanorum querelas, & accitos Ju-
dæorum decem & octo viros, quos cognovit pug-
næ fuiſſe participes, ſecuri percuſſit. Duos autē
principes ſacerdotum, Jonatham & Ananiam, e-
jusque filium Ananum, & nonnullos alios Judæ-
os nobiles ad Cæſarem miſit: ſimiliter autem &
G Samaritarum nobiliſſimos qvosqve. Præcepit
etiam Cumano, & Celeri tribuno, Romam na-
vigare reddituros Claudio rationem pro his
quæ in regione geſſerant. His ita compoſitis à
Lydda aſcendebat Hieroſolymam: & inveni-
ens multitudinem feſtivitatem azymorum celebrantem ſine ulla conturbatione, Antiochiam redi-
it. Romæ autem Cæſar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam
Agrippa, Judæorum cauſam magna contentione defendens: ſiquidem & Cumano multi potentium
aderant) pronuncians adverſus Samaritas, tres eorum nobiliſſimos juſſit interfici. Cumanum autem
in exilium deportari. Celerem autem tribunum vinctum Hieroſolymam miſſum, Judæis ad ſupplicium
tradidit, ut per urbem tractus, capite plecteretur. Poſt hæc Felicem Pallantis fratrem miſit ad Judæos,

qui & eorum provinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam vero de Chalcide in regnum majus transtulit, tradens ei illam quoque provinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lysaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronem relinqvens, qvem svadelis Agrippinæ uxoris suæ in imperium cooptaverat: & quidem cum legitimum haberet filium Britannicum, ex Messalina natum, priore scilicet conjuge, & Octaviam filiam, quam ipse privigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque uxorem, matremque interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam convertit, atque ut ad ultimum per amentiam ad histrionum, opera scenamque pervenerit, quoniam scio esse narratione molestum, silentio præterire melius puto.

A τ̃ π γαλιλαίας καὶ σαμαρείας καὶ περαίας. ὀκ ἦ τ̃ χαλκίδ@, ἀγρίππαν εἰς μείζονα βασιλείαν μετατίθησι, δοὺς αὐτῷ τὴν τ̃ φιλίππ@ ἡρωμίλ@ τ̃ραχωνίτιν καὶ γαυλανίτιν. τ̃ροσέθηκε ἦ τὴν τ̃ λυσανίου βασιλείαν, καὶ τ̃ὰ οὐάρου ἡρωμίλ@ ἐπαρχίαν, αὐτὸς ἦ διοικήσας τ̃ὰ ἡγεμονίαν ἔτεσι τρισὶ καὶ δέκα, τ̃ρὸς ἦ μησὶν ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, τελευτᾷ, καταλιπὼν νέρωνα τῆς ἀρχῆς διάδοχον, ὃν τῇς ἀγριππίνης τῆς γυναικὸς ἀπαB τ̃ης, ἐπὶ κληρονομίᾳ τῆς ἀρχῆς ἐσπεπήσατο, καίπερ ὑὸν ἔχων γνήσιον βρεττανικὸν ἐκ μεσσαλίνης τ̃ τ̃ρώτ@ γυναικὸς, καὶ ὀκταυίαν θυγατέρα τ̃ὰ αὐτ̃ ἄδελφὴν νέρωνι. γέγονει ἦ αὐτῷ καὶ ἐκ πόππ@ ἀντωνία.

CAP. XII.

De tumultibus in Judæa sub Felice. *Ant. lib. 20. cap. 11.*

COnvertar autem ad narranda quæ ab eo adversus Judæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor urbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet regione, Abilam & Juliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Judææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat deprædatus, aliosque cum eo multos cepit, vinctosque Romam misit: aliorumque quos in crucem sustulit, latronum vel in communione sceleris deprehensorum popularium, fuit pene innumerabilis multitudo. Sic autem regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarii vocabantur, die claro & in media civitate passim quosque interficientes. Potissimum vero diebus solennitate festivis immiscebantur vulgo, sicas sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diuq; latuerunt. Primus igitur ab eis Jonathas pontifex interficitur. Post hunc autē quotidie plurimi cædebantur, atq; ipsis calamitatibꝰ molestior timor civitatē premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in mediis suspicionibus atque custodiis nihilo minꝰ interficerentur. Tanta erat latrocinantiū temeritas, & ars quædam latendi.

C τ̃ μητέρα διεξῆλθεν, ἀφ' ὧν εἰς τοὺς συγγραφεῖς μετῆνεγκε τ̃ ὠμότητα, καὶ ὡς τελευταῖον τ̃ὸν φρενοβλαβείας ἐξώκειλεν εἰς σκηνὴν, θέατρον, ἐπεὶ δὲ ἔχλ@ πᾶσιν ἐστὶ φιλόψεφ@. τρέψομαι ἦ ἐπὶ τὰ ἰουδαίοις κατ' αὐτὸν ῥωμαῖα. τ̃ μὲν γὰρ μικρὰν ἀρμηνίαν, δίδωσι μὲν βασιλεύειν ἀριστόβουλ@ τ̃ῆς ἡρῴδου. τῇ ἦ ἀγρίππα βασιλείᾳ, πόσαρας πολὺς τ̃ροσίησι τὰς τ̃αρχίας, ἀβίλαν μὲν καὶ ἰουλιάδα τ̃ῆς τ̃ραχωνίτιδος, μεD χαίας ἦ καὶ τιβεριάδα τ̃ῆς γαλιλαίας. εἰς ἦ τ̃ὸν λοιπὸν ἰουδαίων, φήλικα κατέστησεν ἐπίτροπον. ἐτ@ τὸν ἀρχιλῃστὴν ἐλεάζαρον ἔτεσιν εἴκοσι τ̃ὴν χώραν δῃώσαμενον, καὶ πολλοὺς τοὺς σὺν αὐτῷ ζωγρήσας, ἀνέπεμψεν εἰς ῥώμην. τῶν ἦ ἀναστατωθέντων τ̃ὰ αὖτ̃ λῃστῶν, καὶ τῶν ἐπὶ καινωνίᾳ φωραθέντων οὓς σικαρίους, ἄπειρόν τι πλῆθος ἦν.

E Καθαρθείσης ἦ τῆς χώρας, ἕτερον εἶδ@ λῃστῶν ἐν ἱεροσολύμοις τ̃ροέφυετο, οἱ καλούμενοι σικάριοι, μεθ' ἡμέραν, καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει φονεύοντες ἀνθρώπους. μάλιστα ἦ ἐν τ̃οσίαις, μισγόμενοι τ̃ῷ πλήθει, θ τ̃ὰς ἐσθήσεσιν τ̃ατοκρύπτοντες μικρὰ ξιφίδια, πύπτεις ἐνυτίον τοὺς ἀλλοφύλους, ἔπειτα πεσόντων, μέρ@ ἐγίνοντο τῶν ἐπαγανακτούντων οἱ πεφονευκότες, διὸ καὶ πανταχόθεν τ̃ὰ ἀξιοπιστίας ἦσαν ἀνεύρετοι. F πρῶτ@ μὲν σὺν τ̃ὰ αὐτῶν ἰωνάθης ὁ ἀρχιερεὺς ἀποσφάζε. μεθ' ἦ αὐτὸν κατ' ἡμέραν ἀνῃρεῖτο πολλοί, καὶ τῶν συμφορῶν ὁ φόβ@ λεῖ χαλεπώτερ@ ἑκάστου καθάπερ ἐν πολέμῳ, καθ' ὥραν τ̃ὸ θανάτου τ̃ροσδεχομένου. τ̃ροσεσκοπεῖτο ἦ πρόῤῥωθεν τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ οὐδὲ τοῖς φίλοις τ̃ροσῆσαν ἐπὶ πίστει λῇ, ἐν μέσαις ἦ ταῖς τ̃αρονοίαις, καὶ ταῖς φυλακαῖς ἀνῃρεῖτο. τοσοῦτον τῶν βουλομένων τὸ τάχος λῇ, καὶ δ λαθεῖν ἡ G πίχνη. σωθῆναι ἦ τ̃ρὸς τούτοις ἕτερ@ πανηρῶν, χειρὶ μὲν καθαρώτερον, ταῖς γνώμαις ἦ ἀσεβέστερον, ὅπερ οὐδὲν ἧττον τῶν σφαγέων, τὴν εὐδαιμονίαν τ̃ὸ πόλεως ἐλυμήνατο. πλάνοι γὰρ ἄνθρωποι, θ ἀπατεῶνες, τ̃ροφήμαι θεσμοῦ, νεωτερισμὸς καὶ μεταβολὰς πραγμάτων ὀμόσαντες, δαιμονᾶν τ̃ὸ πλῆθ@ ἀνέπειθον, καὶ τ̃ροῆγον εἰς τὴν ἐρημίαν, ὡς σὺν τοῖς θεῖ δείξοντ@ αὐτοῖς σημεῖα ἐλευθερίας. ἐπὶ τούτοις ὁ φῆλιξ

Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consiliis magis impiorum, quæ pars non minus quam sicariorum felicitatem urbis statumque corrupit. Seductores namque homines & circumventores, sub specie religionis novis rebus studentes, vulgus insanire fecerunt, nam in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurum libertatis. Contra quos

ὁ Φῆλιξ, ἐδόκει γὰρ ἀποστάσεως εἶναι καταβολὴ, πέμ- A Felix (videbantur quippe semina defectionis esse) mittens equites atque pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Majore autem plaga Judæos afflixit Ægyptius quidam pseudopropheta. Adveniens quippe in provinciam, magus cum esset, prophetæ opinionem sibi arrogans, triginta ferme millia hominum congregavit, quos vana seductione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montem, qui vocatur Olivarum, inde ad Hierosolymam nitebatur ascendere: depulsoque Romanorum præsidio, in populares exercere dominationem. Utebatur autem stipatoribus, qui ad id facinus convenerant. Prævidit sane ejus impetum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiam Judæorum reliqua multitudo juvabat, iniit conflictum. Et Ægyptius quidem cum paucis fugit; Plurimi autem, qui cum ipso fuerant comprehensi atque vinculis traditi sunt. Reliqua vero multitudo in regiones proprias dispersa est. Compressis vero his etiam, sicut fere in ægro corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi ad libertatem vocabant mortem apertissimam comminantes his, qui Romanorum principatui obedire voluissent: ut vel reluctantes averterent eos, qui spontaneam ferrent servitutem. Dispersi ergo per totam regionem diripiebant quorumque potentium domos, eosque insuper trucidabant: inflammabant etiam vicos, ita ut desperatione eorum tota Judæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingravescebat. Alter autem tumultus ortus est circa Cæsaream, inter Judæos scilicet, qui ibi permixti habitabant, & Syros, seditione commota. Hi siquidem postulabant, ut eorum fieret civitas, Judæum ejus fuisse conditorem dicentes: erat autem rex Herodes. Æmuli vero conditorem quidem confitebantur Judæum, ipsam vero civitatem fuisse gentilium vindicabant. Neque enim illic statuas & fana potuisse constitui, si ad Judæos eam conditor pertinere voluisset. Ob has ergo causas inter se populus uterque jurgabat. Procedebat autem usque ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces quique partis alterutræ prosiliebant. Neque enim Judæorum seniores cohibere tumultus gentis suæ poterant; & Græcis turpissimum videbatur, Judæis inferiores videri. Præstabant autem hi quidem divitiis & corporum viribus; Græci vero auxilio militum: magna siquidem pars Romanæ manus, de Syria illo fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autem militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quosque comprehensos, taureis ulciscebantur ac vinculis. Nec tamen supplicia comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imo magis hoc ipso in seditionis irritabantur augmentum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quosque urbe discedere: non parentium autem immissis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta sunt. Manente autem seditione, nobiles utriusque partis electos, legatos misit ad Neronem, de jure disceptaturos.

ψας ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ὁπλίτας, πολὺ πλῆθος διέφθειρε. μείζονι δὲ πληγῇ Ἰουδαίους ἔπαισεν, ὃ Αἰγύπτιος ψευδοπροφήτης. παραγενόμενος γὰρ εἰς τὴν χώραν, ἄνθρωπος γόης, καὶ τοσοῦτον πίστιν προθεὶς αὐτῷ, ὅσοι τρισμυρίους μὲν ἀθροίζει τῶν ἠπατημένων. τούτους ἀγαγὼν δι' αὐτοὺς ἐκ τῆς ἐρημίας εἰς τὸ ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ἐκεῖθεν εἰς τὴν εἰς Ἱεροσόλυμα παρελθὼν βιάζεσθαι, καὶ κρατήσας τῆς τε Ῥωμαϊκῆς B φρουρᾶς, καὶ τοῦ δήμου, τυραννεῖν, χρώμενος τοῖς συνεπομένοις δορυφόροις. φθάνει δὲ αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν Φῆλιξ, ἅμα ταῖς παρὰ Ῥωμαίων ἀσπίσι τῶν δορυφορικῶν ὁπλιτῶν, καὶ πᾶς ὁ δῆμος συνεφήψατο τῆς ἀμύνης, ὡς τε συμβολῆς γενομένης, τὸν μὲν Αἰγύπτιον φυγεῖν μετ' ὀλίγων, ἀλλοφθαρέντων δὲ καὶ ζωγρηθέντων πολλοὺς τῶν σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος σκεδασθὲν ἅπῃ τοῦ αὐτῶν, ἕκαστον ἀλαλαθεῖν. κατασταλμένων δὲ καὶ τούτων, ὥσπερ ἐν νοσοῦσι σώμασι, πάλιν ἕτερον μέρος ἐφλέγμαινεν. C οἱ γὰρ γόητες καὶ λῃστρικοὶ συναχθέντες πολλοὺς εἰς ἀπόστασιν ἐκίνουν, καὶ τοῖς ἐλευθερίαν παρεκρότουν, θάνατον ἀπειλοῦντες τοῖς πειθαρχοῦσι τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ βίαι ἀφαιρεθήσεσθαι λέγοντες, τοὺς ἑκουσίως δουλεύειν προαιρουμένους. μεριζόμενοι γὰρ εἰς τοῦτο χώραν καὶ λόχους, διήρπαζόν τε τὰς τῶν δυνατῶν οἰκίας, καὶ αὐτοὺς ἀνῄρουν, καὶ τὰς κώμας ἐνεπίμπρασαν. ὡς τε τὴν ἀπονοίας αὐτῶν, πᾶσαν τοῦ Ἰουδαίων D ἀναπίμπλασθαι. καὶ ἔτος μὲν ὁ πόλεμος καθ' ἡμέραν ἀνερρίπιζε. ἑτέρα δὲ παραχὴ συνίσταται περὶ Καισάρειαν, τῶν ἀναμεμιγμένων Ἰουδαίων τοῖς τὴν αὐτὴν οὖσιν Σύροις ἐπισπασάντων. οἱ μὲν γὰρ ἠξίουν, σφετέραν εἶναι τοῦ πόλιν, Ἰουδαῖον γεγονέναι τὸν κτίσαντα αὐτῆς λέγοντες, Ἡρώδης ὁ βασιλεύς. οἱ δὲ ἕτεροι, τὸν οἰκιστὴν μὲν ὡμολόγουν Ἰουδαῖον, αὐτὴν μέντοι γε τοῦ πόλιν ἑλλήνων ἔφασαν. οὐ γὰρ ἂν ἀνδριάντας καὶ ναοὺς ἐγκαθιδρύσαι, Ἰουδαίοις αὐτοῦ ἀνατιθέντα. ἀφ' οὗπερ μὲν ἠμφισβήτουν ἑκάτεροι. ὡρμήσατο δὲ αὐτῆς τὸ φιλόνεικον εἰς ὅπλα, καθ' ἡμέραν οἱ θρασύτεροι παρ' ἀμφοῖν ἐπεδίδοσαν ἅπτεσθαι μάχης. οὔτε γὰρ Ἰουδαίων οἱ γέροντες τοὺς ἰδίους στάσιν κατισχεῖν, οἷόν τε ἦσαν, καὶ τῆς ἕλλησιν αἰσχρὸν ἐδόκει Ἰουδαίων ἐλαττοῦσθαι. ὑπῆρχον δὲ οἱ μὲν πλούτῳ καὶ σωμάτων ἀλκῇ. τὸ δὲ ἑλληνικὸν τῇ ἐκ τῶν στρατιωτῶν ἀμύνῃ. F τὸ γὰρ πλέον Ῥωμαίοις τῆς ἐκεῖ δυνάμεως ἐκ συντάξεως εἰς κατειλεγμένον, καὶ καθάπερ συγγενεῖς, ἦσαν εἰς τὰς βοηθείας ἕτοιμοι. τοῖς γὰρ μὴν ἐπάρχοις Φρόντις ἦν ἀναστέλλων τοῦ παραχήν, καὶ τοὺς μαχιμωτέρους ἑκατέρωθεν ἀεὶ συλλαμβάνοντας σκόλακι μάστιξι καὶ δεσμοῖς. οὐ μὴν τὰ πάθη τῶν συλλαμβανομένων ἐνεποίει τοῖς καταλειπομένοις ἀναισχυνίαν ἢ δέος, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον παρωξύνοντο πρὸς τοῦ στάσιν. νικῶντες δέ ποτε τοὺς Ἰουδαίους, παρελθὼν εἰς τοῦ ἀγορὰν ὁ Φῆλιξ, μὴ ἀτιμίας ἐπέλθοιεν ἀναχωρεῖν. τῶν δὲ μὴ πειθομένων, ἐπιπέμψας τοὺς στρατιώτας, ἀναιρεῖ συχνούς, ὧν ἀφαρπαγῶν σωθέντα καὶ τὰς οὐσίας. μηνύοντος δὲ τῆς στάσεως, ἐπιλέξας ἑκατέρωθεν τοὺς γνωρίμους, ἔπεμψε πρέσβεις ἐπὶ Νέρωνα, διαλεξομένους περὶ τῶν δικαίων.

Ant. lib. xx. cap. 12.

Succeſſit autem ei Feſtus, & hos qui maxime in- A feſtabant provinciam ſolicite perſecutus: latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

CAP. XIII.

De præſidibus Judææ Albino & Floro. *Ant. lib. 20. cap. 15.*

VErum ſucceſſor ejus Albinus non eodem modo negotiis præfuit, neqve enim fuit aliqua malignitatis ſpecies, qvam ille præterierit. Denique non ſolum cauſis civilibus furabatur & diripiebat bona ſingulorum, neqve ſolum B tributorum additamentis in commune gentem gravabat: ſed etiam quos ob latrocinia decuriones civitatum comprehenderunt, vel qui à prioribus judicibus in cuſtodiis erant relicti, accepta à cognatis eorum pecunia, liberavit: & is ſolum qui non dediſſet, in carceribus quaſi nocentiſſimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoque qui res novare cupiebant, in Hieroſolymis creſcit audacia. Ex quibus ſane, qui C erant opulenti Albinum largitione redimebant, ut eis tumultum moventibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non ſatis gaudebat quiete, Albini participibus jungebatur. Unuſquiſque ergo improborum cohorte propria circundatus, ipſe quidem inter cæteros quaſi princeps latronum & tyrannus eminebat: ſtipatoribus vero ſuis ad direptionem mediocrium abu- D tebatur. Ita fiebat, ut hi quidem quorum vaſtabantur domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum ſtetiſſent, metu ne ſimilia paterentur, etiam officiis ambirent eos, quos conſtabat dignos eſſe ſuppliciis. In commune autem *Ant. lib. 20. cap. 8.* omnium fuit intercepta fiducia, & erat tunc multiplex dominatio, & ſemina captivitatis futuræ jam ab illo tempore ſpargebantur. Cum E ſane ejuſmodi morum fuiſſet Albinus, tamen ſuccedens ei Geſſius Florus, optimum eum per comparationem ſui fecit videri. Ille ſiquidem plura occulte & cum fraude nocuerat: Geſſius vero iniquitates ſuas in univerſam gentem, tam palam quaſi gloriaretur, exercuit: ac velut non ad regendam provinciam, ſed ad damnatorum pœnas carnifex miſſus, neque rapinarum F ullum morem, neque afflictionum prætermiſit. In miſeris autem crudeliſſimus erat, in turpibus vero impudentiſſimus. Neque enim quis illo amplius offendit fallacia veritatem, neque commentus eſt callidiores nocendi vias. Huic ſiquidem viritim illatis diſpendiis lucra quærere exiguum viſum eſt: ſed totas ſimul deſpoliabat urbes, & labes populis inferebat, tantum non G voce per totam regionem edicens, liberum eſſe omnibus latrocinari, dum ipſe prædarum acciperet portionem. Denique ob illius avaritiam contigit totam pene deſeri regionem, ita ut plurimi ſedes patrias relinquentes, ad externas provincias commigrarent. Donec autem in Syria Ceſtius Gallus provinciam regebat, neque auſus quiſpiam Judæorum eſt adverſus Florum ad eum mittere legatos. Cum vero inſtante azymorum ſolennitate ipſe Hieroſolymam veniſſet, occurrens multitudo, quæ facilè tricies centenorum millium fuit, precabatur, ut gentis ſuæ calamitatibus ſubveniret, & peſtem illam provinciæ Florum, ut ejiceret clamitabat. Qui tamen cum ſub populi ore eſſet, & Gallo aſſiſteret, non ſolum nihil movebatur, ſed voces illas etiam deridebat. Ceſtius tamen compeſcens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regreſſus eſt

ΚΕΦ. κδ'.

Διαδεξάμενος δὲ τούτου τὴν ἐπιτροπὴν Φῆστος, τὸ μάλιστα κλυζόμενον τὴν χώραν ἐπεξῆλθ'. τῶν γοῦν λῃστῶν συνέλαβε τοὺς πλείστους, & διέφθειρεν σὺν ὀλίγοις. ἀλλ' οὐχ ὁμῶς Φῆστον ἀλβῖνος τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξηγήσατο τῶν πραγμάτων. σὺν κέρδει γὰρ πᾶσι κακουργίας ἰδέαν παρέλιπεν. οὐ μόνον γοῦν ἐν τοῖς πολιτικοῖς πράγμασιν ἐκλεπτε καὶ διήρπαζε τὴν ἑκάστων οὐσίαν, οὐδὲ τὸ πᾶν ἔθνος ἔβαρυν ταῖς εἰσφοραῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπὸ λῃστῶν δεδεμένους παρὰ ἑκάστοις βουλῆς, ἢ τῶν ἐπιτρόπων ἀπιτρόπων, ἀπέλυτρου τοῖς συγγενέσι, & μόνον ὁμὴ δοὺς, τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς πονηρὸς ἐγκατέλειπετο. τοιγαροῦν καὶ τῶν νεωτερίζειν βουλομένων ἐν ἱεροσολύμοις, ἐθάρσυνεν αἱ τόλμας· καὶ χρήμασι μὲν οἱ δυνατοὶ τὸ ἀλβῖνον ἐπελάμβανον, ὡς τι δ' ἐπισπάζειν αὐτοῖς παρέχειν ἄδειαν. ἐκ δημοτικοῦ δὲ τὸ μὴ χαίρον ἡσυχία πρὸς τοὺς ἀλβίνου κοινωνοὺς ἀπέκλινεν. ἕκαστος δὲ τῶν πατρῴων, ἰδίων σῴζεσθαι μᾶλλον, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ἀχλυηρὸς ἢ τυραννικὸς ἐπανεῖχεν σὺν δὲ λόγοις. τοῖς δορυφόροις δὲ, πρὸς ἁρπαγὰς τῶν μετρίων κατεχρῆτο. σωθέντες δὲ, τοὺς μὲν ἀφῃρημένους ὑπὲρ ὧν ἀναγκαίων ἐχέλευ, σιωπᾶν. τοὺς δ' ἁλόντας δὲ, δεῖν δὲ μὴ τὰ αὐτὰ πάθειν, καὶ κολακεύειν τὸν ἄρχοντα κολάσεως. καθόλου δὲ ἡ μὲν παρρησία πάντων ἐπεκέκοπτο, τυραννὶς δὲ ἐπὶ πλείστων ἐπεκέκοπτο, τυραννὶς δὲ ἐπὶ πλείστων, καὶ τὰ σπέρματα τῆς μελλούσης ἀλώσεως ἐν τῇ πόλει κατεβάλλετο. τοιοῦτον δὲ ὄντα τὸν ἀλβῖνον, ἀπιδὼν ἐπ' ἐμὲ τοῦτον ἐλθὼν γέσσιος φλῶρος, ἀγαθώτατον μὲν συγκρίσει. ἐμὲν γὰρ λάθρᾳ τὰ πολλὰ, καὶ μεθ' ὑποκρίσεως ἐκακούργησε. γέσσιος δὲ τοὺς ἐς τὸ ἔθνος ἀδικήματος ἐπόμπευσε, καὶ ὥσπερ ὅπλα τιμωρίας κατακριτῶν πεμφθεὶς δήμιος, οὔτε ἁρπαγῆς τινὰ τρόπον, οὔτε αἰκίας παρέπεμπεν. ἐν δὲ τοῖς ἐλεεινοῖς, ὠμότατος, ἐν δὲ τοῖς αἰσχροῖς, ἀναιδέστατος. οὔτε δὲ πλείω τὶς ἀπιστίαν τῆς ἀληθείας κατέχεεν, οὔτε ἐν τῷ πανουργεῖν δολιωτέρας ὁδοὺς ἐπενόησεν. ὡ τὸ μὲν κατ' ἄνδρα κερδαίνειν, μικρὸν ἐδόκει. πόλεις δὲ ὅλας ἐξεδίδυσκε, καὶ δήμους ἀθρόους ἐλυμαίνετο, καὶ μικρὸν ἐδόκει σὺν σκήπτρῳ ἐν τῇ χώρᾳ πᾶσιν ἐξεῖναι λῃστεύειν, ἐφ' ᾧ μέρος αὐτὸς λήψεται τῶν λαφύρων. ἀφ' οὗ γὰρ τὴν ἐκείνου πλεονεξίαν, πᾶσαι ἐρημωθῆναι συνέβη τὰς τοπαρχίας, καὶ πολλοὺς τῶν πατρίων ἐθῶν ἐξαναστάντας, φυγεῖν εἰς τὰς ἀλλοτρίους ἐπαρχίας. μέχρι μὲν οὖν ἐν συρίᾳ κέστιος γάλλος ἦν ἐπιτροπεύων τὰς ἐπαρχίαν, οὐδὲ πεισθῆναί τις πρὸς αὐτὸν ἐτόλμησε κατ' ἐκείνου. ὡς δὲ φλώρου. ὡς δὲ ἐπεδημήσαμεν ἐς ἱεροσόλυμα, τῆς τῶν ἀζύμων ἑορτῆς ἐνιστάσης, πρὸς ἐκ δήμου σὺν ἐλάττους τετρακοσίων μυριάδων, ἐκέκραγον τὰς δ' ἔθνους συμφορὰς, καὶ τὸν λυμεῶνα τῆς χώρας φλῶρον ἐκκρέμασον. ὁ δὲ παρεὼν, καὶ τὸ κέστιον παρεστὼς, διεχλεύαζε τὰς φωνάς. ὅταν μὲν κέστιον τὸν ὄχλον κατασείλας, καὶ δοὺς ἐμφασιν, ὡς πρὸς τὸ μέλλον αὐτὸς τὸν φλῶρον κατασκεδάσαι μετριώτερον, ὑπέστρεψεν εἰς ἀρ-

Succeſſit autem ei Feſtus, & hos qui maxime infeſtabant provinciam ſolicite perſecutus: latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

CAP. XIII.

VErum ſucceſſor ejus Albinus non eodem modo negotiis præfuit, neqve enim fuit aliqua malignitatis ſpecies, qvam ille præterierit. Denique non ſolum cauſis civilibus furabatur & diripiebat bona ſingulorum, neqve ſolum tributorum additamentis in commune gentem gravabat: ſed etiam quos ob latrocinia decuriones civitatum comprehenderunt, vel qui à prioribus judicibus in cuſtodiis erant relicti, accepta à cognatis eorum pecunia, liberavit: & is ſolum qui non dediſſet, in carceribus quaſi nocentiſſimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoque qui res novare cupiebant, in Hieroſolymis creſcit audacia. Ex quibus ſane, qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, ut eis tumultum moventibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non ſatis gaudebat quiete, Albini participibus jungebatur. Unuſquiſque ergo improborum cohorte propria circundatus, ipſe quidem inter cæteros quaſi princeps latronum & tyrannus eminebat: ſtipatoribus vero ſuis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, ut hi quidem quorum vaſtabantur domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum ſtetiſſent, metu ne ſimilia paterentur, etiam officiis ambirent eos, quos conſtabat dignos eſſe ſuppliciis. In commune autem *Ant. lib. 20. cap. 8.* omnium fuit intercepta fiducia, & erat tunc multiplex dominatio, & ſemina captivitatis futuræ jam ab illo tempore ſpargebantur. Cum ſane ejuſmodi morum fuiſſet Albinus, tamen ſuccedens ei Geſſius Florus, optimum eum per comparationem ſui fecit videri. Ille ſiquidem plura occulte & cum fraude nocuerat: Geſſius vero iniquitates ſuas in univerſam gentem, tam palam quaſi gloriaretur, exercuit: ac velut non ad regendam provinciam, ſed ad damnatorum pœnas carnifex miſſus, neque rapinarum ullum morem, neque afflictionum prætermiſit. In miſeris autem crudeliſſimus erat, in turpibus vero impudentiſſimus. Neque enim quis illo amplius offendit fallacia veritatem, neque commentus eſt callidiores nocendi vias. Huic ſiquidem viritim illatis diſpendiis lucra quærere exiguum viſum eſt: ſed totas ſimul deſpoliabat urbes, & labes populis inferebat, tantum non voce per totam regionem edicens, liberum eſſe omnibus latrocinari, dum ipſe prædarum acciperet portionem. Denique ob illius avaritiam contigit totam pene deſeri regionem, ita ut plurimi ſedes patrias relinquentes, ad externas provincias commigrarent. Donec autem in Syria Ceſtius Gallus provinciam regebat, neque auſus quiſpiam Judæorum eſt adverſus Florum ad eum mittere legatos. Cum vero inſtante azymorum ſolennitate ipſe Hieroſolymam veniſſet, occurrens multitudo, quæ facilè tricies centenorum millium fuit, precabatur, ut gentis ſuæ calamitatibus ſubveniret, & peſtem illam provinciæ Florum, ut ejiceret clamitabat. Qui tamen cum ſub populi ore eſſet, & Gallo aſſiſteret, non ſolum nihil movebatur, ſed voces illas etiam deridebat. Ceſtius tamen compeſcens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regreſſus eſt

ὡς ἀντιόχειαν. προέπεμπε δ' αὐτὸν μέχρι καισαρείας Φλῶρος, ἐξαπατῶν, καὶ πόλεμον ἤδη τῷ ἔθνει συμμένος ἐπεφύτευεν, ᾧ μόνῳ συγκρύψειν τὰς αὐτοῦ ἀνομίας ἐλπίζων. εἰρήνης μὲν γὰρ ὄσης, κατηγόρους ἔξειν ἔφη καίσαρος Ἰουδαίους προσεδόκα. πραγματοδυσμενὲς δ' ὄντως ἐστὶν αὐτῶν, τοῦ μείζονι κακῷ προεισάγειν τὸν ἔλεγχον αὐτῶν ὄντα τῶν μετριωτέρων. ὁ μὲν οὖν ὡς ἂν ἀποστραγγίσῃ τὸ ἔθνος, καὶ ἡμέραν ἐπέτεινεν αὐτοῖς τὰς συμφοράς.

A Antiochiam. Deduxit autem eum usque ad Cæsaream Florus, illudens mendaciis, & Judæorum genti bellum sedulo comminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebat. Pace siquidem permanente, habiturum se apud Cæsarem accusatores Judæos: verum si defectionem negotiatus fuisset, majore utique malo abducendam a se esse invidiam peccatorum minorum. Igitur ut gens ab Romano abrumperetur

B imperio, sedulo indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles victores extitere, decretumque istud contestantes literas attulerunt: perque hoc bello Judaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, decimoseptimo autem regni Agrippæ mense Majo.

Κεφ. κε.

ΕΝ δ' τούτῳ καὶ οἱ καισαρέων ἔλλανες, πεπηρωκότες πρὸ νέρωνι τὴν πόλεως ἀρχήν, τὰ δ' κρίσεως ἐκάμισαν χαράγματα, ἃ προσελάμβανε τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος, δωδεκάτῳ μὲν ἔτει τῆ νέρωνος ἡγεμονίας, ἑπτακαιδεκάτῳ δ' τῆ ἀγρίππα βασιλείας, ἀρτεμισίου μηνός. προὸς δ' τὸ μέγεθος τῶν ἐξ αὐτοῦ συμφορῶν, οὐκ ἀξίαν ἔχειν φάσιν. οἱ μὲν γὰρ καισαρείᾳ ἰουδαῖοι, συναγωγὴν ἔχοντες ἐγγὺς χωρίον, οὐ δεσπότης ἦν τις ἕλλην καισαρεύς, πολλάκις μὲν κτήσασθαι, τὸν τόπον ἐωνοῦντο, πολλαπλάσιον τῆς ἀξίας δόντες. ὡς δ' ἐπιτρόπων τοῖς δεομένοις, πρὸς ἐπιφάνειαν ἐπὶ καὶ προσοικοδομῆ τὸ χωρίον οἰκεῖν, ἐργασίᾳ καταστασιάζομένων, στενὴν δ' καὶ παντάπασι βιαίαν πάροδον ἀπέλιπεν αὐτοῖς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ θερμότεροι τῶν νέων προπηδῶντες, οἰκοδομεῖν ἐκώλυον. ὡς δ' τούτους ἔργῳ τῆς βίας Φλῶρος ἀμηχανοῦντες οἱ δυνατοὶ τῶν ἰουδαίων, σὺν οἷς ὁ τελώνης ἰωάννης, πείθουσι τὸν Φλῶρον δεχρήσασθαι τοῖς ὀκτὼ, ἵνα κωλύσωσι τὸ ἔργον. ὁ δ' πρὸς μόνον τὸ λαβεῖν ὑποχόμενος πάντα συμπράξειν, λαβὼν, ἐξῆσε τῆς καισαρείας εἰς σεβαστὴν, καὶ καταλείπει τῷ ἰδίῳ αὐτεξουσίῳ, ὥσπερ ἄδειαν παρεχὼν ἰουδαίοις τοῦ μάχεσθαι. τῆς δ' ὑπαύσης ἡμέρας ἑβδομάδος οὔσης, τῶν ἰουδαίων εἰς τὴν συναγωγὴν ἀθροισθέντων, στασιάσας τις καισαρεὺς θύραν καταστρέψας, καὶ θύσας τὴν ἔσωθεν αὐτῶν θεμένου, ἐπέτρεψεν ὄρνεις. τοῦτο τοὺς ἰουδαίους ἀνηκέστως παρώξυνεν, ὡς ὑβρισμένων αὐτοῖς τῶν νόμων, μεμιαμμένου δ' ὃ χωρίου. τὸ μὲν γὰρ ἀνεχθὲς καὶ πρῶτον, ὅτι τοὺς ἡγεμόνας καταφθάνειν πάλιν ὥστε χρεών. τὸ δεύτερόν δ' καὶ ἐν νεότητι φλεγμαῖνον, ἐξεκαίετο πρὸς μάχην. θορυβηθέντες δ' εἰσήκεσαν οἱ τῶν καισαρέων στασιασταί. τὴν δ' ὑπερθυσαντα προπέμφασι σὺν συμπάσῃ, καὶ ταχέως ἐλθὼν ἡ συμβολὴ προσελθὼν δ' ἐκεῖνος ὁ Μάρκωλος πεπαγμένον ἐπὶ ἀρχῆς, τὴν τε θύραν αἴρει καὶ καταπαύει ἐπιφανῆ τοῖς θεοῖς. ἠθυμηκότων δ' αὐτῶν τῆς τῶν καισαρέων βίας, ἰουδαῖοι τοὺς νόμους ἁρπάσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς νάβαταν. χώρα τις αὐτῶν οὕτω καλεῖται, σταδίους ἑξήκοντα διέχουσα τῆς καισαρείας. οἱ δ' τῶν ἰουδαίων δυνατοὶ δώδεκα πρὸς Φλῶρον ἐλθόντες εἰς σεβαστὴν, ἀπωδύροντο περὶ τῶν πεπραγμένων, καὶ βοηθεῖν ἱκέτευον, ἀφθήμονας ὑπομιμνήσκοντες τῶν ἐκτὸς τάλαντων. ὁ δ' καὶ συλλαβὼν εἶπε τοὺς ἄνδρας αἰτιώμενος ὑπὲρ τῶν νόμους ἐξενεγκεῖν τῆς καισαρείας. πρὸς πᾶσι τῶν ἐν ἱεροσολύμοις ἀγανάκτησις ἦν, ἐπὶ μὲν τοῖ, καὶ τοὺς

CAP. XIV.

De Floro sæviente in Judæos, Cæsarienses & Hierosolymitas. Anni. lib. 20. cap. 25.

AD magnitudinem autem excitatorum de eo malorum, nequaquam idoneas causas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Judæi, habebant synagogam prope locum, cujus erat dominus gentilis quidam Cæsariensis. & frequenter quidem egerant, ut ad eorum jus illa possessio jungeretur. multis partibus majus precium quam res meruerat offerentes. dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad majorem dolorem ædificavit in loco tabernas, ita ut angustum eis transitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primum igitur ferventiores aliqui juvenum prosilientes, ædificationem vetabant. Cum vero Florus hos a prohibendo cohiberet, non habentes Judæorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiam Joannes publicanus, insectum Florum oblatione octo talentorum, ut ædificationem vetaret. Ille autem, ob capiendum tantummodo, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, venitq; in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugnæ spatium Judæorum summatibus vendidisset. Sequenti autem die, Judæorum sabbato, cum plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis vas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Judæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutū. pars autem Judæorum, quæ erat constantior, atq; moderatior denuo apud judices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autē & juventute turgentes Judæi, effundebantur in rixam. Stabant autē ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui pro synagogæ foribus immolaret: sicque continuo est pugna commissa. Interveniens autem Jucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, vas illud quidem quod positum fuerat jussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cum vero superatus esset præ Cæsariensium violentia, Judæi statim libros legis rapientes secessērunt in Nabata: regio quædam eorum hoc nomine appellatur, dirempta a Cæsarea stadiis sexaginta. Primates autem eorum duodecim, cum Johanne in Sebasten ad Florum venerunt, de his quæ acciderant conquerentes, & ut auxilio esset rogabant, quamvis reverenter, tamen eum & de octo talentis admonentes. Ille vero illico comprehensos eos vinciri jussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitanos gravissima indignatio nascebatur: verumtamen adhuc

iram ſuam frenabant. Florus vero, quaſi ad hoc operam ſuam locaſſet, ut bellum inflammaret, miſit ad ſacrum theſaurum, ut inde decem & ſeptem talenta auferrentur, quaſi eam pecuniam impenſæ Cæſaris flagitaret. Tunc vero ſtatim invaſit populum multa confuſio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cæſaris appellabant, ut à tyrannide Flori liberarentur orantes. Quidam autem ſeditioſorum in Florum maledicta jaciebant ultima: & caniſtrum circumferentes ſtipem ejus nomine poſtulabant, quaſi inops & miſerrimus talibus indigeret auxiliis. His autem omnibus nihil eſt à cupiditate deterritus, ſed multo magis ad deprædandum irritatus eſt. Denique cum deberet Cæſaream veniens ignem belli illic naſcentis extinguere, cauſasque tumultuum ſubmovere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hieroſolymam contendit, ut Romanis armis ad qvod volebat uteretur, ac timore & minis urbem circumdaret. Tunc populus lenire ejus impetum volens, obviam militibus proceſſit, cum ſolitis utique favoribus, & Florum honorare officiis paratus. Ille vero præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem diſcedere eos juſſit: Neve eum, in quem tam gravia maledicta jeciſſent, falſo denuo honore deluderent. Oportere quippe eos, ſi viri ſunt fortes, animique conſtantis, etiam in præſentem effundere contumelias: nec ſolum in verbis, ſed etiam in armis amorem libertatis oſtendere. His dictis exterrita multitudo, ſimul etiam militibus, qui cum Capitone venerant, in medium vulgus irruentibus, diffugerunt, antequam Florum ſalutarent, aut militibus officia conſueta redderent. Diſcedentes igitur in domos, cum metu atque humilitate pervigilem duxere noctem. Florus autem tunc quidem degit in regia, poſtridie autem adverſum eos extructo tribunali ſublimius reſedit: convenienteſque ſacerdotum principes, & civitatis univerſa nobilitas, aſtiterunt tribunali. His præcepit Florus, ut omnes qui maledicta in eum ſuccla maſſent, protinus dederent: edicens in ipſos eſſe, niſi reos produxerint, vindicandum. Ad hæc reſpondent Judæi, populum quidem pacifica quæque ſentire, illis vero qui erraviſſent in verbis, veniam conferendam poſtulabant. In tanta ſiquidem multitudine, nihil eſſe mirandum, offendi aliquos temerarios, & per ætatem inſipientes: eſſe autem impoſſibile eorum qui deliquerint, diſcrimen agitari, cum & ſingulos nimirum pœniteat, & præ timore ad negandum ſint parati. debere tamen illum ſi conſuleret gentis quieti, & vellet Romano imperio ſervare urbem, magis propter

θυμίους κατέσχον. ὁ δὲ Φλῶρος ὥσπερ ἐργαλεῖόν τι πρὸς τὸν πόλεμον, ἐκπέμψας ἐπὶ τὸν ἱερὸν θησαυρὸν, ἐξαίρει ἑπτακαίδεκα τάλαντα σκηψάμενος εἰς τὰς καίσαρος χρείας. συγχύσεως δ' οὔσης ἐκεῖ τὸ δῆμον, καὶ συνδραμόντες εἰς τὸ ἱερὸν βοαῖς ἀλαπτικοῖς, καὶ τὸ καίσαρος ἀνακαλεῖν ὄνομα, καὶ τὸ Φλώρου τυραννικὸν ἐλεύθερον ὀφᾶς ἱκετεύειν. ἔνιοι δὲ τῶν στασιαστῶν λοιδορίας ὑβριστὰς εἰς τὸν Φλῶρον ἐκεκράγεσαν, καὶ κανὸν ἐπιφέροντες ἐπὶ πᾶσιν αἰσχρὸν κέρμα, καθάπερ ἀκλήρῳ, καὶ πτωχοπώρῳ. τέτοις δὲν ἐνεχαίρει τὸ φιλαργυρεῖν, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ μᾶλλον χρήματος ὠργίζετο. δέον γὰρ εἰς ἡμιωρείαν ἐλθόντα σβέσαι τὸ μὲν πόλεμον πῦρ ἐκκαῦσαν ἀρχόμενον, καὶ τὸ παρόντος ἀνελεῖν τὰς αἰτίας, ἐφ' ᾧ καὶ μισθὸν ἔλαβεν, ὁ μὲν σπείρας ἱππικῆς τινὰ καὶ πεζικῆς, ἐπὶ ἱεροσολύμων ὥρμησεν, ἵνα τοῖς ῥωμαίων ὅπλοις ἐρείσῃ, καὶ τὸ δεῖν καὶ τὸ ἁπλοῦς θεραπεύσῃ τὴν πόλιν. ὁ δὲ δῆμος προσδυσωπήσας τὴν ὀργὴν αὐτοῦ βουλόμενος, ὑπαντᾷ τοῖς σπείραρχοις μετὰ δᾴδων, καὶ τὸ Φλώρου στρατόπεδον ὅπλοις ἐκδεχόμενος παρεσκεύασε. καὶ κῆνσος προπέμψας σὺν ἱππεῦσιν πεντήκοντα καπτωνᾶ ἑκατοντάρχην, ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευε, καὶ μὴ πρὸς ὃν ἔτως ἐλοιδόρησαν αἰσχρῶς, ἱεροσυλεῖν τοὺς νεῶ φιλοφρονήσῃς. δεῖν γὰρ αὐτοὺς ὑπὲρ ἡμαίων εἰ καὶ παῤῥησιάσεσθαι, σκώπτειν μὲν αὐτὸν καὶ παρόντα. φαίνεσθαι μὴ μόνον ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις φιλελεύθερους. ἔτω καταπλαγὲν τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τοῖς καπτωνᾶ ἱππεῦσιν εἰς μέσους φερομένοις, διεσκεδάσθη, πρὶν ἀπάσασθαι τὸν Φλῶρον, ἢ τοῖς στρατώταις φανερὸν ποιῆσαι τὸ πρόθυμον. ἀναχωρήσαντες εἰς τὰς οἰκίας μετὰ δείλης καὶ παννύστατος διενυκτέρευον. Φλῶρος μὲν τότε ἐν τοῖς βασιλείοις αὐλίζεται. τῇ δ' ὑστεραίᾳ βῆμα πρὸ αὐτῶν θέμενος καθέζεται, καὶ προσελθόντες οἵ, τε ἀρχιερεῖς καὶ δυνατοὶ, τε, καὶ γερουσιάρχαι τῶν τε πόλεως πᾶν, παρέστησαν τῷ βήματι. τούτοις ὁ Φλῶρος ἐκέλευσε τοὺς λοιδορήσαντας αὐτὸν ἐκδοῦναι, φάμενος αὐτοὺς ἀπολαύσειν τῆς ἀμύνης, εἰ μὴ προαιροῖεν τοὺς αἰτίους. οἱ δὲ τὸ μὲν δῆμον ἀπέφαινον ἰσχνικὰ φρονοῦντα, πῆς δὲ ὧδε φθεγξάμενος ἦτεν συγγνώμην. ἐν γὰρ τοσούτῳ πλήθει, ἀμαυρὸν ἐδὲν εἶναι νᾶς θρασυτέρους, καὶ δι' ἡλικίαν ἀφρονας. ἀμήχανον δὲ τῶν ἡμαρτηκότων τὸ διακρῖναι ῥᾳδίως. ἑκάστε μετανοοῦντας τε, καὶ δι' ἃ δέδοικεν ἐγκαλοῦσι. δὲν μᾶλλον γε σκῆπτρον προνοεῖν τὸ κῆ τὸ ἔθνος ἱερώνης, ἢ βουλεύεσθαι ῥᾳμαίοις πρὸς ὠλέσαι τὸν πόλιν, ἢ μᾶλλον διὰ τοὺς πολλοὺς ἀκαθαρτήτους, συγγνώναι τε τοῖς ὀλίγοις πλημμελήμασιν, ἢ δι' ὀλίγους πονηροὺς πρᾶξαι δῆμον ἀγαθὸν πρὸς τοῦτον. πρὸς ταῦτα μᾶλλον παροξυνθεὶς, ἐμβοᾷ τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν τε τὸ ἄνω καλουμένην ἀγορὰν, καὶ κτείνειν τοὺς ἐντυγχάνοντας. οἱ δὲ δημόται κέρδους προσλαμβάνοντες ἡγεμονικὴν παρακέλευσιν, οὐ μόνον ἐφ' ὃν ἐπεμέφησαν τόπον ἤρπαζον, ἀλλὰ καὶ πάσας ἐμπηδῶντες τὰς οἰκίας, ἔσφαζον τοὺς οἰκήτορας. φυγὴ δ' ἦν ἐν τῶν στενωπῶν, καὶ φόνος τῶν καταλαμβανομένων, τρόπος τε ἁρπαγῆς οὐδὲς παρελείπετο. καὶ πολλοὺς τῶν μετρίων συλλαμβάνοντες, ἤγαγον τὸν Φλῶρον

multos innoxios dare veniam etiam paucis delinquentibus, quam propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorum. Ad hæc vero ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamavit, ut forum rerum venalium, quod erat in ſuperiori parte civitatis, diriperent, ac paſſim obvios trucidarent. Illi vero ad lucri ſui cupidinem addita autoritate rectoris, non ſolum illum diripuerunt locum, in quem fuerant immiſſi, ſed in univerſas inſilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, & cædes eorum qui comprehendebantur: direptionis quoque nulla ſpecies præteribatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad

φλῶρον ἦγον, οὓς μάστιξι προσπαίσας, ἀνεσταύρωσεν. ὁ γοῦν σύμπας τῶν σκηνῆς ἀποτομιέων τῆς ἡμέρας ἀριθμὸς, σὺν γυναιξὶ καὶ παιδίοις (οὐδὲ γὰρ νηπίων ἀπέχοντο) μετὰ τριακοσίας σωὴχθη. βαρυτέραν δ' ἐποίει τὴν συμφορὰν, τὸ καινὸν τῆς ῥωμαίων ὠμότητος. ὁ γὰρ μηδεὶς πρότερον, τότε Φλῶρος ἐτόλμησεν, ἄνδρας ἱππικοῦ τάγματος μαστιγώσας πρὸ βήματος, καὶ σταυρῷ προσηλώσας, ὧν εἰ καὶ τὸ γένος Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ τὸ γοῦν ἀξίωμα ῥωμαϊκὸν ἦν.

A Florum, quos ille verberibus laniatos in crucem fustulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum parvulis & mulieribus (neque enim vel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Graviorem autem faciebat calamitatem videri novitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo unquam prius, tunc Florus ausus est, ut viros scilicet equestris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret: qvorum etsi origo Judæa tamen Romana dignitas erat.

ΚΕΦ. κϛ.

Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, ὁ μὲν βασιλεὺς ἀγρίππας ἔτυχεν εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν πεπορευμένος, ὅπως ἀλεξάνδρῳ σωηθείη πεπιστευμένῳ τὴν αἴγυπτον ὑπὸ νέρωνος, καὶ πεμφθέντι διέπειν. τὴν δ' ἀδελφὴν αὐτοῦ βερνίκην παρεῦσαν ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ τὴν ὠμότητα τῶν στρατιωτῶν ἀποτεθεωμένην δεινὸν ἐποιήσατο πάθος, καὶ πολλάκις τοὺς τε ἱππάρχας αὐτῆς καὶ σωματοφύλακας πέμπουσα πρὸς φλῶρον ἐδεῖτο παύσασθαι φόνου. καὶ ὁ μὲν ἔτι εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἀναιρουμένων, ἔτε εἰς τὴν ἀγένειαν τῆς παρακαλούσης, ἀλλ' εἰς μόνον τὸ λυσιτελὲς τὸ ἑκατῶν ἁρπαγῶν ἀποβλέπων, παρήκουσεν. ἡ δ' ὁρμὴ τῶν στρατιωτῶν ἐλύσησε καὶ κατὰ τῆς βασιλίδος. ἃ μόνον γοῦν ἐν ὄμμασιν αὐτῆς ἠκίζοντο τοὺς ἁλισκομένους καὶ διεφθείρον, ἀλλὰ κἂν αὐτῇ ἐπῆλον, εἰ μὴ καταφυγεῖν εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν ἔφθη. κἀκεῖ διενυκτέρευσε μετὰ φυλακῆς, δεδοικυῖα τὴν στρατιωτῶν ἔφοδον. ἐπεδήμει δ' ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις, ἐκ θείου ἐκπεπλουτισμένη τῷ θεῷ. τοὺς δὲ ἡνίσω καταπονουμένους, ἢ τινα ἄλλως ἀνάγκης, εἰθὸς ἦν ἐκείνῃ πρὸ τριακοντα ἡμερῶν; ἧς ἀποδοῦναι μέλλοιεν θυσίας, οἶνόν τε ἀφιέναι καὶ ξυρήσασθαι τὰς κόμας. ἃ δὴ τότε πεπονθυῖα βερνίκη, γυμνούμενος τε πρὸ βήματος ἱκέτευσε τὸν φλῶρον, καὶ πρὸς τὸ μὴ τυχεῖν αἰδοῦς αὐτῇ, τὸν πρὸ ζέω κίνδυνον ἐπείρασεν. ταῦτα μὲν οὖν ἐκκαιδεκάτῃ μηνὸς ξανθικοῦ συνέβη. τῇ δὲ ἑπομένῃ τὸ μὲν πλῆθος ἐπαπειλήσαν, εἰς τὴν ἄνω συνέῤῥωσεν ἀγορὰν, καὶ βοαῖς ἐξαισίοις πρὸς τῶν ἀποληλοτῶν ἀνωδύροντο. τὸ πλέον δ' ἦσαν εἰς τὸν φλῶρον ἐπίφθονοι φωναί. πρὸς ὃ δείσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι τὰς ἐσθῆτας προεῤῥήξαντο, καὶ προπεσόντες ἱκέτευον. ἐδέοντο παύσασθαι, καὶ μὴ πρὸς οἷς πέπονθεν εἰς ἀνήκεστόν τι τὸν φλῶρον ἐρεθίζειν. ἐπείθη δ' τὸ πλῆθος ταχέως; αἰδοῖ τε τῶν προκαλούντων, καὶ κατ' ἐλπίδα δὲ μηδὲν ἔτι τὸν φλῶρον εἰς αὐτοὺς προσομόσαι.

B

ΚΕΦ. κζ.

Ὁ δὲ σεβαστὸς τῆς παραχῆς ἤχθετο, καὶ πάλιν αὐτῷ ἀναλῦσαι πραγματευόμενος, τούς τε ἀρχιερεῖς σὺν τοῖς γνωρίμοις μεταπεμπτέους ἡγεῖτο μόνον ἔφη τεκμήριον ἔσεσθαι, δὲ μηδὲν ἔτι τὸν δῆμον νεωτερίσαι, εἰ προελθόντες ὑπαντήσουσι τοῖς ἀπὸ καισαρείας ἀνιοῦσι στρατιώταις. παρεγίνοντο δ' δύο σπείραι. τῶν δ' ἔτι συγκαλουμένων τὸ πλῆθος, προπέμψας διεδήλου τοῖς τῶν σπειρῶν ἑκατοντάρχοις, ὅπως παραχθῶσι τοῖς ὑφ' ἑαυτοὺς, μήτε ἀντιπαίσασθαι τοὺς ἰουδαίους, κἂν τι κατ' αὐτῶν φθέγξωνται, ἀρήσασθαι τοῖς ὅπλοις. οἱ δ' ἀρχιερεῖς εἰς τὸ ἱερὸν τὸν πλῆθον συναγαγόντες ὑπαντᾶν τοῖς ῥωμαίοις παρεκάλουν καὶ πρὸ ἀνηκέστου πάθους, τὰς σπείρας δεξιοῦσθαι.

C

CAP. XV.

De alia oppressione Hierosolymorum dolo Flori.

Per idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus ut Alexandrum, qui Ægyptum procurabat missus à Nerone, jure hospitis convehiret. Germanam autem suam Berenicen, Hierosolymis inventam & iniquitatem militum videntem, gravis ob hoc angor invaserat. & frequenter quidem præfectos equitum suorum, custodesque corporis mittens ad Florum precabatur, ut à cæde desineret. Ille vero neque in multitudinem interfectorum, neque in nobilitatem precatricis, sed tantum in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annuere: impetus autem militum etiam adversum reginam efferatus est. Non solum quippe sub oculis ejus obvios qvosque mulctabant atque trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam, interfeciissent. Ibi autem pervigilem noctem cum intenta custodia egit, verens utique irruptionem militum. Venerat autem Hierosolymam, ut vota Deo solveret. His enim qui morbo vel aliis necessitatibus implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam immolent hostias: abstinere quoque vino, & capillos radere. Quem morem Berenicè regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal stetit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de vita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sexto decimo die mensis Maji. Postridie autem conveniens multitudo in forum, quod erat in superiori parte civitatis, magis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum autem invidiosæ in Florum voces erant: quod veriti primates quique & pontifices, disruptis vestibus, & viritim singulos comprehendentes, postulabant, ut ab his verbis, qvorum causa tanta mala pertulerant, desisterent, neque in majorem indignationem Florum moverent. Sicque sedata est multitudo, tam reverentia precantium, quam spe quod nequaquam Florus ultra in eos sæviret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuisse compressum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus advocavit. Itaque unum ait argumentum fore, qvod nihil ulterius de novandis rebus cogitaret, si populus obviam procederet militibus de Cæsarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cum convocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, ut nullam salutationem redderent obviantibus Judæis. Ad qvod si offensi petulanter quippiam, essent locuti, statim in eos uterentur armis. Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur, ut occurrerent Romanis; & ante grave incommodum cohortes solenniter salutarent.

D

E

F

G

His hortationibus seditiosi quique abruebant, & ob interfectorum dolorem reliqua multitudo jungebatur audacibus. Tunc vero omnes sacerdotes omnesque levitæ sacra vasa proferentes ornatumq; templi, citharistæ etiam & cantores cum musicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixissime precabantur, ut illum templi honorem custoditum esse vellent, neq; ad direptionem vasorum sacrorum Romanos contumeliis incitarent. Erat autem videre ipsos sacerdotum principes sparsis cinere capitibus, & pectora diruptis vestibus nuda monstrantes, nominatim singulos quosque nobilium compellare, ac denuo in commune multitudinem precari, ne ob modicum peccatum patriam suam proderent his, qvi direptioni ejus inhiarent. Qvam enim utilitatem vel militibus esse de Judæorum salutatione tribuendam, vel illis quæ acciderant correctionem, si in præsenti procedere cessarent? At contra, si officiose susciperent solemniter venientes, auferri Floro occasionem pugnæ: ipsos vero salvare patriam suam, & providere ne quid ultra quam pertulerant, experirentur. His addunt, quod paucis seditiosis si tanta multitudo jungatur, hoc magis ad pacificum consilium suam deberent autoritatem transferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes, etiam ipsos seditionis autores quosdam quidem minis, qvosdam autem sui reverentia mitigaverunt: ac deinceps præcedentes, cum quiete omni populo sequente, militibus obviam prodierunt. Jamque cominus factos salutaverunt: illis autem nihil respondentibus, seditiosi Judæorum adversum Florum, cujus hæc fierent consiliis, succlamaverunt. confestimque milites comprehendentes eos, cædere fustibus adorti sunt: atqve in fugam versos persequentes equites proculcabant. Corruebant autem multi quidem cum à Romanis cæderentur, plures autem cum se mutuo propellerent. In ipsis autem portis gravis facta est compressio, & uno qvoqve alterum prævenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium vero durus erat interitus. Suffocatu enim atque conculcatu miseri disperibant, & neque ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderatè, eos quos comprehendissent cædentes: & per ingressum qui Bezetha vocatur detrudebant multitudinem, transire cupientes ut Antoniam & templum obtinerent. Qvos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitebatur. Frustratus tamen est ejus impetus. Conversus quippe adversum eos populus repugnavit, & per tecta evadentes obruebant saxis Romanos. Qvi cum superne venientibus sagittis vincerentur, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos arctabatur ingressus, ad reliqvum se exercitum qvi erat in regia receperunt. Seditiosi autem verentes, ne superveniens denuo Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam continentes interciderunt, quatenus avaritiam Flori desperatione compescerent. Nam cum divinis inhiaret thesauris, proq; his in Antoniam transgredi niteretur, ubi intercisas porticus vidit,

A τούτοις τοῖς σωτῆρας ἐπεβόα, καὶ λῃστὰς τοὺς δορυφόρους. ἔνθα δὴ πᾶς μὲν ἱερεὺς, πᾶς δὲ ὑπηρέτης θεοῦ, τὰ ἅγια σκεύη προκομίσαντες, καὶ τὸν κόσμον ἐν ᾧ λειτουργεῖν ἔθος ἦν αὐτοῖς ἀναλαβόντες, καὶ ψαλμῳδοὶ μετὰ τῶν ὀργάνων προεστήκοντες, κατικετεύομεν φυλάξαι τὸν ἱερὸν κόσμον αὐτοῖς, καὶ μὴ πρὸς ἁρπαγὴν τῶν θείων κειμηλίων ῥωμαίους ἐρεθίσαι. τοὺς δ' ἐκχεῖ-
B ρεῖς αὐτοὺς ἰδεῖν καταπεπωμένους μὲν τῆς κεφαλῆς κόνιν, γυμνοὺς δὲ τὰ στέρνα τῶν ἐσθήτων περερρηγμένων. ὀνομαστὶ δὲ ἕκαστον τῶν γνωρίμων καὶ κοινῇ τὸ πλῆθος ἱκέτευον, μὴ δι' ἐλαχίστης πολυμελείας, προδοῦναι τὴν πατρίδα τοῖς ἐπιθυμοῦσι πορθῆσαι, πιᾶναι δὲ ἢ στρατιώτας φέρειν ὠφέλειαν τὸν ὑπὸ ἰουδαίων ἀπατασμὸν, ἢ διορθώσειν αὐτοῖς τῶν συμβεβηκότων, τὸ μὴ πάλιν προελθεῖν. εἰ δὲ δὴ δεξιώσαιντο τοὺς προσιόντας
C ὡς ἔθος, φλώρου μὲν ἀποκοπήσεσθαι τὴν ἀφορμὴν ἀπὸ πολέμου, κερδήσειν δὲ αὐτοὺς τὴν πατρίδα, καὶ τὸ μηδὲν παθεῖν πολύ. ἄλλως τε, καὶ τὸ πλῆθος σπαράσσουσιν ὀλίγους, δέον αὐτοὺς δῆμον ὄντας τοσοῦτον, συναναγκάζειν κἀκείνους συγγνωμονεῖν, δεινῆς ἀσεβείας ἐνεγκόντας μειλιττόμενοι τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν στασιαστῶν, οὓς μὲν ἀπατηλοὺς, οὓς δὲ αὐθάδεις κατέσειλαν. ἔπειτα ἐξηγούμενοι, μεθ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου τοὺς στρατιώτας
D ὑπαντῶντες καὶ πλησίον γενόμενοι ἠσπάσαντο. τῶν δὲ μηδὲν ἀποκεκραγμένων, οἱ στασιασταὶ φλώρου κατέβησαν. τοῦτο δὲ ἦν σωτήριον κατ' αὐτῶν δεδομένον. αὐτίκα γοῦν οἱ στρατιῶται, περιέχοντες αὐτοὺς, ἔπαιον ξύλοις, καὶ φεύγοντας οἱ ἱππεῖς καταδιώκοντες, συνεπάτουν. ἔπιπτον δὲ πολλοὶ μὲν ὑπὸ ῥωμαίων τυπτόμενοι, πλείους δὲ ὑπ' ἀλλήλων βιαζόμενοι, δεινὸς δὲ περὶ τὰς πύλας ὠθισμὸς ἦν. καὶ φθάνειν ἑκάστου σπεύδοντος, βαδύτερα μὲν ἡ φυγὴ πᾶσιν ἐγίνετο, τῶν δὲ φαλέντων ἀπώλεια δεινή. πνιγόμενοι γὰρ καὶ κλώμενοι πληθὺ τῶν ὑπεραινόντων ἠφανίζοντο, καὶ οὐδὲ ταφὴν τις γνώριμος τοῖς ἰδίοις κατέλειπεν. συνεπίπτον δὲ καὶ στρατιῶται ἀναγόμενοι τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ λῃστὰς βεζεθὰ καλουμένης, ἀνώθεν τὸ πλῆθος, βιαζόμενοι παρελθεῖν ἐκρατησαν τὰ ἱερὰ καὶ τῆς ἀντωνίας. ὧν ἐκ φλώρου ἐφιεμένου, ἐζήλωσεν ἐκ τῆς βασιλικῆς. αὐλῆς τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐκ πρώ-
F του φρούριον ἐλθεῖν ἠγωνίζετο. διήμαρτε μὲν οὖν τῆς ἐπιβολῆς. ὁ δὲ δῆμος ἄντικρυς ἐπισπασθεὶς ἐξεκρούσθη τῷ ἑρμαῖ, ἐκ λοξάσαντες ἐπὶ τῶν πυγῶν, τοὺς ῥωμαίους ἔβαλλον. κατεπονοῦντο δὲ καὶ τῶν ὑπερθε βελέων, ἐκ λόφου τοὺς στενοποὺς ἐμφράξαν πλῆθος ἀθεμίτως πίπτοντες, ἀνεχώρουν εἰς τὸ πρὸς τοῖς βασιλείοις στρατόπεδον. οἱ δὲ στασιασταὶ δείσαντες μὴ πάλιν ἐπελθὼν ὁ φλῶρος κρατήσῃ τε ἱεροῦ λόφου τῆς ἀντωνίας, ἀναβάντες δι' ἴσου
G τὰς συνεχεῖς στοὰς τοῦ ἱεροῦ πρὸς τῷ ἀντωνίᾳ διέκοψαν. τοῦτο ἔψυξε τὸν φλῶρον πολεμεχέειν. τῶν δὲ θεοῦ θησαυρῶν ἐφιέμενος, καὶ λῃστὰ τοῦτο παρελθεῖν ἐπιθυμῶν εἰς τὴν ἀντωνίαν, ὡς ἀπερράγησαν αἱ στοαὶ, τὴν

τὴν ὁρμὴν ἀνετράπη. καὶ μεταπεμψάμενος τοὺς τε ἀρχιερεῖς καὶ τὴν βουλὴν, αὐτὸν μὲν ἐξιέναι τῆς πόλεως ἔφη, φρουρὰν δὲ καταλείψειν αὐτοῖς ὅσην ἂν ἀξιώσωσι. τῶν δὲ πάντα μὲν εἰς ἀσφάλειαν καὶ οὐδὲν νεωτερίσοντα ὑπολαμβανόντων, εἰ μίαν αὐτοῖς καταλείψοι σπεῖραν, μὴ μέντοι τὴν μαχεσαμένην. ὡς δὲ ταύτην ἀπῆχθαι, διὰ τὰ πεπονθέναι ἔχειν τὸ πλῆθος. ἀλλάξας τὴν σπεῖραν, ὡς ἠξίουν μὴ δὲ λοιπὴν δυνάμεως ὑπέστρεψεν εἰς καισάρειαν.

A ab impetu conquievit. & convocans sacerdotum principes atque curiam, se quidem ait urbe digredi, præsidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil novandum fore, si unam tantum relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum civibus paulo ante conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulere populum illis militibus infensum esse: cohorte sicut precaban-
B tur mutata, cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

Κεφ. κη.

CAP. XVI.

Ἕτερον δὲ βουλὴν τοῦ πολέμου μεμνημένος, ἐπέστελλε κεστίῳ, ἰουδαίων ἀποστασιν κατηγορῶν, τὴν τε ἀρχὴν τῆς μάχης αἰτιώμενος αὐτούς, καὶ δρᾶσαι λέγων ἐκείνους, ἃ πεπόνθασιν. οὐ μέλειν δ' οἱ τῶν ἱεροσολύμων ἄρχοντες ἐσίγησαν. ἀλλ' αὐτοί τε καὶ βερνίκη τῷ κεστίῳ συνὼν φλῶρος εἰς τὴν πόλιν παρεκόμισεν, ἔγκλημα. ὁ δὲ, τὰ παρ' ἀμφοῖν ἀναγνούς, μὴ ἡμαρτηκόσιν ἐβουλεύετο. καὶ τοῖς μὲν αὐτῶν ἐδόκει, κέστιον μὲν στρατιᾶς ἀναβαίνειν, ἢ τιμωρησόμενον τὴν ἀπόστασιν εἰ γέγονεν, ἢ βεβαιοτέρους καταστήσοντα ἰουδαίους, καὶ συμμίξοντας αὐτῷ δι' ἀσπίμψαι τινὰ τῶν ἑταίρων τὸν κατασκεψόμενον τὰ πράγματα, καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἰουδαίων πιστῶς ἀγγελοῦντα. πεμπτὸν οὖν δή τινα τῶν χιλιάρχων νεαπολιτανὸν, ὃς ἀπὸ τῆς ἀλεξανδρείας ὑποστρέφαντι συντυχὼν ἀγγέλλοντα τὴν βασιλέως ἡμονίαν, τὸν πέμψαντα καὶ τὰς αἰτίας ἐδήλωσεν. ἔνθα δὴ ἰουδαίων οἵ τε ἀρχιερεῖς ἅμα τοῖς δυνατοῖς, καὶ ἡ βουλὴ πᾶσα, δεξιουμένη τὸν βασιλέα. μετὰ δὲ τοῦτο εἰς ἐκεῖνον θεραπείαν, ἀπωδύροντο τὰς ἑαυτῶν συμφοράς, καὶ τὴν φλώρου διεξήεσαν ὠμότητα. ὡς δὲ ἠγανάκτει μὲν ἀγρίππας. στρατηγικῶς δὲ τῷ ὀργῇ εἰς οὓς ἠλέει ἰουδαίους μετέφερε, παραινοῦσι αὐτῶν βουλόμενος τὰ φρονήματα, καὶ τὴν μὴ δοκεῖν ἀδίκως τι παθεῖν, τῆς ἀμυνῆς ὑστερέπων. οἱ μὲν οὖν ὡς ἂν ὄντες ἔκκειτοι, καὶ διὰ τὰς αὐτῶν κτήσεις δεδιότες εἰρήνην, συνίεσαν δύσοικον τὴν ἀπόπαλιν ξ βασιλέως. ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῶν ἱεροσολύμων, ὑπεξήκοντα σταδίους ἐξελθὼν ὑπεδέξατο τὸν ἀγρίππαν, καὶ τὸν νεαπολιτανόν. ὑπῆντον δὲ αἱ τῶν ἀπεφαγμένων γυναῖκες προσκλαίουσαι, καὶ πρὸς τὴν τούτων οἰμωγὴν, ὁ δῆμος εἰς ὀλοφυρμοὺς τραπόμενος, ὑπεκρίνατο τὸν ἀγρίππαν ἱκετεύειν. τοῖς τε νεαπολιτανῷ καταβοᾶν, ὅσα πάθοιεν ὑπὸ φλώρου, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν, τὴν τε ἀγορὰν ἠρημωμένην ὑποδείκνυον, καὶ κατοικημένας τὰς οἰκίας. ἔπειτα δὲ ἀγρίππας πείθουσι τὸν νεαπολιτανὸν σὺν ἑνὶ θεράποντι περιελθεῖν μέχρι ξ σιλοᾶ τὴν πόλιν, ἵνα γνῷ ἰουδαίους τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι ῥωμαίοις εἴκοντας, μόνῳ δὲ ἀπεχθανομένους φλώρῳ διὰ ὑπερβολὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ὠμότητος. ὁ δὲ, ὡς διοδεύσας πέρας ἔλαβεν ἱκανὸν τῆς πεζότητος αὐτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν ἀνέβαινεν. ἔνθα συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ πολλὰ μὲν εἰς πίστιν αὐτοὺς τῶν πρὸς ῥωμαίους ἐπαινέσας, πολλὰ δὲ εἰς τὸ τηρεῖν τὴν εἰρήνην προτρεψάμενος, ἐς δὲ θεοῦ προσκυνήσας οὗπερ ἔξεστιν τὰ ἅγια, πρὸς κέστιον ἐπανῆκε. τὸ δὲ πλῆθος

De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Judæos, ad obediendū Romanis hortantis.

Aliud autem denuo pugnæ consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Judæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcunque eos pertulisse constabat. Nec sane principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus in-
C que in urbe egerat, retulerunt. Ille autem susceptis literis partis utriusque, quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu in Judæam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere
D Judæos eorumque accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquem de suis præire, qui & negotia & consilia Judæorum posset ei fideliter nuntiare. mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria revertenti Agrippæ circa Jamniam occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Judæorum etiam pontifices, & reliqui nobiles, eorumque curia adesse curaverant, ut circa regem scilicet officia nova-
E rent. Postea vero quam illum congrua humanitate coluerunt, conquesti sunt quam potuerunt flebiliter de calamitatibus propriis, & inhumanitatem Flori explicaverunt. Quam licet argueret Agrippa, vafre tamen invectionem suam in Judæos transtulit, quorum maxime miserebatur, volens scilicet frænare eorum motus, ut per hoc ipsum qvod viderentur nihil perpessi
F injuriæ, ab ultionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunque egregii erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadiis obviam progressus, officiose Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabantur tamen interfectos conjuges mulieres: quarum plangoribus
G reliqvus qvoqve populus ad lamenta conversus, precabatur Agrippam ut genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, ut ingrederetur urbem, videretque quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domosque vastatas. deinceps vero per Agrippam suasere Politiano, ut is cum uno tantum famulo ad Siloam usque totam circuiret civitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, Judæos omnibus quidem aliis parere Romanis, soli autem Floro adversari propter magnitudinem in eos factæ crudelitatis. Ille igitur cum circuisset urbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret, ascendit in templum, qvo etiam multitudinem convocavit: & cum plurimis verbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiam ad conservationem pacis hortatus, adoravit Deum ejusq; sancta: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionem: sicq; regressus ad Cestium est. vulgus autem

Judæorum, ad regem pontificesque conversus A petebat, ut legati adversum Florum ad Neronem mitterentur, neque de tanta cæde tacentes suspicionem suæ defectionis præberent: visum iri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse, nisi prævenientes ostendissent illum esse qui dedisset exordium, constabat autem multitudinem non esse quieturam, si legationem aliqvis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qvi Florum accusarent, invidiosum putabat: despicere autem Judæos in bella commotos neqve sibi expedire cernebat. advocata igitur concione in xystum, & in suggesto constituens germanam suam Bernicen, in Asamonæorum domo (ea siquidem xysto imminebat contra superiorem partem urbis: nam xysto templum erat ponte conjunctum) C hujusmodi orationem habuit: Si quidem viderem vos omnes ad pugnandum cum Romanis esse incitatos, neque populi puriorem syncerissimamque partem pacem velle servare, neque processissem ad vos, neque consulere consuss essem: supervacua quippe de utilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora consensus. Qvoniam vero aliquos quidem D ætas, malorum belli nescios facit, qvosdam vero inconsiderata spes libertatis: nonnullos vero avaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorum improba consilia etiam boni dispereant, existimavi oportere, ut omnibus vobis in unum coactis ea exponerem, quæ arbitror expedire. Obstrepat autem nemo, si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irrevocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina voluntate. mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium præbeatur. Novi quidem quod multi & injurias procurantium provincias, & præconia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem prius quam discutiam qui sitis, & contra quos bellum suscipere tentetis, primum separabo causas, quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis ulcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si vero istud ipsum servire intolerabile ducitis, superflua est adversum rectores querela. illis siquidem vel moderatissimè agentibus, nihilominus turpe erit servire. Considerate autem singillatim, & videte quam exigua sit materia bellorum. Et primum quidem ipsa rectorum consideranda sunt crimina. Colere siquidem officiis, non exasperare oportet jurgiis potestatem. Cum vero modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis, adversum vos profecto eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & qvod antea clanculo & cum quadam verecundia nocebant, palam vos confidenterque populantur. nihil autem ita plagas coercet ut patientia, & violatorum quies violantibus injicit pudorem. Fac autem eos, qvi à Romanis in provincias mittuntur, esse graviter molestos, non tamen etiam Romani omnes violant vos, neque ipse Cæsar, adversum quem pugnare vultis. Neqve enim ex præcepto illorum improbus ad vos qvisquam venit: neque

τῶν ἰουδαίων, ἐπί τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς πρεσβεύων, πέμπειν ἡξίου παρ' αὐτοὺς νέρωνα, καὶ μὴ σιωπήσαντας ἐπὶ τοσούτῳ φόνῳ, καταλιπεῖν ἑαυτοῖς ὑποψίαν ἀποστάσεως. δόξειν γὰρ αὐτοὺς καταρξαι τῶν ὅπλων, εἰ μὴ φθάσαντες ἐνδείξαιντο τὸν καταρξόμενον. φανερὸν γὰρ ἦσαν οὐκ ἠρεμήσοντες, εἰ τῷ πεισθέντι τὰς ἀποκωλύσει, ἀγελαῖόν τι μὲν χειροτονεῖν Φλώρου κατηγόρους, ἐπιφθονον εἶχεν. τὸ πεῖσθῆναι δ' ἰουδαίους εἰς πόλεμον σκεπτόμενος, οὐδεὶς αὐτῷ λυσιτελὲς κατεφαίνετο. προσκαλεσάμενος δ' εἰς τὸν ξυστὸν τὸ πλῆθος, καὶ προσαιμένων ἐκ τοῦ ὑπερῴου τῷ ἀδελφῷ βερνίκῃ, ἐπὶ τῆς ἀσαμωναίων οἰκίας, ἔστι γὰρ ἐπάνω τοῦ ξυστοῦ πρὸς τὸ πέρας τῆς ἄνω πόλεως, καὶ χεῖρα τῷ ξυστῷ τὸ ἱερὸν συνάπτει, ἔλεξε τοιάδε. εἰ μὲν ἐώρων πάντας ὑμᾶς πολεμικῷ ῥωμαίους ὡρμημένους, καὶ μὴ δ' ἥμου τὸ καθαρώτατον ἐπικλινεστάτους, ἐφιλίου ἂν ἀγῶν προσηκόντως, οὐτ' ἂν παρῆλθον εἰς ὑμᾶς, οὔτε συμβουλεύειν ἐθάρρησα. πρὸς γὰρ τοὺς δέοντα ποιεῖν πᾶς λόγος, ὅταν ἡ τῶν ἀκουόντων πάντων πρὸς τὸ χεῖρον ὁμόνοια ᾖ. ἐπεὶ δ' οἱ μὲν ἡλικίᾳ τῶν ἐν πολέμῳ κακῶν ἄπειρον, οἱ δ' ἐλπὶς ἀλόγιστος ἐλευθερίας, οἱ δ' οἰκείαν πενίαν ἀφορμὴ πρὸς ἀνακαίνισιν παρώξυνε, καὶ τὸ ῥᾴδιον τῶν ἀδυνατωτέρων ἐν τοῖς πράγμασι συγχωθῇ, κέρδος, ὅπως αὐτοί τε σωφρονισθέντες μεταβάλωνται, καὶ μὴ τῆς ἐκείνων κακοβουλίας οἱ ἀγαθοὶ βλαπτόμενοι, ὠφεῖλον δεῖν ἐπὶ τοῦτο πάντας ὑμᾶς σωτηρίαν ἐκτεῖναι ἃ νομίζω συμφέρειν. ἐρωτήσει δέ μοι μηδείς, ἐὰν μὴ τὰ πρὸς ἡδονὴν ἀκούῃ. τοῖς μὲν γὰρ ἀνηκέστως ἤδη τῶν δεινῶν ἐψηφισμένοις, ἔνεστι καὶ μὴ τῶν ἐμῶν βουλεύμασιν ἐπὶ κακῷ φρονεῖν. ἐμοὶ δ' ἀμφοτέροις καὶ πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐθέλοντας ὁ λόγος, ἐὰν μὴ βουλὰ πάντων ἡσυχία γένηται. οἶδα μὲν οὖν ὅτι πολλοὶ τῶν ἐπιτρεπτῶν ὕβρεις, καὶ τὰς τῆς ἐλευθερίας ἐγκώμια τραγῳδοῦσιν. ἐγὼ δ' πρὶν ἐξετάζειν τίνες ὄντες, καὶ τίσιν ἐπιχειρεῖτε πολεμεῖν, πρῶτον διαλύσω τὴν συμπλοκὴν τῶν αἰτιάσεων. εἰ γὰρ ἀμύνεσθε τοὺς ἀδικοῦντας, τί συμβαίνει τῇ ἐλευθερίᾳ. εἰ δ' τὸ δουλεύειν ἀφόρητον ἡγεῖσθε, πῶς οὐκ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἡ μέμψις. καὶ γὰρ ἑκόντων περιαζόντων, αὐχρὸν ὁμοίως τὸ δουλεύειν. σκοπεῖτε δ' καὶ καθ' ἕκαστον τούτων, ὡς ἔστι μικρὰ & πολεμεῖν ἡ ὑποδοσις, καὶ πρῶτά γε τὰ τῶν ἐπιτρόπων ἐγκλήματα. θεραπεύειν δ' οὐκ ἐρεθίζειν δεῖ τὰς ἐξουσίας. ὅταν δ' τῶν μικρῶν ἁμαρτημάτων τοὺς ἐγκληματικοὺς πείθητε μεγάλους, καθ' ἑαυτῶν τοὺς ὀνειδιζομένους ἀπελέγχετε, καὶ παρέντες τὰ λαθραῖα καὶ μετ' αἰδοῦς ὑμᾶς βλάπτειν, τρόπῳ φανερῷ. οὐδὲν δ' οὕτω τὰς πληγὰς, ὡς τὸ φέρειν ἀναστέλλει, καὶ τὸ τῶν ἀδικουμένων ἡσύχιον τοῖς ἀδικοῦσι γίνεται θάρσος. φέρε δ' εἶναι τοὺς ῥωμαίων ὑπηρέτας ἀνηκέστως χαλεπούς, οὕτω ῥωμαῖοι πάντες ἀδικοῦσιν ὑμᾶς, οὐδὲ καίσαρ, πρὸς οὓς αἴρεσθε τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐξ ἐντολῆς ἦκε τοῖς πᾶσιν ἀπ' ἐκείνου, οὐδέ γε τοὺς ὑπὸ

πρὸς ὑπὸ τῶν ἀνατολέων οἱ ἀφ' ἑσπέρας ὑπιδλέπουσιν, ἀλλ' οὐδ' ἀκούειν ταχέως τἀντεῦθεν εὐπαράδεκτον. ἄτοπον δὲ δι' ἕνα πολλοῖς, καὶ διὰ μικρὰς αἰτίας, τηλικούτοις, καὶ μηδὲ γινώσκουσιν ἃ μεμφόμεθα πολεμεῖν. εἰ τῶν μὲν ἡμετέρων ἐγκλημάτων, ταχεῖα γένοιτ' ἂν ἡ διόρθωσις. οὔτε γὰρ ὁ αὐτὸς ὑπάρξει μὲν διὰ παντὸς, καὶ τοὺς διαδεξομένους εἰκὸς ἐλάττονας μεριμνητέρους. κινηθέντα δὲ ἅπαξ τὸν πόλεμον, οὔτ' ἀποθεῖναι ῥάδιον δίχα συμφορῶν, οὔτε βαστάσαι. ἀλλὰ μὲν τῇ νεῷ ἐλευθερίας ὑπομιμνῆσαι ἄωρον, δέον ὑπὲρ μηδὲ ἀποβαλεῖν αὐτὴν ἀγωνίζεσθαι πρότερον. ἡ γὰρ πεῖρα τῆς δουλείας χαλεπὴ, καὶ ὡς μηδὲ ἄρξασθαι παύσης ὁ ἀγὼν δίκαιος. ὁ δ' ἅπαξ χειρωθεὶς, ἔπειτα ἀφισάμενος, αὐθαδὴς δοῦλος ἐστὶν, οὐ φιλελεύθερος. τότε γὰρ οὐ ἐγκλεῖ πάντα ὑπὲρ δ' μὴ δέξασθαι ῥωμαίους ποιεῖν, ἔτι τὸ δέχεσθαι ἀπέσαμεν τῆς χώρας ἐμπνέοντας, ἀλλ' οἱ μὲν ἡμέτεροι πρόγονοι, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτοὶ, καὶ χρήμασι καὶ σώμασι καὶ ψυχαῖς ἄμεινον ὑμῶν πολλῷ διακείμενοι, πρὸς μίαν ὀλίγου τῆς ῥωμαίων δυνάμεως σχεῖν ἀντέσχον. ὑμεῖς δ', οἱ τὸ μὲν ὑπακούειν ἐκ διαδοχῆς παρειληφότες, τῆς πρώτης τῶν πρώτων ἀκουσάντων ποσῷ τὸν ἐλαττώμενοι, πρὸς ὅλην ἀνθίστασθε τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; καὶ ἀθλιώτατοι μὲν οἱ πρὸ τῆς τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίας παραδόντες ποτὲ καὶ πυρὶ τὴν πατρίδα φανέν ξέρξῃ διὰ γῆς πλεύσαντα, καὶ διὰ θαλάσσης ὁδεύσαντα, καὶ μὴ χωρούμενον μὲν τοῖς πελάγεσι, πλατυτέραν δὲ τῆς ἠπείρου τὴν στρατιὰν ἄγοντα, δραπέτην ὑπὸ μιᾶς νεὼς διώξαντες, πρὸ δὲ τῆ σμικρᾷ σαλαμῖνι τὴν τοσαύτην ἀσίαν κλάσαντες, νῦν δουλεύουσι ῥωμαίοις, καὶ τὴν ἡγεμονίδα τῆς ἑλλάδος πόλιν, διοικοῦσι τὰ ἀπὸ τῆς ἰταλίας πρόσταγματα. λακεδαιμόνιοί τε μετὰ θερμοπύλας καὶ πλαταιὰς, καὶ τὸν ἐρυθρήσαντα τὴν ἀσίαν ἀγησίλαον, ἀγαπῶσι τοὺς αὐτοὺς δεσπότας. καὶ μακεδόνες ἔτι φαντάζόμενοι φίλιππον, καὶ σὺν ἀλεξάνδρῳ πρὸς πατούσιν αὐτοῖς τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ὁρῶντες, φέρουσι τὴν τοιαύτην μεταβολὴν, καὶ πρὸς οὓς μεταβέβηκεν ἡ τύχη, προσκυνοῦσιν. ἄλλα τε ἔθνη μυρία, πλείονα γένοιντο πρὸς ἐλευθερίαν παῤῥησίας, εἰκῆ. μόνοι δ' ὑμεῖς ἀδέξεσθε δουλεύειν, οἷς ὑπέταξαν πάντα. ποίᾳ στρατιᾷ, ποίοις, πεπιδότες ὅπλοις; ποῦ μὲν ὁ στόλος ὑμῶν διαλυόμενος τὰς ῥωμαίων θαλάσσας; ποῦ δ' οἱ τῆς ἀπορίας ἐξαρκέσοντες θησαυροί; πρὸς αἰγυπτίους ἄρα καὶ πρὸς ἄραβας εἴσθε κινεῖν τὸν πόλεμον; οὐ πεπίστευσθε τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; οὐ μετρήσετε τὴν ἑαυτῶν ἀδυναμίαν; οὐ τὰ μὲν ὑμέτερα πρὸς τῶν προσοίκων ἐθνῶν ἥττηται πολλάκις, ἡ δ' ἐκείνων ἰσχὺς διὰ τῆς οἰκουμένης ἀνίκητος; μᾶλλον δὲ καὶ ταύτης ἐζήτησάν τι πάλαι. οὐ γὰρ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς ὅλος ὠκεανὸς ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν, οὐδὲ τῶν προσαρκτίων ἴστρος, ἢ τι μεσημβρινὴ μέχρι τῶν ἀοικήτων ἐρυθρᾶς λιβύη, καὶ χαίρεια πρὸς ἑσπέραν, ἀλλ' ὑπὲρ ὠκεανὸν ἑτέραν ἐζήτησαν οἰκουμένην, καὶ μέχρι τῶν ἀνιστορήτων πρότερον βρεττανῶν διεπέρασαν τὰ ὅπλα. τί οὖν ὑμεῖς,

possunt illi, quæ in Oriente geruntur, positi in Occidente conspicere. sed neque facile ea quæ hic fiunt, illic audiuntur. est autem importunissimum, & propter exiguas causas cum tantis, & ea de quibus querimur nescientibus, velle confligere. Et quidem nostrorum criminum cito erit futura correctio. neque enim unus atq; idem provinciæ semper, curam tenebit, & successores ejus credibile est modestiores futuros. Motum autem semel bellum, neq; deponere facile est absque magnis calamitatibus, neque sustinere. Libertatis vero bona sitientibus providendum atque certandum est, ut principio non ea careant. molesta enim est novitas servitutis: quam ne utique subeas, justum suscipi certamen videtur. Qvi vero semel subjectus est, & deinceps deficit, contumax magis servus quam amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cum in provinciam Pompejus intraret. Majores vero nostri eorumque reges, pecunia, corporibus, animis multo vobis meliores, exiguæ parti potentiæ Romanæ obsistere nequiverunt. vos autem qui hæreditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qvi primi paruere longe inferiores estis, contra omne Romanorum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam suam quondam ignibus tradidere, qui superbissimum illum Xerxem per terram navigantem, per mare vero ambulantem, & cujus classem non caperet amplitudo pelagi, latiorem autem Europa, duceret exercitum, hunc inquam cum una nave fugientem gloriosissime persecuti sunt: circa parvam autem Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregere, nunc tamen serviunt Romanis, & illam regiam Græciæ civitatem administrant Italiæ jussiones. Lacedæmonii qvoque post Thermopylas, & Plateas, & Agesilaum Asiam perscrutatum, eosdem dominos venerantur. Macedones vero qui adhuc pene imaginantur Philippum videre cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migravit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatem fiducia subnixæ, & multo majores cesserunt tamen & obediunt: vos autem soli servire dedignamini his, quibus videtis universa esse subjecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Ubi est classis vestra, quæ pervagetur Romanorum maria? Ubi autem qui expensis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios forte aut Arabas existimatis vos bellum movere. Non circumspicitis Romanorum imperium? non metimini vestram imbecillitatem? Nonne scitis vestram civitatem à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorum autem virtus per totum orbem invicta percurrit, imo etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt. Neq; enim sufficit eis ad Orientem quidem totus Euphrates, ad Septentrionem Ister, neq; in Meridie solitudine tenus perscrutata Libya, neq; in Occidente Gades; sed ultra Oceanum aliũ quæsierunt orbem, & usque ad Britannias, inaccessas prius, arma & exercitum transtulerunt. Qvid ergo? Vosne

ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremo plures estis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ vos fiducia adversum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, servire molestissimum est. At quanto magis id Græcis: qui universis sub sole habitantibus videbantur præstare nobilitate; & tam latam quondam provinciam possidentes: nunc bis ternis fascibus Romanorum obediunt. Totidem autem etiam Macedones obsequuntur, qui certe multo vobis justius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Asiæ civitates? nunquid non absque ullo præsidio, uni tantummodo rectori parent, & fascibus consulis obsequuntur? Qvid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Bosphoranos quoque, & habitantes circa Ponti littora nationes, Mæoticasque gentes? apud quas nimirum olim neque domesticus aliquis dominus noscebatur: nunc vero militum subjiciuntur tantum tribus millibus, & quadraginta naves longæ, innavigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere valerent? tamen nunc sine armis tributa pendunt. Quid autem Traces? quinque quidem diebus in latum, septem autem in longum commeabilem provinciam possidentes, asperioremque multo quam vestra est, ac multis partibus fortiorem, altissimoque gelu eos qui irruerint retardantem, duobus millibus Romanorum in præsidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrici usque ad Dalmatiam, & Istro tenus incolentes, duabus tantum legionibus obediunt: cum quibus & ipsi impetus compescunt Dacorum. Ipsi qvoqve Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, sæpiusque capti, rursum cum majoribus opibus rebellarunt, nunc sub una Romanorum legione agunt quietem. Verumtamen si aliquos magnæ causæ ad defectionem incitare deberent, Gallos potissimum oporteret assurgere, qvos videlicet tantis munimentis natura cinxisset: ab Orientali plaga Alpium montibus, à septentrionali Rheno flumine: à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente vero Oceano. sed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numerosi: fontes autem (ita ut dixerim) felicitatis domesticæ habentes, omnibusque bonis totum pene orbem irrigantes, ferunt nihilominus vectigales esse Romanorum, ac felicitatem suam in eorum felicitate reponere. idque sane ipsum, non per animorum mollitiem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnaverunt) sed Romanorum admirati sunt horruerunt que cum virtute fortunam, qva illi plura sæpe obtinuere quam bellis. Denique sub mille & ducentis militibus serviunt, quibus pene plures habuerunt civitates. Neqve Hispanis nascens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neqve tanto terrarum marisque spatio à Roma diremptæ gentes, Lusitani scilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam accolis suis tragore terribilis: sed ultra columnas Herculis prolatis armis, & per ipsas nubes

πλουσιώτεροι γαλατῶν, ἰσχυρότεροι γερμανῶν, ἀλλὰ σωφρονέστεροι; πλείους τῶν ἐν τῷ οἰκουμένῳ ἐστὶ πάντων; τί τὸ πεποιθὸς ὑμᾶς καὶ ῥωμαίων ἐπαίρει; χαλεπὸν τὸ δουλεύειν, ἐρεῖ τις. πόσῳ μᾶλλον ἕλλησιν, οἳ τῶν ὑφ' ἥλιον πάντων εὐημερία τοῦ χρῶ δοκοῦντες καὶ τοσαύτην νεμόμενοι χώραν, ἐξ ῥωμαίων ὑπέστησαν ῥάβδους; ποσοῦτοι δὲ μακεδόνες, οἱ δικαίαν ὑμῶν ὀφείλοντες ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι. τί δὲ αἱ πεντακόσιαι τῆς ἀσίας πόλεις, οὐχὶ δίχα φρουρᾶς ὑπὸ στρατιωτῶν ἠγμέναι, καὶ τὰς ὑπατικὰς ῥάβδους; τί δεῖ λέγειν ἰωνίαν τε καὶ κόλχους, καὶ τὸ ταύρων φῦλον, βοσπορηνούς τε καὶ τὰ εὔξεινα πέντου καὶ τῆς μαιώτιδος ἔθνη, παρ' οἷς πρὶν μὲν οὐδὲ οἰκέτης ἐγνώσκετο δεσπότης. νῦν δ', τρισχιλίοις ἀνδράσι ὑποπίπτειν, καὶ πεντήκοντα νῆες μακραὶ τὸν πρὶν ἄπλωτον καὶ ἀγρίαν θαλάσσαν ἡμερεύουσι. πόντος βιθυνία, καὶ καππαδοκία, καὶ τὸ παμφύλων ἔθνος, λύκιοί τε καὶ κίλικες ὑπὲρ ἐλευθερίας ἔχοντες εἰπεῖν, χωρὶς ὅπλων φορολογοῦνται; τί δ' θρᾷκες, οἳ πέντε μὲν εὖρος, ἑπτὰ δὲ μῆκος ἡμερῶν χώραν διοικοῦντες, τραχυτέραν τε, καὶ πολλῷ τῆς ὑμετέρας ὀχυρωτέραν, καὶ βαθεῖ κρυμῷ τοὺς ἀπειρατεύοντας ἀνακόπτουσιν, οὐχὶ δισχιλίοις ῥωμαίων ὑπακούουσι φρουροῖς. εἰ δ' ἀπὸ τούτων ἰλλυριοὶ τὸν μέχρι δαλματίας ἀποτεμνόμενον, ἐν ᾧ ἵδρυ κατοικοῦσι, οὐ δυσὶ μόνοις τάγμασιν ὑπέκεινται, μεθ' ὧν αὐτοὶ τοὺς δακῶν ἀνακόπτουσιν ὁρμάς; οἱ δὲ παννόνιοι τὸν ἐλευθερίαν ἀναχαιτίσαντες δαλμάτῃ, καὶ τὸ μόνον ἀεὶ χειρωθέντες τότε συλλεξάμενοι τὸν ἰσχὺν πάλιν ἀπεῖναι, νῦν οὐχ ὑφ' ἑνὶ τάγματι ῥωμαίων ἡσυχίαν ἄγουσιν; ἀλλὰ μὴν εἰσί τινας εἰς ἀπόστασιν ὤφελον ἀφορμὴν μεγάλαν παρεχόμενοι, μᾶλλον γαλάτας ἐχέλευ τοὺς οὕτως ὑπὸ τῆς φύσεως τετειχισμένους, ἐξ ἀναπλῆς μὲν, τῆς ἄλπεσι, πρὸς ἕω ἄρκτῳ, ῥήνῳ ποταμῷ, μεσημβρινοῖς δ', τοῖς πυρήναίοις ὄρεσιν, ὠκεανῷ δ', πρὸς δυσμάς. ἀλλὰ καὶ τὰ τηλικαῦτα μὲν ἔρκη πρόβελημένοι, πέντε δὲ καὶ τριακοσίοις πληθύνοντες ἔθνεσι, τὰς δὲ πηγὰς ὡς ἂν τις εἴποι τῆς εὐδαιμονίας ἐπιχωρίους ἔχοντες, καὶ τῆς ἀγαθοῖς ἅπασιν ὅλῃ ἀπικλύζοντες τὴν οἰκουμένην, ἀνέχεσθαι ῥωμαίων πρόσοδον ὄντες, καὶ τιμιδόμενοι παρ' αὐτῶν τὴν εἰκαίαν δ' εὐδαιμονίαν. καὶ τοῦτο ὑπομένουσιν, οὐ διὰ φρονημάτων μαλακίαν, οὐδὲ δι' ἀβυσίαν, οἷς δὶς ἐγκαλεσάντων ἐτῶν πόλεμον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ μὴ τῆς διαιρέσεως ῥωμαίων καὶ τὴν τύχην καταπλαγῆτε, ἧς αὐτοὶς κατορθοῖ πλείονα τὰ ὅπλων. τριακοσίοις ὑπὸ χιλίοις καὶ διακοσίοις στρατιώταις δουλεύουσιν, ὧν ὀλίγου δεῖν πλείους ἔχουσι πόλεις. οὐδὲ ἤρκεσεν ὁ γεωργούμενος χρυσὸς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πόλεμον ἐξήρκεσεν, οὐδὲ τὸ ποιοῦν ἀπὸ ῥωμαίων γῆς καὶ θαλάσσης διάστημα, φῦλά τε λυσιτανῶν καὶ καντάβρων ἀρεσμανία, οὐδὲ γείτων ὠκεανὸς φοβερὰν καὶ τοῖς ὄπιχωρίοις ἀμήχανον ἐπάγων, ἀλλ' ὑπὲρ τοὺς ἡρακλείους στήλας ἐκτείναντες τὰ ὅπλα, καὶ διὰ νεφῶν

ὁδὸν

ἐθνῶν αὐτοῖς τὰ πυρρόλευκα ὄρη, καὶ τούτους ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. φρουρὰ δ' ἤρκεσε τῶν ἄτω δυσμάχων καὶ πεζῶν ἀτάκτων ἐν πύγμα τῆς ὑμῶν σὺν ἱκανῇ περιλήψει τὸ γερμανῶν πλῆθος; ἀλλ' εὖ μὲν δὴ καὶ μεγάθη σωμάτων, ἅδετα δήπου πολλάκις, ἐπεὶ πανταχοῦ ῥωμαῖοι τοὺς τούτων αὐχμαλώτους ἔχουσιν ἀλλ' οὕτω χλιαρῶ μὲν ἀτρόμῳ νεμόμενοι, μείζω δ' τῶν σωμάτων ἔχοντες τὰ φρονήματα, καὶ τῷ μὲν τύχῃ θανάτου καταφρονοῦσιν, τοὺς δ' θυμοὺς τῶν ἀχειωτάτων θηρίων σφοδροτέρους, ἐλέου τῆς ὁρμῆς ὅρον ἔχουσι, καὶ ῥωμαίων ἐκτὸς πύγμασι δαμαζόμενοι, δουλεύουσι μὲν ἀλύοντες. τὸ δ' ὅλον αὐτῶν ἔθνος φυγῇ σῴζεται. σκέψασθε δ' καὶ τὸ βρεττανῶν τεῖχος, οἱ τῆς ἱεροσολύμων τείχεσι πεποίθατε. καὶ γὰρ σκεύεσι πεζεβεβλημένους ὠκεανὸν, καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης σὺν ἐλάσσονι νῆσον οἰκοῦντας, πλούσιοντες ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. ποταμὸς δ' τύγματι τῷ τοσούτῳ νῆσον διαφυλάττει. καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν, ὅπου καὶ πάρθοι τὸ πολεμικώτατον φῦλον, τοσούτων ἀρχοντες ἐθνῶν, καὶ τηλικαύτῳ πεζεβεβλημένοι δυνάμει, ὁμήρους πέμπουσι ῥωμαίοις. καὶ ἔστιν ὅτι τῆς ἰταλίας ἰδεῖν ἐν ἱεροῖς πεφάσι δουλεύουσι τῷ ἀπὸ τῆς αἰγαιτηλῆς δ' ἠθείαν. πάντων δὴ χεδὸν τῶν ὑφ' ἥλιον τὰ ῥωμαίων ὅπλα πεφοσκιωμένων, ὑμεῖς μόνοι πολεμεῖτε; μὴ δ' τὸ καρχηδονίων τῶν σκοπιῶτις, οἱ τὸν μέγαν αὐχοῦντες ἀννίβαν, καὶ τῷ ἀπὸ φοινίκων δ' ἠθείαν, ὑπὸ τῶν σκιπίωνος δεξιὰν ἔπεσον. οὔτε δ' κυρηναῖοι τὸ λακώνων ἦθος, ἔτι μαραθῶνι, τὸ μέχρι τῆς δ' ψαίδος ἐκτεταμένον φῦλον, ἀθ' αἱ φοβεραὶ καὶ τοῖς ἀκούσι σύρτεις, ναασαμῶνες, τὸ καὶ μαῦροι, καὶ τὸ νομάδων ἄπειρον πλῆθος, τὰς ῥωμαίων ἀνέκοψαν ἀρετάς. τῶν δ' τρίτου τῆς οἰκουμένης μοῖραν, ἧς ἀδὲ ἐξαριθμήσασθ' τὰ ἔθνη ῥᾴδιον, ὑμεῖς μόνοι ἀτλαντικῷ τε πελάγει, καὶ στήλαις ἡρακλείοις, καὶ μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τοὺς ἀπείρους νέμουσιν ἀνθρώπους, ἐχειρώσαντο μὲν ὅλους. χωρὶς δ' τῶν ἐτησίων καρπῶν, οἳ μησὶν ὀκτὼ τὸ κδ' τῶν ῥωμαίων πλῆθος τρέφουσι, καὶ ἔξωθεν παντοίως φορολογοῦνται, καὶ τοῖς χρείαις τῆς ἡγεμονίας παρέχουσιν ἑτοίμως τὰς εἰσφοράς, ἀδὲν τῶν ὀλίγων μάτων ὥσπερ ὑμεῖς ὕδεμι ἡγούμενοι, καίπερ ἑνὸς τύγματος αὐτοῖς φθαμένοντος, καὶ τί δεῖ πρόρρωθεν ὑμῖν ὑποδεικνύειν τῶν ῥωμαίων δυναμιν; παρὸν ἐξ αἰγύπτου τῆς ἀτλαντικῆς, ἥτις ἐκτεταμένη μέχρις αἰθιόπων, καὶ τῆς εὐδαίμονος ἀραβίας. ὅμορός τε ἔστι τῆς ἰνδικῆς, πεντήκοντα χρυσοῦ τῆς ἑπτακοσίας ἔχουσα μυριάδας ἀνθρώπων, δίχα τῶν ἀλεξανδρείων καταικούντων, ὡς ἔνεστιν ὁπόσα τῆς καθ' ἑκάστην κεφαλῆς εἰσφορᾶς πεπρᾶχθαι, τῷ ῥωμαίων ἡγεμονίαν σὺν ἀδοξίᾳ, καίτοι πολλῷ ἀποστάσεως κέντρον ἔχουσι τῷ ἀλεξανδρείας, πλήθει τε ἀνδρῶν ἕνεκα καὶ πλούτου, πρὸς δ' καὶ μεγάθους, μήκους μέγα αὐτῆς, σταδίων τριάκοντα, εὖρος δ' σὺν ἐλάττων δέκα. ὃ δ' ἐνιαυσίου παρ' ὑμῶν φόρου καθ' ἕνα μόνα πλέον ῥωμαίοις παρέχει, καὶ τῶν χρημάτων ἔξωθεν,

A Pyrenæorum montium eluctati vertices, ditioni
suæ hos quoque subdiderunt Romani: atque ita
bellicosis gentibus, tantoqve (ut dixi) spatio di-
remptis, legio in præsidio una satis est. Quis ve-
strum non audivit multitudinem Germanorum,
virtutem quoque & magnitudines corporum (ut
arbitror) sæpe vidistis. siquidem ubique Ro-
mani earum gentium captivos habent. Sed illi
B ita ingentem spatiis regionem incolentes, spiri-
tus autem majores corporibus gerentes, & ani-
mam quidem contemptricem mortis, indigna-
tiones autem vehementiores feris, nunc Rhe-
num limitem habent, & octo Romanorum legio-
nibus domantur: & serviunt quidem qui capti
sunt, reliqua autem eorum gens universa salu-
tem in fuga non in armis reponit. Considerate
C autem etiam Britannorum muros, qui Hieroso-
lymæ confiditis muris. Illos siquidem circum-
datos Oceano, & pene non minorem quam no-
ster orbis est habitantes, Romani navigantes re-
degerunt in ditionem suam: quatuorque legio-
nes tantæ magnitudinis insulam tuentur. Et
quid opus est plura dicere? quando etiam Par-
thi, bellicosissimum genus, tantis prius populis
imperantes, & tam magnis opibus circundati,
D obsides tamen mittunt Romanis: estque cerne-
re sub specie pacis servientem in Italia præcipu-
am Orientis nobilitatem. Universis pene qui
sub sole incolunt, Romanorum arma ve-
nerantibus vos soli bellum geretis? Neque
Carthaginiensium considerabitis finem, qui
magnum illum Hannibalem jactantes, & ex nobili
Phœnicum stirpe venientes, tamen sub Scipio-
E nis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenæi
Lacedæmone oriundi, neque Marmaridarum
genus usq; ad inaquosas solitudines protentum,
neque terribiles etiam audientibus Syrtes, Na-
samones quoque & Mauri, & innumerabilis
multitudo Numidarum virtutes impediere Ro-
manas. Sed tertiam partem orbis terrarum, cu-
jus ne numerare quidem nationes facile est, quæ
F scilicet sub Atlantico mari & columnis Herculis
usque ad rubrum mare infinitos numero, & lo-
cis Æthiopas continet, totam tamen ceperunt
armis: & præter fruges annuas quibus Roma-
nam multitudinem octo mensibus pascunt, alia
qvoq; vectigalia pendunt, expensas quoq; devo-
tissime imperio ministrat, nihil de his quæ juben-
tur, sicut vos, contumelioſum putantes. & quidē
G una cum illis tantum legio commoratur. Sed
quid opus est longe petitis exemplis potentiam
explicare Romanam? cum eam possitis de vici-
na vobis Ægypto diligenter inspicere. Hæc enim
cum usq; ad Æthiopias porrigatur, opulentamq;
Arabiam, contigua quoque sit Indiæ, quin-

quaginta & septingentas myriadas incolarum habens, præter Alexandrinorum plebem, tamen vecti-
galia, qvorum magnitudinem de censu singulorum capitum æstimari licet, devotissime penditans,
Romanum non dedignatur imperium: & certe quam magnum stimulum defectionis habens,
Alexandriam scilicet, multitudine & divitiis abundantem, magnitudine qvoque non imparem. Habet
siquidem in longitudine stadia triginta, in latitudine vero non minus quam decem, tributorum vero
multo amplius per menses singulos infert, quam vos toto anno penditis: & præter pecuniam,

quatuor menſium Romanæ plebi annonam miniſtrat. Munitur autem undique aut incommeabili ſolitudine, aut importuoſo mari, aut fluminibus, aut cœnoſis paludibus, quorum tamen omnium nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ enim legiones civitati inſidentes, profundam Ægyptum cum illa Macedonum nobilitate frænant. Quos igitur in bella de ſolitudinibus aliquibus ſocios aſſumetis? Siquidem omnes qui in orbe habitabili degunt, Romani ſunt: niſi forte quis veſtrum ſpes ſuas ultra Euphratem porrigat, & Adiabenorum regionem gentiles ſuos æſtimet adjutores. Porro nec illi propter irrationabilem cauſam tanto ſe bello implicabunt: nec ſi tam probroſo operi aſſenſum darent, Parthus tamen ſineret. Eſt quidem ei cura tuendæ cum Romanis amicitiæ, & arbitrabitur fœdus eſſe temeratum, ſi quis de his qui ſubjecti ſunt ejus imperio, adverſum Romanos in bello procedat. Supereſt igitur ut ad divinum confugiatur auxilium. verum & hoc apud Romanos eſt. ſine Deo quippe impoſſibile eſſet imperium tale conſiſtere. Conſiderate autem quemadmodum hæc ipſa erga ipſam religionem immoderatio, etiam ſi cum longe inferioribus bellum geratis, tamen ad diſpenſandum ſit vobis difficillima, atque eadem transgrediendo offendatis Deum, per qvæ eum auxiliaturum putatis. Si enim ſervetis ſabbatorum conſuetudinem, & ad nullum actum moveamini, facile profecto capiemini. Sic quippe etiam majores veſtri experti ſunt, hos maxime dies Pompejo ad bellum deſtinante: in quibus ſcilicet hi qui oppugnabantur, otia gerebant. Tranſgredientes autem in bello legem patriam, neſcio propter quid in reliquum dimicetis. Una ſiquidem nunc vobis intentio eſt, ne quid de patria inſtitutione ſolvatur. Quemadmodum autem advocabitis in adjutorium Deum, ſi cultum ei debitum ſponte violetis? Aſſumunt autem ſinguli quique bellum, vel divinæ virtuti, vel humanis opibus confidentes. Cum vero utraque hæc quantum ad ipſam pertinet conſequentiam, deferuntur, in manifeſtam utique captivitatem volentes pugnare proſiliunt. Quid autem prohibet propriis manibus filios veſtros conjugeſque laniare, & hanc pulcherrimam inflammare patriam? Erumpentes ſiquidem in furorem, lucrabimini vel ignominiam ſuperatorum. Bonum eſt, ô amici, bonum eſt, dum adhuc ſtat navis in portu, præcavere tempeſtatem futuram, & non eo tempore, quo in medias irruetis procellas trepidare. His ſiquidē qui in improviſa mala inciderint, ſupereſt ut digni vel miſeratione videantur: qui vero ſe in apertum diſcrimen injecerint, etiam exprobrationibus onerentur. Niſi forte aliquis veſtrum æſtimet ſecundum pacta conflictum ire Romanos, aut poſtquam vicerint, moderate vobiſcum acturos, & non in exemplum aliarum gentium ſacram hanc urbem inflammaturos, interfecturos autem univerſum genus veſtrum. Neque enim qui ſuperfueritis armis, uſquam locum fugæ habebitis, univerſis ſcilicet gentibus vel jam habentibus Romanos dominos, vel habere metuentibus. Periculum autem non ſolum vos manebit, ſed etiam in reliquis civitatibus habitantes Judæos: Neque enim eſt in toto orbe populus, in quo non veſtra portio ſit: quos certe omnes vobis rebellantibus, cæde crudeliſſima diverſi quique conficient, & propter paucorum virorum

A τῇ ῥώμῃ σῖτον μεμιῶν τεσσάρων. τετείχισται δὲ πάντοθεν ἢ δυσβάτοις ἐρημίαις, ἢ θαλάσσαις ἀλιμένοις, ἢ πταμοῖς, ἢ ἕλεσιν. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἰσχυρότερον ἐφάνη τῆς ῥωμαίων τύχης. δύο δ' ἐγκαθήμεναι τῇ πόλει τάγματα, τί καὶ βαθεῖαν ἄγνοιαν ἅμα τῇ μακεδόνων ἀλγεινὰ χαλνοῖ. τίνας οὖν οἴει ὑπὲρ τῶν πολεμίων ἐκ τῆς ἀοικήτου θαλάττης συμμάχους. οἱ μὲν γὰ ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης, πάντες εἰσὶ ῥωμαῖοι. εἰμή τις ὑπὲρ Euphratem ἐκτείνῃ τὰς ἐλπίδας, καὶ τοὺς ἐκ Ἀδιαβηνῆς ὁμοφύλους οἴεται προσαμυνεῖν. οἱ δ', οὔτε δι' αἰτίαν ἄλογον τηλικούτῳ πολέμῳ συμπλέξουσιν ἑαυτούς, οὔτε βουλόμενοις κακῶς, ὁ πάρθος ὑπερβήσεται. πρόνοια γὰ αὐτῷ τῆς πρὸς ῥωμαίους ἐκεχειρίας, καὶ θαῤῥεῖν οἰήσεται τὰς σπονδάς, κἂν τις τῶν ὑπ' αὐτὸν ὄντι ῥωμαίους ἴῃ. λοιπὸν οὖν ὅτι τῷ ἐκ θεοῦ συμμαχίαν καταφάκτιον. ἀλλὰ καὶ τοῦτο θαῤῥοῦμεν πάντως. δίκαια γὰ θεοῦ συσῆναι τηλικαύτην ἡμερότητα ἀδύνατον. σκέψασθε δ' εἰς ὑμῖν τὸ τῆς θρησκίας ἄπρακτον, εἰ καὶ πρὸς ὀχυρώτατον πολεμήσητε, δυσθυμήτον, καὶ ὃν ἂ μάλιστα τὸν θεὸν ἐλπίζετε σύμμαχον, ταῦτα ἀναγκαζόμενοι θαῤῥεῖν ὑποστρέφετε. προῶντες μὲν γὰ τὰ τῶν ἑβδομάδων ἔθη, καὶ πρὸς μηδεμίαν πρᾶξιν κινούμενοι, ῥᾳδίως ἁλώσεσθε; καθάπερ οἱ πρόγονοι πεμπτῷ, ταύτας μάλιστα τὰς ἡμέρας ἐνεργοὺς ποιησάμενοι τῆς πομπηίου, ἐν αἷς ἤρξαντο οἱ πολιορκούμενοι. θαῤῥοῦντες δ' ἐν τῷ πολέμῳ τὸν πάτριον νόμον, οὐκ οἶδα ὑπὲρ ὅτου λοιπὸν ποιήσεσθε τὸν ἀγῶνα. ἀπουδὴ γὰρ ὑμῖν μία, τὸ μὴ τῶν πατρίων τι καταλῦσαι. πῶς δ' ἐπικαλέσεσθε τὸ θεῖον εἰς ἄμυναν, οἱ θαῤῥοῦντες ἑκουσίως τοῦ εἰς αὐτὸ θεραπείαν; ἐπανορθοῦται δ' ἕκαστοι πόλεμον, ἢ θεία πομπή τις, ἢ ἀνθρωπεία βοηθεία. ὅταν δ' τὴν παρ' ἀμφοῖν τὰ νεῦρα δοκοκόπῃ, φανερὰν ἄλωσιν οἱ πολεμοῦντες αἱροῦνται. τί δ' κωλύει τῆς ἑαυτῶν χερσὶ διαχρήσασθαι παῖδα καὶ γυναῖκας, καὶ τοῦ θεοκαλεστάτου πατρίδα τούτοις καταφλέξαι; μανέντες γὰ οὕτω, τί γε τῆς ἥττης ὄνειδος κερδήσετε. καλεῖν ὦ φίλοι καλὸν, ἕως ὅτι ἐν ὁρμῇ τὸ σκάφος, προσκέπτεσθαι τὸν μέλλοντα χειμῶνα, μηδὲ εἰς μέσας τὰς δινέλλας ὅτε λιμένος ἀναχθῆναι. τοῖς μὲν γὰ ἐξ ἀδήλων ἐπιπεσοῦσι δεινοῖς, τὸ γοῦν ἐλεεῖσθαι πάρεστιν. ὁ δ' εἰς προδήλου ἀπώλειαν ὁρμῶντας, καὶ προσονειδίζεται. πολλοῦ δὲ μὴ τις ὑπολαμβάνει τὸν σωτῆρας πολεμήσειν, καὶ ῥωμαίους κρατήσαντας ὑμῶν μετρίασειν, ἀλλ' ὁσονοῦν τῶν ἄλλων ἐθνῶν, καταφλέξειν μὲν τοῦ ἱερὰν πόλιν, ἀναιρήσειν δὲ πάντων ὑμῶν τὸ φῦλον. οὐδὲ γὰ ἐλεήσειν φεύγοντες φυγῆς εὑρήσετε τόπον, ἁπάντων ἐχόντων ῥωμαίους δεσπότας, ἢ δεδοικότων ἔχειν. ὁ δ' κίνδυνος, οὐ τῶν ἐν Ἰουδαίᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις κατοικούντων. ἀ γὰρ ἔστιν ὅτι τῆς οἰκουμένης δῆμος, ὁ μὴ μοῖραν ἡμετέραν ἔχων. οὓς ἅπαντας πολεμησάντων ὑμῶν ἕνεκα, κατασφάξουσιν οἱ διάφοροι, καὶ δι' ὀλίγων ἀνδρῶν κακόσου-

B

C

D

E

F

G

κακοβουλίαν, πᾶσαι συληρωθήσεται πόλις Ἰουδαϊκοῦ φόνῳ. καὶ συγγνώμη μὲν τοῖς τὰ τοῦτο πράξασιν, ἂν ὑμῖν μὴ πραχθῇ, λογίσασθε πῶς πρὸς οὕτω φιλανθρώπους ὕβρεως κινεῖν ἀνόσιον. εἰστελθέτω ὑμᾶς, εἰ μὴ καὶ τέκνων καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ τῆς μητροπόλεως ταύτης, καὶ τῶν ἱερῶν, φείσασθε τοῦ ἱεροῦ, καὶ τοῦ νόμου ἑαυτοῖς μὴ τῶν ἁγίων τηρήσατε, ἀφέξονται γὰρ οὐκ ἐπὶ ῥωμαίοις τούτων κρατήσαντες, ἂν φεισάμενοι πρότερον ἡττηθῶσιν. μαρτύρομαι γὰρ ἐγὼ μὲν ὑμῶν τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἱερεῖς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ, καὶ πατρίδα τὴν κοινὴν, ὡς ἐδέν τῶν σωτηρίων ὑμῖν καθυφηκάμην. ὑμεῖς γὰρ βουλόσθε μὲν τὰ δέοντα, κοινῇ σὺν ἐμοὶ τὴν εἰρήνην ἔχετε. πρόσχοντες γὰρ τοῖς θυμοῖς, χωρὶς ἐμοῦ κινδυνεύσετε. παύσατε οὖν, ἐπιδάκρυσε τε μετὰ τῆς ἀδελφῆς, καὶ τὸ πολὺ τῆς ὁρμῆς αὐτῶν ἔπαυσε τοῖς δάκρυσιν. ἀνέβοων γὰρ, οὐ ῥωμαίοις, ἀλλὰ Φλώρῳ, δι' ἃ πεπόνθασι πολεμεῖν. πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀνέστησε, ἀλλὰ τὰ ἔργα ἔφη ῥωμαίοις ἤδη πολεμιώτατα ἐστίν. ἔτι γὰρ τῷ καίσαρι δεδώκασι τὸν φόρον, καὶ τοῖς στοαῖς ἀπεκόψατε τὴν ἀντωνίας. δύσκολόν τοι σθαι δ' ἂν τὴν αἰτίαν τῆς ἀπειθείας, εἰ ταύτας τε σώσαιτε πάλιν, καὶ πλείστου τιμῶν ἐισφοράν. ἀγγὰρ ἤδη τὰ Φλώρου τὸ φρούριόν ἐστιν, ἢ Φλώρῳ τὰ χρήματα δώσετε.

ΚΕΦ. κθ.

Τούτοις ὁ δῆμος ἐπείθετο, καὶ μὴ ὁ βασιλεὺς τὴν Βερνίκης ἀναβαίνης εἰς τὸ ἱερὸν, κατήρξαντο τῆς τῶν στοῶν δομήσεως. εἰς γὰρ τὰς κώμας, ἄπερ ἄρχοντες, καὶ οἱ βελόστοι μεμερισθέντες, τοὺς φόρους συνέλεγον. ταχέως γὰρ τὰ τεσσαράκοντα τάλαντα, τοσοῦτον γὰρ ἔλειπεν, ἠθροίσθη. καὶ ὁ μὲν πολέμου τότε τὸν ἀπειλὴν, οὕτω κατέσχεν ἀρξάμενος. αὖθις δὲ ἐπειρᾶτο πείθειν τὸ πλῆθος ὑπακούειν Φλώρῳ, ἄχρις αὐτὸ αὐτὸ πέμψῃ κῆνσον βασιλέα. πρόσχοντες γὰρ ἐβλασφήμουν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ τὸν πόλεως αὐτὸν ἐξεκήρυσσον. ἐτόλμων δέ τινες τῶν στασιαστῶν καὶ λίθους ἐπ' αὐτὸν βάλλειν. ὁ γὰρ βασιλεὺς τὴν ὁρμὴν τῶν νεωτερίζοντων ἀκατάσχετον ὁρῶν, καὶ χαλεπήνας ἐφ' οἷς προπεπηλάκισο, τοὺς μὲν ἄρχοντας ἅμα τοῖς δυνατοῖς αὐτῶν ἔπεμπε πρὸς Φλῶρον εἰς κομιδήν, ἵνα σκέψωνται ἐξ αὐτῶν ὁποδίξῃ. τοὺς τὴν χώραν φορολογήσοντας. αὐτὸς γὰρ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Βασιλείαν. κἀν τούτῳ τινὲς τῶν μάλιστα κινούντων τὸν πόλεμον συνελθόντες, ὥρμησαν ἐπὶ φρούριόν τι καλούμενον μασσάδαν, καὶ καταλαβόντες αὐτὸ λάθρα, τοὺς μὲν ῥωμαίους ἀπέσφαξαν, ἑτέρους δὲ κατέσησαν ἰδίους.

ΚΕΦ. λ.

Ἅμα δὲ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ ἐλεάζαρος υἱὸς ἀνανίου ἀρχιερέως, νεανίας θρασύτατος, στρατηγῶν τότε, τοὺς ἐν τῇ λατρείαν λειτουργοῦντας ἀναπείθει, μηδενὸς ἀλλοφύλου δῶρον, ἢ θυσίαν παρὰ δέχεσθαι. τοῦτο δὲ τοῖς τὰ πρὸς ῥωμαίους πολέμου καταβολή. τῶν γὰρ ὑπὲρ τούτων θυσίαν καὶ σπένδοντες ἀπέβρίψαν, καὶ πολλὰ τῶν τε ἀρχιερέων καὶ τῶν γνωρίμων παρακαλούντων, μὴ παραλιτεῖν τὸ ὑπὲρ τῶν ἡγεμόνων ἔθος, οὐκ ἐπέδοσαν, πολὺ μὲν καὶ τῷ σφετέρῳ πλήθει πεποίθοτες,

A prava consilia: universæ urbes Judaico sanguine redundabunt. Manet autem venia eos qui talia patraverint, quod sint nimirum vestro vitio coacti. Si vero eadem exequi superstederint. considerate quam impium sit, adversum tam benignos arma movisse. Subeat autem vos miseratio, & si non filiorum vestrorum atque conjugum, saltem istius civitatis, quæ mater urbium vestræ regionis vocatur. Parcite mœnibus

B sacris, parcite venerabilibus adytis, templumque vobis & sancta sanctorum servate. Neque enim ulterius victores Romani his abstinebunt, quibus primo parcentes nullam receperunt gratiam. Ego testor quidem sancta vestra, sacrosque angelos Dei, patriamque communem, quod nihil eorum consiliorum, quæ vobis viderim expedire, subtraxerim. vos autem decernentes,

C quæ oportet, mecum in pace degetis: si vero protuleritis iras, absque me periculis subdemini. His dictis, astante etiam sorore lacrymavit, & multam partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant autem non se adversum Romanos, sed adversum Florum ob ea quæ pertulissent, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera vestra, inquit, talia sunt, qualia adversum Romanos pugnantium. neque enim

D Cæsari vectigal dedistis, & Antonianas porticus incendistis. Sopietis autem causam defectionis, si & porticus denuo construatis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præsidium est, aut pecuniam Floro dabitis. His consultis populus acquievit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum porticus ædificare adorti sunt. Per vicos autem & regiones

E principes quique decurionesque dispersi, vectigal colligebant: celeriterque quadraginta talenta (tantum enim erat reliqvum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas eo tunc more Agrippa compescuit. Deinceps vero persuadere populo tentabat, ut parerent Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec a verborum

F in regem contumeliis temperavit, sed protinus eum urbe pepulerunt: ausique sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum jacere. Rex autem videns tumultuantium irrevocabilem impetum, & conqverendo quod contumeliis esset affectus, principes qvidem eorum una cum aliis potentibus misit ad Florum Cæsream, ut ipse ex eis eligeret, qui de tota regione vestigal exi-

G gerent: ipse vero discessit in regnum.

CAP. XVII.

De cœpta rebellione Judæorum contra Romanos.

PEr idem tempus quidam eorum, qui bellum maxime movebant, congregati irruebant in qvoddam præsidium, quod vocabatur Massada: & occulte eo pervaso, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoque Hierosolymorum Eleazarus quidam, filius Ananiæ pontificis, juvenis audacissimus, dux illo tempore militum, persuasit his qui sacrificiis ministrabant, ut nullius munus aut hostia, qui non esset de Judæorum gente, susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atq; materia. Rejecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc pontificibus, aliisq; nobilibus deprecatis, ut non præterirent eum morem, qvo supplicabatur pro regibus, nihil tamen acquieverunt, non parum quidem & suæ multitudini confidentes:

robur ſiquidem omne res novare cupientium, eorum voluntates juvabat: maximé autem aſpiciebant Eleazarum, qvi per idem tempus, ut dixi, princeps erat. Convenientes igitur potentes quique cum pontificibus,& Phariſæorum nobiliſſimis, & videntes quam gravibus malis pergerent ſubjicere civitatem, decreverunt ſeditioſorum animos experiri: & ante portam quæ ærea vocatur, concionem advocantes (erat autem interiore parte templi poſita, quæ reſpicit ad ſolis exortum) ac primo quidem multa de temeraria eorum defectione conqueſti, & quod tam grave bellum patriæ commoverent: deinceps irrationabilitatem cauſæ ipſius arguebant, dicentes, majores quidem eorum ornaſſe templum ex magna parte de muneribus gentium, ſemperque eorum, qui foris eſſent populorum munera ſuſcepiſſe: & non ſolum non prohibuiſſe aliquorum hoſtias (id ſiquidem eſſe impiiſſimum) ſed etiam eas,quæ viſerentur permanerentq; ad præſens uſq; tempus,oblationes eorum in templi cultibus collocaſſe. At nunc eos, qui Romana arma irritarent, & deſponderent eorum bella, novum ſtatuere morem religionis, atque cum periculis etiam ream facere civitatem impietatis videri: ſiquidem ea ſit, in qua præter ſolos Judæos, nullus alius immolet externus, neque ad orandum ſinantur accedere. Et ſi quidem circa unius alicujus privati perſonam lex ferretur ejusmodi, poſſet nimirum jure nos inhumanitatis arguere: nunc autem deſpiciuntur Romani, & judicatur Cæſar profanus. Unde verendum eſſe, ne qui immolandas pro illis hoſtias repellunt, ipſi in reliqvum etiam pro ſe ſacrificia prohibeantur offerre: fiatque vere extra principatum civitas, niſi celerius reſipiſcentes reddiderint hoſtias, ac prius quam ad eos in quorum contumeliam id tentatum eſt,hujus auſus perveniat fama. Simul autem iſta dicentes, producebant in medium ſcientiſſimos morum paternorum, ſacerdotes qvoqve, narraturos quomodo omnes eorum majores exterarum gentium ſemper ſacrificia ſuſcepiſſent. Attendebat autem nemo res novare cupientium his, quæ dicebantur, ſed neque procedebant in medium altaris miniſtri, ut belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quique ſeditionem eo jam proceſſiſſe, ut eorum non poſſet authoritate compeſci, & Romanorum armorum periculum ſe primos eſſe ſenſuros, in quantum poterant conſulentes, amoliri cauſas parabant. & legatos quidem alios ad Florum miſerunt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobiliſſimi Saulus, & Antipas, & Coſtobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebant. Precabantur autem utrumque, ut cum exercitu aſcenderent in civitatem, & ſeditionem opprimerent, prius quam ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum iſtud quaſi bonus nuncius fuit,volenſque inflammare bellum nihil reſpondit legatis,Agrippa autem pariter utrisque parcens,ſcilicet deficientibus,& iis adverſum qvos bellum movebatur,volenſq; & Romanis conſervare Judæos,& Judæis templū atq; patriam, ad hæc autem nec ſibi conducere talem conturbationem ſciens, miſit in auxilium populo equites ter mille, Auranitas ſcilicet, & Batanæos, & Trachonitas ſub præfecto equitum Dario, duce ver-

A κ) δὲ τὸ ἀκμαιότατον τῶν νεωτερίζοντων σωτήριον, μάλιστα ἦ ἀφορῶντες εἰς τὸν ἐλεάζαρον στρατηγοῦντα.

Κεφ. λα.

Συνελθόντες δὲ οἱ δυνατοὶ πῆς ἀρχιερεῦσι σωίσανto, καὶ τ φαρισαίων οἱ γνωριμοι, ὡς ἐπ' ἀνηκέ-
σοις ἤδη συμφοραῖς ἐβαλλόοντο πᾶσι τῶν ὅλων. καὶ δόξαν ὑποπειραθῆναι τῶν στασιαστῶν λόγοις, πρὸ τ χαλκῆς πύλης ἀθροίζουσι τ δῆμον, ἥτις λῶ δ ἔνδον ιε-
B ροῦ πεταμμένη πρὸς ἀνατολὴν ἥλιον. καὶ πρῶτον αὐτῶν πολλὰ πρὸς τ τόλμαν τ ὑποστάσεως χαλεπήναντες, & τὸ τηλικοῦτον ὄπτεσθαι τῇ πατρίδι πόλεμον, ἔπειτα τ προφάσεως τὸ ἄλογον διήλεγχον. φάμβους τοὺς μὲν προγόνους αὐτῶν κεκοσμηκέναι τὸν ναὸν ἐκ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἀλλοφύλων τὸ πλέον, καὶ προσδεχομένους τὰς ὑπὸ τῶν ἔξωθεν ἐθνῶν δωρεάς. καὶ οὐ μόνον τὰ ἀμέμπτως πεπραγμένα θυσίας τινῶν, τοῦτο γὰρ ἀσεβεῖσθαι, ἀλ-
C λὰ καὶ τὰ βλεπόμενα, καὶ τὰ θαυμάσια τὸν ποσὸν χρόνον ἀναθήματα πρὸς τῷ ἱερῷ καθιδρυκέναι. αὐτὸς γὰρ ἐλθόντας τὰ ῥωμαίων ὅπλα, καὶ μνησθησομένους τ αὐτῶν σκευῶν πολέμου, καινοτομεῖν θρησκείαν ξένην, καὶ μὴ δ κινδύνου καταψηφίσασθαι τῆς πόλεως ἀσεβείαν, εἰ μόνοις ἰουδαίοις οὔτε θυσία τις ἀλλοτρία, οὔτε προσκύνησις. κἂν μὲν δὴ ἰδιώτου τινὸς τὸν ἐπιφέρη τὸν νόμον, ἀμαχητεὶ ὡς ἐρημωμένης ἀπανθρωπίας, πρεσβεύειν ἢ ὅτε ῥωμαῖοι, καὶ
D κρίναι ἑκατονδοι γίνονται. δεδοικέναι μὲν τοι μὴ τὰς ὑπὲρ ἐκείνων ἀποβρίψαντες θυσίας, κωλυθῶσι θύειν καὶ τὰς ὑπὲρ ἑαυτῶν, ἡνίκα τε ἑκατονδοι τῆς ἡγεμονίας ἡ πόλις, εἰ μὴ ταχέως σωφρονήσαντες ἀποδῶσι τὰς θυσίας καὶ πρὶν ἐξελθεῖν ἐφ' οὓς ὑβρίκασι τλῶ φήμλου, διορθώσονται τλῶ ὕβρεν. ἅμα ταῦτα λέγοντες, παρῆγον τοὺς ἐμπείρους τῶν πατρίων ἱερῶν, ἀφηγουμένους ὅτι πάντες οἱ πρόγονοι τὰς ὑπὸ τῶν ἀλλο-
E φύλων θυσίας ἀπεδέχοντο. προσέσχε δ οὐδεὶς τῶν νεωτερίζοντων, ἀλλ' οὐδὲ προσῆεσαν οἱ λειτουργοὶ, τλῶ δ πολέμου μεταβολλῶ ἐνσκοπαζόμενοι, συνειδότες σφῶ οἱ δυνατοὶ, τὴν τε ῥώμην ἤδη δυσκαθαίρετον ὑπ' αὐτῶν οὖσαν, καὶ τῶν ὑπὸ ῥωμαίων κίνδυνον ὅτι πρώτους αὐτοὺς ἀφιξόμενον, ἀπεσκάζοντο τὰς αἰτίας. καὶ πρέσβεις οὖς μὲν πρὸς φλῶρον ἔπεμψαν, ὧν ἦρχεν ἰὸς ἀνανίου σίμων, οὓς δ πρὸς ἀγρίππαν, ἐν οἷς ἦσαν ὄπτιμος σκῦλος τε καὶ ἀντίπας, καὶ κοστόβαρος προσ-
F ήκοντες τῷ βασιλεῖ κ) ἦλθον. ἐδέοντο δ ἀμφοτέρων ἀναβλῶαι μ) δυνάμεως ἐς τλῶ πόλιν. καὶ πρὶν ἡμᾶς δυσκαθαίρετον, ὄπτικόψαι τλῶ ῥίζαν. φλώρῳ μὲν οὖν τοῦτο δεινὸν διαγέλιον λῶ, καὶ προῆκεν ἐξάπτειν τὸν πόλεμον, ὃ δ' ἐν ἀπεκρίναντο τοῖς πρεσβεύσασι. ἀγρίππας δ κηδόμενος ὄπτιος τῶν τε ἀφιγμένων, & τοῖς οὓς ὁ πόλεμος ἠγείρετο, βυλόμενος τε ῥωμαίοις μὲν ἰουδαίους σώζεσθαι, ἰουδαίοις δ τὸ ἱερὸν καὶ τλῶ μητρόπολιν, ἀλλ' οὐδὲ αὐτῷ λυσιτελήσειν τλῶ παρόντι ὄπτισάμενος, ἔπεμψε τοὺς ἐπαμυνοῦντας τῷ δήμῳ τετρακισχιλίους ἱππεῖς, αὐρανίτας τε, καὶ βαταναίους, καὶ τραχωνίτας, ὑπὸ δαρείῳ μὲν ἱππάρχῳ, στρατηγῷ δ τῷ ἰωα-

τῷ ἰωακίμε Φιλίππῳ. τούτοις θαρσήσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ πᾶν ὅσον ἐπολήθους εἰρήνῃ ἠγάπα, τὴν ἄνω καταλαμβάνουσι πόλιν. τῆς κάτω δὲ τὸ ἱερὸν σκράτῃ, καὶ ἐν ἱερῷ. χερμάσι μὲν οὖν καὶ τοῖς ἐκ βολοις ἀδιαλείπτως ἐκέχρηντο, καὶ σωνεχεῖς ἦσαν βελῶν ἀφέσεις ἐξ ἑκατέρων τῶν κλιμάτων. ἔστι δ' ὅτε καὶ χεῖρας λοχους ἐκτεξέχοντες, συμπεδὸν ἐμάχοντο. πόλεμος μὲν οἱ στασιασταὶ παρεῖχον, ἐμπειρίαν δὲ οἱ βασιλικοί. καὶ τούτοις μὲν ἰσάζων ἐν ἱερῷ κρατῆσαι μᾶλλον. καὶ τοὺς μιαίνοντας τὸν ναὸν ἐξελάσαι. τοῖς δὲ περὶ τὸν ἐλεάζαρον στασιασταῖς, παρὸς οἷς εἶχον καὶ τὴν ἄνω πόλιν παρεσλαβεῖν. ἐπεὶ μὲν οὖν ἡμέρας συχνὸς ἀμφοτέρων φόνος ἐγένετο. οὐδετεροι δὲ κατελήφθεντο μέρους εἶκον. τῇ δὲ ἑξῆς τῶν ξυλοφορίων ἑορτῆς οὔσης, ἐν ᾗ πᾶσιν ἐθος ὕλην τῷ βωμῷ παρασφέρειν, ὅπως μή ποτε τροφὴ τοῦ πυρὸς λίποιτο, ἀδιαμέτρητος δὲ ἄσβεστον ἀεί, τοὺς μὲν ἀλλοφύλους τῆς θρησκείας ἐξέκλεισαν. τοῦ δὲ ἀθενεῖ λαοῦ συνεισμένους πολλοὺς τῶν σικαρίων, οὕτω δὲ σκάλουσι τοὺς λῃστὰς ἔχοντας ὑπὸ τῆς κόλπις ξίφη, παρεσλαβόντες θαρραλεώτερον ἤπλοντο τῆς ἐπιδρέσεως. ἡττῶντο δὲ οἱ βασιλικοὶ, πολήθει τε καὶ πόλμῃ, καὶ βιασαμένοις εἶκον ἐκ τῆς ἄνω πόλεως. οἱ δὲ ἐπιπεσόντες, τοῦ τε ἀνανίου τοῦ ἀρχιερέως οἰκίαν, καὶ τὰ ἀγρίππα καὶ τὰ βερνίκης βασίλεια κατέκαυσαν. μεθ' ἃ τὸ πῦρ ἐπὶ τὰ ἀρχεῖα ἔφερον, ἀφανίσαι παραδόντες τὰ συμβόλαια τῶν δεδανεικότων, καὶ τοὺς εἰσπράξεις ἀποκόψαι τῶν χρεῶν, ὅπως αὐτοί τε πολῆθῳ, παρολάβωσι τῶν ὠφελησόντων, καὶ μετ' ἀδείας τοῖς ἐπίροις ἐπαναστήσωσι τοὺς πάροικους. φυγόντων δὲ τῶν περὶ τὰ γραμματοφυλακίῳ, τὸ πῦρ ἐνέσαν. ἐπὶ δὲ τὰ νεῦρα τῆ πόλεως κατέφλεξαν, ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς ἐχώρουν. ἔνθα δὴ τῶν δυνατῶν, καὶ τῶν ἀρχιερέων, οἱ μὲν εἰς τοὺς ὑπονόμους καταδύντες, διελάνθανον. οἱ δὲ σὺν τοῖς βασιλικοῖς εἰς τὸ ἀνωτέρω φόβοντες αὐλεῖ, ταχέως ἀπέκλεισαν τὰς πόλας, σὺν οἷς ἀνανίας ὁ ἀρχιερεὺς, ἐζεκίας τε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ οἱ πρεσβεύσαντες παρὸς ἀγρίππαν ἦσαν. τότε μὲν οὖν τῇ νίκῃ καὶ τοῖς ἐμπεπηδηκόσιν ἀρκεσθέντες ἀνεπαύσαντο. τῇ δὲ ἑξῆς, πεντεκαιδεκάτῃ δὲ λῴου μηνὸς, ὥρμησαν ἐπὶ τὴν ἀντωνίαν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ φρουροὺς δύσιν ἡμέρας πολιορκήσαντες, αὐτούς τε εἷλον καὶ κατέσφαξαν καὶ τὸ φρούριον ἐνέπρησαν. ἔπειτα μετέβαινον εἰς τὴν αὐλεῖ, εἰς ἣν οἱ βασιλικοὶ κατέφυγον, καὶ διαναπαύοντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τέσσαρα μέρη, τῶν τειχῶν ἐπειρῶντο. τῶν δὲ ἔνδον παρὸς σκοπομένων μὲν, οὐδεὶς ἐτόλμα, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώτων. διϊσταμένοι δὲ ἐπὶ τὰ θωράκια, καὶ τοὺς πύργους, ἔβαλλον τοὺς παρεστῶτας, καὶ συχνοὶ τῶν λῃστῶν ἐπὶ τοῖς τείχεσιν ἔπιπτον. οὔτε δὲ νυκτὸς οὔτε ἡμέρας διέλιπεν ἡ συμβολὴ, τῶν μὲν στασιαστῶν ἀπαγορεύοντας ἔνδον οἰομένων ἐνδείᾳ τροφῆς. τῶν δὲ ἔνδοθεν, καμάτῳ τοὺς πολιορκουμένους.

Κεφ. λϛ.

Κατὰ τοῦτο μανάϊμές τις ἐκ ἰούδα δὲ καλουμένου γαλιλαίου, ὃς ἐπὶ σοφιστὴς θανάτου, ὁ καὶ ἐπὶ κυρηνίου ποτὲ ἰουδαίους ἀνεδίσους, ὅτι ῥωμαίοις ὑποτάσσον, μὴ τὸν θεὸν, propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autem conflictus nec nocte cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos, qui in præsidio erant, propter inopiam victus: regiis vero credentibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidam, filius Judæ Galilæi, callidissimi illius sophistæ, qui quondam sub Cyrenio exprobraverat Judæis, quod post Deum subjicerentur Romanis,

A Philippo Jachimi filio. His ergo venientibus, optimates quiq; cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietem, superiorem occupant civitatem: inferiorē siquidem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indesinenter utebantur, & continua erat emissio sagittarum ex utraque scilicet parte: erat autem quando ex insidiis procurrentes cominus B dimicabant. Præstabant autem audacia quidem seditiosi, belli vero scientia regii. Et his quidem erat propositum maxime templum obtinere, profanatoresque ejus expellere. Seditiosis vero qui cum Eleazaro agebant, ut præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem invaderent urbem. Per septem igitur dies gravis utriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loC co quem tenuerant depellebantur. Deinceps vero adveniente ea festivitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam convebere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseverat) adversarios quidem a cultu religionis excluserunt. inter infirmiorem autem vulgum irrumpentes multi sicariorum (sic enim vocant latrones, gladios in sinibus D gerentes) recepti audacissimè prosequebantur opus quod adorti erant. Regii autem audacia & multitudine vincebantur. Ita superiore civitate cesserunt, cum isti protinus irruentes, Ananiæ pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammaverunt: post quod ignem archivo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset unde ratio creE ditæ pecuniæ pateret, utque omnem sibi debitorum adjungerent multitudinem, & adversum locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus vero chartarum publicarum custodibus ignem ædibus injecerunt atque ita incensis civitatis nervis, in hostes irruebant. Quo loco pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, F quidam cum regiis in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater ejus erant: & illi qvos apud Agrippam functos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessaverunt. Postridie autem, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & oG mnes in eo præsidio agentes, per biduum obsessos, ceperunt atque interfecerunt, præsidiumque incenderunt. postea vero transierunt in regiam, ad quam confugere Agrippæ milites, & in quatuor partes agmen suum dividentes, muros evertere moliebantur. eorum vero qvi intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium: sed distributi per

assumptis qvibusdam nobilium, perrexit in Masadam, ubi armamentarium Herodis regis erat. eoqve perrupto populares aliosque latrones diligenter armavit. hisque utens stipatoribus, veluti rex Hierosolymam revertitur: factusque princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palam suffodere muros, superne hostibus tela jacientibus. cuniculum igitur longe cœptum sub unam turrim agentes suspenderunt eam materie subjecta: ac postea in sustinentia ligna igne immisso egressi sunt. Sicque subjicibus exustis, turris quidem ex templo emota est. alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regii qvippe molitiones eorum præsentientes, forte etiam de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificaverunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant, cum vidissent alium murum stupore defecti sunt: regii tamen ad Manahemum aliosque seditionis principes mittebant, precantes, ut eis discedere liceret. Quod cum solis regiis ejusq; religionis reliquas Manahemus annuisset, protinus discesserunt. Romanos autem qui soli relicti erant, grandis animi occupavit defectus. Neque enim vi contra tantam multitudinem pares erant: & precari, ut exire liceret ignominiam judicabant: quanquam & si permitteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon vocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum una appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamne. Hi vero qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca e quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliqvum apparatum diripientes, Stratopedum incenderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

ἀναλαβὼν τοὺς γνωρίμους, ἀνεχώρησεν εἰς Μασάδαν. ἔνθα τὸν ἡρώδου τοῦ βασιλέως ὁπλοθήκην ἀναῤῥήξας, καὶ τοῖς δημόταις ἑτέρους λῃστὰς καθοπλίσας, τούτοις δὴ χρώμενος δορυφόροις, οἷα δὴ βασιλεὺς ἐπάνεισιν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ ᾠκοδόμει μηχανὰς τῆς πόσεως, διέπασσε τὴν πολιορκίαν. ἀπορίᾳ γὰρ ὀρύσσειν, καὶ φανερῶς ὑπορύσσειν τὸ τεῖχος οὐκ οἷόν τε ἦν ἄνωθεν βαλλομένους, ὑπόνομον δὲ πρῤῥωθὲν ὑφ' ὃν τῶν πύργων διορύξαντες, ἀνακρημνίσαν αὐτόν. ἐπειδὴ τὴν ἔχουσαν ὕλην ἐμπρήσαντες ἐξῆλθον. ὑποκαέντων δὲ τῶν ξυλγμάτων, ὁ μὲν πύργος ἐξαίφνης κατέσεισεν, τεῖχος δ' ἕτερον ἔνδοθεν ἀντῳκοδομημένον διέφανη. τὴν μὲν οὖν βουλὴν αὐτῶν προσωδόμησαν, τάχα καὶ δι' πύργου χωνευθέντος ὡς ὑπορύττειν, δεύτερον ἑαυτοῖς ἔρυμα κατεσκεύασαν. πρὸς δὲ τῶν μὲν ἀδοκήτως ἰδόντων, καὶ κρατεῖν ἤδη πεπεισμένων, κατάπληξις ἦν. οἱ δ' ἔνδοθεν πρός τε τὸν μανάϊμον, καὶ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως, ἔπεμπον ἀξιοῦντες ἐκλιθῆναι πρεσβευτάς. καὶ δοθέν μόνοις τοῖς βασιλικοῖς, καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις, οἱ μὲν ἐχώρησαν. ἄθυμία δὲ τοὺς ῥωμαίους καταλειφθέντας μόνους ὑπέλαβεν. αὐτὸς δὲ βιάσασθαι πρὸς τὸν πλῆθος ἐθάρσυνε, καὶ τὰ δεξιὰ αὐτῶν, ὅπερ ἦν ὑπελάμβανον, πρὸς τὸ μηδὲ πιστεύειν ἔδιδον. καταλιπόντες δὲ τὸ στρατήπεδον ὡς ἐάλωσαν, ἐπὶ τοὺς βασιλικοὺς ἀνέφυγον πύργους, τόν τε ἱππικὸν καλούμενον, καὶ τὸν Φασάηλον, καὶ τὸν μαριάμμην. οἱ δὲ πρὸς τὸν μανάϊμον εἰσιόντες ἔδεισαν οἱ στασιῶται διέφυγον, ὅσους τε αὐτῶν κατέλαβον μὴ φθάσαντας ἀνελθεῖν διέφθειρον, καὶ τὰς ἀποσκευὰς ἁρπάσαντες ἐπεπήδων τὸ στρατήπεδον. ταῦτα μὲν οὖν ἐκτῃ γορπιαίου μηνὸς ἐπράχθη. κῆ δὲ τῷ ἀπούσαν ὁ τε ἀρχιερεὺς ἀνανίας τὸν τῆς βασιλικῆς αὐλῆς ἐψιλὸν ἀλαλαγμὸν ἀλίσκεται, καὶ πρὸς τῶν λῃστῶν ἀναιρεῖται σὺν ἑξείᾳ τῷ ἀδελφῷ, καὶ τοὺς πύργους ἐπιχείρησι σι στασιασταὶ παρεφύλαττον, μή τις τῶν στρατιωτῶν ἀλαφύγῃ. τὸν δὲ μανάϊμον ἥπτε τῶν ὀχυρῶν καταφρόνησις χωρίων, καὶ ὁ δ' ἀρχιερέως ἀνανίου θάνατος, ἐπύθοντο εἰς ὠμότητα. καὶ μηδένα νομίζων ἔχειν ἐπὶ τοῖς πεπραγμασιν ἀντάπαλον, ἀφῆκε τοὺς τυραννικοὺς ἐπανίσασται. οἱ δὲ πρὸς τὸν ἐλεάζαρον αὐτῷ, καὶ λόγοι ἀλλήλοις δόντες, ὡς οὐ χρὴ ῥωμαίων ὑπερισχύειν, δι' ἐλευθερίας πόθον καταπροέσθαι ταύτῃ οἰκείαν δήμου, καὶ δεσπότῃ φέρειν, μὴ καὶ μηδὲν πεπαῖσθαι βίαιον, ἀλλ' οὗ ἑαυτῶν ταπεινότερον, εἰ γάρ τι δεῖ τινα τῶν ὅλων ἀφηγεῖσθαι, παντὶ μᾶλλον ἢ σκευῇ προσήκειν, σωτὶ θέντες, κῆ κῆ τὸ ἱερὸν ἐπεχείρουν αὐτῷ. εὐαρεσ γὰρ ἀναδεδεῖκει προσκυνήσεων, ἐσθῆτι τε βασιλικῇ κεκοσμημένῳ, καὶ τοὺς ζηλωτὰς ὑπόπλους ἐφελκόμενον. ὡς δὲ οἱ πρὸς τὸν ἐλεάζαρον ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν, ὅτε λοιπὸς δῆμος ἐπὶ τὰς ἐργάτας λίθους ἁρπάσαντες, τὸ σοφιστὴν ἐκάλλον, οἰόμενοι τούτου καταλυθέντος, διαῤῥέψειν ὅλον τὸν στασιν. πρὸς ὀλίγον δὲ οἱ πρὸς τὸν μανάϊμον ἀντιχόντες, ὡς εἶδον πᾶν ἐπ' αὐτοὺς τὸ πλῆθος ὁρμῆσαν, ἔφυγον ὅπῃ τις ἴσχυεν. καὶ φόνος μὲν ἦν τῶν καταληφθέντων, ἔρευνα δὲ τῶν ἀποκρυπτομένων. καὶ

De cæde Ananiæ pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

CAP. XVIII.

SEqventi autem die pontifex Ananias circa Euripos regiæ domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi custodiebant ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destructio & pontificis Ananiæ mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotiis arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de sociis Eleazari: & mutuo collocuti, qvod non decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere, dominumque ferre, & si non violentum, tamen seipsis humiliorem. nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemvis magis alium quã illum decere: atque ita pacti, adoriuntur eum in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cum igitur hi, qvi circa Eleazarum erant, in illum prosiluissent, reliqvus qvoq; populus rapiens saxa lapidavit sophistam: existimantes qvod illo interempto tota seditio solveretur. Paululum autem stipatores Manahemi resistentes, postquam viderunt totam adversum se multitudinem irruere, quisque qvo potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum, qui comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium seqvebatur:

καὶ

καὶ διεσώθησαν ὀλίγοι λάθρᾳ Ἀλιαδράντης εἰς μασ- A paucique ex eis clam in Maſſadam perfugerunt:
σάδαν, σὺν οἷς ἐλεάζαρος ὁ υἱὸς ἰαείρου περιῆκων τοῦ cum quibus & Eleazarus filius Jairi, propinqvus
μαναήμου κατ' ἦμον, ὃς ὕστερον ἐτυράννησε τῆς μασ- genere Manahemo, qui poſtea etiam in Maſſada
σάδας. αὐτόν τε τὸν μαναήμον εἰς τὸν καλούμενον ὄφλᾶν tyrannidem egit. Ipſum autem Manahemum,
συμφυγόντα καὶ κἀκεῖ ταπεινῶς ἀποκαλυφθέντα ζωγρή- cum fugiſſet in locum qvi Ophlas vocatur, atque
σαντες εἰς τὸ φανερὸν ἐξείλκυσαν, καὶ πολλαῖς αἰκισά- illic humiliter deliteſceret, capientes extraxe-
μενοι βασάνοις, ἀνεῖλον. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν runt in publicum, multiſque tormentis excru-
ἡγεμόνας, τόν τε ἀπισημότατον τῆς τυραννίδος ὑπηρε- ciatum interfecerunt. Similiter autem ſub eo
τοῦντα ἀψάλωμον. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὡς ἔφην εἰς ταῦ- B agentes principes, præcipuumque tyrannidis
τα συνήργησεν, ἐλπίζων τινὰ τῆς ὅλης στάσεως λαμ- ejus adjutorem Abſalomon nomine. Et populus
βάνειν διόρθωσιν. οἱ δὲ καταλῦσαι τὸν πόλεμον αὐτοῦ quidem, ſicut dixi, in his adjutor fuit, ſuſpicans
δόντες, ἀλλὰ δεύτερον πολεμεῖν, μαναήμου ἀνῃρήκεσαν aliquam totius ſeditionis correctionem futuram.
ἀμέλει δὲ δήμου πολλὰ τοῖς στρατιώταις ἀνεῖναι τοῦ Hi vero non ut comprimerent bellum, ſed ut
πλείονος ὠδηκαλοῦντος, οἱ δὲ περισσότερα χαλε- cum majori licentia gererent, interfecerunt Ma-
πώτερον, μέχρι μηκέτι ἀντέχοντες οἱ περὶ τὸν μετίλιον, nahemum. Deniqve cùm populus multum pre-
ἦτος γὰρ τῶν ῥωμαίων ἔπαρχος, ἀλαπέμποντας caretur, ut oppugnationem militum relaxarent,
πρὸς τοὺς περὶ τὸν ἐλεάζαρον, ἐξαιτεῖσθαι μόνας τὰς C vehementius inſiſtebant, donec ulterius reſiſtere
ψυχὰς ἐπηγγείλαντο. τὰ δ' ὅπλα, καὶ τἆλλα λοιπὰ non valentes, Metilius Romanorum præfectus &
κτήσιν ὠδηδώσειν λέγοντες. οἱ δὲ καὶ τὴν ἱκεσίαν αἰρε- reliqvi mittunt ad Eleazarum, precantes, ut ſo-
σάμενοι, ἀπέπεμψαν πρὸς αὐτοὺς γοργίαν τὸν νικομη- lam eorum paciſceretur vitam: arma autem &
δοῦς υἱὸν, καὶ ἀνανίαν σαδδούκου, καὶ ἰούδαν ἰωνάθου ἀρχιε- reliqva qvæ haberent, ipſis tradentibus ſumeret.
ρέως τε καὶ ὅρκους δώσοντας. ὧν ἡσθέντων καὶ πᾶσαν τοὺς στρα- Qui precationem ilico arripientes, remittunt ad
τιώτας ὁ μετίλιος. οἱ δὲ μέχρι μὲν ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις, eos Gorionem Nicodemi filium, & Ananiam Sad-
ἔτι ἐπεχείρει τις τῶν στασιαστῶν αὐτοῖς, ἔτι ἐνέφαινέν ducæum, & Judam Jonathæ, ſcilicet eis dextras
τι βέλος. ὡς δὲ κατὰ τὰς συνθήκας ἅπαντας ἀπέλιπε D & ſacramentum daturos. Qvibus actis, deduce-
τοὺς ἰουδαίους, καὶ τὰ ξίφη, καὶ μηδὲν ἔτι ὑποπτεύοντες bat milites Metilius: ſed qvandiu Romani ar-
ἀνεχώρουν, ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον, ma retinebant, nemo adverſus eos ſeditioſorum
καὶ περιέχοντες, ἀνῄρουν ἔτι ἀμυνομένους, ἔτι ἱκετεύον- fraudis aliquid molitus eſt. poſtea vero quam
τας, μόνας δὲ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους ἀναβοῶντας. ſecundum pactiones omnes ſcuta gladiosqve
καὶ οἱ μὲν ἅπαντες ὡμῶς ἀπεφάγησαν ἅπαντες, πλὴν poſuerunt, neqve qvicqvam ulterius ſuſpicantes
μετίλιος τοῦτον γὰρ ἱκετεύσαντα, καὶ μέχρι περιτομῆς ἰου- diſcedebant, facto in eos impetu ſtipatores Elea-
δαΐσαι ὑποσχόμενον, διέσωσαν μόνον. τὸ δὲ πάθος ῥω- zari, comprehenſos trucidabant neqve reſiſten-
μαίοις μὲν λεῖον κοῦφον. ἐκ γὰρ ἀπλέτου δυνάμεως ἀπε- tes, neqve ſupplicantes, ſolas autem pactiones &
νάλωσαν ὀλίγοι. ἰουδαίοις δὲ περίμιον πλώσεως ἔδο- E juramenta quæ dederant inclamantes. Et hi
ξε. καὶ κατιδόντες ἀνήκεστος μὲν ἤδη τὰς αἰτίας δι' qvidem ita crudeliter interfecti ſunt, præter
πολέμου, τὴν δὲ πόλιν τηλικούτῳ μιάσματι πεφυρμέ- Metilium. Hunc enim deprecantem, & usqve
νην, ἐξ οὗ δαιμόνιόν τι μείωμα περισδοκᾶν εἰκὸς ἦν, εἰ ad circumciſionem Judaizare ſe promittentem,
καὶ μὴ τὴν ἐκ ῥωμαίων ἀμυναν, ἐπεύχοιτο δημοσία. ſervaverunt ſolum. Detrimentum autem Ro-
καὶ πλήρης μὲν κατηφείας ἦν ἡ πόλις. ἔκας δὲ τῶν manis quidem erat leve: ex copiis ſiqvidem am-
μετρίων ὡς αὐτὴν ὑπὲρ τῶν στασιαστῶν δίκας δώσων pliſſimis pauci fuerunt interempti: Judæorum
ἐπαιρακτο. καὶ γὰρ δὴ σαββάτῳ συνέβη πραχθῆναι autem captivitatis illud exordium videbatur.
τὸν φόνον, ἐν ᾧ μάλιστα τὴν θρησκείαν τῶν ὁσίων, ἔργων F Videntes autem graves jam inſtare cauſas bel-
ἔχουσιν ἐκεχειρίαν. τῆς δ' αὐτῆς ἡμέρας καὶ ὥρας, ὥσ- lorum, urbem autem tali facinore fuiſſe reſper-
περ ἐκ δαιμονίου περιούσης, ἀνῄρουν καμπρεῖς τοὺς παρ' ſam, ex quo nimirum divina indignatio immi-
αὐτοῖς ἰουδαίους. ὡς ὑπὸ μίαν ὥραν ἀπασφαγῆναι nebat, etiam ſi à Romanis nulla ultio timeretur,
μὲν ὑπὲρ δυσμενείας. κενωθῆναι δὲ πᾶσαν ἰουδαίων lugebant publicè, & triſtitia civitas premeba-
τὴν καισάρειαν. καὶ γὰρ τοὺς ἀλαφύγονας. ὁ φλῶρος tur. moderati autem quique, quaſi pro ſeditio-
συλλαβών, κατήγαγε δεσμώτας εἰς τὸ νεώριον. ſis cauſas reddituri, turbabantur. ſiquidem ſab-
bato illam cædem contigerat perpetrari, qvo ſci-
licet die propter religionem à ſanctis qvoqve o-
G peribus agunt quietem.

Κεφ. λγ.

CAP. XIX.

Πρὸς δὲ τῇ ἐκ τῆς καισαρείας πληγῇ, ὅλον τὸ Eodem autem die, eademqve hora, quaſi ali- De Judæo-
ἔθνος ἐξαγρίωτο, καὶ ἀλαμεμαθέντες, τάς τε qua cæleſti providentia Cæſarienſes qvo- rum mixi-
κώμας τῶν σύρων, καὶ τὰς περιοικίδας ἐπῆλθον qve Judæos apud ſe habitantes trucidaverunt: ma ſtrage
πόλεις, φιλαδέλφειάν τε, καὶ γαβωνίτιδα, καὶ γε- ita ut uno tempore ſuper viginti millia homi- Cæſareæ & in omni Syria.
ρασαν, καὶ πέλλαν, καὶ σκυθόπολιν, ἔπειτα γαδά- num cæderentur, & cunctis Judæis vacuata Cæ-
ρους καὶ ἵππον, καὶ τὴν γαυλανίτιδι περιπεσόντες, ſarea remaneret. Nam & eos, qvi effugerant
τὰς μὲν καταῤῥεψάμενοι, τὰς δὲ ὑποπρήσαντες, comprehendens Florus, vinctos in arenam deduxit. Poſt Cæſarienſem verò cladem tota gens efferata
eſt. Diviſiqve Judæi, Syrorum vicos ac finitimas civitates protinus vaſtaverunt, id eſt, Philadel-
phiam, & Gebonitida, & Geraſam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps verò irruerunt &
in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem ſubruentes loca: alia verò inflammantes,

etiam in Cedasam Tyriorum & Ptolemaidem, A Gabam qvoqve, Cæsareamque tendebant. Obstitit autem eorum incursui neqve Sebaste, neq; Ascalon: sed his qvoqve flamma vastatis Anthedona & Gazam everterunt. Multa autem circa fines harum civitatum diripiebantur, vici scilicet & agri, eorumque qui capiebantur virorum immensa cædes fiebat. neque Syri minorem numero multitudinem de Judæorum gente vastabant, sed etiam eos, qvi in civitatibus erant, comprehensos disperdebant: non solum ob vetus odium, sed ut discrimen imminens prævenirent. Gravis ergo conturbatio totam Syriam pervaserat, & omnis civitas in binos dividebatur exercitus: unaque alterutris salus erat, si prævenissent alteros cæde facienda: & dies quidem ducebantur in sanguine, noctes autem molestiores formido faciebat. Nam licet viderentur amoliri Judæos, tamen etiam aliarum gentium Judaizantes cogebantur habere suspectos: & ob hoc ipsum qvod in eis videbatur ambiguum, neque temere eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis commixtionem quasi penitus externos timebant. Provocabat autem ad cædes adversæ partis, etiam illos qui prius fuerant mansueti, avaritia. siquidem substantias cæsorum passim diripiebant: & quasi victores eorum prædam qvos trucidaverant, in domos alias transferebant. Gloriosior autem erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures virtute superasset. Erat autem cernere civitates plenas cadaveribus insepultis, & inhumatos passim jacere cum parvulis senes, fœminas autem neque pudenda contectas. Et omnis quidem provincia plena erat inenarrabilium calamitatum. majorum autem metus quam quæ peracta erant, facinorum imminebat. Et hactenus quidem Judæis adversum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Judæos qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis conspirantes, & consanguinitatem utilitati propriæ postponentes, adversum Judæos cum gentilibus dimicabant: Suspecta tamen eorum ipsa belli fuit aviditas. Denique Scythopolitæ veritine civitatem noctu adirent, & magna sua calamitate civibus excusarent defectionem, edixerunt eis, ut si vellent inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidem, transirent cum omnibus filiis suis in lucum, quibus quæ fuerant jussa sine suspicione facientibus: diebus quidem secutis duobus quieverunt Scythopolitæ. tertia vero nocte exploratores, alios incautos, alios vero dormientes invadunt, subitoqve omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: postque eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cujusdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi insignissimus: qvibus utrisque ad incommoda suæ gentis abusus est. Multos siquidem Judæorum propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & freqventer integros cuneos fudit, ita ut totius aciei momentum solus existeret. Comprehendit autem eum digna civili cæde pœna. Nam cum Scythopolitæ circumfusi Judæis,

ἐχώρουν ἐπὶ κέδασιν τῶν τυρίων, καὶ πτολεμαΐδα, B γάβαν τε καὶ καισάρειαν. ἀντέσχε δ' οὐδὲ σεβαστὴ τῆς ὁρμῆς αὐτῶν οὐδὲ ἀσκάλων. ἀλλ' ἐπὶ ταύτῃς πυρπολήσαντες, ἀνῄρουν καὶ γάζαν κατέσκαπτον. πολλοὶ δ' ἐκάστων τούτων τῶν πολέμων ἀνηρπάζοντο κώμαι, καὶ τῶν ἁλισκομένων ἀνδρῶν φόνος ἄπειρος. οὐ μὴν οἱ σύροι τῶν ἰουδαίων ἔλαττον πλῆθος ἀνῄρουν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι λαμβανομένους ἀπέσφαττον, οὐ μόνον κατὰ μῖσος ὡς τὸ πρότερον, ἀλλ' ἤδη καὶ τὸν ἐπ' ἐαυτοῖς κίνδυνον φθάνοντες. δεινὴ δ' ὅλων τῶν συρίων ἐπέσχε ταραχή, καὶ πᾶσαι πόλεις εἰς δύο διῄρητο στρατόπεδα. σωτηρία δ' ἦν τοῖς ἑτέροις ἴσον, τὸ τοὺς ἑτέρους φθάσαι. καὶ τὰς μὲν ἡμέρας ἐν αἵματι διῆγον, τὰς δὲ νύκτας δέει χαλεπωτέρας. ἀπεσκάδαλλε γὰρ τοὺς ἰουδαίους δοκοῦντες ἕκαστοι, τοὺς ἰουδαΐζοντας εἶχον ἐν ὑποψίᾳ, καὶ τὸ παρ' ἑκάστοις ἀμφίβολον οὔτε ἀνελεῖν τις ἐπεχείρει ῥᾳδίως, C μεμιγμένον ὡς βεβαίως ἀλλόφυλον ἐφοβεῖτο. προσκαλεῖτο δ' ὅτι τὰς σφαγὰς τῶν ἁλισκομένων, καὶ τοὺς πάλαι πεπαυμένους ἐνίοις δοκοῦντας, ἡ πολεμουμένη. τὰς γὰρ οὐσίας τῶν ἀναιρουμένων ἀθρόως διήρπαζον, καὶ καθάπερ ἐκ πορθήσεως τὰ σκῦλα τῶν ἀνῃρημένων εἰς τοὺς σφετέρους οἴκους μετέφερον, ἐνδοξός τε ἦν ὁ πλείστα κερδάνας, ὡς κατορθώσας πλείονας. ἦν δ' ἰδεῖν τὰς πόλεις D μεστὰς ἀταφων σωμάτων, καὶ νεκρους ἅμα νηπίοις γέροντας ἐρριμμένους, γυμνάς τε μήτε τῆς ἐπ' αἰδῶ σκέπης μετειληφότα καὶ πᾶσαν μὲν τὴν ἐπαρχίαν μεστὴν ἀδιηγήτων συμφορῶν, μείζονα δ' τῶν ἐκάστῳ τετολμημένων τὸ ὑπὲρ τοῖς ἀπειλουμένοις μετάστασιν.

Κεφ. λδ'.

Μέχρι μὲν δὴ τούτων ἰουδαίοις πρὸς ἀλλόφυλον ἦσαν συμβολαί, κατατρέχοντες δ' εἰς σκυθόπολιν, τοὺς παρ' ἐκείνη ἰουδαίους ἐπειρῶντο πολεμεῖν. παρῆρμει γὰρ μὴ τῶν σκυθοπολιτῶν, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας ἐν δευτέρῳ θέμενοι τὸ συγγενικὸν, ἐμίσουν τοῖς ὁμοφύλοις ἐχώρουν. ὑποπτεύθη δ' αὐτῶν καὶ τὸ λίαν πρόθυμον. οἱ γὰρ σκυθοπολῖται δείσαντες μὴ νύκτωρ ἐπιχειρήσωσι τῇ πόλει, καὶ μὴ μεγάλης αὐτῶν συμφορᾶς τοῖς οἰκείοις ἀπολογήσωνται περὶ τῆς ἀποστάσεως, ἐκέλευον αὐτοὺς εἰ βούλονται τῶν ἐμῶν βεβαίωσιν, καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀλλοεθνεῖς πίστιν ἐπιδείξασθαι, μεταβαίνειν ἅμα τοῖς γυναιξὶ καὶ τοῖς F τέκνοις εἰς τὸ ἄλσος τῶν δεκαπέντε τὸ πρόσαντες χωρὶς ὑποψίας, δύο μὲν ἡμέρας ἠρέμησαν οἱ σκυθοπολῖται, τῇ πίστει αὐτῶν δολεάζοντες. τῇ τρίτῃ δ' νυκτὶ παρατηρήσαντες, οὓς μὲν ἀφυλάκτους, οὓς δ' κοιμωμένους, πάντας ἀπέσφαξαν, ὄντας τὸν ἀριθμὸν ὑπὲρ μυρίους τρισχιλίους, τά τε κτήνη διήρπασαν ἁπάντων. ἄξιον δ' ἀφηγήσασθαι καὶ τὸ σίμωνος πάθος, ὃς ἦν μὲν τῶν σαούλου τινὸς τῶν οὐκ ἀσήμων, ῥώμῃ δ' σώματος καὶ τόλμῃ θράσους, δι' ἀμφοτέρων κατεχρήσατο. πρόσωπον γοῦν ἐσημέρας πολλοὺς μὲν αἰσχρῶν τῶν πρὸς τῇ σκυθοπόλει ἰουδαίων, πεπόμφει δ' πολλάκις αὐτοὺς πάντας, μόνον δὲ ἐφορᾶν τῆς φθορᾶς. πρόεχεται δ' αὐτὸν ἀξία πᾶσα τοῦ συγγενικοῦ φόνου. ἐπεὶ γὰρ πρόεχοντες οἱ σκυθοπολῖται κατ-

κατηκόντιζον αὐτοὺς ἀνὰ τὸ ἄλσος, ἀσαπὲς μὴν τὸ ξίφος ἐπ' οὐδένα μὴν τρέπει τῶν πολεμίων. καὶ γὰρ ἐώρα τὸ πλῆθος ἀνήνυτον. ἀναβοήσας δὲ μάλα ἀκπεθῶς ἀξιά γε ὧν ἔδρασε πάσχω σκυθοπολῖται καθ' ὑμῶν, ὅτι τοσούτῳ φόνῳ συγγνωῶν τὴν πρὸς αὐτοὺς εὔνοιαν ἐπεσωσάμην. τοιγαροῦν οἷς ἄπιστον μὴν εὐλόγως ἔρρωται τὸ ἀλλόφυλον, ἡσέβηται δὲ εἰς ἔγχατα τὸ οἰκεῖον, θνήσκω μὴν ὡς ἐναγὴς χερσὶν ἰδίαις. οὐ γὰρ πρέπον ἐν τοῖς τῶν πολεμίων. τὸ δὲ αὐτὸ ἂν εἴη μοι καὶ πανὶ δικαίως μιάσματος ἀξία, καὶ πρὸς ἀνδρίαν ἔπαιρον, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐχθρῶν τὴν ἐμὴν αὐχήσῃ, σφαγὴν, μηδὲ ἐπαλαζονεύσηται πρόνυπτι. ταῦτα εἰπὼν, ἐλεοῦσιν ἅμα καὶ τὴν μωμωμένοις ὄμμασι περισκέπτεται τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα. ἣν δὲ αὖ καὶ γυνὴ καὶ τέκνα καὶ γηραιοὶ γονεῖς. ὁ δὲ πρῶτον τὸν πατέρα τῆς πολιᾶς διαπασσάμενος, διελαύνει τὸ ξίφος, μεθ' ὃν οὐκ ἄκουσαν τὴν μητέρα, καὶ ὅπη τούτοις τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, μονονουχὶ συναντῶντος ἑκάστου τῷ ξίφει, καὶ ἀποδόντος φθάσαι τοὺς πολεμίους. ὁ δὲ διελθὼν πᾶσαν τὴν γυναῖκα, καὶ περιστὰς τοῖς σώμασι, τὴν τε δεξιὰν ἀνατείνας, ὡς μηδένα λαθεῖν, ὅλον εἰς τὸν ἑαυτοῦ σφαγὴν ἐβάπτισε τὸ ξίφος, ἄξιος μὲν ἐλέους ὁ πανίσης δι' ἀλκὴν σώματος, καὶ ψυχῆς εὐφυΐσματος. τὸ δὲ πρὸς ἀλλοφύλους πίστεως ἕνεκεν, ἀκολούθοις πάθεσι χρησάμενος. πρὸς δὲ τὴν ἐν σκυθοπόλει φθορὰν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἐπανίστασαν τοῖς καθ' ἑαυτὴν ἰουδαίοις ἑκάστη, καὶ πεντακοσίους μὲν ἅπαξ διχιλίους ἀσκαλωνῖται, πτολεμαεῖς δὲ διχιλίους ἀνεῖλον, ἔδησάν τε οὐκ ὀλίγους καὶ τύριοι μὲν συχνοὺς διεχρήσαντο, τὸ πλεῖον δὲ αὐτῶν δεσμώτας ἐφρούρουν. ἱππηνοί τε καὶ γαδαρεῖς ὁμοίως, τοὺς μὲν θρασυτέρους ἀπέκλασαν τοὺς δὲ φοβεροὺς λάθρᾳ φυλακῶν εἶχον. αἵπερ λοιπαὶ πόλεις τὸ συνεχὲς, ὅπως ἑκάστη πρὸς τὸ ἰουδαϊκὸν ἢ μῖσος ἢ δέος εἶχον.

Κεφ. λε.

Μόνοι δὲ ἀντιοχεῖς καὶ σιδόνιοι, καὶ ἀπαμεῖς ἐφείσαντο τῶν μετοικούντων, καὶ ὅτι ἀνελεῶν τινὰ ἰουδαίων ἀνέμειναν, ἅτε δῆθεν, τάχα μὲν καὶ διὰ τὸ σφέτερον πλῆθος, ἀσφαλούμενοι αὐτῶν πρὸς τὰ κινήματα, τὸ πλέον δὲ ἔμοιγε δοκεῖ οἴκτῳ πρὸς οὓς ἀδίκως ἑώρων νεωτερίζοντας. γεραστηνοί τε οὔτε εἰς τοὺς ἐμμείναντας ἐπλημμέλησαν, καὶ τοὺς ἐξελθεῖν ἐξηλήσαντας προέπεμψαν μέχρι τῶν ὅρων. σωφρόνως δὲ καὶ κατὰ τὴν ἀρχέπατρα βασιλείαν ἐπιβουλὴ κατὰ ἰουδαίων. αὐτὸς γὰρ ἐπεπόρθητο πρὸς κέστιον γάλλον εἰς ἀντιόχειαν, καταλελοιπὼς δὲ διοικεῖν τὰ πράγματα τινὰ τῶν ἑταίρων τοῦνομα νόαρον, σεμνῷ τῷ βασιλεῖ προσήκοντα κατὰ γένος. ἦκον δὲ ἐκ τῆς βαταναίας ἑβδομήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἄνδρες, οἱ κατὰ γένος καὶ σώφροσιν τῶν πολιτῶν δοκιμώτατοι, πρεσβείαν αἰτησάμενοι, ἵνα εἴπωσι τὰ κίνημα καὶ πρὸς σφᾶς, ἔχωσιν ἀξιόχρεω φυλακὴν, κωλύειν τοὺς ἐπανιστάμενους. τούτους ὁ νόαρος ἐκπέμψας νύκτωρ τῶν βασιλικῶν ὁπλιτῶν τινὰς, ἅπαντας ἀναιρεῖ, τολμήσας μὲν τοῦργον δίχα τῆς ἀρχεπάτρου γνώμης, λάθρᾳ δὲ φιλαργυρίαν ἄμετρον εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐλόμενος ἀσεβεῖν, τὴν βασιλείαν διέφθειρεν.

A passim per lucum eos jaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil enim se in tanta multitudine promoturum videbat. Exclamans autem miserabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe, qui tam multa cæde civium meorum, benignitati erga vos nostræ fidem feci. Digne enim nobis extera gens infida est, qui in B nostrum genus tanta impietate deliquimus. morior ego quasi profanus propriis manibus: neque enim decet hostili manu cadere. Iste autem ipse finis mihi & sceleris digna pœna, & idoneum virtutis decus erit: ut nemo scilicet hostium de meo interitu glorietur, neque insultet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. erat autem C ei uxor & filii, & provecti in senectutem parentes. Ille igitur primum quidem patrem à cæsarie comprehendens, & super eum stans ense penetravit: post quem non sane invitam matrem suam interfecit. super hos autem conjugi & filiis intulit ferrum, singulis sane horum pene occurrentibus gladio, & hostes prævenire cupientibus. Cum vero omnem suam necessitudinem trucidasset, cæsis superstans extulit dexteram, ut D neminem posset latere, & totum in viscera sua ensem demersit: dignus quidem miseratione juvenis propter robur corporis atque animi firmitatem, cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

CAP. XX.

De Judæorum alia gravi cæde.

Ad cædem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque urbes in Judæos apud E se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Ptolemais autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoque non paucos Tyrii: multosque trucidaverunt: plures autem eorum vinctos custodiis tradidere. Hippeni quoque & Gadarenses similiter audacissimos quidem amoliebantur, terribiles autem solicite adservabant. Reliquæ quoque urbes adversum Ju- F dæos singulæ, prout habebant, vel timore vel odio movebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonii, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerunt, & neque interfecere quempiam Judæorum, neque vinculis tradiderunt. forte autem & propter multitudinem suam despexerunt eorum si qui motus fuissent. mihi autem videntur magis erga eos miseratione moti, quos utique nihil G moliri videbant. Geraseni autem neqve in eos, qui apud se remanere delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi volentes usque ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ adversum Judæos pernicies. Ipse quidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiam, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt autem de Batanæa regione septuaginta numero viri & nobilitate & prudentia civium suorum præstantissimi, poscendi præsidii gratia: ut si qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam custodiam, per qvam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Varus, quosdam armatos de regiis præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam avaritiam impie in gentiles suos agere non recusans, regnū omne corrupit,

perseverans post tale scilicet principium in totum genus exercere iniqvitatem: donec discussis Agrippa rebus animadvertere quidem in eum veritus est propter iniqvitatē Sohemi, procuranda tamen eum regione summovit. Seditiosi autem capto præsidio, qvod appellatur Cyprus imminens finibus Hierichuntis, custodes quidem interfecerunt, munimenta autem destruxerunt. Per eosdem dies etiam in Macharunte multitudo Judæorum persuadebat in præsidio relictis Romanis, deserere castellum, eisque tradere. Illi autem qvod rogabantur cogi metuentes, pacti sunt cum eis discessionem suam: & accipientes fidem, tradunt præsidium, qvod diligentibus cœperunt Machæruntii custodiis obtinere.

διεπέλαβε ὠμῶς εἰς τὸ ἔθνος ὅλον τῶν Ἰουδαίων, μέχρι πόρρω προελθὼν ἀγχέπτας, ἀνελεῖν μὲν αὐτὸν ἠδέως ἔλαθεν, ἐπαυσε δὲ τὴν ἐπιχείρησιν.

CAP. XXI.

Judæi Alexandriæ occisi.

IN Alexandria autem semper qvidem erat incolis adversum Judæos seditio, jam ab illo tempore, ex qvo strenuis Alexander contra Ægyptios usus Judæis, præmium societatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & jus civitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iste apud successores qvoq; Alexandri: deniqve & in parte urbis locum eis proprium deputaverunt, quatenus haberent conversationem per omnia mundiorem à communione scilicet gentium seqvestratam: præstiteruntque eis, ut etiam Macedones appellarentur. deinceps vero cum in ditionem Romanorum Ægyptus venisset, neque Cæsar primus, neqve post eum quispiam, honores qvos Alexander Judæis decreverat minuit. conflictus autem eorum adversus Græcos pene continuus erat: & judicibus in multos quotidie ab utraq; parte animadvertentibus, seditio accendebatur. Tunc vero cum & apud alios turbata res esset, illic magis exarsit tumultus. Nam cum Alexandrini in concionem venissent, ut ordinarent pro certis negotiis legationem ad Neronem ferendam, occurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi Judæorum. Qvos cum vidissent æmuli, extemplo clamare cœperunt, Judæos hostes & exploratores esse: ac deinceps insilientes intulerunt eisdem manus: & reliqvi qvidem fugientes dissipati sunt, tres vero ex his comprehensos, trahebant qvasi vivos incensuri. Commoti sunt autem universi Judæi ad opem ferendam: & primum quidem in Græcos saxa jaciebant, postea vero etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes qvod in ipso loco tantum simul populum concremarent, & pene minas implessent rebus, nisi iras eorum compressisset Tiberius Alexander: magistratus civitatis. Nec tamen ipse coercendi principium ab armis sumpsit sed nobiles eorum quosqve submittens, hortabatur, ut desinerent, neque adversum se milites Romanos commoverent. Seditiosi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumeliis appetebant. Qvi postqvam vidit absq; magna calamitate tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, qvæ in civitate erant: & cū his alios quinque millia milites, casu ad Judæorum interitum de Libya venientes, præcepitqve ut non solum interficerent, sed etiā bona eorum diriperent, domosq; inflammarent. Qvi protinus concurrentes

Οἱ δὲ σωσιπάτρῳ καταλαβόμενοι φρούριον, ὃ καλεῖται μὲν κύπρος, καθύπερθε δὲ ἰδ ἱερὸν κεῖται, τοὺς μὲν φρουροὺς ἀπέσφαξαν, τὰ δὲ ἐρύματα κατέβαλον εἰς γῆν καὶ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, καὶ τῶν ἐν μαχαιροῦντι Ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ἐπειθον τοὺς φρουροῦντας ὡμαίους ἐκλιπεῖν τὸ χωρίον, καὶ παραδιδόναι σφίσιν. οἱ δὲ τῷ ἐκβίας ἀφαίρετον δίκην ἔσεσθαι σωτηρίαν τοῖς τὸν ἐκχωρήσαντα ἐπαπατῆσαι, καὶ λαβόντες τὰ πίστει παραδοῦναι τὸ φρούριον, ὅπερ φυλακὴ κρατιωτέρων καλεῖτο οἱ μαχαιρηφόροι καὶ τῷ ἀλεξάνδρειαν, ἀεὶ μὲν ἐν ταῖς πόλεσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς ἐπιχωρίοις, ἀφ' οὗ ξενοκράτης ἡγεμονεύσας τῶν ἐν αἰγύπτῳ Ἰουδαίων ἀλέξανδρος, γέρας τῆς συμμαχίας ἔδωκε τὸ μετοικεῖν καὶ τῷ πολιτείᾳ ἰσοτιμίας πρὸς ἕλληνας. διέμενε δὲ αὐτοῖς ἡ τιμὴ καὶ παρὰ τῶν διαδόχων, οἳ καὶ τόπον ἴδιον αὐτοῖς ἀφορισαν, ὅπως καθαρώτερον ἔχοιεν τῷ διαίτῃ, ἤτοι ἐπιμιγνυμένων τῶν ἀλλοφύλων, καὶ χρηματίζειν ἐπέτρεψαν μακεδόνας. ἐπεὶ δὲ ῥωμαῖοι κατεκτήσαντο τὴν αἰγυπτον, οὔτε κῆσαρ ὁ πρῶτος, οὔτε τῶν μετ' αὐτὸν τις ἐνέμεινε τοῖς ὑπὸ ἀλεξάνδρου πρὰς ἰουδαίων ἐλαττώσαις. συμβολὴ δὲ ἦσαν αὐτῶν ἀλλήλοις πρὸς τοὺς ἕλληνας, καὶ τῶν ἡγεμόνων πολλοὺς ἑκατέρα παρ' ἀμφοῖν καλαζόντων, ἡ στάσις μᾶλλον παρῴξυνεν. πρὶν δὲ ὡς καὶ ὅλῃ τοῖς ἄλλοις ἐπιτέρεται, μᾶλλον ἐξήφθη τὰ παρ' ἐκείνοις. καὶ δὴ τῶν ἀλεξανδρέων ἐκκλησιαζόντων ὡς εἰς ἔμελλον σκεπτόμενον πρεσβείας ὑπὲρ νέρωνα, συνεφρύησαν μὲν εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ἅμα τοῖς ἕλλησι συχνοὶ ἰουδαίων. κατιδόντες δὲ αὐτοὺς οἱ ἀλλόφοροι, ὡδαχθῆμα ἀνέβοων, πολεμίους καὶ κατασκόπους λέγοντες. ἔπειτα ἀναπηδήσαντες, ἐπέβαλλον τὰς χεῖρας αὐτοῖς. οἱ μὲν συλῶσι, φεύγοντες διέφθειρον. τρεῖς δὲ ἄνδρας συλλαβόντες, ἔσυρον ὡς ζῶντας κατάφλεξοντες. ἤρθη δὲ πᾶν τὸ ἰουδαϊκὸν ὑπὲρ τῶν ἀμυνῶν. καὶ τὰ μὲν πρῶτα, λίθοις τοὺς ἕλληνας ἐβαλλον αὐθις δὲ λαμπάδας ἁρπάσαντες ἐπῆσαν αὐτοῖς πρὸς τὸ ἀμφιθέατρον ὥρμησαν, ἀπειλοῦντες κατάφλεξειν ἐν αὐτῷ τὸν δῆμον αὐτανδρον. καὶν ἐφθησαν τοῦτο δράσαντες, εἰ μὴ τοὺς θυμοὺς αὐτῶν ἀνέκοψε πεῖσας ὁ ἀλεξανδρος ὁ τῆς πόλεως ἡγεμών. οὐ μέντοι οὔτε γε ὑπὸ τῶν ὅπλων ἤρξατο σωφρονίζειν, ἀλλ' ὑποπέμψας τοὺς γνωρίμους αὐτῶν, παῦσασθαι παρεκάλει, καὶ μὴ καθ' ἑαυτῶν ἐρεθίζειν τὸ ῥωμαίων στράτευμα. κατακλυδάζοντες δὲ τὴν ὠδὴν οἱ σωσιπάδες ἐβλασφήμουν τὸν πρέσβυν νικήτην σωμιδῶν, ὡς χωρὶς μεγάλης συμφορᾶς σβῆναι ἂν πεισθέντα νεωτερίζοντες, ἐπαφῆκαν αὐτῷ τὴν τῆς πόλεως ῥωμαίων δύο τάγματα, καὶ σὺν αὐτοῖς πεντακοσίους στρατώτας, τῷ πεζῷ παρόντας ἐκ τῶν ἰουδαίων ἔλεθρον ἐκλιδύης. ἐπέσχε δὲ μόνον ἀναιρεῖν· ἀλλὰ καὶ τὰς κτήσεις αὐτῶν διαρπάζειν, καὶ τὰς οἰκίας καταφλέγειν. οἱ δὲ ὁρμήσαντες εἰς τὰ

deprecationem ridentes, Tiberium contumeliis appetebant. Qvi postqvam vidit absq; magna calamitate tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, qvæ in civitate erant: & cū his alios quinque millia milites, casu ad Judæorum interitum de Libya venientes, præcepitqve ut non solum interficerent, sed etiā bona eorum diriperent, domosq; inflammarent. Qvi protinus concurrentes

εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα, συνώκιστο γὰρ ἐκεῖ τὸ Ἰουδαϊκὸν, ἐπῆλθον τοῖς ὠπλισμένοις, ἃ μὲν ἀναμωτί. συναφέντες γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ τοὺς ἄμεινον ὡπλισμένους αὐτῶν τροπάξαντες, μέχρι πολέμου μὲν ἀντέσχον. ἅπαξ γὰρ κλίναντες, ἀνέδην διεφθείροντο. καὶ παντελὴς λοιὸς αὐτῶν ὄλεθρος, τῶν μὲν ἐν τῷ πεδίῳ καταλαμβανομένων, τῶν δὲ εἰς τὰς οἰκίας συνωθουμένων. ἐπεπόμπασαν δὲ καὶ ταύτας οἱ ῥωμαῖοι τροσδιαρπάζοντες τὰ ἔνδον. καὶ οὔτε νηπίων ἐλεος αὐτοῖς, ὅτι οἰδὲ ἐσήει γερόντων, ἀλλὰ πάσης ἡλικίας ἐχώρουν κτείνοντες· ὡς ἅπαν κλυσθῆναι μὲν αἵματι πάντα τὸν χῶρον, πεντε δὲ μυριάδας σωρευθῆναι νεκρῶν. ἐξελείφθη δ' ἂν οὔτε τὸ λοιπὸν, εἰ μὴ τροὶς ἱκετείαν ἐτράποντο. κατοικτείρας δὲ αὐτοὺς ἀλέξανδρος, ἀναχωρεῖν τοὺς ῥωμαίους ἐκέλευσεν. καὶ οἱ μὲν ἐξ ἕδους ἔχοντες τὸ τειθήνιον, ἅμα νεύματι δ' Φονδίων ἐπαύσαντο. τὸ δημοτικὸν δὲ τῶν ἀλεξανδρέων δι' ὑπερβολὴν μίσους, δυσπαραλήπτων ἦν, καὶ μόλις ἀπεσπάσθη τῶν σωμάτων.

ΚΕΦ. ΛΖ.

Τοιοῦτο μὲν τὸ κατ' ἀλεξάνδρειαν πάθος συνηνέχθη. κεστίῳ δὲ οὐκ ἔτι ἡρεμεῖν ἐδόκει, παντοχοῦ τῶν ἰουδαίων ἐκπεπολεμωμένων. ἀναλαβὼν δὲ ἀπὸ τῆς ἀντιοχείας τὸ μὲν δωδέκατον τάγμα σὺν ἕξ ἴλαις, ἀπὸ δὲ τῶν λοιπῶν ἀνὰ διχιλίους ὁπλίτας, πεζῶν δὲ ἐξ ἀστείας, καὶ τέσσαρας ἴλας ἱππέων, τρὸς αἷς ταῖς αὐτὸς βασιλέων συμμαχίαις, ἀντίσχε μὲν διχιλίους ἱππεῖς, καὶ πεζοὺς τρισχιλίους, τοξότας πάντας, ἀγρίππα δὲ πεζοὺς μὲν τοὺς ἴσους, ἱππεῖς δὲ χιλίων ἐλάττους (ἕπετο δὲ καὶ ὁ σύμπας μὴ τρισχιλίων, ὧν ἦσαν ἱππεῖς ἡ τελίτη μοῖρα, καὶ τὸ πλέον τοξόται) τροσῆλθεν εἰς πτολεμαΐδα. πλεῖστοι δὲ καὶ ἐκ τῶν πόλεων ὁπλῖται συνελέγησαν, ἐμπειρίᾳ μὲν ἡττώμενοι τῶν στρατιωτῶν, ταῖς δὲ τροθυμίαις, καὶ τῇ κατὰ ἰουδαίων μίσει τὸ λεῖπον ἐν ταῖς ἐπιδρομαῖς ἀντιπληροῦντες. συμπαρῆν δὲ καὶ αὐτὸς ἀγρίππας κεστίῳ, τῆς τε ὁδοῦ, καὶ τῶν συμφερόντων ἐξηγούμενος. ἀναλαβὼν δὲ μέρος τῆς δυνάμεως κεστίος. ὥρμησεν ἐπὶ πόλιν καισαρὰν τὴν παλαιστίνης ζαβουλὼν, ἣ καλεῖται ἀνδρῶν. διεξῆλθε δὲ ἐπ' εὐθυς τὴν πτολεμαΐδα. καταλαβὼν δὲ αὐτὴν ἔρημον μὲν ἀνδρῶν, κατασπουδάσαι δὲ τὸ πλῆθος εἰς τὰ ὄρη, πλήρη δὲ παντοίων κτημάτων, τὰ μὲν ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν. τὸ δὲ ἄστυ καί τοι γυμνοῦ κάλλιστ' ἔχον τὰς οἰκίας, ὁμοίως τύρῳ καὶ σιδῶνι καὶ βηρυτῷ δεδομημένας, ἐνέπρησεν. ἔπειτα τὴν χώραν καταδραμὼν, καὶ διαρπάσας μὲν πᾶν τὸ τροσπῖπτον, κατασφλέξας δὲ τὰς περιοίκους κώμας, ὑπέστρεφεν εἰς τὴν πτολεμαΐδα. τροὸς δὲ ταῖς ἁρπαγαῖς ἦσαν τῶν σύρων ὄντων, καὶ τὸ πλέον βηρυτίων, ἀναθαῤῥήσαντες οἱ ἰουδαῖοι, καὶ γὰρ ἀποκεχωρηκότα συνίεσαν κέστιον, τοῖς ἀποληφθεῖσιν ἀδοκήτως ἐπέπεσον, καὶ τροὶ διχιλίους αὐτῶν διέφθειραν. ὁ δὲ κέστιος ἀναζεύξας ἀπὸ τῆς πτολεμαΐδος, αὐτὸς μὲν εἰς καισάρειαν ἀφίκνειτο, μοῖραν δὲ τῆς στρατιᾶς τροσέπεμψεν εἰς ἰόππην, τροσέχειν εἰ μὲν ἐγκαταλαβέσθαι δυνηθεῖεν τὴν πόλιν, φρουρεῖν. εἰ δὲ τροαισθοίντο τὴν ἔφοδον, τροεμένειν αὐτόθι, καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν. τῶν δὲ οἱ μὲν κατὰ θάλασσαν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἐπιχθέντες,

in locum, qui vocatur Delta (illic quippe erat Judæorum multitudo collecta) exequebantur ſtrenue juſſa, nec ſane ſine cruenta victoria. Conglobati enim Judæi his qvos melius armatos habebant, in fronte poſitis, aliquandiu quidem reſtiterunt: ſemel vero in fugam verſi mactabantur: nec unus erat exitii modus, cum alii ſub divo atque in campo deprehenderentur, in ædes autem alii concluderentur, & eas quoque ſuccenderent Romani, una etiam diripiendo quæ in his reperiſſent: cum neque illos, aut infantum miſericordia, aut reverentia ſenectutis moveret, ſed in omnes ætates pari cæde ſævirent. Unde totus quidem ille locus ſanguine redundabat: quinquaginta vero congeſta ſunt millia mortuorum: nec tamen ſaltem reliquiæ remanſiſſent, niſi ad preces ſe contuliſſent, eorumque miſertus Alexander Romanos juſſiſſet abſcedere. Sed illi quidem quibus erat conſuetum obedire præceptis, primo ejus nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odii magnitudinem difficulter ab inceptо revocabantur, vixque à cadaveribus diſtrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis caſus evenit.

CAP. XXII.

De clade Judæorum autore Ceſtio.

Ceſtio vero jam quieſcendum eſſe non videbatur, infenſis ubique Judæis, ſed duodecimam legionem integram ex Antiochia ſecum ducens, & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitum: inſuperque regum auxilia, hoc eſt Antiochi duo millia equitum, & peditum tria millia, ſagittarios omnes, Agrippæ vero tantundem peditum & equitum mille, & cum Sohemus ſequeretur quatuor millibus comitatus, quorum tertia pars equitum erat, pluresque ſagittarii, Ptolemaida progreſſus eſt. Plurimi autem ex civitatibus auxilio convenêre, peritia quidem militibus inferiores, quod autem ſcientiæ deerat, in Judæos odio, itemqve alacritate ſupplentes. Aderat autem ipſe qvoqve Agrippa Ceſtio, & eorum quæ conducerent ſimul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Ceſtius in validiſſimam Galilææ civitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Judæorum finibus Ptolemaida diſcernit. Cumqve offendiſſet eam civibus deſtitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenum autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas conceſſit: ipſum vero oppidum, quamvis admiratus eſſet ejus pulchritudinem, quippe domus habebat ſimiliter ut apud Tyrum & Sidona & Berytum ædificatas, incendit. Deinde curſu territorio peragrato, quicquid inveniſſet obviam depopulatus eſt: inflammatisqve etiam circum eam poſitis vicis, in Ptolemaida revertit. Syris autem adhuc prædæ inhærentibus, & præcipuè Berytiis, recepta Judæi fiducia (Ceſtium enim receſſiſſe cognoverant) repente in eos qui remanſerant irruunt, & prope ad duo millia cædunt. Ceſtius autem ex Ptolemaide profectus, ipſe quidem Cæſaream pervenit: in Joppen vero partem præmiſit exercitus cum præceptis hujuſmodi, ut oppidum cuſtodirent, ſi eo potiri poſſent: aut ſi oppidani impetum præſenſiſſent, tam ſuum quam cæterorum militum præſtolarentur adventum. Illorũ igitur alii mari, alii terra profecti,

utrinqve Joppen facillime capiunt: ita ut ne fugæ qvidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familiis, direptamqve civitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Nabartenen toparchiam non paucos misit eqvites, qvi & partem finium vendicaverunt, magnamqve indigenarum multitudinem peremerunt; direptisqve patrimoniis, etiam vicos igni dederunt.

A ἀμφοτέρωθεν αἱροῦσι τ̀ Ἰόππην ταχέως. καὶ μηδὲ φυγὼν φθάσαντά τῶν οἰκητόρων, οὐχ ὅπως ὡρμημένων ἐπὶ μάχην, ἐμπεσόντες ἅπαντας ἀνῄλουν σὺν τ̀ γυναιξὶ καὶ τοῖς παισὶν, ἀφῆπτόν τε καὶ τὴν πόλιν ἐνέπρησαν. ὁ δ' ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων πεντακόσιοι μὲν ὀκτακισχίλιοι. ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τ̀ ὅμορον τ̃ Σαμαρείας ναβατηνὴν ἐπαρχίαν, ἐπεμψε συχνοὺς τῶν ἱππέων, οἳ τὴν τε γῆν ἔτεμον, καὶ πολὺ πλῆθος διέφθειραν τῶν ἐπιχωρίων, τάς τε κτήσεις διήρπασαν, & τὰς κώμας κατέφλεξαν. εἰς δὲ τ̀ γαλιλαίαν ἔστειλε κέστιος γάλλον ἡγεμόνα μὲν δωδεκάτου τάγματος, ὡπλισμένους δύναμιν, συν δὲ πολλοῖς ἄλλοις ἐπελάμβανε. τότε δὴ καρτερωτάτη τῆς γαλιλαίας πόλις σέπφωρις μετ' ὀφθαλμίας δέχεται, καὶ πρὸς τὴν τούτης βουλὴν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἠρέμουν. τὸ δὲ σεισιῶδες καὶ λῃστρικὸν πᾶν ἐφυγὸν εἰς τὸ μεσόγειον τῆς γαλιλαίας ὄρος, ὃ κεῖται μὲν ἀντικρὺς τ̃ σεπφώρεως, καλεῖται δὲ ἀσαμών. πυθὸς ὁ γάλλος ἐπῆγε τὴν δύναμιν. οἱ δ' ἔως μὲν ἦσαν ἐπιδέξιοι, ῥᾳδίως τοὺς ῥωμαίους ἔβαλλον πρόσωπα, καὶ πρὸς διακοσίους αὐτῶν ἀνῄλουν. προελθόντων δὲ καὶ ὑμορεῶν ἐν τοῖς ὑψηλοῖς, ἡττῶντο ταχέως, καὶ σὺν γυμνῆτας τοὺς ὁπλίτας συχεῖδην ἔφερον, οὔτε ἐν τῇ πρὸ τοὺς ἱππέας ἐξέφυγον. ὥστε ὀλίγους μὲν ἐν τοῖς δυσχωρείοις διαλαθεῖν, ἀναιρεθῆναι δὲ ὑπὲρ χιλίους. γάλλος μὲν οὖν ὡς οὐθὲν ἐώρα πλέον τὴν γαλιλαίαν περιερχόμενον, ὑπέστρεφε μὴ τ̀ πρωτίας εἰς ἡμέρωσιν. κέστιος δὲ μὴ πέπων τῆς δυνάμεως ἀναλύσας, ἐκάλεσεν εἰς ἀντιπατρίδα. καὶ πυθόμενος ἔν τινι πεδίῳ ἀφεικοῦ καλουμένῳ, στιφροῖδες ἰουδαίων δύναμιν ὀλίγην, περιπέμψε τοὺς συμβαλοῦντας. οἱ δὲ πρὸς χεῖρας ἐλθόντες, δῄουν τοὺς ἰουδαίους διεσκέδασαν. ἐπελθόντες δὲ ἔρημον τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰς περὶ κώμας ἐνέπρησαν. ὅπου δὲ τῆς ἀντιπατρίδος κέστιος εἰς λύδδα περιελθὼν, κενὴν ἀνδρῶν τὴν πόλιν κατέλαμβάνε. διὰ γὰρ τὴν τῆς σκηνοπηγίας ἑορτὴν, ἀναβεβήκει πᾶν τὸ πλῆθος εἰς ἱεροσόλυμα. πεντήκοντα δὲ τῶν ἀφανέντων διαφθείρας, καὶ τὸ αὖλον κατεπαύσας, ἐχώρει πρόσω, καὶ διὰ βαιθωρῶν ἀνάβας, στρατοπεδεύεται κατά τινα χῶρον χαβαὼ καλούμενον, ἀπέχοντα τῶν ἱεροσολύμων πεντήκοντα σταδίους. οἱ δὲ ἰουδαῖοι κατιδόντες ἤδη πολιορκίζοντα τῇ μητροπόλει τὸν πόλεμον, ἀφέμενοι τῆς ἑορτῆς ἐχώρουν ἐπὶ τὰ ὅπλα, καὶ μέγα τὸ πλῆθος διαῤῥοῦντες, ἄτακτοι καὶ μὴ κραυγῆς ἐξεπίτηδες ἐπὶ τὸν μαχόμενον, μηδὲ τῆς ἀρχῆς ἐδομαδηνειαν λαβόντες. ἐν γὰρ δὴ τὸ μάλιστα παρ' αὐτοῖς θρησκεύμενον σάββατον. ὁ δὲ σκοπήσας αὐτοὺς τῆς δυσεβείας θυμὸς, ἐποίησε πολεμοκτήσαι καὶ κ τὸν μαχόμενον. μετὰ τοσαύτης γὰρ ὁρμῆς τοῖς ῥωμαίοις προσέπεσον, ὡς διαῤῥῆξαι τὰς τάξεις αὐτῶν, καὶ διὰ μέσων χωρῆσαι ἀναῤῥοῦντας. οἱ δὲ δὴ τῷ μὴ χαλαδέντι τῆς φάλαγγος, οὔτε ἱππεῖς σκωβιελθόντας ἐπήμυναν, καὶ τῶν πεζῶν τὸ μὴ σφόδρα καμὸν, καὶ σκινδυνεῦον ὅλῃ τῇ δυνάμει κέστιος. ἀπέθανον δὲ ῥωμαίων πεντακόσιοι δεκαπέντε. τούτων ἦσαν οἱ τετρακόσιοι πεζοὶ, οἱ δὲ

B

C

D

E

F

G

De pugna Cestii contra Hierosolymam.

IN Galilæam qvoque misit Cæsennium Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eiqve tantam militum manum attribuit, qvantam genti expugnandæ sufficere posse credebat. eum validissima Galilææ civitas Sepphoris cum favore susceptit. Hujusque prudens consilium secutæ civitates aliæ, quiescebant. Qvi vero seditionibus & latrociniis operam dabant, in Galilææ montem undiqve medium recessere, qvi est contra Sepphorim, & vocatur Asamon. Adversus eos Gallus ductabat exercitum. Illi autem quam diu superiores erant, facilè Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures qvam ducentos interfecerunt. Ubi vero eos viderunt circumacto itinere ad celsiora progressos, mature victoriam concesserunt: & neqve pugnam minus armati ferebant, neqve, si terga dedissent eqvitum poterant manus effugere: adeo ut pauci locis asperis delitescerent, amplius vero quam duo millia trucidarentur. Gallus igitur cum nihil jam tentari novitatis apud Galilæam videret, Cæsaream cum exercitu remeabat. Cestius vero cum omni manu reversus in Antipatridem perrexit. Cognitoqve non parvam multitudinem Judæorum in turrim quæ Aphæci vocabatur esse collectam qui cum his congrederentur præmisit. Sed prius quam in manus venirent, Judæi metu dispersi sunt: eorumque castra jam desolata milites adorti, cum vicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, vacuam viris civitatem offendit. nam propter scenopegiorum dies festos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat. quinquaginta vero quos ibi comprehendit occisis, exustoqve oppido ulterius procedebat: perqve Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabeo, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadiis L. Judæi vero cum jam civitati propinquare bellum viderent, omissis dierum festorum solennibus, ad arma properabant: satisque freti multitudine, incomposiți ad pugnam & cum clamore prosiliebant, ne dierum quidem septem habita ratione feriatorum. erat enim sabbatum, quod apud eos religione maxima curabatur. idem autem furor qui eos ab obseqvio pietatis emoverat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt, ut eorum & aciem perrumperent, viaq; aperta cædibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, qvæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subvenissent, qviq: nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestii exercitus fuisset. Interfecti sunt autē quingenti & quindecim Romanimilites: ex quib. quadringēti pedites,

τὴ ἧ λοιπὴν ἱππικῆς. τῶν ἧ ἰουδαίων, δύο μὲν καὶ εἴκοσι ἡνιοχήσαντες ἧ αὐτῶν ἔδοξαν οἱ μονόβαζός τε τῆς ἀδιαβληνῆς βασιλέως συγγενεῖς, μονόβαζός τε καὶ κενεδαῖος, μεθ' οὓς ὁ περαίτης νίγερ, καὶ σίλας ὁ βαβυλώνιος, αὐτομολήσας εἰς τοὺς ἰουδαίους ἀφ' ἱππέων ἧ βασιλέως. ἐσφάλλετο ἧ παρ' αὐτοῖς κἧ πρόσωπον μὴν ἂν ἀνακοπέντες οἱ ἰουδαῖοι, πρὸς τὴν πόλιν ὑπεστρέφον. κατόπιν ἧ τοῖς ῥωμαίοις ὄρθι ἦ βαιθωρῶν ἀνιόσι, περιστησὼν ὁ γιώρα σίμων πολὺ τὸ οὐραγίας ἐπαράξε, καὶ συχνὰ τῶν σκευοφόρων ἐξαρπάσας, ἤγαγεν εἰς τὴν πόλιν. μένοντος ἧ κεστίου κἧ χώραν τρισὶν ἡμέραις, οἱ ἰουδαῖοι τὰ μετέωρα κατειληφότες, ἐπετήρουν τὰς παρόδους, δῆλοι τε ἦσαν οὐκ ἠρεμήσοντες δεξαμένων τῶν ῥωμαίων ὁδόν. ἔνθα δὴ καπηδὼν ἀφ' ἱππέων οὐδὲ τὸ ῥωμαίων ἀκίνδυνον, πολήτους τε ἀπείρου πλεμίων τὰ ὄρη περιέχοντος, ἔκρινεν ἀποπειραθῆναι τῶν ἰουδαίων λόγους. ἢ γὰ πάντας πείσειν καταθεῖναι τὸν πόλεμον, ἢ τῶν ἐναντίων ἀποδῆσαι τὸ μὴ συμφρονεῖν.

ΚΕΦ. ΛΗ.

ΕΠεμψεν οὖν τῶν παρ' αὐτῶν τοὺς μέλλοντας γνωρίμους εἶναι ἐκείνοις, βορκαῖον τε καὶ φοῖβον, δεξιάς τε αὐτοῖς κεῖσθαι, καὶ συγγνώμην ὑπὲρ ῥωμαίων ἀσφαλῆ περὶ τῶν ἡμαρτημένων ἰσχυρισόμενος, εἴ τι ὄφελος ἥψαντο πρὸς αὐτοὺς μεταβάλλοντο. δείσαντες ἧ οἱ ἐφέσιοι, μή τι ἂν τὸ πλῆθος ἀθέοις ἐλπίσι πρὸς τὴν ἀφ' ἵππων μεταβάλῃ, τοὺς ἀπ' αὐτοῦ πρεσβεύοντας ὥρμησαν ἀνελεῖν, καὶ πρὶν ἢ φθέγξασθαι, τὸν μὲν φοῖβον διέφθειραν, ὁ ἧ βορκαῖος τρωθεὶς, ἔφθη διαφυγεῖν. ἔδημου ἧ τοὺς ἐπαναστήσοντας, λίθοις καὶ ξύλοις βάλλοντες, εἰς τὸ ἄστυ συνήλασαν.

ΚΕΦ. ΛΘ.

ΚΕστιος ἧ τὸν πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν παροξυσμὸν ἄκαιρον ἰδὼν εἰς ὄλεθρον. ἅπασαν ἐπῆγε τὴν δύναμιν, καὶ τραπέντες μέχρι ἱεροσολύμων κατεδίωξεν στρατοπεδευσάμενος ἧ ὄπι ἔ καλουμένῳ σκοπῷ, διέχει ἧ ἔτος ἐπὶ τὰ πόλεως σταδίους, τρισὶ μὲν ἡμέραις οὐκ ἐπεχείρει τῇ πόλει, πάσχα τι καὶ τῶν ἔνδον ἐνδοθήσεσθαι προσδοκῶν, εἰς ἧ τὰς περιοικίδας ἐφ' ἁρπαγὴν σίτου πολλοὺς διαφῆκε τῶν στρατιωτῶν. τῇ τετάρτῃ ἧ, ἧπερ ἦν τριακὰς ὑπερέρεισίου μηνὸς, διαπύξας τὴν στρατιὰν, ἐπήγαγεν εἰς τὴν πόλιν. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὑπὸ τῆς στασιαστῶν ἐμφρουρος ἦν. οἱ στασιασταὶ ἧ τὴν διαταξίαν τῶν ῥωμαίων καταπλαγέντες, τὰ μὲν ἔξω μερῶν τῆς πόλεως εἶκον, εἰς ἧ τὸ ἐνδοτέραν, καὶ τὸ ἱερὸν ἀνεχώρουν. κέστιος ἧ παρελθὼν ὑπεστήριξε τὴν τε βεζεθὰν προσαγορευομένην, καὶ τὴν καινόπολιν, καὶ τὸ καλούμενον δοκῶν ἀγοράν. ἔπειτα πρὸς τὴν ἄνω πόλιν ἐλθὼν, ἀντικρὺ τὰ βασιλικῆς αὐλῆς ἐστρατοπεδεύετο. καὶ εἴπερ ἠθέλησε κατ' αὐτὴν σκέψαι τὴν ὥραν ἐντὸς τῶν τειχῶν βιάσασθαι, παρ' αὐτίκα τὴν πόλιν ἔσχε, καὶ τὸν πόλεμον συνέβη καταλῦσαι. ἀλλὰ ἧ ὅτε στρατοπεδάρχης τυραννίου πρίσκος, καὶ τῶν ἱππάρχων οἱ πλεῖστοι, χρήμασιν ὑπὸ φλώρου δελεασθέντες, ἀπέστρεψαν αὐτὸν τῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ πρὸς τὴν αἰτίαν ταύτην ὅτι πόλεμος ἐπὶ ποσὸν μὴ πέρας ἔβη, καὶ ἰουδαίους ἀνηκέστων συμφορῶν ἀναπλήσειεν συνέπεσεν. ἐν ἧ τούτῳ πολλοὶ τῶν γνωρίμων δημοτῶν, ἀνάνου τοῦ ἰωνάθου παιδὶ πεισθέντες, ἐκάλουν τὸν κέστιον ὡς ἀνοίξοντες αὐτῷ τὰς πύλας. ὁ ἧ καὶ πρὸς ὀργὴν ὑπερφρόνως, καὶ μὴ πάνυ πιστεύσας,

A cæteri equites erant: Judæi vero viginti duo. fortissimi autem videbantur Monobazi regis Adiabeni propinqui, Monobazus & Cenedæus, & post hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Judæos ab Agrippa rege transfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Judæi, ad civitatem revertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascendentes Gioræ filius Simon invadit, multosqve postremi agminis coactores laniavit: ac multos carros cum sarcinis captos, in civitatem reduxit. Cestio vero in agris triduo commorante, Judæi locis superioribus occupatis, observabant ejus transitum: neqve cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

CAP. XXIV.

ITaqve dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa, ne Romanos qvidem à periculo tutos esse perspiceret, verbis Judæos experiri decrevit, vel omnes sibi parituros existimans, ut bello desisterent: vel si qvi adversarentur, revocandos qvi ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcæum & Phœbum, quos illis sciebat notissimos: ut à Cestio fœdus amicitiæ, certamqve pro peccatis à pop. Rom. veniam pollicerentur, si projectis armis, secum sentire voluissent. Verum seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt: & Phœbum qvidem, priusqvam verbum faceret, peremerunt: nam Borcæus vulneratus effugit: populares autem, hoc indigne ferentes factum, cædendo fustibus atqve lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius vero, qvia intestinam eorum discordiam, opportunum ad irruendum tempus invenit, totum in eos duxit exercitum: inqve fugam versos, usqve ad Hierosolymam persecutus est. Castris autem in loco positis, qvi appellatur Scopus, intervallo septem stadiorum à civitate discedens, nihil per triduum adversus oppidum conabatur: sperans fortasse intus degentes aliqvid remissuros. In vicos autem circa civitatem, non parvam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Qvarto autem die, qvi tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitum. Populus qvidem à seditiosis custodiebatur: ipsi autem Romanorum disciplina territi, exterioribus cessere partibus civitatis: & in partem interiorem templi refugerunt. Cestius vero transgressus Bezethan, qvæ sic vocatur, & Cænopolim & forum qvod appellatur materiarum incendit, deinde cum ad superiorem civitatem venisset, prope aulam regiam castra posuit. Et si tunc voluisset intra muros violenter irrumpere, civitatem illico possedisset, belloqve finem dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorum & plures equitum magistri, à Floro pecunia corrupti, conatum ejus averterunt: & Judæos intolerandis repleri cladibus contigit. Interea plurimi popularium nobilissimi, & Ananus Jonathæ filius, Cestium qvasi portas ei patefacturi, vocabant. Ille autem & ira fastidiens, & qvod non satis ei credendum putaret,

De obsidione Hierosolymæ a Cestio, & strage.

tam diu id neglexit, donec proditione comperta, A seditiosi Ananum quidem cum cæteris, de muro dejectis lapidibus feriendo, in domos suas refugere coegerunt: ipsi vero per turres dispositi, murum tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinque Romanis undique tentantibus frustrabatur conatus. sexto autem Cestius cum plurimis selectis, itemq; sagittariis, à Septentrionali tractu templum aggreditur, Judæis ex porti- B cu resistentibus. qvi freqventer quidem Romanos ad murum adeuntes avertêre, postremo autem repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebantur, aliis ac per ordinem aliis similiter superadjunctis, quam sic ipsi appellant, testudinem contexuerunt. unde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebantur: & si- C ne aliqua noxa milites mœnia suffodiebant: templiqve portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditiosos stupor invaserat, jamque multi ex civitate diffugiebant veluti continuo caperetur. His autem populus alacrior efficiebatur: & quantum neqvissimi cadebant, tantum ut ipsi portas aperirent, Cestiumque quam optime de se meritum, reciperent, appropinqvabant. D Et profecto si paululum in obsidione perseverasset, statim civitatem obtinuisset. sed credo jam tunc infestus Deus pessimis, ejusque sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Denique Cestius, neque animis populi, neque obsessorum desperatione perspecta, repente militem revocat, & sine ulla spei repulsa, inconsulte nimis ac injuste discessit. inopinata vero ejus fuga, latronum fiduciam recreavit: insecutique novissimos aliqvot eqvitum, peditumque peremere. Et tunc E quidem Cestius in castra, qvæ apud Scopon munierat, tetendit: altero autem die ulterius recedendo, magis hostes provocavit: jamqve postremos assecuti multos necabant, tum utraqvè itineris parte vallata, in transversos tela jactabant, & neqve in eos se retorqvere, a quibus a tergo sauciabantur, novissimi audebant, quandam infinitam multitudinem insequi existimantes: neqvè a lateribus instantium vim repellere sufficiebant: cum ipsi quidem graves essent, ordinemqvè interrumpere formidarent: viderent autem Judæos leves, & ad excurrendum faciles esse. Unde eveniebat, ut multa mala perpeterentur, cum nihil contra inimicis nocerent. Tota igitur via perculsi, dejectiqvè agmine sterne- G bantur: donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Jucundus alæ præfectus, vix in Gabao pervenirent, ubi castra prius posuerant, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops consilii quid ageret, cum tertio die majorem hostium vidisset numerum: & omnia circum loca plena Judæis tarditatem sibi obfuisse cognovit: & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaqve pro compendio fugæ, cuncta qvæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisisqve mulis atqve asinis, aliisqve jumentis, præter illa qvæ sagittas & machinas ferrent

διεμέλλησεν, ἕως οἱ στασιασαὶ τ προδοσίαν αἰσθόμενοι, τοὺς μὲν ἐπὶ τ ἄναγον ἀπὸ τ τείχους καταβαλόντες λίθοις τ ἀγόντας, συνήλασαν εἰς τὰς οἰκίας. αὐτοὶ δ' ἀναβάντες ἐπὶ τ πύργων, τοὺς ἀποστερουμένους τ τείχους ἔβαλλον. πέντε μὲν δὴ ἡμέρας πάντοθεν ἐπιχειρῶν τοῖς ῥωμαίοις, ἀμήχανον ἦν ἡ περισκολή; τῇ ἑπομένῃ δ' ἀναλαβὼν ὁ κέστιος, τῶν τε ἐπιλέκτων συχνοὺς, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τὸ προσάρκτιον ἐπιχειρεῖ κλίμα τοῦ ἱεροῦ. ἰουδαῖοι δ' ἀπὸ τ στοᾶς εἴργον, καὶ πολλάκις μὲν ἀπεκρούσαντο τοὺς τῷ τείχει προσελθόντας. τῶν δὲ πληθῶν τῶν βελῶν ἀναπεπτάντες ὑπεχώρησαν. τῶν δ' ῥωμαίων οἱ πρῶτοι, τοὺς ἰουδαίους εἰς τὸ τεῖχος ἐξερείσαντες, καὶ τούτων οἱ κατόπιν ἄλλους, εἶτε ἐξῆς ὁμοίως, τ καλουμένην παρ' αὐτοῖς χελώνην ἐφράξαντο. καθ' ἣν τὰ βέλη φερόμενα, προσκολλάμενον ἄπρακτα. μηδὲν δ' ὑποστρωτὸν κακοῦμενοι, τὸ τεῖχος ὑπορύσσειν, καὶ τ ἱεροῦ τ πύλην ὑποπιμπράναι παρεσκευάζοντο. δεινὴ δ' τοὺς στασιαστὰς ἔκπληξις κατέλαβεν. ἤδη δ' πολλοὶ διεδίδρασκον ἀπὸ τ πόλεως, ὡς ἁλωσομένης αὐτίκα. τ δ' δῆμον σωφρόνειν ἐπὶ τούτοις ἠρρῆν, καὶ καθ' παροίκοιεν οἱ πονηροὶ, προσήεσαν αὐτοὶ τὰς πύλας ἀνοίξοντες, καὶ δεξόμενοι τ κέστιον ὡς σωτῆρα. ὁ δὲ ἔοικὼ τῇ πολιορκίᾳ προσεπιμόρῃ, καὶ οὐδὲν τ πόλιν παρέλιπεν. ἀλλ' οἶμαι διὰ τοὺς πονηροὺς ἀπογραμμένῳ ὁ θεὸς ἤδη καὶ τὰ ἅγια, πόλῳ λαβὼν ἐκείνης τῆς ἡμέρας σκώλυσε τὸν πόλεμον.

Κεφ. με.

Ὅτου κέστιος, ὅτε τ τ πολιορκουμένων ἀπήγασιν, ὅτε τὸ φρόνημα ὁ δῆμος ἀνιδὼν, ἐξαίφνης ἀνεκάλεσε τοὺς σκαπανέας, καὶ καπήλους ἐπ' ἐλπίδι πλείονι τῶν ἐλπίδων, ὡς ἀγχωμάχους ἀπὸ τ πόλεως ἀνεζεύξεν. πρὸς δ' τ εὐδοκίμησιν αὐτοῦ τροπὴν ἀναθαρρήσαντες οἱ λῃσταὶ, καὶ τῶν ὑστάτων ἐπεδραμον, καὶ συχνοὺς τ ἱππέων καὶ πεζῶν διέφθειραν. ἐπὶ μὲν οὖν τ πρῶτ σκοπὸν σκαπτόδω αὐλίζεται κέστιος. τῇ δ' ὑστεραίᾳ προσωτέρω χωρεῖ ὁμῶς, μᾶλλον ἐκκαλέσασθαι τοὺς πολεμίους, καὶ τοὺς ὑστάτους αὐτῶν προσκόψαι διέφθειρον, καθ' ἕτερον δ' τ ὁδοῦ προσίπτης ἠκόντιζον εἰς πλαγίους. οὔτε δ' ὄπισθεν φυλὴ πρὸς τοὺς κατόπιν πτερωσκοπίας ἐμηχανῶντο οἱ πολέμιοι, ἀπειρόν τι πλῆθος οἰόμενοι διώκειν, καὶ τοὺς πρὸ πολλῶν ἐγκειμένους, ἀνασκέλιζειν οὐκ ἐτόλμων, αὐτοὶ μὲν ὄντες βαρεῖς, καὶ δεδοικότες τὸ λεῖον τ πεδίου, τοὺς δ' ἰουδαίους ὁρῶντες κούφους, καὶ πρὸς τὰς ἐπορμὰς δυκόλους. ὥστε συμβαίνειν αὐτοῖς πολλὰ κακοῦσθαι μηδὲν ἀντιβλάπτουσι τοὺς ἐχθροὺς. παρ' ὅλην δ' τ ὁδὸν παρόμοιοι, τ φαλαγγηδὸν στόμοιοι κατέπιπτον, μέχρι πολλῶν διαφθαρέντων, ἐν οἷς καὶ πρίσκος μὲν τραπάρχης τάγματος ἦν, λογγῖνος δ' χιλίαρχος, ἔπαρχος δ' ἴλης αἰμίλιος ἰουκοῦνδος ὄνομα, μόλις εἰς γαβαὼ καταντήσαντες ὅπου τὸ πρότερον τραπεδον, τὰ πολλὰ τ σκευῶν ἀποβαλόντες. ἔνθα δύο μὲν ἡμέρας ἐπέμεινεν ὁ κέστιος ἀμηχανῶν ὅ, τι χρὴ ποιῆσαι. τῇ τρίτῃ δ' πολλῶν πλείους τοὺς πολεμίους θεασάμενος, καὶ πάντα τὰ κύκλῳ μεστὰ ἰουδαίων; ἐννοεῖ καθ' ἑαυτὸν τὰ βεβαιώσων, καὶ ἂν ἐπιμένοι, πλείοσι χρησόμενος ἐχθροῖς. ἵνα δ' εὐπορωτέρᾳ χρήσαιτο φυγῇ, τὰ τ σκευὰν ἀνῄρηκεν ἀπάσην περισπᾶσθαι. διαφθαρέντων δ' τῶν ὑποζυγίων, πλὴν ὅσα βέλη παρεκόμιζε μηχαναῖς, τούτων

Itaqve pro compendio fugæ, cuncta qvæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisisqve mulis atqve asinis, aliisqve jumentis, præter illa qvæ sagittas & machinas ferrent

αὐτῶν ἢ ὅπη χρείαν παρείχεντο, καὶ μάλιστα δεδοκὼς μὴ Ἰουδαῖοις κατ' αὐτῶν ἁλῶν, πρόσηγε τῷ δύναμιν ὅπη βαθυτάτη. οἱ μὲν Ἰουδαῖοι, καὶ μὴ τὰς ἐυχωρίους ἧττον ἐπίεζον. συναλισθέντων δὲ εἰς τὴν στενὰ κατάβασιν, οἱ μὲν φθάσαντες, ἔρυγον αὐτοὺς τῆς ἐξόδου, ἄλλοι δὲ τοὺς ὑστάτους κατιώντων εἰς τὸν φάραγγα. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος παρεκπεσὸν ὑπὲρ τὸν αὐχένα τῆς ὁδοῦ, κατεκάλυπτε τοῖς βέλεσιν. ἔνθα καὶ τῶν πεζῶν ἀμηχανούντων προσαμύνειν ἑαυτοῖς, ἀσφαλέστερος τοῖς ἱππεῦσιν ὁ κίνδυνος ἦν. οὔτε γὰρ ἐν τάξει τῆς ὁδοῦ βαδίζειν ἐδύναντο βαλλόμενοι, καὶ τὸ προσιόντας ὅπη τοὺς πολεμίους ἱππάσιμον οὐκ ἦν. τοῦ δὲ πατέρα, κρημνοὶ καὶ φάραγγες, εἰς οὓς ἀσφαλῶς κατεφέροντο, καὶ οὔτε φυγῆς τόπον, οὔτε ἀμύνης εἶχον ἔπινοιαν. ἀλλ' ὑπὸ ἀμηχανίας ἐπ' οἰμωγὴν ἐτράποντο, καὶ τοὺς ἐν ἀπηγώσεσιν ὀδυρμούς. ἀντήχει δ' αὐτοῖς, τὸ πᾶν Ἰουδαίων ἐγκέλευσμα, καὶ κραυγὴ χαιρόντων ἅμα καὶ τελευτώντων. ὀλίγοι δ' ἦσαν, πάσην ἥρπασαν τῷ ἅμα κεφαλῇ δυνάμιν, εἰ μὴ νὺξ ἐπέλαβεν, ἐν ᾗ ῥωμαῖοι μὲν εἰς τὸν βαθυτάτην κατέφυγον, Ἰουδαῖοι δὲ πάντα τὸν κύκλῳ περιέχοντες, ἐφύλαττον αὐτῶν τὴν ἔξοδον. ἔνθα δὴ κέστιος τὸν φανερὰν ἔδον ἀπεγνωκὼς, δεσμὸν ἐβούλετο, καὶ Δαμασκηνοὺς τοὺς δὐψυχοτάτους στρατιώτας εἰς τετρακοσίους, ἐπίσης τοῖς ὀχυρώμασι, προσίζας ἀναβάντας, σημαίας τῶν ἐν τοῖς στρατοπέδοις φυλάκων ἰσᾶν, ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι πᾶσαν οἴωνται τὴν δύναμιν κἀ χώραν μένειν. αὐτὸς δὲ τοὺς λοιποὺς ἀναλαβὼν, ἡσυχῇ τρισκόντα προέπεσε σταδίους. ἕως δὲ Ἰουδαῖοι κατιδόντες ἔρημον τὸν ἐπαυλιν αὐτῶν, ἐπὶ τοὺς ἐξαπατήσαντας τετρακοσίους ἔδρομον, κἀκείνους μὲν ταχέως κατηκόντισαν, ἐθάνατον δὲ τὸν κέστιον. ὁ δὲ τῆς τε νυκτὸς ὀλίγον προῆλθε, καὶ σιωπονώτερον ἦλαυνε μεθ' ἡμέραν, ὡς τε τοὺς στρατιώτας ὑπὸ ἐκπλήξεως καὶ δέους, πάς τε ἐλπίδος, καὶ τοὺς ὀχυρώσεις καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἄλλων ὁρμάνων καταλιπεῖν, ἃ τότε Ἰουδαῖοι λαβόντες, αὐθις ἐχρήσαντο κατὰ τῶν φευγόντων. προῆλθον δὲ τοὺς ῥωμαίους διώκοντες, μέχρις ἀντιπατρίδος. ἐπεὶ τε ὡς οὐ καταλάμβανον ὑποστρέφοντες, τάς τε μηχανὰς ἦραν, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσύλων, τῶν τε ἀπολειφθέντων λάθρα σωῆναν, καὶ μετὰ παιάνων εἰς τὴν μητρόπολιν ἐπανῆλθον ὁμοίως, αὐτοὶ μὲν ὀλίγους ἀποβεβληκότες πανταπασι, τῶν δὲ ῥωμαίων καὶ τῶν συμμάχων πεζοὺς μὲν τετρακισχιλίους ἀνῃρηκότες, ἱππεῖς δὲ, τριακοσίους καὶ ἑβδομήκοντα. ταῦτα μὲν οὕτω ἐπράχθη δίου μηνὸς ἑβδόμῃ, δωδεκάτῳ ἔτει τῆς νέρωνος ἡγεμονίας. μετὰ δὲ τὴν κεστίου συμφοράν, πολλοὶ τῶν ἐπιφανῶν Ἰουδαίων, ὥσπερ βαπτιζομένης νεὼς, ἀπενήχοντο τῆς πόλεως. κοσσάρος οὖν καὶ σαοῦλος ἀδελφοὶ, σὺν φιλίππῳ τῷ ἰακίμου, στρατοπεδάρχης δὲ ἕτερος ἀχρίππα ὁ βασιλέως, ἀλαδράντες ἐκ τῆς πόλεως, ὡρμῶντο πρὸς κέστιον. ὁ δὲ σὺν τούτοις μετὰ τῷ βασιλικῷ αὐλῷ πολιορκηθεὶς ἀντίπας, ὑπεξῆλθεν τῷ φυγῇ, αὐθις ὡς ὑπὸ τῶν στασιαστῶν διεφθάρη, δηλώσομεν. κέστιος δὲ τοὺς περὶ σαοῦλον ἀξιώσαντας, ἀπέπεμψεν εἰς ἀχαΐαν πρὸς νέρωνα, τήν τε αὐτῶν δηλώσαντας φυγὴν,

(hæc enim velut usui futura servabat, maxime quia timebat ne Judæis contra se capta prodessent) Bethoron versus antecedebat exercitum. At Judæi latioribus qvidem locis minus instabant: contractos vero in angustias atqve descensus, alii ab exitu prohibebant, alii postremos agminis trudebant in vallem: fusaqve omnis multitudo per itineris juga militem sagittis operiebat. ubi etiam peditibus qvo pacto sibimet subvenirent, hæsitantibus, eqvitum periculum promptius erat. nec enim ordinate viam prosequi poterant, obstantibus jaculis: & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant eqvitantibus invii. jaculatoribus autem rupes ac valles tenebantur: inqvas dejecti qvi aberrassent consumebantur: nullusq; locus aut fugiendi, aut resistendi rationem habebat. Itaque incerti qvid agerent, ad ululatus, qvod desperati solent, fletusqve conversi sunt: qvibus resonabat Judæorum exhortatio, cum clamore lætantium pariter atqve sævientium, totusque pene qvi cum Cestio fuerat, perisset exercitus, nisi nox advenisset, qva Romani quidem in Bethoron confugerunt, Judæi vero obsessis circum omnibus locis, eorum transitus custodiebant. Deniqve ubi Cestius aperto itinere desperato, jam de fuga cogitabat, lectos propè ad CCCC. omnium fortissimos milites, tectorum fastigiis imposuit. hisqve præcepit vigilum qui in castris excubarent, signa clamare: ut eo modo Judæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæteris otiose usq; ad XXX. stadia progreditur. Unde mane cum Judæi locum qvo Romani tetenderant, desolatum vidissent, in quadringentos à quibus decepti fuerant concurrerunt. & illos quidem sine mora jaculis confecerunt: mox autem Cestium perseqvi properabant, sed ille cum nocte non parvum spatium itineris peregisset, die vehementius qvoqve fugiebat: adeo ut metu perculsi milites, machinas, sive tormenta muralia, itemque balistas, multaqve alia instrumenta relinquerent: qvibus tunc ablatis Judæi rursus contra illos qvi ea reliquerant usi sunt. Inseqvendo autem Romanos, Antipatridem usqve venerunt. Deinde cum eos assequi non potuissent, inde redeuntes & machinas secum asportarunt, mortuosqve spoliarunt, & prædam quæ remanserat collegerunt: & pæana canentes in metropolim remearunt, suis qvidem paucis amissis, Romanorum autem & auxiliarium qvinque millibus peditum ac CCC. itemqve nongentis & octoginta eqvitibus interemptis. Hæc qvidem Novemb. mensis VIII. die gesta sunt, anno XII. Neronis principatus.

CAP. XXV.

POst Cestii vero casus adversos nobilium Judæorum multi, tanqvam e navi pessum itura, ex civitate enatabant. Deniq; Costobarus & Saulus fratres, una cum Philippo Jachimi filio, qvi princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qvi vero cum his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, qvemadmodum à seditiosis interemptus sit alias indicabimus. Cestius autem Saulum & cæteros in Achaiam ad Neronem misit, & propriam necessitatem indicaturos, & *De Damascenorum Judæos, deqve Josephi studiis a. Galilæa in*

belli cauſas derivaturos in Florum. ſperavit enim, & iram in illum excitatum iri, & ſua pericula ſummovenda. Tunc autem Damaſceni, cæde Romanorum cognita, Judæos apud ſe degentes opprimere ſtuduerunt: & cum eos in publicis thermis collectos haberent, (namque id propter ſuſpiciones meditabantur) facilem quidem ſui conatus exitum fore putabant. verebantur autem mulieres ſuas, fere omnes præter paucas Judaizantes, & eorum religione imbutas. Quare hic magna cura fuit eas cælandi, quid agerent: Judæorum autem decem millia, quippe in anguſto loco, atque omnes inermes aggreſſi, una hora ſine metu jugulaverunt. Qui vero Ceſtium fugaverant, in Hieroſolymam reverſi, qvos adhuc Romanorum ſtudioſos invenisſent, partim vi, partim blanditiis ſibi etiam ſociabant: & in templum congregati, plures belli duces eligendos eſſe cenſebant. Declaratus eſt igitur Joſephus, Gorionis filius, & pontifex Ananus: omnia quæ in civitate gerenda eſſent, imperaturi: maximeque ut civitatis muros erigerent. Filium namque Simonis Eleazarum, quamvis Romanis prædam, & ereptas Ceſtio pecunias, & inſuper his plurima ex theſauris publicis in poteſtate haberet, tamen nullis neceſſitatibus propoſuerunt: qvod & ipſum tyrannidis ſuperbia viderent efferri, ejusq; ſtudioſos ſive imitatores, ſatellitum more verſari. verum paulatim Eleazarus ambitione pecuniæ, itemque aſtutia perſuaſit populo ut omnibus parerent. In Idumæam vero qvos mitterent, alios militum duces optarunt, Jeſum filium Sapphæ, unum è pontificibus & Eleazarum novi pontificis filium, Nigro autem mandaverunt, qvi tunc Idumæam regebat, ex regione trans Jordanem poſita genus ducens, unde Peraites cognominabatur, ut ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidem regiones omittendas putabant. namque in Hierichuntem Joſephus filius Simonis, & trans flumen Manaſſes, & Tamnam Johannes Eſſæus, toparchias adminiſtraturi miſſi ſunt. huic autem Lydda, & Joppe, & Ammaus erant additæ. Gophniticæ autem & Acrabatenæ regionum Joannes, filius Ananiæ, rector deſignatus eſt: & utriusque Galilææ Joſephus Matthiæ filius, hujus autem præfecturæ juncta erat & Gamala, munitiſſima civitatum qvæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia ſua, qvisque res ſibi creditas adminiſtrabat. Joſephus autem cum in Galilæam veniſſet, primum curæ habuit, indigenarum ſibi conciliare benevolentiam: multa ſciens ea confici poſſe, licet in aliis peccaviſſet. Deinde conſiderato, quod potentiſſimos quidem amicos haberet, ſi eos participes poteſtatis feciſſet, omnem vero multitudinem ſi pleraq; per indigenas & conſuetos fieri præciperet, LXX. de ſenioribo ejus gentis prudentiſſimos elegit, eoſq; rectores totius Galilææ conſtituit. VII. vero per ſingulas civitates minorum litium judices. nam majora negotia cauſaſq; capitales ad ſe referre juſſit, & illos LXX. Cæterum diſpoſito per civitates jure quo inter ſe uterentur, etiam quemadmodum extrinſecus tuti eſſent animadvertit:

Α καὶ τὰς αἰτίας Ϝ πολέμου τρέψοντες εἰς Φλῶρον. τῇ γὰρ ἐκ' ἐκεῖνον ὀργῇ, κουφίσθη καὶ τοὺς ἑαυτῶ κινδύνους ἤλπισεν.

Κεφ. μα.

Κὰν τούτῳ δαμασκηνοὶ τ τ ῥωμαίων φθορὰν πυθόμενοι, τὰς παρ' ἑαυτοῖς ἰουδαίας ἀνελεῖν ἐπεβάλοντο. καὶ καθ' μὲν εἶχον αὐτοὺς ἐν τῷ γυμνασίῳ πάλαι συνηθροισμένους Δι' τ ὑποψίας τὸ πρᾶγ-
Β ματ δεδιότες, ῥᾴδιον τ ἐπιχείρησιν ἐδόκει. ἐδεδοίκεσαν Ϝ τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ἁπάσας πλὴν ὀλίγων ἐκτημένας τῇ ἰουδαϊκῇ θρησκείᾳ. διὸ μέγις Θ αὐτοῖς ἀγὼν ἐγίνετο λαθεῖν σκέψας. τοὺς Ϝ ἰουδαίους, ὡς ἦν ἐν στενῷ χωρίῳ τ ἀριθμὸν ὄντας μυρίους, καὶ πάντας ἀνόπλους, ἐπιλθόντες ἐπὶ μιᾶν ὥραν, ἀδεῶς ἔσφαξαν.

Κεφ. μϐ.

Οἱ Ϝ διώξαντες τὸν νέσιον, ὡς ἐπέστρεψαν εἰς τὰ
C ἱεροσόλυμα, τὰς μὲν βίας τῶν ἐπ' ῥωμαίζοντων, τοὺς Ϝ πεισθῆ πεσόντων, καὶ σωφρονισθέντες εἰς τὸ ἱερὸν, στρατηγοὺς ἀπέδειξαν Ϝ πολέμου πλείονας. ἡρέθη δὲ ἰώσηπος υἱὸς γωρίωνΘ, Ϲ ὁ ἀρχιερεὺς ἀνανΘ, τῶν τε κΤ τεῖ πόλει ἀπάντων αὐτοκράτορες, καὶ μάλιστα τὸ τεῖχη τῆς πόλεως ἀνεγεῖραι. τὸν γὰρ Ϝ σίμωνΘ υἱὸν ἐλεάζαρον, καὶ περ ὑφ' ἑαυτῷ πεπαμένον τεῖ ῥωμαίων λείαν, καὶ τὰ ἁρπαγθέντα νεῖον
D χρήματα, πρὸς οἷς πολλὰ τῶν δημοσίων ἠφανρῶν, ὁμῶς οὐκ ἐπέσχεσαν τὰς χεῖρας, αὐτὸν τε τυραννικὸν ὀρῶντες, καὶ τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ ζηλωτὰς, δορυφόρων ἔχοντα χρωμένους. κατ' ὀλίγον γε μὲν, ἡπ χρεία τῶν χρημάτων, καὶ χοντῶν ἐλεάζαρΘ, οὐκ ἐβούλθη τὸν δῆμον, ὡς τε αὐτῷ πειθαρχεῖν ἐπὶ τῶν ὅλων. εἰς Ϝ τεῖ ἰδουμαίαν ἑτέρους ἐπέλεξαν στρατηγούς, ἰησοῦν τε τὸν υἱὸν σαπφᾶ τῶν ἀρχιερέων ἕνα, καὶ ἐλεάζαρον
E ἀρχιερέως υἱὸν νέου. τῷ Ϝ ἄρχοντι τότε τῆς ἰδουμαίας νίγερι, ἦν Θ Ϝ ἐκ τῆς πρὸ ἰορδάνου περαίας, διὸ καὶ περαίτης ἐπεκαλεῖτο, πρόσταξαν ὑπατικοῖς ἅμα τοῖς στρατηγοῖς. ἠμέλουν δὲ οὐδὲ τῆς ἄλλης χώρας, ἀλλ' εἰς μὲν ἱεριχοῦντα, ἰώσηπΘ ὁ σίμωνΘ, εἰς Ϝ τεῖ περαίαν μανασσῆς, ἰαμνεῖ Ϝ τοπαρχίας, ἰωάννης ὁ ἐσσαῖΘ στρατηγήσων ἐπέμφθη. πρόσκλητοι Ϝ αὐτῷ λύδδα, καὶ ἰόππη, καὶ ἀμμαοῦς. τῆς Ϝ γοφνιτικῆς καὶ ἀκραβατινῆς, ὁ ἀνανίου ἰωάννης ἡγεμὼν
F ἀποδέδεικτο, καὶ τῆς γαλιλαίας ἑκατέρας ἰώσηπΘ ματθίου. πρόσκειτο Ϝ τῇ τούτου στρατηγίᾳ, καὶ γάμαλα, τῶν ταύτης πόλεων ἐχυρωτάτη. τῶν μὲν οὖν ἄλλων στρατηγῶν ἕκαστΘ ὡς εἶχε πρόθυμίας ἢ σωφροσύνης, διῳκεῖτο τὰ πεπιστευμένα. ἰώσηπΘ Ϝ εἰς τεῖ γαλιλαίαν ἀνελθὼν, πρῶτον ἐφρόντισε τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας τῶν ἐπιχωρίων, εἰδὼς ὅτι πολίτας ταύτῃ κατορθώσει, κἂν τἄλλα ἁμαρτάνῃ, σωιδὼν Ϝ ὅτι τοὺς μὲν
G δυνατοὺς οἰκειώσεται μεταδιδοὺς τῆς ἐξουσίας αὐτοῖς, τὸ Ϝ πᾶν πλῆθΘ, εἰ δι' ἐγχωρίων καὶ σωφθῶν τὰ πολλὰ πρόσεισι, τῶν μὲν γηραιῶν ἑβδομήκοντα τοὺς σωφρονεστάτους ἐπίλεξας ἐκ ἕ ἔθνους, κατέστησεν ἄρχοντας ὅλης γαλιλαίας, ἐπὶ δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει δικαστὰς, τῶν δευτερευόντων ἀξιωμάτων. τὰ μὲν μείζω πράγματα, καὶ τὰς φονικὰς δίκας ἐφ' ἑαυτὸν ἀναπέμπων ἐκέλευσε, καὶ τοὺς ἑβδομήκοντα. καταστησάμθΘ Ϝ τὸ πρὸς ἀλλήλους νόμιμα τῶν κατὰ πόλιν, ἐπὶ τεῖ ἔξωθεν αὐτῶν ἀσφάλειαν ἐχώρει-

η γ-

καὶ γινώσκων ῥωμαίους προσβαλουμένους εἰς τὴν γαλιλαίαν, τὰ πιτηδεια τῶν χωρίων ἐτείχιζεν, ἰωτάπατα, καὶ βηρσαβεὲ, καὶ σελαμὶν, ἐπὶ δὲ καὶ περεκχὼ, καὶ ἰαφὰ καὶ σιγὼ, τὸ ἐπὶ τοῦ ὄρους καλούμενον ὄρος, καὶ ταριχαίας, καὶ τιβεριάδα. πρὸς δὲ τούτοις, τὰ πρὸς ἡμᾶς ἤδη τὴν λίμνην ἀπήλαια, καὶ τὴν κάτω καλουμένην γαλιλαίαν ἀνετείχισατο, τῆς τε ἄνω γαλιλαίας, τοῦ τε προσαγορευομένου ἀχαβάρων πέτρου, καὶ σεφ, καὶ ἰαμνεὶθ, καὶ μηρών. καὶ δὴ τῶν γαυλανιτικῶν, σελεύκειάν τε καὶ σωγάνων, καὶ γάμαλαν ὠχύρωσεν. μόνοις δὲ σεπφωρείταις ἀφῆκε καθ' ἑαυτοὺς τειχίσαι· ἀναδείμασθαι χρημάτων τε ἀπόρους ὁρῶν ὄντας, καὶ προθύμους ὅτι τὸ πολεμεῖν δίχα προστάγματος. ὁμοίως γε καὶ γίσχαλα ἰωάννης ὁ λευίου υἱὸς, καθ' ἑαυτὸν ἐτείχιζεν ἰωσήπου κελεύσαντος. τοῖς δὲ ἄλλοις ἐρύμασιν αὐτὸς ἅπασι συμπονῶν ἅμα καὶ προστάσσων παρῆν. κατέλεξε δὲ καὶ δύναμιν ἐκ τῆς γαλιλαίας ὡσεὶ δέκα μυριάδας νέων ἀνδρῶν, οὓς πάντας, ἐκ τε τῶν συλλεγομένων παλαιῶν ὅπλων ἐγκαταπασσαζόμενος ὡπλίζεν. ἐπειτα σωφρονῶν ἀήθητον τὸ ῥωμαίων ἀχὼ γεγυμνασμένου, διπλῆ θέᾳ μᾶλιστα καὶ μελέτῃ τῶν ὅπλων, τὴν μὲν διδασκαλίαν ἀπέγνω τῇ χρείᾳ διωκομένου. τὸ δὲ διπλοῦς ὁρῶν προεγυμνασμένον ἐκ πολλοὺς τῶν ἡγεμόνων, ῥωμαϊκώτερον ἐπιμνεῖ τὸ στρατιᾶν, καὶ πλείους καθίστατο ταξιάρχους. στρατιωτῶν δὲ, ἀπεδέικνυ διαφοράς. καὶ τοὺς μὲν ὑπέστησε δεκαδάρχους, καὶ ἑκατοντάρχας, ἔπειτα χιλιάρχοις, καὶ μὴν τούτοις ἡγεμόσι πραγμάτων ἀδροτέρων ἀφηγουμένοις. ἐδίδασκέ τε σημείων ὕφασιν, καὶ σάλπιγγος προσκλήσεις τε καὶ ἀνακλήσεις, προσβολάς τε κεράτων, καὶ περιαγωγὰς, καὶ πῶς δεῖ πρὸς μὲν τὸ κάμνον ὑπερέχειν ἐκ δὲ πλείονος. ἐν δὲ τοῖς πονοῦσι συναμύνειν. ὅσα τε εἰς εὔταξίαν ψυχῆς, ἢ καρτερίαν σώματος, συνεχῶς ἀφηγεῖτο. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἤσκει πρὸς τὸν πόλεμον παρ' ἕκαστα τοῖς ῥωμαίων διατάξεσι μιμούμενος, καὶ ὡς πολεμήσουσι πρὸς ἄνδρας, οἱ δὲ ἀλκὴν σώματος καὶ ψυχῆς εὐδάσημα, πάσης ἐλέγχου δεῖν τὸ οἰκουμένης κρατεῖν. ἔφη δὲ πεῖραν αὐτῶν λαβεῖν τῆς ἐς τὸν πόλεμον διπλοῦς, καὶ πρὸ εὐταξίας, εἰ τῶν συνήθων ἀδικημάτων ἀπόσχοιντο, κλοπῆς καὶ λῃστείας, καὶ ἁρπαγῆς, ὅτ' ἐξαπατᾶν τὸ ὁμόφυλον, καὶ μὴ κέρδος οἰκεῖον ἡγεῖσθαι, τοῖς βλάβαις τῶν σωμάτων. δι' ἃς δὲ κάλλιστα τοὺς πολέμους, παρ' οἷς ἂν ἀγαθὸν τὸ σωφρονεῖν ἔχωσιν οἱ στρατευόμενοι. τοὺς δὲ ἔξωθεν φαύλους, οὐ μόνον τοῖς ἀπούσιν ἐχθροῖς, ἀλλὰ καὶ τῷ θεῷ χρῆσθαι πολεμίῳ. πολλὰ τοιαῦτα εὐδαιμόνων διετίλει, καὶ τὸ ἕτοιμον, εἰς εὐδαιμονίαν αὐτῷ συγκεκρότητο, πεζῶν μὲν ἐξ μυριάδες, ἱππεῖς δὲ ἀμφὶ δισχίλιοι, καὶ πεντήκοντα. χωρὶς δὲ τούτων οἷς ἐπεποίθει μάλιστα, μισθοφόροι μὲν τετρακισχίλιοι, καὶ πεντακόσιοι. σωματοφύλακες δὲ ἐπιλεκτοὶ δὲ αὐτὸν εἶχεν ἑξακοσίους φύλακας τοῦ σώματος. ἐτρέφοντο δὲ πλεῖστοι τῶν μισθοφόρων τοῦ ἄλλου στρατιᾶς οὐ πόλεως ῥᾳδίως. τῶν δὲ καταλεγμένων ἐκάστους τοὺς ἡμίσεις ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἐκπέμπουσι, τοὺς λοιποὺς δὲ συμπεραίνουσιν αὐτοῖς τῶν ἐπιτηδείων κατεῖχεν, ὡς τε τοὺς μὲν εἰς ὅπλα, τοὺς δὲ εἰς ἐργασίαν διῃρῆσθαι, καὶ τοῖς τὰ ὅπλα πέμπουσιν ἀντιχορηγεῖσθαι τῶν ἀπόντων τοῦ ἀσφάλειαν.

A certusque in Galilæam Rom. esse venturos, opportuna loca muro cingebat, hoc est Jotapatan, & Bersabee & Selamin, necnon & Pereccho, & Japha, & Sigoph, & montem cui nomen est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiada: ad hæc etiam circa Genesar lacum speluncas in ea quæ inferior Galilæa vocabatur munivit. Superioris autem Galilææ Petram quæ Achabrorum dicitur, & Seph, & Jannitæ, & Mero: in Gaulanitide vero Seleuciam, & Soganen, & Gamalam munitione circumdedit. Solis autem Sepphoritis permisit, ut murum sibimetipsis fabricarent: quod eos pecuniosos esse, & ad bellum promptos etiam sine præcepto videret. Similiter autem Gischalam, Josephi jussu per se muro cinxit Joannes Leviæ filius. Cæteris autem castellis omnibus ipse Josephus intererat, jubendo simul atque opem ferendo. Qvin & exercitum ex Galilæa, supra centum millia virorum comparavit: quos omnes undiqve collectis armis veteribus instruebat. Deinde reputans, hoc maximè Rom. invictam esse virtutem, quod dicto essent audientes rectoribus suis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinam quidem urgente necessitate despexit: parendi autem facultatem ratus regentium multitudine posse contingere, ita ut Rom. solent divisit exercitum, pluresqve fecit ordinum principes. Diversisqve militum generibus constitutis, alios decadarchis, alios centurionibus, alios tribunis subdidit: & insuper his ipsis rectores, majorum rerum administratores dedit. Docebatqve signorum disciplinas, & provocationes revocationesqve buccinarum, & principia cornuũ, & circumductiones, & qvemadmodum oporteret laborantibus succurrere fortiores, & cum defatigatis partiri pericula: qvæqve ad fortitudinem animi corporisqve tolerantiam pertinerent, instituebat. Maxime vero eos erudiebat ad bellum, usqveqvaqve Rom. referens disciplinam, & quod cum viris essent præliaturi, qui & viribus corporis, & animi obstinatione, totum penè orbem terræ superassent. His addidit, quo pacto belli tempore suis essent parituri præceptis, jam nunc periculum se facturum, si consuetis delictis, hoc est, furtis & latrociniis & rapinis abstinuissent: sed neqve aut gentilibus fraudem facerent, aut consuetissimorum damna proprium quæstum putarent. Illa enim bella optimè administrari, quorum milites bonam conscientiam gererent: qui vero per se pravi fuissent, his non solum inimicos, sed etiam Deum hostem futurum. Multa in hunc modum admonendo perseverabat. Et jam quidem quantum prælio parandum esset, conflatum erat. Nam LX. peditum millia, CCL. eqvites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maximè fretus erat, habebat quatuor millia quingentos: necnon & sexcentos circa se electos custodes corporis atqve satellites. Exceptis autem mercenariis, facile cæteri milites à civitatibus alebantur. Namqve singulæ quas enumeravimus, cum mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis victum tenebant: ut pars armis, atqve alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati securitatem rependerent suggerentibus commeatum.

CAP. XXVI.

Κεφ. μγ.

De Josephi periculis & evasione, & Joannis Gischalæi malitia.

JOsepho autem hoc modo administranti Galilæam, insurrexit quidam insidiator, patria Giscala ortus, Leviæ filius, nomine Joannes, callidissimus, ac dolis plenus, & neqvitia quidem nobilissimus omnium, antea verò pauper, & aliquandiu malitiæ suæ impedimentum passus inopiam, facilè mentiri paratus, mirusqve fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam virtutem putaret, eaqve adversus amicissimos uteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cædium: qui semper quidem immoderata concupisset, spem vero levioribus maleficiis aluisset. Latro enim erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiam comitatum inventi audaciæ, primo quidem parvum, ampliorem autem proficiens. Curæ autem habebat, neminem ignavum ascisc ere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorumqve peritia præstarent, hos eligebat: donec CCCC. virorum catervam congregavit, qvorum plures ex Tyriorum finibus & vicis erant. Isque omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu suspensos lacerabat. Hunc igitur jamdudum regendi milites cupientem, & majora desiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia. cumqve videret Josephum sua industria lætari, persvadet ei primùm, ut fabricandi muri patriæ solicitudinem sibi committeret. in qua re quæstus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude composita, velut oleo, quod non à gentilibus suis tractatum esset, uti caverent omnes apud Syriam Judæi, ut ad confinia oleum mitteretur depoposcit, nummoqve Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodem precio amphoræ dimidium venundabat. Cumqve Galilæa ferax esset olei, maximo illo tempore magna ubertate redundaret, in ea loca ubi erat penuria solus multumqve mittendo, infinitam summam pecuniæ congregavit: qua mox in eum usus est, qui hoc sibi beneficium præstitisset. Deniqve existimans si Josephum deposuisset, rectorem se Galilææ futurum, quibus præerat latronibus imperavit prædam vehementius exercere, quo multis rebus novis per eas regiones excitatis, aut insidiis alicubi rectorem perimeret, si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eum apud indigenas accusaret. Jamdudum autem rumores dissipaverat, qvod res Galilææ Josephus Romanis prodere cogitaret: multaqve in hunc modum ad ejus perniciem comparabat. Itaqve illo tempore, cum quidam ex vico Dabaritarum, in magno campo custodias agentes, Ptolemæum Agrippæ & Berenices procuratorem aggressi omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quibus erant non paucæ vestes pretiosæ, plurimaqve argentea pocula, & D C. aurei. Neqve hanc prædam occulte administrare potuissent, omnia Taricheas ad Josephũ comportarunt. Ille autem reprehensa violentia, quam regiis intulissent, reponi res ablatas apud aliqvem ejus civitatis potentissimum jubet: paratus eas dominis opportunè remittere. Unde maximum ei periculum comparatum est: namqve raptores earum, qvia prædæ nullam partem

Διοικοῦντι δ' ἔτω τὰ ἰώσηπω τὰ κ' τ' γαλιλαίαν, ἀνίσταταί τις ἐπίβελ@ ἀνὴρ ἀπὸ γιχάλων, ὁς ἐκαλεῖτο ἰωάννης ὄνομα. πανοῦργος@ μὲν δολιώτατ@ τ' ἐπιόντων, σὺ δ' τοῖς πενεστέροις ἀπίστων. πένης δ' τὸ πρῶτα, καὶ μέχρι πολλοῦ κώλυμα ἔχων τῆς κακίας τὴν ἀπορίαν, ἕτοιμ@ μὲν ψεύδεσθ', δανὸς δ' ἐπὶ θεῶν πίστιν τοῖς ἐψευσμένοις, ἀρετὴν ἡγούμεν@ τὸ ἀπατᾶν, καὶ ταύτην κ' τῶν φίλων χρώμεν@, ἐπιεικὴς φιλανθρωπίας, καὶ δι' ἐλπίδα κέρδους φονεύειν@. ἀεὶ μὲν ἐπιθυμήσεις μεγάλων, τρέφων δ' τὰς ἐλπίδας ἐκ τ' ταπεινῶν κακουργημάτων. λῃστὴς γὰρ ἦν μονότροπος, ἔπειτα καὶ συνήθειαν εὗρε τῆς τόλμης, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγων, προκόπῃ δ' ἀεὶ πλείονα. φρονῶν δ' ἦν αὐτῷ μηδὲν ἀνεπιλάμβανεν ἀλλότριον, ἀλλὰ τοὺς ἰδίους σώματ@, καὶ ψυχῆς ἀγῶνισμα, καὶ πολέμων ἐμπειρίᾳ διαφέροντας ἐξελέγετο. μέχρι μὲν πεντακοσίων ἀνδρῶν σῖτ@ συνεκρότησεν, οἱ τὸ πλέον ἐκ τῆς τυρίων χώρας, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κωμῶν φυγάδες ἦσαν, οἷς ἐλπὶς ἦν πᾶσιν τοῖς γαλιλαίοις, καὶ μετρίους ὄντας ὅτι τῷ μέλλοντι πολέμῳ τοὺς πολλοὺς ἐκπαρέξουσιν. ἤδη δ' αὐτὸν στρατηγοῦντα καὶ μειζόνων ἐφιέμενον, ἐνδεὴς χρημάτων κατεῖχεν. ἐπεὶ δ' τὴν ἰώσηπον ὁρᾶν αὐτῷ σφόδρα χαίροντα τῷ ἔργῳ, πείθει μὲν πρῶτα αὐτῷ πιστεῦσαι τὸ τεῖχ@ ἀνοικοδομῆσαι τῆς πατρίδος, ἐν ᾧ πολλὰ ἀφ' τῶν τελωνίων σκέρδηνεν. ἔπειτα συνθεὶς σκηλεῖ πανουργοτάτῳ, ὡς ἂρα φυλάξειν πάντες. οἱ κ' τῷ συρίαν ἰουδαῖοι, ἐλαίῳ χρῆσθαι μὴ δὶ ὁμοφύλων ἐγκεχειρισμένῳ, πέμπειν αὐτοῖς ὅπῃ τῷ μεθερμαίαν ἐζητήσατο. σωσωσυβάλλ@ δ' ἓ πρὸς νομίσματ@, ὃ τέτταρας ἀττικὰς δώσειν, τέτταρας ἀμφορεῖς, τῆς αὐτῆς ὠνίας ἐπράσσετο τιμῆς ἡμιαμφορίου. οὔσης δ' τῆς γαλιλαίας ἐλαιοφόρου μάλιστα, καὶ τότε εὐφορηκίας, εἰς τετρακισχιλίους πεμπῶν, πολὺ καὶ μετὰ ἀπείρων τι πλῆθ@ σωμάτων χρημάτων, οἷς εὐθὺς ἐχρῆτο κ' τῷ ἔργασίαν ἐφοδεύοντος. καὶ ἐπιλαβὼν εἰ καταλύσειε τὸν ἰώσηπον αὐτὸς ἡγήσαιτο τῆς γαλιλαίας, τοῖς μὲν ὑφ' αὐτὸν λῃστῆς πρόσταττεν εὐπρεπέστερον ἐγχειρεῖν τῆς ἁρπαγῆς, ὅπως πλῶν νεωτερίζοντων κ' τῷ χώραν, ἢ διαχρήσαιτο τυ τ' φρονοῦντα λοχήσας, ἢ θεωρῶν τοὺς λῃστὰς, διαβάλοι πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους. ἔπειτα διεφθείρετο πρόφωθεν, ὡς ἂρα προδιδοὺς ῥωμαίοις τὰ πράγματα ἰώσηπ@, καὶ πολλὰ τοιαῦτα πρὸς καταλυσιν τοῦδρὸς ἐπραγματεύετο, καθ' ὃν καιρὸν ὀπὸ δαβαρίτων κώμης νεανίσκοι τινὲς τῶν ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ καθεζομένων φυλάκων, συνεδρεύοντες πολεμαίῳ τὸν ἀγρίππα καὶ βερνίκης ἐπίτροπον, ἀφέλοντο πᾶσαν ὅσην ἦγεν. ἀποσκιδεῖς, ἐν ᾗ πολυτελεῖς ἐσθῆτες σὺν ἐλέγαις, καὶ πολὺ@ σκεπασμάτων δεσμοὶ, χρυσοῦ τε ἦσαν ἐκατόσιοι. μὴ δυνάμενοι δ' ἀφεδαγκρύφα τῷ ἁρπαγεῖ, πάντα πρὸς ἰώσηπον εἰς μεγαλοπόλιν ἐκόμισαν. ὁ δ' μεμψάμεν@ αὐτῶν τὴν πρὸς τοὺς βασιλικοὺς βίαιον, τίθησι τὰ κομισθέντα φρ τῷ δυνατωτάτῳ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ, πέμψας κατὰ καιρὸν τοῖς δεσπόταις ἀποδώσοντα, ὁ δὴ μέγιστον αὐτῷ κίνδυνον ἐπήγαγε. οἱ γὰρ ἁρπάσαντες, ἅμα μὲν ὅπῃ τῇ μηδεμιᾶς τυχεῖν μερίδ@ ἐκ τῶν

ἐκ τῶν κεκομισμένων ἀγανακτοῦντες, ἅμα ἦ δὲ πεσόν- A
κεφάλωσι δ' ἰωσήπου τὴν διάνοιαν, ὅτι μέλλοι τοῖς βα-
σιλεῦσι τὸν πόνον αὐτῶν χαριζέσθαι, νύκτωρ εἰς τὰς κώ-
μας αὐτῶν διέδραμον, καὶ πᾶσιν ἐπεδείκνυτο τὸν ἰώσή-
που ὡς προδότην. συνέπλησαν δὲ καὶ τὰς πλησίον πόλεις
παραχρῆς, ὥς τε περὶ τὴν ἑωθινὴν μυριάδας ἐπλη-
τῶν ἐπ' αὐτὸν συνδραμεῖν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος ἐν τῇ κῇ
παρεσκευάσθη ἱπποδρόμῳ συνηθροισμένον πολλὰ πρὸς
ὀργὴν ἀνεβόα, καὶ κατακαύσειν, οἱ δέ, καὶ λιθοβο-
λήσειν τὸν προδότην ἐκεκραγότων. παρώξυνε δὲ τοὺς πολλοὺς ἰωάννης, B
καὶ σὺν αὐτῷ ἰησοῦς τὶς υἱὸς σαπφᾶ, τότε ἄρχων τῆς πε-
ριοικίδος. οἱ μὲν οὖν φίλοι καὶ σωματοφύλακες δ'
ἰωσήπου, καταπλαγέντες τὸν ὄχλον δ' πλήθους ἔφυ-
γον, πλὴν τεσσάρων πάντες. αὐτὸς δὲ κοιμώμενος ἤδη
προσφερομένου δ' πυρὸς ἀναίσθητος, καὶ μηδενὸς τῶν
φίλων τῶν τεσσάρων δι' παρέμεινεν, οὔτε πρὸς τὸν
καθ' αὐτὸν ἐρημίαν, οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐφεσ-
των καταπλαγείς, προπηδᾷ, διεῤῥηξάμενος μὲν τὸ C
ἱμάτιον, καταπασάμενος δὲ τὴν κεφαλὴν κόνιν, ἀπερεί-
ψας δὲ ὄπισθεν τὰς χεῖρας, καὶ τὸ ἴδιον ξίφος ἀποδη-
σας τοῦ τένοντος. πρὸς οὓς μὲν οἰκείως εἶχόντων, καὶ
μάλιστα παρεκάλεσε δακρύων. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς χώ-
ρας, καὶ τῶν πλησίον ὅσους ἐδόκει φορτικὸς ἔλασφή-
μουν, προφέρειν τὰ τὰ κοινὰ χρήματα θᾶττον σκέλδυ-
ον, καὶ τὰς προδοσίας συμβήκας ἐξομολογεῖσθαι. προσ-
ελήφεσαν γὰρ οὐκ ἐξ ὀχήματος οὐδὲν αὐτὸν ἀρνήσεσθαι D
τῶν ὑπονοηθέντων, ἀλλὰ δὴ συγγνώμης παρασκευ,
πάντα πεποιηκέναι τὰ πρὸς τὸν ἔλεον. τῷ δὲ λεῖ ἡ ταπεινω-
σις, προκαταρκτὴν ἐργασηρίαν καὶ πτοήτων
τοὺς ἀγανακτοῦντας καθ' αὑτὸ κατ' ἀλλήλων στασιά-
σαι, ἐφ' οἷς ὠργίζοντο πάντα ὁμολογήσειν ὑπισχνεῖτο.
εἶτα δοθὲν αὐτῷ λέγειν, ἐγὼ ταῦτα ἔφη τὰ χρήματα,
οὔτε ἀναπέμπειν ὀκνήσαιμι πρὸς ὑμᾶς, οὔτε κερδαί-
νειν αὐτός. μὴ γὰρ ἡγησάμην ποτὲ ἢ φίλον τὸν ὑμῖν ἀλά-
στορον, ἢ κέρδος τὸ φέρον τῇ κοινῇ βλάβῃ. ὁρῶν δὲ ὦ E
παρεσκευάσθαι μάλιστα τὸν ὑμετέραν πόλιν ἀσφαλείας
ἕνεκα, καὶ πρὸς τὸν καταπολεμοῦντα τείχους χρήζου-
σαν ὀχυρότητος, δεδοικὼς δὲ τῶν περιοικίδων δῆμον, καὶ τὰς
ἄλλας πόλεις ἐφορμοῦσας τοῖς ἡρπασμένοις, κατα-
σχεῖν ἡσυχῇ τὰ χρήματα προειλόμην, ἵνα ὑμῖν βεβαί-
λωμαι τεῖχος. εἰ δὲ μὴ δοκεῖ, προφέρω τὰ κεκο-
μισμένα, καὶ παρέχω λαμβάνειν, εἰ δὲ μὴ καλῶς F
ὑμῖν βουλευσάμενον, κολάζετε τὸν διαιρέτην. ὅτι
πάντας οἱ παρεκαλέσατο μὲν αὐτὸν ἀναδέξασθαι. οἱ
δὲ ἀπὸ τῆς περιοικίδος σὺν τοῖς ἄλλοις σκάπτειν, καὶ
βαστάζειν. καταλιπόντες δὲ ἑκάτεροι τὸν ἰώσή-
που, ἀλλήλοις διεφέροντο. καθεὶς δ' χαλινῶν ἤδη τοῖς
ὠκειωμένοις, ἦσαν δὲ οἱ παρεκαλεσάμενοι ὡς τετραπισμέ-
νοι, πολὺ τοῦ πλήθους παῤῥησιαστικώτερον ὠμίλει. καὶ
πολλὰ τὰ προπέτειαν αὐτῶν κατηνείδισας, ὅτι μὲν τὰ πα-
ρόντων παρεκάλεσε ἔφη τοιχίζειν, ἀσφαλιεῖσθαι δὲ ὅμως
καὶ τὰς ἄλλας πόλεις. ἐν δὲ ἀπορήσειν χρημάτων, ἐὰν ὁμο-
νοῶσιν ἐφ' οὓς δεῖ πορίζειν, καὶ μὴ παροξυνῶσιν δ' κῇ δ'
πορίζοντος. ἔνθα δὴ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος τὴν ἡπατημέ-
νων ἀπανεχώρει, καὶ τὸ διωργισμένον. διχίλιοι δὲ ἐπ'
αὐτὸν ὥρμησαν ἔνοπλοι, καὶ φλασάντες εἰς τὸ δωμάτιον
παρελθεῖν, ἀπειλοῦντες ἐφεστήκεσαν. ὅτι τότε τοῖς πάλιν

accepissent, ægre ferentes, & perspicientes quod A
Josephus cogitaverat laborem suum regibus
condonare, per vicos nocte discurrunt, omnibus-
qve prædicant Josephum proditorem esse: eo-
demqve tumultu civitates proximas repleve-
runt, adeo ut C. armatorum millia contra Jose-
phum prima luce concurrerent. Deniqve multi-
tudo qvidem, in circo apud Tarichæas congre-
gata, plurima per iracundiam conclamabat, par- B
tim deponi, partim concremari vociferans prodi-
torem: plerosqve autem incitabat Joannes, &
cum eo Jesus quidam Sapphæ filius, tunc magi-
stratus Tiberiadis. Josephi igitur amici & satel-
lites, tantæ multitudinis incursu perterriti, o-
mnes præter quatuor diffugerunt. Ipse vero dor-
miens, prope cum jam ignis admoveretur exur-
git: & monentibus eum qvatuor qui remanse- C
rant ut fugeret, neqve solitudine sua, neqve il-
lorum qvi contra se venerant copiis perturba-
tus, in conspectum illorum prosilit, veste disci-
sa, infusoqve capiti pulvere, aversisqve post ter-
gum manibus suoqve cervici gladio annexo. Hæc
autem amicos ei, maxime Taricheas ad miseri-
cordiam commoverant. rustica vero plebs, & fi-
nitimorum, qvibus molestior videbatur, non si-
ne maledictis eum jubebant publicas proferre D
pecunias, & facta proditionis fateri. nam ex ha-
bitu ejus opinabantur, nihil eorum de qvibus
nata fuerat suspicio, penitus negaturum: & im-
petrandæ veniæ causa fecisse omnia qvæ miseri-
cordiam provocarent. At illius ista humilitas
consilium præstruebat: & contra se indignantes
arte circumveniens, ut super his, unde irascerен-
tur, inter se ipsi discordarent, omnia confessurum
se pollicetur. Deinde sibi loquendi facultate
concessa, ego, inqvit, has pecunias neqve Agrip-
pæ remittere cogitabam, neqve in propria lucra
convertere. absit enim, ut amicum putem un-
quam, qvi vobis sit inimicus: aut qvæstum ex
re capiam, qvæ vos communiter læderet. Sed
qvia videbam ὃ Taricheatæ, maxime civitatem
vestram munitionis egere, & ad extruenda mœ- E
nia minus habere pecuniæ, timebamqve Tibe-
riensem populum, & alias civitates raptis pecu-
niis inhiantes, pederentim eas retinere decrevi,
ut vos muro circundarem. Si hoc non videtur,
profero qvæ ablata sunt, & diripienda propono.
Sin rectè consului, bene de vobis meritum co-
ercetis. Hæc Taricheatæ quidem ab eo dicta, cum
favore receperunt: Tiberienses vero cum aliis
depravando, insuper etiam minitabantur: utri- F
que autem relicto Josepho, inter se litigabant.
Ille autem fretus jam secum sentientibus (erant
enim prope ad XL. millia Taricheatæ) cum mul-
titudine liberius loqvebatur: multumqve in eo-
rum temeritatem invectus, ex præsenti quidem
pecunia Tarichearn ait esse muniendam. curæ
autem sibi fore similiter, ut etiam cæteræ tutæ
sint civitates, nec enim pecunias defore, si con-
cordari velint in eos, unde parandæ sunt, & non in eum moveantur qui parat. Itaque tum alia
quidem multitudo quæ decepta fuerat, quamvis irata recedebat: duo vero armatorum millia im-
petum in eum fecere. cumque se ille tecto antè recepisset, instabant ei minitantes. Iterum autem-

Josephus in hos qvoq; altera fraude utitur. cumque in summum tectum evasisset, compresso dextera strepitu, nescire ait se, qvid peterent sibi præstari: voces enim se non exaudire confusas. omnia vero quæ juberent esse facturum, si aliquos intromisissent, qvi secum otiose colloqverentur. His auditis, illico nobiliores cum magistratibus ad eum ingrediuntur. qvos ille in intimas ædium partes inductos, clausa janua tamdiu verberavit, qvoad omnium viscera mutata sunt. circumstabat autem interim populus, existimans eos prolixis allegationibus concertare, cum subito Josephus foribus patefactis, cruentos eos dimisit. unde tanto terrore qvi minabantur affecti sunt, ut projectis armis aufugerent. Ob hæc Joannis etiam atqve etiam crescebat invidia, aliasqve nihilominus Josepho moliebatur insidias: morboqve simulato per epistolam postulavit, ut sibi medicinæ gratia Tiberiensibus aqvis calidis uti permitteret. Josephus autem, qvia nondum ei suspectus erat insidiator, ad præfectos civitatis literas fecit, ut & hospitium & utensilia Joanni præberent. Qvibus ille potitus, biduo post cujus rei causa venerat agebat: & his fraude circumventis, aliis vero pecunia corruptis, ut Josephum desererent persuasit. His autem cognitis Silas qvem Josephus custodiæ præposuerat. propere de insidiis ei scripsit: atqve ille accepta epistola, noctuqve itinere maturato, matutinus ad Tiberiadem pervenit. Et cætera qvidem multitudo obviam ei processit. Joannes autem, quamvis eum contra se venturum esse suspicaretur, tamen misso quodam ex notis, infirmitate simulata, quod lectulo detineretur, obsequio sese defuisse mandavit. Tiberiensibus autem à Josepho in stadium congregatis, ut ad eos quæ sibi scripta fuerant loqveretur, missis armatis Joannes jussit eum interfici. Qvos cum jam nudare gladios perspexisset, populus exclamavit: atqve ita conversus ad ejus vocem Josephus, ubi ferrum prope jugulo suo imminere prospexit, in littus desiliit è tumulo, excelso cubitis sex, in qvo verba faciens cum populo steterat: ascensaqve inde navicula cum duobus satellitibus suis, qvæ illuc applicuerat, in medium lacum refugit. milites vero ejus, illico raptis armis, contra insidiatores irruebant. Mox autem veritus Josephus ne bello intestino concitato, propter paucorum invidiam civitas consumetur, nuncium suis misit, qui eos moneret, ut propriæ tantum saluti consulerent: neqve vero qvenquam vel occiderent, vel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conquieverunt. qvi vero circum civitatem per agros habitabant, auditis insidiis, & quis earum fabricator esset, contra Joannem veniebat. sed ille prius in Gischala patriam suam fuga receptus est. At Galilæi totis jam civitatibo ad Josephum confluebant, & cum multa essent armatorū millia congregata, qvi se adversus Joannem communem insidiatorem adesse clamabant: unaque cum eo civitatem qvæ illum suscepisset, ignibus tradituros: ad ea Josephus, probare se qvidem eorum benevolentiam, impetum autem cohibendum esse dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, qvam perimere. His vero, qvi de singulis civitatibus

A ἰώσηπον, ἀπάτῃ δευτέρᾳ χρῆται. ἀναβὰς γὰρ ἐπὶ τὸ τέγος, καὶ τῇ δεξιᾷ κατασείσας τὸ ῥῦμα αὐτῶν, ἀγνοεῖν ἔφη τίνων αἰτίων τυγχάνει· οὐ γὰρ ἀκούειν ἀφ' ὑψηλοῦ τῶν ἐδαφῶν σύγχυσιν. ὅσα δ' ἂν κελεύσωσι πάντα ποιήσειν, εἰ τοὺς ἀβαλεζομένους ἡσυχῇ πέμψειεν ἔσω πρὸς αὐτόν. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ γνωρίμοι σὺν τοῖς ἄρχουσι τῆς πόλεως, ὡς ἦν, σύρας αὐτοὺς εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας, καὶ τὸν αὐλέονα ἀπικλείσας, ἐμαστίγωσε, μέχρι πάντων τὰ σπλάγχνα γυμνῶσαι. τότε εἰσῆκε τοὺς τῆς πόλεως δικαιολογησομένους, μακρότερα τοὺς ἐντελῶντας, οἰόμενος. ὡς δὲ τὰς θύρας ἐξαπίνης ἀνοίξας, ἡμιγυμνους ἐκάλεσε τοὺς ἄνδρας, καὶ τοσαύτην τοῖς ἀπειλοῦσιν ἐνεφόβησε κατάπληξιν, ὡς τε ῥίψαντας τὰ ὅπλα φεύγειν. ἐκ τούτου Ἰωάννης ἐπετέτευκτο τὸν Φίλιππον, καὶ δευτέραν ἤδη τὴν ἐπιβουλὴν κατ' Ἰώσηπον συνῳκοδόμει. νόσον μὲν γὰρ ἐπιτηδεύσας, τὸν Ἰώσηπον ἐπιστεῖλαι αὐτῷ κατὰ σπουδὴν ἠξίωσε τοὺς ἐν Τιβεριάδι ἰατροὺς ὑδάσιν. ὁ δέ, ὅπως μὴ συνῆδειν τὸ ἐπιβούλιον, γράφει τοῖς κατὰ τὴν πόλιν ὑπάρχοις, ξενίαν τε καὶ παράπεμψιν ἰωάνῃ παρασκευάσαι, ὃν ἀπολαύσειε μέχρι δύο ἡμερῶν, ἐφ' ᾧ παρὼν διεσκέψατο. τοὺς μὲν ἀπάτῃ, τοὺς δὲ χρήμασι διαφθείρων, ἀνέπεισεν ἀποστῆναι Ἰώσηπου. καὶ μὴν ταῦτα σιλᾶς ὁ φυλάσσων τὴν πόλιν ὑπὸ Ἰώσηπου καθιστάμενος, γράφει τὰ κατὰ τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῷ κατὰ τάχος. ὁ δὲ Ἰώσηπος ὡς ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν, σωτῆρας νυκτὸς ὁδοῦσι, ἑωθινὸς παρῆν πρὸς τὴν Τιβεριάδα. ὡς δὲ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος, αὐτὸν ὑπήντα. Ἰωάννης δὲ, καὶ τὰ τῆς παρουσίας ὑπετίθευν ἐπ' αὐτῷ, ὅμως πέμψας τινὰς τῶν γνωρίμων, ὑπεκρίνατο τὴν ἀθένειαν, καὶ κλινήρης ὤν, ὑστερῆσαι τῆς θεραπείας ἔλεγε. ὡς δὲ εἰς τὸ στάδιον τοὺς Τιβεριεῖς ἀθροίσας Ἰώσηπος ἐπερώτα παρακέλευσιν περὶ τῶν ἐπεσταλμένων, ὑποπέμψας ὑπάτους, περιστῆσεν αὐτὸν ἀνελεῖν. τούτους τὰ ξίφη γυμνοῦντας ὁ δῆμος θεασάμενος ἀνεβόησεν. ὁ δὲ τὴν κραυγὴν Ἰώσηπος ὑπακούσας, καὶ θεασάμενος ὅπη τῆς σφαγῆς ἤδη τὸν σίδηρον, ἀπεπήδησεν εἰς τὸν αἰγιαλόν. ὑφῆκε δὲ δημηγορῶν ὅπῃ βουνοῦ τινες ἐξαπίνης τὸ ὕψος. καὶ παρορμῶντος ὑπαπηδήσας σκάφους σὺν δυσὶ σωματοφύλαξιν εἰς μέσην τὴν λίμνην ἀνέφυγεν. οἱ στρατιῶται δὲ αὐτοῦ ταχέως ἁρπάσαντες ὅπλα, καὶ τὸ ὑπεβέλιον ἐκώρησε. ἔνθα δείσας Ἰώσηπος μὴ πλείοσι κινηθέντες ἐπιφυλίοις δι' ὀλίγων φόνου ὅλην πόλιν, πέμπει τοῖς σφετέροις ἀγγέλους, μόνης αὐτοῖς τὰ αὐτῶν ἀσφαλείας, μήτε δὲ κτεῖναί τινα, μήτε ἀπελέγχειν τῶν αἰτίων. καὶ οἱ μὲν τῷ φόβῳ πεισθέντες, ἠρέμησαν. οἱ δὲ ἀνὰ τὴν περίχωρον, πυθόμενοι τὴν ὑπεβέλιον, καὶ τὸν σκάφος αὐτῷ, συνεθρόιζοντο κατ' Ἰώσηπου. φθάνει δὲ εἰς Γαλιλαίαν τὴν πατρίδα. σωτήριον δὲ ἦν τοῖς Ἰωάννου οἱ Γαλιλαῖοι κατὰ πόλεις, καὶ πολλαὶ μυριάδες ἐπλήσθησαν ἡμῶν, πατρῴαν σφᾶς ἐπὶ Ἰωάννου τὸν κοινὸν ἐπίβουλον ἐβόων. συνῆλθεν γὰρ αὐτῷ καὶ τὴν Γαδαρίδα πόλιν. ὁ δὲ ὑποδεχομένῳ μὲν αὐτῶν ἔφασκε τὴν εὔνοιαν, ἔργῳ δὲ τὴν ὁρμὴν, χαριούσασθαι σωτῆρας τοὺς ἐχθροὺς μᾶλλον, ἢ κτεῖναι παρορμῶν. συλλεγέντων δὲ τοὺς ἀφ' ἑκάστης πόλεως σωμε-

B

C

D

E

F

G

συνεφεσῶτας ἰώσηπ@ κατ' ὄνομα, προθύμως ἢ ἀνε- A cum Joanne rebellassent, nominatim exceptis,
δέικνυτο τοὺς σφετέρους οἱ δημῶ), καὶ διὰ κηρύκων ἀ- qvippe alacri animo suos qvisqve populus indi-
πηλησάντων ἐντὸς ἡμέρας πέμπτης ἐμὴ καταλίπωσιν cabat, præconum voce denunciabat, intra quin-
τ ἰωάννην, τάς τε οὐσίας διαρπάσῃ, καὶ τὰς οἰκίας ἅμα qve dies eorum qvi Joannem non reliqvissent,
τ ὕλῃ κατα φλέξῃ, τριχιλίους μὲν ἀπέστησεν δι' patrimonia diripienda, domosqve eorum cum
ὀλίγου, ὁ δὲ ὑπολυόμενοι τὰ ὅπλα ὠθοῦσι τοῖς ποσὶν ἐρεί- familiis exurendas. Et tria qvidem millia statim
ψαν αὐτοῦ. σὺν ἢ τοῖς καταλειφθεῖσιν, ἦσαν ἢ ὅσον εἰς ab eo revocavit, qvi profugi ante pedes ejus ar-
διχιλίους σὺν ροις φυγάδες, ἀνέστελλεν ἰωάννης πάλιν εἰς ma projecerunt. cum reliqvis autem Joannes
τὰς λαθραίους ὑπο βολὰς ἐκ τῶν φανερωτέρων. κρύ- B prope mille Syris fugitivis, transtulit se iterū in
φα γὰρ ἔπεμψεν ἀγγέλους εἰς ἱεροσόλυμα, διαβάλλων occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in
τ ἰώσηπον ὑπὲρ τῷ μεγέθει τῆς δυνάμεως, φάσκων ὅσον Hierosolymam clam missos, Josephum accusa-
οὐδέπω τύραννον ἐλθεῖν ποθ τ μητροπόλεως, εἰ μὴ bat, qvod magnum exercitum collegisset: jamqve
προκαταληφθείη. τούτοις ὁ μὲν δῆμ@ λεῶ προσέδως, nisi præveniatur vi, tyrannus metropoleos ven-
οὐ προσεῖχον δέ. οἱ δυνατοὶ ἢ κ τ φθόνον, καὶ τῶν ἀρχόν- turus esset. Verum ea populus quidem præsci-
των τινὲς λάθρᾳ τῷ ἰωάννῃ χρήματα πρὸς συλλογὴν ens negligebat: livore autem potentes, nonnul-
μισθοφόρων ἔπεμψαν, ὅπως πολεμεῖ πρὸς ἰώσηπον. lique magistratuum clam pecunias ad compa-
ἐψηφίσαντο ἢ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ μετακαλεῖν αὐτ ἀπ τ C randos mercenarios milites misere Joanni, ut per
στρατηγίας. ἃ μὲν ἠξίουν ἀποχρήσειν τὸ δόγμα. διχιλί- eos bellum cum Josepho gereret. decretumque
ους ἢ κ πεντακοσίους ὁπλίτας, καὶ τέσσαρας τ ὑπατικῶν inter se conceperunt, quo idem Josephus mili-
ἀνδρας ἐξέπεμψαν, τόν τε ἀ νομικοῦ ἰωσεδρον, καὶ ἀνα- tum administratione decederet: non tamen id sa-
νίαν σαδδουκι, καὶ σίμωνα, καὶ ἰούδην ἰωναθα, πάντας tis esse credebant, ideoqve duo millia & D. armatos, & IIII. miserunt nobiles viros, jurisperiti filium Joazarum, & Ananiam Sadducæum, & Simonem & Judam Jonathæ filios, omnes eloqventia
ἱκανοτάτους, ἵνα οὗ τοι τὴν πρὸς τὸν ἰώσηπον δύ- validissimos: ut eorum scilicet monitu averte-
νοιεν ἀποστρέψωσι. κἂν μὲν ἐκὼν ᾠθ@γίνη λόγον retur ab Josepho benevolentia multitudinis: &
ὑποσχεῖν ἐὰν αὐτόν. εἰ ἢ βιάζοιτο μάχην, ὡς πολεμίῳ siquidem ipse sponte sua veniret, paterentur
χρῆσθ. ἰώσηπ@ ἢ ᾠθ@γιμέδαι μὲν στρατιὰν ἐπεσκέλ- D eum rationem reddere: sin remanere contende-
κεσαν οἱ φίλοι. τῶν ἢ αἰτίαν, οὐ προσεδήλουν, ἅτε δὴ ret, pro hoste haberent. Amici autem Josepho
τῶν ἐχθρῶν λάθρᾳ βεβουλευμένων. διὸ καὶ μὴ προ militem qvidem ad eum venturum esse perscri-
φυλαξαμένου, τέσσαρες πόλεις ἀνέστησαν. πρὸς τοὺς pserunt, causam vero non indicaverunt, qvoni-
διαφόρους ἀπέστησαν ἐλθόντας, σεπφωρίς τε καὶ γά- am secretum fuit inimicorum ejus consilium: un-
μαλα καὶ γίσχαλα, καὶ τιβεριάς. ταχέως ἢ καὶ παύ- de factum est, ut quia præcavere non potuit,
τας προσηγάγετο δίχα τῶν ὅπλων, καὶ χειροτονήσ@ E quatuor statim civitates ad inimicos transirent:
στρατηγήματι τοὺς τέσσαρας ἡγεμόνας, τῶν τε ὁπλιτῶν hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tibe-
τοὺς δυνατωτάτους, ἀνέπεμψεν εἰς ἱεροσόλυμα. πρὸς rias: quas tamen continuo sine armis recepit.
οὓς ὁ δῆμ@ ἡσυχάκησεν οὐ μετρίως, καὶ σὺν αὐτοῖς captos autē qvatuor duces consiliis armatorum-
ὥρμησε τοὺς πρεσπέμψαντας ἀνελεῖν, εἰ μὴ φθάσαντες que fortissimos, remisit Hierosolymam: contra
ἀπέδρασαν. ἰωάννου ἢ τὸ λοιπὸν ἐντὸς ἔ γισχάλων quos populus haud mediocri indignatione com-
τείχους, ὁ δὲ ἰώσηπος φόβ@ ἐφρούρει. καὶ μετ' motus, & ipsos, & a qvibus præmissi fuerant, in-
ὀλίγας ἡμέρας, πάλιν ἀπέστη τιβεριὰς ὑπακαλεσα- terfecisset, nisi ante fugissent.
μένων τῶν ἔνδον ἀφεῖπαν τ βασιλέα. καὶ ἔ μὲν μὴ F
καταντήσαντος ἐφ' ἑσπέραν ἐπεπύστατο πρόθεσιν, ῥω- CAP. XXVII.
μαϊκῶν ἢ ἱππέων ὀλίγων κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν
ᾠθ@φανέντων, τὸν ἰώσηπον ἐξεκήρυσσον. τῶν ἢ ἡγ- IOannem vero jam intra muros Giscalæ, Jose- Tiberias a
γελη μὲν εἰς παρεκλασίας ἡ ἀποστασις δῆλος. σκε- phi timor custodiebat. Et paucis diebus post Josepho re-
πτομένως ἢ τοὺς στρατιώτας πάντας ὑπὸ σίτου συλλο- iterum rebellavit Tiberias habitatoribus Agrip- cuperatur & Sepphoris.
γὴν, οὔτε μόν@ ἐξορμᾶν ὑπὸ τοὺς ἀποστάντας, οὔτε pam regem vocantibus. Et cum ille constituto
μένειν ἐπέμβε, δεδοικὼς μὴ βραδύνοντ@ αὐτοῦ, die ad eos non venisset, pauciqve Rom. eqvites
φθάσωσιν οἱ βασιλικοὶ παρελθεῖν εἰς τὴν πόλιν. οὐ- ibi tum comparuissent, à Josepho defecerunt.
δὲ γὰρ τ πόλιν ὑπιοῦσαν ἐνεργὸν ἔξειν ἐμέλλον, ἐπέ- G Hisqve apud Taricheas cognitis Josephus, qvi
χοντ@ σαββάτου. δόλῳ ἢ προελθεῖν ἐπενόει τοὺς milites frumentatum miserat, neqve solum egredi
ἀποστάντας. καὶ τὰς μὲν πύλας τ παρεκλασίων ἀποκλεῖ- contra desertores, neqve se continere patiebatur, metuens ne dum ipse tardaret, regii civita-
σαι κελεύσας, ὡς μὴ προεξαγγελοί τις τὸ σκέμμα tem occuparent. nec enim postero die obstante
τῆς ὑπεχειρουμένοις, τὰ ἢ ὑπὲ τ λίμνης σκάφη πάντα sabbato qvicquam facere poterat. itaqve dolo
συναθροίσας, διακόσια ἢ καὶ τριάκοντα εὗρεν, καὶ eos, qvi se deseruerant circumvenire cogitabat.
ναῦται παντάρων οὐ πλείους ἦσαν ἐν ἑκάστῳ. διὰ τά- Et portas qvidem Tarichearum claudi jussit, ne
χους ἐλαύνει πρὸς τὴν τιβεριάδα. καὶ τοσοῦτον ἀπο- quis consilium suum illis proderet, contra quos
χὼν τ πόλεως, ἐξ ὅσου σωισθῆναι οὐ ῥᾴδιον ἦν, κενὰς susciepiebatur. omnibus autem scaphis qvas in
τὰς ἁλιάδας, μεπεώρας σαλεύειν ἐκέλευσεν. αὐτὸς ἢ lacu comperit congregatis (ducentæ autem & XXX. fuerunt, qvaternique nautæ non amplius
μόνους ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων ἀνόπλους ἔχων, singulis inerant) maturè ad Tiberiadem navigat. cumqve tanto ab eo distaret spacio, unde facile
videri non posset, inanibus scaphis in salo relictis, septem ipse soios inermes satellites secum habens,

propius ut conſpiceretur acceſſit. Qvem cum inimici adhuc maledicentes ei ex muro conſpexiſſent, metu perterriti, & ſcaphas armatorum eſſe plenas exiſtimantes, arma projiciunt: manusqve ſupplices agitantes, ut civitati parceret precabantur. Joſephus autem, poſtqvam multis eos minis & exprobrationibus caſtigavit: primum qvod bello contra populum Romanum ſuſcepto, inteſtinis diſſenſionibus vires ſuas ante conſumerent, inimicorumqve vota complerent: deinde, qvod ſecuritatis ſuæ, curatorem de medio tollere properarent, civitatemqve non erubeſcerent ſibi claudere, qvi eam muro cinxiſſet: non repudiaturum ſe ait, ſi qui ſibi ſatisfacerent, quibus intervenientibus amicitiam cum civitate firmaret. Itaqve ſtatim ad eum decem Tiberienſium potentiſſimi deſcenderunt. his autem in unam receptis naviculam piſcatoriam, & procul abductis, alios L. ſenatores venire juſſit, maxime nobiles, velut illi qvoqve fidem ſibi præbere deberent. Deinde novas cauſationes excogitans, alios inſuper atqve alios obtentu fœderis evocabat: utque mature Taricheas recurrerent, gubernatoribus navium repletarum imperabat: quoſque avexiſſent in carcerem collocarent: donec omnem curiam, qvæ DC. haberet viros, duoqve millia popularium comprehenſa in Taricheas ſcaphis abduxit. Reliqvis autem vociferantibus, Clitum quendam eſſe præcipuum defectionis autorem, iramque ipſius pœna illius precantibus ſatiari, nullum quidem Joſephus volebat occidere: ſuorum vero ſatellitum qvendam Leviam egredi juſſit, qvi Cliti manus abſcinderet. Cum vero is præ timore ſolum ſe globo inimicorum commiſſurum negaret: eaqve cauſa indignari Joſephum ſtantem in ſcapha videret, ipſumqve velle deſcendere, ac de ſe ſupplicium ſumere, ut ſaltem unam manum ſibi concederet, orabat. neque hoc abnuente Joſepho, dummodo alteram ſibimet Clitus ipſe præcideret, educto ille dextera gladio, levam ſibi truncavit, tantus eum timor Joſephi invaſerat. Ita tunc Joſephus vacuis ſcaphis, & ſatellitibus VII. populo capto, rurſus Tiberiadem ſibi ſociavit. Paucis autem diebus poſt, Giſchalam quæ cum Sepphoritis defecerat, militibus deprædari permiſit: omnemque prædam conqviſitam popularibus reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberienſibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere voluit, & redhibitione rerum rurſus eos ad benevolentiam revocare.

ἔγγιον ὀφθῆναι προσῆκε. θεασάμενοι δ' αὐτὸν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐπὶ βλασφημοῦντες οἱ διάφοροι, καὶ διὰ τὴν ἔκπληξιν πάντα τὰ σκάφη γέμειν ἐπαλτῶν νομίσαντες ἔρριψαν τὰ ὅπλα, καὶ καταστάντες ἱκετηρίας, δέεσθαι φείσασθαι τῆς πόλεως. ὁ δ' ἰώσηπος πολλὰ διαπληξάμενος αὐτοῖς, καὶ κατονειδίσας, ὡς πρῶτα μὲν ἁρμόσαι τὸ πρὸς ῥωμαίους πόλεμον, εἰς ἔριδας ἐμβυλίους περαναλίσκουσι τὴν ἰσχύν, καὶ τὰ εὐκταιότατα τοῖς ἐχθροῖς, ἐᾶσαι τὸν κηδεμόνα τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν, ἀναρπάσαι παρεύδουσι, καὶ κλεῖσαι σὺκ οἰδοῦν τὴν πάλιν αὐτῶν τῇ τειχίσαντι, προσδέχεσθαι πρὸς ὀπλομανοῦντας ἔφασκε, καὶ δι' ὧν βεβαιώσαιτο τὴν πίστιν, καταβαίνειν δ' εὐθέως δέκα τῶν τιβεριέων οἱ δυνατώτατοι. καὶ τοὺς μὲν ἀναλαβὼν μιᾷ τῶν ἁλιάδων ἀνήγαγε πρῶτα τῶν, πεντήκοντα δ' ἑτέρους τῆς βουλῆς τοὺς μάλιστα γνωρίμους κελεύει προσελθεῖν, ὡς καὶ παρ' ἐκείνων πίστιν τινὰ βουλόμενος λαβεῖν. εἶτα καινοτέρας σκήψεις ἐπινοῶν, ἄλλους ἐπ' ἄλλοις ὡς τὸ σωφρονικῶς προεκαλεῖτο. τοῖς δὲ κυβερνήταις ἐκέλευσε τῶν πληρουμένων, διὰ τάχους εἰς τὰ ἔχυρα ἀναπλεῖν, καὶ συγκλείειν τοὺς ἄνδρας εἰς τὸ δεσμωτήριον, μέχρι πᾶσαν μὲν τὴν βέλλαν ὅσην εἰς ἑξακοσίους, ἐν οἷς διχιλίους τῶν ἀπὸ δήμου συλλαβών, ἀνήγαγε σκάφεσιν εἰς τὰ ἔχυρα, βοώντων δὲ τῶν λοιπῶν, ἅμα εἶναι μάλιστα τῆς ἀποστάσεως, κλεῖτόν τινα, καὶ θρασὺν λοιπὸν εἰς ἐκεῖνον ἀπερείδεσθαι τὸ ἔργον, ὁ ἰώσηπος ἀνελεῖν μὲν οὐδένα προῄρητο, λαβίαν δέ τινα τῶν αὐτῷ φυλάκων ἐκέλευσεν ἐξελθεῖν, ἵνα ἀποκόψῃ τὰς χεῖρας τοῦ κλείτου. δείσας δὲ ἐκεῖνος, εἰς ἰχθῦς ἐφ' ἁλιευομένου ἀποδεδύσθαι μέν φησι, σὺκ ἔφη. χειλιάζοντα δὲ τὸν ἰώσηπον ἐπὶ θ' σκάφους ὁ κλεῖτος ὁρῶν, καὶ προθυμούμενον ἀποκηδᾶν αὐτὸν ἐπὶ τὴν τιμωρίαν, ἱκέτευεν ἀπὸ τῆς αὐτῆς τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν καταλιπεῖν. καὶ κεῖνον κατανεύσαντος, ἐφ' ᾧ τὴν ἑτέραν αὐτὸς ἀποκόψειεν ἑαυτοῦ, ἀσασάμενος τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος, ἀπέκοψε τὴν λαιάν. εἰς τοσοῦτον δέους ὑπὸ ἰώσηπου προῆχθη. τότε μὲν δὴ κενεῖς σκάφεσι καὶ δορυφόροις ἐπὶ τὸν δῆμον αἰχμαλωτισάμενος, πάλιν τὴν τιβεριάδα προσηγάγετο. μιᾷ ἡμέρᾳ ὅλῃρα, γαχαλα σεπφωρίτης σωσαποῦσιν ἐλών, ἐπέτρεψε μὲν διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις. σωσαγχὼν μὲν πάντα, τοῖς δημόταις. δέδωκε, πῖς τι κῇ ἀποφέρειν ἐμοίως καὶ τιβεριάδα. καὶ γὰ κείνους χαρισάμενος, νουθετήσας διὰ τῆς ἁρπαγῆς ἠθέλησε, καὶ τῇ ἀποδόσει τῶν χρημάτων, πάλιν εἰς εὔνοιαν προσαγάγετο.

CAP. XXVIII.

Qvomodo Hieroſolymitæ bello ſe præparaverint. deqve Simonis Gioræ tyrannide.

HActenus apud Galilæam motus erat, jamq; ab inteſtinis diſſenſionibus qviescentes, adverſus Rom. inſtruebantur. Hieroſolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qvi non cum Romanorum parte ſentirent, muros inſtaurare properabant: multaqve bellica inſtrumenta, perqve omne oppidum ſagittæ, aliaque arma fabricantur: & exercitationibus juſſis manus juvenum operam dabat. Erantqve univerſa plena tumultus, magnaqve triſtitia moderatos occupaverat: multique futuras clades proſpicientes, fletum cohibere non poterant: infeſtaque pacem cupientibus omnia videbantur. Belli autem incentoribus

Κεφ. μθ'.

Τὰ μὲν δὴ κατὰ γαλιλαίαν ἐπίπαυτο κινήματα, τῇ τῶν φυλίων παυσαμένων ῥᾳδιουργίᾳ. ἐν δὲ τοῖς ἱεροσολύμοις, ἄνανός τε ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ τῶν δυνατῶν ὅσοι τὰ μὴ ῥωμαίων ἐφρόνουν, τότε τεῖχος ἐπεσκεύαζον, καὶ πολλὰ τῶν πολεμικῶν ὀργάνων. καὶ διὰ πάσης μὲν τῆς πόλεως ἐχαλκεύετο βέλη, καὶ πανοπλία. πρὸς ἀπάντησιν δὲ γυμνασίαις τε τῶν νέων πλῆθος ἦν, καὶ μεσὶς ἦν πάντα θορύβου. δεινὴ δὲ κατέφερε τῶν μετρίων, καὶ πολλοὶ τὰς μελλούσας προορώμενοι συμφορὰς, ἀπωλοφύροντο. θάσμοι δὲ τὴν ἱερὰν ἀγανάκτησιν δυσφήμοι. τῆς δὲ τ' πολέμου ἐξάψασι, ἐχε-

ἐσχετλιάζοντα πρὸς ἡδονὴν, καὶ τὸ κατάσημα τ̃ πό-
λεως πρὶν ἐπελθεῖν ῥωμαίους λαὸν ὅσον δοπλουμένης.
ἀνάνῳ γε μὲν φροντὶς λαῷ, καταμικρὸν ἀφισαμένῳ τ̃
εἰς τὸν πόλεμον παρασκευῶν, κάμψαι πρὸς τὸ συμ-
φέρον τούς τι στασιαστὰς, καὶ τὴν τῶν κληθέντων ζη-
λωτῶν ἀφροσύνην. ἥτήτο δ' τ̃ βίας. κἂν τῆς ἐξῆς ὅσα
πόλους ἔτυχε δηλώσομεν. κ̃ ὁ τὴν ἀκραβατηνὴν τοπαρ-
χίαν ὁ γιώρα σίμων, πολλοὺς τῶν νεωτερίζόντων
συναγαγόμενος ἐφ' ἁρπαγὰς ἐτράπετο, καὶ οὐ μόνον τὰς
οἰκίας ἐπαίρατε τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα
κατηκίζετο, δῆλόν τι λαῷ ἤδη πόρρωθεν δεχόμενος
τυραννεῖν. πεμφθείσης δ' ἐπ' αὐτὸν ἀπ' ἀνάνου κ̃ τῶν
δεχέντων στρατιᾶς, πρὸς τοὺς σὺν μασάδᾳ λῃστὰς, μεθ'
ὧν εἶχε κατέφυγε, κἀκεῖ μένει τῆς ἀνάνου καὶ τῶν ἄλ-
λων ἀναιρέσεως μόνων, σωζηλιάζετο τὴν ἰδουμαίαν,
ὡς τι τοὺς ἄρχοντας δ' ἔθνους λέγει τὸ πλῆθος τῶν
φονευομένων, καὶ τὰς συνεχεῖς ἁρπαγὰς, στρατιὰν ἀ-
θροίσαντας ἐμφρούρους τοῖς κώμαις ἔχειν. ἀλλὰ τὰ μὲν
κ̃ ἰουδαίων ἐν τούτοις λαῷ.

A quæ illis placerent, ex tempore fingebantur: ſtatusque jam tunc qvaſi perituræ civitatis erat, anteqvam Rom. venirent. Anano autem apparatum belli omittere cura fuit: & ſeditioſorum, qvos Zelotas vocabant, amentiam ad utiliora convertere: qvi tamen victus eſt, & qvis illius finis fuerit, in poſterioribus explanabimus. At in Acrabatena toparchia Gioræ filius Simon, multis novarum rerum cupidis congregatis, ad rapinas converſus, non ſolum in domos locupletum irrumpebat, verum etiam corpora verberibus conficiebat: jamqve tunc palam tyrannidem inceptabat. Ab Anano autem, miſſis adverſus eum militibus magiſtratuum, ad latrones qvi erant Maſadæ, cum his qvos habebat, effugit: ibique manens, donec Ananus & alii ejus inimici perempti ſunt, Idumæam cum cæteris populabatur: adeo, ut magiſtratus ejus gentis, propter cædium multitudinem & prædarum aſſiduitatem, collecto milite, vicos præſidiis tuerentur. Et Judæorum quidem res ita habebant.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Γ'.

FLAVII JOSEPHI DE BELLO JUDAICO LIBER TERTIUS.

CAP. I.

Κεφ. α.

De Vespasiani ducis adventu, & clade duplici Judæorum.

NERONEM autem, ubi res apud Judæam non prospere gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore stupor invadit: aperte autem superbiam simulans ultro etiam indignabatur: magisque ducis negligentia, quam virtute hostium quæ contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperii tristiora contemnere, viderique malis omnibus superiorem animum gerere: veruntamen curis arguebatur mentis ejus perturbatio, cum deliberaret cuinam commotum crederet Orientem, qui una & Judæos rebellantes ulciscereturque proximas his nationes simili morbo correptas antecaperet. Invenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem susciperet posset, virum ab adolescentia usque ad senectutem bellis exercitatum, & qui pop. Rom. jam pridem pacasset Occidentem, Germanorum tumultu concussum: armisque ante illud tempus incognitam Britanniam vendicasset. unde patri quoque ipsius Claudio præstiterat, ut sine proprio sudore triumpharet. Itaque his omnibus fretus, ætatemque illius cum peritia stabilem cernens, obsidesque fidei liberos, eorumque florem manus esse paternæ prudentiæ, jam tum fortasse de tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Syria constitutos, multis pro tempore blandimentis atque obsequiis animatum, qualia necessitas imperare consvevit. Ille autem protinus ex Achaja, ubi cum Nerone fuerat, Titum quidem filium suum mittit Alexandriam, ut inde quintam itemque decimam legiones moveret. ipse vero transmissus ad Hellespontum, terreno itinere in Syriam pervenit, ibique Romanas vires, multaque à vicinis regibus auxilia congregavit. At Judæi post malam Cestii pugnam insperata felicitate sublati, animorũ impetus cohibere non poterant: sed tanquã

ΝΕΡΩΝΙ δ' ὡς ἠγγέλη τὰ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους πταίσματα, λεληθυῖα μὲν ὡς εἰκὸς ἐκπλήξει καὶ δέος. φανερῶς δ' ὑπερηφάνει καὶ περισπᾶτο, στρατηγοῦ ῥᾳθυμίᾳ μᾶλλον, ἢ τοῖς πολεμίων ἐρρῶσθαι γενέσθαι τὰ συμβάντα λέγων. πρέπειν γὰρ ἡγούμενος αὐτῷ διὰ τὸν ὄγκον τῆς ἡγεμονίας καταφρονεῖσθαι τῶν συμβαινόντων, καὶ δοκεῖν δεινοῦ παντὸς ἐπάνω τῇ ψυχῇ ἔχειν, διηλέγχετο μέλων ἐν τῆς ψυχῆς θορύβῳ τὰ τῶν φρενιτιώντων. σκεπτόμενος δ' εἴ τινι πιστεύσαι κινουμένῳ τὴν ἀνατολήν, ὃς τιμωρήσεται μὲν τὴν Ἰουδαίων ἐπανάστασιν, ἐσχατολήψεται δ' αὐτοῖς ἤδη καὶ τὰ πέρξ ἔθνη σωφρονεῖν, μόνον δ' εἰσκηκοὼς ἐν ἀσπασιανοῦ τῆς ζηλίας ἀναλογοῦντα, καὶ τηλικοῦτον πολέμου μέγεθος ἀναδέξασθαι δυνάμενον, ἄνδρα τῆς δὲ τοῦ νεότητος στρατιώτην ἐγγηρακότα, καὶ στρατηγίαις δύσεσι μὲν πάλαι ῥωμαίοις τὰ ἑσπέρια, ἐσχάτῳ γερμανῶν περιχαρασσόμενον, στρατοκτονήσαντα δὲ τοὺς ὄντως βρεττανίων τέως λαοὺς ὑποχειρίους, ὅθεν αὐτῷ καὶ τὸ πατρὶ κλαυδίῳ παρέσχε χωρὶς ἱδρῶτος ἰδίου θρίαμβον καταγαγεῖν. ταῦτα γε δὴ στοχαζόμενος, καὶ σωφρονᾶν μεθ' ἑμπειρίας τὴν ἡλικίαν ὁρῶν, μᾶλλον δὲ πίστεως αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς ὅμηρον, καὶ τὰς τούτων ἀκμὰς χεῖρα τῆς πατρῴας σωτείσας, τάχα που καὶ τῶν ὅλων ἤδη θεοῦ στοιχειουμένου, πέμπει τὸν ἄνδρα διαλαβόμενον τὴν ἡγεμονίαν τῶν ὅπλων συρίας στρατοπέδων, πλὴν ἐπὶ τὸ ἐπέχον εἶα κελεύσεσιν αὐ ἀναγκαῖ μελλήσαντος τε, καὶ στρατεύσαντος. ὁ δὲ τὴν ἀρχὴν ἐνδιασώλλων τὸ νέρωνι, τὸν μὲν υἱὸν τίτον ἐξέπεμψεν ἐπ' ἀλεξανδρείας, τό, τε πέμπτον καὶ τὸ δέκατον ἐκεῖθεν ἀναστήσοντα στράτευμα. περάσας δ' αὐτὸς τὸν ἑλλήσποντον, πεζῇ εἰς συρίαν ἀφικνεῖται, καὶ κεῖ τάς τε ῥωμαϊκὰς δυνάμεις συνῆγε, καὶ συχνοὺς ἐκ τῶν γειτνιώντων βασιλέων συμμάχους.

Κεφ. ϛ.

Ἰουδαῖοι δ' μὲν τὴν κεστίου ἧτταν ἐπῃρμένοι τε ἀδοκήτως ὑπαγωγῆς ἀπρατοῦς ἦσαν ὁρμῆς, καὶ ὥσπερ ὀκεπο-

ἀκμῆς ζοῦσι τῇ τύχῃ, πρόσω τὸν πόλεμον ἐξήγον. πᾶν γοῦν ὅσον ἦν μαχιμώτατον αὐτῶν ἀθροισθέντες, ὥρμησαν ἐπ' Ἀσκάλωνα, πόλις ἐστὶν ἀρχαία, τῶν ἱεροσολύμων εἴκοσι πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἀπέχουσα σταδίους, αἰεὶ διὰ μίσους Ἰουδαίοις γεγενημένη, διὸ καὶ τότε τὴν πρώτην ὁρμὴν ἐγγὺς εἶδεν. ἐξηγοῦντο δὲ τῆς καταδρομῆς τρεῖς ἄνδρες, ἀλκῇ τε κορυφαῖοι καὶ σώφρονες, νίγερ τε ὁ περαίτης, καὶ ὁ Βαβυλώνιος σίλας, πρὸς οἷς ἰωάννης ὁ ἐσταλωνίτης. ἡ δὲ Ἀσκάλων ἐπετείχιστο μὲν καρτερῶς, βοηθείας δὲ λίαν ἀχεδὸν ἔρημος. ἐφρουρεῖτο γὰρ ὑπό τε ἀπείρας πεζῶν, καὶ ὑπὸ μιᾶς ἴλης ἱππέων, ἧς ἐπῆρχεν ἀντώνιος. οἱ μὲν οὖν πολλὴν τῆς ὀργῆς σωφρονέστερον ὑφεῖσαντες, ὡς ἐγγύθεν ὡρμημένοι, καὶ δὴ παρῆσαν. ὁ δὲ ἀντώνιος, οὐ γὰρ ἠγνόει μέλλουσαν ἔτι τὴν ἔφοδον αὐτῶν, προεξήκασε τοὺς ἱππεῖς, καὶ οὐδὲν ὕστερον πρὸς τὸ πληθος, οὔτε πρὸς τὴν τόλμαν ὑποδείσας τῶν πολεμίων, καρτερῶς τὰς πρώτας ὁρμὰς ἀνεδέξατο, καὶ τοὺς ἅμα τῷ τείχει ὠθουμένους ἀνέσχεν. οἱ δὲ πρὸς ἐμπείρους γε πολέμων ἄπειροι, καὶ πεζοὶ πρὸς ἱππεῖς, ἀσώματοί τε πρὸς λῃσομένους, καὶ πρὸς ὁπλίτας ἐξηρτυμένους ἀκμαιότερον ὡπλισμένοι, θυμῷ τε πλέον ἢ βουλῇ στρατηγούμενοι, πρὸς ἀπειθεῖς καὶ νόμασι πάντα πείθοντας ἀντιπαιτόμενοι πονοῦσι ῥᾳδίως. ὡς γὰρ αὐτῶν ἅπαξ ἤδη συνεταράχθησαν αἱ πρῶται φάλαγγες, ὑπό τ' ἵππου τρέπονται, καὶ τοῖς κατόπιν αὐτῶν ὄπτι τὸ τεῖχος βιαζομένοις προσπίπτουσι, ἀλλήλων ἦσαν πολέμιοι, μέχρι πάντες τῆς τῶν ἱππέων ἀσφαλείας ἔξαντες, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ πᾶν τὸ πεδίον. τὸ δὲ λοιπὸν, καὶ πᾶν ἱππάσιμον, ὃ δὴ καὶ τοῖς ῥωμαίοις συνεργῆσαν, πλεῖστον εἰργάσατο τῶν ἰουδαίων φόνον. τοὺς τε γὰρ φυγόντας αὐτῶν, φθάνοντες ἐπέστρεφον, καὶ τῶν ὑπὸ δρόμου συνειλουμένων διεκπαίοντες, ἀπείρους ἀνῄρουν. ἄλλοι δ' ἄλλους ὅπη τρέποιντο κυκλούμενοι, καὶ προσελαύνοντες, κατηκόντιζον ῥᾳδίως. καὶ τοῖς μὲν ἰουδαίοις τὸ ἴδιον πλῆθος ἐρημίαν ἤδη τὴν ἀμηχανίας καταφαίνετο, ῥωμαῖοι δ' ἐν τῷ ἀπεγνῶσθαι καίπερ ὄντες ὀλίγοι τῷ πλέονι, καὶ προσιόντων φᾶς αὐτοὺς ὑπελάμβανον. καὶ τῶν μὲν προσφιλονεικούντων τοῖς πάσμασιν, αἰδοῖ τὸ φυγῆς παχείας, καὶ μεταβολῆς ἐλπίδι, τῶν δὲ μὴ κοπιώντων ἐν οἷς ἐτύγχανον, παρέτεινεν ἡ μάχη μέχρι δείλης, ἕως ἀνηρέθησαν μὲν μύριοι τῶν ἰουδαίων πλείους ἀριθμὸν ἄνδρες, καὶ δύο τῶν ἡγεμόνων, ἰωάννης τε καὶ σίλας. οἱ λοιποὶ δὲ τραυματίαι τὸ πλέον σὺν τοῖς προεληλυθόσι τῶν ἡγεμόνων νίγερι τῆς ἰδιωμαίας εἰς πολίχνιόν τινα, σάλλις καλεῖται, σὺν ὀλίγοις δέ τισι καὶ τῶν ῥωμαίων ὑπὸ τῆσδε τῆς ἡδονῆς ἐτρώθησαν. οὐ μὴν οἱ ἰουδαῖοι τηλικαύτῃ συμφορᾷ καταπεπλῆσθαι τὰ φρονήματα, μᾶλλον ἢ αὐτῶν τὸ πάθος ἦγαγε τὰς τόλμας, ὑπερορῶντες τε τοὺς ἐν ποσὶ νεκροὺς, ἐβελεάζοντο τοῖς προτέροις κατορθώμασιν ὑπὸ πλείονι δάκρυσι. παλιπόντες γοῦν οὐδὲ ἔσον ἰάσασθαι τὰ τραύματα, καὶ τὸν θυμὸν πᾶσιν ὑπερσυλλέξαντες, ὀργιλώτερον καὶ πολλῷ πλείους ἐπανεδραμοῦν ἐπὶ τὴν Ἀσκάλωνα. παρεῖπετο δὲ αὐτοῖς μὴ τὰ παρόντα, μὴ τὰ ἄλλων πρὸς πόλεμον ἐλασσωμάτων, ἡ προτέρα τύχη. τὰ δὲ ἀντωνίου τὰς παρόδους προλοχίσαντος,

A fortuna eos exagitante perciti, bellum ulterius producebant. Denique omni, quanta fuit, manu pugnaſcifs. congregata, Aſcalonem petierunt. ea eſt civitas antiqva, DCC. & XX. ſtadiorum ſpatio ab Hieroſolyma diſtans & Judæis ſemper inviſa: qvæ res fecit, ut etiam tunc primis eorum incurſibus propior videretur. tres autem viros aggreſſionis duces habebant, & corpori-
B bus, & prudentia præſtantiſſimos, Nigrum Peraitam, & Silam Babylonium, & Johannem Eſſenum. Aſcalon vero validiſſimo quidem muro cincta erat, ſed vacua pene præſidiis. una enim cohors eam peditum, & una equitum ala tuebatur, cui præfectus erat Antonius. Illi igitur ira multa velocius itinere peracto, ac ſi ex propinquo venirent, præſto erant. Antonius vero (nec
C enim eorum fore impetum neſciebat) eqvites jam ex civitate duxerat, & neque multitudinem, veritus vel audaciam, primas hoſtium coitiones fortiter ſuſtinuit, murumqve properantes aggredi refrenavit. Itaq; Judæi, qvi cum peritioribus imperiti, & pedites cum eqvitibus, cum ſtipatis autem inordinati, leviterque armati cum inſtructis, pluſqve indignationi qvam conſilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris o-
D mnia facientibus dimicabant, facile profligantur. nam ut ſemel eorum primæ ab eqvitibus turbatæ ſunt acies, fugam petunt: & murum verſus ſe à tergo urgentibus incidentes, ſuimetipſi hoſtes erant, donec omnes incurſibus eqvitum victi, per totum campum diſperſi ſunt, qvi fuit plurimus, totusque habilis equitantibus: qvod quidem Romanos juvit, ut magna cæde Judæos
E proſternerent. nam & fugientes prævertendo, curſum in eos flectebant: & quos occupaſſent, curriculo transfigendo infinitos peremere. Alii vero alios qvocunqve ſe vertiſſent circundatos, exagitantes facile jaculis opprimebant. Et Judæis quidem propria multitudo, per deſperationem ſalutis, ſolitudo videbatur: Rom. vero licet ad pugnam pauci eſſent, rebus tamen ſecun-
F dis animati, etiam ſuperfluere ſe putabant. Et illi quidem res adverſas ſuperare certantes, dum pudet cito fugere, mutari fortunam ſperant: Romani autem, in his quæ proſpere agerent minimè delaſſati, ad majorem uſque diei partem pugnam protrahunt: donec Judæorum quidem peremptа ſunt X. millia, duoqve duces Joannes & Silas: cæteri vero plerique ſaucii, cum Nigro qui
G unus reſtabat ex ducibus, in oppidum Idumææ, quod Salis dicitur, confugere. nonnulli tamen etiam Rom. in illo prælio vulnerati ſunt, ſed non Judæorum ſpiritus clade tanta ſedatus eſt, multoq; magis eorum dolor incitavit audaciam, & contemnentes quantum ante pedes mortuorum jaceret, priſtinis rebus felici er geſtis ad cladem alteram illiciebantur. deniqve parvo tempore intermiſſo, qvod ne curandis quidem vulneribus ſatis eſſet, cunctisqve aggregatis viribus, majore cum indignatione multoque plures Aſcalonem recurrebant: eadem ſe præter imperitiam aliaqve belli vitia, comitante fortuna. Etenim cum Antonius qua tranſituri fuerant, poſuiſſet inſidias,

ex improviso in eas delapsi & ab equitibus circundati, priusquam se ad pugnam componerent, iterum super VIII. millia procubuerunt: cæteri vero omnes aufugerunt: cumque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonstratis, & qvoniam hostes instarent, in turrim quandam tutissimam compelluntur cujusdam vici, cui nomen est Bezedel. Antonius vero cum suis ne vel moras circum turrim, qvæ inexpugnabilis esset, diu tererent, vel ducem hostium fortissimum vivum relinqverent, ignem muro supponunt, turriqve inflammata, Rom. qvidem exultantes recedunt, qvasi etiam Nigro consumpto: ille autem in castelli specus intimum ex turri saltu demissus evasit: triduoqve post sociis cum fletu eum ad sepulturam investigantibus sese ostendit, gaudioqve insperato replevit omnes Judæos, tanqvam Dei providentia dux eis in posterum servatus. at Vespasianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis est, magnitudine simul aliaqve felicitate sine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe sunt locum obtinens) ubi etiam adventum suum regem Agrippam omni manu propria offenderat præstolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem civitate occurrerunt ei Sepphoritæ cives oppidum Galilææ colentes, soli mente pacata: qui tam suæ salutis providentia soliciti, quam Romanarum virium gnari, etiam priusquam Vespasianus veniret, Cestio Gallo fidem dederant, dextrasqve junxerant, præsidiumqve militare susceperant tunc quoque benignissimè duce susceptο, alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserunt: Qvibus interim Vespasianus præsidii causa poscentibus, equitum peditumqve tantum numerum tradidit, quantum obstare posse arbitrabatur incursibus, si quid Judæi commovere tentassent. non enim minimum esse videbatur futuri belli periculum, auferri civitatem Sepphorim Galilææ maximam & in loco tutissimo conditam, totiusqve gentis futuram præsidio.

ἀδόκητοι τ ἐπέδραις ἐμπεσόντες, καὶ ὑπὸ τ ἵππων πρὶν εἰς μάχην συμπλέξαι κυκλωθέντες, πάλιν πρὸς μυρίους ὑπὲρ ἑκατὸν χιλίους. οἱ λοιποὶ δ πάντες ἔφυγον, σὺν οἷς ὁ Νίγερ, πολλὰ κ τ Φυγὴν δι' ὑλμίας ἐπιδεικάμενος ἔργα. συνελαύνουν δ' αὐ, ἐν πεφευγμένων τῶν πολεμίων, εἴς τινα πύργον ὀχυρὸν, κώμης Βεζεδὴλ καλουμένης. οἱ δ' ἐκεῖ τ αὐτῶν, ὡς μήτε τρέφοιντο ἐκεῖ τὸν πύργον ὄντα δυσέλωτον, μήτε ζῶντα τ ἡγεμόνα, καὶ μεγαλόπολιν τ πολεμίων ἐκείθεν, ὑπορρηξάσι τὸ τεῖχος. φλεγομένου δ πύργου, ῥωμαῖοι μὲν ἀναχωροῦσι μεγηθύνοντες, ὡς διεφθαρμένου καὶ Νίγερος. ὁ δὲ τὸ μυχαίτατον τ φρουρίου ἀπήλαιον καταπηδήσας ἐκ τ πύργου διασώζεται, καὶ μεθ' ἡμέραν τρίτην πῶς μετ' ὀλοφυρμῶν πρὸς κηδείαν αὐτὸν ἐρευνῶντες ὑπεφθέγξατο. προελθὼν δ, χαρᾶς ἀνελπίστου πάντας ἐπλήρωσεν Ἰουδαίους, ὡς προνοίᾳ θεοῦ σωθεὶς αὐτοῖς στρατηγὸς εἰς τὰ μέλλοντα.

Descriptio Galilææ, Samariæ & Judææ.

CAP. II.

DUæ sunt autem Galilææ, qvæ superior & inferior appellantur, easqve Phœnice & Syria cingunt. Discernit vero ab Occidente Ptolemais territorii sui finibus, & qvondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui conjuncta est Gaba civitas eqvitum, qvæ sic appellatur, eo qvod equites ab Herode rege dimissi, coloni eo deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, usque ad flumen Jordanem. Ab Oriente vero Hippene & Gadaris, sed & Gaulanitidis definit, qvi etiam regni Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem ejus tractus Tyro, itemqve Tyriorum finibus terminatur. Inferioris qvidem Galilææ longitudo à Tiberiade usqve ad Zabulon, qvi vicina est in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet a vico Xaloth, qui in magno campo situs est, usq; ad Bersaben: unde etiam superioris Galilææ latitudo incipit usq; ad Baca vicum, qvi terram dirimit Tyriorum. Longitudo vero ejus à Thella vico Jordani proximo usq; ad Meroth extenditur. Sed cum tanta sint utræq; magnitudine,

Κεφ. γ.

Ὅτε σασιανὸς δ τὰς δυνάμεις ἀνελάβετο ἐκ τ ἀντιοχείας, ἡ μητρόπολις ἐστὶ τ συρίας, μεγίθους ἕνεκα, καὶ τ ἄλλης εὐδαιμονίας, τρίτην ἀποφέρεται τῶν ὅλων τ ὑπὸ ῥωμαίοις οἰκουμένης ἔχουσα πόλιν, οὐδὲ μὴ πάσης τ ἰδίας ἰσχύος ἐκδεχόμενον αὐτὸν τὴν ἄφιξιν καὶ ἀγείραντα τὸν βασιλέα κατειλήφει, ὅτι πτολεμαΐδα ἠπείγετο. καὶ κ τ ταύτην ὑπαντῶσιν αὐτῷ τ πλῆθος τ γαλιλαίας σεσῳφρονημένοι, τῶν τῆδε εἰς ἅπαντα φρενούντων. οἱ καὶ τ ἑαυτῶν σωτηρίας, & τ ἐμφύλων ἰσχύος ἀπροσδόκητοι, πρὶν ἀφικέσθαι συναπασπάσασθαι, πίστεις τε ἔδοσαν, καὶ δεξιὰς ἔλαβον, καὶ παρεδέξαντο φρουράν, τότε γε μὲν φιλοφρόνως ἐκδεξάμενοι τ ἡγεμόνα, προθύμους σφᾶς αὐτοὺς ὑπέσχοντο κ τ ἐμφύλων συμμάχους. εἰς ὃ στρατηγὸς ἀξιώσαντι, πέμπει πρὸς ἀσφάλειαν ἵππεῖς τε καὶ πεζοὺς προδιδόσων, ὅσους ἀνήκειν τ καταδρομῆς, εἴπερ ἰουδαίοις προκινδυνεύειν ὑπελάμβανεν. καὶ δὴ οὐδὲ μικρὸν ἐδόκει τὸ κινδύνευμα πρὸς τὸν μέλλοντα πόλεμον, ἀφαιρεθῆναι τ σφῶν, μείζονι μὲν ὄντι τ γαλιλαίας πόλιν, ἐρυμνοτάτῳ δ ἐπικειμένην χωρίῳ, καὶ φρουρὰν ὅλου τ ἔθνους ἐσομένῳ.

Κεφ. δ.

Τὸ δὴ ἄνω τὰς γαλιλαίας, τήν τε ἄνω, καὶ τὴν κάτω προσαγορευομένην, περίοικοι μὲν ἡ φοινίκη καὶ συρία. διορίζει δ' ὅπου μὲν ὁ ἱππέων πτολεμαΐς, πρὸς τ χώρας τέρμασι, καὶ κάρμηλος τὸ πάλαι μὲν γαλιλαίων, νῦν δ' τυρίων ὄρος. ὑπὲρ ᾧ πρόκειται κάμαλα πόλις ἱππέων, οὕτως ἀγορευομένη, ἀφ' τ τοὺς ὑφ' ἡρώδου & βασιλέως ἀπολυομένους ἱππεῖς ἐν αὐτῇ κατοικεῖν. ὅπου δ' μεσημβρίας, σαμαρεῖς τε καὶ σκυθόπολις μέχρι τ ἰορδάνου ῥείθρων. πρὸς ἑω δ' ἵππηνή τε, καὶ γαδαρὶς ἀπαντᾶσα, καὶ ἡ γαυλανῖτις αὐτη, καὶ τῆς ἀγρίππα βασιλείας οἱ ὅροι. τὰ δὲ πρὸς ἄρκτα δ' αὐτῆς τύρῳ τε καὶ τυρίων χώρᾳ περατοῦ. καὶ τ μὲν κάτω καλουμένης γαλιλαίας, ἀπὸ θεμιαθοῦ μέχρι χαβουλῶνος. ἐν ταῖς δὲ γαλιλαίς, πτολεμαΐς γειτόνων τὸ μῆκος ἐκτείνει. πλατύνεται δ' ἀπὸ τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης κώμης, ξαλὼθ καλουμένης, μέχρι βηρσαβέης, ἡ καὶ τ ἄνω γαλιλαίας εἰς εὖρος ἀρχὴ μέχρι βακὰ κώμης, αὕτη δ' τῶν τυρίων γῆ ὁρίζει. μηκύνεται δ' μέχρι μηρὼθ ἀπὸ θέλλα κώμης ἰορδάνου γείτονος. πλικαὶ δ' ἐστὶν τὸ μέγεθος, καὶ τ-

καὶ ποσὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀλλοφύλοις κεκυκλωμένην, πρὸς A tantisque gentibus alienigenis cinctæ, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt. nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi & omni tempore plurimi, neqve aut formido unqvam viros, aut eorum penuria regiones illas occupavit: qvoniam totæ optimæ ac fertiles sunt, omniumque generum arboribus consitæ, ut etiam minime agriculturæ studiosos ubertate sua provocent, deniqve excultæ sunt ab incolis totæ, nec pars ulla est earum otiosa: qvin & civitates ibi crebræ sunt, & ubique multitudo vicorum propter opulentiam populosa, ut qui sit minimus, supra qvindecim millia colonorum habeat: prorsus, ut etiam si qvis magnitudine minorem Galilæam dixerit, qvam trans fluvium regionem, viribus tamen eam prætulerit. hæc enim universa colitur, tota fructuum ferax: at illa qvæ trans flumen est, licet multo major sit, pleraqve tamen aspera atqve deserta est, & nutriendis fructibus mansvetis inhabilis. Peræa sane mollicies & ingenium fructuosum, campos habet cum variis arboribus consitos, tum maxime olivetis ac vineis & palmetis excultos. irrigatur autem abunde montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis, qvoties illi Sirio æstuante defecerint. Et longitudo qvidem ejus est à Machærunte in Pellam: latitudo vero à Philadelphia usque ad Jordanem. Et Pella quidem quam supra diximus, Septentrionalis ejus est tractus: occiduus vero Jordanis: meridianum autem Moabitis regio terminat, ab Oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itemq; Gerasis clauditur. Samarienſis autem regio, inter Judæam qvidem & Galilæam sita est: incipiens enim à vico in planicie posito, cui nomen est Ginæa, in Acrabatenam desinit toparchiam: sed natura nihil à Judæa discrepat. nam utræqve montosæ sunt & campestres, agrosqve colendo molles atque optimæ, necnon & arboribus plenæ: pomisque tam sylvestribus qvam mansuetis abundant, eo qvod natura sunt aridæ, imbriumque satis habent. dulces autem per eas supra modum aquæ sunt, boniqve graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: qvodqve maximum virtutis atqve opulentiæ specimen est, utraque viris referta est. Harum confinium est Anuath vicus, qvi etiam Borceos appellatur, Judææ limes à Septentrione. Meridiana vero pars ejus, si in longitudinem metiare, adjacenti vico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Jarda. Latitudo sane à Jordane flumine usqve ad Joppem explicatur. Media vero ejus est Hierosolyma: unde qvidam non sine ratione, umbilicum ejus terræ, eam urbem vocaverunt. Sed nec marinis quidem Judæa deliciis caret, ad Ptolemaidem usqve locis extenta maritimis. In undecim autem sortes divisa est: qvarum prima est tanquam regia Hierosolyma, præcæteris inter omnes accolas eminens, velut caput in corpore. aliis vero post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam Acrabata. ad hoc Tamna, & Lydda, itemqve Ammaus, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodium, & Hierichus: deinde Jamnia & Joppe finitimis præsunt,

πάσαν ἀεὶ πολέμου πεῖραν ἀντέχον, μάχιμοί τε γὰρ ἐκ νηπίων, καὶ πολλοὶ πάντοτε Γαλιλαῖοι, καὶ οὔτε δειλία ποτὲ τοὺς ἄνδρας, οὔτε λειπανδρία τὴν χώραν κατέσχεν. ἐπειδὴ πίων τε πᾶσα καὶ δένδρεσι παντοίοις κατάφυτος, ὡς ὑπὸ τῆς εὐπαθείας προσκαλέσασθαι, καὶ τὸν ἥκιστα γῆς φιλόπονον. προσοικεῖται γοῦν ὑπὸ τῶν οἰκητόρων πᾶσα, καὶ μέρος αὐτῆς οὐδὲν ἀργόν. ἀλλὰ καὶ πόλεις πυκναί, καὶ τὸ τῶν κωμῶν B πλῆθος, παντάχοῦ πολυάνθρωπον διὰ τὴν εὐθηνίαν, ὡς τὴν ἐλαχίστην ὑπὲρ πεντακισχιλίους ποιεῖσθαι τοὺς μυρίους ἔχειν οἰκήτορας. καθόλου γὰρ εἰ καὶ τῷ μεγέθει τῆς ἐλαττώσης τὴν περαίας τὴν γαλιλαίαν, προέλοιτο δ' ἂν τῇ δυνάμει. ἡ μὲν γὰρ ἐνεργὸς ὅλη, καὶ συνεχής ἐστι καρποφόρος. ἡ περαία δ', πολὺ μείζων, ἔρημος δὲ καὶ τραχεῖα τὸ πλέον, ποῖός τε καρπῶν ἡμέρων αὔξησιν ἀγριωτέρα. τήν μὲν μαλθακὸν ταύτης, καὶ τὸ πάμ- C φορον, καὶ τὰ πεδία δένδρεσι κατάφυτα ποικίλοις, τὸ πλεῖστον δ', εἰς ἐλαίαν τε καὶ ἄμπελον, καὶ φοινικῶνας ἥσκηται, διαρδομένη χειμάρροις τε τοῖς, ἀπὸ τῶν ὀρῶν, καὶ πηγαῖς ἀενναόις ἅλις, εἴ ποτε ἐκεῖνοι σφίσιν φθίνοιεν. μῆκος μὲν οὖν αὐτῆς ἀπὸ μαχαιροῦντος εἰς πέλλαν, εὖρος δ' ἀπὸ φιλαδελφείας μέχρις ἰορδάνου. καὶ πέλλη μὲν ἡ προειρήκαμεν, τὰ πρὸς ἄρκτον ὁρίζεται, τὰ πρὸς ἑαυτὴν δ' ἰορδάνης, μεσημβρι- D νὸν δ' αὖ πέρας, ἡ μωαβῖτις, καὶ πρὸς ἀνατολὴν, ἀραβία τε, καὶ σιμωνίτιδι. πρὸς δ', φιλαδελφίνη, καὶ γεράροις ἀπότμησιν. ἡ δ' σαμαρεῖτις χώρα, μέση μὲν τῆς ἰουδαίας ἐστὶ, καὶ τῆς γαλιλαίας. ἀρχομένη γὰρ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης γιναίας ὄνομα κώμης, ἀπολήγει τῆς ἀκροβατηνῶν τοπαρχίας. φύσιν δ' τῆς ἰουδαίας κατ' οὐδὲν διαφορᾶ. ἄμφω τε γὰρ ὀ- ρειναὶ καὶ πεδιάδες, εἴς τε γεωργίαν μαλθακαὶ, καὶ πολύφοροι, καταδένδροί τε, καὶ ὀπώρας ὁρεινῆς καὶ ἡμέ- E ρου μέσης. προσάρδεσθαι γοῦν οὐδαμοῦ μὲν φύσει δαψιλὲς, ὕοντας δ' τὸ πλεῖον. γλυκὺ δ' νᾶμα πᾶν διαφέρουσ ἐν αὐταῖς, καὶ διὰ πλῆθος πᾶς ἀγαθὸς, τὰ κτήνη πλεῖον, ἢ παρ' ἄλλοις γαλακτοφόρα. μέγιστον γὲ μὲν τεκμήριον ἀρετῆς καὶ εὐθηνίας, τὸ πλήθυειν ἀνδρῶν ἑκατέραν. μεθορίζουσι δ' αὐτῶν ἡ ἀνωτάτω βορκέως προσαγορευομένη κώμη, πέρας αὐτὴ τ' ἰουδαίας, τὸ πρὸς βορέαν. τὰ νότια δ' αὐτῆς ὅπη μὴκος μετρου- F μένης ἐρίζει, προσκυροῦσι τῆς ἀράβων ὅροις, κώμῃ καλοῦσιν αὐτόθι ἰαρδὰν οἱ τῇδε ἰουδαῖοι. εὖρος γε μὲν ἀπὸ ἰορδάνου ποταμοῦ μέχρις ἰόππης ἀναπέπταται. μεσαιτάτη δ' αὐτ' πόλις, τὰ ἱεροσόλυμα κεῖται· παρό καί τινες οὐκ ἀσκόπως ὀμφαλὸν τὸ ἄστυ τῆς χώρας ἐκάλεσαν. ἀφῆρται δ' οὐδὲ τῶν ἐν θαλάσσῃ τερπνῶν ἡ ἰουδαία, τοῖς ὡραλίοις καταστένουσα μέχρι πτολεμαΐδος. μερίζεται δ' εἰς ἕνδεκα κληρουχίας, ὧν ἀρχὴ μὲν ὡς βασίλειον τὰ ἱεροσόλυμα, περανί- G χουσα τῆς μεσαίου πόσης, ὥσπερ ἡ κεφαλὴ σώματος, αἱ λοιπαὶ δ' μετ' αὐτὰ διῄρηνται τὰς τοπαρχίας. γόφνα δεύτερα, καὶ μετ' αὐτὴν ἀκραβατηνή, θαμνὰ πρὸς ταύτας, καὶ λυδδὰ, καὶ ἀμμαοῦς, καὶ πέλλη, καὶ ἰδουμαία, καὶ ἐγγαδδὰ, καὶ ἡρῴδειον, καὶ ἱερι- χοῦς, μεθ' ἃ ἰάμνια, καὶ ἰόππη τῶν μεσαίων ἀφηγεῖται,

& præter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanæa, & Trachonitis: qvæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem vero terra incipiens, à monte Libano & fontibus Jordanis, usqve ad Tiberiadi proximum lacum. latitudine panditur. à vico autem, qvi appellatur Arphas, ad Juliada oppidum longitudine tendit: & habitatur ab incolis Judæis Syrisqve permixtis.

CAP. III.

De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorũ disciplina militari.

DE Judæa qvidem, & qvibus esset cincta regionibus, qvam maxime potui breviter exposui. Qvod autem Vespasianus miserat auxilium Sepphoritis, hoc est, eqvites mille, sexqve millia peditum, Placido eos regente tribuno, castris in magno campo positis bifariam dividuntur. Et pedites qvidem in civitate ipsius tuendæ causa, eqvitatus vero in castris degebat. utrinqve autem assidue prodeundo, & circa eam regionem loca omnia incursando, magnis incommodis Josephum ejusqve socios, qvamvis quietos, afficiebant. & præterea civitates extrinsecus deprædabantur: civiumqve conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Josephus tamen adversus civitatem impetum fecit, sperans eam posse capere: qvam ipse, anteqvam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, ut Romanis quoqve esset invicta. unde etiam spe frustratus est, cum nec vi nec suasu Sephoritas in suas partes pertrahere potuisset: magisqve in Judæa bellum accendit Romanis indigne ferentibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus qvicquid rerum in his reperissent: qvi tamen cum mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad servitium capiebant: ignis vero & sanguis Galilæam totam repleverat, nec qvisqvam expers ejus acerbitatis, aut cladis erat. unam salutis spem fugientes habebant in civitatibus, qvas murorum ambitu Josephus communierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaja citius qvam per hyemem sperabatur, manum militum cujus causa missus fuerat suscepit: contentoqve usus itinere, mature ad Ptolemaidem pervenit. Cumqve ibi patrem suum reperisset, duabus qvas secum habebat legionibus (erant autem nobilissimæ qvinta & decima) junxit etiam quam ille adduxit qvintamdecimam. Eas autem seqvebantur decẽ & octo cohortes: qvibus accessere ex Cæsarea qvinq; cum una ala eqvitum, & alæ qvinqve Syrorum eqvitum. Decem autem cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris vero tredecim sexcenti pedites, & centeni viceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia peditum, & sagittarios eqvites mille præbuerunt: cum Arabiæ qvoqvè Rex Malchus præter quinque millia peditum, equites mille misisset, qvorum pars major erant sagittarii: ut tota manus computata cum regiis, sexaginta millia circiter peditum equitumqve colligeret, præter calones: qvi plurimi sequebantur, & mediationi bellicæ assueti nihil à pugnacissimis aberant: qvod tempore qvidem pacis dominorum exercitationibus interessent, belli autem pericula cum ipsis experirentur, & neq; peritia, neq; viribus a qvoquam nisi a dominis vincerentur

A κἀπὶ ταύτης, ἥτε Γαμαλαϊτικὴ, καὶ Γαυλανῖτις, Βαταναία τε καὶ Τραχωνῖτις, αἳ δ' ἀρξίπασα βασιλέως εἰσὶ μοῖραι, ἐρχομένη δ' ἀπὸ Λιβάνου ὄρους καὶ τῶν Ἰορδάνου πηγῶν ἡ χώρα, μέχρι τῆς Τιβεριάδος λίμνης διήκει. ἀπὸ δ' Ἄκμης καλουμένης Ἀρφάδος, μέχρις Ἰουλιάδος ἐκτείνεται τὸ μῆκος. οἰκοῦσι δ' αὐτὴν μιγάδες Ἰουδαῖοί τε καὶ Σύροι. τὰ μὲν δὴ ἐπὶ τῆς Ἰουδαίων τε καὶ τῶν περιὲξ χώρας, ὡς ἐνῆν μάλιστα σωτήριος

B ἀπηγγέλκαμεν. ἡ δὲ τοῦ βεβασιλευκότος πεμφθεῖσα σπουδαστὴς βοήθεια, χίλιοι μὲν ἱππεῖς, ἑξακισχίλιοι δὲ πεζοὶ, τελεσίδου χιλιαρχοῦντος αὐτῶν ἐν τῷ μεταξὺ πεδίῳ στρατοπεδευσάμενοι διαιροῦνται. καὶ τὸ μὲν πεζὸν ἐν τῇ πόλει πρὸς φυλακὴν αὐτῆς. τὸ δ' ἱππικὸν ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς αὐλίζεται. προϊόντες δ' ἑκατέρωθεν συνεχῶς, καὶ τὰ περιὲξ τῆς χώρας καταστρέφοντες,

C μεγάλα πρὸς τὸν ἰώσηπον σκάνδαλα παρεμένετο, πρός τε τὴν πόλιν ἔξωθεν ληϊζόμενοι, καὶ προϊόντες ἔσωθεν διαρρήσσοντες ἀνακόπτοντες. ὥρμησε γάρ μήν ὁ ἰώσηπος ἐπὶ τὴν πόλιν, αἱρήσειν ἐλπίσας ἣν αὐτὸς πρὶν ἐπιστῆναι τειχίσαι ἐπεχείρησεν, ὡς καὶ Ῥωμαίοις δυσάλωτον εἶναι. διὸ καὶ τῆς ἐλπίδος ἀφήμαρτε, τοῦτο βιαζόμενος, καὶ ὁ μετὰ ταῦτα σεπφωρίτης, ἀδενέστερος ὑφειμένος παρεῖξεν μᾶλλον τὸν πόλεμον ἐπὶ τὴν χώραν, καὶ οὔτε

D νύκτωρ, οὔτε μεθ' ἡμέραν ὀργὴ τ' ἐπιοῦσα οἱ ῥωμαῖοι διέλιπον, δηοῦντες αὐτῶν τὰ πεδία, καὶ διαρπάζοντες τὰ ἐπὶ τῆς χώρας κτήματα, κτείνοντες μὲν ἀεὶ τὸ μάχιμον, ἀνδραποδιζόμενοι δὲ τοὺς ἀδενεστέρους. πυρὶ δὲ ἡ γαλιλαία, καὶ αἵματι πεπλήσθη πᾶσα, πάντος τε ἡ συμφορᾶς ἀδενὲς ἀπεῖρατο. μία δὲ καταφυγὴ διωκομένοις αἱ ὑπὸ τοῦ ἰωσήπου τειχισθεῖσαι πόλεις ἦσαν.

Κεφ. ε.

E Ὁ δὲ τίτος περαιωθεὶς ἀπὸ τῆς ἀχαΐας εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν, ὠκύτερον ἢ κατὰ χειμῶνος ὥραν, περαλαμβάνει μὲν ἐφ' ἣν ἔσχε τὸ δύναμιν. συμπονῶν δ' ἐρχόμενος πορείᾳ, ἅμα τάχους εἰς πτολεμαΐδα ἀφίκνεῖται, κἀκεῖ καταλαβὼν τὸν πατέρα δυσὶ τῆς ἅμα αὐτῷ στρατιᾶς, λεγιῶσι δ' αἱ τὰ ἕβδομα καὶ τὸ πέμπτον καὶ τὸ δέκατον, ζεύγνυσι τὸ ἀχθὲν ὑπ' αὐτοῦ πεντεκαιδέκατον. τούτοις εἵποντο ὀκτωκαίδεκα σπείραι. προσετέθειντο δ' καὶ ἀπὸ καισαρείας πέντε, καὶ ἱππέων ἴλη μία. πέντε δ' ἐστρατεύοντο σπείραι τῶν ἀπὸ συρίας ἱππέων. τῶν δ' αὐτοκρατορικῶν αἱ δέκα μὲν εἶχον, ἀνὰ χιλίους πεζούς. αἱ λοιπαὶ δ' τρισκαίδεκα, ἀνὰ ἑξακοσίους μὲν πεζοὺς, ἱππεῖς δ' ἑκατὸν ἕκαστον συνεῖχον. καὶ τῶν βασιλέων συμμαχικὸν, ἀντίοχος μὲν καὶ ἀγρίππας καὶ σόαιμος ἐπαγόμενοι ἀνὰ δισχιλίους πεζοὺς τοξότας, καὶ χιλίους ἱππεῖς. ὁ δ' ἀραβάρχου μάλχος, χιλίους πεμψάντος ἱππεῖς σὺν πεζοῖς πεντακισχιλίοις, ὧν τὸ πλῆθος τοξόται, ὡς πᾶσαν διώσαιμεν συνεξαριθμουμένων

F τῶν βασιλικῶν ἱππέων τε καὶ πεζῶν, ὡς ἐν ἀφθονίᾳ μυριάδας δέκα συνῆγον. οἱ παμπληθεῖς μὲν ἦσαν, ἅμα δ' συνασκησιν πολεμικὴν, οὐκ ἂν ἀποπεσοῦσι δ' μαχίμου, καὶ μὴν εἰρήνῃ ἐν ταῖς μελέταις τῶν ἀεὶ στρατῶν ἀεὶ στρεφόμενοι, συγκινδυνεύοντες δ' ἐν πολέμοις, ὡς μήτε ἐμπειρίας μήτ' ἀλκῆς τινος, πλὴν τῶν ἀεὶ στρατῶν ἐλαττοῦσθαι.

Κατ

ΚΕΦ. ε.

Καὶ τέτω μὲν ἔνι θαυμάσαι τις ἂν ῥωμαίων τὸ φρόνημα, καταφρονοῦντων ἑαυτῶν τὸ οἰκεῖον, οὐ μόνον εἰς τὰς τοῦ βίου διακονίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πολέμους χρήσιμον. εἰ δέ τις αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἄλλην τῶν στρατιᾶς συντάξιν ἀπίδοι, γνώσεται καὶ τὴν τοσήνδε ἡγεμονίαν αὐτοὺς ἀρετῆς κτῆμα ἔχοντας, οὐ δῶρον τύχης. οὐ γὰρ αὐτοῖς ἀρχὴ τῶν ὅπλων ὁ πόλεμος, οὐδὲ διὰ μόνας τὰς χρείας τὼ χεῖρε κινοῦσιν, ἐν εἰρήνῃ πεφυκότες, ἀλλ' ὥσπερ συμπεφυκότες τοῖς ὅπλοις, οὐδέποτε τῆς ἀσκήσεως λαμβάνουσιν ἐκεχειρίαν, οὐδὲ ἀναμένουσι τοὺς καιρούς. αἱ μελέται δ' αὐτοῖς, οὐδὲν τῆς κατὰ ἀλήθειαν διαφέρουσιν, ἀλλ' ἑκάστου καθ' ἡμέραν στρατιώτης, πάσῃ προθυμίᾳ καθάπερ ἐν πολέμῳ γυμνάζεται. διὸ καὶ φρόνιμα τὰς μάχας διαφέρουσιν. οὔτε γὰρ ἀταξία διασκίδνησιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐν ἕδρᾳ συντάξεως, οὔτε δέος ἐξίστησιν, οὔτε δαπανᾷ πόνος ἔπειται τὸ κρατεῖν ἀεὶ τῶν οὐχ ὁμοίων βεβαίων. καὶ σὺν ἂν ἁμάρτοι τις εἰπὼν, τὰς μὲν μελέτας αὐτῶν χωρὶς αἵματος φαντάζεις. τὰς φαντάξεις δ', μετ' αἵματος μελέτας. οὐδὲ γὰρ ἐξ ἀπροόμου διάλωτοι πολέμιοι. ὅπου δ' ἂν ἐμβάλωσιν εἰς ἐχθρῶν γῆν, οὐ πρὶν ἀπόνητοι μάχης, ἢ τειχίσωσι στρατόπεδον. τὸ δ' οὐκ εἰκῇ ὂν, οὐδ' ἀνώμαλον ἐγείρουσιν. οὐδὲ πάντες, ἢ ἀτάκτως διαλαβόντες. ἀλλ' εἰ μὲν ἀνώμαλος ὢν τύχοι χῶρος, ἐξομαλίζεται. διαμετροῦνται δ' παρεμβολὴ τετράγωνος αὐτοῖς. καὶ τεκτόνων πλῆθος ἕπεται, πάντα πρὸς δόμησιν ἐργαλεῖα. καὶ τὸ μὲν ἔνδον, εἰς σκηνὰς διαλαμβάνουσιν, ἔξωθεν δ' ὁ κύκλος, τείχους ἔψιν ἐπέχει, πύργοις ἐξ ἴσου διαστήματος κεκοσμημένῳ. ἔπειτα δὲ τῶν μηχανῶν, τούς τε ὀξυβελεῖς, καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλα, καὶ πᾶν ἀφετήριον ὄργανον τιθέασιν, ἅπαντα πρὸς τὰς βολὰς ἕτοιμα. πύλας δ' εὐοικοδομοῦσι τέσσαρες, καθ' ἕκαστον δὲ πλευρὸν κλίμα, πρός τε εἰσόδους τῶν ἐπιζυγίων διαιρεῖς, καὶ πρὸς ἐκδρομὰς αὐτῶν εἰ καταιτήσοιεν, εὐλατεῖαι. ἐμπεπλοῦσι δὲ διαλήτου ἔσω τὸ στρατόπεδον, καὶ μέσας μὲν τὰς τῶν ἡγεμόνων σκηνὰς τίθενται· μεσοῦσι δὲ τούτων, τὸ στρατήγιον ναῷ φαντάζον. ὥσπερ δ' ἐν ὀχεδίῳ πόλις καὶ ἀγορά τις ἀποδείκνυται, καὶ χειροτέχνας χωρίον, θῶκοί τε λοχαγοῖς, καὶ ταξιάρχοις, ὅπου δικάζοιεν εἴ τινες διαφέροιντο. τειχίζεται δὲ περίβολος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα διαστοιχίαις, εὐλήθη καὶ διαιρήσεσι τῶν πανοικιστῶν. εἰ δ' ἐπέχοι, καὶ τάφρος ἔξωθεν περιβάλλεται, βάθος τετραπήχυς, καὶ εὖρος ἴσον. φραξάμενοι δ', εὐολίζονται καὶ συντάξεις ἑκάστοι μετ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου. πάντα δ' αὐτοῖς καὶ τὰ ἄλλα, μετ' εὐταξίας ἀνύεται καὶ εὐφαλείας, ξυλικά καὶ διαστησμοὶ εἰ δέοιντο, καὶ ὕδρεια, καὶ συντάξεις ἑκάστοις. οὔτε γὰρ δεῖπνον ἢ ἄριστον ὁπότε θελήσειαν αὐτοῖς οὐκ ἔστιν ἑκάστῳ. πᾶσι δ' ὁμοῦ. τούς τε ὕπνους αὐτοῖς, καὶ τὰς φυλακὰς, καὶ τὰς ἐξεγέρσεις, σάλπιγγες σημαίνουσιν, οὐδὲ ἔστιν ὅτι γίνεται δίχα φαντάσματος. ἕως δὲ τὸν ἕω, τὸ στρατιωτικὸν μὲν, ἅπαν τοὺς ἑκατοντάρχας ἕκαστοι, πρὸς δὲ τοὺς χιλιάρχους αὖτοι συνίασιν ἀσπασόμενοι, μεθ' ὧν πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῶν ὅλων, οἱ ταξίαρχοι πάντες. ὁ δ' αὐτοῖς τότε ἐξ ἔθους

A qua quidem in re nimis admirandam quis exiſtimaverit Romanorum providentiam. ita ſervos inſtituentium, ut non ſolum vitæ miniſterio, ſed belli etiam neceſſitatibus utiles ſint. Qvod ſi quis eorum aliam qvoque reſpexerit militiæ diſciplinam, profecto cognoſcet tantum eos imperium non fortunæ munere, ſed propria virtute quæſiſſe. Armis enim uti non in bello incipiunt, neqve ſolum, ſi neceſſe ſit, manus movent, cum B in pacis otio ceſſaverint: ſed armis veluti naturа cohærentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tempora præſtolantur. Meditationes autem eorum nihil à vera contentione diſcrepant: ſed in dies ſingulos militum quisq; omnibus armis, tanquam in procinctu poſitus, exercetur: qvo etiam facillime prælia tolerant. Neque enim ordo neglectus eos à conſueta diſpoſi- C tione diſpergit, neque metus ſtupefacit, neqve laſſitudo exhaurit. Unde ſeqvitur, ut ſemper ſuperent, qvos non itidem confirmatos invenerint. Nec erraverit ſi quis eorum meditationes conflictus eſſe dixerit ſine ſanguine, contraque prælia meditationes cum ſanguine. Nam ne repentino quidem hoſtium incurſu opprimi poſſunt: ſed qvocunque in hoſtilem terram irruperint, D non niſi permunitis caſtris prælio decernunt, quæ quidem non levi opere, nec iniqvo loco erigunt, nec inordinatè deſcribunt: ſed ſi quidem inæquale ſolum fuerit, complanatur: qvatuor vero angulis horum dimenſio deſignatur. Nam fabrorum multitudo, & ferramentorum copia quæ uſus extructionis poſtulat, ſequitur exercitum. Et interior quidem pars caſtrorum tabernaculis diſtribuitur, ambitus autem E eorum extrinſecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari ſpatio diſpoſitis: quarum intervalla catapultis atqve baliſtis, & aliis machinis ſaxa intorquentibus, omnibusque inſtrumentis miſſilium complent, ut cuncta ſcilicet jaculorum genera in promptu ſint. portas autem qvatuor ædificant, tam jumentis aditu faciles, qvam ipſis, ſi quid urgeat, intro currentibus la- F tas. Intus autem caſtra vici ſpatiis interpoſitis dirimunt, mediaqve rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium divum templo ſimillimum: prorſus ut quaſi repentina quædam civitas exiſtat: forum qvoque & opificum ſtationes: & ſedes militum primatibus, ordinumque principibus, ubi ſi qva ſit inter alios ambiguitas, judicent. Ipſe vero ambitus, & omnia qvæ in eo ſunt, multitudine ſimul & ſcientia, fabricantium opinione citius communitur. qvi ſi G res urgeat, foſſa extrinſecus cingitur, depreſſa cubitis qvatuor, pariqve ſpatio lata. Armis autem ſepti, per contubernia cum decore atque otio in tentoriis agunt: omniaqve ab his ordinate etiam alia cauteque per contubernia expediuntur: veluti ſi ligno aqvave opus ſit, aut frumento: nec enim cœna vel prandium cum voluerit, in poteſtate cujusqve eſt; ſimul autem omnibus ſomnus eſt, excubias & vigilandi tempora buccinæ ſignificant, neq; eſt omnino quicquam qvod ſine edicto geratur. Mane autem milites quidem ad centuriones, illi vero ad tribunos conveniunt ſalutatum: cum quibus ad ſummum omnium ducem univerſi ordinum principes. Ille autem his

ſignum aliaqve dat ex more præcepta proferenda ſubjectis: quibus etiam in acie circumaguntur qvo opus eſt, ac univerſi pariter incurrunt itemque ſeſe recipiunt. Cum autem caſtris egrediendum eſt, tuba indicium facit: nemoqve otioſus eſt. ſed vel ſolo nutu moniti, tabernacula tollunt, omniaque ad profectionem inſtruunt. deinde iterum tuba ut ſint parati ſignificat. Illi autem cum mulos & jumenta ſarcinis onerave-B rint, velut in curuli certamine ſignum expectant. Caſtra vero incendunt: eo quòd ſibi alia munire facile ſit, & ne qvando hoſtibus eadem uſui ſint. Et tamen tertio qvoqve tubæ ſigno indicant, ut exeatur: urgendo aliqva ex cauſa morantes, ne quis ordinem deſerat. Dexterqve duci præco aſtans, ſi ad bellum parati ſunt, voce patria ter percontatur. illiqve toties alacri & magna voce C paratos eſſe ſe reſpondent, interrogantemque præveniunt: & Martio quodam ſpiritu repleti cum clamore dextras erigunt. Deinde otioſe & cum omni decore progredientes ambulant, ſuum quiſque ordinem velut in bello cuſtodiens: pedites quidem thoracibus & galeis ſepti, & utroqve latere gladiis accincti. lævus autem gladius multo eſt longior, cum dexter menſuram palmæ non excedat. qui vero ducem ſtipant le-D ✓ ti pedites, ſcuta & lanceas geſtant: cætera manus haſtas & clypeos longos, ferramque & corbem & ſarculum & ſecurim, necnon & habenam & falcem & catenam, triduique viaticum, ut parum interſit inter onuſta jumenta & pedites. Equitibus autem ad dexteram gladius eſt longior, & contus in manu, transverſusque ad eqvi latus clypeus, ternaqve in pharetra vel E amplius dependent lata cuſpide jacula, nihil ab haſtis magnitudine differentia. Caſſides vero & thoracas peditibus habent ſimiles: nulloqve armorum genere ab eqvitum aliis diſcrepant lecti, qui circum ducem verſantur. Agmina autem ſemper cui ſorte id obtigerit, antecedit. Talia quidem ſunt Romanorum itinera & manſiones, itemque armorum varietas. Nihil vero nec in F prælis inconſultum aut ſubitum agunt: ſed omnia ſemper ſeqvuntur facta ſententiam: opusqve adhibetur ante decretis. Unde aut minime peccant: aut ſi peccaverint, facilis eſt erati correctio. Fortunæ autem ſucceſſibus meliores conſiliorum etiam ſi aliter ſucceſſerit, arbitrantur eventus: quaſi bonum quidem fortuitum ad rem inconſulte gerendam illiciat: qvæ vero ante cogitata fuerint, etiam ſi adverſus caſus exceperit, bene jam meditatos exhibeant ad cavendum ne idem rurſus eveniat: & bonorum quidem fortuitorum non is autor ſit cui contigerint, triſtium vero quæ præter ſententiam acciderint, ſaltem recte conſulta videantur eſſe ſolatium. Armorum quidem exercitatione comparant, ut non modo corpora, ſed animi qvoqve militum fortiores ſint. Major autem illis eſt ex timore diligentia. namqve leges apud eos non deſertionis ſolum, verumetiam minimæ negligentiæ ſunt capitales: duceſqve magis quam ipſæ leges

A σημεῖον, καὶ τὰ ἄλλα παραγγέλματα δίδωσι πρὸς φέρη εἰς τοὺς ὑποπεπτωκότας. ὁ δὴ καὶ ἐπὶ τάξεως πρᾶττοντες, ἐπιστρέφονται ταχέως, ἵνα εἰδῶσι καὶ πρὸς τὰς ἐφόδους αὐτοῖς, καὶ πρὸς τὰς ἀναλήψεις ὑποχωροῦσιν αὖθρόοι. ἔξεισιν δ' ὅταν τρανπέδου δέον ὑποσημήνῃ μόνῃ ἡ σάλπιγξ, ἠρεμεῖ δ' οὐδείς, ἀλλὰ ἅμα νεύματι πάντες μόνῃ σκευὰς ἀναιροῦσιν. πάντα δ' ἐξαρτύονται πρὸς τὴν ἔξοδον, καὶ πάλιν αἱ σάλπιγγες ὑποσημαίνουσι παρεσκευάσθαι. εἰ δ' ἐν ταχεῖ τοῖς τε ὄρεσιν, καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἐπιτηδείοις τὴν παρασκευὴν, ἐς ὅσον ὥστε ἐφ' ὑσπληγγος ἑξορμᾶν ἕτοιμοι. ὑποσημήνασι δὲ ἤδη τὴν παρεμβολὴν, ὡς αὐτοῖς μόνῃ ῥᾴδιον σκηνὰς πάλιν ταχίσασθαι, μὴ γένοιτο δ' ἐκεῖνο ποτὲ τοῖς πολεμίοις χρήσιμον. καὶ τρίτον δ' ὅμως αἱ σάλπιγγες σημαίνουσι τὴν ἔξοδον, ἐπιπαρέρχουσαι τοὺς διά τινα βραδύνοντας, ὡς μή τις ὑπολειφθείη τάξεως. ὑπηκόῳ δὲ ἰοῖς τοῦ πολεμάρχου φωνῆς, εἰ πρὸς πόλεμον ἕτοιμοι τῇ πατρίῳ γλώσσῃ, τρὶς ἀναπυνθάνεται, κἀκεῖνοι ποταπάκις ἀντιβοῶσι, μέγα τι καὶ θυμοῦμενοι, ἐπιμοι λέγοντες, φθάνουσί τε τὸν ἐπερωτῶντα, καὶ πιθανῆσι πάθματι ὑποπιμπλάμενοι, τῇ βοῇ συνεξαίρουσι τὰς δεξιάς. ἑστῶτα δὲ πρόσω, εὐθύνουσι τὴν ἰχῆ, καὶ μὴ κόσμου πάντες, ὥσπερ ἐν πολέμῳ τὴν ἰδίαν τάξιν ἕκαστος φυλάττων. οἱ μὲν πεζοὶ, θωρᾳξί τε πεφραγμένοι, καὶ κράνεσι, καὶ μαχαιροφορήσαντες ἀμφοτερωθεν. μακρότερον δ' αὐτῶν τὸ λαιὸν ξίφος πάλλω, τὸ δὲ δεξιὸν, σπιθαμῆς οὐ πλέον ἔχῃ μῆκος. φέρουσι δ' οἱ μὲν πρὸς τὸν στρατηγὸν ἐπιλέκτους πέλτας, λόγχας καὶ σαυνία. ὁ δ' λοιπὸς φάλαγξ, ξυστόν τι καὶ θυρεὸν ἀπτημένη, πρὸς οἷς πέλεκυν καὶ κόφινον ἅμα τε καὶ πέλεκυν. πρὸς δ' ἱμάντα καὶ δρέπανον, καὶ ἅλυσιν, ἡμερῶν τε τριῶν ἐφόδιον, ὡς ὀλίγον δεῖσθαι τῶν ἀχθοφορουμένων ὀρέων, τὸν πεζόν. πρὸς δ' ἱππεῦσι μάχαιρα μὲν ἐκ δεξιοῦ μακρὰ, καὶ κοντὸς ἐπτήχεις ἐν χειρὶ, θυρεὸς δ' ὡμῷ πάλθεν ἵππου πάλαγι, καὶ δ' γαρυτὸν παρήρτηνται τρεῖς ἢ πλείους ἄκοντες, πάλτοις μὲν αἰχμαῖς, οὐκ ἀποδέοντες δ' δοράτων μέγεθος. κράνη δ' καὶ θώρακες ὁμοίως τοῖς πεζοῖς ἅπασιν. οὐδενὶ δ' ὁπλῳ διαλλάττουσιν, οἱ περὶ τὸν στρατηγὸν ἐπίλεκτοι, τῶν ἐν ταῖς ἴλαις ἱππέων. κλήρῳ δ' τῶν τάγμάτων αἰεὶ τὸ λαχὸν ἡγεῖται. τοιαῦτα μὲν ἑωμαίων πορεῖαί τε καὶ καταλύσεις, πρὸς δ' ὅπλων διαφοραί. οὐδεὶ δ' ἀπροβούλευτον ἐν ταῖς μάχαις, οὐδὲ αὐτοσχέδιον. ἀλλὰ γνώμη μόνῃ αἰεὶ πάντες ἔργου πρόκεινται, τοῖς δοχθεῖσι δ' ἕπεται τὰ ἔργα. παρὸ καὶ σφάλλονται μὲν ἥκιστα, καὶ διορθοῦσι δ' ῥᾳδίως ἀναλαμβάνουσι τὰ σφάλματα. ἡνίκα τε τῶν ἀπὸ τύχης ἐπιτάγματων, ἀμείνους τὰς ἐπὶ τοῖς προβουλευθεῖσι διαφορὰς πίπτουσι, ὡς μόνῃ αὐτομάτου καλοῦ δελεάζοντος καὶ εἰς ἀπρομηθίαν, τῆς σκέψεως δ' κἂν ἀτυχήσῃ ποτὲ, πρὸς τὸ μὴ πάνυ καλῶς ἐχούσης μελέτῃ. καὶ τῶν μὲν αὐτομάτων ἀγαθῶν τὸν λαβόντα αἴτιον εἶναι. τῶν δ' ἀπὸ γνώμης προεπόντων σκυθρωπῶν, ἀθυμοῦσιν τὸν προσκοντα βεβουλευκότα. ἀθροσκάζεσι μὲν οὖν ἐν μελέτῃ τῶν ὅπλων, οὐ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς ἀλκίμους. προσπαιτοῦσι δ' καὶ τὸ φόβου. ὅπου γὰρ νόμοι παρ' αὐτοῖς, οὐ λειποταξίου μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥᾳθυμίας ὀλίγης θανατικοί. οὕτω στρατηροὶ τῶν νόμων φόβε-

φοβερώτεροι. τοῖς γὰρ πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τιμῆς, δύ- A terribiles: namq; bonos honorando redimunt ne
ντες τὸ δοκεῖν ὠμοὶ πρὸς τοὺς κολαζομένους. τοσοῦτον ἡ αὐτῶν τὸ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας πειθήνιον, ὡς ἔντε εὐρυθμίᾳ κόσμον εἶναι, καὶ ὅπλοις ὡραταξέως ἐν σῶμα τὸν ὅλον στρατιάν. οὕτως αὐτῶν σωφρεῖς μὲν αἱ τάξεις, ὀξύφοροι δέ εἰσιν αἱ πρειαγωγαί, ὀξεῖαι ἢ ἀκοαὶ μὲν πρὸς παραγγέλμασιν, ὄψεις ἢ σημείοις, ἔργοις ἢ χέρες. ὅθεν δρᾶσαι μὲν ἀεὶ ταχεῖς, βραδύτατοι ἢ παθεῖν εἰσὶν, ὐδὲ ἔστιν ὅπου συρράντες ἢ πλήθους ἡττήθησαν, ἢ στρατηγημάτων, ἢ δυσχωρίας, ἀλλ' ἐδὲ τύχης. καὶ γὰρ ταύτης αὐτοῖς τὸ κρατεῖν βεβαιότερον. οἷς οὖν βουλὴ μὲν ἀρχὴ πράξεως, ἔπεται ἢ τοῖς βεβουλευμένοις στρατὸς οὕτω δραστήριος, τί θαυμαστὸν εἰ πρὸς ἕω μὲν ἀνέτειλε Φράτης, ὠκεανὸς ἢ πρὸς ἑσπέραν, μεσημβρινὸν ἢ λιβυὴς τὸ πόστατον, καὶ πρὸς ἄρκτον ἵστησι καὶ ῥῆξιν τῆς ἡγεμονίας ὅροι; δεόντως γὰρ ἄνθρωποι ἐπὶ τελείωμα τῶν κτησαμένων ἔλασσον. ταῦτα μὲν ἂν διεξῆλθον ὑρωμαίων ἐπαινέσαι προαιρούμενος τοσοῦτον, ὅσον εἰς τὸ ὠφελῆσαι τῶν κεχειρωμένων, καὶ εἰς ἀπειροκαλίαν τῶν νεωτερίζοντων. εἴη δ' ἂν τοῖς ἀγνοοῦσι τῶν φιλοκαλουμένων, καὶ πρὸς ἐμπειρίας ἡ ἀγωγὴ τῆς ῥωμαίων στρατιᾶς. ἐπανειμι ἢ, ὅθεν ὑπὸ ταῦτα ἐξέβην.

Κεφ. ζ.

Οὐεσπασιανὸς μὲν ἅμα τῷ παιδὶ Τίτῳ Ἀλεξανδρείαν πέμπει ἐν πτολεμαΐδι, συνέπαυσε τὰς δυνάμεις. ὁ δὲ τὴν γαλιλαίαν κατατρέχων πλάκιδος, ἐπεὶ πολὺ μὲν πλῆθος ἀνῃρήκει τῶν καταλαμβανομένων. τότε δὲ καὶ τὸ ἀθρόον ἑτερον γαλιλαίων καὶ τὰς ψυχὰς ἐναπεκάμνον. ὁρῶν δὲ τὸ μάχιμον ἀεὶ συνεφεύγον εἰς τὰς ὑπὸ ἰωσήπου τειχισθείσας πόλεις, ὥρμησεν ὅπως τὴν ὀχυρωτάτην αὐτῶν ἰωτάπατα, οἰόμενος ἐξ ἐφόδου μὲν αἱρήσειν ῥᾳδίως, μέγα δὲ κλέος ἑαυτῷ παρὰ τοῖς ἡγεμόσι, καὶ κείνοις ὄφελος εἰς τὰ λοιπὰ παρέξειν. προεχωρήσειν γὰρ οὐκ ἔτι εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τῆς καρτερωτάτης οἰχομένης. πολύ γε μέντοι διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ὑπόνοια γὰρ αὐτὸν οἱ ἰωτατηνοὶ προσεδόκων, πρὸ τῆς πόλεως ἐκδέχονται, καὶ τοῖς ῥωμαίοις παῤῥαγμῖται ἀδοκήτοις, πολλοὶ καὶ πρὸς μαχίμοις ἑτοιμοι, προθυμοί τε ὡς ἂν ὑπὲρ κινδυνεύοντες πατρίδος καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, τρέπονται ταχέως. καὶ πολλοὺς μὲν πατρώσκουσι τῶν ῥωμαίων, ἑπτὰ δὲ ἀναιροῦσι, λάθρα τὸ μὴ ἅπαντον αὐτῶν τὸν ὑπερχώρησιν γνόντας, καὶ τοὺς πολεμίους ὑπολαβόντας πεφραγμένων πάντοθεν τῶν σωμάτων, τούς τε ἰσθμοὺς παῤῥῶθεν βάλλειν τολεῖν, ἢ ἐμπολεκεσθαι θαῤῥεῖν γυμνήτας ὁπλίτας. ἔπεσον δὲ καὶ τῶν ἰουδαίων τρεῖς ἄνδρες, καὶ ἐτρώθησαν ὀλίγοι. ὁ πλάκιδος μὲν ἂν τῆς ὑπὸ τὸν πολιν ὁρμῆς ἀπανώτερος ἐμεθεὶς φόβῳ.

Κεφ. η.

Οὐεσπασιανὸς δὲ ὠρμημένον αὐτὸς ἐμβάλλειν εἰς τὴν γαλιλαίαν, ἐξελαύνῃ τ' πτολεμαΐδος, διατάξας τὴν στρατιὰν ὁδοῦσιν, καθὰ ῥωμαίοις ἔθος. τοὺς μὲν γε ψιλοὺς τῶν ὑπηκόων καὶ τοξότας προαγὼν ἐκέλευσεν, ὡς προσκοπεῖν τὰς ἐξαπιναίους τῶν πολεμίων ὑπάδρομὰς, καὶ διερευνᾶν τὰς ὑποπτίας καὶ λοχαίας δυναμένας ὕλας. οἷς ἕπετο καὶ ῥωμαίων ὁπλιτικὴ μοῖρα, πεζοί τε καὶ ἱππεῖς. τούτοις ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας ἠκολούθουν δέκα, τὸν τι αὐτῶν σκεῦος, B

in coercendis noxiis videantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent, ut & in pace ornamento sint, & in acie corpus unum totius conspiciatur exercitus. sic eorum copulati sunt ordines, ita circumduci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculisqve ad signa, & ad opera manibus: unde facere qvidem semper strenui sunt, pati vero tardissimi. nec est ubi præliantes aut multitudinem hostium, aut consilia sensere ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortunæ qvidē succubuere. nam in ea certiorem putant esse victoriam. Qvorum igitur actus à consiliis incipiunt, consultaqve adeo strenuus exeqvitur exercitus, qvid mirum si Euphrates ab Oriente, & Oceanus ab Occidente, itemqve à meridiano tractu Africæ fertilissima regio, & à Septentrione Rhenus atqve Danubius sunt imperii limites, cum minorem esse possidentibus possessionem rectè qvis dixerit? Hæc ergo profecutus sum, non tam proposito laudandi Romanos, qvam solatio devictorum, & ut novarum rerum cupidos deterrerem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanæ instituta militiæ nescientibus: redeo tamen unde digressus sum.

CAP. IV.

VEspasianus quidem una cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum. At vero Galilæam pervaserat Placidus, ubi maximam eorum qvos comprehendisset multitudinem, interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbellior turba, animisque deficiens: pugnacissimos autem ut vidit semper in civitates confugere, quas Josephus communierat, in Jotapatam, quæ omnium tutissima erat, impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facillimè captum iri, magnamque & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqva maturius explicanda, quasi metu cessuris aliis civitatibus, si qvæ validissima esset, occupatam vidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Jotapateni enim, cum ejus impetum præsensissent, prope civitatem advenientem excipiunt: congressique cum Romanis ex improviso plurimi & ad pugnam parati necnon & alacres (quippe ut pro salute patriæ, item conjugum liberorumque dimicantes) in fugam eos vertunt, multosque sauciant, septem solum interfectis: quia neque inordinate pugna decesserant, septisque undique corporibus leviter fuerant vulnerati: cum Judæi qvoque magis eminus jaculari, quam manus conserere inermes cum armatis confiderent. ex ipsis autem Judæis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

Impetus Placidi contra Jotapatam.

CAP. V.

VEspasianus vero ipse Galilæam cupiens invadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueverunt. Auxiliatores enim qui levius armati essent, itemqve sagittarios præire jussit, ad repentinos incursus hostium cohibendos, & ut suspectas atq; opportunas insidiis sylvas scrutarentur. Hos sequebatur Romani peditatus equitatusqve pars: post qvos è singulis centuriis deni armaturam suam ferentes,

Galilæa à Vespasiano invaditur.

mensarafqve castrorum. Post hos stratores viarum ibant, qvi aggeris maligna corrigerent, ac aspera complanarent, sylvasqve obstantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itemqve subjectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causa multos cum his eqvites ordinavit. post qvos ipse veniebat, lectos pedites eqvitesqve, necnon & lancearios secum ducens, equitumqve præterea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & viginti equites deputatos habebat. hos seqvebantur, qvi expugnandis civitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde rectores, itemqve præfecti cohortibus tribuni, stipati lectis militibus. & post hos circum Aqvilam signa asia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præest, qvod & universarum avium regnum habeat, & sit validissima. Itaq; illam & principatus insigne putant, & omen victoriæ, qvoscunqve bello petierint. Sacras vero signorum effigies seqvebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinem senis digesta militibus. hisqve adhærebat ex more quidam centurio disciplinæ atqve ordinis custos. Servi autem singularum legionum cuncti cum peditibus erant, mulis aliisqve jumentis vehentes militum sarcinas. Postremum agmen, in qvo erat mercenaria multitudo, cogebant armati pedites, eqvitumque non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ pervenit: ibiqve positis castris, qvamvis promptos ad bellum milites continebat, una & ostendendo exercitum, qvo hostes metu percelleret, spatiumque indulgendo pœnitudinis, si qvis ante prælium voluntatem mutaret: nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaqve multos quidem rebelliones fugere vel solus fecit ducis aspectus: metum vero universis incussit. Josephi enim socii, qvi non longe à Sepphori castra posuerant, ubi bellum appropinquare cognoverunt, & jam jamqve Romanos prælio secum congressuros, non modo ante pugnam, sed antequam hostes omnino conspicerent, fuga disjecti sunt. cum paucis autem relictus Josephus, ubi animadvertit neqve se ad excipiendos hostes sufficientem manum habere, & Judæorum animos concidisse: ac, si fides his haberetur, plerosqve libenter ad hostes defectum ire: jam tum qvidem bello omni abstinebat: qvam longissime autem periculis abesse decrevit: abductisque qui secum remanserant, in Tiberiada confugit.

καὶ τὰ μέτρα τ παρεμβολῆς φέροντες. καὶ μετ' αὐτὸν ὁδοποιοί, τὰ τε σκολιὰ τ λεωφορ καὶ δυσβ ὑνδ ἐχθαμαλῶν τὰ δύσβατα, καὶ τὰς ἐμποδίους ὕλας περικόπτειν, ὡς μὴ ταλαιπωροῖτο δυσπορούμ τὸ στράτευμα. κατόπιν δ τούτων, τάς τε ἰδίας, καὶ τὰς τῶν ὑπ' αὐτὸ ἡγεμόνων ἔπαγεν ἀποσκευὰς, καὶ συχνοὺς ὅπλ τούτοις πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἁπλοΐων. μεθ' οὓς αὐτὸς ἐζήλωνε, τούς τε ὁπλέκτους τῶν πεζῶν, καὶ ἱππέων, καὶ τοὺς λογχοφόρους ἔχων. εἵπετο δ αὐτῷ τὸ ἴδιον δ τάγματος ἱππικὸν, ἴδιοι δ ἑκάστου τάγματος εἴκοσι πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἱππεῖς. τελευταῖοι δ ἠκολούθουν οἱ τὰς ἑλεπόλεις φέροντες ὀρεῖς. καὶ τὰ λοιπὰ μηχανήματα, μετὰ τούτους, ἡγεμόνες τε καὶ στρατηγῶν ἔπαρχοι σὺν χιλιάρχοις, ὁπλέκτους ἔχοντες σφᾶς σωματοφύλακας, πρὸ τῆς σημαίας προῆγεν τὸν ἀετὸν, ὃς πάντες ἀρχαιρωμαίοις τάγμασι, βασιλεύς τε οἰωνῶν ἁπάντων, καὶ ἀλκιμώτατος ὤν. ὁθὴν καὶ τῆς ἡγεμονίας τεκμήριον αὐτοῖς, καὶ κλήδων ἐφ' οἷς ἂν ἴωσι δ κρατήσειν δοκεῖ. τοῖς ἱεροῖς δ ἠκολούθουν οἱ σαλπιγκταὶ, καὶ κατόπιν αὐτῶν ἡ φάλαγξ τὸ τετράγωνον ἐξ ὁλοτύπου. τούτοις παρῄνεσε τοῖς ἑκατοντάρχαις δ ἕνους τὸν πάντων ὁπλισκοπούμενον. τὸ δ οἰκετικὸν ἑκάστου τάγματος ἅπαν τοῖς πεζοῖς εἵπετο, τὰς ἀποσκευὰς τῶν στρατιωτῶν ὅπλ τοῖς ὀρεῦσι καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἄγοντες. κατόπιν δ πάντων τῶν τάγματων, ὁ μίσθιος ὄχλος, οἷς οὐδεμία πρὸς ἀσφάλειαν ἠκολούθουν πεζοί τε, καὶ ἱππεῖς καὶ τῶν ἱππέων πολλοί. οὗτος ἐδεύσας εὐεπαρσιανὲς μὴ τῆς δυνάμεως πρὸς τοὺς ὅρους ἀφικνεῖτο τ Γαλιλαίας, ἔνθα καταστρατοπεδευόμενος, ὡρμημένους εἰς πόλεμον τοὺς στρατιώτας κατεῖχεν. ὑποδεικνύμενός τε τ στρατιὰν εἰς καταπλῆξιν τοῖς πολεμίοις, καὶ μετανοίας δίδους καιρὸν, εἰ πρὸ μάχης μεταβάλλοιντο. ἅμα δ καὶ πρὸς πολιορκίαν τῶν ἐρυμάτων ἐξηρτύετο.

CAP. VI.

Gadaræ expugnatio.

VEspasianus autem Gadarensium civitatem aggressus, primo impetu capit, qvod eam pugnaci multitudine vacuam reperisset. Deinde hinc transgressus interius, cunctos puberes interfecit, cum Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoveret. Incendit autem non solum civitatem, sed etiam omnes circum vicos, & oppidula qvædam penitus desolata, nonnulla qvorum habitatores ipse cepisset. Josephus autem, qvam tutionis causa obtinerat civitatem, ipse metu replevit. Nam Tiberienses nunqvam eum, nisi de omni bello desperasset,

ΚεΦ. θ.

ΜΕτάνοιαν μὲν ἐν τῇ ἀποστάσει ἔφθης ὁ στρατηγὸς πολλοῖς ἐνειργάσατο, κατάπληξιν δ πᾶσιν. οἱ γὰρ ὡεὶ τ ἰωσηπον ἐστρατοπεδάκοτες, οὐκ ἄποθεν τ σεπφώρεως ὡδὶ πόλιν μὲν καλὴν καλλιμμένην, ἐσεὶ πλησιάζοντα τ πόλεμον ἠκουσαν, ἔσον τε ἤσαν τοὺς ῥωμαίους συμμίξοντας σφίσιν, ἐ μόνον ὡς μάχην ἀλλὰ καὶ πρὶν ἰδεῖν τοὺς ἐχθροὺς, ᾠχοντο φυγῇ. καταλείπε δ ὁ ἰωσηπος μετ' ὀλίγων, καὶ καθ' ὅσον οὐτε δέχεσθ τοὺς πολεμίους δυνατὴν ἔχ δύναμιν, καὶ πεπλωκότα τὰ φρονήματα τῶν ἰουδαίων, ἀσμένως τ ἂν εἰ πιστεύοιντο χωρεῖν οἱ πλείους ὅπλ ἀποδὰς, εὐθὺς μὲν ἤδη ὡεὶ πάντες ἐ πολέμ. τότε δ ὡς περίφοβα τὰ χωρία ἐθαυμάζετο τῶν κινδύνων ἐκρέμνυ. ἀναλαβὼν δ τοὺς συμμείναντας εἰς τιβεριάδα κατέφθ. ἡσυχασάντος δ τῇ πόλ τῶν χαλεπῶν ἐπελθὼν, αἱρεῖ τε κ πρώτην ἔφοδον αὐτὴν, μαχίμου πλήθους ἔρημον καταλαβὼν, καὶ προελθὼν ἔσω, πάντας ἠβηδὸν ἀναιρεῖ, μηδεμιᾶς τ ῥωμαίων ἡλικίας ἔλεον ποιουμένων, μίσος τε πρὸς τὸ ἔθν, καὶ μνήμην τῆς κ τὸν κέρσιν αὐτῶν ὠμότητος, ἐμπιπράσι δ οὐ μόνον αὐτὴν τὴν πόλιν, ἀλλὰ καὶ τὰς περιέχ κώμας πάσας τε καὶ πολίχνας, ἃς μὲν παντελῶς ἐκλελειμμένας, ἐστὶ δ ἃς αὐτὸς ἐξαναδραμὼν διέφθειρε.

ΚεΦ. ι.

Ο δ ἰώσηπος μὲν πρὸς ἀσφάλειαν εἵλετο πόλιν, αὐτὸς ἐνέπλησε δέους καταφυγών. οἱ δ ἀπὸ τ τιβεριάδος, οὐκ ἂν εἰ μὴ πρὸς ἅπαν ἀπηγνώκ τ πόλεμον, τραπη-

πραπῆναί πᾶσι αὐτὸ ὤοντο. καὶ ἐξ ὧν γε, ὁ δι' ἡμαρτάνον αὐτὸς τ' γνώμης. εὖ οἶδα μὲν γὰρ οἷ βέλτιστα τὰ Ἰουδαίων τέλους, καὶ μίαν αὐτῶν ἡδέως σωτηρίαν ἂ μεταβάλλοντο. αὐτὸς ἦ καὶ ὡς συγγνωσθήσεσθαι τοῖς ῥωμαίοις παρὰ δοκῶν, ὅμως τεθνάναι μᾶλλον ἑλέτο πολλάκις, ἢ καὶ παραδοὺς τ' πατρίδα, καὶ τ' ἐμπεπιστευθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίαν ὑβρίσας δυτυχεῖν περ' οἷς πολεμήσων ἐπέμφθη. χράφειν ἂν τοῖς ἐπὶ τῶν ἱεροσολύμων διέγνω μὴ ἀκριβείας τὰ πράγματα, ὡς μήτε δι' μᾶλλον ἐξάρας τὴν πολεμίων ἰσχὺν, αὐθις εἰς δειλίαν κακίζοιτο, μήτε ἐνδεέστερον ἀπαγγείλας, κἂν μετανοήσαντας ἴσως θαρσύνειεν ἵνα τὶ ἢ ἀπονδὰς αἰρεύμενοι, ταχέως ἀντιχράψωσιν, ἢ πολεμεῖν ἐγνωκότες, ἀξιόμαχον ποιῆς ῥωμαίους πέμψωσιν αὐτῷ δύναμιν. ὁ μὲν οὖν ταῦτα δηλείλας, πέμπει ἀγὰ τάχος δι' ἱεροσολύμων τοὺς τὰ χράμματα κομίζοντας. οὐεσπασιανὸς ἦ ὥρμηται ἐξαιρεῖν τὰ ἰωτάπατα, πέπυστο γὰρ εἰς αὐτὴν πολίσους τῶν πολεμίων συμπεφυγέναι, καὶ ἄλλως ἁρμοτήριον ἰσχυρὸν οὖσαν αὐτῶν, πέμπει πεζούς τε καὶ ἱππεῖς τοὺς ποιησομαλιοῦντας τὴν ὁδὸν, ὀρεινὴν ὑπάρχουσαν, καὶ πετρώδη, δύσβατόν τε καὶ πεζοῖς, ἱππεῦσι ἦ ἀμήχανον. οἱ μὲν οὖν πρόσαρσιν ἡμέρας ἐξειργάσαντο, καὶ πλατεῖαν ἤνοιξαν τῇ στρατιᾷ λεωφόρον. τῇ πέμπτῃ ἦ ὁ ἰώσηπος, αὐτὴ ἦ ἐκ τιβεριάδος ἀναστὰς μιλίους εἴκοσι καὶ πέντε. φθάνει παρελθὼν εἰς τὴν ἰωτάπατα ἐκ τ' τιβεριάδος, καὶ πεπλωκότα τοῖς ἰουδαίοις ἀνίησι τὰ φρονήματα.

Κεφ. ια.

Οὐεσπασιανῷ δέ τις ἀγγελίζει τὴν μετάβασιν ἀνδρὸς αὐτομόλου, καὶ κατηπειγὲν ἐπὶ τὴν πόλιν, ὡς μετ' ἐκείνης αἱρήσων πᾶσαν ἰουδαίαν, εἰ λάβοι τ' ἰώσηπον ὑποχείριον. ὁ ἦ ἁρπάσας ὥσπερ μέγιστον ἐυτύχημα τὴν ἀγγελίαν, καὶ πρόνοιᾳ θεῖ τὸν σωτικώτατον εἶναι δοκοῦντα τῶν πολεμίων, οἰόμενος εἰς αὐχμέτον εἰρκτὴν παρελθεῖν, ἐξ ἧς οὐ χιλίοις ἱππεῦσι πέμπει χιλιάδων, καὶ δεκαδάρχαις ἐδύτιον, ἄνδρα τῶν ἐπισήμων κατὰ χεῖρα καὶ σώμασιν, προκαταλαβεῖν κελεύσας τὴν πόλιν, ὡς μὴ λάθοι ἀφεδρὰς ὁ ἰώσηπος. αὐτὸς ἦ μιᾷ ἡμέρᾳ ἀναλαβὼν πᾶσαν τὴν δύναμιν ἐπέστο, καὶ μέχρι δείλης ὀδεύσας, πρὸς τὴν ἰωτάπατα ἀφικνεῖται. ἀναλαβὼν ἦ τὴν στρατιὰν εἰς τὸ προσέρκτιον αὐτῆς μέρος, πρός τινι λόφῳ στρατοπεδεύεται, διέχοντι σταδίους ἑπτὰ τῆς πόλεως, περιάμφιος ὡς μάλιστα τοῖς πολεμίοις δυσιώπητος εἶναι πρὸς ἐκβολήν, ἢ καὶ ὥδαξ ἥμα τοσαύτῃ τοὺς ἰουδαίους κατέχειν, ὡς μηδένα δ' τείχους τολμῆσαι προσελθεῖν. ἑωμαῖοι δ' ἄδυς μὲν ἀπωκνησαν προσβαλεῖν, δι' ὅλης ὠδίνοντες ἡμέρας. διαλῆ ἦ τῇ φάλαγγι κυκλοῦσθαι τὴν πόλιν, ἐκ τρίτου, ἔξωθεν προϊοῦσι τὴν ἵππον, πάσας ὑποφράσσοντες αὐτοῖς τὰς ἐξόδους. τοῦτό γε ἐν ὑποψίᾳ σωτηρίας, παρώξυνε τοὺς ἰουδαίους πρὸς τόλμαν. οὐδὲν γὰρ ἀνάγκης ἐν πολέμῳ μαχιμώτερον. γνώμῃσι ἦ μεθ' ἡμέραν προσβολῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἰουδαῖοι κατὰ χώραν μένοντες, ἀντεῖχον ἀνδρικῶς τῶν ῥωμαίων ἐξεστρατοπεδευκότες πρὸ τ' τείχους. ὡς δὲ οὐεσπασιανὸς, τούτοις μὲν τοὺς τοξότας καὶ σφενδονήτας, καὶ πᾶν τὸ τῶν ἐκβολῶν πλῆθος ἐπέστησας, ἐκέλευσε βάλλειν, αὐτὸς ἦ μὲν τῶν πεζῶν

A in fugam verſum iri credebant: neque in hoc eos voluntatis ejus fallebat opinio. Videbat enim res Judæorum quorſum evaderent: unamque illos viam ſalutis habere, ſi propoſitum mutaviſſent. Ipſe vero, quamvis adhuc ſibi ſperaret a Romanis veniam tribuendam, mori tamen ſæpe maluiſſet, quam prodita patria, cum dedecore adminiſtrationis ſibi creditæ, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat miſſus. Decrevit igitur Hieroſolymam primatibus, quemadmodum ſeſe res haberent, cum fide perſcribere: ne vel minus extollendo vires hoſtium, timiditatis mox argueretur: vel minus aliquid nunciando, fortaſſe cœpti etiam pœnitentes ad ferociam revocaret, utque ſi fœdus eis placeret, cito reſcriberent: aut ſi bellandum eſſet, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epiſtola ſcripta, mature mittit qui Hieroſolymam literas ferret.

CAP. VII.

VEſpaſianus autem Jotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hoſtium refugiſſe cognoverat, & præterea validiſſimum hoc eorum eſſe receptaculum (præmittit pedites cum equitibus qui montanum iter coæquarent, ſaxis aſperum, ac peditibus quoque difficile, omnino vero equitibus invium. Et hi quidem quatriduo fecere quod juſſum eſt, latamque aperuêre exercitui viam. Quinto autem die, qui menſis Maji vigeſimus & primus erat, prior Joſephus in Jotapatam ex Tiberiade venit, abjectoſque Judæorum ſpiritus erigit. Cum vero tranſitum ejus Veſpaſiano quidam transfuga nunciaſſet, utque mox civitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Judæam capere poſſet, ſi Joſephum ſubjugaſſet: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei providentia factum ratus, ut qui hoſtium prudentiſſimus videretur, ultro ſe etiam in cuſtodiam traderet voluntariam: ſtatim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, unaque decadarcham Ebutium, tam manu quam prudentia virum inſignem, circumvallare civitatem juſſit, ne clam inde Joſephus elaberetur. Poſtero autem die cuncta manu comitatus ipſe conſequitur, & poſt meridiem uſque acto itinere, ad Jotapatam pervenit: adductoque in Septentrionalem ejus partem exercitu, in quodam tumulo caſtra ponit, diſtante ab oppido ſtadiis ſeptem. Conſulto autem quam maxime conſpici ab hoſtibus affectabat, ut viſu attoniti turbarentur. quod etiam factum eſt: eoſque tantus continuo ſtupor invaſit, ut muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, civitatem ſtatim aggredi piguit: ob eam cauſam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinſecus agmen equitum poſuere, omnes Judæis exitus obſtruentes. Sed ea res illos in ſalutis deſperatione audaciores effecit. quippe in bello nihil eſt neceſſitate pugnacius. Itaque poſtridie impetu in muros facto, Judæi primo quidem locis ſuis manentes, Romanis caſtra ante muros habentibus reſiſtebant, poſtea vero quam Veſpaſianus & ſagittarios & funditores, omnemq; jaculatorum multitudinem adhibitã, miſſilibus in eos permiſit uti: atq; ipſe cum peditibus

Jotapatæ obſidio.

in adversum collem, unde murus expugnabilis erat, niti cœpit: tunc civitati metuens Josephus, & cum eo cuncta Judæorum prosiluit multitudo: omnesque in Romanos pariter irruentes, procul a muris eos deterruere, multa manu simul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quam faciebant. nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cum tota die pugnatum fuisset, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis sauciatis, tredecim interfecti sunt: Judæorum autem cum sexcenti essent vulnerati, septem & decem cecidere. Nihilòque minus, Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt, multoque fortius restiterunt: ex eo scilicet fiduciam nacti, quod eos pridie præter spē sustinuerant. sed eos qvoq; pugnaciores experti sunt, quod eorum iracundiam pudor incenderat, vinci credentium, nisi cito vicissent. Itaq; per dies quinq; Romanis minime ab aggressione cessantibus, etiam Jotapatenorum excursus agebantur, murique fortius oppugnabantur. Et neque Judæi vires hostium formidabant, neque Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Jotapata paulominus tota rupes est, ex aliis quidem partibus undique vallibus immensis præceps, ut earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aspectus ante deficiat. Ab una vero tantum Boreæ parte adiri potest, ubi per transversum latus desinentis montis ædificata est: quod quidem ipsum muro civitatis Josephus fuerat amplexus, quo inaccessa essent hostibus superiora cacumina. Aliis vero circum montibus tecta, prius quam in eam perveniretur, a nullo poterat conspici: Jotapata quidem sic erat communita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certandum putans, & cum audacia Judæorum, incipere obsidionem acriter statuit: advocatisque rectoribus sibi subditis, de aggressu deliberabat. Cumque aggerem fieri placuisset, qua parte murus facilis erat accessu, totum ad comparandam materiam misit exercitum: oppidoq; propinquis montibus excisis, magnaque vi lignorum & lapidum comparata, cratibusq; ad evitanda jacula desuper missa per vallos dispositis, his protecti aggerem construebant. nulla autem noxa vel minima telorum erat, quæ de muro jacerentur. His autem alii terram ex propinquis tumulis eruentes, sine intermissione suppeditabant: cunctisque trifariam distributis, nullus erat otiosus. At Judæi super eorum tegmina saxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere, quæ licet minime penetrarent: magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missilium circumpositis (erant autem omnes centum sexaginta) in eos qui super murum astarent, jussit tela contendi: simulq; ex catapultis lanceæ percurrebant, saxaq; tormentis ingentia mittebantur, ignisq; & sagittarum frequentissima multitudo, quæ non solum murū, sed etiam totum intra jactū earū spatiū Judæis inaccessum fecere:

Εἰς τὸ προσάντες ἀνώφελ καὶ ὃ τύχους ἦν βάλητο, δήσους ἰώσηπος τῇ τῇ πόλ προσπόδα, καὶ συὺ αὐτῷ πᾶν τὸ τ ἰουδαίων πλῆθος. συμπεσόντες ὖ τοῖς ῥωμαίοις ἀθρόοι, ὃ μὲν τύχους ἀνέσειλαν αὐτοὺς, πολλὰ δὲ ἐπεδεικνυτο χειρῶν ἔργα καὶ τόλμης, οὐκ ἐλάσσω γε μὴν ὧν εἶδον αὐτίπασχον. ὅσον γὸ αὐτοὺς ἡ τ σωτηρίας ἀπόγνωσις, τοσοῦτον τοὺς ῥωμαίους αἰδὼς παρεῖχεν. ὃ τοὺς μὲν ἐμπειρία μ ἀλκῆς, τοὺς ὖ θράσος ὠπλιζε πρὸ θυμῷ κρατηγουμένους. ἑπταπεξάμενοι δὲ δι ὅλης ἡμέρας, νυκτὶ ἀφῆλθον ὖ, τρεῖσκαίδεκα μὲν ἀνελόντες ἄνδρας. αὐτῶν οἱ ἕπεσον μὲν δέκα ὃ ἑπτὰ, τραυματίαι δὲ ἑξήκοντα ἑξακόσιοι. τῇ ὖ ὑστεραίᾳ πάλιν προσβάλλουσι τοῖς ῥωμαίοις ἀπροσδοκήτως, ὃ πολὺ καρτερώτερον ἀντιπαρεσκευάσατο. θαῤῥαλεώτεροι μὲν γὰρ ὃ πρὸς λόγον ἀπῆραν τῇ προτέρᾳ ῥώμῃ χρώμενοι, χρώμενοι ὖ ὃ τοῖς ῥωμαίοις μαχιμώτεροι. ὑπὸ γὸ αἰδοῦς εἰς ὀργὴν ἐκαίοντο, τὸ μὴ ταχέως νικᾶν, ἥτταν ἡγούμενοι. καὶ μέχρι πέμπτης ἡμέρας, προσβολαὶ μὲν ἐγίνοντο τ ῥωμαίων ἀθλίως ἐκπεπτωκότων, σκῶμμα ὖ τῶν ἰωταπατηνῶν, τοιχομαχίαι καρτεραί. καὶ οὔτε ἰουδαίοις τ τῶν πολεμίων ἰσχὺν κατωρθώθη, ὅτι ῥωμαίοις πρὸς τ τόλμαν δυσύλωτον ἀπέκαμνον.

Κεφ. ιβ.

Ἔστι ὖ ἰωταπάτη πόλις ὀλίγου πᾶσι κρημνοῖς, ὃ μὲν τ ἄλλων μερῶν πάντῃ φάραγξι ἀπείροις δοτότμοις, ὡς τ κατιδεῖν πειρωμένοις τὰς ὄψεις προεξαναθεῖν ὃ βάθους, ὅπου βορέᾳ ὖ προσπίπτουσα μόνον, καθ ὃ λήγοντι τῇ ὄρει πόλις, γλῶ προσκῆται. ἔστι δ ὁ ἰώσηπος ἐμπεριλήφει τείχεσι τὴν πόλιν, ὡς ἀκατάληπτον εἶναι πολεμίοις τ ὑπερ αὐτ ἀκρώρειαν. κυκλόθι. ὖ ἄλλοις ὄρεσι καλυπτομένη, πᾶν εἰσαφίκοιτό τις αὐτὴν, παντελῶς ἀόρατος ἦν. ἔχει μὴν ἄκρως ὀχυρότητος ἰωταπάτη. ἐκπεπασμένος ὖ τῇ φύσει ὃ χωμάτων, ὃ τ τόλμαν τ ἰουδαίων ἀντιφιλονεικῶν, ἐγὼ καρτερῶς ἄπειρος τ πολιορκίας, καὶ προσκαλεσάμενος αὐτὸν ἡγεμόνας, ἐβουλεύετο περὶ τ προσβολῆς. δόξαν δὲ χώσαι τὸ ἀπρόσιτον ὃ τείχους, ὅπῃ συγκομιδὴν ὕλης σκέπασμα πᾶν τὸ στρατόπεδον. ὃ κατιδὼν τῶν περὶ τ πόλιν ὀρῶν, σπανιωδίαν ὖ ἅμα τῆς ξύλοις ἀπείρου χερμάδος, οἱ μὲν πρὸς ἀλεξῆσιν τῶν ὑπερθεν ἀφιεμένων βελῶν, γέῤῥα πλατείναντες ὑπὲρ χαρακωμάτων ἔχουσι ὑπ αὐτοῖς, οὐδὲν ἡ μικρὰ βλαπτόμενοι τοῖς κατ ὃ τείχους βολαῖς. οἱ δὲ τοῦ πλησίον ὄχθους ἀναστῶντες, γλῶ αὐτοῖς ἀθλίως προσέφερον, ὃ τειχῆ διηρημένων, ἀργὸς ἦν οὐδείς. οἱ δὲ ἰουδαῖοι πέτρας τε μεγάλας κατ τῶν τειχῶν τῆς σκεπάσμασιν αὐτῶν ἐπῆφιεσαν, καὶ πᾶν εἶδος βελῶν. ἦν ὖ καὶ μὴ διϊκνουμένων, πολὺς ὢν ὁ ψόφος καὶ φόβερος, ἐμπόδιον τοῖς ἐργαζομένοις. ἀνασπασάντες ὖ ἐκ κύκλῳ πᾶς ἀφετηρίους μηχανὰς θήσησας, τὰ πάντα δὲ ἦν ἑκατὸν ἑξήκοντα ὄργανα, βάλλειν ἐκέλευσε τοῖς κατ ὃ τείχους. ὁμοῦ ὖ οἵτε κατάπελτ πᾶς λόγχας ἀνεῤῥοίζουν. ὃ παλαντιαῖοι λίθοι μέγεθος ἐκ τ πετροβόλων ἐβάλλοντο, πῦρ τε ὃ πλῆθος ἀθρόων εἰσῶν ἀπαυρούμενον τὸ τεῖχ ἀνεπίβατον τοῖς ἰουδαίοις ἐποίησεν. ἀλλὰ καὶ τ ὄντες, ὅσος ἐφικνεῖτο χώρας. καὶ γὸ

(erant autem omnes centum sexaginta) in eos qui super murum astarent, jussit tela contendi: simulq; ex catapultis lanceæ percurrebant, saxaq; tormentis ingentia mittebantur, ignisq; & sagittarum frequentissima multitudo, quæ non solum murū, sed etiam totum intra jactū earū spatiū Judæis inaccessum fecere:

καὶ γὰρ τῶν τοξοτῶν τὸ πλῆθος ἀκοντιστή τε, καὶ σφενδονῆται πάντες, ἅμα τοῖς μηχανήμασιν ἐβαλλον. οἱ μὲν ἐργόμενοι τὸ καθ' ὑπερθεν ἀμυνῆς ἠρέμουν. ἐκτεῖχοντες γὰρ ληστρικώτερον καὶ λόχους, ἐπειδὴ τὰ τῶν ἐργαζομένων τὰς σκέπας, καὶ τοὺς γυμνοὺς ἔπαιον, καὶ καθὸ παρείκοιεν σκῆνοι, διεῤῥήσσουν τὸ χῶμα, καὶ τὰ χαρακώματα σὺν τοῖς ζεύγεσιν ἐνεπίπρασαν, μέχρι σωθεὶς ἐπαστασπανὲς τὸ διαίρεσιν τῶν ἔργων αἰτίαν εἶναι τὸ βλάβης, τὰ γὰρ διαστήματα τοῖς ἰουδαίοις ἐς- B βολῆς παρεῖχε τόπον, ἐνοῦ τὰς σκέπας. καὶ σωαφθείσης ἅμα αὐτοῖς τῆς δυνάμεως, ἀνείρχθησαν αἱ τῶν ἰουδαίων ῥᾳδιουργίαι.

ΚΕΦ. ιγ.

ΕΓειρομένου δὲ τὸ χώματος ἤδη, καὶ τῆς ἐπάλξεσιν ὄσον ὅπω πλησιάζοντες, δεινὸν ἰώσηπος νομίσας εἰ μηδὲν ἀντιμηχανήσαιτο τῇ πόλει σωτήριον, συναθροίζει τέκτονας, καὶ τὸ τεῖχος ἐκέλευσεν ὑψοῦν. C τῶν δὲ ἀδύνατον εἶναι φαμένων οἰκοδομεῖν ποσὶ τοῖς βέλεσι βαλλομένους, σκέπην αὐτοῖς ἐπινοεῖ τοιάνδε. δορυφάκτους πήξας κελεύσας, ἐμπιτάσαι τὰ βύρσαις νεοδόροις βοῶν, ὡς ἂν δέχοιντο μὲν τοὺς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθους κολπούμεναι, ἐξολισθαίνοι δὲ ἀπ' αὐτῶν τὰ λοιπὰ βέλη, καὶ τὸ πῦρ ὑπὸ τὸ ἰκμαδος ἐκλύοιτο, πεφανίσησι τῶν τεκτόνων, ἐπ' οἷς ἀσφαλῶς ἐργαζόμενοι, δι' ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς τὸ τεῖχος ἤγειραν, εἰς D εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος. καὶ συχνοὺς μὲν πύργους ἐνῳκοδόμησαν αὐτῷ, καρτεράν τε ἔπαλξιν ἐφηρμόσαντο, τοῦτο τοῖς ῥωμαίοις ἐντὸς ἤδη τῆς πόλεως οἰομένοις εἶναι, πολλὴν ἐπέσπεν ἀθυμίαν. καὶ πρός τε τὴν ἀπόνοιαν ἰώσηπου, καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἔργων τῆς πόλεως, κατεπλάγησαν. οὐεσπασιανὸς δὲ, καὶ πρὸς τὸ πανοῦργον τοῦ στρατηγήματος, καὶ πρὸς τὰς τόλμας, παρωξύνετο τῷ ἰωσήπῳ. πάλαι γὰρ ἀναθαρσήσαντες ἐπὶ τῷ τεῖ- E χισμῷ, τοῖς ῥωμαίοις ἐπεξέτεον, καὶ καθ' ἡμέραν ἐγίνοντο συμπλοκαὶ, καὶ λόχους, ἐπίνοιά τε ληστρικὴ πᾶσα, καὶ τῶν προσπιπτόντων ἁρπαγαὶ, καὶ τῶν ἄλλων ἔργων πυρπολήσεις, ἕως οὐεσπασιανὸς ἀναπαύσας τὸ στρατὸν μάχης, διέγνω προσκαθεζόμενος ἀπανέι τῶν ἐπιτηδείων αἱρεῖν τὴν πόλιν. ἡ γὰρ ἀναγκαζομένους ἐπορία τῶν ἀναγκαίων ἱκετεύειν αὐτὸν, ἢ μέχρι παντὸς ἐπιθυμοῦντας διαφθαρῆσεσθαι λιμῷ. πολύ τε ῥᾴδιον αὐτοῖς ἐξίσου χρήσεσθαι κατὰ τὴν μάχην, εἰ διαλιπὼν αὖθις σκεπτευχωμένοις ἐπίπεσοι. φρουρεῖν δὲ πάσας αὐτῶν σκέλουσε τὰς ἐξόδους. τοῖς δὲ σίτου μὲν τὸ πλῆθος ἔνδον, καὶ τῶν ἄλλων, πολὺ ἁπάντων. ἐνδεια δὲ ὕδατος. ὡς ἂν πηγῆς μὲν οὐκ οὔσης τῇ πόλει, τῇ ὁμβρίῳ διαρκουμένων τῶν ἐν αὐτῇ. ἀπάνιον δὲ ἔσται τὸ κλίμα θέρους ὕετος. καὶ τῷ τοῦτο τὸ ὥραν πολιορκουμένων, ἀθυμία δεινὴ πρὸς τὸ δίψους ἐπίνοιαν λύ. ἤχαλκόν τε ὡς ἤδη ἐπιλελοιπὸς καθάπαν ὕδατος. ὁ γὰρ ἰώσηπος τὸ τε πόλιν G ὁρῶν τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων εὖ πορον, καὶ τὰ φρονήματα θυμούμενα τῶν ἀνδρῶν, βουλόμενος τοῖς ῥωμαίοις παρ' ἐλπίδα ἐκτεῖναι τὸ πολιορκίαν, μέτρῳ τὸ ποτὸν αὐτοῖς διένεμε. οἱ δὲ τὸ παμβέβαιον χαλεπώτερον ἐνδείας ὑπελάμβανον, καὶ τὸ μὴ αὐτεξούσιον αὐτῶν πολέον σκύνει τὸ ἔρεξιν, καὶ καθάπερ εἰς ἔσχατον ἤδη δίψους προήκοντες ἀπέκαμνον. διακείμενοι δὲ οὕτως

A Arabum enim ſagittariorum manus, & jaculatores, itemque funditores & omnes machinæ tela jaciebant. Neqve tamen his Judæi prohibiti, ne deſuper propugnarent, quieti erant: ſed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina operantium detrahebant, nudatosque feriebant: & ubi illi ceſſiſſent, aggerem diſſipabant, vallorumqve munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Veſpaſianus cognito, hujus damni cauſam ex diſtributione operum contigiſſe, qvod interjecta ſpacia Judæis locum aggrediendi præberent, aduna vit tegmina: conjunctisque pariter viribus obreptiones hoſtium præpeditæ ſunt. Erecto autem propemodum aggere, pauloqve minus æqvato propugnaculis, indignum eſſe ratus Joſephus, nihil contra moliri, qvod oppido ſaluti foret, convocat fabros, murumqve altius jubet extolli. Cumqve illi tam multis obſtantibus jaculis minimè ædificare poſſe affirmarent, hanc eis defenſionem excogitavit. Sudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcepit, qvæ emiſſos tormentis lapides ſinuata ſuſciperent, qvibusqve repulſa tela cætera dilaberentur, & ignis humore langueſceret. hisque ante fabros oppoſitis, illi murum die noctuqve operando, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo conſtructis, minisqve validiſſimis aptatis. Qvæ quidem res Romanis jam intra civitatem ſe eſſe credentibus magnum mœrorem comparavit, tam Joſephi molitione, qvam oppidanorum obſtinatione perterritis.

CAP. VIII.

Obſidio Jotapatenorũ à Veſpaſiano, & diligentia Joſephi: deque Judæorum excurſione in Romanos

AT Veſpaſianus & calliditate conſilii, & hoſtium audacia magis irritabatur: qui jam recepta ex munitione fiducia, Romanos ultro incurſabant: inqve dies ſingulos prælia catervatim, & cujusqve modi latrocinales doli, & eorum qvæ caſus obtuliſſet rapinæ, aliorumqve incendia fiebant: donec Veſpaſianus retento milite à pugna, ſtatuit obſidere civitatem, ut eam uſui neceſſariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia ſibi ſupplicaturos, aut ſi ad finem uſque in eadem pertinacia duraviſſent, fame conſumendos ejus habitatores putabat: multoque faciliores expugnatu fore, ſi poſt intervallum rurſus anxiis incubuiſſet. Itaqve omnes exitus eorum aſſervari præcepit. Illi autem frumenti qvidem aliarumqve omnium rerum intus habebant copiam, præter ſalem. aqvæ vero penuria eos affligebat: qvia neqve fons erat intra civitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara eſt in illo tractu æſtivis menſibus pluvia. quo tempore obſeſſi etiam hoc vehementius afficiebantur, qvod arcendæ ſiti fuerat excogitatum: qvodqve fieri, velut omnis aqva jam defeciſſet, ægre ferebant. Joſephus enim cum & civitatem videret abundare aliis rebus fortesqve animo viros eſſe, qvo longiorem Romanis obſidionem faceret, qvam ſperabant, jam tum potum menſura civibus miniſtrabat. illis autem conſervari aqvam penuria gravius eſſe videbatur: ampliorem qve cupiditatem movebat, qvod jus bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam ſitim perventum eſſet, labori cedebant. Hoc autem modo affecti

Romanos latere non poterant, qui ex adverso colle trans murum in unum eos confluere locum, & aquæ mensuram accipere prospectabant: qvo etiam balistarum pervenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus qvidem non multo post, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri civitatem sperabat. Josephus autem, ut hanc ejus spem frangeret: jussit quam plurimos per murorum minas immersa undis atqve humida vestimenta suspendere, ut omnes repente aqua perfluerent. ex qvo mœror simul Romanis ac timor erat, cum tantum aquæ viderent eos ludibrio consumere, qvos potu indigere credebant. Deniqve dux belli etiam ipse, qvia penuria civitatem posse capere desperasset, iterum consilium ad vim atque arma convertit: Judæis qvoqve id maximè cupientibus: qvod nec se nec civitatem salvam fore credebant, & priusquam fame, vel siti perirent, mortem bello optabant. Josephus tamen, præter hoc etiam aliud consilium, qvo sibi copia pararetur, per qvandam vallem deviam, propterea qve minus curiose habitam à custodibus, excogitavit. Mittendo enim per occiduas ejus partes literas ad qvos vellet Judæos extra civitatem degentes, ab his omnia usui necessaria, & qvæ in civitate defecerant, accipiebat: mandato commeantibus, ut plerunq; ad excubias reperent, terga velleribus tecti: qvo si qvi eos nocte vidissent, canum similitudine fallerentur. idqve factitatum est, donec ejus fraudem vigiles persenserunt, vallemque cinxerunt. Itaqve tunc Josephus non diu civitatem sustinere posse prospiciens, suamqve pariter salutem, si vellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verum id populus sensit, & circa eum fusus, ne se negligeret, precabatur, in qvo solo recumberent. ipsum enim saluti esse civitati manentem, velut omnes ejus causa alacri essent animo certaturi. qvod si etiam capiantur, eundem solatio fore. decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deserere aut qvasi ex navi tempestate oppressa desilire, qvi ad eam tranqvillo mari venisset. ipsum enim magis demersurum esse civitatem, cum jam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Josephus autem qvod sibi caveret occultans, illorum commodo se exitum parare dicebat. nam intra civitatem manendo, neqve servatis grande aliqvid se profuturum: & si caperetur, una cum his esse frustra periturum, obsidione vero liberatum, extrinsecus maximo eis emolumento fore. mature enim congregatis ex territorio Gallilæis, alio bello Romanos ab eorum civitate revocaturum. nunc autem non videre, qvid apud eos residens utilitatis afferret, nisi qvod Romanos ad obsidionem magis incitaret, ut se caperent magnipendentes: qvem si fugisse cognovissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populum Josephus, sed hoc circumsistere se magis incendit. deniqve pueri & senes, itemqve mulierculæ cum infantibus flentes ad ejus pedes accidebant, eumque omnes complexi tenebant: & ut fortunæ socius sibi remaneret, cum ululatibus supplicabant: non invidia salutis ejus

A οὐκ ἐλάνθανον τοὺς ῥωμαίους. ὅθεν δὴ καὶ πάντες ἐώρων αὐτοὺς ὥσπερ τὸ τεῖχος ἐφ' ἕνα συῤῥέοντας τόπον, καὶ μετροῦμένους τὸ ὕδωρ, ἐφ' οἷς καὶ τοῖς ὀξυβελέσιν ἐξικνούμενοι πολλοὺς ἀνήρουν. ἐπεὶ σπανίως μὲν, οὐκ εἰς μακρὰν τῶν ἐκδοχέων κενωθέντων, ἤλπιζεν ὑπὸ τῆς ἀναγκης αὐτῶν ὁ Ἰώσηπος παραδοθήσεσθαι τὴν πόλιν, ὁ δὲ Ἰώσηπος κλάσας μὲν τὴν ἐλπίδα ταύτην αὐτῶν προσαιρούμενος, ἐμβρέξας κελεύει πλείους τὰ ἱμάτια, καὶ κατακρεμάσας ἐπὶ τὰς ἐπάλξεις, ὡς τὴν

B ἐκφορὰν πᾶν ἐκπίνης τὸ τεῖχος. ἐκ τούτου δὴ ἀθυμία τῶν ῥωμαίων, καὶ κατάπληξις ἰδόντων, θεασαμένων εἰς χλεύην ποιοῦντας ὕδατος, οὓς οὐδὲ ποτὸν ἔχειν ὑπελάμβανον. ὡς δὲ τὸν στρατηγὸν ἀπογνόντα τοῖς δι' ἐνδείας ἅλωσιν, τρέπεται πάλιν πρὸς ὕβριν καὶ βίαν. ἐν δὴ τοῖς ἰουδαίοις δι' ὑπερβολὴν ἦν ἀπεγνωκότες γὰρ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν, πρόθυμοι

C καὶ δίψης τὸν ἐκ πολέμου θάνατον ἡροῦντο. ὁ μὲν οὖν Ἰώσηπος τοῖς τοιούτοις στρατηγήμασιν ἐπιτερπὴς ἐνενόησεν εἰς πειρατείαν αὐτῷ. Διὰ τὴν γὰρ χαράδραν δυσβάτου, καὶ διὰ τὸ ὑπὸ τῶν φυλάκων ἀμελεῖσθαι πρὸς δύσιν μέρη τῆς φάραγγος ἐκπίπτων τινὰς γράμματα πρὸς οὓς ἐβούλετο τῶν ἐξωιουδαίων διεπέμψατο, καὶ παρ' αὐτῶν ἐλάμβανε, πάντες τε ὑπεδέοντο τῶν ὑπολειπομένων ἀνὰ τὴν πόλιν ὑπηρετεῖν, ἔρωτα τὰ πολλὰ ποιοῦντες τοὺς φύλακας κελεύσαι τοῖς εἰσιοῦσι, καὶ τὰ νῶτα καλύπτειν νάκεσιν,

D ὡς εἰ καὶ κατίδοι τις αὐτοὺς νύκτωρ, φαντασίαν παρέχειν κυνῶν. μέχρι σωσαμένοις τὸ ὑπήνεμον οἱ ῥεῦμοι τὸ ὑπόψυχον ἐνέχουσι τῇ χαράδρᾳ.

Κεφ. ιδ.

Καὶ τότε Ἰώσηπος μὲν τὴν πόλιν οὐκ εἰς μακρὰν ἀνθέξειν ὁρῶν, ἐν ἀπόρῳ ἦν τὸν ἑαυτοῦ σωτηρίαν αὐαθήμενος, δρασμὸν ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐβου-

E λεύετο. σωσαμένου δὲ τὸ πλῆθος ἐπεῖχεν αὐτῷ κατηντιβόλουν, μὴ σφᾶς προΐδεσθαι ἐπ' αὐτομόλῳ κειμένους, εἶναι γὰρ τῇ πόλει καὶ σωτηρίας μένειν ἐλπίς, καὶ θαρροῦντες αὐτῷ, πάντες ἀγωνισόμενοι διὰ αὐτὸν προθύμως. κἂν ἁλῶσι δέ, θαρρεῖν ἔπεισαν αὐτῷ μήτε φεύγειν τοὺς ἐχθρούς, μήτε ἐγκαταλείψειν τοὺς φίλους, μηδὲ ἀποπηδᾶν ὥσπερ χειμαζομένης νεώς, εἰς ἣν ἐκ γαλήνης παρῆλθεν, ὑπεκπλεύσοντα

F δὲ αὐτὸν τῆς πόλιν, μηδενὸς ἐπὶ τολμῶντος πρὸς πολεμίοις ἀνθίστασθαι, δι' ὃν ἀναχωρεῖσθαι οἰόμενον. ὁ δὲ Ἰώσηπος, τὸ καθ' αὑτὸν ἀσφαλὲς κατασκευάμενος, ὥσπερ αὐτῶν ἐφάσκε πεισθεὶς τὴν ἔξοδον. μᾶλλον μὲν οὖτ' ἂν ὠφελήσαι τι μέγα σωζομένους, κἂν ἁλῶσκον δέ, σωσαπολεῖς πειστός. ἐκδὺς δὲ τὴν πλουρικὴν ἐξῆλθεν, ὠφελήσειν αὐτοὺς μέγιστον τοῖς τὴν χώραν καλιλαίοις σωσαθροίσας εἰς τὸν τεῖχος, καὶ ῥωμαίους ἑτέρῳ πολέμῳ τῆς πόλεως αὐτῶν ἀντιβιώσα-

G σθαι, οὐχ ὁρᾶν δὲ τὸ θαρραλεζόμενον αὐτῷ χρήσιμος ἐν νῷ, πολὺ δὲ ῥωμαίους παροξυνῶν μᾶλλον ἐπὶ τὴν πλειορκίαν, ὡς πειρασόμενος πιθεῖν λαβὼν αὐτόν. εἰ δὲ ἐκφύγοντα πύθοντο, πολὺ τῆς ἐπὶ τὴν πόλιν ὁρμῆς ἀνήσειν. οὐκ ἐπαθὲ τε αὐτοὺς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξέκαυσε τὸ πλῆθος αὐτῷ προσέχεσθαι. παῖδες γὰρ καὶ γέροντες, καὶ γυναῖα μὴ νηπίων ὀδυρόμενα προσοπτον αὐτῷ, καὶ τῆς ποσὶν ἐμπαλεκόμενοι πάντες εἶχοντο, καὶ μὴ κωκυτῶν κοινωνὸν σφᾶς τῆς τύχης μόνον ἱκέτευον, εὐφήμου τῆς ἐκείνου σωτηρίας

ἕμοιγε

ἔμενε δοκεῖν, ἀλλ' ἐλπίδι τ' αὐτῶν. οὐδὲν γὰρ ἧσσον A quantum ego arbitror, sed propria spe. nihil enim se mali, remanente Josepho, existimabant, esse passuros. Ille autem siquidem paruisset, hæc preces esse ratus: custodiam vero, si per vim cogeretur (multum enim propositum discessus etiam querelarum misericordia fregerat) remanere statuit. communique desperatione civitatis armatus, & nunc tempus esse dicens pugnam incipere, cum spes nulla salutis est: pulchrumq; vitam pacisci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis occumbere: ad opera sese convertit. Cum pugnacissimis ergo egressus, disjectis custodibus, usque ad Romanorum castra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impositas, sub quibus tendebant, discerpere: nunc operibus ignem immittere. posteroque die similiter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Vespasianus Romanos his excursibus male affectos aspiciens (nam & terga dare Judæis pudebat, & fugientes insequi armorũ pondere tardabantur: cum Judæi semper aliqvid agentes, priusquam patcerentur, in civitatem refugerent) armatis imperat, ut eorum impetum declinarent, neve cum hominibus mortis avidis manum consererent. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi flammam, si materiam non inveniat. Ad hoc oportere Romanos cautius quærere victoriam, augendæ possessionis causa non ex necessitate pugnantes, Per sagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, perque saxa tormentis emissa plerunque repellebat Judæos. nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autẽ his quidẽ male accepti cedebant: verum eminus missa intra jactum subeuntes, sævius Romanis instabant: cum neque corpori, neque animæ parcerent: sed per vicem utrinque pugnarent, suorum quisque laborantibus subvenientes.

πείσεσθαι δεινὸν ἰωσήπου μένοντος. ὁ γὰρ πειθομένῳ ἱκετηρίαν ταῦτα νομίσας, βιαζομένῳ δ' ἄφυρὰν, πλὴν δι' αὐτὸ τῆς εἰς τὸ δοτέλευξιν ὁρμῆς καὶ ὁ τῶν ὀδυρομένων ἔκλαυσεν οἶκτος, μένειν τε ἔγνω, καὶ τὸν κοινὸν τῆς πόλεως ἀπογνώσιν ὁπλισάμενος, νῦν καιρὸς εἰπὼν ἄρχεσθαι μάχης, ὅτι ἐλπὶς οὐκ ἔτι σωτηρίας, καλὸν δὲ κλέος ἀνταλλαξάμενον βίου, καὶ δράσαντα τὶ ἄξιον εἰς μνήμην ὀψιγόνων παίδων, ἐπ' ἔργα τρέπεται. καὶ προελθὼν μὲν τῶν μαχιμωτάτων, διεσκίδνα τε τοὺς φρουροὺς, καὶ μέχρι τῶν στρατοπέδου τῶν ῥωμαίων κατετρέχε. τοὺς μὲν ὅπλων χωμάτων δέρρεις, αἷς ὑπεσκέπτοντο, διέσπα. τοῖς δ' ἔργοις ἐνέβαλε πῦρ. τῇ θ' ἑξῆς ὁμοίως, καὶ τῇ τρίτῃ, καὶ ὅτε συχνὰς ἡμέρας καὶ νύκτας, πολεμῶν οὐκ ἔκαμνεν. οὐεσπασιανὸς δὲ τῶν τε ῥωμαίων κακουμένων τὰς ἐκδρομὰς, τρέπεσθαί τε γὰρ ὑπὸ ἰουδαίων ἠδοῦντο, καὶ τραπέντων ἰδιώκειν βάρος τῶν ὅπλων ἦσαν βραδεῖς, οἵ τε ἰουδαῖοι πρὶν τὶ παθεῖν ἀεὶ δρῶντες, ἀνέφερον εἰς τὸ πάλιν, τοῖς μὲν ἐπιλίπους τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ἐκκλίνειν ἐκέλευσε, καὶ μὴ συμπλέκεσθαι θανατῶσιν ἀνθρώποις. οὐδὲν γὰρ ἀλκιμώτερον εἶναι τῆς ἀπογνώσεως. προσέφερον δ' αὐτοῖς τὰς ὁρμὰς, σκοπῶν ἐπορουμένους, ὥσπερ ὕλης τὸ πῦρ. προσῆκεν γε μὲν καὶ ῥωμαίοις μὴ ἀσφαλείας, καὶ τὸ νικᾶν, ὡς ἐν ἐξ ἀνάγκης πολεμοῦσιν, ἀλλ' οὐ προσχωμένοις, τοῖς δ' τῶν ἀράβων τοξόταις, καὶ τοῖς ἀπὸ σφενδονητῶν, καὶ λιθοβόλοις, τὰ πολλὰ τοὺς ἰουδαίους ἀνέστελλεν. ἡρέμει δ' οὐδὲ τῶν ἀφετηρίων ὀργάνων τὸ πλῆθος. οἱ δ' τύπις μὲν ἦκον κακουμένοι, τῶν δ' πρῶτα βαλλομένων ἐνδοτέρω γινόμενοι, προσέκειντο τοῖς ῥωμαίοις χαλεποὶ, καὶ ψυχῆς καὶ σώματος ἀφειδοῦντες, ἐμάχοντο ἐκ μιᾶς ὀχῆς ἑκάτεροι τὸ κεκμηκὸς ἑαυτῶν ἀναλαμβάνοντες.

B vitam pacisci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis occumbere: ad opera sese convertit. Cum pugnacissimis ergo egressus, disjectis custodibus, usque ad Romanorum castra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impositas, sub quibus tendebant, discerpere: nunc operibus ignem immittere. posteroque die similiter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Ve-

C spasianus Romanos his excursibus male affectos aspiciens (nam & terga dare Judæis pudebat, & fugientes insequi armorũ pondere tardabantur: cum Judæi semper aliqvid agentes, priusquam patcerentur, in civitatem refugerent) armatis imperat, ut eorum impetum declinarent, neve cum hominibus mortis avidis manum consererent. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi flammam, si materiam non inveniat. Ad hoc oportere Romanos cautius quærere victoriam, augendæ possessionis causa non ex necessitate pugnantes, Per sagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, perque saxa tormentis emissa plerunque repellebat Judæos. nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autẽ his quidẽ male accepti cedebant: verum eminus missa intra jactum subeuntes, sævius Romanis instabant: cum neque corpori, neque animæ parcerent: sed per vicem utrinque pugnarent, suorum quisque laborantibus subvenientes.

Κεφ. ιε.

Οὐεσπασιανὸς δὲ ἡγούμενος τῷ μήκει ξύλου καὶ τῆς ἐκδρομῆς ἀντιπολισμοῦσθαι, τῶν χωμάτων ἤδη τοῖς τείχεσι πελαζόντων, προσῆγεν ἔγνω τὸν κριόν. ὁ δέ ἐστιν ὑπερμεγέθης δοκὸς, ἰσῶνις ὠδωτῇ σιδήρου. ἐξόμνυται δὲ παχεῖ σιδήρῳ κατ' ἄκρον εἰς κριοῦ προτομὴν, ἀφ' οὗ καὶ καλεῖται, πεποιωμένον. κατηώρηται δὲ κάλως μέσος, ὥσπερ ἀπὸ πλάστιγγος ἑτέρας δοκοῦ, σκυρωτοῖς ἑκατέρωθεν ἐδράνοις ἐσπερυγμένης. ἀναθυμένου δὲ ὑπὸ πλήθους ἀνδρῶν εἰς τὸ κατόπιν, τῶν αὐτῶν ἀθρόως πάλιν εἰς πῦμ προθεόντων, τύπτει τὰ τείχη τῷ προσανέχοντι σιδήρῳ. καὶ οὐδεὶς οὕτω κραταιὸς πύργος, οὐ βολὴ πλατὺς, ὃς καὶ τὰς πρώτας πλαγὰς ἐνέγκαι κατισχύσῃ δ' ἀπιμονῆς, ὅπου τούτῳ τῷ πείρᾳ ὁ στρατηγὸς τῶν ῥωμαίων μετέβαινε, βίᾳ τῷ πόλιν ἑλεῖν ταχέως, ὡς τὸ προσκαθέζεσθαι βλαβερὸν ἦν, ἰουδαίων ἠρεμούντων. οἱ μὲν δὴ τοὺς τε καταπέλτας, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀφετηρίων, ὡς ἐκίνει τὸ τῶν ὅπλων τείχους κωλύειν πειρωμένων, ἔγγιον προσιόντας ἔβαλλον. ὁμοίως δ' συνήγγιζον οἱ τοξόται καὶ σφενδονηταί. ἅμα δὲ πᾶσι μηδενὸς τῶν βελῶν ἀπράκτου τολμῶντος, προσῆγον ἕτεροι τὸν κριὸν, χερσὶν διλωσεκέσι, καὶ καθύπερθε πεφραγμένον δέρρεσι, πρός τε αὐτῶν καὶ τὰ μηχανήματα ἀσφάλειαν.

Igitur Vespasianus ultro se existimans longitudine temporis, hostiumque incursibus obsideri, cum prope jam muris aggeres æquarentur, arietem admovere decrevit. Est autem aries, immensa materia, malo navis assimilis: cujus summum gravi ferro solidatum est, in arietis effigiem fabricato, unde etiam nomen accepit. dependet autem funibus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis utrinqve fultus, bene fundatis. retrorsum autem magna virorum multitudine repulsus, iisdemque simul rursus impellentibus missus, in fronte prominente ferro mœnia percutit: nec est ulla tam valida turris, aut murorum ambitus adeo latus, ut etsi priores ictus fortiter sustinuerit, assiduos vincat. Ad hujus periculum rei duci Romano transire placuit vi capere oppidum properanti: qvoniam pernicioſa videbatur obsidio, Judæis minimè qviescentibus. Itaque Romani qvidem balistis cæterisqve missilium machinis, ut facilius ferirentur qvi de muris obstare tentassent propius adhibitis utebantur: neqve sagittarii aut funditores longius aberant. cum vero ea causa muros nemo auderet ascendere, ipsi arietem applicant cratibus desuper itemqve pellibus septum, tam pro sui defensione qvam machinæ.

De oppugnatione Vespasiani contra Jotapatam, ariete & aliis tormentis bellicis.

Et primo quidem impetu mœnia concussa sunt: A clamorqve oppidanorum, velut jam capti essent, maximus factus est. Josephus autem eundem locum sæpe feriri, neqve multo post murum disturbatum iri prospiciens, qvo commento vim machinæ paulatim falleret excogitavit. Saccos enim paleis confertos, quà semper impetum arietis ferri viderent, demitti jussit ex muro: ut eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta B vulnera laxitas frustraretur. Qvæ qvidem res multum Romanis moræ attulit. nam quocunqve hi machinam convertissent, contra illi qui super murum stabant, palearum traducentes saccos, ictibus supponebant, nihilque murus repercussione lædebatur, donec etiam Romani adversus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. Cum autem hoc modo C efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, qvod reliqvum erat, Josephus ejusque socii ad ignis auxilium se contulerunt: accensumqve totum qvod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarunt, unaque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi vero non sine malo subveniebant, audacia simul eorum D territi, & ne adjumento essent, flammis proruentibus impediti: qvæ aridum nactæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinione citius volitabant: operaque Romanorum multo labore curata, unius horæ spatio pessum dederunt. Hic etiam vir qvidam Judæus, prædicatione ac memoria dignus inventus est, Sammæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens alte sublatum, tanta vi super arietem ex muro demisit, ut machinæ caput abrumperet, idqve ex mediis hostibus saltu ad eos delatus auferret, nulloque metu reportaret ad murum. Postremo tanqvam signum qvo tela mitterent, hostibus propositus, nudo corpore quinqve sagittarum vulneribus fixus est: earumqve nulla respecta, ubi murum ascendit, unde jam videri ab omnibus poterat F sua audacia ibi constitit, contractusque dolore plagarum cum ariete decidit. Post hunc fortissimi extiterunt duo fratres Neritas & Philippus de vico Ruma Galilæi. Qvi cum super milites decimæ legionis prosiliissent, tanto impetu vique irruerunt, ut & aciem Romanorum perrumperent, qvique adversum ierant, omnes in fugam verterent. Præter hos Josephus quoqve & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & re- G fugia, cum operibus quintæ itemqve decimæ, ejus quæ terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne genus materiæ obruerunt. Rursus autem Romani sub vesperam, erectum arietem ad eam muri partem, quæ pridem quassata fuerat, appulere: ibique propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leviter vulnerat, quia vis teli spatio defeciffet. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit. his enim, qvi prope aderant viso sangvine perterritis, per omnem fama concurrit exercitum: relictaqve obsidione, plerique cum stupore atque formidine ad ducem belli,

καὶ κῦ τ πρώτην πληγήν, διεσείσθη μὲν τὸ τεῖχ-, κραυγὴ ὁ μεγίστη ὦρτο τῶν ἔνδοθεν ἤρθη, καθάπερ ἐαλωκότων ἤδη. πολλάκις ὁ εἰς τὸν αὐτὸν πεμόντας τόπον, ὁ ἰώσηπ- ὁρῶν ὅσον ἔπω κατερρηγμένον τὸ τεῖχ-, σοφίζε) πρὸς ὀλίγον τῷ βίαν ὃ μηχάνημα τ-. σάκκους ἀχύρων πληρώσαντας ἐκέλευσε καθιμᾶν, καθ' ὃ φερόμενον ἀεὶ τ κενὸν ὁρῶντες, ὡ πάλαι οἱ πρ ἡ ἐμβολὴ, καὶ δεχομένη τὰς πληγὰς, ἐκείνοις τῇ χαυνότητι. τοῦτο πλείστην παρέχε τοῖς ῥωμαίοις, καθ' ὃ τρέπειεν τ μηχανὴν, ἀντιπροβαλόντων τοὺς σάκκους τῶν ὑπερθεν, ὑπαλλόντων ὁ τ ἐμβολὰς ὡς μηδὲν κατ' ἀντίτυπιαν βλάπτειεν τὸ τεῖχ-, ἕως ἀντιπνοήσαντες κοντοὺς οἱ ῥωμαῖοι μακροὺς, καὶ δρέπανα δήσαντες ἐπ' ἄκρων τοὺς σάκκους ἀπέτεμον. ἐνεργοῦ ὁ οὕτω τῆς ἐλεπόλεως ἠμυνμένης, καὶ τὸ πρ τείχους, νεοπαγὲς ἤδη, ἐνδιδόντ- ἤδη, τὸ λοιπὸν ὅπλων ἐκ πυρὸς ἅπαντα οἱ περὶ τ ἰώσηπον ὥρμησαν, αἰψάμενοι ὁ ὅσον αὖπω εἶχον ὕλης, περιχόθεν ἐπιφέροντες, κ πᾶσι μηχανήμασι, κ τὰ ὄργανα, καὶ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ἐνεπίπρασαν. οἱ δὲ κακῶς ἐπιβοηθοῦντες, ἀπὸ τ τῶν τόλμαν αὐτῶν καταπεπληγότες, καὶ ἐπὶ τ φλογὸς τὰς ἀμηχανίας φθανόμενοι. ξηρὰς γὰ ὕλης, πρὸς ὁ ἀσφάλειαν τ καὶ πίστης, ἐπ ὁ θεοῦ, διέπλατο τὸ πῦρ θπνοίας τέχνῃ, καὶ τὰ πάλαι καμάτῳ πεπονημένα ῥωμαίοις, ἐπ' μιᾶς ὥρας ἐνέμετο.

ΚΕΦ. ιε.

ΕΝθα καὶ ἀνὴρ τὶς ἐξεφάνη ἰουδαῖ-, λόγου καὶ μνήμης ἄξι- σαμουὴ μὲν παῖς ἰῶ, ἐλεάζαρ- δ' ὄνομα τὸ. οὗτ- ὁ πυτρεὺς αὐτὸ γαλιλαίας. ὑπερμεγέθη πέτραν ἀράμενος, ἀφῆκεν ἀπ' τ τείχους ἐπὶ τ ἐλέπολιν, μ πρὸ αὐτῆς βίας, ὡς π διαρρᾴξαι τ κεφαλὴν τ μηχανήματος. ἰῶ τ κατανοήσας, ἐκ μέσων αἴρε) τῶν πολεμίων, καὶ μ πλῆς ἀδείας ἐπὶ τὸ τεῖχ- ἐφερ. σκοπὸς ὁ πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς ἡμῖν, τ γυμνὸν τ σώματι τὰς πληγὰς δεξάμεν-, πάντ μὲν διαπείρε) βέλεσι, πρὸς οὐδὲν ὁ τούτων ὑπεραφείς, ὅπ τὸ τεῖχ- ἀνέβη, τ πρόσοπος πᾶσι τ δ' τόλμης ἐσχ, τότε ἐλυσιτέλησ- ὑπὸ τῶν τραυμάτων μ τ δεκὰ κατέπεσεν. ἄρτι μ τὸν ἐφάνησαν ἀδελφοὶ δύο νεῖται τ φίλιππος, ἀπὸ ῥουμᾶς κώμης, γαλιλαῖοι καὶ αὐτοί. προπηδῶσι μὲν εἰς τοὺς ἀπ' τ δεκάτου τάγματος, ἕτω ὁ ῥίζω καὶ βίᾳ τοῖς ῥωμαίοις συνέπεσον, ὡς διαῤῥῦξαί τε τὰς τάξεις, κ τρέψασθαι καθ' οὓς ἂν ἐφορμήσειαν ἅπαντας. μ τούτους, ὅτι ἰώσηπος, τ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀράμενοι πάλιν πῦρ, τὰ μηχανήματα καὶ τὰς ὑπασπίδας ἅμα τοῖς ἔργοις ὑφῆψαν, ἔπ πίπτει καὶ τ δεκάτου τραπέντ- τάγματος, οἱ λοιποὶ φθάσαντες, τ τὰ ὄργανα τ πᾶσαν ὕλην κατέχωσαν. τοῖς δὲ δείλαι ἀναῤῥήσαντες, πρόσθεν τὸν κρημνὸν πάλιν, ἡ πρόπτωσις τυπόμενον τὸ τεῖχ-. ἔνθα τις τῶν ἀμυνουμένων ἐπ' αὐτῆ, βάλλει τ σύνταγμάτων βέλεσι τὸν πρῶτον τ πόδος, καὶ τιτρώσκει μὲν ὑπολαβὼν πρόσκλυσιν τὸ βληθὲν τ ἀγήματ-, μέγιστον ὁ θόρυβον ἐνεποίησε τοῖς ῥωμαίοις. πρὸς γὰ τὸ αἷμα τ ἐκχυθέντων τ πλησίον, φήμη ἀφ' παντὸς ἐμπίπτει ἐπὶ τὴ πληγὴ τ στρατηγοῦ, τ πλειόνων ἀφέμενοι, μετ' ἐκπλήξεως καὶ δέους ὑπὸ τὸν στρατηγὸν συνέ-

ανείθειον. πρὸ δὲ πάντων ἦν πάντες δείσαντες περὶ τοῦ πατρὸς παρῆν. ὡς τὸ πλῆθος ἅμα τῇ περὶ τὸν ἡγούμενον εὐνοίᾳ, καὶ τῇ τῶν παίδων ἀγωνίᾳ συγχυθῆναι. ῥᾷστον μὲν οὖν τὸν ἰδίον ὁ πατὴρ δεδίοτα, καὶ τὴν φρενῶν ἔπαυσε δ' ὀρύβου. τῶν γὰρ ἀλγηδόνων ἐπανῆκε γνώμην, καὶ πᾶσιν ἐπομένοις δι' αὐτὸν ἀφθόνως παρεδάσατο, χαλεπώτερον ἰουδαίοις ἐπήγειρε τὸν πόλεμον. ἕκαστος γὰρ ὡς τιμωρὸς ἅμα καὶ στρατηγὸν περικινδυνεύειν ἤθελε, καὶ βοῇ θαρσύνοντες ἀλλήλους ἐπὶ τὸ τεῖχος ὥρμων. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰώσηπον, καθὼς ἐπ' ἀλλήλοις πίπτοντες ὑπὸ τῶν καταπελτικῶν καὶ τῶν πετροβόλων, ὅμως οὐκ ἀπεῤῥέποντο τοῦ τείχους, ἀλλὰ πυρὶ καὶ σιδήρῳ καὶ πέτραις τοὺς ἐπὶ τὰ χείρα τὸν κρίον ἐπιφερόντας ἐβαλλον. καὶ ἦνυον μὲν οὐδὲν ἢ μικρὸν, αὐτοὶ δ' ἀδιαλείπτως ἔπιπτον, ὑπὸ μὴ βλεπομένων καθορώμενοι. αὐτίκα γὰρ ὑπὸ τῆς σφετέρας ἀθελαμπόμενοι φλογὸς, σκοτεινὸς ἦσαν τοῖς πολεμίοις ἀσώπητος, ὥσπερ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ τῶν ὀργάνων πόρρωθεν μὴ βλεπομένων δυσφύλακτον ἦν τὸ βλεπόμενον. ἤτε οὖν τῶν ὀξυβελῶν, καὶ καταπελτῶν βίᾳ πολλοὺς ἅμα διήλαυνε, καὶ τῶν ὑπὸ μηχανῆς ἀφιεμένων πετρῶν ὁ ῥοῖζος ἐπάλξεις τε ἀπέσυρε, καὶ γωνίας ἀπερύπτε πύργων. ἀνδρῶν μὲν γὰρ οὐδὲν ἦν οὕτως ἰσχυρὸν τοῖς ὅπλοις, ὃ μὴ μείζεις ἐφάπτης σφαίρης φάλαγγος, βίαν τε καὶ μεγέθει καὶ λίθου. μάθοι δ' ἂν τις τὴν δι' μηχανήματος ἀλκὴν, ἐκ τῶν ὑπὸ τῆσδε τῆς νυκτὸς γενομένων.

ΚΕΦ. ιζ.

Πλησὶς γὰρ τῆς ἀπ' αὐτῶν τοῖς περὶ τὸν Ἰώσηπον ἑστώτων ἀνὰ τὸ τεῖχος, ἀπερράγη τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῆς πέτρας, καὶ τὸ κρανίον ὅλον τριῶν ἐσφενδονήθη σταδίων, γυναικός τε μεθ' ἡμέραν ἐγκύμονος πλησίον τῷ χαστέρᾳ, τροπὴ δὲ νεκρὸν ἐκ οἰκίας, ἐξέπεσεν ἐφ' ἡμισταδίου τὸ βρέφος. τοσαύτη δὲ καὶ λίθου βία. τῶν μὲν ὀργάνων, φοβερώτερος ὁ ῥοῖζος. τῶν δὲ βαλλομένων, ἧττον ὁ φόβος. ἐπάλληλοι δ' ἐκτύποντο οἱ νεκροὶ κατὰ τοῦ τείχους ῥιπτούμενοι, καὶ δεινὴ μὲν ἔνδοθεν κραυγὴ γυναικῶν ἠγείρετο. σιωπὴ δὲ ἔξωθεν οἰμωγαὶ φονευομένων, αἷμα δὲ ἐῤῥεῖτο πᾶς ὁ περὶ τῆς μάχης τόπος, καὶ περισσότατον ὑπὸ πλημμάτων τὸ τεῖχος ἐγίνετο. φοβερώτεραι δὲ ἐποίουν τὴν βοὴν ἀθεμιτέντα τε ὄρη, καὶ οὐδὲν ἐπ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς, ὅτι εἰς ἀκοὴν, οὔτε εἰς ὄψεως κατάπληξιν ἀπελείφθη. πολῖται μὲν γὰρ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀγωνιζόμενοι γενναίως ἔπιπτον. πολῖται δ' ἐγχόντα τραύματα, καὶ μόλις περὶ τὴν ἐωθινὴν φυλακὴν, ἐνδίδοσι τοῖς μηχανήμασι τὸ τεῖχος ἀδιαλείπτως τυπτόμενον. οἱ δὲ φραξάμενοι τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς ὅπλοις, τὸ καταῤῥιφὲν ἀντωχύρωσαν πρὶν βλῆθῆναι τοὺς ὑπὲρ τοῦ τῶν ξωμαίων μηχανάς.

ΚΕΦ. ιη.

Ὑπὸ δὲ τὴν ἕω οὐκέτ' ἀσινὴς ὑπὲρ τὸ κατάληψιν τῆς πόλεως σωθῆναι τὸ στρατὸν, ὀλίγον ἀπὸ τῆς νυκτερινῆς πόνου διαναπαύσας. ἑλόμενος δὲ ἀπὸ τῶν καταῤῥιφθέντων τοῖς ἔργοις τοὺς ἐρύοντας, τὰς μὲν γυναικωτάτους τῶν ἱππέων ἀποθήσας τῶν ἵππων, τριχῆ διέταξε καὶ τὰ πεπωκότα τοῦ τείχους, πάντοθεν περιέχουσι τοῖς ὅπλοις, καὶ τοὺς κοντοὺς περίεχοντας, ὡς ὁπότε τὰς ὑπασπιστῆρας βάλλοιεν μηχανὰς, καταῤῥοιεν τῆς εἰσόδου. κατόπιν δὲ αὐτῶν ἔταξε τοὺς πεζοὺς τὸ ἐκμεμορφωτατον. τὸ δὲ λοιπὸν ἱππικὸν, ἀντιπαρεξέτεινε τῷ τείχει

Aconcurrebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Unde contigit, ut & benevolentia circa rectorem, & filii trepidatio confunderet multitudinem. facilè tamen pater & timore filium, & perturbatione liberavit exercitum. superato enim dolore vulneris, & ab omnibus, qui fuit causa pertimuerunt conspici studens, bellum in Judæos sævius incitavit. Nam velut ultor quisque imperatoris omne periculum adire cupiebat: & clamore alius alium adhortantes, murum petebant. Josephus autem cum suis, licet assiduis balistarum itemque tormentorum ictibus caderent, neqvaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis eos appetebant, qui arietem protecti cratibus impellerent. Nihil autem, aut parum proficiebat, cum sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi, qvos ipsi contra videre non possent. nam & suis ignibus collucebant, tanquam si dies esset, & certum erant hostibus signum qvo tela dirigerent: machinisque procul non apparentibus, missilia cavere non poterant. Ergo propterea tam catapultarum quam jaculorum vi simul multi transfigebantur: missaque machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. virorum autem nulli tam fortiter constipati erant, ut non usque ad extremam aciem saxi magnitudine ac violentia sternerentur. Sciet autem aliquis hujus machinæ vis qvantum valeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circunstantibus Josepho, saxo percussio caput avulsum est, ejusque ad tertium stadium veluti funda excussa calvaria. Interdiu quoque prægnantis fœminæ transjecto utero, ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus, & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cum per muros dejicerentur, sonabant. & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totusque ambitus muri, ad quem pugnabatur, sanguine confluebat: jamque ascendi poterat congestione cadaverum. montes autem resonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Jotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati sunt, & tamen vix circa matutinas vigilias murus assiduis machinarum ictibus cessit. Tumque illi quidem corporibus atque armis eam partem, quæ dejecta fuerat, priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

CAP. X.

De iterata impugnatione Jotapatenorum.

MAne autem Vespasianus ad occupandam civitatem jam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idemque cupiens de convulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortissimos equis depositis trifariam collocat: ut tecti armis dirutum latus undique obsiderent, contosque prætenderent: & cum pontes admoveri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites validissimos ordinavit. Reliquam vero equitum multitudinem secundum muri spatium

per montana loca distendit, ne quis fugiens ex- A
cidium civitatis lateret. Deinde qvi hos seqve-
rentur constituit sagittarios, paratas sagittas ha-
bere jussos: funditores quoque similiter, & ap-
positos machinis. Aliis autem integris muri par-
tibus scalas applicare præcepit, ut qui hos prohi-
bere tentassent, dejectæ partis defensionem relin-
querent: cæterique omnibus simul telis oppressi,
violentiæ irrumpentium cederent. Josephus au- B
tem hoc consilio cognito, per murum integrum
labore fatigatos itemque senes disposuit, qvasi
lædi non possent: in parte vero collapsa validum
& potentissimum quemque. senosq; ante omnes
viros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeun-
da sortitus est: hisqve præcepit, ut ag minum u-
lulatibus ne metu quaterentur, aures obstruer-
rent: contra sagittarum vero multitudinem
communiti protegerentur desuper scutis: pau- C
latimque recederent, donec sagittarii pharetras
exinanirent. Si vero pontes à Romanis appone-
rentur, ipsos prosilire mandavit: atque hostibus
persuasit per sua instrumenta resistere: unum-
quemque vero ita certare debere, non qvasi con-
servandam tueretur, sed quasi perditam jam pa-
triam vindicaret: atque oculis suis proponere
mactari senes ac liberos, conjugesque suas pro- D
pemodum ab hostibus capi: vimque futuræ cla-
dis jam nunc collectam in autores ejus effunde-
re, ita quidem in utroque disposuit. Civitatis au-
tem vulgus imbelle, mulieres ac pueri, postquam
oppidum triplici acie videre circundatum (nul-
lus enim ad pugnam translatus fuerat à custodi-
is) strictisqve gladiis ad partem muri dejectam
hostes instare, armisqve montana loca omnia E
desuper collucere, atque Arabum quendam sa-
gittariis tela suggerere, tunc extremo ululatu
quasi capta urbe consonuerunt, non ut impen-
dere mala, sed ut adesse jam crederes: Qvare
Josephus mulieres, ne misericordia suorum ani-
mos effœminarent, intra domos cum interminati-
one concludit, silere jussas: ipse vero ad par-
tem muri, quæ sibi obtigerat transivit. & scalas F
quidem applicantibus animum non intendit, sed
tantum speculabatur impetum sagittarum. Si-
mul autem ac tubicines universarum legionum
consonuerunt, & graviter infremuit exercitus:
signoque dato, missis undique sagittis lux obscu-
rari cœpit. Josephi socii memores præceptorum,
& adversus clamorem obstructis auribus, & con-
tra sagittarum vulnera corporibus communitis,
cum admoverentur pontium machinæ, ipsi eas G
cursu, & antequam hostes pedem in his pone-
rent, occupant: eosque ascendere nitentes præ-
lio deturbant. varia manuum itemque animi fa-
cinora demonstrantes: & ne vel in extremis ca-
lamitatibus deteriores illis viderentur, qui sine
periculo fortes contra se essent, curabant. nec pri-
us à Romanis divellebantur, quam vel caderent
vel occiderent. Itaq; Judæis perpetuo dimicanti-
bus, cum nec unde mutarent propugnatores ha-
berent, defessis autem Romanorũ assidue substi-
tuerentur, proque his qvos violentia repulissent, alii succederent: invicem se adhortati latera copulant.

Ἀχ' πᾶσαν τ' ὀρεινὴν, πρὸς τὸ μηδένα τῶν ἀναφ. γέ-
των ἐκ τ' ἀλώσεως λάθοι φυγῶν. κατόπιν ἢ τούτων πρό-
σησε τοὺς τοξότας, ἔχειν κελεύσας ἕτοιμα τὰ βέλη πρὸς
ἄφεσιν. ὁμοίως ἢ σφενδονήτας, καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν μη-
χανημάτων. ἑτέρους ἢ κλίμακας δραμόντας, προσ-
φέρειν ἐπάνω τοῖς ἀκεραίοις τείχεσιν, ἵνα οἱ μὲν πύρ-
γους κωλύῃ πρωθύμους, καταλίπειεν τ' ἐπὶ τοῖς κατὰ-
ρίφθοις φυλακὴν, οἱ λοιποὶ ἢ, τὰ ἀθρόων βιαζό-
μενοι τῶν βελῶν, ἐξίωσι τ' εἰσόδου. ἰώσηπος ἢ συνεὶς τὴν
ἐπίνοιαν, ἐπὶ μὲν τὰ μένοντα τείχους, σὺν τοῖς κεκ-
μηκόσιν, ἵστησι τοὺς γηραιούς, ὡς μηδὲν παύτῃ βλαβησο-
μένους. κ' ἢ τὰ παρερρωγότα τείχους, τοὺς δυνα-
τωτάτους, καὶ πρὸ πάντων, ἀνὰ ἕξ ἄνδρας, μεθ' ὧν
καὶ αὐτὸς εἰς τὸ προκινδυνεύειν, ἐκλήρωτο, ἐκέλευ-
σέ τε πρὸς μὲν τὴν ἀλαλαγμὸν τῶν παγμάτων ὑπο-
φράξαι τὰς ἀκοὰς, ὡς μὴ καταπλαγεῖεν. πρὸς ἢ τὸ
πλῆθος τῶν βελῶν σωρηδὸν ἀναστάσεως καλύπτεσθαι κα-
ὑπὲρ ἦν τοῖς γυρεοῖς, ὑποχωρῆσαί τε πρὸς ὀλίγον
ἕως τὰς φαρέτρας κενώσωσιν οἱ τοξόται. βαλόντων ἢ
τὰς ἐπιβατηρίους μηχανὰς αὐτοὺς προπηδᾶν, καὶ ἀμύ-
των ἰδίων ὀργάνων ἁπάντων τοῖς πολεμίοις, ἀγωνίζε-
σθαί τε ἕκαστον, οὐχ ὑπὲρ σωθησομένης, ἀλλ' ὡσπερ
ἀπολωλείας ἤδη τ' πατρίδος ἀμυνόμενον λαμβάνειν
τε πρὸ ὀφθαλμῶν σφαγησομένους γέροντας, καὶ τὰ
τέκνα, καὶ γυναῖκας ἀναιρεθησομένας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν.
Δόσιν οὐδέπω, καὶ τὸν ἐπὶ τοῖς μελλούσαις συμφοραῖς
ὑμὲν προαλλίσαντας, ἐναφεῖναι τοῖς θράσεσιν αὐ-
τάς. ἔταξε μὲν οὖν οὕτως ἑκάτερον· τὸ ἢ ἄχρι λύπ τ'
πόλεως πλῆθος γύναια καὶ παῖδες ὡς ἐθαυμάζετο, περι-
πλῆ μὲν φάλαγγι τὴν πόλιν ἐζωσμένην, οὐδεὶς γὰρ ἐκ
τὴν μάχην μεθικνεῖτο τῶν πάλαι φυλάκων, πρὸς
ἢ τοῖς βεβλημένοις τείχεσι τοὺς πολεμίους ξιφήρεις,
καὶ τὴν καθύπερθεν ὀρεινὴν λαμπομένην θάλος,
πάτι βέλη τοὺς τοξότας ἐπανέχοντα τῶν δραίων, ὑ-
σταῖόν τινα κωκυτὸν ἀλώσεως συνήχησαν, ὡς οὐκ ἀπ-
λαυρμένων ἔτι τῶν κακῶν, ἀλλ' ἤδη παρόντων. ὁ ἢ ἰώ-
σηπος τὰ μὲν γυναῖα ὡς μὴ θηλύνοιεν οὕτως τὰς ὁρ-
μὰς τῶν σφετέρων, κατακλείσ τοῖς οἰκίαις, μετ' ἀπει-
λῆς ἡσυχάζειν κελεύσας. αὐτὸς ἢ πρὸς τῶν ἐξῃρημέ-
των ἢ ἔλαχε παρῆκε. τοῖς μὲν οὖν καθ' ἕτερα προσφέ-
ρουσι τὰς κλίμακας, οὐ προσῆκεν. ἀπεκαραδόκα
τὴν ὁρμὴν τῶν βελῶν. ὁμοῦ ἢ οἵτε σαλπιγκτὴς τῶν
παγμάτων ἁπάντων σωρηχησαν, καὶ δεινὸν ἐπηλάλα-
ζεν ἡ σφαπὰ, καὶ πάντοθεν ἀφιεμένων ὑπὸ σωμάτ-
των τῶν βελῶν, τὸ φῶς ὑποστέμνετο. μεμνημένοι
γε μὴν τῶν Ἰώσηπον προσαγμάτων, οἵτε σὺν αὐτῷ,
τάς τε ἀκοὰς πρὸς τὴν βολὴν, καὶ τὰ σώματα πρὸς
τὰς ἀφέσεις ἐφράξαντο, καὶ βαλόντων τὰς μηχανὰς,
ἐπεξέδραμον δι' αὐτῶν, πρὶν ἀλαλῶαι τοὺς ἀλαλά-
ντας. συμπλεκόμενοι γε μὴν τοῖς ἀνιοῦσι, παντοῖα κ'
χειρῶν ἔργα καὶ ψυχῆς ἐναπεδείκνυντο, πειρω-
μένοι ὧδε τὰς ἐκάτας συμφορὰς, μὴ χείρους φαί-
νεσθαι τῶν ἐν ἀκινδύνῳ τῶν κ' σφᾶς αὐθρίζομένων.
ὥστε οὐ πρότερον ἀπερρήγνυντο τῶν ῥωμαίων, πρὶν
ἢ πεσεῖν, ἢ ἀλαφθῆραι. ὡς ἢ οἱ μὲν ἔκαμνον δυσκε-
κῶς ἀμυνόμενοι, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀμύνεσθαι σὺκ ἔχον-
τες. τὸ κεκμηκὸς ἢ τ' ῥωμαίων ἀκραφνὲς διεδέχετ',
καὶ τειχέως ἀντὶ τῶν ὑποδιαθέντων ἐπέβαινον ἕτεροι,
θώρακελδομένοι ἀλλήλοις, καὶ πλευρὰν μὲν ἐνώ-
σαντες,

σαντες, τῆς δ' ὑπερθεν φερομένοις καθύπερθεν φερεξάμβοι, τεῖχος ἀρρηκτον ἐγένοντο, καὶ καθάπερ ἑνὶ σώματι πάση τῇ φάλαγγι τοὺς ἰουδαίους ἀνωθοῦντες, ἤδη δ' τείχους ἐπέβαινον.

ΚΕΦ. θ.

Ο δὲ ἰώσηπος ἐν τ' ἀμηχανίας σύμβουλον λαβὼν τ' ἀνάγκην, ἡ δέ ἐστι δεινὴ πρὸς ἐπίνοιαν, ὅταν αὐτ' ἀπογνῶσις ἐρεθίζῃ, ζέον ἔλαιον ἐκέλευσε καταχεῖν τ' σωματικότων. οἱ δ' ὡς παρεσκευασμένον ἔχοντες μ' τάχος πολλοὶ, καὶ πολὺ πάντοθεν τ' ῥωμαίων κατέχεον, συνεπαφιέντες καὶ τὰ ἀγγεῖα θερμαινόμενα τῇ θέρμῃ. τοῦτο καμόμενον τ' ῥωμαίων, διεσκέδασε τ' τάξιν, καὶ μ' δεινῶν ἀλγηδόνων ἀπεκυλινδοῦντο δ' τείχους. ῥεῦσε μὲν γὰρ τὸ ἔλαιον ἀπὸ κόρυθος μέχρι ποδῶν ὑπὸ τὰς παννυχίδας διὰ δ' σώματος ὅλου, καὶ τ' σάρκα φλογὸς ὑδὲν ἔλαττον ἐπεβόσκετο, θερμαινόμενόν τε φύσῃ τεῖχος, καὶ ψυχόμενον βραδέως διὰ τὴν πύτητα. τοῖς δ' θωρᾶξι τοῖς κράνεσιν ἐνδεδεμένοις, ἀπαλλαγὴ τῆς καύσεως οὐκ ἦν. πηδῶντες δὴ καὶ συνειλούμενοι τ' ἀλγηδόσιν, ἀπὸ τ' γεφυρωμάτων ἔπιπτον. οἱ δ' τραπέντες εἰς τοὺς σφετέρους πρόσω βιαζόμενοι, δ' χείρωτι τῆς καταπτώσεως ἦσαν. ἐπέλιπε δ' οὔτε ῥωμαίους ἐν ταῖς κακοπραγίαις ἰσχὺς, οὔτε τοὺς ἰουδαίους σωφροσύνη. ἀλλ' οἱ μὲν καὶ περ οἰκτρὰ πάσχοντας ὁρῶντες τὰς καταχυθείσας ὅμως εἰς τοὺς καταχέοντας ἐφέροντο, τ' πρὸ αὐτ' κακίζων ἕκαστος ὡς ἐμπόδιον ὄντα τῆς ῥώμης. οἱ δ' ἰουδαῖοι δόλῳ δευτέρῳ τὰς πρόσθεν αὐτῶν ἐπεσφάλλον, τῆλιν ἐφθὴν ὑποχέοντες τ' σανίσιν, ἐφ' ἃς ἐπολισθαίνοντες, ὑπεσύροντο, καὶ οὔτε τῶν τρεπομένων, ἔτε τῶν προσβαινόντων τὴν ὁρμὴν ἔμενεν. ἀλλ' οἱ μὲν ὑποπαζόμενοι τῶν ἐπιβατηρίων μηχανῶν συνεπατοῦντο. πολλοὶ δ' ἐπὶ τὸ χῶμα κατέπιπτον. ἑπτὰ οντο δ' ὑπὸ ἰουδαίων οἱ πίστοι. σφαλλομένων γὰρ τ' ῥωμαίων, ἕτοι τ' χεῖρα συμπλοκῆς ἐλθεῖν προθύμους, πρὸς τὰς βολὰς εὐχόλως. πολλὰ δ' κακουμένους ἐν τῇ προσβολῇ τοὺς στρατιώτας, ὁ στρατηγὸς πρὸς δείλην ἀνεκάλει. ἔπεσον δ' τούτων μὲν οὐκ ὀλίγοι, καὶ πλείους ἐτρώθησαν. τῶν δ' ἀπὸ τ' ἰωταπάτης, ἀπέθανον μὲν ἓξ ἄνδρες, τραυματίαι δ' ὑπὲρ τριακοσίους ἀνεκομίσθησαν. ἐκαλδὶ μὲν οὕτω δεσίου μηνὸς, ἡ πρόταξις ἐγένετο.

ΚΕΦ. ι.

Ο τεσπασιανὸς δ' ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι τ' στρατιὰν προθυμουμένους, ὡς θυμουμένους ἑώρα, καὶ οὐ προτροπῆς, ἀλλ' ἔργων δεομένους προσυψώσας μὲν τὰ χώματα, πύργους δ' τρεῖς, πεντήκοντα ποδῶν ἕκαστον τὸ ὕψος καταπεκλάσας πάντοθεν σιδήρῳ κεκαλυμμένους, ὡς ἑδραίοις τε ἂεν ὑπὸ βέλεσι, καὶ δυσάλωτοι πυρὶ, τῶν χωμάτων ἐπέστησεν, ὁπλίσας αὐτοῖς ἀκοντιστάς τε καὶ τοξότας, καὶ τ' ἀφετηρίων ὀργάνων τὰ κυφότερα, πρὸς δ' τοὺς ῥωμαλεωτάτους σφενδονήτας. οἱ μὲν καθορώμενοι διὰ τὸ ὕψος, καὶ τὰ θωράκια τ' πύργων, εἰς καθορωμένους τοὺς ὑπὸ τείχους ἔβαλλον. οἱ δ' μήτε κατὰ κόρυθος φερομένων τῶν βελῶν σκολίνειν ῥᾳδίως δυνάμενοι, μήτε τοὺς ἀφανεῖς ἀμύνεσθαι καὶ τὰ μὲν ὕψος τῶν πύργων δυσέφικτον ὁρῶντες ἐκ χειρὸς βέλη, πυρὶ δ' τ' πρὸς αὐτῆς σιδήρου δυσαναλώτου, ἐφέροντο ὑπὸ τείχους, καὶ προσβάλλειν πλημμελούμενοι ἐπεχείρουν. καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τ' ἰωταπάτης, ἀντέσχον ἕτως, ἀναιρούμενοί τε καθ' ἡμέραν πολλοὶ, χ' μηδὲν ἀκπακοῦν τοὺς πολεμίους, ὅτι μὴ μ' κινδύνων ἀνεργάν, ἔχοντες.

protectique desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totaque acie velut uno corpore repellendo Judæos, muro jam pedem ponebant. Tum Josephus, his rerum angustiis consilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulatur: ferventiqve oleo perfundi milites jubet, scutorum conjunctione defensos. id autem Judæi multi, qui & paratum haberent, & plurimum, cito Romanis infundunt: ipsis etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipavit, & cum dolore sævissimo devolvebantur à muro. siquidem facilè à vertice ad pedes usqve sub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnemque non secus ac flamma depascebatur: qvod natura facile calesceret, seroqve pro sui pinguedine refrigesceret. Thoracibus autem & galeis illigatis incendii fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc incurvati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem contraniteptes tutò recedere non poterant, qvoniam facile ab insequentibus vulnerabantur. Sed neque Romanis virtus in rebus adversis, nec Judæis prudentia defuit. Romani enim licet oleo perfusi mirabilia pati viderentur, tamen in eos, qui perfuderant, ferebantur, præcedentem quisque incursando, tanquam ipse impetum retardaret. Judæi vero progressum eorum dolo altero deceperunt, cum fœno græco decocto pontium tabulata perfunderent: qvibus illi dilabentes retrahebantur, ut neqve fugientium quisquam, neque aggredientium firmo posset eniti vestigio: sed alii quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi vero super aggeres dejicerentur: & qui cecidissent, à Judæis feriebantur: qvi Romanis desilientibus conflictu jam liberi, facillime tela dirigebant. Cum autem multa milites mala in hac perpeti pugna dux videret, sub vesperam eos revocat: qvorum non paucis trucidatis, plures sunt vulnerati. Ex Jotapata vero sex viris mortuis, plures quam trecenti saucii translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est Junii mensis die vigesimo. At Vespasianus eorum causa, quæ acciderant, consolatus exercitum, postquam ira vidit accensum, neqve tam exhortationem quam opus deposcere, aggeres quidem altius tollit. Tres vero turres quinquagenum pedum in excelsum jubet erigi, ferro undiq; tectas, ut & ponderе stabiles essent, neq; ignibus expugnarentur easq; super aggeres collocat, jaculatoribus & sagittariis, itemque levioribus missilium machinis plenas, funditorum quoq; fortissimis. Qvi cum non conspicerentur propter altitudinem turrium & loricas, ipsi eos qvi super murum astarent facile conspicuos telis feriebant. at illi cum neque à vertice venientes sagittas facilè declinarent, neqve ulcisci possent qvos non viderent: altitudine quidem turrium librata manu jacula superante: ferro autē, quo erant septæ, flammis obstante: ob hæc defensionem muri deserunt: oppugnationemque tentantibus prompte occurrunt. Et Jotapateni quidem ita resistebant. qvamvis multi in dies singulos occumberent, neqve contra mali quicquam hostibus facerent, qvod eos sine periculo prohibere non poterant.

ΚΕΦ. ια.

CAP. XI.

Japhæ expugnatio à Trajano & Tito.

HIs autem diebus Veſpaſianus ad finitimam qvandam Jotapatæ civitatem evocatus, cui nomen eſt Japha, novas res affectantem, & propterea, qvod Jotapatenos præter ſpem reſtitiſſe audierat, inſoleſcentem, mittit eo Trajanum decimæ legionis rectorem, dans ei duo millia peditum & eqvites mille. Ille autem cum oppidum contra expugnationem munitiſſimum reperiſſet (nam præter naturam qua tutum erat, etiam muro duplici cingebatur) habitatores vero ejus vidiſſet paratos ad pugnam ſibi obvios proceſſiſſe, prælium cum his committit: eoſqve pauliſper reluctatos, in fugam vertit: qvos veſtigiis conſecuti Romani, exterioris muri ambitum quo confugerant, cum ipſis irrumpunt. ſecundum autem murum petentibus, cives ſui clauſere civitatem, metu ſcilicet, ne cum his rurſus hoſtes intrarent. Profecto autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, qvi etiam tunc civitatis ejus univerſum populum excluſum mœnibus propriis, ad interitum hoſtibus dedit avidiſſimis cædium. Multi enim ſimul ruentes ad portas, multumqve nominatim præpoſitos inclamantes, inter ipſas preces mactabantur, qvibus hoſtes unum murum, alterum cives clauſerant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi qvidem ſociorum gladiis transfigebantur, infiniti vero a Romanis interficiebantur, ne ad ulciſcendum qvidem recepta fiducia. nam præter hoſtilem metum, etiam domeſtica proditio eorum animos fregerat. Deniqve moriebantur, non Romanos, ſed Judæos execrando, qvoad omnes interiere numero hominum, duodecim millia. Unde Trajanus vacuam eſſe civitatem pugnatoribus reputans, & ſi qvi adhuc intus eſſent, nihil eos auſuros eſſe exiſtimans præ timore, imperatori excidium reſervavit. eumq; per nuncios rogavit, ut filium ſuum Titum mitteret, finem victoriæ impoſiturum. ille autem laboris aliquid ſupereſſe ratus, cum milite filium miſit, hoc eſt, quingentis equitibus, & peditibus mille. Qvi maturè ad civitatem profectus ſic ordinavit exercitum, ut in lævo qvidem latere Trajanum conſtitueret, ipſe vero in dextro obſidioni præeſſet. Itaqve militibus ſcalas muris undiqve applicantibus, cum pauliſper deſuper Galilæi obſtitiſſent, continuo mœnia reliquerunt: Titus vero ejusqve comites ſaltu demiſſi, mature civitatem obtinuerunt. Tumqve vehemens cum his qui ſe intus congregavere, pugna commiſſa eſt: nunc per anguſta viarum irruentibus validiſſimis, nunc fœminis ex tectorum culminibus, quæ forte inveniſſent, tela jactantibus, Et hoc qvidem modo uſqve ad ſextam horam ſuſtinuere conflictum, abſumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & ſub divo, & per domos, ſenes pariter ac juvenes mactabantur. Denique virilis ſexus præter infantes nullus remanſit, qui cum mulieribus abducti ſunt ſervitio. Interemptorum quidem in civitate, & in primo congreſſu, numerus fuit XV. millia: captivorum autem duo millia CXXX. Hæc Galilæis clades contigit quinto & vigeſimo die Junii menſis.

Ἀπὸ δὲ τῶν αὐτῶν ἡμερῶν, σύνταγμα στείλας ὁ Τίτος τῶν τῆς ἰωταπάτης ἀσυλήτων πόλιν (ἰαφὰ καλεῖται) νεωτερίζουσαν, καὶ τῶν ἰωταπατηνῶν φόβῳ δόξαν ἀντεχόντων ἐπαρρωμβίῳ, τρεῖς ἐπὶ δεκάτου τάγματος ἡγεμόνα ἐκπέμπει, χιλίους μὲν ἱππεῖς, πεζοὺς δὲ διχιλίους. ὁ δὲ τὴν μὲν πόλιν δυσάλωτον καταλαβών, πρὸς γὰρ τὴν φύσιν καρτερὰ τυγχάνουσα, καὶ διπλοῦν περιβόλου πτερυγίσιν, προσπαντήσαντας δὲ τοὺς ἐξ αὐτῆς ἑτοίμους εἰς μάχην συμβάλλει, καὶ πρὸς ὀλίγον ἀντισχόντας, εἰθὺς ἐκ φυγόντων δὲ εἰς τὸ πρῶτον τεῖχος, οἱ ῥωμαῖοι κατὰ πόδας προσκείμενοι συνεισέπιπτον. ὁρμήσαντας δὲ πάλιν εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος, ἀποκλείουσι τῆς πόλεως οἱ σφέτεροι, δείσαντες μὴ συνεισβάλωσιν οἱ πολέμιοι. θεὸς δὲ ἦν ἄρα ὁ ῥωμαίοις τὰ γαλιλαίων πάθη χαριζόμενος, ἐς καὶ τότε τὸν τῆς πόλεως λαὸν αὐτανδρον χερσὶν οἰκείαις σπεύδοντα πρὸς ἀπώλειαν, ἔνδοθεν φονεῦσιν ἐχθροῖς παρέσχεν. ἐμπίπτοντες γὰρ ἀθρόοι τῆς πύλας, καὶ πολλὰ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ὀνόματι καλοῦντες, ἐν μέσοις ἀπεσφάττοντο ταῖς ἱκεσίαις. καὶ τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τεῖχος οἱ πολέμιοι, τὸ δεύτερον δὲ ἐκλεισαν οἱ σφέτεροι. μέσοι δὲ τῶν δύο κατειλούμενοι περιβόλων βύζιοι, πολλοὶ μὲν τῆς ἰδίας περιεπήροντο ξιφέσιν, ἄπειροι δὲ τοῦ ῥωμαίων ἵππου, οὐδὲ ὅσον εἰς ἄμυναν ἀναθαῤῥοῦντες. πρὸς γὰρ τὸ καταπεπλῆχθαι τοὺς πολεμίους, ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ἔκλασεν ἡ τῶν οἰκείων προδοσία. πέρας ἐθνικοὶ, οὐ ῥωμαίων, ἀλλὰ τῶν ἰδίων καταρώμενοι, μέχρι πάντες ἀπώλοντο, μύριοί καὶ διχίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες. κενεὸν δὲ μαχίμων λογίζεσθαι ἅπαν τὸν πόλιν οἱ τρεῖς ἄνες, εἰ δὲ καί τινες ἔνδον εἶεν, οἰόμενοι μηδὲν αὐτοὺς πολεμήσειν ἐπὶ θεούς, ἀνετίθει τῷ στρατηγῷ τέλος ἄλωσιν. καὶ στέλλας ἀγγέλους πρὸς Οὐεσπασιανόν, ἤτει τὸν πέμψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ Τίτον ἐπὶ θήσοντα τῇ νίκῃ τέλος. ὁ δὲ συμβαλὼν ἐπολέμησέ τινα πόνον, μὴ στρατιᾶς ἀγὸν ἐκπέμψαι, πεντακοσίων μὲν ἱππέων, χιλίων δὲ πεζῶν. ὁ δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἐλθὼν διὰ τάχους, καὶ διατάξας τὴν στρατιὰν, ἐπὶ μὲν δ' λαιὰ μέρους, τὸ τρεῖς ἄνες ἵσησιν, αὐτὸς δὲ τὸ δεξιὸν ἔχων, ἐξῆγεν πρὸς τὴν πολιορκίαν. τῶν δὲ στρατιωτῶν κλίμακας πάντοθεν τοῦ τείχει προσφερόντων, πρὸς ὀλίγον εἰ μὴ λαοὶ καθύπερθεν ἀμυνόμενοι, λείποιεν τὸν περίβολον. ἀπιπηδήσαντες δὲ οἱ περὶ τὸν Τίτον, τὰ μὲν πόλεως κρατήσαντες ταχέως, πρὸς δὲ τοὺς ἔνδον αὐτῆς συναφέντας, καρτερᾷ μάχῃ συρρήγνυνται. καὶ μὲν οὐ τῆς στενωπὸς οἱ δυνατοὶ προσέπιπτον, καὶ λίθοι τῶν οἰκιῶν αἱ γωνίαι ἐβάλλοντο πᾶν τὸ προσυχὸν αὐτῆς. καὶ μέχρι μὲν ἐξ ὥρων ἀντεῖχον μαχόμενοι. δαπανηθέντων δὲ τῶν μαχίμων, τὸ λοιπὸν πλῆθος ἔνδοθεν τῆς ἐπαύλεως, καὶ τὰς οἰκίας ἀπεσφάττοντο, νέοι τε ὁμοῦ καὶ γέροντες. ὑδὲ γυναικῶν ἄῤῥεν ἀπελείφθη δίχα νηπίων, ἅμα γυναιξὶν ἐξεῤῥαπισθέντων. τῶν μὲν οὖν ἀναῤῥιφθέντων ἀνὰ τὴν πόλιν, καὶ δηλητηρίας προσπαιζόντων, ὁ θάνατος μύριοι πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις ἦν, τὰ δὲ αἰχμάλωτα, διχίλια καὶ ἑκατὸν καὶ τριάκοντα. τὸ συνέχυ τὸ πάθος γαλιλαίοις εἰκοστῇ δεκάτου μηνός.

Eum-

ΚΕΦ. ΚΣ.

Ἐμειναν δὲ καὶ τοῖς σαμαρεῦσι ἀπὸ τῆς τῶν συμφορῶν. ἀθροισθέντες γὰρ ἐπὶ τὸ γαιζὶν καλούμενον ὄρος, ὅπερ αὐτοῖς ἐστιν ἅγιον, καὶ χώραν μὲν ἐμενον, πολέμου δ' εἶχεν ἀπειλὴν ἥτε συνοδος αὐτῶν καὶ τὰ φρονήματα. καὶ ἅδε τῆς γειτνιώσι κακοῖς ἐσωφρονίζοντο. ὡς δὲ τοῖς ῥωμαίων ὑπεραγίας ἐν ἀλογίστῳ τῶν καὶ σφᾶς ἀσθενείαν ὠρρώδησαν, καὶ μετέωροι ὡς πρὸς τὰς παραχὰς ὑπῆρχον. ἐδόκει δ' ἐπασπασιανῷ φθάσαι τὸ κίνημα, καὶ τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὑποτμηθῆναι. καὶ γὰρ ἀεὶ φρουρεῖς ἡ σαμαρεῖτις ὅλη διείληπτο. τότε πλῆθος τῶν ἐλληνιστῶν, καὶ ἡ σωτηρία λεὼ φοβερά. κερεάλιον δὲ ἔπαρχον ὄντα τῆ πέμπτη τάγματος, μεθ' ἑξακοσίων ἱππέων, καὶ πεζῶν, τρισχιλίων πεμπτ. τοῦτο ὡς ἐσωσάμενον μὴ τὸ ὄρος, καὶ σωσάπειν μάχην σὺν ἀσφαλεῖ ἔδοξε, τῶν πολεμίων πολλῶν καὶ ὑπερθεν ὄντων. κυκλώσαμενος δὲ τῆ δυνάμει πᾶσαν τὴν ὑπωρείαν δι' ὅλης αὐτοὺς ἐφρούρει τῆς ἡμέρας. σωρεία δ' ὕδατος ὀπορυμένων τῶν σαμαρέων, σκληρὸν τοῖς καὶ καῦμα δεινὸν, ὥστε δὲ λεὼ θέρος, καὶ τῶν ὀπιτηδείων τὸ πλῆθος ἀφθόνως ὑπῆρχεν, ὡς πινὰς μὲν αὐτῆμερὸν ἀπὸ δίψους ἀποθανεῖν. πολλοὺς δὲ τῆς παρούσης ἀπωλείας τὸ δουλεύειν προτιμωμένους, ῥωμαίοις προσφυγεῖν. ἐξ ὧν σαφὴς ὁ κερεάλιος, καὶ τοὺς ἐπὶ συμμένοντας ὑπὸ τῶν δεινῶν καταπαύοντας; ἐπαναβαίνει τῷ ὄρει, καὶ τῷ δυνάμει ἐν κύκλῳ προϊσήσας τοῖς πολεμίοις τὰ μὲν πρῶτον ὑπὲρ δεξιᾶς προεκαλεῖτο καὶ σώζεσθαι παρεκάλει, ἀσφαλείαν τὰ ὅπλα ῥίψασιν. ὡς δ' οὐκ ἔπειθε, προσπεσὼν ἀπέκτεινε πάντας, χιλίους ἑξακοσίους ἐπὶ μυρίοις ὄντας. δεσίου μηνὸς ἑνὶ καὶ εἰκάδι καὶ ἑβδόμῃ ἐπεχθῆ. καὶ τοιαύτας μὲν συμφορᾶς σαμαρεῖται ἔσχησαντο.

ΚΕΦ. ΚΓ.

Τῶν δὲ ἀνὰ τὰ ἰωτάπατα ἁλοκαρτερούντων, καὶ παρ' ἐλπίδα τοῖς δεινοῖς ἀντεχόντων, τεσσαρακοστὴ μὲν ἡμέρα καὶ ἑβδόμη τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑπερῆρτο τὸ τεῖχος. αὐτομολεῖ δέ τις πρὸς τὸν καισαρα τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τῷ τε ὀλιγοστὰ τῶν ἐπὶ τῆς πόλεως ἐξαγγέλλων, καὶ τῷ ἀσθένειαν. καὶ ὡς ἀγρυπνία διηνεκεῖ, καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις δεδαπανημένοι, δυνατοὶ μὲν εἶεν ἅδε βιαζομένους ἐπιφέρειν, καὶ δόλῳ δ' ἂν ἁλῶεν, εἴπις ἐπιθοῖτο πρὸς τὴν ἑκατὸν φυλακὴν, καθ' ὃν ἄνεσίν τε τῶν δεινῶν ἐδόκουν ἔχειν, καὶ καθάπερ τῇ μάλιστα κεκοπωμένοις ἐωθινὸς ὕπνος. καταδαρθάνειν ἔφασκε τοὺς φύλακας. σαφῆ δὲ καὶ αὐτὸν τὴν ὥραν ἐπελθεῖν. τῷ δὲ λεὼ μὲν δι' ὑποψίας ὁ αὐτόμολος, ὅτι πρὸς ἀλλήλους πίστιν εἰδεῖεν τῶν ἰουδαίων, καὶ τὴν πρὸς τοὺς κολάσεις ὑπερφυᾶ, ἐπειδὴ καὶ πρότερον ληφθεὶς τις τῶν ἀπὸ τῆς ἰωτατείτης, πρὸς πᾶσαν αἰτίαν βασάνων ἀντέχε, καὶ μηδὲν ἁλῶναι πυρὸς ἐξεφώνησε τοῖς πολεμίοις πρεῖ τὴν ἔνδον εἶναι, ἀνεσταυρώθη δ' ἀνάτη καταμεσιδιῶν. τάχα μὲν εἰκότα πίστιν ἐποίει τὸν προδότην, καὶ τάχα μὲν ἀληθεύειν σκήνον, μηδὲν δ' αὐτῆς ἐξ ἐνέδρας πεποιθὼς μέγα πρὸς δοκῶν, τὸν μὲν φύλακα σκέλλουσιν, ἐπὶ δὲ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως ὥρμησαν ἀμφὶ τὴν τρίτην. καὶ δὴ τὴν μεσηβρινὴν ὥραν, ἦσαν ἤδη πρὸς τὸ τεῖχος. καὶ πρῶτος ἐπιβαίνει τῶν σὺν ἑνὶ τῶν χιλιάρχων δομιτίου σαβίνου τῶν ἀπὸ πέμπτης καὶ δεκάτου τάγματος τινὰς ὀλίγους ἄγων. ἀποσφάξαντες δὲ τοὺς φύλακας, εἰσίασιν εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ, μεθ' οὓς σέξτος τὶς κερεάλιος χιλίαρχος,

CAP. XII.

SEd ne Samariæ qvidem alieni à calamitatibus remansere: Hi namqve in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorum conventus ac spiritus habere videbatur, nec saltem vicinorum malis corrigebantur, sed inconsulta suarum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum voluntate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere, eorumqve impetus prævenire. Nam & si præsidiis tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo, qvi coierant & conspiratio timebatur. Eaque causa Cerealem quintæ legionis tribunum, cum sexcentis equitibus tribusqve peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælioq; congredi neqvaqvam tutum esse duxit, quod hostes plurimi desuper essent: milites vero circumvallatis undique montis radicibus, tota eos die custodiebant. Evenit autem aqvæ tunc indigentibus Samaritis, etiam graves accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neqve se rebus necessariis vulgus instruxerat) adeo ut nonnulli qvidem una die siti morerentur, multi vero ejusmodi morti servitium præferentes, ad Romanos transfugerent: ex qvibus cognito Cerealis, illos etiam, qui adhuc perseverarent, malis infractos, montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primum eos ad fœdera hortabatur, atqve ut salvi esse mallent, rogabat: si arma projecissent, tutos fore promittens: deniqve qvia persuadere non posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem undecim millia & sexcenti. Hæc Junii mensis vigesimo & septimo die gesta sunt: atqve his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt. De Samaritis à Cerealе devictis.

CAP. XIII.

IOtapatenis autem diu durantibus & præter spem adversa tolerantibus qvadragesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggeres super murorum altitudinem sunt elati. qvidam vero ad Vespasianum eodem die profugus venit, paucitatem civium & infirmitatem simul eorum enuncians: qvodqve diuturnis vigiliis, & præliis assiduis consumpti, minime qvidem ulterius vim ferre possent, verum dolo etiam caperentur, si qvis instaret. circa extremam namque vigiliam, qvando & malorum requiem habere viderentur, & maxime defatigatos custodes matutinus somnus occupat, dormire eos dicebat, eademq; hora invadendos esse suadebat. Vespasiano autem, qvia fidem nosset inter se Judæorum, quantaq; superbia pœnas contemnerent, transfuga suspectus erat: nam & antea quidam ex Jotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit, & cum ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostibus exqvirentibus prodidisse, mortem deridens cruci suffixus est. Fidem tamen proditori conjectura faciebat, fortasse illum vera dicere: ipse autem nihil ex ejus fallacia magnum sibi existimans esse metuendum, asservari hominem jussit, & ad occupandam civitatem parabat exercitum. Hora igitur qvæ fuerat indicata, silentio muros petebat: primusqve incedebat Titus cum uno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex qvintadecima legione comitatus. Interfectis autem vigilibus, in civitatem ingrediuntur, & post eos Sextus Cerealis tribunus, Jotapatæ excidium.

& Placidus, subjectos sibi milites introducebant. Arce vero occupata, cum hostes in medio oppido versarentur, jamque plane dies esset, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium sentiebant, multo labore somnoque pariter dissoluti. Et si quis evigilasset, nebula visus ejus hebetavit, quæ casu tunc plurima se circa oppidum fuderat. donec totus irrupit exercitus: soloque malorum periculo excitati sunt, morientesque demum se periisse crediderunt. Romanos autem memores quid obsidionis tempore pertulissent, neque parcendi cuiquam, neq; miserendi quenquam tangebat cura: sed ex arce plebem ad prona compulsam facillime trucidabant, ubi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam resistendi. viarum namque angustiis pressi, ac per declivia dilabentes, fluente desuper bello obterebantur. Id multos etiam qui circa Josephum lecti erant, ut manib. propriis liberarentur incitavit. nam cum se viderent Romanorum neminem posse occidere, ne Romanorum manibus oppeterent prævenerunt, & in extrema parte civitatis congregati, semet interfecerunt. Quicunque tamen vigilum primi captam civitatem senserant, in quandam turrim Septentrionalem fuga recepti aliqvandiu quidem restiterunt. deinde circunfusi hostium multitudine, fero dextras dedere: hisque instantibus, mortem suam æquo animo præbuerunt. Potuissent autem incruento Romani obsidionis fine gloriari, nisi unus ex ipsis occidisset centurio, Antonius, peremptus insidiis. Nam quidam ex his qui ad speluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram sibi porrigere, ad fidem salutis ac præsidium, qvo tutus ascenderet, cumque is manum porrexisset incaute, hasta ille præventum sub inguine percúlit, statimque confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremere Romani. postea vero secutis diebus scrutando latebras, per cuniculos & speluncas in omnem sæviebant ætatem, præter infantes ac fœminas. Itaque captivi qvidem mille ducenti congregati erant: quadraginta vero millia connumerata sunt excidii tempore & pugnis superioribus mortuorum. At Vespasianus civitatem ipsam exscindi jubet, castellaque ejus omnia exurit. Jotapata quidem ita devicta est tertiodecimo imperii Neronis anno, calendarum Julianarum die.

CAP. XIIII.

Quomodo Joseph. captus vitam suam redemit facto & verbis.

ROmani vero Josephum requirentes, & propriæ indignationis causa, & quod imperatori operæ precium videbatur (captus enim, maxima pars belli esset) mortuos itemqve abditos rimabantur: ille autem in exitio civitatis fortunæ qvodam usus auxilio, per medios se hostes surripuit, & in quendam profundum puteum saltu demissus est, cui amplum specus adjunctum erat a latere, quod supra scrutantes videre non possent: ubi XL. insignes viros latitantes offendit, rerumque utilium apparatum, qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autem omnia complexis, interdiu quidem se occultavit: nocte vero sursum ascendens, vigilias explorabat, ut fugeret. Cumque omnia undique

A καὶ πλάκιδος, τοὺς ὑπὸ σφᾶς τεταγμένους ἐπῆγον. καταλημμένης δὲ τῆς ἄκρας. καὶ τῶν πολεμίων ἐν μέσῃ τῇ πόλει στρεφομένων, ἤδη δὲ καὶ ἡμέρας ὄσης, ὅμως ἐπὶ τῆς ἀλώσεως τοῖς πρατεύμασιν ἀδηλος ἦν, καμάτῳ τε γὰρ οἱ πολλοὶ καὶ ὕπνῳ λελυντο, καὶ τῶν ἀφανισμένων ὁμίχλη τὰς ὄψεις ἀπημβλυνε πολλὴ, κατὰ τύχην τότε τῇ πόλει ἐπεχυθεῖσα. μέχρι πάσης τῆς σφαγῆς εἰσπεσούσης, πρὸς μόνην τὴν τῶν κακῶν αἴσθησιν ἐξανέστησαν, καὶ τὰ ἄλλοσε ὄντες δύσνοι ἀνεκαρούμενοι. ῥωμαίους δὲ κατὰ τὴ
B μνήμην ὧν τοῖς τὴν πολιορκίαν ἐπαθον, οὔτε φειδὼς εἰσήει τινὸς, οὔτε ἔλεος, ἀλλ' εἰς τὸ κατεπεῖξαι τὸν τῆς ἄκρας τὸν λεὼν σωτηρίως ἐφόνευον. ἔνθα καὶ τοὺς ἐν μάχαις δυναμένους ἡ δυσχωρία τῶν ἀμυνομένων ἀφείλατο. ἑλόμενοι γὰρ ἐς τοὺς στενωποὺς, καὶ κατὰ πεφευγότες ἀλλήλους, ῥέοντι κατ' ἄκρας σκολιότητος τῷ πολέμῳ. τοῦτο πολλοὺς, καὶ τῶν σφῶν τὸ ἰσχυρὸν
C ἐπιλέκτων, ἐπ' αὐτοχειρίαν παρώξυνε. καταδύντες γὰρ οὐδένα τῶν ῥωμαίων ἀνελεῖν δύναντο, πρὸς ποσὶν αὐτοὶ τοῖς ῥωμαίων πεσόντες ἔθανον, καὶ σωματροιδέστατοι τῶν καταλήγοντες τὴν πόλεως, σφᾶς αὐτοὺς ἀνάλωσαν. ὅσοι γε μὴν ὑπὸ πρώτην τὴν κατάληψεως ἀφορμὴν τῶν φυλάκων λαθόντες ἐφθασαν, ἀναβάντες εἰς τὰ πρόσπυργία πύργων μέχρι μὲν τινος ἀπημωρήσαντο, βεβιασθέντες δὲ τοῦ πλήθους τῶν πολεμίων, ἐπὶ τὰ παρῆσαν αὐτοῖς
D δεξιὰς, καὶ τοῖς ἐφεστῶσι τοῦ φρουρίου δεξιὰς παρέσχον. ἀνεσπάκτων δ' ἂν ἐν ὀλίγῳ ῥωμαίους τὸ πλῆθος τῆς πολιορκίας, εἰ μὴ τῶν ἄλωσιν ἐς ἕπτακαιτεσσαράκοντα χιλιάδας, ὡς ἐν ἀριθμῷ. θνήσκειν δὲ ἑτέρας τῶν δὲ εἰς τὰ σπήλαια τοῖς συμπεφυγόσιν (πολὺ δὲ οὗτοι πλῆθος ἦσαν) ἱκέτευε τὸν αὐτοκράτορα δεξιὰν αὐτῷ πίστιν τε σωτηρίας, καὶ βοήθειαν ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς. ὁ δὲ ἀφυλάκτως ὄρεγε τὴν χεῖρα, ὁ φθάσας αὐτὸν
E σκεῖνος, νύττει κατὰ τὸν βουβῶνα δόρατι, καὶ παραχρῆμα διεργάζεται. κατ' ἐκεῖνον μὲν οὖν τὴν ἡμέραν, τὸ φανερὸν πλῆθος ἀνεῖλον ῥωμαῖοι. τῆς δὲ σπάσης ἀνερευνῶμενοι τὰς καταδύσεις, τοὺς ἐν τοῖς ὑπονόμοις καὶ τοῖς σπηλαίοις ἐπεξῆεσαν, καὶ διὰ πάσης ἐχώρουν ἡλικίας, πλὴν νηπίων καὶ γυναικῶν, καὶ τὰ μὲν σὺν μάλωπι, χίλια τοὺς διακοσίους συνήγαγον οἱ δὲ κατά τι τὴν ἄλωσιν, καὶ κατὰ τὰς πρώτην
F μάχας, συμπεφθαρμένοι τετρακισμύριοι, σὺν ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτακοσίοις. ἐπὶ τούτοις μὲν ἐν ἔτει ἑβδόμῳ τῆς νέρωνος ἡγεμονίας ἐτελεύτα, πανέμου μηνὸς.

Κεφ. κδ.

G ΡΩμαῖοι δὲ τὸν ἰώσηπον, ἀναζητοῦντες, καὶ διὰ τὴν σφετέραν, καὶ σφόδρα δικαίαν ὀργὴν φιλοτιμούμενοι, μείζων γὰρ ἦν μοῖρα τοῦ πολέμου λαχοῦσι, τοὺς τε νεκροὺς διερεύνων, καὶ τοὺς ἀποκρύφους τῆς πόλεως μυχοὺς. ὁ δὲ ἄρτι τῆς πόλεως ἁλισκομένης, δαιμονίῳ τινὶ συνεργίᾳ χρησάμενος, μέσον μὲν αὐτὸν σκληρῆς πλημμύρας, καταλλὲ δὲ εἰς τινα βαθὺν λάκκον, ὃν πλατὺ τὸ στόμιον διέδυκτο δὲ πολλαχῇ, τοῖς ἄνωθεν ἀόρατον. ἔνθα τοὺς περιόντας μὲν τῶν σπουδαίων ἄνδρας καὶ λαμπροὺς θανόντας, ὠδυνᾶτο δὲ σπουδαίων σὺν ὀλίγαις ἡμέραις διαφθορὰν δυναμένων. μεθ' ἡμέραν μὲν οὖν ἐπεστέλλετο τῶν πολεμίων πάντα διειληφότων, νυκτὸς δὲ ἀνιὼν ἐζήτει δεσμοῦ λύσιν καὶ τοὺς φύλακας κατασκέπτετο. φρουρουμένων δὲ πανταχόθεν τῶν πύ-

τῶν πύργων δι' αὐτὸν, ὡς λαθεῖν ὃν δεῖ, αὐθις εἰς τὸ ἀπήλαιον κατῆει. δύο μὲν οὖν ἡμέρας διελανθάνει. τῇ δὲ τρίτῃ γυναικὸς ἁλούσης, ἅμα αὐτῇς μιαίνεται. καὶ ἀνεστασιανὸς αὐτίκα μὲν ἀπορῶν πέμπει δύο χιλιάρχους παυλῖνον, καὶ γαλλικανὸν, δεξιὰς τῷ ἰωσήπῳ δοῦναι κελεύσας, καὶ προτρεψομένους ἀνελθεῖν. ἀφικόμενοι δὲ, παρεκάλουν οὔτι τὸν ἄνδρα, καὶ πίστεις περὶ σωτηρίας ἐδίδοσαν. οὐ μὴν ἔπειθον. ἐκ γὰρ ὧν εἰκὸς ἦν τὸν τοσαῦτα δράσαντα παθεῖν, οὐκ ἐκ δὲ φύσεως τῶν προκαλουμένων ἡμέρου, τὰς ὑποψίας συνέλεγεν, ἐδεδίει τε ὡς ἐπὶ τιμωρίαν προκαλουμένους, ἕως ἀνεστασιανὸς τρίτον ἔπεμψε χιλίαρχον νικάνορα, γνώριμον τῷ ἰωσήπῳ καὶ συνήθη πάλαι. παρελθὼν δὲ ὅτε, τό τε φύσει ἠμιμένων ἔχειν, πρὸς οὓς ἀν ἄπαξ ἔλπῃ, διέρρηξε, καὶ ὡς δι' ἀρετὴν αὐτὸς ἠγαπᾶτο μᾶλλον. ἢ μισεῖτο πρὸς τῶν ἡμιμόνων, ἀπορρᾴζειν τε τὸν στρατηγὸν, οὐκ ἐπὶ τιμωρίᾳ ἀναγαγεῖν αὐτὸν. ἐνῆσαν γὰρ ταύτῃ, καὶ μὴ πρὸς ἀρεσκόντων λαβεῖν, ἀλλὰ σῶσαι προαιρούμενον ἄνδρα ἡνιᾶσθαι. προσετίθει δὲ, ὡς οὔτ' ἂν οὐεσπασιανὸς ἐνεδρεύων φίλον ἔπεμπεν, ἵνα δι' κακίστου πράγματος προσήκοντα τὸ κάλλιστον, ἀπίστης φιλίαν· οὔτ' ἂν αὐτὸς ἀποστήσων ἄνδρα φίλον, ὑπήκουσεν ἐλθεῖν. ἐνδοιάζοντος δὲ ἰωσήπου καὶ πρὸς τὸν νικάνορα, τὸ μὲν στρατιωτικὸν ὑπ' ὀργῆς σκηψάμενον τὸ ἀπήλαιον ὥρμητο. κατέσχε δ' αὐτοὺς ὁ πολέμαρχος, ζωγρῆσαι τὸν ἄνδρα φιλοπονούμενος. ὡς δ' ὅτε νικάνωρ προσέκειτο λιπαρῶν, καὶ τοὺς ἀπειλὰς δ' πολέμου παλῃοῦσας ὁ ἰωσήπος ἐμαθεν, ἀνάμνησις αὐτῷ τῶν διὰ νυκτὸς ὀνείρων εἰσῆρχετο, δι' ὧν ὁ θεὸς τὰς μελλούσας συμφορὰς αὐτῷ προεσημαίνων ἰουδαίων, τὰ τε ἰδίᾳ τοῖς ῥωμαίων βασιλεῖς ἐσόμενα. καὶ δὴ καὶ ποίας ὀνείρων ἱκανὸς συνιέναι τε ἀμφιβόλως ὑπὸ δ' θείου λεγόμενα. τῶν γε μὲν ἱερῶν βίβλων ὄκνει ἦν τοὺς προφήτας, ὡς ἂν αὐτὸς τε ὢν ἱερεὺς καὶ ἱερέων ἐκγονος, ὃς ὀπτῆς τότε ὥρας ἔνθους ἐνόμιζε, καὶ τὰ φερωνύμη τῶν προφατῶν ἐνείρων ἁπάντων φαντάσματα, προσφέρει τῷ θεῷ λεληθέναι δοκεῖ. καὶ ἐπειδὴ τὸ ἰουδαῖον ἔφη φῦλον ὀκλάσαι δοκεῖ σοι τῷ κτίσαντι, μεταθεῖ δὲ πρὸς ῥωμαίους ἡ τύχη πῶσα, καὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν ἐπελέσθαι μέλλοντα εἰπεῖν, δίδωμι μὲν ῥωμαίοις τὰς χεῖρας ἐκὼν καὶ ζῶ. μαρτύρομαι δ' ὡς οὐ προδότης, ἀλλὰ σὸς ἄπειμι στρατηγός.

ΚΕΦ. ΚΕ.

ΤΑῦτα εἰπὼν, ἐνεδίδου τῷ νικάνορι. καὶ τῶν ἰουδαίων οἱ συγκαταφυγόντες, ὡς τὸν ἰώσηπον σωθέντα εἰκότα τοῖς προκαλοῦσιν, ἀθρόοι περιστάντες, ἢ μεγάλα γε ἂν στενάξαντες, ἐβόων, οἱ πάτριοι νόμοι, καὶ καταφήσαι θεὸς, ὁ ἰουδαίους κτίσας ψυχὰς θανάτου καταφρονούσας. φιλοζωεῖς ἰώσηπε, καὶ φῶς ὑπομένεις ὁρᾶν δοῦλον; ὡς ταχέως ἐπελάθου σαυτὸν, πόσους ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀποθνήσκειν ἔπεισας; ψεύδῃ μὲν ἄρα δόξαν ἀνδρείας, ψεύδῃ δ' καὶ συνέσεως εἶχες, εἰ σωτηρίαν μὲν ἐλπίζεις παρ' οἷς οὕτως ἐπολέμησας, σώζεσθαι ὑπὸ ἐκείνων, καὶ ἢ βέβαιον θέλεις. ἀλλ' εἰ χρὴ λήθην τινὰ σαυτῷ κατέχειν ἡ ῥωμαίων τύχη, προνοητέον ἡμῖν δ' πατρῴων νόμων. χρήσομαί σοι δεξιᾷ, καὶ ξίφει. οὐ δ' ἂν μὲν ἑκὼν

A ipsius causa maximè custodirentur, neqve fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduumqve ibi delituit. Tertia verò die, capta qvadam muliere, qvæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Tumqve Vespasianus propere duos tribunos Paulinum & Gallicanum, jussos pacem dare Josepho, & hortari eum ut ascenderet, mittit. Qvibus tamen ille rogantibus, postquam ad eum venerunt, fidemque pro salute B dantibus minimè paruit. Ex his autem magis quæ pati meritus esset, qvi plurima commisisset, quam ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, velut ad pœnam evocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium qvoqve tribunum Nicanorem, Josepho notum, atqve olim consvetum misit. Is autem, qvam mite in eos Romanorum esset ingenium, qvos semel subjugassent, referens, qvodque ipse Josephus virtutis causa magis admirabilis, qvam invisus du- C cibus haberetur: esseque imperatori studium non eum ad supplicium ducere, qvod etiam sine deditione sibi liceret exigere, sed conservare potius virum fortem: his addebat, quod nec Vespasianus si qvid dolo moliretur, amicū ad id mitteret, ut rem optimam pessimæ, hoc est, perfidiæ prætexeret amicitiam: neqve semetipsum illi, ut amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verum D Josepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites qvidem irati, speluncæ ignem submittere properabant. sed retinebat eos belli ductor, vivum Josephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer instante, ubi etiam hostilis multitudinis minas comperit Josephus, nocturna somnia reminiscitur. qvibus ei Deus & futuras Judæorum clades, & qvæ Rom. essent E eventura principibus, ostendit. erat autem interpretandis qvoqve somniis idoneus, & conjectare qvæ ambigue divinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros noverat, qvod & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora qvasi Deo plenus, & recentium somniorum, qvæ horrenda viderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Judæorum, inqvit, labefa- F ctari tibi rem creator placuit, fortuna verò ad Rom. tota migravit, animamque meam quæ futura prædiceret, elegisti, do qvidem manus sponte Rom. & vivo. testor autem, qvod non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simulqve his dictis, Nicanori consentiebat. Verum qvi una confugerant Judæorum, postqvam intellexerunt Josephum rogantibus cedere, universi circum- G stantes clamabant, certe plurimum ingemiscere leges patriæ. Ubi sunt, qvæ Judæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Josephe captus es, lucemque pateris intueri servientem? qvam cito tui oblitus es? quam multos pro libertate mori persuasisti? falsam profectò opinionem fortitudinis habebas, falsamq; prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum qvibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te servari cupis. Sed qvamvis te Romanorū fortuna tui oblivione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulentes & dexteram tibi & gladium commodabimus: Tu vero siqvidem sponte

moriare, dux Judæorum: si vero invitus, prodi- A θνήσκεις, ἰουδαίων στρατηγὸς, ἐὰν ᾖ ἄκων, προδότης
tor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis πεθνήξη. ταῦθ' ἅμα λέγοντες, ἐπανέτειναντο τὰ ξίφη, καὶ
ei gladiis, occidendum illum comminabantur, si διηπείλων ἀναιρήσειν αὐτὸν, εἰ τοῖς ῥωμαίοις ἐνδώσει.
Romanis pareret. Timens igitur impetum Jo- δείσας ὁ τλεὼ ἔφοδον ὁ ἰώσηπος, καὶ προδότην ἑαυτὸν ἡγεμὼν
sephus, & se Dei præceptorum proditorem esse τῶν θεοῦ προσταγμάτων, εἰ προαποθάνοι τὴν
ratus, si ea non renunciasset morte præventus, ἀγγελίας, ἤρχετο πρὸς αὐτοὺς φιλοσοφεῖν ὑπὲρ τῆς
argumentis eos philosophiæ necessariò tractare ἀνάγκης. τί γὰρ τοσοῦτον ἔφη σφῶν αὐτῶν ἐπῆρται φθονοῦμεν;
incepit. Et qvid enim tantopere, inqvit, ô socii ἢ τί τὰ φίλτατα ἀγαπῶμεν σῶμα καὶ ψυ-
propriæ cædis avidi sumus? aut cur amicissimas χὴν; ἀλλ' ἀχθηταί τις ἐμὲ φήσιν; ἀλλ' οἶδας ῥωμαίοις τὸ
inter se res, corpus & animam in dissensionem B γε. καλὸν ἐν πολέμῳ θνήσκειν. ἀλλὰ πολέμιος νόμος,
vocamus? mutatum me esse qvispiam dicet? τυγχάνει τῶν κρατούντων. εἰ μὲν οὖν τὴν ῥωμαίων
sed Romani hoc sciunt. Optimum in bello mori: ὑποστρέφειν μοι δόξαν, ἄξιος εἰμὶ ἀληθῶς τυμᾶ ξίφους,
sed lege belli, hoc est à victoribus trucidari. Pro- καὶ χεῖρες τ' ἐμῆς. εἰ δ' ἐκείνους εἰσέρχεται φθόνος πολέ-
inde siquidem Romanorum ferrum deprecor, μου, πόσῳ δικαιότερον ἂν ἡμᾶς ἡμῶν αὐτῶν εἰσέλθοι.
vere meo gladio meaque manu sim dignus: sin καὶ γὰρ ἥλιττον ταῦτα δρᾶν σφᾶς αὐτοὺς, ὡς ἂν τοῖς
illi hosti suo parcendum putant, qvanto justius ἐκείνους διώκομεν. καλὸν γὰρ τὸ ἐλευθερίας ἀπο-
nosipsi nobis pepercerimus? Qvippe stolidum θνήσκειν. φημὶ κἀγώ. μαχομένους μέντοι, καὶ τοῦτ'
est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dis- ἀφαιρουμένων αὐτόν. νυνὶ δ' οὔτε εἰς μάχην ἀντιβαί-
sensimus. Pulchrum enim esse pro libertate mo- C νουσιν ἡμῖν, οὔτε ἀναιροῦσιν ἡμᾶς. δειλὸς δ' ὁμοίως, ὁ τὰ
ri, & ipse fateor, pugnando tamen, & illorum μὴ βουλόμενος θνήσκειν ἔτ' ἂν δέῃ, καὶ ὁ βουλόμενος
manibus, qui eam præripuêre: nunc autem ne- ἔτ' ἂν μὴ δέῃ. τί δὲ καὶ δεδοικότες, πρὸς ῥωμαίους οὐκ
qve prælia nobis obstant, neqve nos interfici- ἄνισμεν; ἆρα οὐχὶ θανατῶν; εἶτα οἷον δεδοικαμὲν τοὺς
unt. Itidem autem timidus est habendus, qvi ἐχθροὺς ὑποπτεύομεν, ἑαυτοὺς βίαιον ὑπομένοντες;
mori non vult cum opus est, & qvi vult cum non ἀλλὰ δουλείαν ἐρεῖ τίς. πάνυ γοῦν νῦν ἐσμὲν ἐλεύθε-
oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad ροι. γενναῖον γὰρ ἀνελεῖν ἑαυτὸν φησί τις; οὐ μενοῦν,
Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo qvæ ἀλλὰ ἀγωνέστατον, ὡς ἔγωγε καὶ κυβερνήτην ἡγοῦμαι
ab hostibus dubie suspecta formidini est, eam D δειλότατον, ὃς τὴν χειμῶνα δεδοικὼς, πρὸ τῆς θελλης
certam ipsi nobis irrogabimus? Verum servitu- ἐβάπισεν εἰκῇ τὸ σκάφος. ἀλλὰ μὴν ἡ αὐτοχειρία, καὶ
tem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi τὴν κοινὴν ἁπάντων ζώων φύσεως ἀλλότριον, καὶ πρὸς
sumus. At viri fortis est semet occidere. Imo ve- τὸν κτίσαντα θεὸν ἡμᾶς, ἔστιν ἀσέβεια. τὸ μὲν γὰρ ζῶον ἀθέον
ro ignavissimi, quantum opinor. Nam & gube- ἐστὶν, ᾧ θνήσκειν μὴ προσῆκεν, ἢ δι' αὐτό. φύσεως γὰρ νόμῳ
rnatorem timidissimum puto, qui tempestatem ἰσχυρὸς ἔρως πᾶσι, τοῦ ζῆν ἐνέθηκεν. ἀφ' οὗπερ τοὺς φανε-
metuens, ante vim turbinis navem sponte sub- ρῶς ἀφαιρουμένους ἡμᾶς τούτου πολεμίους ἡγούμεθα,
mergit. Qvinetiam propria manu perire, a com- καὶ τοὺς ἐξ ἐνέδρας πημαροῦμεν. τί δ' ἂν εἴποι τις ἐκεῖνο
muni omnium animalium natura discrepat, eo- E ἀγανακτεῖν ὅτ' ἂν ἄνθρωπος αὐτὸς τὸ δῶρον ὑβρίζῃ;
qve modo in creatorem nostrum Deum sum- καὶ γὰρ εἰληφαμὲν παρ' ἐκείνου τὸ εἶναι, καὶ τὸ μηκέτ' εἶ-
mum scelus admittitur. Nullum est animal, qvod ναι, πάλιν ἐκείνου δίδομεν. τὰ μὲν γε σώματα θνητὰ πᾶ-
ex industria vel per se moriatur. Siqvidem na- σι, καὶ ἐκ φθαρτῆς ὕλης δημιουργεῖται, ψυχὴ δ' ἀθάνατος
turæ lex validissima, ut velint vivere, in om- ἀεί, καὶ θεοῦ μοῖρα τοῖς σώμασιν ἐνοικίζεται. εἶτα ἂν μὲν
nibus sita est: idcirco & qui nobis adimendum id ἀφανίσῃ τις ἀνθρώπου τὸ δῶρον καταθήκην, ἢ ἀφθῆ
putant, hostes ducimus, & qvos nostros insidiato- κακῶς, πονηρὸς εἶναι δοκεῖ καὶ ἄπιστος. εἰ δέ τις θεοῦ σῴ-
res putamus, pœna persequimur. Deum vero ρου σώματος ἐκβάλλοι τὸ θεοῦ καταθήκην θεὸς, λελη-
indigne ferre non arbitramini, cum donum ejus F θέναι δοκεῖ τὰ ἀδικήματα, καὶ κολάζειν μὴ, τοὺς ἀπο-
homo despiciat? Ab illo enim accepimus, ut es- δράντας οἰκέτας δίκαιον νενομίσαμεν, καὶ πονηροὺς καταλεί-
semus: rursumqve, ut esse desinamus, illi red- πωσι δεσπότας. αὐτοὶ δ' κάλλιστον δεσπότην ἀποδιδράσκοντες
dendum est. Corpora qvidem cunctis mortalia τὸν θεὸν, οὐ δοκοῦμεν ἀσεβεῖν; ἆρα σαφὲς ἐστὶ, ὅτι τὰ
sunt, ex caduca materia fabricata, anima vero μὲν ἐξιόντων θεῷ βίου τὰ τῆς φύσεως νόμου, καὶ τὰ πληφθέν
semper immortalis est: Deiqve particula in cor- τος θεοῦ δεσμοῦ σκηνούντων, ὅτ' ἂν ὁ δοὺς κομισαῖς
poribus collocata. Si qvis ergo depositum homi- θέλῃ, κλεινὸν μὲν αἰώνιον, οἴκοις δ' ἁγνοῖς βέβαιοι, καὶ
nis surripuerit, aut male tractaverit, pessimus θαρραῖς δ' ἐπήκοοι μύσται αἱ ψυχαὶ, χῶρον οὐρανοῦ λα-
statim ac perfidiosus habetur. Si Dei depositum χοῦσαι τὸν ἁγιώτατον, ἔνθεν οὐκ ἐστερημένοις αἰώνων ἀ-
ex proprio corpore qvis ejecerit, eum se latuisse G γνοῖς πάλιν ἀντενοικίζουσι δ') σώμασιν. ὅσοις δ' καθ' ἑ-
quem læserit æstimabit? Et servos qvidem fugi- αυτῶν ἐμάνησαν αἱ χεῖρες, τούτων μὲν ἅδης δέχεται
entes ulcisci, justum creditur, quamvis neqvam τὰς ψυχὰς σκοτιώτερος, ὁ δ' τούτων πατὴρ θεὸς εἰς
dominos fugerint: ipsi vero Deum fugientes, & ἐκγόνους τιμωρεῖται τοὺς ἀπίστου ὑβρεις; ἀλλὰ τὸν μεμι-

An ignoratis, qvod eorum qvi lege naturæ vita exeunt, acceptumqve Deo debitum solvunt, cum id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domusqve ac familia stabiles sunt? puræ autem & quæ invocantes exaudiant animæ, retinent locum in cælo adeptæ sanctissimum: atqve inde rursum, volventibus seculis, casta corpora jubentur incolere. Qvorum vero manus in seipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit. pater autem illorum Deus autores injuriæ per nepotes ulciscitur. Hinc &

μεμίσηκε τοῦ θεοῦ τοῦτο, καὶ πολὺ τοῦ σωφρονίστου κολάζειν νομοθέτην. τοὺς γὰρ ἀνελόντας ἑαυτοὺς, πολὺ ἡμῖν, μέχρις ἡλίου δύσεως ἀτάφους κρύπτειν ἔκελευον, καί τι καὶ πολεμίους θάπτειν θεμιτὸν ἡγούμενοι. παρ' ἑτέροις δὲ τὰς δεξιὰς τούτων τῶν νεκρῶν ἀποκόπτειν ἐκέλευσαν, αἷς ἐσφαλοῦντο καθ' ἑαυτῶν, ἡγούμενοι, καθάπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἀλλότριον, οὕτω δὲ τὰ χέρα τοῦ σώματος. καλὸν οὖν ἐστὶν ἑτέροις δίκαια φρονεῖν, καὶ μὴ τοῖς ἀνθρωπίναις συμφοραῖς προσβάλλειν τὰ εἰς τὸν κτίσαντα ἡμᾶς δυσσεβήματα. εἰ σώζεσθαι δοκεῖ, σωζώμεθα. καὶ γὰρ οὐκ ἄδοξος ἡ σωτηρία, παρ' οἷς δεῖ τοσούτων ἔργων ἐπιδειξάμεθα τὰς δεξιάς. εἰ τεθνάναι, καλὸν ὑπὸ τῶν ἑλόντων. οὐ μεταδησόμαι δ' ἐγὼ τοῦ τῶν πολεμίων τάξιν, ἵνα ἐμαυτοῦ προδότης γένωμαι. καὶ γὰρ ἂν εἴη πολὺ τῶν αὐτομολούντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἠλιθιώτερος, εἴγε ἐκεῖνοι μὲν ὅτι σωτηρίαν τοῦτο πεζητοῦσιν, ἐγὼ δ' ἐπ' ἀπωλείᾳ, κἀγὼ τῇ ἐμαυτοῦ. τὰ μέντοι ῥωμαίων ἐνέδρας ἐπεύχομαι. μὴ γὰρ δεξιὰν ἀναρριφθῆναι αὐτοῖς, ἀλλ' ὅμως τεθνήξομαι, τῶν ψευσαμένων ἀπιστίαν, νίκης μεῖζον ἀποφέρων προσμύθιον.

Κεφ. κς.

Ὁ μὲν Ἰώσηπος πολλὰ τοιαῦτα πρὸς ἀποτροπὴν τῆς αὐτοχειρίας ἔλεγεν. οἱ δὲ προφθαμένας ἀπογνώσει τὰς ἀκοὰς ἔχοντες, ὡς ἂν πάλαι καθυσιώσοντες ἑαυτοὺς τοῦ θανάτου, παροξύνουν πρὸς αὐτόν. καὶ προστρέχων ἄλλος ἄλλοθεν ξιφήρης, σκάκιζόν τε εἰς ἀναισθησίαν, καὶ ὡς ἕκαστος αὐτίκα καταπλήξων, δῆλος ἦν. ὁ δὲ τὰ μὲν ὀνόματι καλῶν, τοῦ δὲ στρατηγικώτερον ἐμβλέπων, ἕτερον δρασσόμενος τὴν δεξιὰν, ὃν δὲ δεήσει δυσωπῶν, καὶ ποικίλοις διαιρούμενος πάθεσιν ὅτι τὸ ἀναγκης ἤρξω ἀπὸ τοῦ σφαγῆς πάντων τὸ σίδηρον, ὥσπερ τὰ κατακυκλωθέντα τῶν θηρίων, ἀεὶ πρὸς τὸν καθαπτόμενον ἀντιπροφόμενος. τὸ δὲ καὶ πολὺ τὰς ἑκάστας συμφορὰς ἐπὶ τὸν στρατηγὸν αἰδουμένων, παρελύοντο μὲν αἱ δεξιαὶ, προλιπόντα δὲ τὰ ξίφη, καὶ πολλοὶ τὰς ῥομφαίας ὑπιέροντες, αὐτομάτως παρείδησαν. ὁ δὲ ἐκ τῆς ἀμηχανίας, οὐκ ἠπόρησεν ὑπνώσας, ἀλλὰ πιστεύων τοῦ κηδεμόνι θεοῦ τὴν σωτηρίαν προβάλλεται. καὶ ἐπειδὴ δέδοκται τὸ θνήσκειν ἔφη. φέρε κλήρῳ τὰς ἀλλήλων σφαγὰς ὑπερέψωμεν, ὁ λαχὼν δὲ ὑπὸ τοῦ μετ' αὐτὸν πιπλέτω. καὶ διοδεύσει πάντων οὕτως ἡ τύχη. μὴ δὲ ὑπὸ τῆς ἰδίας κείσθω δεξιᾶς ἕκαστος. ἄδικον γὰρ οἰχομένων τῶν ἄλλων τινὰ μετανοῆσαντα σωθῆναι. πιστὸς ἔδοξε τούτοις ἐπὼν, καὶ συνεκληροῦτο πείσας. ἐτύμην δὲ ὁ λαχὼν τοῦ μετ' αὐτὸν παρέσχε τὴν σφαγὴν, ὡς αὐτίκα πεθνηξόμενος καὶ τοῦ στρατηγοῦ. ζωῆς γὰρ ἡδίω, τὸ μὴ τοῦ ἰωσήπου θανάτου ἡγοῦντο. καταλείπει δὲ ἕτερος (εἴτε ὑπὸ τύχης χρὴ λέγειν, εἴτε ὑπὸ θεοῦ προνοίας) σὺν ἑτέρῳ, καὶ ἀπαδάζων μήτε ὑπὸ τοῦ κλήρου καταδικασθῆναι, μήτε εἰ πολεμίᾳ λίποιτο μιᾶναι τὴν δεξιὰν ὁμοφύλῳ φόνῳ, πεῖσαι κἀκεῖνον ἐπὶ πίστει ζῆν. ὁ μὲν οὖν οὕτω τὸν τῶν ῥωμαίων, τὸ τῶν οἰκείων μὲν φυγὼν πόλεμον, ἐπὶ βεσπασιανὸν ἤγετο. πρὸς δὲ νικάνορα. οἱ δὲ ῥωμαῖοι πάντες ἐπὶ θέαν αὐτοῦ συνέτρεχον, τοῦ δὲ πολίτου συνθλιβομένου πρὸς τοῦ στρατηγοῦ, θόρυβος ἦν πολύς, τῶν μὲν χαιρόντων ἐπὶ τοῦ ληφθέντι, τῶν δὲ, ἀπολλυμένων, τὸ δὲ ἐγγὺς ἰδεῖν βιαζομένων. τοὶ μὲν πόρρωθεν,

A Deo inviſum eſt, & á ſapientiſſimo legis noſtræ conditore coercetur. Denique ſi qvi ſe occiderint, apud nos quidem uſque ad ſolis occaſum inſepultos abjici decretum eſt, cum etiam hoſtes ſepeliri fas eſſe ducamus: apud alios autem & dextræ jubentur abſcindi ejuſmodi mortuorum: qvæ in ipſos armatæ ſunt: qvoniam ut corpus ab anima, ita manum eſſe a corpore alienam exiſtimarent. Pulchrum eſt igitur, o ſocii, B juſta ſentire neque humanis cladibus addere, ut creatorem omnium impietate lædamus. ſi ſalvi eſſe volumus ſalvi ſimus, nec enim ſalus apud eos ignobilis eſt, quibus tantis virtutem operibus demonſtravimus. ſin mori placet, ab his occidi perpulchrum eſt, qvi nos ceperint. Non migrabo ego in hoſtium locum, ut ipſe mei proditor fiam. multo enim ſtolidior ſim, C qvam qvi ad hoſtes ultro profugiunt, ſiqvidem illi ſalutis ſuæ cauſa id faciunt: ego vero interitus, & qvidem mei. Romanorum tamen inſidias votis expeto. nam ſi me & poſt junctas dextras perimant, magno animo paratoqve moriar, mendacii perfidiam pro victoriæ ſolatio mecum auferens. Multa qvidem in hunc modum Joſephus ut a cæde propria ſocios dehortaretur, D dicebat. Illi autem obſtructis deſperatione, qva ſe jamdudum morti devoverant, auribus concitantur: & alii aliunde cum gladiis accurrentes ignaviam exprobrabant: & quaſi eum mox percuſſurus, quiſque adoriebatur. Ille autem cum alium nominatim vocaret, alium vultu ducis intueretur, alterius dexteram prehenderet, alium precibus exoraret, varia mentis affectio- E ne (ut in tali neceſſitate) diſtractus, ferrum omnium a cæde ſua prohibebat, non ſecus ut feræ beſtiæ circumcluſæ, ad eum ſemper qui ſe contingeret, ora convertens. Illorum autem, qvi ducem in extrema qvoqve clade reverendum putabant debilitabantur dextræ, gladiique de manibus elabebantur: multi cum manus ei afferrent, ſponte frameas dimittebant. Joſepho autem non defuit in deſperatione conſilium, F ſed fretus Dei providentia, ſalutem in periculum mittit. Et qvoniam mori decretum eſt, inqvit, agite, cædes mutuas ſortiamur: & cui obtigerit, manu ſeqventis occumbat, atqve ita omniũ fortuna perambulet, neq; ſua ſe qvis dextera feriat: injuſtum eſt enim ceteris interemptis, ex aliis qvenqvam, ſi pœnituerit, ſalvum eſſe. Viſus vera dicere, & qvod perſuaſit agitur: ut ſors cuiqve obtigit, paratam ei qui ſequeretur ne- G cem ſuam præbebat quaſi mox etiam duce perituro. cum Joſepho enim perire, vita dulcius æſtimabant. Remanſit autem ipſe cum altero, ſive fortuna dici poterat, ſive Dei providentia. Conſultoqve proſpiciens, ne vel ſorte gravaretur, vel ſi noviſſimo ceſſiſſet, gentilis cæde polluereturet: illi qvidem, fide interpoſita, ut viveret perſuaſit: ipſe vero hoc modo & Romanorum & domeſtico bello liberatus, ad Veſpaſianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani viſendi ejus gratia occurrebant: & cum ſe circa ducem premeret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quod captus eſſet, aliis minitantibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius quidem aberant,

hostem interficiendum esse clamabant: qui vero propius erant, facta ejus reputantes, mutationes stupescebant. Rectorum autem nemo fuit, qui licet ante irascceretur nomini ejus, viri aspectu non mitior factus sit. Titum vero præter alios & fortis Josephi animus in calamitatibus, & ætatis ejus misericordia capiebat: qualisqve pridem fuisset in præliis reminiscenti, & qualis nunc sit in hostium manibus positus intuenti, succurrebat quanta esset fortunæ potentia, qvamqve velox belli momentum: humanarum autem rerum nihil firmum atqve perpetuum. qvamobrem multos ad miserationem Josephi pertraxit: plurimaqve salutis ejus pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen, qvasi missurus eum Cæsari, ut cautissime custodiretur præcepit. Quo audito, Josephus aliquid ei soli se dicere velle ait. Summotisque ab illo omnibus aliis præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidem, inquit, Vespasiane, tantum hoc putas, Josephū te habere captivum: ego autem majorum ad te nuncius venio, præmissus a Deo: alioquin Judæorum legem sciebam, & qvemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronem me mittis? quid ita? qvasi qvi Neroni usqve ad te successuri sunt, maneant. Tu es Cæsar Vespasiane & Imperator, atqve hic filius tuus: me autem colligatum arctius tibi asservato: nam dominus qvidem non mei solius es tu Cæsar, verumetiam terræ marisqve ac totius hominum generis; me autem ad majorem pœnam custodiri oportet, si ex tempore & subito in dominum ista confingo. His dictis Vespasianus statim qvidem fidem non habere videbatur, eaqve Josephum existimabat salutis gratia comminisci; paulatim vero ad credendum impellebatur, jampridem illum excitante ad imperium Deo, sceptraq; multis præmonstrante aliis portentis. Sed & in aliis verum esse Josephū deprehenderat. Altero namqve amicorum qvi secretis intererant, admirari dicente, qvemadmodum (nisi hæc deliramenta sint) neq; Jotapatenis de excidio, neq; sibi de captivitate qvicqvā divinasset, ut a se iram depelleret: Josephus Jotapatenis ait se prædixisse, qvod post diem septimum & qvadragesimū eos maneret exitium, qvodqve ipsum Romani vivum essent in custodia retenturi. Hæc in secreto qvæsita, Vespasianus ubi vera esse comperit a captivis, etiam qvæ de se dixisset credibilia cœperat existimare: sed neqve custodiam Josepho nec vincula remittebat: vestimentis autem aliisqve muneribus eum donare benignissimeqve fovere non desinebat, etiam Tito magnam honori ejus operam commodante. Quarto autem die mensis Julii Vespasianus in Ptolemaida reversus, inde in loca maritima Cæsaream pervenit, Judææ maximam civitatem, & qvæ majorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni favore ac benignitate suscipiunt, affectu qvidem qvo Romanos diligerent; plus autē illorū qui excisi fuerant odio: unde etiam multi simul ut de Josepho suppliciū sumeret, cum clamore precabantur. Vespasianus autem de ista quidē petitione,

A κολάζειν ἐθέων τὸν πολέμιον. τῶν δ' ἄλλων ἀναμνησις αὐτὸ τῶν ἔργων ἴσχεν, καὶ πρὸς τὴν μεταβολὴν θάμβος, τῶν τε ἡγεμένων οὐδεὶς ἦν, ὃς οὐ πρότερον ὠργίζετο, τότε πρὸς τὴν ὄψιν οὐκ ἐπιδώκειν αὐτῷ. μάλιστα δ' ἦν τὸ τῆς ἐξ ἀρετῆς, τὸ τε καιρημένον ἐν τῇ συμφορᾷ ἦρα τὸ ἰώσηπον, καὶ πρὸς τὴν ἡλικίαν ἐλεᾶ. ἀνεμιμνησκομένῳ τε τὰ ἐν πάλαι μαχόμενον, καὶ τὸν χεῖρα ἐν ἐχθρῶν ἄρτι κείμενον ὁρῶντι. πυρὶ τε νοῦν ὅσον δύνατ' τύχη, καὶ ὡς ὀξέα μὴν πολέμου ῥοπὴ, τῶν δ' ἀνθρωπίνων οὐδὲν βέβαιον. παρὸ καὶ τὰ πολλὰ σωθέντα μὴν πλείονς ἑαυτῷ καὶ πρὸς οἶκτον ἔ ἰώσηπον. πλεῖστα δ' αὐτῷ, καὶ ὧδε τῷ πατρὶ μεῖζα σωτηρίας εἶχεν.

Κεφ. κζ.

ΟΜέν τοι ἐσπασιανὸς φρουρεῖν αὐτὸν μὲν πολλῆς ἀσφαλείας προσέταττεν, ὡς ἀναπεμψων αὐτίκα νέρωνι. παῦτα ἀκούσας ὁ ἰώσηπος, μόνῳ τῷ Δικαιοθλιῶν ζῆλον ἔλεγεν αὐτῷ. μεταστραμμένῳ δ' ἐκείνου, πλὴν δ' παιδὸς τίτου καὶ δυεῖν φίλων, τοὺς ἄλλους ἅπαντας. σὺ μὲν ἔφη ἐσπασιανὲ, νομίζεις ἀγχμάλωτον αὐτόμολον ἐληφέναι τὸν ἰώσηπον. ἐγὼ δ' ἄγγελός ἥκω σοι μείζονων, μὴ γὰρ ἐμὲ θεοῦ πεμπομένου ἔδει τὸν ἰουδαίων νόμον, καὶ πῶς στρατηγὸς ἀποθνήσκειν πρέπει; νέρωνί με πέμπεις; τί δ', οἱ μὴ κείνου μέχρι σοῦ Δικαιοδόχοι μένουσι; σὺ καῖσαρ ἐσπασιανὲ καὶ αὐτοκράτωρ, σὺ καὶ παῖς ὁ σὸς εἶ. δέσμιόν δέ με νῦν ἀσφαλέστερον, καὶ τήρησον σαυτῷ. θεατὴς γὰρ μόνος ἐμοῦ σὺ καίσαρ, ἀλλὰ καὶ γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ πάντων ἀνθρώπων ὄχυος. ἐγὼ δ' ὅτι τιμωρίαν δέσμιος φρουρᾶς μείζονος, εἰ καταψεύδομαι καὶ θεοῦ. ταῦτα εἰπόντος, ὑπόληψις μὲν ἐσπασιανὸς ἀπιστῶν ἐδόκει, καὶ τὸν ἰώσηπον ὑπελάμβανε ταῦτα δεῖ σωτηρίας πανουργῶν. κατὰ μικρὸν δὲ εἰς πίστιν ἐτράπετο, τὸ θεοῦ διεγείροντος αὐτὸν εἰς τὴν ἡμελημένην ἤδη, καὶ τὰ σκήπτρα δι' ἑτέρων σημείων προδεικνύοντος. ἀπειθῆ δ' ἐν τοῖς ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς καταλάμβανε. τῶν γὰρ πρὸς ἀποῤῥήτοις ὑπὸ τυχόντων φίλων ὁ ἕτερος, θαυμάζειν ἔφη, πῶς οὔτε πρὸς ὅτι τῶν ἰωταπατῶν δεῖ ἁλῶναι, οὔτε αὐτῷ προυμαντεύσατο δεῖ αἰχμαλωσίας, ἐμὲ ταῦτα λῆρος εἶη Δικαιοδοκημένου τὰς ἐπ' αὐτ ὀργάς. ἰώσηπος δ' καὶ τοῖς ἰωταπατηνοῖς ὅτι μὲ πεντεκαιδεκάτην ἑβδόμην ἡμέραν ἁλώσειν δ' προεῖπεν ἔφη, καὶ ὅτι πρὸς ῥωμαίων αὐτὸς ζωγρηθήσ. ταῦτα δὲ τῶν αἰχμαλώτων κατ' ἰδίαν ὁ σὺν ἐσπασιανὸς σκέπτομενος, διέγνω ἀληθῆ, καὶ πιστεύειν δεῖ τῶν κατ' αὐτὸν πρᾶ. φρουρᾶς μὲν οὖν καὶ δεσμῶν οὐκ ἀνίει τὸν ἰώσηπον; ἐθεραπεύετο δ' ἐσθῆτι, καὶ τοῖς ἄλλοις κειμηλίοις φιλοφρονούμενος δ' εἰς πολὺ διετέλει, τὰ πολλὰ πάντη τῇ τιμῇ συνεργούντος.

Κεφ. κη.

ΤΕτάρτῃ δ' πανέμου μηνὸς, ἀναλύσας ἐκ πτολεμαΐδα, κἀκεῖθεν εἰς τὴν ῥωμαίων ἀφικνεῖται καισάρειαν, μεγίστην τε τῶν ἰουδαίας πόλιν καὶ τὸ πλεῖον ὑφ' ἑλλήνων ἐποικουμένην. ἐδέχοντο δ' αὐτὸν καὶ τὸ στρατηγὸν, μὴ πάσης φιλοτιμίας, καὶ φιλοφρονούμενοι οἱ ἐπιχώριοι, κατ' ἔνοιαν μὲν τῶν πρὸς τοὺς ῥωμαίους, τὸ δ' πλεῖον, ἔχθει τῶν καταβεβλημένων. διὸ καὶ τὸν ἰώσηπον αἰθρέοι καταβοῶντες ἠξίουν κολάζειν. σὺν ἐσπασιανὸς δ', τῶν μὲν τοιούτου δήπου, ὡς τὰ

ὡς ὑπὸ ἀκρίτου γινομένου πλήθους, ἐξέλυεν ἡσυχίᾳ. A velut ab inconsulta multitudine oblata: nihil
τῶν δὲ τεσσάρων τὰ μὲν δύο, χειμερίσοντα σκάφιον respondendo dissolvit. legionum vero duas qvi-
ὄντι τῆς Καισαρείας, ἐπιτήδειον ὁρῶν τὴν πόλιν. τὸ δέκατον dem hyematum apud Cæsaream posuit, qvod
δὲ καὶ πέμπτον εἰς Σκυθόπολιν, ὡς μὴ θλίβοι παντὶ τῷ opportunam videret esse civitatem. Decimam
στρατῷ τὴν χειμερίαν. ἀλεεινὴ δὲ καὶ κατὰ τοῦτον χειμῶνος vero & qvintam Scythopolim misit, ne totius
ὥρα, καθόσον ἐν πυγαῖος ἥρους ὑπὸ καύματος, πε- exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat au-
διὰς οὖσα καὶ ὑδρηλός. tem illa qvoqve aprica per hyemem, qvantum
æstatis caloribus æstuosa, ut in planicie sita
B atqve maritima.

Κεφ. ιθ. CAP. XV.

ΕΝ δὲ τούτῳ συναθροισθέντες εἴτε κατὰ στάσιν ἐκ- DUm hæc aguntur, collecta non exigua mul- Joppe de-
πίπτοντες τοῖς πολεμίοις, καὶ οἱ διαφυγόντες ἐκ τῶν titudo, qvi vel ab hostibus seditione defe- nuo capitur.
καταβραμμένων, πλῆθος οὐκ ὀλίγον, ἀνακτίζουσιν cerant, vel ex civitatibus eversis effugerant,
ἰόππην ὁρμητήριον σφίσιν, ἐρημωθεῖσαν ὑπὸ κεστίου Joppen sibi receptaculo renovant, qvam antea
πρότερον, καὶ τὴν χώραν ἐκπεπολεμωμένης ἀνειργόμενοι, vastaverat Cestius. Et qvia terra qvam vasta-
μεταβαίνειν ἔγνωσαν εἰς τὴν θάλασσαν. πηξάμενοι τε verat arcebantur, migrandum in mare censue-
περατικὰ σκάφη πολλῷ, τόν τε φοινίκης, καὶ συρίας, καὶ runt: ac piraticis navibus fabricatis, in Syriam
τὸν ἐπ' αἰγύπτῳ πόρον ἐλῄστευον, ἅπαντά τε πᾶσιν ἐπίπλουν G ac Phœnicen, itemque in Ægyptum commeantes, plurimos latrociniis prædabantur: omnibusque navigiis invium faciebant illarum partium
τὸ τῇδε πέλαγος. ἐσταθμευκότος δὲ ὡς ἔγνω τοῦ Οὐεσπασιανοῦ pelagus. Sed Vespasianus cognito qvid constituissent, equites in Joppen necnon & pedites mittit. hiqve nocte in civitatem, qvod incustodita erat, ingressi sunt. Ejus autem habitatores (postqvam irruptionem præsenserant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naves fuga petierunt: & in his ultra contiguum sagittæ spacium, pernoctavere. Cum vero Joppe natura esset importuosa (namqve in asperum cæteraqve arduum littus desinit ac summis utrinqve cornibus leviter incurvum, quæ vaste supersunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: ubi etiam nunc Andromedæ catenarum signis extantibus, fabulæ veteris fides ostenditur: adversus autem Aqvilo feriens littora, summos in objectas cautes fluctus affligit, solitudineqve in tutiorem efficit stationem) in eo salo fluctuantibus Joppenis, prima luce violentius, qvem illac navigantes Melamboream vocant flatus incumbit: & alias qvidem naves inter se, alias vero collisit in scopulos. multæ autem cum magna vi adverso æstu, niterentur ad pelagus (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublatæ in sublime gurgite mergebantur. & neqve fugæ uspiam locus erat, neque manentibus spes salutis: cum & mari ventorum, & civitate Romanorum violentia pellerentur. Itaqve multi ululatus collisis navibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Joppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragiis implicati moriebantur. nonnulli autem ferro se interficientes, veluti id satius esset, mare prævenie- G bant: plurimi autem evecti fluctibus, scopulis carpebantur: ut & pelagus sangvine redundaret, omnisqve ora maritima cadaveribus impleretur: cum etiam ad littus appulsos in eo stantes Romani milites trucidarent. ejectorum autem corporum qvatuor millia ducenta fuerunt. Ita captam nullo prælio civitatem Romani funditus eruunt. Joppe quidem hoc modo brevi tempore bis a Romanis excisa est. Vespasianus autem, ne rursus eo piratæ confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: ut hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent: equites vero omne circũ territoriũ peragrantes ad fines Joppes, vicos & oppidula simul exurerent.

Illi igitur præceptis obedientes, in dies singulos incurſando, excindebant totas regiones atqve vaſtabant. Ubi vero Jotapatæ apud Hieroſolymam caſus nunciatus eſt, primo quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quod nemo qui ſe vidiſſe diceret quæ jactabantur advenerat, non credebant. nec enim vel nuncius aliquis ſuperfuerat: ſed ipſa per ſe fama excidium prædicabat, velox nuncia triſtium: paulatimque per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiam rebus geſtis plura qvæ facta non erant affingebantur: & in excidio civitatis peremptus dicebatur eſſe Joſephus: quæ res maximo luctu replevit Hieroſolymam: & per ſingulas domos itemque cognationes, amiſſorum qviſqve lugebatur a ſuis: luctus vero ducis publicus erat. & hi quidem hoſpites, alii propinquos, amicos alii, nonnulli etiam fratres flebant: Joſephum autem univerſi, adeo ut per dies XXX. nunquam lamenta in civitate ceſſarent, magnaque mercede conducerentur tibicines næniarum. Tempore autem veritate revelata, ut de Jotapata qvidem ubi res habebat, fictum vero qvod de Joſephi morte vulgabatur, eumque vivere & cum Romanis eſſe compertum eſt, ac ſupra captivi fortunam a ducibus honorari: tantam in eum vivum iracundiam, quantam prius cum mortuum crederent benevolentiam, conceperunt. Et ab aliis quidem ignaviæ, apud alios proditionis arguebatur: totaq; in eum civitas plena erat indignatione atque convitiis. Ultro autem his vulneribus excitabantur, magiſq; accendebantur rebus adverſis: & offenſio quæ prudentibus ne ſimilia perferant cautionis & cuſtodiæ cauſam præbet, ad alias calamitates tanquam ſtimulus incitabat: & malorum ſemper incipiebat ex fine principium. denique majore in Romanos impetu ferebantur, velut in Joſephum pariter vindicaturi. Hieroſolymorum quidem habitatores ejuscemodi turbis agitabantur.

οἱ μὲν οὖν κ͂ τὰ προσεχθέντα τὴν χώραν κατηρείχοντες, καθ' ἡμέραν ἐτεμνόν τε, καὶ ἠρήμουν ἅπαντα.

Κεφ. λ.

Ως δὲ εἰς τὰ ἱεροσόλυμα τὸ κ͂ τὴν ἰωτατείτου πάθος ἠγγέλη, τὸ μὲν πρῶτον ἠπίστουν οἱ πολλοὶ, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, καὶ διὰ τὸ μηδένα τῶν λεγομένων αὐτόπτην παρεῖναι. διεσώθη γὰρ οὐδ' ἄγγελος. ἀλλὰ αὐτομάτη διεκήρυσσε φήμη τ ἄλωσιν, ὠκεῖα φύσει τῶν σκυθρωποτέρων. κατ' ὀλίγον δὲ διὰ τῶν προσχώρων ὤδευε τὸ ἀληθὲς, καὶ ὡς ἅπαν ἀμφιβολίας ἐκ ἦδη βεβαιότερον, προσεχέστερον ἐπυνθάνετο μὲν τοὺς πεπραγμένους ἡμῖν τὰ μὴ ἡμάρτηνται. πάντες γὰρ ὅτι τῆς ἁλώσεως, καὶ ἰώσηπος ἠγγέλετο. τότε μέγιστον τὸ ἱεροσόλυμα πένθος ἐπλήρωσε, κ͂ μὴν γε οἴκους, καὶ κ͂ συγγενείας οἷς προσήκων ἕκαστος τῶν ἀπολωλότων ἐθρηνεῖτο. τὸ δ' ὅτι τῷ στρατηγῷ πεθ͂ ἐδημοσιώθη. καὶ οἱ μὲν ξένους, οἱ δὲ συγγενεῖς, οἱ δὲ φίλους, οἱ δ' ἀδελφοὺς ἐθρήνουν. τὸν ἰώσηπον δὲ πάντες, ὡς ὅτι τριακοστὴν μὲν ἡμέραν μὴ διαλιπεῖν τὰς ὀλοφύρσεις ἐν τῇ πόλει. πλείστους δὲ μισθοῦσθαι τοὺς αὐλητὰς, οἱ θρηνῳδίαν ἐξῆρχον αὐτοῖς. ὡς δ' τὸ ἀληθὲς διεκαλύπτετο τῷ χρόνῳ, καὶ τὰ κ͂ τὴν ἰώσηπον πρὸς ὃ ἐστὶ ἦν, ἐκ ἐλάσσω μᾶλλον δ' τὸ κ͂ τὸν ἰώσηπον πρὸς ὃ ἐστὶ ἦν ἐζηλώσεσθαι, ζῶν δ' αὐτὸν ἔγνωσαν, καὶ ὡς ῥωμαίοις ὄντα πρὸς τῶν ἡμετέρων ἢ κατ' ἀκμαλώτου τύχην ἐξεπέπληκτο, τοσοῦτον ὀργὴν ὅτι ζῶντος, ὅσον ὑβρίσαι ὅτι τεθνεῶτα δοκοῦντος πρότερον ἀνελάμβανον. καὶ παρ' οἷς μὲν εἰς ἀνανδρίαν, παρ' οἷς δ' εἰς προδοσίαν ἐκακίζετο. πλήρης δ' ἀγανακτήσεως δὴ καὶ τῶν κατ' αὐτοῦ βλασφημιῶν ἡ πόλις. παρωξύνοντο δ' τοῖς πλησίοις, καὶ προσεξεκαίετο τὰς κακοπραγίας. τὸ μὲν πλεῖστον ὁ γένεσις τοὺς εὐφρονοῦσιν ἀσφαλείας καὶ τῶν ὁμοίων φυλακῆς αἴτιον, ἐκείνοις κέντρον ἑτέραν ἐγένετο συμφορῶν. καὶ τὸ τέλος, ἀεὶ τῶν κακῶν αὐθις δοχή. μᾶλλον γὲν ὥρμουν ὅτι τοὺς ῥωμαίους, ὡς καὶ ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς ἀμυνούμενοι, τοὺς μὲν οὖν ὅτι τῶν ἱεροσολύμων, τοιοῦτοι ζήλωτοι κατεῖχον.

Κεφ. λα.

Οὐεσπασιανὸς δ' καθ' ἱστορίαν τ ἀγρίππα βασιλείας, ἐνῆγε γὰρ βασιλεὺς αὐτὸς, ἅμα καὶ δεξιώσασθ τ ἡγεμόνα σὺν τῇ στρατιᾷ τοῦ κ͂ τὸν οἶκον ὅλῳ προσωρμοῦσθαι, καὶ κατασκάψαι δ' αὐτοῦ τὰ νοσοῦντα τῆς ἀρχῆς, ἄρας ἀπὸ τ ὠδάλου καμπῆς, εἰς τὴν φιλίππου καλουμένην μετέβαινε καμπήν. ἔνθα μέχρι μὲν ἡμερῶν ἑπτὰ τὴν στρατιὰν ἀνέπαυεν, καὶ αὐτὸς ἐν ἀσχολίαις ἦν, ἀποδιδοὺς τοῖς χαρισθεῖσι τῶν κατωρθωμένων. ὡς δ' αὐτῷ πρεσβείας μὲν νεωτερίζειν, ἀφεστάναι δ' ἠγγέλλοντο παρ' ἁπάσης, μίαν δὲ τὴν ἀγρίππα βασιλείας ἦσαν ἀμφότεραι, πανταχόθεν τοὺς ἰουδαίους καταστρέφεσθαι διεγνωκὼς, τὴν ὅτι τούτοις στρατιὰν ἐκήρυσσε ἡγεῖτο, καὶ δι' ἀγρίππαν ὡς εἰς ξενίας ἀμοιβὴν, σωφρονίσων αὐτοῦ τὰς πόλεις. πέμπτῃ δὲ τὴν ἰόν πτὸν εἰς καμπήν, μεταπαίζοντα τὴν ἐκεῖθεν στρατιὰν εἰς σκυθόπολιν. ἡ δέ ἐστι μεγίστη τῆς δεκαπόλεως, καὶ γειτων τῆς πτερεμάδος. ἔνθα καὶ αὐτὸς ὡδὶ ἡμῶμεν, ἐκδεχεται τὸν ἰόν. καὶ μ͂ τριῶν ταγμάτων προελθὼν, στρατοπεδεύεται μὲν, ὀπὸ τριάκοντα τῆς πτερεμάδος σταδίων κατὰ πα

Deditio Tiberiadis.

CAP. XVI.

VEſpaſianus autem ſtudio viſendi regnum Agrippæ (nam & ipſe rex invitabat, rectorem cum exercitu ſimul paratus accipere domeſticis divitiis, ac per eos ægras partes regni compeſcere) motis ex Cæſarea maritima caſtris, in eam quæ Philippi dicitur Cæſaream demigravit: ibiqve per dies XX. milite recreato, ipſe quoqve rerum geſtarum gratias Deo referens in epulis erat. Poſtquam vero Tiberiada qvidem novas res cupere, ac deficere Taricheas audivit (ad regnum autem Agrippæ utraque pertinebat) decreto apud ſe undique Judæos excindere, opportunum eſſe credidit adverſus eos exercitum ducere, ſimul ut Agrippæ hoſpitio vicem rependeret, poteſtati ejus civitatibus creditis. Igitur filium ſuum in Cæſaream, ut inde militem Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autem civitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi vicina eſt. Quo cum ipſe veniſſet, ibi filium præſtolabatur. Deinde cum tribus ultra legionibus progreſſus, ad trigeſimũ a Tiberiade ſtadium,

κατά πνα ςαθμὸν ὁ ὐαλεριανὸς τῆς νεωτερίζουσι. σεννα- A in quadam manſione conſpicua novarum rerum
ςὸς ὀνομάζε. πέμπει ὃ δεκαδάρχην ὐαλεριανὸν ſtudioſis, cui nomen eſt Enabris, caſtra ponit:
σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα, λαλεχθησόμενον εἰρηνικὰ atq; hinc decadarchum Valerianum cum equiti-
τῆς κ τλὺ πόλιν, καὶ πεοτρεψόμενον ἀπὸ πίσεως. ἀκη- bus L. mittit, qui pacifico ſermone oppidanos
κόει γὰ ὡς ἐπιθυμία μὴ εἰρήνης ὁ δῆμος, καταςα- alloqueretur, & ad fidem invitaret. audierat
σιάζοιτο ὃ ὑπό τινων πολεμεῖν βιαζομένων. πεοσε- enim qvod pacem populus deſideraret: a non-
λάσας ὃ ὁ ὐαλεριανὸς, ἐπεὶ πλησίον λὼ τείχους, nullis autem ad bellum eum cogentibus, ſeditio-
αὐτός τε κατεβαίνε. καὶ τὺς σὺν αὐτῷ τ ἱππέων ἀπέ- nem pateretur. Itaque Valerianus ubi muro ap-
βησεν, ὡς μὴ δοκοῖεν ἀκροβολισόμενοι παρεῖναι. καὶ B propinquavit, & ipſe de equo deſiliit: & ſuos comites idem facere juſſit: ne laceſſendi prælii cauſa, potius veniſſe videretur. Sed priuſquam verbum faceret, armati excurrêre in eum ſeditioſi, qui erant validiores, rectore quodam nomine Jeſu, Tobiæ filio, latrocinalis agminis principe. Valerianus autem, neque præter mandata ducis prælio congredi tutum ratus, etiam ſi de victoria certus eſſet: pugnamque periculoſam eſſe, ſi cum multis pauci, & inſtructis imparati confligerent, inopinata præterea Judæorum ſtupefactus audacia, & ipſe pedes refugit, & quinqve alii ſimiliter equis relictis: quos Jeſus ejuſqve ſocii, veluti pugna non inſidiis captos, læti in oppidum adduxerunt. Id autem veriti ſeniores, & qui eminere in populo videbantur, in Romanorum caſtra profugiunt: adhibitoque ſibi rege, ad Veſpaſiani genua ſuppliciter accidunt, ne ſe deſpiceret obſecrantes: neve quæ paucorum eſſet, totius eſſe civitatis inſaniam exiſtimaret: ſed populo parceret, qui ſemper amica Romanis ſentiret: magiſque ultum iret defectionis autores, a quibus ipſi olim ad fœdus venire properantes, nunc uſque ne id facerent aſſervati fuiſſent. His eorum precibus, quanquam toti civitati propter eqvorum raptinam infenſus eſſet, indulſit. nam & Agrippam videbat ejus oppidi cauſa trepidare. Fide autem per eos populo data, Jeſus ejusqve ſocii, tutum ſibi non eſſe rati apud Tiberiada conſiſtere, ad Taricheas confugiunt. Poſteroqve die Veſpaſianus in arcem præmittit cum eqvitibus Trajanum, qui multitudinem an omnes pacem cuperent, experiretur. cognito autem populum eadem ſentire quæ ſupplices, ad civitatem ducebat exercitum. Illi autem portis ei patefactis, cum fauſtis ominationibus obviam prodeunt, ſalutis datorem ac benemeritum acclamantes. Cum vero militem anguſti aditus remorarentur, murorum partem ditui Veſpaſianus ex meridie latere juſſit, eoqve pacto dilatavit ingreſſum: ut præda tamen & injuriis abſtinerent, in gratiam regis edixit: ejuſdemqve cauſa muris pepercit, ſponidentis habitatores ejus poſthac cum reliqvis fore concordes: aliiſque modis malis affectam civitatem ex diſſenſione recreavit.

ἐπιχωρίων. ἡ μὲν γὰ πόλις ὥσπερ ἡ πεοελαΐς ὄρεσι κυ- cu qvi Geneſar ab indigenis appellatur. Etenim civitatem ita ut Tiberias ſub monte poſitam, qua lacu non alluebatur undique muro validiſſimo, ſed minore tamen quam Tiberiada, Joſephus cinxerat. nam illam quidem in principio defectionis, pecuniarum itemqve virium copia communierat:

Κεφ. λβ.

Τοῦτο καταδείσαντες οἱ γηραιοὶ ὃ δήμε, καὶ πεὸ- χειν δοκοῦντες, φεύγουσι μὲν εἰς τὸ τῶν ῥωμαίων ςρατόπεδον, ἐπαγόμενοι ὃ τ βασιλέα πεοσπίπτου- σιν ἱκέται ἀσπασιανῷ, μὴ σφᾶς πεῖδεν δείσαντας, μὴ ὃ τλὺ ὀλίγων ὀπόνοιαν, ἡγήσαιτο τ πόλεως ὅλης. φεί- σαιτο ὃ ὃ δήμε ῥωμαίοις φιλοφρονέντ ἀεί, καὶ τὺς ὑπὲ τῶν πεωτηρησάντ τ ἀποςάσεως, ὑφ' ὧν αὐτοὶ φρου- ρηθῆναι μέχρι νῦν ὑπὲ δεξιᾶς ἐνομίζοντο πάλαι. αὐ- τῆς ἐνεδίδου τ ἱκεσίαις ὁ ςρατηγὸς, καὶ τοὶ λὰ τλὺ ἁρπαγὴν τ ἵππων ἐφ' ὅλην ὠργισμένος τ πόλιν. καὶ γὰ ἀγωνιῶντα πῶς αὐτῆς τ ἀφεῖπαν ἐώρα. λαμβανεν- τῶν ὃ τούτων τ δήμε δεξιᾶς, οἱ πῶς τ ἰησοῦν, οὐκ ἐπ- ἀσφαλὲς ἡγούμενοι μένειν ὑπὲ τῆς πεδεμάδος, εἰς πε- χαιμας δοποδράσκουσι. καὶ μεθ' ἡμέραν ἀσπασιανὸς σὺν ἱππεῦσι, πεοπέμπει πεὸς τ ἀκρόπολιν τραϊανὸν, δοκοῦντα θαῤῥαλέα τ ὠλήθους, εἰ πάντες εἰρηνικὰ φρονοῖεν. ὡς ὃ ἔγνω τὸν δῆμον ὁμονοοῦντα τοῖς ἱκέταις, ἀνα- λαβὼν τλὺ δυνάμιν ἦει πεὸς τλὺ πόλιν. οἱ ὃ τὰς τε πύλας ἀνοίγουσιν αὐτῷ καὶ μετ' εὐφημιῶν ὑπαν- τῶν, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀνακαλοῦντες. τῆς ὃ ςρατι- ᾶς πεομένης πῶς τλὺ τῶν οἰκιῶν στενότητα, ῥᾳδίως ἔχ τλὺ μεσημβείαν τείχους ἀνεπάσαντος κε- λεύσας, πλατύνει τλὺ εἴσοδον αὐτοῖς. ἀεπιζῆς μὲν πι καὶ ὕβρεως ἀπέχεσθαι, παρήγγελλε τῷ βασιλεῖ χαριζόμενος, τῶν τε τειχῶν διὰ τᾶτο ἐφείσατο, συμ- μένειν πεὸς τὸ λοιπὸν εὐνοουμένου τοῖς ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ ἄλλα πεπακωμένοις τλὺ πόλιν οὐκ τῆς ςάσεως ἀνελάμβανεν. ἔπειτα πεοελθὼν αὐτῆς τε μεταξὺ, καὶ παρειχαίων ςρατοπέδευσεν. τειχίζει ὃ αὐτὴν περιβολὴν ὀχυρωτέραν, ὑφορώμενος σκῆ πολέμε τροπὴν αὐτῷ γένηται. σωέῤῥει γὰ εἰς τὰς παρει- χαίας πᾶν τὸ νεωτερίζον, τῆτε τῆς πόλεως ὀχυρότητι, καὶ τῇ λίμνῃ πεποιθότες, ἣ καλεῖ γεννησὰρ πεὸς τῶν

Deinde ab ea digreſſus, inter ipſam & Taricheas caſtra poſuit, muroqve firmavit, belli ſibi moras illic fore proſpiciens: qvod omnis turbarum cupiens multitudo ad Taricheas confluëret, munitione confiſa civitatis, & la- Tarichearū obſidio.

CAP. XVII.

Taricheis vero largitatis ejus reliquiæ profecerunt. Scaphas autem plurimas in lacu paratas habebant: ut in eas videlicet, si terrestri prælio vincerentur, refugerent: simulque ad navale bellum, si opus esset, instructas. Romanis autem castra munientibus, Jesus ejusqve socii neque multitudine hostium, neqve disciplina militiæ perterriti, cursu eos irruunt: primoqve impetu disjectis muri fabricatoribus, ac parte aliqva ædificii dissipata, ubi armatos congregari viderunt, anteqvam mali aliqvid paterentur, ad suos refugiunt: eosque insecuti Romani, ad navigia compulere. Et illi quidem tantum provecti, unde Romanos contingere missilibus possent, anchoras jaciunt: & sicut acies assolent, densatis inter se navibus, adversus hostes in terra constitutos, navali prælio decertabant. Audito autem Vespasianus magnam eorum multitudinem in proxima civitatis planicie congregatam, filium suum cum sexcentis eqvitibus lectis eò mittit. Qvi cum infinitum hostium numerum reperisset, Patri quidem majoribus auxiliis opus esse mandavit. Ipse vero eqvitum plerosque, etiam priusquam subsidia venirent alacres esse videns, cum nonnulli eorum multitudinem Judæorum formidarent, unde exaudiri posset constitit: &, ô Romani, ait; pulchrum est namque in principio sermonis admonere vos generis vestri, ut qvi cum quibus pugnaturi simus sciatis: nostras enim manus nemo unquam toto orbe hostis ullus evasit: Judæi vero, ut etiam pro his dicamus aliqvid, ad hoc usque tempus victi non defatigantur: itaque oportet illis in adversis rebus constanter dimicantibus, etiam nos in secundis perseverantius laborare: aperta quidem fronte vobis plurimum alacritatis inesse conspiciens, gaudeo: vereor autem, ne cui vestrum tanta timorem multitudo hostium latenter incutiat. Igitur quisqve iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit: qvodqve Judæi, licet satis sint audaces, mortemqve contemnant, incompositi tamen bellorumque imperiti sunt, vulgus recte potius quam exercitus appellandi, de vestra vero peritia atque ordinatione referre qvid opus est? Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, ut ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. nam qvod perpetuæ militiæ commodum, si pares cum rudibus congrediamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti consilio cum vagis neque rectorem habentibus decertabitis; qvodqve nos hæ virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de hostium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, qvamvis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si vel in paucis sit fortitudo. hi enim & ordinari faciles sunt, & sibimet subvenire: numerosæ autem copiæ plus incommodi ex semetipsis, qvam est hostibus capiunt: Itaqve Judæos audacia & ferocitas ac desperatio sive mentis sævitia ducunt, qvæ rebus secundis aliqvantum valent, minimis vero offensionibus extinguuntur, nos autem virtus regit, & morigera voluntas, itemqve fortitudo, qvæ & in

παρεχόμενοι ἢ αὐτοῖς τὰ λείψανα τῆς φιλοτιμίας μετέλαβον. σκάφη γὰρ ἐν αὐτοῖς ἦν τῆς λίμνης παρεσκευασμένα πολλά, πρός τε τὸ συμφυγεῖν ἐπὶ τῆς γῆς ἡττώμενοι, κἂν εἰ δέοι ἅμα ναυμαχεῖν, ἐξηρτυμένα. περικαλλομένων ἢ τῶν ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον. οἱ μὲν τὸ ἰησοῦν οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος, οὔτε πρὸς τὴν ἀπειρίαν τῶν πολεμίων ὑποδείσαντες, προθέουσι, καὶ πρὸς τὴν πρώτην ἔφοδον τῶν τειχοποιῶν σκεδασθέντων, ὀλίγα τῆς δομήσεως παραράξαντες ὡς εἶδον τοὺς ὑπάλξεις ἀθροιζομένους, πρίν τι παθεῖν, εἰς τοὺς σφετέρους ἀπέφλυον. ἐπιδιώξαντες ἢ οἱ ῥωμαῖοι, συνελαύνουσιν αὐτοὺς εἰς τὰ σκάφη. καὶ οἱ μὲν ἀναχθέντες εἰς ὅσον ἐξικνεῖσθαι τῶν ῥωμαίων βάλεσθαι δύναντο, τοῖς τε ἀγκύραις ἐβάλλοντο, καὶ πυκνώσαντες ὥσπερ φάλαγγα τὰς ναῦς ἐπαλλήλους, τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς διεναυμάχουν πολεμίοις. οὐεσπασιανὸς ἢ τὸ πολὺ πλῆθος αὐτῶν ἠθροισμένον ἀκούων ἐν τῷ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ, πέμπει τὸν υἱὸν σὺν ἱππεῦσιν ἑξακοσίοις ἐπιλέκτοις.

Κεφ. λγ.

Ὁ δὲ ὑπέρογκον δύρων τὸν τῶν πολεμίων πληθὺν, πρὸς μὲν τὸν πατέρα πέμπει πλείονος δυνάμεως αὐτῷ δεῖν λέγων. αὐτὸς ἢ τοὺς μὲν πλείους τῶν ἱππέων ὡς μεμενεκότας ὁρῶν, καὶ πρὶν ἀφικέσθαι βοήθειαν, ἐστὶν οἷς ἡσυχῇ πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἰουδαίων καταπεπληγότας, ἐν ἐπηκόῳ σφῶν, ἀνεβόησεν ῥωμαῖοι, καλὸν γὰρ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων ὑπομνῆσαι ὑμᾶς, ἵνα εἰδῆτε τίνες ὄντες, καὶ πρὸς τίνας μαχεσόμενοι μέλλομεν. τὰς μὲν γὰρ ἡμετέρας χεῖρας, οὐδεὶς πώποτε τῶν ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ἀπέφυγεν. ἰουδαῖοι ἢ ἵνα εἴπω καὶ ὑπὲρ αὐτῶν, μέχρι νῦν οὐ κατέπαυσαν ἡττώμενοι. καὶ δεινὸν ἐσόμενον ἐν ταῖς κακοπραγίαις, ἡμᾶς τοῖς δυστυχήμασιν ἐγκαμεῖν. προθυμίας μὲν ὑμᾶς εἰς τὸ φανερὸν ὁρᾶν ἔχοντας, χαίρω καὶ βλέπων. δέδοικα ἢ, μή τινι τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, καταπλῆξιν λεληθυῖαν ἐνεργάσηται. λογισαίμεθα δὴ πάλιν, οἵοις πρὸς οἵους παρατάξεται, καὶ δύο τινὰ δεδοικότες μὲν εἰ καὶ σφόδρα τολμηταὶ, καὶ θανάτου καταφρονοῦντες, ἀλλὰ ἀσύντακτοί τε, καὶ πολέμου ἄπειροι, καὶ ὄχλος ἂν ἄλλως, οὐ στρατιὰ λέγοιντο. τὰ ἢ τῆς ἡμετέρας ἐμπειρίας, καὶ τάξεως, τίνα λέγειν δεῖ; ἐπὶ τούτῳ μέντοι τοι γε μόνοι καὶ κατ' εἰρήνην ἀσκούμεθα τοῖς ὅπλοις, ἵν' ἐν πολέμῳ μὴ πρὸς τὸ ἀντίπαλον ἀθυμῶμεν ἑαυτούς. ἐπεὶ δ' τίς ἔννοια ἢ διηνεκοῦς στρατιᾶς, ἐὰν ἴσοι πρὸς ἀστρατεύτους ἀντιπαρώμεθα; λογίζεσθε ἢ, ὅτι καὶ πρὸς γυμνήτας σὺν ὅπλοις, ἢ ἱππεῖς πρὸς πεζοὺς, στρατηγήμασι πρὸς ἀστρατήγητους ἀγωνίζεσθε. ἐπεὶ ὑμᾶς μὲν τοῦτο πολλαπλασίους ποιεῖ τὸ πολεμοκτήμασι πολὺ τι τῶν πολεμίων ἀριθμὸν ὑπερβάλλειν ἢ τὸ ἐλαττώματα. κατορθοῖ ἢ τοὺς πολεμίους, ἡ πλῆθος ἀνθρώπων κἂν ἦ μάχιμον, ἀνδρεία ἢ, κἂν ἐν ὀλίγοις ἦ. οἱ μέν γε ὑπερπαχεῖς ῥᾴδιοι, καὶ πρεσβυμισθοὶ ἑαυτοῖς. αἱ ἢ ὑπέρογκοι δυνάμεις, ὑφ' ἑαυτῶν βλάπτονται πλέον, ἢ τῶν πολεμίων. ἰουδαίων μὲν οὖν τόλμα καὶ θρασύτης ἡγήσατο, ἀσυνοίας πάθη, κατὰ μὲν τὰς ὑπερογκίας δύναται, σθεννύμενα ἢ ἐν ἐλαχίστοις σφάλμασιν. ἡμῶν ἢ ἀρετὴ καὶ ὑπείκουσα, καὶ τὸ ἡνιοῦσον, ὁκαὶ τὰς ἄλλας

ἄλλοις δ' τυχήμασιν ἀκμάζει, καὶ τῆς πλείσμονος A prospera fortuna viget, nec ad finem usque in-
οὐ μέχρι τέλους σφάλεται. καὶ ὑπὲρ μειζόνων ἢ ἡ ter adversa decipitur. Ad hoc majores nobis
Ἰουδαίοις διαγωνίσασθε. καὶ γὰρ ἡ περὶ ἐλευθερίας, καὶ sunt, quam Judæis, causæ certaminis. nam si il-
πατρίδων ἐκείνοις ὁ πόλεμος κινδυνεύεται, τί μεῖζον li pro libertate ac patria belli pericula sustinent,
ἡμῖν δόξαις, καὶ τὸ μὴ δοκεῖν μηδὲν τῆς οἰκουμέ- quid est nobis inclyta fama præstantius? & ne
νης ἡγεμονίαν, ἐν ἀντιπάλῳ τὸ Ἰουδαίων σεβόμεθα. post orbis terræ imperium videamur hostium
σκεπτέον ἢ ὅτι, καὶ παθεῖν μὲν ἡμῖν οὐδὲν ἀνήκεστον φό- adversariorum loco Judæos habere? Præterea
βος. πολλοὶ γὰρ οἱ βοηθήσοντες, καὶ πλησίον, ἁρπάσαι ἢ considerate, quod ne patiendi quidem alicujus
τῷ νίκῃ δυνάμεθα, καὶ χρὴ τοὺς ὑπὲρ B intolerabilis mali metus est, multos enim e-
πεμπομένους συμμάχους φθάνειν, ἵν' ἀκοινώνητόν τι ἢ osque in proximo adjutores habemus. Rapere
τὸ κατόρθωμα καὶ μεῖζον. νομίζω ἢ ἐγὼ ὅτι τῆσδε τῆς autem victoriam possumus: & quos a patre
ὥρας, καὶ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν κρίνεσθαι καὶ μὲ mitti nobis speramus auxilio, convenit antecapere, ut & major sit & socium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo vobisque pariter judicium fieri, si ille quidem rebus ante glorioſe gestis dignus fuit, ego vero ejus sum filius, vosque milites mei. nam illi vincere consuetum est, ego vero reverti ad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non puduerit, duce vestro periculis occurrente, non superare? appetam enim pericula, mihi credite, primusque in hostes irrumpam. nemo autem vestrûm a me discesserit, persuasum habens, impetum meum sustentari ope divina, & manifestissime præsumite, quod multo plus mixti hostibus efficiemus, quã si extrinsecus pugnaremo. Postquam Titus hæc profecutus est, divina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Trajanum advenire cum CCCC. equitibus ante prælium contigit, ægre ferebant, tanquam minueretur victoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus millibus sagittariorum: ut occupato monte, qui ex adverso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita ut præceptum fuerat, circumventi sunt, ex ea parte subvenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hostes, & post eum cæteri cum clamore, tanto spacio fusi, quantum adversa acies occupaverat, unde multo etiam plures quàm erant apparuerunt. Judæi verò, licet incursu eorum & disciplina conterriti, paulisper quidem primos sustinuere congressus. Perculsi autem comis, equorumque impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis passim peremptis disperduntur, & in civitatem, ut quisque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos a tergo instans alios per transitũ occidebat, nonnullos cursu antecapiens, ictu ora transverberabat. multos autem, aliũ super alium lapsos involvens, conficiebat: omnesque ad mœnia confugientes præveniens, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapsi, in oppidum confugerunt. Excipit autem illos acerba dissensio, namque indigenis, & fortunarum suarum, & civitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximeque quod male pugnatum fuerat, non placebat. sed populus advenarum qui plurimus esset vim adhibebat, & inter se discordantium clamor erat, veluti jam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul a muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis dedente Judæos suscipite victoriam. Non audītis clamores? qui manus nostras evasere, discordant: habemus civitatem, si modo properamus.

Κεφ. λδ'.

Ταῦτα δ' ὅπου διεξιόντος, περθυμία θυμόνους ἐμπίπτει τοῖς ἀνδράσι, καὶ περισχομένου περὶ συμβαλεῖν τραϊανοῦ μὴ πεντακοσίων ἀνδρῶν D ἱππέων, ἠχάλλον ὡς μειουμένης τὴν νίκης αὐτοῖς διὰ τὴν κοινωνίαν. ἔπεμψε ἢ ἐπασασιανὸς ἐπ' ἀντώνιον σίλωνα σὺν διςχιλίοις τοξόταις, κελεύσας καταλαβόντας τὸ ἀντικρὺ τῆς πόλεως ὄρος, τὸ ὑπὲρ δ' τείχους ἀνέργει. ἐπὶ μὲν ὡς περιετέτακτο τοῖς ταύτῃ πρωμάχοις ἐκβοηθεῖν περεῖχον. ὁ ἢ πρῶτος τὸν ἵππον ἐλαύνει ἐπὶ τοὺς πολεμίους, καὶ σὺν κραυγῇ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποὶ παρεκτείναντες ἑαυτοὺς, ἐς ὅσον ἐπεῖχον οἱ πολέμιοι E ἐπὶ τὸ πεδίον. παρὸ καὶ πολὺ πλείους ἔδοξαν. οἱ ἢ ἰουδαῖοι καίτοι τῇ τε ὁρμῇ καὶ τῇ ἐπαξίᾳ αὐτῶν καταπλαγέντες, παρὸς ὀλίγον μὲν ἀντέσχον τῆς ἐμβολῆς, νοσφισθέντες ἢ τῆς κοντῆς καὶ φοίζῳ τῶν ἱππέων ἀνατρεπόμενοι, σὺν πατάγῳ. πολλῶν ἢ παντάχοῦ φονευομένων, διασκίδναντο, καὶ περὸς τὴν πόλιν ὡς ἕκαστος εἶχε τάχους ἔφευγον. πῶς ἢ τοὺς μὲν κατόπιν περοκειμένους ἀνῄρει, τοὺς ἢ διεκπαίων ἀθρόους, τοὺς ἢ φθάνων F κῇ σῶμα διήλαυνε, πολλοὺς ἢ σωμηλοία περὶ ἀλλήλοις πεσόντας ἐμπηδῶν. πάλιν ἢ τοὺς περὸς ἀλλήλους φυγὰς ὑπερετέμνετο, καὶ περὸς τὸ πεδίον ἀπέστρεφεν, ἕως τῷ πλήθει βιασθέντες καὶ σωμηλοῦντες εἰς τὴν πόλιν διέφυγον. ἐκδέχεται δ' αὐτοὺς χάσις ἔσω χαλεπή. τοῖς μὲν γὰρ ἐπιχωρίοις διά τε τὰς κτήσεις, καὶ τὴν πόλιν, οὐκ ἐδόκει πολεμεῖν ἀπ' ἐρχῆς, καὶ τότε διὰ τὴν ἥτταν βαρύ. ὁ δ' ἔπηλυς πλὴν ὤν, βαρέως ἐδιάζετο, καὶ διωργισμένων ἐπ' ἀλλήλοις κραυγή τε ἦν καὶ θόρυβος, ὡς ὅσον οὔπω φερομένων εἰς ὅπλα. κατακούσας ἢ τῆς παραχῆς πῦρ, οὐ γὰρ ἦν ἀπόθεν G τείχους, ἔτι λέγει ὁ καίσαρ ἐκβοᾷ, καὶ τί συσταθέντες μέλλομεν, ἐκδιδόντος ἡμῖν ἰουδαίους θεοῦ; δέξασθε τὴν νίκην, οὐκ ἀκούετε βοῆς; σπαράττουσιν οἱ τὰς χεῖρας ἡμῶν διαφυγόντες. ἔχομεν τὴν πόλιν ἐὰν ταχύνωμεν.

Verumtamen cum velocitate animis opus est. A nihil enim magnum effici sine periculo consuevit. non solum autem hostium concordiam, qvos cito necessitas in gratiam revocabit, sed etiam nostrorum auxilia prævenire debemus: ut præter victoriam, qva tantas copias pauci superamus, etiam civitate soli potiamur. Simul his dictis conscendit eqvum, atqve ad lacum decurrit, & per eum propere civitatem ingreditur, B qvem cæteri consecuti sunt. pavor autem ejus audaciæ murorum defensores invasit, & pugnare quidem, vel prohibere venientem, nemo sustinuit. relictis autem excubiis, Jesus qvidem cum sociis in agros effugit: alii vero decurrentes ad lacum, in manus hostium contra venientium incidebant. mactabantur autem alii cum scaphas scanderent, itemqve alii, cum jam provectas as- C sequi natando conarentur: plurimaqve per civitatem fiebat hominum cædes, advenarum qvidem resistentium, qvi non effugissent: indigenarum vero sine pugna, qvoniam spes eos fœderis, & conscientia qvod belli consilium non habuerant, à prælio deterrebat, donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione requievit. At qvi in lacum confugerant, ubi civitatem captam viderunt, quam longissi- D mè ab hostibus recessêrunt. Titus vero missis eqvitibus res gestas patri nunciat. Qvibus ille compertis, qvod necesse fuit, & filii virtute admodum lætus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars videbatur exempta) tum qvidem statim circundari civitatem custodibus jussit, ne qvis ex ea subterfugeret, cædemqve evaderet. postero autem die cum descendisset ad lacum E rates adversus illos qui eo refugerant, fabricari jussit. qvæ tam materiarum qvam artificum multitudine maturè contextæ sunt.

δεῖ ἢ πάνυ πρὸς τὸ τάχος, καὶ λήμματος. οὐδὲν γὰρ τῶν μεγάλων φιλεῖ δίχα κινδύνου καταρθοῦσθαι φύσιν δ' οὐ μόνον χρὴ τῶν πολεμίων ὁμόνοιαν, οὓς ἀνάγκη διαλλάσσει ταχέως, ἀλλὰ καὶ τῶν ἡμετέρων βοήθειαν, ἵνα πρὸς τὸ νικῆσαι τοσοῦτο πλῆθος ὀλίγοι, καὶ τὴν πόλιν ἑλωμεν μόνοι. ταῦτ' ἅμα λέγων ἐπὶ τὸν ἵππον ἀναπηδᾷ, καὶ καθηγεῖται πρὸς τὴν λίμνην, δι' ἧς ἐλάσας πρῶτος εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχεται, καὶ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποί. δέος ἦν πρὸς τὸ πλῆθος αὐτοῦ τῆς ἐπιτυχούσης ἐνέπεσε, καὶ μάχεσθαι μὲν, ἢ διακωλύειν, οὐδεὶς ἐτόλμησεν. λιπόντες ἢ τὴν φρουρὰν, οἱ μὲν πρὸς τὴν ἤπειρον, διὰ τῆς χώρας ἔφυγον. οἱ δ' ἐπὶ τὴν λίμνην καταθέοντες, ἐπαντιάζουσι τοῖς πολεμίοις πρὸς ἐπιπλοῦν. ἐκτείνοντο ἢ οἱ μὲν ἐπιβαίνοντες τῶν σκαφῶν, οἱ ἢ, τοῖς ἀναχθεῖσι περαπίπτειν πειρώμενοι. πολὺς ἦν τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἐν φόνῳ, τῶν μὲν ἐπηλύδων, ἐπεὶ μὴ διαφυγεῖν ἔφθασαν ἀντιπαρομόμενοι, ἀμαχητὶ ἢ τῶν ἐπιχωρίων. κατὰ γὰρ ἐλπίδα δεξιᾶς, καὶ τὸ σωθῆναι, ἐμὴ βεβουλευκὼς πολεμεῖν, μάχης ἀπετρέπετο. μέχρι τέτου τοὺς μὲν οἰκείους ἀνέλων, οἰκτείρας ἢ τοὺς ἐπιχωρίους, ἀνεπαύσατο πόνου. καὶ οἱ μὲν εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντες, ἐπὶ τὴν πόλιν ἐαλωκυῖαν εἶδον, ὡς πρόρρωτάτω τῶν πολεμίων ἀνήχθησαν. τέτου ἢ, σκέψας τινὰ τῶν ἱππέων διαγγέλλει τῷ πατρὶ τὸ ἔργον. ὁ δ' ὡς εἶκὸς ὑπερηδεσθεὶς, τῷ τε παιδὶ δρετῆ, καὶ τῷ κατορθώματι (μεγίστη γὰρ ἐδόκει καθῃρῆσθαι μοῖρα τοῦ πολέμου) τότε μὲν ἐλθόντα πρὸς τὴν πόλιν, φέρειν ἐκέλευσεν, ὡς μὴ διαλάθοιτις ἐξ αὐτῆς, καὶ κτεῖναι σκέλλοι. τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρὸς τὴν λίμνην καταβὰς, σχεδίας σκέλλει ποιεῖν ὅτι πλείστας καταφράκτους. οἱ δ' ἐγένοντο ταχέως, ἀφθονία τε ὕλης, καὶ πολλῆς τεχνιτῶν.

CAP. XVIII.

De lacu Genesar, & fontibus Jordanis.

LAcus autem Genesar quidem à terra continente appellatur: XL. vero stadiis in latitudine patens, centumqve in longitudine aqvæ dulcis est atqve potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & undiqve in littora ac arenas desinens, purus est, ac præter hoc temperatus ad hauriendum. & fluvio qvidem sive fonte lenior est, semper autem frigidior, qvam lacus diffusio patitur, manet: æstiviſqve noctibus ejus aquæ sub divo perflatæ, neqvaquam æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tam sapore qvam specie discreta: mediusqve fluvio Jordane secatur. Cæterum Jordanis fons Panium esse videtur: sed re vera huc terra conditus fertur ex ea qvæ vocatur Phiale. Hæc autem est, qva in Trachonitidem ascenditur ad CXX. stadium à Cæsarea, ad dexteram non longè à via. Et proprie qvidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem præferens. semper autem intra ejus labra cohibetur unda, nunqvam deficiens vel exuberans. Cumqve interim hoc esse Jordanis principium nesciretur, à tetrarcha qvondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namq; missis in Phialen paleis, inventas eas apud Panium redditas, unde antea fluvius nasci credebatur. Naturalis qvidē pulchritudo Panii, re-

Κεφ. λε.

Ἡ δὲ λίμνη γλυκυτέρα μὲν ὑπὸ τῆς παρακειμένης χώρας καλεῖται, σταδίων εὐρος ὄντα πεντήκοντα, καὶ πρὸς τούτοις ἑτέρων ἑκατὸν τὸ μῆκος, γλυκεῖά τε ὅμως ἐστὶ, καὶ ποτιμωτάτη. καὶ γὰρ τῆς ἐλώδους παχύτητος ἔχει τὸ νᾶμα λεπτότερον. καθαρά τε ἐστὶ πάντοθεν αἰγιαλοῖς διαλήγουσα, καὶ ψάμμῳ, πρὸς ἢ κράτος ἀρύσασθαι. πρὸς μεσοῦ μὲν ἡ κρύσις πρὸς ἑσπέραν, ψυχροτέρα δ' ἡ κατὰ λίμνης διάχυσιν ἀεὶ μένουσα. καὶ τὸ μὲν ὕδωρ, οὐκ ἀποδεῖ χιόνος ἐξαθεμαδεῖ, ὥστε θέρους νυκτὸς πιεῖν ἔστι τοῖς ἐπιχωρίοις. ὑμὴν ἢ ἰχθύων ἐν αὐτῇ διάφορα πρὸς τοὺς ἀλλαχοῦ γένεσιν τε καὶ ἰδέαν, μέση ἢ τοῦ Ἰορδάνου τέμνεται. καὶ δοκεῖ μὲν Ἰορδάνης πηγὴ τὸ πάνειον. φέρεται ἢ τοῦ μὲν ἐς τοῦτο κρυπτὸς ἐκ τῆς καλουμένης Φιάλης. ἡ δέ ἐστιν ἀνιόντων εἰς τὴν τραχωνῖτιν ἀπὸ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι καισαρείας, ἐ ὁδοῦ κῆ δεξιὸν μέρος. ἐκ μὲν οὖν τ' ὠμφερείας, ἐτοίμως φιάλην κλῆσιν, τραχεῖσης οὔσης λίμνης. μένει δὲ ὅτι χείλους αὐτῇ ἀεὶ τὸ ὕδωρ, μήτε ὑπονοστοῦν, μήτε ὑπερχεόμενον. ἀγνοεῖτο μὲν ἢ πάλαι ὁ Ἰορδάνης ὑπόθεν ἄρχεται, ἀλλὰ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐπὶ τετραρχήσαντος τραχωνιτῶν ἠλέγχθη Φιλίππου. βαλόντων γὰρ αὐτοῦ εἰς τὴν φιάλην ἄχυρα, κῆ τὰ πάνειον, εὗρον ἀνενεχθέντα. ἔστι μὲν πανείου τὸ φυσικὸν κάλλος, ὑπὸ

τοῦ τ βασιλικῆς μεγαλοψυχίας πολυτελείας, τὸν ἀ- A gis opibus & Agrippæ divitiis magnificentius ac-
χεῖπα τελῶτον κεκοσμημένον. ἀρχόμενος ἡ φανε- curata est. Manifestum autem flumen Jordanis
ρὸν ῥεῦμα τοῦ ἰορδάνης ἀπὸ τοῦδε τοῦ ἄντρου, κοπὴ μὲν ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem la-
τὰ τ᾽ σεμεχωνίτιδος λίμνης ἕλη τε καὶ τέλματα. διαμέψας cus paludes secat cœnosas: centum autem &
δὲ στάδια ἑκατὸν ἄλλοις ἐκείνοις σταδίοις, μετὰ πόλιν ἰουλιάδα, viginti aliis præteritis stadiis, post oppidum Ju-
διεκπίπτει τὴν γεννησὰρ μέσην. ἔπειτα πολλὴν liada, Genesar lacum medium transemensus, de-
ἀναμετρήσαντος ἐρημίαν, εἰς τὴν ἀσφαλτῖτιν ἔξεισι inde multam per solitudinem in Asphaltiten la-
λίμνην. ἡ δὲ γεννησὰρ, ὠμωνυμος χώρα, cum exit. Ad Genesar vero lacum ejusdem no-
θαυμασὴ φύσιν τε καὶ κάλλος. ἔστι γοῦν αὐτῆς τὴ φύσιν B minis terra prætenditur, natura simul & pulchri-
δρεπτὰ διὰ τὴν ποιότητα, ἃ πᾶσαν περφυτεύασιν οἱ tudine admirabilis. Nullum enim ipsa pro uber-
γεωμοροῦντες. οὐδὲν γὰρ ἀέρος τὸ εὔκρατον ἀρνεῖται τῆς tate sui negat arbustum, totamqve plantis conse-
διαφόρους. καρύαις μὲν γὰρ φυτῶν τὸ χειμερινώτατον, ἀπή- vere cultores. cæli vero temperies etiam diver-
ροις πεδιάσιν, ἔνθα φοίνικες, οἱ καυματιαὶ τρέφονται sis aptissima est. nuces enim, quæ arborum ma-
συκέαι τε, καὶ ἐλαῖαι πλησίον τούτων, αἷς μαλθακώτερος xime frigoribus gaudent, infinitæ florescunt: ubi
ἀὴρ ἀποδέδεικται. φιλοτιμίαν ἄνδρὸς ἔστιν ἰδεῖν τοῦ φύσεως, etiam palmæ, quas nutrit calor æstivus: has
βιασαμένης εἰς ἓν συναγαγεῖν τὰ μάχιμα, καὶ τὰ ὡρῶν juxta ficus & oleæ, quibus aura mollior destinata
ἀλλοθὴν ἔρωτα, ἑκάστης ὥσπερ ἀντιποιουμένης τὸ χωρίου. C est: ut naturæ magnificentiam hanc esse quis di-
εἰ γὰρ μόνον τρέφει τοῦτο δέξαιτο τὰς διαφόρους ὀπώρας, xerit, vim adhibentis ut in unum conveniant
ἀλλὰ καὶ διαφυλάσσει. τὰ μὲν γὰρ βασιλικὰ πάντα σὺν inter se repugnantia, anniqve temporum con-
φυλακῇ τε, καὶ σπουδῇ, δέκα μησὶν ἀδιαλείπτως χορηγεῖ. tentionem bonam, veluti singula peculiari stu-
τὰς δὲ λοιπὰς καρπὰς, δι᾽ ἐτῶν ἕλκει προσηράσαντας dio terræ faverent. non enim solum nutrit præ-
αὐτῆς. πρὸς γὰρ τῇ τ ἀέρος εὐκρασίᾳ, καὶ πηγῇ ter opinionem poma varia, sed etiam servat, e-
διαῤῥεόντι πολυμανεστάτῃ, καταρδεύεται αὐτὸν οἱ ἐπιχώ- gregia quidem, & quodammodo regalia. Uvas
ριοι καλοῦσι. ταύτην φλέβα δέ τινες ἔδοξαν, ἐπεὶ sane caricas intermissione decem mensibus sug-
γλυκὺ τοῦ κατὰ τὴν ἀλεξανδρέων λίμνην κορακῖνον φέρει gerit, cæteros vero fructus, anni spatio senescen-
πλῆσιον. μῆκος δὲ χωρίου κατατείνει φέρον τ αἰγια- D tes. Nam præter aëris lenitatem, & fonte quo-
λὸν τῆς ὁμωνύμου λίμνης, ἐπὶ σταδίους τριάκοντα, καὶ que irrigatur uberrimo, qui Capernaum ab indi-
εὖρος ἑκατόν. ταῦτα μὲν ἔτω φύσεως ἔχει. ἐπαναστα- genis appellatur. Eum nonnulli venam esse Ni-
σεως δὲ ἐπὶ παρεσκευάσθησαν αἱ χεδίαι, τ δυναμένων li fluminis opinantur, quod similes coracino Ale-
ἐπιβῆναι, ὅσαι ὠφέλουν τοῖς κατ᾽ τὴν λίμνην αὐτομολεῖν ἐπι- xandrino generat pisces. Longitudo autem re-
νήχετο. τοῖς δὲ σωζομένοις, ἔτι ἐπὶ γοῦν διαφεύ- gionis secundum littora cognominis lacus XXX.
γουσιν ἐκεῖ, συμπολεμούντων πάντων, ἔτι ἐξ ἴσου διαγωνίζεσθαι. stadiis extenditur, & latitudo XX. Horum qui-
πάντα γὰρ σκάφη, μικρὰ ὄντα καὶ λῃστρικὰ, dem natura ejusmodi est.

πρὸς τὰς χεδίας ἐκεῖ ἀσθενῆ, καὶ καθ᾽ ἕκαστον ἐμπαλέοντα CAP. XIX.

ὀλίγοι πρὸς ἀθρόους ἐφέροντο τοὺς ῥωμαίους, ἐγγίζοντες ἐδεδοίκεσαν. ὁμοῦ δ᾽ οὖν σκαφῶν πολλῶν τὰς χε- E VEspasianus autem perfectis ratibus, impo- Tarichææ
δίας, ἔστι ὅτε καὶ πλησιάζοντες, τοὺς ῥωμαίους ἐβαλλον sita manu militum, quanta in eos qui lacu excidium.
λίθοις, καὶ ῥοιζοῦντες ἐγχος ἔπεμπον. ἐκατέρωθεν δ᾽ αὖ effugerant satis esset, una provehitur. Illi
τοῖν πλοῖοιν κατ᾽ ἀμφότερα. τ γὰρ χερμάδων ἐδὲν ὁρῶν- autem neque compulsi ad terram evadendi fa-
τες ὅπῃ μὴ κτύπος ἐπιλήλειπεν, εἰς γὰρ πεφραγμένους ἐ- cultatem habebant, infestis omnibus neque na-
βαλλον, ἐφικτοὶ τοῖς ῥωμαίων ἐγίνοντο βέλεσι, καὶ πλη- vali bello pari conditione pugnandi. nam & sca-
σιάζειν τι μὴ τολμῶντες, πρὶν ἀραῖόν τι παθεῖν ἔφθανον, καὶ phæ parvæ, atque piraticæ adversus rates infir-
σὺν αὐτοῖς ἐκπλήττοντα σκάφη. τ δὲ διεκπαίειν πρω- mæ erant: & cum pauci singulis veherentur, F
μένων, πολλὰς μὲν ἐφικνέμενος κατ᾽ τοῖς ἀντίπρῳρον, ἃς δὲ cunctis simul instantibus Romanis appropinqva-
ξυμφέρης ἐπικαταπηδῶντες εἰς τὰ σκάφη, τινὰς δὲ συμ- re metuebant. Verumtamen circum rates na-
πεφυκυίας τ χεδίαις ἐναπολαβόντες μέσας, εἶλον ἅμα τοῖς ἁλιάσι. τ δὲ βαπτισθέντων τὰς ἀναμενόντας, vigando, nonnunquam etiam prope accedendo,
βέλος ἔφθανεν, ἢ χεδία κατελάμβανε, καὶ περισωθὲν lapidibus Romanos eminus appetebant, aut co-
ὑπ᾽ ἀμηχανίας εἰς τὰς ἐχθρὰς πρωμένων, ἢ κεφαλὰς minus etiam irritando feriebant: plus autem
ἢ χεῖρας ἀπέκοπτον οἱ ῥωμαῖοι. πολλὴ τε ἐν αὐτῶν, καὶ ipsis utroqve modo nocebatur. nec enim saxis
ποικίλη φθορὰ παντα χῇ, μέχρι τραπέντες ὅπῃ τύχοι G quicquam præter crebros sonitus agebant, quo-
γοῦν ἐξώθησαν οἱ λοιποὶ, κεκυκλωμένων, αὐτοῖς niam contra septos armis jacebantur, contiguiq;
τῶν ἁλιάδων. ἐκκλειόμενοι δ᾽ πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ sagittis eorum efficiebantur, & si accedere pro-
κατηκοντίζοντο τῇ λίμνῃ, πολλοὺς δ᾽ ἐκπηδήσαντας pius ausi fuissent, priusquam facerent aliquid,
patiebantur, cumqve ipsis navigiis mergeban-
tur. Multos autem vulnera inferre tentantium,
qui pilis contingi possent, alios desiliendo in scaphas Romani gladiis transfigebant: nonnullos,
concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum naviculis capiebant. Submersorum au-
tem qui capita sustulissent, aut sagittis præveniebantur, aut ratibus occupabantur: & si desperatione
compulsi inimicis adnatare tentassent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimusqve passim
ac varius erat interitus eorum, donec in fugam versi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis navi-
culis suis. Exclusi autem multi quidem in ipso lacu telis configebantur, multos vero in terram egressos

peremerunt Rom. Mixtum autem sanguine, ple- A
numque cadaveribus cerneres totum lacum.
nullus enim salvus evasit. Acerbus autem secu-
tis diebus odor illam regionem oppressit & facies.
nam littora quidem naufragiis simul plena erant,
& corporibus tumidis, calescentes autem ac ta-
befacti mortui, cœli tractum corrumpebant, ut
non Judæis solum ille casus miserabilis videre-
tur, verum etiam autoribus ipsis esset invisus. B
Iste quidem illius prælii navalis exitus fuit. Peri-
erunt cum his, qui pridem in civitate cecidere,
sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna
peracta, pro tribunali apud Tarichæas residens,
advenam populum ab indigenis secernebat, qui
autor belli extitisse videbatur: & an hi quoque
servandi essent, cum rectoribus deliberabat, his
autem affirmantibus eorum liberationem, detri-
mento futuram: nec enim demissos quiescere C
posse homines, qui & patriis carerent, vimque
adhibere ac bellum inferre possent ad quos con-
fugissent: Vespasianus salute quidem indignos
esse eos, contraque servatores suos noverat eva-
suros: sed de eorum mortis genere cogitabat.
Nam si ibi occiderentur, non perpessuros suspi-
cabatur indigenas, tot apud se supplices obtrun-
cari: fideque interposita deditis vim pigebat
afferre: verum ab amicis superabatur, nihil in D
Judæos non licere dicentibus: quodque utile
esset, honesto debere præponi, cum utrumque
obtineri non posset. Indubitata igitur concessa
licentia, solo eos itinere, quod Tiberiade duce-
ret, exire permisit. Cumque illi facile his, quæ
cupierant credidissent, & quo jussum fuerat co-
mitati, neque pecuniis suis quicquam metuen-
tes abirent: totam ad Tiberiada usque viam E
Romani, ne quis evaderet, occupaverunt: eosq;
in civitatem conclusos, mox insecutus Vespasia-
nus omnes in stadio constituit. Et seniores qui-
dem cum imbellibus, qui mille ducenti erant,
jussit occidi: juvenum autem validissimos sex
millia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Cæ-
teram vero multitudinem triginta millia & qua-
dringentos vendidit, præter alios quos Agrippæ
donaverat. nam his, qui ex ejus regno essent, fa-
cere quod vellet ipse permisit. Verum & istos
rex vendidit. Reliqvum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluresque Gadaritæ, sedi-
tiosi & fugitivi, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem VI. Idus Septembris.

οἱ ῥωμαῖοι διέφθειρον πάντας. ἦν δ' ἰδεῖν τὴν λίμνην
μὲν αἵματι, πεπληρωμένην δὲ νεκρῶν τὸ πᾶν πλῆθος ὑπαν-
θεν. διεσώθη γὰρ οὐδείς. δεινὴ δ' ἐξῆς ἡμέραις τρισὶν ἔσχε τὴν
χώραν, ὀδμὴ τοὺς ἔκτρους. οἱ μὲν γὰρ αἰγιαλοὶ ναυαγίων
ἦσαν ἅμα διαδοκιμίων ἐμπλεῖοι σωμάτων. ἐγκυμόνων δὲ
μυδώντες οἱ νεκροὶ, τὰ μέρη διέφθειρον, ὡς μηδὲν
οἰκτρὸν ἰουδαίοις γενέσθαι τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ ἀφ' ὑμῶν
πᾶς δράσειν ἐλθεῖν. ἔστι μὲν οὖν τῆς ναυμαχίας τὸ
τέλος. ἀπέθανον δὲ σὺν τοῖς πάντα πόλεως τρισχίλιοι πεντακόσιοι.

Κεφ. λς'.

Ὁ δὲ τεσπασιανὸς μὲν τὸ μαχίμων, καθίζει μὲν ἐπὶ
βήματος ἐν ταριχέαις, ἀλαμένων δὲ τὸ
ἀπτοεῖν, τὸ ἐπήλυδα λεών, καταρᾶται γὰρ τοῖς
ἐδόκει πολέμιοι, μὴ τὴν μένουσιν ἀ χρὴ ἔστιν σωθῆ-
ναι κέπεισε. φοβούμενοι δὲ μὴ τῶν βλαβεραὶ ἐσοῖ τῶν
ἄφεσιν αὐτῶν, ἀ γὰρ ἠρεμήσειν ἀπολυθέντας, ἀθρόους
ἐστερημένους μὲν πατρίδων, βιαίως δὲ ἔχοντας ἀ
καὶ φύγοιεν πολεμίους ἀναγκαίους. ἐκατασιανὸς δὲ, ὡς
μὲν ἔστι ἄξιοι σωτηρίας εἶεν, καὶ ἀλλοφύλων τῶν
ἀφέντων εἰγίνωσκε, τὴν δὲ τρόπων τὰ ἀναιρέσεως αὐτῶν δι-
ενοῆτο. καὶ γὰρ αὐτὸν κτείνων, ἐκπλεμώσειν ὑφορᾶτ
τοὺς ἱκέτας. ἀ γὰρ ἀνέλεως φονευόμενοι ἱκετῶν
πόσιν παρ' αὐτοῖς. καὶ μὴ πίστις ἱκέταις ἀπολεῖ-
σιν ἀλλ' ἐπέμενεν. ἐκείνων δὲ οἱ φίλοι, μηδενὶ ἰουδα-
ίων ἀσφὲς εἶναι λέγοντες, καὶ χρεῶν τὸ συμφέρον αἱρεῖ-
σθαι πρὸ τοῦ πρέποντος, ὅταν ἡ μὴ δυνατὸν ἀμφω. κα-
λυόντων δὲ αὐτοῖς ἄδειαν ἀμφίβολον, ἐπέτρεψεν ἐξ-
ιέναι, ἀλλὰ μένης τὸ ὅπη πρόεκάθα φέροιτος ὁδοῦ. τῶν
ταχέως πεφευγότων, οἷς ἤγνοει, καὶ μὴ φανερῶν ἐκ
δοφαλῶν τὰ χρημάτων, ἅπερ ἐπετρέπη χωρεῖν,
ἀλλαμβάνει μὲν οἱ ῥωμαῖοι τὰ μέχρι πρόεκάθα
πάσειν, ὡς μήτις δοκοκλίνειεν, συγκλείει δὲ αὐτοὺς εἰς τὴν
πόλιν. καὶ τεσπασιανὸς ἐπελθών, ἵστησι πάντας ἐν τῷ σ-
δίῳ. ἐζήρασε μὲν ἅμα τοὺς ἀχρήστους ἀλικίους ὄντας
χιλίους ὄντας, ἀνελεῶν ἐκέλευσεν. τὸν δὲ νέων ἐπιλέξας
τοὺς ἑξακισχιλίους, ἐπέμψεν εἰς τὸν ἰσθμὸν νέρωνι. καὶ τὸ
λοιπὸν πλῆθος εἰς πρόσωπα ἐις, καὶ πρᾶσιν ἔστιν
πᾶσι πρόσωπα; χωρὶς τῶν ἀγεῖ παρ' ἀγρίππα λαβόντων. τοὺς γὰρ ἐκ
τετράρχας βασιλεῖς, ἐπέτρεπεν αὐτοῖς ποιεῖν ὃ, τι βούλοιτ.
πρᾶσιν δὲ καὶ τοῦτος ὁ βασιλεύς. ἃ μὲν γὰρ ἀλλο-
φύλων, πρᾶγωνται, ἐγκαλοῦσιν, καὶ ἐπιδεικνύουσιν, καὶ εἰ ἐκ
τὸ γαδαρέων ὁρμώμενοι, πρὸς ἑκατὸν ἐκ σταδιῶν καὶ Φιλάδες, καὶ
οἷς τὰ τὴν ἰερείχω ὑπάρχει τὸ πόλεμον πρόξενοι, καλοῦσι
γεραπαγιτικοὺς ἐγκλήσεις.

ΦΛΑ-

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Δ'.

FLAVII JOSEPHI DE BELLO JUDAICO, LIBER QVARTUS.

Κεφ. α.

ΣΟΙ μὲν τ ἰωταπάτων ἀλωσιν γελιλαῖοι, ῥωμαίων ἀφεστήκεσαν, ὅτι τ ἐν παρειχαίαις ἡττηθέντων ωροσεχώρουν, καὶ παρέλαβον πάντα ῥωμαῖοι τὰ φρούρια, & τὰς πόλεις, ωλὴν γαμάλων καὶ τ τὸ ἰταβύριον ὄρος κατειληφότων. σωνέση δὲ τάτοις, καὶ γάμαλα πόλις παρειχαίων ἀνίκητος ὑπερ τ λίμνην κειμένη. τὸ δ' αἰγίππα λήξεως αὐτη τὸ ἴδιον, καὶ σωγάνη, & σελεύκεια. καὶ αἱ μὲν ἐκ γαυλανίτιδος ἀμφότεραι. ὅ γὰρ ἄνω καλεμένη γαυλανὰ, μέρος ἐστὶ τ σωγάνης, ὅ κατω δὲ ἡ γάμαλα. σελεύκεια δ', ωρὸς τῇ σεμεχωνίτ λίμνῃ. ταύτη περιέκειτο μὲν εὖρος, ἐξήκοντα δὲ μήκος στάδια. ἁπλωτὴ δ' αὐτ τὸ ἕλη, μέχρι δάφνης χωρίου, πάσι ἄλλα τρυφερᾶ, & πηγὰς ἔχοντος, αἳ τὸ ῥεῖθρον τ μικρὸν καλέμενον ἰορδάνην ὑπὸ τ τ χρυσῆς θεὸς νεὼν, ωροσεμπίπτουσι τῷ μεγάλῳ. τὰς μὲν ἐν ὅπι σωγάνην, & σελεύκειαν, ὧδε τὴν ἀρχὴν τ ὑποστάσεως, δεξιᾶς ἀγρίππας ωροσαγαγόμενος.

Κεφ. β.

ΓΑμαλα δὲ ἐ ωροσεχώρει, πεποιθυῖα τῇ δυσχωρίᾳ, ωλέον τ ἰωταπάτων. τραχὺς γὰρ αὐχὴν ἀφ' ὑψηλῆς κατατεινων ὄρους, μέσον ἐπαίρει τένοντα. μηκύνει δὲ ἐκ τ ὑπεροχῆς εἰς τὰμ ωροθεν σκλίνων ὅσον κατωπιν, ὡς εἰκάζειν καμήλῳ τὸ σχῆμα, παρ' ἣν ὠνόμασαν, τὸ τραχὺ τ κλήσεως ἀπ' ἐκείνων τ ὄπι χωρίων. κὰ ωλάγιον μὲν δὴ & ωροσωπον, εἰς φάραγγας ἀβάτους ωρεσχίζει. τὸ κατ' ὀρθὸν δ', ὀλίγον ἀναφεύγει τῆς δυσχωρίας. ὅθεν ἀπήρτηται & ὄρους, & ὑπ' ὀπισθίαν ωροβολὰς τάφρῳ, δύσβατον οἱ ὄπισθεν κατεσκεύασαν. ωρὸς ὀρθίῳ δὲ τῇ λαγόνι, δεδομημένα πεπύκνωνται δεινῶς ἐπ' ἀλλήλοις αἱ οἰκίαι, κρημνιζομένη τε ἡ πόλις ἐοικυῖα, καταρέχει εἰς ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς ὀξύτητος. καὶ ωρὸς μεσημβρίαν μὲν ἐκλινεν. ἔνθεν δὲ ἡ αὐτῆς ὄχθος, εἰς ἄκρον ὕψος ἀνατείνων, ἄκρα τ πόλεως ἦν. ἀτείχιστος δὲ ὑπὲρ αὐτῆς κρημνὸς εἰς τὸν βαθύτατον καταστέλλων φάραγγα. πηγὴ δ' ἐντὸς & τείχους, ἐφ' ἣν τὸ ἄστυ κατέληγε. ὅτως ἅπαν φύσει δυσμάχητον τὴν πόλιν,

CAP. I.

VIcunqve autem Galilæorum Jotapatis excisis Romanis defecerant, hi se ad eos postqvam Tarichææ superati sunt, applicabāt: omniaq; Romani castella & civitates ceperant, præter Gischalā, & qvi montē Itaburium occuparant. Cum his autem rebellarat Gamala civitas, contra Tarichæas posita supra lacū, qvæ ad fines pertinebat Agrippæ, itemq; Sogane & Seleucia. Et hæ qvidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana, & inferioris Gamala. Seleucia vero ad lacum Semechonitem, triginta latum, & LX stadiis longum, paludesq; suas ad Daphnen usq; tendentem. Qvæ regio cum alias sit delicioſa præcipue tamen fontes habet, qvi minorem (quem sic appellant) Jordanem alentes sub aureo Jovis templo in majorem deducunt. Soganen quidem ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa sibi fœdere sociaverat. Gamala vero ei non cedebat. freta locorum difficultate amplius quam Jotapata. Jugum namq; asperum, ex alto monte deductum, mediam cervicem erigit: & ubi supereminet, in longitudinem tenditur, tantum contra declive, qvantum a tergo, ut cameli similitudinem præferat: unde nomen etiam duxit, nisi qvod expressam vocabuli significationem indigenæ servare non possunt. Et a fronte quidem ac lateribus, in valles invias scinditur. Pars vero qva de monte pendet, paululum difficultatem refugit. Verum & hanc partem per obliqvum excisa fossa, indigenæ inviam fecerunt. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimioq; præcipitio casuræ similis civitas intra se decurrebat, in Meridiem vergens. Australis vero collis immensa editus altitudine, usum arcis sine muro civitati præbebat, rupesqve superior ad profundam pertinens vallem. Fons autem intra muros erat, in qvem oppidum desinebat. Qvamvis autem natura inexpugnabilis esset civitas,

Obsidio Gamalensium.

tamen etiam Josephus cum murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Ejus autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quam Jotapateni: sed multo pauciores, minusqve pugnaces: situsq; freti difficultate, plures se hostibus putabant. nam plena erat civitas, multis in eam, quod esset tutissima, confugientibus. Unde ab Agrippa quoque præmissis ad obsidionem, per menses septem restitere. Vespasianus autem profectus ex Ammaunte, ubi pro Tiberiade posuerat castra (Ammaus autem, si quis nomen interpretetur, aquæ calidæ vocantur. Ibi enim ejusmodi fons est, sanandis corporum vitiis idoneus) Gamalam pervenit. & totam quidem civitatem, ita ut diximus positam, custodia circumvallare nequibat. qua vero fieri posset, excubias collocavit: montemqve occupabat superiorem: in quo milites castris, ita ut assolet, muro circumdatis, opus aggerum postremo aggrediuntur. Et a parte quidem Orientis summo supra civitatem loco turris erat: ubi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam civitatem operabatur. fossas autem decima replevit & valles. Inter hæc Agrippam regem, cum accessisset ad muros, eorumqve defensoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus est. Romanos autem ira simul ob regem, suiqve metus ad obsidionem protinus incitavit: nullum Judæos crudelitatis modum in alienigenas atqve hostes prætermissum ire credentes, qui circa gentilem suum, & eorum quæ ipsis conducerent svaforem, tam immanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine, operisqve consvetudine cito perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Josephus (namq; ipsi erant oppidanorum potentissimi) armatos licet metu perculsos ordinavere: & quanquam non diu obsidionem posse sustinere arbitrabantur, quibus aqua itemqve alia usui necessaria non sufficerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et paulisper quidem machinis advenientibus repugnarunt. balistis autem tormentisq; perculsi, in oppidum recesserunt. Itaq; Romani tribus ex locis aggressi, murum arietibus quatiunt: & qva dejectus fuerat, infusi magno cum armorum strepitu ac tubarum sonitu, ipsi quoque insuper ululantes cum oppidanis confligebant. illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne ultra progrederentur obstabant. Cæterum vi & multitudine superati, undiqve ad excelsa civitatis loca fugiunt. deinde revertentes instantibus sibi hostibus incumbunt: illosqve impingendo per declivia, locorum difficultate & angustia depressos interficiebant. Romani autem cum neq; a vertice imminentibus repugnare, neqve in partem aliquam evadere possent, pronos eos urgentibus hostibus, in domos hostium plano contiguas refugiebant. sed hæ repletæ labebantur, quod pondus sustinere non poterant: unaqve dejecta multas inferiores, itemqve illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. incerti enim

A τειχίζων ὁ ἰώσηπος ἐπόησεν ὀχυρωτέρων, ὑπονόμοις τε καὶ διώρυξιν. οἱ δ' ἐν αὐτῇ φύσει μὲν ἧσσον ἐμπεφιαλεώτεροι τ' καὶ τὴν ἰωταπατῶν ἦσαν. πολὺ δ' ἐλάττους μάχιμοι, καὶ τῷ τόπῳ πεποιθότες, ἀδὲ πλείονας ὑπολαμβανον. πεπληρωτο δὲ ἡ πόλις ἀλλ' τῶν ὀχυρώτατα συμφθόντων, παρὸ καὶ τοὺς ἔξω ἀγρίπα τοξοπομφθεῖσιν ὅπι τῶν πολιορκίαν, αὐτὰχεν ὅπι μείους ἐπὶα. ἐστασιασεὸς δ', ὥρας ἀπὸ τ' ἀμμαοῦς, ἔνθα τοῦ τῆς Β τιβεριάδ' ἐστρατοπέδευκει (μεθερμηνευομένη δ' ἀμμαοῦς, θερμὰ λέγοιτ' ἄν, ἔστι γὰρ αὐτῇ πηγὴ θερμῶν ὑδάτων τοῦς ἄκεσιν ὑπιτηδ') ἀφικνεῖ) τοῦς γαμαλα. Ε πᾶσαν μὲν κυκλώσασθ' φυλακὴ τῶν πόλιν οὐχ οἷόν τε ἦν ἔτ' ὡς ἀληθεύειν. τοῦς δ' ἔνθις δυνατὸν, φορυὰς καθίστησι, καὶ τὸ ὑπερκείμενον ὄρ' καλαμβάνει. τὰ χωσιμένων δὲ ὥσπερ ἐν' τ' τειχῶν ὑπὸ αὐτὸς στρατόπεδον, χωμάτων ἤρχετο κατ' οὐρεὰν. καὶ C τὸ μὲν κατ' ἀνατολὰς αὐτῷ μέρ', ὅπερ ὀὐσπάτων πόλεως πυργὸς ἦν, ἐφ' ᾧ τὸ πέμπτον Ε δέκατον ἱστρατοπεδεύκει τάγμα. καὶ τὸ πέμπτον μὲν, καὶ μέσην ἐχωράζετο τῶν πόλιν, τὰς διώρυγας δὲ ἀνετάκτει, καὶ τὰς φάραγγας τὸ δέκατον. κἀν τούτῳ προσελθόντας τὸ τείχεσιν ἀγρίππαν τ' βασιλέα, Ε τοῦ ἐξ ὀὐδοσίου τῶν ἱφεσῶσι πρώμμον Ἀγρίππα, βαλὼν τὸ φενδονητῶν, καὶ τ' δεξιὸν ἀγκῶνα λίθῳ. Ε ὁ μὲν, ὡσπ' τὰ εἰκὸς ἦν πολὺν ἐποιήσατο φόβον. ῥωμαῖοι δὲ ἐπῆρον εἰς τὴν πολιορκίαν, ὀργὴ τε τοῦ Ε βασιλέως, Ε τοῦ σφῶν αὐτῶν D δέ. ἐκ δὲ ὁπολείψειν ὠμότητ' ἐπεβάλλοντο κατ' ἀλλοφύλων καὶ πολεμίων, τὸς τοῦς ὁμόφυλον Ε τ' συμφερόντων αὐτοῖς συμβάλλον ὅτως ἀχριωμένας.

ΚΕΦ. γ.

Συντελεσθέντων οὖν τ' χωμάτων ἦσαν πολὺ χφρῶν, Ε τ' πεπτωκότων ἐξ, τοξόται τὰς μηχανὰς. οἱ δὲ τοῦ τ' χάρητα, Ε ἰώσηπον, ἐπεὶ δ' ἦσαν τῶν καὶ τὴν πόλιν δυνατώτατοι, καὶ περ καταπεπληγότας τὸς ὁπλίτας πάντῃσιν, ἐπὶ δὴ μέχρι πολλ' τοῦς τ' πολιορκίαν ἀνῆξεν ἔχ' ὑπερλαμβανον, ὕδατ καὶ τὰς ἄλλοις ἐπιτηδείοις μὴ διαρκέμενοι. ὠθροισμένους δ' ὅμως, ἐξήγαγον ὅπι τὸ τεῖχος. καὶ τοῦς ὀλίγον μὲν ἀπημείωσαν τὸς τοξοσύγγλας τὰς μηχανὰς, βαλλομένοι δ' τοῖς καταπελτικοῖς, καὶ τὰς περροβόλοις, ἀνεχώρουν εἰς τ' πόλιν. Ε τοξοσύγγλοντες οἱ ῥωμαῖοι τρεχάζον τὰς κεφὰς, ἀρασσόμενοι μὲν τὸ τεῖχ', ὑπερ δ' τ' ῥιφέντων ἐφερόμενοι, μ' πολλ' σαλπίγγων ἤχᾳ, καὶ κτύπ' τ' ὅπλων αὐτοί τε ἐπαλαλάζοντες συνεβόων τοῖς κ' τ' πόλιν. οἱ δ' πέως μὲν κ' τὰς πρώτας εἰσόδους ἐκκλίνομεν, πρόσω χωρεῖν ἐκώλυον, καὶ καρτερῶς τὰς ῥωμαίους ἀπῆρον. βιαζόμενοί τε ὑπὸ πολλῶν, καὶ παντελῶς τρεπτῶν, καὶ τοῦς τὰ ὑψηλὰ τῆς πόλεως προκαμόντας τοῖς πολεμίοις ἐξ ὑποστροφῆς ὑπιτεύοντας, σωμάτων εἰς τὸ κατάντες, καὶ τῷ στενότητι καὶ δυσχωρία βλιβόμενοι ἀνῄρουν. οἱ δ' μήτε τὰς κ' κεφαλὰς ὠμωσάθαι δυνάμενοι, μήτε διεκπαίειν τ' σφετέρων τοῦσω βιαζομένων, ὑπὸ τὰς οἰκίας τ' πολεμίων, τοῦσαγεν ἐδ' ἦσαν, ἀνέφλεγον. αἱ δ' ταχέως κατεπίπτ' πληρέμεναι, καὶ τὸ βάρ' μὴ στέγουσαι. κατοσὲ δ' πολλὰς μία τ' ἐπ' αὐτὴν πεσοῦσα, καὶ πάλιν σκέπουσα τὰς ἐπ' αὐτὰς. ἔστ' πλείστους διέφθειρε τ' ῥωμαίων, ἐπὶ γὰρ ἀμηχα-

incerti enim

ἀμηχανίας καὶ τοῖς σωιζόμενοις ἐρῶντες, ἐπεπήδων τοῖς στέγαις, καὶ πολλοὶ μὲν κατεχώννυντο τοῖς ἐρειπίοις. πολλοὶ δὲ ὑποφεύγοντες, μέρη τοῦ σώματος κατελαμβάνοντο, ὀλίγους δὲ ὁ κονιορτὸς ἄγχων ἀνῄρει. συνεργείαν δὲ τοῦ χαμαλεῶς ὑπελάμβανον, καὶ τῇ κῇ σφᾶς ἀμελοῦντες βλάβης, ἐπέκειντο τοῖς τε τὰ τεγη τὰς πολεμίους ἀνωθοῦντες, καί τοι κατολιθαίνοντας ἐν ἕξει τῆς στενωποῖς, καὶ ἀεὶ τοὺς πίπτοντας ὕπερθεν βάλλοντες ἔκτεινον. καὶ τὰ μὲν ἐρείπια, χερμάδων πλέω ἢ αὐτοῖς, σίδηρον δὲ παρεῖχον οἱ τῶν πολεμίων νεκροί. ὠθιζομένων γὰρ τῶν τῶν πεσόντων ξίφη, καὶ τῶν δυσθανατούντων ἐχρῶντο. πολλοὶ δὲ ἀποπίπτοντες ἤδη τῶν δωμάτων, σφᾶς αὐτοὺς βάλλοντες ἔθνησκον. ἦν δὲ τραπέντων ἡ φυγὴ ῥᾴδιος. καὶ γὰρ ἄγνοιαν τῶν ὁδῶν καὶ παχύτητα τοῦ κονιορτοῦ, μηδὲ ἀλλήλους διαγινώσκοντες ἀνειλοῦντο, καὶ πρὸς σφᾶς ἔπιπλον. οἱ μὲν οὖν μόλις εὑρίσκοντες τὰς ἐξόδους, ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς πόλεως.

Κεφ. δ.

Ὀυεσπασιανὸς δὲ ἀεὶ προσμενῶν τοῖς πονουμένοις, δεινὸν γάρ τι πάθος αὐτὸν ἐκ τῆς στρατηγίδος πόλιν, ἐν λήθῃ τοῦ κατ' αὐτὸν ἀσφαλοῦς γιγνόμενον, λαμβάνει καὶ μικρὸν ἀνωτάτω τῆς πόλεως προελθών, ἔνθα μέσοις ἐγκαταλείπει τοῖς κινδυνίοις μετ' ὀλίγων παντελῶς. ἀδελφὸς γὰρ ὁ παῖς αὐτῷ Τίτος τότε συμπαρῆν, τὸν ἐκ παντὸς προκίνδυνον εἰς σωτηρίαν ἀπεσταλμένον. τραπῆναι μὲν οὖν ὅτε ἀσφαλὲς, ὅτε πρέπον ἡγήσατο, μνησθεὶς τοῦ ἀπὸ νεότητος αὐτῷ πεπονημένων, καὶ τῆς ἰδίας ἀρετῆς, ὥσπερ ἔνθους γιγνόμενον, σωματίζει μὲν τοὺς ἅμα αὐτῷ πάντα σώματα τῆς παναπλίας. ἐνυφίσταται δὲ καὶ κορυφοῦν διπρέσοντα τὸν πόλεμον, καὶ ὅτε ἀνδρῶν πλῆθος, ὅτε βελῶν ἀποπήξας, ἐπέμενε, μέχρι δαιμόνιον τὸ θράσημα τῆς ψυχῆς συνοήσαντες οἱ πολέμιοι, τὰς ὁρμὰς ἐνέδοσαν. ἀτονώτερον δὲ προσκειμένων, αὐτὸς ἀπὸ τόδε ἀνεχώρει, νῶτα μὴ δεικνὺς ἕως ἔξω τειχῶν ἐγένετο. πλῆσαι μὲν οὖν ῥωμαίων καὶ ταύτῃ ἔπεσον τῶν μάχῃ, ἐν οἷς καὶ ὁ δεκαδάρχης Ἐβούτιος, ἀνὴρ ἐ μόνον ἐφ' ἧς ἔπεσε τάξεως, ἀλλὰ πανταχοῦ δοκιμώτερος γενόμενος φανείς, πλεῖστα κακὰ Ἰουδαίοις ἐργασάμενος. ἑκατοντάρχης δέ τις Γάλλος ὀνόματι, μετὰ δέκα στρατιωτῶν δέκα εἰσῳκισμένος ἐν τῇ παραχῇ, κατέδυ μὲν εἰς τινος οἰκίαν. τῶν δὲ ἐν αὐτῇ Ἰδαλαλουιτῶν τὰ δεῖπνον ὅσα κακὰ τοῖς ῥωμαίοις, ἡ πρὸς σφῶν ὁ δῆμος ἐβεβούλευτο, κατακροασάμενος, λαθὼν αὐτός τε, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ σύροι, νύκτωρ ἐπανίστανται, καὶ πάντας ἀποσφάξας, μετὰ τραυλιστῶν εἰς τὰς ῥωμαίας Ἰδασώζεται.

Κεφ. ε.

Ὀυεσπασιανὸς δὲ ἀθυμοῦσαν τὴν στρατιὰν ἀνοίᾳ πλαγμάτων, καὶ διότι πρὸς ὀδαμοῦ τηλικαύτῃ συμφορᾷ κέχρηστο, τόγε μὲν πρέον αἰδεσθέντες ἐπὶ τῷ στρατηγὸν μόνον τοῖς κινδυνίοις ἐγκαταλιπεῖν, παρεμυθοῦντο. πρὸς μὲν δὲ καθ' αὐτὸν ἀποστελλόμενος, ὡς μηδὲν τοῦ ἀρχικοῦ μέμφεσθαι δοκοίη. δεῖν δὲ τὰ κοινὰ λέγων ἀνδρείως φέρειν, τὸν δὲ πολέμου φύσιν ἐννοοῦντας. ὡς ὀδαμοῦ τὸ νικᾶν ἀναγκαῖον πρόγινεται. ἡ δὲ παλίμπτωσις τύχη πρείσσεται. τοσαύτας μὲν τοι μυριάδας Ἰουδαίων ἀνελόντας, αὐτὸς ὀλίγου τῷ δαίμονι δεδωκέναι συμβολεύ. εἶναι δὲ ὥσπερ ἀπειροκάλων τὸ λίαν ἐπαίρεσθαι τῇσι εὐπραγίαις, οὕτως

A quid facerent, quamvis subsidere tecta viderent, tamen eo convolabant. atqve ita multi quidem ruinis opprimebantur: non pauci vero subterfugientes, parte corporis mulctabantur. Plurimi autem pulvere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriaqve incommoda negligentes magis instabant: hostesqve in sua tecta urgendo compellebant. B qui vero per angustos viarum clivos cecidissent, eos telis desuper missis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum vero eis mortui hostes dabant. cæsorum enim gladios auferentes, his contra semineces utebantur. Multi jam præcumbentibus tectis, semet inde projiciendo moriebantur: tergaqve dantibus ne fuga quidem facilis erat. viarum namqve ignorantia, & caligine pulveris alius alium non agnoscentes C pererrabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autem, qui laborantibus semper interfuit, sævissimo dolore perculsus, cum super militem ruere civitatem videret, propriæ tuitionis oblitus, clam paulatim superiore in oppido locum prehendit: ibiqve inter media pericula cum paucis omnino relinqvitur. nec enim ad- D erat tunc ei filius Titus, ad Mutianum pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neqve tutum neqve honestum sibi putabat. rerum autem qvas ab adolescentia gesserat, ac propriæ virtutis memoria, qvasi Deo repletus, corpora sociorum atqve arma condensat, & cum his bellum una a vertice defluens sustinebat: & neqve virorum neqve telorum multitudinem formidans manebat, donec ejus animi obstinationem hostes divinam esse reputantes, impetum remiserunt. E illis autem jam infirmius oppugnantibus, ipse pedem referens, non prius terga ostendit, quam extra muros egressus est. Plurimi qvidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, vir non eo tantum prælio quo periit, sed ubiqve antea fortissimus comprobatus, quique plurimis malis Judæos affecisset. In ea pugna centurio qvidam nomine F Gallus, cum decem militibus in qvadam domo latuit. Ejus autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam & ipse Syrus erat, & hi qvos secum habebat) nocte illos aggreditur: omnibusqve mactatis ad Romanos salvus cum militibus evadit. Vespasianus autem mœrere exercitum adversis casibus videns, G qvodqve nullam interim tantam experti fuerant cladem: hujusqve rei magis eos pudere, quod solum ducem in periculis reliquissent, consolandos putabat: de se quidem nihil dicens, ne qvem vel initio culpasse videretur. Oportere autem inqviens, qvæ communia essent fortiter ferre, naturam belli cogitantes, quodque nusquam eveniat sine cruore victoria, iterumqve habeat fortuna regressum. Multis tunc Judæorum millibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicæ pependisse fortunæ. Atque, ut jactantium esset, nimis secundis rebus insolescere, ita esse

ignavorum, in offensionibus trepidare. velox enim est, inqvit, in utrumqve mutatio: & ille vir fortis habetur, cujus sobrius erit animus in rebus qvoqve infeliciter gestis: ut idem scilicet maneat, rectis consiliis peccata corrigens. Qvanqvam ea, qvæ nunc acciderunt, neqve mollitia nostra, neqve Judæorum virtus effecit. nam & illis pugnæ melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimirum qvis reprehenderit alacritatis vestræ temeritatem. nam cum hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neqve in summo vertice constituta seqvi pericula: sed capta inferiori civitate, paulatim eos, qvi refugerant, ad tutiorem vobis & stabilem pugnam revocare. nunc autem immoderata festinatione vincendi, qvam id incaute fieret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli, a Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritiaqve perficimus, Barbarisqve conveniens, & qvo Judæi maxime possidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurrere: atqve indignæ offensioni irasci potius qvam mœrere. Optimum autem quisq; de sua manu solatium quærat. ita enim fiet, ut & amissos ulciscamur, & in eos a quibus perempti sunt, vindicemus. Ipse autem, ita ut nunc feci, experiar æqve ac vos pugnando primus ad bella pergere, & novissimus inde discedere. Ille qvidem his dictis recreavit exercitum. At Gamalenses bene gesta re, paulisper animos erexere: qvæ nulla ratione, magna magnificeq; provenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quodque minime possent effugere (jam enim victus eos defecerat) vehementer dolebant, animosqve remiserant. Nec tamen qvatenus valebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quam integras, cæteri amplexi custodiebant: Romanis autem construentibus aggeres, iterumqve tentantibus irruptionem, multi ex civitate per valles devias, qva nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos qvi metu ne caperentur, ibi remanserant, inopia consumebat. solis enim undiqve alimenta, qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi qvidem in hujusmodi calamitatibus perdurabant.

ἀνανδρων, τὸ καταπήσειν ἐν τοῖς πταίσμασιν. ἐξῆς δὲ ἐν ἀμφοτέροις ἡ μεταβολὴ, κἀκεῖνος ἄριστος, ὃς καὶ τοῖς δυτυχήμασιν νήφων, ἵνα μὴ καὶ δὶς δύμοιος ἀναπλαίων τὸ σφάλμα τε. καὶ μὴτοι συμβεβηκότα νῦν, ἅτε μελανιοθέντων ὑμῶν, ἅτε τῷ τῶν ἐδαίων δρεπτῷ γέγονεν. ἀλλὰ κἀκείνοις ἓ πολεμεκτήτοις, καὶ ἓ Δαμαρεῖν ἡμῖν αἴτιον ἡ δυσχωρία, καθ' ἣν ἀμφοτέρων ὑμῶν μέμψαιτο τὴς ὁρμῆς τὸ ἀπερισθέτον. ἀναφιγόντων γὰρ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ τῶν πολεμίων ἐαυτοὺς ἐπισχεῖν ἐχρῆν, καὶ μὴ κατὰ πρυφλεῖν ἐσωμένους τοῖς κινδύνοις ἐπάδειν. κρατούντας δὲ τῶν κάτω πόλεως, καὶ ὀλίγου περιαλεῖσθαι τὰς ἀναφυγὰς εἰς ἀσφαλῆ καὶ ἐφαμιλλομάχειν. νυνὶ δὲ ἀκρατῶς ἐπὶ τὴν νίκην ἐπῳχόμενοι, τῆς ἀσφαλείας ἠμελήσατε. τὸ δὲ ἀπρόσκεπτον ἐν πολέμῳ, καὶ τῆς ὁρμῆς μανιώδες, ἓ πρὸς ῥωμαίων, οὐ παῖδα ἐμπειρίᾳ κ' τύχῃ καταρδαμένους, ἀλλὰ βαρβάρους μᾶλλον, καὶ ὧν μάλιστα ἰσθάσοι κρατοῦντες. χρὴ τοίνυν ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν ἀναδραμεῖν, ἐ θυμοῦσθαι μᾶλλον, ἢ πρὸς θυμοῦ τῷ πυρ' ἀξίαν πίπτσμαι. τὸ δὲ ἀρίστου ἕκαστον ἐκ τῆς ἰδίας χειρὸς ἐπιζητεῖτω ἐφόδημυθίαν. ἐτῶν δὲ τῆς ἀπολωλότι πιμωρήσεσθε, κ' τὰς ἀνελούσας ἀμυνεῖσθε. πρόσιμι δὲ ἐγὼ καθ' ἡμέραν νῦν ἐπὶ πάσης μάχης, πρόσαλλ τι ὑμῶν εἰς τὰς πολεμίας, κ' πολλαπλῶν ἀκαιρίαν ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα λέγων, τὴν φρενῶν ἀνελάμβανε, τοῖς δὲ ῥαμαλεῦσι, πρὸς ὀλίγον μὲν ἐπῆρεν τὴ καρδίαν παρέσῃ, ὡς ἐφαλέγως τε συμβαίνῃ, ἐ μεγάλως λογιζόμενοι ὕστερον ἀφηρῆσθαι σφᾶς αὐτοὺς καὶ δεξιᾶς ἐλπίδα, τε τε μὴ δυνασθῆναι διαφθῦναι σωθῆναι, ἤδη δὲ ἐπέλιπε τὰ πτηδεῖα, δεινῶς ἠθύμουν, ἐ τὴν ψυχὴν ἀνεπεπώκεσαν. ἃ μὲν εἰς τὸ δυνατὸν ἠμέλει σπουδῆς, ἀλλὰ κ' περιῤῥηχθέντα ἃ τείχεα οἱ ῥωμαῖοι, καὶ τὰ μόνα ἐφύλασσον οἱ λοιποί. τὴν ῥωμαίων ἐπιχωννυόντων τὰ χώματα, κ' πάλιν προσιόντων ἐκβολῆς, οἱ πολλοὶ διεδίδρασκον ἐκ τῆ πόλεως κατὰ τὰ δυσβάτων φαράγγων, ἢπερ ὀλίγοι ἔκειντο φυλακὴ, ἐ λάθ τὴν ἐπονόμων. ὅσοι γε μὲν δέει ἓ λήθῃ παρέμενον, ἐν ἐνδεία ἀφθείροντο. πανταχόθεν γὰρ προφῆς τοῖς μαχεῖς δυναμένοις συνηθροίζετο. κ' οἱ μὲν, ἐν τούτοις πόνοις διεκαρτέρουν.

CAP. II.

Itaburius mons occupatur a Placido.

VEspasianus autem inter curas obsidionis, succisivum opus aggreditur adversus eos, qui montem Itaburium occupaverant, inter campum magnum & Scytopolim situm. cujus altitudo quidem XXX. stadiis consurgens, Septentrionali tractu inaccessa est. in vertice autem, XX. stadiorum planities patet, tota muro circumdata. Hunc autem tantum ambitum qvadraginta diebus ædificaverat Josephus: & alias ei materias, & aqvas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolæ pluvialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis eqvitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. multos autem fœderis ac veniæ spe hortabatur ad pacem: & descendebant ad eum ipsi quoque insidias molientes. nam & Placidus eo studio mitissime cum his loqvebatur, ut eos in planicie caperet: illiq; tanqvam dictis obedientes, ad eum veniebant,

Κεφ. ϛ.

Οὐεσπασιανὸς δὲ πάρεργον ἐποιῆτο τὴ πολιορκίας, τὸν τὸ ἰτουραίου κατειληφότες ὄρος, ὅ ἐστι μεταξὺ πεδίου κ' σκυθοπόλεως μέσον. ἓ τὸ μὲν ὕψος ἐπὶ τριάκοντα σταδίους ἀνίσχει, μόλις περισκοπικὸν τὸ περιφερὲς κλίμα. πεδίον δὲ ἐστιν ἡ κορυφὴ ἐπίσιον ἓξ καὶ ἑπτὰ σταδίων τὸν τετράγωνον. ἦγρε δὲ πανταχόθεν τὸν περίβολον ὁ ἰώσηπος. ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις, τῆ τε ἄλλη χορηγίᾳ ἐρήμῳ ὕλῃ κάτωθεν, καὶ ὕδατι. καὶ γὰρ τοῖς ἐπιοῦσι μόνον λεῖ ὄμβριον. πολλῶ δὲ πλήθους ἐπὶ τοῦτο συνειλεγμένου, οὐεσπασιανὸς πλακίδιον αὐτῶ ἐπαπέστειλεν ἐξακοσίους ἱππεῖς ἔχοντα. τοῦτο τὸ μὲν περὶ ἑαύτην ἀμήχανον λεῖ, ἐλπίδι δὲ δεξιᾶς, καὶ φιλανθρωπίας, πρὸς εἰρήνην τοὺς πολλοὺς προσεκαλεῖτο. κατῆσαν δὲ ἀντιβουλεύοντες. ὅτε γὰρ πλακίδος ὁμιλεῖν πρόσθεν, ἀσυδάζων αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ λαβεῖν, κἀκεῖνοι κατῆσαν ὡς πιθόμενοι δῆθεν,

ἵνα ἀφυλάκτῳ τοσοῦτόσωσιν. ἐπίκωφ μὴν τοι τὸ πλανικ- A ut incautum aggrederentur. Vicit tamen astu-
δὲ παν ἔργον. ἀρξαμένων γὰρ τ ἰουδαίων μάχης, φυγὴν tia Placidi. cœpto enim a Judæis prælio, assimu-
ἐπλασε γὰρ), κ διώκοντας ἐλκύσας ἐπὶ πολὺ κ πεδία, lat fugam: & postqvam insequentes ad magnam
τὰς ἱππεῖς ἐπιστρέφει. τροπαμένων δ, πλείστους μὲν partem campi pellexit, reflectit in eos equitum
αὐτῶν ἀναιρεῖ, τὸ δ λοιπὸν πλῆθος ἀποτέμνει, manus: plurimisque in terga versis, aliqvos in-
ἱερὰ δ οὐδέν. κ οἱ μὲν τὸ ἐπαυόμενον καταλιπόντες, ἐπὶ terfecit. semotam vero multitudinem cæteram,
ἱεροσόλυμα ἔφυγον. οἱ δ ἐπιχώριοι πίστις λαβόντες, ab ascensu prohibet. Itaqve alii quidem Itabu-
ἐπιλελοίπει δ αὐτοὺς τὸ ὕδωρ, παρέδοσαν ἑαυτοὺς rio relicto, in Hierosolymam refugiebant. indi-
καὶ τὸ φᾶς αὐτοὺς πλακίδῳ παρέδοσαν. genæ autem fide accepta, quod eis aqva defece- B
rat: & se, & montem Placido tradiderunt.

ΚΕΦ. ζ. CAP. III.

ΤΩν δ ἐπὶ τ γαμάλας, οἱ θρασυτέροι μὲν APud Gamalam vero degentium audacissimi Excidii Gamalæ.
φεύγοντες διελάνθανον. οἱ δ ἀσθενεῖς, διεφθείροντο quique fuga dispersi latebant, imbelles au-
τὸ λιμῷ. τὸ μάχιμον δ ἀντεῖχε τῇ πολιορκίᾳ, μέχρι tem fame corrumpebantur. At vero pugnanti-
δ τρία καὶ εἰκὰς μηνὸς παρεβεβήκει, τρεῖς τ ἀπὸ um manus obsidionem sustinebat, donec evenit
δὲ πέμπτης καὶ δεκάτης τάγματος Ῥωμαίων δ τὸν secundo & vigesimo die mensis Octobris, ut tres
ἐπὶ τῷ Φυλακῇ ποιούμενοι, τ πύργον παρυπερέσχον ex decima quinta legione milites, circa matutinas C
ὑψηλόν. τῶν δ αὐτὸν φυλαξάντων, vigilias editissimam præ cæteris turrim, qvæ in
ὅτε μεσοῦντων ἀθρόως, νυξὶ γὰρ ἦν, ὅτε μεσονυκτίων sua parte fuerat, subirent, eamq; occulte suffode-
ἐγένετο. ἐλθόντες δ οἱ Ῥωμαῖοι φόβου μέν τι καὶ rent: cum appositi ei custodes neqve adeuntes
πέντε τοὺς κατωτάτους σκυλίσαντες τ λίθων, ἔπτη- eos (nox enim erat) nec postquam adiere, sensis-
δῶσι. καταῤῥάπτει δ ὁ πύργος ἐξαίφνης μ μεγίστ sent. Iidem autem milites, cavendo ne strepitus
ψόφ. καὶ συγκατακρημνίζον δ μὲν οἱ φύλακες αὐ- fieret, quinque saxis durissimis evolutis resiliunt:
τοὶ, θορυβηθέντες δ οἱ κ τὰς ἄλλας φυλακὰς ἔφθορον, subitoqve turris cum magno fragore decidit, u-
καὶ πολλοὺς διεκπαίειν τολμῶντας οἱ ῥωμαῖοι διέφθειρα- naqve custodes præcipitantur. At vero qui per
ν, ἐν οἷς καὶ ἰώσηπον τὸν τοῦ παρεῤῥηγμένου δ alias custodias erant, perturbati fugiebant: mul- D
τύχης σκιδιράσκοντα βαλὼν ἀναιρεῖ. τ δ' ἀνὰ τὸ πόλιν tosqve evadere ausos peremere Romani: inter
ἀλαλαζάντων τοῦ δ ψόφου, ἀλαδρομή τε τοῦ, quos etiam Josephum, super dirutam muri par-
καὶ θροῖα πολλή, καθάπερ εἰατεπλωκότων πάντων τῶν tem quidam jaculo percussum, interfecit. Intus
πολεμίων. ἔνθα καὶ χάρης κατακείμενος, κ νοσηλεύ- autem in civitate degentibus, sono concussis,
μενος σκλείπει, πολλὰ δέος παρεργάσαντος εἰς θάνα- multus erat pavor atqve discursus, tanqvam o-
τον τῇ νόσῳ. ῥωμαῖοι γε μὴν, μεμνημένοι δ πρότερον nes essent hostes ingressi. Tuncque Chares ægro-
πάθους τοῦ εἰσβάλλον, ἕως τρίτης καὶ εἰκάδος δ tus & jacens defecit, cum timoris magnitudo
παρημένης μηνός. τῇ δ, ἤδη γὰρ παρῆν, ὀργὴ morbum ejus plurimum juvisset ad mortem. Ro- E
τῆς πληγῆς τοῦ παρ' αὐτῶν ἐπληγησαν ἅπαντος ῥω- mani tamen prioris cladis memores, usqve ad
μαίους, τ ἱππέων ἐπιλέξας ἀλκιμωτάτους πρὸς οἷς πεζὸς, vigesimam & tertiam diem supradicti mensis op-
εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ. καὶ παρελθόντος οἱ pidum non sunt ingressi. Titus autem (jam e-
μὲν φύλακες αἰσθόμενοι μ βοῆς ἐχώρησαν ἐπὶ τὰ ὅπ- nim aderat) indignatione vulneris, quod Roma-
λα. δήλης δ τ εἰσόδου ταχέως καὶ τοῖς ἔσω γνωμέ- nos se absente perculerat, ducentis equitibus
νοις, οἱ μὲν ἁρπάζοντες τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας præter pedites lectis, otiose in civitatem intro-
ἐπισυρόμενοι, πρὸς τὴν ἄκραν ἀνέφευγον, μ κωκυτ ivit. eoqve prætergresso, vigiles quidem ubi sen- F
καὶ βοῆς. οἱ δ τ τῶν ἐπαντιάζοντες, ἀλαλαγμοῦ sere runt, ad arma cum clamore properabant. co-
ἐπλεον. ὅσοι δ ἀπεκωλύθησαν ἐπὶ τὴν κορυφὴν ἀνα- gnito autem intus constituti ejus ingressu, alii
δραμεῖν, τὰ μηχανίσεις εἰς τὰς τ ῥωμαίων φορείας raptis liberis, trahentes etiam conjuges, cum ulu-
ἐξέπιπτον. ἅπᾶς δ ὁ λαὸς παντᾷ φονευόμενος ὁ σύ- latu & exclamationibus in arcem refugiebant:
μπας, καὶ τὸ αἷμα πᾶσαν ἐπέκλυζε τὴν πόλιν κ πρανεῖς alii Tito occurrentes, sine intermissione trucida-
χεόμενον. πρὸς δ τὰς ἀναφευγούσας εἰς τὴν ἄκραν, bantur: qui vero prohibiti essent in arcem re-
ἐπεβοήθει δ ἑαυτοῦ στασιαστὰς, πᾶσαν εἰσαγαγὼν τὴν δύναμιν. currere, nescii quid facerent, Romanorum præ-
λαὸς δ ἦτε κορυφὴ πάντοθεν περιῳδὴς ἐς δύσβατον εἰς sidiis incidebant. ubiqve autem infinitus erat
ἄκρον ὕψος ἐπηρμένη, ἐς παντοχόθεν δ βαθὺς κα- morientium gemitus: perq; prona loca effusus
τήγειο, πεπληρωμένη κρημνοῖς, καὶ τέμνον τε ἐκ- cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem G
παῦτα τὰς προσιόντας οἱ ἰουδαῖοι, τοῖς τε ἄλλοις βέ- qui arcem occupaverant, omnem Vespasianus
λεσι, κ πέτραις καταπυλινδοῦντες σκάλαν. αὐτοὶ δ' induxit exercitum. Erat autem saxosus & acces-
ὕψει, ἦσαν δυσέφικτοι βέλεσι. γίνε δ πρὸς ἀπώλειαν su difficilimus vertex, in immensum editus, &
αὐτῶν ἀντικρὺ ξύλα δαιμόνιος, ἃ τὰ ῥωμαίων ἔφερεν undiqve circum rupium multitudine præceps:
εἰς αὐτὰς βέλη, τὰ δὲ αὐτῶν ἀνέστρεφε, καὶ πλάγια unde Romanos ad se adeuntes partim telis par-
παρέσυρεν. ὅτε δὲ τοῖς κατακρημνοις ἐφίσταντο ἀλλὰ τὸν tim saxis devolutis arcebant Judæi, cum ipsos in
βίαν ἐδίωκαν δ πνεύματος μηδὲν ἑδραῖον ἔχοντες, excelso loco positos nullæ sagittæ contingerent.
αὔτε τοὺς προσιόντας καθορᾶν. ἐπαναβαίνει δὲ Verum ad eorum interitum divino munere quodam, turbo exoritur, Romanorū quidem tela in eos fe-
rens, ipsorū autē a Romanis repellens, & obliqva traducens: ut neq; in præruptis consistere propter vio-
lentiam flatus possent, cum nihil esset immobile, neqve hostes ad se accedentes videre. Itaq; supergressi

Romani, eos circumveniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes autem vehementius sæviebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem undiqve circumclusi, desperatione salutis, filios & conjuges & semetipsos in vallem præcipites dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Evenit autem, ut ipsorum in se, qui capti fuerant, immanitate lenior existeret iracundia Romanorum. ab his enim quatuor millia perempta sunt: qui vero se præcipitaverunt, quinq; millia sunt reperti. Neqve quisquam, præter duas mulieres salvus evasit. quæ sorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Jachimo genitus erat, insigni viro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat. servatæ sunt autem, quod excidii tempore Romanorum impetum latuere. nec enim vel infantibus pepercere, quorum multos singuli raptos ex arce projiciebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & vigesimo die mensis Octobris: quæ vigesimo & primo die mensis Septembris cœperat rebellare.

ῥωμαῖοι, ⁊ περιέχοντες, ὃς μὲν ἀμυνομένους ἔφθανον, τοὺς δὲ χεῖρας παρέχοντας. ἐπῆν δὲ τοῖς οὐδὲ πάντας ἡ μνήμη τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ εἰσόδῳ ἀπολωλότων. διοργιαζόντων δὲ τὴν σωτηρίαν πανταχόθεν οἱ πολλοί, περιεχόμενοι τέκνα καὶ γυναῖκας ἑαυτοὺς κατεκρήμνιζον εἰς τὴν φάραγγα. βαθυτάτη δ' αὕτη κατὰ τὴν ἄκραν ὑπῶρυκτο. σωέβη δὲ τὴν ῥωμαίων ὀργὴν ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς διανοίας τῶν ἁλόντων περαιτέραν φανῆναι. τετρακισχίλιοι μὲν γὰρ τούτων ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ῥίψαντες ἑαυτοὺς κατὰ πεντακισχιλίους εὑρέθησαν. διεσώθη δὲ πάλιν δύο γυναικῶν ὀδεῖς, τῆς Φιλίππου θυγατέρες αὐτῷ. αὐτὸς δὲ ὁ Φίλιππος, ἰακίμου τινὸς ἀνδρὸς ἐπισήμου στρατηγήσαντος ὑπὸ τῷ βασιλεῖ Φίλῳ τυγχάνων. διεσώθησαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ὀργῶν ῥωμαίων λαθοῦσαι. τότε γὰρ ὀδὲ νηπίων ἐφείδοντο. πολλὰ δὲ ἕκαστοι τῶν ἁρπάζοντες, ἐσφενδόνων ἀπὸ τῆς ἄκρας. γάμαλα μὲν οὖν ἕκτῳ μὲν ἐπὶ δεκάδι μηνὸς ἐπαναστᾶσα, τῇ δὲ πρώτῃ καὶ εἰκοστῇ μηνὸς τοῦ Λῳου ἐξεμάνη γοργότατα μὲν τετάρτῃ καὶ εἰκοστῇ.

CAP. IV.

Giscala a Tito capitur.

JAmqve solum Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cujus multitudo pacis studio tenebatur, quod erant pleriqve agricolæ, spemqve suam semper in fructibus collocaverant. non parvæ autem manus latrocinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli civium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atqve conflabat Leviæ cujusdam filius, nomine Joannes: homo veneficus & fallax, variusqve moribus, & immoderata sperare promptius, miroqve modo quæ speraſſet efficiens: atqve omnibus jam cognitus, quod affectandæ sibi potentiæ causa bellum amaret. huic apud Giscala seditiosorum turba parebat: quorum causa populus etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam vero legionem circa Scytopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsaream ipse regreditur, dandam his ex labore continuo requiem putans, ex civitatum copiis: eorumqve corpora, itemqve animos ad futura certamina existimans esse refovendos. nec enim exiguum sibi laborem supereſſe de Hierosolymis prævidebat, quæ & regalis esset civitas, & cunctæ nationi præstaret. His autem, qui ex bello fugissent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itemqve murorum ejus constructio, non minimam ei solicitudinem comparabat: cum virorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eamqve rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem civitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggressione capi facilis videbatur: sciens tamen quod ea vi capta, passim a militibus populus absumeretur (namqve satiatus erat ipse jam cædibus) miserans multitudinem etiam ipse sine ullo discrimine cum nocentibus intereuntem, pactione magis subigere civitatem volebat. Itaqve plenis hominum muris, quorum pleriqve perditæ factionis erant, mirari se ait, quonam freti consilio,

Μόνη δὲ γίσχαλα πόλις τῆς γαλιλαίας, ἀχείρωτος κατελείπετο, ἧς μὲν τὸ πλῆθος εἰρηνικὰ φρονοῦντος. ⁊ γὰρ ἦσαν τὸ πλέον γεωργοί, καὶ τοῖς ἐπὶ τοῖς καρποῖς ἐλπίσιν ἀεὶ προσανέχοντες. παρεισέφθαρμένη δ' αὐτοῖς ὀλιγάριθμος λῃστρικὸν πάγματος, ὧν τινες ⁊ ἐξ πολιτικῆς συνενόσουν. ἐνῆγε δὲ τούτοις εἰς τὴν ἀποστασίαν, ⁊ συνεκρότει λαβίδι τινὸς υἱὸς ἰωάννης, γένος ἐπὶ πονηρίαν ποικιλώτατος τὸ ἦθος, προχειρότατος μὲν ἐλπίσαι μεγάλα, δεινὸς δὲ τὰ ἐλπισθέντων προσηκάζ, παντάπασιν δὲ ἁπλῶς ἀγαπᾶν τὸν πόλεμον εἰς δύναμιν ἐπήσιον. ὑπὸ τούτῳ τὼ ζηλωτὰδες ἐν τοῖς γισχάλοις ἐπῆσαν, δι' ἃς τύχοι ⁊ πρόσοδόν τινος δοκοῦντος, τὸ δημοτικὸν ἐν πολέμῳ μοῖρα τῆς ῥωμαίων ἐφόδου ἐξεδέχετο. ἐξησφαλισμένος δὲ ἐπὶ μὲν τούτοις, τὴν σκέπην σὺν χιλίοις ἱππεῦσι. τὸ δεκατὸν δὲ τάγμα ἀπαίρει εἰς σκυθόπολιν. αὐτὸς δὲ σὺν δυσὶ τοῖς λοιποῖς ἐπανῆλθεν εἰς καισάρειαν, ἔτι συνεχὲς καμάτῳ διδοὺς ἀνάπαυσιν αὐτοῖς, ⁊ δι' εὐθηνίαν τὸ πλεῖον τὰ τε σώματα ⁊ τὸ θυμὸν ἐπῳθρέψειν οἰόμενος ἐπὶ τοὺς μέλλοντας ἀγῶνας. ⁊ γὰρ ὀλίγον ἑαυτῷ πόνον ἑώρα, ὡς τοῖς ἱεροσολύμοις λειπόμενον, ἅτε δὴ βασιλεύσῃ μὲν ἴσης τὴ πόλεως, ⁊ σπερμανεχούσης ὅλῃ ⁊ ἔθνους, συῤῥεόντων δὲ εἰς αὐτὴν ὅσοι πολέμῳ διαδιδρασκόντων. τόν τε μὲν φύσει ὀχυρὸν αὐτῆς, ⁊ διὰ κατασκευὴν τειχῶν, ἀγωνίαν ἔτι τὴν τυχοῦσαν ἐνεποίει. τὰ δὲ φρονήματα τῶν ἀνδρῶν, ⁊ τὰς πλήμας, δυσμεταχειρίστους ⁊ δίχα τειχῶν ἐπελάμβανε. διὸ δὴ τοὺς σφαλιώτας καθάπερ ἀθλητὰς προσῆκεν τῶν ἀγώνων.

ΚΕΦ. θ.

Τίτῳ δὲ προσπεσόντι μὲν τοῖς γισχάλοις, ἅπτεσθαι μὲν ἐκ ἐφόδου τῆς πόλεως ἐκεῖν. εἰδὼς δὲ ὡς ἐβιάληθείη διαφθαρησόμενον ὑπὸ τῶν σφαλιωτῶν ἀνέδην τὸ πλῆθος, ἐᾶν δὲ αὐτῷ κόρον ἤδη φόνων, ⁊ δι' οἴκτου τὸ πλέον ἀκεῖτως συναπολλύμενον τοῖς αἰτίοις, ἐβούλετο μᾶλλον ὁμολογίαις παραδησόμενον τὴν πόλιν. καὶ δὴ τοῦ τείχους ἀνδρῶν καταμεμεστωμένου, οἱ τὸ πλέον ἦσαν ἐκ τοῦ διεφθαρμένου πάγματος, θαυμάζειν ἔφη πρὸς αὐτοὺς, τίνι πεποιθότες, πόσῳ

πάσης ἑαλωκυίας πόλεως, μόνοι τε ῥωμαίων ὅπλα μένουσιν. ἐωρακότες μὲν ὀχυρωτέρας πολλῷ πόλεις ὑπὸ μείαν προσβολὴν καταγραμμένας. ἐν ἀσφαλείᾳ δὲ τῶν ἰδίων κτημάτων διαπολαύοντας, ὅσοι τῆς ῥωμαίων δεξιᾶς ἀπίστουν, ἃς καὶ νῦν προτείνειν αὐτοῖς, μηδὲν μνησικακῶν τῆς αὐθαδείας. εἶναι γὰρ συγγνώστην, ἐλαφρᾷ ἐλπίδι, μηκέτι μὲν τοι τὴν ἐν τοῖς ἀδυνάτοις ἐπιμονήν. εἰ γὰρ ἀπιθήσουν λόγοις φιλανθρώποις, καὶ δεξιᾶς πίστεως, πεῖραν αὐτὰς ἀφροδῆ τὰ ὅπλα, καὶ ὅσον ἀδέπω, γνωσθήσεσθαι πρὸ ὀμμάτων τοῖς ῥωμαίων μηχανήμασι τὸ τεῖχος, ὧ πεπιστότες, ἀπαιδεύτως μόνοι γαλιλαίων, ὅτι ἐσὶν αὐθάδεις αἰχμάλωτοι. πρὸς ταῦτα τῶν μὲν δημοτικῶν ἀ μόνον οὐκ ἀποκρίνεσθαί τινι μετῆν, ἀλλ' ἀδὲ ὅτι τὸ τεῖχος ἀναβῆναι. προδεδειλημμένο γὰρ ἅπαν τοῖς λῃστρικοῖς, καὶ φύλακες τῶν πυλῶν ἦσαν, μὴ τίνες ἢ προσέλθοιεν ὅτι τὰς ἀπορδὰς, ἢ δέξωντο τινὰς τῶν ἱππέων εἰς τὴν πόλιν. ὁ γὰρ ἰωάννης αὐτός τε ἀμαπᾶν ἔφη τὰς προκλήσεις, καὶ τοὺς ἀπιστοῦντας, ἢ πείσειν, ἢ σωφρονίσειν. δεῖν μὲν τοι τὴν ἡμέραν αὐτὸν σκεῖνεν, ἑβδομὰς γὰρ ἦν, χαρίζεσθαι τοῖς ἰουδαίων νόμῳ, καθ' ὃν ὥσπερ ὅπλα κινεῖν αὐτοῖς, ὅτω καὶ τὸ σωτήριον προσῆκε ἀρχὴν ἀφεῖναι. σὺν ἀγνοεῖν γὰρ ἔτι ῥωμαίους, ὡς ἀρχὴ πάντων αὐτοῖς ἐστιν ἡ τῆς ἑβδομάδος προσόδου, ἔν τε τῷ προσβαίνειν αὐτῷ, ἐκ ἦπιον ἀσεβῶν τὸ βιαζόμενον τὸ βιαζόμενον. φέρειν δ' σκεύῳ μὲν, ἀδεμίαν βλάβην τὸ ὑπερθέσεως. τὸν γὰρ ἂν τις ἐν νυκτὶ βαλόσαν φ δρασμὸν πολέμου, ἐξὸν προεπιβαλόμενα προφυλάξαι. μέγα γὰρ κέρδος αὐτοῖς, τὸ μηδὲν προβλῶναι τῶν πατρίων νόμων. πρέπει γὰρ τῷ προσῷ προσδοκίαν ἀφαιρεῖσθαι χαριζόμενον, τοῖς σωζομένοις τηρεῖν καὶ τοὺς νόμους. τιμᾶτις ἐσοφίζετο τὸν πότον, ὃ ποσὸν τὸ ἑβδομαδικὸν σχολάζοντος, ὅσον τὸ ἑαυτοῦ σωτηρίας. ἐδεδοίκει γὰρ ἐγκαταληφθῆναι προδρομὴ πόλεως ἀλόσεως, ἐν νυκτὶ καὶ φυγῇ τὰς ἐλπίδας ἔχων τοῦ βίου. θεὸς γὰρ ὢν τὸ ἔργον ἀρα σώσοντος τὸν ἰωάννου ὅπως τὸν τῶν ἱεροσολύμων ὄλεθρον, τὸ μὴ μόνον προθεῖναι πόρον τῇ σκέψει τὸ ὑπερθέσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως προεπιβαλόμενα προσεκυδοιμοῦς. μεσόγαιόν ἐστι τυρίων, κώμη καρτερὰ, ἀεὶ μίσους ἀεὶ καὶ πολέμου γαλιλαίοις, ἔχουσα πλῆθος οἰκητόρων, καὶ τὴν ὀχυρότητα, τῆς πρὸς τὸ ἔθνος διαφορᾶς ἐφόδιον. νυκτὸς γὰρ ὁ ἰωάννης, ὡς ἀδεμίαν προσὶ τῇ πόλει ῥωμαίων ἐσομένην φυλακὴν, τὸν καιρὸν εὐρισκόμενον, ἀ μόνον τοὺς προσὶ αὐτὸν ὁπλίτας, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχιερατικῶν συχνὰς ἅμα τοῖς γυναιξὶν ἀναλαβὼν, ὅπως ἱεροσολύμων ἔφυγε. μέχρι μὲν ἓν εἴκοσι στιδίων ὡς οἷόν τε λαθὼν σὺν ἐξαγαγεῖν γυναικῶν καὶ παιδίων ὄχλον, ἀνθρώπων καταπεπερχομένων τοῖς ὑπερ αἰχμαλωσίας καὶ τοῦ ζῆν φόβοις. περαιτέρω δὲ προκόπτοντος ἀπελείποντο, καὶ δεινὰ τῶν ἐωμένων ἦσαν ὀλοφύρσεις. ὅσον γὰρ ἔκαστος τῶν οἰκείων ἐγίνετο πορρώτερω, τοσοῦτον ἐγγὺς ὑπελάμβανεν εἶναι τῶν πολεμίων, παρεῖναί τε ἤδη τοὺς αἰχμαλωτισομένους δοκοῦντες ἐπόλευν, καὶ πρὸς τὸν ἀλλήλων ὀκ ἂν ὁρμὴ ψέφον ἐπεφέροντο, καθάπερ ἤδη παρόντων ἐς ἔφυγον, ἀνοδίας τε ἐνέπιπτον οἱ πολλοὶ, καὶ πρὸ τοῦ λεωφόρου, ἢ τῶν φθανόντων ἔρις συνέτριβε τοὺς πολλούς. οἰκτρὸς γὰρ γυναικῶν ἑρμένων ὁ θρῆνος. ὅσῳ γὰρ ἕκαστος μᾶλλον ἀπῆν τῶν οἰκείων, τοσούτῳ μᾶλλον ἐγγὺς ἐνόμιζε τοὺς πολεμίους εἶναι, καὶ ἤδη τοὺς αἰχμαλωτισομένους δοκοῦντες ἐπόλευν, καὶ πρὸς τὸν ἀλλήλων ὀκ ἂν ὁρμὴ ψέφον ἐπεφέροντο, καθάπερ ἤδη παρόντων ἐς ἔφυγον, ἀνοδίας τε ἐνέπιπτον οἱ πολλοὶ, καὶ πρὸ τοῦ λεωφόρου, ἢ τῶν φθανόντων ἔρις συνέτριβε τοὺς πολλούς. οἰκτρὸς γὰρ γυναικῶν ἑρμένων ὁ θρῆνος.

A cunctis jam civitatibus captis, illi soli Romanorum arma operirentur, cum viderent multo quidem munitiora oppida uno impetu fuisse subversa: securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorum dextris credidissent: quas quidem etiam nunc illis ait se porrigere, neq; ob insolentiam succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiamsi quis impossibilia velle perseveraret. Quod si dictis humanissimis non paruissent, fidemqve dextris non habuissent: experturos arma crudelia: jam jamq; cognituros esse, mœnia sua ludum fore machinis Romanorum, quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captivos. His dictis popularium quidem neminem non modo respondere, sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones occupaverant: & custodes erant portis apposita, ne quis vel ad fœdus prodiret, vel equitum quenquam in civitatem reciperet. Joannes autem accipere se conditiones ait, & aut persvasurum, aut necessitatem belli renitentibus adhibiturum. Illum tamen diem Judæorum legi oportere concedi. quoniam sicut arma movere, ita etiam de pace convenire nefas haberent. Nam & Romanos scire, quod ab omni cessaret opere dierum septem circuitio, quam si temerassent, non minus coactos, quam qui cogerent, piaculum commissuros, ipsumq; Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quod unius noctis spatium propter fugæ consilium ceperit: præsertim cum id observare circumsedentem nemo prohibeat: sibi autem magnum esse lucrum, nulla in re despicere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non sperantibus indulget, legem quoque servare servatis. His Titum Joannes fallere conabatur, non tantum pro septimi diei religione quantum pro sua salute solicitus, verebatur autem, ne statim capta civitate, solus destitueretur, qui totam in nocte ac fuga vitæ spem collocasset. Verum profecto Dei nutu in excidium Hierosolymorum Joannem salvum esse cupientis, factum est, ut non solum induciarum causationem Titus admitteret, verumetiam in superiori parte oppidi castra poneret, ad Cydœssam, qui mediterraneus est Tyriorum vicus validissimus, Galilæis semper exosus. Nocte autem Joannes, cum nullas Romanorum excubias circa oppidum videret, arrepta occasione, non solum his quos circa se habebat armatos, sed etiam seniorib. plurimis cũ familiis abductis, in Hierosolymam fugiebat. Sed usque ad vigesimum quidem stadium fieri posse videbatur, ut mulieres ac pueros, aliamqve multitudinem secum duceret, homo quem captivitatis, itemqve salutis metus urgeret. ultra vero procedente eo, relinqvebantur: & oriebatur atrox remanentium fletus. quanto enim quisque longius a suis aberat, tanto propiorem se hostibus esse credebat. Jamqve affore qui se caperent existimantes, necessario pavitabant: & ad strepitum, qvem ipsorum cursus faciebat, assidue respectabant, velut instantibus quos fugissent: multique simul ruebant, & circa viam plurimos certamen præcedentium conterebat. Miserabile autem fœmina-

rum & infantium erat exitium. Aut si qvam jactarent vocem, nonnullæ viros, aut propinqvos, ut se operirentur, orabant. Sed Joannis exhortatio superabat, ut seipsos servarent inclamantis: eoqve confugerent, unde pro remanentibus etiam si raperentur, pœnas a Romanis peterent. Multitudo qvidem eorum, qvi fugerant, ut cuiqve virium fuit, cito dispersa est. Luce vero facta Titus ad muros aderat, fœderis causa: populus autem portis ei patefactis, cum conjugibus occurrentes, tanqvam benemerito, & qvi custodia civitatem liberasset, acclamabant: simulqve Joannis fugam significantes, ut & sibi parceret, obsecrabant, & eos qvi ex novarum rerum cupidis reliqvi supererent, ulciscereturr. Ille autem precibus populi postulatus, equitum partem, ut Joannem persequeretur, mittit. Sed eum qvidem occupare neqvivere, qvod anteqvam venerant, in Hierosolymam sese receperat. unaq; vero fugientium prope ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulo minus qvam tria millia circumactos reducunt. Titus autem indigne ferebat, non statim a Joanne pœnas fraudis exactas: irato vero animo satis esse, quod spe deciderat ad solatium putans, captivorum & qvi trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum favore ingreditur: jussisqve militibus minimam muri partem jure possessionis abrumpere, minitando magis qvam puniendo reprimebat perturbatæ civitatis autores. Multos enim propter odia domestica, vel proprias inimicitias, delatores innocentiæ fore credebat, si dignos pœna discerneret: meliusq; noxium relinqvere metu suspensum, qvam immeritum qvenqvam cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem futurum, vel metu supplicii, vel & qvod erubesceret præteritorum criminum venia: sine causa vero morientium pœnas, nullo modo corrigi posse. Præsidiis tamen civitatem circumdedit, quæ tam novarum rerum studiosos compescerent, quam pro pace sentientes, qvos ibi relicturus erat, majore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

CAP. V.

Hierosolymitani excidii initiũ.

APud Hierosolymam vero, ad Joannis introitum, omnis populus erat effusus & circa singulos, qui una confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, percontabantur. illorum autem fervens quidem adhuc atqve interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Veruntamen in malis quoque sibi arrogabant: non Romanorum vim fugisse dicentes, sed sponte venisse, ut cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorum enim atq; inutilium esse hominum, incaute pro Gischalis & invalidis oppidulis periclitari, cum arma vigoremq; oporteat pro metropoli suscipere, atq; servare: significando tamen excidium Gischalorum etiam qvã dicebant honestam discessionẽ suam, ut multi fugã esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autẽ qvæ captivi pertulere, nõ mediocris populũ perturbatio tenuit, magnumq; id esse argumentum proprii reputabant excidii. At Joannes eorum qvidem, quos fugientes reliqverat, causa minus erubescebat, singulos autem circuiens spe ad bellum incitabat, infirmitatem

A κῶν, ϗ παιδίων ἔλεθρ☉ λεῲ, καί τινες τῶν ἀναλήπτως ἀνδρῶν τε ϗ γυναικῶν συγγνῶν, ἐξεῖρύοντο μὴ κωκυτ ἱκετεύσαι τὸν ἰωάννην ἀντιλαβέσθαι. ἀλλ' ἐνίκα τὸ ἰωάννου θαρσαλέον μα, σώζειν ἑαυτὸς ἐμβοῶντ☉, ϗ καλῶς φθάνειν, εἴπερ ἐς τὸν ἀπολειπομένων ἀμυσωτάτην ῥωμαίοις ἀναπαύσει. τὸ μὲν οὖν τ Δικαιοπραγούντων πλῆθ☉, ὡς ἕκας☉ ἰσχύ☉ εἶχεν ἡ τάχος, ἐσκέδασ☉. πῦρ☉ ἦ μὲν ἡμέραν ὅλην τοὺς σωθέντας, τοὺς τὸ τεῖχ☉ παρῖεν. ἀνοίγνυ ἦ αὖτ τὰς πύλας ὁ δῆμ☉, ἐς μὴ γυναικῶν τοὺς ἐπελθόντας, ἀνάθημέν τε, ὡς εὐεργέτην, ϗ φρουρὰς ἐλθεῖν ἱερώσαντ☉ τὴν πόλιν. ἐδήλουν γὰρ ἅμα τὸν ἰωάννην φυγεῖν, καὶ παρεκάλουν φείσασθαί τε αὐτ, καὶ παρελθόντα, τοὺς ὑπολειπομένους τ νεωτερίζοντων κολάσαι. ὁ ἦ τοὺς δεήσεις ἔ δῆμ☉ ἐν δάκρυσι δεῖμ☉, μοῖραν ἔπεμπε τ ἱππέων, ἰωάννην διώξοντας. οἱ τ μὲν ἐ καταλαμβάνουσιν, ἔφθη γὰρ εἰς ἱεροσόλυμα ἀφυγών. τ ἦ σωματαπάντων, ἀποκτείνουσι μὲν ἐς ἑξακισχιλίους, γυῖασα ἦ ἐ παῖδια τριςχιλίων ὀλίγον ἀπόντα, ἐλάσαντες ἐπανῆγον. ὁ ἦ τίτ☉, ἤχθετο μὲν ὅτι τὸ μὴ προσδοκηθὲν πεπρωκὸς τ ἰωάννου τ ἀπιτης. ἱκανὸν ἦ ἀσχολήσειν τὸν θυμόν, προσμύθιον ἔχων τὸν παθητ☉ τ αἰχμαλώτων, ϗ τοὺς διεφθαρμένους, ἐσῆγε τὸν ἀνάθημέν☉ εἰς τὴν πόλιν, ϗ τῆς τραπέζας ὀλίγον ἔ τείχους προσαπάσας κελεύσας νέμω καταλῦσαι, ἀσφαλῶς μᾶλλον, ἢ κολάσεσι τοὺς παράσοντας τὴν πόλιν ἀνέστελλε. πολλοὺς δ' ἂν ϗ διὰ τὰ οἰκεῖα μῖσος, καὶ διαφορὰς ἰδίας, ἐνθέσθαι τοὺς ἀναιτίους ἐδιώκουν τοὺς πεπρωμένους ἀξίους. ἄμεινον ἦ εἶναι μεταμελῶς ἐπιφόβῳ τ αὖτον καταλιπεῖν, ἢ τινὰ τ οὐκ ἀξίων αὐτὸ σωσαμένων. τ μὲν γὰρ ἴσως ἐ σωφρονῆσαι δι' κολάσεως, τ δὲ τοῖς παροῦσι συγγνώμην αἰδέσθαι. ἀδιάφθορον ἦ τὸ δὲ τοῖς προσαναλωθεῖσι τιμωρίαν εἶναι, φρᾶ μᾶλλον τ πόλιν ἠσφαλίσατο, δι' ἧς τοὺς νεωτερίζοντας ἐφέξειν, ἐ τοὺς εἰρηνικὰ φρονοῦντας, ἀβεβαιοτέρους καταλείψειν ἔμελλε. καλιλαῖα μὲν ὅτως ἐάλω πᾶσα, πολλοῖς ἰδρῶσι πεγυμνάσασα ῥωμαίους.

ΚΕΦ. ε.

ΕΠὶ ἦ τὰ ἱεροσόλυμα πρὸς τὴν ἔσοδον ἰωάννη, ὁ πᾶς δῆμ☉ ἐξεκέχυτ, ϗ πρὸς ἕκαστ τ συμπεφυγότων, μυρί☉ ὅμιλ☉ σωτηρίοις μὲν τοὺς ἔξωθεν συμφορὰς ἀνεπισωτάνετ. τῶν ἦ τὸ μὲν ἄθλιον θερμὸν ἔτι κοπτόμενον, ἐδήλει τὴν ἀνάγκην. ἠλαζονεύοντ ἦ κἂν κακοῖς, οὐ πεφυγμένοι τοὺς ῥωμαίους φάσκοντες, ἀλλ' ἥκειν πολεμήσοντες αὐτοὺς ἐξ ἀσφαλοῦς. ἀλογίστων γὰρ εἶναι ϗ ἀχρήστων, ῥᾳδίως προκινδυνεύειν πρὸς τὰ χάλα ϗ πλίνθους οἰκοδομεῖς, δέον τὰ ὅπλα ϗ τοὺς αἰχμὰς πεμιεῖσθαι τῇ μητροπόλει, ϗ συμφυλάσσειν. ἔνθα δὴ παρεδήλουν τὴν ἄλωσιν τῶν χαράκων, ϗ τὴν λεγομένην εὐχερῶς ὑποχώρησιν αὐτῶν, οἱ πολλοὶ δρασμὸν ὑπόνοισαν. ὡς μὴ πω τὰ πρὸς τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἠκέσθη, σύγχυσις ἐ μετρία, κατέχε τὸν δῆμον, ϗ μεγάλα τ ἑαυτῶν ἄλωσεως συνελογίζοντ πεπρωμένα. ἰωάννης ἦ ὅτι μὲν τοῖς καταλειφθεῖσιν ἥτιον ἠρυθρία. πρὸς ὃν ἑκάστους ὅτι τὸν πόλεμον ἐνῆγε ταῖς ἐλπίσι, τὰ μὲν ῥωμαίων

B

C

D

E

F

G

invalidis oppidulis periclitari, cum arma vigoremq; oporteat pro metropoli suscipere, atq; servare: significando tamen excidium Gischalorum etiam qvã dicebant honestam discessionẽ suam, ut multi fugã esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autẽ qvæ captivi pertulere, nõ mediocris populũ perturbatio tenuit, magnumq; id esse argumentum proprii reputabant excidii. At Joannes eorum qvidem, quos fugientes reliqverat, causa minus erubescebat, singulos autem circuiens spe ad bellum incitabat, infirmitatem

ρωμαίων ἀδικίαν καὶ ἀσκοπολογίαν, πλὴν ἥ οἰκείαν δύναμιν ἐξαίρων, καὶ καταφρονῶν ὁμοῦ τὴν ἀπείρων ἀγνοίας, ὡς εἰ καὶ ἂν πτερὰ λαβόντες ὑπερβαίεν ποτὲ ῥωμαῖοι τὸ ἱεροσολύμων τεῖχος, οἱ πρὸς τοῖς τῶν γαλιλαίων κώμαις κακῶς παθοῦσιν, καὶ πρὸς τοῖς ἐκεῖ τείχεσι καταγηρύσαντες τὰς μηχανάς. τότε τὸ πλεῖστον τῶν νέων προσδιεφθείρετο, καὶ πρὸς μὲν τὸν πόλεμον ἦρτο. τῶν δὲ σωφρονούντων καὶ γηραιῶν, οὐκ ἔστιν ὅς τις οὐ τὰ μέλλοντα προορώμενος, ὡς ἤδη τὴν πόλεως εἰχόμενης ἐπένθει. ὁ μὲν οὖν δῆμος οὕτω ἐν ταραχῇ συγχύσει. προσέπεσε δὲ τὴν τῶν χώραν πλῆθος, τῆς ἐν ἱεροσολύμοις στάσεως. ὁ μὲν γὰρ πᾶς ὄχλος ἀπὸ γληχάλων εἰς καισάρειαν, ἐπαναστατοῦς δὲ ἀπὸ καισαρείας εἰς ἰάμνιαν καὶ ἄζωτον ἀφικόμενος, παρέστη τὰ αὐτῶν, καὶ φρουρὰς ἐγκαταστήσας, ὑπέστρεφε πολὺ πλῆθος ἐπαγόμενος τῶν δεξιὰ προσπεχωρηκότων. ἐνενήκοντα δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει, παραχὴ καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ὅσον τε ἀπὸ ῥωμαίων ἀνέπνεον, εἰς ἀλλήλους τὰς χεῖρας ἀπέστρεφον. ἦν δὲ τῶν ἐρώντων ἐν πόλεμῳ, πρὸς τὰς ἀπὸ θυμοῦντας εἰρήνης, ἔρις καὶ πόλεμος. ἐν πρῶτον μὲν ἐν οἰκείοις ἦν ἅπαντα τὰ μὴ ὁμονοούντων πάλαι τὸ φιλόνεικον, ἔπειτα ἀφιλονικοῦντες ἀλλήλων οἱ φίλτατοι λαοί, καὶ σαυτῶν ἕκαστος πρὸς τοὺς τὰ αὐτὰ προαιρουμένους, ἤδη καὶ πληθος ἀντετάσσοντο. καὶ τάχιστα μὲν ἦν παντα χῇ. τὸ νεωτερίζον δὲ καὶ τὸ ὁπλων ἐπιθύμουν, ἐπεκράτει τὸ νεότητι καὶ τόλμῃ γηραιῶν καὶ σωφρόνων. ἐτεράποντο δὲ πρῶτον μὲν εἰς ἁρπαγὰς ἕκαστοι τὰ ἀπιχωρίων, ἔπειτα συναθροιζόμενοι καὶ λοχῶς ἀπὸ λῃστείαν τὴν τὰ χώραν, ὡς ὠμότητος καὶ παρανομίας εἶναι μηδενὶ τῶν ῥωμαίων τοὺς ὁμοφύλους διαφέρειν, καὶ πολὺ τοῖς πρὸ αὐτῶν κακοῖς δοκεῖν, τὸ κατὰ ῥωμαίους ἄλλοσε.

Κεφ. ια.

Οἱ φρουροὶ δὲ τῶν πόλεων, τὰ μὲν ὄκνῳ καὶ κακοπαθείᾳ, τὰ δὲ μίσει τῶν ἐθνῶν, ἀδεὲς ἦ μικρὰ προσήμενον τοῖς κακωμένοις, μέχρι κόρου τῆς τὰ χώρας ἁρπαγῶν ἀθροισθέντες οἱ τῶν παντα χόθεν συναγμάτων δὲ χιλιάσι, καὶ γλωμένοι πονηρίας τῷ θεῷ, εἰς τὰ ἱεροσόλυμα συμπαρεισφθείρουν, πόλιν ἀστρατήγητον, καὶ πατρίῳ μὲν ἔθει πᾶν ἀφροντιστήρτως δεχομένῳ τὸ ὁμόφυλον. τότε δὲ οἰομένων ἁπάντων τὰς ἐπιχωμένας πάντας, ἀπ' εὐνοίας ἥκειν συμμάχους. οἱ δὴ καὶ δίχα δὲ σχίσεως, ὕστερον διαπλεῖσαν τὴν πόλιν, πλήθει μὲν ἀχρήστῳ, καὶ ἀργῷ προεξανηλώθη τὰ τοῖς μαχίμοις διαρκεῖν δυνάμενα, καὶ πρὸς τὸν πόλεμον, σίτου τὸ αὐτοῖς καὶ λιμὸν ἀπηκατεσκεύασαν. ἄλλοι τε ἀπὸ τῆς χώρας λῃσταὶ παρελθόντες εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὰς ἔνδον προσλαβόντες χαλεπωτέρας, ἀδεές τι τῶν δεινῶν παρέλιπον. οἵ γε δὲ μόνον ἁρπαγὰς, καὶ λωποδυσίους τὴν τόλμαν ἐμέτρων, ἀλλὰ καὶ μέχρι φόνων ἐχώρουν, ἀ νυκτὸς, ἢ λαθραίως, ἢ ἀπὸ τοὺς τυχόντας, ἀλλὰ φανερῶς, καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ τῶν ἀπιστουμένων καταρχόμενοι. πρῶτον μὲν γὰρ, ἀντίπαν ἄνδρα, ἐβασιλικοῦ γένους, καὶ τῶν καθ' τὴν πόλιν δυνατώτατον, ὡς καὶ δημοσίους θησαυροὺς πεπιστεῦσθαι, συλλαβόντες ἀπέκτειναν. ἀπὸ τούτου λαβίδιον τινα τῶν ἀπιόντων, καὶ σωφρονοῦντα μὲν, βασιλικὸν δὲ καὶ τούτων τὸ γένος, πρὸς δὲ τοὺς κατὰ τὴν χώραν προύχοντας δοκοῦντας. δεινὴ

Romanorum asserens. proptereaque vires extollens, & imperitorum rea cavillatione insciti am decipiens, quod etiamsi pennas sumerent, nunquam Hierosolymorum mœnia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorum vicis tanta mala pertulissent, atque in eorum muris machinas contrivissent. His ejus dictis magna quidem corrumpebatur juvenum manus. prudentiorum autem atque seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, velut jam perditam civitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At vero per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare jam cœperat. Titus enim a Gischala Cæsaream, Vespasianus autem a Cæsarea Jamniam & Azotum profectus, utramque subegit: impositisque illic præsidiis, revertebatur, maximam ducens eorum multitudinem qui se fœdere sociaverant. Singulas autem civitates tumultus bellumque intestinum exagitabat: quantumque a Romanis respirassent, in semetipsos manus vertebant: cum inter amatores belli ac pacis cupidos esset sæva contentio: dudumque discordium pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter se amicissimi populi dissiderent: & ad similia volentes quisque; conveniens, aperte jam coacta multitudine rebellaret. Itaque dissensiones quidem apud omnes erant: novitatis autem armorumque cupientes senibus ac sobriis juventute atque audacia præstabant. Primo autem indigenarum singuli prædari cœperunt: deinde ex composito confertis cuneis per territorium latrocinabantur: ut quod ad crudelitatem atque injustitiam spectat, nihil a Romanis gentiles abessent: atque ipsis qui vastabantur, illatum a Romanis excidium levius videretur. Civitatum vero custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant male affectis auxilio: donec rapinarum societate undique congregati collegiorum latrocinalium principes, atque in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt. quæ civitas a nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine observatione recipiebant: tunc præcipue cunctis existimantibus universos qui superinfluerent, adjumento ex benevolentia venire. Quæ quidem res etiam sine dissensione civitatem postea pessundedit, eo quod iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere posset, alimenta consumpsit: hisque præter bellum etiam seditionem famemque comparavit: aliique latrones ex agris eo transgressi, ac multo sævioribus quos intus invenere sociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciam, sed usque ad cædes ruebant: non clam, neque per noctem, aut quoslibet homines, verum luce palam nobilissimos quosque adoriendo. Nam primum Antipam regii generis virum, & adeo potentissimum civium, ut etiã publicos thesauros fidei suæ permissos haberet, comprehensum custodiæ tradiderunt: post hunc etiam Leviam quendam, insignem virtutis, & Sopham filiũ Raguelis, regalis similiter utrumque familiæ, omnesque præterea, qui præstare aliis videbantur. Gravis

autem metus populum possidebat: & velut capta civitate, salutem propriam quisque curabat. Illi autem clausorum vinculis non fuere contenti, neqve tutum arbitrabantur ea potentia viros diutius custodire. nam & ipsos, & domos eorum non paucis viris freqventari, ac per hoc ad ulciscendum esse idoneos, & præterea rebellaturum fortasse populum, iniqvitate commotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt qvendam de suo numero Joannem ad cædes promptissimum, qvi lingva patria Dorcadis filius dicebatur: eumq; alii decem armati gladiis secuti ad carcerem, ibi qvos reperissent interficiunt. Fingebant autem hujus immanissimi sceleris causam, cum Romanis eos de traditione civitatis collocutos fuisse, communisqve libertatis proditores interemisse dicebant, prorsus, ut audacia sua tanqvam servatores civitatis, ac bene de ea meriti gloriarentur. Evenit autem populum qvidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos vero insolentiæ progredi, ut in eorum esset arbitrio etiam pontificum designatio. deniqve familiis abrogatis, unde per successionem pontifices creabantur, incognitos atqve ignobiles constituebant, ut impiorum facinorum socios haberent. nam qui supra meritum summos honores adepti erant, his obediebant necessario, qvi sibi eos præstiterant: qvoniam & dignitate præditos, variis machinis fictisqve sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum qvi se prohibere poterant, contentione captantes: donec hominum persecutione satiati, in divinitatem contumelias transtulerunt, pedibusqve pollutis in sanctum locum introire cœperunt. Jam vero populo contra eos concitato (namqve autor erat Ananus, ævo maximus pontificum, itemqve sapientissimus: & qvi fortassis civitatem conservasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templum Dei adversus populi turbam, castellum ac profugium sibi fecere, qvod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam cavillatio, qvæ præ cæteris eorum factis et at dolori. tentando enim qvanto metu populus teneretur, suasq; vires explorando, sorte pontifices creare conati sunt, cum his (ut diximus) ex familiis successio deberetur. huic autem fraudi mos antiqvus obtendebatur. nam & olim sorte pontificatum deferri solitum fuisse dicebant. re autem vera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qvi ad potentiam designandorum magistratuum licentiam compararent. Itaqve una sacratarum tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem sortiebantur: casuqve sors exit homini, per qvem maxime eorum iniquitas demonstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex vico Aphthasi, non solum non ex pontificibus orto, sed aperte qvid esset pontificatus, propter rusticitatē penitus nescienti. Deniq; invitum eum rure abstractum, ut in scena fieri solet, aliena ornavere persona: indutumq; sacra veste, quid facere deberet, subito instituebant: ludumq; & jocum esse tantum nefas arbitrabantur. cæteri vero sacerdotes, procul spectantes ludibrio legem haberi, lacrymas vix tenebant, honoresq; sacrorum solvi graviter ingemebant.

A ἢ καπὶ πᾶσι ἦν ἡ δῆμου, ἢ καθάπερ κατεληλυθυίας τ πόλεως πολέμῳ, τ καθ' αὑτ ἕκαστ σωτηρίαν ἠγάπα. τοῖς ἢ σὺν αἰτίᾳ τὰ δεσμὰ τ συμβεβηκότων, οὐδὲ ἀσφαλὲς ᾤοντο μέχρι πολλ δυνατὸς ἄνδρας ἔτι τῶ φυλάσσειν. ἱκανὸς μὲν γὰρ εἶναι τ τὰς οἰκίας αὐτῶν πολλοῖς ἀμύναν σὺν ὀλιγανδρίᾳ ὄντας. ἀ μὴν, ἀλλὰ ἢ τ δῆμον ἐπαναστήσεσθαι τάχα κινηθέντα πρὸς τ φρουρὰν. δόξαν οὖν ἀναιρεῖν αὐτὸς, ἰωάννην τινὰ πέμπουσι τ ἐξ αὐτῶν εἰς φόνους ἐπιχειρότατον, θρασυκάρδιον B καλοῦντες παῖδα ἢ τ δημοτικῶν γλῶσσαν. ᾧ δέκα συνελθόντες εἰς τ εἰρκτὴν ξιφήρεις, διασφάξαντες τὰς συνεργούσας. φρουρὰν δ' ὅτι τηλικαύτῃ, μεγάλων ἐπιψεύδοντες πρόφασιν, ἀμελεχθῆναι γὰρ αὐτὸς ῥωμαίους πρὸς φρουρὰν τ ἱεροσολύμων, C φόβους ἀνηρηκέναι τ κοινῆς ἐλευθερίας ἔφασκον, καλὰ τ' ἐπιλαζόμενοι τοῖς τολμήμασιν, ὡς διεφθ ἢ σωτῆρες τ πόλεως γεγενημένοι. σωθεὶς ἢ ἐκ τοιούτ μὴ τ δῆμον παπτώσσοντ φ ἢ δέος, ἐκείνους ἢ ὑπνώσας ἐπελθεῖν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς εἶναι ἢ τὰς χειροτονίας τ ἀρχιερέων. ἄκυρα γὰρ τὰ ἧμι πεπραγμένα, ἐξ ὧν ἢ ἁλώσεως εἰ ἀρχιερεῖς ἀπεδείκνυντ, καθίσασαν ἀσήμους ἐ ἀγεννεῖς, ἵν' ἔχοιεν συνεργοὺς τ ἀσεβημάτων. τοῖς γὰρ παρ' ἀξίαν δοκοῦσι τ ἀνωφελῶν τιμῆς, ὑπακούειν ἀνάγκη τοῖς φοβεροῖσι. σωφρονοῦσι ἢ ἐ τὰς ἐν πόλει πονηρίας ἐ τὰς ἀπονοίας ἢ λογοποιίας, κεῖρον ἑαυτοῖς ἐ τοῖς D ἀεὶ ἀλλήλους τ κωλυόντων φιλονεικίαις πεσοῦσι; μέχρι τ εἰς ἀνθρώπους ὑστερεμπλοκὴν ἀδικημάτων, ὅτι τὸ θεῖον μετήνεγκαν τ ὕβριν, ἢ μεμιασμένους τοῖς ποσὶ, παρῆσαν εἰς τὸ ἅγιον, ἐπανισαμένοι τ αἰτίᾳ ἤδη ἐ πολήθυς. ἐπῆγε γὰρ ὁ γερουσιαστ φ τ ἀρχιερέων ἄναν φ, ἀνὴρ σωφρονέστατ φ, ἐ τάχα ἂν ἁλῶσαι τὴν πόλιν, εἰ τὰς τ ἐπιβούλων θεῖρας ἐξέφυγε.

Κεφ. 16.

Οἱ ἢ τ νεὼν ἐ ἧττ φέρεσθαι αὐτοῖς, ἢ τ δοκοῦντ δῆμ παρασχὼν πιστεῦσαι), ἢ καταφυγὴ ἢ τυφλοτέρου λαῦ αὐτοῖς τὸ ἅγιον. παρεκινδύνευ ἢ τῆς ὄντως εἰρωνείας τὸ τ ἐνεργουμένων ἀληθέστερον. δυσπαρέμβατον γὰρ τ ἐ δήμου καταπλήξεως, ἐ τὴν αὐτῶν δοκιμάζοντες ἰσχύν, πληρωτὰς ἐπιχείρησαν ποιεῖν τὰς δεκάδας, ὡσπερ ὡς ἔφαμεν ἢ ἦν αὐτῶν τ ἁλώσεως. ἐπεὶ ἢ πρόσχημα μὲν τῆς ἀπιθανότητος ἐθ δέχεσθαι, ἐπειδὴ καὶ πάλαι κληρωτοὺς ἔφασαν εἶναι τὴν ἀρχιερωσύνην. πρὸ ἢ ἦλθες, ἃ βεβαιοτέραν νόμιν κατάλυσις, ἐ τάχιον πρὸς δυνασείαν, τὰς ἀρχὰς δι' αὐτῶν καθισαμένοις. καὶ ὃν μεταπεμψάμενοι μίαν τ δεκαδικῶν φυλὴν, σκηνὴν καλέσαι, διεκλήρουν ἀρχιερέα. λαγχάνει δ' ὃν τύχης ὁ μάλιστα ἀναδείξας αὑτῶν τὴν ῥωμαίων, Φανίας τις ὄνομα, υἱὸς σαμουήλου κώμης ἀφθαῖς, ἀνὴρ ἐ μόνον ἀνάξι θ δεκαδικῆς, ἀλλ' ὁ δικαίους σαφῶς, τί ποτε ἡ δεκαδικὴ σύνταξις, εἰδέναι. ὃν γὰρ τῆς χώρας αὐτὸν ἀγαγόντα σύριγγος, ὥσπερ ὃν σκηνῆς, ἀλλοτρίου καταγνόντος ἀγροῦ, τὴν τ ἐσθῆτα, ἣν ἱερεῖς ἱερὰν, καὶ τὸ τί δεῖ ποιεῖν ὅτι καιροῦ διδάσκοντος. χλευὴ δ' ἦν ἡ σκηνὴ, καὶ παρὰ τὸ τηλικοῦτον ἀσέβημα. τοῖς ἢ ἄλλοις ἱερεῦσιν ὅτι θεωμένοις πρόῤῥωθεν παρόμοιον τὸν νόμον, δακρύειν ἐπῆν, καὶ κατῆσθενον τὴν τ ἱερῶν τιμῶν κατάλυσιν.

ταύτην

ταύτῃ τῇ τόλμαν αὐτῶν οὐκ ἠνέγκεν ὁ δῆμος, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τυραννίδος καταλύσιν, ὥρμηντο πάντες. καὶ γὰρ οἱ περὶ τὴν ἀρετὴν δοκοῦντες αὐτῶν, γωρίων τε ὑὸς Ἰωσήπου, καὶ Γαμαλιήλου συμεὼν, παρεκρότουν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἅθροους, καὶ κατ' ἰδίαν περιόντες ἕκαστον, ἤδη ποτὲ πανωλεθρίᾳ τοὺς λυμεῶνας τῆς ἐλευθερίας, καὶ καθάραι τὸ μιαιφόνον τὸ ἅγιον. οἵτε δοκιμώτατοι τῶν ἀρχιερέων, Γαμαλᾶ μὲν Ἰησοῦς, Ἀνάνου δὲ Ἄνανος, πολλὰ τὸν δῆμον εἰς νωθείαν κατανενοσηκότα ἐν τοῖς συνεδρίοις, ἐπήλθοντο τοῖς ζηλωταῖς. ἔστι γὰρ αὐτοὺς ἐκάλουν, ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς σπουδεύμασιν, ἀλλ' ἃ ζηλώσαντες τὰ κάκιστα τῶν ἔργων, καὶ ὑπερβαλλόμενοι καὶ δὴ συνελθόντος ὅλου τοῦ πλήθους εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πάντων ἀναναστενόντων μὲν ἐπὶ τῇ καταλήψει τῶν ἁγίων, τῇ τε ἁρπαγῇ, καὶ τοῖς πεφονευμένοις.

A Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, ſed omnes quaſi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præſtare cæteris videbantur, Gorion Joſephi filius, & Simeon Gamalielis, tam ſingulos circumeuntes, quam ſimul univerſos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores ultũ irent, ſanctumqve locum ab hominibus ſceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatiſſimi, B Gamala quidem filius Jeſu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando ejus ſegnitiem, contra Zelotas excitaverunt. ita enim ſe ipſi vocabant, uti bonarum profeſſionum æmuli, ac non qui peſſimam facinorum immanitatem ſuperaſſent. Itaqve in concionem populo congregato, cunctisqve indignantibus occupationes ſanctorum, itemqve rapinas & cæ- C des, nondum autem promptis ad ulciſcendum, propterea quod inexpugnabiles (id enim verum erat) Zelotæ putabantur, ſtans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro reſpectans, cum lacrymis oppleſſet oculos: Equidem, inquit, mori potius deberem, quam Dei domicilium videre tantis refertum piaculis: atqve inacceſſa & ſancta loca ſceleratorum pedibus frequentari: ve- D rum tamen ſacerdotali veſte amictus, & ſanctiſſimum venerabilium nominum ferens, vivo: atq; animæ amore teneor, nec pro ſenectute quidem mea mortem ſuſtinens glorioſam. Igitur ſolus ibo, & tanquam in ſolitudine animam meam ſolam dabo pro Deo. nam quid opus eſt vivere, in populo, clades ſuas minime ſentiente, & apud quos mala præſentia nemo prohibet? ſiquidem ſpoliari patimini, ac verberari reticetis, & ne gemitu quidem aperto quisquam proſequitur interemptos. O acerbam dominationem! Quid de tyrannis querar? Nunquid non a vobis veſtra potentia nutriti ſunt? nunquid non deſpectis qui primi erant, cum adhuc pauci eſſent, vos dum tacetis, plures eos feciſtis? atqve illis armatis quieſcentes, in vosmetipſos arma vertiſtis? cum primos eorum conatus oportuiſſet infringi, quando cognatos convitiis appetebant. Vos au- F tem negligendo, ad deprædationem noxios irritaſtis, quia vaſtatarum ædium nulla ratio erat. Itaque jam domini ipſi rapiebantur, eisque cum per mediam civitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem a vobis proditos, etiam vinculis affecere: non dico quales & quantos, ſed quod non accuſatos, indemnatos, vinctos nemo G adjuvit. reſtabat eosdem videre trucidari. hoc etiam vidimus, velut e grege brutorum animalium cum præcipua quæque duceretur hoſtia, ne vocem quidem quisquam emiſit, ne dum dexteram movit. Patiemini ergo, patiemini etiam ſancta conculcari videntes? Cumqve omnes audaciæ gradus nefariis hominibus ſubjeceritis, eorum præſtantiam reveremini? nunc enim

Κεφ. ιγ.

Ὅτῳ δὲ τοῖς τόλμαν ἀμύναν ἀρμηνεύων, τῇ δυσεπιχειρήτῳ, ὅπερ ἦν, τὰς ζηλωτὰς ὑπολαμβάνῃ, καταπεπτωκὼς ἐν μέσοις ἄνανος, καὶ πολλάκις εἰς τὸν ναὸν ἀποβλέπων, ἀμπλήσας τὰ τὰς ὀφθαλμὰς δακρύων ἦ καλόν γε εἶπεν ἦν ἐμοὶ τεθνάναι, πρὶν ὀφθῆναι τὸ οἶκον θεοῦ τοσούτοις ἄγεσι καταγέμοντα, καὶ τὰς ἀβάτους καὶ ἁγίας χώρας ποσὶ μιαιφόνων στενοχωρουμένας. ἀλλὰ βεβηκεισμένῳ τοι ἐρημαλικῶ ἐσθῆτα, καὶ τὸ τιμιώτατον καλούμενον τῶν σεβασμίων ὀνομάτων, ζῶ καὶ φιλοψυχῶ, μηκέτι ὑπὲρ τὰμὰ γήρως ὑποτεμένειν εὐκλεῆ θάνατον. εἰ δὲ μόνῳ εἰμὶ καθάπερ ἐν ἐρημίᾳ, τοῖς ἐμαυτοῦ ψυχοῖ σπεύδω μόνον ὑπὲρ θεοῦ. τί γὰρ καὶ δεῖ ζῆν ἐν δήμῳ συμφορῶν ἀναισθητοῦντι, καὶ παρ' οἷς ἀπόλωλεν ἤδη ἐν χερσὶ παθῶν ἀντίληψις. ἁρπαζόμενοι γὰρ ἀνέχεσθε, καὶ τυπτόμενοι σιωπᾶτε, καὶ τοῖς φονευομένοις οὐδὲ πιστεύεται ἀναφανδόν. ὦ τῆς πικρᾶς τυραννίδος. τὶ μεμφομένοις τυράννοις; μὴ γὰρ οὐκ ἐτεράφησαν ὑφ' ὑμῶν, καὶ τῆς ὑμετέρας ἀνεξικακίας; μὴ γὰρ οὐχ ὑμεῖς προϊδόντες τὰς πρώτας σωισαμένους, ἐπεὶ ἦσαν ὀλίγοι, πλείους ἐποιήσατε τῇ σιωπῇ, καὶ καταπαλιζομένων ἠρεμοῦντες καθ' ἑαυτῶν ἐπερρέψατε τὰ ὅπλα; δέον τοὺς πρώτας αὐτῶν ἐπικόπτειν ὁρμὰς, ὅτε λοιδορίαις καθήπτοντο τῶν συγγυῶν. ὑμεῖς δὲ ἀμελήσαντες ἐφ' ἁρπαγαῖς παροξύνατε τὰς ἀλιτηρίας, καὶ προθυμένων οἴκων, λόγῳ καὶ ἔργοις. τοιγαροῦν αὐτοὺς ἥρπαζον τοὺς δεσπότας, καὶ συρομένους διὰ μέσης τῆς πόλεως, οὐδεὶς ἐπεμύνεν. οἱ δὲ καὶ δεσμοῖς ἠκίσαντο τοὺς ὑφ' ὑμῶν προδοθέντας. ἐῶ λέγειν πόσους καὶ πόσα πρὸς, ἀλλὰ ἀκαταγλίατος ἀκρίτους. οὐδεὶς ἐβοήθησε τοῖς δεδεμένοις. ἀκόλουθον ἦν ὁρᾶν τοὺς αὐτοὺς φονευομένους. ἐωρῶμεν καὶ ἡμεῖς, καθάπερ ἐξ ἀγέλης ζώων ἀλόγων ἐλκομένου τοῦ κρατίστου ὄντος ἀεὶ θυματος, οὐδὲ φωνὴν τις ἀφῆκεν, οὐχ ὅπως κίνησε τὴν δεξιάν. φέρετε δὴ τοίνυν φέρετε πατούμενα βλέποντες τὰ ἅγια, καὶ πάντες ὑποδύντες αὐτοὺς τοῖς ἀνοσίοις τὰς τῶν πλημμάτων βαθμοὺς, μὴ βαρυνεσθε τὴν ὑπεροχήν. καὶ γὰρ νῦν πάντως ἂν ὅτι μεῖζον ποιήσαιμεν, εἰ τῶν ἁγίων καταλύσει μεῖζον εἶχον. κεκράτηκε μὲν ἂν τὸ ὀχυρώτατον τῆς πόλεως, λεγέσθω γὰρ νῦν τὸ ἱερὸν, ὡς ἄκρα τις ἢ φρούριον. ἔχοντες δ' ὅτι τετειχισμένην τυραννίδα τοσαύτην, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ὑπὲρ κορυφὴν βλέποντες, τὶ βάλεσθε, καὶ τίσι τοῖς

Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, ſed omnes quaſi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præſtare cæteris videbantur, Gorion Joſephi filius, & Simeon Gamalielis, tam ſingulos circumeuntes, quam ſimul univerſos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores ultũ irent, ſanctumqve locum ab hominibus ſceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatiſſimi, Gamala quidem filius Jeſu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando ejus ſegnitiem, contra Zelotas excitaverunt. ita enim ſe ipſi vocabant, uti bonarum profeſſionum æmuli, ac non qui peſſimam facinorum immanitatem ſuperaſſent. Itaqve in concionem populo congregato, cunctisqve indignantibus occupationes ſanctorum, itemqve rapinas & cædes, nondum autem promptis ad ulciſcendum, propterea quod inexpugnabiles (id enim verum erat) Zelotæ putabantur, ſtans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro reſpectans, cum lacrymis oppleſſet oculos: Equidem, inquit, mori potius deberem, quam Dei domicilium videre tantis refertum piaculis: atqve inacceſſa & ſancta loca ſceleratorum pedibus frequentari: verum tamen ſacerdotali veſte amictus, & ſanctiſſimum venerabilium nominum ferens, vivo: atq; animæ amore teneor, nec pro ſenectute quidem mea mortem ſuſtinens glorioſam. Igitur ſolus ibo, & tanquam in ſolitudine animam meam ſolam dabo pro Deo. nam quid opus eſt vivere, in populo, clades ſuas minime ſentiente, & apud quos mala præſentia nemo prohibet? ſiquidem ſpoliari patimini, ac verberari reticetis, & ne gemitu quidem aperto quisquam proſequitur interemptos. O acerbam dominationem! Quid de tyrannis querar? Nunquid non a vobis veſtra potentia nutriti ſunt? nunquid non deſpectis qui primi erant, cum adhuc pauci eſſent, vos dum tacetis, plures eos feciſtis? atqve illis armatis quieſcentes, in vosmetipſos arma vertiſtis? cum primos eorum conatus oportuiſſet infringi, quando cognatos convitiis appetebant. Vos autem negligendo, ad deprædationem noxios irritaſtis, quia vaſtatarum ædium nulla ratio erat. Itaque jam domini ipſi rapiebantur, eisque cum per mediam civitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem a vobis proditos, etiam vinculis affecere: non dico quales & quantos, ſed quod non accuſatos, indemnatos, vinctos nemo adjuvit. reſtabat eosdem videre trucidari. hoc etiam vidimus, velut e grege brutorum animalium cum præcipua quæque duceretur hoſtia, ne vocem quidem quisquam emiſit, ne dum dexteram movit. Patiemini ergo, patiemini etiam ſancta conculcari videntes? Cumqve omnes audaciæ gradus nefariis hominibus ſubjeceritis, eorum præſtantiam reveremini? nunc enim profecto ad majora procederent, ſi quid majus quod everterent inveniretur. Tenetur quidem munitiſſimus civitatis locus, ſanum appellatione, re arx quædam ſive caſtellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita: & inimicis ſuper verticem poſitis, ut videtis, quid cogitatis, aut quibus

veſtras ſententias applicatis? An Romanos ex- A γνώμας προσθάλλητε; ῥωμαίας ἄρα βεμμένα, ἢ
pectatis, ut ſanctis veſtris opitulentur? Ita qvi- ἡμῶν βοηθήσωσι τοῖς ἁγίοις; ἔχει μὲν ὕτω τὰ πρὸς
dem ſe noſtræ civitatis habent res: eoqve jam τὴν πόλιν, ἐς ὅσος ποτ' ἂν ἦκεν ἡμῖν συμφορῶν, ἵνα ἡμᾶς
calamitatis ventum eſt, ut miſereatur noſtri et- ἐλεήσωσι καὶ πολέμιοι. οὐκ ἐξαναστήσεσθε ὦ τλημονέστα-
iam hoſtis. Non exurgetis ô miſeri reſpectisqve τοι, ἐς ὅσος τοὺς τοίχους ἐπισφαίρητε, ὁ καὶ τῶν ἀλλο-
vulneribus veſtris, quod etiam feras beſtias fa- φύλων ἐστὶν ἰδεῖν, τοὺς τύπους ἀμυνεῖσθε; οὐκ ἀναμνη-
cere videmus, non ultum ibitis in hos, qvi vos σθήσεσθε τῶν ἰδίων ἕκαστον συμφορῶν, ἃς δὲ ἐπείδατε
percuſſere? Non ſuas quisque recordabitur πρὸ ὀφθαλμῶν ἕλκυσι, τοῖς ψυχαῖς ἀπ' αὐτῶν ζητή-
clades, & ante oculos poſitis quæ pertulerit, ad B σετε πρὸς τὰ ἄμυναν; ἀπόλωλεν ἄρα παρ' ὑμῖν τὸ φιλο-
ultionem animos acuet? Periit apud vos (ni fal- μώτατον τῶν παθῶν, καὶ φυσικώτατον, ἐλευθερίας ἐπιθυ-
lor) affectionum omnium cariſſima, & maxime μία. φιλόδουλοι γὰρ ἐς φιλοδέσποτοι γεγόναμεν ὥσπερ
naturalis, cupiditas libertatis. ſervitutis autem οὐκ ἐκ προγόνων τὸ ὑποτάσσεσθαι πεπαιδαγωγότες. ἀλλ' ἐκεῖ-
ac dominorum amantes facti ſumus, tanquam νοι γε πολλὰς ἐς μεγάλας ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας πολέμους
ſubjugari a majoribus didicerimus. Atqve illi διήνεγκαν, ἐς ὅτε τὰς αἰγυπτίων, ὅτε τὰς μήδων δυνάστειας
quidem multa & maxima bella, ut in libertate ἠτίμησαν, ὑπὲρ δὲ μὴ πεῖσαι τὸ κελευόμενον. καὶ τί δεῖ
viverent, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut τὰ τῶν προγόνων λέγειν, ἀλλ' ὁ νῦν πρὸς ῥωμαίους πόλεμος,
Medorum potentiæ cederent, dummodo ne fa- ἐᾶν διελέγχειν, πότερον λυσιτελὴς ὢν καὶ σύμφορος, ἢ
cerent quæ juberentur. Et quid opus eſt de ma- C τἀναντίον, τίνα δ' οἶμαι ἔχει πρόφασιν; ἃ τῶν ἐλευθε-
joribus loqui? Hoc ipſum bellum quod cum ρίαν; εἶτα τὰς τῆς οἰκουμένης δεσπότιδας μηδὲ φέρειν, τὸ
Romanis nunc gerimus, verum commode an ὁμοφύλων τυράννων ἀνέχεσθαι; καίτοι τὸ μὲν τῆς ἐλευ-
contra incommode non referam, palam qvid ha- θερίας ἐπανιέναι, ἐνέχειν τις ἂν εἰς τὸν ἅπαξ ἠτιμωμένον
bet cauſæ, niſi libertatem? Ergo qvi dominis to- τύχον. τὸ δὲ τῆς οἰκείους εἶναι πονηροῖς, ἀνήκεστόν ἐστι καὶ
tius orbis ſervire non patimur, gentiles noſtros προαιρουμένοις. ἐπὶ δὴ ἅπαξ ἐμοὶ μὲν δοκῶ ῥωμαίων, οὐκ
ferimus tyrannos? Quanquam externis obedi- ἀποκρύψομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ὃ μεῖζόν τι λόγων ἐμ-
entes, ad fortunam ſemel id referunt, cujus injuria vicți ſunt. At vero peſſimis ſuorum cedere, D πέσον, ἐπέρρωσε τὴν διάνοιαν, ὅτι καὶ ἀλώβητοι τοῖς ἐπι-
ignavorum eſt, & cupientium ſerviendi. Ad νοις, ἀπίστη δὴ ἡ πεῖρα τῷ λόγῳ, καλεπώτεροι δόξειν
hæc autem, quia Romanorum mentio facta eſt, ἐσόμεθα, ὧν ἡμᾶς διατιθέασιν ἔτι. πῶς δ' ἀδακρύων ἄξιον, σκηνῶν μὲν ἐν πεδίῳ, καὶ ἀναθήματα
non vos celabo, quid dum loqvor intervenerit, βλέπειν. τὰ δ' ὁμοφύλων τὰ σκύλα σεσυληκότων καὶ ἀνα-
mentemqve retraxerit: quod etiam ſi ab his ca- λόντων τὸν τῆς μητροπόλεως ὄγκον, καὶ πεφονευμένους
pti fuerimus (abſit autem hujus dicti periculum) ἄνδρας, ὧν ἀπέχονται ἂν κἀκεῖνοι κρατήσαντες; καὶ ῥω-
nihil acerbius experiemur, quam iſti nos affece- μαίους μὲν μηδεπώποτε ὑπερβεῖναι τὸν ἕρκον τὸ βεβήλων, μη-
re. Quo pacto autem non lacrymis dignum ſit, δὲ ῥᾳδίως ἂν τῶν ἱερῶν ἐθῶν, πεφοβημένους ἔτι παρέρχε-
illorum qvidem in templo donaria cernere, gen- ὁρῶντας τοὺς τῶν ἁγίων περιβόλους, γυμνητὰς δέ τινας ἐν
tilium vero ſpolia, qvi nobilitatem hujus maxi- E τῇδε τῇ χώρᾳ καὶ τραφέντας, ὑπὸ τοῖς ἡμετέροις ἔθε-
mæ omnium civitatis compilaverunt: eosqve σι, καὶ ἰδδαίους καλυμμένους, ἐμπεσεῖν πατῶν μέσοις τοῖς ἁγί-
viros trucidatos videri, quibus etiam illi poſt vi- οις, θερμὰς ἔτι τὰς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντας φό-
ctoriam obtemperaſſent? Et Romanos quidem νων; εἶτα τοῖς δέδοικε τὸν ἔξωθεν πόλεμον, καὶ τοὺς ἐν σπη-
nunquam transgredi auſos eſſe limitem profano- λαίοις πολλῷ τῶν οἰκείων ἡμῖν μετοικιστέρους; καὶ δὴ καὶ ἐπὶ
rum, aut ſacratæ quicquam conſvetudinis præ- μοις δεῖ τοῖς πράγμασι τοὺς κλήσεις ἐφαρμόζειν, τάχα
terire, ſanctorum autem ambitum, quamvis pro- ἂν εὕροι τις ῥωμαίους μὲν ἡμῖν βεβαιοτὰς τῶν νόμων, πο-
cul aſpectum perhorreſcere: quosdam vero in λεμίους δὲ τοὺς ἐνδον. ἀλλ' ὅτι μὲν ἐξώλεις οἱ σπουδάζοντες
his locis natos ac ſub noſtris moribus educatos, F ἐλευθερίας, ἐς ὅσους δὲ δεδράκασιν οὐκ ἄντις ἔστιν ὁστισοῦν
& qui Judæi vocentur, inter media ſancta deam- δίκην ἀξίαν κατ' αὐτῶν, οἶμαι πάντας εἰκὸς πεπεῖσθαι
bulare, manibus adhuc ſuis gentili cæde calenti- μένους οἴκοθεν, καὶ πρὸ τῶν ἐμῶν λόγων παροξύνεσθαι τοῖς ἔρ-
bus? Quis igitur externum bellum metuat, ex γοις ἐπ' αὐτοὺς ἃ πεπόνθασιν. καταπλήσσει δ' ἴσως οἱ
comparatione domeſtici? Multo nobis æquior πολλοὶ, τόσε πλῆθος αὐτῶν, καὶ τὸ τόλμαν, ἐπεὶ δ' ἐς οὐδὲν πώ-
eſt hoſtis. nam ſi proprie rebus ſunt aptanda vo- ποτε πολεμονέξιαν. πάντα δ' ὥσπερ σωθέντα διὰ τὸ μὴ περι-
cabula, fortaſſe reperietur, legum qvidem con- ορᾶν ἀμέλειαν, ἐς νῦν αὐξηθῆναι πολέον ὑπολειφθέντα. ἐγὼ δὲ
ſervatores nobis fuiſſe Romanos, hoſtes vero in- πλῆθος αὐτοῖς ἐπιῤῥέφειν καθ' ἡμέραν, πλὴν παρὰ
tus haberi. Verum hos inſidiatores libertatis G πρὸς ὀλίγους αὐτομολοῦντας, ἐς τόλμαν ἐκπεπληγμέ-
exitio deberi, neqve facinorum eorum dignum νους νῦν, μηδὲν ἐμποδίων, τοῦτο πάσχω καθυπερθέντος ὄντες,
excogitari poſſe ſupplicium, certum eſt: idemqve ἐξήσαντες ἐς μὴ θαρσαλέους, ἂν ἡμεῖς χρόνον δῶμεν, πιστεύ-
omnibus vobis, & ante orationem meam eſſe perſvaſum, atqve ipſis vos rebus quas pertuliſtis, in eos eſſe commotos. pleriq; autem fortaſſe multitudinem eorum, atqve audaciam reformidant: & præterea qvod in loco ſuperiore conſiſtunt. Sed hæc ut veſtra negligentia conflata ſunt, ita nunc magis proficient, ſi morabimur. nam & numerus illorū in dies ſingulos alitur, eo qvod neqviſſimus quisq; ad ſimiles profugiat: & audaciâ plus accendit, qvod nullū adhuc ejus impedimentum intervenit: locoq; ſuperiore utentur, & quidem cū apparatu, ſi iis tempus demo-

πιστεύσατε ἢ ὡς ἐὰν περβαίνωμεν ἐπ' αὐτοῖς, ἧσσον ἢ τῇ συνειδήσει ταπεινώτεροι, καὶ τὸ πλεονέκτημα δ' ὕψος, ὁ λογισμὸς ἀπολεῖ. τάχα τοῦ θείου ὑβρισμένου ἀναρέψει κατ' αὐτῶν τὰ βαλλόμενα, καὶ τοῖς σφετέροις διαφθαρήσονται βέλεσιν οἱ δυστυχεῖς. μόνον ἐρρώσθω αὐτοῖς καὶ καταλέλυται. καλὸν ἢ κἂν προσῇ τις κίνδυνος, ἀποθνήσκειν πρὸς τοῖς ἱεροῖς πυλῶσι, καὶ τ' ψυχίου εἰ καὶ μὴ περὶ παίδων, ἢ γυναικῶν, ἀλλ' ὑπὲρ δ' θεῦ, καὶ τ' ἁγίων περέας. προήσομαι δ' ἐγὼ, γνώμην τε καὶ χεῖρα, καὶ ἅτε δ' πινοιά τις ὑμῖν λείψει πρὸς ἀσφάλειαν ἐξ ἡμῶν, ἅτε δ' σώματος οὐ φεισόμενον. τοιαῦτα ὁ Ἄνανος προεκροτεῖ τὸ πλῆθος· δὴ τοὺς ζηλωτὰς, οὐκ ἀγνοῶν μὲν ὡς εἶεν ἤδη δυσκατάλυτοι, πλήθει τε καὶ νεότητι καὶ προθυμίαις ψυχῆς, τὸ πλέον ἢ συνειδήσει τ' εἰργασμένων. ἐλπὶς δ' ἐν δώσειν αὐτοὺς εἰς ἐλάττω συγγνώμην, ἐφ' οἷς ἔδρασαν ἐλπίσαντας. ὅμως ἢ πᾶν ὅτι οὐ παθεῖν προσδοκῆσαι μᾶλλον, ἢ προϊδεῖν ἐν τοιαύτῃ τοῦ πράγματος συγχύσει. τοῦ ἢ πλῆθος ἄγαν αὐτοὺς ἔθεα καθ' ὧν παρεκάλει, καὶ προκινδυνεύειν ἕκας· ὧν ἐπιμίσει.

ΚΕΦ. ιδ'.

ΕΝ ὅσῳ ἢ ἔ ἄνανος κατέλεγέ τε, καὶ συνέπειρε τοὺς ἐπιτηδείους πρὸς μάχην, οἱ ζηλωταὶ πυθόμενοι τ' ἐπιχείρησιν (παρῆσαν γὰρ οἱ ἀγγέλλοντες αὐτοῖς πάντα τὰ πρὸς δ' δῆμον) παροξυνόμενοι, καὶ ὁπ' δ' ἱερᾶ προπηδῶντες ἀθρόοι τε καὶ κατὰ λόχους, ἰδόντες ἐφείδοντο τῶν προσυγχεομένων. ἀθροίζει δ' ὑπ' ἀνάγκης ταχέως τὸ δημοτικὸν, πλήθει μὲν ὑπερέχον, ὅπλοις ἢ καὶ τῷ μὴ συγκεκροτῆσθαι, λειπόμενον τ' ζηλωτῶν. τὸ προθυμον ἢ παρ' ἑκατέροις, ἀνεπλήρου τὰ λείποντα. τ' μὲν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀνειληφότων ὀργὴν, ἰσχυροτέραν τ' ὅπλων, τ' δ' ἀπὸ δ' ἱερᾶ τόλμαν πάντες πληθὺς ὑπερέχουσαν. οἱ μὲν, ἀοίκητον ὑπολαμβάνοντες ἑαυτοῖς τ' πόλιν, εἰ μὴ τὰς λῃστὰς ἐκκόψαιεν αὐτῆς. οἱ ζηλωταὶ ἢ εἰ μὴ κρατοῖεν, οὐκ ἔσιν ἧς πιν· ὑστερήσειν τιμωρίας. συνερρήγνυντο ἢ στρατηγήμασι τοῖς πάλαι, τὸ μὲν πρῶτον καὶ τ' πόλιν καὶ περὶ δ' ἱερᾶ λίθοις βάλλοντες ἀλλήλους, καὶ πρόῤῥωθεν διακινδυνεύοντες. καὶ δὲ τὰς τροπὰς οἱ κρείσσονες ἐχεῶντο τοῖς ξίφεσι· καὶ πολὺς ἐν ἑκατέρων φόνος, τραυματίαι δὲ ἐγίνοντο συχνοί. καὶ τὰς μὲν ὑπὸ δ' δῆμον, διεκόμιζον εἰς τὰς οἰκίας οἱ προσήκοντες. ὁ δὲ βληθεὶς τῶν ζηλωτῶν. εἰς τὸ ἱερὸν ἀνῆκε καθαιμάσσων τὸ θεῖον ἑδάφος, καὶ μένων ἂν τις ἔπι τὸ ἐκείνων αἷμα, μιαίνων τὰ ἅγια. καὶ μὲν οὖν πρὸς συμβολὰς ἐκτρέχοντες, ἀεὶ πλείους οἱ ληστρικοί. τεθυμωμένοι δὲ οἱ δημοτικοὶ, καὶ πλείους ἀεὶ γινόμενοι, κακίζοντες τοὺς ἐνδιδόντας, καὶ μὴ διδόντες τοῖς τρεπομένοις ἀναχώρησιν οἱ κατόπιν βιαζόμενοι, πᾶν μὲν ὅπισθεν τὸ σφέτερον εἰς τοὺς ἐναντίους, κἀκείνων μηκέτ' ἀντεχόντων τῇ βίᾳ, καὶ μικρὸν δὲ ἀναχωρούντων εἰς τὸ ἱερὸν, συνεπαΐπιπτον οἱ σὺν τ' ἄνανον. τοῖς δὲ καταπλήξει ἐμπίπτει τρεπομένοις δ' πρώτου πρόσβολου, καὶ καταφυγόντες εἰς τὸ ἐνδοτέρου ταχέως ὑπεκλείουσι τὰς πύλας, τῷ δὲ ἀνάνῳ, προσβαλεῖν μὲν οὐκ ἐδόκει τοῖς ἱερεῖς πυλῶσιν, ἄλλως τε καὶ κείνων βαλλόντων ἄνωθεν, ἀθέμιτον δ' ἡγεῖτο καὶ κρατῆσαι

A Quod si adversus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficium, reputatio scelerum perdet. Fortasse autem Dei pariter spreta majestas, in ipsos tela retorserit, suisqve missilibus consumentur impii. Videant nos tantummodo, & dejecti sunt: quanquam pulchrum est, ut etiam si quod periculum immineat, pro sacris januis moriamur: ac si non liberis & conjugibus, pro Deo tamen ejusque sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atque sententiam: & neque consilium vobis ullum deerit ad cautionem, neq; me corpori meo parcere videbitis. His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non quidem nescius jam expugnari vix posse propter multitudinem ac juventutem animorumq; pertinaciam, multoqve magis propter conscientiam commissorum: nec enim concessum iri veniam his quæ perpetraverant, sperabant: verumtamen quidvis perpeti præstabilius existimabant, quam in tanta rerum perturbatione rempublicã negligere. Populus autem duci se clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus ejus cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent habebant) in pontificem commoventur: ac modo per cuneos, modo simul universi prosiliunt: neqve obvio cuiquam parcebatur. Cito autem & Ananus populum congregavit, multitudine quidem superiorem: armis vero constipatis, nõ erant Zelotæ inferiores. alacritas vero, quod deerat, in utrisque supplebat. nam & cives armis iram conceperant fortiorem: & qui de templo exierant, quavis multitudine majorum audaciam. quippe illi quidem habitare se in civitate minime posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi vero nisi vicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conservare, pro ducibus obedientes motibus animorum. Et primo quidem in civitate ac pro templo eminus missis lapidibus semet invicem appetebant. si vero aliqua pars terga vertisset, victores gladiis utebantur. cumque plurimi sauciarentur, multæ cædes utrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur a suis. Zelotarum autem quicunque vulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humum cruore perfundens, ut solo eorum sanguine violatam religionem recte quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo in congressionibus prævalebant. Irati vero populares, proficiente quotidie numero suo, cum desides increparent, quique a tergo sequebantur, non aperiendo fugientibus viam invitos eos repugnare compellerent, universos quidem suos in hostes convertunt. illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit una cum sociis Ananus. Unde factum est, ut eos quod ambitu exteriori expulsi essent, metus invaderet: ideoque in murum interiorem fuga recepti, mature januas occluderent. Verum Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiamsi vicisset,

non luſtratum prius populum introducere. Ex omni autem ſuorum multitudine ſex fere armatorum millia ſortitus, cuſtodes eos in porticibus collocat. his autem qui ſuccederent, in excubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honeſtorum ab optimatibus ad id electi, mercede conductos pauperes vice ſua præſidiis deſtinabant. Fit autem his omnibus exitii cauſa Joannes, qvem ex Giſcalis effugiſſe prædiximus: Is enim dolis plenus, & vehementem dominationis cupiditatem mente circumferens, jamdudum rebus communibus moliebatur inſidias. Itaqve tunc eadem quæ populus ſentire ſe ſimulans, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti conſilium, quam noctibus peragranti cuſtodias: omniaq; ſecreta Zelotis renunciabat: nullumqve populi conſilium non prius quam caperetur, inimici ſciebant ejus indicio. immoderatis vero & Ananum, & populi principes placabat obſequiis, ne in aliquam ſuſpicionem veniret affectans: Sed hæc ejus honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adulationum varietate ſuſpectior: eoqve ipſo quod etiam non accitus aſſiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perſpiciebat Ananus, omnia ſua conſilia hoſtes intelligere. & quæ Joannes faceret, ſuſpicionem proditionis habebant. ſubmovere autem illum non erat facile, neqve poſſibile, quod malitia prævaleret: ac præter hoc multorum non ignobilium, qui ſummis rebus adhibebantur, patrocinio ſuccinctus erat. Viſum eſt igitur ab eo ſacramentum benevolentiæ cauſa peti: nihilq; dubitans, & fidem populo ſe ſervaturum juravit, neqve factum ejus inimicis ullum, neqve conſilium proditurum: unaqve deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaq; Ananus ejusqve ſocii, quoniam jurato credidерunt, nulla jam ſuſpicione ſuis eum conſiliis adhibebant: moxqve ab iisdem concordiæ cauſa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ namqve habebant, ne fanum culpa ſua polluеretur, neve quisquam in eo procumberet Judæorum. Ille autem, quaſi Zelotis ac non contra pro benevolentia juraviſſet, ingreſſus ad eos, medius conſtitit: & ſæpe quidem ſe illorum cauſa in magno periculo fuiſſe dixit, ne quid ſecretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cum ſociis cogitaſſet, nunc autem ingens cum ipſis omnibus ſubiturū eſſe diſcrimen, niſi divinum quoddam præſto fuerit auxilium, nihil enim jam morari Ananum: ſed perſvaſiſſe quidem populo, ad Veſpaſianum legatos mittere, ut ad capiendam civitatem qvāprimum venire properaret, indixiſſe autem luſtrationem poſtero die, ut religione ſimulata intromiſſi, vel etiam vi prælio manus conſererent.

A μὴ προσηνὲς εἰσάγειν τὸ πλῆθος. ἀριθμηθέντες δὲ ἐκ πάντων εἰς ἑξακισχιλίους ὁπλίτας, καθίστησιν ἐπὶ τοὺς Φρουρούς, διεδέχοντο δ' ἄλλοι τούτους. καὶ παντὶ μὲν ἦν ἀνάγκη παρεῖναι πρὸς τὴν φυλακήν, οὐ πᾶσιν. πολλοὶ δὲ τῶν ἐξωμόσαντο ἀφεῖσθαι τοῦ τῶν ἀρχόντων δοκιμίου, μισθαρνοῦντες πενιχροῖς ἀντ' αὐτῶν, ὑπὲρ τῶν Φρουρᾶν ἔπεμπον.

B

ΚΕΦ. ιϛ.

Γίνεται δὲ τούτοις πᾶσιν ὀλέθρου ἀφορμὴ Ἰωάννης, ὃν ἔφαμεν ἀπὸ γισχάλων ἀναδραμεῖν, δολιώτατος ἀνὴρ, καὶ δῆμον ἐρωτικῶς ἔχοντα νεωτερισμοῦ τῇ ψυχῇ φέρων, ὃς πάλαι μὲν ἐπεβούλευε πράγμασι. καὶ δὴ τότε τὸν δῆμον φρονοῦντα τοιαῦτα συμπαθείᾳ μὲν τῇ ἀνάγκῃ, βουλόμενος μὲν σὺν τοῖς δυνατοῖς μεθ' ἡμέραν, καὶ νύκτωρ ἐπιὼν τὰς φυλακάς, διήγειρε τὰ ὑποτρέχοντα τοῖς ζηλωταῖς, καὶ πᾶν σκέμμα δῆμον πρὸς καλῶς βουλεύεσθαι, τοῖς ἐχθροῖς ἐμποιῶν δὲ αὐτοῦ. μηχανώμενος δὲ τὸ μὴ δι' ὑποψίας ἐλθεῖν, ἀμέτροις ἐχρῆτο τοῖς θεραπείαις, ὡς πρὸς ἄνακτα, καὶ τοὺς δῆμον περιέποντας. ἐχώρει δ' εἰς τοὐναντίον αὐτῷ τὸ φιλότιμον. ἀεὶ γὰρ τοῖς ἀλόγοις κολακείαις μᾶλλον ὑποπτεύετο, καὶ τὸ παντάχοῦ παρεῖναι μὴ καλούμενον, ἐμφασιν παρεδόσιος τῶν ἀπορρήτων παρεῖχε. σωφρονοῦντας μὲν γὰρ, οὐδὲ ἀνομένους ἀπαντᾶν τοὺς ἐχθροὺς, τῶν παρ' αὐτοῖς βουλευμάτων, πιθανώτερον δ' εἶδεν ἦν ἰωάννου πρὸς ὑποψίας ἔχοντας ἀφιγμένην. ἀποσκευάσαι μὲν οὖν αὐτὸν οὐκ ἦν ῥᾴδιον, οὔτε δυνατὸν ἐκ πανημίας, καὶ ἄλλως ἀτιμώρητον, ὑποζώσασθαί τε πλείω τῶν συνειδότων τοῖς ὅλοις. ἐδόκει δ' αὐτὸν ἔχειν πιστοῦσθαι πρὸς εὐνοιαν. ὤμνυε δὲ ὁ ἰωάννης ἕτοιμος, ὑπισχνεῖτο τε τῷ δήμῳ, καὶ μήτε βουλεύσειν τινα, μήτε πράξειν πρόδωσιν τοῖς ἐχθροῖς, συγκαταλύειν τε τὰς ὁπλοθεμένους, καὶ χειρὶ καὶ γνώμῃ. οἱ δὲ ἀεὶ τὰ ἄνανον πιστεύσαντες τοῖς ὅρκοις, ἤδη χωρὶς ὑποψίας, εἰς πᾶς συμβουλίας αὐτὸν παρελάμβανον. ἐπὶ δὴ καὶ πρεσβεύειν αὐτὸν ἔμελλον πρὸς τοὺς ζηλωτὰς, ἀεὶ διαλύσεων. καὶ γὰρ αὐτοῖς ἀπεδέδοτο, τὸ μὲν αὐτοῖς μὴ μιᾶναι ἱερὸν, μὴ δέ τινα τῶν ὁμοφύλων ἐπὶ πίστει. ὁ δὲ ὥσπερ τοῖς ζηλωταῖς ὑπὲρ εὐνοίας ὁμόσας, καὶ κατ' αὐτῶν, παρελθὼν ἔσω, καὶ κατασχὼν τὸ μέσον, πολλάκις μὲν ἔφη κινδυνεύσειν δι' αὐτοὺς ἵνα μηδεὶς ἀγνοήσωσι τῶν ἀπορρήτων, ὅσα κατ' αὐτῶν οἱ ἀεὶ τὰ ἄνανον ἐβουλεύσαντο. νῦν δὲ τὸ μέγιστον ἀναῤῥιπτῶν κίνδυνον πᾶσιν αὐτοῖς, εἰ μή τις προσομόσειε βοηθήσειν δαιμόνιον. οὐ γὰρ ἐπὶ μέλλουσιν ἄνανον, ἀλλὰ πέπομπεν μὲν τὸν δῆμον πεπομφέναι πρέσβεις πρὸς διαλλαγάς, ἵνα ἐλθὼν τάχος ἁλῷ τὴν πόλιν. αἰτίαν δὲ παρηγγελκέναι κατ' αὐτῶν εἰς τὴν ἑξῆς ἡμέραν, ἵνα ἡ τῶν θρησκευόντων εἰσελθόντες, ἢ καὶ βιασάμενοι, συμμίξωσιν αὐτοῖς. οὐκ ὁρᾶν δὲ μέχρι τινὸς ἢ τὴν Φρουρὰν εἶσιν, ἢ τάξονται πρὸς τούτους. προσεπίθετο δὲ ὡς αὐτὸς ἐπεμφθείη κατὰ θεοῦ πρόνοιαν ὡς πρεσβεύσων ὑπὲρ διαλύσεως. τὴν δὲ ἄνανον πάντας αὐτοῖς πιστεύειν, ὅτι ὡς φίλος ἐπελθὼν. δεῖν οὖν ἢ τῷ λέγοντι τοῖς ζηλωταῖς τοὺς Φρουροῦντας ἀπιστεῖν, ἢ πρεσβεύσαι πα-

C

D

E

F

G

Se autem non videre, quam diu aut obſidionem ſuſtinebunt, aut cum tanta manu acie congredientur. Ad hæc addebat, quod ipſe DEI providentia transactionis eſſet cauſa legatus. hanc enim ſpem Ananum his proponere, quo nihil ſuſpicantes eos ſubito aggrederetur. Itaqve oportere, ſi quis habendam vitæ rationem duceret, aut obſidentibus ſupplicare, aut foris aliquod

ωδῶ τ ἔξωθεν ἀπωτέρω. τὰς ἢ ἀναπεμφθείσας ἐλπίδι A
συγγνώμης εἰ κρατηθεῖεν, ἀπιλεληθέναι τ ἰδίων τολμη-
μάτων, ἡ νομίζειν ἅμα τῷ μετανοεῖν τὰς δεδρακότας,
εὐθέως ὀφείλειν διηλλάχθαι κ τὰς παθούσας. ἀλλὰ τ
μὲν ἀδικησάντων ἀεὶ μίσος πολλάκις γίνεσθαι, κ τὸν
μεταμέλεσθαι. τῆς ἀδικηθείσης ἢ τὰς ὀργὰς ἐπ ἐξουσίας
χαλεπωτέρας. ἐφεδρεύειν ἢ ἀεὶ σκένεσι, φίλους τ συν-
ηθεῖς τ ἀπολωλότων, κ δῆμον ποσῶτον ὥσπερ καλαύ-
σεως νόμων κ δικαστηρίων τεθυμωμένον, ὅπου καὶ ἡ τὸ B
μέρος ἐλέους ὑπὸ πλείονος ἂν αὐτὸ ὑπ ἀναγκαίου
τοῦ φανισθῆναι. τοιαῦτα μὲν ἐπίκλην ἀθρόως δε-
διοκόμενον. κ τ ἔξωθεν βοήθειαν ἀναφανδὸν μὲν οὐκ
ἐπαίρειν λέγειν; ἠνίσσετο ἢ τὰς ἰδιωτείας. ἵνα ἢ ἡμῖ τὰς
ἡγεμόνας τ ζηλωτῶν ἰδίᾳ παροξυνῇ, τ ἄνανον εἰς τε ὠ-
μότητα διεβάλλει, κ ἀπλήστων ἐκείνοις ἐξουσέτως ἔλεγε.
ἦσαν ἢ ἐλεάζαρος μὲν υἱὸς σίμωνος, ὃς δὴ καὶ πιθανό-
τατος ἐδόκει τ ἐν αὐτῆς, νοῆσαί τε τὰ δέοντα, κ τὰ νοη-
θέντα πρᾶξαι. ζαχαρίας τε υἱὸς φαλέκε, ἀμφω ἐκ τ C
ἱερέων ἑκάτεροι. ἔτι πρὸς τ κοινὰς τὰς ἰδίας καθ'
αὐτῶν ἀπειλὰς ἀκούσαντες, ἔπι δ' ὡς οἱ πρὸς τ ἄνανον
δυναστείαν ἑαυτοῖς προπεπυσμένοι ῥωμαίους ἐπικαλοῖντο,
καὶ γὰρ ἔτο ἰωάννης προσπεύσατο, μέχρι πολλοῦ μὲν ἠ-
πόρουν, τὸ τι χρὴ πρᾶξαι εἰς ὀξὺ ἔτι ἡμῶν σωθεω-
σομένων. παρεσκευάζετο μὲν γὰρ τ δῆμον ἀπιχθῆναι αὐ-
τοῖς, οὐκ εἰς μακρὰν, αὐτῶν ἢ τὸ σωτήριον τ ἀπροσδοκή-
τως τετυχηκότας τὰς ἔξωθεν ἀπειλείας. πάντα γὰρ ἂν D
φθορᾶς παθεῖν, πρὶν κ πυθέσθαι τινὰ τ συμμάχων. ἔδοξε
δ' ὅμως ἀπικαλεῖσθαι τὰς ἰδιωτείας. κ γράψαντες
ἀπιστολὴν σύντομον, ὡς ἄνανος προδιδοίη ῥωμαίοις τ
μητρόπολιν ἐξαπατήσας τ δῆμον. αὐτοὶ δ' ὥσπερ τ ἐλ-
λυθερίας ἀποστάντες ἐν τῷ ἱερῷ φρουροῦντο, ὀλίγος δ'
ἐπιχρόνως αὐτοῖς βραβεύειν τὸν σωτηρίαν. εἰ ἢ μὴ βο-
ηθήσουσιν ἐκεῖνοι κ ταχέως, αὐτοὶ μὲν ὑπ ἀνάγκης τὰ
κ τοῖς ἐχθροῖς, ἡ πόλις δ' ὑπὸ ῥωμαίοις φθαρήσεσθαι
μένη. τὰ ἢ πολλὰ, τοῖς ἀγγέλοις ἐνετέλλοντο πρὸς τὰς E
ἄρχοντας τ ἰδουμαίων ἀφαλέγειν. προσεβλήθησαν δ'
ὅπι τῶν ἀγγελίαν, δύο τ δραστηρίων ἀνδρῶν, εἰπεῖν τε
ἱκανοὶ, κ πεῖσαι πρὸς πραγμάτων, τὸ ἢ τάττων χρησιμώ-
τερον, ὠκύτητι ποδῶν ἀφαφέροντες. τὰς μὲν γὰρ ἰδουμαίους αὐτόθεν ἢδεισαν πεφθησομένους, ἅτε θορυβώδεις κ
ἄπαυστον ἔθνος, ἀείτε μετέωρον πρὸς τὰ κινήματα. κ
μεταβολῆς χάριν, πρὸς ἐλάγιστα ἢ κολακείαν τ δεσ-
μένων τὰ ὅπλα κινοῦσι, κ καθάπερ εἰς ἑορτὴν εἰς τὰς F
παρασκευὰς ἐπῄγμενον. ἐδόκει ἢ πάσχειν εἰς τὸν ἀγγελίαν,
εἰς ὃ μηδὲν ἐλλείποντες προθυμίας οἱ πεμφθέντες, σκα-
λεῖτο δ' αὐτῶν ἀνανίας ἑκάτερος, κ δὴ πρὸς τὰς ἄρ-
χοντας τ ἰδουμαίων παρῆσαν.

ΚΕΦ. ις.

Οἱ ἢ πρὸς τ ἀπιστολὴν, καὶ τὰ ῥηθέντα παρὰ τ
ἀφιγμένων σκοπαλαζῶντες, ὥσπερ ἐμμανεῖς πε-
ρελέγοντό τε τὸ ἔθνος, καὶ διεκήρυσσον τῷ στρα- G
τιᾷ. ἤθροιζο δ' ἡ πληθὺς τάχιον ἢ παραγγέλματος,
καὶ πάντες ὡς ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῆς μητροπόλεως ἤρπαζον τὰ ὅπλα. συντραχθέντες δ' εἰς δύο μυριάδας. πα-
ραγίνονται πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα, χειμῶνος τότε ἀρ-
τιν ἡμέρᾳ, ἰωάννης τε, καὶ ἰακώβῳ παρὸν σωσᾶ.
πρὸς δὲ τούτοις λοῦ, σίμων υἱὸς καθλᾶ. καὶ φινέας

præsidium petere. Quos autem si victi essent, veniæ spes foveret, immemores audaciæ suæ credere, simul ac factores pœnituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sunt redituros. Sed nocentium quidem sæpe invisam etiam pœnitudinem fieri, læsis autem iram in licentia sæviorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atqve cognatos, totumqve populum pro dissolutis legibus ac judiciis indignatione flagrantem: ubi etiam si qua pars misericordiæ fuerit, majori jam irascentium turbæ cessuram. Talia quidem variabat Joannes, terrorem incutiens multitudini: externum vero auxilium aperte quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem significabat. utq; principes Zelotarum privatim etiam commoveret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis eum maxime minitari confirmans.

CAP. VI.

Erant autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus esse videbatur & recte consulere, & quæ consuluisset efficere, itemqve Zacharias filius Amphicali, uterqve a sacerdotibus genus ducens. Hi præter communes etiam privatis interminationibus cognitis, quodque Anani factio potentiæ sibi comparandæ causa Romanos accerseret (nam & hoc Joannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, angustiis temporis concluſi. populum enim haud multo post eos aggredi paratum esse cogitabant: externi vero subsidii facultatem, insidiarum sibi celeritate præreptam: priusque fore ut omnia paterentur, quam auxiliarium quisquam ista cognosceret. advocari tamen Idumæos placuit. scriptaqve breviter epistola, quod circumvento populo Ananus vellet Romanis metropolim prodere: ipsi autem pro libertate dissidentes, in templo obsiderentur: minimumque temporis salutem sibi promitteret: ac nisi mature subvenirent, ipsos quidem Anano atque inimicis, at vero civitatem Romanis ilico subjugandam: pleraqve nuntiis ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri strenui & dicendi peritissimi, & ad persvadendum satis idonei: quodque his rebus esset utilius pedum velocitate præstantes. nam Idumæos confestim parituros certum erat, quod turbarum cupiens & incondita esset natio, semperqve ad motus facilis atque suspensa, & rerum mutationibus læta, minimisqve petentium blanditiis ad bella promptissima: & velut ad festorum quandam solennitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncii exigebant: atque istis nihil deerat alacritatis: uterque autem Ananias vocabatur: Jamque apud rectores aderant Idumæorum. Illi autem simul epistola mandatisque attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiamque denunciare cœperunt. Itaqve mox & dicto citius multitudo convenerat, omnesqve pro libertate metropoleos arma rapiebant. Congregati autem prope XXM. cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt: hoc est Joanne & Jacobo Sosæ filiis, & præterea Simone Cathlæ & Phinea

Idumæorum adventus pro Hierosolymitanis facta.

Cluſoth filiis. Ananum autem profectio legatorum, itemqve vigiles ejus latuit, ſed non etiam Idumæorum adventus, hoc enim ante cognito, portas eis clauſit, & muris cuſtodes appoſuit. non tamen viſum eſt bello cum his congredi, ſed verbis eis ante perſvadere concordiam. Stans ergo in adverſa turri Jeſus, poſt Ananum ævo pontificum maximus: Cum multæ, inquit, & variæ turbæ temuerint civitatem, in nulla re ſic miranda fortuna eſt, ut in eo, quod peſſimis etiam inopinata conſpirant. etenim perditiſſimis hominibus contra nos auxilio veniſtis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros advocante vos metropoli venire decuiſſet. Et ſi quidem viderem conſenſionem veſtram ſimilem eſſe horum hominum qui vos rogaverunt, non exiſtimarem impetum carere ratione. nihil enim æque ac morũ cognatio concordiam firmat. Nunc vero illi quidem, ſi quis eorum ſingulos exploraverit, mille mortibus digni reperientur: nam ludibria & purgamenta totius ruſticæ plebis, luxu abſumptis patrimoniis ſuis, poſtquam in vicis & civitatibus proximis audaciam exercuere, poſtremo in ſacrã civitatem clam influxere ut latrones, ſolumq; religioſum immanitate polluerunt ſcelerum, eosq; videas ſine metu inter ſancta ebrios, & aviditate ventris peremptorum ſpolia conſumentes. veſtra vero multitudo armatorumq; talis ornatus eſt, qualem deceret eſſe, ſi publico vos conſilio metropolis invitaret, in alienigenas laturos auxilia. quid igitur hoc eſſe quis dixerit, niſi fortunæ injuriam: cum pro nequiſſimis conveniſſe & integræ nationis veſtræ arma videantur conſpirare? Jamdudum quidem reperire nequeo, quidnam fuerit quod vos tam cito commoverit. nec enim ſine magna cauſa fieri potuiſſet, ut arma pro latronibus adverſus cognatum populum caperetis. quid? Romanos audiſtis & proditionem? his enim quidam veſtrum obſtrepebant nunc, liberandæ metropoleos cauſa veniſſe dicentes. unde mirati ſumus præter alia, noxiorum tale commẽtum. viros enim natura libertatis amatores, eoq; cum externis hoſtibus pugnare paratiſſimos, aliter contra nos efferare non poterant, quam vaſtatæ libertatis proditione mentita. Sed enim vos conſiderare oportet, qui nos inſimulaverint, fidemqve in nos veritatis ex rebus communibus, non ex ficto ſermone colligere. Quid enim paſſi, nunc demum nos dedimus Romanis, cum ab initio licuerit aut ab his non deficere, aut quia defecimus, cito redire in gratiam, priusquam circa nos omnia vaſtarentur? namq; jam, ne volentibus quidem nobis, transactio facilis eſt: cum & ſuperbos eos effecerit Galilæa ſub jugum miſſa: morteqve graviorem afferat turpitudinem, appropinquantes placare. Equidem quod in me eſt, pacem morti antepono. ſemel autem bello appetitus, poſtquam pugna commiſſa eſt, glorioſam mortem vita captivi exiſtimo potiorem. Sed utrum nos populi principes ajunt clam miſiſſe aliquem ad Romanos, an etiam totum populum communi ſuffragio? ſiquidem nobis dicant, quos amicos miſerimus,

A κλεισώθη. τὸ γὰρ ἄναυον, ἡ μὲν ἔξοδος τῶν ἀγγέλων, ὥσπερ
ἐτὰς φύλακας ἔλαθεν. ἡ δ' ἔφοδος τῶν ἰδουμαίων, οὐκ
ἔτι. προγνοὺς γὰρ ὁ στρατηγὸς τὰς πύλας αὐτοῖς καὶ πλεί-
ονα φυλακὴν εἶχε τοῦ τείχους. καθάπαν μὲν οὖν αὐτοὺς σὺν πλε-
μεῖν οὐκ ἔδοξεν, ἀλλὰ λόγοις πείθειν πρὸ τοῦ ἔπαλξιν. ἐγὼ
οὖν ἐπὶ τοῦ ἀνθυπάτου αὐτῶν πύργου, ὁ μὲν ἄναυον προσε-
πτατο τοῦ δὲ ἱερέων ἰησοῦς, πολλῶν ἔφη καὶ ποικίλων τῶν
πόλιν καταχθονίων θορύβων, οὐδὲν θαυμάσαι τοὺ
τύχοι ἔστιν, ὡς τὰ συμπεσόντα τοῖς πονηροῖς, καὶ τὰ παρ-
άδοξα. παρεῖναι γοῦν ὑμᾶς, ἀνθρώπους ἐξωλεστάτους
μὴ τοσαύτης προθυμίας ἐπαμυνοῦντας καθ' ἡμῶν, μᾶλ-
λον ὅσης εἰκὸς ἦν ἐλθεῖν, οὐδὲ τὴν μητρόπολιν καλέσαι σὺν
τοὺς βαρβάρους, καὶ εἰ μὲν ἑώρων τὴν συνταξιν ὑμῶν ἐξ
ὁμοίων τοῖς καλέσασιν ἀνδρῶν, οὐκ ἂν ἄλογον τὸν ἐμ-
μένειν ἐπελάμβανον. οὐδὲν γὰρ ἴσως συνίημι τοὺς δυσε-
ίας, ὡς τρέπτων συγγένεια. νῦν γὰρ εἰ μὲν τις αὐτοὺς ἐξετά-
ζοι καθ' ἕνα, μυρίων ἕκαστος θανάτων
ἄξιος. τὰ γὰρ θύματα, καὶ καθάρματα χώρας ὅλης
καταπωτὰ δυσώδη τὰς οἰκίας ἱστίας, καὶ συμμιάσματα
τὸν ἀπόνοιαν ἐν τῷ περὶ κώμης τὴν πόλιν, πλέ-
νεῖα λελησμένως παρεισερρύησαν εἰς τὸν ἱερὸν πόλιν. ἐ-
σχεῖ δὲ ὑπερβολὴν ἀσεβημάτων, μιαίνοντες καὶ τὸ ἁγί-
σθηλον ἔδαφος, ἐς ὁρᾶν ἐστι νῦν ἀθέσεις ἐμπεφυσκαμένας
πὶς ἁγίοις, καὶ τὰ σκῦλα τῶν φονευθέντων κατακλύ-
σχοντας εἰς τὰς ἀπλήστους γαστέρας. τὸ γὰρ ὑμέτερον πλῆ-
θος, καὶ τὸ κόσμον τῶν ἐσθλῶν ὁρᾶν ἐστιν, οἷος ἐπεστι κα-
λύσης τὴν μητροπόλεως κοινῷ βουλευτηρίῳ συμμάχους
κατ' ἀλλοφύλων, τὰ δὲ νῦν φέρει τὸ τις, ἢ τύχης ἐπ-
φειαν; ὅταν γὰρ λογάσι πονηροῖς αὐτανδρον ἐθνος ὁρῶ
σωσασπίζον αὐτοῖς, μέχρι πολλοῦ μὲν ἀπορῶ, τί δή ποτ'
τὸ κινῆσαν ὑμᾶς ἅτω ταχέως ἐγεῖρε. μὴ γὰρ ἂν ὀλίγα
μεγάλης αἰτίας ἀναλαβεῖν τοὺς παντοίους ἐπὶ λη-
ξῶν, καὶ νῦν δήμευ συγγνῶς. ἐπεὶ γὴ ἀκούομεν ἡμεῖς,
καὶ πεισθέντα (τοῦτο γὰρ ὑμῶν ἐξευρεῖν τινες ἄρτιοι,
τὴν μητροπόλεως ἐπ' ἐλευθερώσει παρεῖναι) πολὺν τ' ἄλ-
λων πολυπημάτων ἐθαυμάσαμεν τὴν ἀλιτηρίαν, τὸ ἐπὶ
τὸ ψεῦδος ὀπινίας. ἄνδρας γὰρ φύσει φιλελευθέρους,
καὶ μηδὲ τὸ μεμίσθου τῶν ἔξω πολεμίοις μάχεσθαι πεπε-
σκόσι μόνους; οὐκ ἐνῆν ἄλλως ἐξαγριῶσαι, καθ' ἡμῶν,
ἢ λογοποιήσαντας πρόδοσίαν τὸ πεδιεμῶν ἐλευθερίας.
ἀλλ' ὑμᾶς μὲν χρὴ σπέρδεσθαι τοὺς τι διαβάλλοντας, καὶ
καθ' ὧν, σωφρόνων τὸ τ' ἀληθοῦς, οὐκ ἐκ τῶν ὀπισθέν-
λόγων, ἀλλ' ἐκ τῶν κοινῶν πεπραγμάτων. τὸ γὰρ δὴ καὶ πάν-
τας ἂν ἡμεῖς, ῥωμαίοις προσαπολέμου ἑαυτοὺς πω, παρὸν
ἢ μηδὲ δουλῶσαι τὸ πρῶτον, ἢ προσχωρῆσαι ταχέως λύσ-
σεσθαι, ὄντων ἔτι τῶν πρὸ δορυθήτων; νῦν μὲν γὰρ ὁδὸς
βουλομένοις διαλύσασθαι ῥᾴδιον, ὅτι ῥωμαίοις μὲν ὑπή-
πᾶσι πεποίηκεν εὐτυχέστερος ἡ γαλιλαία, φέρει δ' αἰσχύ-
νην ἡμῖν θανάτου χαλεπωτέραν, τὸ προσπεσεῖν αὐτοῖς
ὄντας ἤδη πλησίον. κἀγὼγε κατ' ἐμαυτὸν μὲν ἀνεκ-
νην προθυμήσομαι θανάτου, πολεμούμενος δ' ἅπαξ καὶ
συμβαλών, θάνατον δίκλεᾶ τοῦ ζῆν αἰσχίω. πο-
τερον δ' φασὶν ἡμᾶς, τοὺς δήμους πρεσβεῦσαι πέμψαι
κρύφα πρὸς ῥωμαίους, ἢ κοινῇ τὸ δῆμον κοινῇ ψηφισα-
μένους; εἰ μὲν ἡμᾶς, εἰπάτωσαν τοὺς πεμφθέντας φίλους
τοὺς

B

C

D

E

F

G

beſt, whom we have ſent to the Romans, whether we have ſent them by the conſent of the whole people, or by the decree of the ſenate? if they ſay we have ſent them, let them name the perſons ſent, and declare what they have ſpoken to the Romans. but if they ſay we have ſent them by the conſent of the whole people, let them tell you, that you have ſent them, and that you have ſpoken to the Romans. for I am ready to ſwear, that I have ſent no man, and that I have ſpoken to no man. and I am ready to ſwear, that I have ſent no man, and that I have ſpoken to no man. and I am ready to ſwear, that I have ſent no man, and that I have ſpoken to no man.

τὰς ἀλιτηρίους τῶν προδοσίαν οἰκέτας. ἐφοράθη A qui servi fuerint proditionis ministri. Cum iret
τις ἀπιών; ἀναχωρίζομεν ἑάλω; γραμμάτων γεγο- aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas
νασιν ἐγκρατεῖς; πῶς δ' τοὺς μὲν πολίτας ἐ- nacti sunt? Quemadmodum autem tantam ci-
λαθόμεν, οἷς καὶ πᾶσαν ὥραν συναναστρεφόμεθα; τοῖς vium multitudinem lateremus, cum quibus o-
δ' ὀλίγοις καὶ φρουρᾶ μένοις, καὶ μηδ' οἷς τοῦ πόλιν ἐκ τοῦ mni hora versaremur? Paucis autem, atque his
ἱεροῦ προελθεῖν δυναμένοις, ἐγνώσθη τὰ καὶ τοῦ χώραν inclusis, qui de templo ne in civitatem quidem
λαθραίως ἐνεργούμενα; νῦν δ' ἔγνωσαν ὅτι δεῖ δίκας prodire possent, quo pacto sunt cognita, quæ oc-
δοῦναι τῶν τετολμημένων; ἕως δ' ἦσαν ἀδεεῖς αὐτοῖ, προ- culte extra civitatem fierent? An vero nunc co-
δότης ἡμῶν ἀδεὲς ἐσωπεύετο. εἰ δ' ἦλθε τὸ δῆμον ἀνα- B gnovere, quando ausorum pœnæ reddendæ
φέρουσι τοῦ αἰτίαν, ἐν φανερῷ δηπουθεν ἐβουλεύοντο. sunt? donec autem sine metu fuere, neminem
ἀδεὲς γὰρ ἀπεστάτει τὸ κωλυσίου, ὥστε τάχιον ἂν τὸ μεμύ- nostrum proditorem suspicabantur? Sin ad po-
σεως ἔσπευσεν ἡ φήμη πρὸς ὑμᾶς φανερώτερα τι δυ- pulum causam referunt, publicum habuit nempe
νάμενον; καὶ πρέσβεις ἐδεῖ πέμπειν ψηφισαμένους τοὺς ἀλα- concilium, nemo aberat concionis: ideoqve ma-
λύσεις; καὶ τίς ὁ χειροτονηθείς, εἰ πατωσαν. ἀλλὰ ἦν μὲν nifestior ad vos nuncius fama citius properasset.
δυσθανατούντων, καὶ πλησίον ὄντας τοὺς τιμωρίας ἀλα- Quid autem opus erat legatos mittere, cum certa
κρισμένων, σκῆψις ἐστίν. ἐγὼ δὲ καὶ προδοθῆναι τοῦ πό- nobis esset de transactione sententia? Et quis
λιν εἰμαρτοῦ, μόνους ἂν τολμῆσαι καὶ ὧντε τοὺς ἀλαβάλ- designatus sit dicant. Sed hæ quidem male per- C
λοντας, ὧν τοῖς τολμήμασιν ἐν μόνον κακὸν λείπει προ- iturorum, & instantes pœnas evitare cupientium
δοσία. χρὴ γὰρ ὑμᾶς, ἐπειδὴ περ ἅπαξ πάρεστε μὴ τῶν ὄ- causationes sunt. Quin etiam si civitatem prodi
πλων, τὸ μὲν δικαιότατον ἀμύνειν τῇ μητροπόλει, καὶ in fatis esset, id quoq; ipsos qui nos criminantur,
συνεξαίρειν τοὺς τὰ δικαστήρια καταλύσαντας τυράν- ausuros opinor: quorum audaciæ unum malum
νους, οἱ πατήσαντες τοὺς νόμους, ὅπλοις τοῖς αὐτῶν ξίφεσι πε- videtur deesse proditio. Vos autem oportet,
ποίλευ τοὺς κρίσεις. ἄνδρας γὰρ ἀκαταλλάκτους τοῦ πο- quia semel cum armis adestis, primum (id quod
φανῶν ἐκ μέσης τῆς ἀγορᾶς ἁρπάσαντες, δεσμοῖς τε est justissimum) juvare metropolim, & una no-
προσηκίσαντο, καὶ μηδὲ φωνῆν, μηδὲ ἱκεσίαν ἀναχόμε- biscum tyrannos eximere, per quos judicia disso-
νοι, διέφθειραν. ἔξεστι δ' ὑμῖν παρελθοῦσιν ὅσῳ μὴ πο- D luta sunt: qui calcatis legibus jura suis gladiis
λέμῳ νόμῳ, δικάσασθαι τὰ τεκμήρια τῶν λεγομένων, οὐκ permisere: deniq; nobiles viros non incusatos,
ἠρημωμένης τῶν ἐκείνων ἁρπαγαῖς, καὶ γυμνοῖς, καὶ ἡμέρας ex medio raptos foro primum vinculis cruciarūt:
τῶν ἀπεσφαγμένων, μελανθεμονούσας, κωκυτὸν ἢ θρῆ- deinde non voce neque prece eorum morati, ne-
νον ἀνὰ τοῦ πόλιν ὅλου. ἐδεὲς γὰρ ἔστιν, ὃς οὐ μεγάλοις τοῦ ci tradiderunt. Licet autem vobis non belli le-
τῶν ἀνοσίων καταδρομῆς. οὔτε δὴ ποσῶν ἐξώκειλαν ge ingressis, horum videre argumentum, quæ di-
ἀτονοίας, ὥς τε μὴ μόνον ἐκ τῆς χώρας, καὶ τοῦ ἔξω θεν πόλε- xi, desolatas domos rapinis, conjuges in veste
ων, δὴ τὸ σύσωπον, καὶ τοῦ κεφαλοῦ ὅλου καὶ ἔθνους με- lugubri ac familias peremptorum, & per totam
τανεγκεῖν τοῦ ληστικοῦ τόλμαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς πόλεως civitatem ululatus & fletus. nullus enim non
δὴ τὸ ἱερόν. ὁρμητήριον γοῦν αὐτοῖς ἦτο, καὶ καταφυ- E persecutionem expertus est impiorum. Qui ad
γὴ, ταμιεῖόν τε τῆς ἐφ' ἡμᾶς ὠμότητος γέγονεν. οὐ hoc insaniæ prorupere, ut latrocinalem audaciā
μόνον τῆς οἰκουμένης πρόσκωμόν χώρου, καὶ τοῖς non solum ex agris atq; alienis civitatibus in hāc,
ἀπὸ περάτων γῆς ἀλλοφύλοις ἀνοῆ τετιμημένου, ἀλλὰ quæ & caput & facies gentis est, sed in fanum et-
τῶν ὡραϊσμένων ἀνάθεμα θείων κατασπάσαι. νεω- iam ex civitate transferrent. Deniqve hoc sibi &
τερίσειν δὲ ἐν τοῖς ἀπογνώσεσιν ἤδη, δῆμοι τι δήμοις, ad excursus, & ad perfugium elegerunt, isqve
καὶ πόλεσι πόλεις συγκρούειν, καὶ τῶν ἰδίων fiscus illis est eorum quæ in nos comparantur: &
ἀπλαγχνων τὸ ἔθνος βρατολογεῖν. ἀνθ' ὧν τὸ μὲν κάλ- locus toti orbi terræ venerabilis, quique ab uni-
λιστον, καὶ πρέπον ὡς ἔφλεν ὑμῖν, ἐξαίρειν τοὺς ἀλιτηρί- F versis alienigenis, ab extremo limite mundi ve-
ους, καὶ ὑστερ αὐτῆς τῆς ἀπάτης ἀμυνομένους, ὅτι συμμά- nientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos na-
χους ἐτόλμησαν καλεῖν ὡς ἐδεὲ πώρους δεδιέναι. εἰ δ' ἀμ- ta sunt portenta conculcatur. Exultant autem
βλυωπεῖτε τοὺς τῶν ἱκετῶν ὅπλους, ἀλλά τοι πάρεστι ἡμῖν rebus desperatis, populos committi populis, &
ὅπλα, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τοῦ πόλιν σχήματι civitatibus civitates, gentesqve in sua viscera
συγχυθῶν, ἀναλαβεῖν τὸ μέσον συμμάχων τε καὶ πο- delectum habere, cum debueritis (ut dixi) quod
λεμίων ὄνομα, δικασὰς γνωμένους. καὶ τι λογίσασθε, factu esset optimum ac deceret, nobiscum noce-
πόσων κερδήσουσιν ἐφ' ὁμολογουμένοις, καὶ τηλικούτοις tes eximere: atqve hanc ipsam fallaciam ultum
κεχυδωμένοι παρ' ὑμῖν, οἱ τοῖς ἀκαταλλάκτοις μηδὲ λόγου G ire, quod auxilio vos advocare ausi sunt, qvos
μεταδόντες. λαμβανέτωσαν δ' οὖν ταύτην ἐκ τῆς metuere vindices debuissent. Quod si ejusmodi
ὑμετέρας ἀφίξεως τοῦ χάριν. ἐάδε οὔτε σωμαγ- hominum preces reverendas putatis, attamen
ναικτῶν ἡμῖν, οὔτε κεκινεάθαι δεῖ, τρίτον ἐστὶ καταλι- licet vobis armis depositis, cognatorum habitu
πόντας ἑκατέρους, καὶ μήτε ταῖς ἡμετέραις ἐπιβαίνειν introire civitatem: medioqve inter hostes atq;
συμφοραῖς, μήτε τοῖς ἐπιβούλοις τῆς μητροπόλεως auxiliares suscepto nomine, de nostris discordiis
judicare: quanquam reputare quid habebunt commodi, cum de manifestis ac tantis criminibus apud
vos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne verbum quidem facere permisere. Ferant
igitur hanc ex vestro adventu gratiam. Si vero neq; nobiscum indignari neq; judicare vultis, tertium
restat, ut relictis utrisqve partibus, nec nostris cladibus insultetis, nec cum insidiatoribus metropoleos

maneatis. Nam etsi maxime quenquam nostrum A suspicamini Romanis collocutum, observare vobis itinera licet: tumqve demum tueri metropolim, cum factum aliquid hujusmodi patuerit, qvale delatum est, & in autores ejus, si convicti fuerint, vindicare. Non enim vos præveniunt hostes, juxta civitatem sedibus positis. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocre videtur, ne portarum claustra miremini, qvatenus arma B portabitis. Hæc quidem Jesus loqvebatur: Idumæorum autem multitudo nequaquam animum advertebat, ardens iracundia, qvod non paratū habuisset introitum: proqve armis inter se duces indignabantur, captivitatem esse existimantes, si ea quibusdam jubentibus deposuissent. Unus autem ducum Simon filius Cathlæ, vix placato suorum tumultu, stans in eo loco unde exaudiri a pontificibus posset, non jam mirari se ait, si G libertatis propugnatores in templo obsiderentur incluſi, cum illi cunctæ genti communem clauserint civitatem: & Romanos quidem fortasse, coronatis etiam portis recipere sint parati, Idumæos autem ex turribus alloqvantur, captaqve jubeant, pro libertate arma projicere: cognatisq; non credentes custodiam civitatis, judices eos discordiarum fieri velint: & alios accusando qvod D indemnatos cives occiderint, ipsi totam damnent ignominia nationem. deniq; urbem omnibus alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis præclusistis. Valde enim contra vos festinabamus, & ad gerendum cum gentibus bellum: qvi ob hoc adesse properavimus, ut vos servaremus liberos. Nempe taliter vos etiam hi quos obsidetis læsere, tamqve verisimiles puto E suspiciones in illos quoque colligitis. Deinde qui reipub. defensores sunt intus in custodia tenentes, genere conjunctissimis gentibus simul universis civitatem præclusam tyrannidem perferre dicitis, cum tam contumeliosis nos jubeatis obtemperare præceptis: nomenqve potentiæ aliis, qvi vos tyrannos patiuntur, annectitis. Qvis cavillationem vestri sermonis tulerit, cum rerum repugnantiam videat? Etenim vobis et- F iam nunc Idumæos excludentibus civitate (namque ipsi nos a patriis sacris arcetis) recte quis eos incusaverit, qui custodiuntur in templo, quod cum ausi essent plectere proditores, quos viros nobiles & innocentes pro societate facinoris dictitatis, non a vobis inceperint, summaqve proditionis membra præciderint? Sed licet illi molliores quam res poscebat inventi sint, nos tamen G domicilium Dei servabimus Idumæi, & pro communi patria propugnabimus: tamqve foris irruentes, quam intus insidiantes, hostes pariter ulciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut vos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

συμμῶσιν. εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ῥωμαίοις ὑποπτεύεται διειλέχθαι τινὰς, φυλακτηρίων ἕξεσι τὰς ἐφόδους. καὶ τὰ τῶ Δία βεβλημένων ἔργων Δία καλύπτειν, τὸν φρουρὸν τῆ μητροπόλιν ἐλθόντας, κωλύειν τὰς αἰτίας πιφαυσκομένους. ἐγὼ δὲ ἂν ὑμᾶς φθάσαι οἱ πολέμιοι, τῆ πόλει προσωκισμένους. εἰ δ' ὑμῖν τοῦτων εὐγνωμονεῖν μέτριον δοκεῖ, μὴ θαυμάζετε τὰς κλεῖθρα τῶν πυλῶν, ἕως ἂν φέρητε τὰ ὅπλα. τοιαῦτα μὲν Ἰησοῦς ἔλεγε. τῶν δ' ἰδουμαίων ὅτι τὸ πλῆθος προσέσχεν, ἀλλὰ πάνυμεν μὴ τυχὸν ἑτοίμως εἰσόδου, καὶ διηνανάκτουν οἱ στρατηγοί, πρὸς τὴν ἀποθεσιν τῶν ὅπλων αἰχμαλωσίαν ἡγούμενοι, τὸ κελεύοντων τινῶν αὐτὰ ῥίψαι. σίμων δ' ὑπὸ καθὰ τῶν ἡγεμόνων εἷς, μόλις τῶν τῶν οἰκείων καταστείλας θορύβων, καὶ σχὰς εἰς ἐπήκοον τοῖς ἱερεῦσιν, ἐκέτι θαυμάζειν, ἔφη, φρουρουμένων ἐν τῶ ἱερῶ προμάχων τὴν ἐλευθερίας, ἐγὼ γὰρ τὴν ἔθνη κλείσαι τινες ἤδη τὴν κοινὴν πόλιν καὶ ῥωμαίους μὲν εἰσδέχεσθαι φυλάσσουσι, πάχα δὲ καὶ στεφανώσαντες τὰς πύλας· ἰδουμαίοις δ' ἀπὸ τῶν πύργων διαλέγονται, καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ὅπλα κελεύουσι ῥίψαι. μὴ πιστεύοντες δ' οἷς συγχωροῦσι τὴν τῆς μητροπόλεως φυλακὴν, τοὺς αὐτοὺς δικαστὰς ποιοῦνται τῶν διαφόρων· καὶ κατηγοροῦντες τινῶν, ὡς ἀποκτείναντα ἀκρίτους, αὐτοὶ καταδικάζουσιν ὅλας ἐθνους ἀπιμίαν. τοῦ γοῦν ἅπασι τοῖς ἀλλοφύλοις ἀναπεπταμένου εἰς θρησκείαν πόλιν, τοῖς οἰκείοις νῦν ἀποτετειχίσθαι. πάνυ γὰρ δικαίως ἐπὶ δόμῳ, καὶ τῆ τῶν δομοφύλων πόλεμον, οἱ Δία τὸ ταχυνάντες, ἵνα ἀτυχήσαντες ὑμᾶς τηρήσωμεν ἐλεύθερους. τοιαῦτα μὲν τις πρὸς τῶν φρουρουμένων ἐδείκνυτο, καὶ πιθανὰς ἔτως ὑπόψιας οἴμαι καὶ κατ' ἐκείνων συνελέξατε. ἐπεὶ τὰ ἔνδον φρουρὰ κεκραιπώτες, ἐσπανίζοντας τῶν κοινῶν πραγμάτων, καὶ τοῖς συγχωρεῖσι ἔθνεσιν ἀθρόως ἀποκλείσαντες τὴν πόλιν, ὕβρισικὰ ἔτω προστάγματα κελεύοντες, τυραννικῶς λέγετε, καὶ τὸ δυνασείας ὄνομα, τοῖς ὑφ' ὑμῶν τυραννουμένοις προσάπτετε. τίς ἂν ἐνέγκαι τὴν εἰρωνείαν τῶν λόγων, ἀφορῶν εἰς τὴν ἀναιδίστητα τῶν πραγμάτων, εἰ μὴ καὶ τῶν ὑμᾶς ἀποκλείσιν ἰδουμαίους τὸ μητροπόλεως, ἃς αὐτοὶ τῶν πατρίων ἱερῶν ἔρηγετε. μέμψαιτ' ἂν εἰκότως τὶς τὰς ἐν τῶ ἱερῶ πολιορκουμένους, ὅτι διαρρήσαντες τὰς θυρίδας κωλύειν, ἐς ὑμεῖς ἄνδρας ὑπισμεν, καὶ ἀκαταμάτους λέγετε διὰ τὴν κοινωνίαν, ὧν ἀφ' ὑμῶν ἤρξατο, καὶ τῆς κατηγωτάτης προδοσίας μέρη προαπτύσαι. ἀλλ' εἰ καὶ κεῖνοι τῆς χρείας ἐνήνυντο μαλακώτεροι, τηρήσομεν ἰδουμαίοις τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τῆς κοινῆς πατρίδος προπολεμήσομεν, ἅμα τὰς τε ἔξωθεν ὑπισίας, καὶ τὰς ἔνδον προδιδούσας ἀμυνόμενοι πολεμίους, ἐνθάδε πρὸ τῶν τειχῶν μαχούμεθα ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕως ἂν ῥωμαῖοι κάμωσι προσέχοντες ὑμῖν, ἢ ὑμεῖς ἐλεύθεροι φρονήσαντες, μεταβάλησθε τούτοις τε μὲν τῶν ἰδουμαίων ἐπεβόα πλῆθος, ὁ δ' Ἰησοῦς ἀθυμῶν ἀνεχώρει τὰς μὲν ἰδουμαίους μηδὲν φρονοῦντας ὁρῶν μένειν, ἐκόθεν δὲ τὴν πόλιν πολεμουμένην. ἐῶ δὲ τοὺς ἰδουμαίους ἐν ἠρεμίᾳ τὰ φρονήματα. καὶ γὰρ τεθυμωμένοι πρὸς τὸ ὕβριν ἐισχθέντες τῆς πόλεως, καὶ τὰ ζηλωτῶν ἰσχυρὰ

CAP. VII.

De clade Judæorum ab Idumæis facta.

HIs dictis Idumæorū quidem multitudo clamore consensit: Jesus autē tristis recessit, cum nec Idumæos quicquā sentire moderatū, & duplici bello oppugnari civitatē videret. Quippe nec Idumæorū tumor & spiritus quiescebat, indigne ferentium contumeliam, quod essent civitate prohibiti: & quod Ze-

ἰσχυρὰ δοκοιῶντες, ὡς ἐδὲν ἐπαμυνοντας ἑώρων, ἠπόρουν, καὶ μετενόουν πολλοὶ τῷ ἄφιξιν. ἡ δ' αἰδὼς δ' πλέον ἀπράκτους ἐπανεχώρει, ἐνίκα τ' μεταμέλεια ὥστε μίμνειν αὐτόθι πρὸς τύχας κακῶς αὐλιζομένους.

ΚΕΦ. ιζ.

Διὰ δὲ τῆς νυκτὸς, ἀμήχανος χειμὼν, ἄνεμοί τε βίαιοι σὺν ὄμβροις λαβροτάτοις, καὶ συνεχὴς ἀστραπὴ, βρονταί τε φοβεραὶ, καὶ μυκήματα σφόδρα τῆς γῆς ἐξαίσια. προδηλον δὲ ἦν ἐπ' ἀνθρώπων ὀλέθρῳ τὸ κατάσημα, τ' ὅλων συγκεχυμένον. καὶ ὀλίγου μικρᾷ τις ἂν εἰκάσαι συμπτώματι τὰ τέρατα. μία δ' τοῖς ἰδουμαίοις, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει παρέσῃ δόξα. τοῖς μὲν, ὀργιζεσθ' τὸ θεῖον, ὅτι τῇ στρατιᾷ, καὶ οὐκ ἂν δόξαι φυγεῖν ἐπενεγκόντας ἅπαντα τῇ μητροπόλει. τοῖς δ' ὡς εἰ τ' ἀνανου, νενικηκέναι χωρὶς ὅπλων τάξεως, καὶ τ' θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν στρατηγεῖν. καλοὶ δ' ἦσαν ἄρα τ' μελλόντων σφίσιν, καὶ καταμαντεύοντο τ' ἐχθρῶν, ἃ τοῖς ἰδίοις αὐτῶν ἐπῆλθε παθεῖν. οἱ μὲν γὰρ ἰδουμαῖοι συστραφέντες τοῖς σώμασιν, ἀλλήλοις ἀντέβαλλον καὶ τὰς ψυχὰς ὑπὲρ κεφαλῆς συμφράξαντες, ἦσαν σκαιωτέροις τοῖς ὑετοῖς. οἱ δὲ ζηλωταὶ μᾶλλον δ' καὶ αὐτοὺς κινδυνεύοντας, ὑπὲρ σκηνῶν ἐθαυμάζοντο, καὶ συνελθόντες ἐσκέπτοντο εἴ τινα μηχανὴν αὐτοῖς ἀμυνοῦσι δυνοήσαν. τοῖς μὲν οὖν θερμοτέροις, ἐδόκει μὴ τ' ὅπλων βιάζεσθαι τὰς φυλακὰς ὑπνοῦντας. ἐπεὶ δὲ ἀπιστοῦντες εἰς μέσον τ' πόλεως, ἀναφανδὸν ἀνοίγειν τοῖς συμμάχοις τὰς πύλας. τὰς γὰρ φύλακας εἶχεν ὡς τὸ ἀδύνατον αὐτῶν πεπεζευγμένους ἄλλως τε, καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὄντας ἀνόπλους, καὶ πολέμων ἀπείρους. καὶ τ' κατ' τὴν πόλιν δυσπιάστως ἔσεσθ' τὸ πλῆθος κατηλημμένον ὑπὸ χειμῶνος εἰς τὰς οἰκίας. εἰ δὲ καί τις γένοιτο κίνδυνος, πρέπειν αὐτοῖς πᾶν ὅτι σὺν παθεῖν, ἢ ὡς εἰδέναι τοσοῦτον πλῆθος δι' αὐτὰς αἰσχρῶς ἀπολύμενον. οἱ δὲ σωφρονέστεροι βιάζεσθαι μὲν ἀπεγίνωσκον, ὁρῶντες ἃ μόνον τὴν ἑαυτῶν φρενοβλάβειαν πλήθουσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ τ' πόλεως τεῖχος ἀφεῖσθαι τοὺς ἰδουμαίους ἀτιμελῶς φυλασσόμενον, ὥντο τε παντάχοθ' τ' ἀνανου παρεῖναι, καὶ καθ' πᾶσαν ὥραν ἐπισκέπτεσθαι τοὺς φύλακας. ὁ δὴ τ' μὲν ἄλλους νυχίους, ἅτως εἶχεν, ἀνεῖτο δ' καθ' σκηνὴν ἔτι καθ' τὴν ἀνανου ῥᾳθυμίαν, ἀλλ' ὡς τε αὐτὸς σκηνὸς ἀπολοιτο, καὶ τὸ πλῆθος τῶν φυλάκων, στρατηγοῦσης τ' εἱμαρμένης ἤδη. καὶ δὴ τ' νυκτὸς προχωρούσης, καὶ τ' χειμῶνος ἐπικρατοῦντος, κοιμίζει μὲν τὰς ὄψεις τῇ φρουρᾷ. τοῖς δὲ ζηλωταῖς δ', ἐπὶ νοῦν ἐμβάλλει τῶν ἱερῶν εἰσόντας πρόνοιαν, ἐκτεμεῖν τὰς μοχλὰς τῶν πυλῶν σιωπῇ δ' αὐτοῖς πρὸς τὸ μὴ κατακουσθῆναι τ' ψόφον, ὅτε τῶν ἀνέμων ἦχος, καὶ τὸ τῶν βροντῶν ἐπάλληλον. ἀφελαθόντες δ' ἂν τ' ἱερᾶ ἐξαγινονται πρὸς τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς πρίοσι χρώμενοι, τὴν τὰς ἰδουμαίους ἀνοίγουσι πύλην. τοῖς δ', τὸ μὲν πρῶτον ἐμπίπλη παραχὴ, τὰς ψυχὰς ἀνανου ἐπιχειρεῖν οἰηθῆναι, καὶ πᾶς ὑπὸ ξίφος ἔχει τὴν δεξιὰν, ὡς ἀμυνούμενος. ταχέως δ' γνωρισθεῖσες τὰς ἥκοντας ἀσπάσασθαι. οἱ μὲν οὖν ἑτέρωθεν ὑπὸ τὴν πόλιν, ἐδὲν ἂν ἐκώλυσαν ἀπολωλέναι τ' δῆμον αὐτανδρον, ἅτως εἶχον ὀργῆς. νεῶ δ' πρῶτοι ζηλωταὶ παρεύδοντες τῆς φρουρᾶς ἐξελέσθαι, δεομένων πολλὰ καὶ τῶν ἀσπασαμένων μὴ προϊδέσθαι δι' οὓς ἦλθον ἐν μέσοις τοῖς δεινοῖς, μηδὲ αὐτοῖς χαλεπωτέρους ὑπισχνεῖσθαι τὸν κίνδυνον. τῶν μὲν δὴ φρουρῶν ἁλόντων, ῥᾴδιον αὐτοῖς εἶναι χωρεῖν ὑπὸ τὴν πόλιν,

A lotarum vires esse firmas crediderant erubescentium, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent, ut jam veniſſe pœniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeundi, pœnitudinem superabat. Itaqve ibidem prope murum temere tabernaculis positis, manendum esse statuere. Infinita vero hyems nocte illa venit, ventiqve violenti cum imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendaqve tonitrua, concussæqve terræ vasti mugitus: certumqve erat apud omnes, hominum exitio mundi statum esse turbatum, neqve parvum quid rerum hæc signa portendere. Una vero Idumæis & oppidanis erat opinio: illis qvidem irasci Deum militiæ causa, existimantibus neqve se posse evadere, si adversus metropolim arma moviſſent: Anano autem ejusqve sociis, etiam sine prælio vicisse, Deumqve pro se bellum administrare credentibus. Sed profecto falsi erant interpretes futurorum, & quæ sui passuri essent, contra hostes fore divinabant. Verum Idumæi quidem catervatim densatis corporibus invicem sese fovebant, scutisqve contextis protecti capita, minus pluvia lædebantur: Zelotæ autem magis illorum qvam suo periculo cruciabantur: collectiqve deliberabant, si quam reperire subsidii machinam illis possent. Horum autem ardentioribus videbatur, vi armorum custodes invadere: atqve in civitatem impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. nam & custodes ex improviso, & qvod plures inermes ac belli expertes essent, facile turbatum iri, & multitudinem civium difficulter colligi posse: quoniam domi quisque propter hyemem contineretur. quin etsi periculum aliquod intervenerit, quidvis subire satius qvam negligere tot copias sui causa turpiter perituras: at qui prudentiores erant, vim adhiberi dissvadebant. non enim sui tantum causa custodes ampliari, sed etiam civitatis murum videbant propter Idumæos diligentius custodiri: & ubiqve adesse Ananum, omnibusq; horis invisere custodias existimabat. sed hoc aliis noctibus ita habuerat. illa vero, non sua desidia reqvieverat, sed ut & ipse & custodū manus fato duce interirent. Namq; jam nocte provecta, & gliscente hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelotis consilium subit, ut ferris templo sacratis portarum vectes secarent. affuit autem illis, ne exaudiretur, crepitus, ventorum sonus, & crebra tonitrua: fanoqve egressi, ad murum clanculo veniunt: serratamq; portam, qvæ versus Idumæos erat, aperiunt. Illi autem primum Ananum conari aliqvid suspicati, unusquisq; dextram ad gladium, quasi repugnaturi applicant mature: deinde his, qui ad se venerant agnitis, introibant. Qvi qvidem, si tunc manus vertere in civitatem voluissent, nihil obstabat quo minus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verum Zelotas primo eximere custodia festinabant: illis quoq; multum precantibus, qui eos receperant ne despicerent malis obsessos, quorum gratia venerant, neqve his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus faciliorem illis in civitatem impetum fore:

sed si semel eos concitassent, jam illos contineri non posse, quin si senserint congregentur, & per ascensus nitentibus se opponant. Idem igitur Idumæis visum est: jamque in templum per civitatem subibant, cum suspensi Zelotæ adventum eorum præstolarentur. Deniqve his ingressis, etiam ipsi confidenter ex interiori fano progressi sunt, mixtiqve Idumæis in custodes irruerunt. Cæsis autem nonnullis, quos somnus oppresserat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium suscitata est, raptisqve armis ad repugnandum non sine stupore properabant. Ac primum quidem Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero confidebant: ubi vero foris alios circumfundi viderent, Idumæos irrupisse sensere. Et major quidem pars eorum, armis pariter animisqve depositis in quæstibus erant. pauci vero juvenum fortiter communiti, occurrendo Idumæis, aliquandiu segniorem multitudinem protegebant: alii cladem civitatis habitatoribus nunciabant. Illorum autem auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoque irrita vociferantes; cum fletibus respondebant: plurimusqve mulierum ululatus suscitabatur, si quando custodum quisquam in periculum aliquod incidisset. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magisqve horribiles tempestas faciebat omnium voces. Nemini autem Idumæi pepercere, quod natura crudelissimi ad cædes erant, & hyeme graviter afficiebantur, propterea qve his qui se excluserant, ut inimicis utebantur, tam supplicantibus quam repugnantibus infensi. Multos enim cognationem referentes, utqve commune fanum revererentur orantes, gladiis transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neqve spes salutis erat. Compulsi autem circa se, magis quã vi oppressi laniabantur, cum recedendi spatium non daretur, nec interfectores a cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in civitatem se præcipitabant: miseri (ut mihi videtur) eo quod fugiebant crudelius subeuntes exitium, donec templum exterius sanguine redundavit. Octo autem millia & quingentos mortuos dies invenit. Nec tamen his Idumæorum ira satiata est: sed versis in civitatem manibus, omnes domos diripiebant: quemque fortuito invenissent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem supervacuam esse ducebant: pontifices autem perveſtigabant: & in illos pleriqve ferebantur, statimque comprehensos obtruncabant: stantesque super eorum cadavera, nunc Anano populi benevolentiam, nunc Jesu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progressi sunt, ut etiam insepultos eos abjecerint: cum præsertim Judæis tanta sepulturæ cura sit, ut etiam judicio cruci suffixos, ad occasum solis deponant atque sepeliant. Et quidem non erraverim, si Anani mortem dixero excidii civitatis fuisse principium, & ex illo die muros eversos, remque publicam Judæorum periisse, quo pontificem rectoremque salutis suæ jugulatum in media civitate viderunt. Erat autem & alius

εἰ ἢ ἅπαξ παύτλω περκινήσαν, ὅτι ἂν ἔτι ἐκείνων κρατήσαι, πρὸς γὰ τλὼ αἰφνιδιον συντέξασθ αὐτὰς, ἢ τὰς ἀνόδους ἀποφράξειν. συνεδόκει παύτα τοῖς ἰδυμαίοις, ἢ διὰ τ πόλεως ἀνέβαινον πρὸς τὸ ἱερὸν, μετεωροι τὰ ζηλωτὰ τλὼ ἄφιξιν αὐτῶν ἐκαραδόκουν. καὶ παρόντων ἔσω, ἢ αὐτοὶ προῆσαν ἐκ τ ἐνδοτέρω ἱερ. μιχθέντες ἢ τοῖς ἰδυμαίοις προσέβαλλον τ φυλακῆς. καὶ τινὰς μὰ τ προκοιτιώτων ἀπέσφαξαν κοιμωμένους, πρὸς ἢ τλὼ τ ἐγρηγορότων βολὼ, διανέση πᾶν τὸ πλῆθ, καὶ μετ' ἐκπλήξεως ἁρπάζοντες τὰ ὅπλα, πρὸς τλὼ ἄμυναν ἐχώρουν. ἕως μὰ οὖν μένες τὰς ζηλωτὰς ἐπιχειρεῖν ὑπελάμβανον ἐλαφρῶς, ὡς τὸ πλῆθ προεισόμενοι. καλούντες ἢ ἔξωθεν ἐπόχεομένους ἄλλους, ἤθυντο τλὼ ἐπιβολλὼ τ ἰδυμαίων. ἢ τὸ μὰ πλέον αὐτῶν ἅμα τοῖς ψυχαῖς κατέβαλλε τὰ ὅπλα, καὶ πρὸς οἰμωγαῖς λεῖ. φοβαμένοι ἢ ὀλίγοι τ νέων, ὑπαίμως ἐδέχοντο τὰς ἰδυμαίους, καὶ μέχρι πολλ τ ἀρωτέραν πλὴν ἔσχεσαν. οἱ ἢ κραυγὴ διεσήμαινον τοῖς κ' τλὼ πόλιν τὰς συμφορὰς. κἀκείνων ἀμυνὰν μὰ οὐδεὶς ἐτόλμησεν ὡς ἐμαθον ἐπ' ἐπωκότας τὰς ἰδυμαίς. ἄχαν ἢ ἀντιβόων καὶ ἀντωλοφύροντο, ἐ πολὺς γυναικῶν κωκυτὸς ἠγείρετο, εἰ κινδυνεύόν τι ἑκάστοτ φυλάκων. οἱ ἢ ζηλωτὰ τοῖς ἰδυμαίοις συνεπηλάλαζον, καὶ τλὼ ἐκ πάντων βολὼ, ὁ χειμὼν ἐπίεζε φοβερώτερον. εἰ φθάνοντό τι ἀδένες ἰδυμαῖοι, φύσ τι ὠμότατοι φονεύοντες, καὶ τῷ χειμῶνι κεκακωμένοι, κ' τ ἀποκλεισάντων ἐχρῶντο τοῖς ὅπλοις, ἦσαν ἢ ὅμοιοι τοῖς ἰκετεύουσι τοῖς ἀμυνομένοις. καὶ πολλὰς τλὼ τε συγγένειαν ἀναμνήσκοντας, κ' δεομένους ἐ κοινὸ ἱερὸ λαβεῖν αἰδῶ, δηλαυνον τοῖς ξίφεσιν. λεῖ ἢ φυγῆς μὰ οὐδεὶς τρ, οὐδὲ σωτηρίας ἐλπὶς, σωωθ ἀμυνοι ἢ πρὸς ἀλλήλους, πανικόπλοντ, κ' τὸ πλέον ἐκβιαζόμενοι, ὡς οὐκ ἐπ' λεῖ χωρήσεως τρ, ἐπήεσαν. οἱ φονεύοντες, εἰς ἀμηχανίας κατεκρήμνιζον ἑαυτὰς εἰς τλὼ πόλ, οἰκτότερον ἔμοι γε δοκεῖ ἐ διέφθορον ὀλέθρ, τ αὐθαίρετον ὑπομένοντες. ἐπεκλύσθη ἢ τὸ ἔξωθεν ἱερὸν πῶν, αἵματι, κ' νεκρὰς ἐκατὸν χιλίας κ' πενταχοσίας ἡμέρα κατέλαβεν.

Κεφ. ιη.

Ὅτι δ' ἐκορέσθησαν ἢ τότε οἱ θυμοὶ τ ἰδυμαίων, ἀλλ' ὅλι τ πόλιν περιόμενοι, πᾶσαν μὰ οἰκίαν διήρπαζον, ἕκτεινον ἢ τ' ἐντυγχάνοντα, καὶ τὸ μὰ ἄλλο πλῆθ αὐτῶς, ἐδόκει φόνου ἄλλαμα, τὰς δ' ἱερεῖς ἀνεζήτων. κ' κατ' ἐκείνων λοιπὸν τὰς πλήσεις ἡ φορὰ, ταχέως ἢ ἁλόντες διεφθείροντο, καὶ τοῖς νεκροῖς αὐτῶν ὑπιστάντες, τὸν μὰ ἄνανον τῆς πρὸς τὸν δῆμον εὐνοίας, τὸν ἢ ἰησοῦν τῶν ἀπὸ τ τείχους λόγων ἐπεκωτίλλον. προῆλθον δὲ εἰς τοσοῦτον ἀσεβείας, ὡς τε καὶ ἀτάφους ῥῖψαι, καίπι τοσούτων ἰουδαίων περὶ τὰς ταφὰς προθυμίαν ποιουμένων, ὥστε καὶ τὰς ἐκ παιδικῆς ἀναστρεφομένους πρὸ δύσ ἡλίου καθελεῖν τε καὶ θάπτειν. οὐκ ἂν ἁμάρτοιμι δὲ εἰπὼν ἀλώσεως ἀρχὰς τῇ πόλει τὸν ἄνανου θάνατον, καὶ ἀφ' ἐκείνης τ ἡμέρας ἀνατρέπειν τὰ τείχ, ἐ λαμφθαρῆναι πρὶ σφίσμαθ ἰουδαίοις, ἐν ᾗ τὸν ἀρχιερέα, κ' ἡγεμόνα τῆς ἰδίας σωτηρίας αὐτῶν ὁρῶ μέσης τῆς πόλεως εἰδον ἀπεσφαγμένον. λεῖ γὰ δὴ πάσι ἄλλα, σημεῖα

A

B

C

D

E

F

G

σεμνὸς ὁ ἀνὴρ & δικαιότατος, & τῷ ὄγκῳ τε & τῇ εὐγενείας καὶ τῆς ἀξίας, & ἧς ἔσχε τιμῆς, ἠγαπηκὼς τὸ ἰσότιμον καὶ πρὸς τὰς παρόντότητας, φιλελεύθερος & σκοπὸς, καὶ δημοκρατίας ἐραστής, πρό τε τῶν ἰδίων λυσιτελῶν τὸ κοινῇ συμφέρον, ἀεὶ προτιθέμενος, & πρὸς πάντας πιθόμενος τὰ εἰρηνεύειν. ἄμαχα γὰρ ἤδει τὰ ῥωμαίων. προσκοπούμενος ὡς καὶ ἀνάγκης καὶ πόλεμον, ὅπως εἰ μὴ ἀβλαβεῖς εἶεν ἰουδαῖοι, δεξιῶς διαφθείροιντο. καλὸς ἦν εἰπεῖν, ζῶντος ἀνάνου, πάντως ἂν διελύθησαν. δεινὸς γὰρ ἦν, εἰπεῖν τε καὶ πεῖσαι τὸ δῆμον. ἤδη δὲ κεχείρωτο, & τοὺς ἐμποδίζοντας, ἢ πολεμοῦντας, πλείστους ἂν τρισὶ ῥωμαίοις παρέσχον ὑπὸ τοιούτου στρατηγοῦ. παρέζωντο δὲ αὐτῷ καὶ ὁ ἱερεύς, αὐτός μὲν λαμπρόμενος καὶ σύγκελον, προσεύχων δὲ ἄλλων. ἀλλ' οἱ μὲν καταπεμφθεὶς ὁ θεὸς ὡς μεμιασμένης τὴν πόλεως ἀπώλειαν, & πυρὶ βαλοῦμενος σκηνὰ θαρθῆναι τὰ ἅγια, τοὺς ἀντεχομένους αὐτῶν, & φιλοσοργοῦντας προεῖδεν. οἱ δὲ πρὸ ὀλίγου τοῦ ἱερὰν ἐσθῆτα προειλήφοτες, & τὸ κοσμικῆς θρησκείας καταρχόντες, προσκυνούμενοί τε παρ' ἐκ τῆς εἰκαιομένης ὑπὸ γαλλαίων εἰς τὴν πόλιν, ἐρριμμένοι γυμνοὶ βορὰ κυνῶν καὶ θηρίων ἐβλέποντες. αὐτοὶ ἐπ' σκηνοῖς στενάξαι ἂν τῆς ἀνθρώπου δοκῶ τὸ ἀρετῆς ὀλοφυρομένου, ὅπου τοσοῦτον ἡσθησθαι κακίας.

ΚΕΦ. ιθ.

Ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν ἀνάνου καὶ ἰησοῦ πόλεως τοιοῦτον ἀπόβη. Μετὰ δὲ σκεύους οἱ, τε ζηλωταὶ, καὶ τῶν ἰδουμαίων τὸ πλῆθος, τὸν λαὸν ὥσπερ αἰσθόμενοι ζώων ἀγέλην θύοντες ἐσφαζον. καὶ τὸ μὲν εἰκῇ, ἐφ' ὃ καταληφθείη τύπῳ διεφθείρετο. τοὺς δὲ εὐγενεῖς, καὶ νέους συλλαμβάνοντες, εἰς εἰρκτὴν κατακλειον δεδεμένους, κατ' ἐλπίδα & προσηθεῖας τινὰς αὐτῆς τὸ ἀναιρεσιν ὑπερτιθέμενοι. προσεῖχε δὲ οὐδείς, ἀλλὰ πάντες & τάχα θανεῖν τὸ πονηρῶν καὶ τὸ παντοίου, προεῖλοντο τὸ ζῆναι τὸν. δεινὰς δὲ τὸ ἀρνήσεως αἰκίας ὑπομένοντες μαστιγούμενοί τε & σφαζόμενοι. μὴ δὲ τὸ μηκέτ' ἀρκεῖν τὸ σῶμα τοῦ βασάνοις, μόλις ἠξιοῦτο & ξίφους. οἱ συλληφθέντες δὲ μεθ' ἡμέραν, ἀνηρέθησαν νυκτωρ. & τοὺς μὲν νεκροὺς σκηνοφορούμενοι ἐρρίπτουν, ὡς ἑτέροις εἴη δεσμευτηρίοις τόπος. οἷς δὲ τοιαύτη & δήμου κατάκλησις, ὡς μηδὲ ἁλῶναι, μήτε κλαίειν φανερῶς τὸ προσήκοντα νεκρὸν, μήτε θάπτειν. ἀλλὰ λαθραῖα μὲν οἰκτῶν κατακεκλεισμένα τὰ δάκρυα, καὶ μὴ προσκύψεως, μή τις ἐπικύσῃ τὸ ἐχθρῶν, ἔστενον. ἴσα γὰρ τοῖς πενθουμένοις, ὁ πενθήσας ὑβρίζεσθαι ἔπασχε. νύκτωρ δὲ κόνιν ὀρύττοντες χερσὶν ὀλίγοις, ἐπερρίπτουν τοῖς σώμασι, καὶ μετ' ἡμέραν εἴπις ὠρύγοντο. μυρίοι δὲ καὶ διχίλιοι τῶν εὐγενῶν νέων, ὅτω διεφθάρησαν. οἱ δὲ ἤδη διαμεμισηκότες τὸ φονεύειν ἀνέδην, ἐφευρίσκοντο δικαιολογίαι καὶ κρίσεις. καὶ δή τινα τῶν ἀποφανθέντων ἀποκτεῖναι προσῆκον ζαχαρίαν υἱὸν βαρούχου. παρώξυνε δ' αὐτοὺς τὸ λίαν τὸν ἀνδρὸς μισόπονηρον καὶ φιλελεύθερον. διὸ δὴ καὶ πλέον, ὡς τε μὴ μόνον ἐλπίζειν τὰ ἁρπαγὴν τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ προσαποσκάψειν ἀνεδην δυνατὸν ἀνθρωπον εἰς τὸν αὐτῶν κατάλυσιν.

A vir laudabilis atqve juſtiſſimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquari. Libertatis autem maxime fautor erat: & is qui populi affectaret imperium. Commodis autem propriis communes ſemper utilitates anteponebat, ſuper omnia paci ſtudens. Sciebat enim Romanos non poſſe expugnari: ac proſpiciebat, ſi paciſci utiliter nequiſſent Judæi, omnino eos perituros. ut autem breviter dicam, cum Anano vivo ad transactionem veniſſent. Mirus enim erat dicere, mirus populo perſvadere, qvæ vellet. Jam vero impedientes bellantesqve ſubegerat. Plurimum autem moræ ſub tali duce attuliſſent Romanis. Huic junctus erat Jeſus, illo quidem comparatione inferior, ſed præſtans cæteris: ut putem Deum, qui tanquam violatam civitatem perire flammis, purgariqve ſancta vellet, conſulto defenſores eorum, & qui ea cariſſima ducerent, amputaſſe. Itaqve paulo ante ſacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis autores, quique undique in civitatem commeantibus venerabiles habebantur, jacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipſam puto gemuiſſe virtutem, tantum licuiſſe vitiis flentem.

[FLAVII JOSEPHI de BELLO JUDAICO LIBER V.]

Secundum Ruſini diſtinctionem.

CAP. I.

De altera ſtrage, & reditu Idumæorum, Zelotarumqve crudelitate.

Anano quidem & Jeſu ejusmodi finis evenit. Poſt illos vero tam Zelotæ, quam Idumæi paſſim plebem, quaſi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et vulgus quidem in quolibet loco deprehenſum necabatur: correptos autem nobiles, & adoleſcentes, vinctos in carcerem concludebant, ſpe, nonnullos eorum ſibi poſſe ſociari nec dilata. Verum hæc nullum movebant, ſed cuncti mortem præoptaverant, dummodo ne adverſus patriam communem nequiſſime conſpirarent: ſæviſſima tamen ante cædem verbera ſuſtinebant, exulcerati plagis atqve tormentis, cumq; jam corpus non ſufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur, quos autem die cepiſſent, eos in cuſtodiam nocte ducebant: extractosq; inde, ſi quos mori contigiſſet abjiciebant, ut vinctis aliis locus eſſet. Tantus autem populum pavor occupaverat atqve formido, ut ne flere quidem palam quisquam, ſive ſepelire proprium funus auderet, ſed erant occultæ clauſorum etiam lacrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circumſpectantes gemebant. paria namqve his, qui lugebantur, etiam qui luxiſſent illico patiebantur. exiguam vero nocte ſublatam terram manibus corporibus injiciebant, & nonnunqvam die, ſi quis fuiſſet audacior. Duodecim autem millia hoc modo nobilium periere. Illi autem jam cædes exoſi, nullo pudore judicii vim & cognitionis cavillando imitabantur. Itaq; cum illuſtrium qvendam Zachariam Baruch filium interficere decreviſſent, (irritabantur enim quod neqviſſimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itemq; locuples) neq; ſolum fortunarum ejus direptione ſperarent, ſed etiam remoti iri virum ad ſe dejiciendos potentē.

septuaginta plebejorum honestissimos ex præcepto convocant, judicum specie potestate carentes, & apud eos Zachariam, quasi res proderet Romanis, accusant: quodqve ad Vespasianum proditionis causa misisset. Sed neqve argumentum, neque ulla probatio criminis erat. ipsi autem misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebant. Zacharias autem ubi nullam spem salutis sibi relictam esse vidit, per insidias non in judicium, sed in carcerem ductus, vitæ suæ desperationem libertate non privavit: sed exorsus veri quidem similitudinem objectorum derisit, & illata sibi crimina breviter diluit: in accusatores autem ratione conversa, omnes eorum iniquitates per ordinem prosecutus est, multaqve de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ vero obstrepentes, vix a gladiis temperabant, speciem cavillationemqve judicii sui usqve ad finem permanere cupientes, & præter hoc judices experiri, an periculoso tempore justitiæ memores forent. Igitur omnes septuaginta pro eo sententiam ferunt, & pro eo mori, quam sibi asscribi ejus interitum maluere. Illo vero absoluto Zelotarum clamor tollitur, & universi quidem judicibus irascebantur, qui simulationem datæ sibi potestatis non intellexerant. duo vero ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo, habes, inquiunt, & a nobis de absolutione sententiam certiorem: eumqve statim in subjectam vallem de templo projiciunt. Judices vero, contumeliæ causa versis gladiis ferientes, templi ambitu pepulere. cædi enim eorum pepercerant, ut disjecti per civitatem, nuncii fierent apud omnes servitutis. Idumæos autem jam venisse pœnitebat, neqve his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam secreto indicabat universa: & quæcunqve hi qvi eos advocaverant scelerate fecissent, omnia demonstrabat: arma quidem cepisse eos, quasi Romanis a pontificibus metropolis proderetur, reperisse autem nullum proditionis indicium. Illos vero, qui tutari eam simularent, & belli facinora ausos & tyrannidis, ab initio quidem prohibendos fuisse. Verum quia semel in societatem intestinæ cædis incidissent: finem delictis adhibendum, neqve vires hominibus suggerendas morem patrum destruentibus. Nam etsi portas graviter ferrent sibi atqve in oppidum aditum esse præclusum, pœnas ab his, qui prohibuerant esse repetitas: & Ananum quidem peremptum: una vero nocte populum totum pene consumptum. Quarum rerum multos quidem suarum pœnitere sentirent: eorum autem viderent, a quibus rogati essent, crudelitatem immensam: ne ipsos quidem per quos salvi erant erubescentium. in oculis enim auxiliatorum pessima facinora committere, illorumqve injurias Idumæis imputari, quatenus ea non prohibeant, neqve ab his separentur. Debere igitur (quoniam de proditione, quæ dicta sunt, calumniam fuisse patuisset, nullusqve Romanorum impetus timeretur, adversus civitatem vero inexpugnabilis esset potentia corroborata) illos

A συγκαλῶσιν ἀν' ἐξ ὑπατεύματος, ἑβδομήκοντα τῶν πολει δημοτῶν εἰς τὸ χῆμα δικασῶν, ἔρημον εὐσίας, καὶ δ' ζαχαρίᾳ κατηγορεῖν, ὡς ἐνδιδοῖη τὰ πράγματα ῥωμαίοις, καὶ ὡς ἐπὶ ποδοσίᾳ ἀφιεμψαιτ' πρὸς βεσπασιανόν. καὶ ὃ ἦτε ἔλεγχός τις τῶν κατηγορημένων, ἦτε πυνθάνεσθαι, ἀλλ' αὐτοὶ πεπεῖσθαι καλῶς ἔφασαν, καὶ δ' τὴν πίστιν τῆς ἀληθείας ἥξειν. ὀργὴ μὲν ζαχαρίᾳ συνιδὼν μηδεμίαν αὐτῷ καταλειπομένην σωτηρίας ἐλπίδα, κλεῖθρᾳ δ' κατ' ἐνέδρας εἰς ἱερὸν τὸν, οὐκ ὑπ' δικαστηρίου, ἐπιησατ' τὴν δ' ζηλωτῶν ὀργὴν ἀπαγωγὴν οὐκ ἀπερρήξατο. ἀλλὰ καταῤῥεῖς, τὸ μὲν πιθανὸν τῶν κατηγορημένων ἐκκλίναι, καὶ λαβρότερον ἀπελύσατ' τὰς ὑπαιτιωμένας αἰτίας. ἔπειτα δ' τὸν λόγον εἰς τοὺς κατηγόρους ἀποστρέψας, ἐξῆς πάσας αὐτῶν διεξῆει τὰς παρανομίας, καὶ πολλὰ περὶ τῆς συγχύσεως κατωλοφύρατο τῶν πραγμάτων. οἱ ζηλωταὶ δ' ἐθορύβουν, καὶ μόλις τῶν ξιφῶν ἀπεκράτουν, τὸ χῆμα καὶ τὴν εἰρωνείαν τῆς δικαστηρίου, μέχρι πόλυς παῖζαι B ἐδόκει μῶροι, καὶ ἄλλως πρᾶοι δ' ἦλεγχος τοὺς δικαστάς, εἰ μὴ καὶ τῶν αὐτῶν κίνδυνον μηνυθήσειν δ' δικαίᾳ. φέρουσι δ' οἱ ἑβδομήκοντα τὴν περιοῤῥῶν τὰς ψήφους ἀπολύσεως, καὶ σὺν αὐτῷ ἐθέλοντο τεθνάναι μᾶλλον, ἢ τὸ ἀναῤῥέσεως αὐτοῦ λαβεῖν τὴν ὑπαγωγήν. ἤδη δ' βοητῶν ζηλωτῶν ἐπὶ τὴν ἀπόλυσιν, καὶ πάντων μὲν τὸν ἀγανάκτησις ὅτι τοῖς δικασταῖς, ὡς μὴ σωθεῖσι τὴν ἐξουσίαν τῆς δοθείσης αὐτοῖς ἐξουσίας. δύο δ' τῶν πλημμελητῶν, ἐπαναστάντες ἐν μέσῳ τοῦ ἱεροῦ, διαφθείρουσι τὸν ζαχαρίαν, καὶ παίζοντες ὑπολαβόντες ἔφασαν, καὶ παρ' ἡμῶν τὴν ψῆφον ἔχεις, καὶ βεβαιοτέραν τὴν ἀπόλυσιν. ῥίπτουσι τε αὐτὸν ὑψηλοῦ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, καὶ τῆς ὑπωκειμένης φάραγγος. τοὺς δ' δικαστὰς ἐπὶ τὸν ὑπερκειμένους τοῖς ξίφεσι τύπτοντες, ἐξέωσαν δ' ταχέως, ὅπως ἐν δ' φεισάμενοι σφαγῆς αὐτῶν, ἵνα σκεδασθέντες ἀνὰ τὴν πόλιν, ἀγγέλοι πᾶσι τὸν ὀλείας γένωνται.

ΚΕΦ. κ.

C Τοῖς δ' ἰδουμαίοις ἤδη τὸν παρουσίας μετέμελε, καὶ προσίσκετο τὰ πεπραγμένα. συναγαγὼν δ' αὐτοὺς τις ἀπὸ τῶν ζηλωτῶν κατ' ἰδίαν ἑλὼν, ἐνεδείκνυτο τὰ συμπαραινεθέντα τοῖς καλέσασι, καὶ τὰ κατὰ τὴν μητροπόλεως διεξῆει. ὡς δὴ πατρῴαν μὲν γῆν καὶ τὸν ἀρχιερέων προδιδόμενον ῥωμαίοις τῆς μητροπόλεως, διενεχθεῖσαν δ' προδοσίας τὸν μέγιστον ἐθνῶν. τοὺς δὲ σφᾶς ἐπικαλουμένους φυλάττεσθαι καὶ πολέμου καὶ τυραννίδος ἔργα τολμῶντας. προσῆκεν μὲν οὖν αὐτοῖς διακωλύειν ἀπ' ἀρχῆς. ἐπεὶ δ' ἅπαξ εἰς κοινωνίαν ἐμφυλίου φόνου προσῆκαν, ὅρον γοῦν ὑπιθέναι τῆς ἁμαρτήμασι, καὶ μὴ πλημμέλειν χορηγοῦντας ἰσχὺν τοῖς καταλύσασι τὰ πάτρια. καὶ γὰρ εἴπερ χαλεπώτερον τὸ κλεισθῆναι τὰς πύλας εἰς ἔσοδον, ἀλλὰ τοὺς ἐξελθόντας τε πειρᾶσθαι. καὶ πυθέσθαι μὲν ἄναυδον, διεφθάρθαι δ' ὑπὸ μιᾶς νυκτὸς, ὁλόκληρον δεῖν πάντα τὸν δῆμον. ἐφ' οἷς τῶν μὲν οἰκείων πολλοὺς εὐθὺς ἐπενθοῦντας μεταπονοῦντας, τῶν D ὑπαλεσαμένων δ' ὁρᾶν ἄμετρον τὴν ὠμότητα, μηδὲ δι' οὓς ἐσώθησαν αἰδουμένων. ἐν ὄμμασι γοῦν τῶν συμμάχων τὰ αὐθάδη τολμᾶν, καὶ τοὺς ἐκείνων παρανόμοις ἰδουμαίοις προσπίπτειν, μέχρις ἂν μήτε κωλύῃ τις, μήτε χωρίζηται τῶν δρωμένων. δεῖν οὖν ἐπιδεῖν ἀβουλῆ μὲν πεφυκὸς τὸ τῆς προδοσίας, ἐφοδον δ' ῥωμαίων οὐδεμίαν προσδοκᾶσθαι, δυνάμει τὸ ὑπερτείχισμα τῇ πόλει δυσκαπόλυτον, αὐτοὺς ἀναχω-

ἀναχωρεῖν ἐπ' οἶκον, καὶ δ' μὴ κοινωνεῖν τοῖς φαύλοις ἁ-
πάντων, ἀπολογησάμενοι ὡς ὧν φρενακιῶντες μετά-
σχοιεν. τέτοις πεισθέντες οἱ ἰδουμαῖοι, πρῶτον μὲν λύουσι
τὰ τῶν δεσμωτηρίων ὡς δισχιλίους δεσμώτας· οἱ δὲ ἐγγὺς
καταφυγόντες ἐκ τῆς πόλεως, ἀφικνοῦνται πρὸς σί-
μωνα, ὡς δ' μικρὸν ὕστερον ἐροῦμεν. ἔπειτα ἐκ τῶν ἱεροσο-
λύμων ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ σωθεῖσι τὸ χωρισμὸν
αὐτῶν ἡμέρας παράδοξον ἀμφοτέροις ὅ, τε γὰρ δῆμος
ἀγνοῶν τὴν μετάνοιαν, ἐθάρσησε πρὸς ὀλίγον, ὡς ἐχθρῶν
κεκαθισμένων, οὔτε ζηλωτὰς μᾶλλον ἐπανέσησαν ἢ
εἰς τὸ συμμάχων καταληφθέντες, ἀλλ' ἀπηλλαγ-
μένοι τῶν δυσωπούντων, καὶ διατρεπόντων παράνομεῖν. οὐκ
ἐπιγνῶ μέλλησις ἢ σκέψις ἰδίων τῶν ἀδικημάτων, ἀλλ'
ἐξυπάτας μὲν ἔχρῶντο ταῖς ἀπονοίαις εἰς ἕκαστα. τὸ δο-
χθέν γε, τάχον καὶ τὰς ἀπονοίας ἐνήργουν. μάλιστα δ'
ἐπ' ἀνδρίαν τε καὶ δύβμίαν ἐφέρων, τὸν μὲν φθόνῳ λυ-
μαινόμενοι, τὸ δ' γενναῖον, δέον. μόνοι γὰρ αὐτῶν ἀσφά-
λειαν ἀπελάμβανον, τὸ μηδένα τῶν δυνατῶν καταλι-
πεῖν. ἀνῃρέθη γοῦν σὺν πολλοῖς ἑτέροις καὶ γοργίας,
ἀξιώματι μὲν καὶ γένει πρώτων, δημοκρατίας δ' καὶ
φρονήματος ἀληθοῦς μέσος, εἰ καί τις ἕτερος ἰδιω-
τῶν. ἀπώλετο δ' αὐτὸν ἡ παῤῥησία μάλιστα πρὸς
τοῖς ἄλλοις πολεμικτήμασιν. ἀδὲ ὁ περαίτης νίγερ αὐτῶν
τὰς χεῖρας διέφυγε, ἀνὴρ ἄριστος ἐν τοῖς πρὸ ἡμῶν
πολέμοις γνόμενος, ἐς καὶ βοῶν πολλάκις τὰς τε ὠτα-
λὰς ἀπεδύκνυς, διὰ μέσης εἰσύρετο τὰ πόλεως. ἐπεὶ δ'
ἔξω τῶν πυλῶν ἦκτο, τὴν σωτηρίαν ἀπογνούς, πρὸς ταφῆς
ἐκέλευεν. οἱ δ' προαπολήσαντες, ἧς ἐπεθύμει μάλιστα,
γῆς, μὴ μεταδόσθαι αὐτῷ τὸν φόνον ἐνήργουν. ἀναιρε-
μένου δ' ὁ νίγερ, πικρυνόμενος ῥωμαίοις αὐτοῖς ἐπηρά-
σατο, λιμόντε καὶ λοιμὸν ἀπὸ τοῦ πολέμου, καὶ πρὸς ἅ-
πασι τοῖς ἀλλήλων χεῖρας. ἃ δὴ πάντα κατ' ἀστεῶν
ἐκύρωσεν ὁ θεὸς, ἐς τὸ δικαιότατον, ἐπὶ γνώσαντας τὰ ἀλλή-
λων ἀπονοίας ἐμέλλον ἐκ μακρᾶς στασιάσαντες.
νίγερ μὲν δὴ ἀνῃρημένου, τοῖς πρὸ τῆς καταλύσεως αὐτῶ
φόβοις ἐπεκάθισε. δ' λαὸς ἤμερον ἀδὲν εἶδε, ὥ μὴ πρὸς
ἀπώλειαν ἐπινοεῖτο πρόφασις. τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν δι-
ενεχθὲν πινὶ πάλαι, διέφθαρτο. τὸ δὲ μὴ προκρῖναν
κατ' εἰρήνην, δὴ καιροὺς ἐλάμβανε τοῖς αἰτίοις. καὶ ὁ
μὲν μὴ ὅλως αὐτοῖς πρόσοιον, ὡς ἀπερήφανον, ὁ
πρόσοιον δὲ μὴ παῤῥησίας, ὡς καταφρονῶν ὑπεραμπεύων
ἢ ὡς δηλέλυ πωπόθετο. μία δὲ τῶν τε μεγί-
στων, τῶν μετριωτάτων πημονή, θάνατος. δὲ διέφυ-
γεν ἀδεὶς, εἰ μὴ σφόδρα τις ἢν ταπεινὸς, ἢ δι' ἀγνοιαν, ἢ
διὰ τύχην.

ΚΕΦ. κα.

ΡΩμαίων δὲ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἡγεμόνες, ἕρμαιον
ἡγούμενοι τὴν στάσιν τῶν πολεμίων, ὥρμηντο πρὸς
τὴν πόλιν, καὶ τὸ ἀσπασιανὸν ἤπτετον, ὡς ἂν ὄντα
μέγιστον τῶν ὅλων, φάμενοι πρόνοιαν θεὸν συμμαχον σφί-
σι, τὸ τετραφθαι τὰς ἐχθρὰς κατ' ἀλλήλων. εἶναι μέν
τι τὴν ῥοπὴν ἐξεῖναι, καὶ ταχέως ἰσθμίας ὁμονοήσειν, ἢ
κοπάσαντας ἐν τοῖς ἐμφυλίοις κακοῖς, ἢ μετανοήσαν-
τας. ἀσπασιανὸς δὲ πλεῖον αὐτὰς ἔφη δεῖν τὰ ἀμ-
αρτάνειν, ὥσπερ ἐν θεάτρῳ χειρῶν τε καὶ ὅπλων ἐπί-
δειξιν ποιήσασθαι γλιχομένους, οὐκ ἀκίνδυνον, ἀλ-
λὰ μὴ τὸ συμφέρον, καὶ τὸ ἀσφαλὲς σκοπουῶτας.

A domum recedere: malorumqve ſocietatem vitando cuncta diluere flagitia, quorum non ſponte, ſed decepti participes extitiſſent. Perſvaſum eſt Idumæis. Et primum eos, qui erant in cuſtodiis ſolvunt, prope ad duo millia popularium, ſtatimqve relicta civitate ad Simonem veniunt, de quo paulo poſt commemorabimus: deinde domum ex Hieroſolymis abiere. Evenit autem eorum diſceſſum utrisqve pariter inopinatum vi-
B deri. nam & populus neſcius pœnitudinis, paululum fiducia recreatus eſt, veluti inimicis levatus: & Zelotarum crevit inſolentia, quaſi non auxiliis caruiſſent, ſed iis eſſent liberati, quorum pudore ac reverentia criminibus temperabant. Deniqve nulla jam erat facinorum mora neqve
C cunctatio: ſed feſtinatis quidem conſiliis in rebus ſingulis utebantur: quæ vero placuiſſent, ipſa cogitatione citius peragebant. Maxime autem in viros fortes atqve inſignes cædibus ſæviebant: cum invidia nobilitatem abſumerent metu virtutum: unamqve cautionem putarent, nullum optimatum ſupereſſe. Itaque occiſus eſt cum multis aliis Gorion, dignitate ſimul & genere præſtans, & plus poſſe populum gaudens, plenusqve ſpiritu, libertatis amator, ut nullus alius
D Judæorum, quem tamen libertas præter alias virtutes perdidit. Sed ne Peraita quidem Niger eorum manus effugit, bellis cum Romanis geſtis vir ſtrenuus comprobatus: qui etiam ſæpe vociferans, & cicatrices oſtendens, per mediam civitatem trahebatur. Ductus vero extra portas, deſperata jam ſalute, ne ſepultura careret ſupplicabat. Illi autem prius interminati, quod humum ei quam deſiderabat conceſſuri non eſſent, mox
E etiam mortem intulere. Qui tamen cum occideretur, Romanos eis ultores imprecatus eſt: famemque præter bellum ac peſtilentiam, & ad hæc omnia ipſorum mutuas manus: eaqve univerſa confirmavit apud impios Deus, & quid juſtiſſimum eſſet effecit, ut audaciam ſuam quam primum experirentur inter ſe diſſidentes. Niger quidem occiſus, quem habebant de oppreſſione
F ſui metu eos levavit. Pars autem plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occiſio. Namque alii quod jamdudum aliis civibus reſtitiſſent, interficiebantur: qui vero nihil offenderant, pacis tempore ſubitas cauſas excipiebant. Et qui omnino libere eos non adiſſent, pro contemptoribus: qui vero obſequentes, pro inſidiatoribus habebantur: unaqve maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat. neque
G evaſit quisquam, niſi aut ignobilitate, aut fortuna perhumilis.

CAP. II.

ROmani autem omnes ad civitatem animos intendebant, hoſtium diſſenſionem lucrum ſibi eſſe cenſentes: & Veſpaſianum, penes quem ſumma rei poteſtas erat, incitabant, divi-

De inteſtina diſcordia Hieroſolymorum.

næ providentiæ dicentes auxilio in ſemet hoſtes eſſe converſos: veruntamen velox eſſe momentum, & Judæos cito in concordiam redituros, aut inteſtinis malis defeſſos, aut redactos in pœnitudinē. Ad quos Veſpaſianus ait: Plurimum eos quid fieri conveniat ignorare: tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus poſſent oſtentare potius cum periculo: quam ſecum quid eſſet utile reputare.

Nam si statim civitatem aggrederentur, ipsos causam hostibus fore concordiæ, ac vires eorum etiam nunc vigentes in se provocaturos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his usuros domestica seditione consumptis. Deum namque melius quam ipsos disponere, qui sine labore Judæos Romanis traderet, nulloque periculo exercitui victoriam condonaret. Proinde manibus propriis intereuntibus inimicis, maximoque malo, hoc est, seditione turbatis, debere se potius periculorum spectatores esse, quam cum hominibus mortem appetentibus atque intestina rabie insanientibus confligere. Si quis autem putaverit victoriæ gloriam sine prælio fieri viliorem, sciat, inquit, armorum incerto exitu commodius esse commode perficere quod intendit. Neque enim manu præclaris esse minus laudabiles, quia paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminuerentur, etiam milites ex laboribus assiduis recreatos valentiores ductum iri. Præterea non id esse tempus, ut maturæ occupanda videatur victoriæ claritudo. nec enim armis fabricandis, aut muris, vel auxiliis congregandis Judæos operam dare, atque ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quam ipsi eos captivos afficerent intromissi. Proinde sive quis securitatem consideret, sinendos esse, qui semet absumerent: sive facti gloriam clariorem, nequaquam manus intestine morbo laborantibus afferendas: si quidem ratione recta diceretur, non ipsorum, sed discordiæ fuisse victoriam. Hæc Vespasianus: eique dicenti rectores militum consentiebant: moxque apparuit quam utile fuisset ejus consilium. Namque in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis, quod omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. qui tamen eis dedisset pecuniam, salvus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugam redimentibus solos pauperes jugulari. Mortui vero per omnes vias coacervabantur innumeri, multique etiam transfugere cupientium, rursus in civitate perire præoptabant. nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deviaverant, ut neque intus neque per itinera occisis humum concederent: sed veluti cum patriis legibus etiam naturæ jura disturbare pepigissent, suaque in homines injustitia divinitatem quoque polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminebat supplicium mortis: statimq; sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & ut breviter dicam, nulla tam bona, quam misericordia, perierat in illis cladibus mentis affectio: hisque irritabantur noxii, quæ miseranda vidissent, a vivis in mortuos, a mortuis in vivos iracundiam transferentes. Modum autem excedente metu, superstitibus mortui adepti requiem beatiores videbantur: & qui erant in custodiis comparatione sui cruciatus, insepultos quoque fortuna-

A εἰ μὲν γὰρ αὐθέως ἐρεμήσειεν ἅπαν τὸ πλῆθος, ῥᾴστην ἀμοιβὰς ἔσεσθαι τοῖς πολεμίοις, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν ἀκμάζουσαν ἐπ' αὐτοὺς ἐπιστρέφειν. εἰ δ' ὑπερμένουσιν, ὀλιγωτέρους ζητήσεσθαι, δαπανηθεῖσιν ἐν τῇ στάσει. στρατηγὸν μὲν γὰρ ἄμεινον αὐτὸν τὸν θεὸν, ἀπονητὶ φωμαίους παραδώσοντα ἰουδαίοις καὶ τὴν νίκην ἀκινδύνως τῇ στρατιᾷ χαριζόμενον. ὡς τε χρῆσθαι διαφθειρομένων χερσὶν οἰκείαις τὸν ἐχθρῶν καὶ τῷ μεγίστῳ κακῷ στάσει χρωμένων, θεατὰς μᾶλλον αὐτοὺς ἀποκαθῆσθαι τῶν κινδύνων, ἢ θνητῶν ἀνθρώπους, καὶ λελυσσηκότας κατ' ἀλλήλων χεῖρα μίσους. εἰ δέ τις οἴεται τὴν δόξαν τῆς νίκης ἀωλοτέραν ἔσεσθαι δίχα μάχης, γνώτω δὲ διὰ τῶν ὅπλων σφαλερὸν, τὸ μὴ θέσθαι κατόρθωμα λυσιτελέστερον. ἐγὼ δ' οὐκ ἤτιον ἀκλεὲς οἶδα χρῆσθαι τὴν χεῖρα λαμπρῶν, τὰς ἐγκρατείᾳ καὶ σωφροσύνῃ τοὺς ἴσα διαπεφαύκασιν. ἅμα μὲν τοι μεμιμῆσθαι τὰ πολεμίων, καὶ τῷ αὐτὰ σφᾶς ἀναλῆψθαι ἐκ τῶν συνεχῶν πόνων ἐῤῥωμενέστερον ἄξειν. ἄλλως τε καὶ τὰ χαριζομένων τοῖς τέλεα νίκης λαμπρότητα, ἀστεργείναι κηρύσσειν. ἐγὼ δὲ εἰ καταστάλειεν ὅπλων ἠ τειχῶν, οὐδὲ εἰ συλλογὴ σπικήρων, ἐσβαίνειν ἀφόβως, καὶ τῷ ὑπερθεσιν ἔσεσθαι τῶν διδόντων, ἀλλ' ἐμφύλιον πόλεμον, ἐσχατοπλασίαν τραχηλιζομένους, καθ' ἡμέραν σκαιότερα πάσχειν, ὧν ἂν ἐπελθόντες αὐτοὶ διαθεῖεν αὐτοὺς ἁλόντας. εἴτε σωτὴρ τὸ ἀσφαλὲς τις σκοπῶν, χρῆσθαι τοὺς ὑφ' ἑαυτῶν ἀναλισκομένους, ἐὰν. εἴτε τὸ ἀκλεέστερον καθορθώματος, ἃ δεῖ τοῖς νέοις νοσεῖν ἐπιτρέπειν, ῥηθήσεσθαι δὲ εὐλόγως, ὅτι αὐτῶν τῷ νίκῃ, ἀλλὰ τῆς στάσεως. ταῦτα θεατρικωτέρως λέγοντι, συνήνουν οἱ ἡγεμόνες, καὶ ἀποβησόμενα τὸ στρατηγικὸν τῆς γνώμης ἀπεφαίνετο.

B

C

D

E

F

G

Κεφ. κβ.

Πολλοὶ δὴ καθ' ἡμέραν ἠυτομόλουν, τοὺς ζηλωτὰς διαδιδράσκοντες. χαλεπὴ δὲ ἦν ἡ φυγὴ, φρουρᾶς διειλημμένων τὰς διεξόδους πάσας, καὶ τὸ ὁπωσοῦν ἁλισκόμενον ὡς πρὸς ἐωμαίους ἀπόντα, διαχωμένων. ὅ, γε μὴν δεῖλαιον χρῆμα ὅσους ἐζημίωτο, καὶ μισθὸν ὁ μὴ διδοὺς προδότης, ὥστε καταλειπόμενον τὸ εὐπορον τῶν φυγῆ ἀνυμένων, μόνους ὑποφαίνεσθαι τοὺς πένητας. νεκροὶ δὴ κατὰ τὰς λεωφόρους πᾶσαι ἐσωρεύοντο πτωματηθέντες, καὶ πολλοὶ τῶν μελλόντων αὐτομολεῖν, πάλιν τῶν ἔνδον ὑπολείπειν ἠρῶντο. τὸ γὰρ ὑπὲρ πατρίδος θανάτου ἐλπὶς ταφῆς ἐποίει μετριώτερον. οἱ δὲ ἐς ποσὸν ἀμότητος ἐξώκειλαν, ὡς μήτε τοῖς ἔνδον ἀναιρεμένοις, μήτε τοῖς ἀνὰ τὰς ὁδοὺς μεταδόναι γῆς, ἀλλὰ καθάπερ συνθήκας πεπιμμένοι τοῖς τὸ πατρῴου συγκαταλύσαι καὶ τὰς τοῦ φύσεως νόμους, ἅμα τε τοῖς εἰς ἀνθρώπους ἀδικήμασι συμμιᾶναι καὶ τὸ θεῖον, ὑφ' ἡλίῳ τοὺς νεκροὺς μυδῶντας ἀπέλιπον. τοῖς δὲ θαπτόμενοι τινα τῶν προσηκόντων, ὁ τοῖς αὐτομολῆσαι σπάνιον, ἀνάγκης ἰσχὺς τοῦτο παρεχρῆτο πρᾶξαι ἑτέρῳ χαριζόμενον. καθόλου τε εἰπεῖν, οὐδὲν ἔτως ἀπωλώλει χρησιν παθὼν ἐν τῷ συμφορᾶς, ὡς ἔλεος. ἀγὼ ἐκεῖνο αἰσθάνομαι, πάντα παρώξυνε τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ δοτὸ μὲν τῶν ζώντων ἐπὶ τοὺς ἀνημμένους, ἀπὸ δὲ τῶν νεκρῶν, ἐπὶ τοὺς ζῶντας τὰς ὀργὰς μεθέφερον, καὶ δι' ὑπερβολὴν δεινῶν, ὁ πρὸ τῶν τὰς πολλοφθόρους ὡς ἀναπαυομένους ἐμακάριζεν. οἵ, τε ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις ἀνακαθόμενοι, καὶ σύγκλειστον, καὶ τὰς ἀναφορὰς ἀπο-

φαινόμ

φαυον δ' δαίμονας. καπηλεῖτο μὲν οὖν πᾶς αὐτοῖς A ἡσμὲς ἀνθρώπων. ἐγελᾶτο δὲ καὶ θεία, καὶ τὰς τῶν προφητῶν ἡσμὰς, ὥσπερ ἀγυρτικὰς λογοποιίας ἐχλεύαζον. πολλὰ δ' ἤδη καὶ περὶ ἀρετῆς, καὶ κακίας προεθέσπισαν, ἃ ὠλιγωρήσαντες οἱ ζηλωταὶ, καὶ τὰ κατὰ τὰ πατρίδα προφητεύοντα τέλος ἠξίωσαν. λαὸν γὰρ δή τις παλαιὸς λόγος ἀνδρῶν, ἐνθα ποτὲ τὴν πόλιν ἁλώσεσθαι, καὶ καταφλεχθήσεσθαι τὰ ἅγια νόμῳ πολέμου. ταχὺς ἐὰν καπνισθῇ, καὶ χεῖρες οἰκεῖαι προμιανῶσι τὸ θεῖον τέμενος· οἷς οὐκ ἀπιστήσαντες οἱ B ζηλωταὶ διαφθείρας ἑαυτοὺς ἐπέδοσαν.

ΚΕΦ. ΚΓ.

ΗΔΗ δ' Ἰωάννης τυραννιῶντι, τὸ πρὸς τοὺς ἐμοὺς ἰσότιμον ἠδοξεῖτο, καὶ κατ' ὀλίγους προσποιούμενος τῶν πονηροτέρων, ἀφίστατο δ' σαυτοῦ γνώμης. ἀεὶ δ' τοῖς μὲν τῶν ἄλλων δόγμασιν ἀπιθῶν, τὰ δ' αὐτοῦ προτάσσων δεσποτικώτερον, δῆλος ἦν μοναρχίας ἀντιποιούμενος. εἶχον δ' αὐτῷ, τινες μὲν δέει, τινες δὲ κατ' εὔνοιαν. ἔθνος γὰρ ἦν ἀπάτῃ καὶ δόλῳ προσαγωγὸς πολλοὶ δὲ πρὸς ἀσφαλείας ἠγάπων τῆς αὐτῶν, τὰς αἰτίας ἤδη τὸ πλημμελοῦν, ἐφ' ἑνὶ, καὶ μὴ πολλοῖς ἀναφέρεσθαι. τὸ γὰρ μετὰ θράσους μόνον αὐτὸ καὶ τὸ χεῖρον, καὶ μετὰ γνώμης διαφέρειν εἶχεν σπάνιον ὀλίγους. πολλὴ δ' μοῖρα τῶν ἀνηκαθίστου μένων ἀπελείπετο, παρ' οἷς ἰσχὺς μὲν καὶ φθόνος, δεινὸν ἡγεμένων ὑποτετάχθαι τῇ πεῖν ἰσοτίμῳ. τὸ πλέον δ' ἐυλάβετο τῆς μοναρχίας ἀπέτρεπεν. ὅτε γὰρ καταλύσαι ῥᾳδίως ἤλπιζεν αὐτὸν ἅπαξ κρατήσαντα, καὶ καθ' ἑαυτὸ C προφάσιν ἔξειν, τὸ τῶν ἀρχαίων ἀνίπεξάγειν. προηρεῖτο δ' ἡ πολεμεῖν ἕκαστος ὅτι ἂν πάθοι, ἢ δουλεύσας ἐκουσίως ἐν ἀνδραπόδου μοίρᾳ σῴζεσθαι. διαιρεῖ μὲν οὖν τάδε οὐκ τούτων, καὶ τοῖς ἐναντιωθεῖσιν ἰωάννης ἀντεβασίλευεν. ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἀλλήλους αὐτοὺς διὰ φυλακῆς ἦν, καὶ ἀδεὲς ἢ μικρὸν ἔστοτε διηκροβολίζοντο τοῖς ὅπλοις. ἦρχον δ' καὶ δῆμος, καὶ πότεροι πλείονα λείαν ἀνάξουσιν ἀντεφιλονείκουν. ἐπεὶ δ' ἡ πόλις τρισὶ τοῖς με- E γίστοις κακοῖς ἐχαμάζετο, πολέμῳ καὶ τυραννίδι, καὶ στάσει, καὶ σύγκρισιν μετριώτερον ἦν τοῖς δημοτικοῖς ὁ πόλεμος. ἀμέλει διαδιδράσκοντες ἀπὸ τῶν οἰκείων, ἐφθονον πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους, καὶ ὠλιγωρημένοις ἢ ἀπήλπισαν ἐν τοῖς ἰδίοις σωτηρίας, ἠξίουν τὸ πάτριον δὴ ἤδη κακὸν σκινεῖν πρὸς τὸν ἔθνους κατάλυσιν.

ΚΕΦ. ΚΔ.

ΦΡούριον ἦν ὑπὲρ Ἱερουσαλήμων, καρτερώτατον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων βασιλέων εἰς τε ὑπόθεσιν κτήσεως ἐν πολέμου ῥοπαῖς, καὶ σωμάτων ἀσφάλειαν καθεσκευασμένον, ὃ σκαλεῖπο μασάδα. ὅτε προκατειληφότες οἱ περιγροδόμοι σικάριοι. δέει γὰρ ἀνεστέλλοντο τῆς πλείονος ἁρπαγῆς. ὡς δ' τῶν ῥωμαίων στρατιὰν ἠρεμοῦσιν, στάσει δ' καὶ τυραννίδι ἰδίᾳ τοὺς ἐν ἱεροσολύμοις ἰουδαίους ἐπιθοντο διηρημένους, ἀδρότερον ἤπλουτο πλημμάτων. καὶ τῷ ἑορτῷ τῶν ἀζύμων, ὃν ἄγουσιν ἰουδαῖοι σωτήρια ἐξόδου τῆς ἀπ' αἰγυπτίους δου- G λείας, ἀνεῳγέντες εἰς τὸν πάτριον γεὼν, κατῆλθον νύκτωρ, τοὺς ἐμποδὼν ὄντας λαθόντες. καὶ πολίχνιόν τινα καταφεύγουσι καλουμένῳ ἐγγαδδὶ, ἐν ᾗ τὸ μὲν ἀμυνεῖν δυνάμενον πεῖν ἔσωθεν ἄψασθαι, καὶ σπεισθῆναι, φήσαντες ἐσκέδασαν, καὶ τῆς πόλεως ἐξέβαλον.

tissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis jus hominum calcabatur, ridebatur etiam divinitas, prophetarumq; responsis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cum vero multa contempsissent de virtute ac vitiis statuta majorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, vera esse exitu probavere. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum civitatem captum iri, sancta quoque flammis exurenda esse lege belli, cum seditio fuisset exorta, fanumq; Dei propriæ manus ante violassent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

CAP. III.

AT Joannes jamdudum tyrannidem affectans, parem cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatimqve sibi nequiores adjungens, ab eorum affectione separabatur. Semper autem aliorum decretis non obediendo, suaqve jubendo imperiosius, quod solus dominari cuperet non latebat, eiqve sociabantur nonnulli metu, alii gratia (mirus enim erat oratione atqve fallacia persvadere quæ vellet) multi vero propterea quod sibi tutum esse ducebant, priorum delictorum causas uni potius ascribi quam omnibus. Ad hæc quia manu strenuus erat, & bonus consilio, satellites non paucos habebat, etsi magna pars eum contrariæ factionis reliqverat. apud quos etiam livor nonnihil valebat, grave putantes, ut paulo ante pari succumberent. Plus autem metus eos, ne sub unius potestate viverent, exagitabat. nec enim facile sperabant eum, si semel obtinuisset, dejici posse: occasionemqve in se habiturum timebant, quod in principio restitissent. Proinde quisque bello potius quidvis pati decreverat, qvam sponte serviens mancipii loco perire. Hinc igitur seditio dividitur, & Joannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidem munita omnia erant custodibus: nihilqve aut parum agebatur, si quando armis prælium lacessebant. in populum vero vel maxime contentionem susceperunt, & quis majorem prædam caperet, utrinqve certabant. Cum tamen civitas trium malorum ingentium tempestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itemqve seditionis, eorum comparatione bellum popularibus mediocrius videbatur. deniqve relictis sedibus patriis ad alienigenas profugiebant, & Romanorum beneficio salutem, quam inter suos desperaverant, assequebantur. Qvartum vero præterea malum commotum est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat validissimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandisqve corporibus ab antiqvis regibus ædificatum, qvod Massada dicebatur: id occupaverant, qui vocantur sicarii, qvod a rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cum Romanorum exercitum otiosum esse viderent, apud Hierosolymam vero Judæos dominatione atque discordia secessisse, majora facinora aggrediuntur. Die festo azymorum (qui apud Hebræos ad memoriam salutis, qva ex Ægyptiorum servitio liberati, in terram patriam devenerunt, solenniter celebratur) nocte deceptis, qui sibi erant oppositi, municipium quoddam Engaddi invasere: ubi pugna qvidem Judæos ante præventos atq; dispersos, quam arma caperent, sive concurrerent, civitate pepulere.

De Gadarensium deditione & strage.

eos vero, qui in fuga defecerunt, mulieres videlicet ac pueros, supra septingentos interfecerūt. ædibusqve deinde compilatis, fructus quoque jam maturos depopulati in Massada portaverūt, & illi quidem omnes circum castellum vicos, totamqve regionem populabantur, non parvo undiqve perditorum ad eos numero in dies singulos confluente: simul autem concitati sunt etiam per singulos Judææ tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac veluti in corpore, si quando principale membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est: ita propter civitatis tumultum atqve discordiam, etiam qui foris erant nequissimi prædarum invenere licentiam. Singuli vero vicis propriis dilaceratis, deinde in solitudinem recedebant. Congregati autem & catervatim conjurantes, exercitu quidem pauciores, plures vero quam latrocinalis conspiratio, in templa & oppida ferebantur. Et sequebatur quidem, ut in bello fieri solet, ab his eos male affici quos petiissent. verum prævenibatur ultio, cum mox latrones a præda refugerent: nullaqve pars erat Judææ, quæ non una cum Hierosolymis præcellentissima civitate interiret. Hæc Vespasiano a transfugis indicabantur. nam licet omnes exitus a seditiosis custodirentur, & cum quis ad eos accessisset interficeretur, tamen erant, qui ad Romanos clam profugerent: ducemqve Romanorum & opem ferre civitati, & reservati populi reliquias hortarentur. multos enim quod bene Romanis vellent, periisse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autem jam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos velut Hierosolymam obsessurus accedit, re autem vera, ut civitatem obsidione liberaret: spe autem ante reliqua subigendi: nullumqve impedimentum extrinsecus obsidioni relinquendi. Cum igitur venisset in Gadara, transamnanæ regionis metropolim validissimam, mensis Martii quarta die civitatem ingreditur. jam enim optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eum de traditione miserant, tam pacis desiderio quam suis patrimoniis metuentes. multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationem inimici nesciebant, nisi quod Vespasiano appropinquante id cognoverunt. Et civitatem quidem se retinere posse desperabant, quod & intestinis inimicis numero inferiores erant, neque procul abesse videbant a civitate Romanos. si vero fugere decrevissent, sine sanguine id facere, nullaque a noxiis pœna repetita, non honestum sibi putabant. Itaq; Dolesum comprehensum (namqve is non dignitate solum ac nobilitate civitatis princeps habebatur, sed etiam legationis autor erat) interficiunt: mimiaque iracundia mortuo verberato, extra civitatem dilapsi sunt. Jam vero propius accedente Romano exercitu, Gadarensium populus Vespasiano cum acclamationibus in civitatem recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitumq; & peditum præsidia contra fugitivorum excursus. muros enim prius quam id Romani peterent, ipsi destruxerant: ut eo sibi fides esset, quod pacem diligerent, si bellum gerere ne volentes quidem posse viderentur. Vespasianus autē missoPlacido cum D. equitibus ac tribus millib. peditum adversus eos qui ex Gadaris fugerāt

A τὸ δ' φυγεῖν ἥττον ὀνῃώσαί τι τ παῖδας, ὑπερεπλησίασεν ἀναιρῶσιν. ἔφθασε τὰς τε οἰκίας ἐξεσκευασμένους, τ καρπῶν τὰς ἀκμαίας ἁρπάσαντας ἀνενέγκασθαι τ μασάδα. Οἱ μὲν ἐλπίζοντες πύλας τὰς περὶ τὸ φρούριον κώμας, τ χώραν ἐπορθοῦν ἅπασαν, περισῳζομένων αὐτοὺς καθ' ἡμέραν ἐκασταχόθεν ὀλίγων. φαινέτω δ' τι καὶ ἄλλα τ ἰουδαίας κλήματα, πλὴν ὅσα ἐρεμῶν τὸ ληστρικόν. καθάπερ δ' ἐν σώματι μιᾷ κινηθέντι φλεγμαίνουσι, πάντα τὰ μέλη συνέσπασται, διὰ τὸ ἐν μητροπόλει εἶναι τ περιχλεῆ, ἅπαντα ἔχειν οἰκεῖα τ χώραν πανηρὰ τ ἁρπαγῶν, τ τοὺς οἰκείους ἕκαστος κώμας ἁρπάσαντας, ἔπειθε εἰς τὴν ἐρημίαν ἀφίστασθαι, συναθροιζόμενοί τε καὶ συνομνύμενοι μὴ λόχμας, σπηλαίας μὴ ὀλιγωτέρους, πλείους δὲ λῃστηρίων, περιστῆσαι ἱερεῖς καὶ πόλεσι. Τ κακῶς μὲν ἀμύνεσθαι, ἐφ' οἷς ἁρπασθεῖεν ὑπ' ἐν πολέμῳ καταληφθέντας. Φθονεῖσθαι δὲ τὰς ἀμύνας ὡς λῃστῶν ἅμα τ ἁρπαγῆς δοποδηποτοῦν. οὕτω δὲ μέρος τῆς ἰουδαίας, ὃ μὴ τῇ περιοχῇ πόλει συναπώλυτο.

B

C

D

E

F

G

Κεφ. κε.

Τοιαῦτα δ' ἐστασίαζεν τὸ αὖτε μόλον δυσχέλεσι. καὶ πρὸ μὲν φρουρούντων τὰς ἐξόδους τ σωμασῶν ἀπίστους, καὶ διαφθειρόντων τὰς ὑποπτευομένας, ὅμως ἦσαν οἱ διελαύνοντες, τ καταφεύγοντας εἰς τὰς ῥωμαίους, τ στρατηγὸν ἐπῆγον ἀμύνοντα τῇ πόλει, καὶ τὸ δῆμον σωσόμενον λέγοντα. Διὰ δὲ ταῦτα τοὺς ῥωμαίους ἔνιοι, ἀνῃρηκέναι τινὰς τῶν πολλῶν, τ κινδυνεύειν τὴν πόλιν. Ὁ δ' οἰκτείρων ἤδη τὰς συμφορὰς αὐτῶν, τὸ μὲν δεκαῖον ὑπολιορκήσων ἀνίστη τὸ ἱεροσόλυμα, πολλὰ ἀληθὲς, ἀπαλλάξων πολιορκίας. ὁδῷ δ' προκατασκευάζεσθαι τὰ λειπόμενα, τ μηδὲν ἔξωθεν ἐμποδὼν τῇ πολιορκίᾳ καταλιπεῖν. ἐλθόντων οὖν αὐτῷ τῶν γαδάρων μετρόπολιν τῆς περαίας καρτερὰν πεντέτη δύσχρημον, κατασκευὴν τ πόλιν. Ὁ δ' ἔτυχον οἱ δωσατὴ λαθόντες τ σωμασῶν, πρεσβευόμενοι πρὸς αὐτὸν περὶ παραδόσεως, πάθος τι εἰρήνης, τ διὰ τὰς οὐσίας. πολλοὶ δ' τε γαδάρων κατώκουν πλούσιοι. τούτων τὴν πρεσβείαν ἠγνόησαν οἱ διάφοροι, πλησίον δ' ἤδη ὄντος στρατιᾶς ἀπαγγέλλοντο, τ κατασχεῖν μὲν αὐτοὶ τὴν πόλιν ἀπεγίνωσκον δωσαῖς, τ τε ἔνδον ἐχθρῶν πλήθει λυσπούμενοι, καὶ ῥωμαίους ὁρῶντες ἐκ μακρᾶς τ πόλεως. Φοβούμενοι δ' κίνουντες ἠδέσθησαν ἀναμεῖναι, τ μηδεμίαν παραίτησιν τ αὐτῶν ποιήσασθαι πιμωρίαν. συλλαβόμενοι δ' τ δόλωνος, ὅτι μόνον ἀξιόμαχοι τ ἦσαν τ πόλεως πρῶτος, ἀλλ' εἰσῆκτο τ πρεσβείας αὐτός, κτείνουσί τε αὐτὸν, τ δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς νεκρὸν αἰκισάμενοι, διέῤῥαψαν κατὰ τ πύλης. Πτοίσης δ' ἤδη τ ῥωμαϊκῆς δυνάμεως, ὅτε δὴ τῶν γαδάρων μετ' εὐφημίας τὸν στρατηγὸν ὑποδεξάμενοι δεξιὰς παρ' αὐτὰ πίστεως ἔλαβον, καὶ φρουρὰ ἐπ' αὐτῶν τε καὶ πόλεως, ὡς τοὺς τῶν φυγάδων καταδρομάς. τὸ δὲ τεῖχος αὐτοὶ πρὶν αἰτῆσαι ῥωμαίους καθεῖλαν, ὅπως ἐπὶ πίστει αὐτοὺς τ τῶν ὁπλίτου ἀσφαλῶν, τὸ μηδὲ βουληθέντας πολεμεῖν. στασιασταὶ δ', ὅτι μὲν τοὺς διαφθείραντας ἐκ τῶν γαδάρων, πλησίον τῶν ὑπατείων πενταστάδιοι, καὶ πεζοὶ ὀκτακόσιοι πέμπει,

μ

μὴ ἡ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ὑποστρέψειεν εἰς καισάρειαν. οἱ A ipse cum cæteris militum copiis Cæsaream regre-
δὲ φυγάδες ὡς αὐφνίδιον τοὺς διώκοντας ἱππεῖς ἐπιόντας, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, ἐς τινα κώμην συνειλουμένην βηθενναβρὶν προσαγορευομένην. ἐν ᾗ νέων πλῆθος ὀλίγον εὑρόντες, καὶ τοὺς μὲν ἑκόντας, τοὺς δὲ βίᾳ καθοπλίσαντες, εἰκαίως προσπεσόντες τοῖς τὴν φυλακὴν. οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν πρώτην ἐμβολὴν ἐλίγον εἶξαν ἅμα καὶ προσκαλέσασθαι πειρωμένους αὐτοὺς ὑπὸ τὸ τεῖχος πρόσω. λαβόντες δὲ εἰς ὑπαιθρειον προεκλαυσάν τε, καὶ κατηκόντιζον. καὶ τοὺς μὲν φυγάδας αὐτῶν, B οἱ ἱππεῖς ὑποστρέφοντο, τοὺς συμπλοκὰς δὲ τὸ πλέον εὐπόνως διέφθειρον. ὀλίγον τι πλεῖον ὑπεδείκνυμένοι οἱ ἰουδαῖοι διεφθείροντο. πεπυκνωμένοις γὰρ προσπίπτοντες τοῖς ῥωμαίοις, καὶ τὸ παντοπλίσιον ὥσπερ τετειχισμένοις, αὐτοὶ μὲν οὐχ εὕρισκον βέλος ὃ βλάψουσιν, οὐδὲ ὑπενοοῦν ῥῆξαι τὴν φάλαγγα. προεκπειρῶντο δὲ τῆς ἐκείνων βέλεσι, καὶ τοῖς ὀργιωτάταις ὅλως πολεμίοις ἠπείουν, ὥρμων ὑπὲρ τὸ σίδηρον. διεφθείροντο δὲ οἱ μὲν κατὰ C σῶμα πεμπόμενοι τοῖς ξίφεσιν, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἱππέων σκεδαννύμενοι. ἀτρεμοῦντα γὰρ τὴν φαλαγγίδα τοὺς ὑπὸ τὴν κώμην ἅρμας αὐτῶν διακλείειν, καὶ συνεχῶς παρελαύνων καθ' ἑκάτερον τὸ μέρος, ἐπιστρέφων ἅμα, ἐπὶ τοῖς βέλεσι γεγόμενος, εὐσχόλως ἀνήρει τοὺς πολεμιάζοντας, ἐδέει τοὺς πρόσω ἀνέστρεφε, μέχρι βίᾳ διεκπεμφθέντες οἱ γυμνότατοι πρὸς τὸ τεῖχος διέφυγον. ἐξουσία δὲ εἶχε τοὺς φύλακας. ὅτε γὰρ ἀποκλεῖσαι τοὺς ὑπὸ τῶν γαδάρων ὑπεκφυγόντας, διὰ τοὺς σφετέρους, ἐδέξαντο συναποκλεῖσαι D προσπεσόντας. ὁ δὲ ἐπὶ συνέζη συνωσθέντων γὰρ αὐτῶν εἰς τὸ τεῖχος, παρ' ὀλίγον μὲν οἱ τῶν ῥωμαίων ἱππεῖς συνέπεσον, ἁλὼ δὲ ἀλλὰ ἐφθασάντων ἀποκλεῖσαι τὰς πύλας, προσβαλὼν ἑσπερινῷ, καὶ μέχρι δείλης γυμνάσιον ἀγωνισάμενος, ἔστεξε, καὶ τῇ ἐπιούσῃ κώμην ἐνέπρησε. τὰ μὲν οὖν ἀρχαῖα πλήθη διεφθείρετο, φυγὴ δὲ ἐπὶ τὰ δυνατώτερον, τοὺς δὲ οἰκίας οἱ σφαγεῖς διήρπασαν, ἐπὶ τὴν κώμην ἐνέπρησαν. οἱ δὲ ἀλσφράντες ἐξ αὐτῆς τοὺς πρὸς τὴν E χώραν συνανέστησαν. ἐπὶ τοὺς μὲν αὐτῶν συμφορὰς ἐξαίροντες ὑπὲρ μεῖζον, τὴν δὲ ῥωμαίων σφαγὴν πᾶσαν ὑπένοια λέγοντες, πάντας παντάχοθεν ἐξέσεσθαι τῆς δίκης. ἠρώμενοί τε παρεπλήθησαν, ἔφθασαν ὑπὲρ ἱερεχοῦντα. αὐτὴν γὰρ ἔτι μένειν τοὺς ἐλπίδας αὐτῶν ἔβλεπε τῆς σωτηρίας, καρτερὰ τείχη τε, καὶ πλήθει οἰκητόρων τυγχάνουσα. πολέμιοι δὲ, τοῖς ἱππεῦσι, ἐπὶ τοῖς πεζαγέσιν ἐπεξαγόμενοι τεθαῤῥηκότως ἦσαν. ἐπὶ μέχρι μὲν ἱορδάνου F τοὺς ἀεὶ καταλαμβανομένους, ἀνήρει. συνελάσας δὲ πρὸς τὸ παμπληθὲς πᾶν τὸ πλῆθος εἰργομένους ὑπὸ τοῦ ῥεύματος, πεφόβητο γὰρ ὑπὲρ ὄμβρων ἄβατον ἦν, ἀντικρὺ παρεστήσατο. παρώξυνε δὲ ἡ ἀνάγκη πρὸς μάχην, τοὺς φυγῆς τόπον οὐκ ἔχοντας, καὶ τοῖς ὄχθαις ὑπομήκισον παρεκτείνοντος σφᾶς αὐτοὺς, ἐδέχοντο τὰ βέλη, καὶ τοὺς τῶν ἱππέων ἐμβολὰς, οἱ πολλοὺς αὐτῶν πάντας, εἰς τὸ ῥεῦμα κατέβαλον. καὶ τὸ μὲν ἐν χερσὶν αὐτῶν διεφθάρη, μύριοι πεντακισχίλιοι, τὸ δὲ βιασθὲν ἐμπηδήσαι εἰς τὸν G ἱορδάνην πολὺ ἐκουσίως, ἄπειρον πλῆθος. ἐάλωσαν δὲ πρὸς δισχιλίους καὶ διακοσίους, λείαν τε παμπληθῆ ὄνων καὶ προβάτων, καὶ καμήλων καὶ βοῶν. ἰουδαίοις μὲν οὖν, οὐδὲν ἐλάττων ἦδε ἡ πληγὴ προσπεσοῦσα,

ipse cum cæteris militum copiis Cæsaream regreditur. At fugitivi postquam equites repente a tergo insequentes videre, priusquam in manus venirent, in vicum quendam, cui nomen est Bethenabro, se recepere. ubi reperta non paucorum juvenum multitudine, hisq; partim volentibus, partim vi armatis, temere contra Placidum ejusq; milites prosiliunt. Illi autem primo quidem impetu paululum recesserunt, ea simul arte, ut eos a muro longius provocarent: deinde loco opportuno circundatos, telis agentes eminus sauciabant. Itaque fugientes quidem ab equitibus præveniebantur Judæi: qui vero manus conseruissent, a peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonstrantes. condensos enim aggrediendo Romanos, armis non secus ac muro septos, ipsi quidem telis aditum non inveniebant, neque sufficiebant aciem rumpere: illorum autem transfigebantur telis, & immanissimis feris similes ruebant ultro in ferrum, & sternebantur, alii gladiis ora percussi, alii ab equitibus dissipati: quoniam cura erat Placido, cursum eorum a vico intercludere: assidueque prætercurrens ea parte, cedentesqve reflectens, una etiam libratis sagittarum ictibus utebatur: hisque proximos interficiebat. metu vero longe fugientes avertebat, donec elapsi qui fortiores erant ad murum effugere. Ejus autem custodes quid agerent, nesciebant. Nec enim excludi Gadarenses suorum causa patiebantur: & si eos recepissent, una cum his se perituros videbant, quod etiam contigit. Illis enim compulsis ad murum, pene his Romanorum equites irrupêre. Portis autem ante præclusis, admoto milite Placidus ad vesperam usqve acerrime oppugnato muro pariter ac vico potitus est: ibique tunc vulgus quidem iners occidebatur, fortiores vero fugam petebant. domus vero a militibus diripiebantur, & vicus igni traditus est. Qui vero inde evaserant, tam secum illam regionem ad fugam incitarunt: & extollendo proprias calamitates in majus, totumque Romanorum exercitum adventare dicendo, metu omnes undique commoverunt. plurimo autō numero aucti, in Hierichunta secesserunt. hæc enim etiam tunc eorum spem salutis fovebat, quod esset valida & populosa. Placidus vero equitibus rebusque an prospere gestis fretus eos insequebatur: & usque ad Jordanem quidem semper quos occupabat, morti dabat. omnem vero ad flumen coactam multitudinem, fluminis impetu prohibitam, quod auctum imbribus vadum transire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaque necessitas eos ad pugnam compulit, quod fugæ locum non haberent: prætentis ad ripæ longitudinem, tela equitum & incursus excipiebant. a quibus multi perculsi, in fluvium ceciderunt. nam qui manibus eorum cæsi sunt, tredecim millia fuerunt. alii cum vim sustinere non possent, in Jordanem sponte desilierunt, erat autem numerus infinitus. & præterea capta sunt circiter duo millia virorū ac ducenti: cum præda maxima ovium & asinorum itemq; camelorum & boum. Judæis quidem hoc vulnus inflictū quamvis par superioribus,

majus tamen ſeipſo viſum eſt: non ſolum quod eam totam regionem qua fugerant, cæde repleverant, ſed etiam quod refertus mortuis Jordanis pervius non erat, & Aſphaltites quoque lacus repletus erat cadaveribus, quæ per multa flumina devoluta ſunt. Placidus autem ſecunda fortuna uſus, in vicos proximos & municipia contendit, captisqve Abila, & Juliade, & Beſemoth, omnibusqve ad lacum Aſphaltitem usqve, idoneos ex transfugis ubiqve collocat. deinde milite ſcaphis impoſito, eos qui in lacum refugerant ſubegit. Et trans fluvium qvidem tota regio Romanis ceſſit, & ubiqve omnia usqve ad Machærunta devicta ſunt.

CAP. IV.

De captis oppidis quibusdam deſcriptioqve civitatis Hierichuntinæ.

DUm hæc autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quod Vindex una cum optimatibus indigenarum a Nerone defeciſſet: de quibus alibi diligentius ſcriptum eſt. Veſpaſianum vero ad impetum belli qvæ nunciata ſunt incitarunt, jam tunc futura bella civilia totiusq; imperii pericula proſpicientem: cum ſi partes Orientis ante pacaſſet, minus Italiæ metuendum exiſtimaret. Obſtante autem hyeme, per ſubactos interim vicos atqve oppida præſidia collocabat: & decuriones civitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vaſtata fuerant inſtaurabat. Prius tamen comitatus militum copiis quas Cæſaream adduxerat, in Antipatridem venit, ibiqve per biduum civitate compoſita, tertia die vaſtando, inflammando, omnemqve ſubvertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Jamniam procedebat. Et cum ſeſe utraqve tradidiſſet, conſtitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta pervenit: occupatoqve ad metropolim earum aditu caſtra muro circundat. Quintaqve in his relicta legione cum cætera manu in Bethlepton toparchiam proficiſcitur: eaqve & vicina regione itemqve circum Idumæam igne conſumptis, caſtella quidem locis opportunis munivit. Captis autem duobus vicis in media Idumæa poſitis, hoc eſt Begabri & Caphartophan, plusquam decem millia hominum peremit: prope autem ad mille cepit. exactaqve inde cætera multitudine, non parvam militum ſuorum partem ibi conſtituit, qui omnia montana loca incurſando vaſtabant. Ipſe autem cum reliqvo exercitu in Jamniam rediit: unde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, ſecundo Junii menſis die in Coream deſcendit: ibiqve poſitis caſtris, poſtridie in Hierichunta pervenit: in qua unus ei rectorū Trajanus, quem e locis trans Jordanem ducebat, militem jungit, cunctis illic devictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum adventum in adverſam Hieroſolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remanſere perimuntur. Deſolatam vero offenderat civitatem, cui in planicie ſitæ nudus mons ac ſterilis imminet, idemqve longiſſimus. a Septentrionali enim regione usqve ad Scythopolitanos agros, a meridiana vero usqve ad terram Sodomiticam & Aſphaltitis lacus terminos extenditur.

καὶ μείζων ἔδοξεν ἑαυτῆς, ἀλλὰ τὸ μὴ μόνον τὴν χώραν ἣν ἔφυγον πληρωθεῖσαν φόνου, μηδὲ νεκροῦς μόνα τὸν Ἰορδάνην, ἐμπεπλῆσθαι τῶν σωμάτων καὶ τὴν ἀσφαλτῖτιν λίμνην, εἰς ἣν πεμπόμενα ὑπὸ τῶν ποταμῶν κατεύρισκον. πλάκιδος δὲ τῇ δεξιᾷ τύχῃ χαίρων, ὥρμησεν ἐπὶ τὰς πέριξ πολίχνας τὰ κώμας, καὶ λαμβανόμενος τὰ ἄβιλα, καὶ ἰουλιάδα καὶ βησιμώθ, τάς τε μέχρι τῆς ἀσφαλτίτιδος πάσας, ἐγκαθίστησιν ἑκάστῃ τοὺς ἐπιτηδείους τῶν αὐτομόλων. ἔπειτα καθάπερ ὑπεδέδεσθαι τοὺς φαλίσκους ἀνάγει τοὺς εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντας. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν περαίαν, πεπραχὼς ἦν ἤδη πάντα, μέχρι μαχαιροῦντος.

ΚΕΦ. κς.

ΕΝ δὲ τούτῳ τὸ τῶν Γαλατίαν ἀγγέλλεται κίνημα, καὶ σύνδικος ἅμα τοῖς δυνατοῖς τῶν ὁπλιτῶν ἀφίσταται νέρωνος, τοῖς ὧν ἐν ἀκμῇ βοεσί ρους ἀναγράπτας. ἐπαρασπαστὴν δὲ ἐπιφέρει εἰς τὴν ἑρμίλεν τὸ πλῆθος τῶν ἡλεμμένων, τεσσαρακόσιον ἤδη τοὺς μέλλοντας ἐμφυλίους πολέμους, καὶ τὴν ὅλης κινδύνων τὴν ἡγεμονίαν. ἐν ᾧ περιλυόμενος τοὺς κατὰ τὴν ἀναπολεῖ, ὅπως φύσει ὥστε τοὺς κατὰ τὴν ἰταλίαν φόβους. ἕως μὲν οὖν ἐπέσχεν ἐχειμὼν, τὰς ὑπηλλαγμένας διησφαλίζετο κώμας τὰ ἐπὶ χωρίων φρουρᾶς. δεκαδάρχας μὲν κώμαις ἐγκαθιστὰς, ἑκατοντάρχας δὲ πόλεσι. πολλὰ δὲ ἀνώκισε, καὶ τὰ παρηλλαγμένα. ἐπεὶ δὲ τὴν ὀρχὴν ἔαρ, ἀναλαβὼν τὸ πλέον τῆς δυνάμεως, ἤγαγεν ἐπὶ τὰ καισαρείας ἐπὶ ἀμμαοῦντα. ἔνθα δύσιν ἡμέρας ἐγκαθίσας μέρος τὴν πόλιν, τῇ τρίτῃ περὶ πρῶτον καὶ κοίλην τὴν πέριξ πᾶσαν. καταστρεψάμενος δὲ τὰ ὠδὶ τὴν θαμνᾶ τοπαρχίαν, ἐπὶ λύδδης καὶ ἰαμνίας ἐχώρει. καὶ περικεχωμωμένας ἑκατέρας ἐγκαθίσας οἰκήτορας τὰ περισωζομένων ἱκανὰς εἰς ἀμμαοῦντα ἀφικνεῖται καταλαβόμενος δὲ τὰς ἐπὶ τὴν μητρόπολιν αὐτῶν εἰσόδους, φραγμὸν τε τῷ χάζῃ, καὶ τὸ πέμπτον ἐν αὐτῇ πύργον καθίστων, περόσω μὴ τὰ ἄλλης δυνάμεως ἐπὶ τὴν βεθλεπτηφῶν τοπαρχίαν. πυρὶ δὲ αὐτὴν τε καὶ τὴν γύτνωσιν αἰρεῖ, καὶ τὰ πέριξ τῆς ἰδουμαίας φρούρια τοῖς ἐπιηφίοις πᾶσι ἐπετείχισε. καταλαβόμενος δὲ δύο κώμας, τὰς μεσοτείτιδος τῆς ἰδουμαίας, βηταιρὶν, καὶ καφαρτώφαν, κτείνει μὲν ὑπὲρ μυρίους, αἰχμαλωτίζει δὲ ὑπὲρ χιλίους, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐξελαύνει. ἐγκαθίστησι δὲ τῆς ἰδίας δυνάμεως οὐκ ὀλίγον, οἳ καταστέχοντες ἐπὶ βίαν ἅπαντα τὰ ὀρεινὰ. αὐτὸς δὲ μετὰ τοῦ λοιποῦ δυνάμεως, ὑπέστρεφεν εἰς ἀμμαοῦντα, ὅθεν ἀφ' ἑσπέρας, καὶ διὰ τοῦ νεαπόλεως καλουμένου, μαβαρθὰ δὲ ὑπὸ τὰ ὀρεινὰ ἀφικνεῖται πεδιάδα. τῇ δὲ ἑξῆς, εἰς ἱεριχοῦντα ἀφικνεῖται, καθ' ἣν αὐτῷ συμμίσγει τραϊανὸς εἷς τῶν ἡγεμόνων, τὴν ἐκ τῆς περαίας ἀγων δύναμιν, ἤδη τε ὑπὲρ τὰ ἱππάσιμα κεχειρωμένων. τὸ μὲν οὖν πολὺ πλῆθος ἐκ τῆς ἱεριχοῦντος φεύγουσιν τὴν ἔφοδον αὐτῶν, εἰς τὰ ἀνύδρους ἱεροσολύμων ὀρεινὰ ἀναπεφεύγασι, καὶ καλλιφθείρας ὀλίγον ἀναφθείρεται.

ΚΕΦ. κζ.

ΤΗν δὲ πόλιν ἔρημον κατέλαβεν, ἤτις ἰδουμαίαν μὲν ἐν πεδίῳ, ψιλὸν δὲ ὑπέρκειται αὐτῇ ἐξ ἀκαρπίας ὀρθομήκιστον. κατὰ δὲ τὸ βόρειον κλίμα μέχρι τῆς σκυθοπολιτῶν γῆς, ἐκτείνει. κατὰ δὲ τὸ μεσημβρινὸν, μέχρι τῆς σοδομιτῶν χώρας καὶ τῶν πρώτων τῆς ἀσφαλτίτιδος.

ἔστι ἢ ἀνώμαλόν τε πᾶν, καὶ ἀοίκητον Δεῖ τοῦ ἀγορίαν. A totus autem asper est, & qvod nihil gignat, non habitatur. Huic objacet citra Jordanem mons alius, incipiens a Juliade ac Septentrionali regione, prolixius autem in meridiem usqve ad Bacra, qvæ Petram disterminat Arabiæ civitatem. In hoc est etiam Ferreus mons appellatus, ad Moabitidem usqve longus. Inter duos autem montes regio quæ Magnus campus vocatur, a Genabara vico ad lacum Asphaltidem usqve patens, habet ducentorum & triginta stadiorum longitudinem, latitudinem vero centum & viginti, mediusqve ab Jordane dividitur. Sunt autem illic duo lacus, Asphaltites & Tiberiensis natura contrarii. namqve alter salsus ac sterilis est, Tiberiensis vulgo dulcis & fœcundus. æstatisqve tempore illa planicies ardore solis incenditur, & vitioso opprimitur aëris tractu; omnibus circum aridis præter Jordanem. unde evenit, ut palmæ qvæ in ripis sunt magis floreant, & fertiliores sint: minus autem qvæ longe remotæ sunt. Ad ipsam vero Hiericho largissimus fons est, rigandisqve arvis uberrimus, juxta veterem scaturiens civitatem: quam Jesus Nave filius, Hebræorum ductor, primam in Chananæorum terra bello possederat. Hunc fontem aliquando ferunt non solum terræ atq; lignorum fructus, sed etiam fœminarum partum obtundere solitũ, cunctaqve pariter morbo ac peste corrumpere. Postea vero mansveviſſe, contraque saluberrimũ ac feracissimum esse factum ab Helisæo propheta: qui Heliæ notus fuerat atqve successerat. Receptus enim hospitio ab Hierichuntinis habitatoribus, quod humaniores eos experius erat, ipsos & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus est: progressusqve ad fontem, lagenam fictilem salis plenam in profluentem aquam misit. Juxta deinde ad cœlum dexteram tendens, fontiqve immergens blanda libamina ipsum quidem precabatur ut fluenta leniret, ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum vero ut fœcundioribus auris flumina temperaret orabat: tamqve ubertatem fructuum quam successionem prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorum aqua deficeret, quoad justi manerent. ad has preces ex disciplina manibus quoq; multa operatus, fontem immutavit: & qvi antea causa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fœcunditatis autor est effectus. Deniq; rigationis ejus tanta potentia est, ut si attigerit modo terrã, sapidior sit, aquis diu perseverantibus. unde eo quæ largius abutuntur, exiguum emolumentum habent: quæ vero parcius, plurimum. Amplius tamen quam cæteri fontes spaciũ rigat, & septuaginta quidem stadiis longam, viginti autem latã planiciem permeat. optimos autem in ea paradisos ac densissimos educat, palmarumqve irriguarum genera, tam sapore quam nominibus varia: qvarum pingvissimæ calcibus pressæ, plurimum mellis emittunt, non multum alio melle deterius: qvanqvã & mellis altrix est illa regio, & opobalsami ferax, qui omnium carissimus est fructus ibi nascentium, itemqve cyprum & myrobalanum gignit: ut qui divinum esse illum tractum dixerit, non erraverit.

ἐστὶν ἀνώμαλόν τε πᾶν, καὶ ἀοίκητον Δεῖ τοῦ ἀγορίαν. A
ἀντίκειται δὲ τούτῳ, τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου ὄρος, ἐκ Ἰουλιάδος, καὶ τῶν βορείων κλιμάτων. ἔκδρομον δὲ εἰς μεσημβρίαν ἕως σαμόῤῥων, ἥπερ ὁρίζει τοῦ πέτραν τὴν Ἀραβίας. ἐν τούτῳ δέ ἐστι καὶ τὸ σιδηροῦν καλούμενον ὄρος, μηκυνόμενον μέχρι τῆς μωαβίτιδος. ἡ μέση δὲ τῶν δύο ὀρέων χώρα, τὸ μέγα πεδίον καλεῖται, ἀπὸ κώμης γενναβρᾶ μέχρι τῆς ἀσφαλτιτικῆς λίμνης. ἔστι δ' αὐτὸ μῆκος μὲν, σταδίων χιλίων διακοσίων, εὖρος δὲ ἑκατὸν καὶ τριάκοντα· B διὰ δὲ Ἰορδάνου τέμνεται. λίμνας τε ἔχει τοῦ τε ἀσφαλτῖτιν καὶ τοῦ τιβεριέων, φύσιν ἐναντίας. ἡ μὲν γὰρ ἁλμυρώδης καὶ ἄγονος, ἡ τιβεριέων δὲ γλυκεῖα καὶ γόνιμος. ἐκπυροῦται δὲ ὥρᾳ θέρους τὸ πεδίον, καὶ διὰ παρεμβολὴν αὐχμοῦ, πρόσκαυμα νοσῶδες τὸν ἀέρα. πᾶν γὰρ ἄνυδρον, πλὴν τοῦ Ἰορδάνου, παρὸ καὶ τοὺς μὲν ἄλλους τοὺς ἔχθιους φοινικῶνας εὐθαλεστέρους, C πολυφορωτέρους εἶναι συμβέβηκεν. ἥδιον δὲ τοὺς πλησίον κεχωρισμένους. ὧν μὲν τοιοῦτο ἱερεχοῦσα, ἐστὶ πηγὴ δαψιλὴς τε, καὶ ἕως ἀρδείας λιπαρωτάτη, παρὰ τοῦ παλαιὰν ἀναβλύζουσι πόλιν, ὃν ἴησοῦς ὁ ναυῆ πᾶσι, στρατηγὸς Ἑβραίων, πρώτην εἷλε γῆς Χαναναίων δορίκτητον. ταύτην τοῦ πηγὴν, λόγος ἔχει κατ' ἀρχὰς, ἐ μόνον γῆς καὶ δένδρων καρπὸς ἀπαμβλύνειν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν γονάς. καθόλου τε πᾶσιν εἶναι νοσώδη τε καὶ φθοροποιὸν, ἐξημερωθῆναι τε καὶ ἡνιόχου πρωϊαίτερον ὑγιεινοτέρου, καὶ γονιμωτάτου, τοῦ ἐλισσαίου δὲ προφήτου. γνώριμος δ' ὃν ἦν καὶ Δεῖδοχος, ὃς ὑπεξενωθεὶς παῖς τῆς κατὰ τοῦ ἱερεχοῦσι, πεῖσαν δήπου φιλοφρονησαμένων αὐτὸν τῶν ἀνθρώπων, αὐτούς τε ἀμείψεται, καὶ τοῦ χώραν αἰωνίῳ χάριτι. προελθὼν γὰρ ἐπὶ τοῦ πηγὴν, καὶ καταβαλὼν εἰς τὸ ῥεῦμα, πλῆρες ἁλῶν ἀγγεῖον κεραμοῦν, ἐπιστὰς ἀρκτικὴν δεξιὰν ἀνατείνας δικαίαν, καὶ πηγῇ προσῳδὰς μειλιχτηρίους χεόμενος, τοῦ μὲν, ἠτήσατο μαλάξαι τὸ ῥεῦμα, καὶ γλυκυτέρας φλέβας ἀνοῖξαι. τὸν δὲ, ἐγκεραύνωσε τῷ ῥεύματι γονιμωτέρας ἀέρας, δοῦναί τε ἅμα καὶ καρπῶν εὐθηνίαν τοῖς ἐπιχωρίοις, καὶ τέκνων Δεῖδοχον· μηδὲ ἐπιλιπεῖν αὐτοῖς τὸ τούτων γονιμαῖον ὕδωρ, ἕως μένωσι δίκαιοι. ταύτας τ' εὐχὰς πολλὰ προχειρουργήσας, ἐξ ἐπισήμης ἔτρεψε τοῦ πηγὴν, καὶ τὸ πρὶν ὀρφανίας αὐτοῖς καὶ λιμοῦ φθοροποιὸν ὕδωρ, ἐκ τοῦ εὐτεκνίας καὶ κόρης χορηγὸν κατέστη. ποσούτου γοῦν ἐν τοῖς ἀρδείοις ἔχει δυνάμεως, ὡς εἰ καὶ μόνον ἐφάψαιτο τοῦ χώρας, νοσιμώτερον εἶναι τὸ μέχρι κόρης χρονιζόντων. παρὸ καὶ τῶν μὲν δαψιλέστερον χορηγούντων, ἡ ὄνησις ἐστὶν ὀλίγη, τὰ δὲ ὀλίγα δαψιλῆ. ἀρδεῖ γοῦν πλέονα τῶν ἄλλων ἁπάντων, καὶ πεδίον μὲν ἑπτὰ σταδίων ἑβδομήκοντα σταδίων μῆκος, εὖρος δὲ ἑκατόν, σκηνοπηγοῦντα φοινίκων μῆκος, εὖρος δὲ ἑκατόν, σκηνοπηγοῦντα φοινίκων καλλίστους τε καὶ πυκνοτάτους; τῶν δὲ φοινίκων ἐπαρδομένων ἧττον πολλὰ τοῖς γεύσεσι, καὶ τοῖς παρηορείαις διάφορα. τούτων οἱ πότιμοι πατὲ μὲν, καὶ μέλι δαψιλὲς ἀνίασιν, ὀ πολλῷ δὲ λοιπῷ χείρον. ἡ μελιτοτρόφος δὲ ἡ χώρα. φέρει δὲ καὶ ὀποβάλσαμον, ὃ δὴ πρωϊαίτατον τῶν τῆδε καρπῶν, κύπρου τε, καὶ μυροβάλανον, ὡς οὐκ ἂν ἁμαρτεῖν τινὰ εἰπόντα, θεῖον εἶναι τὸ χωρίον,

ubi & larga & optima generantur quæ sunt carissima. Sed nec in aliis ei fructibus aliqua facile toto orbe regio certaverit: adeo multiplicatum quod fatum est reddit. Cujus rei causa mihi videtur esse aquarum vis læta, & aëris calor: cum hic provocet quæ nata fuerint atque diffundit: liquor autem firmis singula radicibus stringat, viresque suggerat æstivo tempore: quo sic perusta est illa regio, ut nihil facile procedat ac pullulet. aqua tamen, si ante solis ortum hauriatur, auræ spiritu refrigescit, naturamq; contrariam aëri sumit. hyeme vero contepescit, eaq; mersis mitissima efficitur. Tanta est autem cœli temperies, ut quo tempore in alia Judææ regione ningit, lino illic tantum indigenæ vestiantur. Distat autem ab Hierosolymis CL. stadiis, & ab Jordane stadiis LX. totumq; habet a Hierosolymis spatium desertum atque saxosum: ad Jordanem vero & lacum Asphaltiten, licet humilius, æque tamen incultum ac sterile. Sed de Hiericho, quam sit fortunatissima, satis dictum est.

CAP. V.

Lacus Asphaltites.

COmmemoratione autem dignum puto, Asphaltitis quoque naturam exponere lacus. Is enim salsus quidem ac sterilis est: nimia vero levitate, etiam quæ gravissima sunt, in eum jacta fluitant. demergi autem quis in profundum nec de industria facile potest. Denique Vespasianus, qui ejus visendi causa illuc venerat, jussit quosdam natandi inscios, vinctis post terga manibus, in altum projici: & evenit omnibus, tanquam vi spiritus sursum repulsos desuper fluitare. Ad hæc mirabilis est coloris mutatio, quæ ter in singulos dies superficiem vertit, & solis radiis varia reflendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis glebas, quæ super undam & habitu & magnitudine tauris sine capitibus assimiles natant. Ad eas autem cum lacus exercitores accesserint, nacti quod aggestum est, ad naves trahunt: & quia lentum est, repletas eas abrumpere nequeunt: sed quasi religata scapha, pendet a cumulo, donec menstruo mulieris atque urina solvatur. Est autem utile non modo ad compagines navium, sed ad corporum etiam curationē multis remediis admiscetur. longitudo lacus est quingentorum & octoginta stadiorum, qui ad Zoara usque Arabiæ tenditur. latitudo autem, centum quinquaginta stadiis patet. Huic Sodomitica terra vicina est: olim quidem tam fructibus quam divitiis civitatum fortunata, nunc autem omnis exusta, ut quæ habitatorum impietate fulminibus conflagrasse memoratur. Deniq; adhuc in ea divini reliquias ignis, & oppidorum quinque videre licet imagines, & renascentes in fructibus cineres: qui colere quidem sunt edulibus similes, carpentium vero manibus in fumum dissolvuntur & cinerem. Terræ quidem Sodomiticæ fabula ejusmodi fidem habet ex facie.

Geræ devastatio, simul de Neronis morte Galbæ, & Othonis.

CAP. VI.

AT Vespasianus Hierosolymorum habitatores concludi undiqve cupiens apud Hiericho & Adidam castellis erectis, utrobiqve auxiliarium pariter ac Romanorum præsidia collocat-

A ἐν ᾧ δαψιλῆ τὰ ἀπαντώμενα καὶ κάλλιστα φυτά. τὸ μὲν
γὰρ ἄλλων αὐτοῦ καρπῶν ἕνεκεν, οὐκ ἂν ῥᾳδίως τις θαρ-
σληθείη πλίμα τὴν οἰκεμβμήν, ἕτω τὸ καταβληθὲν
πλύχειν ἀναδίδωσιν. αἴτιον δέ μοι δοκεῖ τὸ θερμὸν τῶν
ἀέρων, καὶ τὸ τῶν ὑδάτων εὔγιον, τὸ μὲν προσκαλεμβμε-
νον τὰ φυόμενα, καὶ ἀναχεόντων, τὸ δὲ ἐκμαδοῦν ῥιζώσης ἑ-
καστον ἰσχυρῶς, καὶ χορηγοῦσα τὸ ἐν θέρει δυνάμει. ἀέ-
καιρος δέ ἐστιν ἕτω τὸ χωρίον, ὡς μηδένα ῥᾳδίως προσι-
έναι. τὸ δὲ ὕδωρ πρὸ ἀνατολῆς αὐτλούμενον, ἐπίτηδες ἐκ-
B θερμαθέν, γένεται ψυχρότατον, καὶ τῷ ἐναντίῳ πρὸς τὸ
περιέχον φύσιν λαμβάνει. χειμῶνος δέ, ἀνάπαλιν
χλιαίνει, καὶ τοῖς ἐμβαίνουσι γίνεται προσηνέστατον. ἐστι δὲ
καὶ τὸ περιέχον ἕτως εὔκρατον, ὡς λυσιτελῶς ἀμφιπυλεῖν
τὰς ἐπιχωρίας, νιφομβμης τε ἄλλης ἰσθαίας. ἀπέχει
δὲ ἱεροσολύμων μὲν σταδίους ἑκατὸν πεντήκοντα, δὲ ἰορ-
δάνου ἑξήκοντα. καὶ τὸ μὲν μεταξὺ ἱεροσολύμων αὐτῆς,
ἔρημον καὶ πετρῶδες. τὸ δὲ μεταξὺ ἰορδάνου, καὶ τῆς ἀσφαλ-
C τιτιδος, χθαμαλώτερον μὲν, ἔρημον δὲ ὁμοίως καὶ ἄκαρπον. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ ἱεριχοῦντα εὐθυμοτεχεῖ-
τὴν ἔσαν ἀναχεόντων δεδήλωται. ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι,
καὶ τὴν φύσιν τῆς ἀσφαλτιτιδος λίμνης, ἥτις ἐστὶ μὲν ὡς
ἐφλεν πικρά, καὶ ἄγονος, ἔσαν δὲ καὶ φοιτητὸς, καὶ τὰ
βαρύτατα τῶν εἰς αὐτὴν ῥιφέντων ἀναφέρει, κατακῶσα
δὲ εἰς τὸ βυθὸν, κἀκεῖ πιτηδευόμενα ῥᾴδιον. ἀφικόμενος
γοῦν καθ' ἱστορίαν ἐπ' αὐτὴν Οὐεσπασιανὸς σκέλεσι πο-
νας τῶν νεῦν οὐκ ἐπισταμένων, δεδεμένας ὀπίσω τὰς χεῖρας
D ῥιφῆναι καὶ δι' βυθοῦ, καὶ σαυεῖσι πάντας ἐπὶ νῶτα
καθάπερ ἔσαν πνεύματος ἄνω διαζομένης. ἐστι δὲ ὅπ
τέτοι, καὶ ἡ τῶν χρόας μεταβολὴ θαυμασιωτέρα τὴν ἑκά-
στης ἡμέρας τὴν ἐπιφάνειαν ἀλλάσσει, καὶ πρὸς τὰς ἡ-
λιακὰς ἀκτῖνας ἀναυγεῖ ποικίλως. τὸ μὲν γὰρ ἀσφάλ-
τε καὶ πολλὰ μέρη, βώλους μέλανας ἀναδίδωσι. αἰ δὲ
ἐπινήχουσι τέτοι σχῆμα, καὶ τὸ μέγεθος, πεύκοις ἀκεφα-
λοις ἐοικυῖαι. προσλαύνοντες δὲ οἱ τὴν λίμνην ἐρ-
E γάζονται, καὶ θραυόμενοι δὲ σωρὸς ὠτῶν ἐλκύσαντες τὸ
σκάφη πληρώσαντες, ἀποκόπτειν ῥᾴδιον, ἀλλὰ δι' ὀδύ-
νιον προσπίπτει τοῦ μηρύσαι τὸ σκάφος, ἕως ἂν ἐρ-
μενίῳ γυναικείων αἵματι, καὶ ὄρῳ, ἀλύνωσιν αὐτὸν,
οἷς μόνοις ἔκκει. καὶ χρήσιμος δὲ μένον εἰς ἁρμονίας νε-
ῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀκεσιν σωμάτων, εἰς πολλὰ χρῶ τῶν
φαρμάκων προσφέρεται. ταύτης τῆς λίμνης, μῆκος
μὲν ὀγδοήκοντα καὶ πεντακόσιοι σταδίοι, καὶ δὴ μέχρι ζο-
άρων τῆς Ἀραβίας ἐκτείνει, εὖρος δὲ πεντήκοντα καὶ
F ἑκατὸν. γαῖνιᾶ δὲ ἡ σοδομίτις αὐτὴ, πόλαι μὲν εὐδαί-
μων χώρα, καρπῶν τε ἕνεκα, καὶ τῶν κατὰ πόλεις πλουσίας, νῦν
δὲ κεκαυμένη πᾶσα. φασὶ δὲ ὡς δι' ἀσέβειαν οἰκητόρων κε-
ραυνοῖς καταφλεχθῆναι. ἔστι γοῦν ἔτι λείψανα θείου
πυρὸς, καὶ πέντε μὲν πόλεων ἰδεῖν σκιάς. ἔστι δὲ καὶ τοῖς
καρποῖς ἀπορρέειν ἀναλογωμένοις, οἱ χρόαν μὲν ἔχουσι
τοῖς ἐδωδίμοις ὁμοίαν, θρυψαμένων δὲ χερσὶν, εἰς κα-
πνὸν ἀφανοῦνται καὶ τέφραν. τὰ μὲν δὴ περὶ τὴν σοδομίτιν
μυθεύομενα, τοιαύτην ἔχει πίστιν ἀπὸ τῆς ὄψεως.

Κεφ. κη.

Ὁ δὲ Οὐεσπασιανὸς, πανταχόθεν περιέχων τὰς
ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις, ἔν τε τῇ ἱερᾷ καὶ ἐν ἀδίδοις
ἐγκαθίσταται πεδία, καὶ φρουρὰς ἀμφοτέρωθεν ἐγ-
καθίσησιν ἐκ τε Ῥωμαίων καὶ συμμαχικὰ πάγματος.
πεμπὶ

πέμπει ὃ καὶ ἐς γέρασαν λόχον ἄνιππον, ὡς ἁδρὰς μοῖραν ἱππέων, καὶ συχνὸς πεζούς. ὁ μὲν ἐν ἐξέφοδε ἑλὼν τὸ πόλιν, ἀπέκτεινε μὲν χιλίους τῶν νέων, ὅσοι μὴ ἀλε φυγεῖν ἔφθασαν. ἁλοὺς δὲ ἠχμαλώτισε, καὶ τὰς κτήσεις ἁρπαστὰς τοῖς στρατιώταις ἐπέλασεν. ἔπειτα τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ἐπὶ τοὺς πέριξ κώμας ἐχώρει. φυγαὶ δὲ ἦν τῶν δυνατῶν, καὶ φθορὰ τῶν ἀδυνατωτέρων. τὸ καταλειφθὲν δὲ πᾶν ἐνεπίπτατο, καὶ διελήφθη τῷ πολέμῳ, τῷ τε ἁρπαγῇ ὅλῳ, καὶ τῷ πεδηθέντι πᾶσιν, οἱ ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις τὰς ἐξόδους ἀφήρηντο. τοὺς μὲν γὰρ αὐτομολεῖν ἐθέλοντας οἱ ζηλωταὶ παρεφύλασσον. τοὺς δὲ ἔτι τὰ ῥωμαίων φρονοῦντας, εἱργμῷ ἡ στρατιὰ, πανταχόθεν τῆς πόλεως ἐνεῖχεν.

Κεφ. κθ.

Ὅτε δὲ ἀσπασιανὸς ὃ ἐς καισάρειαν ἀπεστρέφετο, καὶ παρασκευαζόμενος μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἐπ' αὐτῶν τ ἱεροσολύμων ἐξελαύνειν, ἀγγέλλεται νέρων ἀνῃρημένος, τρισκαίδεκα βασιλεύσας ἔτη καὶ ἡμέρας ἑπτὰ, πρὸς ὀκτὼ, ὃν ἔλεγόν τε τρόπον εἰς τὴν ἀρχὴν ἐξύβρισε πρεύσας τὰ πράγματα τῆς πονηροτάτης, νυμφιδίῳ καὶ τιγελλίνῳ, τοῖς γε ἀναξίοις τῆς ἐλευθέρων, καὶ εἰς ὀλίγον τούτων ἀποσταλθείς, κατελείφθη μὲν ὑπὸ τῆς φυλάκων ἁπάντων, ἁδρὰς δὲ σὺν τέτρασι τῶν πιστῶν ἀπελευθέρων, ἐς τοὺς περὶ καισάρειαν ἑαυτὸν ἀνεῖλε. καὶ ὡς οἱ καταλύσαντες αὐτὸν, μετὰ πολὺν χρόνον δίκας ἔδοσαν. πῶς τε ἡ γαλατικὸν πόλεμον ὡς ἐτελεύτησε, καὶ πῶς γάλβας ἀποδειχθεὶς αὐτοκράτωρ εἰς ῥώμην ἐπανῆλθεν ὑπὸ ἰσπανίας. καὶ ὡς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν αἰτιαθεὶς ἀπὸ πανυφροσύνης, ἐδολοφονήθη μέσῳ τῷ ῥωμαίων ἀγορᾶν, ἀπεδείχθη τε αὐτοκράτωρ ὄθων, τῷ τε τούτου στρατὸν ὑπὸ τοὺς οὐιτέλλιου στρατηγοὺς καὶ κατάλυσιν. ἔπειτα τοὺς μὲν οὐιτέλλιον παράσχοις, καὶ τῷ ὠθωνι τὸ καπετώλιον συμβολεῖν, ὅπως τε αὐτῶν μάχης καὶ μανίας, ἀφθείσαντες οὐιτέλλιον, καὶ τὰ γερμανικὰ τάγματα, καταβάλλειν τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. πάντα ταῦτα διεξιέναι μὲν ἀπ' ἀκριβοῦς παρητησάμην, ἐπειδὴ δὲ ὅλης πάσιν ἐστὶ, καὶ πολλοῖς ἑλλήνων τε καὶ ῥωμαίων ἀνεγράφησαν. σωφρόνως δὲ ἕνεκα τῶν πραγμάτων, καὶ ἵν' μὴ διηρτῆσθαι τῷ ἱστορίᾳ, κεφαλαιωδῶς ἕκαστον ἐπεμνήσθην. ἀσπασιανὸς δὲ τίνων τὸ μὲν πρῶτον, ἀνεβάλετο τῶν ἱεροσολύμων στρατείαν, καρδοκῶν ποῖός τινα ῥέψει τὸ κράτος νέρωνα. αὖθις δὲ γάλβαν ἀκούσας αὐτοκράτορα, πρὶν ἐπιστεῖλαί τι ὠθωνι πόλεμον καινὸν ἐπενόησεν. πέμπει δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν υἱὸν τίτον, ἀσπασόμενον καὶ λυσόμενον τὰς ὠθωνιανὰς ἀτιμίας. τῆς αὐτῆς δὲ αἰτίας ἅμα τίτῳ ἐς ἀχαΐαν ἐπεστάλησαν πρὸς γάλβαν ἔτι. καὶ διὰ ἀχαΐας, χειμῶνος ἤδη ὥρᾳ, μακρᾶς ναυσὶ πλέοντες, φθάνει γάλβας ἀναιρεθείς, μὴ μιᾶς ἐπὶ καὶ ἴσης ἡμέρας, ἐξ ὧν τῷ ἡγεμονίαν παρέλαβεν ὄθων, ἀντιπαρέλθων τὰ πράγματα. ὁ μὲν δὴ ἐν ἀχαΐᾳ ἐς τὴν ῥώμην ἀφικόμενος διέγνω, μηδὲν ἐξῤῥωδήσας πρὸς τὴν μεταβολήν. τίτος δὲ ὑπὸ δαιμόνιον ὁρμὴν ἀπὸ τῆς ἑλλάδος εἰς τὴν συρίαν ἔπλει, καὶ κατὰ τύχην εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται πρὸς τὸν πατέρα. καὶ οἱ μὲν μετέωροι πρὸς τὸ ὅλων ὄντες, ὡς ἂν συλλυομένης τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας, ὑπερεώρων τὴν ὑπὸ ἰουδαίους στρατείαν, καὶ ἅμα τὸ πατρικὸν φόβον, τὴν ὑπὸ τοὺς ἀλλοφύλους ὁρμὴν, ἄωρον ἐνόμιζον.

A Mittit autem Gerasam L. Annium equitatus ei parte multisqve peditibus attributis. Qui primo aggressu civitate capta, mille juvenum, qui non fugerent præventi erant, interficit: familias captivas ducit, bona militibus prædari permittit. Incensis deinde domibus, proximos petiit. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quodqve occupatum fuisset, flammis dabatur: omnibusq; tam montanis locis quam tota planicie bello oppressis, apud Hierosolymam degentes exeundi copiam non habebant: cum transfugere quidem cupientes a Zelotis asservarentur, eos vero, qui etiam tunc a Romanis dissidebant, undiqve civitate vallata cohiberet exercitus. Vespasiano autem Cæsaream reverso, & cũ omnibus copiis in ipsam Hierosolymam proficisci paranti nunciatur Nero peremptus, cum per annos tredecim & octo dies imperasset. De quo referre, quemadmodum dehonestarit imperium, nequissimis hominibus Nymphidio, & Tigillino, & indignissimis libertorum permissa republica: quodque horum captus insidiis, ab omnibus suis senatoribus destitutus, cum quatuor libertis fidelibus in suburbanum fugerit, ibique semet occiderit, & quod multo post tempore, qui eum deposuerant, pœnas dederint: bellumque per Galliam quo pacto defierit, & quod Galba creatus Imperator, Romam redierit ab Hispania: & quemadmodum incusatus a militibus, tanqvam humilioris esset animi, in medio foro necatus sit, & Otho declaratus sit Imperator, militesq; suos contra Vitellii duxerit exercitum: necnon & Vitellii turbas, & circum capitolium pugnam: & qvemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellumq; civile sedaverint: hæc omnia recusavi narrare, confidens qvod a multis Græcorum itemqve Romanorum ea cuncta copiose perscripta sunt. ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne intercisa pendeat historia, summatim singula designavi. Igitur Vespasianus primo quidem in Hierosolymam expeditionem differebat, expectans quonam vergeret imperium post Neronem. deinde ubi Galbam imperare cognovit, nihil conari decreverat, priusquam ille qvoque ad se de bello aliquid perscriberet. Mittit autem ad eum Titum filium suum & salutatum simul, & ut de Judæis mandata acciperet. Ob easdem causas & rex Agrippa navigavit ad Galbam. Sed dum Achaiam, quod hyems erat, longis navibus præterveh untur, interfici Galbam contigit, septem mensibus post & totidem diebus. Deinde Otho suscepit imperium, ac tres menses rempub. gubernavit. Agrippa vero nihil mutatione deterritus, Romam pergere statuit. Titus vero divino quodam impulsu, ex Achaia ad Syriam navigat, & mature inde Cæsaream venit ad patrem. Suspensi autem de omnibus quasi nutante Romano Imperio, Judæorum militiam negligebant. patriæ quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

CAP. VII.

ΚΕΦ. λ.

De Simone Geraseno, novæ conspirationis principe.

INterea tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Gerasenus, ætate juvenis, sed calliditate posterior Joanne, a qvo jam pridem civitas possidebatur, viribus autem corporis audaciaqve præstantior. ob qvam ex Acrabatena quoque toparchia, cujus rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones pervenerat, qui Massadam occuparant. Is autem primo quidem ita suspectus erat, ut eum ad inferius castellum cum mulieribus, qvas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes, rursus autem propter necessitudinem morum, fidelis esse videbatur. nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massade populabatur. nec tamen eos ad majora exhortando metuebat. dominandi enim cupidus magnorumqve appetens, qvia mortem Anani comperit, in montana loca discessit ac voce præconum servis libertate promissa, itemq; liberis præmio, cunctos qui ubiqve fuerunt neqvissimos congregavit. Jamqve validis conflatis copiis, montanos vicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus sociis, audebat etiam in humiliora loca descendere, & civitatibus quoque jam terribilis erat: multosq; potentium vis ejus & prospere gesta solicitabant. nec jam servorum tantum sive latronum exercitus erat, sed multorum etiam popularium, tanqvam regi parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam: & in majorem usqve Idumæam. Vicum enim cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle autem qvæ appellatur Pharan, multas quidem dilatavit speluncas: multas vero paratas invenit, atqve his conditorum prædæ receptaculis utebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multæqve catervæ diversabantur: neqve dubitabatur, quod in Hierosolymam copiis & apparatu præluderet. Unde insidias veriti Zelotæ, ac prævenire eum qvi contra se crescret cupientes, pleriqve cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissoqve prælio multos occidit, & reliqvos compellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterretur. Prius autem Idumæam subjugare conatus est. Itaqve cum XX. millibus armatorum ad fines ejus properabat. Idumæorum autem principes mature ex agris vigintiquinqve fere millibus pugnacium civium congregatis, pluribus autem qui sua servarent domi relictis, propter sicariorum qui Massadæ versabantur incursus, Simonem in finibus præstolabantur. ubi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neqve victor, neqve victus abscessit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idumæi vero domum regressi sunt. Non multo autē post, Simon cum majoribus copiis eorum fines petebat: castrisque in quodam vico cui nomen est Thecue positis, ad custodes Herodii, quod non longe aberat, de sociis suis Eleazarum misit, ut castellum traderent persvasurum: quem quidem sine mora suscepere custodes

Ἐπανίστη δὲ ἄλλο τοῖς ἱεροσολύμοις πόλεμος. ἦν Σίμων τις γιώρα, σίμων τὸν γεραστινὸς τὸ μὲν γένος, ἡλικίᾳ νεανίας, σώματος δὲ καὶ ἰσχύος ἀμείνων τῶν ἀνανίου ἐπὶ πολὺ διαφέρων, διὸ καὶ τὸν ἀνανίαν ὕστερον ἀφείλετο. ἐκ τῆς ἀκραβατηνῆς τοπαρχίας ἦν, ἧς ἦρχε, πρὸς τοὺς λῃστὰς ἐλθὼν καὶ τὸν μασάδα κατασχόντας τοῦτον ἐδέξατο φοβηθέντων. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὑπόπτως εἶχον αὐτῷ διὰ τὴν ἀρχήν, ὥστε τὸν κατώτερον χωρίον φρουρεῖν, ἐπιτρέψαντες αὐτῷ παρελθεῖν ἅμα τοῖς γυναίοις, ἃς ἄγων ἦκεν, αὐτοὶ τὸν ὑψηλότερον οἰκοῦντες. αὖθις δὲ ἀπὸ συνηθείας ἠθῶν, καὶ ὅτι πιστὸς ἐδόκει, συμπεριφέρεσθαι αὐτοῖς ἐξίων, καὶ τὴν ἐπιείκειαν τοῦ ἤθους ἐπὶ τὸν μασάδα μᾶλλον ὅτι τὸ μείζω προσκαλεῖσθαι ἐπῆρεν. οἱ μὲν γὰρ ἐξιόντες τὴν φρουρείαν, καθάπερ φυλακὴν χωρίου ἔχοντες μακρὰν ἐδεδοίκεσαν. ὁ δὲ τυραννίδων, καὶ μεγάλων ἐφιέμενος, ἐπειδὴ τὸν ἀνανίαν πολίτην ἤκουσεν, ὡς τὴν ἐρημίαν ἀφίξοιτο, καὶ πρόσχημα δόλοις μὲν ἐλευθερίαν, ἀρετὰς δὲ ἐλευθέροις, τοὺς πανταχόθεν πονηροὺς συνήθροιζεν. ὡς δὲ καὶ αὐτῷ καρτερὸν τὸ στράτευμα ἤδη, τοὺς ἀνατρεφομένους κώμας κατέτρεχεν. ἀεὶ δὲ προσγινομένων πλειόνων, ἐθαρρεῖ καταβαίνειν εἰς τὰ χθαμαλώτερα. καὶ πόλεσιν ἤδη φοβεροὺς καὶ πολλοὶ πρὸς τὴν ἰσχύν, καὶ τὴν εὐνοιαν τῶν παροπλισμάτων ἐφοβοῦντο δυνατοί, καὶ οὐκ ἐπὶ λῃστῶν μόνον, οὐδὲ ληστῶν στρατὸς, ἀλλὰ καὶ δημοτικῶν οὐκ ὀλίγων, ὡς πρὸς βασιλέα πάρεισι. κατέσχε δὲ τὴν ἀκραβατηνὴν τοπαρχίαν, καὶ τὰ μέχρι μεγάλης ἰδουμαίας. καὶ γὰρ κώμην τινὰ καλουμένην ναὶν τὸν καλασκλάνας, ὥσπερ φρουρίῳ πρὸς ἀσφάλειαν ἐχρῆτο. καὶ δὴ τὴν φαρὰν προσαγορευομένην φάραγγα, πολλὰ μὲν ἀνεῤῥωγυῖαν σπήλαια, πολλὰ δὲ φύσει ἕτοιμα, παμπόλλοις ἐχρῆτο θησαυροῖς, καὶ τὰς λείας ἀποδοχείοις. ἀνετίθη δὲ καὶ τοὺς ἁρπαζομένους εἰς αὐτὰ καρπούς, οἱ πολλοὶ τὸ λοιπὸν διέτριβον ἐν σκηναῖς. ὅλως δὲ ἦν τὸ στράτευμα προσγινόμενον, καὶ τὰς ὁρμὰς καὶ τὸ ἱεροσολύμων. ὅθεν οἱ ζηλωταὶ δείσαντες αὐτοῦ τὸ ὁπλιτικὸν, καὶ προλαβεῖν βουλόμενοι τὸ κατ' αὐτῶν προφθάνειν, ἐξίασι μετὰ τῶν ὅπλων οἱ πλείους. συμπλακέντες δὲ σίμωνι, καὶ φοβηθέντες ὁρμὴν, συχνοὺς μὲν αὐτῶν ἀναιροῦσι, συνελαύνουσι δὲ τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν πόλιν. ἔπειτα δὲ ταῖς δυνάμεσι, καὶ μὴ τοῖς τείχεσι προσβαλεῖν ἀπέγνωσαν. χειρώσασθαι δὲ πρότερον τὴν ἰδουμαίαν ἐπεβάλετο. καὶ οἱ διμυρίους ἔχων ἑπτάκις, ἤλαυνεν ὅτι τοὺς ὅρους αὐτῆς. οἱ δὲ ἄρχοντες τῆς ἰδουμαίας καὶ τάχος ἀθροίσαντες ἐκ τῆς χώρας τὸ μαχιμώτατον, ὡσεὶ πεντακισχιλίους καὶ διμυρίους, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐάσαντες φρουρεῖν τὰ σφέτερα, ἅμα τοῖς τῶν μασάδα σικαρίων καταδρομαῖς, εἶδεχον τὸ σίμωνα πρὸς τοῖς ὅροις, ἔνθα συμβαλόντες αὐτοῖς, καὶ διὰ ὅλης πολεμήσαντες ἡμέρας, ἄκροι νενικηκώς, ἄκροι νενικημένοι διεχώρησαν. καὶ μετ' οὐ πολὺ, σίμων μείζονι δυνάμει πάλιν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ὥρμησε. στρατοπεδευσάμενος δὲ κατά τινα κώμην, ἣ ἔκεκλητο καλέτρα, πρὸς τοὺς ἐν ἡρωδείῳ φρουροὺς, ὅπερ ἦν πλησίον, ἐλεάζαρόν τινα τῶν ἑταίρων ἐπεμψε, πείσοντα παραδοῦναι τὸ ἕρυμα. ὅτε οἱ φύλακες ἑτοίμως ἐδέξαντο, τὴν

τὴν αἰτίαν ἀγνοοῦντες δι' ἣν ἦκοι. φθεγξάμενον δ' αὐτὸν περὶ παραδόσεως, ἐδίωκον ἀπασπίσαντες τοῖς ξίφη, μέχρι φυγῆς τόπον οὐκ ἔχων, ἔρριψεν ἀπὸ δ' ταχέως ἑαυτὸν εἰς τὴν ὑποκειμένην φάραγγα. καὶ ὁ μὲν αὐτίκα πλαδᾶται. τοῖς δ' ἰδουμαίοις ἤδη κατηρρωδηκόσι τὴν ἰσχὺν δ' σίμωνος, ἔδοξε πρὸ δ' συμβαλεῖν κατασκέψασθαι τ' πολεμίων. εἰς δ' τοῦτο δ' ὑπηρέτην ἑαυτὸν ἐπίμως ἐπεδίδου ἰάκωβος, εἷς τ' ἡγεμόνων, πρόδοσίαν ἐνθυμούμενος. ὁρμήσας γὰρ ἀπὸ τ' ὀλόρου, καθ' ὃν τότε συνήθροιστο τ' χώμιόν τι τ' ἰδουμαίων τὸ στράτευμα, προσγίνεται πρὸς σίμωνα, καὶ πρώτιστα αὐτῷ προδιδόναι συνεπαγόμενος τ' αὐτ' πατρίδα, λαβὼν ὅρκους, ὡς αὐτὸν τιμήσων ὧν ἀξιοῖ. συνεργήσειν δ' ὑπέσχετο, καὶ πρὸς τ' ὅλης ἰδουμαίας. ἐφ' οἷς ἐσταθεὶς φιλοφρόνως ὑπὸ δ' σίμωνος, καὶ λαμπρᾶς ἐπαρθεὶς ὑποσχέσεσιν, ἐπιδόντος εἰς τὰς σφετέρας ὑπέστρεψε, τὸ μὲν πρῶτον πολλὰ πλασάμενος τοῖς στρατιὰν ἐψευδέτο δ' σίμων. ἔπειτα δὲ ἰδουμαίους τούς τε ἡγεμόνας, καὶ κατ' ὀλίγους πᾶν τὸ πλῆθος, ἐνῆγεν ὡς τε δέξασθαι τ' σίμωνα, καὶ προδοῦναι δίχα μάχης αὐτῷ τοῖς τ' ὅλων ἀρχοῖ. ἅμα δ' ταῦτα διαπραττόμενος, καὶ σίμωνα δι' ἀγγέλων σκάζει, σκεδάσειν ὑποχωροῦντας τοὺς ἰδουμαίους, ὃ δὴ παρέσχεν. ὡς γὰρ ἐπὶ ἤδη πλησίον ἡ στρατιὰ, πρῶτος ἀναπηδήσας ἵππου τ' ἵππον, μὴ τ' συνδιαφθαρησομένων ἔφυγε. πλοίᾳ δ' ἐμπίπτει πάντι τῷ πλήθει, καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν λυθέντες σὺν τ' τάξεως, ἀνεχώρουν ἕκαστοι πρὸς τὰ ἴδια.

ΚΕΦ. λα.

Σίμων δ' πρὸς δόξαν εἰς τὴν ἰδουμαίαν εἰσήλασεν ἀναιμωτί, καὶ προσβαλὼν ἀδοκήτως; πρώτην αἱρεῖ τὴν πόλιν χεβρέων, ἐν ᾗ πλείστης σκράτησε λείας, πάμπολλα δ' διήρπασε καρπόν. ὡς δ' φασὶν οἱ ἐπιχώριοι τ' χεβρὼν, ἀ μόνον τ' τῇδε πόλεων, ἀλλὰ καὶ τ' ἐν αἰγύπτῳ μέμφεως ἀρχαιοτέραν. διχίλια γὰρ αὐτῇ, καὶ τριακόσια ἔτη συνηρίθμηται. μυθεύουσι δ' αὐτ' καὶ οἰκητῆρα τὸν ἀβράμην δ' ἰουδαίων προγόνων γεγονέναι, καὶ τ' ἐκ τῆς μεσοποταμίας ἀπανάστασιν, τούς τε παῖδας αὐτοῦ καταβαθῆναι εἰς αἴγυπτον ἔνθεν, ὧν καὶ τὰ μνημεῖα μέχρι δ' νῦν ἐν τῇδε τῇ πολίχνῃ δείκνυται, πάνυ καλῶς μαρμάρῳ καὶ φιλοτίμως εἰργασμένα. δείκνυται δ' ἀπὸ σταδίων ἓξ δ' ἀπὸ τούτου τερέβινθος μεγίστη, καὶ φασὶ τὸ δένδρον ἀπὸ τῆς κτίσεως μέχρι νῦν διαμένειν.

ΚΕΦ. λβ.

Ἐνθεν σίμων διὰ πάσης ἐχώρει τ' ἰδουμαίας, ἀ μόνον πόλεις καὶ κώμας πορθῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν ἅπασαν λυμαινόμενος. δίχα γὰρ τ' ὁπλιτῶν, πεντακισμύριοι αὐτῷ συνέποντο μυριάδες, ὡς μηδὲ τ' ἀπιτηδείων ἐξαρκούντων πρὸς τὸ πλῆθος. πρὸς οἷς δὲ τ' χειρίοις, ὠμότης τε αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸ γένος ὀργή, δι' ἃ μᾶλλον ἐξερημοῦσθαι συνέβαινε τὴν ἰδουμαίαν. καθάπερ δὲ ὑπὸ τῶν ἀκρίδων κατόπιν, ὕλην ἐστὶν ἰδεῖν ἐψιλωμένην πᾶσιν, ἕτω τὴν γῆν τῆς σίμωνος στρατιᾶς ἐρημίαν κατελείπετο. καὶ τὰ μὲν ἐμπιπράντες, τὰ δὲ κατασκάπτοντες, πᾶν δὲ τὸ πεφυκὸς ἀνὰ τὴν χώραν, ἢ συμπατοῦντες ἠφάνιζον, ἢ νεμόμενοι, καὶ τὴν ἐργόν, ὑπὸ τῆς πορείας, σκληροτέραν ἐποίουν τῆς ἀκάμπτου, καθόλου τε ἔπεσιν, οὐδὲ σημεῖον τι κατελείπετο τοῖς πορευομένοις δ' γεγονέναι. πάντα, πάλιν τοὺς ζηλωτὰς ἐπήγειρε, καὶ φανερῶς μὲν ἀντιπαρατάξασθαι

A cauſæ neſcii cur veniſſet. mox autem de traditione prolocutum, ſtrictis gladiis perſequebantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in ſubjectam vallem ſe projecit. & ille quidem hoc modo ſtatim moritur. Idumæis autem vires Simonis formidantibus placuit, priusqvam bello congrederentur explorare hoſtium copias. ad hoc autem ſe miniſtrum obtulit parato animo Jacobus, unus e rectoribus, cogitans proditionem. Deniqve profectus ab Oluro (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) adSimonem venit: primumqve ſe patriam ſuam traditurum eſſe paciſcitur, accepta fide quod ſemper ei cariſſimus foret. mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humaniſſime apud Simonem cœnatus, ampliſſimisq; promiſſis animatus, ubi ad ſuos rediit, primo Simonis exercitum multiplici numero mentiebatur eſſe majorem. deinde rectoribus etiam paulatimqve multitudine univerſa perterritis, ut Simonem reciperent, ſvadebat, eiqve ſine pugna rerum omnium permitterent principatum. ſimul autem hoc agens, & Simonem ipſum per nuncios evocabat, diſjecturum ſe pollicitus Idumæos, quod & præſtitit. Nam cum jam appropinquaret exercitus, eqvum primus inſcendit, & cum ſociis corruptionis effugit. pavor autem occupat univerſam multitudinem, ac priusquam ad manus venirent, domum quisque ſuam ſoluti ordine receſſerunt. Simon vero præter opinionem ſine ſanguine Idumæam introivit: primumq; aggreſſus ex improviſo Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus eſt, multosq; fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non ejus terræ modo civitatibus, verumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. deniqve duo millia & trecenti ejus connumerantur anni. hoc autem narrant Abraham quoque parenti Judæorum fuiſſe domicilium, poſteaquam Meſopotamiæ ſedes reliquit: ejusqve poſteros hinc ad Ægyptum eſſe profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem civitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem ſexto ab oppido ſtadio arbor maxima terebinthus: eamq; memorant ab initio mundi creati nunc usqve durare. Hinc totam Simon pervaſit Idumæam, non modo vicos ejus & civitates depopulando, ſed excidendo etiam territoria. nam præter armatos XL. eum millia ſequebantur, ut his ne victui quidem neceſſaria ſatis eſſent. Ad has autem neceſſitates accedebat ejus crudelitas & inſuper iracundia, quo magis vaſtari contigit Idumæam. Et qvemadmodum poſt locuſtas ſylva cerni ſolet frondibus ſpoliata, ſic etiam qua Simonis tranſiſſet exercitus, a tergo ſolitudinem relinqvebat: & alia quidem comburendo, alia diruendo, & quicquid in civitate vel in agris natum eſſet conterendo calcibus, aut depaſcendo delebant: perqve terram cultam iter agendo, faciebant eam ſterili duriorem, prorſus ut ne ſignum quidem vaſtatis relinqueretur, quod aliquando fuiſſent. Hæc omnia rurſus Zelotas incitaverunt, & aperto quidem bello confligere

pertimuere: insidiis vero per itinera collocatis, uxorem Simonis rapiunt, eorumque præterea, quos habebat in obsequio plurimos. deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in civitatem exultantes redeunt. continuo namq; sperabant, armis eum depositis, pro uxore sibi supplicaturum: Illum autem non misericordia, sed ira conjugis raptæ pervaserat. cumque ad muros Hierosolymorum venisset, ut fera saucia quæ percussores prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. deniqve olerum sarmentorumque causa progressos e porta, imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem: ut animi indignatione id solum abesse videretur, qvod non etiam vesceretur corporibus mortuorum. multos autem abscissis manibus dimittebat in civitatem, una perterrefaciens inimicos, & populum revocare cupiens a nocentibus. Hisqve mandabat ut dicerent, jurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quod nisi cito sibi redderent conjugem suam, muro perrupto omnibus qui in civitate essent similiter uteretur, neqve cuiqvam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios, donec his ejus mandatis, non modo populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem. atqve ita delinitus, paulisper ab assidua cæde requievit.

καὶ διὰ τοῦτο, πολλοὶ χίσαντες ἦσαν τὰς παρόδους ἁρπάζοντες Σίμωνος τὴν γυναῖκα, καὶ τοῖς αὐτῷ ἱερατικοῖς συχνούς. ἔπρασσε δὲ αὐτὴν ἡ μαλωτὸς μύλους τὰ σίμωνα, γεμηθότες εἰς τὴν πόλιν κατέτρεψαν, καὶ ὅσον οὐδέπω προσεδόκων καλὰ θέμενον τὰ ὅπλα, τοῖς τὴν γυναῖκας ἱκετεύσειν. τὸ δὲ οὐκ ἔλεος εἴσεσιν, ἀλλ' ὀργὴ τοῖς τὴν ἡρπασμένης, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τῶν ἱεροσολύμων ἐλθὼν, καθάπερ τὰ τρωθέντα τῶν θηρίων, ἐπιδὴ τοὺς τειχοποιοὺς ἀκαπλαγεν, ἐφ' οὓς εὗρε τὸν θυμὸν ἠφίει. ὅσους γὰρ λαχαίνας ἔτυχεν ἢ φρυγανισμοῦ πρόσω πλησίον ἔξω πυλῶν, ἀνέτλας καὶ γερόντας συλλαμβάνων ἠκίζετο, καὶ διέφθειρε δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως, μονονοὺ καὶ τῶν νεκρῶν γεύσεσθαι τῶν σωμάτων. πολλοὺς δὲ καὶ χλοοκοπήσας, εἰσέπεμπε καταπλήξας τοὺς ἐχθροὺς ἅμα, καὶ διασπάσας τὸν δῆμον ἐπιχείρων πρὸς τοὺς αἰτίους. ἐντεῦθεν δὲ αὐτοῖς λέγει, ὅτι σίμωνι θεὸν ὄμνυσι τὰ πάντων ἕνεκα, μὴ ταχέως ἀποδώσουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα, ῥήξας τὸ τεῖχος, πᾶσι διαφθείρει πάντας τοὺς καθ' ἡλικίαν τὴν πόλιν, μηδεμίας φεισάμενος ἡλικίας, μηδὲ ὅσοις τοὺς αἰτίους διαλήσεται. τούτοις δὲ μόνον ὁ δῆμος, ἀλλὰ καὶ οἱ ζηλωταὶ καταπλαγέντες ἀποπέμπουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα, καὶ τότε μὲν ἀπειλιχθεὶς ὀλίγον, ἀνεπαύσατο δὲ συνεχοῦς φόνου.

De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.

NOn solum autem per Judæam erat seditio bellumq; civile, verumetiam per Italiam. In medio namqve Romanorum foro Galba peremptо, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: qvem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito autem apud Bebriacum Galliæ Cisalpinæ prælio cum Valente & Cecinna Vitellii ducibus, primo die Otho superavit, altero Vitelliani: multisqve trucidatis, & adversæ partis audita victoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postqvam biduum tresqve menses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellii ducibus Othonis milites, & ipse jam Vitellius Romam cum exercitu veniebat: dum interea Vespasianus quinto die Junii mensis Cæsarea profectus, eas qvas nondum subegerat Judææ partes petivit: & in montana regione, qvo primum ascendit, toparchias duas Gophniticam & Acrabatenam subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibiqve præsidiis collocatis, usqve Hierosolymam equitabat. multos vero tunc deprehensos necabat, multosqve capiebat. Ducum autem unus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorem quæ dicitur vastabat Idumæam, & Caphetram quidem castellum ex itinere captum incendit. alterum vero quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis valido cinctum. diutius autem ibi se moraturum speranti, oppidani subito portas aperuere, & supplices ei se tradidere. Quibus subjugatis, Cerealis in Chebron alteram civitatem antiquissimam tendit, sitam (ut dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliqvam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum vero ipsum exurit. Omnibusqve jam captis,

ΚΕΦ. λγ.

ΟΥ μόνον δὲ κατὰ τὴν ἰουδαίαν στάσις καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἰταλίας. αὐτίκα μὲν γὰρ κατὰ μέσον τὸν φωμαίων ἀγορὰν γάλβας ὑποδεδεγμένος τὴν αὐτοκράτορα ὄθων, ἐπολέμει ἐπὶ βιτελλίῳ βασιλειῶντι. ἔστι γὰρ ἥρπτο τὰ κατὰ γερμανίαν τάγματα, καὶ φωμύλης συμβολῆς κατὰ φρυγιακὸν τὰ γαλατίας πρὸς τὰ ἀλπεινὰ καὶ κακίννα τὰς βιτελλίου στρατηγούς, τῇ πρώτῃ μὲν ἡμέρᾳ τοῖς βιτελλίου ὄθων, τῇ δευτέρᾳ δὲ βιτελλίου στρατιώτης, καὶ πολλὴ φόνου φωμύλη διεχέοντο μὲν ὄθων ἑαυτὸν ἐν βεκέλλῳ τὴν ἥττων πολεμούντων, ἡμέρας δύο καὶ τρεῖς μείους κρατήσας τὰ πραγμάτων. προσεχώρησε δὲ τοῖς βιτελλίου στρατηγοῖς ἡ στρατιὰ, καὶ καταβαίνει αὐτὸς εἰς τὰ φωμύλου μὴ τὰ δυνάμεως. ἐν δὲ τούτῳ καὶ ἐπαστασιανὸς ἀναστὰς ἐκ τῆς καισαρείας πέμπει δεσίᾳ μείους, ὥρμησεν ἐπὶ τὰ μηδέπω καταπραμμένα τῆς ἰουδαίας χωρία. ἀναβὰς δὲ εἰς τὴν ὀρεινὴν, αἱρεῖ δύο τοπαρχίας, τήν τε γοφνιτικὴν καὶ τὴν ἀκραβατηνὴν καλουμένην, μεθ' ἃς βηθηλὰ τε καὶ ἐφραιμ πόλιχνια, οἷς φρουρὰς ἐγκαθίησιν, μέχρις ἱεροσολύμων ἐπαπάζετο. φθορὰ δὲ ἦν πολλῶν καταλαμβανομένων, καὶ πολλὰς ἡχμαλωτίζετο. κερεάλιος δὲ αὖτε τὴν ἡγεμονικὴν μοῖραν ἱππέων καὶ πεζῶν ἀναλαβὼν, τὴν ἀκραβατηνὴν καλουμένην ἰδουμαίαν ἐπόρθει, καὶ καφθεθὰν φρούριον ἐξ ἐφόδου λαβὼν ἐμπίμπρησιν. ἐπειτα δὲ καλουμένην καφαρσαβὶν προσβαλὼν ἐπολιόρκει. πανυ δὲ ἰσχυρὸν τὸ τεῖχος. καὶ τρίτῃ δὲ προσβολῇ πολλὴν χθόνον, αἰφνιδίως ἀνοίγουσιν οἱ ἔνδον τὰς πύλας, καὶ μεθ' ἱκετηρίων προσελθόντες αὐτῷ παρέδοσαν. κερεάλιος δὲ τούτους ὡμῆ σώσας, τὴν χεβρὼν ἑτέρας πολέως ἀρχαιοτάτης ἐχώρει. κατὰ δὲ ὡς ἔφην αὐτὴ κεῖται τὴν ὀρεινὴν, ἀπὸ πρὸς ἱεροσολύμων. βιασάμενος δὲ τὰς εἰσόδους, τὸ μὲν ἐγκαθεῖλεν πλῆθος, ἡδονὴν ἀνῃρεῖ τὸ δὲ ἄστυ καταπίμπρησι. καὶ πάντων ἤδη κεχειρωμένων, τοῦτον

πλὴν ἡρωδείου καὶ μασάδας, καὶ μαχαιρῶντες (παῦται γὰρ τῶν λῃστῶν κατείληπτο) σκοπὸς ἤδη τὰ ἱεροσόλυμα ἐφέστηκε ῥωμαίοις.

ΚΕΦ. ΛΘ.

Ὁ δὲ σίμων ὡς ἐξεύρετο τὴν τῶν ζηλωτῶν τὴν γυναῖκα, πάλιν ἐπὶ τὰ λείψανα τῆς ἰδουμαίας ὑπέστρεψε, καὶ πανταχόθεν τὸ ἔθνος, εἰς ἱεροσόλυμα πολλὰς φυγὴν συνέλαυνεν. ἔπειτα δὲ αὐτὸς ἐπὶ τὴν πόλιν, καὶ κυκλωσάμενος αὐτῆς τὸ τεῖχος, ὅπως λάθοι τοὺς ἐνοικούντων καὶ τὴν χώραν ἐργατῶν διέφθειρεν. εἰ δέ τις δήμου σίμωνι μὴ ἔξωθεν, ῥωμαίων φοβερώτερος, οἱ ζηλῶται δὲ ἔνδον ἑκατέρων χαλεπώτεροι. καὶ τούτοις ἐπίνοια κακῶν ἦν τόλμη τε συντάγματα τῶν χαλεπαίνων διέφθειρε. τὸν γὰρ ἰωάννην παρῆγον εἰς ἰσχὺν ὅτι, καὶ κεῖνος αὐτοὺς ἐξ ἧς ἐπεμήσαντο δυνάμεως ἠμείβετο, πάντα ἐπιτρέπων ὁρᾶν, ὧν ἕνεκα ἐπεθύμει. πολὺ δὲ ἦσαν ἁρπαγῆς ἀπλήρωτοι, καὶ τὰ πλησίον οἴκων ἔρευνα, φόνος τε ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν ὕβρεις ἐπαίζοντο, μεθ' αἵματος δὲ τὰ συληθέντα κατέπινον, καὶ μὴ ἀδείας ἐνεπλήμπλων τὸν κόρον, κόμας συνθετιζόμενοι, καὶ γυναικεῖα ἐνδῦντες ἀναλαμβάνοντες, καταντλούμενοι δὲ μύροις, καὶ πρὸς ἀπέκδυσιν ὑπογεγράφοντες ὀφθαλμούς. οὐ μόνον δὲ κόσμον ἀλλὰ καὶ πάθη γυναικῶν ἐμιμοῦντο, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας, ἀρρένων ἡδονὰς ἐπενόησαν. ἐνδυόμενοι δὲ ὡς πορνείῳ τῇ πόλει, καὶ πᾶσιν ἀκαθαρσίαις ἐμίαναν ἔργοις. γυναικίζόμενοι δὲ τὰς ὄψεις, ἐφόνων τε δεξιᾶς. θρυπτόμενοι δὲ τοῖς βαδίσμασιν, ἁπτόμενοι ἐξαπίνης, ἐγίνοντο πολεμικοί, τότε ξίφη προφέροντες ἀπὸ τῶν ἐνεβεβλημμένων χλανιδίων, τοὺς προσιόντας διήλαυνον. τοὺς ἀποδιδράσκοντας δὲ ἰωάννου, σίμων φονικώτερος ἐξεδέχετο, καὶ φυγῆς τις τὸ ἐντὸς τείχους τύραννον, ἀπὸ δὲ τῶν πυλῶν διέφθειρεν. πᾶσι δὲ φυγῆς ὁδὸς πᾶς αὐτομολεῖν πρὸς ῥωμαίους βουλομένοις ἀπεκόπτετο. διαστάζει δὲ πρὸς τὸ ἰωάννου ἡ δύναμις, καὶ πᾶν ὅσον ἐν ἰδουμαίᾳ ἐν αὐτῇ, χωρισθὲν ἐπεχείρει τῷ τυράννῳ, φθόνῳ τε τοῦ ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ μίσει τῆς ὠμότητος. συμβαλόντες δὲ ἀναιρέσει τε πολλοὺς τῶν ζηλωτῶν, καὶ συνελαύνουσι τοὺς λοιποὺς εἰς τὸν βασιλικὸν αὐλῶνα, κατασκάψαι θέσθαι τοῦ χάρακος. συγχωρεῖ δὲ οὐ τοῦ ἀδιαβλήτου βασιλέως ἰζᾶ. συνεστήσαντο δὲ οἱ ἰδουμαῖοι, καὶ κεῖθεν εἰς τὸ ἱερὸν ἐξώσαντες τοὺς ζηλωτὰς, ἐφ' ἁρπαγὴν ἐτράποντο τῶν ἰωάννου χρημάτων. καὶ γὰρ τὸν προειρημένον αὐλῶνα, αὐτός τε οὗτος, καὶ κεῖ τὰ λάφυρα τῆς τυραννίδος κατέθετο. ἐν δὲ τούτῳ τὸ καὶ τὴν πόλιν ἐσκεδασμένον πλῆθος τῶν ζηλωτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν, πρὸς τοὺς ἀπεφυγότας ἠθροίσθη, καὶ κατὰ γῆν αὐτοὺς παρεσκευάζετο ἰωάννης, ἔτι τε τὸ δῆμον, καὶ τοὺς ἰδουμαίους. τοῖς δὲ ἔχω τὴν φόβον αὐτῶν καταδῆσαι παρέσῃ μαχιμωτέροις ἦσιν, ὡς τὴν ἐπίνοιαν, μὴ νύκτωρ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ παρεισδύντες, αὐτούς τε διαφθείρωσι, καὶ τὸ ἄσυ καταπρήσωσι. συνελθόντες οὖν μετὰ τῶν ἀρχιερέων, ἐβουλεύοντο τίνα χρὴ τρόπον φυλάξασθαι τὰ παθήσιν. θεὸς δὲ ἄρα τὰς γνώμας αὐτῶν εἰς κακὸν ἔτρεψε, καὶ χαλεπώτερον ἀπωλείας, ἐπενόησεν τὸ πρὸς σωτηρίαν φάρμακον. ἵνα γοῦν κατάλυσωσιν ἰωάννου, ἐκείνων δέχεσθαι σίμωνα, καὶ μεθ' ἱκετηρίων δεύτερον εἰσαγαγεῖν ἑαυτοῖς τύραννον. ἐπεραίνετο δὲ ἡ βουλὴ,

A præter caſtella Herodium & Maſſadam & Machærunta, quæ a latronibus tenebantur, ſola jam Hieroſolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda reſtabat.

CAP. IX.

SImon autem ubi uxorem ſuam a Zelotis recepit, ad reliquias Idumææ tendit perſeqvendas: & undiqve circumacta natione, Hieroſolymam compulit plerosqve fugere, cum ipſe qvoque ad eam ſeqveretur. Deinde muro ejus obſeſſo, ſi quem operariorum ex agris adeuntem multitudinem cepiſſet, interficiebat. Eratqve populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ utrisqve ſæviores: quos etiam Galilæi novis inventis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Joannem ad potentiam ipſi provexerant: & Joannes eis pro potentia quam ſibi comparaverat, vicem referens, omnia quæ deſiderarent ut facerent permittebat. Inſatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorumqve locupletum perſcrutatio. Cædes autem virorum & fœminarum injuriæ, pro ludo habebantur, prædamque cum ſanguine devorantes ſine aliqvo metu, poſt ſatietatem muliebri libidine caleſcebant: comptiqve crines, ac fœminarum veſte induti, lotiqve unguentis, & ut forma placeret, oculos illiti, non ſolum ornatum, ſed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obſcœnitate nimia nefarios coitus exigentes, ut in lupanari verſabantur, civitatemqve totam impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autem vultum, dextras ad cædem promptas habebant: delicatoqve inceſſu enervati, ſubita incurſione bellatores fiebant: & de paludamentis verſicoloribus eductis gladiis, caſu obvios transverberabant. Eos autem qui Joannem fugiſſent, excipiebat ſævior in cædibus Simon: quique inteſtinum evaſiſſet tyrannum, ab eo qui prope erat occidebatur. Omnis autem fugæ via tranſire cupientibus ad Romanos, abſciſſa erat. Inter Joannis autem copias quantum erat Idumæorũ diſſidebant: ſeparatiqve ab aliis, adverſum tyrannum tam livore potentiæ quam crudelitatis ejus odio armantur. deinde pugna congreſſi, multos Zelotarum perimunt, cæterosqve in aulam regiam compellunt, quam Grapte ædificaverat. hæc autem fuerat cognata Izatæ regis Adiabenorum. Una vero irrupere Idumæi, atq; inde Zelotis in fanum pulſis, Joannis pecunias prædabantur. in aula enim ſupradicta & ipſe degebat, & tyrannidis ſpolia depoſuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per civitatem diſperſi erant, ad illos qui in templum fugerant aggregati ſunt: eosqve Joannes adverſus populum & Idumæos educere cogitabat. Iſtis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cum pugna plus poſſent, quam confidentia, ne de templo nocte ſubreperent, ſeq; pariter occiderent, atq; oppidum concremarent. Itaq; collecti cum pontificibus deliberabant, quonam pacto impetum præcaverent. Sed profecto Deus ſententias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabant ſalutis remedium. nam ut Joannem dejicerent, Simonem recipere ſtatuerunt, & cum precibus alterum ſibi tyrannum imponere. Itaque decreto obtemperatur,

DeSimonis geſtis contra Zelotas

missoqve Matthia pontifice, rogant Simonem, ut ad se introiret, quem sæpe timuerant. cum his autem precatores erant, etiam qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisque suæ desiderio & fortunarum. Ille autem nimis superbe se dominum fore pollicitus, veluti civitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorem ac defensorem sui populi clamor designaret. ubi vero cum suis copiis introiit, mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos a quibus rogatus erat, quam eos contra quos fuerat advocatus, inimicos putabat. Joannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam, quæ in civitate habebat (nam statim res eorum Simon cum sociis diripuerat) salutem jam desperabat. Templum tamen adjuvante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus, perqve propugnacula stantes impetum propulsabant: multiqve ex Simonis parte oppetebant, multi saucii referebantur, qvoniam Zelotæ ad dexteram superiores erant, eoq; ictus impenetrabiles habebant. Et quamvis loco plus possent, turres tamen quatuor maximas fabricaverant, ut ex alto videlicet missilia torqverent, unam ad Orientalem angulum, ad Septentrionalem alteram, super xystum tertiam, in angulo alio contra civitatem inferiorem. Quarta vero turris supra verticem Pastophoriorum condita erat: ubi moris est unum de sacerdotibus astantem post Meridiem, quod septimus quisque dies inciperet, tuba significare: rursusqve vesperi, quod desineret, nunc ferias populo, nunc ut opus faciat, denunciantem. Per turres autem disposuerunt balistas saxorumqve tormenta, & sagittarios, & fundarum scientes. Itaqve tunc Simon pigrius ad impetus movebatur, cum suorū pleriqve mollescerent: amplioribus tamen copiis fretus, propius accedebat. machinarum enim missilia delata longius, multos pugnantium perimebant.

A καὶ τὸν ἀρχιερέα ματθίαν πέμψαντες, ἐδέοντο σίμωνος εἰσελθεῖν, ὃν πολλὰ ἐδέησαν. συμπαρεκάλουν δὲ οἱ ἐκ τῶν ἱεροσολύμων, τοὺς ζηλωτὰς φεύγοντες, πόθῳ τε οἴκων καὶ τῶν κτημάτων. ὁ δὲ αὐτοῖς ὑπερηφάνως κατευθύνεσθαι τὴν δεσποτείαν, εἰσήρχετο μὲν ὡς ἀπαλλάξων τοὺς ζηλωτὰς τῆς πόλεως, σωτὴρ ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ κηδεμὼν ὀφθησόμενος. παρελθὼν δὲ μετὰ τοῦ δυνάμεως, ἐσκόπει τὰ περὶ τὴν ἑαυτοῦ δυναστείαν, καὶ τοὺς καλέσαντας οὐκ ἦττον ἐχθροὺς ἐνόμιζεν, ἢ καθ' ὧν ἐκέκλητο. σίμων μὲν γὰρ ἔτους ἐνιαυτῷ τρίτῳ ζαν θικῷ μηνὶ, ἱεροσολύμων ἐγκρατὴς ἐγένετο. ἰωάννης δὲ καὶ τοὺς ζηλωτῶν πλῆθος εἰργόμενον τῆς ἐξόδου τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὰς τοῦ πόλεως ἀποτολωλεκότας, θάρσημα μὲν τὰ ἐκείνων οἱ περὶ τὸν σίμωνα διήρπασαν, ἐν ὅπερ τὴν σωτηρίαν εἶχον. προσέβαλλε δὲ τῷ ἱερῷ σίμων, δῆμος βοηθοῦντος. κἀκεῖνοι καταστάντες ἀπὸ τῶν στοῶν, καὶ τῶν ἐπάλξεων, ἠμύνοντο τοὺς προσβολάς. συχνοὶ δὲ ἐπίπεσον τοῖς περὶ σίμωνα, καὶ πολλοὶ τραυματίαι καπέφεροντο. ῥᾳδίως μὲν ἐξ ὑπερδεξίας τὰς βολὰς οἱ ζηλωταὶ, καὶ οὐκ ἀσφαλεῖς ἐποιοῦντο. πολεμουμένης δὲ τῷ τοῦτῳ, πύργους ἐπὶ προκατασκευάσαντο τέτταρας μεγίστους, ὡς ἀφ' ὑψηλοτέρων πίπτειν τοὺς ἀφέσεις. τὸ μὲν πρὸς τὴν ἀνατολὴν, καὶ βόρειον γωνίαν, τὸ δὲ ἐξ ὑπὲρ νότου, τὸ δὲ πρὸς, καὶ γωνίαν ἄλλην ἀντικρὺ τοῦ κάτω πάλεως, ὃ δὴ λοιπὸς, ὑπὲρ τὴν κορυφὴν κατεσκεύασε τὸ παστοφορίων, ὅθεν τοῦ ἱερέων εἷς ἐξ ἕθους ἑστὼς ἑκάστην ἑβδομάδα ἐσήμαινεν, περὶ μεσημβρίαν σάλπιγξι δῆλος, καὶ πάλιν ἑσπέρας ὅτε ἐπέλθοι, ὅτε μὲν ἀνίεσθαι τοῦ λαοῦ καταγγέλλων, ὅτε δὲ ἔργων ἔχεσθαι. διέτεινον δὲ καὶ τοὺς πύργους, ἐξ εὐπετοῦς τε ἐλιβόλοις μηχαναῖς, τοῖς τε τόξοις, καὶ σφενδονήταις. ἔνθα δὴ τοὺς μὲν προσβολεῖς, ἀκοντιστὰς ἐποιεῖτο ὁ σίμων, μαλακιζομένων αὐτῷ τῶν πόλεων, ἀντεῖχε δὲ ὅμως πρὸς ἰσχὺν δυνάμεως. τοὺς δὲ ἀπὸ τῶν ὀργάνων βέλη πορρωτέρω φερόμενα, τοῖς πλοῖς τῶν μαχομένων ἀνῄρει.

B

C

D

CAP. X.

De Vespasiano in Imperatorem electo.

PEr idem tempus Romanos quoque sæviora mala circumveniunt, aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cum eum destinata militi spacia non caperent, totam urbem pro castris habebat, omnemqve domum replevit armatis. illi autem conspectis Romanorum divitiis oculis insvetis, & auri argentiqve stupore perfusi, vix cupidinem continebant, adeo ut in rapinas se converterent, & eos qui obstare conarentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem postqvam Hierosolymis proxima depopulatus, Cæsaream revertebatur, audiit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licet ipse imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominumq; dedignatur eū, qui veluti desertum invasisset imperium. Dolore autem saucius cruciatum ferre non poterat, neqve aliis vacare bellis, cum patria vastaretur. Verumtamē qvantū ira impellebatur ad ulciscendum, tantum longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim for-

E

Κεφ. λε.

ΚΑτὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ἐπιέχετο τὸ ῥώμῃ πλῆθη χαλεπά. παρῆν μὲν γὰρ ὁπὸ γερμανίας οὐιτέλλιος, ἅμα τῷ στρατιωτικῷ, πολὺ πλῆθος ἀποφερόμενος ἕτερον. μὴ χωροῦντος δὲ τοῖς ὑποδεδεγμένοις εἰς τοὺς στρατιώτας ἐπιδόσεως, ὅλην ἐποιήσατο τὴν ῥώμην στρατόπεδον, καὶ πᾶσαν οἰκίαν ἐταλιτῶν ἐπλήρωσεν. οἱ δὲ ἁρπαγὴν ὀφθαλμοῖς τῶν ῥωμαίων πλοῦτον θεασάμενοι, καὶ ἐπιλαμφθέντες πάντοθεν ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ, τὰς ἀπιθύμιους μέλις κατεῖχον, ὡς τε μὴ ἐφ' ἁρπαγὰς πέτεσθαί τε, καὶ τοὺς ἐμποδὼν γινομένους ἀναιρεῖν. τὰ μὲν κατὰ τὴν ἰταλίαν, ἐν τούτοις ἦν.

F

Κεφ. λς.

ΟΥεσπασιανὸς δὲ ὡς τὸ πλησίον ἱεροσολύμων καταστρεψάμενος ἐπέστρεψεν εἰς καισάρειαν, ἀκούσας τὰς κατὰ τὴν ῥώμην ταραχὰς, καὶ οὐτέλλιον αὐτοκράτορα. ἔτοιμος αὐτὸν καιρὸν ἄρχεσθαι καθάπερ ἄρχειν καλῶς ὑπισχνούμενον, εἰς ἀναγκαίαν προσήγαγε, καὶ τὸν ὡς ἐρημίαν καταμανέντα τῆς ἡγεμονίας, ἠδόξει διατίθει. προσελήλυθε δὲ τῷ πάθει, καρτερεῖν τὸν βάσανον οὐκ οἷός τε ἦν, καὶ τῆς πατρίδος παρθυμούμενος, ἑτέροις προσδοκᾶν πολέμοις ἀλλ' ἴσον ὁ θυμὸς ἦπτεν ὅπερ τὸν ἄμυναν, τοσοῦτον ἔρρῳ ἡ ἔννοια, τοῦ διώγματος. πολλὰ γὰρ φθάσαι παρ-

G

qvantū ira impellebatur ad ulciscendum, tantum longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim for-

παντὸς ἐργήσασθαι τὴν τύχην, πρὶν αὐτὴν εἰς τὴν Ἰταλίαν πε- A tunam posse nova facere, priusqvam ad Italiam,
ραιωθῆναι, καὶ μέσα χειμῶνος ὥρα πολέουσα, σφαδάζουσαν ἤδη κατῆχε τὴν ὀργήν. συνιόντες δ' εἴτε ἡγεμόνες, καὶ οἱ στρατιῶται καθ' ἑταιρείαν, φανερῶς ἤδη μεταβολὴν ἐβουλεύοντο, καὶ διαγανακτοῦντες, ἐβόων, οἱ μὲν ὅτι τῆς βώμης στρατιῶται τυφῶντες, καὶ μηδὲ ἀκοῦσαι πολέμου θέμιν ὑπομένοντες, διαχειροτονοῦσιν οἷς βέλοιντο ἡγεμονίαν, καὶ πρὸς ἐλπίδα λημμάτων ἀποδεικνύουσιν αὐτοκράτορας. αὐτοὶ δὲ τοσούτων κεχωρηκότες πό- B
νων, καὶ γηρῶντες ὑπὸ ταῖς κράνεσιν, ἑτέροις χαρίζονται τὴν ἐξουσίαν, καὶ ταύτην ἀξιώτερον ἄρχειν παρ' αὐτοῖς ἔχοντες. τίνα δικαιότερον ποτὲ τῆς εἰς αὐτοὺς εὐνοίας ἀποδώσειν ἀμοιβὴν, εἰ τοῖς νῦν κατατρέσοιντο. τοσούτῳ δ' εἶναι ἀσταστιανὸν ἡγεμονεύειν βιτελλίου δικαιότερον, ὅσῳ καὶ αὐτοὺς τὸ σθένειν ἀποδειξάντων. ἀγὼ δὴ μικροτέρους τὸν ἀπὸ γερμανίας διενεγκόντα πολέμους, ἀδὲ τὸν σθένειν καθαιροντων τὸ τύραννον, ἠτίμαζε τοῖς ὅπλοις ἀγῶνος. C
ἐνδεήσειν δ' ἐδέν. ἀγὼ τοῖς σύγκλητον, ἢ τὸ ῥωμαίων δῆμον ἀνέξεσθαι βιτελλίου λαγνείας, ἀντὶ δ' ἀσταστιανοῦ σωφροσύνης, ἀδὲ ἀντὶ μὲν ἡγεμόνος ἀγαθὸν τύραννον ὠμότατον, παῖδα δ' ἀντὶ πατρὸς αἱρεῖσθαι πρὸς ταῦτα. μέγιστον γὰρ δὴ πρὸς ἀσφάλειαν εἰρήνης εἶναι, τὰς γνησίας τὰ βασιλέων ὑπεροχάς. εἴτε οὖν ἐμπειρία χήρως, προσήκει τὸ ἄρχειν, ἀσταστιανὸν αὐτοὺς ἔχειν; εἴτε νεό- D
τητος ἀλκῇ πίτνον. καρπόσθαι γὰρ δ' παρ' ἀμφοῖν ἡλικίας τὸ ὠφέλιμον. χορηγήσειν δ' ἀ μόνον αὐτοὺς, τότε δ' ἰσχὺν τοῖς ἀποδεικθεῖσιν, ἀτε τρία τάγματα, καὶ τοὺς παρὰ τὸ βασιλέων συμμαχίας ἔχοντας, ἀλλὰ δ' συνεργήσειν τότε πρὸς ἡῶ πάντα, καὶ δ' εὐρώπης ὅσα τὸ ἀπὸ βιτελλίου φόβου κεχωρίσται. καὶ τοὺς ὑπὸ τὰ ἰταλίας δὲ συμμαχίας, ἀδελφὸν ἀσταστιανὸν καὶ παῖδα ἕτερον, ὧν τὸ μὲν προθήσεσθαι πολλοὺς τὸν αἰχμαλωτεύειν, τὸ δὲ καὶ τὸ πόλεως φυλακίου πεπιστεῦσθαι, μέρος οὐκ ὀλίγον εἰς E
ὑποβολὴν ἡγεμονίας. καθόλου τε ἂν βεβαιώσειν αὐτοὶ, τάχα τοῖς σύγκλητον ἀποδείξειν τὸν τὸ σωτετηρηκότων στρατιωτῶν ἀτιμώμενον. τοιαύτα καὶ συμφορὰς εἰ στρατιῶται διελάλουν. ἔπειτα συναθροισθέντες, καὶ προχειροτήσαντες ἀλλήλους, ἀναγορεύουσιν τὸ ἀσταστιανὸν αὐτοκράτορα, καὶ σώζειν τοῖς κινδυνεύουσιν ἡγεμονίαν παρεκάλουν. τῷ δ' φρονεῖν μὲν οἷ πάλαι περὶ τῶν ὅλων, ὅπῃ μοῖρα αὐτὸς ἄρχειν προηρεῖτο, τοῖς μὲν ἔργοις ἑαυτὸν ἄξιον ἡγούμενον, προχείνων δ' τὸν λαμπρότητι κινδύνων, τοῖς δὲ ἰδιώταις ἀσφάλειαν. δεινὸν μέντοι δὲ F
μᾶλλον οἱ ἡγεμόνες ἐπέκειντο, καὶ προθυμούμενοι οἱ στρατιῶται ξιφήρεις, ἀναιρεῖν αὐτὸν ἠπείλουν, εἰ μὴ βέλοιτο ζῆν ἀξίως. πολλὰ δ' πρὸς αὐτοὺς διαπονούμενον ἐξ ὧν διωθεῖτο τοῖς ἔργοις, τελευταῖον ὡς οὐκ ἐπῆν, ἔκλαυσε τῆς ἐνομάσεως.

ΚΕΦ. λζ.

ΠΡοτρεπομένων δ' αὐτὸν ἤδη μηχανᾶσθαί τι δ' τῶν ἄλλων ἡγεμόνων εἰς αὐτοκράτορα, δ' τῆς ἄλλης στρατιᾶς G
ἄγαν βοώσης αὐτοῖς ὅτι πᾶν τὸ ἀντίπαλον, αὐτὸς πρῶτον τῶν ἀπ' ἀλεξανδρείας ἔχετο πραγμάτων, εἰδὼς πλεῖστον τῆς ἡγεμονίας μέρος τοῖς αἰγύπτου οὔσαν, διὰ τὸν σίτου χορηγίαν. ἧς κομισθείσης εἰ παρέλθοι καὶ βία καθαιρήσειν ἤλπιζεν οὐϊτέλλιον. οὐ δ' ἀνέ-

A tunam posse nova facere, priusqvam ad Italiam, præsertim hyemis tempore ipse transiret: plusq; jam crescentem iracundiam cohibebat. Rectorem autem cum militibus convenientes, aperte jam de mutatione tractabant: & cum indignatione vociferantes, incusabant Romæ constitutos milites, & in deliciis agentes, qui ne famam qvidem belli sustineant, quibus libuerit decernere principatum, & spe qvæstus imperatores creare. B Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, aliis condonare potestatem, cum apud se digniorem habeant imperio. cui si hanc amiserint, qvam justiorem, vel qvando referrent erga se benevolentiæ gratiam? Tanto autem Vespasianum quam Vitellium justius esse principem fieri, qvanto illis, qui eum declarassent ipsi præstarent. non enim se minora pertulisse bella, qvã qui ex Germania venissent: neqve illis, qvi tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. non enim senatum populumve Romanum, Vitellii libidines pro Vespasiani pudicitia perpessuros: nec pro bono Imperatore crudelissimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen C esse, veram in Imperatore præstantiam. Ergo sive peritiæ senectutis debeatur imperium, habere se Vespasianum: sine adolescentiæ viribus, Titum. ex amborum enim ætate quod sit commodum decerpturos. Non solum autem se ministraturos declarati imperii vires, qui tres legiones, regumqve habeant auxilia: sed etiam totum Orientem partemqve Europæ extra Vitellii timorem constitutam: atqve insuper qui essent D in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atq; alium filium: qvorum alteri multos dignitate præditos juvenes sociatum iri sperabant, alteri vero etiam urbis esset commissa præfectura: quæ pars ad imperii principia non parum valeret. Postremo si ipsi cessarent, senatum fortasse declaraturum eum principem, qvem conservatores milites dehonestarent. Hæc primo per cuneos milites loqvebantur. deinde se adhortari invicem, Vespasianum Imperatorem appellant: E eumqve ut in periculo constitutum imperium conservaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, neqvaqvam vero imperare volebat, dignum quidem se factis existimans, privatæ autem vitæ securitatem, clarioris fortunæ periculis anteponens. Recusanti autem rectores magis instabant: & circumfusi milites F cum gladiis mortem ei minitabantur, nisi vivere vellet, ut dignus esset. diu tamen reluctatus, qvod renuebat imperium postremo cum his, qui se designaverant minime dissvadere posset accepit.

CAP. XI.

MUtiano autem cæterisqve rectoribus, qui eum ad imperium invitaverant, & exercitu alio vociferante, ut se in hostes omnes duceret, prius res Alexandrinas procurandas putavit: sciens Ægyptum plurimam esse partem imperii. propter frumentariam functionem: eaqve si potitus esset, vi quoque, si perstaret, Vitellium dejiciendum sperabat. nec enim perpessu- Ægypti descriptio, & Phari.

furum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quæ apud Alexandriam degerent, sibi cupiebat adjungere. Cogitabat etiam propugnaculo sibi fore illam regionem, adversus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu, mariqve impetuosa est: & ab Occidente quidem aridam Libyam habet objectam, a meridie vero limitem, qui Syenem ab Æthiopia dirimit, navibusqve invias Nili fluminis cataractas. itemqve ab Oriente mare rubrum, ad Copton civitatem usqve diffusum. Septentrionale vero munimentum habet terram usque ad Syriam, & quod dicitur Ægyptium pelagus, totum portubus carens. Hoc quidem modo Ægyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium vero & Syenem, per duo millia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, navigatio est stadiorum trium millium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinem oppidum usqve navibus ascenditur. namqve ulterius progredi, ut supra diximus, cataractæ non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace navibus aditu difficilis est. nam & ostium peranguſtum habet, saxisqve latentibus a directo cursu deflectitur: & læva quidem pars manu factis brachiis cingitur: a dextera vero Pharus objecta insula, turrim maximam sustinet, ad CCC. usque stadia navigantibus igne lucentem, ut quam longissime difficultatem applicandarum navium præcaveant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus, & adversis obicibus fractum, asperiorē facit meatum, eoqve periculosum per anguſtiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & XXX. stadiis magnus. in quem tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinem devehuntur: quā quæ superant ex domesticis & indigenis, in totū orbem divisa exportantur. Itaqve non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius imperii firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum literas dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militum alacritatem: quodque ipse (quod necesse fuit) susceptō munere principatus, operam atqve adjumentum ejus assumeret, Alexander autem, simul ut Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones ejus sacramento rogavit & populum: utriqve autem libentissime paruere, virtutem viri ex proxima administratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quæ imperii usus exigeret, adventui quoque principis necessaria jam parabat.

CAP. XII.

Vespasianus Josephum captivitate liberat.

OPinione vero citius declaratum in Oriente Vespasianum Imperatorem, ubique fama nunciavit. Et universæ quidem civitates festos dies habebant, nunciiqve lætitiam pro eo simul & sacrificia celebrabant. legiones vero apud Mœsiam Pannoniamqve degentes, quæ propter Vitellii audaciam paulo ante fuerant concitatæ, jusjurandum Vespasiano majore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reversus, in Berytum venerat, ubi multæ quidem e Syria, multæqve ab aliis provinciis legationes aderant obviam, coronas ei & gratulatoria decreta a singulis civitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam provinciæ Mutianus,

A ξεοδοχ πάντων ὅτι ῥώμης τὸ πλῆθος, τὰς δύο τὰς ἐν
Ἀλεξανδρείας τὰς μάλα πεπαρασκευασμένος βουλόμενος
συνεπιλαβέσθαι τῆς ἀρχῆς. ἔδοξε δὲ καὶ τὴν χώραν ἔχειν τὸ δοκοῦν τῆς τύ-
χης ἀδήλων. ἔστι γὰρ καὶ τὰ γῆ δυσπρόσβολος, καὶ τὰ
πρὸς θάλασσαν ἀλίμενος. καὶ μὲν ἑσπέρας, ἀπεβλημένη τὰ ἄνυδρα τῆς Λιβύης, καὶ ἔχει μεσημβρίαν, τὸν
διορίζουσαν ἀπὸ αἰθιόπων τὸν συηνίτην, καὶ τὰς ἀπολή-
ψεις δὲ ποταμὸς καταῤῥάκτας, ἀπὸ ἕω τῆς ἀνατολῆς, ἀπὸ
τὸν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἀναχεόμενη μέχρι κοπτοῦ. βό-
ρειον ἔτειχος αὐτῇ, ἥτε μέχρι συήνης καὶ τὸ καλού-
μενον αἰγύπτιον πέλαγος, πᾶν ἄπορον ὁρμῶν. τυγχά-
νει μὲν ἔτως ἡ αἰγυπτία πάντοθεν. τὸ μεταξὺ ἕω τα-
λασσίᾳ καὶ συήνης, μήκος αὐτῆς σταδίων δισχιλίων, ἐκ
δὲ τῆς παλαιδάφνης ἀναπλεύσαντι εἰς πηλούσιον, σταδίων τε-
τρακισχιλίων ἑξακοσίων. ὁ ἕω νεῖλος, ἀναπλέοντι μέχρι τῆς
ἐλεφάντων καλουμένης πόλεως, ἐκεῖθεν ἤδη πρὸς
μεσημβρίαν χωρῶν ἐς μεσόγειον καταῤῥήγνυται. δυσπλόητος ἕω λιμένι ναυσὶ, καὶ κατ' ἐμπόριον, ἀλε-
ξανδρείας. ἔστι τε δὲ ἐκ πάλαι, καὶ πέτρας ὑφάλους
τὸν ἐπ' ὀλίγον καμπτόμενος δρόμον. καὶ τὸ μὲν ἀριστε-
ρὸν αὐτοῦ μέρος, πεφραγμένη χειροποιήτῳ σχέσει.
τὸ δὲ δεξιὰ ἕω, ἡ μεσαιγιαλομένη φάρος νησὶς μέσην ἕω
πύργον ἀνέχουσα μέγιστον, ἐκπυρσοῦσαν τοῖς καταπλέ-
ουσιν ὅσα τριακοσίους σταδίους, ὡς τὸ νυκτὸς πλέουσιν ὁρμί-
ζεσθαι μὲν τὸν δυσχείμερον καὶ καταπλοῦν. ἐκ ταύτης
τῆς νησίδος, καταβέβληται χειροποίητα τείχη μέγαλα
μεσοπελαγούμενον ἕω τὸ πέλαγος, καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐρχομένοις ἐφηγούμενον ἑκατέραχοῦ τὸ πέρας, καὶ
σφαλερὰν ἀλλὰ τὸν εἴσοδον ἀπεργάζεται. ὁ μὲν
τοῖς λιμένι ἀσφαλέστατος ἔνδον, καὶ τριάκοντα σα-
δίων τὸ μέγεθος, εἰς ὃν ταῖς λοιπαῖς τῆ χώρα πρὸς
ἐδεσμονίαν κατάγη, καὶ τὰ ἐξιόντα. τῶν ἐπι-
χωρίων ἀγαθῶν εἰς πᾶσιν μεμίχθαι τὸν οἰκουμένην. ἐφίετο μὲν ἂν εἰκότως, τῶν ταύτῃ πραγμάτων ἑστῶ-
σαν εἰς βεβαίωσιν τῆς ὅλης ἡγεμονίας. ἐπιτίλλει δ'
οὖν ἐν τοῖς τῇ διεπνεῖ τὸν αἴγυπτον, καὶ τὸν ἀλεξάνδρε-
ων πυθέρχον ἀλεξάνδρῳ, ὀπλῶν τὸ τῆς ἡρᾶς πρόσ-
μον, καὶ εἰς αὐτὸς ἐπόδυς ἀναγκαίως τὸ βαρὸ τῆς
ἡγεμονίας, σωφρονῶν αὐτὸν καὶ βοηθὸν προσλαμβάνει.
προσαιγιαλοῖς δὲ τὸν ἐπιτολὸν ἀλεξάνδρῳ, ἅμα
προθύμως πάντα πράγματα ἢ τὸ πλῆθος εἰς αὐτὸν ὤ-
κωσεν, ἑκάτεροι δ' ἀσμένως ἐπήκουσαν, τὸν ἀρετὸν δὲ
ἀνδρὸς ἐκ τῆς ἐγγὺς στρατηλάσεως εἰδότες. καὶ ὁ μὲν πι-
στὸς μᾶλλον ἤδη τὰ πρὸς τὸν ἀρχὸν, προπαρεσκευά-
ζετο αὐτῷ καὶ τὰ πρὸς τὸν ἀφίξιν. τάχιον δ' ἀπιόντες
διήγγελλον αἱ φῆμαι τὸν ὅτι τῆς ἀναστάσεως αὐτοκρά-
τορα, καὶ πᾶσα μὲν πόλις ἑορτάζει, εὐαγγέλια δ' καὶ
θυσίας ἐπὶ αὐτῷ ἐπετέλει. τὰ δ' κῦ μυσίαι, καὶ πα-
νονίαν πάγματα, μικρῷ πρόσθεν κεκινημένα πρὸς τ
ἀπέλλιν τόλμαν, μείζονι χαρᾷ ἐπαστασίαν τὸν ἡγε-
μονίαν ὤμνυον. ὁ δ' ἀναζεύξας ἀπὸ ἡμισείας ἐς βη-
ρυτὸν παρέλθ, ἔνθα πολλοὶ μὲν ἀπὸ τῆς σπερας αὐτὸ,
πολλαὶ δ' καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν πρεσβεῖαι συνέλ-
θοντες, στεφάνους παρ' ἑκάστης πόλεως, καὶ συγχαρητικὰ
ἐπὶ φέρουσαι ψηφίσματα. παρῆν δ' καὶ μουκιανὸς,
ὁ τῆς

B

C

D

E

F

G

ὁ τῆς ἐπαρχίας ἡγεμὼν, τὸ παράθυμον τ δήμων, Ꞓ τὰς κῆ πόλιν ὄρκους ἀπαγγέλλων.

Κεφ. λη.

Προχωρούσης ἤ πανταχῆ κῆ νεῦν τ τύχης, κῆ τ πεπραγμάτων συνενδιδόντων ἐκ τελείας μέρους, ἤδη παρῄρτατ τῇ θεοπροπίᾳ τὴν ἀρχήν, ὡς ὑ δίκαια δαιμονίᾳ προνοίας ἄψαιτο τ ἀρχῆς, ἀλλὰ δικαία τις ἡμαρμένη πρόοιζα τὸ κρατεῖν τ ὅλων ἐπ' αὐτ. ἀναμιμνήσκε ἤ δὲ πάντα ἄλλα σημεῖα. πολλὰ ἤ αὐτῷ γεγονότα πανταχῆ, προφαίνοντα τὴν τ ἡγεμονίαν κῆ τὰς ὑ ἰωσήπου φωνάς, ὃς αὐτ ἔτι ζῶντ Ⓝ νέρωνⓃ αὐτοκράτορα προσειπεῖν ἐθαῤῥήσειν. ἐξεπεπλήκτο ἤ τ ἄνδρα δεσμώτην ἔτι ὄντα, παρ' αὐτῷ, κῆ προσκαλεσαμένⓃ μυκιανὸν ἅμα τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι Ꞓ φίλοις, πρῶτον μὲν αὐτῷ τὸ δραστήριον ἐκδιηγεῖτο, κῆ ὅσα τοῖς ἰωταπάταις δι' αὐτὸν ἐκαμνε ἐπιφανεῖς μαντείας, ἃς αὐτὸς μὲν ὑποπτεύοι τὸ τι πλάσμα ὑ θεῖος, ὑποδεδιχθεῖσθαι ἤ ὑπ' ὀ χρόνου κῆ τ πραγμάτων θείας. εἰ χρὸν ἦν ἔφη τ προθεσπίσασθαί μοι τὴν ἀρχήν, κῆ μᾶλλον τ ὑ θεῖ φωνῆς, ἐπ' αἰχμαλώτου πάλιν, ἢ δεσμώτου τύχην ὑπομένειν.

Κεφ. λθ.

Καὶ καλέσας τ ἰώσηπον, λυθῆναι κελεύει. τοῖς μὲν οὖν ἡγεμόσιν ἐκ τ εἰς τ ἀλλόφυλον ἀμοιβῆς, λαμπρὰ κῆ παρ' αὐτῶν ἐλπίζειν παρῆν. σωτὴρ ἤ τῷ παιδὶ τοῦτⓃ δίκαιον ὦ πάτερ, ἔφη, ὑ ἰώσηπον Ꞓ τὸ ἐνειδος ἀφαιρεθῆναι σὺν τῷ σιδήρῳ. ᾤμοσε ἤ γὰρ ὁμοίⓃ τῷ μὴ δεδέσθαι τ ἀρχικὸν, ἂν αὐτὸς μὴ λύσωμεν, ἀλλὰ κόψωμεν τὰ δεσμά. ὃ τοι γε ὀρθῶς τ μὴ δεόντως δεδέντων πεπαῦσθαι ἤ. συνεδόκει ἤ ταῦτα, Ꞓ παρελθὼν τὶς, πελέκει διέκοψε τ ἅλυσιν. ὁ ἤ ἰώσηπος εὐλογῶς ἐδόκει τ προειρημένων χάριν τ ὀφειλομένην, ἤδη Ꞓ πρὸς τ μελλόντων ἀξιόπιστος εἶναι.

Κεφ. μ.

Ὁ τοῦ σπασινοῦ ἤ τ προσδοκίας χειμαζούσης, Ꞓ καταπεσούμενⓃ ἑκάστης τὰς ἐλπίδας δικαίως Ꞓ μᾶλλον τ αἰχίων, εἰς ἀνιλόχειαν ἀφικνεῖ ἤ. Ꞓ βαλλόμενⓃ πῶς χρὴ τρέπεσθαι, προυργαίτερα τ εἰς ἀλεξάνδρειαν ὁρμῆς, τὰ κῆ τ ῥώμῃ ἐκείνῃ, τ μὲν βέβαιον οὖσαν ὁρᾶν, τὰ ὑ ὑπὸ ἀϊτελλίῳ πραγματόμενα. πέμπει δὴ μυκιανὸν εἰς τ ἰταλίαν, ᾧ ἔδοξεν ὑπεῖναί τι Ꞓ πεζῶν συχνὰ διώκαμεν. ὁ ἤ μᾶλλον τ ἐν χειμῶνⓃ ἀκμὴν δέουσαν τὸ πᾶν, πεζῇ τὴν στρατιὰν ἦγε διὰ παπφλαγονίας καὶ φρυγίας.

Κεφ. μα.

Ἐν ἤ τούτῳ Ꞓ αὐτωνίⓃ πεῖσμα, ἀναλαβὼν τὸ τρίτον πεῖγμα τ κῆ μυσίαν, ἔτυχε δὲ ἡγεμονεύων αὐτόθι, ἀϊτελλίῳ ὡδοιπορούμενⓃ ἠπείγετο. ἀϊτέλλιος δὲ αὐτῷ συναντήσοντα μὴ πολλῆς δυνάμεως κομπίνᾳ ἐκπέμπει, μέχρι διαῤῥῶν τῷ ἀνδρὶ, μᾶλλ τ ἐπ' ὄθωνι νίκην. ὁ δὲ ὑπὸ τ ῥώμης ἐλαύνων μᾶλλ τάχους πρὸς κρέμωνα τ γαλατίας τ αὐτωνίων καταλαμβάνει. μεθόριος δέ ἐστιν ἡ πόλις αὕτη τ ἰταλίας. καταδὼν δὲ ἐνταῦθα τὸ πλῆθος τ πολεμίων, κῆ τὴν εὐταξίαν, συμβαλεῖν μὲν οὐκ ἐδάῤῥει, σφαλερὰν δὲ τὴν ἀναχώρησιν λογιζόμενⓃ, προδοσίαν ἐβουλεύετο. συναγαγὼν δὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἑκατοντάρχας, κῆ χιλιάρχους ἐκέλευε, μεταβαίνειν πρὸς τὸν αὐτωνίου, πεπεισμένων μὲν τὰ ἀϊτελλίου πράγματα, τὴν οὐεσπασιανοῦ δὲ ἰσχὺν ἐπαίρων, κῆ παρ' ὧν μὲν ἔνεκα λέγων μόνον τῆς ἀρχῆς ἕνεκα, παρ' ὧν δὲ τὴν δύναμιν, κῆ αὐτοὺς δὲ ἅμενον προλαβόντας, τὴν ἀνάγκην πεῖσαι χάριν, κῆ μέλλοντας ἡδέως τοῖς ὅπλοις,

A populorum alacritatem, juratqve per ipsum principem sacramenta renuncians. Ubiqve autem Vespasiani votis obsecundante fortuna, rebusqve ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quod non sine Dei providentia sumpsisset imperium: sed justa qvædam fati ratio, ad ejus potestatem circumduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa, & alia (multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia) & Josephi dicta, quibus eum Nerone vivo ausus fuerat appellare imperatorem, admirabatur virum quem adhuc habebat in vinculis: advocatoq; Mutiano cum amicis & rectoribus aliis, primum quam strenuus fuisset Josephus, quantumqve Jotapatenis expugnandis propter eum laborasset exponit. deinde vaticinationes ejus, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem divinas fuisse, & rerum exitus probavisset. Tumq; inhonestum esse ait, ut qui sibi augurasset imperium, vocisque Dei minister ac nuncius extitisset, adhuc captivi loco haberetur, fortunamqve sustineret adversam: vocatumqve ad se Josephũ solvi jubet. Hoc autem facto, alii quidem rectores ea gratia quam alienigenæ retulisset, præclara etiam de se speranda esse arbitrabantur. Titus vero, qui cum patre aderat, justum est, inquit, pater, una cum ferro etiam probro Josephũ solvi. erit enim, tanquam nec initio vinctus sit, si non dissolverimus, sed inciderimus catenas. namque id agi solet in his, qui non recte fuerint vincti. Eadem Vespasiano placebant. & quidam interveniens securi catenas abrupit. Josephus quidem pro his, quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris jam dignus cui credendum esset habebatur.

CAP. XIII.

De Vitellii morte & moribus.

Vespasianus autem responso legationibus reddito, justeq; pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiam venit. Et quonam primum tenderet cogitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Romanas autem res a Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis equitum peditũq; copiis: qui tamen propter hyemis asperitatem veritus navigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his, quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat provinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cæcinnam obviam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Galliæ Antonium cõsequitur, quæ confinis Italiæ civitas est: ibiqve conspecta hostium ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi non audebat. discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Convocatis autem centurionibus & tribunis sibi subditis, ut transirent ad Antonium svadebat: Vitellii quidẽ rebus detrahens, Vespasiani autem vires extollens: & alterum nomen imperii tantũ, alterum virtutẽ habere cõmemorans: ipsis quoqve melius esse, si id sponte faciant, quod necesse est: cumqve se multitudine superatum iri sciant,

voluntate periculum prævenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqva vindicanda: Vitellium vero ne cum ipsis quidem præsentia posse servare. Multa locutus in hunc modum quod voluit persvasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem vero nocte milites pœnitudo simul ac metus ejus, si vicissent, a quo missi fuerant, occupavit, eductisq; gladiis, Cæcinnam obtruncare voluerunt. fecissentqve nisi his advoluti tribuni supplicassent. quamobrem cæde quidem se abstinuerunt, vinctum autem quasi proditorem Vitellio transmittendum habebant. His auditis Primus Antonius continuo suos movet, eosqve cum armis in defectores ducit. illi autem instructi ad prælium, paulisper quidem restiterunt. mox autem loco pulsi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum prævertit: & ante civitatem circumclusam pleramqve multitudinem peremit. aggressus autem reliquos, oppidum militibus prædari permisit. in quo multi quidem hospites mercatores, multi vero indigenæ periere, totusqve Vitellii exercitus, virorum XXX. millia & ducenti. quin & Antonius eorũ quos de Mœsia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit. solutum autem vinculis Cæcinnam, rerum gestarum nuncium ad Vespasianum mittit. qui ad eum intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus ubi Antonium appropinquare cognovit, fiducia recreatus est: collectisq; vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. luce vero facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minime curabat. his autem iratus, qui cum Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secum adduxerat militum manum. ubi multa ab his itemqve ab illis, qui templum tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt: postremo autem Germani, quod multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris insignibus, divina quadam ratione salvus evasit: reliqva vero multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur: milites autem direptis donariis templum incendũt. Tumqve postero die cum exercitu venit Antonius, eumqve Vitellii milites excipiunt: & trifario commisso intra urbem prælio, omnes interiere. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & ut assolet in extremis longiore luxu prodigæ mensæ refertus, tractus autem per populum, varioq; contumeliarum genere dehonestatus, in media urbe jugulatur, octo menses ac dies quinque potitus imperio: quem si vivere diutius contigisset ut opinor, ejus luxuriæ minime sufficere potuisset imperium. aliorum vero mortuorum supra L. millia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis Dec. Postero autẽ die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonii militib. a cæde repressis (adhuc n. hospitia perscrutando, & Vitellii milites, & ex populo plurimos, qui cum illo senserãt,

A Τ γνώμης τ κίνδυνον φθάσαι. ἐστι γὰρ τὸν μὲν Οὐεσπασιανὸν ἱκανὸν εἶναι, καὶ χωρὶς αὐτῶν τοῖς ἰδίοις ἐπανορθῶσαι τὰ λοιπά, τὸν δὲ Οὐιτέλλιον οὐδὲ σὺν αὐτοῖς τηρῆσαι τὰ ὄντα. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἔπεισε καὶ πρὸς τ αὐτόνομον αὐτομολῆσαι μετ τ δυνάμεως. τ δ αὐτῆς νυκτὸς ἐμπίπτει μετάνοια τοῖς στρατιώταις, καὶ δέος ὃ προπέμψαντο εἰ κρείττων ἥξοι στασιάζοντες ἀλλήλοις ὁ τὰ ξίφη, τ ἡμικίνναν ὥρμησαν ἀνελεῖν. καὶ ἐπεὶ ἄχθη τὸ ἔργον αὐτοῖς, εἰ μὴ προσαγορεύοντες οἱ χιλίαρχοι καθιστῶσαν αὐτούς. οἱ δ κτείνῳ μὲν ἀπέχοντο, δήσαντες δ τ προδότην, οἷοί τε ἦσαν πεμπτὸν ἤδη μῆνα ταῦτα ἀκέσαντες ὁ πόλεμος, αὐτίκα τὰς σφετέρας ἀνίεσαν, καὶ μὴ τ ὅπλων ἦν ὅτι τὰς δοκούσας. οἱ δ ὡς τάχιστα μόνοι πρὸς ὀλίγον μὲν ἀνέσχον, αὖθις δ πανταχόθεν, εἰσέρρεον εἰς τ κρείττονα. Ε τὰς ἱππους ἀναλαβόντες πόλεμος, ἀπαντῶσιν δ τοῖς ἐπὶ τὰς εἰσόδους αὐτῶν, Ε τὸ μὲν πολὺ πλῆθος κυκλωσάμενος, πρὸς τ πύλαις ἀμφθήκη, τῷ δ λοιπῷ στρατεύματι διαρπάσαι τὰ ἄχυρα τοῖς ἵπποις ἐπέτρεψεν, ἔνθα δὴ πολλοὶ μὲν τ ζεύγη ἐμπρησαν, πολλοὶ δ τ πανδοχείων ἀπώλοντο, σπάνει δ ἐπιπλῶν φλαῦροι μεγάλαις τιμαῖς ἐπρίαντο κλίνας τρεῖς ἀνδρῶν Ε δραχμῶν. τ δ δεῖπνον μυρίας, ἀντὶ δὲ τριακοσίων δραχμῶν δισχιλίας. Ε πανταχοῦ λύσις δ τ ἡμικίννου, πάσῃ πρὸς ἑκάστοις, ἀγγελοῦσα τὰ πεπραγμένα. καὶ ὃς ἐλθών, ἀπόχθη τὰ ἴσα αὐτῷ, καὶ τὴν τ προδοσίας ἐπαίνῳ, τῆς παρ ἐλπίδα πρᾶξις ἐπεκύλισεν.

B

C

D

Κεφ. μϚ.

ΑΝεψιὸς δ ἤδη, καὶ κ τ ῥώμῃ αὐξόμενος, εἰς πλησίον ἀντωνῖον ἀπαγγέλλει, καὶ συναθροίσας τὸ τ νυκτοφυλάκων στρατιωτῶν τάγμα, νίκην καταλαμβάνει τὸ καπιτώλιον. μεθ ἡμέραν δ αὖθις πολλοὶ τ ἐπιπλόων πρόσοδον ἔχοντες, καὶ δρομαῖος ὁ δ ἀδελφὸς πρὸς μείζονα μοῖραν τ εἰς τὸ κρατεῖν ἐλπίδων, ἐπέλιπε δ πεῖρα μὲν ἐλαττόνων φρονεῖν ἐδόκει τοῖς σωματοφύλαξι τοῦ σώζειν, Ε ἀλλ τὸν ἐμφύτου ὠμότητα, δηλῶν αἵματος δίψος, δ στρατιώτας τὸν συγκαπλῶσθαι αὐτῷ δυνάμιν ἐπέφηνε τῷ καπιτωλίῳ. πολλὰ μὲν οὖν ἐκ τ παύσης, καὶ τ δόξῃ δ ἱερὰ μαχομένων ἐτιμᾶτο. τέλος δ τῷ πλήθει σεισθείσης οἰκοδομίας, συράττουσι δ λόφοι. Ε δομετιανὸς δ σὺν πολλοῖς τ ἐντελεστέρων ἀλασκόμενον, δυσμενεστάτην ἀλασκόμενος, τὸ δ λοιπὸν πλῆθος ἄπραν κατέκοπτε. Ε σαβῖνος ἀναχθεὶς ὑπ ἐπιτίλιον, ἀναιρεῖ. διαρπάσαντες τὰ ἱερὰ πῦρ τὰ ἀναθήματα, τ ναὸν ἐμπιπρῶσι. καὶ μέχρι ἡμέραν, ἐστρατεύετο μὲν ἀντώνιος μὴ τῆς δυνάμεως, ἐστασίαζον δὲ οἱ ἐπιτίλιοι, καὶ τριχῇ κ τῷ πόλει συμβαλόντες, ἀπώλοντο πάντες. διεφέρετο δ μέγιστον ἐκ δ βασιλείου ἐπιτίλιος, καὶ δαψιλέστερος ἦσαν ἐν ἑκάστοις τῆς οἰκοῦντι τραπέζης κεκοσμημένος. σπάνις δ ἀργ δ καὶ πλήθους, καὶ πάντα δαπανᾶς αἰτίαις ἐνδεεῖς, ὅτι μέσης τῆς ῥώμης δοκοφάγητος, μιᾶς αὐτῷ χρησάσης Ε ἡμέρας πέντε, ἐν εἰ σωθῆ πλέον χρόνον βιῶναι, ἐπιλιπὼν αὐτὸ τῇ λαγνείᾳ τ ἡδεμονίαν ὠμῇ. τ δ ἄλλων νεκρῶν ὑπὲρ πέντε μυριάδας ἠριθμήθησαν. πέμπτῃ δ τέτρτῃ μιᾶς ἀπελλαίᾳ πεπραχότι τῇ δ ὑστεραίᾳ, μιαιφονίαις ἔσχον μὴ τ στρατιᾶς, Ε τὰς σὺν αὐλωνίᾳ πάσας δ κλῆσιν (ἐπεὶ δ ἐξερευνῶμενοι τὰς οἰκίας, πολλὰς μὲν τ ἐπιπλόων στρατιωτῶν, πολλὰς δ τ δημοτικῶν, ὡς ἑκάστου αἱρεσιν, φίλ-

E

F

G

potius, the Mutianus with the army entered Rome, and Antonius's troops, and assembling the night-watch soldiers, takes the Capitol by night. But after day, many of the nobility having got into the enemy's power, and the brother running to greater hopes, and the trial of the guards failing to save the hospitality, but showing a desire of blood, he discovered the army to be added to the Capitol. Much was done by this and by that, and the temple was honoured by the fighting. But the crowd pressing, the house of Tiberius was shaken, and the hills were dashed. Domitianus with the more select of the soldiers escaped, but the rest of the multitude was cut down without mercy. Sabinus being led to Epitilium, is killed. They plundered the sacred things, and burned the temple. And till day Antonius was encamped without the power, but the Epitilians were in sedition, and fighting in three parts with the city, all perished. And there was a great dispute from the royal Epitilium, and the table was more plentiful than in the other, adorned with the expense of the whole world. But the want of money, and the multitude, and all things needful for expense, as being in the middle of the belly of the world, failing it, one day's provision only, if it should be preserved longer, left the luxury of the belly to live. And of the dead more than five myriads were found. But on the fifth day of the month Apellæus, having done these things, on the next day, the murders of the soldiers, and all the assembly in Aulonia, stopped (for as they searched the houses, many of the Epitilian soldiers, many of the citizens, as every one pleased, φίλ-

φήνοντες τὴν θυμὸν τὸν ἀκμὴν ἀλέγουσιν) ἐς μὲν γὰρ τὸν Δομετιανὸν, συνίσης τὸ πλῆθος μέχρι τοῦ πατρὸς ἀφίξεως ἠγημένα. ὁ δὴ μόνον ἀπηλλαγμένος ἤδη τὸν φόβον, αὐτοκράτορα μὲν τὸν Οὐεσπασιανὸν ἀπεφήνατο, ἐς δὲ τὸν τοῦτον βεβαίωσιν ἑορτάζε, καὶ τὸν Οὐιτέλλιον καταπλουτον. εἰς δὴ τὸν Ἀλεξάνδρειαν ἀφικόμενον τὸν Οὐεσπασιανὸν, τὰ δοτὰ τοῦ ῥώμης διαγγέλια ἦκε, καὶ πίστεις, ὡς πάσης τοῦ ἰδίας εἰκὸς μόνης σωτηρόμενοι. μεγίστη τὸ ἔσω μὴ τὸν ῥώμην ἡ πόλις, συνοπτέα δὲ πλῆθος ἠλέγχετο. κεκυρωμένης δὴ ἤδη τὸ ἀρχῆς ἁπάσης, καὶ σεσωσμένων παρ' ἐλπίδα ῥωμαίοις τὰ πραγμάτων, Οὐεσπασιανὸς δὴ τὰ λείψανα τὸ ἰουδαίας τὸ λογισμὸν ἐπέστρεφεν. αὐτὸς μέν πως τὸν ῥώμην ὥρμητο λήξαντος δὲ χειμῶνος ἀναγεσθαι, καὶ πλοῦν, καὶ κατὰ τὸν ἀλεξάνδρειαν διαικῆ. τὸν δὲ υἱὸν τὸν μὲν τὸ σκηπτοῦχε δυνάμεως ἀπέστελλεν ἐξαιρήσοντα τὰ ἱεροσόλυμα. ὁ δὲ παρελθὼν πρὸς μέχρι νικοπόλεως, ἔνθεν δὲ αὖτε διέχει τὸ ἀλεξανδρίας σταδίους, κἀκεῖθεν ἀποβήσας τοῦ στρατὸν μακρῶν πλοίων, ἀναπλεῖ λέγε δὲ νείλε κατὰ τὸ μυσθήσιον νόμον, μέχρι πόλεως θμουέως. ἐκεῖθεν δὲ ὀκτώδιος, ὁδεύει καὶ κατὰ πολίχνιον τινὰ τῶν αὐλίζεται. δευτέρου αὖτε σταθμὸς ἡ μεγάλεος πόλις, ἐς τρίτου πηλούσιον γίνεται. δυσὶ δὲ ἡμέραις ἐκπεύσας τὸ στρατὸν ἀναλαβὼν, τῇ τρίτῃ διέξεισι τὰς ἐμβολὰς δὲ πηλουσίε, καὶ παρελθὼν σταθμὸν ἕνα λέγε τὸ ἱερὴν νῆσον, πρὸς τοῦ δὲ κασίε διὸς ἱεροῦ στρατοπεδεύσας, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ κατὰ τὸ ὀστρακίνην. ἔστι δὲ ὁ σταθμὸς ἰσχὺ ἄνυδρος. ἐπισκήπτει δὲ ὕδασιν οἱ ἐπιχώριοι χρῶνται. μετὰ ταῦτα, πρὸς ῥινοκορούρων ἀναπαύεται, κἀκεῖθεν εἰς ῥαφίαν παρελθὼν σταθμὸν τὸν πρῶτον, ἔστι δὲ ἡ πόλις αὕτη συρίας ἐσχάτη, τὸ πέμπτον ἐν χωρίῳ τῷ στρατόπεδον, μεθ' ὃν εἰς ἀσκάλωνα, κἀκεῖθεν εἰς ἰάμνειαν, ἔνθα εἰς ἰόπολιν, καὶ ἐξ ἰόπολιν, εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, διεγνωκὼς αὐτόθι τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀθροίζειν.

A occidebant, examinationis diligentiam iracundia prævenientes) Domitianum productum populo rectorem insinuat, usque ad patris adventum. populus autem jam timore liberatus imperatorem prædicat Vespasianum: simulqve & illum confirmatum, & Vitellium esse dejectum, festa lætitia celebrabat.

CAP. XIV.

B CUm autem Vespasianus Alexandriam venisset, gesta ei Romæ nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt: cumq; maxima post Romam civitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem jam totius orbis Imperio, rebusqve pop. Rom. præter spem conservatis, Vespasianus in Judææ reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, resque apud Alexandriam mature componere proponebat, filium vero Titum cum selectis copiis ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim usque progressus, ab Alexandria civitate XX. stadiorum intervallo distantem, inde militem longis navibus imponit: Niloqve flumine post Mendesium tractum, Thmuin usq; vehitur. hinc autem egressus in terram apud C Tanin civitatem divertit. unde secunda ei mansio fuit civitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, tertio die Pelusii fines transiit: unamqve mansionem profectus per solitudines, ad Casii Jovis templum castra posuit. posteroqve die apud Ostracinen, quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam advectitia utuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requiescit: & inde progressus in quartam mansionem, Raphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ civitas. Gaza vero quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atque hinc Jamniam, deinde Joppen, & ex Joppe Cæsaream pervenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

Titus mittitur contra Judæos a patre.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ε'.

FLAVII JOSEPHI DE BELLO JUDAICO, LIBER SEXTUS.

(*Secundum Rufini distinctionem.*)

CAP. I. Κεφ. α.

De triplici seditione apud Hierosolymam.

TITUS qvidem ad eum modum qvem prædiximus, emensa ultra Ægyptum ad Syriam usqve solitudine, Cæsaream venerat. ibi enim exercitum decreverat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam una cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionem, qvæ apud Hierosolymam erat, auctã trifariam dividi, & aliam partem in aliam verti, quod ut in malis optimum quis dixerit, factumq; justitiæ. nam Zelotarum qvidem in populum dominatio, quæ autor erat excidii civitatis, unde cœperit, & per qvos creverit, diligenter superius declaratum est. hanc autem non erraverit qvisquam, dicens seditionem in seditione esse factam ac veluti rabida fera, externorum penuria, in sua viscera sævire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qvi& ab initio Zelotas in templum a populo separaverat, velut indignari simulans ob ea, quæ in dies singulos Joannes auderet, cum ne ipse quidem a cædibus quiesceret: re autem vera sese posteriori tyranno subjectum esse minime ferens, summæ rei desiderio, propriæq; potentiæ cupiditate, ab aliis defecit: ascitis etiam Juda Chelciæ filio, & Ezronis Simone potentissimis: præterqvos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ non exigui sequebantur: occupatoq; interiore templi aditu, super ejus portas in sacris foribus arma ponunt. & abundare quidem se suis necessariis confidebant, sacrarum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: paucitati vero suorum timentes, pleriqve in locis suis otiosi manebant. Joannes autem quanto superior erat virorum multitudine, tanto loco superabatur: hostesqve habens a vertice, neqve sine metu conabatur incursus, & præ iracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens, quam Eleazari partem afficiens, tamẽ non remittebat. crebri n. fiebant impetus, & missilium jactus, totumq; polluebatur cædibus templũ. Filius autem Gioræ Simon, qvẽ rebus desperatis

ΜΕΝ τῖπος ἐν περιέκαμψε τρόπον διοδεύσας τὴν ἀπὸ γύπτιε μέχρι συρίας ἐρημίαν, εἰς καισάρειαν παρῆν, ταύτην διεγνωκὼς πρὸς παρασκευὴν τῆς δυνάμεως. ἔτι δ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀλεξάνδρειαν συγκαθιζομένου τοῦ πατρὶ τὴν ἡγεμονίαν νέαν αὐτοῖς ἐγκεχειρισμένου, συνέβη καὶ τὰ τῶν ἱεροσολυμιτῶν στάσιν ἀνακεκάσθαι τριμερῆ γεγενῆσθαι, καὶ καθ' αὑτὸ θάτερον ὀντιστρέψαι μέρος, ὅπερ ἂν τις ὡς ἐν κακοῖς ἀγαθὸν εἴποι καὶ δίκης ἔργον. ἡ μὲν γὰρ κατ' ὀλίγον ζηλωτῶν ὀνομασθεῖσα, ἥπερ κατῆρξεν ἀλλόκοτος τὴν πόλιν, προδεδηλωμένη μὲν ἀνοσιότητος, ὀλίγον τι ἔφυ, καὶ τοῖς ἔπειτα κακῶν αἰνιγμὴν παύτην ἂν ἀμάρτοι τις εἰπών, σαφῆ δὲ σίσυφος ἐγγενέσθαι. καὶ καθάπερ θηρίον λυσσῆσαν, ἐκδέκα τὸ ἔξωθεν ὀνομὶ τὰς ἰδίας ἤδη σαρκὰς ἐρμᾶ. ἔτως ἐλεάζαρος ὁ σίμωνος, ὃς δὴ καὶ τὰ πρῶτα τὴν δημοτικὴν ταύτην ἐπήγαγε στάσιν, πάθῳ τῶν ὅλων καὶ δυνάστας ὀνομάσας δίκαι, τῶν ἀλαζόνων ἰδόντα τὰ τὰ χελκία καὶ σίμωνα τὸν ἐζρώνος τὸν δυνατῶν, τοὺς οἷς ἐξεκίας ἐν χώραις παρὸν ἄσημον. καθ' ἕκαστον ἢ ἂν ὀλίγοι τῶν ζηλωτῶν ἠκολούθησαν, καὶ καταλαβόμενοι τὸν ἐνδότερον τοῦ νεὼ θόλον τὰς ἱερὰς πύλας, ὅπλα τῶν ἁγίων μετώπων τίθενται τὰ ὅπλα. πολῆται μὲν οὖν ὑπηνδόνων ὄντες ἐξαίφνης. ἐπὶ δὲ ἀφθονία τῶν ἱερῶν ἐφίετο πραγμάτων, τοῖς γε μηδὲν αἰσθομένοις ἡγεμόνος. ὀλιγότητι δὲ τῆς φάσης ὑπερῳδοῦντες, ἐγκαθησάμενοι τὰ πολλὰ καὶ χρόνον ἔμενον, ὁ δὲ ἰωάννης ὅσον ἀνδρῶν ὑπερεῖχε πολλῷ, τοσοῦτον ἐλάττων τοῦ τόπου, καὶ τῷ κορυφὰς ἔχων τοὺς πολεμίους, ὥστ' ἀδείας ἐποιεῖτο τὰς παρασκολὰς, ἔτι δι' ὀργὴν ἠρέμει. κακοῦργον δὲ τὸ λέον ὅπερ ἀληθὲς τοὺς πρὶν ἐλεάζαρον, ὅμως οὐκ ἀνίει. συνεχῶς δὲ σκοπομοῦσι, καὶ ἀλλήλων κρειττόνων ἀφέσεις ἐγίνοντο, καὶ φόνους ἐμιαίνετο παντάχοθεν τὸ ἱερόν. ὁ δὲ γιώρα σίμων, ὃν ἐν τῇ ἀμηχανίας ὑπεκλη-

perferens, quam Eleazari partem afficiens, tamẽ non remittebat. crebri n. fiebant impetus, & missilium jactus, totumq; polluebatur cædibus templũ. Filius autem Gioræ Simon, qvẽ rebus desperatis

ἐπικλητον αὐτῷ τύραννον ἐλπίδι βοηθείας ὁ δῆμος A invitatum, ultro ſibi tyrannum ſpe auxilii popu-
ἐσεκαλέσατο, τῷ τε ἄνω πόλιν ἔχων, καὶ τῷ κάτω πολὺ lus introduxerat: & ſuperiorem civitatem reti-
μέρος, ἐρρωμενέστερον ἤδη τοῖς περὶ τὸν ἰωάννην ἔβαλλεν, nens, & inferioris plurimam partem, animoſius
ὡς ἂν καὶ καθυπερθεν πολεμουμένοις. ἵν' ὁ μὲν χεῖρα jam Joannem ejusqve ſocios adoriebatur, quaſi
ἐπῆσσον αὐτὸς, ὥσπερ οἱ πέριξ τοῖς ἄνωθεν. τῷ δὲ ἰωάννῃ deſuper impugnarentur. ſubjectus autem illorũ
διχόθεν πολεμουμένῳ, συνέβαινε βλάπτεσθαί τε, καὶ βλάπτειν manibus erat, ſicut & illi ſuperiorum. Et Joan-
εὐκόλως. καθύσσων ἠδίκει τὰ ἀμφὶ τὸν ἐλεάζαρον nem eveniebat duplex prælium perferentem, læ-
ὢν ταπεινότερος, τοσῷδε ἐπολεουέκτει ἐν ὑψηλῷ δὲ σίμων. παρὸ δὲ χειρὶ μὲν πᾶς κάτωθεν περισκολὰς di pariter ac lædere: quantoq; vincebatur, eo
εὐμαρῶς ἔργα. τοὺς δ' ἄνωθεν λίθοις δὲ ἱερᾶς καταπαντί- B quod Eleazaro eſſet humilior, tanto plus lædebat.
ζοντας, ἀνέστελλε τοῖς ὀργάνοις. ἐξυβελεῖς τε γὰρ αὐτῷ, καὶ Simone celſior conſtitutus: cum inferiores ag-
καταπελτῶν παρῆσαν οὐκ ὀλίγοι, καὶ λιθοβόλοι, δι' ὧν οὐ greſſus etiam ſola manu ſine labore prohiberet:
μόνον ἠμύνετο τοὺς πολεμοῦντας, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τῶν ἱε- deſuper vero ex fano jaculantes, machinis deter-
ρουργούντων ἀνῄρει. καίπερ γὰρ πρὸς πᾶσαν ἀσεβείαν reret. Quippe baliſtis & non paucis lanceis ute-
σκληρυνομένοις, ὅμως τοὺς ξένους ἐξελθόντας εἰσηφίεσαν, batur, ſaxorumq; tormentis: quibus non ſolum
μετὰ ὑποψιῶν μὲν καὶ φυλακῆς τοὺς ἐπιχωρίους περι- bellantes ulciſcebatur, ſed multos etiam ſacra
διερευνώμενοι. τοὺς δὲ ξένους ἀδεέστερον, οἱ καὶ πρὸς τοὺς celebrantium perimebat. Quanquam enim ad
εἰσόδους δυσωπήσοντες αὐτῶν τὸ ὠμότητα, προσανάλωμα C omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen
τὰ σίτου ἐγίνοντο. τὰ γὰρ ἀπὸ τῶν ὀργάνων βέλη μέχρι δὲ eos, qui ſacrificare cuperent recipiebant, cum ſuſ-
βωμοῦ, καὶ δὲ νεὼ πρὸ τὸ βίαν ἐπιφερόμενα, τοῖς τε ἱερεῦσι, καὶ τοῖς ἱερουργοῦσιν ἐνέπιπτε. καὶ πολλοὶ σπεύσαντες picione & cuſtodibus indigenas perſcrutando.
ἀπὸ γῆς περάτων, πρὸ τὸ δώδυμον καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις Hoſpites enim etiam, qui exoraſſent eorum cru-
χῶρον ἅγιον, πρὸ τῶν θυμάτων ἔπεσον αὐτοῖς, καὶ τὸ ἕλλησι delitatem, poſt exituri, ſubciſiva ſeditionis opera
πᾶσι καὶ βαρβάροις σεβάσμιον βωμὸν, καπήσιον ἰδίῳ conſumebantur. Miſſilia namque machinarum
φόνῳ. νεκροῖς δ' ἐπιχωρίοις ἀλλόφυλοι, καὶ ἱερεῦσι βέ- vi ad aram usque templumq; pervenientia, in
βηλοι σωφρονοῦντες, καὶ παντοδαπῶν αἷμα πωμάτων D ſacerdotes ſacra celebrantes cadebant: ac multi,
ἐν τοῖς θείοις περιόλοις ἐλυμαίνετο. qui properantes ab ultimis finibus terræ ad ſan-
ctiſſimum locum veniſſent, ante ipſas hoſtias pro-
cubuerunt: utramqve univerſis Græcis & Barba-
ris adorandam, ſuo ſanguine imbuere. Indige-
nis autem mortuis alienigenæ, ac ſacerdotibus
profani miſcebantur: perqve atria divina, ſtagnũ
fecerat diverſorum cadaverum ſanguis. Quid
tantum paſſa es, ô miſerrima civitas a Romanis,
qui tua inteſtina ſcelera purgaturi flammis in-
troiere? Jam enim Dei locus non eras, neque
manere poteras, domeſticorum funerum facta
ſepulchrum, & quæ fanum civili bello tumulum
conſtitueras: poteris autem denuo fieri, poteris,
ſi unquam vaſtatorem tui Deum placaveris. Sed
enim reprimenda ſunt, quæ dolent, lege ſcribendi: quando non domeſtici luctus, ſed exponendarum rerum hoc tempus eſt. Proſequar autem ſeditionis facinora cætera. Ergo diviſis trifariam inſidiatoribus Eleazarus quidem ejusque ſocii, qui ſacras primitias conſervabant, in Joannem ebrii ferebantur. Qui vero huic parerent, plebẽ diripientes in Simonem rebellabant, cum ipſi quoque Simoni contra diverſæ partis ſeditioſos adjumento eſſet civitas. Si qvando igitur ex utraqve parte appetebatur Joannes, obvertebat ſocios ſuos: & de civitate quidem ſubeuntes, triſſis ex porticibus telis, de templo vero jaculantes, machinis ulciſcebatur. Quoties autem deſuper inſtantium moleſtia caruiſſet (freqventer enim ebrietate & laſſitudine ceſſabant) liberius in Simonem ejusq; ſocios cum pluribus irruebat. Semper autem quantum in civitate pepuliſſet in fugam verſos, ædes frumenti plenas omniumqve utenſilium incendebat: idemq; hoc illo regrediente, Simon inſecutus agebat: veluti conſulto pro Romanis omnia corrumperent, qvę ad obſidionẽ civitatis erant præparata, ſuarumq; viriũ nervos

ΚΕΦ. β.

Τί πηλικῆτην ὦ τλημονεστάτη πόλις πέπονθας ὑπὸ ῥωμαίων, οἵ σε τὰ ἐμφύλια μύσην περικαθαίροντες εἰσῆλθον; θεὸν μὲν γὰρ οὔτε ἦς ἔτι χώρος, οὔτε μένειν ἐδύνασο, τάφος οἰκείων ἡμομένη σωμάτων, καὶ πολέμιε τὸν ναὸν ἐμφυλίῳ πλήσασα πολυάνδριον. δυνάμενη δ' ἂν ἡμέρᾳ πάλιν ἀμείνων, ἴσως ποτὲ τὸ προφήσαντα θεὸν ἐξιλάσῃ. ἀλλὰ καθεκτέον γὰρ τὰ πάθη τῷ νόμῳ τῆς E manere poteras, domeſticorum funerum facta
συγγραφῆς, ὡς ἐκ κατολοφυρμῶν οἰκείων ὁ καιρὸς, ἀλλ' ſepulchrum, & quæ fanum civili bello tumulum
ἀφηγήσεως πραγμάτων. δίειμι δὲ τὰ ἑξῆς ἔργα τῆς conſtitueras: poteris autem denuo fieri, poteris,
ἑτέρας. ſi unquam vaſtatorem tui Deum placaveris. Sed
enim reprimenda ſunt, quæ dolent, lege ſcribendi: quando non domeſtici luctus, ſed exponendarum rerum hoc tempus eſt. Proſequar autem ſeditionis facinora cætera. Ergo diviſis trifariam

ΚΕΦ. γ.

Τριχῆ τῶν ἀπόβλων τὸ πόλεως διημημένων, οἱ μὲν περὶ τὸν ἐλεάζαρον τὰς ἱερὰς ἀπαρχὰς διαφυλάσσοντες, καὶ δὲ ἰωάννην τῷ μέθῃ ἔφερον. οἱ δὲ σὺν τούτῳ διαρπάζοντες τοὺς δημότας, ἠγείροντο καὶ F δὲ σίμωνα. ἵν' ὁ μὲν κἀκείνῳ τροφὴ καὶ τὰ σφαγίων ἡ πόλις. ἐπότε μὲν ἀνὰ μέσον ἑτέρωθεν ἀπιχθροῖτο, τοὺς σωθέντας ὁ ἰωάννης ἀντέτρεφε, καὶ τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἀνιόντας ἀπὸ τῶν ἑῶν βάλλων, τοὺς δὲ ἀπὸ δὲ ἱερᾶ καταντιάζοντας, ἠμύνετο τοῖς ὀργάνοις. εἰ δὲ ἐλαθρωθείη ποτὲ τῶν καθύπερθεν ἀπικλμένων, ἀμυνόμενος δὲ αὐτοὺς πολλάκις μέθη τε καὶ κάματος, ἀδεέστερον τοῖς περὶ τὸν σίμωνα μὴ πλάγιον ἐπεξέρχεσθαι. ἀεὶ δὲ ἐφ' ὅσον G
τρέψαιτο τὸ πόλεως ἐπεμπίπτα τοὺς οἰκίας σίτου μεστὰς, καὶ παντοδαπῶν ἀπιτηδείων. τὸ δὲ αὐτὸ πάλιν ἐπεχωρεῖντος ἀπίων ὁ σίμων ἐπεπαίζεν, ὥσπερ ἀπίτηδες ῥωμαίοις ἀμφθείροντες, ἃ παρεσκεύαστο πρὸς πολιορκίαν ἡ πόλις, καὶ τὰ νεόρατα αὐτῶν ἐπανορθοῦντες δυνάμεως. συνέβη γὰρ τὰ μὲν περὶ τὸ ἱερὸν πάντα συμφλεχθῆναι, καὶ μεταξὺ μὲν ἐρημίας ἡμέρας καὶ πρὸς ἄξεως τὸ πόλιν καταλαβεῖν ἢ πόλιν ἐλίγα πάντα τὸ σίτου, ὃς ἂν αὐτοῖς ἐκ ἐπ' ὀλίγα διήρκεσεν ἐπιπλυνόμενος λιμῷ ἓν ἑάλωσαν

abſcinderent. Deniqve contigit una exuri omnia circum templum, & inter proprias acies ſolitudinem atqve aream pugnæ fieri civitatem: concremari autem paulo minus omne frumentum,

qvod non paucis annis sufficere potuisset obsesfis: deniq; fame capti sunt, qva minime qviviſſent, nisi eam sibimet comparaviſſent. Undiqve autem insidiatoribus & confinibus oppugnantibus civitatem medius populus velut aliqvod magnum corpus lacerabatur. Senes vero ac mulierculæ inteſtinis malis attonitæ, pro Romanis vota faciebant: externumq; bellum, qvo domeſticis malis liberarentur, expetebant. Gravis autem metus ac terror fœdiſſimus occupaverat: & neqve consilii capiendi tempus erat, ut voluntatem mutarent, neqve pactionis aut fugæ spes cupientibus. Etenim custodiebantur omnia: diſſidentesque latronum principes, quoscunqve Rom. pacatos esse, vel transfugere ad eos velle ſentirent, qvasi communes hostes interficiebant: solumqve in occidendis vita dignis concordes erant. Et pugnantium quidem nocte dieq; clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant lugentium quæstus. Et assiduas qvidem lamentationis causas, calamitates præbebant: timor autem includebat ululatus: atqve obmutescente dolore præ formidine, tacito gemitu cruciabantur: neqve jam, aut reverentia vivis apud domeſticos erat, neqve mortuis cura sepulturæ adhibebatur. Qvorum amborum hæc causa erat, qvod de se quisque desperabat. In omni enim re animos remiſerant, qui cum seditioſis non erant, quasi continuo modis omnibus morituri. At vero seditioſi congesta in tumulum cadavera conculcantes dimicabant: & ex mortuis hauri entes audaciam, quos sub pedibus cernerent, immanius sæviebant: semperq; aliquid in se pernicioſum excogitantes, & quod visum fuisset sine miseratione facientes, nullam cædis aut crudelitatis viam prætermiſere: adeo ut etiam sacris materiis ad bella conficienda inſtrumenta Joannes abuteretur. Nam cum olim fulcire templum populo itemq; pontificibus placuiſſet, idq; XX. cubitis altius ædificare, rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore devexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directa proceritate spectabilia. Interventu autem belli opere interrupto, Joannes his sectis, quod sufficere longitudinem reperit, turres ædificavit: & adversus eos constituit, qui desuper a templo pugnarent, post muri ambitum contra exhedram Occidentalem admotas, qua solum poterant, quod aliæ partes gradibus ex longinqvo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactũ iri speravit hostes. Deus vero laborem ejus inutilem demonstravit, & priusqvam in his quicquam poneret Roman. adduxit. Etenim Titus, postqvam partem ad se collegit exercitus, aliis vero ut ad Hierosolymam occurrentes scripſit, Cæsaream profectus est. Erant autem tres legiones, qvæ pridem sub ejus patre Judæam vastaverant, & duodecima, quæ olim cum Cestio male pugnaverat, quæque licet per id fortitudine esset insignis, tunc tamen eorum etiam memoria quæ pertulerat, alacrius ad vindictam properabat. Harum quidem qvintam legionem jussit sibi per Ammaunta occurrere, decimam vero ascendere per Hierichunta. Ipse qvidem cum cæteris egressus est, qvas regum quoque auxilia

ἅπερ ἤκισε δυνατὸν λαὸν, εἰ μὴ τὴν ἰδίαν τοῖς πολεμίοις παρεσκεύασαν.

ΚΕΦ. δ.

ΠΑνταχόθεν δὲ τῆς πόλεως πολεμουμένης τῶν τε ἀπὸ τῶν ὅπλων, καὶ συγκλύδων, μέσος ὁ δῆμος ὥσπερ μέγα σῶμα διεσπαράσσετο. γηραιοὶ μὲν καὶ γυναῖκες τῶν ἀμηχανίας τὸ ἔσω κακῶν ἤυχοντο ῥωμαίοις, τὸ δὲ ἔξω θεῖν πόλεμον, ἐπ' ἐλευθερίᾳ τοῦ ἔσω κακῶν ἐκπορισθήσειν. καταπλήξις δὲ δεινὴ, καὶ δέος ἰδεῖν τοῖς γνησίοις, καὶ ἔτι βαλεῖν καιρὸς εἰς μεταβολὴν, ἔτι συμβάσεως ἐλπὶς, ἔτι φυγῆς τοῖς ἐθέλουσιν. ἐφρουρεῖτο γὰρ πάντα, καὶ τὰ λοιπὰ στασιάζοντες δορυφόροις, τοὺς ἑῳθινοὺς ῥωμαίοις φρουροῦντες ἢ πρὸς αὐτομολίαν ὑποπτεύοντες, ὡς κοινὸν πολεμίων ἀνήρουν, καὶ μόνον ὠμοῦσθαι τὸ φονεύειν τοὺς σωτηρίας αἰτίους. καὶ τῷ μὲν μαχομένων, ἀλλ' ἀπλῶς ἰδεῖν κραυγὴ, μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ. δεινότερον δ' οἱ τῶν πενθούντων ὀδυρμοὶ αὖ. καὶ θρήνων μὲν αἰτίας ἐπιλήθεσθαι αἱ συμφοραὶ πρὸς φέρον, τοὺς δ' οἰμωγὰς ἐκέλευεν ἡ καταπλήξις αὐτῶν. φιλόμοιροι δὲ τὰ μὲν πάθη τοῦ φόβου μεμυκότες τοῖς στεναγμοῖς ἐδάκνυεν. ἔτι πρὸς τὰς ζωὰς ἴσως αἰδὼς ἔπεστι καὶ, ἔτι πρὸς τὰ ἀπολωλότων ταφῆς. αἴτιον δ' ἀμφοτέρων, ἡ καθ' ἑαυτὸν ἀπόγνωσις ἑκάστου. παρεῖχον γὰρ ἐς πάντα τοῖς θυμοῖς οἱ στασιάζοντες, ὡς ἀπολεῖψαι πάντως ὅσον ἐδέπω. πατοῦντες δὴ τοὺς νεκροὺς ἐπ' ἀλλήλοις θρασυνόμενοι, οἱ στασιασταὶ συνεπλέκοντο, καὶ τὰ ἀπόπνοα ἀπὸ τῶν ἐν ποσὶ πάντων αὐτοῖς, ἦσαν ἀχρεῖοι, προσεξευρίσκοντες δ' ἀεὶ τὸ καθ' αὑτοὺς ὀλέθριον, καὶ πᾶν τὸ δοχθὲν ἀφειδῶς δρῶντες, ἀδεμίαν ἔτι αἰτίας ἕδραν, ἔτε ὠμότητος παρέλιπον.

ΚΕΦ. ε.

ΑΜέλει ἰωάννης τῷ ἱερᾷ ὕλην εἰς πολιορκίαν κατασκευὴν ἐργάνων ἀπεχρήσατο. δοκὰς γὰρ ποτε τοῦ λαοῦ, καὶ τοῖς ἀρχιερεῦσιν ὑποσηκώσας τὸν ναὸν ἔκθεσι πηχῶν προσυψώσει, κατὰ μὲν δὴ τὸ ἀλσάνῳ μεγίστοις ἀναλώμασι καὶ πόνοις τὴν χρήσιμον ὕλην ὁ βασιλεὺς ἀγείρασε, ξύλα θείας ἄξια τῷ τε εὐθύνῃ καὶ τῷ μεγέθει. μεσολαβήσαντος δὲ τοῦ πολέμου περὶ τοῦτο, ὁ ἰωάννης τεμὼν αὐτὸ, πύργους κατεσκεύαζεν, ἐξαρκῶν τὸ μῆκος εὑρὼν, πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ καθύπερθεν ἱεροῦ μαχομένους, ἔστησί τε προσαγαγὼν κατὰ τὴν τοῦ βορέου στοὰν, τὸ πρὸς δύσιν ἐξέδρας ἀνίκητους, ἥπερ καὶ μόνη δυνατὸν ἦν, τῶν ἄλλων μερῶν βαθμοῖς πρόθεν διῃρημένων. ὁ δὲ μάτην τοῖς καταπεπλαθεῖσιν ἐξ ἀσεβείας φρασὶν, κρατήσειν ἤλπισε τοῦ ἐχθροῦ. ὁ δὲ θεὸς, ἄρχοντα αὐτὸν τοῦ πόνου ἀπέδειξε, πρὶν ὑπεῖξαί τινα τῶν πύργων, ῥωμαίους ἐπιφανῆναι.

ΚΕΦ. ς.

ΟΤαρ δὴ τῷ τίτῳ ἐπιδὴ τὰ μὲν σωμάτων δυνάμεως πρὸς αὐτὸν, τοῖς δ' ὅπλοις ἱεροσολύμων σφαλῆναι ἐπέσταλεν, ἐξήλαυνε τῆς καμπαίας. ἵνα δὲ τρίτα μὲν τὰ πρότερον αὐτοῦ τοῦ πατρὸς σωθέντα τῶν ἰουδαίων τάγματα, καὶ τὸ πάλαι σὺν νέοις πᾶσιν δωδέκατον, ὅπερ καὶ ἄλλως ὑπῆρχεν δι' ἀνδρείαν ὑπάρχον, τότε καὶ τῶν μνήμης ὧν ἔπαθεν εἰς ἄμυναν ἦσι προθυμότερον. τούτων μὲν σὺν τῷ πεμπτῷ διὰ μαλῆς ἐκέλευσεν αὐτοῦ σφᾶς ἀγαγεῖν, ἵνα ἱεριχοῦντος τὸ δέκατον ἀναβαίνειν. αὐτὸς δ' ἀνέζευξε μετὰ τῶν λοιπῶν, πρὸς οἷς αὐτὸς τῶν βασιλέων συμμαχίαν πᾶσαν

πάσης τῶλείας, καὶ συχνοὶ τ̃ ἀπὸ τ̃ συρίας ἐπίκουροι συνῆλθον. ἀνεπληρώθη δ' καὶ δ' ποστάρων ταγμάτων, ὅσον ἑκατοντάδας ἐπιλέξας, μικιανῷ συνέπεμψεν εἰς ἰταλίαν, ἐκ τ̃ ἐπιλοίπων μ̃ πάνυ. δισχίλιοι μὲν γὰρ αὐτῷ τ̃ ἀπ' ἀλεξανδρείας στρατευμάτων ἐπίλεκτοι, τρισχίλιοι δ' συνείποντο τ̃ ἀπ' εὐφράτου φυλάκων. φίλων δ' δοκιμώτατος εὐνοιάν τε καὶ σύνεσιν, τιβέριος ἀλέξανδρος πρότερον μὲν αὐτὸς τλὺ αἰγύπτου διέπων, τότε δ' τ̃ στρατευμάτων ἄρχων, κριθεὶς ἄξιος ἐξ ὧν ἐδεδιώκειτο πρῶτος ἐγχειρουμένου ἄρτι τλὺ ἡγεμονίαν, καὶ μ̃ πίστεως λαμπρὰς ἐξ ἀδήλου τῆ τύχη συνέθετο, σύμβουλός γε μὴν τ̃ δ' πολέμου χρείας, ἡλικίᾳ τε πρεσβύτερος, καὶ κατ' ἐμπειρίαν ἔμπειρος. προσῆν δ' εἰς τλὺ πολεμίαν πίστιν, πρῶτον μὲν οἱ βασιλικοὶ, καὶ πᾶν τὸ συμμαχικὸν, ἐφ' οἷς ὁδοπροῖοι, καὶ μετρηταὶ στρατοπέδων, ἔπειτα καὶ τ̃ ἡγεμόνων σκευοφόρα, καὶ μ̃ τὰς τούτων ἀσκήνους αὐτὸς, τάς τε ἄλλας ἐπιλέκτους καὶ τὰς λογχοφόρους ἔχων· κατόπιν αὐτῷ δ' τάγματος ἱππικόν. ὅπισθε δὲ πρὸ τ̃ μηχανημάτων, καὶ ἐπ' σκεύεσι, μετ' ἐπιλέκτων χιλιάρχοι, καὶ πρώτων ἔπαρχοι. μ̃ δ' τούτους, πρὸ τ̃ ἄλλου παντὸς σημαίας, καὶ εἰκόνας ἔμπροσθεν οἱ σαλπιγκταὶ τ̃ σημείων. ἐπὶ δ' τούτοις, ἡ φάλαγξ τὸ σῖφος εἰς ἓξ πλατυνάσα. τὸ δ' οἰκετικὸν ἑκάστου τάγματος ὄπισθε, καὶ πρὸ τούτων τὰ σκευοφόρα. τελευταῖοι δ' πάντων οἱ μίσθιοι. καὶ τούτων φύλακες οἱ ὁπλῖται. προάγων δ' τλὺ δυνάμιν ἐν κόσμῳ καθ' ἑωμισμένους σωμῆτας, ἐμβάλλει διὰ τ̃ σαμαρείτιδος εἰς γοφνὰ, κατήλπιζε δὲ πρότερον ἐκπολιορκήσειν τὸ ἄστυ, καὶ τότε φρουρήσειν. ἔνθα μίαν ἡμέραν αὐλισάμενος, ἐκπορεύεται τλὺ ἐπὶ ἱεροσολύμων, καὶ διανύσας ἡμέρας σταθμὸν στρατοπεδεύει κ̃ τ̃ ἐπὶ ἰσδαίων πατρίως ἀκανθῶν αὐλῶνα καλούμενον, πρὸς πινι κώμῃ χαβαθσαὺλ καλουμένῃ. σημαίνει δ' τὸ λόφον σαὺλ, διέχοντα ἀπὸ τ̃ ἱεροσολύμων, ὅσον ἀπὸ τριάκοντα σταδίων.

A plura quam dudum, multiqve Syri auxiliares comitabantur. Suppletum est autem quatuor legionum quantum Vespasianus selectum cum Mutiano miserat in Italiam, ex his qui cum Tito accesserant. duo namqve millia de Alexandrino exercitu lecta, tria millia vero ab Euphrate eum sequebantur, & amicorum spectatissimus benevolentia simulqve prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum administraverat, tunc autem dignus qui exercitum regeret, propterea judicatus, quod primus incipienti fuit hospes imperio, & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: idemq; consultor in usus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

Κεφ. ζ.

CAP. II.

Ἀναλαβών τε ἐντεῦθεν ὅσον εἰς ἑξακοσίους τ̃ ἐπιλέκτων ἱππέων, ἦει τλύ τε πόλιν θεασκεψόμενος ὅπως ὀχυρότητος ἔχοι, καὶ τὰ φρονήματα τ̃ ἰουδαίων, εἰ πρὸς τ̃ ὄψιν αὐτοῦ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, ὑποδείσαντες ἐνδοῖεν, πέμψας γὰρ, ὅπερ ἦν ἀληθὲς, τοῖς στασιώδεσι καὶ ληστρικοῖς τ̃ δήμου ὑπεσπηχότα πολλῶν μὲν ἱερολοχίαν, ἀθενέστερον δ' ὄντα τ̃ ἐπανάστασεως ἠρεμεῖν. ἕως μὲν οὖν ὀρθρίζων ἱππάζετο τ̃ λευκόφρουν καλουμένην πρὸς τὸ τεῖχος, οὐδεὶς προσφαίνετο τ̃ πύργων. ἐπεὶ δ' ἐκ τ̃ ὁδὸν πρὸς τ̃ ψηφῖνον πύργον ἀπεκλίνατο, τολμηρὸν ἦν τὸ τῶν ἱππέων σῖφος, προσπηδήσαντες ἐξαίφνης ἄνδρες, κ̃ τὰς γυναικείας καλουμένας πύργους, διὰ τῆς ἀνάκρου τῶν ἐλένης μνημείων πύλης, διεκώλυσαν τῆς ἵππου, καὶ τὰς μὲν ἐπὶ κ̃ τλὺ ὁδὸν ἰόντας, ἀντιμέτωποι στάντες ἐκώλυσαν συνάψαι τοῖς ἐγκλίνασι. τὸν δ' πῖτον ἀποτεμνόντων σὺν ὀλίγοις. τῷ δ', πρόσω μὲν λίαν χωρεῖν ἀδύνατον, ἐκτεταφρώτο γὰρ ἀπὸ δ' τείχους πᾶσαι τὰς κήπειας ἅπασαι, κήποις τε ἀπικαρσίοις, καὶ πολλοῖς ἔρκεσι διειλημμένα. τλὺ δ' πρὸς τὰς σφετέρους ἀναδρομὴν, πλήθει τῶν ἐν μέσῳ πολεμίων ἀμήχανον ἐφάνη· οἱ δ' ἀνὰ τλὺ λευκόφρουν, ὧν οἱ πολλοὶ μηδὲ γινώσκοντες τ̃ δ' βασιλέως κίνδυνον, ἀλλ' οἰόμενοι

Progredienti autem in hostilem terram Titum, antecedebant regia omniaqve auxilia, post eos viarum stratores, castrorumqve metatores. Deinde rectorum farcinæ atqve armati. Post hos ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos, quorum agmen equites sequebantur. Hi vero ante machinas ibant, & secundum illos una cum lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Post autem circum Aquilam signa, & ante signa tubicines, deinde acies senum virorum ordinibus dilatata. Servile autem vulgus a tergo cujusq; legionis, & ante hos farcinæ. Omnium vero novissimi mercenarii, eorumqve custodes coactores agminis. Procedens autem decenter cum exercitu, ita ut mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem venit, quæ & prius ab ejus patre fuerat occupata, & tunc præsidiis tenebatur. Ibi autem unam moratus vesperam, mane inde proficiscitur: peractaqve diei mansione, castra ponit in loco qvem Judæi sermone patrio Acanthonaula vocitant, juxta vicum qvendam Gabath Saul nomine, quod significat vallem Saul, distantem ab Hierosolymis stadiis fere XXX. Hinc sexcentis prope lectis equitibus comitatus, perrexit in civitatem, quam tuta esset, Judæorumqve animos exploraturus, si forte se conspecto, prius quam ad manus veniretur, metu cederent. audierat enim qvod erat verum a seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quod rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quamdiu quidem per viam qvæ ad murum duceret equitabat, nemo ante portas apparuit: ubi vero itinere ad turrim Pfephinon declinato, transversum agmen equitum duxit, infiniti subito prosiliunt, qua Muliebres turres vocantur: & per eam quæ contra monumentum Helenæ porta est egressi, equitatum intercidunt, atqve alios quidem etiam tunc via currentes, ne cum his qui divertebant sese jungerent, a fronte oppositi, prohibuerunt. Titum vero cum paucis separant. Ille autem ultra quidem minus progredi poterat: a muro n. cuncta fossis patebant: & trãsversi erant horti, multisq; maceriis impediti. ad suos autem in aggere constitutos recursus, intercedente hostili manu, desperabatur. Qvorum pleriqve imperatoris periculum nesciebant: sed existimantes

Titus exploratorHierosolymæ periclitatur.

eum secum reverti, etiam ipsi fugiebant. Titus autem in sua tantum fortitudine sitam esse prospiciens spem salutis, flectit equum: & ut se sequerentur cum clamore comites adhortatus, in medios hostes irruit, via ad suos transire festinans. Quo quidem tempore maxime intelligi potuit, & belli momenta & imperatorum pericula Deum curare. Tot enim adversus Titum missilibus jactis, cum neque galea, neque thorace septus esset (non bellator enim sed explorator, ut dixi, processerat) nullum in ejus corpus delatum est: sed tanquam ne eum ferirent, ex industria mitterentur, omnia prætervolabant. gladio vero semper a lateribus instantes dirimens, multosque ante ora subvertens, super cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæsaris, ut eum aggrederentur, cohortatio: fugaque & discessio repentina, quocunque diverteret cursum. Huic autem se periculi participes, cum a tergo & a lateribus funderentur, adjunxerant. una enim erat unicuique spes salutis, viam cum Tito patefacere, priusquam circumventus opprimeretur. Deniqve duorum ex nimis pertinacibus, alter cum equo percussus est: altero vero dejecto & occiso, equus ejus abductus est. Titus vero cum cæteris in castra salvus evadit. Judæis quidem, quod aggressione prima superiores fuerant, inconsulta spes animos extulit, magnamque his in posterum fiduciam momentum temporaneum comparavit.

A σωμα σφαραῖον καὶ κῶνον ἀνέφλεγον. ὁ δὲ, καίπερ ὑπὸ τῆς ἐν μόνῃ τῇ καθ' αὑτὸν ἀλκῇ κειμένῃ τὸ σώζεσθαι, τὸν ἵππον ὑπερέβη, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐμβοήσας ἐπεδίωκε, μέσους ἐμπηδᾷ τοῖς πολεμίοις, διεκπίπτων πρὸς τὰς ὑφεστηκυίας βιαζόμενος. ἔνθα δὴ μάλιστα παρῆν μαίνεσθαι, ὅπου πολεμίων ῥοπαὶ καὶ βασιλέων κίνδυνοι μέλλοιεν τὴν τελευτὴν λήψεσθαι. τοιγαροῦν ὑπὸ τῶν πανταχόθεν ἀφιεμένων βελῶν, μήτε κράνος ἔχοντα, μήτε θώρακα (περῆλθε γὰρ ὡς ἔφην πολεμίους, ἀλλὰ κατάσκοπος) ἀδεὴς ἦν καὶ ἄθικτος σώματος. κενὰ δ' ὥσπερ ὑπὸ τῶν ἀεὶ κατόντων παρεῤῥέοντο πάντα. τοὺς δὲ ξίφεσι καὶ πολλοὺς ἀεὶ διαπελλίων, καὶ πολλοὺς τῶν ἀντιπροσώπων ἀνατρέπων, ἠλαύνετο κατὰ τοὺς ἐμπεφυρμένους τῶν ἵππων. τὸ δὲ κραυγῆς ἦν πρὸς τῷ φόβημα καὶ κρότου, καὶ τοξευμάτων ὁμοῦ ἐπ' αὐτὸν φυγὴ δὲ καὶ διαχωρισμὸς ἄνδρας, καθ' ὃς ἐπλαίνων γένοιτο. σωτηρίαν δὲ οἱ μὲν κινδύνῳ μετέχοντες καὶ νῶτα, καὶ καθ' πολλοὺς νυσσόμενοι. μίαν γὰρ ἐλπίδα ἐσωτερίας ἑκάστῳ, τὸ συνεξανοίγειν τῷ ἵππῳ μὴ φθάσαντι κυκλωθῆναι. δύο γοῦν τῶν ὑστάτων, τὸν μὲν, σὺν τῷ ἵππῳ πρόσω χέντες κατηκόντισαν, ἑτέρου δὲ καταπηδήσαντος διαφθείραντες, τὸν ἵππον ἀπήγαγον. μὴ δὲ τὸν λοιπὸν πᾶν ὅτι τὸ στρατόπεδον διασώζῃ. τοῖς μὲν ἐν ἰκεσίαις πλεονεκτήσασι καὶ τῷ πρώτῳ ὅτι θεσιν, ἐπῆρε τὰς διανοίας ἀσκεπὴς ἐλπὶς, καὶ πολὺ θάρσος αὐτοῖς εἰς τὸ μέλλον, προσκαιρος ῥοπὴ περιέχει.

B

C

D

CAP. III.

De eruptionibus Judæorum contra Romanos castra metantes.

CÆsar autem postquam ex Ammaunte legio sibi conjuncta est nocte, luce inde digressus ad Scopon accedit, unde jam & civitas & clara templi magnitudo conspici poterat: qva parte Septentrionalem regionem civitatis contingens locus humilior, proprie Scopos nominatus est, distans a civitate stadiis VII. ibiqve duabus legionibus simul, qvintæ legioni vero retrorsum stadiis tribus castra muniri jubet. labore namq; nocturni itineris attritos milites progredi visum est, ut sine formidine murum struerent. Mox autem cœpto ædificio, decima qvoqve legio per Hierichunta aderat a Vespasiano præoccupatam: ubi quædam pars armatorum in præsidio fuerat collocata. His autem præceptum erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra civitatem ab Oriente situs est, altaqve interiacente valle discernitur, cui nomen est Cedron. Intra civitatem vero sine requie confligentium dissensione, tum primum ingens subito bellum foris interveniens refrenavit: & cum stupore seditiosi Romanorum castra inspectantes, trifariam distributa mala, inter se iniere concordiam: rationemq; invicem requirebant, quidnam expectarent, quidve perpessi, tres muros contra vitam suam paterentur opponi: belloqve tanta se fundente licentia, tanquam spectatores bonorum operum sibiqve utilium residerent mœnibus clausis, remissisque armis ac manibus. In nosmetipsos profecto, exclamat aliquis, tantummodo fortes sumus. Romanorum autem lucro ex nostra seditione sine sanguine oppidum cedet. His alios atqve alios congregantes exhortabantur: raptisq;

Κατὰ δὲ ὡς αὐτῷ συνέμιξε διὰ νυκτὸς τὸ λοιπὸν τῆς ἀμμαοῦς τάγμα, μεθ' ἡμέραν ἐκεῖθεν ἄρας, ὅπου τὸ σκοπὸν καλούμενον προσφοίτησεν. ἔνθεν ἦν, τὸ πόλεως ἤδη καταφαίνεται, καὶ τὸ ἱερὸν μέγεθος ἐκλάμπον, καὶ τὸ βορειωτάτου κλίματος τῆς πόλεως χθαμαλὸς σωτήριον χώρου, ἐτύμως σκοπὸς ὠνόμασεν. τὸ δὲ πόλεως σταδίους ἑπτὰ διέχων, ἐκέλευσε τοὺς ἑβδόμους τοὺς δύο τάγμασιν ἁμᾶ. τὸ δὲ πέμπτον, ὅπου τέτταρσι σταδίοις. κόπῳ γὰρ τῆς νυκτὸς περίας τετριμμένους ἐδόκει σκέπης ἀξίους εἶναι, ὡς ἂν ἀσφαλέστερον τὸ χωμάτων παρεχομένων ἄρτι τὸ δομήσεως, καὶ τὸ δέκατον τάγμα διὰ ἱερεχουντος ἤδη παρῆν, ἔνθα καθῆκε τὸν ἀνατολικὴν μοῖραν φρουρεῖσθαι τῶν ἐμβολίων, ὑπὸ ἀσφαλείας ἐσχατιὰν ἐσκατέλαμβάνειν. προσετέτακτο δὲ αὐτοῖς ἐξ ἀπέχοντας τῶν ἱεροσολύμων σταδίους, στρατόπεδόν τε ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ὃ τῇ πόλει πρὸς ἀνατολὰς ἀντίκειται, μέσῃ φάραγγι βαθείᾳ διειργόμενον, ἣν κεδρὼν ὀνόμασεν.

E

F

Κεφ. θ.

Τῶν δὲ ἀνὰ ἄστυ συῤῥηγνυμένων ἀδιαλείπτως, ὅτε πρῶτον ἀνέπαυσε τὸ ἐπ' ἀλλήλοις ἔργον ἔρως πολέμου ἐξαίφνης πολὺς ἐπελθὼν, καὶ μετ' ἐκπλήξεως οἱ στασιασταὶ τὰς ῥωμαίων ἀφορῶντες, σταπτόμενοι τειχῆ, κακῆς ὁμονοίας κατῆρχον, καὶ λέγειν ἀλλήλοις ἐδίδοσαν, τί μένοιεν ἢ τί πάσχοντες ἀνέχοιντο τείχη ἀναπνοὰς αὐτῶν ὑπεφαστόμενα τείχη, καὶ δὴ πολέμῳ μετ' ἀδείας ἀνιπολίζοντες ἑαυτὸν, οἱ ὥσπερ ἀεὶ καλῶν καὶ συμφόρων ἔργων καθεζόμενοι τεκτῆνες, τῷ χαίρειν καὶ τὰς πανωλείας παρέντες. καθ' αὑτὸ ἄρα γυναῖοι μόνον ἡμεῖς ἐσμεν. ῥωμαῖοι δὲ ὀκ τῆς ἡμετέρας στάσεως κερδήσουσιν ἀναμωτὶ τὴν πόλιν τοῖς αἱρησίζοντες ἀλλήλους παρεκρότουν, καὶ τὰς πανωλείας

G

πλίας ἁρπάσαντες, αὐθωνιδίως ἐπεκθέουσι τῷ δεκάνῳ A armis, ſubito in legionem decimam ruunt: perπάγματι, Ϲ διὰ φάραγγος αἴξαντες μετὰ κραυγῆς qve vallem facto impetu, cum ingenti clamore ἐξαισίας, τοῖς χώμασι προσπίπτουσι τοῖς πολεμίοις. οἱ murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi δὲ πρὸς τὸ ἔργον διῃρημένοι, καὶ διὰ τοῦτο τὰ πολλὰ τεθεικότες τὰ ὅπλα (οὔτε γὰρ θαρσεῖν τοὺς Ἰουδαίους autem in opere diſtributi, armis ob eam cauſam πρὸς ἐκφοβουμένων ἐπελάμβανον, καὶ προθυμουμένων pleriqve depoſitis (nec enim excurſum Judæos ἀποστάσεως τὰς ὁρμὰς τῇ στάσει) συνεταράχθησαν ἀδοκήτως, auſuros eſſe credebant, & ſi maxime vellent, animi τὰ ἔργων ἀφέμενοι τινὲς μὲν ἀνεχώρουν εὐθέως, πολ- eos eorum ſeditione diſtractum iri arbitrabantλοὶ δὲ πρὶν τὰ ὅπλα λαβεῖν ἐπῆσαν φλεγμαίνοντες πρὸς τοὺς B tur) præter opinionem perturbati ſunt: atqve ἐχθρούς, ἐφονεύοντο παρόμοιοι. προσγινόμενοι δὲ τοῖς Ἰου- opere quisque derelicto confeſtim alii receſſere: δαίοις ἀεὶ πλείους, πρὶν τοὺς κρατεῖν τοὺς πρώτους τεθαρ- multi autem ad arma properantes, priusquam ſe ρηκότες, καὶ τῶν ὄντων πολλαπλασίους ἑαυτοῖς τε καὶ in hoſtes converterent, feriebantur. Plures autοἷς πολεμίοις, δεξιᾷ τῇ τύχῃ χρώμενοι. μᾶλλον δὲ tem Judæis ſemper adjiciebantur, eorum freti τοὺς ἐν ἔθει σωτάξεως ὄντας, καὶ μὴ κόσμῳ καὶ victoria qui præceſſerant, & quod cum pauci eſπαραγγελμάτων πολεμεῖν εἰδότας, ἀλαξίᾳ φθάσασι θορυβεῖ. διὸ ſent, multiplex numerus & ſibi & hoſtibus videκαὶ τότε προληφθέντες οἱ ῥωμαῖοι τὴν ἐμβολὴν εἶχον. Ϲ bantur, quod ſecunda fortuna uterentur. Romaὅπότε μὲν ὑπισχνεῖσθαι οἱ κατὰ λαιμαργούμενοι, ὅτε δρό- ni autem maxime ordinari conſveti, & cum deμους τοὺς Ἰουδαίους ἐποίουν, καὶ διὰ τὸ ὁρμεῖν ἦσσον φυλατ- C core atqve præceptis bellum gerere ſcientes, ex τομένους, ἐπιτρωσκον. ἀεὶ δὲ πληθύοντες τὸ σκιρτᾶν perturbatione trepidabant. unde tunc quoque προσετίθουν. Ϲ δοκεῖ τότε κινδυνεῦσαι τὸ πάγμα πᾶν, εἰ μὴ præventi aggreſſione cedebant. Si quando tamẽ πᾶς ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος αὐτοῦ διὰ τάχους ἐπεβοήθησε καὶ ſeſe converterent ab inſequentibus occupati, & πολλοὺς οἰκείους εἰς ἀναισθησίαν, ὑπισχνούμενον τοὺς φεύ- a curſu reprimebant Judæos, & ob impetum miγοντας, αὐτὸς δὲ παλαγίοις τοῖς Ἰουδαίοις προσπεσών, μεθ' nus cautos feriebant. Semper vero excurſione ὧν ἦγεν ἐπιλέκτων, συχνοὺς μὲν ἀναιρεῖ, πτοήσας δὲ gliſcente magis magisque turbati, poſtremo caπολεῖς, τρέπεται δὲ πάντας, καὶ σωσθεὶς καὶ φάραγγος. οἱ D ſtris pulſi ſunt: totaque legio tunc in periculum δὲ ἐκ τοῦ κατόπτου πολλὰ κακωθέντες, ὡς διεξέπεσον, ἀντι- ventura fuiſſe videbatur, niſi hoc mature ſibi κρυς ὑπεστρέφοντο, καὶ μέσῳ ἔχοντες τὸν χαράδραν, nunciato, Titus eis tuliſſet auxilium: multisqve τοῖς ῥωμαίοις διεμάχοντο. μέχρι μὲν δὴ μέσης ἡμέρας, increpans ignaviam, & ſuos a fuga revocaſſet: ἕως ἐπολέμουν. ἐλίγον δὲ ἀπὸ μεσημβρίας σκιαινόν- Judæisqve a latere ipſe cum his irruens, quos circτος ἤδη, πτοηθέντας μὲν ἑαυτοὺς προσδοκήσαντες, καὶ ca ſe habebat electos, multos quidem occidiſſet, τοὺς ἀπὸ τῶν ἀκρῶν τοῖς σκηνώμασιν ἀνιστορήσαντας, τὸ plures vero fauciaſſet, omnes autem in fugam λοιπὸν πάγμα πρὸς τὸ τειχισμὸν ἀνέπεμψεν εἰς ἀκρώ- vertiſſet, atqve in vallem præcipites compuliſſet. ρειαν. E Illi autem prono in loco multa mala perpeſſi, poſtquam in adverſam partem evaſere, flectunt ſe iterum, & valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatum eſt. Paulo autem poſt meridiem, Titus his qui ſecum erant in ſubſidio collocatis, aliisqve de cohortibus adverſus excurrentes oppoſitis, reliqvum agmen ad murum in ſummo montis ædificandum remiſit. Judæis autem hæc fuga eſſe videbatur. Cumq; ſpeculator quem in muro poſuerant, amictu agitato ſignum dediſſet freqventiſſima multitudo tanto impetu proſiliit, ut eorũ curſus immaniſſimis beſtiis eſſet aſſimilis. Deniq; adverſa acie ſtantium nemo impetum ſuſtinuit: ſed tanquam machina percuſſi, continuo diſſipati, pulſiq; in montem refugiunt. In aſcenſu autem medio Titus cum paucis relictus eſt: multumq; monentibus amicis, qui pro imperatoris reverentia contempto periculo perduravevrant, ut mortem appetentibus Judæis cederet, neque pro his in diſcrimen veniret, quos ante ipſum ſalvos eſſe non oporteret: ſed potius fortunam ſuam reputaret, quod non militis officio fungeretur, verum & belli & orbis dominus eſſet: neve in tanta fuga ſubſiſteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidem ſimulans, & ad ſe accurrentibus obſtabat: eosqve in ora feriens, cum vi obtinerentur, occidebat, & per declive repente incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & viribus ejus & obſtinatione perterriti ne tum quidem in civitatem fugere: ſed in utramqve latus ab eo declinantes, rurſum fugientes inſequebantur. quos tamen aggreſſus a latere,

Κεφ. ι.

Ἰουδαίοις δὲ ὅτε ἐδόκει φυγὴ καὶ σκοπὸς καταφεύγειν θοιμάτιον, ὃς αὐτοῖς ὑπὸ τάχους καθῆκε, προσπη- δῶσι πολῖται ἀκραιφνέστερον μετὰ τοσαύτης ὁρμῆς, ὡς τὸ ῥῆμον αὐτῶν τοῖς ἀχειροτάτοις εἰκάζειν ζῴοις. ἀμελεῖται δὲ ὑφ' ἑαυτῶν ἐχθέντων, καὶ δεῖς ἔμεινε τὴν ἐμβολήν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ὁρμῆς παρόμοιοι, διέῤῥηξαν τὴν τάξιν, καὶ πρὸς τὸν ὄρθον τραπέντες ἀνέφυγον. λείπει δὲ ἐν μέσῳ τῷ προσώπῳ πτὸς μετ' ὀλίγων, Ϲ πολλὰ τῶν φίλων ὑφ' ἑαυ- τοῦ πεσόντα θεασάμενος, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἀκρῶν τοῖς σκηνώμασιν ἀνιστορήσαντας, τὸ λοιπὸν πάγμα πρὸς τὸν τειχισμὸν ἀνέπεμψεν εἰς ἀκρώ- ρειαν.

Hhhh

ipsorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui superiora castra muniebant, ubi fugere inferiores videre, metus ac turba occupat: totumqve agmen dispergitur, suspicantium excursum quidem Judæorum ferri non posse, Titum vero in fugam versum: nec enim unquam illo manente alios fugituros fuisse. & tanquam Panico terrore circumdati, alius alio ferebantur: donec quidam cum in media pugna versari imperatorem vidissent, plurimum metuentes, universæ legioni ejus periculum cum clamore nunciaverunt. Itaque pudore revocati. & fuga majus aliquid sibi exprobrantes, quod Cæsarem deseruissent, totis viribus in Judæos utebantur, & semel impulsos urgebant per declivia. Illi autem paulatim recedentes pugnabant. cumqve Romani plus possent, eo quod superiores erant, in vallem omnes coacti sunt. Titus autem contra se positis imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire jubet: ipse vero cum his quibus antea resistendo hostes arcebat. Itaq; si me nihil addentem obsequio, neqve invidia detrahentem, verum dicere oportet, ipse Cæsar bis totam legionem periculo liberavit, atqve ita castra muniendi copiam militibus præbuit.

CAP. IV.

De intestina pugna azymorum diebus.

REmisso autem paulisper bello externo, iterum intestinum seditio suscitavit. Azymorumq; instante die, qui est Aprilis mensis quartusdecimus (hoc enim se primum tempore opinantur Judæi ab Ægyptiis esse liberatos) Eleazarus quidem cum sociis portam subaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Joannes autem die festo ad protegendas insidias usus est: & suorum quosdam ignotiores, armis sub veste latentibus instructos, quorum plerique impuri erant, occulte inter alios fani occupandi gratia submittit. illi autem postquam intravere, vestimentis abjectis, subito armati apparuerunt. Magna vero statim turba circa templum ac tumultus erat, cum alienus quidem a seditione populus, omnibus sine discrimine putaret, Zelotæ vero sibimet solum insidias comparatas. Verum hi quidem relicta portarum custodia, & alii ex propugnaculis desilientes, priusquam manus consererent, in templi cloacas confugere. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulsi conculcabantur, cum lignis passim ferroqve cæderentur. Multos autem occisorum inimici privato odio, quasi diversæ factionis socios interficiebant. Et quicunqve antehac insidiatorem aliqvem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, induciis concessere nocentibus, progressosqve ex cloacis dimiserunt. ipsi autem interius templum & omnes ejus apparatus tenentes, confidentius oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes divisa est. Titus autem castra propius civitatem transferre cupiens de Scopo, contra excursus quidem lectos equites ac pedites, quos satis esse arbitrabatur, posuit: alium vero exercitum jussit totum quod erat usque muros spacium complanare.

τὰς ὁρμὰς ὑπεστέμνετο. καὶ ταύτῳ αὐτοῖς ἄνω πρὸς τὸ στρατόπεδον, ὡς ἐθεάσαντο τοὺς κάτω φεύγοντας, πάλιν ἐμπίπτει παραχρῆμα δέος, καὶ διασκιδὰς ἅπαν τὸ πλῆθος, δοκούντων ἀνυπόστατον μὲν εἶναι τὸν Ἰουδαίων ἐκδρομὴν, πεζοφθαῖ δ' αὐτὸν Τίτον. ὁ γὰρ ἂν πάντες ἄλλως φυγεῖν ἐκεῖνον μόνον ὁρῶντα, καθάπερ πανικῷ δείματι κυκλωθέντες, ἄλλος ἀλλαχῆ διεφέροντο, μέχρι τινὲς καταδόντες ἐν μέσῳ τὸν πολέμιον τὸν ἡγεμόνα φρίμον, καὶ μέγα δείσαντες ἀμφ' αὐτῷ, διαβοῶσι τὸν κίνδυνον ὅλῳ τῷ πλήθει. τοὺς δ' αἰδὼς ἐπέστρεφε, καὶ πλέον τι φυγῆς κακίζοντες ἀλλήλους ὅτι τῷ καταλιπεῖν κήδους ἅπαξ, πᾶσῃ βίᾳ κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἐχώρουν, καὶ κλίναντες ἅπαξ ἀπὸ τοῦ καταντὺς σωροῦσθαι αὐτοὺς εἰς τὸ χεῖλον. οἱ δὲ ὑπὸ πόδα χωρῆσαι τὸν ἐμάχοντο, καὶ πλεονεκτήσαντες οἱ ῥωμαῖοι τοῦ καθύπερθεν εἶναι, σωρεύουσι πάντας εἰς τὰ φάραγγα. προσέκειντο δὲ τοῖς καθ' αὑτὸν ὁπτῶ, ἕως τὸ μὲν τεῖχος πάλιν ὅπλα τὴν ἐχομένην ἐμπλῆσαι. αὐτοὶ δὲ σὺν οἷς πρότερον ἀνῆκεν ἤρχε τοὺς πολεμίους. ὥστε οὐ χρὴ μήτε ἱερατείαν τι προσθήκην, μήτε φιλοτιμίαν φθόνῳ τὰ ἀληθῆ εἰπεῖν, αὐτὸς κῆδος οἷς μὲν ἐρρύσατο κινδυνεύον ὅλον τὸ τάγμα, καὶ δὶς πολεμάρχης δὲ τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἄδειαν παρέσχε.

ΚΕΦ. ιδ.

ΑΠοφήσαντος δὲ πρὸς βραχὺ τὸν πόλεμον, πάλιν ἔνδον ἡ στάσις ἐπηγείρετο, καὶ τὰ ζύμια τῆσδε ἡμέρας πεντεκαιδεκάτῃ ξανθικοῦ μηνὸς, ἐν ᾗ δοκοῦσιν Ἰουδαῖοι τὸν πρῶτον ἀπολελυμένοις αἰγυπτίων, οἱ μὲν περὶ τὸν Ἐλεάζαρον θυρεύσαντες τὰς πύλας, εἰσέχυντο ἐκ δήμου τοὺς προσκτωμένους ἐπὶ τὸ ἱερὸν, ἵνα τὸν ἑορτὸν, τὸν σὺν αὐτῷ κρυπτοῖς ὅπλοις συσκευασάμενοι τοὺς ἀσυμμύτους, ὧν οἱ πολῖται ἦσαν ἄναγνοι, λάθρα παραδῶσι παρεισπεμπόμενοι προκαταληψόμενοι τὸ ἱερόν. οἱ δὲ ὡς ἔνδον ἐγένοντο τὰς εἰθῆτας ἀποῤῥίψαντες, ἐφάνησαν ἐξαπίνης ὁπλῖται. παραχρῆ δὲ μεγίστη περὶ τὸν ναὸν αἰσχύνη καὶ θόρυβος ἦν. οἱ μὲν ἐξ ὑστερίας λαοῦ, καὶ πάντων ἀκμὴν οἰομένων εἶναι τὸ ἔθνος. τὸν δὲ ζηλωτὴν ὅπλα σοφίσαι μένοις. ἀλλ' οἱ μὲν ἀφέστηκει τὸ φρουρεῖν ἐπὶ τὰς πύλας, καὶ τὸ ἐπιλέξεων καταπηδήσαντες πρὸς εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἰς τὰς ὑπονόμους δὲ ἱερᾶς κατέφυγον. οἱ δὲ δήμου πρὸς τὸν βωμὸν καταπήσοντες, καὶ περὶ τὸν σωρεύσαντες καὶ ἐπιθέντες, ξύλοις τε ἀνέδην παίοντες καὶ σιδήρῳ. πολλοὺς δὲ τῶν ἡσυχίων κατ' ἔχθραν καὶ μίσος ἴδιον ὡς ἀναιρεσιαστὰς ἀνῆρον οἱ διάφοροι, καὶ πρὸς ὁ προσκρούσας τινὶ τῶν ὁπλιτῶν πάλαι, τότε κατηγωνισθεὶς, ὡς ζηλωτὴς πρὸς αἰκίαν ἀνελήφθη. πολλοὺς δὲ ἐνίους τοὺς ἀναιτίους διαπεσόντες, ἐκέχρηντο τῇ ἀπονοίᾳ ἐδόσαν, καὶ προελθόντας ἐκ τῶν ὑπονόμων δίκην αὐτοὶ δὲ καὶ τὸ ἐνδοτέρω ἱερὸν καταλαβόντες, καὶ τοὺς ἐκεῖσε προεισκλύσαντας πάσας, κατεσφάγησαν ἤδη δ' ὑμῶν ἡ μὲν σὺν στάσις. ὅτε τριμερὴς ἦσαν πρότερον, εἰς δύο μοίρας πεπέσησαν.

ΚΕΦ. ιβ.

Ὁ δὲ Τίτος ἔγνω, λόγῳ δὲ σκοπὸν τῇ πόλει στρατοπεδεύσας προσῃρεῖτο, πρὸς μὲν τὰς ἐκτεχούσας, ἔστησεν ὁπλίτας ἱππέων τε καὶ πεζῶν, ὅσους ἀρκέσειν ὑπελάμβανε. τῇ δὲ ἄλλῃ δυνάμει, προσέταξεν ἐξομαλίζειν τὸ μέχρι τοῦ τείχους διάστημα κατα-

καὶ ἐκβληθέντων πάντων ἔρκους καὶ φραγμάτων, A
ὅσα κήπων περιεσήσαντο καὶ δένδρων οἱ οἰκήτορες, ὕλης
τὴ ἡμέρᾳ μεγάλῃ πάσης σκοπιάσης, ἀνεσκαλήθη μὲν
τὰ κοῖλα, ἐχαράδρωθη δὲ πᾶν. τὰς δὲ πετρώδεις ἐξο-
χὰς σιδήρῳ καθαιρούμενοι, χθαμαλὸν ἐποίουν πάντα
τὸν χῶρον ἀπὸ Σκοποῦ μέχρι τῶν ἡρώδου μνημείων ἃ
προσῆκε τῇ τῶν ἑφέων ἀπάτῃ καλυμβήθρα. ἐν
κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας οἱ ἰουδαῖοι καὶ τὸν ῥωμαίων ἐπέ-
δραν συσκιάζουν τοιάνδε. τῶν στασιαστῶν οἱ μὲν τολμη-
ρότεροι προελθόντες ἔξω τῶν γυναικείων καλουμένων
πύργων, ὡς ἐκβεβλημένοι δῆθεν ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων φρου-
νούντων, καὶ δεδοικότες τὸν τῶ ῥωμαίων ἔφοδον, ἀνε-
λοῦντο, καὶ παρ' ἀλλήλοις ὑπεπήδων. οἱ δὲ λοιποὶ
δῆθεν δὴ τείχους, δῆμον εἶναι δοκῶν, ἱκετεύειν ἐδόκουν, καὶ δε-
ξιὰν ἠτοῦντο, καὶ τοὺς ῥωμαίους ἐκάλουν, ἀνοίξειν ὑπο-
χωροῦντες τὰς πύλας. ἅμα δὲ πάντα κεκραγότες, καὶ
τοὺς σφετέρους ἐβαλλον λίθοις, ὡς ἀπελαύνοντες τῶν
πυλῶν. καὶ κεῖνοι βιάζεσθαι τὰς εἰσόδους ὑπετόπευον B
τε, καὶ τοὺς ἔνδον ἱκετεύειν, συνεχῶς τὰ πρὸς τοὺς ῥωμαί-
ους ἐρμηνεύοντες, ὑπισχνούμενοι τε προσπεσόμενοι προσεύ-
ξεσθαι. ἐνθα μὲν οὖν τῆς στρατιώτας τὸ πανοῦργον αὐ-
τῶν, οὐκ ἐλάττονα πίστεως. ἀλλ' ὡς τοὺς μὲν ἐν χερσὶν ἐ-
ρίσοντες πρὸς τιμωρίαν, τοὺς δὲ ἀνοίξειν τὴν πόλιν ἐλπί-
ζοντες, ἐχώρουν ὑπὸ τὴν πρᾶξιν. τιτῳ δὲ ὑπόπτους
ἦν τὴ ὑπακλήσεως ἐνδιάληψιν. καὶ γὰρ πρὸ μιᾶς ἡμέ-
ρας προκαλούμενοι αὐτοὺς ὑπὲρ συμβάσεως Δία δ' ἴσως C
τι μέτριον ἐδόκει εὐρήσειν, καὶ τότε τοὺς στρατιώτας καὶ χω-
ρεῖν μένειν ἐκέλευσεν. ἔφθασαν δὲ τινες τῶν ὑπὸ τοῖς ἔρ-
γοις προτεταγμένων ἁρπάσαντες τὰ ὅπλα, πρὸς τὰς
πύλας ἐκδραμεῖν. τυρίοις οἱ μὲν ἐκβεβλῆσθαι δοκοῦν-
τες, τὸ πρῶτον ὑπεχώρουν. ἐπεὶ δὲ μεγάλῃ τῆ πύλης
ἐγένοντο πύργων, ἐκθέοντες ἐκυκλοῦντο σφᾶς, καὶ
προσέκειντο κατόπιν. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ τείχους, πλήθει χερ-
μάδων, καὶ βελῶν παντοίων ἄθρουν κατέχεαν, ὡς τε
συχνοὺς μὲν ἀνελεῖν, τρῶσαι δὲ πλείονας. ἐπεὶ δὲ ῥᾴδιον E
τοῦ τείχους καταφυγεῖν τὸ κατόπιν βιαζομένων, ἐκ ἄλλως
αἰδοῦς τῆ ἁμαρτίας τῆ ἡμετέρων καὶ δέος περιεκλόνει
τὰ πλήθη πρόσω παρελθεῖν. διὸ δὴ μέχρι πλείστου
διαδοχαὶ ζόμενοι, καὶ πολλὰς ὑπὸ τῶν ἰουδαίων λαμβά-
νοντες πληγὰς, ἀμελεῖ δὲ ἐλάττους ἀνταδιδόντες, πά-
λιν ἀνωθοῦντο τοὺς κυκλωσαμένους. ὑπεχωρεῖτο δὲ αὖ-
τοῖς οἱ ἰουδαῖοι ἐκ μέσης τῆ ἑλένης μνημείων εἵποντο βάλ-
λοντες. ἐπῆσαν οἱ μὲν ἀπροκαλύπτως ἐξυβρίζοντες εἰς τὸ
τύχης, ἐσκωπτόν τε τοὺς ῥωμαίους δεδεισαθέντας ἀπά- F
τῃ, καὶ τοὺς ἡγεμόνας ἀναισχύντους ἐσκίρτων, καὶ μὴ χαρᾶς
ἀνέδην. τοὺς δὲ στρατιώτας ἀπλῆ τε τῆ τάξεως ἐχῶν, καὶ
χαλεπαίνων κρύπτειν, τούτοις ἐξεδέχετο. ἰουδαίοις μὲν οἷς
ἀπόνοια μόνη στρατηγεῖ, πάντα μὴ προνοίας πεπόθουσι
καὶ σκέψεως, ἀπεβούλας τε συνταράσσοντες καὶ λόχους,
ἔπειτ' ἐκ αὐτῶν τῆς ἐνέδρας καὶ τύχη, Δία τὸ πεφῆνιέ-
ναι, καὶ τὸ πρὸς ἀλλήλους εὔνοιάν τε καὶ πίστιν. ῥωμαίοις
δὲ οἷς δὶ εὐταξίαν, καὶ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας εὐπειθεῖς G
ἀεὶ δουλεύει καὶ τύχη, νῦν ὑπὸ τῶν ἐναντίων πλάσουσι,
καὶ Δία χειρῶν ἀπορίαν, ἁλίσκονται τὸ πάντων ἄρ-
χιζον, ἀστρατήγητοι μαχόμενοι παρόντος καίσαρος.

A Cunctis igitur maceriis ac ſepibus dirutis, quibus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omniq; oppoſita quamvis frugifera ſylva exciſa, repletum eſt quicquid erat cavum & vallibus impeditum. ſaxorum autem eminentiſſimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum a Scopo usque ad Herodis monumenta fecerunt, ſerpentium ſtagnum continentia, quod olim Bethara vocabatur.

B

CAP. V.

De Judæorum dolo in Romanorũ milites.

HIs denique diebus Judæi Romanis hujusmodi inſidias paravere. Seditioſorum audaciſſimi extra muliebres (quæ ſic appellabantur) progreſſi turres, ſimulato quod pacis eos ſtudioſi peculiſſent, & quod timerent impetum Romanorum, ibidem verſabantur, & alter ſub altero vitabundi latebant. Alii vero per muros diſpoſiti, populumq; ſe eſſe ſimulantes, clamore pacem implorabant, fœdusqve poſcebant: portasqve ſe patefacturos eſſe pollicentes, invitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, una etiam contra ſuos, veluti portis eos abigerent, lapides jaciebant. illiqve ſe vi perrumpere aditus velle ſimulabant, & civibus ſupplicare. cumqve ad Rom. ſæpiſſime ire conarentur, reverſi perturbatis ſimiles videbantur. Verum hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat, ſed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad ſupplicium, illos vero civitatem ſibi aperturos ſperarent, opus aggredi feſtinabant. Tito autem ſuſpecta erat invitatio, quia rationē non haberet. pridie namqve provocatos eos ad pactionem per Joſephum, nihil mediocre ſentire cognoverat, etiam tunc igitur milites manere C D loco ſuo præcepit. Jam vero quidam operibus appoſiti, raptis armis ad portas excurrere cœperunt. Hi autem qui expulſi videbantur, primo quidem cedebant: deinde ubi ad turres portæ propinquabant, curſu eos circumveniunt, & a tergo perſequebantur. qui vero in muro ſtabant, lapidum his multitudinem, omnigenumq; telorum ſimul infundunt: adeo ut multos quidem E necarent, plurimos vero ſauciarent. nec enim facile erat a muro diffugere, aliis retro violenter inſtantibus, & præter hoc pudor quod rectores peccaverant, itemqve metus, in delicto perſeverare ſvadebat. Quamobrem cum hoſte diu decernentes, multis vulneribus acceptis, neqve pauciorib redditis, poſtremo eos a quibus circumventi fuerant repulere. quos tamen recedentes usque ad Helenæ monumentum, Judæi F urgendo jaculis ſequebantur. deinde inſolenter fortunæ maledicentes, & Romanos vituperabāt fraude pellectos: ſcutaq; alte ſublata criſpantes tripudiabant, & cum lætitia vociferabantur. Militēs autem interminatio principum & Cæſar iratus, hujusmodi oratione corripuit: Judæi quidem, quos ſola regit deſperatio omnia cum deliberatione faciunt atq; prudentia, fraudes & inſidias componendo; eorumq; dolos fortuna proſequitur, quod ſunt morigeri, ſibiq; invicē benevoli ac fideles: Romani vero, quibus ob diſciplinam & conſvetudinē obediendi rectorib. fortuna famulatur, nunc contra peccāt, & intemperantia manuum debellantur: quod omniū eſt peſſimum, præſente Cæſare, ſine rectore dimicantes.

Certe, inquit, plurimum ingemiscent militiæ le- A ἢ μεγάλα μὲν στενάξουσι ἔφη τὸν στρατιᾶς νέμεις, μεγάλα δ' αὐτὸν τὸν πατέρα, τὸν δὲ τὸν πληγὴν πυθόμενον, ὅτε ὁ μὲν ἐν πολέμοις γηράσας, ἀδέ ποτε ἔπταισεν ἄτερ. οἱ νόμοι δ' ἀεί, καὶ τοὺς βραχύ τι τῆς τάξεως παραχωρήσαντας, θανάτῳ κολάζουσι. νῦν δ' ὅλην στρατιὰν ἐφορᾶσαι λιποταχτοῦσαν. γνώσεσθαι μεμὲν αὐτίκα τοὺς ἀπαυθαδιαζομένους, ὅτι τὸν νικᾶν φύσει ῥωμαίοις δίκαι παραγγέλματος ἀδοξεῖται. τοιαῦτα διατεινάμενος πρὸς τοὺς ἡγεμόνας, δῆλος ἦν καὶ πάντων χρῆσθαι τῷ νόμῳ. ἐὰν μὲν παρεθήσουν τὰς ψυχὰς, ὡς ἔσον ἀδεπόν πεθησόμενοι δικαίως. ἔσχυε γὰρ τὰ παράμαλα τοῦ πόνου, καὶ τὸν στρατιωτῶν ἱκέτας ὄντας, καὶ τὸν ὀλίγων ἐπιστείαν χαριζομένους τῇ πάντων ὑπαθείᾳ κατεμαλάσσειν. ἀναλήψεσθαι γὰρ αὐτοὺς τὸ παρὸν πάθος, καὶ εἰς τὸ μέλλον ἀρετῆς. πείθετο δ' ἡμῶν ἅμα καὶ τοῖς ἱκέταις, καὶ τοῦ συμφέροντος. τὸ μὲν γὰρ καθ' ἑνὸς πιμωρίαν ὤετο χειρίαν μίσους ἔργον ἐπακολουθῆσαι, τὸ δ' ὅτι πληθυς, μέγας λόγος. τοῖς μὲν οὖν B στρατιώταις διηλλάττετο, πολλὰ νουθετήσας αὐτοὺς ἔτι φρονιμωτέρους. αὐτὸς δ' ὅπως ἀμυνεῖ τὰ ἰδιώτων ἐσκέπτετο βουλεύων. τεσσαρσὶ δ' ἡμέραις ἐξιστῶντος μέρει τοῦ τειχῶν διαστήματος, βουλόμενος μὴ ἀσφαλείας τοῖς ἀποσκευαῖς, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ὁρμᾶν, τὸ καρτερώτατον τῆς δυνάμεως ἀνύπερεῖτο τὸ τείχος τὸ βόρειον κλίμα, ἐπὶ πολὺ ἑσπέραν ἐφ' ἑπτὰ βαθύτας τὸ φάλαγγα, τὸ τε πεζῶν ποσοτεχυμένων, καὶ C κατὰ πᾶν τὸ ἱππέων τρισοίχων ἑκατέρων ἑδόμοις μέσον εἰσήκειτο οἱ τοξόται. τοσούτῳ δ' ἐφεστήκει πεφραγμένων ἱππάδων τὸ σκάρμων, τό τε ἐπὶ τοῦ ὑγιὰ τὸ τρῶν πτωμάτων, καὶ ἡ πλησὺς, ἀδεῶς παρώδευσεν. αὐτὸς μὲν οὖν πᾶν ἀπέχων ὅσον εἰς σφενδόνης βολὴν τείχους, καὶ πρωϊαίαν αὐτοῦ μέρος, ἀντικρὺ δὲ ψηφῖνα καλουμένην πύργου, στρατοπεδεύεται, ὅθεν ὁ κύκλος τοῦ τείχους πρὸς ἄρκτον καθήκων, ἀνακάμπτει πρὸς δύσιν. ἡ ἑτέρα μοῖρα τοῦ στρατιᾶς, καὶ τὸ ἱππικὸν προσαγορευόμενον πρὸ τοῦ τειχίζεται, διεστῶτα τοῦ πόλεως, ὁμοίως δυοσταδίως. τὸ μὲν γὰρ δέκατον τάγμα καὶ χώραν ἔτι ἐλαίων κατεῖχε μόνον ὄρος ἔμπροσθεν.

CAP. VI.

Deſcriptio Hieroſolymorum.

CIvitas autem trino muro circumdata erat, nisi qua vallibus inviis cingebatur. ex ea namqve parte, unius muri habebat ambitum. & ipsa qvidem super duos colles erat condita, contrariis frontibus semet inspicientes, intervenientevalle discretos, in qvam domus creberrimæ desinebant: collium vero alter, quo superior civitas sedet, multo est excellior, & in prolixitate directior: adeo ut qvoniam tutus erat, castellum a David qvondam rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificaverat) a nobis autem forum superius. alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem sustinet civitatem, & undiqve declivis est. Contra hunc autem tertius collis erat, natura humilior qvam Acra, & alia lata valle ante divisus. verum postea qva tempestate Asamonæi regnabant, & vallem aggeribus repleverunt, ut templo conjungerent civitatem, & Acræ altitudinem cæsim humiliorem fecerunt, ut ex ea quoque fanum supereminens cerneretur. Vallis autem qvæ Tyropœon appellatur, qva diximus superioris civitatis collem dirimi ab inferiori, usq; ad Siloam pertinet. ita enim

ΚΕΦ. ιγ.

Τρισὶ δ' ὠχυρωμένη τείχεσιν ἡ πόλις, καθ' μὲν τὰς ἀβάτους φάραγξιν ἀκύκλωτο (ταύτη γὰρ εἰς δύο λόφων ἀντικρὺ ἐκπίπτουσα, μέσῃ φάραγγι διηρημένων, εἰς ἓν ἐπλήθυον κατοικίαν αἱ οἰκίαι. τῶν λόφων, ὁ μὲν τὴν ἄνω πόλιν ἔχων, ὑψηλότερος πολλῷ, καὶ τὸ μέσον ἱστορεῖται. διὰ γοῦν τὴν ὀχυρότητα, φρούριον μὲν ὑπὸ Δαβίδου τοῦ βασιλέως ἐκαλεῖτο, πατὴρ Σολομῶντος ὢν αὐτοῦ, τοῦ πρώτου τὸν νεὼν κτίσαντος. ἡ δ' ἄνω ἀγορὰ προσηγορεύετο. ἄπειρος ὁ καλούμενος ἄκρα καὶ τὴν κάτω πόλιν ὑφεῖτο, ἀμφίκυρτος. τὸν δ' ἀντικρὺ τρίτος λόφος, παφύτερος τε φύσει ἄκρας, καὶ πλατεῖα φάραγγι διῃρημένος ἄλλῃ πρότερον, αὖθις μὲν καὶ ἐς οἱ ἀσαμωναῖοι χρόνοις ἐβασίλευον, τὸν τε φάραγγα ἔχωσαν σπάσαι βουλόμενοι τὸ ἱερὸν τὴν πόλιν, καὶ τῆς ἄκρας καθελόντες τὸ ὕψος, ἐπιφανέστερον χθαμαλώτερον, ὡς ὑπερφανοῦν τὸ ἱερόν. ἡ δ' τῶν τυροποιῶν καλουμένη φάραγξ, ἣν ἔφαμεν τὸν τε τῆς ἄνω πόλεως, καὶ τὸν κάτω λόφον διαστέλλειν, καθήκει μέχρι σιλωᾶ. ἔστι δὲ τὸν πη-

τὴν πηγὴν γλυκεῖαν τὴ καὶ πολλὴν ὄσαν ἐκαλοῦμεν. A fontem, qui dulcis eſt ac plurimus, vocabamus.
ἔξωθεν δ', αἱ τῆς πόλεως δύο λόφοι βαθείαις φάραγξι περιείχοντο, καὶ διὰ τὰς ἑκατέρωθεν κρημνὰς, πεφυτ ἀδαμόθεν ἦν. τ δ' τριῶν τειχῶν, τὸ μὲν ἀρχαῖον, διά τε τὰς φάραγγας, καὶ τὸν ὑπὲρ τούτων λόφον ἐφ' ὃ κατεσκάφη, δυσάλωτον ἦν. πρὸς δὲ τοῖς πολεμικήμασι τόπε, καὶ χαρτερῶς ἐδεδόμητο, διότι τὴ σολομῶντ, ἐπὶ τ μεταξὺ τούτων βασιλέων, φιλοτιμηθέντων περὶ τὸ ἔργον. ἐρχόμενον δὲ καταβορρᾶν ἀπὸ τ ἱππικὸ καλουμένε πύργε, καὶ διατεῖνον ἐπὶ τ ξυςὸν λεγόμενον, ἔπειτα τῇ βουλῇ συνάπτον, ἐπὶ τὸ ἑσπέριον τ ἱερᾶ στοᾶν ἀπηρτίζετο. κ δευτέρα δ' πρὸς δύσιν, ἀπὸ τ αὐτ μὲν ἀρχόμενον πύργε, διὰ δ τ βηθσὼ καλουμένε χώρε κατατεῖνον ἐπὶ τὸ ἑσπέριον πύλιον, ἔπειτα πρὸς νότον ὑπὲρ τὸ σιλωὰμ ἐπιστρέφον πηγὴν, ἔνθεν τε πάλιν ἐκκλῖνον πρὸς ἀνατολὰς, ἐπὶ τὸ σολομῶνος κολυμβήθρων, κ διῆκον μέχρι χώρε τινὸς, ὃν καλοῦσιν ὀφλᾶς, τῇ πρὸς ἀνατολὰς στοᾷ τ ἱερᾶ συνῆπτε. τὸ δ' τρίτον τὸ μὲν διὰ τ πύλης εἶχεν, ἣν γναθὼ ἐπάλουσι τ πρώτε τείχες ὄσαν, κυκλούμενον δὲ τὸ πρὸς ἄρκτον κλίμα μέχρι τ ἀντωνίας. τὸ τρίτῳ δ' ἦν ἄρχη ὁ ἱππικὸς πύργ, ὅθεν μέχρι τ βορείου κλίματ κατατεῖνον ἐπὶ τ ψήφινον πύργον, ἔπειτα καθῆκον ἀντικρὺ τ ἐλέης μνημείων, ἀμφέκλινε βασιλὶς ἦν αὕτη, ἰζάτε βασιλέως θυγάτηρ, κ διὰ παλαιῶν βασιλικῶν μηκυνόμενον, σκάμμασι μὲν γωνιαίῳ πύργῳ, κ τὸ τ γναφέως προσαρτώμενον μνῆμα. τῷ δ' ἀρχαίῳ περιβόλῳ συνάπτον εἰς τὸν κεδρῶνα καλούμενον φάραγγα κατέληγε. ἔτ τῇ προσκτισθείσῃ πόλει περιέθηκεν ἀγρίππας, ἤπερ ἦν πᾶσα γυμνή. πληθυομένη γὰρ ὑπερχομένη, κ μικρὸν ἐξήρπε τ περιβόλων, κ τ ἱερᾶ τὰ προσάρκτια, πρὸς τῷ λόφῳ συμπολίζοντες, ἐπ' ὀλίγον προῆλθον καὶ τὸν πρότον περιοικηθῆναι λόφον, ὃς καλεῖται Βεζέθα, κεῖται δ μὲν ἀντικρὺ τῆς ἀντωνίας, ἀποτεμνόμενος δ' ὀρύγμασι βαθέσι. διεφρεύθη γὰρ ὑπὸ τῶν, ὡς μὴ τῷ λόφῳ συνάπτοντες οἱ χαμαίλιοι τ ἀντωνίας, εὐπρόσοιστόν τε εἶεν, καὶ ἧττον ὑψηλοί. διὸ δὴ καὶ πλεῖσιν ὕψ δ τοῖς πύργοις προσεδίδου τὸ βάθ τ τάφρε. ὑπερχωρίως δ' ἐκλήθη Βεζέθα τὸ νεόκτιστον μέρ, ὃ μεθερμηνευόμενον ἑλλάδι γλώσσῃ, καινὴ λέγοιτ' ἂν πόλις. δεσμέναν σὺν τ παύτῃ σκέπης, ὑπὸ πατρὸς δ' νῦν βασιλέως, ὑμώνυμος ἀγρίππας, ἄρχε δ μὲν, ὑπ' προεπιμελ τείχες. δέους δ' κλαύδιον καίσαρα, μὴ τὸ μέγεθ τ κατασκευῆς ὑπὲρ νεωτερισμοῦ πραγμάτων ὑπονοήσῃ, κ στάσεως, πανὺ δ' θεμελίας μόνον βαλόμενον. κ γὰρ ἂν ἀλώσιμ ἡ πόλις, εἰ προὔκοπτε τὸ τεῖχ ὡς ἤρξατο. λίθοις μὲν γὰρ εἰκοσιπήχεσι τὸ μῆκ, κ τὸ εὖρος δεκαπήχεσι συνηρμόζετο, μήθ' ὑπορυγῆναι σιδήρῳ ῥᾳδίως, μήθ' ὑπ' ἐργάνοις μηχανῶν διωθεῖσθαι δυναμένοις. δέκα πήχεις αὐτὸ τὸ τεῖχ ἐπλατύνετο, κ τὸ ὕψ πολὺ μὲν ἂν ὡς εἰκὸς ἔσχε, μὴ διακωλυθεῖσα τ δ καταρξαμένη φιλοτιμίας. αὐθις γὰρ ὕστερ μετὰ πασῶν ἐγερόμενον ὑπὸ ἰουδαίων, εἰς εἴκοσι πήχεις ἀνέστη. καὶ διπήχεις μὲν τὰς ἐπάλξεις, τεσσάρων δ' τοὺς προμαχῶνας εἶχεν

Foris autem civitatis duo colles profundis vallibus cingebantur, & utrinqve obſtantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterant. Trium vero murorum vetuſtiſſimus quidem, propter valles imminentemqve his deſuper collem quo erat conditus, facile capi non poterat. ad hoc autem quod loco præſtabat, etiam firmiſſime ſtructus erat, Dâvid & Salomonis, aliorumqve interea regum largiſſimis impenſis operi inſumptis. Hac autem parte incipiens a turri, cui nomen eſt Hippico, ad eam quæ dicitur Xyſtus pertinens: deinde curiæ conjunctus, in occiduam templi porticum deſinebat. parte autem altera ad Occidentem ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Beriſo deſcendens in Eſſenorum portam: deinde ſupra fontem Siloam in meridiem flexus, atqve inde rurſus in Orientem verſus, qua ſtagnum Salomonis eſt, & usqve ad locum pertinens, qvem Ophlan vocant, cum Orientali porticu templi conjungitur. Secundus autem murus, a porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant. hæc autem fuerat muri prioris. Septentrionalem vero tantummodo tractum ambiens: usqve ad Antoniam aſcendebat. Tertio muro turris Hippicos principium dabat: unde ad Boreæ tractum pertinens, deinde ad Pſephinam turrim veniens, contra munimentum Helenæ, quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ regis mater, & per ſpeluncas regias in longum ductus, a turri quidem in angulo poſita flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentum. cum vetere autem ambitu junctus in Cedron vallem, quæ ſic dicitur, deſinebat. Hoc muro eam partem civitatis, quam ipſe addiderat, Agrippa cinxerat, cum eſſet omnis ante nuda. exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia ſerpebat, templiqve Septentrionali regione colli proxima civitati adjuncta non paululum proceſſerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomen eſt Bezetha, ſitus quidem ex adverſo Antoniæ, foſſis autem altiſſimis ſeparatus: quæ de induſtria ductæ ſunt, ne Antoniæ fundamentis colli cohærentibus, & acceſſui facilis ſit, & minus edita: unde etiam foſſæ altitudo plurimum turribus celſitudinis adjiciebat. Nominata eſt autem pars addita civitati voce indigena Bezetha, quod Latino ſermone dicitur nova civitas. Ejus autem partes incolis protegi deſiderantibus, pater hujus regis eodem nomine Agrippa, murum quidem ita ut prædiximus inchoarat, veritus autem Claudium Cæſarem, ne magnificentiam conſtructionis ad novarum rerum ac diſcordiæ ſuſpicionem traheret, fundamentis tantummodo jactis, ab opere deſtitit. Nec enim expugnabilis eſſet civitas, ſi perfeciſſet muros ut cœperat. Saxa n. XX. cubitis longa, & decem lata contexebantur: quæ neqve ferro facile ſuffodi poſſent, neq; machinis dimoveri: hisq; murus dilatabatur, profecto autem altitudinis quoque plus habuiſſet, ſi ejus magnificentia qui ædificium aggreſſus erat, minime fuiſſet inhibita. Rurſus autē idem murus, etiam Judæorū ſtudio fabricatus, ad XX. cubitos crevit. & minas quidem binis cubitis, propugnacula vero trinis habebat:

totaqve altitudo ad XXV. cubitos erigebatur. A Murum autem supereminebant turres, viginti quidem cubitis in latitudinem, viginti vero in altitudinem, quadratis angulis structæ, & sicut ipse murus plenæ ac solidæ. præterea structura ac pulchritudo saxorum nihil erat templo deterior. post altitudinem vero turris solidam, viginti cubitis elatam, cellæ desuper ac cœnacula erant, aquarumq; pluvialium receptacula, & tortuosi latiqve singularum ascensus. Ejusmodi B quidem turres nonaginta tertius murus habebat: earum autem intervalla cubitos ducentenos. medius vero murus in quatuordecim turres, & antiqvus in sexaginta, divisi erant. omne autem civitatis in gyro spacium triginta tribus stadiis finiebatur. Cum autem totus admirabilis esset tertius murus, admirabilior Psephina turris ad Septentrionem Occidentemqve surgebat in C angulo, qua parte Titus castra posuerat. ex ea namqve per LXX. cubitos ædita, Sole orto Arabia prospici poterat, & usqve ad mare, itemqve ad ultima finium Hebræorum. Erat autem octo angulis. Contra eam vero turris Hippicos, & juxta duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificaverat: quæque magnitudine sive pulchritudine ac firmitate, universis quæ toto orbe es- D sent, præstabant. nam præter naturalem animi liberalitatem, rex pro amore civitatis, operum excellentiam propriis affectibus indulgebat: personisqve tribus carissimis, quarum nominibus turres appellavit, fratri & amico, conjugi memoriam dedicando: huic quidem, ut dixi, amoris causa peremptæ, iis autem bello amissis, cum fortiter decertassent. Hippicos quidem turris amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. E Singulæ autem XXV. cubitos in latitudine itemqve longitudine habebant, & excelsæ XXX. cubitos erant, nusquam inanes. supra soliditatem vero, saxisqve adunatam compaginem puteus XX. cubitis altus erat imbribus excipiendis: super hanc autem duplici tecto domus: XXV. cubitis alta, inque varia membra divisa: & desuper eam minæ quidem binis, propugnacula vero F ternis cubitis ambiebant: ut omnis altitudo ad octogintaquinque cubitos numeraretur. Secunda vero turris, quam fratris nomine Phaselon appellaverat, æqve lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & solida ejus altitudo surgebat. & super hanc decem cubitis ædita porticus erat, instructa brachiis, itemqve propugnaculis septa. G In media vero porticu supereminens alia turris stabat, in membra magnifica & balneas divisa, ne quid regalis ei usus videretur deesse: in summo autem propugnaculis minisqve erat ornata, cum omnis ejus celsitudo prope ad XC. cubitos tolleretur. & specie quidem videbatur assimilis Phari turri, quæ Alexandriam navigantibus ignem procul ostendit: ambitu vero ampliore dilatabatur. tunc autem tyrannicum domicilium exhibebat Simoni. Tertia vero turris Mariamnes (sic enim regina vocabatur) usq; ad XX. cubitos farta, per XX. alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæterisq; ornatiora diversoria sustinebat: cum id proprium, seq; dignum esse rex putaret

ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς ἑκατὸν πέντε πήχεις ἀναπίπτ. ἦν δὲ τείχους ὑπερεῖχον οἱ πύργοι πήχεις ἕκαστοι μὲν εἰς εὖρος, ἑκάστη δὲ εἰς ὕψος, πτερυγωνοί τε καὶ πλήρεις ὥσπερ αὐτὸ τὸ τεῖχος ὅπερ. ἦν μὲν ἁρμονία, καὶ τὸ κάλλος τῶν λίθων, ὁδὲν ἀπολεῖπον ναοῦ. μὴ δὲ τὸ ναοῦ ὕψος τῶν πύργων, ὅπερ ἐπ' ἐκατὸν πήχυν, πλουτελὲς ἦσαν εἶναι, καὶ διάφορον ὑπερῷα, δεξάμεναί τε πρὸς τοὺς ὑετοὺς ὑποδοχὰς σκεπαστὰς, καὶ πλατείας καθ' ἑκάστην ἀνόδους. τριῶν μὲν οὖν πύργων τὸ τρίτον τεῖχος ἔχον ἐνενήκοντα. τὰ δὲ μεταπύργια τούτων, ἀνὰ πήχεις διακοσίους. τὸ δ' αὖ μέσον εἰς τεσσαρακαίδεκα πύργους, τὸ δὲ ἀρχαῖον εἰς ἑξήκοντα μεμέρισο. τῆς πόλεως δ' ἡ πᾶσα κύκλῳ περίοδος ἐπὶ τριάκοντα τριῶν. θαυμασία δ' ἦν τοῦ ἄλλα δὲ τρίτου τείχους, θαυμασιώτερον ἀπεῖχε κατὰ γωνίαν βορρᾶ τε, καὶ πρὸς δύσιν ὁ Ψήφινος πύργος, καθ' ὃν ἐστρατοπέδευσε Τίτος. ὑπὲρ δὲ ἑβδομήκοντα πήχεις ὕψηλὸς ὤν, θέαν τε ἀνίσχοντος ἡλίου παρεῖχεν ἀφορᾶν, καὶ μέχρι θαλάττης τὰ τῆς ἑῴου χλήρου χώρας ἑκάτερα. ὀκτάγωνος δ' ἐπὶ τούτῳ ἦν ὁ ἱππικὸς, καθ' αὐτὸν δύο, κατεσκεύασται ὑφ' ἡρῴδου δὲ βασιλέως ἐν τῷ ἀρχαίῳ τείχει, μέγεθός τε καὶ κάλλος ἦσαν καὶ ἐχυρότητα, τῇ τῶν οἴκων μάλιστα διαφορᾷ. πρὸς γὰρ τῇ φύσει μεγαλοψύχῳ. ἐπὶ τῇ τε τῆς πόλιν φιλοτιμίᾳ, τῷ περιεχεῖν τὰ ἔργων ὁ βασιλεὺς πάθεσιν οἰκείοις ἐχαρίζετο, καὶ τρισὶ τοῖς ἰδίοις προσώποις ἀφ' ὧν ὠνόμασε τοὺς πύργους, ἀδελφῷ καὶ φίλῳ, γυναικὶ τῷ μνήμῃ ἀνέθηκε. τῷ μὲν, ὡς προεῖπα μάχῃ κτείνας δι' ἔρωτα. τοὺς δ' ὑποβαλὼν σκέλεσι γυμναίως ἀγωνισαμένους. ὁ μὲν οὖν ἱππικὸς λαπιθίλῃ προσαγορευθεὶς, πτεραίγων μὲν ἦν, εὖρος δὲ καὶ μῆκος, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν ἕκαστον, καὶ ὕψος τριάκοντα, ὑδαμοῦ διέχειν. ὑπὲρ δὲ τὰ πλήθεσι καὶ τοῖς πέτρους συνιλεῶσι, μυρίοις ἐκδοχεῖον ὁμβρίων, εἰκοσιπήχης λάκκος ἦν τὸ βάθος. ἐκείνῳ δὲ τέτρ, δίστεγος οἶκος ἦν, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν τὸ ὕψος, εἰς μικίλα τε διηρημένος, ὑπὲρ οὗ τύρσις μὲν διπήχης, προμαχῶνες δὲ τριπήχεις. εἰς τὸ πᾶν ὕψος, εἰς ἑβδομήκοντα πήχεις συναγόμενος. ὁ δὲ τέρτος πύργος ὃν ὠνόμασεν ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Φασαήλου, τὸ μὲν πλάτος καὶ τὸ μῆκος, ἴσον εἶχε τετραπήχεσι πήχεσιν ἕκαστον. εἴκοσι δὲ καὶ τετρακόσια πήχεις ἦν τὸ ναῦν ἀπὸ ὕψος, ἐπ' ἄνω δ' αὖ ἀπὸ ὑπερέχει σοὰ δεκαπήχης τὸ ὕψος, θωρακίοις τε καὶ προβολαῖς σκεπόμενον. μέσῳ δὲ ὑπερῳκοδόμητο τῷ σοὰν πύργος ἕτερος, εἰς τε οἴκους πολυτελεῖς, καὶ δὴ καὶ βαλανεῖον διηρημένος μὴ μηδὲν ἐνδεῖσι τοῦ πύργου βασιλικὸν δοκεῖν. τὰ δ' ἄνεμος τοῖς προμαχῶσι καὶ τοῖς τύρσεσι μᾶλλον, ἢπερ ἐπὶ αὐτὸ κεκόσμητο. πηχῶν δὲ τὸ πᾶν ὕψος, ὡς εἰσήκοντα, καὶ τὸ μὲν ὄχημα παρεῴκει τοῦ Φάρου ἐκπυρσεύοντι τοῖς ἐπ' ἀλεξανδρείας πλέουσι. τῇ πρόσχῃ δ', πολὺ μείζων ἦν. τοιαῦτα μὲν τυραννίων ἀπεδέχθη Σίμωνος. ὁ δὲ τρίτος πύργος ἡ Μαριάμμη, ὅτε δὲ ἡ βασιλὶς ἐκαλεῖτο, μέχρι μὲν εἴκοσι πηχῶν, εὖρος ἦν ἴσον. εἴκοσι δὲ πήχεις εἰς εὖρος διέβαινε καὶ μῆκος ἴσον. πολυτελεστέραν δὲ καὶ πολυτελεστέραν τῶν ἄλλων τοῦ οἰκητοῦ ἕνεκεν ἐπαύω, τοῦ βασιλέως οἰκεῖον ὑποδεξάμενος, τὸν

ἀπὸ

ἀπὸ γυναικὸς ὀνομασθέντα κεκοσμῆσθαι πολέον, ἢ τὰς ἀπ' ἀνδρῶν, ὥσπερ ἐκείνας ἔτ' γυναικὸς ὀχυρωτέρας. τέτταρα τὸ πᾶν ὕψος, πεντήκοντα καὶ πέντε πηχῶν λευκοῦ λιθου ὄντες οἱ τρεῖς τὸ μέγεθος, πολὺ μείζονες ἐφαίνοντο διὰ τὸ τόπον. αὐτό τε γὰρ τὸ ἀρχαῖον τεῖχος ἐν ᾧ ἦσαν ἐφ' ὑψηλῷ λόφῳ δεδόμητο, καὶ ὁ λόφος καθάπερ κορυφή τις ὑψηλοτέρα περαυτὸν ἔχων εἰς τριάκοντα πήχεις, ὥσπερ λευκοὶ οἱ πύργοι κείμενοι, πολὺ δή τι μετεώρους προσελάμβανον. θαυμάσιον δὲ καὶ τὸ τῶν λίθων λευκοῦ τὸ μέγεθος. ἐκ γὰρ ἑξ εἰκοσάς χερμάδος, ἐκ δὲ φορμητῶν ἀνθρώπους πέτρας συνῳκοδόμησαν, λευκῆς δὲ μαρμάρου ἐτμήθη. καὶ τὸ μὲν μῆκος ἑκάστης, πηχῶν λευκοῦ εἴκοσι, δέκα δὲ εὖρος, καὶ βάθος πέντε. συνέκειντο δ' ἐπ' ἀλλήλοις, ὡς δοκεῖν ἕκαστον πύργον, μίαν εἶναι πέτραν ἀνατεφυκυῖαν, ἔπειτα δὲ τεχνίταις χερσὶ τετορευμένων, εἰς σχῆμα εὐγωνίας. ἕτως ἐκάμοσθεν ἡ συναφὴ τῆς ἁρμονίας διέφαινεν. κλιμένοις δὲ πρὸς ἄρκτον αὐτοῖς ἐνδοθεν ἡ βασιλέως αὐλὴ προσέζευκτο, παντὸς λόγου κρείσσων. ἕτε γὰρ πολυτελείᾳ, ἕτε κατασκευῆς τινος ἔλειπεν ὑστερολογίᾳ. ἀλλὰ τετείχιστο μὲν ἅπασι τριάκοντα πήχεις τὸ ὕψος, κύκλῳ κατ' ἴσον διάστημα. κεκοσμημένοις δὲ πύργοις διειλημμένη, ἀνδρῶσί τε μεγίστοις, καὶ εἰς ξενῶνας ἑκατοντάκλινοις. ἐν οἷς ἀδιήγητος μὲν ἡ ποικιλία τῶν λίθων λευκοῦ. σωθῆναι γὰρ πολὺς ὁ παντάχοθεν ἀπάνθρωπος. θαυμαστὴ δὲ ὀροφὴ, μήκη τε δοκῶν, καὶ λαμπρότητι πεκοσμημένων. οἴκων δὲ πλῆθος, καὶ διαφορὰ σχημάτων περὶ τέτταρας μυείας. πᾶσι γε μὴν ἀποσκευὴ πλήρεις, καὶ τὰ πλεῖστα ἐν ἑκάστοις κλιμείοις, ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. περίστασαι δὲ ἀλλήλων ἐν κύκλῳ πολλαὶ, καὶ σύλοι πρὸς ἑκάστῳ διάφοροι. τάγε μὴν τούτων ὑπαίθρια, παντάχοθεν χλοερὰ, ποικίλαις μὲν ὕλαις, μακροὶ δὲ διαύλοις περίπατοι, καὶ περὶ τέτταρας εὐρυπόροις βαθεῖς, καὶ δεξαμεναί τε πολλαχοῦ χαλκουργημάτων περίπλεοι, δι' ὧν τὸ ὕδωρ ἐξεχεῖτο, ἐς πολλοὶ μὲν καὶ τὰ νάματα πύργοι, πελειάδων ἡμέρων. ἀλλὰ γὰρ οὐδ' ἑρμηνεύσαι, δύναται ἀξίως τὰ βασίλεια, καὶ φέρει βάσανον ἡ μνήμη, τὰς ἔτ' λητρικοῦ πυρὸς δαπάνας ἀναφέρουσα. ἐγὼ δὲ τὰ μὲν ῥωμαίοις κατέφλεξαν, ἀλλ' ἔσω τοῦ ἔνδον διαβόλων, ὡς προειρήκαμεν ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστάσεως. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀντωνίας ἤρξατο τὸ πῦρ, μετέβη δ' ἐπὶ τὰ βασίλεια, ἐς τῶν τριῶν πύργων τὰς στέγας ἐπενεμήθη.

A ut uxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis quam quæ virorum nominibus vocitatæ sunt: sicut illæ hac munitiores erant, cui fœmina nomen dederat, & cujus omnis altitudo per LV. cubitos erigebatur. Sed quanquam tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo videbantur esse majores, nam & ipse antiqvus murus, in quo erant, excelso loco fuerat conditus, & ipsius collis velut quidam vertex altus prope ad XXX. cubitos eminebat, supra quem turres positæ multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidum magnitudo. nec enim ex vulgaribus saxis, aut quæ homines ferre possent, verum secto marmore candido, & singulis per XX. cubitos longis, latisqve decem, ac per V. altis erant ædificatæ, quæ ita inter se copulata erant, ut singulæ turres, singula saxa viderentur: sic autem manibus artificum in faciem angulosqve formata, ut nusquam junctura compaginis appareret. His autem in Septentrionali parte positis, intus aula regia conjungebatur: narratione omni præstantior. Nec enim magnificentia vel structura operis, aliqua ex parte superari poterat; sed tota quidem muro per XXX. cubitos edito cincta erat. æqualis autem distantiâ turribus ornatissimis ambiebatur, ornata virorum receptaculis & cœnaculis lectorum centum capacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorum varietas in ea, collectis ibi plurimis quæ ubiq; rara videbantur, & fastigia simul proceritate trabium & ornamentorum claritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumeratæ species ædificii, plenaqve omnia supellectilis, cum pleraq; in singulis ex auro essent, atqve argento. adhæc multæ porticus, aliam per aliam in circulum flexæ columnæq; in singulis, & quæ inter eas sub dio patebant spacia, cum essent utiqve viridariis sylvisq; variata. tum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, cisternas ubiqve signorum æneorum plenas, quibus aqua effundebatur, multasqve turres mansvetarum circum latices columbarum. Sed enim neqve pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest; habetqve memoria cruciatum, referens, quantas res latrocinalis flamma consumpserit, nec enim hæc a Romanis incensa sunt, sed ab insidiatoribus intestinis, ut supra memoravimus in principio dissensionis, & ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: transiit autem in regiam, triumq; turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, ut dixi, supra durissimum collem. Et initio quidem vix templo atqve aræ sufficiebat, jacens in summo planicies, quod undiq; præceps erat atq; declivis. Cum autem rex Salomon, qui etiam templum ædificaverat, muro ejus partem ab Oriente cinxisset, una porticus aggeri est imposita: & manebat

Κεφ. ιδ'.

Τοῦ ἱερὸν ἵδρυτο μὲν ὥσπερ ἔφην ἐπὶ λόφου καρτεροῦ. κατ' ἀρχὰς δὲ μόλις ἐξήρκει τὸ ἀνωτάτω χθαμαλὸν αὐτοῦ, τῷ τε ναῷ, καὶ τῷ βωμῷ. τὰ γὰρ περὶ ξ ἀποκρημνοῦ λίθου καὶ κατάντης. ἔ δὲ βασιλέως σολομῶνος, ὃς δὴ καὶ τὸν ναὸν ἔκτισε, τὸ κατ' ἀνατολὰς μέρος ἐκτείχισαντες, ἐπετέθησαν τῷ χώματι. ἐς κατά γε τὰ λοιπὰ μέρη, γυμνὸς ὁ ναὸς λίθου. πρὸς δ' ἑῴας αὐτῶν ἀέρι τι ἔλαθε προσχωννύτο ἀνισούμενος ὁ λόφος ἠὐξημένος. ἀμησάμενοι δὲ καὶ τὸ προσαρκτιον τεῖχος τοσοῦτον προσελάβοσαν, ὅσον ὕστερον ἐπέτειχεν ὁ ἔ παντὸς ἱεροῦ περίβολος. τειχίσαντες δὲ τειχῆ κύκλῳ τὸ λόφον, καὶ μεῖζον ἐλπίδος ἐκτενήσαντες ἔργον, εἰς ὃ μακροὶ μὲν ἐξανηλώθησαν αἰῶνες αὐτοῖς, ἐς οἱ ἱεροὶ δὲ θησαυροὶ πάντες ἐς ἀνεπιμάλασται οἱ τῶν δὴ τῆς εἱμαρμένης

F

G

from other parts nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis latior effectus est. Perrupto autem Septentrionali quoque muro, tantum assumpsere spacium qvantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circumdato, spe majus opus extructum est: in quo longa secula consumpta sunt, omnesqve thesauri sacri, qvos toto orbe

missa Deo munera repleverant, tam in superiore ambitu, qvam inferiore templo ædificatis: cujus quod humilimum fuit, trecentenis cubitis munierant, in qvibusdam vero locis pluribus. non tamen omnis altitudo fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, ut angustas vias oppidi coæquarent. Saxa vero qvadragenûm cubitorum magnitudinis erant. nam & pecuniarum copia, & populi largitas, majora dictu conabatur: qvodq; nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseverantia explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebant quinis & vicenis cubitis altæ, de singulis saxis marmore candido, & laqvearia cedrina protegebant. quorum naturalis magnificentia, qvodq; ligno rasili erant, apteqve cohærebant, operæ precium spectantibus, exhibebat: nulloqve, aut pictoris, aut sculptoris opere extrinsecus ornabatur. Latæ autem per XXX. cubitos erant: omnisq; gyrus earum sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spacium variabatur: omnium quidem generum lapidibus stratum: qua vero ad secundum templum ibatur, cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis, nimiumqve grato opere factis: ubi æquis depositæ intervallis columnæ stabant, legem castimoniæ prænonentes aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim vocabatur alterum fanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur a primo: quadratumqve surſum erat, & proprio muro circundatum, cujus exterior celsitudo, quamvis XL. cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem XXV. cubitorum erat: qvoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post XIV. autem gradus, spacium erat usqve ad murum CCC. cubitis planum. Hinc rursum alii quinque gradus, & scalæ ad portas ducebant: a Septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ utrinqve videlicet, duæ vero ex Oriente. Necessario namqve proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoqve porta opus esse videbatur. Contra primam vero, secreta erat ex aliis regionibus una porta Meridiana, & una Septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interjecto muro transgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus fœminis, religionis causa venientibus: occidua vero pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, a muro intro prope a thesauro adversæ: magnis & pulcherrimis columnis sustinebantur. erant autem simplices, ac præter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem, aliæ quidem auro & argento undiqve tectæ erant, itemqve postes ac frontes: una vero extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis januis erant tricenis cubitis altæ,

δασμοὶ πεμπόμενοι τῷ θεῷ τὰς τε ἄνω περιβόλας, καὶ τὰ κατὼ ἱερὰ ἀμφεδείμαντο. τούτῳ τὸ πεντήκοντα, ὃσοι τριακοσίων ἀνετέχισαν πηχῶν; καὶ δέ τινας τόπους οὐκ ἐλάσσονας. ὁ μὲν τι πᾶν τὸ βαθος ἐφαίνετο τὰ χώματα. ὅπῃ γὰρ ἐλάττω εἶχωσαν τὰς φάραγγας, ἀνισωσάμενοι τὰς στενωπὸς ὁδοὺς. πέτρας δὲ ποταμαίους τε πηχῶν τὸ μέγεθος ἦσαν καὶ δομήματος. ἡ πᾶσα δαψίλεια τῶν χρημάτων, καὶ τοῦ λαοῦ φιλοτιμία, λόγῳ μείζονας ἐποίουν τὰς ὑπερβολάς, καὶ τὸ μηδὲ ἐλπισθὲν ἔχειν πέρας, ὑπερμονῇ καὶ χρόνους ἐμηχανήσατο. ὧν ἦν ἄξια τὰ περίστων θεμελίων, καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἔργα. ὑπερβολὴ μὲν γὰρ οὐ σοφῶν πᾶσιν. κίονες δὲ αὐτοῖς ἐκάστοις πέντε πηχῶν τὸ ὕψος ἐφεστήκεσαν, μονόλιθοι λευκοτάτης μαρμάρου. κεδρίνοις δὲ φατνώμασιν ὑπόφορτοι. τούτων ἡ μὲν φυσικὴ πολυτέλεια, καὶ τὸ εὔξεσον, καὶ τὸ ἀρήρεσθαι, παρεῖχε θεωρίαν ἀξιόλογον. οὐδενὶ δὲ ἔξωθεν, ὅπου ζωγραφίας, ὅπου γλυφίδος ἔργῳ περισπουδάστου. καὶ πλατείαν μὲν ἦσαν ὅπου περιάγουσι πῆχεις. ὁ δὲ πᾶς κύκλος αὐτοῦ, εἰς ἓξ σταδίους συνεμετρεῖτο, θαυμαζομένης καὶ τῆς ἀντωνίας. τὸ δὲ ὕπαθρον ἅπαν, ποικίλοις παντοδαπῶν λίθων κατεστρωμένον. ἀφ' οὗτοι τῶν ἔξωθεν ὅπου τὸ δεύτερον ἱερὸν, ἐρύφακτος περιεβέβλητο λίθινος, τριπήχης μὲν ὕψος, πάνυ δὲ χαριέντως διηρμοσμένος. ἐν αὐτῷ δὲ εἰσήκεσαν ἐξ ἴσου διαστήματος στῆλαι, τὰς ἀγγέλους περιμηνύουσαι νόμου. αἱ μὲν ἑλληνικοῖς, αἱ δὲ ῥωμαϊκοῖς γράμμασι, μὴ δεῖν ἀλλοφύλων ἐντὸς ἁγίου παρεῖναι. τὸ δὲ δεύτερον ἱερὸν, ἅγιον ἐκαλεῖτο. ἐπαναβέσκαι δὲ δεκαπέντε μὲν βαθμοῖς ἐπανέβαινον δεῖ πάντες, πετρώδη ὄντα δὲ τὰ πρῶτα ὑπὸ τῶν ἔνδον οἴκων ἐπιφερομένων ἰδίων. τούτου τὸ μὲν ἔξωθεν ὕψος ἡμίσους ποταμαίου πηχῶν ὑπῆρχον, ὑπὸ δὲ βαθμῶν ἐκαλύπτετο. τὸ δὲ ἔνδον εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν ἦν. πρὸς γὰρ ὑψηλοτέρῳ δεδεμημένου τοῖς βαθμοῖς, ἐκεῖ ἦν ἅπαν ἐσωκαθάπτοις, καλυπτόμενον ὑπὸ δὲ λόφου. μὴ δὲ τὸν δεκαπεντάβαθμον βαθμὸν, τὸ μέσον δὲ τείχους διάστημα, πηχῶν ἦν δέκα, πᾶν ἰσόπεδον. ἐν δὲ ἄλλοι πάλιν πεντεβάθμοι κλίμακες ἀνῆγον ὅπου τὰς πύλας, αἳ δύο μὲν ἄρκτου, καὶ μεσημβρίας ἐκτὸς, καθ' ἑκάτερον τέσσαρες, δύο δὲ ἦσαν ἐξ ἀνατολῆς κατ' ἀνάγκην. διαστεγάσμασι γὰρ χρῆται τὸ κλίμα τῆς γυναικῶν ἰδίας πρὸς θρησκείαν χώρας, ἐπὶ δυσμὰς εἶναι πύλην. τέτμηται δὲ αὕτη τοῦ πρώτου ἀνδρὸς. καὶ τῶν ἄλλων κλιμάτων, μία μεσημβρινὴ πύλη, καὶ μία βόρειος, δι' ἧς εἰς τὸ γυναικωνῖτην ἐσῆσαν. καὶ γὰρ τὰς ἄλλας, οὐκ ἐξῆν παρελθεῖν γυναῖκα, ἀλλ' ἔδει καὶ τὸ σφέτερον ὑπαίθριον τὸ διάστημα. ἀνεῖτο γε μὴν τοῖς τε ὁπωσοῦν καὶ τοῖς ἔξωθεν ἐμοφύλοις εἰς ἴσην πρὸς θρησκείαν ὁ χῶρος. τὸ δὲ πρὸς δύσιν μέρος, οὐκ εἶχε πύλην, ἀλλὰ διηνεκὲς ἐδεδέμητο τοῖχον. αἱ δὲ αἱ μεταξὺ τῶν πυλῶν δύο τοῖχοι, ἑκάστη μὲν ἐπὶ τὸ γυναικοφυλακίων, σφόδρα μὲν καλοῖς καὶ μεγάλοις ἀνείχοντο λίθοις. ἦσαν δὲ ἀπολαῦ, καὶ ἀπολύτως μεμέδιμνοι τὰ κάτω καὶ ὅδεν ἀπελείποντο. τῶν δὲ πυλῶν, αἱ μὲν ἑπτὰ, χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ κεκαλυμμέναι πανταχόθεν ἦσαν, ἅμα τοῖς τε φλιοστάδεσι, καὶ τοῖς ὑπέρθυρα, μία δὲ ἡ ἔξωθεν ἦν νεωστὶ κεραμισθεῖσα χαλκῆ, πολὺ τῇ τιμῇ τοὺς κατεργάζεσθαι καὶ θαυμαστοὺς ὑπεράγουσα. καὶ δύο μὲν ἑκάστου πυλῶν θύραι, τεσσαράκοντα δὲ πηχῶν τὸ ὕψος ἑκάστη, καὶ τὸ

καὶ τὸ πλάτος ἐπὶ πεντεκαίδεκα. μετὰ μέντοι τοὺς εἰσόδους, ἐνδοτέρω πλατυνόμενοι παρ' ἑκάτερον τριακονταπήχεις ἐξέδρας εἶχον εὖρος τὸ μῆκος πυργοειδεῖς. ὑψηλαὶ δὲ ὑπὲρ πεντηκοντάπηχυς. δύο δὲ ἀνεῖχον ἑκάστην κίονες, δώδεκα πηχῶν τὸ πάχος ἐχόντες. καὶ τὸ μὲν ἄλλων, ἴσον ἐπὶ τὸ μέγεθος. ἡ δὲ ὑπὲρ τὴν κορινθίαν ἀπὸ τῆς γυναικωνίτιδος ἐξ ἀνατολῆς ἀνοιγομένη τὸν ναὸν πύλης ἀντικρύ, πολὺ μείζων. πεντήκοντα γὰρ πηχῶν ἅπασι τὴν ἀνάτασιν, τεσσαράκοντα πήχεις τὰς θύρας εἶχε, τὸ κόσμον πολυτελέστερον, διὰ δαψιλὲς πάχος ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. ἅπερ δὴ τῆς ἐννέα πύλας ἐπέχεεν ὁ πατὴρ Ἀλέξανδρος. βαθμοὶ δὲ δεκαπέντε πρὸς τὴν μείζονα πύλην ἀπὸ τῶν γυναικῶν διαστήματος ἀνοῖγον. τὰ γὰρ κατὰ τὰς ἄλλας πέντε βαθμῶν ἦσαν βραχύτεροι. αὐτὸς δὲ ὁ ναὸς κατὰ μέσον κάλυμμα τὸ ἅγιον ἱερὸν, δώδεκα βαθμοῖς εἰς ἀναβατὸς. καὶ τὸ κατὰ πρόσωπον ὕψος τε εὖρος, ἴσος ἀνὰ πήχεις ἑκατόν. κατόπιν δὲ τεσσαράκοντα πήχεσι στενώτερος. ἔμπροσθεν γὰρ ὥσπερ ὤμοις παρ' ἑκάτερον, εἰκοσιπήχεις διέβαινον. ἡ πρώτη δὲ αὐτοῦ πύλη, πηχῶν ἑβδομήκοντα τὸ ὕψος ἦσαν, καὶ εὖρος ἑπτὰ καὶ πέντε, θύρας σὺν εἶχε. ἅπερ γὰρ ἀσκοῖς τὸ ἀφανὲς καὶ ἀλάκλαστον ἐνέφαινε. κεχρύσωτο δὲ τὰ μέτωπα πάντα, καὶ δι' αὐτῆς ὅ, τε πρῶτος οἶκος ἔσωθεν ἅπας κατεφαίνετο, μέγας ὢν, καὶ τὰ πρὸ τοῦ ἔσω πύλων, πάντα λαμπόμενα χρυσῷ πᾶς ὁρῶσιν ὑπερήφανον. ἐν δὲ ναὸς ὄντος ἔσω διέζευγε, μέσον ὁ πρῶτος εἶκος πρόκειτο, καὶ διωκοδομὲς εἰς τὸ ὕψος, ἀνατεινόμενος μὲν ὀργὰς ἐννήκοντα πήχεις, μηκυνόμενος δὲ ὀργὰς πεντήκοντα, καὶ ἑβδομήκοντα ὀργὰς εἴκοσιν. ἡ δὲ ἑβδόμη οἶκος πύλη, κεχρυσωτο μὲν ὡς ἔφην πᾶσα, καὶ ἕλος πρὸ αὐτοῦ τεῖχος. εἶχε δὲ τὰς χρυσοῦς ὑπὲρ αὐτῆς ἀμπέλους, ἀφ' ὧν βότρυες ἀνθρωπήκεις κατεκρέμοντο. ὄντος δὲ ἤδη τοῦ ναοῦ διέζευγε, παρόντος τοῦ ἔξωθεν ἕλους, καὶ θύρας εἶχε χρυσᾶς, πεντηκονταπέντε πήχεων τὸ ὕψος, εὖρος δὲ ἑκκαίδεκα. πρὸ δὲ τούτων, ἰσομήκης καταπέτασμα, πέπλος ἦν βαβυλωνικὸς, ποικίλτος ἐξ ὑακίνθου καὶ βύσσου, κόκκου τε καὶ πορφύρας, θαυμασίως μὲν εἰργασμένος, οὐκ ἀπεικασμένος δὲ τὴν ὕλης τὴν κρᾶσιν ἔχειν, ἀλλ' ὥσπερ εἰκόνα τῶν ὅλων. ἐδόκει γὰρ καὶ τῷ κόκκῳ μὲν τὸ πῦρ, τῇ βύσσῳ τὴν γῆν. τῇ δὲ ὑακίνθῳ τὸν ἀέρα, καὶ τῇ πορφύρᾳ τὴν θάλασσαν. τὰ μὲν, ὅτι τὰ χρόας ὁ μισθωσάμενος, ἡ δὲ βύσσα ἐκ τῆς πορφύρας, λέγεται, ἐπειδὴ τὰ μὲν, ἀναδίδωσιν ἡ γῆ, τὰ δὲ ἡ θάλασσα, κατεργάζεται δὲ ὁ πέπλος, πᾶσαν τὴν οὐράνιον θεωρίαν, πλὴν ζῳδίων. παρέκειντο δὲ ἔσω, τὸ ὀπίσθιον ναοῦ μέρος ἐξεδέχετο. τούτου πίνω, τὸ μὲν ὕψος, ἑξήκοντα πηχῶν, καὶ τὸ μῆκος ἴσον. εἴκοσι δὲ πηχῶν, τὸ πλάτος τοῦ. τὸ δὲ, ἑξηκονταπήχυ πάλιν διήρητο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος, ἀποτετμημένον ἐπὶ τεσσαράκοντα πήχεις, εἶχεν ἐν αὑτῷ τρία θαυμασιώτατα καὶ ἀξιόλογα πᾶσιν ἀνθρώποις ἔργα, λυχνίαν, τράπεζαν, θυμιατήριον. ἐνέφαινον δὲ οἱ μὲν ἑπτὰ λύχνοι, τοὺς πλανήτας, ὅσους γὰρ ἀπ' αὐτῆς διήρητο τῆς λυχνίας. οἱ δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἄρτοι δώδεκα, τόν τε ζῳδιακὸν κύκλον, καὶ τὸν ἐνιαυτόν.

A quinisdenis etiam latæ. post introitum vero, ubi latiores fiebant, tricenis utrinqve cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, supra vero qvam viginti cubitis celsas. singulas autem binæ columnæ duodenûm cubitorum crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. quæ vero supra Corinthiam posita, quo mulieres conveniebant, ab Oriente aperiebatur, porta templi sine dubio major erat, quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatumqve magnificentiorem: quoniam crassiori argento atqve auro vestiebatur: quod quidem novem portis infuderat Tiberii pater, Alexander. Gradus autem quindecim a muro, qui mulieres segregabat, ad majorem portam ducebant namqve illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breviores. Ipsum vero templum in medio positum, hoc est, fanum sacrosanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et a fronte quidem altitudo ejus & latitudo, centenos cubitos habebat: pone autem XL. cubitis angustius erat. aditus enim, veluti quibusdam humeris, utrinqve vicenûm cubitorum producebantur. Prima vero ejus porta septuaginta cubitis alta erat, & vigintiquinque lata, neqve fores habebat. cœlum enim undiqve conspicuum lateqve patens significabat. erantqve totæ frontes inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus: auroqve circum interiorem fani partem splendida cuncta cernentibus occurrebant. Cum autem interior ejus pars contignatione interfepta esset, adjacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: perqve nonaginta cubitos tollebatur, cum longa quadraginta cubitos esset, ac viginti transversa. Interior vero porta tota inaurata erat, ut dixi, & circum eam auratus paries. desuper autem habebat aureos pampinos, unde racemi statura hominis pendebant. & quia contignatio intercedebat, templum exteriore humilius videbatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinque cubitis altas, sexdecim vero latas. adhæc aulæum longitudine pari: hoc est, velum Babylonium, hyacintho, & byssо, & cocco, & purpura variatum, mirabili opere factum, neqve contemplationis expers colorum permixtione, sed velut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim videbatur ignem imitari, & byssо terram, & hyacintho aërem, ac mare purpura, partim quidem coloribus, byssо autem ac purpura origine: quoniam byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit. eratq; in eo perscripta omnis cæli ratio, præter signa Iutrogressos autem interior pars excipiebat: cujus altitudo quidem habebat sexaginta cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo viginti. rursus autem sexaginta cubiti divisi erant. Et prima quidem pars ad quadraginta cubitos avulsa, hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, & thuribulum. Septem vero lucernæ, stellas errantes significabant: tot enim ab ipsо candelabro oriebantur. Duodecim vero panes in mensas positi, signorum circulum, atqve annum.

Thuribulum autem per tredecim odores, qvibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deoqve servire. Intima vero templi pars, viginti cubitorum erat. discernebatur autem similiter velo ab exteriore, nihilqve prorsus in ea erat positum: inaccessa vero, & inviolata, & invisibilis omnibus habebatur, sanctiqve sanctum vocabatur. Circa latera vero inferioris templi, multa erant membra pervia, triplici tecto suspensa: & ad utrumqve latus, ad ea introitus a porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, qvo minus erat angustior, celsior autem qvadraginta cubitis, nec ita, ut inferior ambitiosa. Colligitur enim centum cubitorum celsitudo universa, cum in solo quadraginta cubitos habuerit. Exterior autem facies, nihil qvod animus, aut oculi mirarentur non habebat. crustis enim aureis gravissimis undiqve tecta, ultra primos ortus igneo splendore lucebat: ut cum intuerentur contendentium oculi, qvasi solis radiis averterentur. Hospitibus quidem adeuntibus, procul monti niveo similis videbatur. nam ubi deauratum non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis verubus horrebat acutissimis, ne ab insidentibus avibus polluereturNonnullorum autem saxorum ejus, longitudo qvadragintaquinqve cubitorum erat, altitudo qvinqve, & latitudo sex. Ara vero pro templo, qvindecim cubitis alta, lata vero & longa cubitis qvadragenis, quadrataqve stans, veluti cornutis angulis eminebat, & a meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. sine ferro autem constructa erat, nec unqvam eam ferrum tetigerat Templum autem aramqve cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, usq; ad cubitum surgens, qvæ populum a sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluentes, itemqve leprosos tota civitas arcebat, & fœminis menstrua solventibus clausa erat. prædictum autem limitem, ne puris qvidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qvi non per omnia casti fuissent. ab interiori aula, & qui puri essent, a sacerdotibus prohibebantur. Qui vero ex origine sacerdotum genus ducentes, cæcitatis causa munere non fungebantur, cum incolumibus intra limitem aderant partesq; generis consequebantur: vestibus tantum utebantur plebejis: quoniam sacerdotali solus qvi sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare vero templumq; accedebant carentes omni vitio sacerdotes, veste quidem amicti byssina: maxime vero mero abstinentes, ac sobrii religionis metu, ne quid rem divinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusq; septimis, & per singulos menses Calendis: vel si quando patria festivitas atqve annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine præcinctus, eoq; tectus femora usq; ad genitalia: lintheum vero habens intrinsecus demissum usq; ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundũ, ex quo fimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, malaq; granata sustinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis vero fulgura designantib. Pectoris autẽ

τὸ θυμιατήριον ᾗ. ἀφ' ἧς τρισκαίδεκα θυμιαμάτων, εἷς ἐκ θαλάσσης ἀνεπιτήδειος τ' ἀοικήτου ὢν οἰκουμένης, ἐσήμαινεν, ὅτι δ' θεῷ πάντα καὶ παρὰ θεοῦ. τὸ δ' ἐνδοτάτω μέρος εἴκοσι μὲν ἦν πηχῶν. διῄρητο δ' ὁμοίως καὶ πετάσμασι πρὸς τὸ ἔξωθεν. ἔκειτο δ' οὐδὲν ὅλως ἐν αὐτῷ, ἄβατον ᾗ καὶ ἄχρηστον καὶ ἀθέατον ἅπασιν. ἁγία ᾗ ἅγιον ἐκαλεῖτο. πρὸς δὲ τὰ πλάγια δ' κάτω ναῦ, δι' ἀλλήλων ἦσαν οἶκοι τρίστεγοι πολλοί, καὶ παρ' ἑκάτερον εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πύλης εἴσοδοι. τὸ δ' ὑπερῷον μέρος, τούτους μὲν οὐκ ἔτ' εἶχε τοὺς οἴκους, πυρόεν δὲ καὶ σινότερον ὑψηλότερον δ' ὅτι πεντεκαίδεκα πήχεις, καὶ λιτότερον δ' κάτω. σωλῆνες γὰρ ἄτω πρὸς ἐξήκοντα τοῖς δ' ἀπὶ πέδου πηχῶν ἑκατὸν τὰ πάν ὕψος. τὸ δ' ἔξωθεν αὐτοῦ πρόσωπον, οὐδὲν ἔπειθεν ψυχῆς, ἢ εἰς ὀμμάτων ἐκπλῆξιν ἀπέλιπε. πλαξὶ γὰρ χρυσοῦ βεβαρυμέναις καλυμμάτων πάντοθεν, ὑπὸ τοῖς πρώτοις ἀνατολαῖς, πυρωδεστάτην ἀπέπαλλεν αὐγὴν, ὥστε βιαζομένων ἰδεῖν τὰς ὄψεις, ὥσπερ ἡλιακῆς ἀκτῖνας ἀπέστρεφε. τοῖς γεμεῖν οἰομένοις ξένοις, πρόρρωθεν ὁμοίως ὄρος χιόνος πλήρους κατεφαίνετο. καὶ γὰρ ἀκραιφνὲς λευκότατος ἦν. καὶ χρυσοῦς οὐδὲλυς ἀνῆκτο πρωΐ μὴ τινι προσπαίζοντι μᾶλλον τὰ ὄρνεα. τὰ δ' ἐν αὐτῷ λίθων ἔνιοι, μῆκος πέντε καὶ πεντήκοντα πηχῶν ἦσαν, ὕψος πέντε, εὖρος δ' ἑξ. τὸ αὐτὸ δ' ὁ βωμὸς πεντεκαίδεκα μὲν ὕψος ἦν πήχεις, εὖρος δ' καὶ μῆκος ἑκατόν ἴσον, ἀνὰ πεντήκοντα πήχεις. τετράγωνος δ' ἵδρυτο, κεραστοῖς πρόσαντες γωνίαις, καὶ ἀπὸ μεσημβρίας, ἐπ' αὐτὸν ἀνόδου ἠρέμα προσάντης ὑπῆρχε. κατεσκεύαστο δ' ἀνὰ σιδήρου, καὶ οὐδέ ποτε ἔψαυσεν αὐτοῦ σίδηρος. περίεφερε δ' τὸν ναὸν, καὶ τὸ βωμὸν, εὐλιθόν τι καὶ χαμαιγενὲς, ὅσον πήχυος ὕψος, ὃ διῆργε ἐξωτέρω τὸ δῆμον ἀπὸ τῶν ἱερέων. γονορρόοις μὲν δὴ καὶ λεπροῖς ἡ πόλις ὅλη διῆργε, γυναικῶν δ' ἐμμήνους ἀπεκέκλειστο, παρελθεῖν δ' ταύταις οὐδὲ καθαραῖς ἐξῆν, ὧν προεῖπα μόνον ὅρον. ἀνδρῶν δ' οἱ μὴ κατ' πᾶν ἡγνευκότες, ἔργον τὸ ἔνδοι αὐλῆς, καὶ τ' ἱερέων πάλιν οἱ μὴ καθαρεύοντες ἔργον.

Κεφ. ιϛ.

Τῶν δ' ἀπὸ γένους ἱερέων ὅσοι διὰ πήρωσιν οὐκ ἐλειτούργουν, παρῆσαν τε ἅμα τοῖς ὁλοκλήροις εἰσιόντες δ' γάσια, καὶ τὰς ἀπὸ δ' γένους ἐλάμβανον μερίδας, ταῖς γε μὴν ἐσθήσεσιν ἰδιωτικαῖς ἐχρῶντο. τῷ δ' ἱερεῖ, ὁ λειτουργῶν ἠμφιέννυτο μόνῳ. ὅτε δ' ἦν θυσιαστήριον, καὶ τ' ναὸν ἀνέβαινον, οἱ τ' ἱερέων ἄμωμοι, βύσσου μὲν ἀμπεχόμενοι, μάλιστα δ' ἀπὸ ἀκράτου νηφάντες, δέει τῆς θρησκείας, ὡς μή τι παραβαῖεν ἐν τῇ λειτουργίᾳ. ὁ δ' ἀρχιερεὺς, ἀνῆκε μὲν οὐκ αὐτοῖς, ἀλλ' οὐκ ἀεί, ταῖς δ' ἑβδομάσι καὶ νουμηνίαις, καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ πατρίῳ ἢ πανηγύρει πάσῃ δήμῳ ἀγομένῃ δι' ἔτους. ἐλειτούργει δ', τὰς μὲν μηροὺς μὲν ἄχρις αἰδοίων ἀμφιεσμα καλύπτων, λινοῦς τε ποδύτην ἐνδεδυκὼς βαμβάνων, καὶ ποδῆρες καλύπτειν ὑακίνθινον ἔνδυμα στρογγύλον θυσανωτὸν ἔργον. τὰ δ' θυσανῶν ἀπῆρτηντο κώδωνες χρύσεοι, καὶ ῥοαὶ ᾠοειδεῖς ἀλλήλαις, βρεντῆς μὲν οἱ κώδωνες, ἀστραπῆς δ' αἱ ῥοαὶ σημεῖον. ἡ δὲ τὸ ἔνδυμα

δυμα τῷ ἱερῷ περιπλέουσα παρία, πέντε διαφανισμῷ ζώναις πεποίκιλτο, χρυσῷ τε καὶ πορφύρᾳ καὶ κόκκῳ, περὶς ὑβύσσῳ, καὶ ὑακίνθῳ, διὰ ὧν ἔφαμεν, καὶ τὰ τοῦ ναοῦ καταπετάσματα συμφάνθαι. τούτοις ὁμοίαν καὶ ἐπωμίδα κεκραμένην εἶχεν, ἐν ᾗ πλείω χρυσὸς ἦν. σχῆμα μὲν ἐνδυτὶ θώρακι εἴκασται. δύο δὲ αὐτὴν συνείρουσι περόναι χρυσαῖ, κατεκέκλειντο δ' ἐν αὐταῖς κάλλιστοί τε καὶ μέγιστοι σαρδόνυχες, τὰς ἐπωνύμους τῶν δώδεκα φυλῶν ἐπιγεγραμμένοι. καθ' ἕτερον ἄλλοι προσήρτηντο λίθοι δώδεκα, κατὰ τέσσαρα μέρη διῃρημένοι, σάρδιον, τοπάζιον, σμάραγδον, ἄνθρακα, ἴασπιν, σάπφειρον, ἀχάτην, ἀμέθυσον, λιγύριον, ὄνυχα, βήρυλλον, χρυσόλιθον, ὧν ἐφ' ἑκάστῳ πάλιν, εἷς τῶν ἐπωνύμων ἐγέγραπτο. τὴν δὲ κεφαλὴν βυσσίνη μὲν ἐσκέπε τιάρα, κατέστεπτο δ' ὑακίνθῳ. περὶ δὲ χρυσᾶς ἄλλος ἦν στέφανος, σκύπτωμα φέρων τὰ ἱερὰ γράμματα. πεποίκιλται δὲ ἐσθὴς φωνήεντα τέσσαρα. ταύτῃ μὲν οὖν τὴν ἐσθῆτα, ὅταν ἐφόρει τὸν ἄλλον χρόνον, λιτοτέραν ἀνελάμβανεν. ἐπειδὰν δὲ εἰσίοι εἰς τὸ ἄδυτον, εἰσῄει δ' ἅπαξ κατ' ἐνιαυτὸν μόνος ἐν ᾗ νηστεύειν ἔθος ἡμέρᾳ πάντας τοὺς Ἰουδαίους, καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς πόλεως, καὶ τὸν ναὸν αὖθις ἀκριβέστερον ἐροῦμεν. ὀλίγα περὶ αὐτῶν καταλείπεται λέγειν. ἡ μὲν ἀντωνία, γωνίαν μὲν δύο στοῶν εἶχετο τοῦ πρώτου ἱεροῦ, τῆς τε πρὸς ἑσπέραν, καὶ τῆς πρὸς ἄρκτον. δεδόμητο δ' ὥσπερ πέτρας πεντηκονταπήχεις μὲν ὕψος, ἀπόκρημνος ἦν πάσης. ἔργον δὲ Ἡρῴδου βασιλέως, ἐν ᾧ μάλιστα τὴν φύσιν μεγαλόνοιαν ἐπεδείξατο. πρῶτον μὲν γὰρ ἡ πέτρα, πλαξὶ κεκαλυμμένη λείαις λίθων, εἴς τε κάλλος, καὶ ὡς ἀπολισθάνοι πᾶς ὁ προσβαίνειν κατιέναι πειρώμενος. ἔπειτα πρὸ τῆς τοῦ πύργου δομήσεως, τριῶν πηχῶν τεῖχος ἦν, ἐνδοτέρω δὲ τούτου, τὸ πᾶν ὕψος τῆς ἀντωνίας, ὅσον τεσσαράκοντα πήχεις ἦγεν. τὸ δὲ ἔνδον βασιλείων εἶχε χώραν καὶ διαθέσιν. μεμέρικτο γὰρ εἰς πᾶσαν εἶκόνα ἰδέαν τε καὶ χρῆσιν, αὐλάς τε καὶ βαλανεῖα καὶ στρατιωτῶν αὐλὰς πλατείας, ὡς τοῦ μὲν πάντα ἔχειν τὰ χρειώδη, πόλις εἶναι δοκεῖν. τῇ πολυτελείᾳ δὲ βασίλειον. περιοικοῦσι δὲ ὅσον τὸ πᾶν σχῆμα, καὶ γωνίαν τέσσαρσιν ἑτέροις διείληπτο πύργοις. ὧν οἱ μὲν ἄλλοι, πεντήκοντα τὸ ὕψος, ὁ δὲ ἀπὸ τῆς μεσημβρινῆς, κατ' ἀνατολὰς γωνίαν κείμενος, ἑβδομήκοντα πηχῶν ἦν, ὡς καθορᾶν ὅλον ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἱερόν. καὶ μὲν δὴ στοαῖς τοῦ ἱεροῦ στοᾶς, εἰς ἀμφοτέρας εἶχε καταβάσεις. διὰ ὧν καθιόντες οἱ φρουροὶ, καθ' ἡσυχὰν μὲν ἀεὶ ἐπ' αὐτῆς τάγμα ἑωμῶν, καὶ διϊσάμενοι περὶ τὰς στοὰς μὴ τῶν ὄχλων, ἐν ταῖς ἑορταῖς, τὸν δῆμον ὡς μή τι νεωτερεῖν ἔθνη πιεφύλαττον. φρούριον δ' ἐπέκειτο τῇ πόλει μὲν τὸ ἱερὸν, τῷ ἱερῷ δὲ ἡ ἀντωνία. καὶ δὲ ταύτῃ οἱ τῶν τριῶν φύλακες ἦσαν, καὶ τῆς ἄνω πόλεως ἴδιον φρούριον ἦν, τὰ Ἡρῴδου βασίλεια. ἡ Βεζεθὰ δὲ λόφος, διῄρητο μὲν ὡς ἔφην ἀπὸ τῆς ἀντωνίας, πάντων δὲ ὑψηλότατος ὢν μέρει τῆς καινῆς πόλεως προσῴκιστο, καὶ μείζων τοῦ ἱεροῦ κατ' ἄρκτον ἐπεσκότει. ἔνθα μὲν δὴ τὸ πόλεως, καὶ τῶν τειχῶν αὖθις ἑκατέρωθεν ἀκριβέστερον ἔκαμεν προτεθυμημένος, ὅτι δὲ παρόντος ἀποχρώντως εἴρηκα.

A vestimentum vittæ cingebant, quinque variatæ coloribus: hoc est, auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam vela templi diximus esse contexta, iisdem autem habebat etiam epomidem temperatam, in qua plus auri erat: & habitu quidem indumento thoraci simili videbatur: duabus autem fibulis aureis, aspidum specie vinciebatur: quibus inclusi erant optimi, maximiqve sardonyches, scripta tribuum gentis Judææ nomina præferentes. ex altera vero parte, duodecim pendebant alii lapides, in quatuor partes terni divisi. hoc est, sardius, topazius, smaragdus: carbunculus, jaspis, sapphirus: achates, amethystus, lyncurium: onix, beryllus, chrysolithus. quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non semper, sed alia minus ambitiosa utebatur, illa vero si quando adyta introibat. solus autem atq; semel in anno intrabat, quo die cunctos jejunare Deo mos erat. Sed de civitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentius referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. cæterum Antonia in angulo quidem duarum porticuum sita erat prioris templi, quæ ad Occidentem Septemtrionemqve spectarent. in saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & undiqve prærupto: quod opus Herodis regis fuit, ubi maxime ingenii sui magnificentiam demonstravit. Primum enim a radicibus saxum ipsum lævibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facile dilaberentur, qui vel ascendere vel descendere tentavissent. deinde ante turris ædificium murus erat cubitorum trium. intra hunc omne spatium Antoniæ in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regiæ latitudinem ac descriptionem habebat, divisam in omnem usum habitationum & speciem, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: ut quantum ad usum necessarium pertinet, civitas videretur, magnificentia vero palatium. instar vero turris toto habitu formata, quatuor aliis per angulos turribus cingebatur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erant altæ, quæ vero ad Meridianum Orientalemqve angulum sita erat, LXX. cubitis eminebat, ut ex ea totum templum videri posset. Qua vero porticibus jungebatur, utrinqve descensus habebat, unde custodes commeabant, semper namqve in ea Rom. milites residebant: & cum armis appositi custodes, ne quid populus festis diebus novi committeret observabant. castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo vero Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris civitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, ut ita dixi, ab Antonia separabatur: qui cum omnium esset altissimus, etiam parti novæ civitatis conjungebatur, temploqve Septentrionali solus obstabat. De civitate quidem, ac muris ejus, iterum scribere plenius cupiens in præsentia satis dixi.

CAP. VII.

Deditionē Judæi recuſant, & Romanos adoriuntur.

PUgnaciſſima autem maximeqve diſſentiens multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta vero decem millium duces, quibus ipſe quaſi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant ejus partium, cum eſſent numero quinqve millia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, Soſæ Jacobus, & Cathlæ filius Simon. Joannes autem qui templum occupaverat, ſex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi acceſſerant etiam Zelotarum, depoſitis diſcordiis, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio utebantur ducibus. His autem (ut diximus) bellum inter ſe gerentibus populus erat præmium: & plebis pars, quæ non eadem quæ illi committeret, ab utrisq; diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem ſuperiorem civitatem, murumqve majorem usq; ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum a Siloa flectitur ad orientem, & usqve ad Monobazi aulam deſcendit. Is rex erat Adiabenæ gentis, ultra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior eſt civitas, usqve ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Joannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itemqve Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur. & aliis quæ interjacebant incenſis, medium bello quod inter ſe gerebant ſpacium aperuere. Nec enim caſtris Romanorum prope murum poſitis, intra civitatem ſeditio quieſcebat: ſed ad primum eorum impetum pauliſper ſanitate recepta, mox ad priſtinum morbum rediere. Rurſusqve diſcreti, pro ſua quisque parte pugnabat: omnia faciendo, quæ obſidentes optarent. nihil enim acerbius a Romanis paſſi ſunt, quam ipſi ſe tractarunt: neque poſt illos civitas aliquid novæ calamitatis experta eſt. Sed illa quidem graviores prius caſus pertulit, antequam ſubverteretur. qui vero eam debellarunt, majus aliquid perfecere. Dico enim, quod ſeditio civitatem, Romani vero ſeditionem cepere, quæ multo erat mœnibus tutior. & res quidem adverſas ſuis, juſtitiam vero recte quis Romanis aſcriberet. intelliget autem quod dies cuiqve ſuggeſſerit. Veruntamen his intra civitatem ita ſe habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circumiens, qva muros aggrederetur explorabat. Hæſitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus qua valles erant, & ab allo latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Joannis pontificis monumentum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec ſecundo muro conjungebatur) invadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non ſatis nova civitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem, ſuperiorem civitatem, & per Antoniam, templum capi poſſe cogitabat. Hæc eo colluſtrante, quidam ex amicis ejus, Nicanor nomine, ad humerum lævum ſagitta percutitur: cum propius una cum Joſepho acceſſiſſet: pacemq; in muro ſtantibus (dicendi enim peritus erat) ſvadere tentaret. Unde cognitis eorum conatibus Cæſar ex eo, quod nec ad ſalutem ſe hortantibus abſtinuere, excitatur in obſidionem: ſimulq;

Κεφ. ιε.

Τὸ μὰ χιμον δ' ἐν αὐτῇ, καὶ φυσιάζον πλῆθος, ὠξὶ σιμωνα μὲν μύριοι ἦσαν, δίχα τ ἰδουμαίων, πεντήκοντα δ' ἡγεμόνες τ μυρίων, ἐφ' οἷς ἦρχε τ ὅλων. ἰδουμαῖοι δ' αὖτῶ σωπλέοντες τὸν πεντακισχιλίους, ἄρχοντας εἶχον δέκα. τούτων πρῶτος ἐδόκει, ὅτε δ σωσᾶ ἰάκωβος, καὶ σίμων υἱὸς καθλᾶ. ἰωάννης δ τὸ ἱερὸν κατέληφως, ἑξακισχιλίους ὁπλίτας εἶχε, ὑφ' ἡγεμόνας ἕκοσι. προσεγίνοντο δ' αὐτῷ τότε ζηλωταί, παυσάμενοι δ' ἀλλοφέρους, διχίλιοι μὲν ὅπλοις τετρακόσιοι, χρώμενοι δ' ἄρχοντι, τῷ δ πρότερον ἐλαζάρῳ, δ σίμωνι δ ἰακίμῳ. πολεμούντων δ τούτων ὡς ἐφάνη, ἆθλον ὁ δῆμος ἑκατέροις, καὶ τὸ μὴ σταλήσεσθαι δ λαῶ μέρος, ὑφ' ἀμφοῖν διηρπάζετο. κατεῖχε δ' ὁ μὲν σίμων, τὴν τε ἄνω πόλιν, καὶ τὰ μέχρι τ κεδρῶνος, ἄχρι δ κεδρῶνος, ὅτε ἐχαίαν τείχος ἦν ἀπὸ τῆς σιλωᾶς ἀνακάμπτον εἰς ἀνατολὰς, ὁμιχεῖτ μονοβάζου καταβαῖνον αὐλῆς. Βασιλεὺς δ' ἦν τὰ περὰν Εὐφράτου ἀδιαβηνῶν. κατεῖχε δ καὶ τὸν πηγὰν, καὶ τ ἄσφαλτον, αὐτὴ δ' ἦν ἡ κάτω πόλις, δ τὰ μέχρι τ ἑλένης βασιλείων τ δ μονοβάζου μητρός. ὁ δ ἰωάννης τὸ ἱερὸν, καὶ τὰ περὶ ξὸν σὺν ὀλίγοις, τὸν τε ὀφλᾶν δ τὸν κεδρῶνα καλούμενον φάραγγα. τὸ μεταξὺ δ τούτων ἐμπεσόντες τοῖς πρὸς ἀλλήλους πολέμῳ χωρὰν ἀπέφηναν. ἤδη δ πρὸς τοῖς τείχεσιν ἐστρατοπεδευμένων ῥωμαίων, ἔνδον ἡ στάσις ἠρέμει. βραχὺ δ πρὸς τὴν πρώτην ἐπιφανέντες ἐκδρομὴν, ἀνενόησαν, καὶ κατ' σφᾶς πάλιν ἀφεστάντες ἐμάχοντο, κατά τε δίχα πύλας τοῖς πλησιοχώροις ἐπέστειλον. ἔτι γοῦν αὐτοὶ τὰ χείρω τῶν ῥωμαίων ἔπασχον, ὧν ἀλλήλους ἔδρασαν, ὅτε μὴ τότε ἡ πόλις ἐπράθη κομητέρᾳ πάθει. ἀλλ' ἡ μὲν χαλεπώτερόν τι πρὸ δ πεσεῖν ἠτύχησεν, οἱ δ ἐλόντες αὐτὴν κατώρθωσάν τι μεῖζον. φημὶ γὰρ ὡς τ μὲν πόλιν ἡ στάσις, ῥωμαίοι δ ἕλον τ στάσιν, ἥπερ ἦν πολὺ τ τειχῶν ὀχυρωτέρα. καὶ τὸ μὲν σκυθρωπὸν τοῖς οἰκείοις, τὸ δίκαιον δ' ἂν τις εὐλόγως ῥωμαίοις προσγράφοι. νοείτω δ' ἕκαστος ἐκ τῶν πράγματος ἄγε δ.

Κεφ. ιϛ.

Τῶν γε μὴν ἔνδον ἄνω ἀσκληπιάδου, ἑκατοντάρχου μὲν ἐπιλέκτων ἱππέων ἐξῆν, ἦ προσβάλλοι τοῖς τείχεσι κατασκέπτεσθαι. ἔνθα μάλιστα ἦν πάντοθεν, ἔτε δ κατὰ τὰς φάραγγας ἦν που προσιτὸν, καὶ κατὰ θάτερα τὸ πρῶτον τείχος ἐφαίνετο τῶν ἔργων ἰσχυρότερον, ἐδόκει κατὰ τὸ ἰωάννου δ ἀρχιερέως μνημεῖον προσβάλλειν. ταύτῃ δ πρῶτον ἦν ἔρυμα χθαμαλώτερον, καὶ τὸ δεύτερον δ σωπήσαν, ἀμελησάντων καθ' ἃ μὴ λίαν ἡ καινὴ πόλις σωμάσιος τειχίζων, ἀλλ' ὅπῃ τὸ τεῖχος ἦν ἡ εὐπετεία, δι' οὗ τὴν ἄνω πόλιν, καὶ ἀφ' τῆς ἀντωνίας τὸ ἱερὸν αἱρήσειν ἐπενόει. ἐν δ τούτῳ σκεπτόμενος αὐτὸς τοξευτὴς τις τῶν φίλων, ὀνόματι νικάνωρ, κατὰ τὸν λαιὸν ὦμον, ἔγγιον μὲν δ ἰώσηπον προσελθών, καὶ πρόσωθεν δ εἰρωνικὰ τοῖς ὅπλοις δ τείχους, ἠξίου ἄγεσθαι δ, ἀφαλέσας. ἀφ' τούτου τοὺς ἑρμαῖς αὐτῶν ὑπηγουμένους κάμνειν, εἰ μηδὲ τῶν ὅπλων σωτηρίαν προσποιοῦντο ἀπέχειν, παροξυνόμενος πρὸς τὴν πολιορκίαν, ἅμα τε σωστα-

σωτάγμασι δηοῦν τὰ ωερὶ τ πόλεως ἠφίει, ϗ συμφέ-
μενος σκέλλοσι τὴν ὕλλιν ἐγείρειν χώματα. τειχῆ
Δαπάζας τὴν ψαλιὰν ωερὶς τὰ ἔργα, μέσους ἵστησι τῶν
χωμάτων τὰς τε ἀκοντιστὰς ϗ τοξότας, ϗ ωερὶ τούτοις
τὰς ὀξυβελεῖς ϗ καταπέλτας, ϗ τὰς λιθοβόλους μηχα-
νὰς, ὡς τάς τε ἐκδρομὰς κωλύοιεν τῶν πολεμίων ἀπὸ τὰ ἔρ-
γα, ϗ τοὺς ἀπὸ τ τείχους κωλύειν ἠρωμένους. κοπτομέ-
νων γ τ δένδρων τὰ ωεφάσματα μὴ ἐν τάχει γινόμενα τ.
συμφερομένων γ ἀπὸ τὰ χώματα τ ξύλων, ϗ τ ψαλι-
ὰς ἀπάσης ἀπὸ τὸ ἔργον ὡρμημένης, ὑδὲ τὰ ωρὸς τ Ἰου-
δαίων ἠρέμει.

Κεφ. ιη.

Τὸν μὲν οὖν δῆμον ἐν ἁρπαγαῖς ὄντα ϗ φόνοις,
σωέβαινε τότε ϗαρρεῖν, ἀναπνεύσειν τι γὰρ ὠφελου-
μένων ωρὸς τοὺς ἐξωθεν ωολεμίους, ϗ λήψε-
σθαι ωαρὰ τ αἰτίων αὐτοὺς δίκας, εἰ ῥωμαίοις ἐγκλήσειαν.
ἰωάννης γ ϗ αὐτὸς χωρεῖν ἀπὸ τοὺς ἔξω ωολεμίους τ ταχὺ
αὐτὸν ὡρμημένων, δέος ἔσχε σίμωνα. ἐμένε. ϗ μὲν ὁ σί-
μων ἠρέμει, ϗ γὰρ ἐγγὺς ἦν τῆ ωολιορκίᾳ. τὰ γ ἁρπα-
γήματα διῆσπων ἀπὸ τ τείχους, ὅσα κέρδη τε ἀφῄρουν
ωροτέρου, ϗ τ ἀπὸ τ ἀντωνίας φορμὰν ἐλόντες ἔλα-
βον. ἀλλὰ τούτων μὲν τῆς ωλησίον, ἀχρεῖα δ ἡ κτῆσις
ἦν διὰ ἀωειρίαν. ἐλίγοι γ ὑπὸ τ ωολεμίων αὐτομόλων
διδαχθέντες, ἐχρῶντο κακῶς τοῖς ὀργάνοις. κερματὰ γ
ϗ τοξόται τοὺς χωννυμένους ἔβαλλον ἀπὸ τ τείχους, ϗ κρ
συντάξεις σκηρέχοντες αὐτοῖς συνεμάχοντο. τοῖς δ
ἐργαζομένοις ὑπὸ τὸ βελῶν ἡ σκέπη ἦν ῥᾳδία χα-
ρακωμάτων ὑπωστεπομένα. τὰ δ ἀφετήρια, ωρὸς
τοὺς σκηπτοντας. θαυμαστὰ γ ωᾶσι μὲν κατεσκεύασ-
το τοῖς τάγμασι, Δαφόρως δὲ τῷ δωδεκάτῳ, βιαιότεροί
τε ὀξυβελεῖς, ϗ μείζονα λιθοβόλα, δι ὧν ὁ μίνον τὰς ἐκ-
δρομὰς, ἀλλὰ ϗ τοὺς ἀπὸ τείχους ἀνέτρεπον. ταλαν-
τιαῖοι μὲν ἦσαν οἱ Γαλατικοὶ πέτροι, δύο δὲ ϗ πλέον ἀ-
πήεσαν σταδίους. ἡ φλογὴ δὲ, ὑ τοῖς ωρωτοτυχέσι μόνον,
ἀπὸ πολὺ δὲ ϗ τοῖς μετ ἐκείνους ἐπανέσειε. οἱ γε-
μόνες ἰουδαῖοι, τὸ ωρῶτον ἐφυλάττοντο τὴν πέτραν, λευ-
κὴ γὰρ ἦν ὡς μήτε τῆ ῥίζῃ σημαίνειν μόνῳ, ἀλλὰ ϗ
τῆ λαμπρότητι ωροορᾶσθαι. σκοποὶ οὖν αὐτοῖς ἦσαν τῶν
πύργων κάτοπτοι ωερεμένων, ὁπόταν ὀχεύθη τὸ
ὄργανον, ϗ ἡ πέτρα φέροιτο, τῇ πατρίῳ γλώττῃ βοῶν-
τες, ὁ υἱὸς ἔρχεται. διίσταντο δὲ καθ ὃς ἥκοι, ϗ ωροκατε-
κλίνοντο. συνέβαινε δὲ φυλαττομένων ἀπράκτων ἐκπί-
πτειν τὴν πέτραν. ἀντεπινόουν δὲ ῥωμαῖοι μελαίνειν
αὐτήν. τότε γὰρ ὄντι ἐπ ὁμοίως ωεφορωμένης εὐσχέμ.
καὶ πολλὰς ἅμα μιᾷ βολῇ διέφθειρεν. ἀλλ ὑδὲ κα-
κῶμενοι μετ ἀδείας παρεῖχον ῥωμαίοις ἐγείρειν τὰ χώ-
ματα. πάσῃ δ ὀδυνίᾳ ϗ πάλιν ἐχόμενοι, ϗ νύκτωρ,
ϗ μεθ ἡμέραν ἔργον.

Κεφ. ιθ.

Τῶν δὲ ἔργων συντετελεσμένων, μολιβδίνῃ μὲν ϗ
λίνῳ Δαμετρήσιν οἱ τέκτονες τὸ Δοκίσιμα ωρὸς
τὸ τεῖχος, ἀπὸ τ χωμάτων ῥίψαντες. ὑ γὰρ ἐνῆν
ἄλλως ἄνωθεν βαλλομένοις. εὑρόντες δ ἐξικνεῖσθαι
δυναμένας τὰς ἑλεπόλεις ωροσῆγον, ϗ τῷ ἐγγυ-
τέρω τὰ ἀφετήρια Δασήσας, ὡς μὴ τοὺς κέλους ἔρ-
γοιεν ἀπὸ τ τείχους, ἐκέλευσε τύπτειν. τειχόμενοι δ
ἐξαισίοις κτύποις ωεπεκήσαντο αἰφνιδίως τὴν πόλιν,
κραυγή τε ὦδε τῶν ἔνδον ἦλθε, ϗ τοῖς στασιάζου-
σιν ἐμπίπτει δέος. κοινὸν δ ἑκάτεροι τὸν κίνδυνον ἰδόν-
τες, κοινὴν ἐπενόουν ἤδη ωοιεῖσθαι ϗ τὴν ἄμυναν.

suburbana militibus vastare permittit, collectaqve omni materia, jubet aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus jaculatores & sagittarios constituebat, & ante eos ballistas, aliasqve machinas atqve tormenta: quibus & excursus hostium in opera prohiberet, & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem arboribus, momento suburbana nudata sunt. Collectis autem lignis in aggeres, cum totus operi intentus esset exercitus, nec Judæi segnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quòd respiraturus esset, illis adversus hostes distractis, existimantem pœnas se ab noxiis repetiturum, si Romani superassent. Joannes autem quámvis in externos socii sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verum Simon non qviescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant. Sed horum possessio, propter imperitiam plerisq; non erat utilis. pauci autem a transfugis docti, male utebantur instrumentis. Sed cum lapidibus, & sagittis aggerem jacientibus militibus imminebant, perqve cuneos excurrentes, manus etiam conferebant. Operantes autem crates super vallum oppositæ protegebant, omnibusq; legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipue vero decimæ legionis ballistæ vehementiores, & tormenta saxorum, quibus non solum irruentes, sed etiam super murum stantes avertebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & ultra stadii modum torqvebantur. ictus autem non solum primis quos offendissent, sed aliqvando posterioribus quoqve intolerabilis erat. Judæi sane cavebant a lapidibus, quod erant candidi: nec tantum sono ac fremitu noscebantur, sed etiam claritudine prospiciebantur. deniqve speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, saxumqve ferretur: patria lingva clamantes, filius venit. itaq; præsciebant, in qvos veniret, atqve ita vitabant: & hinc eveniebat, ut illis declinantibus lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides. tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebant, multosq; simul unius impetu corrumpebant. Sed ne male qvidem affecti Judæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. omni vero eos molitione atqve audacia, die noctuqve prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus jacto, fabri qvod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqvi id fieri poterat, qvoniam desuper telis petebantur. Cumq; pares intervallo arietes inveniissent, eos applicant: propiusq; dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murū pulsari jubet. Sonitu autem circunstrepente civitatem, clamor ingens civiū sublatus est, itemq; seditiosos pavor invasit. Et qvia periculum comune utrisq; videbatur, comuniter jam repugnare cogitabāt.

vociferantibus inter se discordibus, quia omnia pro commoditate hostium facerent: cum si non perpetuam concordiam sibi Deus præbeat, saltem in præsentia contra Romanos oporteat conspirare. Simon autem præcone misso, volentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idemque & Joannes, licet minus crederet, permisit. Illi autem obliti odiorum ac discordiarum suarum, in unum corpus coëunt: murumque amplexi, faces inde quamplurimas jaciebant contra machinas Romanorum, contraque impulsores arietum: eosque sine intermissione telis petebant. audacissimi vero catervatim prosilientes, machinarum tegmina dissipabant: hisq; appositis irruentes, peritia quidem pauca, plura vero audacia perficiebant. Semper autem aderat adjumento laborantibus ipse Titus: & juxta utrasque machinas equitibus ac sagittariis ordinatis, ignem quidem ferentes prohibebat: jaculantes vero a turribus, reprimebat, nocendi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, nisi quod quintæ legionis aries commovit angulum turris: murus autem stabat incolumis. nec enim statim cum turri periculum sensit, quæ multo altius eminebat, nullamque partem muri secum trahere poterat in ruinam. Cum autem ab excursibus paululum quievissent, observato Romanos per opera & castra esse dispersos, quia labore & formidine Judæos discessisse arbitrarentur, excurrunt omnes qua turris erat Hippicus, porta latenter: ignemque operibus injiciunt. Usque ad castrorum quoque munimenta, in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo mature, & qui erant propius excitati sunt, & qui procul aberant convenêre. Romanorum autem disciplinam vincebat audacia Judæorum: & quos prius offenderant in fugam versis, aliis qui colligerentur instabant. Gravis autem circum machinas pugna commissa est, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertusque clamor utrinque tollebatur, & multi, qui in fronte steterant, ceciderunt. Sed Judæi confidentia superiores erant, ignisque opera tetigerat, incensaque omnia cum instrumentis penitus essent, nisi lecti de Alexandria restitissent pleriqve, præter opinionem sui viriliter dimicantes. nam glorioſissimis in hoc bello prælati sunt, donec Imperator equitum valentissimis comitatus, in hostes irruit: & ipse quidem duodecim repugnatores peremit: metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugam versa omnes compulit in civitatem, eoque modo aggeres liberavit incendio. In hac autem pugna, unum ex Judæis vivum capi contigit, eumque Titus crucifigi pro muro jussit, si forte reliqui vel hoc spectaculo territi concederent. Post ejus vero discessum, etiam dux Idumæorum Joannes, dum ante muros cum nobili milite loquitur, a quodam Arabe pectus sagitta percussus, continuo periit: magnumq; & Judæis luctū, & seditiosis mœrorem reliquit. nam & manu promptus erat, & sapientia nobilis.

A διαβοώντων ἢ τοὺς ἀλλήλους τὰ διαφέρων ὡς πάντα πρὸς εὐπορίαν ἕκαστον ἐτράποντο τῶν πολεμίων, δέον εἰ καὶ μὴ διὰνοιαν δίδωσιν αὐτοῖς ὁμόνοιαν ὁ θεὸς, ἐν γοῦν τῷ παρόντι, τῷ πρὸς ἀλλήλους φιλονεικίαν ὑπερθεμένους, κατὰ ῥωμαίων συνελθεῖν. κηρύκων μὲν δὴ ἄδειαν ὁ σίμων τοῖς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ παρελθεῖν ὅπη τὸ τεῖχος, ὅπερ ἐπῆν καὶ πρὸ αὐτῶν ὁ ἰωάννης. οἱ δὲ μίσους καὶ τῶν ἰδίων διαφορῶν λαθόντες ἀμνησίαν, ἓν σῶμα γίνονται. καὶ τὸ μὲν τεῖχος ἐπεχόντες, ἀπ' αὐτοῦ πυράν τε παμπληθῆ καὶ τὰ μηχανημάτων ἐπίεσαν, καὶ τοὺς ὑπερθέοντας τοὺς ἐλεπόλεις ἀδιαλείπτως ἔβαλλον. οἱ τολμηρότεροι δὲ καὶ σὺν ὁρμῇ ἐπιπηδῶντες, τὰ μέρη τῶν μηχανημάτων ἐσκέδαζον, καὶ τοῖς ἐπ' αὐτῶν ἐπιστᾶσι, σπάνιον μὲν ὀλίγα, πολλὰ δὲ τὰ πλεῖστα ἐπεσφέροντο. ἐπεβοήθει δὲ τοῖς πονοῦσιν αὐτὸς ἀεὶ τῖτος, καὶ παρ' ἑκάτερα τὰ ἑρύματα τούς τε ἱππέας, καὶ τοὺς τοξότας διῆσσεν, ἔργα μὲν τοὺς τὸ πῦρ ὑπιφέροντας. ἀνέστελλε δὲ τοὺς ἀπὸ τῶν πύργων βάλλοντας, ἐνεργοὺς δὲ ἐποίει τοὺς ἐλεπόλας. ἀμελῶ τοῖς ὠθισμοῖς ὑπήκουε τὸ τεῖχος, εἰ μὴ καθ' ἕνα ὁ πεντεκαιδεκάτου τάγματος κριὸς, γωνίαν ἐκίνησε πύργου. τὸ δὲ τεῖχος, ἀκέραιον ἦν. ἐδόκει δὲ τοῖς σωεκινδυνεύουσι τῷ πύργῳ πεδέχον ὀλίγον, καὶ μὴ δυναμένου συνεπισπᾶσθαί τι ῥᾳδίως δ' ὠθεῖτο. παυσαμένων δὲ τῶν ἐκθορμῶν ἐπὶ ὀλίγον, καὶ τοὺς ῥωμαίους ὑπιπτήσσοντας ἐσκεδασμένους ὅτι τὰ ἔργα κατὰ τὴν ῥᾳστώνην, καμάτῳ δὲ ἀναχωρῆσαι καὶ δέει τοὺς ἰουδαίους ἡγοῦντο, ἐκδρομὴ τὸ ἱππικὸν πύργου διὰ πύλης ἀφανοῦς ποιεῖται, πῦρ τε τοῖς ἔργοις ὑπιφέροντες. καὶ μέχρι τέρματος, ὅτι τοὺς ῥωμαίους ἐπιστρεφεῖς ὠρμήμενοι. ἐπὶ δὲ τὴν κατωγείαν αὐτῶν, οἱ τὰ πλησίον σωίσχυον τεῖχος, καὶ οἱ πόρρωθεν συνέθεον. ἔφθανε δὲ ἡ ἰουδαίων πλημμὶς τὴν ῥωμαίων δυπτυξίαν, καὶ τοῖς ἐπεντυγχάνουσιν ἐπεψαμμοι ἐπεσέκειντο, καὶ τοῖς συλλεγομένοις. ἐστὶ δὲ ὅτε καὶ τοῖς μηχαναῖς συμπίπτει μάχη τὰ μὲν ἐπιπολαίως. τὰ δὲ κωλύειν βιαζομένων. κραυγή τε πᾶσ' ἀμφοτέρων ἀσήμαντος ἦν, καὶ πολλοὶ τῶν ἐπεσπασμένων ἐπίπτον. ἰουδαῖοι δὲ ὑπερεῖχον δυνάμει, καὶ τῶν ἤδη τὸ πῦρ, καὶ φλεγμὴν τ' ἂν σκηνώματα πάντα μὴ τῶν ὀργάνων, εἰ μὴ τῶν ἀπ' ἀλεξανδρείας ὁπλιτῶν ἀντίσχοιεν οἱ πολλοὶ, ὧν δὴ καὶ σφέτερον ὑπολαμβάνειν ἀνδριαμένους. καὶ γὰρ τῶν ἐνδοξοτέρων ἀπώλοντο καὶ τούτων τῷ μάχῃ. μέχρι καὶ σαρὸς τοὺς τῶν ἱππέων δυνατωτάτους ἀναλαβὼν, ἐμβάλλει τοῖς πολεμίοις, καὶ δώδεκα μὲν, αὐτὸς τῶν προμάχων ἀναιρεῖ. ὡς δὲ τούτων πανδοκλινῶν λοιπὸς πλῆθος, ἁπάντων συμμιγὴς συνελαύνει πάντας εἰς τὴν πόλιν, κἀκ δ' πρὸς διασώζει τὰ ἔργα. συνέβη δὲ ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, καὶ ζωγρηθῆναί τινα τῶν ἰουδαίων, ὃν ὁ τῖτος ἀνὰς αὐρὰν ἐπὶ τοῦ τείχους σκέλδυσεν, εἴ πως τοῖς ὄψιν ἐνδοῦναι λοιποὶ καταπλαγήτες. μὴ δὴ τὴν ἀναχώρησιν, καὶ ἀσάνης ὁ τῶν ἰδουμαίων ἡγεμὼν, ἐπὶ δ' τείχους γνώριμόν τινα βραδέως προσαγορεύομενον, ὑπό τινος τῶν ἀράβων καὶ δ' ἕτερα τοξεύσας, καὶ ἀθάνατον θυμὸν, μέγιστον τοῖς τε ἰουδαίοις πένθος, καὶ λύπην τοῖς σωτῆρος ὁπλίταις. ἦν δὲ κατά τε χεῖρα, καὶ σύνεσιν ἀξιόλογος.

τῇ δὲ

B

C

D

E

F

G

Κεφ. κ.

Τῇ δ' ἐπιούσῃ νυκτὶ, παρὰ προσδοκίαν τοῖς Ῥωμαίοις ἐμπίπτει θόρυβος. Ἦν γὰρ πύργος τρεῖς κατασκευάσαι κελεύσαντος πεντηκονταπήχης, ἵν' ἑκάστῳ χώματι ἐπιβαίνοντες ἀπὸ τούτων τὰς ἐπὶ τὸ τεῖχος τρέπωνται, συνέβη πεσεῖν αὐτομάτως ἕνα μέσης νυκτός. μεγίστῳ δ' ἐρείσαντι ψόφῳ, δέος ἐμπίπτει τῷ στρατῷ, καὶ τὰς πολεμίους ἐπιχειρεῖν σφίσι δόξαντες, ἐπὶ τὰ ὅπλα πάντες ἔθεον. παρὰ προσδοκίαν δ' τοσούτου θορύβου γενομένου, καὶ τὸ συμβὰν ἀγνοοῦντες ἔτι πάντες εἶχον, ἐπὶ πλεῖστον ἀπορούμενοι διεφέροντο, μηδενός τε φανερᾶς πολεμίας, ἀλλήλων ἐποπτεύοντες, καὶ τὸ σύνθημα μὴ ἀποδοῦναι ἕκαστον τῶν πλησίον ἐπηρώτα, καθάπερ ἰουδαίων ἐμβεβηκότων εἰς τὰ στρατόπεδα. πανικῷ τε δείματι κυκλουμένοις παρεῴκεσεν, ἄχρι μαθὼν τὸ συμβὰν πᾶς διαγγέλλῃ σκέλδοσε πᾶσι, καὶ μόλις ἐπαύσαντο δι' ἡσυχίας. ἰουδαῖοι γοῦν ὡς τὰ λοιπὰ καρτερῶς ἀντεῖχον, σκακῶσαν οἱ πύργοι. καὶ γὰρ ὀρύγμασι τοῖς κατὰ φοτείροις ἀπ' αὐτῶν ἐβάλλοντο, καὶ τοῖς ἀκοντιστὰς, καὶ τοξότας, καὶ λιθοβόλοις. ὅτε δὴ τούτων αὐτοῖς ἀφεῖτο τὸ ὕψος ἐφικνεῖσθαι, τὰς πύργους ἐπὶ ἀμήχανον ἔλειν, μήτε ἀνατρέπειν ῥᾳδίως ἀφ' ὑπερβολῆς, μήτ' ἐμπεσεῖν ἀφ' ὑπερτάσεως δυναμένους, ὡς κατεκαλύπτοντο. τρεπόμενοι δ' ἐξωτέρω βέλους, σὺν ἔτ' ἐκφεύγοντες τὰς ἐμβολὰς, οἱ ἀφειδέστερον πίπτοντες, ἐλύμαινον κατ' ὀλίγον. ἤδη δὴ τῷ νίκωνι δ' τύχης ἐνδιδόντος (αὐτοὶ γὰρ δὴ τὸ ἰουδαίοις τὸ μεγίστῳ σκάλεσιν ῥωμαίων ἐλέπολιν, ἀπὸ δ' πάντα νικᾶν) ἀπέκαμνον μὲν πύλαι ὠθοῦντες τὰς μάχας, καὶ τὰς φυλακὰς, πρόσωθεν τὸ πόλεως ἀγρυπνοῦντες, ἄλλως δ' τῷ ῥᾳθυμίᾳ, καὶ δ' βλακείᾳ πάντα κακῶς, ὡς εἶδον αὐτοῖς δόξαν φυλάττειν τὸ τεῖχος, ἑτέρων μετ' αὐτὰ λιποψυχούντων δύο, μαλακισθέντες ἀνεχώρουν οἱ πολλοί. καὶ τ' ῥωμαίων ὑπαντώντων καὶ παρέχοντος ἐπίκουρον καὶ κλίνοντες τὰς φυλακὰς πάντες, ἐς τὸ δεύτερον τεῖχος ἀπεφεύγεσαν. οἱ δ' ὑπερβάντες, τὰς πύλας ἀνοίξαντες, πᾶσαν ἀπεδέχοντο τ' στρατιάν. καὶ ῥωμαῖοι μὲν ἕκτῳ δ' πρώτῃ τ' ἡμέρᾳ, πεντεκαιδεκάτῃ κρατήσαντες ἡμέρᾳ, ἐβδόμῃ δὲ τὸν ἀρτεμισίου μῆνὸς, αὐτῆς τε πολὺ κατασκάψαντες, καὶ τὰ περίκλια τ' πόλεως, ἃ καὶ πρότερον κέκτηντο.

Κεφ. κα.

Μετὰ στρατόπεδεύσαντες ἔτι πρὸς ἕσπερ, καὶ τ' ἀσυρίων παρεμβολὴν καλουμένην, ἐπέχων πᾶν τὸ μεταξὺ, μέχρι δ' κεδρῶνος. ἀπὸ δ' ἑβδόμης τείχους ὅσον ἐξωτέρω βέλους ἦν. πρόσοδος δ' εὐθεῖα ἐποιεῖτο. μεριζόντες δ' οἱ ἰουδαῖοι, καρτερῶς ἀπήλαυνον δ' τείχους. οἱ μὲν πρὸς τ' ἰωάννου ἀπὸ τε τ' ἀντωνίας, καὶ τ' προπύλαια τ' ἁγίας δ' ἱερᾶς, καὶ τ' ἀλεξάνδρου δ' βασιλέως αὖπων μνημείων μαχόμενοι. τὸ δ' σίμωνος τάγμα, πλὴν πρὸς τὸ ἰωάννου δ' ἀρχιερέως μνημεῖον ἐμβολὴν ἀφαλαβόντες, ἐφεῖλκον μέχρι πύλης καθ' ἣν τὸ ὕδωρ ἀπὸ τ' ἱππικὸν πύργον εἰσῆκτο. προσπολεμοῦντες τε δὴ πολλάκις σὺν τ' πυλῶν, συχνὰ δὲ ἐπολέμουν, καὶ συνδιωχθέντες ἀπὸ δ' τείχους, καὶ μὴν τὰς συμπλοκὰς, ἡσσῶντο δ' ῥωμαίων ἀπειροι ὄντες ἀπείρων. ἀφειδῶν δ' τῆς τῶν χειρῶν. καὶ τὰς μὲν, ἰσχὺς μετ' ἐμπειρίας παρεκρούετο. ἰουδαίους δ' τόλμα δὲ τρεφομένη, καὶ τὸ φύσει καρτερικὸν ἐν συμφορᾶς. ἐσῴζον δ' ἐλπὶς ἔτι σωτηρίας, ἡ ἐ ῥωμαίοις δ' ταχέως κεκτήσθαι. ὅθ' ἑτέρων δ' ἥπτετο κόπος, ἀλλὰ σχολαὶ καὶ τὸ

CAP. VIII.

NOcte vero quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cum tres turres Imperator Titus quinquagenûm cubitorum construi præcepisset, ut his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam verteret, una earum sponte sua nocte intempesta lapsa est. ingenti vero sonitu facto, metus occupavit exercitum. Conari autem aliquid Judæos suspicati, ad arma currebant, eaq; rè turba in legionibus ac tumultus erat, cumq; nemo quid accidisset referre posset, diu queruli alius aliud opinabantur: nullisqve interveni-entibus hostibus semetipsos timebant, signumqve diligenter singuli a proximis requirebant, tanquam Judæi jam castra possiderent. Panicoqve terrore capti videbantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, verum cunctis indicari jussit: tandemqve tumultus eo nuncio conquievit. Judæi quidem cætera fortiter sustinentes, male turribus affecti sunt. machinis enim levioribus, & jaculatoribus, ac sagittariis, saxorumqve tormentis inde ferie-bantur. Sed neqve harum æquarè ipsi poterant celsitudinem, & turres excidendi spes non erat, cumque neque everti propter gravitatem, neqve inoendi properet quod ferro tegebantur, facilè possent, ultra jactum teli fugientes, arietum impetus non vetabant qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaqve muro jam cedente magno arieti Romanorum, quem Judæi Nicona vocabant, quod omnia vinceret, quamvis & antea defessi erant pugna & vigiliis, cum longe ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia, vel quod male consulerent, murum sibi superva-cuum esse credentes, quibus alia duo munimenta superessent, lassatiqve plurimi recessere. cum autem Romani, qua primum murum Nicon perruperat, ascendissent, ad secundum omnes Judæi relictis custodiis refugerunt. portis autem Romani, qui transierunt patefactis, exercitum recepere. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maji, & partem ejus maximam diruunt, & Septentrionalem civitatis regionem, quam ante Cestium vastaverat, Titus autem notato qua Assyriorum castrum est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio: & ultra sagittæ jactum a secundo muro separatus, oppugnationem statim aggressus est. Tunc igitur partiti murum Judæi, fortiter restiterunt. Et Joannes quidem, ejusqve socii ex Antonia & Septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus juxta monumentum Joannis aditum clauserant, usqve ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autem prosilientes e portis, cominus dimicabant: compulsiq; intra muros in conflictu quidem Romanorum disciplina, propter imperitiam vincebantur: in murali autem certamine superabant. eos n. fortuna atqve scientia, Judæos vero audacia, qvam timor alebat, sustentabat: quod natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & istis suberat spes salutis, & Romanis citæ victoriæ. neutros autem lassitudo fatigabat: sed aggressiones, murorumqve

De casu turris & duorum murorum obtentu.

oppugnationes, & excursus crebri per cuneos A diebus totis agebantur. nullaqve præliorum species aberat, cum a prima luce incipientia utrisqve insomnis & die gravior nox dirimeret. His quidem occupatum iri murum continuo metuentibus, illis vero ne Judæi castra pervaderent. Itaqve in armis pernoctantes, prima luce utriq; pugnæ parati erant. Et Judæi quidem certabant, quis esset promptior ad periculum, eoqve modo gratia emineret apud duces suos. maxime vero B Simonis eos metus ac reverentia commovebat, eoqve modo illum singuli subjectorum colebant, ut ad semet quoque interficiendos parati essent, si hoc ille jussisset. Romanos autem ad virtutem hortabatur consvetudo vincendi, & quia vinci non assveverant, crebræq; militiæ, exercitationesqve perpetuæ, & imperii magnitudo: ante omnia vero Titus semper ubiqve præsens. nam C & inertia, spectante atqve opitulante Cæsare, gravissimum facinus videbatur: & ei qui bene decertasset, testis aderat, qui rependeret præmium. præterea fructus erat, vel cognosci solum principi virum fortem: idcirco multorum major viribus alacritas demonstrata est. Deniqve istis ipsis diebus, validissima Judæorum acie instructa pro mœnibus, telisqve utrinqve missis, D quidam Longinus de numero equitum ex acie Ro. progressus, in mediam aciem Judæorum irruit; hisqve disjectis, hoc impetu duos fortissimos perimit, unius obviam tendentis ore percusso, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex mediis hostibus ad suos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem insignis erat: æmuli autem ejus fortitudinis multi extiterunt. Et Judæi quidem negli- E gentes quid paterentur, tantummodo qualiter afficerent considerabant: morsqve his levissima ducebatur: si quo interfecto hoste cecidissent. Titus autem non minus saluti militis, quam victoriæ consulebat: & temerarios impetus desperationem dicens, solam vero esse virtutem, si quis prudenter & caute sine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potius, quæ periculum F non haberet, viros esse præcipiebat.

CAP. IX.

De Castore Judæo Romanis illudente.

ITaque a Septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Judæus quidam versutus ac subdolus, Castor nomine, cum decem aliis militibus suis delituerat, fugatis cæteris formidine sagittarum. Hi cum pavidi sub loricis aliquandiu quievissent, concussa turri surgunt. extentisque manibus Castor veluti supplex Cæsarem implorabat: & voce miserabili, ut sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, jamq; Judæos existimans belli pœnitere, arietes quidem impulsione cessare jubet, ac sagittarios supplicibus prohibet. Castori autē quid vellet eloqui permittit. Cumqve ille respondisset, ad fœdus velle descendere: Titus gratulaturum se ait, si omnes eadem sentire voluissent: paratoqve animo fidem pacis etiam civitati daturum. Sed cum ex illis decem Castoris sociis quinque itidem supplices esse simularent, cæteri nunquam se Romanis servituros clamant, dum mori liberis liceat. deniqve illis super hoc ambi-

χομαχίαι, & ἐκ λόχες ἐκδρομαὶ συνεχῆς, διὰ ὅλης ἡμέρας ἦσαν. ὑδὲ ἔσιν ἥτις ἰδία μάχης ἀπελείπετο. νὺξ δ' ἀνέπαυε μόλις ἑωθεν δέχομένους. λῶ ἦ ἄυπνος ἀμφοτέροις ἡ νὺξ, ἢ χαλεπωτέρα τ ἡμέρας. δεῖ τ μὲν ὅσον ἄπω καθαληφθήσεσθαι τὸ τεῖχος. τ ἦ Ῥωμαίοις ἰουδαίες τῆς στρατοπέδους. ἔντε τῆς ὑπολοίπες ἑκάτερα φυλακτέοντες, ὑπὸ πῆς πρώτας αὐγὰς ἕτοιμοι ἦσαν μάχεσθαι. καὶ ὧδε μὲν ἰουδαίοις, ἐρεμῶς ὡς τις ἂν κινδυνώδεσι χαρίσαιτο τοῖς ἡμέροις, μάλισα ἦ σίμωνος αἰδὼς καὶ δέος, ἕτω τε πεσσέχειν ἑκάστος αὐτῶ ὑποπτεύων μὴ, ὡς ἐπὶ τοῖς αὐτοχείρων ἐπιμίνας εἶναι κελεύσαντος. ῥωμαίοις ἦ, ἐπ' ἀνδρίαν ἰὼν πρότερον, ὅτε κρατεῖν ἔδοξε, καὶ πῆς ἀηθίας, συνεχὴς πρᾶξις, καὶ διηνεκὴς μελέτη, καὶ μέγεθος ἡγεμονίας, πρὸ ἦ πάντων, τῆς ἀεὶ πᾶσι παρόντος καὶ συναγωνιζομένε ἡγεμόνος, δῆλον ἐδόκει, καὶ τ καλῶς ἀγωνιζομένων, μάρτυς αὐτὸς ὁ τιμήσων, παρεῖν. κίρδος δ' ἦν ἤδη, καὶ τὸ γνωσθῆναι καμόντα γλυκὺ ὄντα. ἀλλ' ἐπὶ τοῖς τ ἐκ σφᾶς ἰσχὺς ἀμείνας τῆ πεσδυμία διέφαινεν.

ΚΕΦ. κϛ.

ΠΑροξυνθέντων γοῦν καθ' ἑκάστην τῶν ἰουδαίων πρὸ τ τείχες καρτερῶς ἵππες, καὶ ἀμυνομένων ἐπὶ πολὺ ἑκατέρων, λόγχαί τινες τ ἱππέων ἐξαλλόμενοι τ ῥωμαϊκῆς τάξεως ἐμπηδῶ μέσῃ τῇ τ ἰουδαίων φάλαγγι, καὶ ἀμυνομένων πρὸς τ ἐμβολὴν, δύο τοὺς γενναιοτάτες ἀναιροῦσι, τ μὲν κατὰ στόμα πληγῆς ἐπαυλάκωσαν, τ δ' ἀναπαύσας ἐκ τ πρότερον τ ὄρθιον, κατὰ πλευρὰν ἀμφοτέρα πεπαίκασιν. ἐκ μέσων τε τ πολεμίων, πρῶτος μὲ τῶν σφετέρων ἐδραμεν. ὁ μὲν οὖν δι' ὀργὴν ἐπῆλθ, ζηλωταὶ ἦ τ ἀνδρίας ἐγένοντο πολλοί. οἱ μὲν ἰουδαῖοι ἀμελοῦντες τ παθεῖν, τὸ ἀμαθὲς μόνον ἐσκόπουν. ὅπερ θάνατος αὐτοῖς ἐδόκει κερδοπτος, εἰ μὴ τ κτείναντα πινὰ τ πολεμίων πρότερον πεσόντα. πῆς δ' ἦ τῶν ῥωμαίων ἀσφαλείας, ἐχ ἥπλον τ κρατεῖν πίστις, καὶ μὴ ἀσθενὲς ὄρμεν, ὀπτίονα λέγων, μᾶλλον δ' ἀρετὴν τὴν μὴ πρόνοιας, καὶ τ μηδὲν ἐρῶνα παθεῖν, ἐν ἀκινδύνῳ τῇ τ σφᾶς. ἐκέλευσεν ἀνδρίζεσθαι.

ΚΕΦ. κγ.

ΠΡοσάγει δ' αὐτὸς τ βορείᾳ τείχες τῇ μέσῃ πύργῳ τῶν ἑλέπολιν, ἐν ᾧ τ ἰουδαίων τις ἀνὴρ γοης ὄνομα κάσωρ ἐλόχα μεθ' ἑαυτοῦ δέκα, τ λοιπῶν φυγόντων διὰ τὰς τροπάς. ἔπειτα μέχρι μὲν τῆς ἐπιπλήξεως τοῖς θωρακίοις ἠρέμουν. λυομένου δὲ πύργε διανίστανται, καὶ πρότεινας ὁ κάσωρ τὰς χεῖρας ὡς ἱκετῶν δὴθεν, ἐκάλει τ κάσορα, καὶ τῇ φωνῇ κατοικίζει ῥωμαίοις ἐλεῆσαι σφᾶς παρεκάλει. πεύσεσθαι δ' ἐξ ἀναλήπτης ὁ πίτος, καὶ μεγάνων πρὸς τὰς ἰουδαίους ἐλπίσας, ἐπέσχε μὲν βέλε τῶν ἐμβαλεῖν, κωλύει τε τοξεύειν τὰς ἱκέτας, λέγειν δ' ἐκέλευσεν ἐπὶ βέλε τῇ κάσορι. ὃ δ' εἰκότως ὅτι δεξιᾶ κατασβῆναι θέλειν, ὁ πίτος σωτηρίαν μὲν αὐτῆς εὐθέως ἔφη. σωτηρίαν δ' εἰ πάντες τοῦτ' ἤθελον φρονεῖν, καὶ τῇ πόλῃ διδόναι γε πίστιν ἑτοίμως. τῶν δέκα δ', οἱ πέντε μὲν αὐτῷ συνεπικείνοντο τῶν ἱκετηρίαν, οἱ λοιποὶ δ' οὐκ ἂν ποτε δουλεύσειν ῥωμαίοις ἔφασαν, πρὶν ἐλευθέρους ἀποθανεῖν. καὶ μέχρι πολλοῦ διαφερομένων,

μέρας ἦσαν. ὑδὲ ἔσιν ἥτις ἰδία μάχης ἀπελείπετο. νὺξ δ' ἀνέπαυε μόλις ἑωθεν δεχομένους. λῶ ἦ ἄυπνος ἀμφοτέροις ἡ νὺξ, ἢ χαλεπωτέρα τ ἡμέρας. δεῖ τ μὲν ὅσον ἄπω καθαληφθήσεσθαι τὸ τεῖχος. τ ἦ Ῥωμαίοις ἰουδαίες τῆς στρατοπέδους. ἔντε τῆς ὑπολοίπες ἑκάτερα φυλακτέοντες, ὑπὸ πῆς πρώτας αὐγὰς ἕτοιμοι ἦσαν μάχεσθαι. καὶ ὧδε μὲν ἰουδαίοις, ἐρεμῶς ὡς τις ἂν κινδυνώδεσι χαρίσαιτο τοῖς ἡμέροις, μάλισα ἦ σίμωνος αἰδὼς καὶ δέος, ἕτω τε πεσσέχειν ἑκάστος αὐτῶ ὑποπτεύων μὴ, ὡς ἐπὶ τοῖς αὐτοχείρων ἐπιμίνας εἶναι κελεύσαντος. ῥωμαίοις ἦ, ἐπ' ἀνδρίαν ἰὼν πρότερον, ὅτε κρατεῖν ἔδοξε, καὶ πῆς ἀηθίας, συνεχὴς πρᾶξις, καὶ διηνεκὴς μελέτη, καὶ μέγεθος ἡγεμονίας, πρὸ ἦ πάντων, τῆς ἀεὶ πᾶσι παρόντος καὶ συναγωνιζομένε ἡγεμόνος, δῆλον ἐδόκει, καὶ τ καλῶς ἀγωνιζομένων, μάρτυς αὐτὸς ὁ τιμήσων, παρεῖν. κίρδος δ' ἦν ἤδη, καὶ τὸ γνωσθῆναι καμόντα γλυκὺ ὄντα. ἀλλ' ἐπὶ τοῖς τ ἐκ σφᾶς ἰσχὺς ἀμείνας τῆ πεσδυμία διέφαινεν.

ΚΕΦ. κϛ.

ΠΑροξυνθέντων γοῦν καθ' ἑκάστην τῶν ἰουδαίων πρὸ τ τείχες καρτερῶς ἵππες, καὶ ἀμυνομένων ἐπὶ πολὺ ἑκατέρων, λόγχαί τινες τ ἱππέων ἐξαλλόμενοι τ ῥωμαϊκῆς τάξεως ἐμπηδῶ μέσῃ τῇ τ ἰουδαίων φάλαγγι, καὶ ἀμυνομένων πρὸς τ ἐμβολὴν, δύο τοὺς γενναιοτάτες ἀναιροῦσι, τ μὲν κατὰ στόμα πληγῆς ἐπαυλάκωσαν, τ δ' ἀναπαύσας ἐκ τ πρότερον τ ὄρθιον, κατὰ πλευρὰν ἀμφοτέρα πεπαίκασιν. ἐκ μέσων τε τ πολεμίων, πρῶτος μὲ τῶν σφετέρων ἐδραμεν. ὁ μὲν οὖν δι' ὀργὴν ἐπῆλθ, ζηλωταὶ ἦ τ ἀνδρίας ἐγένοντο πολλοί. οἱ μὲν ἰουδαῖοι ἀμελοῦντες τ παθεῖν, τὸ ἀμαθὲς μόνον ἐσκόπουν. ὅπερ θάνατος αὐτοῖς ἐδόκει κερδοπτος, εἰ μὴ τ κτείναντα πινὰ τ πολεμίων πρότερον πεσόντα. πῆς δ' ἦ τῶν ῥωμαίων ἀσφαλείας, ἐχ ἥπλον τ κρατεῖν πίστις, καὶ μὴ ἀσθενὲς ὄρμεν, ὀπτίονα λέγων, μᾶλλον δ' ἀρετὴν τὴν μὴ πρόνοιας, καὶ τ μηδὲν ἐρῶνα παθεῖν, ἐν ἀκινδύνῳ τῇ τ σφᾶς. ἐκέλευσεν ἀνδρίζεσθαι.

ΚΕΦ. κγ.

ΠΡοσάγει δ' αὐτὸς τ βορείᾳ τείχες τῇ μέσῃ πύργῳ τῶν ἑλέπολιν, ἐν ᾧ τ ἰουδαίων τις ἀνὴρ γοης ὄνομα κάσωρ ἐλόχα μεθ' ἑαυτοῦ δέκα, τ λοιπῶν φυγόντων διὰ τὰς τροπάς. ἔπειτα μέχρι μὲν τῆς ἐπιπλήξεως τοῖς θωρακίοις ἠρέμουν. λυομένου δὲ πύργε διανίστανται, καὶ πρότεινας ὁ κάσωρ τὰς χεῖρας ὡς ἱκετῶν δὴθεν, ἐκάλει τ κάσορα, καὶ τῇ φωνῇ κατοικίζει ῥωμαίοις ἐλεῆσαι σφᾶς παρεκάλει. πεύσεσθαι δ' ἐξ ἀναλήπτης ὁ πίτος, καὶ μεγάνων πρὸς τὰς ἰουδαίους ἐλπίσας, ἐπέσχε μὲν βέλε τῶν ἐμβαλεῖν, κωλύει τε τοξεύειν τὰς ἱκέτας, λέγειν δ' ἐκέλευσεν ἐπὶ βέλε τῇ κάσορι. ὃ δ' εἰκότως ὅτι δεξιᾶ κατασβῆναι θέλειν, ὁ πίτος σωτηρίαν μὲν αὐτῆς εὐθέως ἔφη. σωτηρίαν δ' εἰ πάντες τοῦτ' ἤθελον φρονεῖν, καὶ τῇ πόλῃ διδόναι γε πίστιν ἑτοίμως. τῶν δέκα δ', οἱ πέντε μὲν αὐτῷ συνεπικείνοντο τῶν ἱκετηρίαν, οἱ λοιποὶ δ' οὐκ ἂν ποτε δουλεύσειν ῥωμαίοις ἔφασαν, πρὶν ἐλευθέρους ἀποθανεῖν. καὶ μέχρι πολλοῦ διαφερομένων,

σων, ἐτρίβετο μὲν ἡ πρόσοδος. πέμπτῳ δ' ὁ Καῖσαρ πρὸς τὸ σιμωνα, σχολὴν βουλόμενος τοῖς ἐπιγόντων ἐλεγεν, ὡς οὐκ ἐπ' ὀλίγον αὐτοῖς διαπαίζοι τὸ ῥωμαίων ἀρχικὸν ἅμα καὶ πανταχοῦ πέμπτον, καταφανὴς ἐν τοῖς ἀπαθέστατος, ὅτι τὴν δεξιὰν ὠφελοῦντος. οἱ δ' ὥσπερ ἀγανακτοῦντες, ἐπὶ τὰ θωράκια διῆρον τὰ ξίφη γυμνά, καὶ τοὺς θώρακας αὐτῶν πλήξαντες, ὡς ἀποφαγμένοι κατέπεσον. διαμβλωθεὶς τὸν πόνον καὶ τοὺς πρὸς αὐτὸν ἐστηκότας τῶν ἀνδρῶν τραύματος, καὶ μὴ δυναμένους κάτωθεν ἀκριβῶς τὸ γεγλυμμένον ἰδεῖν, ἐθαύμαζόν τε τὴν εὐτολμίας αὐτοὺς, καὶ ἐπάθοις ἠλέουν. τοξεύει δέ τις ἐν τούτῳ τῶν ἐκ τοῦ φρέατος, κἀκεῖνος εὐθέως ἀναστήσας τὸ βέλος, ἐπεδείκνυτο τῷ πατρὶ, καὶ ὁ δίκαια πάσχων κατεμέμφετο. πρὸς ἣν τὸν βαλόντα σχετλιάσας κελεύει, ἐπέμπε παρεξόντα τὴν ἰώσιμον δοῦναι τῷ κάσσορι δεξιάν. ἀλλ' ὁ μὲν, ὅτ' αὐτὸς ἔφη πρόσελεύσεσθαι, φρονεῖν γὰρ οὐδὲν ὑγιὲς τοὺς δορυάλους, καὶ τοὺς ἀφεμένους τῶν φίλων κατέχειν, αἰνίσας δέ τις τὸν εὐτολμον, αὐτὸς ἔφη πρόσελεύσεσθαι, καὶ ὁ κάσσορ καλοῦντος, ὅπως δέξωνται τις καὶ τὸ ἀργύριον ὃ φέρει μετ' αὐτοῦ, ἀπιθανώτερον ὁ αἰνείας Διὶ πατρὶ σώσειν τὸν πόλεμον προσέφαμεν. ἀφ' οὗ δ' ὁ κάσσορ πέτρᾳ, ἐπαφῆκεν αὐτῷ, καὶ τὸν μὲν διήμαρτε φυλαξάμενος· πετρώσκει δ' τραυματίαν ἕτερον προσελθόντα, συνοήσας δ' ἡμῶν τινὰ ἐπάτησε, πρὸς βλάβης μὲν ἔγνω τὸν πολέμιος ἔλεον. τὸ γὰρ ἀπλανέστερον, ἦσαν καταπίπτειν τῷ παντὶ ἔργῳ τοὺς δ' ἐμβολὰς τῆς ἐλεπόλεως ὀργῇ τῆς χλεύης, ἐποίουν δυνατωτέρας. προσιόντα τὸ πύργον ἐμπίπτουσιν οἱ πρὸς τὸ κάσσορα, καὶ Διὸς τῆς φλογὸς εἰς τὸν ἐπ' αὐτῷ κρυπτὸν ἀλλόμενοι, πάλιν δόξαν ἀνδρίας ῥωμαίοις παρέσχον, ὡς ῥίψαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τὸ πῦρ.

ΚΕΦ. κδ'.

Αἴρει δ' ἡμέρᾳ ταύτῃ τὸ τεῖχος ἡμέρᾳ πέμπτῃ μετὰ τὸ πεσὸν, καὶ τὴν ἰουδαίων φυλόντων ἀπ' αὐτοῦ, παρέρχεται μετὰ διχιλίων ἔνδον ὁπλιτῶν, καὶ τοὺς αὐτοὺς ἀπλήκτων, καθ' ὃ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ἐλιποτάξια τι δὲ καὶ χαλκεῖα, καὶ ἱματίων ἀγορὰ, πρὸς δὲ τὸ τεῖχος, παλαιοὶ καταπεπτωκότες οἱ ξενωποί. εἰ μὲν οὖν ἢ τοῦ τείχους πάλαι εὐθέως διέλυσεν, ἢ πολέμου νόμῳ παρελθὼν ἐπέρθη τὸ ληφθὲν, οὐκ ἂν οἶμαι τις ἐμοιγε βλάβη τῆς κράτησι. νῦν δ' ἰουδαίους μὲν ἐλπίσας δυσωπήσαι ἔχειν κακὸν τὸ μὴ θέλειν, πρὸς δ' ἀναχώρησιν εὐμαρῆ τοῖς εἰσόλοις οὐκ ἐπλάτυνεν. ὃ γὰρ ἐπιβουλεύσαν ἐς εὐεργετεῖν ἐπελάμβανεν. παρελθὼν γὰρ ὅπ κτείνειν τινὰ τῶν καταλαμβανομένων ἐπέστρεφεν, ὅθ' ἐπωπεμπέδα τοὺς οἰκίους. ἅμα μὲν τῆς σωτηρίας ἐβούλοντο μάχεσθαι δίκαι τῶν δήμου βλάβης, ἄδειαν ἐξόδου ἐδίδου, τῷ δήμῳ δ' τὰς κτήσεις ἐπηγγέλλετο δώσειν. πρὸς πλείστῳ γὰρ ἐποιεῖτο σῶσαι τὸ μὲν πόλιν ὅπως, τὸ δ' ναὸν τῇ πόλει, τὸ μὲν οὖν λαὸν ἕτοιμον εἶχεν εἰς ἃ πρέσβεσθαι πάλαι, τοῖς μαχίμοις δὲ ἐδόκει τὸ φιλάνθρωπον ἀσθενεῖ, καὶ τὸν πόνον, ἀδυναμίᾳ δ' τὸν ἄλλον πόλιν ἐλεῖν, πάντα πρὸς τείνειν ἐπελάμβανον. Διαπλέσει δ' τοῖς δημόταις ἀνάτον εἰ πρὸς ῥωμαίους μνησθείη τις αὐτῶν, καὶ τοὺς ῥωμαίους ἐφιλοῦντο ἀποφαίνοντες, ὅπ γένται καὶ τοῖς εἰσελθοῦσι ῥωμαίων, οἱ μὲν τοὺς ξενωποὺς ἀπαναιρήσοντες, οἱ δ' ἀπὸ τῶν οἰκιῶν,

A gentibus ceſſabat expugnatio. Caſtor autem interea Simonem per internuncios admonebat, ut dum vacuum eſſet tempus, de rebus urgentibus conſilium caperet: pauliſper enim ſe illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem hortari contradicentes ſocios videbatur. Illi autem velut ægre ferentes, in thoracas nudos fixere gladios: hisqve percuſſis velut interfecti ceciderunt. Titus vero ejusqve ſocii B obſtupuere tanta eorum pertinacia, cum ex inferiori loco quod factum erat, vere videre non potuiſſent: mirabanturqve ſimul audaciam, & calamitatem miſerabantur. Interea Caſtorem ad narem quidam ſagitta percutit, tumqve ille telum extractum Imperatori oſtendens, iniqva ſe perpeti querebatur. At Titus incuſato qui hoc emiſerat, aſtantem Joſephum mittit, ut Caſtori C dexteram porrigeret. verum is neqve ſe iturum, nihil enim ſanum ſupplices cogitare reſpondit, & amicos qui voluere ire prohibuit. Cum vero quidam ex perfugis Æneas, iturum ſeſe dixiſſet ad eum; invitante Caſtore, ut etiam ſecum in qvo ferret argentum aliquid ſuſciperet: ad hæc ille ſtudioſe aperto ſinu accurrit: alter vero ſuper eum ſaxum demiſit. Et ipſum quidem, quoniam præcaverat, ferire non potuit: ſed alium mili- D tem qui aderat, vulneravit. Cæſar vero fallaciam reputans, intellexit miſericordiam in bello nocere. minusqve decipi calliditate ſævitiam: arietisqve impulſionibus, iracundia fraudis, vehementius utebatur. Caſtor autem ejusqve ſocii turrim ictibus jam cedentem incendunt: perqve flammas in ejusdem miſſi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuere, tanquam ſe ignibus tradidiſſent. Capit autem E hac parte murum Titus, die quinto poſtquam primum ceperat: fugatisqve inde Judæis intro tum lectis mille tranſiit, quos circa ſe habebat, armatis: ubi nova civitas quod lanæ venditores erant, fabriqve æraril, veſtiumqve mercatus, & ad mirum anguſtæ viæ tranſverſæ tendebant. Enimvero ſi vel ſtatim muri diſturbaſſet maxi- F mam partem, vel qvæ ceperat lege belli vaſtaſſet, nullum credo damnum victoriæ fuiſſet admixtum. nunc autem Judæos exoratum iri ſperans, cum liceret capere facilem diſceſſioni aditum non dilatavit. nec enim quibus conſulebat, inſidiaturos ſibi putabat.

CAP. X.

De ſecundo muro bis obtento à Romanis:

DEniqve poſtquam ingreſſus eſt, neqve occidi qvenqvam permiſit eorum qui comG prehendebantur, neqve domus incendi: ſed tam ſeditioſis, ſi pugnare vellent, ſine populi detrimento copiam dabat, quam ipſi populo fortunas proprias ſe fedditurum pollicebatur. Plurimi namqve petebant ſibi civitatem ſervari, templum vero civitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicoſi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titumqve imbelli animo, quod cæteram civitatem tenere non poſſet, has proponere conditiones putabant. mortem autem populo denunciantes, & ſi verbum quisquam de traditione feciſſet, pacemve nominaſſet, nox interficiendum eum eſſe minitantes, Romanis qui introiêre, alii per viarum anguſtias obſtabant, alii ex ædibus:

alii murum per ſuperiores portas egreſſi, pugnare cœperant. quibus rebus perturbati cuſtodes, de muro ſeſe demiſerunt, relictisqve turribus in caſtra receſſerunt. clamor autem audiebatur militum intra civitatem, quod ab hoſtibus cingerentur: foris autem degentium clauſis contubernalibus metuentium. creſcente autem numero Judæorum, & propter locorum peritiam viarumqve ſcientiam prævalente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbentibus pellebantur, cum magis neceſſitate reſiſterent. nec enim multis ſimul fugiendi copia per anguſtias muri patebat: omnesqve pene qui tranſierant, perempti fuiſſent, niſi Titus eis opem tuliſſet. Diſpoſitis enim per ſumma viarum ſagittariis, & ubi plus erat multitudinis aſtans, miſſilibus hoſtes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam in illo prælio comprobatus: duravitq; tam diu, ſagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites receſſere. Romani quidem ita ſecundo muro potiti, ad extremum pulſi ſunt. Oppidanis vero qui pugnaces erant, ſpiritus crevit, & ſecundis rebus amentes erant, neqve Romanos auſuros eſſe ad civitatem accedere ſuſpicantes, neqve vinci ſe poſſe, ſi ad prælium proceſſiſſent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum ſententiis Deus: & neqve Romanorum vim, multo majorem illa quæ pulſa fuerat, ſupereſſe cernebant: neqve famem, jamjamq; ſerpentem. adhuc enim malis publicis alebantur, & ſanguinem civitatis bibebant. boni autem jamdudum inopia laborabant, & penuria victus jam multi defecerant. populi tamen interitum, ſeditioſi prolevamine ſui ducebant: & ſolos eos qui pacem non probarent, ſalvos eſſe cupiebant, quique vivere contra Romanos optarent. contrariam vero multitudinem, velut onus quoddam, conſumi gratulabantur, & ita quidem circa ſuos affecti erant. Romanos autem, quod civitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, disjectis muri partibus objectu corporum præmunitis: ac per triduum ſuſtinuêre fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum vehementius aggreſſum nequaquam ferre potuerunt, ſed vi coacti, rurſum quo antea refugerunt. Ille autem interim muro potitus, totam ejus Septentrionalem partem ſtatim depoſuit: in Meridiana vero per turres præſidia collocavit.

CAP. XI.

De aggeribus in tertium murū & oratione prolixa Joſephi pro deditione facienda, & fame obſeſſorum.

JAmqve tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breviſſimi temporis ejus obſidio: ſpaciumqve conſilii ſeditioſis eſſe dandum, ſi quid diſturbatione ſecundi muri aut famis metu remitterent. nec enim diutius eis prædas poſſe ſufficere: ipſe ocio commode utebatur. Nam cum dies adveniſſet, quo militibus oportebat alimenta diſtribui, in conſpicuo hoſtibus loco ductis, juſſit duces ordinato exercitu pecuniam ſingulis numerare. Illi autem prolatis armis ex involucris muniti procedunt, equitibus ornatos equos ducentibus: locaqve ſuburbana per multum ſpacium auro argentoqve lucebant. Illo autem ſpectaculo nihil aut jucundius ſuis, aut horribilius hoſtibus videbatur. ſpectantibus enim

A ἄλλοι δ' ἔξω διὰ τάχους καὶ τὰς ἄνω πυλίδας παραβάντες πύλας, πρὸς ἃς τοὺς ἐχθροὺς οἱ Ῥωμαῖοι διὰ τάχους καθαλλόμενοι τὰ πρῶτα, ἀνεχώρουν εἰς τὰ στρατόπεδα. κραυγὴ δ' ἦν τοῦ μὲν ἔσω πάντοθεν πολεμίοις κεκυκλωμένων, τῶν δ' ἔξω ἔνδον τοῖς ἀπολειφθεῖσι δεδοικότων. πληθύνοντες δ' ἀεὶ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πολλὰ πολεμούμενοι κατ' ἐμπειρίαν τῶν τόπων, ἐπέτρωσκόν τε πολλοὺς, καὶ πεσόντας ἐξώθουν. οἱ δὲ κατ' ἀνάγκην τὰ πλέον αὐτῶν

B ἔχον. ἐπὶ δὲ λεῖα αὐτοῖς διαφυγεῖν διὰ στενῆς τάχους δοκοῦσι τ' ἂν καταφρονῆσαι πάντες οἱ παρελθόντες, μὴ πρόσω μιμούμενοι τὸν Τίτον διώκοντας γὰρ ἐπ' ἄκρους τοὺς στενωποὺς τοὺς τοξότας, καὶ καὶ τὰ μάλιστα πληθύοντας αὐτοὺς, ἀνέστελλε τοῖς βέλεσι τοὺς πολεμίους, ἕως αὐτὸς Δομίτιος Σαβῖνος, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πάνυ φανεὶς τὰ μάχιμα. παρέμενε δὲ συνεχῶς τοξεύων κρατερῶς, καὶ τοὺς

C ἰουδαίους κωλύων παρελθεῖν, μέχρι πάντες ἀνεχώρησαν οἱ στρατιῶται. ἐρρωμένοι μὲν ὅτω κρατήσαντες δ' ὅλου τείχους, ἐξεώθησαν. τὸ δ' αὖ ἐν τῷ αὖθις μαχίμων ἐπήρθη τὰ φρονήματα, καὶ μετέωροι πρὸς τὰ ἀμήχανα ἦσαν, ὅτ' ἂν ῥωμαίους εἰς τὸ πάλιν τολμήσειν ἐπιπαρελθεῖν, ὅτ' ἂν αὐτοὶ παρελθόντες, ἡδέως δοκοῦντες. ἐπεσκότει δὲ αὐτῶν τὰ γνώμας διὰ τὴν εὐδαιμονίαν ὁ θεὸς,

D ἕως τὰ ῥωμαίων ἰσχὺν ἔσω πάλιν κατιδὼν τὴν ἐκλαθέσθαι ἔβλεπεν, ὅτε τὰ ὑφέρπουσα λιμὸν αὐτοῖς. ἐπὶ δὲ παρῆν ἐδίδου ἐκ τῶν δημοσίων κακῶν, καὶ τὸ τῆς πόλεως ἅμα πίνειν. ἔνθεν δὴ τοὺς ἀγαθοὺς ἐπέσχε πάλαι, ἕως ἀνέστη τὸ ἀπιστηθέν, διελύοντο πολλοί. τὴν δὲ λαὸν φθορὰν αὐτῶν οἱ σωσαμένοι καὶ φθισμὸν ἐπελάμβανον. μόνοις γὰρ ἡδίστου σώζεσθαι, τοὺς μὴ ζητοῦντας ἐκλιπεῖν, ἐκ ῥωμαίων ζῆν προσειρημένους. τὸ δ' ἐναντίον πᾶν ὥσπερ ἐκ βαρβάρων βαρὺ καὶ ἡδονὴ δαπανώμενον. ῥᾳδίως μὲν δὴ πρὸς τοὺς ἔνδον ἦσαν ῥωμαίους ἢ πόλιν ἐκ τοῦδε πρωμένους, σκώλυον φρουροῦντες, καὶ τὸ καθ' ἑαυτοὺς

E ἐνίστε χωσάντες τοῖς σώμασι. τρισὶ μὲν ἀπὸ ἡμέρας καρτερῶς ἀμυνόμενοι, τῇ τετάρτῃ προσβαλόντα γνωμαίως πᾶν σθένος ἤνεγκαν. ἀλλὰ βιαζόμενοι, ἢ κατὰ πρότερον ἀναφύγοσιν. ὁ δὲ πάλιν δὲ τείχος κρατήσας, τὸ προαίρκιον, μὲν δ' ἧς κατέβαλε καὶ. ὅπῃ δὲ κατὰ μεσημβρίαν, φρουρὰς τοῖς πύργοις ἐγκαθήσας, τῷ τρίτῳ προσβαλεῖν ἐπενόει.

Κεφ. κε.

Δόξαν δ' ἐπανεῦναι πρὸς ὀλίγον τὰ πολιορκίαν, καὶ διωρίαν βουλῆς σωσαμένοις ἐφ' ἑαυτοῖς, ἐπὶ πρὸς

F τὰ παθήματα ἐνδοιᾶν δὲ δι' ἡμέρας τάχους, ἢ κατὰ τὸν λιμὸν ἐπαθύσαντες (ἐπὶ δὲ εἰς πολὺ τὰς ἁρπαγὰς αὐτοῖς ἐξαρκέσειν) εἰς δέον κατεχεῖν τὰ τῶν ἄνεσιν. ἐκ τῆς δὲ τῆς προθεσμίας, καθ' ἣν ἐδεῖ δοῦναι τοῖς στρατιώταις τροφὰς, ἐν ἀπόπλῳ τοῖς πολεμίοις ἐκέλευε τοὺς ἡγεμόνας ἐκπέμπειν τὰ ὠνίαμιν ἀπερεῖσθαι ἑκάστῳ τὸ δέκατον. οἱ δ' ὥσπερ εἰθισμένοι λαμβάνειν

G τὰ ὅπλα ἠσκημένα ἐσκεπασμένα, τοῖς, καταφράκτοι προσῆσαν, καὶ τοὺς ἵππους ἄγοντες οἱ ἱππεῖς κεκοσμημένους. ἦν πολὺ δὲ τὸ πρὸ τῆς πόλεως ἄστεως καὶ χρυσοῦ προελάμπετο. καὶ τῆς ὄψεως ἑκάστης, κόσμου ὅτε τοῖς σφετέροις ἦν τερπνότερον, ὅτε τοῖς πολεμίοις παρέσχε φοβερώτερον. κατεπλήττοντο γὰρ ἀφορῶντων τότε

πότε δὲ χαῖον τεῖχος ἅπαν, καὶ τὸ ἱερὸν τὸ βόρειον κλίμα, τάς τε οἰκίας μεστὰς ἰδεῖν πεπυκνωμένων ἐπ' ἐμβάσεων, καὶ τὴν πόλεως ἁπάσης οὐδὲν ἢ μὴ κεκάλυπτο πλῆθος διεφαίνετο. καταπλήξις δ' ἐγένετο, καὶ τοῖς πολεμιωτάτοις ἐνέπεσε, τήν τε ῥώμην ὁπόση πᾶσιν ἐρῶσι, καὶ τὸ κάλλος τῶν ὅπλων, καὶ τὴν εὐταξίαν τῶν ἀνδρῶν. δόξειεν τ' ἂν μοι πρὸς ἐκείνην εἰ ἐπιβλέψασι μεταβαλεῖν τὴν ὄψιν, εἰ μὴ δι' ὑπερβολὴν ἂν τὸ δημόσιον ἔφασαν κακῶν, συγγνώμην τοῖς ἰδίοις ἁμαρτήμασιν ἀπήλπιζον. λοιπὸν κρεῖττον ἦν τὸ μὴ κολάσεως ἐπὶ πᾶσιν, πολὺ κρεῖττον τὸ ἐν πολέμῳ θανεῖν ἡγεῖτο. καὶ τὸ χρεὼν δ' ἐπεράτουν τούς τε ἀνοήτους τοῖς αἰτίοις συναπολεῖσθαι, καὶ τὴν ἁγίαν τὴν πόλιν. πάλαι μὲν οὖν ἡμέρας οἱ ῥωμαῖοι καθ' ἕκαστον τάγμα διεπέλασαν τὰς τροφὰς κομιζόμενοι. τῇ πέμπτῃ δ' ὡς οὐδὲν ἀπήντα σφίσι τῶν ἰδιαίων αἰρέσεως, διχῇ διελόντες τὰ τάγματα ἦλθον, ἤρχετο δὲ χωμάτων, κατά τε τὴν ἀντωνίαν, καὶ τὸ Ἰωάννου μνημεῖον. ταύτῃ μὲν τὴν ἄνω πόλιν αἰρήσειν ὑπένοουν, τὸ δ' ἱερὸν καὶ τὴν ἀντωνίαν. τοῦτο γὰρ μὴ ληφθέντος, οὐδὲ τὸ ἄστυ κατέχειν ἀκίνδυνον ἦν. πρὸς ἑκατέρῳ δὴ μέρει, δύο ἠγείρετο χώματα, καθ' ἓν ἑκάστου τάγματος. καὶ τοῖς μὲν σφῶν τὸ μνημεῖον ἐργαζομένοις, οἵ τε Ἰδουμαῖοι, καὶ τῶν μεθ' ἡμῶν ὁπλιτικόν, ἔργον ἐπεκώλευον. τοὺς δὲ πρὸ τῆς ἀντωνίας, οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ τὸ τῶν ζηλωτῶν πλῆθος. ἐπολεμοῦντο δ' ἐκ χειρὸς μόνον ἀφ' ὑψηλοτέρων μαχόμενοι, καὶ τοῖς ὀργάνοις δ' ἤδη χρῆσθαι μεμαθηκότες. ἦ γὰρ καθ' ἡμέραν τριβῇ, καὶ μικροῦ εὕρεψε τὴν ἐμπειρίαν. εἶχον δ' ἑξακοσίους μὲν τριακοσίους, τεσσαράκοντα δὲ τὰ λιθοβόλα, δι' ὧν τὰ χώματα τοῖς ῥωμαίοις ἐποίουν δυσεργότερα. πάτερ δὲ σάλευθῆναί τε τὴν πόλιν, καὶ ἀπώλλυσθαι εἰδὼς ἑαυτόν, ἅμα καὶ τὴν πολιορκίαν προσέκτο, καὶ δι' ὠδίνων ἰουδαίοις μετανοίαν, οὐκ ἀμελῶς τοῖς ἔργοις, ἀνέμισγε συμβουλίαν, καὶ πολλάκις γνώσκων ἀνυπακουστότερον ὄχλον τὸν λόγον, αὐτός τε σώζεσθαι παρεκάλει ῥᾳδίοντας τὴν πόλιν ἤδη παρειλημμένην, καὶ τὸν ἱερὸν καθίει τῇ πατρίῳ γλώσσῃ διαλέγεσθαι, ταχὰ ἐνδοῦναι πρὸς ὁμόφυλον δοκῶν αὐτούς.

ΚΕΦ. κς.

Οὗτος μὲν εἰδὼς τὸ τεῖχος, καὶ πρόμαλον ἐξωτέρω βέλους εἶναι καὶ σὺν ἐπικόῳ, πολλὰ κατεπιβόλλ. φείσεσθαι μὲν ἑαυτῶν καὶ δ' ἡμῶν, φείσεσθαι δὲ καὶ τῆς πατρίδος, καὶ δ' ἱεροῦ, μηδὲ χεῖρας πρὸς πάντα, τ' ἀλλοφύλων ἀπαθεστέρας. ῥωμαίους μὲν γε τοὺς μὴ μετέχοντας, συστρέπεσθαι τὰ τ' πολεμίων ἄγια, καὶ μέχρι νῦν τοὺς χεῖρας ἐπέχειν. τοὺς δ' ἐναφέροντας αὐτοῖς, κἂν προσωθῇ μόνους ἔχοντας, ὁρμᾶσθαι πρὸς ἀπώλειαν αὐτῶν. ἢ μὲν τὰ καρτερώτατα μὲν αὐτῶν ὁρᾶν τείχη πεπλωκότα, λαφυρώδη δὲ τὰ ἑαλωκότων ἀσθενέστερον. γινώσκειν δὲ τὸν ῥωμαίων ἰσχὺν ἀνυπόστατον, καὶ τὸ δουλεύειν τούτοις, μὴ ἀπειρήσεσθαι αὐτοῖς. εἰ δὲ δὴ καὶ πολεμεῖν ὑπὲρ ἐλευθερίας καλὸν, χρεῖος τὸ πρῶτον. τὸ δ' ἅπαξ ὑποπεσόντας, καὶ μακροῖς ἐξάντας χρόνοις, ἔπειτα ἀποστῆσαι τὸ ζυγὸν, δυσθανατώντων δ' ἐλευθερίων εἶναι. δεῖν μὲν τοὺς δεσπότας ἀδόξως ταπεινοῦσθαι, ἔχοις δὲ ὑπομένειν πάντα. τί γὰρ ῥωμαίους ἀλαφρόφρονας, πόλεως μὴ τὸ ἀλλὰ θάλπος, ἢ κρύος ἄχρηστον. μεταβολὴν γὰρ libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. paruiſſet Imperio, jugum excutientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem videri. Debere autem dedignari dominos humiliores, non quorum in poteſtate ſunt omnia. Nam quid Romanos effugiſſe, niſi quod propter æſtus aut trigora eſſet inutile? imo vero tranſiſſe

& vetera plena erant mœnia, & Septentrionalis regio. quin & domos refertas intuentibus cerneres, nullamqve civitatis partem quam non infusa multitudo tegebat, metus autem quamvis audaciſſimos ceperat, omnem ſimul exercitum armorumqve pulchritudinem conſpicientes, & ordinationem virorum. Et fortaſſe ad illam ſpeciem ſeditioſi animos mutaviſſent, niſi malorum immaniſate, quæ in populum commiſerant, dandam ſibi veniam a Romanis deſperaſſent: imminente autem, ſi deſtitiſſent, morte ſupplicii, bello mori præſtabilius eſſe ducebant. prævalebat etiam fatum, quod innocentes cum nocentibus, & civitatem cum ſeditioſis perire decreverat. Quatriduo igitur per ſingulas legiones alimenta conſecuti ſunt Romani. Quinto autem die, cum omnia faciens Titus, nihil Judæos pacatum cogitare ſenſiſſet, bifariam diviſo exercitu, Antoniam verſus ad Joannis monumentum aggeres inchoavit: iſta parte ſuperiorem civitatem captum iri cogitans, & per Antoniam templum, namq; hoc niſi cepiſſet, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In utraqve autem parte duo aggeres erigebantur, a ſingulis legionibus ſinguli. Et juxta monumentum quidem operantes, a Judæis & Simonis ſociis infeſtantibus prohibebantur: ad Antoniam vero ab Joannis ſociis cum multitudine Zelotarum, non ſolum quia de ſuperiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis jam uti didicerant. paulatim enim uſus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem balliſtas trecentas, & quadraginta tormenta ſaxorum, quibus difficiliorem aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem ſibi ſalvam fore fortunam ſciens & perituram eſſe civitatem, una & obſidioni vehementer inſtabat: nec pœnitudinem Judæis ſvadere ceſſabat: conſiliumq; factis admiſcens, & orationem ſæpe armis efficaciorem cognoſcens tam ipſos ut ſalvari vellent rogabat, tradita ſibi civitate, quæ jam capta videretur, quam & Joſephum allegabat, patria lingua verba facturum, ſperans eos hominis gentilis monitu aliquid remiſſuros. Itaqve Joſephus murum circuiens, ſimulq; extra teli jactum ſtans, unde exaudiri facilius poſſet, multis orabat, ut ſibi ac populo parcerent, templo ac patriæ, neve contra hæc fierent alienigenis duriores. Romanos enim ſancta revereri, cum quibus nulla ſibi ſocietas eſſet, manusq; ſuas ad hoc usqve cohibere. ipſos vero in his edoctos, cum ſervare poſſent, ſponte ad eorū interitum ruere. quin potius viderent muros cōcidiſſe firmiores, exciſis vero infirmiores ſupereſſe: Romanorumq; vires cognoſcerent ſuſtinere non poſſe, hisq; ſervire non eſſe novum; neqve inexpertum Judæis. Nam licet pulchrum ſit pro ſemel autem ſubditum, qui multo tempore

ad eos undiqve fortunam, deumqve per singulas nationes ducentem imperium, nunc esse in Italia. Hanc autem validissimam legem, tam feris bestiis qvam hominibus esse præfinitam, potentioribus cedere: apud eosqve esse victoriam, apud quos robur fuerit armorum. Idcirco etiam majores eorum, qvanqvam multum & animis, & corporibus, & aliis subsidiis meliores, cessisse Romanis: quos nisi Deum scissent illis favere, nunquam perpessi fuissent. ipsos vero qua tunc re fretos resistere, cum ex magna parte capta sit civitas: cives autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat civitatem: & modo quidem consumi populum, continuo vero etiam bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessaverint, neque civitatem strictis gladiis irruerint, Judæis tamen inexpugnabile bellum intus assidere, qvod horis singulis aleretur: nisi forte contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, soliqve possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam: dumqve liceret, salutare consilium sequi. Nec enim antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finem usqve insolentes essent: natura eos esse in imperio mansvetos, atqve iracundiæ præferre quod utile est. Utile autem putare, neqve civitatem vacuam viris, neqve desertam habere provinciam: idcirco velle imperatorem cum his dexteram jungere: nec enim cuiqvam salutem daturum si viceperit civitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerint. Brevi autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & qvamvis perrumpi tutamina non possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Josephum multi in muro stantes vituperabant, multi vero conviciis, nonnulli etiam jaculis appetebant. Ille autem cum manifestis eos calamitatibus minime flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri, vociferans, vestrorumqve auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, qvasi qvem alium sic vicerimus. Qvando autem non Deus omnium conditor, Judæorum defensor est, si lædantur? Non resipietis? Unde progressi pugnatis, quantumqve auxiliatorem violatis? Non recordamini opera divina parentum, atqve hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, ut cognoscatis non solum vos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias, qui tum erat rex Ægyptiorum, idemqve Pharao vocabatur, cum infinita manu descendit, reginamqve Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir ejus Abraham proavus noster? Armis credo ultus est injuriam? Atqvi CCC. & XVIII. præfectos habebat, qvorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse qvidem qviescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, qvem vos polluistis, invictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nonne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem qvem vos gentili cæde cruentastis locum,

A πρὸς αὐτοὺς πάντοθεν τ τύχλω καὶ κ ἔθνος τ θεὸν ἐμπεριάγοντα τὴν ἀρχὴν, νῦν ὅτι τ ἰταλίας ἐστίν. νόμον γὰρ μὲν ἀϊδίοις, κ ὧδε θηρσὶν ἰσχυρότατον, κ ὧδε ἀνθρώποις, ἐκεῖνον τοῖς δυνατωτέροις, κ τὸ κρατεῖν, παρ' οἷς ἀκμὴ τ ὅπλων, εἶναι. Διὰ δὲ τοῦτο τοὺς προγόνους αὐτῶν, ἐν τοῖς ψυχαῖς, κ τοῖς σώμασιν, ἔτι δ' ἐν τ ἄλλαις ἀφορμαῖς ἀμείνους ὄντας, εἰκὸς ῥωμαίοις, σὺν αὐτοῖς θεῷ μὴ τὸν ἧττον ἡδέσθην σὺν αὐτοῖς θεῷ καταμενοῦσιν. αὐτοὺς γ', πλὴν ὀλίγα πεποιῆσθαι ἀντίσχυν. ἐαλωκέναι μὲν γὰρ οὐκ ἄλλης τ πόλεως μέρος, τ δ' ἔνδον εἰ κ τὰ τείχη παρέμενε, ἀλώσεως χεῖρον ἀμφοτέροις ἐμπεσόντος. ἐ γὰρ λαμβάνειν ῥωμαίους τ ἐν τῇ πόλει λιμὸν, ὧν νῦν μὲν τ δῆμον, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ φθερήσειν κ τοὺς μαχίμους. εἰ γὰρ δὴ κ πάσαν τ ῥωμαίων τ πλουτοκρατίαν, μὴ ὑπαπιθέσθαι τῇ πόλει ξυμφέρειν, αὐτοῖς γε τ ἄμαχον πολέμιον ἔνδον ὡμαλάζειν καθ' ἑκάστην ὥραν τρεφόμενον. εἰ μὴ κ πρὸς τ λιμὸν ἀρκεῖν τὰ ὅπλα, κ μάχεσθαι δυνήσεσθαι, μόνοι τε κ πάντων ἀπίστατον. προστιθεὶς δ' ὡς καλὸν πρὸ ἀνηκέστου συμφορᾶς μεταβαλέσθαι, κ πρὸς τὸ σωτήριον, ἕως ἔξεστι βέβαιον. κ γὰρ οὐδὲ μνησικακήσειν αὐτοῖς ῥωμαίους τ γεγενημένων, εἰ μὴ μέχρι πέλας ἀπωθεῖσθαι. φυσὶ τὸ δὲ ἐν τῷ κρατεῖν ἡμέρους εἶναι, κ πρὸ τ ἡμῶν θηρσὶ τὸ συμφέρον. ἔτι δ' εἶναι μήτε τὴν πόλιν αὐτῶν κενὴν, μήτε τὴν χώραν ἔρημον ἔχειν. διὸ κ νῦν κρατεῖσθαι βέλεσι δεξιὰν αὐτοῖς ὀφθῆναι. ἐ γὰρ ἂν σῶσαι πᾶσαν βίᾳ λαβεῖν τὴν πόλιν, κ μᾶλλον μηδ' ἐν ἐσχάταις συμφοραῖς ἐπαναπαύσεσθαι τῶν ἀφαλουμένων. ἔ γε μὴν τείχεως τὸ τρίτον τῆς χ ἁλώσεσθαι, τὰ πρεσβεύοντα πίστιν εἶναι. κἂν ἀῤῥῆκτον ᾖ τὸ ἔρυμα, τ λιμὸν ἐπὶ ῥωμαίων αὐτοῖς μάχεσθαι. ταῦτα τ ἰώσιον ὠφελοῦντα, πολλοὶ μὲν ἔσκωπτον ὄντα τ τείχους, πολλοὶ δ' ἐβλασφήμουν, ἔνιοι δ' ἔβαλλον. ὁ δ' ὡς τ φανερᾶς οὐκ ἐπιθήσεσθαι συμβαλλούσης, ὅτι τοὺς ὁμοφύλους μετέβαινεν ἰσχύος, ὦ δείλαιοι βοῶν, κ τ ἰδίων ἀμνήμονες συμμάχων, ὅπλοις κ χερσὶ πολεμεῖτε ῥωμαίοις; τίνα γὰρ ἄλλον ἔτι νικήσομεν. ποῖ δ' ἡμᾶς ὁ κτίσας ἂν ἀδίκων ἰκέσθαι ἐκδίκους. οὐκ ἀναπνεύσαντες ὀλίγα δὲ, πρὸς ἑρμαίοις μάχεσθε, κ πολλῶν ἐμπεσόντων σύμμαχοι; οὐκ ἀναμνήσεσθε πατέρων ἔργα δαιμόνια, κ τ ἅγιον τόνδε χῶρον, ἡλίκας ὑμῖν πάλαι πολέμους καθεῖλεν; ἐγὼ μὲν φεύξομαι τὰ ἔργα δ' ἃ θεὸς λέγων εἰς ἀναζίους ἀκοὰς, ἀκέπτος δ' ἔμως ἵνα γνῶτε μὴ μόνον ῥωμαίους πολεμοῦντες, ἀλλὰ κ τὸν θεὸν. Βασιλεὺς ὁ ποτὲ νεκαὼς αἰχμήσας, ὁ δ' αὐτὸς σκαλεὺς κ Φαραὼ, Βαρέα χεὶρ καλοῦσι, ἥρπασε σάῤῥαν Βασιλίδα δ' ἡμῶν τὴν μητέρα. τὸν οὖν ὁ πατὴρ ἀνὴρ ἀβραάμ ὁ τοσοῦτον ἡμῖν πατὴρ ὢν ἀφ' τ ὑβρισθεῖσαν ἠμύναντο τοῖς ὅπλοις, καίτοι ἐκπεπληγμένα μὲν τριακοσίας καὶ ἀρχὰς ἔχων, δυνάμενον δ' ὑφ' ἑκάστῃ τούτων ἄπειρον. ἢ αὐτὸς μὲν ἐρημίαν ἠγήσατο μὴ συμπαρόντος θεοῦ, καθ' ἡμέρας δ' ἀνατείνας τὰς χεῖρας εἰς τὸν ναὸν ἐμιάνατε χῶρον ὑμεῖς, τ ἀκίνητον αὐτοῖς βοηθὸν ἐστρατολόγησεν. ἐ μίαν ἑστίαν ἀγνεύετε μὲν ἢ βασίλισσα ἀνεπέμφθη πρὸς τὸν ἄνδρα; προσκυνοῦντες δ' τ ὑφ' ὑμῶν αἱμαχθέντα χῶρον ὁμοφύλῳ φόνῳ, τρέ-

B

C

D

E

F

G

descendit, reginamqve Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir ejus Abraham proavus noster? Armis credo ultus est injuriam? Atqvi CCC. & XVIII. præfectos habebat, qvorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse qvidem qviescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, qvem vos polluistis, invictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nonne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem qvem vos gentili cæde cruentastis locum,

καὶ τρέμων ἀπὸ τῶν ἐν νυκτὶ φαντασμάτων, ἔφυγεν A ac tremes nocturnis somniis Ægyptius exagitatus aufugit, auroque & argento amatissimos Deo donavit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum majorum nostrorum domicilia? Qui cum annos quadringentos tyrannis ac regibus alienigenis subjacerent, armis ac manibus ulcisci possent, semetipsos Deo potius permisere. Quis nescit, Ægyptum repletam omni genere serpentium, omnique morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum præsidio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes ducebat? An non ab Assyriis raptam nobis sanctam arcam, Palæstina & Dagon simulacrum gemuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis vero occultis corporum, ac per ea cum cibo visceribus exhaustis, cymbalorum ac tympanorum sono manibus noxiis reportaverunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui hæc parentibus administrabat, propterea quod omissis armis ac manibus, ejus se judicio permisere. Rex Assyriorum Sennacherib cum totam ducens Asiam, ad hanc urbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nonne ab armis quiescentes in votis erant, & angelus Dei in una nocte infinitum delevit exercitum? posteroq; die excitatus Assyrius CLXXXV. millia reperit mortuorum, atqve ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugiebat? Scitis etiam in Babylone servitium, ubi per annos LXX. populus exulans, non ante libertatem recepit, quam eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est prosecutus, iterumque auxiliatori suo sacerdotum more serviebant. Breviter dicam, nullum est operæprecium quod armis parentes nostri fecerint, aut non sine armis Deo permissa, potestate impetraverint. Domi autem manentes, ut placebat judici superabant. Pugnantes vero, semper de spe deciderunt. Nam ubi rege Babyloniorum urbem obsidente, contra Hieremiæ prædicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quam cum templo civitatem vidit excindi. Atqui videte, quanto ille rex vestris ducibus ejusq; populus vobis erat moderatior. Deniqve Hieremiam vociferantem, invisos esse eos Deo propter delicta, quæ in eum commiserant, captum iri autem nisi traderent civitatem, neqve rex neque populus interfecit. Sed vos (ut intus gesta prætermittam, neq; n. digne possum iniquitates vestras exponere) me, qui vobis salutem svadeam, querimini, telisqve appetitis irati, quod vos vestrorum commonefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes obsidente civitatem, multis modis offensa divinitate, majores nostri cum armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt; oppidum vero ab hostibus direptum est: sanctumq; per triennium sexq; menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra Judæorũ gentes ad militiam provocavit? nonne indigenarũ impietas? Unde

ὁ Αἰγύπτιος, ἀργυρῷ τε καὶ χρυσῷ τοὺς θεοφιλεῖς Ἑβραίους ἐδωρεῖτο. σιγῶ τὰ εἴπω τὰς εἰς Αἴγυπτον μετοικίσεις τῶν πατέρων; οἱ τυραννεύμενοι, καὶ βασιλεῦσιν ἀλλοφύλοις ὑποπεπωκότες τεσσαρακοσίοις ἔτεσι, παρὸν ὅπλοις ἀμυνάσθαι καὶ χερσὶ, σφᾶς αὐτοὺς ἐπέτρεψαν τῷ θεῷ. τίς οὐκ οἶδε τὸν ἐκ παντὸς θηρίου καταπεπλησθεῖσαν Αἴγυπτον, καὶ πάσῃ φθορᾷ νόσῳ, τὴν ἄκαρπον γῆν, τὴν ἀπολείπουσαν νεῖλον τὰς ἐπαλλήλους δέκα πληγάς. τοὺς B δὲ τοιούτους μὴ φορητὰς προπεμπομένους πατέρας ἡμῶν, ἀνοπλίτους, ἀκινδύνους οἷος ὁ θεὸς ἑαυτῷ νεωκόρους ἤγαγε. ἀλλὰ τὸν ἀπ' ἀσσυρίων ἁρπαγέντα ἅγιον ἡμῖν λάρνακα, οὐκ ἐσήναξε μόνη ἡ παλαιστίνη, καὶ Δαγὼν τὸ ξόανον, ἐστέναξε πᾶν τὸ ἁρπασάμενον ἔθνος. σηπόμενοι δὲ τὰ κρυπτὰ τῶν σωμάτων, καὶ δι' αὐτῶν τὰ σπλάγχνα μετὰ τῶν σιτίων καταφέροντες, χερσὶ τὰ λησάμενοι ἀνεκόμισαν, κυμβάλων, καὶ τυμπάνων ἦχῳ, καὶ C πάσαις μειλικτηρίοις ἱλασκόμενοι τὸ ἅγιον; θεὸς ἦν ὁ παύσας πατρῴοις θυηπολίαις ἡμετέρους θρασυνομένους, ὅτι τὰς χεῖρας καὶ τὰ ὅπλα παρέντες, αὐτῷ κρίναντι τὸ ἔργον ἐπέτρεψαν. βασιλεὺς ἀσσυρίων σενναχηρεὶμ, ὅτε πᾶσαν τὴν ἀσίαν ἐπιὼν ὅλην τὴν δὲ προσεστρατοπεδεύσατο τῇ πόλει, ἆρα χερσὶν ἀνθρωπίναις ἔπεσεν; οὐχ αἱ μὲν ἀπὸ τῶν ὅπλων ἠρεμοῦσαι ἐν εὐχαῖς ἦσαν. ἄγγελος δὲ θεοῦ μιᾷ νυκτὶ τὸν ἄπειρον στρατιὰν ἐλυμήνατο, καὶ μεθ' D ἡμέραν ἀναστὰς ὁ ἀσσύριος, ὀκτωκαίδεκα μυριάδας ἐπὶ πεντακισχιλίοις νεκρῶν εὗρε, μὴ τῶν καταλειπομένων ἀνόπλους, καὶ μὴ διώκοντας ἑβραίους ἔφυγε; ἦν δὲ καὶ τὸν ἐν βαβυλῶνι δουλείαν, ἔνθα μετανάσης ὢν ὁ λαὸς ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, οὐ πρότερον εἰς ἐλευθερίαν ἀνεκαλέσατο, ἢ κῦρον δῶρα χαριζομένου τῷ θεῷ. πρεσβεύσαντο γοῦν τὸν αὐτὸν, καὶ πάλιν τὰ αὐτῶν σύμμαχον ἐνεωκόρουν. καθόλου δὲ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι καὶ πρόθυμοι οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ὅπλοις, ἢ δίχα τούτων διημάρτον ὑπὲρ ἔψαντες τῷ θεῷ. μένοντες μὲν γε κατὰ χώραν, E ἐνίκων ὡς ἐδόκει τῷ κριτῇ μαχόμενοι δ' ἐπάλαιον ἀεί. ὅτε μὲν βαΐνικα βασιλεὺς βαβυλωνίων ἐπολιόρκει ταύτην τὴν πόλιν, συμβαλὼν σεδεκίας ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς ὧδε τοῖς ἱερεμίου προφητείαις, αὐτός τε ἑάλω, καὶ τὸ ἄστυ μετὰ ναοῦ κατασκαπτόμενον εἶδε. καίτοι πόσῳ μετριώτερος ὁ μὲν βασιλεὺς ἐκεῖνος τῶν ὑμετέρων ἡγεμόνων ἦν, ὁ δὲ τοῖς αὐτοῦ λαοῖς ὑμῶν. βοῶντα γοῦν τὸν ἱερεμίαν ὡς ἀπεχθάνοιντο μὲν τῷ θεῷ διὰ τὰς εἰς αὐτὸν F παλαιμελεῖς, ἀλώσοιντο δ' εἰ μὴ ὧδε ἔδοξεν τῇ πόλει, ἤθ' ὁ βασιλεὺς, ἤθ' ὁ δῆμος ἀνεῖλεν. ἀλλ' ὑμεῖς ἵνα ἐάσω τὰ ἔνδον, ἃ γὰρ ἐρμηνεύσω διωγμὸν τοῖς ὧδε ὑμῶν ἀξίως, ἐμὲ τὸν ὧδε παλαιοῦντα τοῖς σωτηρίαν ὑμᾶς, βλασφημεῖτε, καὶ βάλλετε παροξυνόμενοι τοῖς τὰς ἐναντιώσεις τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ μηδὲν τοὺς λόγους φέροντες, ὧν τὰ ἔργα δρᾶτε καθ' ἡμέραν. ὅτε γὰρ ἰωάννα ἀνθίοχος ὁ κληθεὶς ἐπιφανὴς προσκαθεζομένου τὴν πόλιν, πολλὰ τοῖς τὸ θεῖον ἐξυβρικότος, οἱ πρόγονοι μὴ τῶν ὅπλων προῆλθον. αὐτοὶ μὲν ἀπεσφάγησαν ἐν τῇ μάχῃ. διηρπάγη δὲ καὶ τὸ ἄστυ τοῖς πολεμίοις, ἠρημώθη δ' ἔτη τρία καὶ μῆνας ἓξ τὸ ἅγιον. καὶ τί δεῖ πάλαι λέγειν; ἀλλὰ ῥωμαίοις τίς ἐστρατολόγησε κατ' ἐθνους; οὐχ ἡ τῶν ἐπιχωρίων ἀσέβεια; πόθεν δὲ

ſervire cœpimus? Nonne a ſeditione majorum, quando Ariſtobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompejum intulit civitati, & Romanis Deus indignos libertate ſubjecit? Deniqve tres menſes obſeſſi, quanquam nihil quale vos in ſanctum legesqve deliqverant, & majoribus ad bellum ſubſidiis utebantur, ſeſe tradiderunt. Antigoni autem filii Ariſtobuli neſcimus exitū? quo regnum obtinente, Deus iterum captivitate perſeqvebatur populum delinqventem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Soſium & Romanum adduxit exercitum. circundati vero per ſex menſes obſidebantur, donec capti peccatorum ſuorum ſupplicia penderunt: direptaq; eſt ab hoſtibus civitas. Ita nunqvam genti arma data ſunt. Oppugnationi vero ſine dubio cohæret excidium. Oportet ergo, ut opinor, facti loci poſſeſſores judicium Deo de omnibus permittere: manusqve tunc humanas contemnere, cum a ſuperno ipſi judice non recedant. Vos autem quid ex his, quæ legis conditor bene dixit, egiſtis? Quid, quod is execratus eſt prætermiſiſtis? Quantum autem illos qui cito periere, impietate ſuperaſtis? non occulta dedignantes peccata, hoc eſt furta, inſidiasqve atqve adulteria, rapinis, cædibus certatis, novasqve maleficiorum excogitaſtis vias. Sanctum vero templum, factum eſt omnium receptaculum: & indigenarum manibus pollutus eſt locus, quem Romani ex tam longinqvo adorabant, multa per legem noſtram de ſuis moribus derogantes. Deinde poſt hæc in quem fuiſtis impii, hunc auxiliatorem ſperatis? Valde quidem juſti eſſis, ſupplices, puriſqve manibus adjutorem veſtrum rogatis. Talibus rex noſter precibus adverſum Aſſyrium ſupplicavit, cum magnum illum exercitum Deus una nocte proſtravit. Similia vero Aſſyriis Romani committunt, ut etiam ſimilem ultionem ſperetis? Nam ille quidem ab rege noſtro accepta pecunia, ut vaſtitati parceret civitatis, neglecto jurejurando ad incendium templi deſcendit: Romani autem ſolenne poſcunt tributum, quod parentes noſtri eorum parentibus penſabant. Et ſi hoc impetraverint, neqve populantur civitatem neq; ſancta omnino tangunt. Concedunt autem vobis familias liberas & poſſeſſiones tenere, ſacrasqve leges ſalvas manere patiuntur. Inſania eſt profecto, ſperare Deum talem circa juſtos fore, qualis injuſtis apparuit: præſertim qui ſtatim ulciſci noverit cum oportet. Deniqve Aſſyrios prima nocte, qua caſtra civitati admoverant, fregit. Quod ſi etiam veſtram progeniem liberaret, Romanos vero dignos pœna judicaret, confeſtim eis illo tempore ſicut Aſſyriis iraſceretur, quo genti manus Pompejus attulit, quo poſt illum Soſius aſcendit, quo Galilæam Veſpaſianus excidit, poſtremo non nunc Titus civitati appropinquaret. Sed neqve Magnus, neqve Soſius quicquam paſſi ſunt, & civitatem victoria ceperunt. Veſpaſianus autem ex bello quod nobiſcum geſſit, etiam imperium adeptus eſt. Nam Tito quidem etiam fontes nunc uberiores profluunt, qui prius vobis aruerant. Deniqve ante ejus adventum ſcitis & Siloam, & omnes extra civitatem fontes adeo defeciſſe, ut ad utrunqve

A ἠρξάμεθα δουλείας; ἀρ' οὐχὶ ἐκ στάσεως τ πρώτης, ὅτε ἡ ἀριστοβούλε καὶ ὑρκανε μανία, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἔρις, πομπήιον ἐπήγαγε τῇ πόλει, καὶ ῥωμαίοις ὑπέταξεν ὁ θεὸς τὰς σὺν ἀξίοις ἐλθοθερίας. τρισὶ γὰρ μησὶ πολιορκηθέντες, ἑαυτὰς παρέδοσαν, ὅτε ἁμαρτήσεως τὰ ἅγια καὶ τὰς νόμους ἡλίκα ὑμεῖς, καὶ πολὺ μείζοσιν ἀφορμῶις πρὸς τ πόλεμον χρώμενοι. τὸ γ' ἀντίγονε πόλ Θ δ' ἀριστοβούλε παῖδες, οὐκ ἴσμεν, ὁ βασιλεύτ Θ, ὁ θεὸς ἁλοὺς πάλιν τ λαὸν ἥλασε τὰ μεμελετηκότα καὶ ἡρώδης μὲν ὁ ἀντιπάτερ υἱὸς ὢν, σοσί Θ ῥωμαίων στρατιὰν ἤγαγε. περιῆλθε δ' ἐντὸς δὴ τριῶν μέσας ἐπολιορκοῦντο, μέχρις ὁ δίκας τ ἁμαρτιῶν δόντες ἑάλωσαν, καὶ διηρπάγη τῆς πολεμίοις ἡ πόλις. ἄτως ἀθέατα τοῖς ἐθνῶν τὰ ὅπλα δέδοται τῷ τ πολεμεῖν, καὶ τὰ ἀλώπητα πάντως πρόσεστι. δεῖ γὰρ οἶμαι τὰς χωρίον ἀγομένας, ὑπὸ τ ἐπέρχειν πάντα τῷ θεῷ δικάζειν, καὶ καταφρονεῖν τότε χεῖρας ἀνθρωπίνης, ὅτε αὐτοὶ πείθωσι τ ἄνωθεν κρίσιν. ὑμῖν δ' οὐ τὰ ὁμολογηθέντων ὑπὸ νομοθέτου πέπρακται. πῶς δ' τ ὑπὲρ ἐκείνων καταγράφων σφαλεῖ λήθειαν; πόσων δ' ἐστὲ τ τοιούτων ἀλιτῶν ἀπείρατοι. ὃ τὰ κρυπτὰ μὲν τ ἁμαρτημάτων ἠδίκηται, κλοπὰς λέγω καὶ ἐνέδρας, καὶ μοιχείας· ἁρπαγὰς δ' ἱερῶν, καὶ φόνους, καὶ ξένας κατατομὰς καὶ κακίας ὁδούς; ἐκδεδεγμένον δ' πάντων τὸ ἱερὸν γεγονέ, καὶ χερσὶν ἐμφύλιοις θεὸς μεμίανται χῶρ Θ, ὃν Ε ῥωμαῖοι πόρρωθεν προσεκύνουν, πολλὰ τ ἰδίων ἐθῶν ὠφελούσης, εἰς τ ἡμέτερον νόμον. εἶτα δ' τότε τ ἀσεβηθέντα σύμμαχον προσδοκᾶτε; πάνυ γοῦν ἐστὲ δίκαιοι ἱκέται, Ε χερσὶ καθαραῖς τ βοηθὸν ὑμῶν ὠφελοῦντες. τοιαύτης ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ἱκετείας ἔσχεν ὅπλ τ ἀσυλίαν, ὅπ τ μέσην σκότος κρατὸν μιᾷ νυκτὶ καταβαλεῖν ὁ θεός. ὁμοία γ' ἡ ἀσυλία ἐκείνῳ ῥωμαῖοι δρῶσιν, ἵνα Ε ἀμύναν ὑμεῖς ὁμοίαν ἐλπίσητε; ἀλλ' ὁ μὲν χρήματα παρ' ὧ βασιλεὺς ὑμῶν λαβὼν ἐφ' ᾧ μὴ πυρπολῆσαι τὴν πόλιν, καταβὰς ὠφλισκάνεις ὅρκους ἐμπρῆσαι τ ναόν. ῥωμαῖοι δ' τ σωθῆναι φασὶν ὑμᾶς, οὐκ εἰ παῖδες ἡμῶν τοῖς ἐκείνων παρεσκευάσαμεν. Ε τότε τυχόντες, ὅτε παρέδοσε τ πόλιν, ὅπ ψαύσειαν τῶν ἁγίων. διδόασιν δ' ὑμῖν τἄλλα ῥᾳδίως τ ἐλθοθερίας, Ε κτήσεις τοῖς ἑαυτῶν ἐάσειν, καὶ τὰς ἱερὰς νόμους σώζεσι. μανία δὴ τ θεὸν πρὸς δικαίων ὅπλ δικαίως, εἰ δ' ἐπ' ἀδίκοις ἐφάνη. καὶ τἄλλ' ἐγκλήματα δ' ἀμείνων εἰδὼς ἐᾶν δεῖ. τὰς γοῦν ἀσυλίας καὶ νῦκτα τὴν πρώτην ὠφελήσασαν τοῦ στρατοπέδου σώσασαν. ὡς τε εἰ καὶ τ ἡμέτερον ῥᾳδίαν ἐλθοθερίας, ἢ ξωμαίοις κολάσεως ἀξίως ἔσχεν, καὶ ὠφελήματα καθάπερ τῆς ἀσυλίας ἐπέσκηψεν, ὅτε δ' εὐθὺς ἤπλετο πομπηίου, ὅτε μετ' αὐτὴν ἀνήκεστος, Ε ὅτε θεάσασθαι ἐπόθει τὴν καλλίαν. τὰ τελευταῖα νῦν, ὅτε ἤγγιζε τότ Θ τῇ πόλει μάγ Θ μὲν, Ε σοσί Θ ὡς τε μηδὲν πεῦσαι, Ε ἁλοὺς κράτ Θ ἔλαβον τ πόλιν. θεάσασθαι δ' ἐκ θεὸς ἡμᾶς πολέμῳ, Ε βασιλείας ἤρξατο. τίτῳ μὲν γὰρ ἐπηγάγετο πλησιώτερον ῥέουσιν, αἱ ξηραὶ θάλασσαι πρότερον ἡμῖν. ὡς γὰρ δ' αὖτις παρουσίας, τὴν τε σιλωὰμ ἐπλήσαμεν, Ε τὰς πρὸ δ' ἄστ Θ ἁπάσας, ὡς τε πρὸς ἀμφορεῖς ὑπὸ

B

C

D

E

F

G

ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ. τὸ γὰρ νῦν ἄτω πληθύουσι τοῖς πολεμίοις ἡμῶν, ὡς μὴ μόνον αὐτοῖς καὶ κτήνεσιν, ἀλλὰ καὶ κήποις ἀρκεῖν. τοιγαροῦν πρὸς ὀργὴν ἐπιπεσόντα καὶ πρότερον ἐφ' ἁλώσει τῆς πόλεως γενόμενον, οὐδ' ὁ τότε ἱερεμίου βαβυλώνιος ἐπεστράτευσεν, ὃς τὸν τε πόλιν ἑλών, ἐνέπρησε καὶ τὸν ναὸν, οὐδέν οἶμαι τῶν τότε ἡσεβηκότων πολικώτερον ἡλίκα ὑμεῖς. ὡς τε ἔγωγε πρόδηλόν μοι κεῖσθαι τὸ ἅγιόν εἶμαι τὸ θεῖον, ἐξενηνεγμένον ἤπερ οἷς πολεμεῖτε νῦν. ἀλλ' ἀνὴρ μὲν ἀγαθὸς οἰκίαν αἰσχρὰν φεύγειν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ συγγενεῖς. τὸ δὲ θεῖον ἔπι τοιούτοις ὑμετέροις κακοῖς ὠφθῆναι; ὃς πάντα κρυπτὰ πάντα ἐφορᾷ, καὶ τὰ σιγωμένων ἀκούει. τί δὲ σιγᾶται παρ' ὑμῖν, ἢ πρόδηλα; τί δ' οὐχὶ καὶ τοῖς ἐχθροῖς φανερὸν γέγονε; πομπεύετε γὰρ ὠφελημοσύνας, καὶ καθ' ἡμέραν ἐρίζετε τὸν χείρω κρείττω, τὰ ἀδικίας ὥσπερ ἀρετῆς ἐπίδειξιν ποιούμενοι. καταλέλειπται δ' ἔτι μοι ἐπὶ σωτηρίας ὁδὸς ἐὰν θέλητε, καὶ τὸ θεῖον εὐμάλακτον ἐξομολογουμένοις, καὶ μετανοοῦσιν. ὡς τάχιστα ῥίψατε τὰς πανοπλίας, λάβετε ἤδη κατερειπομένης αἰδῶ παιγνίδιον, ἐπισράφητε, καὶ ἰδέσθαι τὸ κάλλος, ἧς ἐφθείρατε. οἷον ἄστυ, οἷον ἱερὸν, ὅσων ἐθνῶν δῶρα. ἐπὶ ταύταις τὸν ὀδηγεῖ φλόγας; ταύτας τις μηκέτι εἶναι θέλει. καὶ τί σώζεσθαι τούτων ἀξιώτερον; ἄτεγκτοι καὶ λίθων ἀπηνέστεροι, καὶ εἰ μὴ ταῦτα γνησίοις ὄμμασι βλέπετε, γλυκεῖς γοῦν ὑμετέρας οἰκτείρατε, καὶ τὸ ὀφθαλμῶν ἑκάστῳ γλυκὺ φῶς τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς γονεῖς; ὧν ἀναλώσει μὲν μικρὸν, ἢ λιμὸς, ἢ πόλεμος. οἶδα ὅτι μοι συγκινδυνεύσει μήτηρ καὶ γυνὴ, καὶ υἱὸς· οὐκ ἄσημον, καὶ παλαι λαμπρὸς οἶκος; καὶ τάχα δοκῶ μόνα ταῦτα συμβουλεύειν. ἀποκτείνατε αὐτοὺς, λάβετε μισθὸν τὸ ἑαυτῶν σωτηρίας τὸ ἐμὸν αἷμα. καὶ γὰρ θνήσκειν ἕτοιμος, εἰ μετ' ἐμὲ σωφρονεῖν μέλλετε. τοιαῦτα δ' ἰωσήπου μὲν δακρύων ἐμβοῶντος, οἱ στασιασταὶ μὲν ὅτε ἐνέδοσαν, ὅτε ἀσφαλῆ τὸν μεταβολὴν ἐκρῖναν. ὁ δὲ δῆμος ἐκινήθη πρὸς αὐτομολίαν. καὶ οἱ μὲν τὰς κτήσεις ἐλαχίστου πωλοῦντες, οἱ δὲ τὰ πολυτελέστερα τῶν κειμηλίων, τοὺς μὲν χρυσοὺς ὡς μὴ φωραθεῖεν ὑπὸ τῶν λῃστῶν κατέπινον, ἔπεμπον πρὸς τοὺς ῥωμαίους διαδιδράσκοντες ὁπότε κατενέγκαιεν, εὐπορεῖν πρὸς ἃ δέοιντο. διηφίει γὰρ τοὺς πολλοὺς ὁ τίτος εἰς τὸν χῶρον, ὅπου βέλοιτ' ἕκαστος. καὶ δὴ καὶ αὐτὸ μᾶλλον πρὸς αὐτομολίαν παρεκάλει, τῶν μὲν ἔσω κακῶν στρεφομένους, μὴ δυνεύσοντας δὲ ῥωμαίοις. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην, καὶ τοὺς σίμωνα, πρὸς φύλακον τοὺς τούτων ἐξόδους πλέον, ἢ τοὺς ῥωμαίων εἰσόδους, καὶ σκιὰν τοὺς ὑπονοίας ὠφελοῦν μόνον, εὐθὺς ἀποφαίνεται.

Κεφ. κζ.

Τοῖς μὲν εὐπόροις, καὶ τὸ μένειν πρὸς ἀπώλειαν ἴσον ἦν. προφάσει γὰρ αὐτομολίας, ἀνῃρεῖτο τις ἁπλῶς τὰ ὑπάρχοντα. τῶν λιμῷ δὲ, ὀλίγοι, τῶν φασιανῶν σωθέντες, καὶ καθ' ἡμέραν ἀμφοτέροις προσεξεκαίετο τὰ δεινά. φανερὸς μὲν γὰρ ἁπανταχοῦ τοῖς ἐπιστηδῶντες ἦν, διερευνῶν τὰς οἰκίας, ἔπειθ' εὑρόντες μὲν, ὡς ἐρημωσομένους ἠκίζοντο. μὴ εὑρόντες δὲ ὡς ἀπιστότερον κρύψαντας, ἐτασάνιζον. ὑπόπτευσις δὲ ἐγένετο καὶ τοῦ μὴ κεκτῆσθαι τι, θανάτου τοῖς ἔχουσιν αἰτία. τὴν δὲ τῶν ἀργυρίων ἐπίδειξιν ὑπεδύοντο μὲν ἐπὶ τῷ μὴ δοκεῖν ἔχειν, ἐξεφοίτων δὲ ἐπὶ τὸ ἔχειν. ἐπὶ πλέον δὲ τοῦ λιμοῦ προϊόντος, ἐμαίνοντο καθάπερ οἱ κύνες, καὶ περιθέοντες ἐλῄστευον, καὶ τὰ ἀπρόσιτα ἥρπαζον. τοὺς δὲ οἰκτρότατον ἦν ὁρᾶν, οἱ τὰ μὲν ἐδωδιμώτατα ἐκ τῶν ἁρπαγῶν ἔχοντες, ἐκ τῶν ἐπιστηδῶντων ἐκινδύνευον. ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ δοκεῖν ἐπιθυμεῖν, ἕως ἐπὶ τὸ ἐσθίειν ἐτράποντο. καὶ τοὺς μὲν ἐν τοῖς ἐρήμοις ἐπιτυχόντες ἐσθίοντας, οὐκ ἠξίουν μεταλαβεῖν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ἑψεῖν ἐκέλευον. ἑψομένων δὲ, ἐπιστάντες ἐπὶ τὸ ἐσθίειν ἐτράποντο. καὶ τοὺς μὲν ἐν τοῖς ἐρήμοις ἐπιτυχόντες ἐσθίοντας, οὐκ ἠξίουν μεταλαβεῖν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ἑψεῖν ἐκέλευον. ἑψομένων δὲ, ἐπιστάντες ἐπὶ τὸ ἐσθίειν ἐτράποντο. καὶ τοὺς μὲν ἐν τοῖς ἐρήμοις ἐπιτυχόντες ἐσθίοντας, οὐκ ἠξίουν μεταλαβεῖν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ἑψεῖν ἐκέλευον. ἑψομένων δὲ, ἐπιστάντες ἐπὶ τὸ ἐσθίειν ἐτράποντο.

aqua mercaretur. nunc autem ita hoſtibus noſtris largi ſunt, ut non modo ipſis & jumentis eorum, ſed etiam hortis ſufficiant. Deniqve hujus prodigii & ante periculum factum eſt in excidio civitatis, quando ſupra memoratus Babylonius rex cum exercitu advenit, qui & captam civitatem incendit & templum: quamvis ut opinor, nihil tunc illi tantum, quantum vos impie nunc, commiſiſſent. Itaqve ſanctis relictis, Deum fugiſſe putaverim: hisqve nunc adeſſe, quibuscum bellum geritis. An bonus quidem vir domum flagitioſam fugiet, & domeſticos oderit: Deum vero malis veſtris inhærere arbitramini, qui etiam occulta conſpicit, & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud vos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planum factum eſt? Iniquitates enim veſtræ velut in promptu neminem latent: inqve dies ſingulos, quis pejor ſit, certamen habetis. atqve ita nequitiam, ut virtutem demonſtrare contenditis. Verumtamen reliqua ſalutis via eſt, ſi velitis, & divinitas confeſſis ac pœnitentibus ſolet ſeſe placabilis offerre. Arma projicite, pudeat vos patriæ jam dirutæ. convertite oculos, & aſpicite ejus quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, quam multarum gentium munera. Quis in hæc flammas adducit? quis hæc jam non eſſe deſiderat? Et quid eſt hoc quod ſalvum eſſe debeat dignius? ô duri & lapidibus ſtupidiores. Si hæc non veris luminibus cernitis, ſaltem familiarum veſtrarum miſeremini. Verſentur in conſpectu cujusqve filii, conjuges, & parentes, quos paulo poſt aut bellum, aut fames abſumpſerit. Scio quia una cum his periclitabitur mihi mater & conjunx, & familia non ignobilis, domusqve olim clariſſima. Et fortaſſe propterea me quisquam hæc ſvadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem ſalutis veſtræ ſanguinem meum. Ipſe quoque mori paratus ſum, ſi poſt me reſipiſcitis. Hæc Joſepho vociferante cum lacrymis, ſeditioſi quidem neqve animos flexerunt, neqve tutam ſibi mutationem fore judicaverunt. Populus vero ad profugiendum commotus eſt, & alii poſſeſſionibus ſuis, alii rebus cariſſimis exiguo precio venundatis, aureos, ne latrones eos deprehenderent, transglutiebant. cum vero ad Romanos elapſi fuiſſent, exonerato ventre habebant uſui neceſſaria. Titus enim plerosqve per agros, quo vellet quisque pergere dimittebat: idque magis eos ad perfugium hortabatur, quod & inteſtinis malis carebant, nec Romanis ſerviebant. Joannes autem & Simon cum ſociis, ne his magis pateret exitus, quã Romanis aditus, obſtruebant: & qui vel umbrã ſuſpicionis dediſſet, continuo necabatur. Ditioribus quidem manere etiam ſicut profugere, par cauſa erat pereundi: nam quaſi transfugere voluiſſet, propter patrimonium quisq; occidebatur. Cum fame autem creſcebat deſperatio ſeditioſorum, & in dies ſingulos utrunq; malum amplius accendebatur. Et palã quidẽ nulla erant frumenta, irrumpentes autẽ ſcrutabãtur domos. Et ſiquidẽ inveniſſent aliquid, eos qvi negaverant verberabãt: ſi vero nihil inveniſſent, quaſi diligentius celaviſſent, tormentis itidẽ afficiebãt.

Habendi autem argumento erant corpora miserorum, cum ea quæ solidis viribus starent, abundare putarentur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis esse videbatur, statim fame morituros occidere, multi vero clam universa bona sua uno frumenti modio qui ditiores essent, itemqve pauperes hordei permutarunt. Inclusi deinde intimis ædium tectis, quidam summa penuria infectum triticum comedebant. panem alii conficiebant, ut necessitas metusqve monuisset. Et mensa quidem nusquam apponebatur, sed incoctum subtrahentes igni cibum diripiebant. Miserabilis autem erat victus, dignumqve lacrymis spectaculum, cum potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem injuriam deplorarent, quippe cum fames super omnes clades haberetur. Nihil enim sic perdit hominem ut pudor: nam quod reverentia dignum est, in fame negligitur. Deniqve uxores viris, & filii parentibus, & quod miserrimum, matres cibum infantibus ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus carissimis nemo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes vero talia non latebant, sed ubiqve aderant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum vidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur indicio: statimqve ruptis foribus irruebant, victumqve jam contusum dentibus, ex gutture pene revocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pulsabantur autem senes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occulentes: nullaqve miseratio vel cani erat capitis, vel infantiæ: sed abstractos pueros & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteveniisset, quodque rapturi fuerant devorasset, tanquam læsi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo. horrendaqve etiam auditu quis patiebatur: in unius panis confessionem, & ut unum pugnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem nec esuriebant (minus enim crudele videretur, quod necessitas impetraret) exercentes autem dementiam suam, sexqve sibi dierum commeatum præparantes, hisqve occurrentes, qui per Romanorum custodias agrestis oleris herbarumqve gratia colligendarum nocte erepsissent, cum jam se hostes evasisse credebant, quæ attulissent eripiebant: multumqve supplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, ut aliqvam partem sibi concederent eorum, quæ cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratumqve videbatur, si spoliati non perirent. Hæc quidem humiliores a satellitibus patiebantur. Honorati vero ac divites ad tyrannos perducebantur, quorum alii insidiarum falso accusati occidebantur, alii quia Romanis proderent civitatem. Et plerumq; delator subornatus indicabat quod profugere voluissent. Si vero qvem Simon expilasset, eũ ad Joannẽ remittebat: & quẽ Joanes expoliasset, eũ Simon excipiebat: sibiq; invicem propinabant sanguinem popularium, miserorumq; cada-

A πτημήριον ἦν δ' τι ἔχὴν ἢ μὴ, τὰ σώματα τ̃ αὐλίων, ὡ
οἱ μὲν ἐπ' σωεσῶτες, ὑπαρξιν τροφῆς εἰδότες. οἱ πενό-
μενοι δ' ἤδη παρωδόυντο, ἢ κτείνειν ἄλογον εἰδότ̃. τοῖς
γὰρ ἐνδείας πάθη ζομένοις αὐτίκα. πολλοὶ δ' λάθρα
τὰς κτήσεις ἑνὸς ἀντηλλάξαντο μέτρ̃, πυρῶν μὲν οἱ πλη-
σιώτεροι τυγχάνοιεν ὄντες, οἱ δ' πενέστεροι κριθῆς. ἔπειτα
καβαλείοντες ἑαυτοὺς εἰς τὰ μυχαίτατα τ̃ οἰκιῶν, τινες
μὲν γὰρ ἄκρως ἐνδείας ἀνέργαζον τ̃ σῖτον ἡδίων, οἱ
ἔτι σον ὡς ἦτε ἀνάγκη, ἢ τὸ δεῖν παρῆνει. ἓ γρα-
B ζα μὲν ἐδαμοῦ παρετίθετο· ἁρπάζοντες δ' ὡς ἐκ πυρὸς ἐφέλκοντο,
ἔτ' ὠμὰ τὰ σῖτα διήρπαζον. ἐλεεινὴ δ' ἦν ἡ τροφή, καὶ
δακρύων ἄξιον· ἡ μὲν, τ̃ μὲν δυνατωτέρων, πλεο-
νεκτούντων; τ̃ δ' ἀσθενούντων ἐδυρομένων πάντων μὲν ὅτι πα-
θῶν ὑπερβάλλοι λιμὸς, οὐδὲν δ' ἔτερον ὀπτλυνον ὡς αἰδοῦς.
τὸ γὰρ ἄλλως εὐτρεπὲς ἄξιον, ἐν τούτῳ καταφρονούμε-
γυναῖκες γὰρ ἀνδρῶν, καὶ παῖδες πατέρων, καὶ τὸ οἰκειό-
τατον μητέρες νηπίων ἐξήρπαζον ἐξ αὐτῶν τ̃ σωμάτων
C τὰς τροφὰς, καὶ τ̃ φιλτάτων ἐν χερσὶ μαραινομένων,
οὐκ ἦν φείδωτὲς δ' ζῶν ἀφελέσθαι γαλαγμούς. πιαίνετο
δ' ἐσθίοντες, ὅμως δ' ἐλεεινότατον, πάντα χᾶ δ' ἐφάνη
τοῖς στασιασταῖς, καὶ τούτων τ̃ ἁρπαγῆς. ὅπου γὰρ κατι-
δοιεν ἀποκεκλεισμένην οἰκίαν, σημεῖον ἦν ἔτι, τὸς ἐν-
δον πεφθέντας τροφῆς. δ' ἴσως δ' ἐξαράξαντες τὰς
θύρας εἰσεπήδων, καὶ μόνον οὐκ ἐκ τ̃ φαρυγγῶν ἀνα-
θλίβοντες. τὰς ἀκόλυς ἀνέφερον. ἐτύπτοντ' γέροντες
D ἀντεχόμενοι τ̃ σιτίων, καὶ κόμας ἑλκυσάμενοι γυναῖ-
κες συγκαλύπτουσαι τὰ ἐν χερσίν. οὐδὲ τις ἦν οἰκτ̃ πα-
λιᾶς ἢ νηπίων; ἀλλὰ σωεσπάροντες τὰ παιδία τ̃ ψα-
μμῶν ἐκκρεμάμενα, κατίσχον εἰς ἑαυτ̃. τοῖς δ' ἥκου-
σι τὸν εἰσβρόμβον αὐτῶν, καὶ πρὸ καλύπτειν τὰ ἁρπα-
γησόμενα, ὡς ἀδικηθέντες ἦσαν ὠμότεροι. θανάτ̃
δ' βασανίνων οὐδὲς ἐπενόουν πρὸς ἑρόσυαν τροφῆς, ἐμβύσ-
μὲν ἐμφράττοντες τοῖς αἰδοίοις τὰς τ̃ αἰδοίων πύρας,
E ῥάβδοις δ' ὀξείαις ἀναπείροντες τὰς ἕδρας. τὰ φρικω-
δ' καὶ ἀκοῆς, ἐπαχέ τις εἰς ἐξομολόγησιν ἐνὸς ἕκα-τ̃, καὶ
ἵνα μείνωσι δράκα μίαν κεκρυμμένων ἀλφίτων. οὐ
βασανιζομ δ' οὐκ ἐπείνων, δ' δὲ ἦτον ἂν ὠμὸν τὸ
μετ' ἀνάγκης. γυμνάζοντες δ' τὴν ἀπόνοιαν, καὶ πλη-
σμονὰς ἀζοντες αὐτοῖς, εἰς τὰς ἑξῆς ἡμέρας ἐφόδια
τοῖς δ' ἅτι τῶν φωμῶν φρουρὰν νύκτωρ ἐξεπόμπευον
ἅτι λαχάνων συλλογὴν καὶ πόας, ἐκπαιδεύοντες
ὅτε ἤδη διαπεφθαρμένην τὰς πολεμίους ἐδοκοῦν, ἀφῆ-
F κον τὰ κεκμιδευμένα. καὶ πολλάκις ἐπεστάντων, καὶ
τὸ φέλκειν δικαιολογουμένων ὄνομα δ' δεῖ, μεζόνως τ̃
μέρ· αὐτοῖς ὧν κινδυνευόντες λαγχάνει, δ' ὑπὲρ
μετὰ δόσεως ἀγωνίαν δ' ἦν, τὸ μὴ ἐ πρὸς πολεμίους πολε-
μοῦν. οἱ μὲν δὴ πατρικότεροι πιαίνετο πρὸς τ̃ θηρίων
ἐπάγον. οἱ δ' ἐν ἀξιώματι κ' πλούτ̃, πρὸς τὸς τυ-
ράννους ἀνήγοντο. τούτων οἱ μὲν ἀπιζηλὰς ψευδεῖς ἀπο-
καλούμενοι, διεφθείροντο, οἱ δ' ὡς πρὸ δόσιν ῥυμαίου τ̃
πόλιν. τὸ δ' ἑτοιμότατον ἦν, μίσους τὴς ἀνθρώπ̃, ὡς
G αὐτομόλων ὑπεγνωκότων. ὁ δ' τοῦ σίμωνος γνώμο-
θεὶς, πρὸς ἰωάννην ἀνεπέμπετο, καὶ τῶν τοῦ ἰωάν-
νου πρυσυληφότων, ὁ σίμων μετελάμβανεν. ἀνθρωφυ-
πτον δ' ἀλλήλοις τὸ αἷμα τῶν δημοτῶν, καὶ τὰ κρέ-
μαλα

falso accusati occidebantur, alii quia Romanis proderent civitatem. Et plerumq; delator subornatus indicabat quod profugere voluissent. Si vero qvem Simon expilasset, eũ ad Joannẽ remittebat: & quẽ Joanes expoliasset, eũ Simon excipiebat: sibiq; invicem propinabant sanguinem popularium, miserorumq; cada-

μαπε τ̃ ἀθλίων διεμερίζοντο. καὶ ὃ μὲν κρατῶν, σάπις ἐν ἀμφοτέροις, τ̃ ἀσεβημάτων ὁμόνοια. καὶ ὁ μὴ μεταδοὺς ὃν τ̃ ἀλλοτρίων κακῶν ἰατέρω μονοτρόπως ἐδόκει πονηρός. καὶ ὁ μὴ μεταλαβὼν ὡς ἀγαθός τινος, ἠλγεῖ τ̃ νοσφισμὸν τῆς ὠμότητος. καὶ δίκαιον μὲν οὖν ἐπεξιέναι τοῖς παρανομίαις αὐτῶν, ἀδύνατον. σωελέντα δ' εἰπεῖν, μήτε πόλιν ἄλλην τοιαῦτα πεπονθέναι, μήτε γῆρεὼν ἐξ αἰῶνος γεγονέναι, κακίας γονιμωτέραν. οἴγε τελοῦντες, καὶ τὸ γῆνος ἐφαύλιζον τ̃ ἑβραίων ὡς ἧττον ἀσεβεῖς δοκεῖν πρὸς ἀλλοτρίους. ἐξωμολογήσαντο δ' ὅπερ ἦσαν, εἶναι δ' ἄλλοι, καὶ σύγκλυδες, καὶ νόθα τ̃ ἐθνους φυτάρματα. τοῖς μὲν γε πόλιν ἀνέτρεψαν αὐτοῖ, ῥωμαίους ἢ ἄκοντας, ἐπάναγκασαν ἐπιγραφῶσι σκυθρωπῶ καταθύμαλι, καὶ μόνον οὐχ ἅλκυσαν ἐπὶ τ̃ ναὸν βοεδρῶν τὸ πῦρ. ἀμέλει καμόμενον ἐκ τ̃ ἄνω πόλεως ἀφορῶντες, ὅτε ἤλγησαν, ὅτε ἐδάκρυσαν· ἀλλὰ ταῦτα τὰ πάθη, ὧδε ῥωμαίους εὑρέθη. κ̃ ταῦτα μὲν κ̃ χώραν ὕστερον μ̃ ἀποδείξεως τ̃ πραγμάτων ἐρῶμεν.

A vera partiebantur. Et dominandi qvidem causa erat in utroqve dissensio, scelerum vero concordia. Nam qvi ex alienis malis partem alteri, sibi totum vendicans, non dedisset, nequissimus videbatur. Et qui non accepisset, velut boni alicujus damno dolebat, quia crudelitatis parte caruisset. Singillatim quidem iniquitates eorum explanare non potero: ut autem breviter dicam, neqve aliam civitatem unqvam talia perpessam puto, neqve ullam nationem post hominum memoriam malicia ferociorem fuisse. Postremo etiam genti Hebræorum maledicebant, ut minus impii viderentur in alienos. Veruntamen, qvod erant, & servos se, & convenas & degeneris gentis abortiones esse confessi sunt. Deniq; civitatem ipsi evertêre, & Romanos invitos hanc tristem admittere victoriam coegêre: tardiusq; venientem in templum ignem pene traxêre. Deniqve cum hi ardere superiorem civitatem vidissent, neqve doluere, neq; illacrymavere: sed apud Romanos, qvi hæc paterentur inventi sunt. Verum hæc quidem suo loco postea cum rerum documentis dicemus.

Κεφ. κη.

CAP. XII.

Τίτῳ ὃ τὰ μὲν χώματα προύκοπτε, καί τι πολλὰ κακωμένων ὑπὸ τ̃ τείχους τ̃ τραπιτῶν, πέμψας δ' αὐτὸς μοῖραν τ̃ ἱππέων ἐκέλευσε τὰς κ̃ τὰς φάραγγας ὅπῃ συγκομιδῇ τροφῆς ἐξιόντας ἐνεδρεύειν. ἦσαν δέ τινες μὲν καὶ τ̃ μαχίμων, οὐκ ἐπὶ διαρκέμφοι ταῖς ἁρπαγαῖς, τὸ ὃ πλέον οὐκ ἐδήμως πένητες, ὡς αὐτομολεῖν ἀπέτρεπε τὸ περὶ τ̃ οἰκείων δέος. ὅτε γὰρ λήσεσθαι τὰς φασιανὰς ἤλπιζον μ̃ γυναικῶν καὶ παιδίων διαδιδράσκοντες, καὶ καταλιπεῖν ταῦτα τοῖς λῃσταῖς οὐκ ἐπέμφον ἀπὸ αὐτῶν σφαγιασμάτα. τολμηρὸς ὃ πρὸς τὰς ἐξόδους ὁ λιμὸς ἐποίει. καὶ κατελείπετο λανθάνοντας εἰς τὰς πολεμίους ἁλίσκεσθαι. λαμβανόμενοι ὃ κατ' ἀνάγκαν ἠμύοντο. καὶ μὴ μάχῃ ἱκετευειν ἄωρον ἐδόκει. μαστιγούμενοι δὴ καὶ πρὸς σανιζόμενοι δ' θανάτῳ πᾶσαν αἰκίαν, ἀνεσταυροῦτο δ' τείχους ἀντικρύ. πῶς μὲν οὖν οἰκτρὸν τὸ πάθος κατεφαίνετο, πεντακοσίων ἑκάστης ἡμέρας, ἔστι δ' ὅτε καὶ πλειόνων ἁλισκομένων. ὅτε ὃ τοὺς βίᾳ ληφθέντας ἀφέναι ἀσφαλὲς, καὶ φυλάττειν τοσούτους φρουρὰν τ̃ φυλαξάντων ἐώρα, τόγε μὲν πλέον οὐκ ἐκώλυε. πάντα δ' ἂν ἐνδοῦναι πρὸς τὴν ὄψιν ἐλπίσας αὐτὸς, εἰ μὴ ῥᾳδοίην ὅμοια πείσομένους. προσήλουν δ' οἱ στρατῶται δι' ὀργὴν, κ̃ μίσος τοὺς ἁλόντας, ἄλλον ἄλλῳ σχήματι πρὸς χλευὴν, κ̃ διὰ τὸ πλῆθος χώρα τε ἐλείπετο τοῖς σταυροῖς, κ̃ σταυροὶ τοῖς σώμασιν. οἱ σπασίας ὃ τοσοῦτον ἀπέδειξαν δ' μεταβολέας πρὸς τὸ πάθος, ὡς τε καὶ τυραννικὸν αὐτοῖς σοφίσασθαι πρὸς τὸ λοιπὸν πλῆθος. σύροντες γὰρ τοὺς τ̃ αὐτομολῶν οἰκείους ὅπῃ τὸ τεῖχος, καὶ τ̃ δημοτικοὺς ὅπῃ πίπτειν ὡρμημένους, εἶα πάσχειν οἱ ῥωμαίοις προσφεύγοντες ἐπεδείκνυσαν, κ̃ τοὺς κεκρατημένους ἱκέτας ἔλεγον ἀκ αἰχμαλώτους. ὅτε πολλοὺς τ̃ αὐτομολεῖν ὡρμημένων μέχρι πάλης ἐγνώσθη, κατέσχεν ἔσω. ἐνίοι ὃ κ̃ φθάσαντες ἔφυγον. διέδρασαν, ὡς ὅπῃ βέβαιον τιμωρίαν; ἀναπαυσιν ἡγούμενοι τὸν ἐκ τῶν πολεμίων θάνατον, ἐν λιμῷ συγκείσθαι. πολλοὺς ὃ καὶ χειροκοπήσαι κελεύσας πᾶσι προσιοῦσι, καὶ εἴ τινες ἦσαν δημοτικῶν προθυμότεροι πρὸς εἰρήνην, καὶ ὅσοι πρὸς τοὺς ἁλόντας ἐπεδείκνυσαν, ἐκέλευε μὴ δεδιέναι. ἐπὶ τοῦτο ὃ ἐπιτηδείως ἔσχε τὰ πράγματα, ὥστε ῥωμαίους εὑρεθῆναι. κ̃ ταῦτα μὲν κ̃ χώραν ὕστερον μ̃ ἀποδείξεως τ̃ πραγμάτων ἐρῶμεν.

Tito autem aggeres proficiebant, quamvis a muro milites male afficerentur: parte vero equitatus missa, jussit per valles ad alimenta comportanda exeuntibus insidias tendi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatores, quibus jam minime præda sufficeret: major vero pars ex populo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectibus suis metus. nec clam enim seditiosis fieri posse sperabant, ut cum conjugibus ac liberis diffugerent: eosqve latronibus relinqvere non patiebantur vicé sua jugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames, restabatqve jam latitantes egredi, & ab hostibus capi. Deprehensi autem necessitate repugnabant: metu supplicii, seroqve videbantur supplicare: post pugnam itaqve verberati, & ante mortem modis omnibus excruciati, contra murum cruci suffigebantur. Tito quidem miserabilis videbatur ista calamitas, cum Judæi in dies singulos quingenti, nonnunqvam etiam plures caperentur. Sed neq; captos dimittere tutum erat, tantamqve asservare multitudinem custodum videbat esse custodiam: maxime vero propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros. tanquam similia passuros, nisi se dedissent. Milites autem diversis modis suffigebant, ira & odio & ludibrii causa: & propter multitudinem quam cepissent, jam spacium crucibus deerat, & corporibus cruces. Seditiosis vero tantum defuit, ut ea clade moverentur, quod etiam in contrarium eis cessit, ad deterrendam reliquam multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad murum tractis, & si qui erant populariùm proniores ad pacem, & quæ paterentur, qui ad Romanos profugerent, demonstrabant: & qui comprehensi tenebantur, eos supplices non captivos esse dicebant. Ea res multos perfugere cupientium, donec verum cognosceretur inhibuit. Fuerunt autem, qui statim dilapsi sunt, quasi ad verum supplicium properantes. Illatam enim ab hostibus mortem, comparatione famis requiem esse ducebant. Multis autem captivorum Titus

De Judæis crucifixis & aggeribus combustis.

etiam manus abscidi præcepit, eosqve ad Joannem & Simonem intromisit, ut propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederentur: saltem nunc desinerent admonens, neve se compellerent ad excidium civitatis: sed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriam tantam & templum, cujus participem non habebant. simul autem aggeres circumeundo, operantes urgebat, veluti factis verba non multo post secuturus. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patri ejus maledicebant, mortemq; se contemnere clamabant, eamq; servituti recte præferre, multa vero mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriam curantes, ut ipse diceret, perituros: mundumq; Deo templum hoc melius esse: quamvis & id servaturus sit, qui incoleret: quem ipsos quoque auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illusuros. quibus facta non adfore: finem enim Dei esse. Talia conviciis admiscentes vociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præterea caterva stipatus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares & paulo maturiores adolescentibus, more Macedonum instructi armis & eruditi. unde etiam nomen habebant, pleriqve tamen famam gentis æquare non poterant. Omnium enim regum qvi Romanis parebant, felicissimum Comagenum fieri contigit, prius quam fortuna mutaretur. Ostendit autem ille quoque in senecta ætate, nullum ante mortem beatum dici oportere. Cæterum filius ejus adhuc eo vigente præsens se mirari ajebat, quidnã esset quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipse naturaqve promptissimus, tantusq; viribus, ut multum peccaret audacia. Cum vero Titus ad hoc subrisisset, laboremqve communem esse dixisset, sicut erat Antiochus cum Macedonibus in murum impetum fecit. & ipse quidem pro viribus suis ac peritia cavebat tela Judæorum, sagittis eos appetens: adolescentes autem omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore promissionis diutius pugna certaverant, & ad extremum multi saucii recessêre: hoc reputantes, quod etiam viris Macedonibus vincere cupientibus fortuna opus sit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die mensis Maji aggeres inchoati, vix nono & vigesimo perfecti sunt, cum totos dies septem & decem laborassent: ingentes enim quatuor jacti sunt. & unus quidem, qui erat ad Antoniam, & a quinta legione fuerat extructus, contra medium stagnum, quod Struthium vocatur: alter vero a duodecima viginti cubitis distans. Decima vero legio, quæ supra memoratis præstat, in Septentrionali parte opus erexerat, ubi stagnum est qvod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quintadecima legio triginta discedentem cubitis aggerem fecit ad pontificis monimentum. Jam vero admotis aggeribus, Joannes subfossa intus terra usqve ad aggeres, Antoniam versus dispositis per cuniculum fudibus operta suspendit: illataqve sylva pice ac bitumine illita, igni immittit. succensis autem fulcimentis

A τ ἐαλωκότων, ὡς μὴ δοκοῖεν αὐτόμολοι ἐ πισθοῦναι διὰ τὴν συμφορὰν, εἰσέπεμψε πρὸς τ σίμωνα, καὶ ἰωάννην, νῦν γε ἤδη παύσασθαι πειρωνῶν, ἐ μὴ πρὸς ἀναίρεσιν τ πόλεως αὐτὸν βιάζεσθαι. κερδῆσαι δ' ἐκ τ' εὐσεβεῖς μεθ' ἡμέρας, τοῖς τε αὐτῶν ψυχὰς, καὶ τὴν παλαιὰν πατρίδα καὶ ναὸν ἀκοινώνητον ἄλλοις. ταῦτα δὴ καὶ χώματα τοὺς ἐργαζομένους ἅμα κατηπείγων, ὡς ἐκ μακρᾶν ἀκολουθήσων ἔργοις τὸ λέγω. πρὸς ταῦτα αὐτὸν τε ἐβλασφήμουν ἀπὸ τ τείχους κρεμάσαι, καὶ τ πατέρα αὐτοῦ. ἐ τ μὲν γὰρ ἀνατρέπειν καλῶς φρονοῦντα ἐθέων. ἠπείλουν δὲ αὐτὸν πρὸ ὀλιγωρίας καλῶς. ἐργάσεσθαι δ' ἔφασαν ἀνθρώπους κακὰ ῥωμαίους, ἕως ἐμπέσωσι. πατρίδα δ' ἐ μέλειν τοῖς ὡς αὐτὸς φησὶν ἀπολουμένοις. ἐ ναὸν ἀμείνω τούτου τοῦ θεοῦ, τ κόσμον εἶναι. σωθήσεσθαι γὰρ μέν ἐ ἂν ἐπὶ τ κατοικοῦντα, ἐν ἐ αὐτοῖς σύμμαχον ἔχοντες, πᾶσαν καλύειν ἀπώλειαν ὑστέρησιν ἔργων. τὸν δὲ πόλεμον, εἶναι τ θεῦ. τοιαῦτα τοῖς λοιδορίαις ἀναμίσγοντες ἐκεκράγεσαν.

ΚΕΦ. κθ.

ΕΝ τούτῳ, καὶ Ἐπιφανὴς ἀντίοχος, παρὼν, ἄλλους τε ἑωλίτας συχνοὺς ἔχων, καὶ σὺν αὐτοῖς καλούμενον Μακεδόνων καλούμενον ἡλικία πάντας ὑπηλίκους ὀλίγον ἔμπροσθεν ἀντιπαίδας, τ μακεδονικὸν τρόπον ὡπλισμένους τε ἐ πεπαιδευμένους. ὅθεν καὶ τὴν ὄνομαν εἶχον, ὑστερούντες οἱ πολλοὶ τ ἡλικίας. ἐδαιμόνησαν γὰρ μάλιστα τ ὑπὸ ῥωμαίοις βασιλέων τ κομμαγηνὸν σωθῆναι τὴν γενέσεως μεταβολῆς. ἀπέφηνε δὲ καὶ κεῖνος ὅτι χρὴ ὡς οὐδένα χρὴ λέγειν πρὸ θανάτου μακάριον. ἀλλ' ὁ παῖς ἀκμάζοντος αὐτοῦ τηνικαῦτα πυρὸν θαυμάσιον ἔφασκε, τί δήποτε ῥωμαῖοι κατοικοῦσι πρόσθεν τὴν τοιχί. πολεμίους δέ τις αὐτοὺς λοιδορῶν, καὶ φύσει ὀργίλος καπί γε τοῖς ἀλλοις ὢν, ὡς ὀλίγους τοὺς πόλεμον ἁμαρτάνειν. μεταβάσεως δ' ὁ πάππος, καὶ κοινὸς ἀποφαίνων ὡς εἶχεν ὥρμησεν ὁ ἀντίοχος μ τ μακεδόνων πρὸ τοῦ τείχους. αὐτὸς μὲν οὖν ἁμὰ τοῖς ἰσχύι, καὶ κατ' ἐμπειρίαν, ἐφυλάσσετο τὰ τ ἰουδαίων βέλη τοξευόμενα εἰς αὐτούς. τὰ μειράκια δ' αὐτῷ συνετρίβη πάντα, πολλοὶ ὀλίγων. ἅμα γὰρ αἰδοῦς ἀπορρέουσης, πρόσω φιλονεικήσαντα μόνον, καὶ τέλος ἀνεχώρουν τραυματίαι πολλοὶ σωθέντες ὅτι καὶ τοῖς ἀληθῶς μακεδόσιν εἰ μέλλοιεν κρατεῖν, δέοι τ' ἀλεξάνδρε τύχης.

ΚΕΦ. λ.

ΤΟῖς δ' ῥωμαίοις ἐξαμβλυομένοις δωδεκάτῳ μηνὶ ἀρτεμισίῳ, συνετελέσθη τὰ χώματα μόλις ἐ ἐκκαίδεκα δ' ἐ δεκαπλᾶ συνεχῶς πονηθέντων ἡμέρας. μέγιστα γὰρ ἐχώσθη τὰ τέσσαρα. καὶ θατέρου μὲν τ ὀπίσω ἀντωνίαν ὑπὸ δ' πέμπτῳ τάγματος ἐβλήθη καὶ μέσον τῆς φρουρᾶς καλουμένης κολυμβήθρας. τὸ δ' ἕτερον ὑπὸ δωδεκάτ διεσῶτος ὄσον εἰς πήχεις εἴκοσι. τῷ δεκάτῳ δ' πάγματι διέχοντι πολὺ τούτων, καὶ βόρφον κλίμα τὸ ἔργον ἔλαβεν, ἐ κολυμβήθρων ἀμυγδαλῶν προσαγορευομένων. τοῦτο δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον ἀπὸ τριάκοντα πηχῶν ἔχον κατὰ τὸ ἱερέως μνημεῖον. προσαγορευομένων δ' ἤδη τ ὀρυγείων, ὁ μὲν ἰωάννης ἐνθεν ὑπορύξας τὸ κατὰ τὴν ἀντωνίαν μέχρι τ χωμάτων, ἐ λαθὼν σαυροῖς τοὺς ὑπονόμους, ἀνακρημνίσας τὰ ἔρματα πρόσθεν δὲ καὶ ἀσφάλτῳ διακεχυσμένῳ ὕλην ὑποκαύσας, ἐνέπρησε πῦρ, καὶ τῶν σαυρῶν ὑπακαέντων ἠρέμα διέμενε

Toward the end of the year, while Titus was absent, and Antiochus with many other auxiliaries, and a band of young men called Macedonians, all of an age under manhood, and but little above adolescents, armed after the Macedonian manner, and well trained, (they were called so, because they were but lately under the Macedonians, and had not yet attained to their full growth; and this name was given them by the kings that were subject to the Romans, that they might be preserved in memory of the change of their circumstances; and the reason why this young king gave the same name to his own band was this, that no one ought to call any man happy before his death; and he said that he wondered formerly what was the reason why the Romans built their walls with such stones as were square, and not rather with such as were round, till one that was angry at him, and ready to find fault with him in other things, told him that it was because his enemies were but few that they made use of such as could not roll; but that his grandfather, and the rest of his friends, showed him the reason why they did not so build, and that it was because they were to fight with men, and not with women; and that he was pleased with what they said, and was ready to lead his forces to the wall, and to fight with the Macedonians,) Epiphanes, I say, was present, and with him Antiochus, and they made their assaults upon the wall. Now as to himself, he was very careful to avoid the darts which were shot by the Jews, as he was skilful in that matter; but as to the young men, they were almost all destroyed, for they had cast off all modesty, and were very forward in fighting, and many of them were wounded, although but few were killed; for as soon as they had lost their modesty, they retired, and that was the case of the Macedonians themselves, if they would overcome, they must do it by the fortune of Alexander.

ΚΕΦ. λ.

THE Romans were tired with working, when on the twelfth day of the month Artemisius, the towers were finished, after sixteen days and as many times seven days had been employed in continual labor. For the four towers were raised to the greatest height. Of which that on the west, which was over against Antonia, and fifth in order of the towers, was erected over against the middle of the reservoir called Strouthion. But that on the east, which was the twelfth tower, was twenty cubits short of the height of the rest. The fifteenth tower, which was at a great distance from the rest, and was erected on the north quarter, was over against the monument of the high priest. Now as the towers were finished, John, who had undermined the ground from the place where Antonia joined to the wall, without being perceived, propped the passages under ground with timber, and when he had filled the hollow with bitumen and pitch, he set fire to it, and when the props were burnt down, the

δώρυξ ἐπέδωκεν ἀθρόα, καὶ μὴ μεγίστῳ ψόφῳ κατ- A fossa repente subsedit, cumque magno sonitu in
σείσθη τὰ χώματα εἰς αὐτόν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον μὴ δι' eam aggeres decidêre. ac primo quidem cum
κονιορτὸς καπνὸς ἐγήγερτο βαθὺς, πνιγομένων τῶν πλησίον pulvere fumus ex alto excitatus est, cum ignem
πυρός. τῆς δ' ὕλης διαβιβρωσκομένης ἤδη φανερὰ φλὸξ ἐρρήγνυτο. καὶ τοῖς ῥωμαίοις ἔκπλη- ruina concluderet. peresa vero materia qva
ξις μὲν πρὸς τὸ αἰφνίδιον, ἀθυμία δὲ πρὸς τὴν ὄψιν premebatur, flamma jam clarior apparebat. Et
ἐμπίπτει· καὶ κρατήσαν οἰομένοις, ἤδη τὸ συμβὰν καὶ Romanos repentini quidem facti stupor occupat:
πρὸς τὸ μέλλον ἔψυξε τὴν ἐλπίδα· τὸ δὲ ἀμύνειν ἀχρεῖον molitionem vero Judæorum ægre ferebant, jam-
ἐδόκει πρὸς τὸ πῦρ, καὶ εἰσβεβλῆσθαι τῶν χωμάτων κατα- B qve se vicisse credentium & spes eo casu refrixit,
βεβλημένων. μὴ δ' ἡμέρας δύο, καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπεπεπτωκότα & in posterum subvenire adversus ignem minus
χώμασιν οἱ περὶ τὸν σίμωνα. καὶ γὰρ ἤδη προσπελαζόντες utile videbatur, etiam si esset extinctus semel ag-
ταύτῃ τοῖς ἐλέπολεις οἱ ῥωμαῖοι, διέσωσεν ἤδη τὸ τεῖχος· geribus devoratis. Biduo vero post, alios etiam
τεφθαῖος δέ τις ἀπὸ γαρσοῖς πόλεως τῆς γαλιλαίας, καὶ aggeres Simon cum sociis aggreditur. illa enim
μεγάσαρος τῶν βασιλικῶν μαθημάτων θεράπων, parte Romani admotis arietibus concutere mu-
μετ' ὀλίγων ἀδιαβηνός τις υἱὸς ναβαταίου, τοὔνομα πληθὴς rum cœperant. Tephthæus autem quidam ex
ἀπὸ τῆς τύχης, καὶ ἀγίρας, ὅπερ σημαίνει χωλὸς, Garsi ortus, civitate Galilææ, & Megassarus ex
ἁρπάσαντες λαμπάδας, προσεπήδησαν ὅπλοις τοῖς μη- regalibus famulis Mariamnes, cumqve his Adi-
χαναῖς. τούτων τῶν ἀνδρῶν, ὅτε πολεμικώτεροι καὶ C abenus quidam, filius Nabatæi, nomen habens
τὸν πόλεμον, οὐκ ἐκ τῆς πόλεως ἐφάνησαν, οὐδὲ φοβερώτεροι. exfortuna Agiras, cujus est interpretatio clau-
καθάπερ γὰρ εἰς φίλους ἐκπεφόβηντο, οὐ πολεμίων σι- dus, raptis facibus in machinas evolarunt. hisq;
φῶ, ὅτε ἔδησαν, ὅτε ἐμέλησαν, ὅτε ἀπέκτεινον· ἀλ- viris neqve audaciores in illo bello extra civitatẽ
λὰ διὰ μέσων οὐδὲν ἐκπεφοβημένων τῶν ἐχθρῶν, ὑφῆψαν τὰς μη- apparuere, neqve magis horrendi. nam velut in
χανάς. βαλλόμενοι δὲ, καὶ τοῖς ξίφεσιν ἀνωθούμενοι amicos, non in agmen hostium excurrerent, nihil
πάντ' ἦν, οὐ πρότερον ἐκ τοῦ κινδύνου μετεκινήθησαν, ἢ cunctati sunt, aut substitêre: sed per medios ini-
θράξαντες τῶν ἐρυμάτων τὸ πῦρ. ἀφαιρουμένης δ' ἤδη τὸν φλο- micos facto impetu, machinas incendêre. acti
γὸς, ῥωμαῖοι μὲν ἀπὸ τῶν στρατοπέδων σὺν θεῷ ὄντες ἐβοή- D autem missilibus, & gladiis detrusi, non prius a
θουν· ἰουδαῖοι δὲ ἐκ τοῦ τείχους ἐκώλυον, καὶ τοὺς σβεννύειν periculo demoti sunt, quam ignis instrumenta
πρωμένους συνεσπάλεκτο, καὶ μηδὲν τῶν ἰδίων φειδόμενοι corriperet. Sublata vero jam flamma, Romani
σωμάτων. καὶ οἱ μὲν ἔλκων τοὺς ἐλέπολεις τοῦ ὑπερ αὐ- quidem concurrentes e castris, auxilio properabant: Judæi vero ex muro eos prohibebant,
τοὺς χερρῶν ἐκ τοῦ πυρὸς φλεγομένων. οἱ δὲ ἰουδαῖοι, καὶ manusqvè cum his conferebant, qui flammas ex-
διὰ τῆς φλογὸς ἀντελαμβάνοντο, καὶ σιδήρου ζέοντος tingvere conarentur propriis corporibus nullo
θρασυόμενοι τοὺς κρίκους ἀφιέσιν. διέφυγε δ' ὑπὸ modo parcentes. Et illi quidem arietes igni sub-
τούτων ὅπλα τὰ χώματα τὸ πῦρ, καὶ τοὺς ἀμυνομένους περιε- trahere, cum eorum tegmina cremarentur: Ju-
λάμβανεν. ἐν τούτῳ δ' οἱ μὲν ῥωμαῖοι κυκλούμενοι τῇ dæi vero etiam per flammas eos retinere certa-
φλογῇ, καὶ τινὰ σωτηρίαν τοῦ ἔργων ἀπογινόντες, ἀνεχώ- E bant. & quamvis fervens nacti essent ferrum,
ρουν ὅπλα τὰ στρατόπεδα. ἰουδαῖοι δὲ περισκεπτόμενοι πόλεως tamen arietes non amisêre. Hinc autem flamma
ἀεὶ γινόμενοι, τὰ ἔνδοθεν προσεβοήθουν, καὶ τῷ κρατεῖν transiit in aggeres, & auxiliantes præveniebat
τεθαρρηκότες, ἀπαμιδὶς τοῖς ἐχθροῖς ἐπῆσαν τῆς ὁρμῆς. προσ- incendium. Itaqve Romani flamma circumdati, quoniam servare posse opera desperabant, in
ελθόντες δὲ μέχρι τοῦ ἐρυμάτων, ἤδη συνεπλέκοντο τοῖς castra discedunt. Judæi vero magis instabant,
φρουροῖς. τάξις ἐστὶν ἐκ διαδοχῆς ἱσταμένη, πρὸ δὲ cum semper eorum numerus crescret, ex civi-
στρατοπέδου μὴ τὸ ὅπλων, καὶ θανὼν ἐπ' αὐτῇ ῥωμαίων νό- tate accedentibus adjumentis, minusqve cau-
μου, τὸ ἀναχωρήσαντα καθ' ἑαυτὸν ἤπιστον οὐδὲ αἰτίαν θνή- tos haberent impetus, freti victoria. progressi
σκειν. ὅτι δὲ μὴ κωλύσεως τὸ μετ' ἀρετῆς ἰσχύειν προ- F autem usque ad munimenta castrorum prælio
κρίναντες, ἴσασιν. καὶ πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖον, πολλοὶ τῶν τραπέντων ἐπεστράφησαν αἰδούμενοι. διαβάντες cum eorum custodibus decertabant. Est enim,
δὲ καὶ τὰς ἐξυβελεῖς ὅπλα τὰ τείχους, εἶχον τὸ προσγινό- statio pro castris per vices succedentium arma-
μενον πλῆθος ἐκ τῆς πόλεως ἰδόντες εἰς ἀσφάλειαν ἢ torum, & acerbissima in eos sanctio Romanorum,
φυλακὴν τῶν σωμάτων πρόνοιαν μένες. συνεπλέκοντο γὰρ οἱ ut qui loco de qualibet causa cessisset, occideretur. hi pœnali exitio glorioſa morte prælata, ste-
ἰουδαῖοι τοῖς προσιοῦσι, καὶ τοῖς ἀκμαῖς ἀφυλάκτως ἐμ- terunt fortiter: eorumqve necessitate simul ac
πίπτοντες, αὐτοὺς σώμασι τοὺς ἐχθροὺς ἔπαιον. ὅτε γὰρ ἔρ- pudore, plurimi fugientium redierunt: balistisq;
γοις αὖθις πλέον, ἢ τοῦ θαρρεῖν προσῆσαν. καὶ ῥωμαῖοι τῇ G in muro dispositis ex civitate accedentem multi-
τόλμῃ πλέον ἴσχυν, ἢ τοῦ κακοῦσθαι. παρὼν δ' ἤδη τίτος tudinem prohibebant, nihil pro cautione sive tu-
ἀπὸ τῆς ἀντωνίας ὅπου κεχώρικει, καὶ σκεπόμενος τοῖς tamine suorum corporum providentem. nam
ἄλλοις χώμασι καὶ πολλὰ τοὺς σταλίωτας φωλίσιος, οἳ quoscunqve obvios habuissent, cum his con-
πραξάντες τὰ πολεμίων τειχῶν κινδυνεύσει τοῖς ἰδίοις, grediebantur Judæi: & in spicula irruentes in-
καὶ πολιορκημένων σωζομένους αὐτοὶ τύχαι, caute, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed
neqve hi actis magis quam fiducia superabant, & Romani plus audaciæ quam quod male tractarentur, cedebant. Jam vero Titus aderat ab Antonia, quo secesserat, locum aliis aggeribus prospiciens: multumqve increpatis militibus, si cum hostium muros obtinerent, in suis periclitarentur,

& velut ex carcere contra se dimissis Judæis, obsessorum paterentur ipsi fortunam, ipse cum electis militibus hostes a latere circumvenit, illi autem cum in ora ferirentur, contra eum conversi durabant. mixta vero acie, pulvis quidem lumina, clamor vero aures exuperabat, neq; aut amicum quisquam internoscere poterat, aut inimicum. Judæis autem non tantum virium fiducia, quantum salutis desperatione perseverantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloriæ, & præsentia periclitantis Cæsaris reddidit fortiores. Itaq; putavèrim eos ad extremum nimia ferocitate animorum, vel totam multitudinem Judæorum fuisse rapturos, nisi prævento pugnæ mometo, in civitatem se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani mœrore tenebantur, quod tam longum laborem una hora perdidêre, & multi quidem solutis machinis captum iri civitatem jam desperabant.

ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου καθ' αὐτῶν ἰουδαίους ἀνεπτι-
ωξεν μὴ τ' ὀπλέκτων καὶ πλουρὰ τὰς πολεμίους αὐ-
τῆς. οἱ δὲ καὶ σῶμα παρόμοιοι, καὶ ὄψεις ὅτ' ἦν ὑπερφέ-
ρεις ἐκαρτέρουν. μιγείσης δ' ἀσπίδων ταξεως, ὁ μὲν κυ-
ρτὸς τ' ὀμμάτων, ἡ κραυγὴ δ' τ' ἀκοῶν ἐπεκράτ, ἐδὲ
ἑτέρῳ παρλῶ ἐπιγνῶσαι τὸ ἐχθρὸν, ἢ τὸ φίλον. ἰου-
δαίων δ' ἐ τοσ τὸν ἐπικατ' ἀλκὴν, ὅσον ὑπογινόσω-
σης ἐλπίδος ὠφελημένοντων, καὶ ῥωμαίους ἐπονωσεν αἰδὼς δέ τις
καὶ τ' ὅπλων, καὶ παρουσία τ' καίσαρος. ὡς τ'
μοι δοκεῖσι τὰ πλήθη ἂν ὑπερβαλεῖν ὑμῶν, καὶ τ'
λον ἁρπάσαι τὸ τ' ἰουδαίων πληθος, εἰ μὴ τὸν ἐκεῖθ'
ὠφελησαντες φόβοι τ' ἀνεχώρησαν εἰς τὴν πολιν. δι'
ἐφ' ἁρμάτων δ' τ' χωμάτων, ῥωμαίοι μὲν ἦσαν ἐν ἀγ-
μασιν, τ' μακρὸν καμάτων ὄντι μιᾶς ὥρας ἀπολέσαντες.
οἱ πολλοὶ μὲν τ' σωνηθεσι μηχαναῖς ἀπιπλῆξαι ἀλλὰ ἐσ-
θαι τὴν πολιν.

De muro extructo ab exercitu Romano circum Hierosolymam triduo.

CAP. XIII.

Κεφ. λα.

TItus autem cum ducibus quid fieret deliberabat. Et calidioribus quidem placebat, omni admoto milite vi muros experiri: adhuc enim Judæos cum exercitus parte dimicasse, universi vero militis impetum tolerare non posse, verum sagittis esse obruendos. Prudentiores autem rursus aggeres fieri svadebant: alii & sine aggeribus assideri, egressus eorum tantum modo observando, ac ne victus intro ferretur monebant, & civitatem fami relinqvere, neq; cum hoste manu confligere: nec enim expugnari eorum confidentiam posse, quibus optatum est ferro procumbere, vel etiam sine hoc interficere, quæ sævior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidem prorsus tanto cum exercitu, honestum non videbatur: & pugnare cum his supervacuum, qui semetipsos perditurі essent. Aggeres autem fieri, impendiorum penuria operosum judicabat, egressus vero civitatis observari, operosius. Nec enim circundari eam propter magnitudinem locorumq; difficultatem, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautum: contra manifestam enim viam observatam, occultas vias excogitaturos Judæos, tam necessitate quam locorum scientia. Si quid autem clam esset illatum, diutius obsidionem trahendã, verendumq; ne victoriæ gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc enim cuncta quidem effici posse, sed celeritatem ante gloriam duci: debere tamen si celeritate uti velit & cautione, totam muro cingere civitatem. Hoc enim modo omnes exitus posse præcludi: & Judæos aut omnibus modis salute desperata, civitatem tradituros, aut fame victos facillime capiendos. aliter enim se non posse quiescere. Verum & aggeres curaturum esse, cum infirmiores habeat, qui prohibeant. Quod si cuiquam magnum opus & inextricabile videatur, eum considerare debere, quod neq; parvum opus Romanos deceat facere: & sine labore magnum quid perficere, ne Deo quidem facile sit. His dictis duces exhortatus, jubet eos exercitus in

ΤΙτ' ὁ μὲ τ' ἡγεμόνων ἐβουλεύετ' τῆς μὲν ἥρ-
μοτερους, πᾶσιν ἐδοκ' προσαγωγὰ τὴν δυναμιν,
ἀποπειρᾶσθ' τείχους βία. μέχρι μὲν γὰρ τῶν κα-
τὰ πᾶσασμα ἰουδαίοις τ' φαλᾶς συμπωλέχθαι προσ-
όντων ὁ ἀνδρῶν, ἐδὲ τὴν ἔφοδον αὐτὴν, καὶ χωρῆσαι
γὰρ ὑπὸ τ' βελῶν. τ' δ' ἀσφαλεστέρων, οἱ μὲν ἐκ χω-
μαλῶ ποιεῖν πολιν· οἱ δ' κ δίχα τούτων προσκαθεσθ'
μόνον ὠφελ φυλάττοντας, τας τε ἐξόδους αὐτῶν, καὶ τὰς
εἰσκομιδὰς τ' ἐπιτηδείων παρῆνουν, ἐ τὸ λιμῷ καπε-
λιπεῖν τὴν πολιν, μηδὲ συμπολέμους κ' χεῖρα τοῖς πο-
λεμίοις. ἄμαχον γὰρ εἶναι τὴν ὑπόγειον, ὡς ἐνδ μὲν
τῷ σιδήρῳ πεσεῖν, ὑπάρξειν δ' καὶ δίχα τούτου, πάν-
τα καλεπώτερον αὐτῷ δ' τὸ μὲν ἐργῶν παθόλου μ' τοιού-
της δυναμεως, σχ' ἐδόκει πρέπειν, κ' τὸ μάχεσθ' ἀφεῖσθ-
αι, ὡς ἀλλήλων φθαρησομένους. βαλλεσθ' δ' χωμά-
των, ἐυσεργον ἀπεφαινεν, ὕλης ὑπαρχ, ἐπ' ὠφελ φυ-
λάττειν τας ἐξόδους, δυσεργότερον. κυκλώσασθαι τε γὰρ
τῇ φαλᾷ τὴν πολιν, μεγ' θ' ἐδυσχερές, σχ'
εὐμαχεσεῖναι, καὶ σφαλερὸν ἄλλως ὡς τὰς ὑπ' ἀγ-
νοίας τ' δ' φανερῶν φυλαττομένων, ἀφανεῖς ὑπονοίας ἀνθρώ-
ποις ὁδὸς, κατά τε ἀνάγκην καὶ δι' ἐμπειρίαν. εἰ δέ τι λα-
θρα παρεισκομισθήσοιτο, τρεῖς ἔσονται πλέω τῆ πλημ-
μύρᾳ, δεδιέναι τε μὴ τὴν δόξαν δ' καταρθώματ' αὐτὸ
τὸ μῆκ' ἐλαττώσῃ δ' χρόνῳ. τοῦτ' γὰρ εἶναι πᾶν ἀνύσι-
μον. ὡς δ' τ' εὐκλείας τὸ τάχ'. δεῖν μὲν γε εἰ τὸ
τάχος μετ' ἀσφαλείας βέλτιστ' χρήσασθ' ἀκέτι χεῖρα
ὅλην τὴν πολιν. μόνως γὰρ ἅπαντας ἂν πάσας ὑποφρά-
ξαι τὰς ἐξόδους. ἐ ἰουδαίους ἢ ὡς ἀπορία ὑπογινομέ-
νους τὴν σωτηρίαν, ὠφελῶσθαι τὴν πολιν ἢ λιμοῦσθαι
χειρωθήσεσθ' ῥᾳδίως. ἀδὲ γὰρ ἡρεμήσειν αὐτὸς ἄλλως, ἀλ-
λὰ ἐ τ' χωμάτων ἐπιμελήσεσθ' πάλιν, χρόμενοι τῇ
κωλύσειν ἀπονωτέρους. εἰ δέ τῳ μέγα δοκεῖ ἐδύνατον
τὸ ἔργον χρεῖαν σκοπεῖν, ὡς ἅπερ ῥωμαίοις τὰ μὲν ἐκεῖ
γεῖν πρέπει, καὶ δίχα πόνου κατορθοῦν τι τ' μεγάλων ἀδενὶ
ῥᾴδιον, ἀλλ' ἢ θεῷ μόνῳ. τούτοις πεισθεὶς τὸς ἡγεμόνας,
ἐφανέμην σκελάσαι τὰς δυνάμεις ἐπὶ τὸ ἔργον. ὁρμὴ δέ
τις ἐμπίπτει δαιμόνιος τοῖς στρατιώταις, καὶ μεγεθ-
μῶν τ' περίβολον, ἐ μόνον ὡς τὰ χώματα τοῦ ἔρους, ἀλ-
λὰ ἐ τ' ἐν αὐτοῖς τάξεων ὡς ἀλλήλους καὶ στρατιώτης
μὲν δεκαδάρχου. δεκαδάρχης δ' ἑκατοντάρχου, ἑκατ' δ'
ἑκατόνταρχος χιλίαρχον τ' δ' χιλιάρχους ἐπὶ τοὺς
ἡγεμόνας ἔτρεπεν ἡ φιλοτιμία ἐ τ' ἡγεμόνων τ' ἀμίλλαν,
ἑκά-

opera distribuere. Divinus autem quidam impetus militibus incidit: ambitumq; partiti, nõ solum rectores inter se, verum ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho, decadarchus autem hecatontarcho, isq; chiliarcho placere properabat: chiliarchorum vero ostentatio ad duces usq; pertinebat

ἐθράσθη καίσαρ. πρώτων γὰρ αὐτὸς ἑκάστης ἡμέρας πολλάκις, ἐπεσκόπει τὸ ἔργον. ἀρξάμενος δ' ἀπὸ τῶν ἀσσυρίων παρεμβολῆς, καθ' ἣν αὐτὸς ἐστρατοπεδεύετο, ἐπὶ τὴν κατωτέρω κωμόπολιν, ἦγε τὸ τεῖχος. ἔνθεν διὰ τῆς κεδρῶνος ἐπὶ τὸ ἐλαιῶν ὄρος, εἶτα ἀνακάμπτων κατὰ μεσημβρίαν περιλαμβάνει τὸ ὄρος, ἄχρι τῶν πρὸς ἑσπέραν πετρῶν καλουμένης πέτρας, τήν τε ἐξῆς λίφον ὃς ἐπικειται τῇ κατὰ τὸν σιλωὰμ φάραγγι, κακεῖθεν ἐκκλίνας πρὸς δύσιν, εἰς τὸν τῆς πηγῆς κατήει φάραγγα. μεθ' ὃν ἀναβαίνων κατὰ τὸ ἀνάνου τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον, καὶ διαλαβὼν τὸ ὄρος, ἐνθα πομπήιος ἐστρατοπεδεύσατο, πρὸς κλίμα βόρειον ἐπέστρεφε. κατελθὼν μέχρι κώμης (ἐρεβίνθων οἶκος καλεῖται) κἀμετ' ἐκεῖνον τὸν ἡρῴδου μνημεῖον πρὸς ἰσχνὸν κατ' ἀναπλεὼ τῇ ἰδίᾳ στρατοπέδῳ συνῆψεν, ὅθεν περ ἤρξατο. τὸ μὲν οὖν τοῦ τείχους ἔνος δέον τοσαράκοντα σταδίων ἦν, ἔξωθεν δ' αὐτὰ πρὸς τριακοσίοις καὶ δώδεκα φρούρια· καὶ τούτων οἱ κύκλοι δέκα συνῆλθον μέντοι σταδίων. τρισὶ δ' ὠκοδομήθη τὸ πᾶν ἡμέραις. ὡς τὸ μὲν ἔργον, μείζω εἶναι ἄξιον, τὸ δὲ τάχος ἠπίστου πίστεως. πρόκλειτος δὲ τὴν τετάρτην πολιν, καὶ δυνάμιν πᾶσι φρουρείοις ἐγκατασπάσας, τὴν μὲν πρώτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς πρώτων αὐτὸς ἀπεσκέπτετο· τὴν δευτέραν δ' ἐπέτρεψεν ἀλεξάνδρῳ, τὴν τρίτην δ' ἔλαχον οἱ τῶν τάγματων ἡγεμόνες. διεκληρώσαντο δ' οἱ φύλακες τὰς ὥρας, καὶ δι' ὅλης νυκτὸς ἐφοίτησαν καὶ διέσημα τῶν φρουρείων.

Κεφ. λδ.

Ἰουδαίοις δὲ μὴ τὴν ἔξοδον, ἀπεκόπη πᾶσι σωτηρίας ἐλπὶς· καὶ βαθύνας ἑαυτὸν ὁ λιμὸς κατ' οἴκους καὶ δήμους τὸν δῆμον ἐπεδόσκετο. καὶ τὰ μὲν τέγη πεπλήρωτο γυναικῶν καὶ βρέφων λελυμένων· οἱ δὲ στενωποὶ γερόντων νεκρῶν. παῖδες δὲ καὶ νεανίαι διοιδοῦντες ὡσεὶ εἴδωλα καὶ τὰς ἀγορὰς ἀνέπλεων· καὶ κατέπιπτον, ὅπη τινὰ τὸ πάθος καταλαμβάνοι, θάπτειν τε τοὺς προσήκοντες, ὅτε ἴσχυον οἱ κάμνοντες, καὶ τὸ διὰ πονεῖν, ὤκνει διὰ τὸ πλῆθος τῶν νεκρῶν, καὶ τὸ κατ' ὄφας ἄδηλον. πολλοὶ γοῦν τοῖς ὑπ' αὐτῶν θαπτομένοις ἐπαπεθνῄσκον. πολλοὶ δὲ ὅπη τοὺς ἥκοις, πρὶν ὅπως λύσαι τὰ χρεὼν προῆλθον. ἔτι δὲ θρῆνος οὐ τὸ συμφορᾶς, ἀλλ' ὁ λιμὸς ἤλεγχε τὰ πάθη. ξηροῖς γὰρ τοῖς ὄμμασι, καὶ σεσηρόσι τοῖς στόμασιν οἱ δυσθανατοῦντες, ἐφεώρων τοὺς φθάσαντας ἀναπαυσασθαι. βαθεῖα δὲ τὴν πόλιν εἶχε σιγή, καὶ νυκτὸς θανάτου γέμουσα, καὶ τούτων οἱ λῃσταὶ χαλεπώτεροι. τυμβωρυχοῦντες γὰρ τὰς οἰκίας, ἐσύλων τοὺς νεκρούς, καὶ τὰ κατακαλύμματα τῶν σωμάτων ἀφαιροῦντες, μὴ γέλωτος ἐξήσαν, τούς τε σάγμας τῶν ξιφῶν ἐδοκίμαζον ἐν τοῖς πτώμασι. καί τινας τῶν ἐρρωμένων ἔτι ζῶντας διήλασαν ὅπη πείρα δὲ σιδήρου. τοὺς δὲ ἱκετεύοντας χρῆσαι σφίσι δεξιὰν καὶ ξίφος, τῷ λιμῷ κατέλιπον ὑπομαραινομένους. καὶ τῶν σκηπτούχων ἕκαστος ἀπενίσους εἰς τὸν ναὸν, ἀφεώρα τοὺς σωσιασεὶς ζωῆς ἀπολιπόντας. οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐν δημοσίᾳ θησαυρῷ τοὺς νεκροὺς ἐθάπτον ἐκέλευον, τὴν ὀσμὴν δὲ φέροντες· ἐπεὶ ὡς δὲ διήρκεσεν, ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐρρίπτουν εἰς φάραγγας. περιὼν δὲ πάντας ὁ τίτος ὡς ἐτεθάπτο πεπλησμένους τῶν νεκρῶν, καὶ βαθὺ ἰχῶρα μυδώντων τὸν ὑποῤῥέοντα τὰ σώματα, γεγασσεῖ aut ferrum sibi commodari, qvo famem evaderet, superbissime negligebatur. Animas vero efflantium quisqve, in morte templum obtutibus intuebatur, cum vivos relinqveret, seditiosos. Illi autem, primo quidem sumptu publico jubebant mortuos sepeliri, cum fœtorem ferre non possent: deinde qvod non sufficiebant, in valles eos ex muro præcipitabant. Qvas circuiens Titus ubi plenas cadaveribus vidit, altamqve saniem tabefactis corporibus defluentem,

A ducum vero certamina Cæsar ipse dijudicabat. In dies enim singulos circuiens, opus sæpissime inspiciebat. Cœptum enim a castris Assyriorum, ubi ipse tendebat, ad inferiorem Cænopolim murum duxit. Hinc per Cedronem ad Eleôn montem revertens, a meridie montem complectitur, usqve ad saxum quod Peristereonos vocatur, eiqve proximum collem, qui super vallem imminet Siloam, ac inde ad Occidentem flexo ædificio, ad vallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pontificis monumentum, circundato monte, ubi Pompejus castra posuerat, ad Septentrionalem redit regionem. Et cum præcessisset ad vicum, cui nomen est Erebinthonicus, post illum Herodis monumentum ab Oriente clausum castris suis conjunxit, unde cœperat. Murus quidem uno minus XL. stadiorum erat. Ad hoc autem foris castella tredecim ædificata sunt: eorum gyrus denis stadiis numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est, ut id quidem dignũ mensibus videretur, celeritas vero fide careret. Muro autem circunciusa civitate, per castella, custodibus collocatis, primam quidem vigiliam noctis ipse circuiens explorabat: secundam vero Alexandro permiserat: tertia vero obtigit legionum ducibus. Somnos autem vigiles inter se sortiebantur, totaq; nocte per castellorum spacia circuibant.

CAP. XIV.

Iudæis autem cum exeundi facultate, omnis etiam spes salutis adempta est: auctaq; jam fames; totas domos ac familias depascebatur. Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis, atque infantibus: viarum autem angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac juvenes turgidi, velut umbræ mortuorum, per fora versabantur: & ubi quem casus occupaverat, decidebant. Sepelire autem funera, neque poterant præ labore, & eos quibus aliqua vis supererat, pigebat, & propter multitudinem mortuorum, & quod de ipsis erat incertum. Deniq; super eos quos sepelierant, multi moriebantur. Multi autem ad sepulchra, priusquam fati dies veniret, & vivi properabant: neqve luctus in illis calamitatibus, neqve fletus erat, sed fame superabantur affectus. Siccis autem oculis, & corruptis oribus, qui tardius morerentur, eos qui ante se requiescerent, tuebantur. Altum vero silentium civitatem, plenaq; mortuis nox comprehenderat, & latrones his acerbiores. domos enim, quæ tum sepulchra erãt, & cadavera spoliabant, & velamina corporibus detrahentes, cum risu egrediebantur. hisqve gladiorum mucrones probabant: nonnullosqve jacentium adhuc spirantes, ferro experiendi causa transverberabant. Si quis autem manum rogasset aut ferrum sibi commodari, qvo famem evaderet, superbissime negligebatur. Animas vero efflantium quisqve, in morte templum obtutibus intuebatur, cum vivos relinqveret, seditiosos. Illi autem, primo quidem sumptu publico jubebant mortuos sepeliri, cum fœtorem ferre non possent: deinde qvod non sufficiebant, in valles eos ex muro præcipitabant. Qvas circuiens Titus ubi plenas cadaveribus vidit, altamqve saniem tabefactis corporibus defluentem,

De fame Hierosolymorum & secundo aggere extructo.

ingemuit: & extentis manibus Deum teſtabatur, factum illud ſuum non eſſe. Civitas qvidem ita erat affecta. Romani vero, cum jam nemo ſeditioſorum auderet excurrere (nam etiam eos mœror, famesqve tangebat) dies lætos agebant: frumenti, aliarumqve rerum neceſſariarum habentes copiam de Syria proximisqve provinciis, multi autem juxta murum ſtantes, magnamqve alimentorum abundantiam demonſtrantes, ſatietate ſui famem hoſtium incendebat. Seditioſis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliqvias populi miſeratus, & properans ſaltem hoc liberare quod ſupereſt, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. omnes enim civitati proximas ſylvas, opera prima conſumpſerant. a nonageſimo vero ſtadio milites alias congerebant: & Antoniam ad ſolam ex quatuor partibus, majores prioribus aggeres ſtruebantur. Cæſar autem agmina circuiens, atqve opus urgens, quod in manibus eos haberet latronibus oſtendebat. Sed illis pœnitudo plane pererat: & anima ac corporibus ſeparati, utrisqve velut alienis utebantur. Nec enim vel animas affectio manſveta, vel corpora dolor tangebat, qui etiam mortuam plebem, qvaſi canes lacerabant, replebantqve langventibus carcerem.

CAP. XV.

De cæde Judæorum intra & extra Hieroſolymam.

DEniqve Simon Matthiam, per quem obtinuerat civitatem, excruciatum peremit. Bothi filius erat, ex pontificibus populo maxime fidelis & carus. Is, cum a Zelotis male populus tractaretur, quibus jam Joannes acceſſerat, ut adjutorem Simonem reciperet, populo perſvaſit: nulla cum eo prius habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingreſſus autem ille, poſtquam obtinuit civitatem, inimicum eum æqve atqve alios eſſe dicebat, qui pro ſe conſilium dederat, velut hoc ſimplicitate ſvaſiſſet: productumqve eum & accuſatum, quod cum Romanis ſentiret, morte damnavit, ne purgationis quidem ei facultate conceſſa, cum tribus filiis ſuis. quartus enim ad Titum ante profugerat. Prius autem ſe occidi, quam filios obſecrantem, atqve hanc pro illa, quod civitatem ei aperuiſſet, gratiam poſtulantem, ut augeret ejus dolorem, noviſſimum juſſit interfici. Ille quidem ſuper cæſos in conſpectu ſuo filios jugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat ejus ſatellitum crudeliſſimus, cavillatus ſi quid eum juvarent, ad quos exire voluiſſet, corpora vero ſepeliri prohibuit. Poſthos Ananias quidam, pontifex, filius Mesbali nobilis, & ſcriba curiæ, vir fortis, ex Ammaunte, genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Joſephi vero patrem concluſum aſſervabant: miſſoq; præcone denunciāt, ne quis in civitate degentium vel colloqveretur cum eo, vel in unū veniret, proditionis metu propoſito: & eos qui hæc cum illo deflerent, ante qvæſtionem perimebant. Iſta videns quidam Judas filius Judæ unus ex numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo ſibi creditam cuſtodiebat, fortaſſe quidem nonnihil etiam miſericordia crudeliter pereuntium, magis autem ſui providentia, convocatis decem fidiſſimis contubernalium: quousqve

A στενάξας, καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείνας, παρεμαρτύρετο τὸν θεὸν, ὡς οὐκ ἐκείνη τὸ ἔργον αὐτός. τὰ μὲν δὴ κατὰ τὴν πόλιν εἶχεν ὅτω. φορμοῦσι δ' οὐδενὸς ἔτι τῶν στασιαστῶν ἐπιχειροῦντος, (ἤδη γὰρ καὶ τούτων αἰθυμία καὶ λιμὸς ἐφῆπτο, ἐπ' ἀθυμίαν ἦσαν) σῖτα τε ἀφθονίαν καὶ τἄλλων ἐπιτηδείων ἐκ τῆς συρίας, καὶ τῶν ἄλλων τὰ πλησίον ἔχοντες, ἰσάμβοι δ' ὅπη πολὺ δ' ἰσχὺς πλησίον, καὶ πολὺ πλῆθος τῶν ἐθωδίμων ἐπιδεικνύμενοι, τῇ κατὰ σφᾶς κώμῃ, τὸ λιμὸν τῶν πολεμίων ἐξέκαιον. ὥστε δὲ τὸ παθεῖν τῶν στασιαστῶν B μηδὲν εἰδότων, τῶν ἑκατέρων τὰ λείψανα ἐδόκει, ἐπισιτιζόμενα τὸ γοῦν πλεῖον ἐξαρπάσαι, πολὺν ἠρχετο χωμάτων, χαλεπῶς αὐτῷ τῆς ὕλης πορίζομένης. ἡ μὲν δὴ πρὸς τὴν πόλιν πᾶσι τοῖς στρατεύμασι ἐργασία συνεπλήρου, συνεφόρουν δ' ἄλλοθεν ἀπὸ συνεχοῦς σταδίου οἱ στρατιῶται, καὶ στρὸς μόνης ὕψους τῆς ἀντωνίας καὶ μέρη τεσσαράκοντα πολὺ μείζονα τῶν στρατέρων χώματα. θεῖνα δ' ὁ κῆσαρ τοὺς τοιχμάλωτα, καὶ καπεστέγαν τὰ ἔργα ἐπιδεικνὺς C τοῖς ληστοῖς, ὡς ἐν χερσὶν εἶησαν αὐτός. μόνοις δ' ἐκείνοις ἄφρα κακῶν ἀπολώλει μεταμέλεια, καὶ τὰς ψυχὰς χωρίσαντες ἀπὸ τῶν σωμάτων, ἀμφοτέροις ὡς ἀλλοτρίοις ἐχρῶντο. ὅτε γὰρ πάθος αὐτῶν ἤμερον τὴν ψυχήν, ὅτε ἀλγηδὼν ἥπτετο τοῦ σώματος, εἴ γε ἐκ νεκρὸν τὸ δῆμον ὥσπερ κοινὸν ἐσκάπτον, καὶ τὰ δεσμωτήρια τῶν ἑρμώνων ἐνεπίμπλασαν.

ΚΕΦ. λγ.

D Σιμων γοῦν ὁ δὲ ματθίαν ὃν κατέχε τὴν πόλιν ἀβασάνιστον ἀνεῖλε. βοηθὸς πως ἦν ὅτος ἐκ τῶν ἐξ ἱερέων ὁ τοῖς μάλιστα τοῦ δήμου πιστὸς, καὶ τίμιος; ὃς ὑπὸ τοῖς ζηλωταῖς κακῶς μὲν ὁ πλῆθος, οἷς ἤδη καὶ ἰωάννης προσῆλθε, πείθει τὸν δῆμον εὐσεβεῖν τὸ σιμωνα βοηθὸν, ὡδέν ὅτε πρόσθεν ἠμφισβήτουν, ἐπὶ προδοσίᾳ φανὲν ἐξ αὐτοῦ. πυθόμενοι δ' ἐκεῖνος ὡς ἐκράτησε τῆς πόλεως, ἐχθρὸν ἐν ὑποψίᾳ τοῖς ἄλλοις ἦγεν, καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ σύμβουλον, ὡς ἂν ἐξ ἀπλοτητος γεγενημένον. ἀχθέντα δ' τινὰ καὶ κατηγορούμενα τὰ E ῥωμαίων φρονεῖν, καταγελάσας μὲν ἀπέλυσε, μηδὲν ὁμολογίας ἀξιώσας αὐτὸν πρὸς αὐτόν. ὁ γὰρ πατὴρ ὑφῆκε δεδρᾶς πρὸς πάτον. ἱκετεύοντα δ' ἀναμεθῶσαι τοῖς τέκνοις, καὶ ταύτην αἰτοῦμενον τὴν χάριν ἀντ' ὧν ἀνοίξειαν αὐτῷ τὴν πόλιν, τελευτῶν ἀνεῖλεν ἐκέλευσεν. ἐμὲ δ' οὖν ἐν ὄψει φονεύθεις, ἐναπεφάγη τοῖς παισὶν ἄνοικτος τῶν ῥωμαίων προσαχθείς. ἔτω γὰρ ὁ σίλων ἀνέωξε τοῖς βαμάδου προστάξεν, ὃς ἐν ὠμότατος αὐτοῦ θεραπόντων, ἐπόρευε δὲ μὲν εἴ τι βοηθήσουσιν αὐτῷ, τοὺς ἐς ἐξελθεῖν εἴλετο. ἐκτεῖναι τὰ ἀπέπτα τὰ σώματα μετὰ τοὺς ἱερεύς τις ἀνανίας ἱὸς μασβάλου τῶν σπαῖμαν, F ὁ γραμματεὺς τῆς βουλῆς ἀριστεύς, ἐμοῦ ἐξ ἀμμαοῦς, καὶ σὺν τούτοις πεντεκαίδεκα τῶν ἀπὸ δήμου λαμπρῶν, ἀναιρεθῆναι. τῶν δ' ἰωσήπου πατέρα συγκλείσας, ἐφύλαττον. κηρύττεσι δ' μηδένα τῆς τῆν πόλιν, μήτε συνομιλεῖν, μήτε σπὶ τὸ αὐτὸ συναθροίζεσθαι, δεῖν προθύσεις, καὶ τοὺς συνολοφυρομένους, ὡς ἐχθίστους ἀνηρεῖσθαι.

ΚΕΦ. λδ.

G Ταῦτα ἑρῶν ἰούδης τις ἰὸς ἰούδα, τῶν ἀπάρχων ὁ σίμωνος ἦν ὧν, καὶ πεπιστευμένος ὑπ' αὐτοῦ πύργον φυλάττειν, τάχα μέν τι καὶ οἰκτῶν τῶν ἀμῶς ἀπολλυμένων, τὸ δὲ πλέον ἑαυτοῦ πρόνοια, συγκαλέσας τοὺς πιστοτάτους τῶν ὑπ' αὐτῷ δέκα. μέχρι τοῦ

hos Ananias quidam, pontifex, filius Mesbali nobilis, & ſcriba curiæ, vir fortis, ex Ammaunte, genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Joſephi vero patrem concluſum aſſervabant: miſſoq; præcone denunciāt, ne quis in civitate degentium vel colloqveretur cum eo, vel in unū veniret, proditionis metu propoſito: & eos qui hæc cum illo deflerent, ante qvæſtionem perimebant. Iſta videns quidam Judas filius Judæ unus ex numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo ſibi creditam cuſtodiebat, fortaſſe quidem nonnihil etiam miſericordia crudeliter pereuntium, magis autem ſui providentia, convocatis decem fidiſſimis contubernalium: quousqve

τίνος ἀνθέξομεν, ἔφη, τοῖς κακοῖς; ἢ τίνας σωτηρίας ἔχομεν ἐλπίδας πιστοὶ πονηρῶν ὑπάρχοντες; ἀχὲ μὲν λιμὸς ἤδη καθ' ἡμῶν; ῥωμαῖοι δ' ὀλιγοστὸν ἔνδον, σίμων δὲ τοῖς εὐεργέταις ἄπιστος; καὶ δέος μὲν ἤδη παρ' αὐτὸ κολάσεως. ἢ δὲ ῥωμαίοις δεξιὰ βέβαιος. φέρε ὀλίγον τὸ τεῖχος, σώσωμεν ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν. πίσεται δ' ἀδὲν δεινὸν σίμων, ἐὰν ἀπεγνωκὼς ἑαυτὸν τὸ χεῖρον δῶ δίκλεω. τούτοις τ δέκα πεισθέντων, ὑπὸ τὴν ἕω τοὺς λοιποὺς τ ὑποτεταγμένων, ἄλλον ἀλλαχόσε διέπεμπεν, ὡς μὴ φωραθείη τὸ τ βεβουλευμένων. αὐτὸς δὲ περὶ τρίτην ὥραν ἀπὸ τοῦ πύργου σκάλει τοὺς ῥωμαίους. τ δὲ οἱ μὲν, ὑπερηφάνουν, οἱ δ' ἠπίστουν, οἱ πολλοὶ δ' ὤκνουν, ὡς τε μὴ μικρὸν ἀκινδύνως ληψόμενοι τὴν πόλιν. ἐν ὅσῳ δὲ πὸτος μεθ' ὁπλιτῶν παρῆν πρὸς τὸ τεῖχος, ἔφη γνοὺς ὁ σίμων, εἰ μὴ τάχος τοῦτο πύργον προκαταλαμβάνει, καὶ τοὺς ἄνδρας συλλαβών, ἐν ὄψει τῶν ῥωμαίων ἀναιρεῖ, εἰ προὐτέτακτο λωβησόμενος ἐξέρυψε τὰ σώματα.

Κεφ. λε.

Καὶ τοῦτο προϊδὼν ἰώσηπος, ἐκδὺς ἀνίει ὀλίγα καλῶν, βάλλεται τὴν κεφαλὴν λίθῳ, καὶ ὀλιγοχρήμα πίπτει καρωθείς. σκόπομοι δ' ὅτι τὸ πίωμα τῶν ἰουδαίων γίνεται, καὶ ἔφη συρεῖς εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ ταχέως κἀκεῖνος ἔπεμψε τοὺς ὑποστρέφοντας. μαχομένων δὲ τούτων, ὁ ἰώσηπος μὲν αἴρεται, βραχὺ τῶν πραττομένων ἐπαίων. οἱ σισιασταὶ δ' ὡς ἀνελόντες ὃν ἐπεθύμουν μάλιστα, μὴ χαρᾶς ἀνέδοων. διαγγέλλει δ' εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὸ καλλιστόμενον πλῆθος ἐπέχεν ἀθυμία, πεπτωκέναι οἰόμενος τὴν ὄντως, δι' ὃν αὐτομολεῖν ἐθαῤῥοῦσιν. ἀκούσασα δ' ἡ τοῦ ἰωσήπου μήτηρ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, τεθνάναι τ ἠοῦν, πρὸς μὲν τοὺς φύλακας, ἀπὸ ἰωτωπάτων ἔτ' ἔφη πεπεῖσθαι. καὶ γὰρ ἀδὲ ζῶντος ἀπολαύειν. ἰδία δ' ὀλοφυρομένη πρὸς τὰς γεραπαινίδας, τὸν εὐηφένιαν τ εὐτεκνίας ἔλεγε καρπὸν, τὸ μηδὲ θάψαι τὸν υἱὸν, ὑφ' οὗ ταφήσεσθαι πεπεῖσθαι. ἀλλὰ γὰρ ἔτε ταύτῃ πῃ πλέον ὠδύνατο τὸ ψεῦδος, ἔτε τὰς λήσας ἔθαλπε. ταχέως γὰρ ὀκτὼ πληγὰς ἀνιέντος ὁ ἰώσηπος, εἰ προελθὼν, τὰς μὲν ὀκτὼ εἰς μακρὰν ἑβδομάδας αὖθις δώσειν ἔφη τραύματος. τ δὲ δῆμον ὅλον πίστιν προὐκαλεῖτο. θάρσος δὲ τῷ λαῷ, εἰ τῆς σισιασεῖς ἐκπλήξεως ἐμπίπτει πρὸς τὸν ὄψιν αὐτοῦ.

Κεφ. λς.

Τῶν δ' αὐτομόλων, οἱ μὲν ὑπ' ἀνάγκης ἔτ' εἴχες ἐπηδᾶν ταχέως. οἱ δὲ προϊόντες ὡς ὅτι μάχης χερμάδων, ἔπειτα πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἔφευγον. συνέπιπτε δὲ τούτοις τύχη, τῶν ἔσω χαλεπωτέρα, καὶ ἔτ' ὀλίγα σφίσι λυμαίνουσα. στρουθιώτερον εὕρισκον πρὸς ὅλεθρον τ ὀλίγα ῥωμαίοις κόρον. παρεγίνοντο μὲν γὰρ ἀπὸ τ ἐνδείας πεφυσημένοι, εἰ ὥσπερ ὑδρωπιῶντες, ἔπειτα ἀθρόως κενοῖς ὑποσεμπεπαλάμενοι τοῖς σώμασιν ἐξήγνυντο. πλέον τῶν δι' ἐμπειρίαν ταμιευσαμένων τὰς ὀρέξεις, καὶ κατ' ὀλίγον προσθέντων τροφὴν ἀπηθισμένῳ τὸ σώματι φέρειν. καὶ τὰς ἔτω σωζομένας, ἑτέρα πληγὴ μετελάμβανε. τῶν γὰρ ὀλίγα τοῖς συροῖς τὰς αὐτομόλων φωρᾶσαι τ τ χρυσὸς λυμάτων χυσὰς ἐκλέγων. καταπίνοντες δὲ ὡς ἐφαμὲν αὐτὰς προῆσαν, ἐπειδὴ ἀνηρεύνων πάντας οἱ σισιασταὶ, καὶ πολὺ πλῆθος ἦν ἐν τῇ πόλει χρυσοῦ. δώδεκα μὲν ἀττικῶν ἀντὶ ὠνοῦντο, τὸ πρότερον ἰσχύοντα πέντε, tientes autem (ut ſupra diximus) eos veniebant, quod cunctos ſeditioſi ſcrutabantur: & maxima vis auri fuerat in civitate: deniqve duodecim atticis comparabant, qvod antea vigintiqvinqve

A tandem, inquit, hæc mala ſuſtinebimus? qvamve ſalutis ſpem habemus, ſervantes peſſimo fidē? Ecce jam fames oppugnat. Romani vero pene intus ſunt. Simon autem bene quoque meritis infidelis eſt: metusqve etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet ſervemus & civitatem. Nihil autem grave Simon patietur, ſi cum
B de ſe deſperaverit, pœnas citius pendet. His ubi decem aſſenſi ſunt, mane cæteros quos ſubjectos habebat, per diverſum dimittit, ne quid eorum quæ cogitaverat proderetur. ipſe vero de turri hora tertia Romanos invocabat. illorum autem alii præ ſuperbia contemnebant, alii non credebant, alios etiam pigebat, velut mox capturos civitatem nullo periculo. Interea vero, cum Titus ad murum cum armatis ſuccederet, ante rem
C Simon cognovit, turrimqve velociter occupat: Romanisqve eos inſpectantibus cuſtodes peremit, & per murum projecit corpora mortuorum. Ibiqve circuiens Joſephus (nec enim rogare ceſſabat) caput vulneratur lapide, ſtatimqve attonitus cadit. Excurſus autem ad ejus caſum factus eſt Judæorum: abreptusqve eſſet in civitatem, niſi Cæſar miſiſſet, qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus Joſephus quidem tollitur, pa-
D rum quod ageretur intelligens. ſeditioſi vero, tanqvam interfecto qvem maxime cupiebant, cum lætitia conclamaverunt. Spargitur autem hic rumor per civitatem: ex quo reſiduam multitudinem mœror tenuit, vere periſſe credentem, cujus fiducia profugere cogitabant. Audito autem Joſephi mater in carcere, mortuum eſſe filium ſuum, ad cuſtodes quidem, ex Jotapatis hoc
E ait certo ſe credere, nec enim vivo potiri. Secreto autem flens, ad ancillas: hunc, inquit, fœcunditatis recepiſſe fructum, quod ne ſepelire quidem ſibi filium licuiſſet, a quo ſepeliri ſperaſſet. Verū ne illam quidem mendacium diutius cruciavit, neqve latrones refecit. Cito enim curato vulnere Joſephus reſipuit: progreſſusq; clamabat, illos ſibi non multo poſt vulneris pœnas daturos. po-
F pulum autem rurſum ad fidem hortabatur. unde populo quidem fiducia, ſeditioſis vero ſtupor incidit ejus aſpectu. Profugorum autem alii ſtatim de muro neceſſitate proſiliebant: alii velut ad pugnam cum lapidibus progredi ſimulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem ſævior ea quam intus pertulerant fortuna conſequebatur: & fame, quam domi reliqverant, ve-
G lociorem apud Romanos inveniebant ad exitium ſatietatem. aderant namq; inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aqvæ turgidi. deinde vacuata replentes corpora disrumpebantur: niſi qvi periti deſideria cohibuiſſent, paulatimqve cibum deſveto corpori obtuliſſent. Verum & eos, qvi hoc modo ſervarentur, alia plaga ſuſcepit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, e fimo ventris aureos colligens. Trans-

valebat. Verum hac arte per unum detecta, totis caſtris fama percrebuit, quod auro transfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, ſciſſis ventribus ſupplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo ſæviorem contigiſſe Judæis: una deniqve nocte duorum millium patefacta ſunt viſcera. Et hac Titus injuſtitia cognita, pene juſſiſſet autores circumfuſo equitatu jaculis appeti, niſi magna fuiſſet multitudo noxiorum multoq; plures puniendi, quam qui fuerant interempti. Convocatis autem auxiliarium ducibus, itemqve militum Romanorum (nam etiam militum quosdam hæc tangebat invidia) utrisqve iratus dicebat: ſi qui militum ſuorum hæc committerent lucri cauſa incerti, nec arma propria quisquam erubeſceret auro argentoqve facta: Arabes autem & Syri primo in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cædibus & in Judæos odia Romanis aſcriberent. hac enim quosdam ſuorum milites infamia participare. & his quidem mortem interminatus eſt, ſi quis in eadem poſtea repertus fuiſſet audacia. ad legiones autem mandata dedit, ut ſuſpectos inveſtigarent, atqve ad ſe deferrent. Verum profecto avaritia contemnit omne ſupplicium, ſævisq; hominibus lucrandi amor innatus eſt: nullaqve omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imo vero hæc alias, & modum habent, & metu ſubjugantur. Deus autem, qui damnaverat populum, omnem viam ſalutis ad interitum verterat: deniqve id quod cum pœna interdixerat Cæſar, occulte in profugos admittebatur. Et ſi quis transfugiſſet, circumſpectantes ante ne quis Romanorum videret, eos ſcindebant, & ex viſceribus quæſtum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & plerosqve ſola ſpes conſumebat. Hic quidem caſus multos transfugarum reduxit.

CAP. XVI.

De ſacrilegio circa templum & relatis ex urbe cadaveribus & fame.

JOannes autem, ubi rapinæ ex populo defuêre, ad ſacrilegium ſeſe convertit: multaq; donaria templi retinens, multaq; vaſa divinæ rei miniſterio neceſſaria, crateras, & lances, & menſas, ne urceolis quidem abſtinuit, quos Auguſtus ejusq; uxor miſerat. Romanorum quidem imperatores honoraverunt ſemper templum atqve ornaverunt: tunc autem Judæus etiam alienigenarum dona diſtrahebat. ad ſocios autem dicebat, ſine metu divinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipſo ali. Propterea; ſacrum vinum, & oleum, quod ſacerdotes ſacrificiis reſervabant, tutum erat effudiſſe, namqve in templo & multitudini diſtribuit, & illi ſine horrore ungebantur & potabant. Non equidem recuſabo dicere, quæ dolor jubet. Puto ſi Romani contra noxios venire tardaſſent, aut hiatu terræ devorandam fuiſſe civitatem, aut diluvio perituram, aut fulminum ac Sodomæ incendia paſſuram. multo enim magis impiam progeniem tulit, quam quæ illa pertulerat.

καὶ ἔκτεινον. ἀλλά τοι τῆς ὕπνοιχς ἐλεγχθείσης δι' ἓνὸς, ἀνεπλάσθη μῦθος φήμη εἰς τὰ στρατόπεδα, ὡς μεστὰ χρυσίου παρεῖεν αὐτόμολοι. τὸ δὲ τῶν Ἀράβων πλῆθος, καὶ οἱ Σύροι τὰς ἰκέτας ἀνατεμνοντες, ἠρόων τὰς γαστέρας, ἐς τοῦτο δὲ πάθους ἦλθεν ἔμοιγε δοκεῖν συμβεῖναι ἀδίκως χαλεπώτερον. μιᾷ γοῦν ἀνεῳχθησαν νυκτὶ πρὸς δισχιλίους. καὶ γνοὺς τὴν ὠμότητα ὁ Τίτος, ὀλίγου μὴ ἐδέησε τὸ ἱππικὸν τοξεύσαι καταχθόντας τοὺς αἰτίους, εἰ μὴ πολὺ πλῆθος ἐκώλυε, καὶ τῶν ἀνηρημένων πολλαπλάσιοι ἦσαν οἱ κολασθησόμενοι. συγκαλέσας δὲ τοὺς τῶν συμμάχων ἡγεμόνας, ἔτι τοὺς τῶν στρατευμάτων, σωφρονέστατα μὲν καὶ τῶν στρατιωτῶν τινες, ὡς ἐκάστης ἀφαιρετέον ἐλεγον. εἰ δὲ μὴ αὐτῷ στρατοπεδευόντων τινὲς τοιαῦτα δρῶεν κέρδους ἕνεκεν ἀδήλου, μηδὲ τὰ σώματα σφῶν αὐτῶν αἰδούμενοι πεπωκόσι ἐξ ὀργύρου τε καὶ χρυσοῦ πίνειν δ' ἀρχῆς, καὶ τοῖς σύροις, εἰ πρώτου μὲν ἐν ἀλλοτρίῳ πολέμῳ, τοῖς πάθεσιν αὐτοῦ χρώμενοι, ἔπειτα τῇ τῶν φόνων ὠμότητι, καὶ τῷ τῶν ἐσθήτων μίσει, ῥωμαϊκὴν ὑπερφρονοῦσι· καὶ δὴ νῦν ἐνίους αὐτῶν τῶν στρατιωτῶν σωφρονίσειν τὴν κακοδοξίαν. τούτοις μὲν οὖν διηπειλήσατο χαλεπὰ, εἴ τις ἀνευρεθείη πάλιν τὸ αὐτὸ τολμῶν. τοῖς δὲ λοιποῖς τμημάτων, ἐπέστελλεν ἐρευνήσαντας τοὺς ὑποπτευομένους ἀναγαγεῖν αὐτῷ. καταφρονοῦντες δὲ ὡς ἔοικε φιλοχρημάτου πάσης κολάσεως, καὶ δῆλοι ἐμπεφυκότες ἀνθρώποις ἐρασταὶ κέρδους ἔργων. ἐδέησε δ' ἄρα πάντων πολεμικωτέρων ἀνδρῶν. ἤ τοι μὲν ἄλλως ἐς μέτρον ἔχει καὶ φόβοις ὑποπίπτει. ἦν δὲ ὁ λαὸς πάντες καταχαίνας, καὶ πᾶσιν αὐτοῖς συμφορὰς ὁδὸν εἰς ἀπωλείαν ἀποτρέφων. ὁ γοῦν μὴ ἁπλῶς ἀπέπεμπεν ὁ κῆνσωρ, λάθρᾳ καὶ τῶν αὐτομόλων ἐπλήρου, καὶ τοὺς ἀλαδιδράσκοντας, πρὶν πᾶσιν ὀφθῆναι φανεροὺς ποιῆσαι, ἐσφάττον οἱ βάρβαροι. πρόσκαιρος μὲν οὖν ἡ μήτις ἐπίδοσι ῥωμαίων ἀνέκαζον, καὶ τὸ πλάγχνον μιαρὸν κέρδος ἔλκων. ὀλίγοις δ' ἐνδιέμεινε, καὶ τοὺς πολλοὺς ὠδυνήλισκεν ἐλπὶς μονή. ἔτι μὲν δὴ τὰ πλοῖα, πολλοὺς τῶν αὐτομόλων ἐπανήγαγεν.

ΚΕΦ. ΛΖ.

ΙΩάννης δὲ ὡς ἐπέλιπον αἱ ἁρπαγαὶ τοῦ δήμου, πρὸς ἱερουλίαν ἐτράπετο· καὶ πολλὰ μὲν ἐκ τῶν ἀναθημάτων κατεχώνευε δὲ ναοῦ πολλὰ δὲ τῶν πρὸς τὰς λατρείας ἀναγκαίων σκεύη, κρατῆρας τε καὶ πίνακας, καὶ τραπέζας· ἀπέχετο δ' οὐδέτι τοῦ θεσαυροῦ, καὶ τῶν σιτηρεσίων αὐτῷ πεμφθέντων ἀκεραίων φέρων. εἰ μὲν γὰρ ῥωμαίων βασιλεῖς, ἐπήνουν τι, καὶ προσεκόσμουν τὸ ἱερὸν αὐτοῖς· ὁ δὲ ἰουδαῖος, καὶ τὰ ἀλλοφύλων κατέπαυε πρὸς τοὺς σφῶν ζῆλος, ἔλεγλε, ὡς δεῖ μὴ ἀθέοις καλλύνεσθαι τοὺς θείοις, μηδὲ θεὸν, καὶ τοὺς τοῦ ναοῦ στρατευομένους, ἐξ αὐτοῦ τρέφεσθαι. ἀλλὰ δὴ καὶ τὸν ἱερὸν οἶνον, καὶ τὸ ἔλαιον, ὃ τοῖς ὁλοκαυτώμασιν οἱ ἱερεῖς ἐφύλαττον ἔχειν σκευάσεως; ἰὼ δ' ἐν τῷ ἐνδοτέρῳ ἱερῷ, δίκαιμι τοῦ θεοῦ, καὶ κοινοὶ δίκα φέλκης, θέλεον δ' ἂν ἡλέφοντο, καὶ ἔπινον ἐξ αὐτῶν. οὐκ ἂν ὑπεθέμεθα ἐτῶν, ἃ μοι κελεύει τὸ πάθος. οἶμαι ῥωμαίων βασιλέων τοὺς ἀλιτηρίους, ἢ κατασθῆναι ἂν ὑπὸ χάσματος, ἢ καταιλυσθῆναι πρὸ πολλοῦ, ἢ τοῖς τῆς ἀδομιλείας μεταλαβεῖν κεραυνοῖς. πολὺ γὰρ τῶν πάντα παθόντων ἔλυσσε γνώμη ἀλιτήριον.

τὴν γοῦν

τῇ γοῦν τότων ἀπονοίᾳ πᾶς ὁ λαὸς συναπώλετο. καὶ τί δεῖ καθ' μέρος ἐκ διηγεῖσθαι τὰς συμφοράς; ἀλλὰ τοσοῦτον ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις μαννᾶος ὁ λαζάρου φυγὼν, διὰ μιᾶς ἔλεγεν ἐκκεκομίσθαι πύλης, ἣν αὐτὸς ἐπεπίστευτο μυριάδας ἕνδεκα νεκρῶν σὺν πενταχιλίοις ὀκταγοσίοις ὀγδοήκοντα, ἀφ' ἧς αὐτοῖς ἡμέρας παρεσκευάσθησαν δεκάτῃ ξανθικοῦ μηνὸς ἄχρι πανέμου νουμηνίας. ὅσα δ' ἂν ἀληθῶς ὁπόρων, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἐφεσεὼς, ἀλλὰ δημοσίᾳ μισθὸν διδοὺς ἐξ ἀνάγκης ἠρίθμει. τοὺς δὲ λοιποὺς, οἱ προσήκοντες ἔθαπτον. ταφὴ δ' ἦν, τὸ προκομισαμένους ἐκ οἴκου ῥῖψαι. μὴ εἶναι δ' ὅτου διαδράντες πολλοὶ τῶν ἀπισημάντων, τοὺς πόσους τῶν ὁπόρων νεκρῶν ἀπήγγελλον μυριάδας ἐξήκοντα διὰ τῶν πυλῶν ἐκφερθῆναι. τῶν δ' ἄλλων οὐκ εὑρεθῆναι τὸν ἀριθμόν. μηκέτι δ' εὐπορούντων τοὺς πλουσίους ἐκφέρειν, ἔλεγον συσωρεύοντας εἰς τοὺς μεγίστους οἴκους, τὰ πτώματα ἀποκλεῖσαι. καὶ δὴ μοῦ σίτου τὸ μέτρον πραθῆναι ταλάντου, μεταπαύσασθαι δ' ὡς οὐδὲ πολιορκεῖν ἔτι οἷόν τε ἦν τοῦ τείχους περιθέσης τὴν πόλεως, προσελθεῖν τινὰς εἰς τοσοῦτον ἀνάγκης, ὡς τὰς ἀμάρας ἐρευνῶντας καὶ παλαιὸν ὄνθον βοῶν, προσφέρειν τε ἐκ τούτων σκύβαλα, καὶ τὸ μηδὲ ὄψιν φορητὸν πάλαι, τότε ἡδονὴν προφέρειν. πολλοὶ γοῦν κἀκεῖνα μοῦ ἀκούοντες, ἠλέησαν· οἱ στασιασταὶ δ' οὐ καὶ βλέποντες, οὐ μετενόουν ἀλλ' ἐπεῖχοντο μᾶλλον αὐτῶν προελθεῖν. πεπήρωντο γὰρ ὑπὸ θεοῦ, ὃ τῇ τε πόλει, καὶ αὐτοῖς ἤδη παρῆν.

A deniqve cum eorum pertinacia desperata totus populus interiit. Et quid opus est singulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, transgressus ad Titum, per unam portam quæ sibi credita fuerat centum & quindecim millia & octingenta dixit elata cadavera, ex quo die castra prope civitatem posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, usqve ad calendas Julii. hæc autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit B appositus portæ, sed publicam mercedem dividens, mortuos ex necessitate numerabat. cæteros enim propinqvi sepeliebant. sepultura autem fuit, elatos ex oppido projicere. Post hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta millia portis ejecta nunciabant: aliorum vero numerum minime posse comprehendi: cum autem pauperibus efferendis non C sufficerent, congesta in maximis ædibus cadavera esse inclusa, & frumenti quidem modium veniisse talento. post autem ubi muro circundata civitate, ne herbas quidem legere jam liceret, ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulsos, ut cloacas rimarentur, boumq; veterem fimum alimentum haberent, stercusq; collectum, quod ne visui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autem ne videntes quidem pœnitebat, sed patiebantur usqve ad ea progredi. fatum enim eos reddiderat cæcos, quod jam & ipsis imminebat & civitati.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥ-ΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ'.

FLAVII JOSEPHI DE BELLO JUDAICO

LIBER SEPTIMUS.

(Secundum Rufini distinctionem.)

CAP. I. Κεφ. α.

De suffossione murorum, successione aggerum & Sabino oppugnante murum.

CLades quidem Hierosolymorum in pejus quotidie procedebant, cum & seditiosi magis iccenderentur adversis inclusi, postquam populum fames ipsosq; jam possederat. Quin & multitudo congestorum in civitate cadaverum, & visu horrenda erat, odoremq; pestiferū emittebat, cum excursus etiam pugnantium moraretur. Nam veluti per aciem ruerent, plurima cæde excitata: conculcare mortuos cogebantur: & qui super eos pedem ponerent, neq; miserabantur, neq; horrebant: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili autem cæde polluti, dexteras ad externum bellum præparabant, tanqvam exprobrantes Deo (ut mihi videtur) supplicii sui tarditatem. non enim spe victoriæ major pars eorum, sed desperatione salutis ferocius ferebatur. Romani autem quamvis plurimum in aggreganda materia laborarent tamen intra viginti & unum dies aggeres erexerunt, attonsis omnibus ad nonaginta usque stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terræ facies nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcisis undiq; arboribus cernebatur: nec ullus qui pridem Judæam viderat alienigena & suburbana pulcherrima civitatis, cum ejus solitudinem tunc videret, continere lacrymas poterat, vel non gemere mutationem qvantū pristinis derogasset. Omnia namq; insignia pulchritudinis, bellum deleverat: nec si quis subito adveniſſet, qui locum prius scierat, eū cognosceret, sed præsens qværeret civitatem. Romanis autem ac Judæis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. namq; hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri civitatem putabāt: Romani autem, fortasse nec voluntatem sibi fore illis incensis alios parare. nam & materiæ defecerant: & labori quidē corpora militū, crebris vero offensionibus animi cessarant. Verum civitatis cladibus tristius Romani quam cives in ea degentes afficiebantur. ad mala enim quæ hinc accidebant, etiam pugnatoribus nihilo segnioribus utebantur, sed

Α μὲν οὖν τ ἱεροσολύμων πό-
λη, πεζικῶς καὶ ἡμέραν ἀπὸ
τὸ χέιρον, τ συμφορὰς μᾶλλον
προσχωμένων ἐς τ σωμφο-
ραῖς, Β δ λιμὸς μ τ δῆμον, ἤδη
κακῶς νεμομένων. τ γὰρ μὲν
πλῆθος τ συσωρευμένων κατὰ
πόλιν νεκρῶν, οὐκ ἦν φέρ-
κωδες ἰδεῖν, κ λοιμώδη ἀναπίμπλη ὀσμὴν, πρίν τινας
ἐκφορὰς, ἐμποδίων τοῖς μαχομένοις. ὥσπερ γὰρ ἐξ
ὠθισμοῦ φεύγοντες φόνῳ μυρίῳ νεκρωθέντας, ἐπὶ τ σωμάτων πατεῖν, οἱ δ' ὑπερβαίνοντες, ἄπι ἐφεστῶτι,
ἄπι ἠλέουν, ἄπι κληδόνα κακὴν σφῶν αὐτῶν λαμβάνειν, τ εἰς τοὺς κατοιχομένους ὕβριν. πρὸς μὲν γὰρ
μοφύλῳ φόνῳ τὰς δεξιὰς, ὅπλ τ πρὸς τοὺς ἀλλοφύ-
λους πόλεμον ἐξέπεσον, ἀνεθίζοντες ἑαυτοὺς δακνῶ τὸ θεῖον τῆς
βραδυτῆτος τ ἐπ' αὐτοῖς κολάσεως. ὁ γὰρ ἐλπιδοφανὴς ὁ
πόλεμος, ἤδη δ' ἀπογνώσει σωτηρίας ἐθαμβοῦτο. ῥωμαῖ-
οι δ' κμότερα πολλὰ πρὸς τ ὕλης συγκομιδὴν βαλόμενοι
ῥέμβοι τὰ χώματα διήγειραν μιᾷ ἑκάστην ἡμέρᾳ κατ-
εργαντες ὡς πρὸς εἴκοσι τ πρὸς τὰ ἄκρα χώραν, ἐπ' ἐνενήκοντα
σταδίοις ἐν κύκλῳ πᾶσαν. ἦν δ' πᾶσα ἐλεεινὴ, Β τ γῆς ἡ
ὄψις. τὰ γὰρ πάλαι δένδρεσι, Β εὐθενοῦσι κεκοσμημένα,
τότε παντελῶς ἠρήμωτο, κ πρὸς ἐκεῖνο τ ὕλης. κἀκεῖ
τι τ πάλαι ἰδεῖν ἄλσος, κ τὰ πρὸς περίπατα τ πόλεως
εὐφυῶς ἀλλόφυλος, ἔπεσε τῷ τὸν βλέπων ἐρημίαν,
ἀκ ὠλοφύρατο, κ κατεστέναξε τ μεταβολὴν παρὸν γε-
νόμενον. παντὶ γὰρ ἐλυμήνατο τὰ σημεῖα τ παλαιᾶς πόλε-
μος, Β ἀκ ἄνθρ ἐξαπίνης ὄψεσι τ συγγενομένων ἀγνοή-
σειε τ τόπον, ἀλλὰ παρὼν ἐζήτει τὴν πόλιν.

Κεφ. β.

Ρωμαίοις δ κ ἰουδαίοις τὸ πέλος τ κακῶν, ἴσον
ἐπῆγε δέος ἀρχέλεω. οἱ μὲν γὰρ εἰ μὴ Β τοῦτο κακοῦν-
το, ἀλλοεθῆ τ πόλιν προσεδόκων ῥωμαῖοι δ', κκ ἂν
ἔτι αἱρηθῆναι κἀκείνων ἀμφθαρῆναι. ὕλης γὰρ τὸ ἀπε-
ρεῖσι Β τ μὲν πόνων ἤδη τὸ σῶμα, τ δ' ἐπικλήσεων κατ-
ορθωμάτων, αἱ ψυχαὶ τοῖς σφαλεῖσι ἐλεεινότερ. τοῖς γὰρ μὴ
κ τ πόλιν συμφορὰς, ῥωμαίοις πολέμου εἶναι κακὸν ἀπ-
ὸς εὐθυμίας, ἢ τοῖς ἐν αὐτῇ. ὧδε γὰρ ἀλλαχοῦ πα-
ὴ τοῖς μαχομένοις ἀδὲν ἐχθρὸν μελαγχολῶντες, ἀλλ'

ἐθρασυ-

ἐθραύοντο πάντοθεν τὰς ἐλπίδας, τὸ μὲν χωμάτων τῆς
Ἀντωνίας, τὸ δὲ ὀργάνων στέρροτητι καὶ τείχους, τὸ δὲ
χειρὸς μάχης τὸ τῶν συμπλεκομένων ὁλμᾶς πλεονεκτή-
μασι. τὸ δὲ μέγιστον, στάσεώς τε καὶ λιμοῦ καὶ πολέμου, καὶ
τῶν κακῶν εὑρισκόντες ἐπὶ πλεῖον τὸ φρόνημα τῆς
ψυχῆς ἰσθμὸν ἔχοντας, ὑπελάμβανόν τε τὸ ἀνδρῶν
ἀμάχους μὲν τὰς ὁρμὰς, ἀνάλωτον δὲ τὸ ἀπὸ συμφο-
ρᾶς εὐθυμίαν εἶναι. τί γὰρ ἂν μὴ ὑποστεῖναι δεξιᾶ τύ-
χη χρωμένους, τοὺς ὑπὸ κακῶν ἐπὶ ἀλκὴν τραπομέ-
νους; οἱ μὲν οὖν ἐρρωμενέστερον ἀπὸ ταὐτοῦ τὸ χωμά-
των ἐπιοῦσι τὰς φυλακάς. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ
τὸ ἀντωνίαν ἅμα καὶ τὸ μέλλον, εἰ καταῤῥιφθείη
τὸ τεῖχος, ἠσφαλίζοντο. καὶ πρὶν διασπᾶσθαι τοὺς κρι-
κους, ἐπέθεντο τοῖς ἔργοις. ἀμελεῖ σκοπούμενοι γὰρ τὸ ἐπιχειρή-
σεως. ἀλλὰ προελθόντες μὴ λαμπάδων πρὶν ἐγγίσαι
τοῖς χώμασι ψυχρότεροι τὸ ἐλπίδος ὑπέστρεψαν.
πρῶτον μὲν γὰρ, οὐδὲ ὁμονοεῖν ἡ σκέψις αὐτῶν ἐδόκει, καὶ
μέρος οὐκ ἐπιόντων, κἀκ διαλειμμάτων, καὶ μεμελ-
ημένως μὴ δέος, καθάπερ εἰώθεσιν, οὐκ Ἰουδαϊκῶς. τὰ
γὰρ ἴδια τοῦ ἔθνους, ὑστέρησε μὲν τόλμα, καὶ ὁρμὴ, καὶ δρό-
μος ὁμοῦ πάντων, καὶ τὸ μηδὲν παύσοντας ἀναῤῥιφθῆναι. ἀπο-
νοστέροις δὲ ἑαυτῶν προελθόντες, καὶ τοὺς ῥωμαίους εὗρον
ἐῤῥωμενέστερον τοῦ σωθῆναι παρασκευασμένους. τοῖς μὲν
γὰρ σώμασι, καὶ τῆς παννυχίας, ἕτως ἐφράζοντο τὰ
χώματα πάντοθεν, ὡς τοῦ πυρὸς μηδαμόθεν καταλιπεῖν
παράδυσιν. τῇ δὲ ψυχῇ ἑτοίμως ἔκαστος, μὴ με-
τακινηθεῖσαν τῆς τάξεως πρὸ θανάτου. πρὸς γὰρ τὸ πᾶσιν
αὐτῶν ὑποκόπτειν τὰς ἐλπίδας, εἰ κἀκεῖνα καὶ φλε-
γείη τὰ ἔργα, δύνη τοὺς τραλιώτας εἴχεν αἰδώς, εἰ πάντα
προδοθήσεται, παντελὴς μὲν ἀρετῆς, ἀτόπους δὲ τόλμαν,
πληθος δὲ ἐμπειρίας, ἰσθμοὶ δὲ ῥωμαίων. ἅμα δὲ ἐπὶ τὸ
ἀφετήριον σωθῆναι τῶν προπηδώντων ἐφικνούμενον, καὶ
πεσών τις, τῷ μὲν ἑαυτὸν, ἐμπόδιον ἦν, ὅτε κίνδυνος δὲ
μὴ προσω χωρεῖν, ἐπίεζε μᾶλλον τοὺς. τὸ δὲ ἐνδοτέ-
ρω βέλος ὑποδραμόντων. οἱ μὲν πρὶν εἰς χεῖρας ἐλ-
θεῖν τῷ εὐταξίᾳ, καὶ τὸ πύκνωμα τῶν πολεμίων καὶ πλα-
γίους, οἱ δὲ νυττόμενοι πρὸς ξυσσὸς ἐπανεδρόμουν. καὶ πί-
λος, ἀλλήλους κακίζοντες εἰς δειλίαν, ἀνεχώρουν ἄπρακτοι. γυμνεία πανέμπλεως ἡ ἐπιχείρησις ἦν.
ἀναχωρησάντων δὲ τῶν ἰσθμῶν, προσῆγον οἱ ῥωμαῖοι τὰς
ἑλεπόλεις, βαλλόμενοι πέτραις τε ὑπὸ τῆς ἀντωνίας, καὶ
πυρὶ καὶ σιδήρῳ, καὶ παντὶ τῷ χορηγουμένῳ ἰσθμοῖς ὑπὸ
τῆς ἀνάγκης βέλει. καίπερ γὰρ πολὺ τοῦ τείχους πεπιστότες,
καὶ τὸ ὀργάνων καὶ φρονοῦντες, ὅμως ἐκώλυον τοὺς ῥωμαί-
ους προσάγειν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωάννην τὸ ἰσθμῶν δὲ μὴ πληγὴ-
ναι τὴν ἀντωνίαν ὑπολαμβάνοντες γίνεσθαι διὰ ἀσθέ-
νειαν δὲ τείχους, καὶ σαθρὰς ἐλπίσαντες εἶναι τὰς θεμελίους, ἀντεφιλονείκουν. ἐμὲ ὑπῆκτο τὸ τυπτόμενον.
ἀλλ' οἱ μὲν συνεχῶς βαλλόμενοι, καὶ πρὸς μηδένα τοῦ κα-
θ' ὑπερβολὴν κινδύνων ἐνδιδόντες, ἐνεργὰς παρεῖχον τὰς
ἑλεπόλεις. ὡς δὲ ἦσαν ἐλάτταις, καὶ πρεσθεύουσι τοῖς πέ-
τραις, ἕτεροι τὰς θυρεὰς ὀροφώσαντες ὑπὲρ τῶν σωμά-
των, χερσὶ καὶ μοχλοῖς, ὑπωρύττον τὰς θεμελίους, καὶ
παραλαβόντες λίθους προσκαρτερήσαντες ἐξέσκαψαν. ἀνέ-
πεσε δὲ νυξ ἑκατέρους, καὶ ἐν ταύτῃ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῶν
κρηπίδων σεσαλευμένον, καθ' ὃ τοῖς προτέροις ἐπιβεβλεύ-
κεσαν χώμασιν ὁ ἰωάννης ὑπώρυξεν, ἐνδύσας καὶ διώρυχος,
ἐξαπίνης καταῤῥιπτεῖ.

A eorum ſpes frangebatur, cum aggeres inſidiis, machinæ ſoliditate muri, manus vero conflictus audacia repugnantium ſuperaretur: & præcipue, quod cum ſeditione fameqve ac bello totqve malis præſtantiores Judæorum animos invenirent, virorum quidem inexpugnabiles eſſe impetus arbitrabantur, invictam vero animorum magnitudinem quæ calamitatibus aleretur. nam qvis eos in rebus ſecundis ſuſtineat, qui malis ad virtutem incitarentur? Illi qvidem propterea cautius cuſtodias præparabant. Joannis autem factio apud Antoniam, ſimul & quæ futura timebantur, ſi diſjiceretur murus cavebat, & antequam arietes admoverentur operibus inſtabat: niſi quia conatus eorum irritus fieret. Aggreſſi enim cum facibus aggerem, ſpe decepti remeavêre. Nam primum ne concordare quidem eorum videbatur conſilium, paulatim & per intervalla, & cunctanter, non ſine metu proſilientium, neqve Judæorum more, ut breviter dicam. deerant enim quæ propria gentis eſſent, audacia, curſus, & omnium ſimul impetus: & ut non ſine offenſione recederent. Langvidiores vero progreſſi quam ſolebant, etiã Romanos ſolito promptiores offendêre: qui corporibus quidem atqve armis ita undiqve aggeres ſepsêre, ut nusqvam igni aditum relinqverent: animum vero ita confirmaverunt, ne quis loco anteqvam occumberet moveretur. nam præter omnium rerum deſperationem ſi etiam illud opus eſſet exuſtum, acerbiſſimus pudor milites occupaverat, ſi aut calliditati virtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Judæis Romani. Simul autem miſſilia pro illis faciebant in proſilientes delata: & qui cecidiſſet, poſteriores impediebat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui vero intra teli jactum venire properaſſent, alii diſciplina hoſtium & denſitate pertertiti, alii confixi haſtis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta revertebantur. Calendis autem Julii tentata fuerat expugnatio. Judæis autem inde digreſſis, Romani machinas admovêre: quamvis ab Antonia ſaxis atqve igni ferroq; peterentur, & quodcunqve hoſtibus telum neceſſitas attuliſſet. nam licet multum mœnibus Judæi confiderent, machinasq; contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Judæis ſtudium eſſe rati, ne murorum infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis ſuſpicantes, contra certabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: ſed ipſi quidem crebris in ſe miſſilibus jactis, cum nullis periculis deſuper venientibus laſſarentur, arietum opus urgebant. cum vero inferiores eſſent, ac lapidibus frangerentur, aliis ſcutis ſuper corpora concameratis, fundamenta manibus, & vectibus ſuffodiebant. Itaqve ſaxis quatuor obſtinato labore concuſſis, quietem utrisq; nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Joannes aggeribus inſidiando murum ſuffoderat, ſubſidente cuniculo repente labitur.

Verum præter ſpem utrorumqve animi affecti ſunt. Nam Judæi quidem quibus mœrorem eſſe oportebat, quod ruina præter ſpem acciderat, & adverſus eam præcauti non fuerant, tanqvam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem inopinatam lætitiam ex celeri ſubverſione natam, conſpectus alius murus, quem intrinſecus Joannes ædificaverat, cito reſtinxit. Verumtamen priore facilior oppugnatio videbatur. Tunc enim & aſcenſum per ruinas promptiorē, & Antonia eſſe infirmiorem murum qui recens erat, citoqve deſtrui poſſet arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat aſcendere: quod ei qui primus id tentaviſſet, certiſſimum eſſet exitium. Titus vero ſpe atq; oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atq; promiſſis ſæpe qvidem periculorum naſci oblivia, interdum autem mortem ſolere contemni, in unum congregatos fortiſſimos experiebatur dicēs: Commilitones, hortari qvidem ad ea quæ periculum non afferunt, aperte & ipſis qui rogantur, & qui eos rogant, ignaviæ reprehenſionem parit. exhortatione autem opus eſt in ſolis rebus ambiguis: quippe illa per ſe qvenq; gerere dignum eſt. Itaq; difficilem vobis in murum eſſe aſcenſum ipſe profiteor: quod autem vel maxime oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulchrumq; ſit cum laude mori, nec erit infructuoſum ſi qui primi fortiter fecerint, proſeqvar. Primum quidem vos illud hortetur, quod nonnullos fortaſſe deterreat, Judæorum patiens animus, & in adverſis rebus dura conſtantia. Romanos enim eosqve milites, quibus in pace bella diſcere, in bello autem vincere conſvetum eſt, a Judæis manu vel animo ſuperari turpiſſimum eſt: idq; in fine victoriæ, cum etiam Dei nitamur auxilio. namqve offenſiones noſtræ, Judaicæ deſperationes ſunt. Illorum autem clades, favore Dei veſtrisq; virtutibus creſcunt. Etenim ſeditio, fames, obſidio, murorumqve ſine machinis caſus, quid ſit aliud quam in illos ira Dei, noſtrumq; adjumentum. Igitur non ſolum deterioribus inferiores videri, ſed etiam divinum præſidium prodere, vobis non convenit. Quo pacto autem non turpe videatur, Judæos qvidem quibus non magni pudoris eſt vinci, qui ſervire didicerint, quo minus in poſterum id patiantur, mortem contemnere: atqve in nos medios frequenter excurrere, non victoriæ ſpe, ſed oſtentationis gratia: nos autem totius pene terræ marisq; victores, quibus etiam non vincere probro habetur, ocioſos ſedentes, ne ſemel quidē in hoſtes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri? maxime cum parvo diſcrimine totum poſſitis efficere. Deniq; in Antoniam ſi aſcenderimus, habebimus civitatem. Nam etſi pugnandum ſit adverſum intus poſitos, qvod non arbitror, attamen capiti ac reſpirationi hoſtium inſedere victoriā nobis pleniſſimā repromittit. Eqvidem prætermiſſa nunc eorum laude, qui in bello cecidere, & immortalitate qui Martio furore proſtrati ſunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter ſentientibus imprecor,

Κεφ. γ.

Τούτῳ συμβάντι θαῤῥαλέως, ἑκατέρους διήγειρε τὰ φρονήματα. ἰουδαίους μὲν γὰρ ὡς ἐπὶ νίκης ἐκάλει τὸ παρελπίδα ἡμῖν γεγονὸς πρᾶγμα, καὶ μὴ περιορᾶν ἐφαλλομένους αὐτοῖς, ἀῤῥᾳθυμίᾳ μᾶλλον ἢ μάχῃ τὸν κίνδυνον ἐκφεύγοντας· Ῥωμαίων δὲ γε τὴν παρ' ἐλπίδα χαρὰν ὅτι τῷ καθαῤῥίψαι θέλα, ταχέως ἔσεσθαι ὤφλισε τὴν ἐπὶ τοῖς τείχεσι τῶν Ἰουδαίων ἀντωικοδόμησιν. ὡς μᾶλλον ἑτέρωθι μὲν γὰρ τὸ πρότερον ἡ περιβολὴ κατεφαίνετο. τότε γὰρ ἀναβαίνειν διὰ τῶν καθαῤῥιφέντων ῥᾴδιον ἔδοξε, καὶ τὸ τεῖχος ἀσθενέστερόν τι πολλῷ τῆς ἀντωνίας, καὶ ταχέως τοῦ περισκαμμάτος ἔσεσθαι, λύσιν ἐπελάμβανον. ἐμέλλετο δὲ τὸ μὴ τολμᾶν τινὰ ἀναβαίνειν πρὸ τοῦ τὸν ἐξαμείνου ἰουδαίοις ἀπώλειαν.

Κεφ. δ.

Νομίζων δ' ὁ Τίτος ἐγείρειν μάλιστα τοὺς τῶν πολεμίων περὶ θυμίας ἐλπίδι λόγῳ, τοὺς τε περὶ τοὺς, καὶ τοὺς ἐπιφερέστερος πλησίον μὲν ἦλθεν ἐρρωμένως τοῦ κινδυνεύειν, ἔστι δ' ὅτε καὶ θανάτου καὶ φρουρᾶς, σύναγε ἀγῶν ὅτι πεύσεσθαι τοὺς ἀλκίμους, ἐπεὶ τοὺς ἀνδρῶν. ὡς συσπαλιῶν τοιάδε λέγων, τὸ μὲν θρασυκέλευστον ὅτι τὸ μὴ φέρον τὸν κίνδυνον, αὐτόθεν τοῖς θρασυκελεύστοις ἀκλεές. ἀμέλει ἡ τοῦ θρασυκελεύστου, φέρει κατηγορίαν ἀναισθησίας. δεῖ δ' οἶμαι τοὺς περὶ τοὺς εἰς μόνα τὰ σφαλερὰ τῶν πραγμάτων, ὡς ἐπὶ ναῦς καθ' αὐτὸς πρέπον ἄξιον. ὥστε ἐγὼ τὸ μὲν ἐπάρχειν χαλεπὸν τῷ ὅτι τὸ τεῖχος ἄνοδον, αὐτὸς ὑμῖν παρίημι. τὸ δ' ὅτι μάλιστα παρέχει μάχεσθαι τοῖς δυσκόλοις τὰς ἀρετὰς ἐφιεμένοις, ἐπὶ καλοῖς ἐν εὐκλείᾳ πλάσθαι, ἐπὶ ὡς ἐπὶ ἀκαρπον ἔσεσθαι τοῖς καταῤῥαθυμοῦσι τὸ ἡνιοχεῖν διέξιμι. πρῶτον μὲν ἂν ὑμῶν ἡγέομαι παρορμᾶν, τὸ πάντας ἴσως ἀποτρέπειν, ἡ ἰουδαίων μακροθυμία, καὶ τὸ καρτερικὸν ἐν οἷς κακοπαθοῦσιν. αἰσχρὸν γὰρ Ῥωμαίους τὸ ὁπλίτας ἐπὶ ὁπλίτας ἐμοὺς, ἐπὶ διδακτὸν μὲν ἐν εἰρήνῃ τὸ πολεμεῖν, ἐπιμελὲς δ' ἐν πολέμῳ τὸ κρατεῖν ἔχοντας, ἡδονὰς καὶ χρήματα ἰουδαίων ἢ καὶ ψυχὰς· ἐπὶ ταῦτα πρὸς πλείστων καὶ συνεργουμένους ὑπὸ θεοῦ· τὰ δὲ ἡμέτερα πάσχοντα, ἐπὶ ἰουδαίων ἐστὶν ἀπονοίας. τὰ δ' ἐκείνων πάθη, τοῖς ἡμετέροις ἀρεταῖς, καὶ τῷ θεῷ συνεργίαις αὔξεσθαι. φασὶ γὰρ καὶ λιμὸν, ἐπὶ πολιορκίαν, καὶ δίκαι μηχανημάτων πίπτοντα τύχῃ, τὶ ἂν ἀλλ' ἢ θεοῦ μᾶλλον ἐκείνους βοηθεῖα δ' ἡμετέρα. τὸ τοίνυν μὴ μόνον ἐλαττοῦσθαι χρείνων, ἀλλὰ καὶ τὴν θείαν συμμαχίαν προδιδόναι, πῶς ἡμῶν ἂν εἴη. πῶς δ' οὐκ αἰσχρὸν, ἰουδαίους μὲν ὡς πολλοῦ αἰσχύνης ἄξιον φέρειν τὸ λειπόψυχον μαθόντας δουλεύειν, ὑπὲρ δ' μηκέτι δύνασθαι τὸ παρεῖναι θανάτου καταφρονεῖν, καὶ πολλάκις εἰς μέσους ἡμᾶς ἐκπηδᾶν, οὐκ ἐλπίδι κρατήσοντ, ἀλλὰ διὰ ψιλὴν ἐπίδειξιν ἀνδρίας. ὑμᾶς δ' τῆς γῆς ὀλίγης δεῖν ἁπάσης καὶ θαλάσσης κρατοῦντας, ἐπὶ καὶ τὸ μὴ νικᾶν, ὄνειδος, μὴ δ' ἅπαξ εἰς τοὺς πολεμίους πεφεύγειν. ἐπεμφύη δ' τὸ λιμὸν κατ' αὐτῶν, ἐπὶ τὴν τύχην δρᾶσιν καθεζομένους, μὴ τισὶν ὅπλοις· ἐπὶ ταῦτα δι' ὀλίγης δ' ἀθροίσαι, τὸ πᾶν καλοῦσιν δυναμένους. ἀναβαίνειν γὰρ ὅτι τὴν ἀντωνίαν, ἐχομένῳ τὸν πλῶν. ἐγὼ δὲ γένηται τις ἐπὶ τοὺς ἔνδον ὅπερ οὐκ οἶμαι μαχεῖ, τόγε καὶ χερυφλεῖν εἶναι, καὶ τοῖς ἀναπαύσεις ὀλίγας δοῦναι τῶν πολεμίων, ταχέως τὴν ὁλοχερῆ νίκην ἐγείρειν. ἐπὶ ἐγὼ γε, τὸ μὲν ὑμνεῖν ἄρτι τὸν πολέμου πλάστην, ἐπὶ τὸν ὅτι τοῖς ἀρεμανίοις ποσὶν ἀθανασίαν θαῤῥαλέπω. ἐθαῤῥαίμην δ' ἂν τοῖς ἄλλοις ἔχειν, τὸν κατ' εἰρήνην ἐκ νόσου θάνατον, οἷς μετὰ τοῦ σώματος, καὶ ἡ

καὶ ἡ ψυχὴ τάφῳ κατακρύπτεται). τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ὅτι τὰς μὲν ἐν πολέμῳ παρὰ τῶν ψυχὰς σιδήρῳ τῶν σωμάτων λυθείσας, τὸ καθαρώτατον στοιχεῖον αἰθὴρ ξενοδοχῶν, ἄστροις ἐγκαθιδρύει· δαίμονας δὲ ἀγαθοὺς, καὶ ἥρωας δικαίους, ἰδίοις ἐκγόνοις ἐμφανίζον). τὰς δὲ ἐν νόσοις τοῖς σώμασι συντακείσας, καὶ ταῖς μάλιστα κηλίδων ἢ μιασμάτων ὥσπερ καθαρὰς, νυξὶ σκότος ἀφανίζει, καὶ λήθη βαθεῖα δέχεται λαμβάνουσα τὸ ἅμα τε βίου, καὶ τῶν σωμάτων, ἐπὶ τῇ τῆς μνήμης συγχαρίσασα. εἰ δὲ καὶ ἀνθρώποις ἀναγκαῖα τελευτὴ, καὶ φθορὰ ἐστὶν εἰς αὐτῶν νόσος παντὸς σιδήρου ἰατρός, πῶς οὐκ ἀθυμεῖν μὴ διδόναι τοῖς χρεὼν ἀποδοῦναι μὴ καὶ ταῦτα μὴ ὡς ἀπωμνύων σωθῆναι τῶν ἐπιχειρησόντων διεξῆλθον. ἔνεστι δὲ σώζεσθαι τοῖς ἀνδριζομένοις, καὶ ἐκ τῶν σφαλερωτάτων. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ καταῤῥιφθὲν εὐεπίβατον. ἔπειτα πᾶν τὸ οἰκοδομηθὲν εὐάλωτον. ὑμεῖς τε ἀλκίμως χαρησόμενοι, ἅμα τῷ πρᾶξαι, ἀλλήλοις σωτήριοι καὶ βοήθεια γένεσθε. καὶ τοῖς πολεμίοις τὸ ὑμέτερον σθένος, ταχέως κλάσει τὰ φρονήματα. καὶ τάχα ἂν ὑμῖν ἀναίμακτον τὸ κατόρθωμα γένοιτο, μόνον καταρξαμένοις. ἀναβαίνοντας μὲν γὰρ, κωλύειν πέφυκεν· καὶ τὸ εἰκὸς, λαθόντας· καὶ βιασαμένους, ἅπαξ, ὅσον ἂν ἐπαρκέσειεν ἔπος καὶν ὀλίγοι φήσαιμι). τὸ δὲ καταρξάμενον, αἰσχυνοίμην ἂν, εἰ μὴ πολλοὺς ἐμοὶ ζήλωτὰς, ἐν τοῖς ἐπικαίροις· καὶ ὁ μὲν ζῶν, ἄρξει τῶν ὁμοίων, μακάριος δὲ ἀνηλωθησόμενος καὶ τοῖς πεσοῦσι τὰ ἀρίστεια.

Κεφ. ε.

Τοιαῦτα δὲ πάντα διεξιόντος, τὸ μὲν ἄλλο πολὺς ἔδεισε δὲ κινδυνώδη τὸ μέγεθος. τὸ δὲ ἐν τοῖς ἀπείροις στρατευομένων συμβὰν τοῦτο ἦν, ὑπὸ συρφετοῦ, ἀνὴρ καὶ κατὰ χεῖρα, καὶ κατὰ ψυχὴν ἄριστος ἐφάνη. καί τι προϊδὼν ἂν τις αὐτὸν ὑπάρχειν τὸ σωματικῆς ἕξεως ἀδύνατον εἶναι στρατιώτην ἐδόξει· μέλας μὲν γὰρ ἦν τὸ χρόαν, ἰσχνὸς, τὸ σῶμα πεπλημμέλης· ἀλλ' ἐνῴκει τις ἡρωϊκὴ ψυχὴ λεπτῷ σώματι, καὶ πολὺ τὸ ἰδίοις ἀλκῆς στενοτέρῳ. πρῶτος γὰρ ἀναστὰς, ἔπιδίδωμι καὶσαρ, ἔφη, προθύμως ἐμαυτὸν, πρῶτος ἀναβαίνω τὸ τεῖχος· καὶ εὐχομαι μὲν μετὰ τῆς τε ἰσχύος καὶ τῆς γνώμης, τοῖς σοῖς ἀκολουθήσαι τύχαις. εἰ δὲ νεμεσητέα τῆς ἐπιβολῆς; ἴσθι με, μὴ πλανώμενον περ ἐλπίδος, ἀλλ' ὥσπερ σὸν κρίσει τὸν θάνατον ἠρημένον. ταῦτα εἰπὼν καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ χειρὶ τὸν θυρεὸν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς προβαλόμενος, τῇ δεξιᾷ δὲ τὸ ξίφος ἀνασπάσας, ἐχώρει πρὸς τὸ τεῖχος, μᾶλλον ἢ ὤοντο τὴν ἡμέραν ἔκτιλλε. ἔπιπτον δὲ αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων ἕνδεκα μόνοι ζήλωταὶ τῆς ἀνδρείας γενόμενοι. προῆγε δὲ πολὺ πάντας ἐνὴρ, ὁρμῇ τινὶ δαιμονίῳ χρώμενος. οἱ φέροντες δὲ ἀπὸ τείχους, κατηκόντιζόν τε αὐτὸν, καὶ βέλεσι πάντοθεν ἀπείροις ἔβαλλον, καὶ πέτρας ἐξαισίους κατεκύλιον, αἱ ἐκ τοῦ ἑνδεκα παρέσυραν ἑνίους. ὁ δὲ σείων ἅπαντων τοῖς ἀφιεμένοις, καὶ καταχωννύμενος ὑπὸ τῶν βελῶν, ἐπροκόπτετο ἐπέχων τὴν ὁρμὴν ἢ γενέσθαι ἐπ' ἄκρῳ, καὶ τρέψασθαι τοὺς πολεμίους. καταπλαγέντες γὰρ αὐτοῦ τοῦ τε δύναμιν οἱ ἀθλίοι, καὶ τὸ σθένος τῆς ψυχῆς, ἅμα δὲ καὶ πλείους ἀναβεβηκέναι δόξαντες ἐτράποντο. ἔνθα δὴ καταμέμψαιτ' ἄν τις ὡς φθονερὰν τὴν τῆς δεξιᾶς τοῦ τύχην, καὶ κωλύσαν ἀεὶ τὰ σθένη δόξαν τῶν κατορθωμάτων. ὁ γοῦν ἀνὴρ ἔστε ὅτε ἐκράτησε τῆς ἐπιβολῆς ἐσφάλη, καὶ πλήσας πρός τινα πέτραν, τι non steterunt. Qua in re fortunam quis veluti cinoribus officiat non incusaverit? Siquidem hic vir

A quorum anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim virorum fortium nescit, quod animas in acie ferro corporibus absolutas, purissimum elementum æther hospitio receptas inter sidera collocat: manesqve se bonos ac propitios heroas, videndos offerunt posteris suis? Quas vero morbus corporis tabesqve consumpserit: & si maxime probris ac piaculis purgatæ sint, subterraneæ tenebræ operiunt, altaqve oblivio suscipit, corporis simul & vitæ ac memoriæ fine circumscriptas. Quod si necessario mors homini decreta est, ad hoc autem omni morbo levius est, ferri ministerium, cui non videatur ignavum negare usui, quod debito redditurus sit. Et hæc quidem velut servari neqveant, vel qui conati fuerint, prosecutus sum. est autem salutis spes in maximis quoque periculis qui virilem animū gerunt. Primum enim quod decidit patet incessui: deinde totum quod ædificatum est, facillime dissolvi potest. Vosqve plures hoc opus aggredientes, alius alii pro adhortatione fietis atqve subsidio: vestraqve obstinatio brevi animos hostium franget: ac fortasse nobis, si eam tantum cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidem nos prohibere scilicet conabuntur. si vero clam vel etiam per vim aliquid egerimus semel, quamvis paucos non sustinebunt. Me autem profecto pudeat, nisi qui primus hoc fecerit invidendum remunerationibus fecero: & qui vixerit quidem nunc æqualibus præsit: beatissima vero præmia sequantur occisos. Talia dicente Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum vero unus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu simul & animo fortis apparuit: licet si quis eum ante vidisset, quantum ex habitu corporis, ne specie quidem militem esse credidisset: erat enim colore nigro, exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore, atque angustiore viribus suis habitabat. Cum primus itaqve surrexisset, dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæsar, & ante omnes in murum ascendo: atqve opto quidem, ut vires ac voluntatem meam sequatur fortuna tua. quod si cœpto casus inviderit, scito me non præterspem, quod res aliter cesserit, sed quod sic decreverim, pro te moriturum. His dictis, & scutum læva capiti prætendens, strictoq; dextera gladio, circa horam diei sextam murum petebat, sequebantur autem ex aliis, qui soli ejus virtutis æmuli esse cupiebant, undecim viri. Multo autem omnes antecedebat divino quodam impetu excitatus, cum de muro custodes jaculis & sagittis undiqve infinitis appeterent, atqve ingentia saxa devolverent, quæ nonnullos de undecim dejecerunt. Sabinus autem missilibus occurrens, licet obrueretur sagittis, non tamen ante impetum cohibuit, quam summa muri prehenderet, hostesqve in fugam verteret. viribus enim ejus atq; animi pertinacia territi, pluresq; ascendisse ravirtutibus invideat, semperqve præclaris fa-

cum maximo crepitu pronus decidit. Unde factum est, ut Judæi reversi, ubi solum & jacentem vidêre, ex omni eum parte jaculis peterent. Ille vero genibus nixus, & scuto protectus, primo quidem ulciscebatur hostes, multosqve ad se appropinquantes sauciavit: vulnerum autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam sagittis est obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna uteretur, pro mensura vero cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres pene jam summa tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Julii gesta sunt.

A πέλωης ἐπ' αὐτῆς μ῀ μεγίσῃ ψόφῳ καπίπτει. ὑπερφρονήσαντες δ῀ οἱ ἰουδαῖοι ϗ καλέσαντες μόνον τὸ αὐτῶν ϗ πεπλωκότα, πάντοθεν ἔβαλλον. ὁ δ῀ εἰς γόνυ ἀρηκώς, ϗ τοῦ καλυπτώματος τὸ ὑγρεὸν, τὸ μὲν πρῶτον ἠμύνατο, ϗ πολλοὺς τῶν ἐπισπασαμένων ἔτρωσεν. αὖθις δ῀ ὑπὸ πολλῶν τραυμάτων, παρῆκε τὴν δεξιὰν, ϗ πληγεὶς δοὺς τὴν ψυχὴν, κατεχώσθη τοῖς βέλεσιν, ἀνὴρ ἄξιος μὲν ἀμείνονι χρῆσθαι δι' ἀνδρίαν τύχῃ, κατὰ δὲ τὴν ἐπιβολῆς ἀναλογίαν. τῶν δ῀ ἄλλων, τοὺς μὲν τρεῖς ἤδη τοῖς ἄκροις ὄντας σωτηρίας ἁψάμενοι, ἀπέκτειναν τοῖς λίθοις. διὰ δ῀ ὀκτὼ τραύματα καταῤῥαγέντες, ἀνεκομίσθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν δὴ, τρίτῃ πανέμῳ μηνὸς ἐπράχθη.

CAP. II.

Romani Antoniam invadunt, & a Judæis repelluntur.

BIduo autem post, viginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, signiferum ordinis sui, & duos quosdam ex ala equitum, & tubicinem unum ad se vocant: nonaqve noctis hora per ruinas ad Antoniam ociose procedunt. occisis autem primis custodibus somno oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæteri quidem vigiles subito excitantur, & fugiunt priusquam multitudinem quæ murum ascenderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba imaginem quandam, ut magnum hostium numerum ascendisse crederent, ostendit. Cæsar autem signo audito, propere armat exercitum: & cum ducibus primis lictorum caterva comitatus, ascendit. Cum autem Judæi ad templum interius confugissent, ipsi quoque per cuniculum irruperunt, quem Joannes adversum Romanorum aggeres aperuerat. Dispositiqve amborum agminum seditiosi, tam Joannis quam Simonis, arcebant eos summa vi atqve alacritate repugnandi. siquidem excidii finem putabant, locum sanctum penetrasse Romanos, quod & his victoriæ principium fuit. Ad ipsum autem adytum validissima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Judæis vero Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ utrisq; inutiles erant, strictis autem ensibus dimicabāt. Neqve conflictu discerni poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis viris & propter angustias permutatis, cum & vocis intellectum magnitudo confunderet, multaq; mors esset utrinqve, armaqve simul & cadavera jacentium conculcata frangerent præliantes. Semper autem si bellum fluctuans gravasset alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neqve aut fugæ, aut persecutioni locus erat: sed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixte fiebant exercitus. Qui vero inter primos stetissent, aut occidendi aut moriendi necessitatem habebant, quod refugere non dabatur. nam & posteriores utriusqve partis, suos in frontem urgebant, nullumq; inter dimicantes bello vacuum intervallum reliqverāt.

Κεφ. ϛ.

Μετὰ δ῀ ἡμέρας δύο τῶν ϖεντηκοντάρχων τινὲς ὑπὸ τοῖς χώμασι φυλάκων ἔφασαν σαλεύοντες, ϖροσκαλοῦνται μὲν τὸν ἕ πίπτε ταγματοφόρον, ϗ δύο τινὰς τῶν ἱλαρχικῶν, ϗ σαλπιγκτὴν ἕνα· ϗ δ῀ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς σκότῳ, ϖροβαίνουσι μὲν ἡσυχῇ διὰ τῶν ἐρειπίων, ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων δοϖοφάξαντες δ῀ τοὺς ϖρώτους τῶν φρουρῶν κοιμωμένους, κρατοῦσι τοῦ τείχους, ϗ τῷ σαλπιγκτῇ σημήνειν κελεύουσι· ϖρὸς ὃ τὸν μὲν ἄλλων φυλάκων ἔκπληξις αἰφνίδιος ἰδοῦσα ϗ φυγὴ, πρίν τινα τῶν ἐληθότων ὑπόνοιαν ἔσχεν. ὅτε γὰρ φέρων ϗ ἡ σάλπιγξ, φαντασίαν αὐτοῖς ἕ ϖλήθους ἀναβεβηκέναι πολεμίων ϖαρεῖχε. κἀνταῦθα δ῀ ἕ σημεῖα καλαχῶσιν, ἐξοπλίζει τὴν τε δυνάμιν ἅμα ταῖς χερσὶ, ϗ μ῀ τῶν ἡγεμόνων, πείθεται ἀναβαίνειν τοὺς ὁπλίτας ἔχων. καταφρονήσαντες δ῀ ἰουδαῖοι εἰς τὸ ἱερὸν, ϗ αὐτοὶ ἅμα τῷ διώρυχι ϖεσόντων, ἐκ τοῦ ἰωάννου ὑϖὸ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὤρυξε. ϗ διαστάντες ἀϖ' ἀμφοτέρων οἱ σπασαμένοι τῶν ταγμάτων, ἕ τε ἰωάννου, ϗ ἕ σίμωνος, ἐφεῖρον αὐτοὺς, ἀδεμίαν ὅπῃ ἰσχύϊ τε ϖερυμισὶ νικᾶντες ὑϖερβολῇ. ϖρὸς γὰρ ἀλύσεως ὑϖελάμβανον, τὸ ῥωμαίων ϖαρελθεῖν εἰς τὸ ἅγιον· ὃ δὴ κἀκεῖνοι, ἕ κρατεῖν ἐχρῆν. συῤῥήγνυντο δ῀ ϖρὸς τὰς εἰσόδους, μαχῇ καρτερᾷ, τὸ μὲν, καταλαβέσθαι ϗ τὸ ἱερὸν ϖεριζόμενοι, τὸ δ῀ ἰουδαίων ἐξωθουμένων αὐτοὺς ὑπὲρ τὸν ἀντώνιαν, ϗ τὸ βέλη μὲν ἓν ἀμφοτέροις ἄχρηστα, ϗ τὰ δόρατα ϖαρασύρμοι δ῀ τὰ ξίφη σωνεπλέκοντο, ϗ ϖρὸς τὴν συμβολὴν, ἀκέλευστον ἓν ἑκατέρῳ ἐκάστῃ μάχῃ. ϖολλῶν μὲν τῶν ἀνδρῶν ϗ ϖρὸς τὴν συνεχομένων ἀλλαγμῶν, τὸ δ῀ βίᾳ ἀσημάντου ϖεφορήσεως ἅμα τῷ μεγέθει. φόνου τε ἓν ἑκατέρῳ ἦν πολὺς, ϗ τῶν ϖιπτόντων τότε σώματα ϗ τὰς ϖανοπλίας ϖατοῦντες, ἔθεσαν οἱ μαχόμενοι. ἀεὶ δ῀ ἐφ' ὁπότερον βεβήκει ῥέων ὁ πόλεμος, ὥσϖερ κλύδωνος μὲν ἓν τὸ πλεονεκτοῦντων, εἰμαγὴ δ῀ τὸ ϖεσόντων. ὅτε δ῀ αἱ φυγαὶ ϖόνον ἔσχον, μὴ δ῀ αἱ διωγμὸς, ἀλλ' ἀνώμαλοι ῥοπαὶ ϗ μεταλήψεις, μεμιγμένης ἐγίνοντο τῆς δαϊτέρεως. πρὸς δ῀ ἐμπεσοῦσιν γοερμοὶ, ἢ θνήσκειν ἢ κτείνειν ἀνάγκη ϖαρῆν, οὐκ ἦσαν ἀναφυγῆς. οἱ γὰρ κατ' ἀνίσχοντα ϖεσοῦντες, τοὺς σφετέρους ϖαρ' ἀμφοῖν, ἐδέδῃ μάχῃ μεσοῦσι κοιμῶντας ϖαλαιονεκτούντων δ῀ τῶν ἰουδαίων τῇ ὑμοῖς τῶν ῥωμαίων ἐμπειρίαν, ϗ πλινοειδὴς καθάπαν ἦδη τῆς φάλαγγος, ἀϖὸ γὰρ ἑνάτης νυκτὸς ὥρας, εἰς ἑβδόμην τῆς ἡμέρας ἐϖολέμουν, οἱ μὲν ἀθρόοι, ϗ τὸν τῆς ἀλύσεως κόσμον

Cum autem Judæorum animi Romanorum peritiam vincerent, jamqve omnino tota acies pelleretur (a nona enim hora noctis ad septimam diei usqve pugnabant) hi quidem simul omnes excidii

χίνδυνον ἔχοντες ἀνδρείας ἐφόδιον. ῥωμαῖοι δὲ μέρει τ̃ A periculum pro nutrimento virtutis habebant: Romani vero exercitus parti (nondum enim ascenderant legiones; illisq; spes pugnantium nitebatur) satis esse visum est in præsentia, Antoniam obtinere.

δυνάμεως, ὅπως δὲ ἐπανασβήσει τὰ πάγματα, καιρὸν ἐπανεῖχον οἱ μαχόμενοι, τότε κρατεῖν τ̃ ἀντωνίας ἀποχρῆν, ἀλλὰ τ̃ παρόντ⊙ ἐδόκει.

ΚΕΦ. ζ.

CAP. III.

Ἰουλιανὸς δέ τις ἑκατοντάρχης τ̃ ἀπὸ τ̃ Βιθυνίας, οὐκ ἄσημ⊙ ὢν ἀνὴρ, ἐν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον ἰσχύσαι τ̃ πολέμων, ὅπλων τε ἐμπειρίᾳ, καὶ ἀλκῇ σώματ⊙, καὶ ψυχῆς εὐθαρσήματι πάντων ἀρίστ⊙, ὁρῶν τοὺς ῥωμαίους ἐνδιδόντας ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένους, παρεστήκει ὑπὲρ τοῦ κατὰ τὴν ἀντωνίαν, ἐσπουδάκει, καὶ νικῶντας ἤδη τοὺς ἰουδαίους, πρόσπταιμα μόνον μέχρι τῆς ἐσχατιᾶς ἱερᾶς γωνίας. ἔφθη δὲ τὸ πλῆθ⊙ ἀθρόον, ὥστε τοῖς ἰδίοις καὶ τοῖς πολεμίοις ἀφανὲς γενέσθαι. ὁ δὲ μέσων τ̃ σκεδαννυμένων ἄλλοτε ἄλλη διὰ τῶν, ἐφόνευε τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ τῆς ὄψεως σκαιότερον, οὐδὲν ὥστε τοῦ κρείσσονος ἀνυμασιώτερον, ὥστε τοῖς ἄλλοις παρέσχε φρικωδέστερον. ἐδόκει δ' ἄρα καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης, οὐ δυνάμενον διαφυγεῖν θηρεύεσθαι. τοῖς γὰρ ὑποδήμασι πεπαρμένα πυκνοῖς ἐξέσει ἥλοις ἔχων, ὥσπερ τ̃ ἄλλων στρατιωτῶν ἕκαστ⊙, καὶ τ̃ λιθοστρώτου τρέχων, ὑπολισθαίνει πεσὼν δ' ἐπὶ μέγιστον τῆς πανοπλίας ἦχον, τοὺς φεύγοντας διατρέφει. καὶ τῶν μὲν ἀπὸ τῆς ἀντωνίας ῥωμαίων, ἦν βοὴ τοῖς τὰνδρὶ δεισάντων. οἱ δ' ἰουδαῖοι περιστάντες αὐτὸν ἄθροοι, τοῖς τε ξύλοις, καὶ τ̃ ῥομφαίαις πάντοθεν ἔπαιον. ὁ δὲ πολλὰ μὲν τοῦ γυρεῦ σίδηρον ἐξεδέχετο πολλάκις δ' ἀναστῆναι πειράσας, ὑπὸ δ' πολλ̃ τ̃ τυπτόντων ἀνετράπη, καὶ κείμεν⊙ δ' ὅμως, ἐνῆν τοῖς ξίφεσι πολλοῖς. ὀδὲ γὰρ ἀνῃρέθη ταχέως, πρὸ τε ἁφανοῦς τοῦ θώρακι περιφραγμέν⊙, πάντα τὰ κοίλα σπέος ἀφαγίου, ὑπ' αὐχένα σωλήνων, μέχρι κοπτομένων αὖτε τ̃ ἄλλων μελῶν, καὶ μηδενὸς προσιμένου τολμῶντ⊙, ἐσέβαλε. δεινὸν δὲ πάθ⊙ εἰσῆλθε καὶ ἡμᾶς ἄνδρας ἔτοιμους ἐναρέτης, καὶ ἐν ὄψει τοσούτων φονευόμενον. καὶ αὐτὸν μὲν ὁ τόπ⊙ διέκλεισε δ' βοηθεῖν ἐθέλοντας, τοὺς δυναμένους δὲ καταπλῆξις. ἰουλιανὸν μὲν γὰρ πολλὰ δυσθανατήσαντα; καὶ τ̃ κτεινάντων ὀλίγους ἀπολῆσαι καταλιπὼν, μόλις ἀποφάσθαι, μέγιστον δ' οὐ μόνον ῥωμαίοις καὶ καίσαρι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς τοῦ πολέμου κλέ⊙ καταλιπών. ἰουδαῖοι δὲ καὶ τ̃ νεκρὸν ἁρπασάμενοι, πάλιν τοὺς ῥωμαίους τρέπονται, καὶ κατακλείουσιν εἰς τὴν ἀντωνίαν. ἠγωνίσαντο δ' ἐξ αὐτῶν ἀξιολόγως καὶ τοῦτον τὸν μάχιμον, Ἀλεξᾶς μὲν τις καὶ γυφθαῖος τ̃ ἰωάννου τάγματ⊙. ἐκ δὲ τ̃ σὺν σίμωνι μαλαχίας τε, καὶ τ̃ μέρτωνος ἰοῦδας, καὶ σωζᾶ υἱὸς ἰακώβ⊙, τ̃ ἰδουμαίων ἡγεμόνων, τ̃ ζηλωτῶν ἀδελφοὶ δύο, παῖδες ἰακώβου, σίμων τε καὶ ἰούδης.

Ἰουλιανὸς δέ τις ἑκατοντάρχης τ̃ ἀπὸ τ̃ Βιθυνίας, οὐκ ἄσημ⊙ ὢν ἀνὴρ, ἐν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον ἰσχύσαι τ̃ πολέμων, ὅπλων τε ἐμπειρίᾳ, καὶ ἀλκῇ σώματ⊙, καὶ ψυχῆς εὐθαρσήματι πάντων ἀρίστ⊙, ὁρῶν τοὺς ῥωμαίους ἐνδιδόντας ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένους, παρεστήκει ὑπὲρ τοῦ κατὰ τὴν ἀντωνίαν, ἐσπουδάκει, καὶ νικῶντας ἤδη τοὺς ἰουδαίους, πρόσπταιμα μόνον μέχρι τῆς ἐσχατιᾶς ἱερᾶς γωνίας. ἔφθη δὲ τὸ πλῆθ⊙ ἀθρόον, ὥστε τοῖς ἰδίοις καὶ τοῖς πολεμίοις ἀφανὲς γενέσθαι. ὁ δὲ μέσων τ̃ σκεδαννυμένων ἄλλοτε ἄλλη διὰ τῶν, ἐφόνευε τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ τῆς ὄψεως σκαιότερον, οὐδὲν ὥστε τοῦ κρείσσονος ἀνυμασιώτερον, ὥστε τοῖς ἄλλοις παρέσχε φρικωδέστερον. ἐδόκει δ' ἄρα καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης, οὐ δυνάμενον διαφυγεῖν θηρεύεσθαι. τοῖς γὰρ ὑποδήμασι πεπαρμένα πυκνοῖς ἐξέσει ἥλοις ἔχων, ὥσπερ τ̃ ἄλλων στρατιωτῶν ἕκαστ⊙, καὶ τ̃ λιθοστρώτου τρέχων, ὑπολισθαίνει πεσὼν δ' ἐπὶ μέγιστον τῆς πανοπλίας ἦχον, τοὺς φεύγοντας διατρέφει. καὶ τῶν μὲν ἀπὸ τῆς ἀντωνίας ῥωμαίων, ἦν βοὴ τοῖς τὰνδρὶ δεισάντων. οἱ δ' ἰουδαῖοι περιστάντες αὐτὸν ἄθροοι, τοῖς τε ξύλοις, καὶ τ̃ ῥομφαίαις πάντοθεν ἔπαιον. ὁ δὲ πολλὰ μὲν τοῦ γυρεῦ σίδηρον ἐξεδέχετο πολλάκις δ' ἀναστῆναι πειράσας, ὑπὸ δ' πολλ̃ τ̃ τυπτόντων ἀνετράπη, καὶ κείμεν⊙ δ' ὅμως, ἐνῆν τοῖς ξίφεσι πολλοῖς. ὀδὲ γὰρ ἀνῃρέθη ταχέως, πρὸ τε ἁφανοῦς τοῦ θώρακι περιφραγμέν⊙, πάντα τὰ κοίλα σπέος ἀφαγίου, ὑπ' αὐχένα σωλήνων, μέχρι κοπτομένων αὖτε τ̃ ἄλλων μελῶν, καὶ μηδενὸς προσιμένου τολμῶντ⊙, ἐσέβαλε. δεινὸν δὲ πάθ⊙ εἰσῆλθε καὶ ἡμᾶς ἄνδρας ἔτοιμους ἐναρέτης, καὶ ἐν ὄψει τοσούτων φονευόμενον. καὶ αὐτὸν μὲν ὁ τόπ⊙ διέκλεισε δ' βοηθεῖν ἐθέλοντας, τοὺς δυναμένους δὲ καταπλῆξις. ἰουλιανὸν μὲν γὰρ πολλὰ δυσθανατήσαντα; καὶ τ̃ κτεινάντων ὀλίγους ἀπολῆσαι καταλιπὼν, μόλις ἀποφάσθαι, μέγιστον δ' οὐ μόνον ῥωμαίοις καὶ καίσαρι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς τοῦ πολέμου κλέ⊙ καταλιπών. ἰουδαῖοι δὲ καὶ τ̃ νεκρὸν ἁρπασάμενοι, πάλιν τοὺς ῥωμαίους τρέπονται, καὶ κατακλείουσιν εἰς τὴν ἀντωνίαν. ἠγωνίσαντο δ' ἐξ αὐτῶν ἀξιολόγως καὶ τοῦτον τὸν μάχιμον, Ἀλεξᾶς μὲν τις καὶ γυφθαῖος τ̃ ἰωάννου τάγματ⊙. ἐκ δὲ τ̃ σὺν σίμωνι μαλαχίας τε, καὶ τ̃ μέρτωνος ἰοῦδας, καὶ σωζᾶ υἱὸς ἰακώβ⊙, τ̃ ἰδουμαίων ἡγεμόνων, τ̃ ζηλωτῶν ἀδελφοὶ δύο, παῖδες ἰακώβου, σίμων τε καὶ ἰούδης.

Julianus vero quidam centurio ex Bithynia, non ignobilis, quem in illo bello & armorum peritia & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognovi, ubi Romanos jam cedere & male repugnare conspexit (propter Titum autem apud Antoniam stabat) subito prosiliit, jamq; Judæos vincentes solus ad interiorem usqve templi angulum persecutus est. Fugiebat autem universa multitudo, neqve vim ejus neq; audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios alio disjecerat, ipsos quos occupasset interficiebat: eaq; facie nihil Cæsari admirabilius, aut aliis horribilius visum est. Verum & ipsum profecto fata persequebantur, quæ ab homine vitari non possunt. Calceos namqve habens, creberrimis atqve acutis clavis, ut cæteri solent milites, fixos, dum strato saxeis cruftis solo curreret, labitur: magnoq; cum armorum sono dejectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia subiatus est, saluti ejus metuentium: Judæi vero multi simul gladiis & hastis undiq; feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim scuto excipiebat: sæpe autem conatus erigere se, percutientium multitudine revolutus est, & jacens tamen gladio multos perculit. nec enim cito peremptus est, quando galea & thorace omnia membra neci opportuna septus erat, namq; diu cervicem contraxerat, donec concisis aliis ejus membris remisit vires, cum ei nemo auderet succurrere. Nimius autem dolor Cæsarem tenuit, ubi tantæ fortitudinis virum in conspectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quod locus se quidem intercludebat auxilium ferre cupientem: alios autem, ne possent, metus impediebat. Julianus igitur diu cum morte luctatus, cum non paucos interfectorum suorum saucios reliquisset; ægre peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantum & Cæsarem, verum apud hostes quoque relicta, Judæi vero etiam mortui rapto corpore, Romanos in fugam versos, in Antoniam conclusêre. Fortiter autem in eo prælio decertavêre, Alexas quidem & Gyphthæus, ex agmine Joannis, ex parte vero Simonis, Malachias, & Mertonis filius Judas, & Sosæ filius Jacobus, dux Idumæorum: Zelotæ vero fratres duo filii Jairi Simon & Judas.

De Juliani Romani militis insigni fortitudine.

ΚΕΦ. η.

CAP. IV.

Τιτ⊙ δὲ τοῖς μὲν ὑπ' αὐτὸν στρατιώταις, κατασκάπτειν προσέταξε τὰς θεμελίους τ̃ ἀντωνίας, καὶ τῇ δυνάμει πᾶσαν ῥᾳδίαν τὴν ἄνοδον εὐτρεπίζειν. αὐτὸς δὲ τὸν ἰώσηπον προσκαλεσάμεν⊙, ἐπέπυστο γὰρ ἐπ' ὀκτωκαιδεκάτης τῆς ἡμέρας, πανέμου δ' ἐν ἐπακριβοῦσθαι τὴν συνελεγχόμενον καλούμενον, ἀνδρῶν ἀπορίᾳ διαλελοιπέναι τὸ θεῖον, καὶ τ̃ δῆμον ὅτι τούτῳ δεινῶς ἀθρεῖν. λέγειν δὲ τῷ ἰωάννῃ, πάλιν εἰσελθόντα καὶ αὖτε προτέρου, ὡς εἰ καί τις αὐτὸν ἔρως κακὸς ἔχοι τ̃ μάχεσθαι, προσελθόντι μεθ' ὅσων βέλτιον πολεμεῖν ἐξεῖη,

Titus autem militibus suis imperat Antoniæ fundamenta diruere, facilemq; ascensum cuncto exercitui præparare. Ipse vero Josepho ad se vocato (namq; audierat eo die qui erat mensis Julii septimus decimus, divinam observantiã, quæ entelechismos vocatur, virorum penuria defuisse, eaq; re populum nimis dolere) iterum dici Joanni præcepit quæ ante mandaverat: quod etiam si quis eum pugnandi sævus amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellum progredi liceret;

Josephi oratio pro deditione Judæorum, & profugium eorum.

dum modo non una secum & civitas interiret simul & templum: | sanctum tamen locum violare desineret, neve in Deum nefas admitteret. Potestatem autem haberet si vellet, sacra intermissa celebrare per Judæos quos ipse delegisset. Itaq; Josephus, ne soli Joanni hæc intimarentur, sed etiam pluribus, unde exaudiri posset constitit, & mandata Cæsaris Hebraico sermone disseruit. Multum autem eos qvo patriæ parcerent precabatur, ignemqve depellerent jam templo contiguum, Deoq; vota redderent consveta. His dictis populus tristitia simul & silentio tenebatur. Multis autem conviciis tyrannus Josepho cum execrationibus lacerato, postremo addidit, nunqvam sibi excidium esse metuendum, qvoniam Dei civitas esset. Atqve cum exclamatione, sane vero, inqvit Josephus, eam puram Deo conservasti, inviolataq; sancta mansêre: nec in eum cujus speras auxilium, quicquam impium deliqvisti: sed solennia sacra consequitur. Et si quidem tibi quisquam quotidianum auferat cibum, impium eum hostem putabis: Deum vero, qvem perpetua religione privaveris, belli auxilio speras futurum? Et Romanis peccata imputas? qui nostras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipse intercidisti sacra, Deo reddi compellunt. Qvis non inopinatæ mutationis causam gemat, ac defleat civitatem? cum alieni quidem hostesq; impietatem tuam corrigant. tu vero Judæus & inter leges educatus, illis qvoq; in has sævior inveniaris. Atqvi Joannes etiam pœnitere malorum, non est turpe in rebus extremis, bonumqve tibi exemplum patriam servare cupienti propositum est, Jechonias rex Judæorum: qui quondam Babyloniis bellum sibi inferentibus, sponte civitate priusquam caperetur excessit, & cum cognatione sua voluntariam captivitatem sustinuit, ne hæc sancta hostibus proderet, Deiq; domum videret exuri. Ob hoc sacra Judæorum commemoratione laudatur: eumq; memoria transmissa per secula semper nova immortalem posteris tradidit. Bonum ô Joannes exemplar, & si periculum præsto sit: ego autem veniam quoqve tibi a Romanis spondeo, dum memineris, qvod gentilis moneam, & Judæis ista promittam: spectariq; oporteat, quis sit author & unde consilium. Absit enim, unqvam me ita captivum vivere, ut genus aut leges patrias oblivisear. Rursum indignaris & clamas, mihiq; maledicis. Etiam acerbiora mereor, qvi hæc adversus fata svadeo, Deiq; sententia condemnatos servare contendo. Qvis ignorat scripta veterum prophetarum, & responsum impendens miserrimæ civitati? Jam tunc enim ejus excidium prædixêre, cum quis homicidium gentile cœpisset. Vestrorum autem cadaverum non civitas tantum, sed etiam templum omne repletũ est. Deus plane, Deus ipse cum Romanis ignem sibi iustrationis infert, totq; scelerum plenam exurit civitatem. Hæc Josepho cum fletu & lacrymis

A δίκαι δ' ὅσιαι πολέσαι τὴν πόλιν, ἢ τὸν ναὸν αὐτῷ μιᾶναι μᾶλλον τοῦ μιαίνειν τὸ ἅγιον, μηδὲ εἰς τὸ θεῖον τολμᾶν. παρῆναι δ' αὐτὰ τὰς ἀπιλέοντας ἡμᾶς θυσίας ἐκπλῆσαι, δι' ὧν ἂν ἐθέλῃ Ἰουδαίων. ἐκ ὁ Ἰωσηπος, ὡς ἂν εἰ μὴ τῷ Ἰωάννῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολλοῖς, οἷς ἐπηκόοις ἦσαν, ταῦτα δ' ἅμα παρῄνει διηγούμενον εὐσεβίζων. καὶ πολλὰ πρὸς ἰουδαϊκὰ Φλάκκου τὸν πατρίδος, καὶ Δημοσθένους δ' ἤδη τὸ πῦρ, τοὺς τε ἐπαγωγοὺς ἀποδιδοὺς τῷ θεῷ. πρὸς ταῦτα δ' ἡμεῖς μὲν ἐπὶ πλεῖστον ἀπορίᾳ, καὶ σιγῇ, μᾶλλα δ' ὁ τύραννος λοιδορηθεὶς τε τῷ Ἰωσήπῳ, καὶ καταρασάμενος, τὸ πλεῖστον προσέθηκεν, ὡς οὐκ ἂν ποτε δείσειεν ἁλῶσιν. θεὸν δ' ὑπάρχειν τῇ πόλει. καὶ Ἰωσηπος πρὸς ταῦτα ἀνέκραγεν. πάνυ γοῦν καθαρὰν τὸν θεὸν τετήρηκας αὐτῷ, ἀμίαντον ἡμῶν τὸ ἅγιον. ὃς ἂν ἡ ἐλπίζεις σύμμαχον, ὅδεν ἱκέτευσας τὰς ἡμετέρας θυσίας ἀπολαμβάνει. κἂν μὲν σε τις ἀφέληται τῶν καθ' ἡμέραν τροφῶν ἀσεβεῖται, ὅστις ἡγεῖται πολέμιον αὐτὸν εἶναι, ὃν τὸ σωτήριον θρησκείας ἕστερηας θεόν, ἐλπίζεις σύμμαχον ἔχειν ἐν τῷ πολέμῳ; ἐμῶν μὲν τὰς ἁμαρτίας ἀναπίμπλης; οἱ μέχρι νῦν κηδεύοντες τὴν ἡμετέραν νόμων, καὶ τὰς ὑπὸ σοῦ ἀλλοκοτουμένας θυσίας, ἀπολαμβάνουσι τῷ θεῷ βιάζονται. τίς οὖν ἂν στενάξειεν, καὶ κατολοφύραιτο τῆς ὠμότητος μεγάλης τὴν πόλιν; ἣν ἀλλοφύλοι μὲν, καὶ πολέμιοι τὴν σὴν ἀσέβειαν ἐπανορθοῦσιν. σὺ δ' ἰουδαῖος ὁ τοῖς νόμοις ἐντεθραμμένος, καθέστηκας πρὸς αὐτὴν χαλεπώτερος. ἀλλά σοι Ἰωάννη καὶ μεμφόμην μὲν οὐκ κακῶν, οὐκ αἰσχρὸν ἐν ἐσχάτοις, καλὸν ἐπανόρθωμα βουλομένῳ σώζειν τὴν πατρίδα σοι πρόκειται, βασιλεὺς Ἰουδαίων Ἰεχονίας· ὃς πρὶν στρατεῦσαι τὴν Βαβυλωνίων δι' αὐτὸν, ἐκὼν ἐξέβη πρὸ πόλεως, καὶ μὴ ἡμέρας αἰχμαλωσίαν ἐπέμεινεν ἑλέσθαι, ὑπὲρ δὲ μὴ παραδοῦναι ταῦτα πολεμίοις τὰ ἅγια, καὶ τὴν οἰκουμένην θεὸν θεοῖδεῖν φλεγόμενον. ἆρ' οὖν λόγου τι αὐτὸν πρὸς ἁπάντων Ἰουδαίων ἱερεὺς ὑμῶν, καὶ μνήμη ῥέουσι δι' αἰῶνος ἀείνεα, τοῖς ἀπὸ μόρους παραδίδωσιν ἀθάνατον. καλὸν ὦ Ἰωάννη ὑπόδειγμα, κἂν πρὸς ἡμᾶς κίνδυνος. ἐγὼ δέ σοι, καὶ τῶν ὑπὸ Ῥωμαίων συγγνώμην ἐξευρήσω. μέμνησο δ'· ὡς ἐμοὶ φίλος ὢν Ῥωμαίοις, καὶ Ἰουδαίοις ὧν ἐπαγγέλλομαι, καὶ ζῆν σπεύδω, τὸν συμβουλεύων, καὶ πόθεν. μὴ δ' ἐγώ ποτε ἡμείλικτος ζῶν ἔτως αἰχμάλωτος, ἵνα πιστώσωμαι δ' ὑμᾶς τῶν πατρίων ἀπιλαθωμαι. πάλιν αἰναιρετὸς, καὶ κακηγορεῖς μοι λοιδορούμενος. ἄξιος γε καὶ χαλεπωτέρων, ὃς ἀντίκρυς εἰμαρμένης τὸ Ῥωμαίων, καὶ τοὺς ὑπὸ θεοῦ βιαζομένους καλαχέτους σώζειν. τίς οὐκ οἶδε τὰς τῶν παλαιῶν προφητῶν ἀναγραφὰς, καὶ τὸ ἀπόρρητον τῇ πλημμύρει πόλει χρησμὸν, ἤδη ἐνεστῶτα; τότε γὰρ ἄλωσιν τῆς πόλεως, ὅταν ὁμόφυλος τὰς ἀρχὰς φόνος. τὰ ἡμετέρων ἢ πλημμελημάτων, οὐκ ἠπόδιε, καὶ τὸ ἱερὸν ἡμῶν πεπλήρωκεν. θεὸς ἄρα, θεὸς αὐτὸς ἐπάγει μὴ ῥωμαϊκὸν καθαρσιον αὐτῷ πῦρ, καὶ τῶν τοσούτων μιασμάτων μιᾶναι πόλιν, ἀναπράζει. ταῦτα λέγων Ἰώσηπος μετ' ὀδυρμῶν καὶ δακρύων, λυγρὰν τὴν φωνὴν ἀνέκλα. ἐβόμβησε μὲν, ὤκτειρέν τε δ' πάντες, καὶ τὰ παρόντα αὐτὸν ἐθαύμασαν. οἱ δ' ὠμοὶ τὰ Ἰωάννου παρεζώσαντο μᾶλλον ὀλίγοι τοὺς ῥωμαίους ἐπιθυμοῦντες ἐγκρατεῖς ἰδεῖν ὀργῆς.

Τῶν μ

B

C

D

E

F

G

proseqvente, vox ejus singultibus interrupta est. Et Romani qvidem miserati dolorem, admirati sunt. Joannes autem ejusqve socii magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes

ΚΕΦ. θ.

Τῶν μὲν εὐγενῶν, πολλὺς ἐκίνησεν ὁ λόγος, καί τινες μὲν ὀρρωδοῦντες τὰς φυλακὰς τῶν στασιαστῶν καὶ χώραν ἔμενον, ἀπώλεια μέντοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως κατεγνώκεσαν. ἐπὶ δὲ οἱ καιροφυλακήσαντες ἄδειαν ἀναχωρήσεως, πρὸς τοὺς Ῥωμαίους κατέφυγον. ὧν ἦσαν δὲ ἱερεῖς μὲν, Ἰώσηπός τε ὁ Ἐσσαῖος, υἱοὶ δὲ τῶν ἱερέων, τρεῖς μὲν Ἰσμαήλης τε καὶ ἀφεθέντες ἐν κυρίαις, καὶ τέτταρες Ματθίου παῖδες ἀδελφοὶ μὲν τοῦ παιδὸς ἀπωλείαν, ὃν ὁ πατὴρ Γιώρα σίμων ἀπέκτεινε, σὺν τρισὶν υἱοῖς ὡς προεῖπον. πολλοὶ γὰρ τῶν ἄλλων εὐγενῶν, τοῖς ἀρχιερεῦσι συμμετεβάλλοντο. κᾆσαρ δὲ αὐτοὺς τά τε ἄλλα φιλοφρόνως ἐδέξατο, καὶ γινώσκων ἀλλοφύλοις ἤθεσιν ἀηδῆ τοῦ Ἰδαμαίου ἔξειν, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς εἰς γόφναν τέως ἐκεῖ θορυβῶν μένειν ἀποδώσων γὰρ ἑκάστῳ τὰς κτήσεις, καὶ σχολὴν ἀπὸ τοῦ πολέμου γενόμενον. οἱ μὲν οὖν εἰς τὸ δοθὲν πολίχνιον, μετὰ πάσης ἀσφαλείας, ἀνεχώρουν ἄσμενοι. μὴ φαινομένων δ' αὐτῶν, διεφήμισαν οἱ στασιασταὶ πάλιν, ὡς ἀποφαγεῖν ὑπὸ Ῥωμαίων οἱ αὐτόμολοι, δῆλον ὅτι, τοὺς λοιποὺς ἀποτρέποντες τοῦ φεύγειν. λύσις δ' ὡς καὶ βέλτιον αὐτοῖς τὸ πανύργημα πρὸς καιρὸν, ἐπεχέθησαν γὰρ ὑπὸ τοῦ δέους αὐτομολεῖν.

ΚΕΦ. ι.

Ἀγθεὶς δ' ὡς ἀνακαλέσας τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τῆς γόφνας Τίτος, ἐκέλευσε μετὰ ὀλίγου πανοπλίαν εἰσελθόντας τὸ τεῖχος ὀφθῆναι τῷ δήμῳ, πλεῖοι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἔφευγον. γινόμενοι δ' ἀθρόοι, καὶ πρὸς τῶν Ῥωμαίων ἐκκείμενοι, μετ' οἰμωγῆς καὶ δακρύων ἱκέτευον τοὺς στασιαστάς· τὸ μὲν πρῶτον, ὅλην τοὺς Ῥωμαίους δέξασθαι τῇ πόλει, καὶ τοῦ πατρίδα σῶσαι πάλιν· εἰ δὲ μή, ἅτε ἱερὰ πάντως ἐκπεφευγότες, καὶ ῥύσασθαι τὸν ναὸν αὐτῶν. εἰ γὰρ θελήσειν ῥωμαίους μὴ μεγίστης ἀνάγκης καὶ βαρείας τὰ ἅγια. τούτοις μᾶλλον ἀντεφιλονείκουν, καὶ πολλὰ βλάσφημα τοῖς αὐτομόλοις ἀνακεκραγότες, ὅτι τῶν ἱερῶν πυλῶν τούς τε ἐξυβελεῖς καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλους μηχανὰς διέσπασαν. ὡς τὸ κύκλῳ μὲν ἱερὸν ὑπὸ πλήθους νεκρῶν, προσεοικέναι πολυανδρίῳ, τὸν δὲ ναὸν αὐτὸν φρουρίῳ. τοῖς δ' ἁγίοις, καὶ ἀβάτοις, μήτε τῶν ἑπτὰ εἰσεπηδῶν, θερμὰς ἔτι τὰς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἐχόντες φόνων· καὶ πέδαψαν εἰς τοσοῦτον βλασφημίας, ὡς τε Ἰδὼν ἂν εἰκὸς ἀγανάκτησιν ἡμέρᾳ Ἰουδαίων, εἰ Ῥωμαῖοι ταῦτα ἐξυβρίζοιεν εἰς αὐτούς, τοιούτῳ εἶναι βλάβῃ Ῥωμαίων τότε πρὸς Ἰουδαίους ἀσεβουμένους εἰς τὰ ἴδια. τὸ μὲν γε σταλιωτῶν οὐκ ἔστιν ὅς τις ἐμὴ φείκης εἰς τὸν ναὸν ἀφεώρα, καὶ προσεκύνει, τάς τε λῃστὰς ἠύχετο, πρὶν ἀνηκέστα πάθῃ μεῖζον ἧσαν. Τίτος δ' ὑπερπαθήσας πάλιν ἐξωνείδιζε τοὺς πρὸς τὸν Ἰωάννην λέγων, ἆρ' οὐχ ὑμεῖς ὦ μιαρώτατοι, τὸν δορύφακτον τοῦτον πρόβαλεσθε τῶν ἁγίων; ἆρ' οὐχ ὑμεῖς ἦτε οἱ ἐν αὐτῷ σήλας διεσπάσατε γράμμασιν ἑλληνικοῖς, καὶ ἡμετέροις κεχαραγμένας, ἃς μηδένα τὸ γήσιον ὑπερβαίνειν προεγέλλει; ἆρ' οὐχ ἡμεῖς δὲ τοὺς ὑπερβάντας, ὑμῖν ἀναιρεῖν ἐπετρέψαμεν, κἂν Ῥωμαῖος τις ᾖ; τί οὖν νῦν ἀλιτήριοι, καὶ νεκροὺς ἐν αὐτῷ καταπατεῖτε; τί δὴ τὸν ναὸν αἱμαλοέντα, καὶ ἐγχωρεῖν φύρετε; μαρτύρομαι θεοὺς ἐγὼ πατρῴους, καὶ εἴ τις ἐφεώρα ποτὲ τόνδε τὸν χῶρον, νῦν μὲν γὰρ οὐκ οἶδα, μαρτύρομαι δὲ καὶ στρατιὰν ἐμὴν, καὶ τοὺς παρ' ἐμοὶ Ἰουδαίους, καὶ ὑμᾶς αὐτούς, ὡς οὐκ ἐγὼ ταῦθ' ὑμᾶς

A Nobilium tamen plurimos commovit ejus oratio. Et nonnulli quidem seditiosorum custodias formidantes, locis suis manebant, jamdudum certi de suo pariter & civitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugêre: in quibus erant pontifices Josephus & Jesus. Filii vero pontificum, tres quidem Ismaëlis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscissum, & Matthiæ quatuor: alterius vero Matthiæ unus, qui post interitum patris aufugerat, quem Simon Gioræ cum tribus filiis, ut supra dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecêre: eosqve imperator cum per alia humane susceptit, tum sciens in alienigenis moribus illis versari molestum esse, in Gophnam dimisit, ut ibi manerent interim, multas etiam pollicitus possessiones cuiqve peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum municipium læti cum omni cautione discedunt, His autem in civitate non visis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quod Romani transfugas occidissent, ut hoc metu videlicet a fuga reliquos deterrerêt. Et paulisper quidem hæc calliditas eorum, sicut antea, valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquam eos Titus revocatos a Gophna cum Josepho murum circumire, & populo conspici jussit, multi ad Romanos fugiebant. In unum vero congregati, & ante Romanos stantes, cum lacrymis atqve ululatu seditiosos rogabant, primo quidem ut in civitatem Romanos susciperent, patriamq; servarent: si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templumqve sibi liberarent. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis adversabantur, multaq; in transfugas vociferati convitia, supra sacras portas jacula & balistas & saxorum disposuêre tormenta, ut omne quidem circum fanum spacium multitudine mortuorum sepulchro, templum vero ipsum castello simile videretur. In loca vero sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc processêre legis injuriam, ut quam Judæos indignationem oporteret exercere si hæc Romani admitterent: ea tunc in Judæos propria sacra temerantes, uterentur Romani milites. Nemo sane fuit eorum qui non cum honore templum aspiceret, atqve adoraret: latronesq; optaret, antequam immedicabile malum contingeret, pœnitere. Titus autem dolens vicem eorum, iterum Joannem ejusq; socios increpabat, dicens: Nonne vos, ô sceleratissimi, cancello, sanctum locum protexistis? Nonne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquã transgredi liceret edicitur? Nonne eos qui transissent, quamvis Romanus quis esset, vobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos cõculcastis, ô nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si quis unquam hunc locum ante aspexit (nunc enim neminem credo) itemqve testor & exercitum meum & Judæos qui apud me sunt, & vosipsos, quod non ego vos

violare hæc compellam: quin & si locum acies vestra mutaverit, neqve accedet ad sancta quispiam Romanorum, nec quicquam in eorum contumeliam faciet. servabo autem vobis etiam templum nolentibus.

CAP. V.

De iterata pugna, extructis aggeribus, & excursionibus Judæorum.

HÆc Josepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non benevolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neqve seipsos miserari eos, neqve templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decrevit. Sed universum quidem his militem, quod locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de singulis centuriis viris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit: hisq; duce præposito Cereali, hora noctis nona jubet in custodias impetum fieri. Cum autem ipse quoque in armis esset, unaque descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinem ducumqve dicta continuerunt. plus enim operis eum in Antonia præsidentem militum certamini facturum esse dixerunt, quam si periculum subisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, ut de eorum virtute judicaret: ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignavus lateret: sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & ulciscendi & remunerandi esset dominus: illos quidem ad aciem hora qua supra memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verum hi qui missi fuerant, non ita, ut sperabant, somno oppressos invenêre custodes: sed coortis cum clamore, confestim manus conseruêre, excubitorum autem tumultu exciti cæteri catervatim excurrêre. Itaq; primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multisqve suorum velut hostibus utebantur. Vocis namqve agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat: cum præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret: idcirco obvium quenque sine discretione feriebant, Romanis quidem scutorum conjunctione septis, & per globos prosilientibus, ignoratio minus nocebat: signi enim sui quisque meminerat. Judæi vero disjecti, tam impetus quam recessus temere facientes, sæpe imaginem inter se hostium aliis alii demonstrabant: cum revertentem suum quisque per tenebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Deniq; plures a suis quam ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, visu jam pugna discerneretur: & in acie stantes ordine, sagittis atqve telis uterentur. Neutri vero cedebant, neqve labore fatigabantur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de virtute certabant: illumq; diem sibi quisque promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Judæis autem & proprium cujusqve periculum, & quod templo metuerent, ministrabat audaciam: quod tyrannus stans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnandum intermina-

ἀναγκάζω μιαίνειν; κἂν ἀλλάξητε τὴν τάξιν τόπον, ἔτε προσπλάσητέ τισι τῶν ἁγίων, ὅπως ἐνυβρίσῃ. τηρήσω ὑμῖν τὸν ναόν, κὰν μὴ θέλητε. παύσατε δ' ἰωσήπου ἀφηγγέλοντος ὀκνοῦντας, οἰκτιρμοὺς ἐπὶ τύραννον οὐκ ἀπ' εὐνοίας, ἀλλὰ κατὰ δειλίαν γινομένους τοὺς ἀθρόους δοκεῖν τε, καὶ φανερὸν. πῦρ ὡς ἔτοιμον ἑαυτῶν τοὺς ἄνδρας, ἔτε φθάσαντα δ' ναὸν μεμφόμενος ἐώρα, πάλιν πρὸς πόλεμον ἄκων ἐχώρει.

Κεφ. ια.

Πᾶσαν μὲν οὖν τὴν δυναμιν ἐπάγειν αὐτῇ, ἐχ οἷόν τε ἦν μὴ χωρούσῃ τοῦ τόπου. χιλιάρχοις δ' ἑκάστοις ἑκατοντάρχας τοὺς ἀρίστους, καὶ τοῖς χιλιάρχοις ἀνὰ χιλίους ἀθροίσας, τούτων δ' ἑκατοντάρχας ἡγεμόνα κερεάλιον, ἐπιτάξας προσέχειν τὰς φυλακὰς εἰ ὥραν τῆς νυκτὸς ἑνάτην. ὄντος δ' καὶ αὐτοῦ ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ συγκαταβαίνειν παρεσκευασμένου, οἱ τε φίλοι διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου κατέχον, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων λεγόμενα. πλέον γὰρ αὐτὸν ἀνδρεῖον ἔφασαν εἶναι τὸν ἀντωνίας καθεζόμενον, καὶ τὴν μάχην ἀγωνοθετοῦντα τοῖς στρατιώταις, ἢ εἰ κατάβας συνακοντιζοι. πάντας γὰρ ὁρᾶν τοὺς καίσαρος, ἀγαθοὺς πολεμιστὰς ὄντας. τούτοις πιθόμενος ὁ καίσαρ, διὰ εἰ τῆς στρατιώτας ἐπορεύετο, ἵνα κρίνῃ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, καὶ μήτε τὰ ἀγαθῶν τοῖς ἀγέρας, μήτε τὰ ναυπόνων ἀπιμώρητος διαλάθῃ, ἦλθεν δ' αὐτόπτης ἐμάρτυς ἁπάντων, ὁ δὲ καὶ κολάζειν, καὶ τιμᾶν ἐμελλε τοὺς μὲν, ὅπι τῇ πρᾶξιν ἔπεμπε καθ' ἑαυτὸν ὥραν καὶ πρόφασιν, προελθὼν δ' αὐτὸς εἰς τὸ κατόπτον τῆς ἀντωνίας, ἐκαραδόκει τὸ μέλλον.

Κεφ. ιβ.

Οἱ μὲν οἵ γε πεμφθέντες τὰς φυλακὰς εὗρον κεκμωμένους ὡς ἤλπισαν, ἀλλ' ἀναπεπαυμένους κραυγῆς εὐθέως συνεκαλέχθη. πρὸς δ' τῶν ἐκκριτῶντων βοῶν ἔνδοθεν οἱ λοιποὶ καὶ σὺν ὅπλοις ἐξήεσαν. τῶν μὲν δὴ πρώτων τὰς ὁρμὰς, ἐξεδέχοντο ῥωμαῖοι, πρόσπιπτον δ' οἱ μετ' ἐκείνους τῷ σφετέρῳ τάγματι, καὶ πολλοὶ τοῖς οἰκείοις ὡς πολεμίοις ἐχρῶντο. τῶν μὲν δὲ βοῆς διαγνῶσιν, ἡ κραυγὴ συγχυθεῖσα παρ' ἀμφοῖν, τῶν δ' ὁμμάτων, ἡ νὺξ ἕκαστον ἀφεῖλετο, ἐπιφλοίσθιον ἄλλως, ἐς μὲν οἱ ἰουδαῖοι παρεσκευάζοντο, ἐς δὲ φόβοι. διὰ δὴ τὸ προσυχέντα πλῆθος ἐν ἀκρατεῖ ῥωμαίοις μὲν οὐδὲν σαφηνιστικοῖς, καὶ δι' σωτῆρες πρόπαδόντες, ἦττον ἔβλαπτεν ἄγνοια. ἑκὰς δὲ ἐν παρ' ἑκάστῳ μνήμη δ' σωθήματος. ἰουδαῖοι δ' ἀεὶ σπεδαννύμενοι, ἐ τὰς προσβολὰς, ἐ τὰς ἀναχωρήσεις ἀνέδην πυνθάνοντο, πολλάκις φαντασίαν παρέχον ἀλλήλοις πολεμίων. τὰ δὲ προσφέροντα γὰρ ἕκαστος οἰκεῖον διὰ σκότος, ὡς ὄπισθεν ῥωμαῖον ἐξεδέχετο. πλείστη γοῦν ἐν τῶν ἰδίων, ἡ τῶν πολεμίων ἐρωώθησαν, ἕως ἡμέρας γενομένης, ὄψει τὸ λοιπὸν ἡ μάχη διεκρίνετο. καὶ καὶ φάλαγγα διασκεδάσαντες, τοῖς τε βέλεσιν εὐτρεκῶς ἐχρῶντο, ἐ τοῖς ἀμύνεσθαι. δὸ ἕτεροι ἦ ἔτ' εἶναι ἔτ' σκοπιὰν. ἀλλ' οἱ μὲν ὡς ἐφορῶντος τὸν τὸν, κατ' ἄνδρα, καὶ καὶ σωτῆρες νεμόμενοι ἀλλήλους, ἐ προσκοπὴς ἕκαστος ἐκείνου αὐτῷ τὴν ἡμέραν ἄρξειν ἐπελάμβανεν, ἐ ῥωμαίοις ἀγωνίαις. ἰουδαίοις δ' ἐφράσθη τὸ τέλμας, ὅτε φθὶς φῶν αὐτῶν, καὶ ἱεροῦ φόβος, καὶ ὁ τύραννος ἐφεὶς, καὶ τὸς μὲν προκαλῶν, τὸς δ' μαστιγῶν καὶ διγνε-

μένους.

ραν ἀπλαῆς. συνέβαινε δὴ τὸ μὲν πλεῖσον, ταχείαν ἔ- A tionibus incitaret. Quominus autem plerumq;
ναγε τὴν μάχην, ἐν ὀλίγῳ δὴ, καὶ ταχέως ἀντιστρέφειν pugnatum est, sed cito & brevi momento prælia
τὰς ῥοπάς. οὐδ' ἕτεροι μὲν ἔτε φυγῆς, ἔτε διώξεως μῆ- mutabantur. neutra enim pars prolixum fugæ
κος εἶχον, ἀεὶ δὲ πρὸς τὸ συμβαῖνον, οἰκείως ἐπὶ τῆς spacium vel persecutionis habebat. Pro suorum
ἀντωνίας ὁ θόρυβος ἦν θαρρεῖν δὲ καὶ κρατεῖσι τοῖς σφε- autem eventu ex Antonia tumultus erat, & confi-
τέροις ἐπέβλεπον, καὶ μὴ τοῖς τρεπομένοις. ἦν δ' ὥσπερ τι dere superantibus, & stare si fugerent, acclamantium: eratq; veluti quoddam belli theatrum. nec
πόλεμος θέατρον. οὐδὲν μὲν ἔτε τῖτον, ἔτε τοὺς πρὶ αὐτὸν ἐ- enim vel Titum, vel alios, qui una erant quicquã
λάνθανε τὰ καθ' τὴν μάχην. τὸ δὲ πέρας δεξάμενοι τῆς eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Postre-
νυκτὸς ἐνάτης ὥρας, ὑπὲρ πέμπτην τὴν ἡμέραν διελύ- B mo nona hora noctis cœpto prælio, quinta die,
θησαν, ἀφ' ἧς περ ἤρξαντο τόπου τῆς συμβολῆς, μηδετέ- dissoluti sunt, cum neutri eo loco unde pugnam
ροι βεβαίως κλίναντες τοὺς ἑτέρους, ἀλλὰ τὴν νίκην με- inîere certa fuga cessissent, verum mediam in an-
σην ἐν ἀγχωμάλῳ τῇ τάξει καταλιπόντες. Ῥωμαίων μὲν cipiti prælio victoriam reliquissent. Romanorum
πλεῖστοι ἐπισήμως ἠγωνίσαντο πολλοὶ, Ἰουδαίων δὲ ὀλί- quidem plurimi nobiliter decertarunt. Judæo-
γοι μὲν τῶν τοῦ σίμωνος Ἰούδας ὁ τοῦ μέρτωνος, καὶ σίμων ὁ τοῦ rum vero partis quidem Simonis, Judas Mer-
ἰωσίου. τῶν Ἰδουμαίων Ἰάκωβος καὶ σίμων, καθλᾶ μὲν tonis filius, & Simon Josiæ: Idumæiq; Jacobus, &
ἦν τοῦ πᾶις, σῶσι δὲ ὁ Ἰάκωβος. τῶν μὴ ἰωάννης γυφθᾶ- C Simon, hic Cathlæ filius, Jacobus autem Sosæ: de
ος, καὶ ἀλέξας. τῶν ζηλωτῶν, σίμων υἱὸς ἰαείρου. Joannis autem sociis Gyphthæus & Alexas: & de
Zelotis, Simon filius Jairi. At Romanorum reli-
ΚΕΦ. ιγ'.

ΕΝ τούτῳ δὴ ἡ λοιπὴ τῶν Ῥωμαίων δύναμις, ἡμέρας qua manus, die septimo subversis Antoniæ fun-
ἑπτὰ καταστρεψαμένη τὰς τῆς ἀντωνίας θεμελίους, damentis, latam viam usqve ad templum feci-
μέχρι τοῦ ἱεροῦ πλατεῖαν ἄνοδον εὐτρεπίσαντο, πλη- admotæq; muro legiones, mox aggeres inchoa-
σιάσαντα δὲ τῷ πρώτῳ περιβόλῳ τὰ πάγματα, κατήρ- bant: unum contra interioris templi angulum,
χετο χωμάτων. τὸ μὲν ἄντικρυς τῆς ἔσω ἱερᾶς γω- qui ad Septentrionem Orientemq; spectabat: al-
νίας, ἥτις πρὸς κατ' ἄρκτον καὶ δύσιν. τὸ δὲ πρὸς τὸν βόρειον terum contra exedram, ad Aquilonis partem in-
ἐξέδραν, ἦ μεταξὺ τῶν δύο πυλῶν ἦν. τῶν δὲ λοιπῶν δύο, D ter duas portas ædificatam. aliorum duorum u-
θάτερον μὲν πρὸς τὴν ἑσπέριον στοάν, ὃς ἔξωθεν ἱερᾶς. τὸ num contra porticum Occidentalem templi exte-
δὲ ἕτερον, ἔξω πρὸς τὸν βόρειον. προσῆκτο μὲν τοῖς μὴ rioris, alterum contra Septentrionalem. Magno
πολλῷ καμάτῳ καὶ παλαιπωρίᾳ αὐτῶν τὰ ἔργα, ξύλον tamen opus cum labore ac miseriis proficiebat,
ὕλλον ἀφ' ἑκατὸν σταδίων συγκομίζοντα. σκιαγραφῶ δὲ cum materias a centesimo usqve stadio deporta-
ἐν ὀπῃ καὶ κατ' ὀλιγαλκίας αὐτοὶ, μᾶλλον βεβιασμένοι δὲ κομ- rent. Interdum autem insidiis lædebantur: cum
τῶν ὄντες ἀδεέστεροι. ἔνθ' δὲ ἀπογνῶσιν ἤδη σωτηρίας, πρόθυ- ipsi quidem vincendi facultate minime caverẽt,
μοι τὸ μιηροτέροις τοῖς ἰδιώταις. Judæis vero propter desperationem salutis auda-
cioribus uterentur. Nonnulli enim equitum,
ΚΕΦ. ιδ'. E quoties ad ligna sive fœnum colligendum exis-
sent, interea dum id facerent, eqvos suos frenis
ΤΩΝ γὰρ ἱππέων τινὲς ὁπότε προσέλθοιεν ὑπὲρ ξυλείαν exutos pasci sinebant: quos Judæi per cuneos e-
ἢ χόρτου συλλογὴν, τὸ τοῦ κωμιδοῦς χρόνον, ἀνιέσαν rumpentes rapiebant. Itaq; cum id crebro fieret,
βόσκεσθαι τοὺς ἵππους ἀποχαλινώντες, ἐς οἱ Ἰουδαῖοι καὶ Cæsar existimans, quod erat verum, negligentia
σφῶν σκηδῶντες ἥρπαζον. καὶ τούτου συνεχῶς γινομένου, νομίσας καιρὸν ὑπὲρ τοῦ, ἀμελείᾳ suorum magis quam Judæorum virtute rapinas
τῶν σφετέρων πλέον, ἢ τῇ Ἰουδαίων ἀνδρίᾳ γίνεσθαι τὰς ἁρ- contingere, tristi animadversione cæteros ad e-
παγὰς, ἔγνω σκυθρωπότερον τοὺς λοιποὺς πρὸς φυλακὴν τῶν ἱππέων ὑπισχνεῖσθαι, καὶ κελεύσας ἀπαχθῆναι qvorum custodiam revocare statuit: unoq; mili-
τοῦ ὑπὲρ ἡνίατον τῶν ἀπολεσάντων σταλίωνα ἕνα, φόβῳ te qui eqvum perdiderat morte damnato, eo me-
τοῖς ἄλλοις ἐτήρησε τοὺς ἵππους. ἀκέπι γὰρ ἐῶν νέμεσθαι, F tu eqvos suos cæteris conservavit. Nunqvam
καθάπερ ἦ συμπεφυκότες αὐτοῖς ὑπὸ τὰς χρείας ἐξήεσαν. enim eos posthac in pascua dimittebant, sed tan-
οἱ μὲν οὖν προσεπολέμουν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰ χώ- qvam natura his connexi ad necessitatem egre-
ματα διήρεσαν. diebantur. Illi quidem templum oppugnabant,
aggeresq; erigebant. Altera vero die post eorum
ΚΕΦ. ιε'. ascensum, multi seditiosorum, quos rapinæ defe-
cerant & fames urgebat, congregati, in præsidia
ΜΕτὰ δὲ μίαν ἡμέραν αὐτῶν τῆς ἀνόδου, πολλοὶ τῶν Romanorum, quæ Elæon montem versus collo-
στασιαστῶν, οἷς ἁρπαγαί τε ἐπέλιπον ἤδη, καὶ ὁ cata erant, circa undecimam diei horam impetũ
λιμὸς ἤπτε, συνελθόντες τοῦ κῆ τὸ ἐλαιῶν ὄρος, G faciunt. sperabant enim primo qvidem inopina-
ῥωμαίων φυλακὰς ὑπὲρ θέντας, περὶ ὥραν ἑνδεκάτην τῆς tos, deinde curandi corporis causa qviescentes,
ἡμέρας, οἱ μὲν πρῶτον μὲν ἀδοκήτων, ἔπειτα πρὸς facile decipi posse. Verum cognito illorum
θεραπείας ἤδη τῷ σώματι ὄντων ῥᾳδίως διεκπε- conatu, Romani de propriis custodiis celeriter
σεῖν. προσαθρόμενοι δὲ τὴν ἔφοδον αὐτῶν οἱ ῥωμαῖοι, collecti obstabant eis, murum transcende-
καὶ ταχέως ἐκ τῶν πλησίον φρουρίων συνδραμόντες, re ac perrumpere violenter ambitum conatis.
ἔργον ἐποιήσαντο καὶ διακόψειν τὸ περιτείχισμα. Conflato autem vehementi prælio, & alia mul-
διαζομένους. γνωσθεὶς δὲ καρτερᾶς τῆς συμβολῆς, ta ab utraqve parte fortiter gesta sunt: cum
ἄλλα, τε πολλὰ παρ' ἑκατέρων γενναίως ἐπράχθη, Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia. Judæi vero immoderato impetu &

effrenatis animis uterentur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas. nam & amittere Judæos, veluti laqveis irretitos, Romanis turpissimum videbatur: & illi unam spem salutis, si murum vi perrumpere possent, habebant. & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Judæis in fugam versis, atqve in vallem coactis eqvo in adversum montem a latere incitato prætervectus, rapit unum ex hostibus fugam petentem, juvenem, & gravem corpore, & armis undiqve septum, talo comprehensum. Tantum se inclinavit eqvo currente, tantamqve dexteræ vim itemqve cæteri corporis, & eqvestris peritiæ demonstravit. Iste qvidem tanqvam munus aliqvod rapuisset, captivum ferens, ad Cæsarem venit. Titus autem vires ejus, qvi ceperat admiratus, & captivo, qvia murum aggredi tentaverat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, utq; aggeres mature fierent perurgebat. Inter quæ Judæi adversis præliis male tractati, tumescente paulatim bello & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolet, membra peste occupata, prævenientes ne ulterius procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in Orientem pertinens Antoniæ jungebatur, incensa, deinde ad XX. fere cubitos abrupêre, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem post, prædicti mensis vicesimo & quarto die, Romani porticum inflammavêre: & usq; ad quartumdecimum cubitum igne progresso, Judæi similiter culmen abjiciunt, neqve omnino recedentes ab operibus, & Antoniæ continentiæ dirimentes, cum liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaqve immisso igne, cursum ejus otiose pro sua utilitate metiebantur. Circa templum autem nunqvam prælia cessavêre: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Judæis, vir & corpore brevis, & vultu despicabilis, tamqve genere quam rebus aliis vilissimus, Jonathas nomine, progressus ad Joannis pontificis monumentum, cum alia multa superbe ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium provocavit. At qui contra stetêre, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (ut assolet) etiam, qui timerent: quosdam vero non inconsulta movebat ratio, cũ mortis cupido non debere confligere. Nam qui de salute desperassent, eos neqve cautos impetus habere, neq; Deum vereri: & cum his in discrimen venire, quos neq; vincere magnum sit, & vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis, sed ferocitatis videri. Qvum autem diu nemo procederet, multaq; Judæus eorum timiditati illuderet, homo arrogãs & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiã ejus exosus, fortasse autem etiam corporis brevitate sublatus, inconsulte prosiliit: & cæteris commissa cũ eo pugna risum præbuit, a fortuna proditus. Lapsum enim Jonathas interfecit: deinde pede supra mortuum posito, læva scutum, dextra

τῆς ἰουμοῖς ἀκαταχέτευε. ἐρατὴ γὰ ἦ τ μὲν αἰδὼς, τ δ' ἀναγκη. τότε γὰ ἐξαφῶναι ἰουδαίους ὥσπερ ἀρκυσι ἐνειλημμένους, ῥωμαίοις ἄχρειον ἐδόκει, κἀκεῖνοι μίαν ἐλπίδα σωτηρίας ἔχον εἰ βιασάμενοι ῥῆξειαν τὸ τεῖχος. καὶ τ ἀπὸ ἀσφαλείας τῆς ἱππέων πεδάνιον τέλεσμα, πεπτωκότων ἤδη τ ἰουδαίων, καὶ κατ τ φάραγγα σωμάτων, ῥᾴδιον ἐκ πλαγίου παρελαύνων τ ἵππον, ἁρπάζει τινα φεύγοντα τ πολεμίων νεανίαν, εἶθ' ὁμοῦ πᾶν ἁλλως τὸ σῶμα, καθωπλισμένον θραξὶ καὶ σφυρῷ. ποσὸν μὲν ἑαυτὸν ἐκκλίνοντος ἐπέκλινε ἵππος. ποσὸν δ' ἐπεδείξατο τ τε δεξιᾶς τ πόνον, καὶ τ λοιπ σώματος, ἔτι δ' ἐμπειρίας ἱππικῆς. ὁ μὲν ὡσπέρ τι κειμήλιον ἁρπασάμενος ἦκε φέρων κἀμοί τ αἰχμάλωτον. πίστος τ μὲν λαβόντα τ δυνάμεως θαυμάσας, τ δ' ληφθέντα τ θεῖ τὸ τεῖχος βλητικῆσεως κωλύσαι κελεύσας, αὐτὸς ἐν τοῖς θεῖ τὸ ἱερὸν διαμάχας ἐλῶ, καὶ τὰ χώματα κατηγῶ.

ΚΕΦ. ις.

ΕΝ ᾧ ἰουδαῖοι παρόρμοις τοῖς συμβολαῖς, ἀεὶ κατ' ὀλίγον κορυφούμενον τ πολέμιον, ἐπὶ ναὸν προέρποντος, καθάπερ σηπομένου σώματος ἀπεκκόπτον τὰ προειλημμένα μέλη, φοβούμενοι τὴν εἰς τὸ πρόσω νομήν. τῆς γὰ βορείας, καὶ κατ δύσιν στοᾶς τὸ συνεχὲς προὸς τὴν ἀντωνίαν ἐμπέφυκεν, ἐκκλίνειν ἀπέῤῥηξαν ὅσον πήχεις ἑκατὸν, τοῖς ἰδίαις χερσὶν ὀρύξαντες καὶ τὰ ἀνα. μ δ' ἡμέρας δύο, πεμπτῃ καὶ εἰκάδι τ προημερῶν μείους, τὸν κλεῖστον φλογὶ συνεπέζωσαν ῥωμαῖοι, ἐ μέχρι πεντεκαίδεκα πηχῶν προκόψαντος τ πυρὸς, ὑπεκκόπησιν ἐμοίως ἰουδαῖοι τὸν ὀροφίου, μήτε καθάπαξ ἐξισάμενοι τ ἔργων, καὶ τὸ προὸς τὴν ἀντωνίαν συναφὲς αὐτῶν διαῤῥῆξαντες. διὸ καὶ παρὸν κωλύειν συνεπέζεσαν. οἱ δὲ προὸς τὸν ἐμβολὸν τ πυρὸς ἠρεμήσαντος, τὸν νεμὸν ἐνέμησαν αὐτῶν, σφίσι χρήσιμον. δεῖ μὲν δὴ τὸ ἱερὸν, τ διέλιπον αἱ συμβολαὶ, σωτεχὴς δ' ὁ μέρος ἐκθεόντων ἐπ' ἀλλήλους ὁ πολεμος.

ΚΕΦ. κ.

ΤΩν ἰουδαίων δέ τις καὶ τὰς ἡμέρας, ἀνὴρ τὸ σῶμα βραχὺς, καὶ τὸν ὄψιν εὐκαταφρόητος, γλῶς τε ἕνεκα, καὶ τ ἄλλων ἀσημος, ἰωνάθης ἐκαλεῖτο, προελθὼν καὶ τὸ δ' δρ χαλκοῦς ἰωάννε μνήμην, ἄλλα τε πολλὰ προὸς τὰς ῥωμαίους ὑπερηφάνως ἐφθέγγετο, καὶ τ ἄριστον αὐτῶν εἰς μονομαχίαν προεκαλεῖτο τ ἡμετέρων ὡρατισμένων, οἱ πολλοὶ μὲν ὑπερηφάνουν. ἦσαν δ' οἱ καὶ τὸ εἰκὸς ἐδεδοίκεσαν, ἥπερ ἐμοὶ πίνων καὶ λογισμὸς οὐκ ἀσυήτος, ἀνατῶν μὴ συμπολεκτεῖν. τὰς γὰ ἀπεγνωκότας τὰ σωτηρίαν, τ ἄλλα καὶ τὰς ὁρμὰς ἀπαμιεύτους ἔχειν, καὶ τι θεὸν ἀδυσώπητον, τότε ῥᾳδιάλλακτος προὸς ὃς ἐ τὸ νικᾶν ἐμέλησε, ἐ μετ' αἰσχύνης τὸ ληφθῆναι σφαλερὸν, οὐκ ἀνδρίας, ἀλλὰ θεμένους εἶναι. μηδ' ἑνὸς δ' ἁπλῶς φεύγοντος, καὶ τ ἰουδαίων πολλὰ καταπεπτωκότων αὐτοὺς εἰς δειλίαν, ἀλαζὼν χάρ τις ἑαυτὸν σφόδρα, καὶ τῶν ῥωμαίων ὑπερήφανος, πόθος τις ὄνειδος τῶν σκήλης ἵππων βδελυξάμενος αὐτ τὰ τε ῥήματα, καὶ τὰ αὐθάδες εἰκὸς ἦ, ἐ προὸς τ βραχύτητα δ σώματος αὐτὸν ἀσκέπτως ἐπερρῆναι, φρονηδᾶ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα, φειδοῦ συμβαλὼν, φερόδοξη δ' ἐπὶ τ τύχης. πεσόντα γὰ αὐτὸν ὁ ἰωνάθης ὑποφάτιν προσδραμὼν, ἐπὶ τὰ σφαγὰς τ νεκρῷ, τότε ξίφος ἡμαλμένον ἀείρει, καὶ τῇ

ἐφ' ἑκάστης λαμπρᾶς τ Ἰουδαίων ἑορτῆς ἐπηλάλαζε τε τῇ φωνῇ πολλὰ, καὶ πρὸς τ πεσόντα κεκμηκότων, καὶ τὰς ἐρωτῶντας φωμαίους Ἰουδαιόφιλον, ἕως αὐτὸν ἀναστρωτῶντα καὶ ματαίζοντα, πίσσης καὶ ἑκατοντάρχης τοξεύσας; δήλασε βέλει. πρὸς ὃ τ τε Ἰουδαίων καὶ τ φωμαίων, κραυγὴ σαν ἐξήρθη διάφορος. ὁ δ' ἀνηθεὶς ἐκ τ ἀλγηδόνων ἐπὶ τὸ σῶμα ἔ πολεμίᾳ κατέπεσεν, ὠκυπέτῳ ἀποφήνας ἑαυτὸν πολέμῳ τέλει ἐπὶ τοῖς ἀλόγως εὐτυχοῦσι νέμεσιν.

ΚΕΦ. ιϛ.

Οἱ δ' ἀνὰ τὸ ἱερὸν στασιῶται φανερῶς τ ὄντι ἐνίεσαν τὰς ἐπὶ τ χωμάτων φαλαγγίτας ἀμυνόμενοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ ἔ προσιόντας μηνὸς ἑβδόμῃ καὶ εἰκάδι, δόλον ἐπικαλάζουσι τοιόνδε. τῆς ἑσπερίας στοᾶς τὸ μεταξὺ τ δυκῶν, καὶ τ ἄνω αὐτῆς ὀροφῆς, ὕλης ἀναπεπλάσαν αὐτῆς, πρὸς ἣ ἀσφάλτῳ τε καὶ πίσσῃ, ἔπειτα ὡς καπεπονήμενοι δῆθεν ἀνεχώρουν. πρὸς ὃ τ μὲν ἀσπίδων πολλοὶ τ ὁρμῇς φερόμενοι πρόσω ἐκαντο τοῖς ἀναχωροῦσιν, ὡς τι τέλει σφαλέντων ἐπιδιωκόμενοι κλίμακας. οἱ δ' σπευσταίτεροι ἄλογον τοῦτο τέλει τ Ἰουδαίων ἀνόητον ἐποήσαντες ἐνέβαλον. καπεπλήσθη μὲν γὰρ τ ἀναπεπταμένων ἡ στοὰ, καὶ τότε οἱ Ἰουδαῖοι πᾶσαν ἀποπνιγῆναι αὐτοῦ. αἰρομένης δ' αἰφνιδίως πάντοθεν τ φλογὸς, τοὺς τε ἔξω ἔ κινδύνῳ φωμαίους ἐκπλήξας ἐπέσχε δεινὴ, καὶ τοὺς ἀναχωροῦντας ἀμηχανία κατέλαβε. κυκλούμενοι δ' ὑπὸ τ φλογὸς, οἱ μὲν εἰς τέλει πλὴν ἐπὶ πᾶσι κατεμηνίζον ἑαυτοὺς, οἱ δ' εἰς τοὺς πολεμίους. πολλοὶ δ' ἐλπίδι σωτηρίας εἰς τὰς ὀπίσω καταπηδῶντες, ἐλλῶντο τὰ μέλη, πλείστων δ' ἔφθανε τοὺς ἑρμαῖς τὸ πῦρ, καί τινες τέλει φλογὶ σιδήρῳ. ἐπέσχε δ' εὐθέως, καὶ τοὺς ἄλλως φθειρομένους, τὸ πῦρ ἐπὶ πλέον ἐκφερόμενον. καίτοιγε ὑπὲρ χαλεπαίνοντες τοῖς ἀπολλυμένοις ἐπὶ δίκαι ἐβλασφήμουν· ἀναβεβήκεσαν δὲ μόνοι εἰσὶ τ ἀνδρῶν, καὶ τινὲς ἐνεγκεῖν δυνάμενοι, ἔτι γοῦν ἐβαρύνθησαν ὑπὸ τῆς φθειρομένους, τὸ βλάπτ ἕκαστος τέλει ψυχῆς ὠδυνώμενοι. βοῶν τε ὁμοῦ αὐτοῖς καὶ πεσπηδῶν, καὶ τις ἐπὶ αὐτὸν ἐκ τ ἑνόντων ἐπαμυνῶν ἐβλασφήμει. τὰς δ' φωνὰς ἕκαστος, καὶ τέλει ἀλέθρῳ, ὥσπερ τι λαμπρὸν ἀποφέρων ἐνταφίου, εὐθυμος ἀπέθνησκεν. ἔνιοι δὲ καὶ ἐπὶ τ τεῖχος τῆς στοᾶς ὄντα πάλαι ἀναχωρήσαντες, ἐκ μὲν τ πυρὸς διεσώθησαν, τοὺς δ' τ Ἰουδαίων πρεσβύτερος ἐπὶ τέλει μὲν αὐτοῖς ἀνέσχον ἀφροντιστότερον. πλοι δ' πάντες ἔπεσον.

ΚΕΦ. ιθ.

Καὶ τελευτῶν τὸν αὐτῶν νεανίας, ἐνόμαλι λόγῳ, ὅλον ἐπικοσμήσας τὸ πάθος, ἢ κατ' ἄνδρα μνήμης ἀξίων ὄντων πάντων τ ἀπολωλότων, ἄρξασθαι φωνῆς. ὃν οἱ μὲν Ἰουδαῖοι τῆς τε ἄλκης ἀγαμένου, καὶ ἄλλως ἀνελεῖν ἀθυμοῦντες, καταβοᾶν πρὸς αὐτὸν ἐπὶ δεξιᾶ παρεκάλουν. ὁ δ' ἀδελφὸς κορνήλιος ἐκ ἦν τότε, μὴ καταμηχανᾶσθαι τὸ σφέτερον κλέος, καὶ τέλει φωμαίων στρατιᾶ. τοῦτο πειθόμενος, καὶ ἅμα μὲν φειδόμενον ἑκατέροις τῆς πάσης τὸ ξίφος, ἑαυτὸν ἀνεῖρε. τῶν δὲ τὸ πυρὶ παρεχέντων, ἀστοργότερος πανοῦργα ἀσωζέσθαι. προσκαλεσάμενος γάρ τινα τ στρατιωτῶν λάθριον, ὡς σωσόμενα, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, κληρονόμον ἔφη καταλείπεσθαι τ ἐμαυτοῦ κτημάτων, ἃ προσλήψεσθαι μοι δέξασθαι. ἐ ἠπίστησεν προσδραμόντος, ὁ μὲν ἐπ' αὐτὸν κατενεχθεὶς, ἔζησεν· ὁ δὲ δεξάμενος

A que cruentum gladium conscabat: armisq; cum fremitu concussis, exercitui & jacenti insultans, spectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & vana jactantem, Priscus centurio sagitta transfixit: eoqve facto, & Judæorum & Romanorum clamor varius excitatus est. Ille autem dolore in vertiginem tortus, supra corpus hostis incubuit: belliq; felicitatem ratione carentem quam velox ultio sequeretur ostendit.

B

CAP. VI.

SEditiosi vero templum tenentes aperte qvidem & qvotidie militibus in aggeribus positis repugnabant. Vicesimo autem septimo die prædicti mensis, hujusmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus spacium, qvod inter culmen & trabes erat vacuum, sylvis aridis, itemqve sulfure ac bitumine replevêre. Deinde velut oppressi cedebant. Qvare multi quidem temerarii fugientibus instabant, & in porticum ascendere positis scalis nitebantur. qui vero prudentiores erant, nullam fugæ causam Judæis fuisse cogitantes, locis suis manebant. Verum porticu repleta his qui ascenderant, ignem immittunt Judæi excitataq; undiqve subito flamma Romanos & qvi extra periculum steterunt ingens stupor invasit, & desperatio qvos incendium ceperat occupavit. flammis enim cincti semetipsos retrorsum in oppidum, alii vero in hostes præcipitabant: multi spe salutis desilientes in puteos, ilico debilitabantur: alios, dum conantur, prævenie-

Romani flammis pereunt dolo Judaico, & de Artorio quodam

bat incendium: alii ferro flammam antevertebãt. statim vero & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum pervagatus. Cæsarem vero licet morientibus indignaretur, quod injussi porticum ascenderant, misericordia tamen eorum tetigit. Cumqve nemo prohibere posset incendium, hoc erat tamen solatio pereuntibus, quia videbãt ejus dolorem, pro qvo ipsi animam perderent. Vociferans enim, & ante alios profiliens, & comites suos qvam possent auxilium ferre obsecrans, cernebatur. Ejusqve voces & affectiones quisque, velut aliquam præclarissimam sepulturam secum auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiorem, flammarum quidem periculum evasêre. obsessi autem a Judæis; cum diu fauci restitissent, postremo universi cecidêre. Post omnes autem qvidam si venis, nomine Longus, toti huic ornamento fuit calamitati: & quamvis sigillatim digni sint memoria, qui periêre, omnium tamen fortissimus demonstratus. Qvem Judæi qvidem, & quia fortis erat, & quia interficere eum cupiebant, ad se descendere promissa fide hortabantur. Frater vero ejus Cornelius, qui ex altera parte stabat, ne gloriam suam Romanamq; militiam dehonestaret orabat: cui magis obtemperavit. sublatoq; altius gladio, ut ab utrisq; partibus cerneretur, semetipsum occidit. Eorum autem qvos ignis obfederat, Artorius qvidam, calliditate servatus est. Appellato enim clara voce Lucio qvodam, commilitone & contubernali suo: hæredem te, inquit, relinqvo totius patrimonii mei, si me exceperis. Cum autem ille prompto animo accurrisset, ipse qvidem, qui se in eum projecerat, vixit: Lucius vero plendere oppressus, constratoqve lapidibus

solo allisus, continuo moritur. Ea calamitas pauliſper quidem Romanis triſtitiam comparavit, in poſterum tamen cautiores effecit; & adverſus Judæorum inſidias juvit, quibus plerumq; locamoresq; hominum neſcientes lædebantur. Exuſta eſt vero porticus ad turrim usqve Joannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, ſupra poſtes qui in Xyſtum ducerent ædificaverat: reliqvum vero Judæi, poſtqvam conſumpti fuerant, qui aſcenderant, abſciderunt. Poſtero autem die Romani quoque, porticum quæ in Boreæ parte fuit, ad Orientalem usqve totam incendit: continentem angulos ejus, quæ appellatur Cedronos, ſuper vallem ædificata: unde etiam profunda erat & horribilis ejus altitudo.

CAP. VII.

De fame Judæorum.

CIrca templum quidem ita ſe res habebant. Eorum vero qui per civitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eveniebant. Per ſingulas namqve domos ſicubi aliqua veſtigia cibi apparuiſſent, bellum illico gerebatur: & amiciſſimi inter ſe ad manus veniebant, miſeris deripientes animis viaticum. Fides autem penuriæ nec morientibus habebatur: ſed etiam quos viderent expirare, ſcrutabantur latrones: ne quem forte cibum ſinu occultans quiſpiam, moreretur. Ipſos autem ſpes egeſtate victus hiantes, veluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in oſtia, tanquam ebrii ferebantur, easdemq; domos bis ac ter eodem momento deſperatione inquietabant, omniaq; dentibus neceſſitas ſubigebat: & ea colligentes, quæ nullum, quamvis ſordidiſſimum, mutorum animalium, non horreret, comedere patiebantur. Deniq; nec cingulis nec calciamentis abſtinuêre, coriaq; ſcutis detracta mandebant. Quin etiam fœni veteris laceramenta victui habebantur: cujus nonnulli exiguum pondus quatuor Atticis vænundabant. Et quid opus eſt famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonſtrare? Factum enim relaturus ſum, neqve apud Græcos, neqve apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu vero incredibile. Itaqve libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me poſteri æſtimarent, niſi teſtes multos haberem, & fortaſſe patriæ frigidam referrem gratiam, parcius ea diſſerens, quorum fata perpeſſa eſt.

CAP. VIII.

De muliere quæ per famem filium coxerat.

MUlier quædam ex numero trans Jordanem habitantium incolatum, Maria nomine, Eleazari filia de vico Vetezobra, quod ſignificat domus hyſſopi, genere ac divitiis nobilis, cum alia multitudine refugiens in Hieroſolymam recepta, cum cæteris obſidebatur. Hujus alia quidem bona tyranni diripuerunt, quæ ex transamnanis locis in oppidum comportaverat. Reliquias vero conditorum, & ſi alimenta reperiſſet, irrumpentes domum ejus ſatellites, quotidie auferebant. Graviter autem mulier indignabatur: propterea q; ſæpiſſime raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra ſe vehementius irritabat: cum neq; iratus, neq; miſerans eam quiſquam vellet interficere. Sed victum quidem parando aliis parabat: undiq; autem adempta jam erat ei etiam rapiendi facultas, famesq; viſceribus & medullis irrepſerat.

A ... τὸν δ' βάρος τῶν λιθοβολούντων ἀνασέσειχθαι, θαῦμα θνητοῖς. ἔτι τὸ παθεῖν τοὺς ἡμετέρους μὲν ῥωμαίους ἐνεπιπτον ἀθυμίαν, τοὺς δὲ τὸ μέλλον ὁρμᾶν, κατασβέσαι φυλακικωτέρους, καὶ πρὸς τὰς ἰουδαίων ἀπάτας ὠφέλησεν, ἐν αἷς τε πολλαὶ διέγνωσαν τύπων, καὶ τὸ πάθος τῶν ἀνδρῶν ἐβλάστησεν. κατέκαη δὲ καὶ μέχρι τοῦ ἰωάννου πύργου, ὃν σκέπων ἐν τῇ πρὸς σίμωνα πλήμμυρα κατασκάσασιν, ὥσπερ τὰς ἐξαγούσας ὥσπερ τὰ ζωὰ πύλας. τὸ δὲ λοιπὸν ἀπιδιεφθαρμένοις ἤδη ἰουδαίοις τῆς ἀναβάσιν ἐπέκυψεν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ καὶ ῥωμαῖοι τὸ βόρειον στοὰν ἐνέπρησαν μέχρι τῆς ἀνατολικῆς ὅλου, ὃ ἡ συναπτουσα γωνία τὸ κεδρῶνος καλουμένης φάραγγος ὑπερδεδόμηται, πρὸ δὲ φοβερὸν ὁ βάθος. ἐπὶ τοσοῦτον μὲν τὸ ἱερὸν ἐπὶ τούτοις ἦν.

ΚΕΦ. ι.

B ΤΩν δ' ἐν τῇ πόλει φθειρομένων καὶ τῶν πολλῶν, ἄπορον μὲν ἐπιπλῆξαι τὸ ὠλεθρον ἀδύνατον δ' ἐστὶν ἐξισῶσαι τοῖς πάθεσι. καθ' ἑκάστην γὰρ οἰκίαν εἰ τινα τροφῆς ὤφθη φαντασία σιτοῦ, πόλεμος ἦν, καὶ μέχρι ἐχθρῶν οἱ φίλοι τοῖς φίλοις ἐπολέμουν, ἁρπάζοντες τὰ παλαίπωρα τῆς ψυχῆς ἐφόδια. πᾶσι δ' ἀπορεῖν ἐδόκει τοὺς θνήσκοντας ἦν, ἀλλὰ καὶ τοὺς σκεπτόμενοι οἱ λῃσταὶ διῃρεῦνων, μή τις ἐπὶ κόλπων ἔχων τροφὴν, σιτοῦτο τὸν θάνατον αὐτοῦ. οἱ δ' ἐπὶ ἐνδείας κεχηνότες, ὥσπερ λυσσῶντες κύνες ἐσφάλλοντο, καὶ παρέφερον, καὶ ταῖς αὐταῖς οἰκίαις ἐστοιχοῦν δὶς ἢ τρὶς ὥρᾳ μιᾷ. πᾶσι δ' ἐπὶ ἐδωδῆς ἦλθ' ἡ ἀνάγκη, καὶ τὰ μηδὲ τῆς ἡμερωτάτης τῶν ἀλόγων ζώων τροφῆς, συλλέγοντες ἐπὶ τὰ ἔφερον. ζωστῆρων γοῦν καὶ ὑποδημάτων τὸ πλῆθον οὐκ ἀπέχοντα, ἐπὶ τὰ δέρματα τῶν ἀσπίδων ἐμασῶντο. τροφὴ δ' ἦν καὶ χόρτα τινὰ καὶ πηλὸς ἀπεραίματος· τοῦτο δ' ἦν συλλέγοντες, ἀλλήλοις φθόνον ἐπώλουν αὐτοῖς ἀπόρων.

ΚΕΦ. ια.

C ΚΑὶ τί δεῖ τὰ ἐπ' ἀψύχοις ἀναίσθοις ὕλαις λέγειν; ἐμοὶ γὰρ ἀνάγκη δηλῶσαι ἔργον, οὗ μήτε παρ' ἕλλησι, μήτε παρὰ βαρβάροις ἀκοῆ φέρεται μὲν ἐπ' ἐμοὶ, ἄπιστον δ' ἀκοῦσαι· καὶ ἐγὼ μὴ δέχομαι τεραπεύειν τοῖς αὐτὸς ἀνθρώποις, κἂν παρέλιπε τὴν συμφορὰν ἡδέως, εἰ μὴ τοσαύτην εἶχον ἀτίμους μαρτυρίας. ἅλλως τε καὶ ψυχρὸν καταδικάζω τῷ πατρίδι χάριν καλυφέμενος τὸν λόγον, ὃ πεῖσομαι τάχα. γυνὴ τις τῶν ὑπὲρ τὸν ἰορδάνην κατοικούντων, ματρία τὄνομα, πατρὸς ἐλεαζάρου, κώμης βαθεχὲρ, σημαίνει δ' ἕσπου οἶκος ὑσσώπου, διαφόρῳ καὶ πλούτῳ σήμερον, μετὰ δὲ λοιπῶν πολιτῶν εἰς τὰ ἱεροσόλυμα καταφυγοῦσα συνεπολιορκεῖτο. ταύτης τὴν μὲν ἄλλην κτῆσιν οἱ τύραννοι διήρπασαν, ὅσην ἐκ τῆς πρώτης ἀναστάσεως μόνην μετῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. τὰ δὲ λείψανα τῶν κειμηλίων, κἂν εἴτι προφθὰς ἀπέθετο, καθ' ἡμέρας ἐσπεύδοντες ἥρπαζον οἱ δορυφόροι. δεινὴ δὲ τὸ γύναιον ἀγανάκτησις εἶσηει, καὶ πολλάκις λοιδορήσασα, καὶ κατερωμένη τοὺς ἁρπαγας, ἐφ' ἑαυτὴν ἠρέθιζεν. ὡς δ' οὔτε παροξυνόμενός τις οὔτ' ἐλεῶν αὐτὴν ἀνῄρει· καὶ τὸ μὲν εὑρεῖν τι σπὼν ἄλλος ἐσκόπει, πανταχόθεν δ' ἄπορον ἦν ἤδη καὶ τὸ εὑρεῖν, ἐλιμὸς δὲ σφᾶς ἀπλάγχνων καὶ μυελῶν ἐχώρει

D E F G

ἡ δὲ

καὶ δ' λιμῶ μᾶλλον ἐξήκαιον οἱ θυμοὶ, σύμβουλον λαβὼν αὐτὸν ὀργὴν μὴ τῆς ἀνάγκης, ἀλλὰ τῷ φύσιν ἔχειν, καὶ τὸ τέκνον· ἰδοὺ δ' αὐτὸ πᾶς ἐστομάσω, ὃν ἁρπασάμην· βρέφος ἔτι ἄθλιον ἐν πολέμῳ καὶ λιμῷ καὶ στάσει, τίνι σε τηρήσω; τοῖς μὲν γὰρ ῥωμαίοις, δουλείαν κἂν ζήσομεν ἐπ' αὐτοῖς. φθόνος δ' ἐστὶ δουλεία ὁ λιμὸς; εἰ στασιάζει δ' ἀμφοτέρων χαλεπώτεροι. ἴδε γοῦν μοι τροφὴ, καὶ τοῖς στασιάζουσι ἡμῖν, καὶ τοῦ βίου μῦθος; ὁ μὲν ἐλλείπων τὰ ἰουδαίων συμφοράς. καὶ τοῦτ' ἄμα λέγουσι κτείνει τὸν υἱὸν, ἔπειτ' ὀπήσουσι, τὸ μὲν ἥμισυ κατεθύσε, τὸ δ' λοιπὸν κατακαλύψασι ἐφύλαττεν. οἱ δ' ἰουδαίων οἱ στασιάζοντες παρῆσαν, καὶ τῆς ἀθεμίτου κνίσης ταχὺ ἀνῆψαν, εἰ μὴ δείξειε τὸ φθεγξάμενον, ἀποσφάξειν αὐτοῖς οἱ ἰουδαῖοι. ἡ δ' ἐκ μοίρας αὐτοῖς ἱκανὸν καλεῖ τετηρηκέναι, τὰ λειψανα δ' τέκνου διεκάλυψε. τοὺς δ' ἰουδαίους φρίκη καὶ φρενῶν ἔκστασις ἦρεν, καὶ φθάσαι τοῖς ὄψιν ἐπιπηδῆσαι. ἡ δ', ἐμὸν ἔφη ἔστ' τὸ τέκνον γνήσιον, καὶ τὸ ἔργον ἐμόν. φάγετε, καὶ γὰρ ἐγὼ βέβρωκα. μὴ γένησθε μήτε μαλακώτεροι γυναικὸς, μήτε σύμπαθέστεροι μητρὸς. εἰ δ' ὑμεῖς εὐσεβεῖς, καὶ τοῖς ἐμοῖς ἀποστρέφεσθε θυσίαις, ἐγὼ μὲν ἥμισυ βέβρωκα, καὶ τὸ λοιπὸν δ' ἐμοὶ μεινάτω. μὴ πάσχετε οἱ μὲν τρέμοντες ἐξῆεσαν πρὸς ἓν ἅπαντες δειλοὶ, καὶ μόλις τούτης τῆς τροφῆς τῇ μητρὶ φθάσαντες ἀνεστενάχθη δ' εὐθέως ἅλη δ' μύσος ἡ πόλις, καὶ πρὸ ὀμμάτων ἕκαστον τὸ πάθος λαμβάνων, ὡς παρ' αὐτοῦ καινοτομηθὲν ἔφριττεν. ἀπεδύη δ' τ' λιμωττόντων ἀλλ' τ' θανατον ἴσον, καὶ μακαρισμὸς τ' φθασάντων, πρὶν ἀκοῦσαι, καὶ θεάσασθαι κακὰ τηλικαῦτα. ταχέως δ' καὶ ῥωμαίοις διηγγέλθη τὸ πάθος. τῶν δ' οἱ μὲν ἠπίστουν, οἱ δ' ὠκτιρον, τοὺς δ' πολλοὺς εἰς μίσος δ' ἔθνους σφοδρότερον συνέβη προελθεῖν. καίτοι δ' ἀπελογεῖτο καὶ πρὸ τούτου τοῦ θεοῦ, φάσκων τὴν μὲν αὐτοῦ ἰουδαίοις ἐφιλίαν, καὶ αὐτονομίαν προτείνειν, καὶ πάντων ἀμνηστίαν τῶν τετολμημένων. τοὺς δ' ἀντὶ μὲν ὁμονοίας στάσιν, ἀντὶ δ' εἰρήνης πόλεμον, προκόρους δ' καὶ εὐθηνίας, λιμὸν αἱρουμένους; ἰδίως δ' χερσὶν δεξαμένους καὶ τὸν σωτηρίαν ὑφ' ἡμῶν ἱερὸν, αὐτοὺς εἶναι καὶ τοιαύτης τροφῆς ἀξίους. καλύψαι μέν τοι τὸ τῆς τεκνοφαγίας μύσος, αὐτῷ τοῦ πατρίδος πώματι, καὶ καταλεῖψαι δεῖ τ' οἰκουμένης ἡλίῳ καθορᾶν πόλιν, ἐν ᾗ μητέρες ἔτρωγον τροφίμους: προσῆκεν μὲν τοι τοῖς μητέρων πατράσι τοιαύτην τροφὴν, οἱ δὲ μὴ τηλικαῦτα πάθη μένουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις. παθεῖν ἅμα δίκαιον, ἐνενόει δὲ τοῖς ὑπηγωνισμένοις τ' ἀνδρῶν· καὶ γὰρ ἂν ἐπισωφρονῆσαι τοὺς πάντα προπεπονθότας ἐφ' οἷς εἰκὸς ἦν μεταβαλέσθαι, μὴ παθόντας.

Κεφ. κϛ.

ΗΔΗ δ' τῶν δύο πραγμάτων συντετελεσμένων τὰ χώματα λᾶας μείζους ὀγδοήκοντα πρόσαντες ἐκέλευσε τοὺς κελεύοντας καὶ τοῖς ἑαυτέρων ἐξέδρᾳ, δ' ἔσωθεν ἱεροῦ. πρὸ δὲ τούτων ἐξ ἡμέρας ἀλλαλείπτως στερρότατη πασῶν ἐλέπολις τύπτουσα τὸν τοῖχον, οὐδὲν λύουσεν. ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ τῶν ἄλλων τὸ μέγεθος, καὶ ἡ ἁρμονία τῶν λίθων ἦν ἀμείνων. τὸ δ' βορείου πύλης ὑπορύττειν ἕτεροι τοὺς θεμελίους, καὶ πολλὰ παλαιπωρήσαντες, τοὺς ἔμπροσθεν λίθους ἐξεκύλισαν· ἀνέχετο δ' ὑπὸ τῶν ἐνδοτέρω καὶ διέμενεν ἡ πύλη, μέχρι τοὺς ἀπὸ τῶν ὀργάνων καὶ τῶν

A Plus vero quam fames iracundia succendebat. Igitur vi animi de necessitate impulsa, rebus adversis contra naturam excitatur: raptoque filio, quem lactantem habebat: miserum te, ait infans, in bello & fame & seditione cui te servavero? Apud Romanos etiam si vixeris, servituris es: fames autem prævenit servitutem: his vero seditiosi sæviores sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditiosis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ sola B deest calamitatibus Judæorum. Et hoc simul dicens, occidit filium, coctumque medium comedit, adopertum vero reliquum servavit. Ecce autem aderant seditiosi, & contaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabantur. Illa vero bonam partem se reservasse respondens, aperit filii reliquias. Illos autem confestim horror cepit C atque dementia, visuque ipso diriguerunt. At mulier: & hic, inquit, est vere filius & facinus meum. comedite: nam & ego comedi. Nolo ut sitis aut fœmina molliores, aut matre misericordiores. Quod si vos pietatem colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidem comedi, reliquum ejus me manebit. Post hoc illi quidem trementes exierunt, ad hoc solum timidi, vixq; hoc cibi matri cessere. Mox autem repleta est eo scelere D tota civitas: & unusquisque ante oculos sibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipse admisisset, horrebat. Ab omnibus autem quos fames urgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priusquam id paterentur interiissent. Cito autem Romanis etiam nunciata est illa calamitas. eorumque alii non credebant alii miserabantur, multos autem vehementius ejus gentis odium cœpit. E Cæsar autem super hoc Deum placabat: siquidem Judæis pacem obtulisset, eisque liberam proposuisset omnium oblivionem, quæ commiserant. Illos autem pro concordia seditionem, bellum pro pace, pro satietate atque opulentia famem optasse: & qui propriis manibus templum, quod ipse eis servasset, incendere cœperant, hujusmodi alimentis eos esse dignissimos. Veruntamen scelus hujus nefandi F victus, ruina sese patriæ operturum, neque relicturum in orbe terræ, ut sol inspiciat civitatem, in qua matres sic vescerentur. Ante matres autem patribus hujusmodi alimenta deberi: qui nec post ejusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens, desperationem hostium reputabat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui cuncta jam pertulissent, quibus anteqvã G paterentur, mutare sententiam sperabantur.

CAP. IX.

OCtavo autem die mensis Augusti, cum duæ legiones aggeres perfeciissent, ad exhedram Occidentalem templi exterioris admoveri arietes jussit: cum quibus ante sex, qui firmissimus erat aries, parietem sine intermissione pulsando, nihil omnino profeciisset. Verum & hujus & cæterorum magnitudinem structura lapidum superabat. Septentrionalis autē portæ alii fundamenta suffodiebant: multumq; fatigati, exteriores tantū lapides evellere potuere, ab interioribus autem portæ sustinebantur. tamq; diu mansêre, donec instrumentorum &

De expugnatione muri, & incendio templi.

vectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuêre. Judæi vero præventi, ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. & alios quidem retro depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabant. multos de scalis egredientes, prius qvam se scutis obtegerent, ferientes gladiis præveniebant, nonnullas autem scalas armatorum plenas, in latus declinantes, dejiciebant. Unde Romanorum quoque non parva cædes sequebatur. Alii signis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum gravissimæ fore turpitudini ducentes. Postremo tamen Judæi & signis potiuntur: & eos qui una ascenderant interficiunt, cæteri vero clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliqvo facto opere procubuit. Seditiosorum autem, qui prioribus præliis etiam tunc fortiter pugnaverunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cum videret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subjici jussit. Inter hæc autem ad eum profugi veniunt, Ananus Ammauntinus, Simonis satelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, id circo sperantes veniam, quod Judæos victores reliquerant. Titus autem, cum hanc eorum in Judæos crudelitatem audivit, utrunqve obtruncare decrevit. Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deserentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eosqve dimisit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Jam vero portis milites ignem admoverant, liquefactoqve argento cito lignum flammæ absumpserant, cum subito auctæ proximas inde porticus corripuêre. Judæis vero ignem circum se videntibus, corpora simul animiq; ceciderunt: & stupore attoniti, adjuvare quidem vel extingvere nemo conatus est: stantes vero aspiciebant, nec tamen his, quæ absumerentur, dolentes, saltem ut quod reliqvum esset salvum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul undiqve inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum jussa incendium restingvere, perq; proxima portis loca viam sternere, ut facilior agminibus esset ascensus, rectores ad se convocat: sexqve collectis, qui erant proceres, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintæ legionis præposito, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ cum quibus erat etiam Æternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionum, & Marcus Antonius Julianus procurator Judææ, congregatisq; præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Aliis quidem videbatur lege belli utendi esse: nunquam enim Judæos a novis rebus posse desinere templo manente, quo omnes ubicunq; essent colligerent. Nonnulli si templum reliquissent Judæi, neqve armis pro eo quisquam certaret, conservandum esse svadebant;

κ᾽ τ̃ μοχλῶν ἁπτ̃χρήσας ἀπαγόντας, κλίμακας τ̃ σκαλῶν, ἐπεσέφερον. οἱ δ᾽ ἰουδαῖοι κωλύσειν μὲν οὐκ ἐδύναντο, ἀναβάντες δ᾽ συμπεσόντες, ἐμάχοντο. καὶ τοὺς μὲν ἀνωθοῦντες εἰς τὰ ὀπίσω κατεκρήμνιζον, τοὺς δ᾽ ἐπαναβαίνοντας ἀνῄρουν. πολλοὺς δ᾽ τ̃ κλιμάκων ἀποβαίνοντας, πρὶν φράξασθαι τοῖς θυρεοῖς παίοντες τ̃ ὁμοφύλους ἔφθανον. ἐνίους δ᾽ ἐμπύρους ἐπαλιτῶν κλίμακας, ἐκκλίνοντες ἄνωθεν κατέσφον. ἐπὶ δ᾽ οὐκ ἐλάγου, καὶ αὐτῶν φόνος. οἱ δ᾽ ἀνενέγκαντες τὰς σημαίας ἐκ αὐτῶν ἐπολέμουν, δεινὸν ἡγούμενοι, καὶ πρὸς ἡμῶν τούτων τὴν ἁρπαγὴν. πλὴν δ᾽, καὶ τ̃ σημαιῶν οἱ ἰουδαῖοι κρατοῦσι, καὶ τοὺς ἀναβάντας ἀμφοτέρωθεν οἱ λοιποὶ πρὸς τὸ τ̃ ὁπλιτῶν πλῆθος ἐρρωδοῦντες, ἀνεχώρουν. τ̃ μὲν οὖν ἑωμαίων ἄπρακτος ἰδέας ἀπῆλθεν. τ̃ δ᾽ στασιαστῶν, οἱ κ᾽ τοὺς πρώτους μάχας ἠγωνίσαντο χθιναίους Ϛ τότε, κ᾽ ἐλεάζαρος ἀδελφιδοῦς δ τυράννου σίμωνος. ὁ δ᾽ τίτος ὡς εἶδε τὸν ἀλλότριον ἱερὸν φεισάμενος, πρὸς βλάβης τὰς στοὰς ἠναγκάζετο καὶ φόνου, τοὺς πύλους πρότερον ὑφάπτειν.

Κεφ. κγ.

ΕΝ δ᾽ τούτῳ πρὸς αὐτὸν αὐτομολοῦσιν, ἄνανός τε ὁ ἀπ᾽ ἀμμαοῦς τ̃ σίμωνος δορυφόρων φοινικώτατος, καὶ ἀρχέλαος υἱὸς μαγαδάτου, ἐλπίσαντες, ἐπιδὴ κρατούντων ἰουδαίων ἀπέφυγον. τίτος δ᾽ κ᾽ ἐς τ̃ παράπαν ἔλεγχον τ̃ ἀνδρῶν, καὶ τὸν ἄλλον πρὸς τοὺς ἰουδαίους ὠμότητα πεπυσμένος, ὥρμητο κτείνειν ἑκατέρους. ὡς δ᾽ ἀναγκῆς ἤκθαι λέγων αὐτούς, οὐκ ἐκ προαιρέσεως παρεῖναι, κ σωτηρίας οὐκ ἀξίους εἶναι τοὺς φλεγομένης ἤδη δι᾽ αὐτοὺς τ̃ πατρίδος ἐξαλλομένους. ἐκράτησε δ᾽ ὅμως ἡ ὀργὴ πίστις κ᾽ ἀφῆσαι τοὺς ἄνδρας, ἐν μέσοις δ᾽ οὐ σώζειν μοίρᾳ κατάστασιν τοῖς ἄλλοις. ἤδη δ᾽ τὰς πύλας οἱ σταλῶται πρόσω τε πῦρ καὶ ὠθοῦντο ἀργύρου διεδίδοντος εἰς τὸν ξύλινον τοῦ φλοιοῦ, ἐν ὀλίγῃ αὐθρόως ἐκφερόμενα τῶν στοῶν ἐπελάμβανον. τοῖς δ᾽ ἰουδαίοις ὁρῶσι τὸ πῦρ ἐν κύκλῳ, μ᾽ τ̃ σωμάτων παρεῖχον τὴν ψυχήν, ἐλλ᾽ τὸν κατὰ τὴν ὄψιν, ἀμύνειν μὲν ἢ σβεννύειν ὠφελοῦντι οὐδείς· οἱ δ᾽ ἐσῶτις ἀφεώρων· ἐ μιᾷ πρὸς τὸ δαπανώμενον ἀθυμοῦντες, εἰς γῆν τὸ λοιπὸν ἐσωφρόνουν, ὡς ἤδη κ᾽ ναὸς καιομένης, τὰς θυμὸς ὀπὶ ῥωμαίους ἦγον. ἐκείνην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν, καὶ τὴν ὑπὸ νυκτὸς, τὸ πῦρ ἐπεκράτει. κ᾽ μέρος δ᾽ ἔχ ὑμᾶς παρὸν ἴσχυσαν ὑφάψαι τὰς στοάς.

Κεφ. κδ.

ΤΗ δ᾽ ὑπούσῃ, τίτος μέρει τῆς δυνάμεως σβεσθέν τε καὶ ᾠδὰς τὰς πύλας εὐθυμίαν εἰς ὑμαρέστερον τ̃ πραγμάτων ἄνοδον κελεύσας, αὐτὸς σὺν τοῖς ἡγεμόνας, καὶ συνελθόντων ἐξ τῶν χορυφαιοτάτων, τιβερίου τε ἀλεξάνδρου δ᾽ πάντων τ̃ στρατηγμάτων ἐπάρχοντος, καὶ σέξτου κερεαλίου τὸ πέμπτου ἄγοντος τάγμα, καὶ λαρκίου λεπίδου τὸ δέκατον, κ᾽ τίτου φρυγίου τὸ πεντεκαιδέκατον. πρὸς οἷς φρόντων ἦν λιβερνίος, στρατοπεδάρχης τ̃ ἐπ᾽ ἀλεξανδρείας δύο ταγμάτων, καὶ μάρκος ἀντώνιος ἰούλιανος, ὁ τῆς ἰουδαίας ἐπίτροπος, καὶ μ᾽ τούτους ἐπιτρόπων καὶ χιλιάρχων ἀθροισθέντων, βουλὴν ὧδε δ᾽ ναοῦ ἐποιήσατο. τοῖς μὲν οὖν ἐδόκει χρῆσθαι τῷ δ᾽ πολέμου νόμῳ· μὴ γὰρ ἂν ποτε ἰουδαίους παύσασθαι νεωτερίζοντας δ᾽ ναὸν μένοντος, ἐφ᾽ ὃν οἱ πανταχόθεν συλλέγοιντο. τινὲς δ᾽ παρῄνουν, εἰ μὲν καταλίποιεν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ μηδεὶς ἐπ᾽ αὐτὸ πολεμοῖ, θεῖον σώζειν· εἰ δ᾽

εἰ δὲ πολεμοῦεν, ἁπανδήσας καταφλέγειν. φέρεσθαι γὰρ, A si vero id pugna obtinuissent, ignibus consumendum: quoniam castellum jam videretur esse non templum: & piaculum non ipse, verum illi, qui id fieri coegêre, committerent. Tito autem, nec si super stantes dimicarent Judæi, pro hominibus anima carentia ulciscendum esse dicente, neqve se unquam tantum opus incensurum: jam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoque fore imperii, si maneret: jam certi quid vellet, ad ejus accedunt sententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem consilium dimisit: jussisq; militibus quiescere, itemq; ducibus, ut his in procinctu validioribus uteretur, viam sternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignemq; restingvere. Illo quidem die Judæos labor timorq; ab impetu continuit. Postero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per Orientalem portam contra templi exterioris custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepêre: septiq; scutis, a fronte murum condensa acie imitantur: certum tamen erat eos non diu daturos, quod & multitudine infestantium & animis vincerentur. Cæsar autem priusquam verteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum equitibus lectis venit auxilio, impetum vero ejus non sustinuêre Judæi: sed primis interfectis, pleriqve fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, revertentes instabant: cum autem illi retorsissent, iterum refugiebant, donec circa horam quintam, Judæi vi coacti templum introire conclusi sunt. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie mane cum omni exercitu aggredi, templumq; oppugnare. Sed id plane Dei sententia jamdudum igne damnaverat: evolutisq; temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis Augusti, quo etiam prius a rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domesticis autem causam principiumqve sumpsit id incendium. Nam cum pauliſper Titi discessu seditiosi quievissent, Romanos rursus aggrediuntur, custodumq; templi cum ignem exterioris fani restingventibus pugna committitur. Hiqve Judæis in fugam versis, usqve ad templum acceserunt.

CAP. X.

Qvemadmodum templum incensum est invito Tito.

Hic itaqve tunc militum quidam, non expectato cujusquam edicto, neqve tantum facinus veritus, sed divino quodam motus impetu, a contubernali suo sustollitur, & ex ardente materia raptum ignem in fenestram inserit auream, unde ad membra circum templum ædificata de Septentrionali regione aditus erat. Flamma vero excitata, Judæorum quidem calamitate digno clamor exoritur, & ad subveniendum properabant: neq; jam vitæ parcendum rati, neq; viribus temperandum, amisso eo cujus gratia cautissimi videbantur: mature autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (namq; casu in tabernaculo quiescebat sicut a prælio redierat) exilit, templumqve curriculo petit, prohibiturus incendium, omnesqve post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu

fine ordine concitato. Cæsar autem voce simul ac dextera pugnantibus signo dato, ignem jubebat extingvi. Sed neqve vox ejus audiebatur, quod aures eorum major clamor obstrueret, nutumq; dexteræ non attendebant, cum alios bellum, alios ira distraheret. Introcurrentium vero agminum impetum, non præcepta neqve interminationes continebant: sed quo furor eos duceret, sequebantur. Adipsos autem introitus conferti, multi quidem sese invicem conculcabant: multi vero ardentibus adhuc & fumantibus porticuum incidentes ruinis, eadem quæ victi patiebantur. Cum vero ad templum accessissent, edicta quidem Cæsaris non audire simulantes, præcedentem quisqve ut ignem immitteret hortabatur: seditiosis autem jam subveniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cædes omnia possidebat. Magna vero populi multitudo invalida & inermis, ubicunqve occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus vero templi, & sangvis multus profluebat, & eorum corpora, qui supra ceciderant delabebantur. Cæsar autem ubi neqve impetum insanientium militū continere poterat, & flamma dominabatur, intro cum rectoribus ingressus, & sanctum templi, & qvæcunqve illic erant aspexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, jactatione vero & opinione domestica non minora. Cum autem flamma nondum ex ulla parte ad interiora penetrasset: nec membra, qvæ circum templum erant depasceretur, qvod erat verum, existimans adhuc illud posse servari, & ipse prosiluit, militesq; rogare, ut ignem restingverent conabatur: & Liberalem centurionem de stipatoribus suis, fuste mulctatos, qui non obedirent jussit arcere. Illorum autem furor belliq; impetus quidam vehementior, Judæorumq; odia, & Cæsaris reverentiam & prohibentis metum superabant: plerosq; autem prædarum spes incitabat, suspicantes intus omnia pecunia referta esse: quoniam fores auro factas conspicerent. Præterea quidam miles ex his, qui intraverant, cum Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignem jam cardinibus portæ subjecerat. tumq; subito, postqvā flamma intus apparuit, & duces cum Cæsare discedebant, & stantes extra succendere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo invito Tito exuritur. Sed qvamvis hoc multum qvis defiendum putet, ut opus omnium qvæ audivimus, aut vidimus maxime admirabile, tam extructionis genere, qvam magnitudinis, itemq; munificentiæ in singulis rebus, & gloriæ quæ de sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod ut animalibus, ita operibus locisqve fatum sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis rationem & fidem. Nam

ἀτάκτως κεκινημένης. ὁ μὲν οὖν Καῖσαρ τῇ τε φωνῇ καὶ τῇ δεξιᾷ, διεσημαίνετο τοῖς μαχομένοις τὸ πῦρ σβεννύειν. ὅτι δ' οὐ βοῶντος ἤκουον, μείζονι κραυγῇ τὰς ἀκοὰς παρατειλημμένοι, καὶ τῇ νόμῃ τὰ χειρὸς οὐ προσέχοντες, οἱ μὲν τοῦ πολεμεῖν, οἱ δ' ὀργῇ παρεισπίπτοντες. τῶν δ' ἐπιόντων ἔτι τὰς ἐντολὰς οὐδὲν ἦν διαφορά, οὐδὲ τοῖς ἐπιοῦσιν ἐξῆν τὰ στῶν ἐμπίπτοντες, ἡδίονα τῶν συμφορᾶς ἐχόντων, πλησίον δ' ἢ ναοῦ γινόμενοι, τὰ μὲν ὑπ' Καίσαρος ἀγγελμάτων προσεποιοῦντο μηδὲ κατακοῦσαι, τὰς πυρὰ αὐτῶν δὲ τὸ πῦρ ἐνιέναι παρεκελεύοντο. τῶν δὲ σωμασῶν, ἀμηχανία μὲν λοιμοῦ ἦδη δ' βοηθεῖν φόνου δὲ πανταχοῦ καὶ τροπῆς. τοῦ δὲ πλέον ὑπὸ δήμου, λαὸς ἀθεώρητος καὶ ἄνοπλος, ὅπου καταληφθείη τις ἀπισφάττειν. καὶ πολὺ μὲν τὸν βωμὸν, πλήθους ἐσωθοῦντος νεκρῶν. κατὰ δὲ τὰ βωμοῦ βάθρων, αἷμα τε ἐρρεῖ πολύ, καὶ τὰ τῶν φονευομένων σώματα κατωλισθαινε. καίσαρ δὲ, ὡς ἔτι τὰς ὁρμὰς ἐνθουσιώντων τῶν στρατιωτῶν παλαίειν εἶδε τὸ λοιπὸν, καὶ τὸ πῦρ ἐπεκράτει, παρελθὼν μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἔνδον, ἐθεάσατο δὲ ναοῦ τὸ ἅγιον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, πολὺ μὲν τοῦ φθόνου τοῖς ἀλλοφύλοις φήμης ἀμείνω· δὲ καὶ πρὸς τοῖς οἰκείοις δόξης οὐκ ἐλάττω. τῆς φλογὸς δὲ ἀδέπω διϊκνουμένης ἀδὰ μέθεν ἔσω, τὸν δὲ θεὸν ναὸν οἴκου νεμομένης νομίσας, ὅπερ λοιπὸν, ἔτι σωζόντων τὰ ἔργα διώκειν, παρεκάλει, καὶ αὐτός τε φθάσας τοὺς στρατιώτας ἐπέρᾶτο τὸ πῦρ σβεννύειν, καὶ λιβεράλιον ἑκατοντάρχην τῶν αὐτοῦ λογχοφόρων ξύλοις παίοντας ἀπεδίωξεν, σκέλδυσεν ἔργον. τῶν δὲ καὶ τῶν παρεστώτων αἰδῶ, καὶ τὸ δοκοῦν κωλύοντος φόβου, ἑνὶ μὲν τῷ θυμοὶ, καὶ τὸ παρὸν ἰσθμίας μίσου, καὶ πολεμικὴ τις ἕρμη λαβροτέρα. τοὺς δὲ πολλοὺς ἐνῆγε ἁρπαγῆς ἐλπὶς, δόξαν τε ἐχόντας, ὡς πάνδου ἅπαντα χρημάτων μεστὰ ἦν, καὶ τὰ περιξ ἐρῶντας χρυσοῦ πεποιημένα. φλογὸς δέ τις καὶ τῶν ἔσω παρεληλυθότων, σκοπιὰ ἐδόκουν τοῦ καίσαρος παρεληλυθότων, πῦρ εἰς τὰς τροφὰς ἐμβαλεῖν τὰ πύλης ἐν σκότῳ, ἐξ ἀπήνης τ' ἔνδοθεν ἐκφαινούσης φλόγος, οἵ τε ἡγεμόνες μετὰ καίσαρος ἀνεχώρουν, καὶ τὰς ἔξωθεν ὁδοὺς ὑφάπτειν σκώλυεν. ὁ μὲν ἐν ναὸς ἅτως ἄχθος καίσαρος ἐμπεπρᾶσθαι.

Κεφ. κζ.

Πολλὰ δ' ἄν τις ἐπολοφυράμενος, ἔργῳ πάντων ὧν ὄψῃ καὶ ἀκοῇ παρειληφάμεν θαυμασιώτατον, καταβασκάνης τε ἕνεκα καὶ μεγέθους, ἐπὶ πᾶσι καὶ ἕκαστον πολυτελείας, καὶ τὰ ὠφέλιμα δίκης, μεγίστου λάβοι θαυμασίου τὸ εἰμαρμένην ἀφυλον ἔσωσωτερ ἐμψύχοις, ὅτων καὶ ἔργοις καὶ τόποις. θαυμάσαι δ' ἄν τις ἐν αὐτῇ τὰ ἀκριβοῦς τὰ ἀκριβοῦσθαι. καὶ μέσα γοῦν, ὡς ἐφλω, καὶ ἡμέρᾳ ἐπετήρησε τὰ αὐτὸν, ἐν ᾗ πρότερον ὑπὸ βαβυλωνίων ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη. καὶ ἀπὸ μὲν τὰ πρώτης κτίσεως, ὃν κατέβαλεν σολομὼν ὁ βασιλεὺς, μέχρι τῆς νῦν ἀναιρέσεως, ἢ γέγονεν ἔτει δευτέρῳ τῆς Οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, ἔτη συνάπτει χίλια ἑκατὸν ἑβδομήκοντα, πρὸς δ', μῆνες ἑπτὰ, καὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραι. ἀπὸ δὲ

& mensem, ut dictum est, eumq; diem servavit, quo primum a Babyloniis templum erat incensum. Et a prima quidem structione templi, qvā Solomon rex inchoaverat, usq; ad hoc excidiū, quod evenit secūdo anno principis Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septem menses, ac dies quindecim.

καὶ ἢ τ ὕστερον, ἐπὶ ἔτη δὲ μάλιστα πρῶτον κύρε βασιλεύοντ ἐ-
ποίησατο ἀγλαΐ, ἕως μέχρι τ ὕστατα ἠέτ ἀπανδᾶ ἁλώ-
σεως, τριακοντατεννέα ἔτεσ ἐξακοσίοις, καὶ ἡμέραις πε-
ντεκαίδεκα πέντε.

Κεφ. κη.

Καιομένω δ ναῦ τ μὲν ἐπαπτόντων ἐπ ἁρπα-
γὴ, φόνοσ δ τ καταλαμβανομένων μυρίοσ· ὅτε
δ ἡλικίας ἐπ ἔλεοσ, ὅτ ἐντροπὴ σεμνότητ·
ἀλλὰ καὶ παιδία, καὶ γέροντες, καὶ βέβηλοι, καὶ ἱερεῖς
ὁμοίως ἀνηροῦντο, καὶ πᾶν γένοσ ἐπεξῄει πολεμίων ὁ πό-
λεμοσ ὁμοῦ τὰς τε ἱκετεύοντας & ἀμυνομένους συνήχει
δ ἠ φλοξ ὅτι πλεῖον ἐκφερομένη τοῖς τ πιπτόντων
στεναγμοῖς. ἡ μὲν μὲν τὸ ὕψοσ δ λόφε, καὶ τὸ δ
φλεγομένε μέγεθοσ ἔργε, πᾶσαν ἄν τις εἶδε καπνοῦ
πόλιν. τ δ βοῆς ἐκείνης οὐδὲν ὀπτικωτέραν δυνάμ
ἄν, ἢ μεῖζον, ἢ φοβερώτερον. τ τε γὰρ ῥωμαϊκῶν τα-
γμάτων ἀλαλαγμὸς καὶ συμφερομένων, & τῶν στασιαστῶν
πυρὶ καὶ σιδήρῳ κεκυκλωμένων κραυγὴ, ἅτε δ ἀπολη-
φθέντ ἄνω λαῦ, τροπῆ τε μετ ἐκπλήξεως εἰς τὰς
πολεμίας, καὶ πρὸς τὸ πάθοσ οἰμωγαί. συνεβόα δ τοῖς
ὄπτι δ λόφε, τὸ δ τῆ πόλιν πλῆθοσ. ἤδη δ πολλοὶ τὰ
λεμῷ μαρανθέντες, καὶ μεμυκότες, ὡς εἶδον τὸ δ ναῦ
πῦρ, εἰς ἀθυμίας πάλιν δ κραυγὴν εὐτύπησαν. συνήχει
δ ἅτε περαία, δ τὰ πέριξ ὄρη, βαρυτέραν ποιοῦντα
τὸν ὀρυμαγδόν. ἐπ ἴσης δ ἀθρόᾳ τὰ πάθη φοβερώτερα. τ
μέντοι δ ἱερᾶ λόφον ἐκ ῥιζῶν ἄν τις ἐδόξε ἐρᾴδεσθ, πάν-
τοθεν δ πυρὸς καταγόμενα. δαψιλέστερον δ τὸ αἷμα
δ πυρὸς εἶναι, καὶ τῶν φονευόντων, πλείους τὰς φονευ-
θείσας. ἀθαμβῶς γὰρ ἡ γῆ διεφαίνετο τ νεκρῶν, ἀλλὰ σω-
ροῖς ἐπεμβαίνοντες οἱ κραλῶ σωμάτων ὄπτι τὰς ἀμα-
φεύγοντας ἔθεον. τὸ μὲν οὖν ληϊκὸν πλῆθοσ ὡσάμενοι
τὰς ῥωμαίας, μόλις εἰς τὸ ἔξω διεκπίπτουσιν ἱερόν,
κἀκεῖθεν εἰς τὸν πόλιν. δ δημοτικὸν δ τὸ λεφθέν, ὄπτι
τὸν ἔξω σοὰν κατέφυγε.

Κεφ. κθ.

Τῶν δ ἱερέων τινὲς, τὸ μὲν πρῶτον ἀπὸ δ ναῦ τὰς
τε ὀβελὰς, & τὰς ἕδρας αὐτῶν μολίβε πεποιημέ-
νας ἀναπτῶντες, εἰς τὰς ῥωμαίας ἠφίεσαν. αὖ-
θις δ ὡς ἄτ λεῦόν τι, & τὸ πῦρ ἐπ αὐτὰς ἀνεῤῥήγνυτ,
ὄπτι τ τοῖχον ἀναχωρήσαντες ὄντα ὀκταπήχυν τὸ εὖρος,
ἔμιμνον. δύο γοῦν τῶν ὄπτιμων παρὸν σωθῆναι, πρὸς
ῥωμαίας μεταστᾶσιν, ἢ ξυμπαρτερεῖν πρὸς τ μὴ τ ἄλ-
λων τύχαι, ἑαυτὰς ἐῤῥῖψαν εἰς τὸ πῦρ, & σὺν ναῷ συγ-
κατεφλέγησαν. μηΐρός τε υἱὸς Βελγᾶ, καὶ ἰώσηπ
δαλαίου. ῥωμαῖοι δ, μᾶλλον τὸν ὄπτι τοῖς πέριξ φει-
δὼ ποιήσαντες, δ ναῦ φλεγομένε, πάντα συνεπίπρα-
σαν, πλὴν λείψανα τῶν θυρῶν, καὶ τὰς πύλας, πλὴν
δύο, τῆς μὲν ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν, τῆς δ μεσημβρινῆς,
καὶ ταύτας ὕστερον κατέσκαψαν. ἔκαυσε δ καὶ τὰ γα-
ζοφυλάκια, ἐν οἷς ἄπειρον μὲν χρημάτων πλῆθοσ,
ἄπειροι δ ἐσθῆτες, καὶ ἄλλα κειμήλια, συνελόντι
δ εἰπεῖν, πᾶς ὁ ἰουδαίων στεῶρδ πλοῦτοσ, ἀνα-
σκαλασμένων ἐκεῖ τῶν οἴκων τῶν εὐπόρων. ἦκον δὲ καὶ
ὄπτι τὸν λοιπὸν σοὰν τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. καταφεύ-
γει δ ἐπ αὐτὸν ὀπτὸ δ δήμου γυναῖα, καὶ παιδία,
καὶ σύμμικτοσ ὄχλοσ πλείοσ, εἰς ἑξακισχιλίους.

A A posteriore vero, quam ſecundo anno Cyri regis Aggæus fecerat, usqve ad excidium quod Veſpaſiano imperante ſuſtinuit civitas, anni ſexcenti trigintanovem, & dies quadragintaqvinq;.

CAP. XI.

De ſacerdotibus, gazophylacioq; & porticu.

CUm templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus forte veniſſet rapiebatur, & cædes erat infinita deprehenſorum. Nec actæ fuit ætatis miſeratio, aut reverentia caſtitatis: ſed & pueri & ſenes & ſacri & profani ſimiliter interficiebantur, atqve omne genus hominum belli calamitas perſeqvebatur, unaqve ſupplices cum repugnantibus necabantur: flammaq; ulterius progrediens, cum gemitu occumbentium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentisqve operis magnitudine, totam quis arderecrederet civitatem. Illo autem clamore nihil majus aut horribilius excogitari poteſt. Nam & Romanarum legionum fremitus erat, & ſeditioſorum ferro igniq; clauſorum clamor ingens, & populi furſum deprehenſi ad hoſtes fuga cum ſtupore, ac calamitatis conqueſtio: in colle autem conſtitutis, etiam multitudo oppidi conſonabat. Jam vero multi fame marcidi, in mortem pene luminibus clauſis, poſtqvam ignem templi videre, in queſtus interim vires clamoremqve receperunt. Reſonabat autem & trans fluvium regio & montes circumpoſiti graviorem ſonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita undiq; flamma plenum: videbatur autem ſanguis igne largior eſſe, pluresqve interfectoribus interfecti: omnisq; terra cadaveribus tegebatur, & ſupra corpora mortuorum gradientes milites curſum fugientium ſequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulſis Romanis, in exterius templum, deinde in civitatem invadit. populi autem quod fuit reliqvum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli primum verubus, itemq; ſedibus ſuis, quæ ex plumbo factæ erant, avulſis, in Romanos pro miſſilibus utebantur: deinde cum nihil proficerent, ignisq; in eos evomeretur, in parietem ſecedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cum ad Romanos transeundo ſervari poſſent, aut communem cum cæteris durare fortunam, ſemetipſos in ignem injecêre, & cum templo concremati ſunt, Meirus filius Belgæ, & Joſephus Dalæi. Romani autem, quod fruſtra ſe circum templum ædificiis parcere judicabant, cum ipſum templum arderet, omnia ſimul incendunt, & quicquid ex porticibus reliqvum erat, & portas: præter unam ex parte Orientali, alteram ex Meridiana, quamvis eas quoque poſtea funditus everterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incendunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum veſtium, aliaqve bona, & (ut breviter dicam) omnes Judæorum congeſtæ divitiæ, quod opulentiſſimus quisqve illuc totas domos exhauſerant. Venerunt autem etiam in eam quæ reſtabat unam porticum, extra templum quo confugerant ex populo mulierculæ, itemqve pueri & promiſcua multitudo, prope ad ſex hominum millia.

Sed priusquam de his Cæsar quicquam decerneret, vel ducibus imperaret, ira flagrantes milites incendunt porticum. Hinc contigit, ut alii qvum se ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipsa corrumperet: ex tanto autem numero nemo servatus est. His causa interitus quidam pseudopropheta fuerat, qui eo die prædicaverat in civitate, quod eos in templum Deus ascendere signa salutis accepturos juberet. Multi enim a tyrannis tunc subornati prophetæ, populo denunciabant, ut expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem & custodiam fierent, spes retineret. Cito autem in adversis homini persvadetur. Quod si etiam malorum instantium liberationem polliceatur qui fallit, necessario, qui ea patitur, spei totus efficitur.

πρὶν ἢ κατασεῖσαι κέλευσμα τι θεῖον αὐτοὺς ἢ καλέσαι τὰς ἡμέρας, φερόμενοι τοῖς θυμοῖς οἱ στρατιῶται, πῦρ ἐνῆκαν. φάσκοντες, ἐπινεύσεσθαι τὸν θεὸν, βοηθοῦντας αὐτοὺς ἐκ τῆς φλογὸς ἀλλοφυλίας, τοὺς δ' ἐν αὐτῇ θεωμένους ἐκ πολλῶν ὀδύνας.

CAP. XII.

De prodigiis excidiũ Hierosolymæ præcedentibus & præsagiis.

DEniqve miserabilis populus, illis quidem fallacibus Deumq; calumniantibus, credulus erat. Certis vero prodigiis & futuram solitudinem prænunciantibus, neqve attendebant animo, neqve credebant: sed velut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta Dei dissimulavêre: modo cum supra civitatem sidus stetit simile gladio, & per annum perseveravit, cometes modo cum ante defectionem primiqve belli motus ad diem festum Azymorum populo conveniente (octavus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, circum aram itemqve templum tantum lumen effulsit, ut clarissimus dies putaretur: & hoc usqve ad mediam permansit horam: quod imperitis quidem bonum augurium esse videbatur: sacrorum vero peritis, prius quam eveniret, statim dijudicatum est. Eodemqve festo die etiam bos cum ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cum esset ænea atq; gravissima, & sub vesperam vix a viginti viris clauderetur, serisq; ferro vinctis obseraretur, pessulosq; altos haberet in saxeum limen demissos, uno perpetuo lapide fabricatum, visa est noctis hora sexta sponte patescere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascendit ille, vixq; eam potuit claudere. Verum & hoc iterum ignaris quidem signum optimum videbatur. Deum namq; bonorum portam aperuisse dicebant. Prudentiores vero templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium donum esse, portas aperiri: solitudinemq; illo ostento signari inter se pronunciabant. Post dies autem festos diebus paucis, vicesimoprimo die mensis Maji visio quædam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui viderunt superessent, & clades dignæ præsagiis secutæ fuissent. namqve ante solis occasum visi sunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & civitati circumfusæ. Festo autem die, quem Pentecosten vocant, nocte sacerdotes intimum templum more suo ad divinas res celebrandas ingressi, primum quidem motum quendamqve strepitum senserunt,

Τούτοις ἀπιθοῦσι τῆς ἀπωλείας, ψευδοπροφήτης τὶς κατῆρε, κατ' ἐκείνους κηρύσσων τὴν ἡμέραν τῆς ἐπὶ τῇ πόλεως. ὡς ὁ θεὸς ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἀναβῆναι κελεύσῃ, δεξομένους τὰ σημεῖα τῆς σωτηρίας. πολλὰ δ' ἤσαν ἐγκάθετοι τῶν τυράννων τότε ὑπὸ τοῦ δήμου προφῆται, πρὸς ὠφελίαν τὴν ἀπὸ θεοῦ βοήθειαν καταγγέλλοντες, ὡς ἧττον αὐτομολοῖεν, καὶ τοὺς ἐπὶ φόβου θεοὺς καὶ φυλακῆς γινομένους, ἐλπὶς σωτηρίου. πάθημα γὰρ πρὸς ἀνθρώπου συμφορᾶς. ὅταν δὲ καὶ τῶν καταφερόντων δεινῶν ἀπαλλαγὴν ὑποσχόμενος ἐξαπατῶν παραφθῇ, τοῦτ' ὁ πάσχων ἐλπὶς γίνεται τῆς ἐλπίδος. τὸν μὲν οὖν ἄθλιον δῆμον, οἱ μὲν ἀπατεῶνες, καὶ καλῶς ἀδόκιμοι θεοί, τοιαῦτα παρέπεμπον. τοῖς δ' ἐναργέσι, καὶ σεσημασμένοις τοῖς μέλλουσιν ἐρημίαν τιθεμένοις, ἐπὶ πρόσχον, ἔτι ἀπίστουν, ἀλλ' ὡς ἐμβροντήτοις, καὶ μὴ ὄμμασι, μήτε ψυχαῖς ἔχουσι, τῶν θεοῦ κηρυγμάτων παρῆκουσαν.

ΚΕΦ. λα.

Τοσοῦτον μὲν ὅτι ὑπὲρ τοῦ πόλιν ἄσπερ ἔρημον ὄμμα ὠφθαλμήσιον, καὶ φωστῆρας ἐπὶ σκότους σημήνας. ὅτῳ δ' ἴωνικα πρὸ τῆς ἀποστάσεως, καὶ θεὸς τὸν πόλεμον κινήματος ἀθροιζομένης λαὸς πρὸς τοῦ τῶν ἀζύμων ἑορτοῦ, ὀγδόῃ δὲ μηνὸς ξανθικοῦ μηνός, κατὰ νύκτος ὥραν, τοσοῦτον φῶς περιέλαμψε τὸ βωμὸν, καὶ τὸν ναὸν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν εὐθὺ λαμπρὰν, καὶ ὃ τοιοῦτον παρέτεινεν ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν. ἐπὶ μὲν ἀπείροις, ἀγαθὸν ἐδόκει, τοῖς δ' ἱερογραμματεῦσι, πρὸς τῶν ἀποβεβηκότων εὐθὺς ἐκρίθη. καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἑορτὴν βοῦς μὲν ἀχθεῖσα ὑπὸ τὸ θυσιαστήριον, ἔτεκε ἀρνίον ἐν τῷ ἱερῷ μέσῳ. ἡ δ' ἀνατολικὴ πύλη τοῦ ἐσωτέρου, χαλκῆ μὲν οὖσα καὶ στιβαρωτάτη, κλειομένη δὲ ὀλίγις μόλις ὑπ' ἀνδρῶν ἴκοσι, κατὰ μοχλοῖς μὲν ἐπηρεφέσι σιδηροδέτοις, κατὰ παπύρας δ' ἐχούσα βαθυτάτας, εἰς τὲ ἄδυτον ὀνυχοδιλωτοὺς λίθους καθειμένους, ὠφθη κατὰ νύκτος ὥραν ἕκτην, αὐτομάτως ἀνοιγομένη. θαμινταὶ δ' οἱ τοῦ ἱεροῦ φύλακες, ἠγγέλλοντο τῷ στρατηγῷ, κἀκεῖνος ἀναβὰς, μόλις αὐτὴν ἴσχυσε κλεῖσαι. πάλιν δὲ τοῖς μὲν ἰδιώταις καλλίσταν ἐδόκει τέρας. ἀνοίξαι γὰρ τὸ θεὸν αὐτοῖς τὴν τῶν ἀγαθῶν πύλην. οἱ λεπτοὶ δ', ἀνομένην αὐτομάτως καὶ ναὸν τὴν ἀσφάλειαν ἐπενόουν, καὶ πολεμίοις δῶρον ἀνοίγειν τὴν πύλην, διηπιστοῦντο ἐρημίας ἀπέφαινον ἐν ἑαυτοῖς τὸ σημεῖον. μεθ' ἣν τὴν ἑορτὴν ἡμέραν ὕστερον ὀγδόην καὶ εἰκάδι ἕκτῃ μηνὸς, φάσμα δεινὸν μόνιον ὤφθη μεγάθυστον. τερατεία δ' ἂν ἔδοξεν εἶναι τὸ ῥηθησόμενον, εἰ μὴ καὶ τοῖς θεασαμένοις ἴσον ἦν, καὶ τὰ ἐπακολουθήσαντα πάθη τῶν σημείων τοῦ ἄξια. πρὸ δὲ ἡλίου δύσεως ὤφθη μετέωρα πανταχοῦ τῆς χώρας, ἅρματα καὶ φάλαγγες ἐνόπλων, ἀφ' ὑπερτέρων τῶν νεφῶν, καὶ κυκλουμένας τὰς πόλεις. κατὰ δὲ τὴν ἑορτὴν, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖται, νύκτωρ οἱ ἱερεῖς παρελθόντες εἰς τὸ ἐνδότερον ἱερὸν, ὥσπερ ταύτῃ ἐθος τοῖς τὰς λειτουργίας, πρῶτον μὲν κινήσεως ἀπαλαβεῖς ἔφασαν καὶ κτύπου, μετὰ δὲ

μῦ ἢ παῦται ἐκ φωνῆς ἀθρόας, μεταβαίνωμεν ἐντεῦθεν. τὸ δὲ τούτων φοβερώτερον, ἰησοῦς χαρῆτις υἱὸς ἀνανίου τῶν ἰδιωτῶν ἀγροίκου, πρὸ τεσσάρων ἐτῶν τοῦ πολέμου, τὰ μάλιστα τῆς πόλεως εἰρηνευομένης, καὶ εὐθηνίας, ἐλθὼν εἰς τινα ἑορτὴν, ἐφ' ἣν σκηνοπηγίαν πάντας ἔθος τῷ θεῷ, καὶ τὸ ἱερὸν ἐξαπίνης ἀναβοᾶν ἤρξατο· φωνὴ ἀπ' ἀνατολῆς, φωνὴ ἀπὸ δύσεως, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ναὸν, φωνὴ ἐπὶ νυμφίους καὶ νύμφας, φωνὴ ἐπὶ τὸν λαὸν πάντα. ἔτι μεθ' ἡμέραν, καὶ νύκτωρ, καὶ πάντας τοὺς συνοπαδοὺς ἐφείπετο κακηγορῶν. τῶν δὲ ἐπιφανῶν τινὲς δημοτῶν ἀγανακτήσαντες πρὸς τὸ κακόφημον, συλλαμβάνουσι τὸν ἄνθρωπον, καὶ πολλοῖς αἰκίζονται πληγαῖς. ὁ δὲ οὐθὲν ὑπὲρ ἑαυτοῦ φθεγξάμενος, ἔτι ἰδίᾳ πρὸς τοὺς παρόντας, ἃς καὶ πρότερον φωνὰς βοῶν διεπέλει. νομίσαντες δὲ οἱ ἄρχοντες, ὅπερ ἦν, δαιμονιώτερον εἶναι τὸ κίνημα, τὸν ἄνδρα, ἀνάγουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν ῥωμαίοις ἔπαρχον, ἔνθα μάστιξι μέχρις ὀστέων ξαινόμενος, οὐδ' ἱκέτευσεν, οὐτ' ἐδάκρυσεν· ἀλλ' ὡς οἷόν τε μάλιστα τῇ φωνῇ ὀλοφυρτικῶς παρεγκλίνων, πρὸς ἑκάστην ἀπεκέκραγε πληγὴν, οἰ οἰ ἱεροσολύμοις. ὅτε δὴ ἀλβῖνος διερωτῶντος, ὅστις γὰρ ἔπαρχος ἦν, τίς εἴη, καὶ πόθεν, καὶ ἀφ' οὗ ταῦτα φθέγγοιτο, πρὸς ταῦτα μὲν οὐδ' ὁπωσοῦν ἀπεκρίνατο. τὸν δὲ ἐπὶ τῇ πόλει θρηνῶν εἶρον, οὐ διέλιπε, μέχρι καταγνοὺς μανίαν ὁ ἀλβῖνος, ἀπέλυσεν αὐτόν. ὁ δὲ τὸν μέχρι οὗ πολέμου χρόνον, οὔτε πρός τινι τῶν πολιτῶν, οὔτ' ὤφθη λαλῶν, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ὥσπερ εὐχὴν μεμελετηκὼς, οἰ οἰ ἱεροσολύμοις ἐθρήνει. ὅτε δή τινι τυπτόντων αὐτὸν ὑπημέρου κατηρᾶτο, οὔτε τοῖς τροφῆς μεταδιδοῦσιν εὐλόγει. μία δὲ πρὸς πάντας λοιδόρων ἀπόκρισις, ἡ σκυθρωπὴ κληδὼν ἐπάκρισις. μάλιστα δὲ ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐκεκράγει, καὶ οὔτ' ἐφ' ἑπτὰ ἔτη, καὶ μῆνας πέντε εἴρων, οὔτ' ἠμβλύνθη τὴν φωνὴν, οὔτε ἐκάμνω, μέχρις οὗ τὴν πολιορκίαν ἔργῳ τοὺς κληδόνας ἰδὼν, ἀνεπαύσατο. πρεῖ ὢν γὰρ ἐπὶ τοῖχος, οἰ οἰ, οἰ πάλιν τῇ πόλει, καὶ τῷ λαῷ, καὶ τῷ ναῷ προσφυσιον ἐβόα. ὡς δὴ τελευταῖον προσέθηκεν οἰ οἰ κἀμοὶ, λίθος ἐκ βαλλοντος σφενδόνης ἐκπεσὼν, καὶ πληγὰς αὐτὸν, θανατηφόρον κτείνει, φθεγξόμενον δὲ ἔτι τοῖς κληδόνας ἐκείνοις, τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν. ταῦτα τοῖς ἐνοῦν εὑρήσει, τὸν μὲν θεὸν ἀνθρώπων κηδόμενον, καὶ παντοίως προσημαίνοντα τῷ σφετέρῳ γένει τὰ σωτήρια, τοὺς δ' ὑπ' ἀνοίας καὶ κακιῶν αὐθαιρέτων ἀπολλυμένους. ὅπου γε ἰουδαῖοι καὶ τὸ ἱερὸν μὴ τὴν καθαίρεσιν τῆς ἀντωνίας τετράγωνον ἐποιήσαντο, ἀναγεγραμμένον ἐν τοῖς λογίοις ἔχοντες, ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν, ἐπειδὰν τὸ ἱερὸν γένηται τετράγωνον. τὸ δὲ ἐπάρσιον αὐτοὺς μάλιστα πρὸς τὸν πόλεμον, ἦν χρησμὸς ἀμφίβολος ὁμοίως ἐν τοῖς ἱεροῖς εὑρημένος γράμμασιν, ὡς κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ἀπὸ τῆς χώρας τῆς αὐτῶν ἄρξει τῆς οἰκουμένης. ἔστι οἱ μὲν ὡς οἰκεῖον ἐξέλαβον, καὶ πολλοὶ τῶν σοφῶν ἐπλανήθησαν περὶ τὴν κρίσιν. ἐθέλει δ' ἅμα τὴν πρὸ ἐπαστασιασαῖ τὸ λόγιον ἡγεμονίαν, ἀποδειχθέντος ἐπὶ ἰουδαίας αὐτοκράτορος. ἀλλὰ γὰρ ἀδύνατον ἀνθρώποις τὸ χρεὼν ἀλαφυγεῖν, οὐδὲ προορωμένοις. οἱ δὴ καὶ τὰ σημεῖα, eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terræ quasi proprium acceperunt, multiqve sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem plane responso, Vespasiani designabatur imperium, qui apud Judæam creatus est imperator. Sed enim homines fatum vitare non possunt, etiam si præviderint. At vero hi signorum

A postea vero subitam vocem audiere, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Jesus quidam, filius Anani, plebejus & rusticus, quadriennio prius quam bellum gereretur, in summa civitatis pace atqve opulentia, cum ad festum diem veniisset, quo ategias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos est, repente exclamare cœpit: Vox ab Oriente: Vox ab Occidente: Vox a quatuor ventis: Vox in Hierosolymam & templum: Vox in maritos novos novasq; nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atqve hæc inter diu noctuq; clamitans omnes civitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum insignium, adversum omen indigne ferentes, corripiunt hominem, multisq; verberibus afficiunt. Ille autem neqve pro se, nec ad eos qui se mulctabant, secreto quicquam loqvutus, eadem quæ prius vociferans perseverabat. Magistratus autem rati, quod erat verum, magis divinum esse hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum: ubi plagis usq; ad ossa laceratus, neq; supplex cuiquam fuit, neq; lacrymavit: sed ut poterat inclinans maxime flebiliter vocem ad singulos ictus respondebat: Veh veh Hierosolymis. Albino autem interroganti (is namq; judex erat) quis esset, vel unde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non prius autem cessavit a luctu miseræ civitatis, donec eum Albinus furere judicatum dimisit. Ille autem ad belli usqve tempus neqve adibat quenquam civium, neqve loqui visus est: sed quotidie velut orationem quandam meditatus, Veh veh Hierosolymis, querebatur. Sed neq; imprecatus est cuiquam, cum in dies singulos mulctaretur, nec victum offerentibus bene dicebat. Sola vero ejus responsio ad omnes erat, triste præsagium. Maxime autem diebus festis vociferabatur: idq; per annos septem, & quinque menses continuos faciens neqve voce raucior fuit, neqve delassatus est, donec obsidionis tempore ipsa re perspectis auguriis ipse quievit. Supra murum enim circumiens iterum, Veh veh civitati ac fano ac populo, voce maxima clamitabat. Cum autem ad extremum addidit, veh etiam mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animamq; adhuc illa omnia lugentem dimisit. Hæc si quis reputet, profecto inveniet, Deum quidem hominibus consulere modisq; omnibus præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos autem ob dementiam suam malis voluntariis interire: quandoquidem & Judæi post Antoniam captam quadratum fanum fecerant: cum in sacris libris scriptum haberent, capiendam civitatem ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maxime eos ad bellū excitaverat, responsum erat ambiguum, itidem in sacris libris inventum, quod habiturus imperium. Id enim illi quidem interpretatione decepti sunt. Hoc autem

qvædam pro sua libidine interpretati sunt, alia contempsêre: donec patriæ excidio suaq; pernicie, eorum iniqvitas confutata est.

CAP. XIII.

De Imperio Titi, & sacerdotum interfectione.

ROmani quidem, postqvam seditiosi ad civitatem confugêre, templo itemq; omnibus circum locis ardentibus, signa in fano reposuêre contra portam Orientalem: hiq; ibi sacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Usqve adeo vero prædæ satiati sunt milites universi, ut in Syria dimidio qvam pridem fuerat pretio pondus auri væniret. Ex his autem sacerdotibus, qui in templi pariete perduraverant, puer sitiens a Romanis custodibus pacem petebat, sitimq; fatebatur. Sed ubi illi tam ætatis qvam necessitatis miserti, dedêre ei dexteram, & ipse bibit, & qvam secum attulerat lagena repleta, sursum refugiens abiit ad suos: nec eum quisquam custodum assequi valuit, sed ejus perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil se præter placita fecisse dicebat. Dexteram enim sibi datam, non ut apud ipsos remaneret, sed ut tantum descenderet, atq; ut aquam acciperet: quæ cum fecerit, in fide mansisse. Astutiam quidem propter ætatem, maxime pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta vero die sacerdotes oppressi fame descendunt, & a custodibus ad Titum perducti, ut salutem sibi concederet orabant. Ille autem veniæ quidem tempus illis præteriisse fatus, periisse vero id cujus eos gratia merito conservasset, decere autem sacerdotes interire cum templo, duci homines ad supplicium jubet. Sed tyranni cum sociis, quoniam bello undiqve tenebantur, circundatis autem usqvam erat fugæ copia, Titum ad colloqvia provocant. Ille autem pro humanitate naturali semper oppidum servare cupiens, & amicis præterea svadentibus (latrones enim jam moderatiores factos esse arbitrabantur) in parte occidua templi interioris consistit. Hic enim super Xystum erant portæ, ac pons qui civitatem superiorem templo jungebat, isqve tunc inter tyrannos ac Titum interveniebat. Multi autem militum utrinqve densi astabant: Judæi quidem circum Simonem ac Joannem suspensi spe veniæ: Romani vero ad Cæsarem speculandi studio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, ut & iracundiam & sagittas continerent, adhibitoq; interprete, quo argumento superior ostendebatur, prior alloqui cœpit. Etiamne saturati estis patriæ malis, ô viri? quibus neqve virtutis nostræ, neqve infirmitatis propriæ venit in mentem: sed inconsulto impetu ac furore perditis populum & civitatem simul ac templum, ipsi quoque juste perituri: qui primum quidem, postqvam vos Pompejus fortiter debellaverat, novas res affectare non destitistis, deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extulistis: utrumne multitudine freti? atqui parva manus vobis Romani exercitus satis restitit. Auxiliatorum fide? Et qvæ gens imperio nostro libera, Judæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporum? Atqui scitis nobis servire Germanos. Virtute

A ἀλλ' ἐκεῖναι μὲν τοῖς ἡδονῇ, ἃ δ' ἐξ ἀνοίας μέχρι τῆς ἀλώσεως τὴν πατρίδα, καὶ τὰ σφῶν αὐτῶν ὀλέθρια, διὰ ἐλέγχθησαν τῇ ἀνοίᾳ.

Κεφ. λϛ.

Ρωμαῖοι δ' τὰ μὲν ἐκπρησάντων, καταπεφλέγητο ἡ πόλις, καμόντων δ' αὐτὸ τὸ ναὸς, καὶ τὰ πεζὰ πάντων, καμίσαντες τοὺς σημαίας εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ θέμενοι τῆς ἀνατολικῆς πύλης ἄντικρυς, ἔθυσάν τε αὐτοῖς, καὶ τὸν τῆς μεγίστων ἐφήμισαν αὐτοκράτορα. Τῆς δ' ἁρπαγῆς ἅπας ἐνεπλήσθη καὶ στρατιώτης πάντας, ὡς τε καὶ τῶν συρίαν πρὸς ἡμισυ τῆς πάλαι τιμῆς, τὸ σταθμὸν δ' χρυσίου πωλεῖσθαι.

Κεφ. λγ.

Τῶν δ' ἀνὰ τὸ τεῖχος δ' ναὸς ἱερέων ἁλισκομένων, παῖς δ' ἱκέτευε τὸν φύλακας τῶν ῥωμαίων δεξιὰν αὐτῷ, καὶ τὸ δεῖ ὁμολογεῖν. Τὸ δ' τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀνάγκης εἰκὸν λαβόντων καὶ δόντων δεξιὰς, καταβὰς αὐτὸς πρῶτ, καὶ τὸ φέρων ἦκεν αἴγειον πλῆρες ὕδατος, ὤχετο φεύγων πρὸς τοὺς σφετέρους. Τὸ δ' φυλάκων καταλαβὼν μὲν ὀργὴ ἔσχε, πρὸς δ' τῶν ἀπιστίαν ἐλάσφημεν. κἀκεῖνος δὲν ἔφη ψεύδεσθαι κεναὶ δ' σωθῆναι. λαβὼν δ' δεξιὰν ὁ μένειν παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ δ' καταβῆναι μόνον, καὶ λαβὼν ὕδωρ, ἅπερ ἀμφότερα πεποιηκώς, πρὸς ἐθαύμασαν. τὸ μὲν δὴ πανοῦργημα διὰ τὴν ἡλικίαν μᾶλλον δ' παῖδος, ἀπεθαύμαζον οἱ πολεμιώτατοι. πέμπτῃ δ' ἡμέρᾳ λιμῷ πιέζοντες οἱ ἱερεῖς καταβαίνουσι, καὶ πρὸς τινὰ ἀναχθέντες ὑπὸ τῶν φυλάκων, ἱκέτευον τυχεῖν σωτηρίας. ὁ δ' τὸ μὲν τῆς συγγνώμης καιρὸν αὐτοῖς παρωχηκέναι φάσας, οἰκτρὸς δ' δι' ἓν δὐλογος ἀνασώσασθαι ἐθέλοι, πέμπει δ' τοῖς ἱερεῦσι τὸν ναὸν παραδοῦναι καὶ πόλιν. κελεύει παλαίειν τοὺς ἄνδρας.

Κεφ. λϑ.

Οἱ δ' ἐπὶ τοὺς τυράννους, ὡς τὸ τε πόλεμον πανταχόθεν ἐκπεφεύγοντο, καὶ φυγεῖν χαμόθεν ἐφύλαττον ἐδαμόθεν ἔτι, προσκαλοῦνται πάλιν εἰς λόγους. ὁ δ' διὰ τὸ φιλάνθρωπον φύσει, πειρώμενος σῶσαι τὴν πόλιν ἐπὶ πολλοῖς ἐκπεφευγόσι μόνοις, καὶ τῶν φίλων ἐπαγόντων, ἤδη δὲ μετεῖχάζαν τοὺς λῃστὰς ὑπελάμβανεν, ἐστάθη κατὰ τὸ πρὸς δύσιν μέρος δ' ἔξωθεν ἱεροῦ. ταύτῃ δὲ ἦν ξύστον ἦσαν πύλαι, καὶ γέφυρα συνάπτουσα τὴν ἱερὸν τὴν ἄνω πόλιν. ταύτῃ τότε μέσος τῶν τυράννων ἔτι καὶ δ' ῥωμαῖος. τὸ δ' πλῆθος ἑκατέρους, φύρδην ἐφέρετο. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἐπὶ σίμωνα καὶ ἰωάννην, μετεώρως συγγνώμης ἐλπίδι. ῥωμαῖοι δ' καίπερ καταδεδικασμένοι αὐτοῖς τὴν ἀξίωσιν. ὁ δ' ἀγγελίας δ' τῆς ἀναιρήσεως τοῦτ', θυμοῦ τε βελῶν μᾶλλον ἐγκρατὴς, καὶ τὸ ἐρημίᾳ ὁ δ' σωθῆναι μόνον, ὅπερ ἔτι τεκμήριον δ' κρατεῖν, πέμπει δ' ἡγεμόνα λέγλν. ἄρα γε ἤδη κεκόρεσθε τῆς πατρίδος κακῶν, ἄνδρες, οἱ μήτε τῆς ἡμετέρας τῆς δυνάμεως, μήτε τῆς ἑαυτῶν ἀσθενείας ἔννοιαν λαβόντες, ὁρμῇ δ' ἀπείπατε καὶ μανίᾳ, τόν τε δῆμον, καὶ τὰ πόλιν καὶ τὸν ναὸν ὀπολωλεκότες, ὀπολεῖσθαι δ' καὶ αὐτοὶ δικαίως; οἱ πρέσβεις μὲν ἀφ' ὧν πομπῆς ἔτλεν ὑμᾶς κρατῆσαι ἐπανοῆσθε νεωτερῶν πάλαι, ἔπειτα καὶ φανερὸν ἐξενέγκατε πρὸς ῥωμαίους πόλεμον; ἆρά γε πλῆθ' πεποίθοτες; καὶ μὰ ἐλάχιστον ὑμῶν μέρος ἀπήρκεσε δ' ῥωμαίων στρατιωτικῶ. πῇ δὲ τοι γερμανοὺς συμμάχους; ἓ δ' τῶν ἔξω τῆς ἡμετέρας ἡγεμονίας ἐθνῶν ἔμελλεν αἴρησεσθαι ἐλευθερίας πρὸ ῥωμαίων; ἀλλ' ἀλκὴ σωμάτων; καὶ μὰ ἴστε γερμανοὺς δουλεύοντας ἡμῖν.

ὑπαχῶν; ἢ τί μεῖζον ὠκεανὸς τείχους κώλυμα, ὃν
A ἀφειδεβλημένοι βρεττανοὶ, τὰ ῥωμαίων ὅπλα σεβονται-
νῦσι; καρτερία ψυχῆς ἢ παντεργία στρατηγῶν; ἀλ-
λὰ μᾶλλον ἤδειτε ἢ καρχηδόνιος ἀλόντας. τοιγαροῦν ὑ-
μᾶς ἐπῆρε ἢ ῥωμαίων, ἢ ῥωμαίων φιλανθρωπία·
οἱ πρῶτον μὲν ὑμῖν, τλεπολέμῳ τε χωρὶς ἐδομένῳ νεμεσᾷ, καὶ
βασιλεῖς ὁμοφύλους ἐπεστήσαμεν· ἔπειτα τοὺς πατρίους
νόμους ἐτηρήσαμεν, ἢ ζῆν ἐᾶμεν ὑμᾶς μόνον καθ' ἑαυτοὺς, ἀλλὰ
ἢ τοῖς ἄλλοις ἐπετρέψαμεν ὡς ἐβούλεσθε. τὸ δὲ μέγιστον,
δασμολογεῖν τε ὑμᾶς ὑπὲρ τοῦ θεοῦ, Β καὶ ἀναθήματα συλλέ-
γειν ἐπετρέψαμεν· οὓς τοὺς παρ' ἡμᾶς φέροντας ἔτε ἐκωλύσαμεν, ἔτε ἐκωλύσαμεν, ἵν' ἡμῖν ἧσσον πολεμιώτεροι, καὶ φιλανθρωπότεροι τοῖς ἡμετέροις χρήμασι καθ' ἡμῶν. ἔπειτα τηλικούτων ἀγαθῶν ἀπολαύοντες, ὑπὲρ τοὺς φιλανθρωπεύοντας ἠνέγκατε τὸν κόρον, καὶ δίκαιον τὰ ἀπιστευτῶν ἐρπετῶν, τοῖς σώμασι τὸν ἰὸν ἐναφήκατε. ἐγὼ μοῦν κατεφρονήσατε τὸν νέρωνος ῥᾳθυμίας, καὶ καθάπερ ῥήγματα, ἢ ἀσθματα, τὸ ἄλλον χρόνον κακοήθως C ἠρεμοῦντες, ἐν τῇ μείζονι νόσῳ διεφάνητε, καὶ πρὸς ἐλπίδας ἀνοήτους, καὶ ἀμέτρους ἐξετείνατε τὰς ὑπερθυμίας. ἦκεν ὁ πατὴρ ἡμῶν εἰς τὸν χώραν, ἃ τιμωρησόμενος ὑμᾶς τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ νουθετήσων. δέον μοῦν ὑπὲρ ὑπὲρ ἐπανασώσασθαι ἔθνος παρὰ μῦν, ὑπὲρ τὸν χώραν ὑμῶν δραμεῖν, καὶ ταύτην ἐκπορθῆσαι τὸν πόλιν ἰουδαίων, ὃ γαλιλαίαν ἐδῄωσε καὶ τὰ περίξ, ὑπὲρ ὑμῖν χρόνον εἰς μετάνοιαν. ἀλλ' ὑμῖν ἀσθένεια τὸ φιλάνθρωπον ἐδόκει, καὶ D τὴν ἡμετέρας πραότητος, τὸν τόλμαν ἐπεθρέψατε. νέρωνος οἰκόμενε, ἕως ὅπερ ἐχρῆν τοὺς πονηροτάτους. ἐποιήσατε, τὸ ἐμφυλίοις ἡμῶν ταραχαῖς ἐπαῤῥήσατε καὶ χωρισθέντων εἰς τὸν ἀγῶνον ἐμοῦ τε καὶ τοῦ πατρὸς, εἰς ἀμφοτέρους τὸν πόλεμον κατεχρήσασθε τῆς καιρίας. καὶ οὐκ ἠδέσθητε παράσημον αὐτοκράτορας γενομένους, ἐκ καὶ στρατηγὸς φιλανθρώπους ἐπράσατε. πρὸς φυγόντας μοῦν ἡμῖν τῆς ἡγεμονίας, καὶ τὸ μὲν καὶ ταύτην ἠρεμουμένων πάντων, πρεσβευομένων ἢ καὶ στεφανουμένων τὸ ἔξω- E θεν ἐθνῶν, πάλιν οἱ ἰουδαῖοι πολέμιοι. καὶ πρεσβείαν μὲν ὑμῶν πρὸς τοὺς ὑπὲρ εὐφράτην ὑπὲρ νεωτερισμῷ, πρόδηλοι ὑπὸ τῶν ἀνοικοδομουμένων καινοὶ τείχους ὄντες, καὶ τυράννων φιλονεικίαι, καὶ πολέμου ἐμφύλιον, μόναι τοῖς ὕπω πονηροῖς πρέπουσι. ἦκον ὑπὲρ τὸν πόλιν ἐγὼ, ἀλλὰ ἢ πατρὸς ἄκοντος, λαῶν σκυθρωπὰ ἀγγέλματα, τὸ δῆμον ἀκούσας ἱερολοκὰ φρονεῖν, ἤδιον. ὑμᾶς παύσασθαι πρὸ πολέμου παρεκάλουν, μέχρι πολλῶν F πολεμούντων ἐφειδόμην, δεξιὰς αὐτομόλους δέδωκα, καταφυγοῦσι πίστιν ἐτήρησα, πολλοὺς αἰχμαλώτους ἠλέησα, τοὺς ἐπέχοντας βασιλείους, σκόλοπας τείχεσιν ὑμετέροις μηχανὰς ἄκων προσήγαγον, δὲ φονῶντας τοὺς σταλιώτας ἐφ' ὑμῖν κατέσχον. καθ' ἑκάστην νίκην ὡς ἡττώμενος, ὑμᾶς εἰς εἰρήνην προὐκαλεσάμην. ἔ ἱερᾶ πλησίον γιγνόμενος, πάλιν ἑκὼν ἐξελαθόμην τοῦ πολέμου νόμων. φείσασθαί παρεκάλουν τὰ ἰδίων ὑμᾶς αἰτίων, G σῶσαι τὸν ναὸν ἑαυτοῖς, διδοὺς ἄδειάν τε ἐξόδου πίστιν σωτηρίας. εἰ βέλεσθε μάχης καιρὸν, ἐν ἄλλῳ τόπῳ. πάντων ὑπερείδετε, καὶ τὸν ναὸν ἰδίοις χερσὶ συνεπρήσατε. ἔπειτα μιαρώτατοι προκαλεῖσθε με πρὸς λόγους νῦν, ἵνα τὶ σώσητε τοιοῦτον οἷον ἀπόλωλεν;

A murorum? Et qui major Oceano murus? atqve obſtaculum? quo ſepti Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obſtinatione, vel aſtutia ducum? Atqvi Carthaginenſes captos eſſe noveratis. Itaqve vos contra Romanos ipſorum excitavit humanitas, qui primum vobis & terram dedimus poſſidendam, & gentiles impoſuimus reges, deinde leges ſervavimus patrias, & vivere vos non ſolum diſcretos, ſed cum aliis etiam
B veſtra voluntate conceſſimus: quodq; maximum eſt, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permiſimus: eaq; offerentes neqve monuimus, neqve prohibuimus, ut hoſtes nobis efficeremini ditiores, noſtraq; pecunia vos contra nos inſtrueretis: Ergo tantis bonis affecti, ſatietatem in eos qui hæc vobis præſtiterant, extuliſtis, & immitium exemplo ſerpentium virus blandi-
C entibus infudiſtis. Eſto, Neronis negligentiam contempſiſtis, & veluti ruptum aliquod membrum, ſive contractum alias, male quieti in majore vitio detecti eſtis, & ad ſpes improbas, etiam cupiditates immodicas explicaſtis. Venit pater meus ad patriam veſtram non ut pœnas a vobis ob ea quæ in Ceſtium commiſeratis, exigeret, ſed monitis emendaret. Deniqve cum deberet, ſi
D depopulandæ nationis cauſa veniſſet, ſtirpem veſtram petere, atqve hanc delere civitatem, Galilæam & circa eam loca vaſtare maluit, ut pœnitendi vobis præberet inducias. Sed hæc ejus humanitas infirmitas videbatur, noſtraq; lenitate aluiſtis audaciam. Et Nerone mortuo, feciſtis quod nequiſſimi ſolent, & ex inteſtinis noſtris diſſenſionibus fiduciam præſumpſiſtis: meq; ac patre meo digreſſis ad Ægyptum ad ſtruendum
E bellum tempus illud utile putaviſtis. Neq; vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humaniſſimos fueratis experti. Deniq; ubi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo quieſcentibus, per legatos autem gratulantibus exteris nationibus, ecce iterum hoſtes Judæi: & legationes quidem a vobis trans Euphraten uſq; novarum rerum gratia miſſæ, murorum autem novi ambitus: ſeditio etiam, tyrannorumq; contentio, & bellum inteſtinum, quæ ſola hujuſcemodi neqviſſimos decent. Juſſus ergo ab invito
F patre cum mandatis triſtibus ad civitatem venire, lætabar, cognito populum de pace ſentire. Ante bellum rogabam vos deſiſtere, pugnantibus aliquandiu parcebam, ſponte ad me venientibus dexteram dedi, fidem ſervavi confugientibus, multos captivos miſeratus, verberibus ur-
G gentes bellum coercui, muris veſtris machinas invitus admovi, ſemper cædis veſtræ cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquam victus provocavi. Cum prope ad templum acceſſiſſem, conſulto iterum legis belli oblitus parcere vos propriis ſanctis orabam, templumqve ſervare, data vobis excundi copia & fide ſalutis: vel etiam pugnare alio tempore ſi vellet, in alio loco facultatem præbui. Iſta omnia ſpreviſtis: & templum manibus veſtris incendiſtis. Deinde ſceleratiſſimi nunc me ad colloqvium provocatis, ut quid tale conſervetis quale periit?

Qua vosmetipsos salute dignos esse post templi excidium judicatis? Quinetiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Nonne populus vester exanimatus? Templum vero periit, mihiq; subdita est civitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini. Non contendam cum pertinacia vestra. Projectis autem armis, traditisq; corporibus, vitam vobis indulgeo, & sicut in privata domo, dominus mitis ultus graviora, cætera mihi servo. Ad hæc illi responderunt, fidem quidem se ab eo minime posse accipere: nam juraſſe nunqvam id facturos: exeundi vero per munitiones, qua murum fepserat, cum conjugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in solitudinem ipsiq; oppidum relicturos. Ob hoc Titus vehementer iratus, quod in sorte captorum constituti, victorum sibi conditiones ponerent, declarari quidem his jussit voce præconis, ne ulterius ad se profugerent, neve fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem viribus dimicarent, & quantum possent, saluti suæ consulerent: jam enim se omnia jure belli gesturum. Militibus autem diripere civitatem atqve inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt. postero autem die Archivum, Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla, succendêre: & progrediebatur ignis usq; ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus civitatis mortuis plenæ vici domusq; ardebant. Eodem die Izatæ regis filii, & fratres, cumq; his multi nobiles ex populo congregati, ut fidem sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutavit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinqvos postea vinctos Romam perduxit, fidem obsidum præstaturos.

CAP. XIV.

De præda seditiosorũ & succensione interjoris civitatis.

Seditiosi autem ad domum regiam profecti, ubi (quia tuta erat) multi facultates suas deposuerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eo convenerant prope ad octo millia & quadringentos occisis pecuniam etiam diripuêre. Vivos autem duos milites Romanos cepêre, unum equitem, alterum peditem. & peditem quidem interfectum per omnem traxêre civitatem, velut uno corpore omnes Romanos ulciscerentur, eques vero quiddam his quod saluti foret, svadere pollicitus deducitur ad Simonem: cumq; ibi quæ diceret non haberet, Ardalæ cuidam ex numero ducum traditur puniendus. Is autem eum revinctis post terga manibus oculisq; fascia obstrictis, in conspectum Romanorum veluti capite cæsurus produxit. Verum ille, dum gladium Judæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset elapsus, non est passus quidem occidi, indignum vero esse Romanorum militem judicavit, quia vivus fuerat captus: & armis ablatis eum agmine pepulit, quæ res prudẽti viro gravior esse morte videbatur. postero autẽ die Romani, versis in fugam ex inferiori civitate latronibus, omnia Siloam usq; igni tradidêre

εἰας ὑμᾶς αὐτὸς ἀξιῶ τι μὴ τ ναὸν σωτηρίας; ἀλλ καὶ νῦν μὴ τ ὅπλων ἐσήκατε, καὶ δόλ ὡς ἐχάτοις ἱκετεύετε γοῦν ἱκέτας, ὦ παλαίπωροι, τίνι πεποίθοτες; ἀνεκρὸς μὲν ὑμῶν ὁ δῆμος; οἰκέτας δ ναὸς, ἐμοὶ δ ἡ πόλις· ἐν χερσὶ δ τ ἐμαῖς ἔχετε τὰς ψυχάς; εὖ ὑπολαμβάνετε δόξαν ἀνδρίας τὸ θανατᾶν, ἐμὲ δ ἐγὼ φιλονεικήσω σῶσαι τὴν ὀπόνοιαν ὑμῶν. φείσατ δ τὰ ὅπλα, καὶ σώσατε τὰ σώματα, χαρίζομαι τὸ ζῆν. ὥσπερ ἐν οἰκίᾳ πᾶς δεσπότης, τὰ μὲν ἀνήκεστα κολάσας, τὰ δ λοιπὰ σώζων ἐμαυτῷ.

ΚΕΦ. λε.

Πρὸς ταῦτα ἀποκρίνονται δ, δεξιὰν μὲν μὴ δύνασθαι παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, ὀμωμοκέναι γὰρ, μηδὲ πιστὴν ποιήσειν ἔξοδον· δ' ἤδεσαν ἅπαντα χρήματα μὴ γυναικῶν καὶ τέκνων. ἀπελθόντας γὰρ εἰς τ ἔρημον, ἐκλείψειν αὐτοὺς τὴν πόλιν. πρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας ὁ Τίτος, εἰ τύχοι ἁλωκότων ἐχθρὸς αὐτοῖς πεπολέμηκεν ἀνεκήκοτων, κηρύττει μὲν κέλευσιν εἰς αὐτοὺς, μήτε αὐτὸ μολεῖν, μήτε δεξιὰν ἐλπίζειν φείσασθαι γὰρ οὐδενὸς ἀλλὰ ἅπασι δυνάμει μάχεσθαι, καὶ σώζειν ἑαυτούς, ὅπως ἂν δύνωνται· πάλαι γὰρ αὐτοῖς ἦδη πράττειν πόλεμον νόμῳ. τοῖς δ στρατιώτας ἐμπιπράναι, καὶ διαρπάζειν ἐπέτρεψε τὴν πόλιν. οἱ δ' σκεύεσι μὲν ἐπῆρχον τὴν ἡμέραν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, πῦρ ἐφέντες, τὴν ἄκραν, καὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ τὸν ὀφλᾶν καλούμενον ὑφῆψαν· καὶ προύκαψε τὸ πῦρ μέχρι τ ἑλένης βασιλείων, ἃ δὴ κατὰ μέσην τὴν ἄκραν ἦν. σκαιοὶ δ' ὄντες νεωστὶ, καὶ οἰκίαν νεκρῶν ὑπὸ δ λιμοῦ διεφθαρμένων πλήρεις.

ΚΕΦ. λς.

Κατὰ ταύτην τ ἡμέραν, οἵ, τε ἀζάτου βασιλέως υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ, πρὸς οἷς πολλοὶ τ ἐπιφανῶν δημοτῶν ἐκεῖ συνελθόντες, ἱκέτευσαν καὶ σφίσι δοῦναι δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ δ καὶ τοῖς μὲν πολίταις τὰς ὑπολοίπους διαφορὰς μὲν, ὅσα ἦλλαξε τὸ ἦθος, δέχεται δ τὰς ἀνδρίας, καὶ τότε μὲν ἐν φρουρᾷ πάντας εἶχε, τὰς δ βασιλέως παῖδας, καὶ συγγενεῖς ὄντας, ὕστερον εἰς ῥώμην ἀνήγαγε σὺν ὁμήρων παρέξουσιν.

ΚΕΦ. λζ.

Οἱ στασιασταὶ δ' ἐπὶ τ βασιλικὴν ἁρμήσαντες αὐλὴν, εἰς ἣν δι' ἰσχυρότητα πολλοὶ τὰς κτήσεις ἐπέθεντο, τάς τε ῥωμαίων ἐκ αὐτὰς τρέπουσι, καὶ τὸ συνηθροισμένον αὐτοῖς δῆμον πᾶν φονεύσαντες, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους καὶ τετρακοσίους, τὰ χρήματα διαρπάσαντες ἐξώγρησαν δ καὶ ῥωμαίων δύο, τὸν μὲν ἱππέα, τὸν δὲ πεζόν. καὶ τὸν μὲν πεζὸν ἀποφάξαντες δῆθεν, ἔσυρον ὡς τὴν πόλιν, ὥσπερ ἑνὶ σώματι πάντας ῥωμαίους ἀμυνόμενοι. ὁ δ' ἵππος ὠφέλιμόν τι αὐτοῖς σωτηρίαν ἐπινοήσας λέγων, ἀνάγεται πρὸς τιμωνα, παρ' ᾧ μηδὲν ἐπὶτ ἔχων, ἀρδαλᾶ τινὶ τῶν ἡγεμόνων ὡραϊδεῖ κολασθησόμενος. ὁ δ' αὖτ ὄπισθεν τὰς χεῖρε δήσας, καὶ ταινίᾳ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀλύκρυπτ ῥωμαίων στρατηγῷ ὡς καρατομήσων. φθὰς δ' ἐκεῖνος εἰς τοὺς ῥωμαίους διαφυγὼν, ἐν ὅσῳ τὸ ξίφος ἐπασκεῖτο ὁ ἰσραήλ. ὃν διαφυγόντα μὲν ἐκ τ πολεμίων, ἀνελεῖν μὲν οὐκ ἐπέμενε πίτος. ἀναξίων δ ῥωμαίων εἶναι στρατιώτην κρίνας, ὅτι ζῶν ἑλήφθη, τὰ τ ὅπλα ἀφεῖλετο, καὶ τ σώματος ἐξέβαλεν, ἅπερ ἐν ἀγχιμόρῳ θανάτῳ καλεπώτερα.

ΚΕΦ. λη.

Τῇ δ' ἑξῆς ῥωμαῖοι τοὺς λῃστὰς ἐκ τ πάτων τ πόλεως, τὰ μέχρι τ σιλωᾶ πάντα ἐπέπρησαν· καὶ

καὶ ἅμα μὲν ἄστεα ἡδονῇ δαπανωμένῃ, τὰ δὲ ἁρπαγῶν δημάτων ἐπιδεᾶ πάνθ' οἱ ληϊσταὶ προκενεῖντες, ἀνεχώρουν εἰς τὴν ἄνω πόλιν. καὶ γὰρ αὐτοῖς μετάνοια μὲν ἀδεμία τῶν κακῶν, ἀλαζωνεία δ' ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς. καιομένην γὰρ ἀφορῶντες τὴν πόλιν, ἱλαροῖς τοῖς προσώποις εὐθυμοι προσεδέχοντο τὴν τελευτὴν ἔλεγον πεφονευμένου μὲν δήμου, κεκαυμένου δὲ ναοῦ, φλεγομένης δὲ ἄστεως, μηδὲν καταλιπόντες τοῖς πολεμίοις. ἐμοὶ δοκεῖ καὶ ὁ Ἰώσηπος ἐν ἑκάστοις ἱκετεύων αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν λειψάνων τῆς πόλεως ἐκάμνειν. ἀλλὰ πολλὰ μὲν πρὸς τὴν ὠμότητα, καὶ τὴν ἀσέβειαν εἰπών, πολλὰ δὲ συμβουλεύσας πρὸς σωτηρίαν, ἀδὲν δὲ χαλεπαίνειν πλέον ἀπηνέσατο· ἐπεὶ δ' ὅτε ὤμοσαν Ἀλλὰ τὸν ὅρκον ἑαυτοὺς ὑπέμενον, ὅτε πολεμεῖν ἐξ ἴσου ῥωμαίοις εὖ οἱοί τε ἦσαν, ὥσπερ ἀρκτῇ περιειλημμένοι· τότε δὲ φονεύειν ἐθεῶντο τοὺς δεξιὰς, σκιδνάμενοι κατὰ τὰ ἔμπροσθεν τῆς πόλεως, τοῖς ἐρημίοις ὑπελόχων τοὺς αὐτομολεῖν ὁρμημένους. ἠλίσκοντο δὲ πολλοὶ, κατὰ πύλας δόξαν φάσκοντες, ὑπὸ δὲ εὐδείας ἐδὲ φυγεῖν ἴσχυον, ἐρρίπτουν αὐτῶν κυσὶ τοὺς νεκρούς. ἐδόκει δὲ πῶς τρόπος ἀπωλείας ἐλαφρότερος· ὡς τε κατὰ ῥωμαίοις ἀπλησιάστους ἤδη τὸ ἔλεον, ἅμα πρὸς φόβον, καὶ φονεύουσι τοῖς στασιασταῖς ἑκόντες ἐπέπιπτον. τόπος τε οὐδεὶς τῆς πόλεως, ἐδεὶς γυμνὸς λοῦ, ἀλλὰ ἅπας λιμοῦ νεκρὸν εἶχεν ἢ στάσεως. καὶ πεπλήρωτο νεκρῶν, ἢ λιμοῦ στάσιν, ἢ λιμὸν ἀπολωλότων.

ΚΕΦ. λθ.

Ἐθαλπε δὲ τοὺς τυράννους, καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς λῃστρικὸν, ἐλπὶς ἑκάστη πρὸς τὸ ὑπονόμων, εἰς ἃς καταφεύγοντες ἐκ προσδοκίας ἐρημωθήσεσθαι μὴ δὲ τὴν παντελῆ τῆς πόλεως ἅλωσιν, ἀναζεύξαντων ῥωμαίων προσελθόντες, ἀποδράσεσθαι ἐπεχείρουν. τὸ δὲ λοῦ ἅπασι κοινὸν αὐτοῖς. ὅτε μὲν τὸ θεῖον, ὅτε ῥωμαίους λήσειν ἔμελλον. τοιγαροῦν καὶ μὴν τοῖς ὑπονόμοις πεποιθότες, πολὺ πλείονα τῶν ῥωμαίων ἀνεπίπτασσον, καὶ τοὺς ἐκ τῶν κειμένων καταφεύγοντας εἰς τὰς διώρυχας, ἔκτεινόντες ἀνέδην καὶ ἐσύλων. κἂν εἴ πῃ εὕροιεν τροφὴν ἁρπάζοντες, αἵματι πεφυρμένην κατέπινον. λοῦ μὲν γὰρ πρὸς ἀλλήλους ἐν ταῖς ἁρπαγαῖς ἤδη πόλεμος αὐτοῖς ἐδοκεῖτο· δὲ ἄν μιν μὴ φθάσαντες ὑπὸ τῆς ἀλώσεως, δίκην ὑπέρσοντος, γεύσασθαι κοὶ τῶν νεκρῶν.

ΚΕΦ. με.

Καῖσαρ δ' ὡς ἀμήχανον λοῦ ἐξελεῖν δίχα χωμάτων τὴν ἄνω πόλιν προκείμενον ἔσω, λαμένοις τοῖς ἔργοις τὰ δυνάμεις, λώῳ μιᾷ εἰκάδι χαλεπῇ δ' λοῦ τῆς ὕλης ἡ κομιδὴ, πάντων ὡς ἕκαστον τὴν τοῦ τὴν πόλιν ἐφ' ἑκάστου χαδὸς ἐφιλονεικούντων εἰς τὸ πρότερον χώμασι τῶν μὲν σὺν τεσσάρων τεγμάτων ἠγείρετο τὰ ἔργα καὶ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τῆς πόλεως, ἄντικρυς τῆς βασιλικῆς αὐλῆς. τὸ δὲ συμμαχικὸν πλῆθος, καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος καὶ τὸν ξόανον, ἐξ οὗ καὶ τὴν φέρουσαν, καὶ τὸν τιμωνος πύργον, ὃν ὡκοδόμησε πρὸς Ἰωάννου πολεμῶν ἑαυτῷ φρούριον. καὶ πέμπτας τὰς ἡμέρας, οἱ τῶν ἐδιωτῶν ἡγεμόνες κρύφα συνελθόντες, ἐβουλεύσαντο τὴν προδοσίαν σφῶν αὐτῶν, καὶ πέμψαντες ἄνδρας πέντε πρὸς τίτον. ἱκέτευον δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ δὲ καὶ τοὺς τυράννους ἐνδώσειν ἐλπίσας, ὑποπτευθέντων ἐδεσμοῖς, οὐ πολὺ δὲ πολέμου μέρος ἦσαν, βραδέως μὲν, ἀλλ' ἐν καλῷ νεύσειν τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς,

A & oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis vero carebant: quoniam latrones exinanitis prius omnibus, in superiorem civitatem recedebãt. Erat namqve illis malorum quidem nulla pœnitudo: arrogantia autem tanquam in rebus secundis. Deniqve ardere civitatem lætis vultibus aspicientes, alacri voto mortem se expectare dicebant, quod perempto populo, incenso templo, & flagrante oppido, nihil essent hostibus relicturi. Sed tamen Josephus in extremis eorum rebus, pro reliquiis civitatis obsecrando laborabat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atqve impietatem locutus, multa vero pro salute adhortatus, nihil amplius quam elusus est: quia neqve se tradere propter jusjurandum patiebantur, neqve pugnare cum Romanis ex æqvo jam poterãt, veluti custodia circumvallati: cædisq; insuper consvetudo dexteras commovebat. Dispersi autem per civitatem, per ruinas latitabant, profugere paratis insidiantes. Multi autem capiebantur, omnesq; interficiebantur: nam propter inediam fugere non valebant: mortuos autem canibus projiciebant. Omne autem pereundi genus, fame levius videbatur: adeo ut ad Romanos qvoqve sine licentia, etiam desperata misericordia, tamen fugerent: atqve in seditiosos a cæde non cessantes, sponte inciderent. nullusq; in civitate locus vacuus erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant, & cadaveribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel seditione perierant. Tyrannos autem fovebat, factionemq; latronum, spes ultima sita in cloacis: quo si fugissent, minime inveniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant. Id autem plane illis erat somnium. Nec enim vel Deum, vel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quam Romani concremabant, & qui ex incendiis fugientes in cuniculos descendissent, eos improbe necabant, itemq; spoliabant. Quinetiam cibum sicubi reperissent concretum sangvine rapientes, devorabant. Erat autem inter se illis jam rapinarum causa bellum, eosq; putaverim, nisi excidio præventi essent, nimia crudelitate mortuorũ quoque corpora degustaturos fuisse.

CAP. XV.

Cæsar autem fieri non posse prospiciens, ut sine aggeribus superiorem caperet civitatem, in prærupto undiqve loco sitam, distribuit operibus militem vicesimo die mensis Augusti. Erat autem transvectio materiæ difficilis: omnibus, ut dictum est, circum civitatem usq; ad centesimum stadium in priorum aggerum extructione detonsis. Quatuor quidem legionum opus in Occidentali parte civitatis contra aulam regiam erigitur: auxiliarium vero manus, & cætera multitudo xystum versus, ac pontem, & Simonis turrim, quam cum Joanne bellum gerens, pro castello sibi ædificaverat. His autem diebus, Idumæorum duces clam congregati, consilium de sui traditione cepère: missisqve ad Titum quinque, ut dexteram sibi daret, precabantur. Ille vero tyrannos sperans esse cessuros Idumæis abstractis, qvoniam belli pars videbantur, sero qvidem, veruntamen vitã his polli-

Superior pars civitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Judæorum ad Titum.

legatos remisit. Discessum autem parantibus Simon præsensit, & eos qvidem, qvi ad Titum perrexerant, quinqve viros statim occidit: duces vero, qvorum nobilissimus erat Sosæ filius Jacobus, correptos in custodiam conjicit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodiis amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non poterant. Qvamvis enim multi necarentur, plures tamen erant qvi fugerent. Omnes autem susciebantur a Romanis, quod Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsiqve milites jam & spe lucri, & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum conjugibus ac liberis, parvo quenque pretio venundabant. Cum multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, qvanqvam voce præconis edixerat, ne qvis solus transfugeret: ut eo modo familias suas educerent, tamen hos qvoqve recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidem multitudo væniit. Ex populo vero servati sunt plusquam quadraginta millia, quos imperator quomodo cuiq; gratum erat, dimisit. Iisdem autem diebus etiam sacerdotum unus, filius Thebuthi, nomine Jesus, accepta fide salutis a Cæsare, ut de sacris donariis quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mensasq; & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & gravissimo facta. Tradit etiam vela, pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrificio comparata. Quinetiam custos sacræ pecuniæ comprehensus, Phineas nomine, vestes & cingula sacerdotum ostendit, multamq; purpurâ & coccum, quæ ad usum reposita catapetasmatis servabantur. Cum quibus aliquantum cinnami erat, casiæ, pigmentorumqve aliorum multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebant. Tradita sunt autem ab eo & ex aliis opibus multa, & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia, licet vi capto, ut transfugæ tamen data est venia.

CAP. XVI.

De occupata reliqva parte civitatis.

Iam vero perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat a cœpto opere octavus & decimus dies, Romani quidem machinas admovebant. Seditiosorum autem alii, qui civitatem desperaverant, muris relictis in Acram recedebant, alii se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent. hos autem superabant multitudine ac virtute Romani: quodqve maximum est, læti mœstos atqve jam debiles. Cum autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullæq; turres arietibus pulsatæ cessissent, statim quidem propugnatores earũ diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate major invadit. nam & priusquam transgrederentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erant. Videres autem paulo ante superbos, & factis impiis arrogantes, ita tunc humiles esse ac tremere, ut miseranda esset, quanquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo mœnia cingebantur, invaso atqve perrupto, custodes pellere, atqve egredi:

A ἡγ τὲς ἄνδρας ἀνέπεμψε. Ὡς δὲ συναλαζομένων δ' ἀπὸ χωρῶν, αἰφνάνε ὄντων, ἡ πέντε μὲν τὲς ἀπελθόντας ἐπὶ τὸν, δ' ἕως ἀναμεν τὲς δ' ἡγεμόνας, ὧν Ἰάκωμός τε ἦν ὁ Σωσᾶ ἰάκωβος συλλαβὼν ἔφυγεν. τὸ δὲ πλῆθος τ' ἰδίων μάλιστα ἀμηχανῶν ἄλλο τ' ἀφαίρετον τ' ἡγεμόνων οὐκ ἀφύλακτον εἶχε, ἡ τὸ τεῖχος φρουραῖς ἐπιμελεστέραις διελάμβανεν· ἃ μὲν ἀπέτυχον οἱ φρουροὶ πρὸς τὰς αὐτομολίας ἴσχυον. ἀλλὰ πρὸς πλείονα φονευόμενοι, πολὺ πλείους οἱ διαφθείροντες ἦσαν. εἰσὶ χοντο δ' ῥωμαῖοι πάντας, ἕως τὸ τε διὰ πᾶσαν τὸ πρότερον ἀμέλησαν τ' ὠφελημάτων, καὶ αὖτ' κἀμὲ δ' κτείνειν ἀπεχόμενοι, ἐς κέρδος ἐλπίδι. τὲς δὲ δημοτικὲς καταλιπόντες μόνες, τ' ἄλλον ὄχλον ἐπώλουν σὺν γυναιξὶ ἡ τέκνοις ἐλαχίστης τιμῆς ἕκαστον, πλῆθος τ' ἐπιφασκομένων, ἡ ὀλιγότητι τ' ὠνησομένων. καὶ πρὸ δὲ τοῦ κηρύξας μηδένα μόνον αὐτομολεῖν, ὅπως ἡ ᾐχμὰς ἐξαγάγοιεν, ὅμως ἡ τούτους ἐδέχετο· ἐπέστησε μὲν τισὶ διακρινοῦντας ἀπ' αὐτῶν, εἰ τιμωρίας ἄξιος ἕκαστος τ' μὲν ἀπεμπολημένων, ἀπέρον πλήθους ἦν. οἱ δημοτικοὶ δ' ἐσώθησαν ὑπὲρ τριακοσιμυρίους, ὃς διαφθῆναι κρεῖσσον, ἢ φίλον ἦν ἐκάστῳ.

Κεφ. μα.

Ἐν δὲ τούτοις ἡμέραις, ἐκ τῶν ἱερέων τὶς ἦν τῷ Ἰησοῦς ὄνομα, λαβὼν πίστεως ὅρκους παρὰ κρατοῦντος, ἐφ' ᾧ παραδώσει τινὰ τῶν ἱερῶν κειμηλίων, ἔρχεται, καὶ παραδίδωσιν ἀπὸ δὲ τοίχου δύο λυχνίας ναοῦ, τράπεζάς τε, καὶ κρατῆρας, καὶ φιάλας, πάντ' ὁλόχρυσα, καὶ σκευάσματα. παραδίδωσι δὲ καὶ τὰ καταπετάσματα, καὶ τὰ ἐνύματα τῶν ἱερέων, σὺν τοῖς λίθοις. καὶ πολλὰ τοιαῦτα τῆς περιεργίας σκευῶν ἄλλα. συλληφθεὶς δὲ καὶ ὁ γαζοφύλαξ δ' ἱερᾶ φινέας ὄνομα, τὰς τε χιτῶνας, καὶ τὰς ζώνας ἐπέδειξε τῶν ἱερέων, πορφύραν τε πολλὴν καὶ κόκκον, ἃ τῆς θυσίας ἀπέκειτο δὲ καταπετάσματος· ἀπὸ δὲ κινάμωμόν τε πολὺ καὶ κασσίαν, καὶ πλῆθος ἑτέρων ἀρωμάτων, ἃ συμμίσγοντες ἐθυμίων ὁσημέραι τῷ θεῷ. πρὸς δὲ τοῖς αὐτοῖς πολλὰ καὶ τ' ἄλλων κειμηλίων, κόσμος τε ἱερὸς οὐκ ὀλίγος, ἅπερ αὐτοὶ βίᾳ ληφθέντα, τῶν τ' αὐτομόλων συγγνώμην ἔσωκε.

Κεφ. μβ.

Συντετελεσμένων δὲ ἤδη καὶ τ' χωμάτων ἐβδόμῃ φορπαίᾳ μηνὸς, ἐν ὀκταικαιδέκατος ἡμέραις, ῥωμαῖοι μὲν προσῆγον τὰς μηχανάς. τῶν δὲ στασιαστῶν, οἱ μὲν ἀπεγνωκότες ἤδη τὴν πόλιν, ἀνεχώρουν δ' τοίχους εἰς τὴν ἄκραν· οἱ δὲ ἐγκαταδύοντο τοῖς ὑπονόμοις· πολλοὶ δὲ ἀμελήσαντες ἠμύνοντο τοὺς προσιόντας τοῖς ἐλέπολεσι· πάντων δὲ καὶ τούτων ῥωμαῖοι, πλήθει τε καὶ βίᾳ, καὶ τὸ μέγιστον, ἀθυμοῦντες ἀθύμων ἤδη, καὶ παρειμένων. ὡς δὲ προεῤῥάγη μέρος τι τοῦ τείχους, καὶ πύργοι τῶν πύργων τυπτόμενοι τοῖς πρώτοις ἐνέδοσαν, φυγὴ μὲν ἦν δ' ἕως τῶν ἀμυνομένων, δέος δὲ καὶ τυράννους ἐμπίπτει σφοδρότερον τῆς ἀνάγκης πρὸ τῆς ἐνεργείας τοὺς πολεμίους, ἐναρχόντων τε καὶ μετιόντων τὴν φυγήν ἦσαν. ἦν δ' ἰδεῖν τοὺς πάλαι σοβαροὺς, καὶ τοῖς ἀσεβήμασιν ἀλαζόνας, τότε ταπεινοὺς καὶ τρέμοντας, ὡς ἐλεεινὸν εἶναι καὶ πάνυ ἐν πονηροῖς τοῖς τῆς μεταβολῆς. ἐῤῥιμμένον μὲν οὖν ὅπῃ τὸ πρότερον χῶμα θραύσαντες, ὠσάμενοί τε τοὺς φρουροὺς, καὶ διακοψάντες ἐξῆλθον. οἷς δ'

B

C

D

E

F

G

ὡς ἢ τὰς μὲν πάλαι πιστὰς ἑωρων ἀδαμῦ, διέφυγον δ' A cum vero, qvos antea fideles habuerant, nusqvã
ὅπῃ τινὶ συνεβάλλοντο ἡ ἀνάγκη. προσιόντες ἤ, οἱ μὲν videret, fugiebant qvo qvemqve necessitas im-
ὅλον ἀνατετραφθαι τὸ πρὸς δύσιν τεῖχος ἤγγελλον, οἱ pulisset. Adeuntes autem alii cum totum ab Oc-
δ' ἐμβεβληκέναι τὰς ῥωμαίους, οἱ δ' ἤδη τὸ πλησίον ἐν- cidente murum subversum esse nunciarent, alii
νοιᾳ ζητοῦντας αὐτούς, ἕτεροι δ' ἀφορᾶν ἔτι τ' πύργων subiisse Romanos, ac etiam propinqvare se qvæ-
πολεμίους ἔλεγον πολλάζοντας τὰς ὄψεις ἔδεος, ἔτι σῶμα πεσόντες, ἀνωμοζον τὴν ἑαυτῶν φρενοβλάβειαν. καὶ rentes, alii etiam videre hostes in turribus affir-
καθάπερ ἐστοκεκομμένοι τὰ νεῦρα, τῆς φυγῆς ἥπτηντο. marent, metu fallente conspectum, in ora prostra-
ἔνθα δὴ μάλις' ἄν τις κατεμάθοι τήν τε τ' θεῦ δύνα- B ti, pro sua dementia qverebantur: ac veluti suc-
μιν ἔτι τοῖς ἀνοσίοις, καὶ τὴν ῥωμαίων τύχην. οἱ μὲν γὰρ cisi nervos, qva fugerent hæsitabant. Unde &
πύργιοι, τ' ἀσφαλείας ἐγομενωσαν ἑαυτὰς, καὶ κ τῶν maxime qvis, & virtutem Dei perspexerit contra
πύργων κατέβησαν ἐκόντες, ἐφ' ὧν βίᾳ μὲν ὐδέ πω injustos, & fortunam Romanorum. Tyranni si-
ἀλῶναι μόνῳ δ' ἐδύναντο λιμῷ. ῥωμαῖοι ἤ ποτε τὰ qvidem semetipsos tuitione privavêre, ac sponte
τοῖς ἀσθενεστέροις τείχεσι καμόντες παρέλαβον τύ- de turribus descendêre: unde vi nunqvam, sola
χῃ τὰ μὴ δυνατὰ τοῖς ὁρωμένοις. πάντες γὰρ ἰσχυρότεροι vero fame capi poterant. Romani vero qui tan-
μηχανήματ' ἦσαν οἱ τρεῖς πύργοι, τοῖ ὧν ἀνωτέρω tum in muris inferioribus laboraverant, eos qvos
δεδηλώκαμεν. καταλιπόντες δὴ τούτους, μᾶλλον δ' instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepê-
ὑπὸ θεῦ καταβληθέντες ἀπ' αὐτῶν, τῷ ῥαχιῆμα- C re. Omnibus enim machinis tres turres validi-
μὲν εἰς τὸν ὑπὸ σιλοᾶ φάραγγα κατέφευγεσιν. αὖ- ores erant, de qvibus supra memoravimus. Re-
θις δ' ὀλίγον ἀνακύψαντες ὑπὸ δέος, ὥρμησαν ἔτι lictis itaq; his, vel (qvod est verius) Dei nutu ab
τὸ τῆδε πρότειχισμα. χρησάμενοι δ' τάλμῃς ἀφυ- his depulsi, confestim qvidem ad vallem Siloam
πεστερήτῳ δ' ἀνάγκης, κατεάγησαν γὰρ ἤδη τὴν ἰσχὺν confugêre. rursum autem ubi a metu paululum
ἅμα τῷ δέει τ' συμφορᾶς, ὑπὸ τ' φρενῶν ἀνωφελοῦς, respiraverunt, munitionem qua murus erat ac-
ὑποδαθέντες ὑπ' ἀλλήλων, κατέδυσαν εἰς τοὺς ὑπο- cinctus ex ea parte petiêre. Usi autem infirmiori
νόμους. ῥωμαῖοι δ' τῶν τειχῶν κρατήσαντες, τέσ τε ση- audacia, quam necessitate (jam enim vires eorum
μαίας ἔστησαν ἔτι τῶν πύργων, καὶ μ' κρότῳ κ χαρᾶς D labor, metus & calamitas fregerat) a custodibus
ἐπαγάλλοντο ἔτι τῇ νίκῃ, πολὺ τ' ἀρχῆς κακότερον ἔ πο- retruduntur, & per diversa disjecti, in cloacis
λέμῳ τὸ τέλος εὑρηκότες. ἀναμωτὶ γοῦν τ' τελευταίᾳ delitescunt. Romani vero muris potiti, signa in
τείχους ἐπιβάντες ἠπίστουν, κ μηδένα βλέποντες ἀντί- turribus posuêre: & plausu atqve lætitia victori-
παλον, αὐθωῖς ἠπορέωτο. εἰσχυθέντες ἤ τοῖς στενωποῖς am & cantu celebrabant, qvod principio finem
ξιφήρεις, τούς τε καταλαμβανομένους ἐφόνευον ἀνέδην, belli multo senserant leviorem. Deniqve sine
τ' τῶν συμφυγόντων τὰς οἰκίας, αὐτάνδρους ὑποπί- sanguine murum nacti, novissimum non esse cre-
πρασαν. πολλὰ ἤ κερδαίζοντες, ἐπ' ἐνδον παρέλθοιεν debant, cumq; nullum reluctantem viderent,
ἐφ' ἁρπαγεῖ ψυχὰς ὅλας νεκρῶν κατελάμβανον, τὰ δὲ pro incerto mirabantur. In angustias autem vi-
δώματα πλήρη τ' ἐξ λιμοῦ πλωμάτων. ἔπειτα πρὸς τ' E arum strictis gladiis fusi, & qvos cepissent inter-
ὄψιν πεφρικότες, κεναῖς χερσὶν ἐξήεσαν. ὑ μὲν οἰ- ficiebant nullo discrimine: domosq; totas, cum
κτείροντες τὰς ἅπαξ ὀπολωλότας, ταὐτὸ κ πρὸς τὰς omnibus qui eo confugerant, igni tradebant.
ζῶντας ἔπασχον. ἀλλὰ τ' ἐντυχόντα διελαύνοντες, ἀπέ- Multas vero vastantes qvas prædæ causa pene-
φθειρον μὲν τὰς ξενωπὰς νεκροῖς, αἵματι δ' ὅλην τὴν trassent, integras mortuorum familias, & plenas
πόλιν κατέκλυσαν, ὡς πολλὰ τ' φλεγομένων σβεσθῆναι mortuis tecta, qvos fames confecerat, offende-
τῇ φόνῳ. καὶ οἱ μὲν κτείνοντες, ἔπαυσαντ' πρὸς ἑσπέ- bant. Ipsum deinde horrentes aspectum, vacuis
ραν, ἐν ᾗ τῇ νυκτὶ, τὸ πῦρ ἐπεκράτει. φλεγομένοις δ' manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo
ἐπανέτειλεν ἱεροσολύμοις, ἡμέρᾳ χαροπωτάτῃ μιᾷ ὁδόῃ F peremptos miserantes idem etiam circa vivos
πόλει τοσαύτας χρησαμένῃ συμφορᾶς κ' τὶ πολιορ- patiebantur: sed unumqvemqve obvium trans-
κίαν, ὅσοις ἀπ' τ' κτίσεως ἀγαθοῖς κεχρημένη, πάντως figendo, & angusta viarum cadaveribus obstru-
ἂν ἀπίφθονος ἔδοξεν, ὑ μιᾷ ἀξία κατ' ἀλλοπ τ' πλι- endo, totam civitatem sanguine diluêre, ut ple-
κτῶν ἀτυχημάτων, ἢ τὸ ῥιζᾶν τοιαύτῃ ἐνεγκεῖν, ὑφ' raq; incensorum cædes extingverent. Et occi-
ἧς ὑπεστάπη.

Κεφ. μγ.

Παρελθὼν ἤ πτ' εἶσω, πάτ' ἄλλα τῆς ὀχυρότη- dentes qvidem vespere cessabant, nocte vero
τ' τὴν πόλιν, καὶ τῶν πύργων ἀπεθαύμασεν, G crescebat incendium. Ardentibus autem Hie-
ἃς οἱ πύργιοι κ' φρενοβλάβειαν ἀπέλιπον. κα- rosolymis, illuxit dies Septembris mensis octa-
τιδὼν γὰρ τότε νεὼν αὐτῶν ὕψ', καὶ τὸ μέγεθ' ἑκά- vus civitati, tot clades cum obsideretur expertæ,
στης πέτρας, τήν τε ἁρμονίαν τῆς ἁρμονίας, ὑ ὅσοι quot bonis si usa esset ex qvo fuerat condita, in-
μὲν εὐρ', ἡλίκοι ἦσαν τὴν ἀνάτασιν, σὺν θεῷ γ' ἐ- videnda fuisset: nulla tamen alia re tantis infeli-
πολεμήσαμεν ἔφη, καὶ θεὸς ἦν ὁ τῶνδε τ' ἑρυμάτων citatibus digna, nisi qvod talem progeniem qva
ἐκβαλὼν ἀμύνων καὶ ἐλῶν. ἐπεὶ χέιρες τε ἀνθρώπων ἢ μη- subversa est, edidit. Intro autem Titus ingres-
χαναῖ, τὶ πρὸς τούτους τοὺς πύργους δυνατὰ; τότε sus, & alia, & civitatis munitiones ac turrium
cautes miratus est, qvas tyranni per dementiam
deseruerant. Conspecta quidem earum solida al-
titudine, itemqve magnitudine, subtiliqve lapi-
dum compagine singulorum, qvantumq; pate-
rent vel qvantum erigerentur, Deo, inqvit, planè adjuvante pugnavimus: & Deus erat, qvi detraxit ab
istis munimentis Judæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad istas valerent? Tunc

quidem multa ejusmodi cum amicis collocutus A est: quos vero a tyrannis vinctos in castellis reperit, relaxavit. Cum autem alia civitatis deleret, murosq; subverteret, eas turres fortunæ suæ monimentum reliquit: qua commilitante his potitus fuisset, quæ capi non potuissent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnáqve adhuc extabat superstitum multitudo, solos quidem armatos Cæsar, & qui manum opponerent, B jubet interfici, reliqvam vero multitudinem salvam esse. Illi autem cum his quos occidi mandatum fuerat, etiam senes, ac debiles trucidabant: vegetos autem atqve utiliores coactos in templū in destinatum mulieribus ambitum concluserūt. Custodem autem his Cæsar apposuit unum ex libertis. & amicum suum Frontonem, qui fortunam quam quisque meritus esset, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atqve seditiosos, cū C alius ab alio indicaretur occidit: juvenes autem lectos, qui procero atqve formoso essent corpore, triumpho servabat: ex residua multitudine septē & decem majores annis, vinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per provincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestiis consumendos. Qui vero infra decimum & septimum annum ætatis agerent, ven- D diti sunt. Iisdem autem diebus, quibus secernebantur a Frontone, mortui sunt fame duodecim millia, quibus partim odio custodum non præbebatur cibus, partim ipsi victus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

CAP. XVII.

De numero captivorum & peremptorum.

ET captivorum quidem omnium qui toto E bello comprehensi sunt, nonaginta & septē millium numerus est, mortuorum vero per omne tempus obsidionis undecies centum millia. Horum pleriqve gentiles fuêre, sed non indigenæ: ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem festum congregati, bello subito circumfusi sunt: ubi primo quidem illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tantam hominum mul- F titudinem civitas, certum erat ex his, qui subCestio fuerant enumerati. Is enim tunc vires civitatis ac florem Neroni significare cupiens, contemnenti nationem, a pontificibus petiit, ut si qvo modo possent multitudinem numerarent. Illi autem, cum dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quando a nona quidem hora usqve ad undecimam hostias cædunt, per singulas vero contuber- G nia non pauciorum quam decem virorum fiunt: solum enim epulari non licet, multi etiam viceni conveniunt: hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numeravêre. Fiunt autem, ut denos epulatores per singulas imputemus, vicies centena ac septingenta millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis sive vitiliginosis, aut semine fluentibus, quos gonoroicos vocant, neqve mulieribus menstruo cruore pollutis, neqve aliis inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis causa venissent. Magna vero hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerem tota gens fato conclusa est, & farta hominibus civitas bello obsidebatur.

μὴν ἐν πολλὰ τοιαῦτα διειλέχθη πρὸς τοὺς φίλους τοὺς ὑπὸ τῶν τυράννων δεσμώτας οἱ κατειλήφθησαν εἰς τὰς φρουρίοις ἀνῆκεν. αὐθις δὲ τὴν ἄλλην ἀφανίζων πόλιν, ἐ τὰ τείχη καθασκάπτων, τούτους τοὺς πύργους κατέλιπε μνημεῖον εἶναι τῆς αὐτοῦ τύχης, ἣ συναλώσιμα ἐχεμένων κρατήσας τῶν ἀλώναι μὴ δυναμένων.

ΚΕΦ. μδ.

ΕΠεὶ δὲ οἱ στρατιῶται μὴν ἔκαμνον ἤδη φονεύοντες, πολὺ δὲ πολῆθος τῶν ἀθείοντων ἀνεφαίνετο, κελεύει κτείναι, μόνους μὴν τοὺς ἐκ πάλαι ἐ χεῖρας ἀντιχόντας τοὺς δὲ λοιπὸν πλῆθος, ζωγρεῖν. οἷς δὲ τῶν παρηγγελμένων τὸ, τὸ γηρεῖον, ἐ τοὺς ἀδένας ἀνῆρεν. τὸ δὲ ἀκμάζον ἐ χρήσιμον εἰς τὸ ἱερὸν συνελάσαντες, ἐγκατέκλεισαν τοῦ τῶν γυναικῶν περίβολον. ἐ φρουρὸν μὴν ἐπέστησε καῖσαρ, ἕνα τῶν ἀπελευθέρων. φρόντωνα δὲ τῶν φίλων, ὅπως ἑκάστῳ τὴν ἀξίαν ἐκάστῳ τύχοι. ὁ δὲ τοὺς μὴν στασιώδεις ἐ λῃστρικοὺς πολλὰς τὰ ἀλλήλων ἐνδεικνυμένους, ἀπέκτεινε. τῶν δὲ νέων τοὺς ὑψηλοτάτους ἐ καλοὺς ὁπλίζας ἐτήρει τριαμβεύσων, ἐ τῶν λοιπῶν πλῆθος τοὺς ὑπὲρ ἑπτακαίδεκα ἔτη ὄντας, ἐπεμψεν εἰς τὰ κατ' αἴγυπτον ἔργα πολείσας δὲ εἰς τὰς ἐπαρχίας διεδωρήσατο τῷ θεάτρους, σφαγησομένους ἐν τοῖς θεάτροις, σιδήρῳ ἐ θηρίοις. οἱ δὲ κατὰ ἑπτακαίδεκα ἐτῶν ἐπέβησαν. ἐφθάρησαν δὲ αὐτῶν ἐν αἷς διέκειντο φρούρας ἡμέραις ὑπὸ ἐνδείας, χίλιοι πρὸς τοῖς μυρίοις. οἱ μὴν ὑπὸ μίσους τῶν φυλάκων, μὴ μεταλαμβάνοντες τροφῆς, οἱ δὲ ἀπροσιτέμενοι διδομένων. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος ἴσον ἐνδεια ἐ σῖτος.

ΚΕΦ. με.

ΤΩν μὴν σὺν αἰχμαλώτων πάντων ὅσα καθ' ὅλον ἐλήφθη τὸν πόλεμον ἀριθμὸς συνέα μυριάδες, καὶ ἑπτακισχίλιοι συνήχθη. τῶν δὲ ἀπολωλότων ἐ πᾶσαν τὴν πολιορκίαν, μυριάδες ἑκατὸν καὶ δέκα. τούτων τὸ πλέον ὁμόφυλον μὴν, ἀλλ' οὐκ ἐντόπιον. ὑπὸ γὰρ τῶν χώρας ἔλης ὅπου τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν συνελθόντες, ἐξαπίνης τῷ πολέμῳ περιεχύθησαν, ὡς τὰ μὴν πρῶτον αὐτοῖς τὴν στενοχωρίαν ῥυέντα λοιμὸν φέρειν, αὐθις δὲ καὶ λιμὸν ὠκύτερον. ὅτι δὲ ἐχώρει πᾶσιν ἡ πόλις, δῆλον ἐκ τοῦ ὅτι κεῖται συναφὴ μὴ ἔντων, ὡς τὴν ἀκμὴν τῆς πόλεως ἀμφιδηλώσαι νέρωνι βουλόμενοι καὶ φρονεῖν εἶναι δοκοῦντα, παρεκάλεσε τοὺς δεκαπρώτους ὅπως δύνανται εἰς τὸ πλῆθος ἐξαριθμήσωσι. οἱ δὲ ἐπὶ τῆς ἑορτῆς, πάσχα καλεῖται, καθ' ἣν θύουσι μὴν ἀπὸ ἐνάτης ὥρας μέχρι ἑνδεκάτης, ὥστε δὲ φατρία τριάκοντα γίνεται θυσίαν, ἐκ ἔλαττον ἀνδρῶν δέκα (μόνον γὰρ ἐκ ἔξεστι δαίνυσθαι) πολλοὶ δὲ καὶ σὺν ἑκατὸν ἀθροίζονται), τὰ μὴν θυμάτων ἑκατὸν πέντε μυριάδας ἠρίθμησαν, ὡς δὲ πεντακισχίλια ἑξακόσια. γίνεται δὲ ἀνδρῶν ἐν ἑκάστῃ δέκα δεκτυμένας θῶμα, μυριάδες ἑβδομήκοντα καὶ διακόσιαι, καθαρῶν ἁπάντων καὶ ἁγίων. ἔστι γὰρ λεπρούς, ἔστι γονορροϊκοὺς, ἔστι γυναικῶν ἐπεμμηνίους, ἔστε τοὺς ἄλλως μεμιασμένους οὐκ, τῆσδε τῆς θυσίας μεταλαμβάνειν. ἀλλ' οὐδὲ τοὺς ἀλλοφύλους, ὅσοι κατὰ θρησκείαν παρῆσαν. πολὺ δὲ ἔτι πλῆθος ἐξωθεν συνέρρει. τότε μὲν ὥσπερ εἰς εἱρκτὴν ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης πᾶν συνεκλείσθη τὸ ἔθνος, καὶ κατὰ τὸ πολεμοῦντα τὴν πόλιν ἀνδρῶν ἐκυκλώσατο.

Πᾶσαν

Κεφ. μς.

Πάσαν γοῦν ἀνθρωπίνην καὶ δαιμόνιον φθορὰν ὑπερβάλλει τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων. ὅπου γοῦν τῶν φανερῶν, οὓς μὲν ἀνεῖλεν, οὓς δ' ἡχμαλωτίσαντο ῥωμαῖοι, οὓς δ' ἐν τοῖς ὑπονόμοις ἀνηρέθιζον, καὶ τοὐδαφος ἀναῤῥηγνύντες, ὅσους μὲν ἐνετύγχανον ἐκτεινον. εὑρέθησαν δ' καὶπὶ νεκροὶ πλείους δισχιλίων, οἱ μὲν ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων, τὸ πλέον δ' ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διεφθαρμένοι. δεινὴ δ' ὑπήντα τοῖς ἐπεισπίπτουσιν ὀδμὴ τῶν σωμάτων, ὡς πολλοὺς μὲν ἀναχωρεῖν ἀθέως. τοὺς δ' ὑπὸ πλεονεξίας εἰσδύεσθαι νεκροὺς σεσωρευμένους ἐμπατοῦντας. πολλὰ γὰρ τῶν κειμηλίων ἐν ταῖς διώρυξιν διῆσκητο, καὶ πᾶσαν ἡμέραν τοῖς ὁδὸν ἐποίει τὸ κέρδος. ἀνήγοντο δ' καὶ δεσμῶται πολλοὶ τῶν τυράννων. οὐδὲ γὰρ ἐν ἐσχάταις ἐπαύσαντο τῆς ὠμότητος. ἀπεπαύσατο γε μὲν ὁ θεὸς ἀμφοτέρους ἀξίως. καὶ ἰωάννης μὲν λιμώττων μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐν τοῖς ὑπονόμοις, οἷς πολλάκις ὑπερεφάνησε τοὺς ῥωμαίων δεξιὰν λαβεῖν ἱκέτευσε. σίμων δ' πολλὰ διαμαχήσας πρὸς τὴν ἀνάγκην, ὡς διὰ τέλους δηλώσομεν, ἑαυτὸν τοῖς ῥωμαίοις παρέδωκεν. ἐφυλάχθη δ' ὁ μὲν τῷ θριάμβῳ σφάγιον· ὁ δ' ἰωάννης δεσμοῖς αἰωνίοις. ῥωμαῖοι δ' τὰς τε ἐσχατιὰς ἅπασι ἐνέπρησαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαψαν.

Κεφ. μζ.

Ἑάλω μὲν οὕτως ἱεροσόλυμα ἔτει δευτέρῳ τῆς οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, γορπιαίου μηνὸς ὀγδόῃ. ἁλοῦσα δ' καὶ πρότερον πεντάκις, τοῦτο δεύτερον ἠρημώθη. ἀσωχαῖος μὲν γὰρ ὁ τῶν αἰγυπτίων βασιλεὺς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀντίοχος, ἔπειτα πομπήϊος, εἶτα πόπιος σὺν ἡρώδῃ σόσι ἑλόντες, ἐτήρησαν τὴν πόλιν. πρὸ δ' τούτων ὁ τῶν βαβυλωνίων βασιλεὺς νεβουζαρδᾶς, ἠρήμωσεν αὐτὴν μετὰ ἔτη τῆς κτίσεως χίλια τετρακόσια ἑξήκοντα ὀκτὼ, μῆνας ἕξ. ὁ δ' πρῶτος κτίσας ἐν χαναναίων δυνάσης, ὁ τῇ πατρίῳ γλώσσῃ κληθεὶς, βασιλεὺς δίκαιος. ἐν γὰρ δὴ τοιοῦτος. διὰ τοῦτο ἱερασάμενος τοῦ τε τῷ θεῷ πρώτῳ, καὶ τὸ ἱερὸν θεμελιώσας, ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν προσηγόρευσε, σόλυμα καλουμένην πρότερον. τὸν μὲν δὴ τῶν χαναναίων λαὸν ἐκβαλὼν ὁ τῶν ἰουδαίων βασιλεὺς δαβίδης, κατοικίζει τὸν ἴδιον, καὶ μετὰ τοῦτον ἔτεσι τετρακοσίοις ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ, μησὶν ἕξ, ὑπὸ βαβυλωνίων κατασκάπτεται. ἀπὸ δ' δαβίδου τοῦ βασιλέως, ἐς πρώτου αὐτῆς ἐβασίλευσεν ἰουδαίους, μέχρι τῆς ὑπὸ τίτου γενομένης κατασκαφῆς, ἔτη χίλια ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἐννέα. ἀπὸ δ' τ' πρώτης κτίσεως, ἔτη μέχρι τῆς ἐσχάτης ἁλώσεως, δισχίλια ἑκατὸν, ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά. ἀλλὰ γὰρ οὐθ' ἡ ἀρχαιότης, οὐθ' ὁ βαθὺς πλοῦτος, οὔτε τὸ διαπεφοιτηκὸς ὅλης τῆς οἰκουμένης ἔθνος, οὐθ' ἡ μεγάλη δόξη τῆς θρησκείας, ἤρκεσε πρὸς ἀπώλειαν αὐτῇ. τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ πέλος τῆς ἱεροσολύμων πολιορκίας.

A Itaqve ſuperat omnem humanam, & divinitus emiſſam peſtem numerus peremptorum, quos partim palam occidêre, partim cepêre Romani. Rimantes enim cloacas, & ſepulchra eruentes, qvos offendiſſent jugulabant. Inventi autem ſunt ibi qvoqve pluſqvam duo millia, quorum alii manu ſua, plures autem mutuis ſe vulneribus interfecerant, cum alios fames corrupiſſet. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeo ut ſtatim multi recederent: alii B plura habendi cupidine, congeſta cadavera calcantes, ſe immergerent, multæ namque opes in cuniculis inveniebantur, neſaſque omnem viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, qvos tyranni vinxerant: nec enim in extremis a crudelitate ceſſaverant. Ultus eſt autemDeus utrumque merito. Et Joannes quidem oppreſſus fame cum fratribus in cloacis, C quam ſæpe deſpexit, a Romanis dexteram ſibi dari precatus eſt. Simon vero multa vi cum neceſſitate luctatus ſicut infra deſignabimus, ſemet tradidit. Servatus eſt autem alter, triumpho: Joannes autem vinculis ſempiternis. Romani vero extremas urbis partes incendunt, muroſque ſubvertunt.

CAP. XVIII.

D ITa qvidem Hieroſolyma capta eſt, ſecundo anno principatus Veſpaſiani, Septembris menſis octavo die. Quinqvies autem prius capta, tunc iterum vaſtata eſt. Ægyptiorum qvidem rex Aſochæus, & poſt eum Antiochus, deinde Pompejus, & poſt hos cum Herode Soſius captã urbẽ ſervavere. Antea vero rex Babyloniorum ea potitus excidit: poſt annos ex qvo ædificata eſt, mille trecentos ſexaginta, & menſes octo, & dies ſex. Primus autem conditor ejus fuerat Chananæorum dynaſta, qui patria lingva juſtus appellatus eſt rex. Erat quippe talis. Ideoqve ſacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primum ædificato, Hieroſolymam civitatem vocavit, cum ante Solyma vocaretur. Chananæorum qvidem populo rex Judæorum David pulſo, colendam ſuo populo tradidit: & qva- F dringenteſimo ſexageſimoqvarto anno poſt, ac menſibus tribus, a Babyloniis everſa eſt. A rege autem Davide, qui primus Judæus in ea regnavit, uſque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum ſeptuaginta novem. Ex qvo primum autem condita eſt, uſqve ad excidium, anni duo millia centum ſeptuagintaſeptem. Sed enim neqve antiquitas, neque ingentes divitiæ, neqve per totum orbem terræ diffuſa fama, nec magna religionis gloria qvicqvam G juvit, qvominus periret. Talis quidem finis Hieroſolymorum obſidionis fuit.

Hieroſolymæ urbis hiſtoria brevis.

POstqvam vero qvos occideret qvidve raperet, non habebat exercitus, qvod iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset qvod agerent, abstinuissent) jubet eos Cæsar totam funditus jam eruere civitatem ac templum: relictis quidem turribus, qvæ præter alias eminebant, Phasaelo & Hippico, & Mariamne: muriqve tanto, qvantum civitatem ab Occidente cingebat. Id qvidem, ut esset castrum illic custodiæ causa relinqvendis: turres autem, ut posteris indicarent qvalem civitatem, quamve munitissimam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium vero totum ambitum civitatis ita complanavere diruentes, ut qvi ad eam accessissent, habitatam aliqvando esse vix crederent. Hic quidem finis eorum dementia, qvi novas res movere tentaverunt, Hierosolymis fuit, clarissimæ civitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

CAP. XIX.

De præmio militum.

CÆsar autem præsidio quidem illic statuit relinqvere decimam legionem, nonnullasqve alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare universum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita viris fortibus præmia persolvere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, unde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait habere se gratiam, qvod benevolentia erga se utendo perseveassent. Laudabat autem, qvod per omnia bella morigeri fuissent, qvodqve præliando fortitudinem in multis magnisqve periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibusqve planum facientes hominibus, qvia neqve hostium multitudo, neqve munitiones regionum, neqve magnitudines civitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferæ adversantium, possint unqvam Romanorum vires, vel manus effugere, qvamvis in multis rebus aliqvi fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum qvidem esse, ait, illos etiam bello finem imponere, qvod multo tempore gestum sit. nec n. optasse his, qvicqvam melius, cum id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atq; præclarius, quod duces Romani & administratores imperii, ab his declaratos ac præmissos in imperiū cuncti libenter suscipiunt. & his qvæ ipsi decrevere, standum putant, agentes his gratias, qvi legissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatem habuit tardiorem. Et illis tamen, qui pro majore vi clarius decertassent, vitamqve suam condecorassent fortibus factis, & re bene gesta militiam suam nobiliorem feciissent, dixit se & honores & præmia redditurum: nec ullum eorum, qui plus alio laborare voluisset, justa vicissitudine caritaturum: magnamqve sibi hujus rei fore diligentiam, quod magis vellet honorare virtutes eorū, qui militiæ socii fuissent, quam punire peccata.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ.

ΚΕΦ. α.

ΕΠΕΙ ΔΕ ΟΥΤΕ ΦΟΝΕΥΣΙΝ, ΟΥΤΕ ΑΡΠΑΖΕΙΝ ΕΙΧΕ Η ΣΤΡΑΤΙΑ, ΠΑΝΤΩΝ ΤΟΙΣ ΘΥΜΟΙΣ ΑΠΟΛΙΠΟΝΤΩΝ, ΟΙ ΔΗ ΚΑΙ ΘΕΟΥ ΤΙΝΟΣ ΕΜΕΛΛΟΝ ΑΦΕΞΕΣΘΑΙ ΔΡΑΝ ΕΧΟΝΤΕΣ, ΚΕΛΕΥΕΙ ΚΑΙΣΑΡ ΗΔΗ ΤΕΙΧΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΑΠΑΣΗΣ, ΚΑΙ ΤΟΝ ΝΕΩΝ ΚΑΤΑΣΚΑΠΤΕΙΝ, ΠΥΡΓΟΥΣ ΜΕΝ, ΟΣΟΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΥΠΕΡΕΙΧΟΝ ΥΨΕΙ, ΚΑΤΑΛΙΠΟΝΤΑΣ, ΦΑΣΑΗΛΟΝ, ΙΠΠΙΚΟΝ, ΜΑΡΙΑΜΜΗΝ. ΤΕΙΧΟΣ ΔΕ ΟΣΟΝ ΙΣΟ ΕΞ ΕΣΠΕΡΑΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΠΕΡΙΕΧΟΝ. ΤΟΥΤΟ ΜΕΝ, ΟΠΩΣ ΕΙΗ ΤΟΙΣ ΥΠΟΛΕΙΦΘΗΣΟΜΕΝΟΙΣ ΦΡΟΥΡΟΙΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΟΛΕΜΙΟΥΣ Η, ΙΝΑ ΤΟΙΣ ΕΠΕΙΤΑ ΣΗΜΑΙΝΟΙΣΙΝ, ΟΙΑΣ ΠΟΛΙΝ ΚΑΙ ΠΗΛΙΚΟΝ ΟΧΥΡΑΣ ΟΥΤΩΣ, ΣΚΕΡΑΣΑΣΑΝ Η ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΡΕΤΗ ΚΑΤΕΣΧΕΝ. ΤΟΝ ΔΕ ΑΛΛΟΝ ΑΠΑΝΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΤΟΣΟΥΤΟΝ, ΩΣΤΕ ΜΗΔΕ ΠΑΝΤΑ ΟΙΚΗΘΗΝΑΙ ΠΙΣΤΕΥΣΑΙ ΤΟΙΣ ΠΡΟΣΕΛΘΟΥΣΙ. ΤΟΥΤΟ ΜΕΝ ΟΥΝ ΤΕΛΟΣ ΕΣΧΕ ΤΗΣ ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΙΣΑΝΤΩΝ ΑΝΟΙΑΣ, ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΣ ΕΥΡΕΤΟ, ΛΑΜΠΡΑ ΤΕ ΠΟΛΙΣ, ΚΑΙ ΠΑΣΙΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ ΔΙΑΒΟΗΤΕΙΣΗ. ΚΑΙΣΑΡ Η ΦΥΛΑΚΗΝ ΜΕΝ ΑΥΤΗ ΚΑΤΑΛΙΠΕΙΝ ΕΓΝΩ ΤΩΝ ΤΑΓΜΑΤΩΝ ΤΟ ΔΕΚΑΤΟΝ, ΚΑΙ ΠΙΛΑΣ ΙΛΑΣ ΙΠΠΕΩΝ ΚΑΙ ΣΠΕΙΡΑΣ ΠΕΖΩΝ.

ΚΕΦ. β.

ΠΑΝΤΑ Η ΗΔΗ ΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΔΙΩΚΗΚΩΣ, ΕΠΑΙΝΩΝ ΤΕ ΣΥΜΠΑΣΑΝ ΕΠΟΙΕΙ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΡΩΜΑΙΩΝ ΕΥΝΟΙΑΣ ΔΙΑΜΕΝΟΥΣΗΣ· ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΣΗΚΟΝΤΑ ΓΕΡΑ ΤΟΙΣ ΔΡΑΣΑΣΙΝ ΑΠΟΔΟΥΝΑΙ. ΠΑΝΗΓΥΡΙΣΟΣ ΟΥΝ ΑΥΤΟΙΣ ΜΕΓΑΛΟΥΣ ΜΕΣΟΝ ΤΕΙΧΟΥΣ ΠΑΡΕΜΒΟΛΕΙ ΒΗΜΑΤΟΣ. ΚΑΤΑΣΑΣ ΔΕ ΕΠΙ ΤΟΥΤΟ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΗΓΕΜΟΝΩΝ, ΕΙΣ ΕΠΗΚΟΟΝ ΑΠΑΣΗ ΤΗ ΣΤΡΑΤΙΑ ΕΛΕΓΕ, ΧΑΡΙΝ ΜΕΝ ΠΟΛΛΗΝ ΕΧΕΙΝ ΑΥΤΟΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ ΕΥΝΟΙΑΣ, Η ΡΩΜΑΙΟΙ ΔΙΑΤΕΛΟΥΣΙ. ΕΠΑΙΝΕΙ Η ΤΗΣ ΕΝ ΠΑΣΙ ΤΟΛΕΜΟΙΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑΣ. ΙΣΟΝ ΤΕ ΠΟΛΛΟΙΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΙΣ ΚΙΝΔΥΝΟΙΣ ΑΜΑ ΤΗ ΨΥΧΗ ΣΦΑΣ ΑΥΤΟΥΣ ΠΑΡΕΧΟΝ, ΤΗ ΜΕΝ ΠΑΤΡΙΔΙ, ΚΑΙ ΔΙ ΑΥΤΩΝ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΑΥΞΟΝΤΕΣ· ΦΑΝΕΡΟΝ Η ΠΑΣΙΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ ΚΑΘΙΣΤΑΣΙ, ΟΤΙ ΜΗΤΕ ΠΛΗΘΟΣ ΠΟΛΕΜΙΩΝ, ΜΗΤΕ ΧΩΡΙΩΝ ΟΧΥΡΟΤΗΤΕΣ, Η ΜΕΓΕΘΗ ΠΟΛΕΩΝ, Η ΤΩΝ ΑΝΤΙΤΕΤΑΓΜΕΝΩΝ ΑΛΟΓΟΙ ΟΡΜΑΙ, ΚΑΙ ΘΗΛΩΔΕΙΣ ΑΓΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΔΥΝΑΙΣΑΙ ΑΝΤΕΣΤΕ ΤΟΙΣ ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΡΕΤΟΙΣ ΔΙΑΦΥΓΕΙΝ, ΚΑΝ ΕΙΣ ΠΟΛΛΑ ΤΙΝΕΣ ΤΟΙΣ ΤΥΧΗΝ ΕΥΡΩΝΤΑΙ ΣΩΖΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΟΙΣ. ΚΑΛΟΝ ΜΕΝ ΟΥΝ ΕΦΗ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ ΤΕΛΟΣ ΑΥΤΟΥΣ ΤΙΘΕΝΑΙ, ΠΟΛΛΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΓΕΝΟΜΕΝΟΥ. ΜΗΔΕ Η ΟΥΞΑΣΘΑΙ ΤΙ ΤΟΥΤΩΝ ΑΜΕΙΝΟΝ ΟΤΕ ΕΙΣ ΑΥΤΟΝ ΚΑΘΙΣΑΝΤΟ. ΤΟΥΤΟΥ Η ΚΑΛΛΙΟΝ ΑΥΤΟΙΣ, ΚΑΙ ΛΑΜΠΡΟΤΕΡΟΝ ΥΠΑΡΧΕΝ, ΟΤΙ ΤΟΥΣ ΗΓΗΣΟΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΡΧΗΣ ΔΙΑΤΡΟΠΕΥΣΑΝΤΑΣ, ΑΥΤΩΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΗΤΟΝΤΩΝ, ΕΙΣ ΤΕ ΤΟΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΠΡΟΣΤΙΜΩΝΤΩΝ ΑΣΜΕΝΟΙ ΠΑΝΤΕΣ ΠΡΟΣΙΕΝΤΑΙ, ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΥΠ ΑΥΤΩΝ ΕΓΚΟΣΜΙΟΙΣ ΕΜΜΕΝΟΥΣΙ, ΧΑΡΙΝ ΕΧΟΝΤΕΣ ΤΟΙΣ ΕΛΟΜΕΝΟΙΣ. ΘΑΥΜΑΖΕΙΝ ΜΕΝ ΟΥΝ ΕΦΗ ΠΑΝΤΑΣ ΚΑΙ ΑΓΑΠΑΤΑΝ, ΕΙΔΕΝΑΙ ΟΤΙ Δ ΔΥΝΑΤΑΙ ΤΟΥΤΟΝ ΠΡΟΘΥΜΙΑΝ, ΔΕΔΕΙΣ ΕΣΧΕ ΘΕΡΜΟΤΕΡΟΝ. ΤΟΙΣ ΜΕΝ ΓΑΡ ΔΙΑΦΕΡΟΝΤΕΡΟΝ ΑΓΩΝΙΣΑΜΕΝΟΙΣ, ΥΠΕΡ ΡΩΜΗΣ ΠΑΛΑΙΟΝΤΑΣ, Σ ΤΟΝ ΜΕΝ ΕΑΥΤΩΝ ΒΙΟΝ ΑΡΙΣΤΕΙΟΥΣ ΚΕΚΟΣΜΗΚΟΣΙ, Τ Δ ΑΥΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΑΝ ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΕΡΑΝ ΔΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΩΝ ΠΕΠΟΙΗΚΕΣΙΝ, ΕΦΗ ΤΑ ΓΕΡΑ, ΚΑΙ ΤΑΣ ΤΙΜΑΣ ΑΥΤΟΙΣ ΑΠΟΔΟΥΝΑΙ, Σ ΜΗΔΕΝΑ ΤΩΝ ΠΑΛΑΙ ΠΟΝΕΙΝ ΕΤΕΡΟΥ ΖΗΛΟΥΝΤΩΝ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ ΑΜΟΙΒΗΣ ΑΜΑΡΤΗΣΕΣΘΑΙ· ΠΑΛΑΙΣΙΝ ΓΑΡ ΑΥΤΟΙΣ ΤΟΥΤΟ ΗΜΑΡΤΗΣΕΤΑΙ ΤΟΙΣ ΑΠΙΜΕΛΕΙΑΙΣ, ΕΠΕΙ ΚΑΙ ΜΑΛΛΟΝ ΕΘΕΛΕΙΝ ΤΑΣ ΧΑΡΙΤΑΣ ΤΙΜΑΝ ΤΩΝ ΣΥΝΕΡΓΗΣΑΝΤΩΝ, Η ΚΟΛΑΖΕΙΝ ΤΟΥΣ ΑΜΑΡΤΑΝΟΝΤΑΣ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Κεφ. γ.

Ἐπ' ἰσης οὖν ἐκέλευσεν ἀναγινώσκειν τοῖς ἀπὸ τάγματος πεπαγμένοις, ὅσοι τι λαμπρὸν ἦσαν ἐν πολέμῳ κατορθώκοτες, καὶ κατ' ὄνομα καλῶν, ἐπῄνει τε πυνθανόμενος, ὡς ἂν εἰκὸς ἀγαθὸν ἀνδρὶ φρονήματος τοῖς ἐπ' οἰκείοις κατορθώμασι, καὶ στεφάνους ἐπετίθει χρυσοῦς, ἀριστείαις τε χρυσᾶ, καὶ δόρατα μακρὰ χρυσᾶ, καὶ σημαίας ἐδίδου πεποιημένας ἐξ ἀργύρου, καὶ τὴν ἑκάστου τάξιν ἤλλαττεν εἰς τὸ κρεῖττον. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν λαφύρων ἄργυρον, καὶ χρυσὸν, ἐσθῆτας τε, καὶ τῆς ἄλλης αὐτοῖς λείας δαψιλῶς ἀπένειμε. πάντων δὲ πεπιμημένων ὅπως ἂν αὐτὸς ἕκαστον ἠξίωσε, τῇ συμπάσῃ στρατιᾷ πεποιημένῳ δυχὰς, ἀπὸ πολλῆ καπέβαινεν εὐφημίᾳ τρέπεταί τε πρὸς θυσίας ἀπινικίους· καὶ πολλοῦ βοῶν πλήθους τοῖς βωμοῖς παρεστηκότος, κατατθύσας ἅπαντας. τῇ στρατιᾷ ἀμφίδυσιν εἰς δυωχίαν. αὐτὸς δὲ τοῖς ἐν τέλει τρεῖς ἡμέρας συνεορτάσας, τὸν μὲν ἄλλον στρατιὰν ἀφῆκεν, ἢ καλῶς ἔχειν ἑκάστους ἀπέναγ.

Κεφ. δ.

Τῷ δεκάτῳ δὲ τάγματι, τὴν τῶν ἱεροσολύμων ἐπέτρεψε φυλακὴν, ἐκεῖ αὐτοὺς ἀπὸ τ' εὐφράτην ἀποστείλας, ἔνθα πρότερον ἦσαν· μεμνημένος ἢ ὅ δωδεκάτου τάγματος, ὅτι κεστίου στρατηγοῦντος ἐνέδωκαν τοῖς ἰουδαίοις, τῆς μὲν συνόδου αὐτὸ παντάπασιν ἐξήλασεν. ἐν ᾧ δὲ τὸ παλαιὸν ἐν ῥαφανέαις· εἰς δὲ τὴν μελιτινὴν καλουμένην, ἀπέστειλε, φυλάξον τὸν εὐφράτην ἐν μεθορίοις τῆς ἀρμενίας ἐπὶ καππαδοκίας. δύο δ' ἡνίωσεν αὐτῶν μέχρι τῆς εἰς αἴγυπτον ἀφίξεως, τὸ πέμπτον, καὶ τὸ πεντεκαιδέκατον φυλαττόμενον, καὶ καταβὰς ἅμα τῷ στρατῷ πρὸς τὴν ἀπὸ τῆ θαλάττῃ καισάρειαν, εἰς ταύτην τότε πλῆθος τῶν λαφύρων ἀπέθετο, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους παρέταξεν ἐν αὐτῇ φυλάττεσθαι, τὸν γὰρ εἰς τὴν ἰταλίαν πλοῦν, ὁ χειμὼν ἐκώλυε.

Κεφ. ε.

Καθ' ὃν δὲ καιρὸν τίτος καῖσαρ τοῖς ἱεροσολύμοις πολιορκῶν παρῆν, ἐν τούτῳ νεὼς φορτίδος μεταπεμφθεὶς ἀπὸ ῥόδου, ἀπὸ τῆς ἀλεξανδρείας εἰς ῥόδον διέβαινεν. ἐντεῦθεν δὲ πόλεων ἀπὸ τριηρῶν, καὶ πάσας τὰς ἐν τῷ πόντῳ πόλεις ἐπελθὼν εὐπλοίως αὐτὸ δεχομένας, ἀπὸ τῆς ἰωνίας εἰς τὴν ἑλλάδα περιῆτε, κακεῖθεν ἀπὸ κερκύρας ἐπ' ἄκραν ἰαπυγίαν, ὅθεν ἤδη κατὰ γῆν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν.

Κεφ. ς.

Τίτος δ' ἀπὸ τῆς ἀπὸ θαλάττης καισαρείας, ἀναζεύξας εἰς τὴν φιλίππου καλουμένην καισάρειαν ἦκεν· συχνὸν τ' ἐν αὐτῇ χρόνον ἐπέμεινε, παντοίας θεωρίας ἀπιθέλων, καὶ πολλοὶ τῶν αἰχμαλώτων ἐνταῦθα διεφθάρησαν, οἱ μὲν θηρίοις βληθέντες, οἱ δὲ πρὸς πλήθους ἀλλήλους ἀναγκαζόμενοι χρήσασθαι πολεμίοις. ἐν ταύτῃ, καὶ τὴν σίμωνα τὸν γιώρα σύλλαβὼν ἐπέθετο, καὶ τὸν θρόμβλιχον τρόπον.

Κεφ. ζ.

Σίμων ὅτος ἱεροσολύμων πολιορκουμένων, ἀπὸ τῶν ἄνω πόλεως ὢν, ἐπεὶ τῶν τειχῶν ἐν τοῖς ἡ ῥωμαίων στρατιὰ ἐκράτησε, πᾶσαν ἐπορθει τὴν πόλιν, τότε τοὺς φίλων τοὺς πιστοτάτους ἀναλαβὼν, καὶ σὺν αὐτοῖς λιθοτόμους τε, καὶ τὰ πρὸς τὴν ἐργασίαν ἁπάντων σίδηρον, τροφήν τε ἱκανὴν εἰς πολλὰς ἡμέρας δυνησομένοις, σὺν ἐκείνοις ἅπασι καθῆκεν ἑαυτὸν εἴς τινα τῶν ἀφανῶν καλουμένων. καὶ μέχρι μὲν τοῦ παλαιὸν ὄρυγμα, πρόχωρον διὰ αὐτὸ τῆς στρεᾶς ἢ γῆς καταντώσης, ταύτην ἐνόμιζον, ἐλπίδι δὲ πρόσω δυνήσεσθαι προελθόντες ἐν ἀσφαλεῖ πεποιήμενοι τὴν ἀνάδυσιν διασώζεσθαι.

A Confestim ergo jussit eos qvorum partes sunt, indicare, qvosnam scirent fortiter aliqvid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, præsentes collaudabat, quasi qvi domesticis rectè gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torqves longasqve hastas, & signa ex argento facta donabat, & uniuscujusqve ordinem mutabat in melius. Qvin & ex manubiis aurum & argentum, itemqve vestes, aliamqve prædam largiter distribuebat. Omnibus autem ita donatis, ut qvisqve se meritum præbuerat, votisq; cum universo exercitu factis, magno favore descendit vertitqve se ad sacra pro victoria celebranda: magnaqve astante boum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse vero cum honoratis per triduum lætatus, milites qvidem alios qvo qvenqve conveniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit: neqve ad Euphratem, ubi pridem fuerat, eam remisit: Duodecimam verò legionem, memor qvod Cestio duce Judæis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Meliten autem, quæ sic vocatur, misit: Hæc ad Euphratem in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. duas vero sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Ægyptum perveniret, qvintam & qvintamdecimam legiones. Deinde cum ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum multitudinem reposuit, captivosqve ibi asservari præcepit, qvod ad Italiam navigare tempus hyemis prohibebat.

CAP. XX.

De navigatione Vespasiani, deqve comprehenso Simone & spectaculo die natalitio exhibito.

PEr idem vero tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam commorabatur, ascensa navi oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem vectus triremibus postqvam omnes quas præter navigavit civitates invisit, ab his cum votis exceptus, in Græciam ex Jonia transit. Egressus deinde Corcyra in japygiam delatus est, unde jam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cæsarea reversus in Cæsaream, qvæ Philippi vocatur, advenit, diuqve ubi commorabatur, celebrans omnia genera spectaculorum: multiqve in ea captivi consumpti sunt, alii bestiis objecti, alii autem catervatim more hostium inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Gioræ filium comperit hoc modo comprehensum. iste Simon cum Hierosolyma obsideretur in superiore civitate constitutus, postqvam muros ingressus exercitus totam vastare civitatem cœperat, tunc fidelissimis amicorum ascitis, & lapidariis cum ferramentis eorum necessitati congruis, alimentis qvæ multis diebus sufficere possent, una cum illis omnibus in quandam occultiorem cloacam sese demittit. & quoad fossa patebat illi progrediebantur: ubi vero soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse ulterius progressos tuto emergere atq; ita servari. Sed hanc expectationem veram non esse rei periculum refellebat.

Vix enim paululum fossores processerant, jamqve alimenta, qvamvis parcè his uterentur, eos deficiebant. tunc igitur velut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, innexaqve fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus ubi templum antea fuerat apparuit. Ac primo qvidem obstupuere, qvi eum viderunt, locisqve suis manebant, deinde propius cum accessissent, qvis esset, percontati sunt. & id qvidem Simon non dicebat, jubebat autem ad se ducem vocari; statimqve accersitus ab his, qvi ad eum cucurrerant, venit Terentius Rufus: namqve is rector militiæ relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperta, ipsum qvidem vinctum custodiebat: Cæsari vero qvemadmodum esset comprehensus, indicavit. Simonem qvidem in ultionem crudelitatis, qva in cives suos amare ac tyrannicè fuerat usus, in potestate hostium qvibus maximè invisus erat ita Deus posuit, non vi subditum eorum manibus, sed sua sponte ad supplicium adductum: propterea qvod plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec enim potest iram Dei effugere neqvitia, nec invalida res est justitia; sed qvandoqve sui temeratores ulciscitur, & graviorem pœnam ingerit criminosis, cum jam se liberatos esse crediderint, eo qvod non statim luêre commissa. Id etiam Simon didicit, postqvam in iras Romanorum incidit. Illius autem ascensus è terra, magnam etiam aliorum seditiosorum multitudinem iisdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæsari autem maritimam Cæsaream reverso, vinctus Simon oblatus est. & illum qvidem triumpho, qvem Romæ acturus erat, servari jussit. Ibi autem moratus, fratris sui natalem diem clarissimè celebrabat, multam partem damnatorum ejus honori attribuens. Numerus enim eorum, qvi cum bestiis depugnarunt, qviqve ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores periere, duo millia qvingentos excessit. Omnia tamen Romanis videbantur hæc licet mille modis illi consumerentur, minus esse supplicii. Postea Cæsar Berytum venit (hæc autem est civitas Phœnices provinciæ, colonia Romanorum) & in hac qvoqve diutius demoratus est, majore usus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificentia spectaculorum, qvam sumptibus aliis excogitatis, cum etiam captivorum multitudo eodem qvo antea modo periret.

CAP. XXI.

De calamitate Judæorum apud Antiochenses.

Evenit autem per idem tempus, Judæos, qvi apud Antiochiam reliqverant, acerba & exitiosa pericula perpeti, concitata in eos Antiochensium civitate, tam propter criminationes illatas eis in præsentia, qvam propter ea, qvæ fuerant non multo ante commissa. De quibus necessarium mihi videtur pauca prædicere, ut etiam qvæ postea gesta sunt, consequenti narratione referamus. Judæorum namqve gens multum qvidem totius orbis indigenis asseminata est. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipue apud Antiochiam versabatur, propter magnitudinem civitatis,

ψαδὴ ἢ τῷ ἐλπίδα διήλεγχεν ἡ πεῖρα τῶν ἐργων· ὀλίγον τε γὰρ μέλις ἐφυβάνον εἰ μεταλλεύοντες. ἤτε τροφὴ καὶ τοῖς ταμιεύομένοις, ἔμελλεν ἐπιλείψειν. τότε δὴ τοίνυν ὡς δι' ἐκπλήξεως ἀπατήσαι τοὺς ῥωμαίους δυνησόμενος, λευκοὺς ἐνδιδύσκει χιτωνίσκους, καὶ περιφυρὰν ἐμπερονησάμενος χλανίδα, κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν τόπον ἐν ᾧ τὸ ἱερὸν ἦν πρόσθεν, ἐκ γῆς ἀνεφάνη. τὰ μὲν οὖν πρῶτον τοῖς ἰδοῦσι θάμβος ἐνέπεσε, καὶ κατὰ χώραν ἔμενον, ἔπειτα δὲ ἐγγυτέρω προσελθόντες, ὅ τις ἐστὶν ἤροντο. καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐδήλου σίμων αὐτοῖς, καλεῖν δ' τὸν ἡγεμόνα προσέταττε· καὶ ταχέως πρὸς αὐτὸν θραμόντων, ἦκε πρέσβυς ῥοῦφος· ἦν γὰρ ἄρχων τῆς σπείρας καταλελειμμένος. πυθόμενός τε παρ' αὐτοῦ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, τὸν μὲν ἐφύλαττε δεδεμένον, καίτοι ὑπὸ ὅπως τ' ἂν σωσελημμένῳ ἐδήλου. σίμωνα μὲν οὖν εἰς δίκην τῆς κατ' αὐτῶν ὠμότητος, ὧν πικρῶς αὐτὸς ἐτιμώρησεν ἐκεῖνος τοῖς μάλιστα μισοῦσι πολεμίοις, ἐποίησεν ὁ θεὸς, οὐ βίᾳ χειμάσας αὐτὸν ὑποχείριον, ἀλλ' ἑαυτὸν ἑκουσίως εἰς τὴν τιμωρίαν προσκαλούμενα, διὰ πολλοὺς αὐτὸς ὑμῶς ἀπατήσας, ψευδεῖς αἰτίας ἐπιφέρων τῆς πρὸς ῥωμαίους μεταβολῆς. οὐ γὰρ ἀφανὴς πονηρία θεοῦ κόλασιν, οὐδὲ ἀσθενὴς δίκης χρόνῳ ὑπ' μετέσει τοὺς εἰς αὐτὸν ἁμαρτάνοντας, καὶ χεῖρον τὴν τιμωρίαν ἐπιφέρει τοῖς πονηροῖς, ὅταν καὶ προσδόκησιν αὐτῆς ἀπολλάχθαι, μὴ ἁμάρτυρα καλαθέντες. ἔγνω τοῦτο καὶ σίμων εἰς τὰς ῥωμαίων ὀργὰς ἐμπεσών. ἡ δὲ ἐκείνου χεὴ γένεσις ἄνοδος, πολύκλητων ἄλλων ἐπισιασῶν πληθος· κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ἐν ταῖς ὑποκόμοις φωσφαθήναι παρεσκεύασε. καίτοι δὲ ἐς τὸ ἁβρὸν ἐπανελθόντι καισαρείαν, σίμων προσῆλθε δεδεμένος. καὶ κεῖνον μὲν εἰς ὃν ἐπιτελεῖν ἐβούλη παρεσκευάζετο θεάματον προσέταξε φυλάττειν.

ΚΕΦ. η.

Διατρίβων δ' αὐτόθι τὸν ἀδελφὸν ἡδέλιον ἡμέραν ἐπιφανῶς ἑώρταζε, πολύκλητος τῶν ἰουδαίων κολάσεως εἰς τὸν ἐκείνου τιμὸν ἀναπεθείς. ὁ γὰρ ἀριθμὸς τῶν ἐντὸς τοῦ θεάτρου μαχαις, καὶ τῶν καταπεπτωκότων, ἐντὸς τοῦ ἀλληλοκτόνους ἀναιρουμένων, πεντακοσίους ἐπὶ τοῖς δισχιλίοις ὑπερέβαλε. πάντας μὲν τοι ῥωμαίους ἐδόκει ταῦτα μνήμης αὐτῶν ἀπολλυμένων τρόπος, ἐλάττων κόλασις εἶναι· μὴ τοῦτο καίσαρι εἰς βηρυτὸν ἦκεν. ἡ δέ ἐστι ἐν τῇ φοινίκῃ, πόλις ῥωμαίων ἄποικος, καὶ πάνυ γε χρονιωτέρα ἐπαίνησατο τὴν ἐπιδημίαν, πλείονι χρωμένος τῇ λαμπρότητι, τοῦ τὴν δ' πατρὸς ἡμέραν ἡδέλιον, ἐν τοῖς τῶν θεωμένων πολυτελέσιν, καὶ κατὰ τὴν ἄλλην ἐπίσημον τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων. τὸ δὲ τῶν αἰχμαλώτων πλῆθος, τὸν αὐτὸν τρόπον οἷς πρόσθεν ἀπώλλυτο.

ΚΕΦ. θ.

Ἐνθάδε δὲ σωμένη τοῦ τὸν καιρὸν ὑπὸ καὶ τοὺς ἐν ἀντιοχείᾳ τῶν ἰουδαίων ὑπολειμμένους, ἐγκλήματα κινδύνου ὀλέθρου, τῆς πόλεως ἐπ' αὐτοὺς τῶν ἀντιοχέων ἐκπεφαχθείσης, ἀφ' ἧς τοὺς ἐν τῷ παρόντι ἀφεόλας αὐτοῖς ἐπενεχθείσας, καὶ ἀφ' ἃ πρὸ συμπραγμάτα χρόνῳ πρόσθεν οὐ πολλῷ. τοῦτ' ὢν ἀναγκαῖον εἶναι ἀφ' ὧν σωτάμων προειπεῖν, ἵνα ἐ τῶν μὴ παῦτα πεπαχθέντων, ὁ ἀκολούθητον ποιήσωμεν τῷ διηγήσει. τὸ γὰρ ἰουδαίων ἔθνος, πολὺ μὲν καὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην παρέσπαρται τοῖς ἐπιχωρίοις. πλεῖστον δ' ἐν τῇ συρίᾳ καὶ τῷ γειτνίασιν ἀναμεμιγμένον, ἐξαιρέτως δ' ἐπὶ τῆς ἀντιοχείας ἦν πολὺ, ἀφ' ὃ τὸ τῆς πόλεως μέγεθος, μάλιστα

μάλιστα δ' αὐτοῖς ἀδεᾶ τὴν ἐκεῖ κατοίκησιν, οἱ μετ' ἀντίοχον βασιλεῖς παρέσχον. ἀντίοχος μὲν γὰρ ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς, ἱεροσύλημα πραξας τὸν νεὼν ἐσύλησεν. οἱ δὲ μετ' αὐτὸν τὴν βασιλείαν παραλαβόντες, τῶν ἀναθημάτων ὅσα χαλκᾶ πεποίητο, πάντα τοῖς ἐπ' ἀντιοχείας Ἰουδαίοις ἀπέδοσαν, εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν ἀναθέντες, καὶ συνεχάρησαν αὐτοῖς ἐξ ἴσου τῆς πόλεως, τοῖς Ἕλλησιν μετέχειν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ τῶν μὴ παῦτα βασιλέων αὐτοῖς προσφερομένων, εἰς τε τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν, καὶ τῇ κατασκευῇ, καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῶν ἀναθημάτων τὸ ἱερὸν ἐξελάμπρυναν, ὥστε τε προσαγόμενοι τοῖς θρησκείαις πολὺ πλῆθος ἑλλήνων, κἀκείνους τρόπῳ τινὶ μοῖραν αὐτῶν πεποίηντο. καθ' ὃν δὲ καιρὸν ὁ πόλεμος ἀνακεκήρυκτο, νεωστὶ δ' εἰς τὴν συρίαν οὐεσπασιανὸς κατεπεπόλιτο, τὸ μῖσος τῶν ἰουδαίων πᾶσιν ἤκμαζε μίσος, τότε δή τις ἀντίοχος εἷς ἐξ αὐτῶν τὰ μάλιστα διὰ τὸν πατέρα τιμώμενος, ἐπὶ γὰρ ἀρχόντων τῶν ἐπ' ἀντιοχείας ἰουδαίων, ὃ δήμου τῶν ἀντιοχέων συγκαθιζόντων, εἰς τὸ θέατρον παρελθὼν, τόν τε πατέρα τὸν αὑτοῦ, καὶ τοὺς ἄλλους ἐπεδείκνυτο κατηγορῶν, ὅτι νυκτὶ μιᾷ κατασπεῖσαι τὴν πόλιν ἅπασαν διεγνώκεισαν· καὶ παραδίδου ξένους Ἰουδαίους τινὰς, ὡς κεκοινωνηκότας τῶν βεβουλευμένων. ταῦτα δ' ἀκούων ὁ δῆμος τὴν ὀργὴν οὐ κατεῖχεν, ἀλλ' ὅπη μὲν τοὺς παραδοθέντας, πῦρ δ' οὐκ ἐκέλευον κομίζειν· καὶ παραχρῆμα πάντες ὅπη ἕ θεάτρου κατεφλέγησαν. ἐπὶ δὲ τὸ πλῆθος ὥρμητο κατὰ τῶν ἰουδαίων ἐν τῷ τάχιον ἐκείνους τιμωρίᾳ περιβαλεῖν, τὴν αὐτῶν πατρίδα σώζειν νομίζοντες. ἀντίοχος προσεπέτεινε τὴν ὀργήν. ὡς μὲν τῆς αὐτοῦ μεταβολῆς, καὶ ἕ μεμισηκέναι τὰ τῶν ἰουδαίων ἔθη, τεκμήριον ἐμπαρέχειν οἰόμενος τὸ πιθήσειν, ὥσπερ νόμος ἐστὶ τοῖς ἕλλησιν· ἐκέλευε δὴ καὶ τοὺς ἄλλους ταὐτὸ ποιεῖν ἀναγκάζειν· φανεροὺς γὰρ ἡγήσεσθαι τῷ μὴ θέλειν, τοὺς ὅπη βεβουλευκότας. χρωμένων δὲ τῇ πείρᾳ τῶν ἀντιοχέων, ὀλίγοι μὲν ὑπέμειναν· οἱ δὲ μὴ βουληθέντες, ἀνῃρέθησαν. ἀντίοχος δὲ στρατιώτας τῶν ἀπ' ἕ ῥωμαίων ἡγεμόνος λαβὼν, χαλεπὸς ἐφειστήκει τοῖς αὐτοῦ πολίταις, ἀργεῖν τὴν ἑβδόμην οὐκ ἐπιτρέπων, ἀλλὰ βιαζόμενος πάντα πράττειν, ὅσα δὴ καὶ τὰς ἄλλας ἡμέρας. οὕτω τε τὴν ἀνάγκην ἰσχυρὰν ἐπέθηκεν, ὡς μὴ μόνον ἐπ' ἀντιοχείας καταλυθῆναι τὴν ἑβδόμαδα ἀργὴν ἡμέραν, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἐξαμοῦ ἕ πράγματος, καὶ τὰς ἄλλας πόλεσιν ὁμοίως, βραχύν τινα χρόνον. πιστῶν δὴ τοῖς ὅπη τὰ ἀντιοχείας ἰουδαίοις τῶν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κακῶν γεγονημένων, δευτέρα πάλιν συμφορὰ προσέπεσε, τῶν ἧς ἀφηγεῖσθαι ἐπιχειρήσαντες, καὶ ταῦτα διεξέλθομεν. ἐπεὶ γὰρ συνέβη κατατεφρωθῆναι τὴν πυραίαγουν ἀγορὰν, ἀρχεῖα τε καὶ γραμματοφυλάκιον, καὶ τὰς βασιλικὰς, μόλις τε τὸ πῦρ σκωλυθῆ μὴ πλείω βίᾳ, ὅπη πᾶσαν τὴν πόλιν προφερόμενον. ταύτην ἀντίοχος τὰ πραξιν ἰουδαίων κατηγόρει· καὶ τοὺς ἀντιοχεῖς, εἰ μὴ πρότερον εἶχον πρὸς αὐτοὺς ἀπεχθῶς, τάχιστα τῇ ἀμφοτέρων ὡς τὴν συμβεβηκότα παραχὴν ἐπαχθέντας, πολὺ μᾶλλον ἐκ προϋπηργμένων τοῖς ἐπ' αὐτοῦ λεγομένοις, πιστεύειν παρεσκεύασεν, ὡς μόνον οὐκ ἐπ' αὐτοὺς τὸ πῦρ ἐκπέμψων ὑπὸ τῶν ἰουδαίων ἐωραμένος. καὶ καθάπερ ἐμμανεῖς γεγονημένοις μὴ πολλοῦ τινος οἴστρου πάντας ὅπη τοὺς ἀμφεβεβλημένους ὥρμησαν,

maxime vero his liberam domicilii facultatem reges, qvi post Antiochum fuerant, præbuerunt. Namqve Antiochus qvidem, qui Epiphanes dictus est, vastatis Hierosolymis templum spoliavit. Qvi vero post eum regnum assecuti sunt, qvicqvid æneum in donariis fuit, hoc Judæis apud Antiochiam degentibus reddidere, in eorum synagoga dedicatum: concesseruntqve, ut pari cum Græcis jure civitatis uterentur. A secutis qvoqve postea regibus eodem modo tractati, & multitudine profecere, & extructione, itemqve magnificentia munerum templum clarius reddidere: semperqve religione sibi sociantes magnam paganorum multitudinem, etiam illos qvodammodo sui partem fecere. Qvo tempore autem bellum fuerat conclamatum, & recens in Syriam Vespasianus delatus est navigio, Judæorum vero odium apud omnes pullulabat, tunc unus eorum Antiochus qvidam plurimum patris causa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Judæorum) cum Antiochensium populus concionaretur in theatro, progressus in medium, patrem suum & cæteros deferebat, insimulans eos, qvod una nocte totam civitatem incendere statuissent: & velut hujo cõsilii participes qvosdam hospites Judæos tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: sed in eos qvidem, qvi traditi fuerant, ignem jussit afferri: statimqve omnes in theatro concremati sunt. In multitudinem vero Judæorum properabat irruere: si eos celeriter ulti essent, patriam suam servatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accendere, mutatæ voluntatis argumentum, qvodqve Judæorum mores odisset, exhibere se credens, si paganorum ritu sacrificaret: idemqve jussit & cæteros compelli facere: renuendo enim manifestos insidiatores fore. Hujus autem rei periculo ab Antiochensibus facto, pauci qvidem consenserunt: alii vero qvi noluerunt, perempti sunt, Antiochus autem acceptis a Romanorum duce militibus, sævius instabat suis civibus, neqvaqvam eos die septimo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens facere, qvæ diebus aliis agerent. Tamque validam necessitatem imposuit, ut non modo apud Antiochiam septimi diei feriæ solverentur, sed ab hoc exordio in cæteris qvoqve civitatibus ad breve similiter tempus fieret. Judæis autem apud Antiochiam tunc ejusmodi mala perpessis, altera denuo calamitas accidit: de qva narrare conati, hæc qvoqve persecuti fuimus. Namqve qvod qvadratum forũ exuri contigit, & archiva monimentorumqve receptacula publicorum, itemqve basilicas, vixqve ignis inhibitus est super omnem civitatem magna nimis vi ruens, hujus facti Antiochus Judæos accusat: & Antiochenses, qvos scilicet si his infesti antea non fuissent, recenti tamen ex incendii tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex anteactis fidem habere dictis suis persuasit, ut pene se vidisse ignem a Judæis injici arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti adversus eos, qvi accusabantur, impetus facerent.

Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc juvenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem namqve Syriæ Cæsennium Petum jam qvidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille pervenerat. Habita vero diligenti qvæstione Collega reperit veritatem. & eorum quidem Judæorum qvos Antiochus accusaverat, nemo conscius fuit. omne autem facinus admisere homines qvidem nocentissimi necessitate debitorum: rati qvod si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur. Judæi qvidem pro suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

μόλις δ' αὐτῶν ἐδυνήθη τὰς ὁρμὰς ἐπισχεῖν μέν- πολλὰς γὰρ τὰς πρεσβευτὰς, ἀξιῶν ἐπιτρέψαι κἀκείνῳ δηλωθῆναι περὶ τῶν γεγενημένων. τὸν γὰρ ἡγεμονεύοντα τῆς συρίας νεώτερον πέτρον, ἤδη μὲν οὐκ ἀσιανὸς ἐξαπεστάλκει, σωιβαίνε δ' παρεῖναι μηδέπω. τοιούτῳ δ' ἐπιμελῆ τοῦ ζητήσιν ὁ κολλήγας, ἐξεῦρε τοῦ ἀληθειαν· καὶ τῶν μὲν τοῦ αἰτίαν τοῦ ἀντιόχου λαβόντων ἰουδαίων, οὐδεὶς οὐδ' ἐκοινώνησεν. ἅπαν δ' τὸ ἔργον ἐσεργάζαν ἄνθρωποι τινὲς ἀλιτήριοι, ἀλλ' χρεῶν ἀνάγκης, νομίζοντες εἰ τοῦ αἴρειν, καὶ τὰ δημόσια καταπῖπτοντα γράμματα, τῆς ἀπαιτήσεως ἀπαλλαγὴν ἔχειν. ἰουδαίοις μὲν οὖν ὅτι μετεώροις ταῖς αἰτίαις τὸ μέλλον ἐπ καραδοκοῦντες, ἐν φόβοις χαλεποῖς ἐπικλύζον, πτ- ἦ κρίσιν τῆς παρὰ πατρὸς ἀγγελίας αὐτῷ κομιδῆς, ὅτι πάσης μὲν προθυμίας τῆς κ τοῦ ἰταλίαν πόλεσι ἐπῆλθε, μάλιστα δ' ἡ ῥώμη μ πολλῆς αὐτὸν ἐδέξατο προθυμίας καὶ λαμπρότητ, εἰς πολλὴν χαρὰν κ θυμηδίαν ἐτράπετο, τῶν περὶ αὐτὸ φροντίδων ὡς ἤδιστον λοῦ ἀπηλλαγμέν.

Vespasianus rediens à Romanis exceptus est

CAP. XXII.

Qvomodo

Titus autem Cæsar à patre sibi allato nuncio, qvod universis qvidem Italiæ civitatibus desiderabilis pervenisset: maxime vero, qvod urbs eum Roma summa cum alacritate & claritudine suscepisset, in maximam lætitiam voluptatemqve translatus est, curis de eo ita ut sibi erat suavissimum liberatus. Vespasianum enim etiam longè absentem, omnes homines Italiæ voluntatibus, ut præsentem colebant: expectationem suam, qvod nimis eum venire cupiebant, pro ejus adventu ducentes, & omni habentes necessitate liberam erga illum benevolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, qvæ mutatione principum contigissent, optabat imperatorem suscipere senectutis honore bellicorumqve gestorum maturitate decoratum, cujus præsentiam sciebat soli saluti subjectorum commodaturam: & populus malis intestinis solicitus, magis eum venire cupiebat: tunc se calamitatibus qvidem pro certo absolvendum esse confidens, antiqvam vero libertatem cum opulentia recepturum. Præcipuè milites ad eum respiciebant. hi enim maxime bellorum per illum patratorum noverant magnitudinem, imperitiam vero aliorum ducum experti atqve ignaviam, magna qvidem se optabant turpitudine liberari. eum vero qvi se & servare & honestare solus posset, recipere precabantur. Cum vero hac benevolentia diligeretur ab omnibus, honore qvidem præcipuis viris ulterius expectare intolerabile videbatur, sed eum longissimè ab urbe Roma convenire ante properabant. Nec tamen qvisqvam moras ejus conveniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & universis facilius & promptius ire qvam manere videbatur, ut etiam civitas ipsa tunc primum inter se jucundam sentiret hominum caritatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Ubi vero eum appropinqvare indicaretur, qvamqve mansvete-singulos suscepisset, qvi præcesserant, nunciatum est, omnis jam reliqva multitudo per vias cum conjugibus & liberis præstolabantur: & qvo transiens advenisset, videndi ejus voluntatem, vultusqve lenitatem omnium generum vocibus prosequebantur, benemeritum & salutis datorem, solumqve dignum Romanorum principem appellantes. Tota vero civitas veluti templum erat sertis atqve odoribus plena. Cum vero vix per circumstantem multitudinem in palatium venire potuisset,

ΚΕΦ. ι.

Ὅτε ασιανὸν γὰρ ἔτι μὴ μακρὰν ὄντα, πάντες εἰς τοῦ ἰταλίαν ἄνθρωποι τῆς γνώμας ποιεῖσθαι ὡς ἤκοντα, τοῦ προσδοκίαν οὐκ ἄπαν θέλειν ἄφιξιν αὐτὸ νομίζοντες, καὶ πᾶσης ἀνάγκης ἐλευθέραν, τοῦ πρὸς αὐτὸν ἔχοντες εὔνοιαν. τὴ γὰρ βουλὴ κ μνήμην τῶν γεγενημένων ἐν ταῖς τῶν ἡγεμόνων μεταβολαῖς συμφορῶν, οὐκ ἄμοιρον ἂν ἐλπίδα ἡγεμόνα, χρόνῳ σεμνότητι καὶ πεῖρᾳ ἀκμῆ, πολεμικῶς κεκοσμημένον, ὧ τοῦ ὑπερέχειν, τῆς μονὴν ἠπίστατο τοῦ τῶν ἐρχομένων σωτηρίαν ἐσομένην. καὶ μᾶλ ὁ δῆμ- ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων κακῶν πεπυχωμέν- ἐπὶ μᾶλλον ἐλθεῖν αὐτὸν ἐσπίδι. πρὸ δὲ βεβαίως μὲν ἀπαλλαγήσεσθαι τῶν συμφορῶν ὑπολαμβάνων, ἀπολήψεσθαι δὲ τοῦ ἄδειαν μ τῆς διετηρίας πεπιστευκώς. ἐξαιρέτως δὲ τὸ στρατιωτικὸν εἰς αὐτὸν ἀφεώρα, μάλιστα γὰρ οὗτοι τῶν κατορθωμάτων αὐτῷ πολέμων, ἐγίνωσκον τὸ μέγεθ- τῆς ἀπειρίας ἢ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων, καὶ τῆς ἀναιδείας πεπιεσμένοι, πολλῆς μὲν αἰσχύνης αὐτοὺς ἐπιθυμοῦν ἀπαλλαχθαι, τὸν μόνον δὲ καὶ σώζειν αὐτοὺς ἐκ κοσμεῖν δυνάμενον, ἐκπολαβεῖν ἠυχοντο. τοιαύτης δ' εὐνοίας ἐξ ἁπάντων ὑπαρχούσης, τοῖς μὲν κ τὰς αἰτήσεις εὐτυχεῖν τῶν ἀνδρῶν, οὐκ ἔτ' ἀνεκτὸν ἐδοκίμαζον, ἀλλὰ σπουδαιότατα τῆς ῥώμης αὐτῷ προσεντυχεῖν ἐσπίδον. οὐ μὲν οὐδὲ τῶν ἄλλων τὸν ἐπιδέχεσθαι τῆς ἐκτάξεως τοῦ ἀναβολὴν, ἀλλ' οὕτως ἐσπεύδοντο πάντες ἀθρόως καὶ πᾶσιν δύπορώτερον καὶ ῥᾷον ἐδόκει δ' μένειν π ἀπιέναι, ὡς καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν τότε πρῶτον ἐν ἑαυτῇ λαβεῖν ὁλκὰν θρωπίας αὔθησιν ἰδίαν. ἦσαν γὰρ ἐλάττους τῶν ἀπόντων οἱ μένοντες· ἐπεὶ δὲ πρῶτον ἠγγέλλετο, καὶ τοῦ ἡμερότητα τῆς ἐντεύξεως αὐτοῦ τὴν πρὸς ἑκάστους ἐδήλουν οἱ προσελθόντες, ἅπας ἤδη τὸ λοιπὸν πλῆθος ἅμα γυναιξὶ, καὶ παισὶν, ὁδοῖς ἐξεδέχετο, ᾗ καθ' οὓς ἤκουτο παρὼν πρὸς τὴν ἡδονὴν τῆς ὄψεως, καὶ τὸ μειλίχιον αὐτοῦ τῆς φωνῆς, παντοίας ἠφίεσαν φωνὰς, τὸν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα καὶ μόνον ἄξιον ἡγεμόνα τῆς ῥώμης ὀνομάζοντες. ἅπασα δ' ἡ πόλις ὡς νεὼς ἦν, στεφανωμάτων ὑμναμάτων ἀνάπλεως. μόλις δ' ὑπὸ τοῦ πλήθους τοῦ περὶ αὐτὸν ἱσταμένου διωθηθεὶς εἰς τὸ βασίλειον ἐλθὼν, αὐτὸς

αὐτὸς μὲν τοῖς ἔνδον θεοῖς, θυσίας τῆς ἀφίξεως χαρι- A
στηρίους ἐπετέλει. τρέπεται δὲ τὸ πλῆθος διωχίαν,
καὶ κῶμας, καὶ γλῶν, καὶ γειτονίας πιοῦσαι
ταῖς ἑστιάσεις, εὔχοντο τῷ θεῷ παρένδοντες, αὐτόν τε ὅλη
πλεῖστον χρόνον ἀσφαλεστάτην ἐπιμεῖναι τῇ ῥωμαίων ἡγε-
μονίᾳ, καὶ παισὶν αὐτοῦ, καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνων ἀεὶ γινομένοις,
φυλαχθῆναι τὸ κράτος ἀναμφιγνώριστον. ἡ μὲν οὖν ῥω-
μαίων πόλις ἔτως ἀσφαλεστάτην ἐκδεξαμένη τὴν θρόνου,
θύσας εἰς πολλὰ δαιμόνια ἐπεδίδου.

Κεφ. ια.

Πρὸ δὲ τούτων ἐπὶ τῶν χρόνων, ἐν οἷς ἀσφαλεστάτην μὲν ἔτι ἀλεξάνδρειαν ἔλαβε, πόλιν δὲ τῆς τῶν ἱεροσο-
λύμων προσήρατο πολιορκίᾳ, πολὺ μέρος γερ-
μανῶν ἐκινήθη πρὸς ἀπόστασιν, οἷς καὶ γαλατῶν οἱ πλη-
σίον συμφρονήσαντες, κοινὴ μεγάλας ἐλπίδας αὐτοῖς
σωνέθεσαν, ὡς καὶ τὸ ῥωμαίων ἀπαλλαξόμενοι δεσποτείας. ἐπῆρε δὲ αὐτοὺς γερμανοὺς ἄψασθαι τῆς ἀποστάσεως, B
καὶ τὸ πόλεμον ἐξενεγκεῖν, πρώτη μὲν ἡ φύσις, ἅσα λο-
γισμῶν ἔρημος ἀγαθῶν, καὶ μὴ μικρᾶς ἐλπίδος ἐπί-
μοως ῥᾳδιουργός. ἔπειτα δὲ καὶ μῖσος τὸ πρὸς τοὺς
κρατοῦντας ἐπεὶ μόνοις ἴσασι ξωμαίοις τὸ ἦθος αὐτῶν
δουλεύειν βιαζομένοις. ἀμὲν, ἀλλὰ μάλιστα γε πάντων
ὁ καιρὸς αὐτοῖς ἥδιστος ἐνεπίησεν. ὁρῶντες γὰρ τὴν ῥωμαί-
ων ἀρχὴν ταῖς συνεχέσι τῶν αὐτοκρατόρων ἀλλαγαῖς
ἐν ἑαυτῇ τεταραγμένην, πᾶν τὸ μέρος τῆς ὑπ' αὐτοῖς
οἰκουμένης σωσφανόμενοι μετέωρον εἶναι καὶ κεφαλαί- D
νεσθαι, ὅτον σφίσιν αὐτοῖς ἄριστον ὑπὸ τῆς ἐκείνων κακο-
πραγίας καὶ στάσεως καιρὸν ὠήθησαν ἀφανδεδόσθαι. ἐνή-
γαγον δὲ τὸ βούλευμα, καὶ ταύτας αὐτοὺς ταῖς ἐλπίσιν ἐ-
πύφωσε, κλαυσικός τις, καὶ βιτελλ[illegible] τῶν περ' αὐτοῖς
ὄντες ἡγεμόνων, οἳ δῆλον μὲν ὡς ἐκ μακροῦ ταύτης ἐ-
φίεντο τῆς νεωτεροποιίας. ὑπὸ δὲ καιροῦ δὲ ἁρπαγῆναι
προθυμηθέντες, τῷ αὐτῶν γνώμῃ ἐξέφηναν. ἔμελλον
δὲ προθύμως ἀλακρίμενοι τῷ πείρᾳ, τῆς πλήθεσι E
προσφέρειν. πολλοῦ δὴ μέρους ἤδη τῶν γερμανῶν τῷ
ἀποστάσιν ἀνωμολογηκότος, καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ἂν δί-
χα φρονησάντων, ὥσπερ ἐκ δαιμονίᾳ προνοίας θεασα-
νος πέμπει γράμματα πετιλίῳ κερεαλίῳ τὸ πρότε-
ρον ἡγεμόνι γερμανίας γενομένῳ, τῷ ὕπατον δίδους τι-
μῆ, καὶ κελεύων ἀρξαντα βρεττανίας ἀπέναι. προθύ-
μως οὖν ἐκεῖνος ὅτι προσετέτακτο, καὶ τὰ πρὸς τῷ
ἀποστασιν τῶν γερμανῶν πυθόμενος, ἤδη συλλεγμέ-
νοις αὐτοῖς ἐπιπεσών, καὶ ῥᾳδιαξάμενος, πολύ τε πλῆ- F
θος αὐτῶν ἀναιρεῖ κῆ τῷ μάχῃ, καὶ τῆς ἀνοίας παυ-
σαμένους, ἠνάγκασε φρονεῖν. ἔμελλον δὲ κἀκείνοι μὴ
ῥᾴδιον εἰς τὸ τῶν ῥωμαίων δόγμα ἥξοντος, δίκην οὐκ εἰς μα-
κρὰν ὑφέξειν, ἠσίκα γὰρ πρῶτον ἡ πρὸς τῆς ἀποστάσεως
αὐτῶν ἀγγελία τῇ ῥώμῃ προσέπεσε, δομετιανὸς καῖσαρ
πυθόμενος, ἐχ ὡς ἂν ἕτερος ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, νέος
γὰρ ἦν ἔτι παντί παισι, τηλικοῦτον ἄρασθαι μέγεθος πρα-
γμάτων ὤκνησεν. ἔχων δὲ πατρόθεν ἔμφυτον τὴν ἀνδρα-
γαθίαν, καὶ τελειοτέραν τὴν ἄσκησιν τῆς ἡλικίας ποιη- G
μένος, ὅπη τοὺς βαρβάρους ἐλάσειεν. οἱ δὲ πρὸς τὴν
φήμην τῆς ἐφόδου καταπεσόντες, ἐπ' αὐτῷ σφᾶς αὐ-
τοὺς ἐποιήσαντο μὴ δὲ φόβῳ κέρδος ἁράμενοι. τὸ χω-
ρὶς συμφορῶν ὑπὸ τὸν αὐτὸν πάλιν ζυγὸν ὑπαχθῆναι.
πᾶσιν οὖν ὅπῃ εἰς τοὺς περὶ τὴν γαλατίαν τάξιν
τῷ προσήκουσαν δομετιανὸς, ὡς μὴ δὲ αὖθις ἄνετο
ῥᾳδίως ἐπὶ τὰκεῖ παραχθῆναι, λαμπρὸς καὶ φιλέλε-
θερος, ὅπη κρείττοσι μὲν τῆς ἡλικίας, πρέπουσι δὲ τῷ πα-
τρὶ καταθυμασιν, εἰς τὴν ῥώμην ἀνέζυξε.

ipse quidem penatibus diis adventus sui gratulatoria sacra celebravit. Vertunt autem se ad epulas turbæ, perque tribus & cognationes & vicinias convivia exercentes, Deo libabant, & ab eo precabantur ipsum Vespasianum quamplurimum temporis in Romano imperio perseverare, & filium ejus, & qui ex his nascerentur servari inexpugnabilem principatum. Urbs quidem Romana Vespasiano ita suscepto, statim maxima felicitate crescebat.

CAP. XXIII.

Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.

Ante hæc vero tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexandriam erat, Titus vero Hierosolymam obsidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mota est: quibus etiam Gallorum proximi conspirantes, magnam spem contulerant, quod etiam Romanorum dominio liberarentur. Germanos autem deficere velle, bellumque inferre, sustulit primò natura bonis consiliis vacua, parva spe appetens periculorum: deinde odium principum, quoniam solis sciunt gentem suam vi coactam servire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam cum viderent Romanum imperium crebris imperatorum mutationibus intestina seditione turbari, omnemque his subditam orbis terræ partem pendere ac nutare cognoscerent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus adversis atque discordiis oblatum esse putaverunt. Id autem consilium dabant, & hac eos spe decipiebant, Classicus quidam & Civilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem res novas cupiebant: occasione autem inducti, suam sententiam prodidere. Jamque alacriter affectæ multitudinis periculum facturi erant: verum maxima parte Germanorum defectionem pollicita, & cæteris fortasse non dissentientibus, veluti quadam divina providentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum consulem declaravit, jussitque ad Britannias administrandas proficisci. Igitur ille quo jussus erat abiens, audita rebellione Germanorum, eos jam congregatos aggressus magna clade affecit, depositaque amentia ad sobrietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea loca non perveniisset, tamen haud multo post erant supplicia luituri. Nam ut primum defectionis eorum nuncius allatus est Romam, Domitianus Cæsar hoc audito, non sicut alter in illa ætate fecisset (nam admodum adolescens erat) tantam rei magnitudinem suscipere non detrectavit: sed à patre habens ingenitam fortitudinem & supra ætatem exercitatus, illico tendebat in Barbaros. Illi autem expeditionis fama perculsi, ei se permiserunt: lucrum hoc ex ea re maximum nacti, ut sine clade pristino jugo subjicerentur. Omnibus ergo circa Galliam, ut oportuit ordinatis, ne facile rursus unquam turbarentur, Domitianus clarus atque insignis, ætatem superantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum

ſupradicta vero Germanorum defectione, iiſdem diebus etiam Scytharum convenit audacia. Nam qvi appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clam tranſgreſſi flumen Iſtrum, violenti atqve ſæviſſimi, propter inopinatum impetum multos Romanorum qvos in præſidiis offendêre, interficiunt: & conſularem legatum Fontejum Agrippam, qvi fortiter his obvius pugnaverat, occidunt: proximaſqve regiones totas ferendo atqve agendo, omniaqve incendendo pervagabantur. Veſpaſianus autem hoc facto, & vaſtitate Mœſiæ cognita, Rubrium Gallum mittit pœnas de eis ſumpturum. a qvo multi qvidem in prœliis trucidati ſunt. qvi vero ſalvi eſſe potuere, cum timore domum refugêre. Hoc autem bello magiſter militum finito, etiam futuri temporis cautioni conſuluit. Pluribus enim & majoribus præſidiis loca circundedit, ut omnino Barbaris eſſet impoſſibilis tranſitus. In Mœſia qvidem ea celeritate debellatum eſt.

CAP. XXIV.

PRinceps vero Titus aliqvandiu qvidem Beryti commorabatur, ita ut diximus: inde autem reverſus, & per omnes qvas obiret Syriæ civitates magnificentiſſima celebrans ſpectacula, Judæorum captivis ad oſtentationem cladis eorum abutebatur. Conſpicit autem in itinere fluvium cognitione digniſſimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas Agrippæ regni civitates. Habet autem qvoddam peculiare miraculum. Nam cum ſit qvando fluit plurimus, neqve meatu ſegnis, tamen interpoſitis ſex diebus a fontibus deficiens, ſiccum exhibet locum videre. Deinde qvaſi nulla mutatione facta, ſeptimo die ſimilis exoritur: atqve hunc ordinem ſemper eum obſervare pro certo compertum eſt. Unde etiam Sabbaticus appellatus eſt, a ſacro Judæorum ſeptimo die ſic denominatus. Civitatis autem Antiochenſium populus, poſtqvam Titum adventare cognovit, manere qvidem intra mœnia præ gaudio non ſuſtinebat. omnes autem obviam ei pergere properabant, & uſqve ad triceſimum vel eo amplius ſtadium progreſſi, non modo viri, ſed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cum appropinqvantem vidiſſent, ex utroqve viæ latere ſtantes dextras cum ſalutatione tendebant: multiſqve favoribus exultantes, cum ipſo revertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, ut Judæos expelleret civitate. Titus qvidem nihil precibus iſtis indulſit, ſed otioſe qvæ dicebantur audiebat. Incerti autem qvid ſentiret, qvidve facturus eſſet, Judæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus eſt Antiochiæ Titus, ſed continuo ad Zeugma Euphratem verſus iter contendit. Qvo miſſi etiam ab rege Parthorum Vologeſo venêre, auream ei ferentes coronam, qvod Judæos viciſſet. Eaq; ſuſcepta etiam convivium exhibuit regiis, atqve ita Antiochiam remeavit. Senatu verò & populo Antiochenſi multum petentibus, ut in theatrum veniret, ubi omnis eũ multitudo præſtolabatur, humaniſſimè paruit. Rurſus autem fortiter iiſdem inſtantibus,

Κεφ. ιβ.

Τῇ δὲ περιημμένῃ γερμανῶν ἀποστάσει κ᾽ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, ⁊ σκυθικὸν τόλμημα πρὸς ῥωμαίους σωέβραμεν. οἱ γὰρ καλούμενοι σκυθῶν σαρμάται πολὺ πλῆθος ὄντες ἀθρόοι μὲν τὸν ἴστρον ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν μυσίαν, ἔπειτα πολλῇ τε βίᾳ, καὶ καλεπτοὶ διὰ τὸ παντάπασιν ἀνέλπιστον τῆς ἐφόδου προσπεσόντες, πολλοὺς μὲν τῶν ἐπὶ τῆ φρουρᾶς ῥωμαίων ἀνεῖλον, καὶ τὴν πρεσβυτέραν τὸν ὑπατικὸν φοντήϊον ἀγρίππαν ὑπατεύοντα καρτερῶς μαχόμενον κτείνουσι. τὴν δὲ ὑπακειμένην χώραν ἅπασαν κατέτρεχον, ἄγοντες καὶ φέροντες ὅτῳ προέπεσεν. διεσκασανες γὰρ τὰ ῥεύματα, ⁊ τὸν πορθμὸν τῆς μυσίας πυθόμενοι, ῥοῦβριον γάλλον ἐκπέμπει, δίκην ὑπόδησοντα τοῖς σαρμάταις. ὑφ᾽ οὗ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐν ταῖς μάχαις ἀπέθανον. τὸ γὰρ σῶσθὲν, μὴ δέους εἰς τὸν οἰκεῖαν διέφυγε. τούτῳ δὲ τῷ πολέμῳ τέλος ἐπιθεὶς ὁ στρατηγὸς, καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας πρόνοησε. πλείοσι γὰρ καὶ μείζοσι φυλακαῖς τὸν τόπον διέλαβεν, ὡς εἶναι τοῖς βαρβάροις τὸ διαβαίνειν τελέως ἀδύνατον. ὁ μὲν οὖν περὶ τὸν μυσίαν πόλεμος, ταχεῖαν ὅπως ἔλαβε τέλος, εἴρηται.

Κεφ. ιγ.

Τίτος δὲ καὶ χρόνον μέν τινα διέτριψεν ἐν Βηρυτῷ, καθὰ προειρήκαμεν. ἐκεῖθεν δ᾽ ἀναζεύξας, καὶ διὰ ὧν ἦει πόλεων τῆς συρίας, ἐν πάσαις θεωρίας τε σωπτελῶν πολυτελεῖς, καὶ τῶν ἰουδαίων τοῖς αἰχμαλώτοις εἰς ἐπίδειξιν τῆς ἑαυτῶν ἀπωλείας καταχρώμενος, θεάτρῳ τὴν πορείαν ποιεῖται φόσιν ἀξίαν ἱστορηθῆναι. ῥεῖ μὲν γὰρ μέσης ἀκμαίας τῆς ἀρχαίας βασιλείας καὶ φαφαναίας, ἔχει δὲ θαυμασίαν ἰδιότητα. πολὺς γὰρ ὢν ὅτε ῥεῖ καὶ τῇ τῶν φορεῖν οὐ σχολῇ, ἔστιπ᾽ ἂν πᾶς σὺν τῶν πηγῶν ἐπιλείπων, ἓξ ἡμερῶν ἀρῶδιον, ξηρὸν φαίνεσθαι δίδωσιν ὁρᾶν τὸν τόπον. εἶθ᾽ ὥσπερ οὐδεμιᾶς γινομένης μεταβολῆς, ὁμοίῳ τῇ τὸν ἑβδόμῳ σκέδασι, καὶ ταύτῃ ἀεὶ τὸν τάξιν ἀκριβῶς τετήρηκε διαφυλάττων. ὅθεν δὴ ⁊ σαββατικὸν αὐτὸν κεκλήκασιν, ἀπὸ τῆς ἱερᾶς τῶν ἰουδαίων ἑβδόμης, οὕτως ὀνομάσαντες.

Κεφ. ιδ.

Ὁ δὲ τῶν ἀντιοχέων δῆμος, ἐπεὶ πλησίον ὄντα πάντων ἐπυθάνοντο, μένειν μὲν ἐν τοῖς τείχων οὐκ ἠνείχοντο χαρᾶς οὐ χωρέμενον. ἔσπευδον δ᾽ ἐπὶ τὴν ὑπάντησιν, καὶ τριάκοντα σταδίων ἐπὶ πολὺν προῆλθον, οὐκ ἄνδρες μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναῖκων πλῆθος ἅμα παισὶ, τῆς πόλεως ἐκχεόμενοι. καὶ περιθέοντες ἐθαύμαζον προσιόντα, ⁊ ὡς μὲν τὴν ὁδὸν ἑκατέρωθεν ὡς δαπανῶντες, τὰς τε δεξιὰς προὔτειναν προσαγορεύοντες, ⁊ παντοίοις ἐπιφημίσμασι χρώμενοι συνεπέστρεφον. συνεχῶς δ᾽ ἦν αὐτῷ ὡς πάσας ἅμα τὰς ἐπιφημίους εὐχὰς ἐκβαλεῖν τῆς πόλεως τοὺς ἰουδαίους. τῖτος μὲν οὖν οὐδὲν ἐπέδωκε πρὸς ταύτην τὴν δέησιν, ἀλλ᾽ ἡσυχῇ τῶν λεγομένων ἐπήκουεν, ἐπ᾽ ἀδήλῳ δὲ τὸ τί φρονεῖ, καὶ τῇ πίστει, πολὺς καὶ χαλεπὸς τοῖς ἰουδαίοις ὁ φόβος ἦν. οὐ γὰρ ἐπέμεινεν ἐν ἀντιοχείᾳ τίτος, ἀλλ᾽ εὐθὺς ἐπὶ τὸ ζεῦγμα τὸν τοῦ εὐφράτην σπεύσας τὴν πορείαν. ἔνθα δὴ, καὶ πάλιν παρθόων βασιλέως βολογέσῳ πρὸς αὐτὸν ἦκον, στέφανον χρυσοῦν ἐπὶ τῇ τῶν ἰουδαίων νίκῃ κομίζοντες. ὃν δεξάμενος εἱστία τοὺς βασιλικούς, κἀκεῖθεν εἰς τὴν ἀντιόχειαν ἐπανέρχεται. τῆς δὲ βουλῆς καὶ ὁ δῆμος τὴν ἀντιοχέων πολλὰς ποιησαμένων δεήσεις ἐλθεῖν εἰς τὸ θέατρον αὐτῶν, ἐν ᾧ πᾶν τὸ πλῆθος ἠθροισμένον ἐξεδέχετο φιλανθρώπως ὑπήκουσε. πάλιν δ᾽ αὐτῶν σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων ⁊ συνεχῶς δεομένων ἐξε-

λάσαι

πάσαι τῆς πόλεως τοὺς ἰουδαίους, ἀλλ' ἔσχεν ἐπιῤῥαπτα τῷ ἀποκρίσει, εἰπὼν· ἀλλ' ἤγε πατρὶς αὐτῶν εἰς ἓν ἡμαλεῖν ἐκβεβλῆσθαι τοὺς ἰουδαίους, ἀνήρηται, καὶ δέξασθαι ἂν οὐδεὶς αὐτοὺς ἔτι τόπος. διὸ δὴ πέρας οὐκ ἀντοχεῖς τρέπων δέησιν, τὸ παρὸν ἁμαρτάνουσι. τὰς γὰρ χαλκᾶς ἠξίουν δέλτους ἀνελεῖν αὐτῷ, ἐν αἷς γεγράφθαι τὰ δικαιώματα τῶν ἰουδαίων. οὐ μὲν οὐδὲ τοῦτο ἐπένευσεν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐάσας πάντα καὶ χώραν τοῖς ἐπ' ἀντιοχείας ἰουδαίοις ὡς πρότερον ἔχειν, εἰς Αἴγυπτον ἀπηλλάγη.

ΚΕΦ. ιε.

Καὶ καθ' ὁδὸν πορείαν τοῖς ἱεροσολύμοις προσελθών, καὶ τὸν λυπρὰν ἐρημίαν βλεπομένην ἀντιθεὶς τῇ ποτὲ τῆς πόλεως λαμπρότητι, καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐῤῥηγμένων κατασκευασμάτων, καὶ τὸ πάλαι κάλλος εἰς μνήμην βαλλόμενος, ὤκτειρε τῆς πόλεως τὸ ὄλεθρον, οὐχ ὥσπερ ἄλλος ἄντις αὐχῶν, ὅτι τηλικαύτην οὖσαν, καὶ τοσαύτην εἶλε καὶ κράτος, ἀλλὰ πολλάκις ἐπαρώμενος τοῖς αἰτίοις τῆς ἀποστάσεως ἐπάρξασι, καὶ ταύτην δὴ τὴν πόλιν τιμωρίαν ἡγούμενος ὠφθήσεσθαι. οὕτως ἐκδηλος ἦν οὐκ ἂν ἐθελήσας ἐκ τῆς συμφορᾶς τῶν πολεμηθέντων ἡγεῖσθαι τῆς ἀρετῆς αὐτὸ τοῦτο δηλοῦσθαι. ἔτι δὲ πολλοῦ πλούτου τῆς πόλεως, ἐπὶ παντὶ τοῖς ἑρπετοῖς σὺν ὀλίγοις μέρος ἀνθρώποις ἦν. τὰ μὲν γὰρ πολλὰ ἀνέσκαπτον οἱ ῥωμαῖοι τὰ κρυπτὰ δὲ ἐκ μηνύσεως τῶν αἰχμαλώτων ἀνηροῦντο, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον, καὶ τὰ τῆς ἄλλης πρωτοπόρου κατασκευῆς, ἅπερ οἱ κεκτημένοι πρὸς τὰς ἀδήλους τοῦ πολέμου τύχας, κατὰ γῆς ἀποθησαυρίκεσαν. πρότερον δὲ τὴν προκειμένην σπουδαρχον πορείαν ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ τὸν ἔρημον ἡ τάχιστα διανύσας, ἦκεν εἰς ἀλεξάνδρειαν· καὶ βουλὴν ἔδοξε τῆς ἰταλίας διεγνωκὼς, δυοῖν αὐτῷ παγμάτων συμπεπολουθηκότων, ἑκάτερον ὅθεν περ ἀφῖκτο πάλιν ἀπέστειλεν. εἰς μὲν τὴν μυσίαν τὸ πεμπτον, εἰς παννονίαν δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον. τῶν αἰχμαλώτων δὲ τοὺς μὲν ἡγεμόνας σίμωνα καὶ ἰωάννην, τόν τε ἄλλον ἀριθμὸν ἐπακοσίους ἀνδρας ἐπιλέξας μεγέθει τε καὶ κάλλει σωμάτων ὑπερβάλλοντας, προσέταξεν εἰς τὴν ἰταλίαν αὐτίκα μάλα κομίζεσθαι, βουλόμενος αὐτοὺς ἐν τῷ θριάμβῳ ὠφθῆναι.

ΚΕΦ. ις.

Τοῦ δὲ αὐτῷ καιρῷ νοῦν ἀνοιθέντος, ὁμοίως μὲν ἡ ῥώμη πρὸς τὴν ὑποδοχὴν εἶχε. καὶ τὰς ὑπαντήσεις, ὥσπερ δὴ καὶ πατρὸς λαμπρότατον δὲ καὶ τότε, καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ὑπαντῶν καὶ δεχόμενος. τῷ δὲ πλήθει τῶν πολιτῶν, δαιμόνιόν τινα τὴν χαρὰν παρεῖχε, τὸ βλέπειν αὐτοὺς ἤδη τοὺς τρεῖς ἐν ταὐτῷ γενομένους. οὐ πολλῶν δὲ ἡμερῶν διελθουσῶν, ἕνα καὶ κοινὸν ἔγνωσαν τὸν δὴ τοῖς καταθριαμβευομένοις πομπεύεσθαι θρίαμβον, καὶ περ ἐκ πατρὸς τῆς βουλῆς ἴδιον ψηφισαμένης. προαποφηθείσης δὲ τῆς ἡμέρας, ἐφ' ἧς ἔμελλεν ἡ πομπὴ χρήσεσθαι τῶν ἐπινικίων, οὐδεὶς οἶκοι κατελέλειπτο, τῆς ἀμέτρου πληθύος ἐν τῇ πόλει. πάντες δὲ ὅπη καὶ σῆναι μόνον δοκοῦν προεληλύθοτες, τοὺς τόπους κατειλήφεσαν, ὅσον τοῖς ὀφθησομένοις μόνον εἰς πάροδον ἀναγκαίαν καταλιπόντες. ἔτι δὲ στρατιωτικοῦ παντὸς ἐπὶ νύκτωρ καὶ λόχους καὶ τάξεις κατὰ τοῖς ἡγεμόσι προεξωδευκότος, καὶ πρὸ θύρας ὄντος, ἔτι τ' ἀνω βασιλείων, ἀλλὰ καὶ πλησίον ἔτι τοῦ ἱεροῦ. ἐκεῖ γὰρ ἀναπαύοντο τὰς νυκτὸς ἐκείνης οἱ αὐτοκράτορες. πρὸ δὲ αὐτῆς δεχομένου ἤδη τὴν ἕω προϊόντος ἐστασιανὸς καὶ τίτος, δάφνη μὲν ἐστεφανωμένοι, πορφυρᾶς δὲ ἐσθῆτας πατρίους ἀμπεχόμενοι, καὶ πρόσισιν εἰς τοὺς ἐκπεμπομένους πρέσβεις.

A & crebro postulantibus expelli civitate Judæos, ingenioſe reſpondit, patriam eorum dicens qvo expellendi fuerant interiiſſe, nullumqve jam eſſe locum, qvi eos reciperet. Unde ad aliam petitionem ſeſe convertunt Antiochenſes, qvod priorem impetrare non potuerunt. Æneas enim tabulas eum precabantur eximere, qvibus inciſa eſſent privilegia Judæorum. Sed ne id qvidem B Titus annuit. verum in eodem ſtatu relictis omnibus, qvæ habebant apud Antiochiam Judæi, ad Ægyptum inde diſceſſit. Iter autem agendo cum ad Hieroſolymam veniſſet, triſtemqve ſolitudinem qvam videbat, antiqvæ civitatis claritudini compararet, diſjectorum operum magnitudinem & veterem pulchritudinem recordatus, miſerabatur excidium civitatis, non ſicut C alius feciſſet exultans, qvod talem ac tantam funditus excidiſſet, verum multa imprecans ſeditionis authoribus, & qvi hanc pœnam ei inferre coegere: ita certus erat, qvod nunqvam virtutem ſuam voluiſſet punitorum calamitate clareſcere. Ex magnis enim divitiis, non minima pars in ruinis adhuc inveniebatur. Qvædam enim eruebant Romani, plura vero captivis indicantibus auferebant, aurum atqve argentum, aliaqve in- D ſtrumenta preciosiſſima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidere. Titus autem propoſitum iter ad Ægyptum tendens, emenſa velociter ſolitudine, pervenit Alexandriam: decretóqve ad Italiam navigare, cum ſe duæ legiones comitarentur, utramqve unde venerant remiſit: qvintam qvidem in Mœſiam, qvintam vero decimam in Pannoniam. Captivorum autem duces Simonem & Joannem, & alios numero ſeptingentos viros electos, tam magnitudine corporum qvam pulchritudine præſtantes, ilico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta verò navigatione pro voto, ſimiliter qvidem Roma in eo ſuſcipiendo erat affecta, & occurſus exhibuit eos qvos patri. Claritudinem vero Tito pater attulit, qvi venit obviam, eumqve ſuſcepit. Multitudini autem civium divinam qvandam lætitiam ſuggerebat, qvod videbat in unum tres convenisse. Non multis autem diebus poſt, unum communem triumphum ob res geſtas agere ſtatuêre, qvamvis utriqve ſenatus proprium decreviſſet. Prædicto autem die, qvo futura erat pompa victoriæ, nemo ex tam infinita civitatis multitudine domi remanſit. Omnes autem cum exiſſent, G loca ubi tantum ſtare poſſent occupaverant, qvantus ſpectandis imperatoribus modus ſufficeret, conceſſo neceſſario tranſitu. Cuncta vero turba militari ante lucem per turmas atqve ordines progreſſa cum rectoribus ſuis, & circa oſtia conſtituta non palatii ſuperioris, ſed prope Iſidis templum (ibi enim principes nocte illa qvieſcebant) prima jam aurora incipiente procedunt Veſpaſianus & Titus lauro qvidem coronati, amicti vero patria veſte purpurea: & ad Octavianas ambulationes tranſeunt.

Ibi enim senatus,& ducum proceres, & honorati eqvites, eorum præstolabantur adventum. tribunal autem ante porticus factum erat, sellæqve eburneæ in eo præparatæ. Quo cum ascendissent, consederunt. Statimqve eos militaris favor excepit, multis virtutem testimoniis prædicans. Illi autem inermes erant, in veste serica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Vespasianus, cum dicere adhuc vellent, silentii signum dedit. Magnaqve omnium qviete facta surrexit, & amictu magnam partem capitis adopertus, solennia vota celebravit: idemqve Titus fecit. Perfectis autem votis, Vespasianus in commune omnes breviter allocutus, milites qvidem ad prandium, qvod his ex more ab imperatore parari solet, dimittit. ipse vero ad portam recedit, qvæ ab eo qvod per illam semper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum prius capiebant, & triumphalibus vestibus amicti, diis ad portam collocatis cæsa hostia, inter spectacula transeuntes triumphum ducebant, ut multitudini facilior præberetur aspectus. Pro merito autem narrari multitudo eorum spectaculorum & magnificentia non potest, in omnibus, qvæ qvisqve cogitaverit, vel artium factis, vel divitiarum opibus, vel naturæ novitate. Nam pene qvæcunqve hominibus, qvi usqvam sunt fortunatis paulatim qvæsita sint, aliis alia mirabilia atqve magnifica, hæc universa illa die Romani imperii magnitudinem probavere. Etenim argenti auriqve nec non eboris in omni specie operũ multitudinem, non ut in pompa ferri cerneres, sed ut ita dixerim omnia fluere. & alias qvidem vestes ex rarissimis generibus purpuræ portari: alias diligentissima pictura variatas arte Babylonia: gemmæ autem clarissimæ tã multæ, aliæ coronis aureis, aliæ aliis operibus inclusæ traductæ sunt, ut appareret frustra nos earum usqvam rerum esse aliqvid suspicari. Ferebantur etiam simulacra, qvæ illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte non defunctorie facta. horumqve nihil non ex pretiosa materia. Quin & animalium diversa genera producebantur, propriis ornamentis induta. Erat autem etiã qvæ singula portaret magna hominũ multitudo, purpureis vestibus atqve inauratis ornata. Ipsi etiam qvi ad pompam fuerant ab alia turba discreti, præcipua & mirabili ornamentorum magnificentia culti erant. Insuper his, ne captivorum qvidem vulgus inornatum videres, sed varietas & pulchritudo qvidem vestium natam ex fatigatione corporum deformitatem, oculis subtrahebat. Maxime autem stupori erat, pegmatũ qvæ portabantur, fabricatio, pro cujus magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabant multa n. in tertium nidum qvartumq; surgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata veste circundatis, cum aurum præterea factum atqve ebur omnibus esset affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in divisum, certam sui faciem demonstrabat. Erat enim cernere vastari qvi-

Ἐνταῦθα γὰρ ἦν βουλή, καὶ τὰ τέλη τῶν ἀρχόντων, οἵ τε ἀπὸ τῶν τιμημάτων ἱππεῖς τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἀνέμενον. πεποίητο δὲ βῆμα πρὸ τῶν στοῶν, διφρων αὐτοῖς ἐλεφαντίνων ἐπ' αὐτῷ κειμένων. ἐφ' οὓς παρελθόντες ἐκαθέσθησαν, καὶ τὸ στρατιωτικὸν εὐθὺς ἐπευφήμησε, πολλὰς αὐτοῖς τῆς ἀρετῆς μαρτυρίας ἀποδιδόντες ἅπαντες. κἀκεῖνοι χωρὶς ὅπλων ἦσαν ἐσθῆσι σηρικαῖς, ἐστεφανωμένοι δάφναις. δεξάμενος δ' αὐτῶν τὴν εὐφημίαν ἐπαύσατο, ἕως ἐπὶ βουλομένων λέγειν, τὸ τῆς σιγῆς ἐπέσημαινε σύμβολον, καὶ πολλῆς ἐκ πάντων ἡσυχίας γενομένης ἀναρρὰς, καὶ τῷ περιβλήματι τὸ πλεῖον τῆς κεφαλῆς μέρος ἀποκαλυψάμενος εὐχὰς ἐποιήσατο τὰς νενομισμένας. ὁμοίως δὲ καὶ Τίτος ἤρξατο. μετὰ δὲ τὰς εὐχὰς, εἰς κοινὸν ἅπασιν ἐπαύσατο. βραχέα δ' ἀναλεχθεὶς, τοὺς μὲν στρατιώτας ἀπέλυσεν ἐπὶ τὸ νενομισμένον ἄριστον αὐτοῖς ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων ἑστιᾶσθαι. αὐτὸς δὲ τῷ πύλῃ αὐτὸς ἀνεχώρει, τὴν ἀπὸ δὲ πέμπτης ἐξ αὐτῆς αἰεὶ τοὺς θριάμβους, ἀπ' εὐτυχίας ἀπ' αὐτῶν τετυχήκασιν ἐνταῦθα τροφῆς τε παρασκευάσαντες, καὶ τὰς θριαμβικὰς ἐσθῆτας ἀμφιασάμενοι, τοῖς τε παρελθοῦσι τῇ πύλῃ θύσαντες θεοῖς, ἐπέμποντο τὸν θρίαμβον διὰ τῶν θεάτρων διεξελαύνοντες, ὅπως εὐπρόσοπος ἡ θέα γένοιτο.

Κεφ. ιζ.

Ἀμήχανον δὲ κρῖναι τὴν ἀξίαν εἰπεῖν τῶν θεαμάτων ἐκείνων τὸ πλῆθος, καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐν ἅπασιν, οἷς ἂν τις δύνοιτο, ἢ τεχνῶν ἔργοις, ἢ πλούτου μέρεσιν, ἢ φύσεως ἀνανιστόρητον. σχεδὸν γὰρ ὅσα τισὶ πώποτ' ἀνθρώποις εὐδαιμονήσασιν ὁκτήθη κατὰ μέρος, ἄλλα παρ' ἄλλοις θαυμαζόμενα συνετελεῖτο, ταῦτ' ἐπὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἀθρόα τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἔδειξε τὸ μέγεθος. ἀργύρου τε γὰρ καὶ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ἐν παντοίαις ἰδίαις κατασκευασμάτων ἑκάστου ὁρᾶν, ἔχ' ὥσπερ ἐν πομπῇ κομιζόμενον πλῆθος, ἀλλ' ὡς ἂν εἴποι τις ῥέοντα συλλήβδην. καὶ τὰ μὲν, ἐκ πολυφύρας ὑφάσματα τῆς ἀνανιστορήτου φερόμενα, τὰ δὲ εἰς ἀκριβῆ ζωγραφίαν πεποικιλμένα τῇ Βαβυλωνίων τέχνῃ. λίθοι τε διαφανεῖς, οἱ μὲν χρυσοῦς ἐμπεπλεγμένοι στεφάνοις, οἱ δὲ καθ' ἅλλας ποιήσεις, τοσοῦτοι παρελήλυθησαν, ὡς τε μαθεῖν ὅτι μάτην εἴναί τι τούτων ἀνανισήτων ὑπειλήφαμεν. ἐφέρετο δὲ θεῶν ἀγάλματα τῶν παρ' αὐτοῖς, μεγέθεσι θαυμαστοῖς, καὶ κατὰ τὴν τέχνην ἀξίως παρέργως πεποιημένα. ἐκ τούτων εἶδεν, ὅτι μὴ τῆς ὕλης τῆς πολυτελοῦς. ζώων τε πολλαὶ φύσεις παρῆντο, κόσμον οἰκεῖον ἁπάντων πεκεκριμένων. ἦν δὲ καὶ τὸ νομίζον ἕκαστα τούτων ἀνθρώπων πλῆθος, ἀλουργαῖς ἐσθῆσι καὶ διαχρύσοις κεκοσμημένον. οἵτ' εἰς αὐτὸ τὸ πομπεύειν, διακριθέντες, ἐξῃρέτουν εἶχον δὲ καταπληκτικὴν πρὸς αὐτοὺς ἅμα κόσμου τὴν πολυτέλειαν. ὅτι τούτοις εἶδε τῶν αἰχμαλώτων ἦν ἰδεῖν ὄχλον ἀκόσμητον· ἀλλ' ἡ τῶν ἐσθήτων ποικιλία, καὶ τὸ κάλλος αὐτῶν ἀπὸ τῆς κακώσεως τῶν σωμάτων ἀειδίαν, ἔκλεπτε τῆς ὄψεως θαῦμα ὃν τοῖς μάλιστα παρέσχεν. ἡ τῶν φερομένων πηγμάτων κατασκευή. ἦν δὲ μέγεθος πρὸς δεῖσαι τὴν βεβαίαν τῶν φορᾶς ἅπαν ἀπισήσαντα. τριώροφα γὰρ αὐτῶν πολλὰ πεπήγετο· καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῇ περὶ τὰ καθάσκαλα ἦν ἡδονὴ μετ' ἐκπλήξεως· καὶ γὰρ ὑφάσματα πολλοῖς διαχρύσοις περιεβέβλητο, ἐλέφας τε ὁλόκληρος πᾶσι περιεπεπήγει. διὰ πολλῶν δὲ μιμημάτων ἐπόλεμος ἄλλως εἰς ἄλλα μεμερισμένος, ἐναργεστάτην ὄψιν ἑαυτὸν παρεῖχεν. ἦν γὰρ ὁρᾶν χωρὶς μὲν

ἑκάστου

εὐδαίμονα δηεμάλλω, ὅλας δὲ φάλαγγας κτεινο- A
μένας πολεμίων, καὶ τοὺς μὲν φεύγοντας, τοὺς δ' εἰς
αἰχμαλωσίαν ἀγομένους. τείχη δὲ ὑπερβάλλοντα
μεγέθει, μηχαναῖς ἐρειπόμενα, καὶ φρουρίων ἀλί-
σκομένας ὀχυρότητας, καὶ πόλεων πολυανθρώπων πε-
σόντας κατ' ἄκρας ἐχομένους, καὶ στρατιὰν ἔνδον τει-
χῶν εἰσχεομένην, καὶ πάντα φόνου πληθύοντα τόπον,
καὶ τῶν ἀδυνάτων χεῖρας ἀνταρρῆξαι ἱκεσίας. πῦρ τε
ἐνιέμενον ἱεροῖς, καὶ κατασκαφὰς οἴκων ἐπὶ τοῖς B
δεσπόταις, καὶ μὴ πολλοῦ ἐρημίαν κατηφῆ, ποτα-
μοὺς ῥέοντας οὐκ ἐπὶ γῆν γεωργουμένην, οὐδὲ πόσιν
ἀνθρώποις ἢ βοσκήμασιν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπὶ παντα χό-
θεν φλεγομένης. ταῦτα γὰρ Ἰουδαῖοι πεισομένους αὐτοὺς
τῷ πολέμῳ παρέδοσαν. ἡ τέχνη δὲ καὶ τῶν κατασκευ-
ασμάτων ἡ μεγαλουργία, τοῖς οὐκ εἰδόσι τὰ γινόμενα τότε ἐδείκνυεν ὡς παροῦσι. τέτακτο δ' ἐφ' ἑκάστῳ
τῶν πραγμάτων, ὃ τῆς ἁλισκομένης πόλεως στρατηγός, C
ὃν τρόπον ἐλήφθη. πολλαὶ δὲ καὶ νῆες ἕποντο. λάφυρα δὲ
τὰ μὲν ἄλλα χύδην ἐφέρετο. διέπεμπε δὲ πάντων, τὰ
ἐγκατελήφθεντα τῷ ἐν ἱεροσολύμοις ἱερῷ· χρυσῆ τε
τράπεζα τῶν ὁλκῶν πολυτάλαντος, καὶ λυχνία χρυσοῦ
μὲν ὁμοίως πεποιημένη· τὸ δὲ ἔργον ἐξήλλακτο τῆς κτ
τῶν ἡμετέρων χρῆσιν σωτηρίας. ὁ μὲν γὰρ μέσος δι' αὐ
σῶν, ἐπὶ τῆς βάσεως πεπηγώς, λεπτοὶ δ' ἀπ' αὐτοῦ μεμήκυν-
το καυλίσκοι, τριαίνης σχήματι φλογωτὴν ὄψιν τῶν θη-
σίων ἔχοντες, λύχνον ἕκαστος αὐτῶν ἐπ' ἄκρων κεχαλ- D
κωμένον. ἐπῆσαν δ' ἅτινα, τῆς φλογὸς τοῖς ἰουδαίοις
ἑβδομάδος τῶν τιμῶν ἐμφανίζοντες. ὅτε νόμος ἐστὶ τῶν
ἰουδαίων ἐπὶ πύτοις ἐφέρετο τῶν λαφύρων τελευταῖος.
ἐπὶ τούτοις παρῆσαν πολλοὶ, νίκης ἀγάλματα κομίζον-
τες· ἐξ ἐλέφαντος δ' ἦν πάντων καὶ χρυσοῦ ἡ κατα-
σκευή. μετ' ἀὐτοκράτορας ἤλαυνε πρῶτος καὶ πα-
τὴρ ἔπετο. δομετιανὸς ἦν ἀξιάπιστος. αὐτός τε λαμ-
πρῶς κεκοσμημένος, ἔτ' ἵππον παρέχων θέας ἄξιον. E

Κεφ. ιη.

Ἦν δὲ τῆς πομπῆς τὸ τέλος, ἐπὶ τὸν νεὼν ἐλθεῖν καπε-
τωλίου διός, ἐφ' ὃν ἐλθόντες ἐστησαν. ἦν γὰρ ἔθος πα-
λαιὸν πάτριον μεῖναι μέχρις ἂν τὸν στρατηγοῦ τῶν πολεμίων θάνατον ἀπαγγείλῃ τις. σίμων
δὲ ἦν ὁ γιώρα, τότε πεπομπευκὼς ἐν τοῖς αἰχμα-
λώτοις. βρόχῳ δὲ περιβληθεὶς, εἰς τὸν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς
εὗρε τόπον, οὐκίζομένων αὐτὸν ἅμα τῶν ἀγόντων. F
νόμος δ' ἐστὶ ῥωμαίοις ἐκεῖ κτείνειν τοὺς ἐπὶ κακουρ-
γίᾳ θάνατον κατεγνωσμένους. ἐπεὶ δ' ἀπηγγέλη τέ-
λος ἔχων, καὶ πάντες ἐψήφισαν, ἤρχοντο τῶν θυσιῶν,
ἃς ἐπὶ τοῖς νομιζομένοις καλλιερήσαντες ἀρχαῖς, ἀ-
πῆεσαν εἰς τὸ βασίλειον. καὶ τοὺς μὲν, αὐτοὶ πρὸς δεί-
πνων ὑπεδέχοντο. τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν, ἐπέρρεπεν
ἡ τὸ οἰκεῖον αὐτῆς ἑστιάσεως ἦσαν παρασκευαί. ταύτην
γὰρ τὴν ἡμέραν, ἡ ῥωμαίων πόλις ἑώρταζεν, ἐπινίκιον
μὲν, τῆς τῶν πολεμίων στρατιᾶς, πέρας δὲ τῆς τῶν G
ἐμφυλίων κακῶν, ἀρχὴν δὲ τῶν ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονί-
ας ἐλπίδων.

Κεφ. ιθ.

Μετὰ δὲ τοὺς θριάμβους, ἔτι βεβαιοτέραν τῆς
ῥωμαίων ἡγεμονίας κατάστασιν, οὐεσπασιανὸς
ἔγνω τέμενος εἰρήνης κατασκευάσαι. ταχὺ δὲ ἡ
μάλα, ἔτ' παρὰ πάντων ἀνθρωπίνης κρείττον ἐπινοίας ἐπετελέσ-
θη. τῇ γὰρ ὄντι ἐν πολλοῖς χορηγίαν δαιμονίων χρημάτων,

qvidem fortunatiſſimam terram, totas vero interfici acies hoſtiũ: & alios fugere, alios captivos duci: murosqve excellentes magnitudine machinis dirui, & caſtellorum excindi munimina, & populoſarum civitatum mœnia diſturbari, exercitumqve intra muros infundi: cædiſqve omnia loca plena, & eorum qvi manu reſiſtere non poterant preces: ignemqve templis immiſſum, ædiumqve ſuper dominos poſt multam vaſtationem everſiones: atque amnis triſtitiam, defluentis non in arva culta, neqve ad hominum vel pecorum potum, ſed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Judæi bello paſſi ſunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, neſcientibus adhuc facta tanqvam præſentibus oſtendebant. Erat autem per ſingula pegmata captæ civitatis dux, ita ut captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naves ſeqvebantur. Spolia vero alia qvidem paſſim ferebantur. eminebant autem ea qvæ apud Hieroſolymam in templo reperta ſunt, menſa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum ſimiliter qvidem auro factum, ſed opere commutato ab uſus noſtri conſuetudine. nam media qvidem columna baſi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad ſimilitudinem fuſcinæ, ad ſummum qvæq; in lychni ſpeciem fabricatæ. erant autẽ numero ſeptem, ſeptimi diei, qvi apud Judæos eſt, indicantes honorem. Poſt hæc autem portabatur lex Judæorum, noviſſima ſpoliorum. Deinde transibant plurimi victoriæ ſimulacra portantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Poſt hæc Veſpaſianus prior ibat, & Titus deinde ſeqvebatur. Domitianus autem adeqvitabat, ipſe qvoqve ornatus pulchritudine, dignumqve ſpectari exhibens eqvum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Jovis templum, qvo poſtqvam ventum eſt, conſtitere. Erat autem vetus mos patrius, operiri donec ducis hoſtium mortem qviſpiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captivos in pompa traductus: laqveo vero circundatus per forum trahebatur, quo eum ſimul cæderent qvi ducebant. Lex autem Romanis eſt, ibi necare criminum reos morte damnatos. Poſtqvam igitur eum finem vitæ habere nunciatum eſt, omniumqve favor ſecutus eſt, tunc hoſtias inchoavere. hisque ſecundo per vota ſolennia omine peractis, in palatium receſſere. Et alios qvidem epulis ipſi excepere, aliis autem omnibus domi conviviorum inſtructi erant apparatus. Hunc enim diem urbs Romana celebrabat, victoriæ qvidem in hoſtes gratulatorium, finem vero malorum civilium, & ſpei bonæ pro felicitate principium. Poſt triumphos vero, & Romani imperii firmiſſimum ſtatum, Veſpaſianus Paci templum ædificari decrevit. Itaqve mira celeritate, & qvæ hominum cogitationem ſuperaret, effectũ eſt. Magna enim divitiarũ largitate uſus,

insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornavit. Omnia namqve in illud fanum collecta ac depositа sunt, qvorum visendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, videre cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Judæorum fuerant instrumenta, his se magnifice ferens. Legem vero eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita servari præcepit.

ἐπὶ τῆς ἐκπλαγ κατωρθωμένοις, χαρᾶς τε ἅπαντας ἐπλήρωσε. πάντα γὰρ εἰς ἐκεῖνον τὸν νεὼν συνήχθη καὶ κατετέθη, δι' ὧν τὴν θέαν ἄνθρωποι πρότερον περὶ πάσαν ἐπλανῶντο τὴν οἰκουμένην, ἕως ἄλλο παρ' ἄλλοις ἦν κείμενον, ἰδεῖν σπουδῆς. ἀνέθηκε δ' ἐνταῦθα, καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῶν Ἰουδαίων χρυσᾶ κατασκευάσματα, σεμνυνόμενος ἐπ' αὐτοῖς. τὸν νόμον αὐτῶν, καὶ τὰ πορφυρᾶ τοῦ σηκοῦ καταπετάσματα, φυλάττειν ἐν τοῖς βασιλείοις ἐκέλευσε.

CAP. XXV.

Herodion & Macherus a Basso capta.

IN Judæam vero legatus missus Lucilius Bassus, suscepto a Cereali Vetiliano exercitu, castellum quidem Herodion cum præsidio deditione cepit. Post autem omni manu militari collecta, multi autem in partes divisi erant, & legione decima bellum inferre Macharunti statuit. Valde enim necessarium videbatur id excindi castellum, ne multos sui munimine ad defectionē invitaret. Nam & salutis spem habitatorib. certam, & aggredientibus hæsitationem atq; formidinē natura loci præstare maxime poterat. Nā ipsum quidem quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur: sed ne vel accedi posset eo natura excogitarat, quæ vallibus eum ex omni parte vallaverat, qvarum altitudo oculis comprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu ulla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab Occidente secat vallis LX. stadiis distenditur, unde Asphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc vero tractu ipse Macherus altissimo vertice supereminet. A Septentrione autem & Meridie, valles magnitudine quidem supradicta cingunt, similiter vero sunt inextricabiles ad oppugnationem. ejus vero vallis quæ ab Oriente est, altitudo non minor centum cubitis invenitur: monte vero ex adverso Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta rex Alexander, primus in eo castellum communivit, qvod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura visus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipue vicinitatem. namque opportune situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, civitatem illic fecit incolis, unde in arcem ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum verticem rursus murum ædificaverat, turresque in angulis sexagenorum cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationum & pulchritudine locupletem. Multas vero cisternas recipiendis aqvis abundeq; suppeditandis, locis maxime idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, ut qvod illa situ locis expugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarū multitudinem machinarum reposuit: & omnē apparatū excogitavit, qui habitatorib. posset magnæ

ΚΕΦ. κ.

ΕΠΙ δὲ τῆς Ἰουδαίας, πρεσβευτὴς λευκίλλος βάσσος ἐπεμφθείς, καὶ τὴν στρατιὰν ἣν παρὰ κερεαλίου οὐετιλιανοῦ παρέλαβεν, τὸ μὲν ἐν τῷ Ἡρωδείῳ φρούριον πρεσηγάγετο μετὰ τῶν ἐχόντων. μετὰ πάντα δὲ πᾶν ὅσον ἦν στρατιωτικὸν συναγαγών, πλὴν δι' ὧν ἑκὰς μέρη διῃρημένον, καὶ τῶν τάγματων τὸ δέκατον, ἔγνω στρατεύειν ὅτι μαχαιροῦντα. πάνυ γὰρ ἀναγκαῖον ἐξαιρεθῆναι τὸ φρούριον, μὴ καὶ τὴν ἐχυρότητα πολλοὺς εἰς ἀπόστασιν ἐπαγάγηται. καὶ γὰρ τοῖς κατέχουσι βεβαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, καὶ τοῖς ἐπιοῦσιν ὄκνον καὶ δέος, ἡ τοῦ χωρίου φύσις εἰς ὑπερβολὴν ἰσχυρότατη.

ΚΕΦ. κα.

ΑΠ' αὐτὸ μὲν γὰρ τὸ πεπερισμένον, πετρώδης ὄχθος ἐστὶν, εἰς μῆκος οὐ μεγάλου ἐγηρμένος, ὡς εἶναι καὶ διὰ τοῦτο δυσχείρωτος· μεμηχάνηται δ' ὑπὸ τῆς φύσεως εἶναι, μηδὲ προσβατὸς· φάραγξι γὰρ πάντοθεν ἀσυνόπτοις ἔχουσα τὸ βάθος περιπεφύκασι, μήτε περᾶσθαι ῥᾳδίως δυναμένοις, καὶ χωσθῆναι πανταπασιν ἀμηχάνοις. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας προπέμπουσα, σταδίους ἑξήκοντα, πέρας αὐτῆς τὴν ἀσφαλτῖτιν παρομένη λίμνην. καὶ τοῦτο δεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ μαχαιροῦς, τὴν ὑψηλοτάτην ἔχει κορυφὴν ὑπερφυῶς ἰσχυρὰν. αἱ δ' ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ μεσημβρίας φάραγγες, μεγέθει μὲν ἀπολείπονται τῆς προειρημένης, ὁμοίως δ' εἰσὶν ἀμήχανοι πρὸς ἐπιχείρησιν. τῆς δὲ πρὸς τὴν ἀνατολὴν φάραγγος, τὸ μὲν βάθος οὐκ ἔλαττον ἑκατὸν δέκα πήχεων· πέρας δὲ γίνεται πρὸς ὄρει ἀπαντικρὺ κείμενον μαχαιροῦντι. ταύτην δὲ τόπου καιρὸν τὴν φύσιν βασιλεὺς ἰουδαίων ἀλέξανδρος, πρῶτος ἐπ' αὐτῇ τειχίζει φρούριον, ὃ μὴ παύσας γαβίνιος ἀναιρεθοῦλω πολεμῶν καθεῖλεν. ἡρῴδῃ δὲ βασιλεύοντι, πάντες ἔδοξε μᾶλλον ἐπιμελείας ἄξιον εἶναι, καὶ κατασκευῆς ἐχυροτάτης, μάλιστα καὶ διὰ τῶν Ἀράβων γειτνίασιν. κεῖται γὰρ ἐν ἐπικαίρῳ πρὸς τὴν ἐκείνων γῆν ἀποβλέπον. μέγα μὲν οὖν τοῦτον τειχέσι καὶ πύργοις περιβαλών, πόλιν ἐνταῦθα κατῴκισεν, ἐξ ἧς ἄνοδος εἰς αὐτὸν ἔφερε τὴν ἀκρώρειαν. οὐ μέντοι, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὴν ἄνω τὸν κορυφὴν τεῖχος ἐδείματο, καὶ πύργους ἐπὶ ταῖς γωνίαις ἑκατὸν ἑξήκοντα πήχεων ἀνέσησε, μέσον δ' ἦν περιβόλου, βασίλειον ὡκοδομήσατο, μεγέθει τε καὶ κάλλει τῶν οἰκήσεων πολυτελές. πολλὰς δὲ καὶ δεξαμενὰς εἰς ὑποδοχὴν ὕδατος, καὶ χορηγίαν ἄφθονον, ἐν τοῖς ὑπαιθρειοτάτοις τῶν τόπων κατεσκεύασεν, ὥσπερ πρὸς τὴν φύσιν ἀμιλληθείς, ἵν' αὐτὸς τὸ κατ' ἐκείνην δ' τόπου δυσάλωτον ὑπερβάληται ταῖς χειροποιήτοις ἐχυρώσεσιν. ἔτι τε γὰρ καὶ βελῶν πλῆθος, καὶ μηχανημάτων ἐγκατῆγετο, καὶ πᾶν ἐπενοήσατο ἐπιμάσασθαι τὸ φυλακὴν δυναμένον τοῖς ἐνοικοῦσι μηχά-

μηχίσης τῶν λοιῶν κἀκ τῆς φρονήσιν.

ΚΕΦ. κϛ.

Ἐπὶ φύκη δ' ἐν τοῖς βασιλείοις πήγανον, ἄξιον δὲ μεγέθους θαυμάσαι. συκῆς γὰρ ἐδαμοῦ ὕψους καὶ πάχους ἀπελείπετο. λόγος δ' ἦν ἀπὸ τῆς ἡρώδου χρόνων αὐτὸ μεμενηκέναι, καὶ μηκέτι πλεῖον ἴσως ἐμεῖναι· ἐξεκόπη δ' ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων τῶν τότε ἰουδαίων.

ΚΕΦ. κγ.

Τῆς φάραγγος ἐν τῷ κύκλῳ τὴν ἄκραν ἀπεχούσης τὴν πόλιν, βααρὰς ὀνομάζεται τις τόπος, φύσει ῥίζαν ἐμφερῆ μήλῳ λεγομένην αὐτῷ· αὐτὴ φλογὶ μὲν τὴν χροιὰν ἔοικε· ἀφεῖναι δὲ τὰς ἑαυτῆς σέλας ἀπαστράπτουσι τοῖς δ' ἁπτομένοις καὶ βουλομένοις λαβεῖν αὐτῆς, οὐκ ἔστιν ἀχείρωτος· ἀλλ' ὑποφεύγει, καὶ οὐ πρότερον ἵστησι πρὶν ἄν τις οὖρον γυναικὸς, ἢ τὸ ἔμμηνον αἷμα χέῃ καὶ αὐτός. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ τότε τοῖς ἀψαμένοις ἀπόδηλός ἐστι θανάτου, εἰ μὴ τύχῃ τις αὐτὴν σκεύῃ ἐπενεγκάμενος τῇ ῥίζαν ἐκ τῆς χειρὸς ἀπηρτημένην. ἁλίσκεται δὲ καὶ καθ' ἕτερον τρόπον ἀκινδύνως, ὃς ἔστι τοιόσδε. κύκλῳ πᾶσαν αὐτὴν περιορύσσουσιν, ὡς εἶναι τὸ κρυπτόμενον τῆς ῥίζης βραχύτατον, εἶτ' ἐξ αὐτῆς ἀποδοῦσι κύνα, καὶ κείνου τῷ θήσαντι σφᾶς ἀκολουθῆσαι ὁρμήσαντος· ἡ μὲν ἀνάσπασις ῥᾳδίως. θνήσκει δ' ὑπὸ κύνων, ὥσπερ ἀντιδοθεὶς ὃς μέλλοντος τῷ βοτάνῃ ἀναιρήσεσθαι. φόβος γὰρ οὐδεὶς τοῖς μὴ ταῦτα λαμβάνουσιν. ἔστι δὲ μὴ τοσούτων κινδύνων, ἀλλὰ μίαν ἰσχὺν περιποιοῦσας. τὰ γὰρ καλούμενα δαιμόνια, ταῦτα δὲ πονηρῶν ἐστιν ἀνθρώπων πνεύματα· τοῖς ζῶσιν εἰσδύόμενα καὶ κτείνοντα τοὺς βοηθείας μὴ τυγχάνοντας, αὐτὴ ταχέως ἐξελαύνει, κἂν προσενεχθῇ μόνον τοῖς νοσοῦσι.

ΚΕΦ. κδ.

Ῥέουσι δὲ καὶ θερμῶν ὑδάτων πηγαὶ κατὰ τόπον, πολὺ τῇ γεύσει ἀλλήλων διαφέρουσαι. πικραὶ μὲν γὰρ αὐτῶν τινές εἰσιν, αἱ δὲ γλυκύτητος ἡδεῖαν ἀπολείπουσι. πολλαὶ δὲ καὶ ψυχρῶν ὑδάτων ἀναδόσεις, ἃ μόνον ἐν τῷ χθαμαλωτέρῳ τὰς πηγὰς ἀλλήλους ἔχουσιν. ἀλλ' ὡς ἂν καὶ μᾶλλον τις θαυμάσειε· σπήλαιον γὰρ πλησίον ὁρᾷ κοιλότητι μὲν οὐ βαθεῖ, τῇ πέτρᾳ δὲ περιέχουσα ἀπεπτυγμένον. ταύτης ἄνωθεν ὥσπερ μαστοὶ δύο ἀνέχουσιν, ἀλλήλων ὀλίγῳ διεστῶτες, καὶ ψυχροτάτην μὲν ἄτερος πηγὴν, ἄτερος δὲ θερμοτάτην σκεδίδωσιν. ὧν μισγομένων, πίσσῃ λουτρὸν ἡδίονα, παντοίων τε νοσημάτων πολλῷ μᾶλλον ὑδάτων ἄκεσιν. ἔχει δὲ ὁ τόπος καὶ θεῖον, καὶ συμπαθείας μεταλλα.

ΚΕΦ. κε.

Βάσσος δὲ πάντῃ περισκεψάμενος τὸ χωρίον, ἐγγὺς ποιεῖσθαι τὴν προσοδον, χώννυς τὴν φάραγγα τὴν πρὸς τὰς ἀναπολάσεις, καὶ τὰ ἔργων εἶχετο, σπουδὴν ποιούμενος ἢ τάχος ἐξᾶραι τὰ χώματα, καὶ δι' αὐτῶν ῥᾳδίαν ποιῆσαι τὴν πολιορκίαν. οἱ δ' ἔνδον ἀπειλημμένοι τῶν ἰουδαίων, αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν ξένων ἀφεμένοι, ἐκείνους μὲν ἀναγκάσειν ἔχειν ἄλλως ἐνοχλεῖν νομίζοντες, ἐν τῇ κάτω πόλει προσμένειν, καὶ τοὺς κινδύνους προεκδέχεσθαι. τὸ δὲ ἄνω φρούριον αὐτοὶ καταλαβόντες εἶχον, καὶ ἀφ' ὑψηλοῦ ἰσχὺν τῆς ὀχυρότητος, καὶ προνοίᾳ τῆς σωτηρίας αὐτῶν. τεύξεσθαι γὰρ ἀφέσεως ὑπελάμβανον, εἰ τὸ χωρίον ῥωμαίοις, ἐγχειρίσαιεν. πείρᾳ δὲ πρότερον ἐβούλοντο τοὺς ὑπὲρ ἀφεύξεσθαι τὴν πολιορκίαν ἐλπίδας ἐλέγξαι. ἀφ' ὑψηλοῦ τοῦτο καὶ προθύμως ἐποιοῦντο τὰς ἐξόδους ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, καὶ τοῖς τυχοῦσι συμπλεκόμενοι πολλοὶ μὲν ἔθνησκον, πολλοὺς δὲ τῶν ῥωμαίων ἀνῄρουν.

A obsidionis præstare contemptum. Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu vel celsitudine, vel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus perseverasse: mansissetqve ulterius profecto, sed ab Judæis qui locum ceperant excisa est. Vallis autem, qva civitas a parte Septentrionali cingitur, qvidē locus Baaras appellatur, ubi radix eodem nomine gignitur: qvæ flammæ qvidē assimilis est colore, circa vesperam vero veluti jubare fulgurans; accedentibus eamqve evellere B cupientibus facilis non est: sed tam diu refugit, nec prius manet, qvam si qvis urinam muliebrem vel menstruū sangvinem super eam fuderit. qvinetiam tunc si qvis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio qvoqve C modo sine periculo, qvi talis est: Totam enim circumfodiunt, ita ut minimum ex radice terra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illoqve seqvi eū a qvo relegatus est cupiente, radix qvidem facile evellitur: canis vero continuo moritur, tanqvam ejus vice a qvo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter unam vim capi eam operæ precium est. Nam qvæ vocantur dæmonia, pessimorum hominum spiritus, vivis immersa, eosqve necantia qvibus subventū D non fuerit: hæc cito, etiam si tantummodo admoveatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aqvarum fontes etiam calidarum, multum inter se sapore diversi. Alii namqve amari sunt: aliis nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aqvæ ortus, non solum in humilioribus E locis fontes alternos habent: sed qvod amplius qvis miretur, in proximo qvædam spelunca cernitur, non qvidem alte cava, saxo autē imminente protecta: super hoc veluti duæ mammæ inter se paululum distantes eminent: & altera qvidem frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit: qvi mixti lavacrum suavissimum præbent, multisqvē morbis ac vitiis salutare: maxime vero nervorum curationi conveniens: habetqve idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus undiqve regionem, valle Orientali repleta accessum parare statuit: opusqve inchoavit, properans aggerem qvam plurimum extollere, facilemqve per eum oppugnationem facere. Qvi vero intus F fuerant deprehensi, ab externis segregati Judæi, illos qvidem coegêre, inane vulgus esse existimantes, inferiorem observare civitatem, ac pericula priores excipere: superius vero castellum ipsi occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & ut saluti suæ consulerent. Impetraturos enim se veniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Prius autem volebant spem declinandæ obsidionis experiendo convincere: ideoqve alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his qvos sors obtulisset consertis manibus, multi moriebantur, multosqve Romanos interficiebant.

semper autem utrisqve ex tempore plus victoriæ captabatur: Judæis qvidem, si incautiores aggrederentur: in aggere autem positis, si improvisum excursum eorum pene septi armis exciperent. Sed non is erat finis obsidionis futurus. Res autem quædam fortuito gesta inopinatam castelli tradendi necessitatem Judæis imposuit. Erat inter obsessos juvenis & audacia ferox, & manu strenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat excursibus nobilis, multos egredi aggestumqve prohibere cogitans, & in præliis semper graviter Romanos afficiens: audaciaqve sua socios prosequens, impetum qvidem facilem his, periculo autem vacuum discessum efficiebat novissimus recedendo. Itaqve discreta qvodam die pugna, & utraqve parte digressa, ipse tanqvam despiciens omnes, existimans neminem tunc hostium prælium excepturum, extra portam remansit: & in muro stantes alloqvebatur tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem vidit qvidam ex castris Romanorum Ægyptius, nomine Rufus: & qvod nemo speraisset, impetu facto cum ipsis eum armis repente correptum, cum hoc viso stantes in muro stupor teneret, in castra Romanorum traduxit. Postqvam vero dux nudum præcepit extendi, & in aperto constitutum, ut ex civitate conspiceretur, cædi verberibus, vehementer Judæos confudit casus juvenis, universaque civitas in fletu erat & qvestibus, unius viri clade percussa. Id ubi Bassus animadvertit, consiliorum adversus hostes hoc principium sumpsit: eorumqve miserationem augere cupiens, qvatenus coacti pro ejus salute castelli traditionem facerent, qvod speravit adeptus est. Nam ipse qvidem, velut mox Eleazarum suspensurus, crucem defigi jussit. ea vero conspecta, major castellanos dolor invasit, & ululando qverebantur, intolerabilem esse calamitatem vociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel se despicerent, mortem miserrimam subiturum, sibiqve ipsis salutem præberent, postqvam jam subacti omnes Romanorum viribus fortunæ concederent. Illi autem & ejus sermone fracti, & qvod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numerosa cognatione genus ducebat) & contra ingenium suum misericordia victi sunt: & qvibusdam celeriter missis colloqvebantur, castelli traditionem facere petentes, ac reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cum autem his assensus esset dux Romanorum, multitudo civitatis inferioris, inita separatim cum Judæis cognita pactione, ipsi clam nocte aufugere statuêre. Cum vero portas aperuissent, ab his qvi deditionem promiserant, ad Bassum nuncius venit, sive invidia salutis eorum sive formidine, ne eorum fugæ causam ipsi præstarent. Sed fortissimi qvidem fugientium, qvi præcesserant, evasere. reliqvorum autem viri qvidem mille septingenti perempti sunt, mulierculæ vero & pueri

A αἰεὶ ὃ κρατῶν ὁ καιρὸς ἐῤῥᾴθει ἑκατέροις τὸ πλέον. τοῖς μὲν Ἰουδαίοις, εἰ πρὸς ἀφυλακτοτέρους προσπέσοιεν. τοῖς δὲ τῶν χωμάτων περιοδομένοις, εἰ τὴν ἔκδρομὴν αὐτῶν δέχοιντο πιφεραγμένως. ἀλλ' οὐκ ἐν τούτοις ἔμελλε γίνεσθαι τὸ πέρας τῆς πολιορκίας, ἔργον δέ τι πραχθὲν ἐκ συντυχίας παράλογον, τὴν παράδοσιν ἐφρουρίῳ τῷ ἀνάγκην ἐπέσηνε τοῖς Ἰουδαίοις. ἦν τις τῶν πολιορκουμένων νεανίας πλημμελῆ τιθασόν, καὶ χεῖρα δραστήριον, ἐλεάζαρος ὄνομα. γένει

B δὲ ἦν οὗτος ἐν τοῖς ἐκδρομαῖς ἐπιφανὴς τοὺς πολλοὺς ἐξιέναι καὶ κωλύειν τῷ χώσιν παραγκαλῶν, καὶ ἐν ταῖς μάχαις πολλὰ καὶ δεινὰ τοὺς ῥωμαίους ἀφιπθεὶς. τοῖς δὲ σὺν αὐτῷ πολεμίοις ἐπικρεμὴς ἐφίστατο μᾶλλον τῷ περιβόλῳ τὴν ἀπέμβασιν, ἀκίνδυνον δὲ παρέχων τὴν ἀναχώρησιν, τῷ πλάτει τῆς ἀσπίδος. καὶ δή ποτε τῆς μάχης ἀφειμένης, καὶ γεγενημένης ἀμφοτέρων ἀναχωρήσεως, αὐτὸς ἀπὸ δὴ τοῦ πρόσω ἐφρονῶν, καὶ νομίζων

C οὐκ ἂν ἔτι τῶν πολεμίων οὐδένα τότε μάχης ἄρξειν, μένων τῶν πυλῶν ἔξω, τοῖς ἄνω δὲ τείχους διελάλει, καὶ πᾶς πρὸς ἐκείνους τὴν διάνοιαν εἶχε. ὁρᾷ δὲ αὐτὸν ῥωμαϊκοῦ τις στρατιώτου ῥοῦφος ὄνομα, αἰγύπτιος, καὶ μηδενὸς ἂν προσδοκήσαντος, ἐξαίφνης ἐπιδραμὼν, σὺν αὐτῷ ἁρπάσας αὐτὸν τοῖς ὤμοις, ἕως κατῆλθε τοὺς ἀπὸ τῶν τειχῶν ἰδόντας ἐκπλήξας, φθάνει τὸν ἄνδρα μεταθεὶς πρὸς τὸ ῥωμαίων στρατόπεδον. ὃ δὴ

D στρατηγοῦ κελεύσαντος γυμνὸν διαλαβεῖν αὐτὸν, καὶ καταστήσαντος εἰς τὸ φανερώτατον τῆς ἐκ τῆς πόλεως ἀποβλέπουσι μάστιγι αἰκίζεσθαι, σφόδρα τοὺς Ἰουδαίους τὸ πρὶν τὴν νεανίαν πάθος συνέχεεν. ἀθρόα δ' ἡ πόλις ἀνώμωξε, καὶ θρῆνος ἦν μείζων ἢ καθ' ἑνὸς ἀνδρὸς συμφορὰν. τὸ δὲ συνιδὼν ὁ βάσσος τῶν πολεμίων δέχεσθαι ἐπαύσατο στρατηγημάτων, καὶ βουληθεὶς αὐτῶν ἀπιτῶναι τὸ πρόσαλγες, ἵνα βιαθῶσιν ἀντὶ τῆς

E σωτηρίας τὸν ἄνδρα παύσασθαι δ' ἔφρουρίῳ πρόδοσιν, τὴν ἐλπίδος οὐ διήμαρτεν. ὁ μὲν γὰρ πρόσθεν ἔμελλε καταπηγνύναι σταυρὸν, ὃς αὐτίκα κρεμῶν τὸν ἐλεάζαρον. τοῖς δὲ ἀπὸ δ' ἔφρουρίου τοῦτο θεασαμένοις, ὀδύνη τε πολεμία προσέπεσε, καὶ διωλύγιον ἀνώμωζον, οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι τὸ πάθος βοῶντες. ἐνταῦθα δὴ πάντα ἐλεάζαρος ἱκέτευεν αὐτοὺς, μήτ' αὐτὸν προϊδέσθαι ὑπομένοντα θάνατον τὸν οἰκτιστον, καὶ σφίσιν αὐτοῖς τὴν σωτηρίαν προδοῦναι τῇ ῥωμαίων ἐξαντας ἰσχύι καὶ τύχῃ, μὴ πάντας ἤδη κεχειρωμένους. οἱ δὲ, πρὸς τοὺς ἐκείνου λόγους κατακλώμενοι, καὶ πολλῶν ἔνδον ὑπὲρ αὐτοῦ δεομένων, ἦν γὰρ μεγάλης καὶ σφόδρα πολυανθρώπου συγγενείας, προδοῦναι τὴν αὐτοῦ φύσιν εἰς οἶκτον ἐνέδωκαν. καὶ πέμπουσι τὰς ἐξαποστειλαμένους τάχος, διελέγοντο πεῖσαι τὴν παράδοσιν ἔφρουρίου αἰτοῦντες, ἵνα ἀδεῶς ἀπαλλάττωνται, κομισάμενοι τὸν ἐλεάζαρον. δεξαμένων δὲ τῶν ῥωμαίων, καὶ τοῦ στρατηγοῦ ταῦτα, τὸ πλῆθος τῶν ἐν τῇ κά-

G τω πόλει, τὰ γεγενημένα ἴδια τοῖς Ἰουδαίοις πρόξενοι σύμβασιν, αὐτοὶ δὲ νύκτα λαθόντες ἐγνώσαν ἀποδρᾶναι. τὰς πύλας δ' αὐτῶν ἀνοιξάντων, οἱ δὲ τῶν τὴν ὁμολογίαν πεποιημένων πρὸς τὸν βάσσον ἦκε μήνυσις, εἴτ' οὖν τῆς σωτηρίας αὐτοῖς φθονησάντων. εἴτε καὶ μὴ δέος μὴ τὴν αἰτίαν αὐτοὶ λάβωσι τῆς ἐκείνων ἀποδράσεως. οἱ μὲν οὖν ἀνδρειότατοι τῶν ἐξιόντων, ἔφθασαν διεκπεσόντες καὶ διαφυγόντες. τῶν δ' ἔνδον καταληφθέντων, ἄνδρες μὲν ἀνῃρέθησαν, ὀκτὼ τοῖς χιλίοις ἑπτακόσιοι· γύναια δὲ καὶ παῖδες

ἠνδρα-

ἠνδραποδίσθησαν. τὰς δ' ὡς πρὸς τοὺς ὡμολογότας τὸ φρούριον ὁμολογίας, οἷόπερ καὶ δεῖν ὁ βάσσος διαφυλάττειν, αὐτούς τ' ἀφῆκε, καὶ τὸν Ἐλεάζαρον ἀπέδωκε.

A in servitium ducti. Sponsiones autem cum his qvi castellum dedidere habitas, Bassus conservandas esse ratus, & ipsos dimisit, & Eleazarum reddidit.

ΚΕΦ. κς.

Ταῦτα δ' διοικησαμένου, ἠπείγετο τὴν στρατιὰν ἄγων ἐπὶ τὴν προσαγορευόμενον ἰάρδην δρυμόν. πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἠγγέλθησαν ἠθροῖσθαι, τῶν κατὰ τὰς μαχαιρίτας πρότερον, ἐκ τε ἱεροσολύμων καὶ μαχαιρῶντος ἀποδράντων. ἐλθὼν οὖν ἐπὶ τὸν τόπον, καὶ γνοὺς τὴν ἀγγελίαν οὐκ ἐψευσμένην, πρῶτον μὲν τοῖς ἱππεῦσιν ἅπαν κυκλοῦν τὸ χωρίον, ὅπως τοῖς διεκπαίειν ἐθέλουσι τῶν ἰουδαίων, ἅπερ ἡ φυγὴ γέγοναν διὰ τοὺς ἱππέας. τοὺς δὲ πεζοὺς σκέλλε δενδροτομεῖν τὴν ὕλην, εἰς ἣν καταπεφύγεσαν. καθίσαν δὲ διὰ τὸ πρὸς ἀνάγκην οἱ ἰουδαῖοι, δρᾶν τι γενναῖον, ὡς ἐκ προβόλου ἀγωνίσασθαι. τάχα δ' ἂν καὶ διαφυγόντες ἀθρόοι δὴ, καὶ μὴ βοὴς αἴραντες, ἐπέπιπτον τοῖς κεκυκλωμένοις. οἱ δ' αὐτοὺς ἐδέχοντο καρτερῶς, καὶ πολλῇ, τῶν μὲν ἀπονοίᾳ, τῶν δὲ φιλονεικίᾳ χρωμένων, χρόνου μὲν οὐκ ὀλίγου διὰ τοῦτο τῇ μάχῃ προβάντος, τέλος δ' αὐτοῖς οὐχ ὅμοιον ἀπέβη τοῖς ἀγωνισαμένοις. ῥωμαίων μὲν γὰρ δώδεκα τοὺς πάντας σωθῆναι πεσεῖν, ὀλίγους τε τρωθῆναι. τῶν ἰουδαίων δ' οὐκ ἐκ τῆς μαχῆς ταύτης οὐδεὶς διέφυγε, ἀλλ' ὄντες οὐκ ἐλάττους τρισχιλίων, πάντες ἀπέθανον, καὶ στρατηγὸς αὐτῶν ἰούδας ὁ ἔξ ἐρεῖ πως, περὶ οὗ πρότερον εἰρήκαμεν, ὅτι τάξεως ἡγούμενος τινὸς ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῶν ἱεροσολύμων, κατά τινας λαθὼν τῶν φυλάκων, ἔλαθεν ἀποφάς.

B

ΚΕΦ. κζ.

Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐπέστειλε καῖσαρ βάσσῳ, καὶ λευκίῳ μαξίμῳ, ἵνα δι' ἐκείνου σπείροιτο, κελεύων πᾶσαν γῆν ἐποδόσιμον τῶν ἰουδαίων. οὗ γὰρ κατῴκισεν ἐκεῖ πόλιν, ἰδίαν αὐτῶν τὴν χώραν φυλάττων. ὀκτακοσίοις δὲ μόνοις ἀπὸ τῆς στρατιᾶς διαφειμένοις, χωρίον ἔδωκεν εἰς κατοίκησιν, ὃ καλεῖται μὲν ἀμμαοῦς, ἀπέχει δὲ τῶν ἱεροσολύμων σταδίους ἑξήκοντα. φόρον δὲ τοῖς ὅπου δήποτ' οὖσιν ἰουδαίοις ἐπέβαλε, δύο δραχμὰς ἕκαστον κελεύσας ἀνὰ πᾶν ἔτος εἰς τὸ καπετώλιον φέρειν, ὥσπερ πρότερον εἰς τὸν ἐν ἱεροσολύμοις νεὼν συνετέλουν. καὶ τὰ μὲν ἰουδαίων τότε τοιαύτην ἔσχε κατάστασιν.

C

D

E

ΚΕΦ. κη.

Ἤδη δ' ἔτος τέταρτον οὐεσπασιανοῦ διέποντος τὴν ἡγεμονίαν, συνέβη τὸν βασιλέα τῆς κομαγληνῆς ἀντίοχον, μεγάλας συμφορὰς πανοικεσίᾳ περιπεσεῖν ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας. κεσέννιος πέτος, ὁ τῆς συρίας ἡγεμὼν τότε καθεστηκώς, εἴτ' οὖν ἀληθεύων, εἴτε καὶ διὰ τὴν πρὸς ἀντίοχον ἔχθραν, οὐ σφόδρα γὰρ τὸ σαφὲς ἐλέγχεται, γράμματα πρὸς καίσαρα διεπέμψατο, λέγων τὸν ἀντίοχον μετὰ δόξης φανοῦς, διεγνωκέναι ῥωμαίων ἀφίστασθαι, συνθήκας πρὸς τὸν βασιλέα τῶν πάρθων πεποιημένον. δεῖν οὖν πρὸς καταλαβεῖν αὐτούς, μὴ φθάσαντας τῶν πραγμάτων ἄρξασθαι, πᾶσαν τὴν ῥωμαίων δύναμιν πολέμῳ συνταράξωσιν. ἔμελλε δὲ καῖσαρ τοιούτου μηνύματος οὕτως προσεσόντος μὴ ῥᾳθύμως ἕξειν. ἐν δὲ γειτνιάσις τῶν βασιλέων, ἐποίει τὸ πρᾶγμα μείζονος ἀξίου προνοίας. τὰ γὰρ σαμόσατα τῆς κομμαγηνῆς μεγίστη πόλις, κεῖται δὲ πρὸς τὸν εὐφράτην, ὡς εἶναι τοῖς πάρθοις ὅτι τοιοῦτον διενενόηντο, ῥᾴδιον μὲν τὴν διάβασιν, βεβαίαν δὲ τὴν ὑποδοχήν. πιστευθεὶς οὖν πέτος,

F

CAP. XXVI.

De Judæis a Basso interemptis & Judæa divendita.

His autem administratis, in saltum, qvi appellatur Jardes, ducere properabat exercitum, multi enim illuc congregati esse nunciabantur qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Machærunte profugerant. Ergo cum ad locum venisset, neqve falsum fuisse nuncium comperisset, primo qvidem omnem locum cum eqvitibus cingit: ut si quis Judæorum conatus fuisset evadere, fugiendi per eqvites copiam non haberet. pedites autem sylvam jussit cædere, in qvam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt, fortiter aliqvid faciendi, velut ex audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaqve simul universi, & cum clamore impetu facto, in eos a qvibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multaqve his audacia, illis contentione usis, diu quidem prælium tractum est, non autem similis evenit finis pugnæ certantibus. Nam Romanorum qvidem duodecim tantum contigit occumbere, neqve multos sauciari: Judæorum vero ex illo prælio nullus evasit. Sed cum non essent pauciores tribus millibus, postrati sunt omnes: eorumqve dux Judas Jairi filius, de quo supra meminimus, qvi ordini cuidam præpositus cum Hierosolyma obsideretur, qvibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem vero tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximum scripsit (erat autem procurator) ut omnẽ terram vẽderet Judæorum. nec enim civitatem in ea condidit proprium servans sibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis locum dedit qvem incolerent, qvi vocatur Ammaus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadiis. Stipendium vero ubicunqve degerent Judæis indixit: binasqve drachmas singulis annis deferre in Capitolium jussit, ita ut antehac Hierosolymorum templo pendebant. Et res qvidem Judæorum illo tempore hunc statum habebant.

CAP. XXVII.

De clade Antiochi regis & eruptione Alanorum in Armeniam.

Iam vero qvarto anno Vespasiano administrante imperium, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa hujusmodi. Cæsennius Petus, qvi tunc Syriam administrabat, sive re vera, seu propter inimicitias Antiochi (certum non valde patefactum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decrevisse, pactis habitis cũ rege Parthorum: propterea qve debere illos ante capere: ne si priores novas res adorti essent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar hujusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. Nam vicinitas regum, majore negocium providentia dignum esse faciebat. Samosata enim Comagenes maxima civitas juxta Euphratem sita est, ut esset Partutum autem receptaculum. Fide igitur habita,

this (eo namqve id cogitavere) facillimus transitus,

& potestate sibi permissa, ut ageret qvod expedire videretur, negligendum non putavit. Subito tamen, Antiocho ejusqve sociis nihil opinantibus, in Comagenem ingressus est, ex legionibus qvidem sextam ducens, & insuper qvasdam cohortes alasque eqvitum. habebat autem auxilio reges, Chalcidicæ Aristobulum, Emesæqve Sohemum. Introitus autem illis erat sine certamine, qvod nemo indigenarum manus valebat opponere. Antiochus enim insperato perculsus nuncio, bellum qvidem contra Romanos nec cogitatione concepit. Decrevit autem, toto regno in eo qvo erat statu relicto, cum conjuge ac liberis egredi, hoc se Romanis purum ab ea suspicione qvæ sibi ingereretur probaturum esse ratus: progressusqve de civitate centum triginta propemodum stadiis, in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samosatam qvi eam capesserent mittit, & per eos civitatem tenebat. ipse vero cum alio milite in Antiochum ire tendebat. Non tamen rex vel ipsa necessitate adductus est adversum Romanos aliqvid bellicum gerere: sed fortunam suam qvæstus, qvidvis pati sustinebat. adolescentibus autem, belliqve peritis, viqve corporis præstantibus filiis ejus non erat facile in calamitate sine pugna durare. Itaqve ad virtutem se conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, insigni fortitudine demonstrati sunt: nullaqve parte suarum virium diminuta discedunt. Antiocho vero neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: sed abducta conjuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atqve hoc facto militum suorum animos fregit. nam veluti desperato ab eo regno defecere, & ad Romanos se transtulere, omniumqve erat desperatio. Ergo priusqvam penitus destituerentur auxiliis, Epiphani cum cæteris servare se ex hostibus erat necessarium. fiuntqve omnes eqvites decem, qvi cum his una transgressi sunt flumen Euphratem. hinc jam sine metu profecti, cum ad Vologesem Parthorum regem venissent, non qvasi profugi despecti sunt: sed ac si fortunam pristinam retinerent, omni honore dignati sunt. Antiochum vero, ubi Tarsum Ciliciæ venit, misso centurione Petus vinctum Romam transmisit. Vespasianus autem ita regem ad se deduci non passus est: dignius esse ratus, veteris amicitiæ habere rationem, qvam belli occasione inexorabilem iracundiam servare. Itaqve jubet eiiter agenti auferri vincula, intermissaqve interim profectione Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos vero ei pecuniæ reditus præbet, ut non modo copiose, sed etiam regie victum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri ante metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipsi qvoqve spem reconciliandi cum Cæsare concepere. Cum autē etiam Vologeses de his scripsisset ad Cæsarē (nec enim qvamvis feliciter agerent, extra Romanum vivere patiebantur imperium) & cum Cæsar

καὶ λαῶν ἐξουσίαν πεφάνθαι ἃ δοκεῖ συμφέρειν, οὐκ ἐμέλλησεν. ἐξαίφνης ὃ τῶν περὶ τὸν ἀντίοχον ἠδέως προσδοκώντων, εἰς τὴν κομμαγηνὴν ἐνέβαλε· τῶν μὲν πραγμάτων ἄγων τὸ ἔκπον, καὶ πρὸς τοῦτο λέγουσι καὶ τινας ἴλας ἱππέων. συνεπάγουσι δ', καὶ βασιλεῖς αὐτῷ, τῆς μὲν χαλκιδικῆς λεγομένης Ἀριστόβουλος τῆς ἐμέσης δ' καλουμένης Σόεμος. ἐπὶ δὲ ταύτῃ τε περὶ τὴν ἐσβολὴν ἀναπαγώνιστα τῶν μὲν κατὰ τὴν χώραν, ἁπάντων ἦλθε χεῖρας ἀνταίρειν. ἀντίοχος δ' ἀγγελίας ἀδοκήτως προσπεσούσης, πόλεμον μὲν οὐδ' ὁπωσιοῦν προσεδόκησεν. ἔγνω δ' ὅμως τὴν βασιλείαν ὡς εἶχεν ὅλῃ σχήματος καταλιπών, μετὰ γυναικὸς, καὶ τέκνων ἐκπορεύεσθαι, ἵνα τοῦτο μάλιστα καθαρὸν ῥωμαίοις ἑαυτὸν ἀποδείξας τῆς ἐπενεχθησομένης αἰτίας. καὶ προελθὼν ἀπὸ τῆς πόλεως ἑκατὸν σταδίους πρὸς τοῖς εἴκοσιν εἰς τὸ πεδίον, ἐν αὐτῷ κατεσκήνωσεν. πέτος δ' ὅλῃ μὲν τὰ σαμόσατα τοὺς καταληψομένους ἀπεστέλλει, καὶ δι' ἐκείνων εἶχε τὴν πόλιν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς ἄλλης δυνάμεως ἐπ' ἀντίοχον ἐπείγετο τὴν ὁρμήν. ἐπὶ μέγα δ' ἐβασιλεύς ἐδόκει τῆς ἀνάγκης προσῆχθαι πράξαί τι πρὸς ῥωμαίους πολεμικὸν, ἀλλὰ τὴν αὐτοῦ τύχην ὀδυρόμενος, ὅτι δεῖ παθεῖν κατέμαθε. νέοις δ' καὶ πολέμων ἐμπείροις, καὶ ῥώμῃ σωμάτων διαφέρουσιν, ἐ ῥᾴδιον ἦν τοῖς πᾶσιν αὐτοῦ τὴν συμφορὰν ἀμαχεὶ καρτερεῖν. πρέπων δ' ἦν πρὸς ἀλκὴν ὅπλων τε καὶ καλλίνικος. σφοδρᾶς δ' τῆς μάχης καὶ παρ' ὅλην τὴν ἡμέραν γενομένης, αὐτὴ τὴν ἀνδρείαν διαπρεπῆ παρέσχον, καὶ μηδὲν ἐλαττωθεῖσαι τῇ σφετέρᾳ δυνάμει, ἑκατέρους διελύθησαν. ἀντίοχος δ' ἐδ' ὅλῃ τῇ μάχῃ τὸν κεχωρηκυῖα τὸν πρόσω, μένον ἀνεκτὸν ἔδοκει λαῶν δ' τὴν γυναῖκα, καὶ τὰς θυγατέρας, μετ' ἐκείνων ἐπεῖτο φυγὴν εἰς κιλικίαν, καὶ τοῦτο πράξας τὰ φρονήματα τῶν οἰκείων στρατιωτῶν κατέκλασεν. ὡς γὰρ ἀπεγνωσμένης ὑπ' αὐτοῦ τ βασιλείας ἀπέστησαν, καὶ πρὸς τοὺς ῥωμαίους μετέβαλλοντο, καὶ πάντων προδηλος ἦν ἀπογνωσις. πλὴν οὐδὲ πόλεως ἐρημωθείσης τῶν συμμάχων, τοῖς μὲν τὸν Ἐπιφανῆ, σώζειν αὐτοὺς ἐκ τῶν πολεμίων ἦν ἀναγκαῖον. καὶ γὰρ ἑπτὰ δέκα σύμπαντες ἱππεῖς, οἱ μετ' αὐτοῦ τὸν εὐφράτην διαβάντες. ἔνθεν ἤδη μετ' ἀδείας πρὸς τ βασιλέα τῶν πάρθων Βολογέσην κομισθέντες, οὐχ ὡς φυγάδες ὑπεδέχθησαν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὴν παλαιὰν ἔχοντες εὐδοκιμοῦσαν, πάσης τιμῆς ἠξιώθησαν. ἀντίοχος δ' εἰς ταρσὸν ἀφιγμένος τ κιλικίας, ἑκατοντάρχην πέτος ἐπιπέμψας, δεδεμένον αὐτὸν εἰς ῥώμην ἀπέστειλεν. οὐσπασιανὸς δ' οὐχ ὑπέμενεν οὕτω πρὸς αὐτ ἀναχθῆναι τ βασιλέα, τ παλαιᾶς ἀξιῶν φιλίας μᾶλλον αἰδῶ λαβεῖν, ἢ διὰ τ ἐν πολέμῳ πρόφασιν ἀπρόσμαχητον ὀργὴν διαφυλάττειν. κελεύει δὴ καθ' ὁδὸν ἔτ' ὄντας αὐτοῦ τ δεσμῶν ἀφαιρεθέντας, ἐ παρέντας τ εἰς τὸν ῥώμῃ ἄφιξιν, τὸν μὲν ἐν λακεδαίμονι διάγειν, δίδωσι τε μεγάλας αὐτῷ προσόδους χρημάτων, ὅπως μὴ μόνον ἄφθονον, ἀλλὰ καὶ βασιλικὴν ἔχοι τὴν δίαιταν. πεύσας τοῦς τὸν ἐπιφανῆ πολεμίους προτερον σφόδρα πρὸς ἐ πατρὸς δεδιόσιν, ἀνέθησαν αἱ ψυχαὶ μεγάλης καὶ δυσδιαθέτου φρονήσεως. ἔλπις δ' καὶ αὐτοῖς τῶν πρὸς καίσαρα διαλλαγῶν ἐγένετο βολογέσου πρὸς αὐτῶν ἐπιστέλλοντος, οὐδὲ γὰρ ἀδεσμεύτως ἐτέθνων ἔξω τῆς ῥωμαίων ζωῆς ἠνεμένοις. δόντος δ' καίσαρος

ἡμέρως

ἡμέρως αὐτοῖς τ ἄδειαν, εἰς χώραν παρεγένοντο, ἔτι παρὸς ὡς αὐτοὺς ἐκ τ λακεδαίμονος κατ ἐλθόντος, πάσης ἀξιούμενοι τιμῆς, κατῴκουν ἐνταῦθα.

Κεφ. κθ.

Τὸ δ τῶν ἀλανῶν ἔθνος, ὅτι μὲν εἰσι σκύθαι πρὸς τ τανάιν καὶ τὴν μαιώτιν λίμνην κατοικοῦντες, πρότερον δήπου δεδηλώκαμεν. οἵ τούτους δ τοὺς χρόνους διανοηθέντες εἰς τὴν μηδείαν, ἐς μεσογαίαν ταύτης ἐπὶ καθ' ἁρπαγὴν ἐμβαλεῖν, τῷ βασιλεῖ τῶν ὑρκανῶν διελέγοντο. τῆς παρόδου δ' ἐστὶν ἐκεῖνος δεσπότης· ἣν ὁ βασιλεὺς ἀλέξανδρος πύλαις σιδηραῖς κλεῖσαι ἐποίησε. καὶ κείνου τὴν εἴσοδον αὐτοῖς ὠδε χόντος, ἀθρόοι καὶ μηδὲν προϋπιδόντες τοῖς μήδοις ἐπιπίπτουσι, χώραν πολυάνθρωπον καὶ παντοίων ἀναμέστην βοσκημάτων διήρπαζον, μηδενὸς αὐτοῖς πολεμοῦντος ἀντίστασθαι. καὶ γὰρ ὁ βασιλεύων τ χώρας πάχορος ὑπὸ δέους εἰς τὰς δυσχωρίας ἀναφυγὼν, τῶν μὲν ἄλλων ἁπάντων ὠδε κεχωρήκει, μόλις δ παρ' αὐτῶν ἐξηύρετο τὴν τε γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς αἰχμαλώτους γενομένας ἑκατὸν δοὺς τάλαντα. μὴ πολλῆς οὖν ῥᾳστώνης ἀμαχεὶ πιόμενοι τὰς ἁρπαγὰς, μέχρι τῆς ἐρημίας προῆλθον, πάντα λεηλατοῦντες. τηνικάδε δ' αὐτῆς ἐβασίλευεν, ὃς ὑπαντιάσας αὐτοῖς, καὶ πικρὰν μὲν μάχην, ὠδε μικρὸν ἤλθεν ἐπ' αὐτῆς ζωὸς ἁλῶναι τ ὠδε τάξεως. βρόχον γὰρ αὐτῷ τις πορρωθεν ἐβαλὼν ἐμελλεν ἀπάξειν, εἰ μὴ τὴν ξίφει θᾶττον ἐκεῖνος τὸν τόνον κόψας, ἔφθη διαφυγεῖν. οἱ δ καὶ διὰ τὴν μάχην ἔτι μᾶλλον ἀγριωθέντες, τὴν μὲν χώραν ἐλυμήναντο πολὺ δ πλῆθος ἀνθρώπων, καὶ τῆς ἄλλης λείας ἄγοντες ἐξ ἀμφοῖν τῶν βασιλειῶν πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν ἐκομίσθησαν.

Κεφ. λ.

Ἐπὶ δ τ ἰουδαίας βάσσου τελευτήσαντος, φλάβιος σίλβας διαδέχεται τ ἡγεμονίαν. καὶ τ μὲν ἄλλην ἅπασαν ὁρῶν τὸν πόλεμον κεχειρωμένην, ἓν δ μόνον ἔτι φρούριον ἀφεστηκὸς, ἐστράτευσεν ἅτε τοῦτο πᾶσαν ἐν τοῖς τόποις δύναμιν συναγαγών. καλεῖται δ τὸ μὲν φρούριον μασσάδα, προσεληλύθει δ τ κατειλημμένων αὐτὸ σικαρίων δυνατὸς ἀνὴρ ἐλεάζαρος, δυνάστου ἰούδα δ πεπαυμένου ἰουδαίων ὄχλους, ὡς πρότερον δεδηλώκαμεν, μὴ πιθομένους τοῖς ὑποκρίσεσι, ὅτι κυρίλλου τιμητὴς εἰς τὴν ἰουδαίαν ἐπέμφθη. τότε γὰρ οἱ σικάριοι συνέστησαν ἅτε τοὺς ὑπακούειν ῥωμαίοις βουλομένους, καὶ πάντα πρόσω ὡς πολεμίοις προσφέροντο, καὶ τὰς μὲν κτήσεις ἁρπάζοντες, καὶ προσελαύνοντες, τὰς δ οἰκήσεις αὐτῶν πυρὶ διδόντες. ἐδόκει γὰρ ἀλλοφύλων αὐτοὺς ἔφασκον διαφέρειν, ἤτοι ἀφανῶς τὴν προσμάχητον ἰουδαίοις ἐλευθερίαν προσῳεμένους, καὶ δουλείαν αἱρετὴν τὴν ὑπὸ ῥωμαίοις ἀνωμολογηκότας. ἦν δ' ἄρα τὸ προφάσεις εἰς προκαλύμματα τὴν ὠμότητα, καὶ πλεονεξίας ὑπ' αὐτῶν λεγόμενον· σαφὲς δ διὰ τῶν ἔργων ἐποίησαν. οἱ μὲν γὰρ αὐτοῖς τῆς ἀποστάσεως κοινωνήσαντες, καὶ τὸν πρὸς ῥωμαίους συνήραντο πόλεμον, καὶ παρ' ἐκείνων τὴν πολιτείαν χάριν πρὸς αὐτοὺς ἐλάμβανον. καίτοι τῷ ψεύδεσθαι πάλιν τὴν προφάσιν ἐξελεγχόμενοι, μᾶλλον ἐκάκουν τοὺς τὴν πονηρίαν αὐτῶν διὰ τῆς δικαιολογίας ὑπεκδύζοντας. ἦν μὲν γὰρ ὡς ὁ χρόνος ἐκεῖνος παντοδαπῆς ἐν τοῖς ἰουδαίοις πονηρίας πολύφορος, ὡς μηδὲν κακίας ἔργον ἄπρακτον καταλιπεῖν· μήθ' εἴ τις διάνοια διαπλάσειεν ἐξεληλάσθαι

his manſuete facultatem dediſſet, Romam venerunt. patre autem ad eos ex Lacedæmone ſtatim advecto, cum omnis honor eis haberetur, ibi manſere. Alanorum autem natio, qvod qvidem Scythæ ſint, juxta flumen Tanain & Mæotides paludes ſedes habentes, jam qvodam loco memoravimus. His vero temporibus inito conſilio, ut terrã Mediam, & ulterius prædandi cauſa pervaderent, cum rege Hyrcanorum colloqvuntur. namqve is eſt illius tranſitus dominus: qvem rex Alexander ita fecerat, ut portis ferreis clauderetur. Aditu autem ſibi præbito, univerſi nihil ſuſpicantibus Medis incumbunt: eorumqve fines populoſos, omnigenumqve pecorum plenos diripiebant, cum reſiſtere nullus auderet. Nam qvi regnum ejus terræ obtinebat Pacorus, metu perculſus, in difficiliora loca refugiens, cæteris qvidem bonis omnibus ceſſerat: vix autem ab illis conjugem ac concubinas ſuas captas, datis centũ talentis redemerat. Summa ergo facultate ſine pugna prædabundi, & uſqve ad Armeniam vaſtantes omnia proceſſere. Ejus autem Tyridates rex erat. Qvi cum his obvius bello conflixiſſet, non multum abfuit qvin vivus in illa acie caperetur. Procul enim qvidam miſſo in eum laqveo circundatum tracturus fuerat, niſi celeriter gladio rupiſſet laqveum, atque ita fugiſſet. Illi autem pugna multo magis efferati, terram qvidem depopulati ſunt: magnam vero hominum multitudinem aliamqve ducentes prædam ex utroqve regno, ad ſua domicilia rediere.

CAP. XXVIII.

Apud Judæam vero mortuo Baſſo, Flavius Silva in adminiſtratione ſuccedit, & aliam qvidem terram bello ſubactam videns, unum autem adhuc rebelle ſupereſſe caſtellum, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, adverſus id militem movit. Nomen eſt autem caſtello Maſſada. Princeps vero ſicariorum, a qvibus fuerat occupatũ, erat vir præpotens Eleazarus, ex origine Judæ, qvi non paucis Judæis perſvaſerat, ut ante diximus, ne profeſſionem facerent, qvando cenſor Cyrenius in Judæam miſſus eſt. Tunc enim ſicarii conſpiraverunt in eos, qvi Romanis dicto audientes eſſe vellent: omniqve modo his quaſi hoſtibus utebantur, diripiendo qvidem & abigendo eorum bona, ignem vero domibus injiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qvi pugna etiam petendam Judæorum libertatem tanta ignavia prodidiſſent: magisqve ſe optare ſub Romanis ſervitium profeſſi eſſent. Erat autem id plane cauſatio, & crudelitatis atq; avaritiæ dicebatur obtentu: manifeſtum autem rebus effectum eſt. Nam iidem illi & defectionis ſocii fuerunt, & bellum cum Romanis communiter ſuſcepere. Cauſa vero pejor illorum in eos facta eſt: & cum mentita prior eorum refelleretur occaſio, pejus tractabant eos, qvi neqvitiæ ſuæ juſtis aſſertionibus exprobrarent. Fuit enim qvodammodo illud tempus apud Judæos omnium generum malitiæ fœcundiſſimum: ut nullum opus intermitteretur infectum: nec ſi qvis excogitando fingere voluiſſet

Excidium Maſſadæ caſtelli munitiſſimi.

haberet qvo magis novum aliqvid inveniret. Ita & privatim & communiter omnes unum erant, & exuperare alium alius tam impietate qvam iniqvitate in proximos certabant: potentes qvidem multitudinem male tractando, multitudo vero ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas, his autem vim faciendi, bonaqve locupletum diripiendi. Primi qvidem sicarii fuere iniqvitatis in propinqvos & crudelitatis autores, nullo neqve verbo indicto ad injuriam, neqve facto intentato ad exitium eorum qvibus insidiarentur penitus prætermisso. Verum & hos Joannes moderatiores esse demonstravit. Non solum enim omnes interficiebat qvi necessaria & profutura suaderent, tanqvam inimicissimos maxime cives ejusmodi impetens, sed etiam patriam malis plurimis cumulavit: qvalia facturus fuerat qvi Deum qvoque jam esset ausus impietate contemnere. Nam & mensa nefaria vescebatur, & legitimam patriamqve exterminaverat castimoniam: ut jam sit minime mirum, si mansuetudinis communionem minime servabat hominibus, qvi Dei pietatem furore contempserat. Rursus Simon Gioræ qvid mali non commisit, qvave liberorum corporum injuria temperavit, qvi eum creavere tyrannum? Qvæ vero eos amicitia, qvæve cognatio ad qvotidianas cædes non ferociores effecit? namqve alienos qvidem male tractare, inertis neqvitiæ opus esse arbitrabantur: clarissimam vero gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli, etiam Idumæi fuere: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus, neqva pars conservaretur pietatis in Deum, totum qvod ex civitatis facie supererat, abscidere, summamqve per omnia injustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qvi Zelotæ appellati sunt, viguit: qui nomen factis verum probaverunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo inæmulato, qvod ante commissum memoria tradidit, prætermisso: qvamvis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qvi eos qvos læderent, propter efferam sui naturam cavillando fallebant, qvi malorum qvæ maxima essent, bona ducebant. Itaqve debitum vitæ finem invenere, merita illis omnibus pœna Dei voluntate decreta. Cuncta enim qvæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos usqve ad extremum vitæ terminum congesta sunt, qvæ variis peremptis cruciatibus pertulere. Fortasse dixerit aliqvis minora eos quam commisere perpessos, verum qva tandem digna tantis sceleribus pœna affici poterant? De illis autem qvi in eorum crudelitatem inciderunt, non est hujus temporis pro merito conqveri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, unde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qvi cum eo Masadam tenebant, sicarios, exercitum ducens, & fines qvidem statim omnes obtinuit, præsidiis ubiqve locis opportunissimis collocatis: castellum autem muro circumdedit, ne qvis obsessorum fugiendi facultatem haberet, utqve custodes

ἔχειν ἄντι καμότερον ἐξελεῖν. οὗτοι ἰδίᾳ τε, καὶ κοινῇ πάντες ἐνόσουν, καὶ πρὸς ὑπερβαλεῖν ἀλλήλους ἔντι τε πρὸς τὸ θεῖον ἀσεβείας, καὶ τὸ εἰς τοὺς πλησίον ἀδικίας, ἐφιλονείκησαν. οἱ μὲν ἐν δυνατοὶ τὰ πλήθη κακῶντες, οἱ πλῆθοι δὲ τοὺς δυνατοὺς ὀλλύναι σπεύδοντες. ἦν γὰρ ἐκείνοις μὲν ἐπιθυμία τυραννεῖν· τοῖς δὲ βιάζεσθαι καὶ τὰ τῶν πλησίον ἁρπάζειν. πρῶτοι μὲν ἐν οἱ σικάριοι τὸ θρασυμοίας, καὶ τὸ πρὸς τοὺς συγγενεῖς ἤρξαντο ὠμότητος, μήτε λόγον ἀῤῥητον εἰς ὕβριν, μήτ' ἔργον ἀτόλμητον εἰς ὄλεθρον τῶν ἐπιβεβουλευμένων παραλιπόντες. ἀλλὰ καὶ τούτους ἰωάννης ἀπέδειξεν ἑαυτοῦ μετριωτέρους. ὁ γὰρ μόνον ἀνῄρει πάντας, ὅσοι τὰ δίκαια καὶ συμφέροντα συνεβούλευον, καθάπερ ἐχθροὺς μᾶλλον δὲ τῆς πολιτῶν τοῖς τοιούτοις προσφερόμενος, ἀλλὰ καὶ κοινῇ τὴν πατρίδα μυρίων ἐνέπλησε κακῶν, ὁπόσα πεῖσαι ἔμελλεν ἄνθρωπος ἤδη καὶ τὸ θεῖον ἀσεβεῖν τετολμηκώς. τραπέζαν τε γὰρ ἄθεσμον παρεθήκατο, καὶ τὴν νενομισμένην καὶ πατρίων ἐξεδίητησεν ἁγιείαν, ἵνα μηκέτι θαυμαστὸν εἰ τὸ πρὸς ἀνθρώπους ἡμερότητα καὶ κοινωνίαν οὐκ ἐτήρησεν, ὁ τὸ πρὸς θεὸν εὐσεβείας ἔτω καταμανείς. πάλιν τίνυν ὁ γιώρα αἷμων, τί κακὸν οὐκ ἔδρασεν; ἢ ποίας ὕβρεως ἐλαθέρων ἀπέσχετο σωμάτων, οἳ ἔτον ἀνέδειξαν τύραννον; ποία γὰρ αὐτοὺς φιλία, ποία δὲ συγγένεια πρὸς τοὺς ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας φόνους, ἐχὶ θρασυτέρους ἐπίησε; τὸ μὲν γὰρ τοὺς ἀλλοτρίους κακῶς ποιεῖν, ἀθλίους ἔργον ἐναγῆ πανηγύρεως ἐπελάμβανον. λαμπρὸν δὲ φέρειν ἐπίδειξιν ἠγοῦντο, τὸ ἐν τοῖς οἰκειοτάτοις ὠμότητα. παρημιλλήσαντο δὲ καὶ τὸ τούτων ἀπόνοιαν, ἢ τῶν ἰδουμαίων. ἐκεῖνοι γὰρ οἱ μιαρώτατοι τοὺς ἀρχιερεῖς κατασφάξαντες, ὅπως μηδὲ μέρος τῆς πρὸς θεὸν εὐσεβείας ἀφυλάκτῃ, πᾶν ὅσον ἦν λείψανον ἐπὶ πολιτικοῦ κλήματος ἐξέκοψαν, καὶ τὸ τελεωτάτην εἰσήγαγον ἀφ' πάντων ἀνομίαν. ἐν ᾗ τῶν ζηλωτῶν κληθέντων χθὼν ἤκμαζεν, οἱ τὴν προσηγορίαν τοῖς ἔργοις ἐπληθύσαν. πᾶν γὰρ κακίας ἔργον ἐξεμιμήσαντο, μηδέ ἔστι προτέρου προϋπάρχειν ἡ μνήμη θαῤῥεῖν ἐδωκεν, αὐτοὶ θαῤῥαλέοντες ἀζήλωτον κρίνοντες τὴν προσηγορίαν αὐτοῖς, ὅσα τῶν ἐπ' ἀγαθῷ ζηλουμένων ἐπέθεσαν, ἢ κατειρωνεύομενοι τὰ ἀδικημένων, ἀφ' ὧν αὐτῶν θηριώδη φύσιν, ἢ τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἀγαθὰ νομίζοντες. τριφανῶς προσηκον ἔκαστα τὸ τέλος ἔρεπτο, ἔ θεοῦ τὴν ἀξίαν ὅτι πᾶσιν αὐτοῖς πεμφείαν βεβουλευσαντος. ὅσας γὰρ ἀνθρώπου δύνα) φύσις κολάσεις ὑπομένειν, πᾶσας κατασκήψαν εἰς αὐτοὺς, μέχρι καὶ τῆς ἐσχάτης ἔ βίου τελάτης, ἐν ὑπεμειναν ἐν πολυτρόποις αἰκίαις ὀκτοθανόντες. οὐ μὰν, ἀλλὰ καὶ φαύλως εἰς αὐτοὺς ἐλάττω παθεῖν ὧν ἔδρασαν. τὸ γὰρ δικαίως ἐπ' αὐτῶν οὐ προσῆν. τοὺς δὲ ταῖς ἐκείνων ὠμότησι βεβιασμένους, οὐ δ παρόντος ἂν εἴη καιροῦ κρῖναι τὴν ἀξίαν ὀφείλοντα. πάλιν οὖν ἐπάνειμι πρὸς τὸ καταλειπόμενον μέρος τῆς διηγήσεως.

Κεφ. λα.

Ἐπὶ δὲ τὸ ἐλεάζαρον, καὶ τοὺς κατασχόντας σὺν αὐτῷ τὴν μασάδαν σικαρίους, ὁ τῶν ῥωμαίων στρατηγὸς ἦκε, τὰς δυνάμεις ἄγων· καὶ τῆς μὲν χώρας ἁπάσης εὐθὺς ἐκράτει, φρουρὰς ἐν τοῖς ὀχυρωτάτοις αὐτῆς μέρεσιν ἐγκαταστήσας. τεῖχος δὲ περιέβαλε κύκλῳ πρὸς πᾶν τὸ φρούριον, ὅπως μηδενὶ τῶν πολιορκουμένων ῥᾴδιον ᾖ τὸ φυγεῖν, καὶ ἁλόντων τοὺς

τοὺς φυλάξοντας. αὐτὸς δὲ κατεσκευάσατο τόπον, ὡς μὲν πρὸς τὸν πλησίον ὄρος συνημμένον σκολιῶν, καθ' ὃν αἱ τῶν φρουρίων πέτραι τοῦ πλησίον ὄρους συνήπτοντο, ἄλλως δὲ πρὸς ἀφορμὴν τῶν ἐπιτηδείων δύσκολον. ἐκ γὰρ μόνον πόρρωθεν ἐκομίζετο, καὶ σὺν μεγάλῃ παλαιπωρίᾳ τῶν ἐπὶ τούτῳ τεταγμένων ἰουδαίων. ἀλλὰ καὶ τὸ ποτὸν ἦν ἀγώγιμον εἰς τὸ στρατόπεδον, ἐπεὶ πάντα μηδεμίαν ἐγγὺς πηγὴν ἀναδίδοντα. τοῦτ' ἐν πρωτοκολλησάμενος ὁ σίλλας ἐπὶ τῷ πλησίον ἐστρατοπέδευε, πολλῆς ἐπιτυχήσεως καὶ παλαιπωρίας δεομένῳ, διὰ τὴν ὀχυρότητα δὲ φρουρίου τοιοῦδε τὴν φύσιν ὑπάρχοντος. πέτραν γὰρ ὀλίγην τῇ περιόδῳ καὶ μῆκος ὑψηλὴν, πανταχόθεν περιερρῶγασι βαθεῖαι φάραγγες κάτωθεν ἐξ ἀοράτου πέρατος, κρημνώδεις δ' ὁδοὶ, καὶ πᾶσι βάσει ζώων ἀπρόσιτοι, πλὴν ὅσον κῆ δύο τόπους τῆς πέτρας, εἰς ἄνοδον οὐκ εὐμαρῆ παρεικούσης. ἔστι δὲ τῶν ὁδῶν, ἡ μὲν διὰ τοῦ ἀσφαλτίτιδος λίμνης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, καὶ πάλιν διὰ τῆς δύσεως ἧ ῥᾷον προσβῆναι. καλοῦσι δὲ τὴν ἑτέραν ὄφιν, τῇ στενότητι προσηκάσαντες, καὶ τοῖς συνεχέσιν ἑλίγμοῖς. κλάται γὰρ πρὸς τὰς τῶν κρημνῶν ἐξοχὰς, καὶ πολλάκις εἰς αὐτὸν ἀναστρέφουσα, καὶ κῆ μικρὸν αὖθις σκμηκυνομένη μόλις ψαύει τοῦ πρόσω. δεῖ δ' ὥσπερ ἀλλαχοῦ τὸ δι' αὐτῆς βαδίζοντα, τὸν ἕτερον τῶν ποδῶν ἐρείδεσθαι. ἔστι δὲ καὶ τὸ παρολισθάνειν πρόδηλον· ὀλέθριον· ἑκατέρωθεν γὰρ βάθος κρημνῶν ὑποκέχυται, τῇ φοβερότητι πᾶσαν ὀπτικὴν ἐκπλήττειν δυνάμενον. διὰ τοιαύτης μὲν ἐλθόντι σταδίους τριάκοντα, κορυφὴ τὸ λοιπόν ἐστιν, οὐκ εἰς ὀξὺ πέρας συνηγμένη, ἀλλ' ὥστ' εἶναι καὶ ἄκρας ἐπιπέδου. ἐπὶ ταύτῃ πρῶτος μὲν ὁ ἀρχιερεὺς ὠκοδομήσατο φρούριον ἰωνάθης, καὶ προσηγόρευσε μασσάδαν. ὕστερον δ' ἡρώδης τοῦ βασιλέως διὰ πολλῆς ἐσπουδῆς, ἡ δ' χωρίου κατασκευή. τεῖχος μὲν γὰρ ἦγαγε πρὸς πάντα τὸν κύκλον τῆς κορυφῆς ἑπτὰ σταδίων ὄντα, λευκοῦ μὲν λίθου πεποιημένον, ὕψος δὲ δώδεκα, καὶ πλάτος ὀκτὼ πήχεις ἔχον, τριάκοντα δ' αὐτοῦ καὶ ἑπτὰ πύργοι πεντήκοντα πήχεις ἀνεσηκότες, ἐξ ὧν εὐ εἰς οἰκήματα διελθεῖν πρὸς πᾶν τὸ τεῖχος ἔνδον ᾠκοδομημένα. τοῦ γὰρ κορυφοῦ πόνος καὶ πεδίου παντὸς οὔσης μαλακωτέρας, ἀνῆκεν εἰς γεωργίαν ὁ βασιλεὺς ἵν' εἴ ποτε τῆς ἔξω τροφῆς ἀπορία γένοιτο, μὴ δι' ταύτην κάμοιεν οἱ τοῦ αὐτῶν σωτηρίαν τῷ φρουρίῳ πεπιστευκότες. καὶ βασίλειον δὲ κατεσκεύασεν ἐν αὐτῷ, κατὰ τοῦ ἀπὸ τῆς ἑσπερίας ἀνάβασιν, ὑποκάτω μὲν τῶν τῆς ἄκρας τειχῶν πρὸς τοῦ ἄρκτου ἐγκλῖνον. δι' οὗ βασιλέως τὸ τεῖχος εὐ, ὕψει μέγα, καὶ καρτερὸν, πύργους ἔχον ἑξηκονταπήχεις ἐγγωνίους τετράρας. ἦσαν τῶν οἰκημάτων ἔνδον καὶ στοῶν καὶ βαλανείων κατασκευή, παντοία καὶ πολυτελὴς λίθου, κιόνων μὲν ἁπανταχοῦ μονολίθων ὑφεστηκότων, τοίχων δὲ καὶ ὀροφῶν τοῖς οἰκήμασιν ἐδαφῶν λίθου ποικίλου πεποικιλμένων. πρὸς ἕκαστον δὲ τῶν οἰκουμένων τούτων ἄνω τε καὶ πρὸς τὸ βασίλειον, καὶ πρὸς δὲ τείχους, πολλοὺς καὶ μεγάλους ἐπετμήκει λάκκους ἐν ταῖς πέτραις, φυλακτῆρας ὑδάτων, μηχανώμενος εἶναι χορηγίαν, ὅση τῶν ἐκ πηγῶν ἐστι χεομένοις. ὀρυκτὴ δ' ὁδὸς ἐκ δὲ βασιλείου πρὸς ἄκραν τοῦ κορυφοῦ ἀνεφέρετο, τοῖς ἔξωθεν ἀφανὴς. οὐ μέντοι οὐδὲ ταῖς φανεραῖς ὁδοῖς ἔστιν ὅτε ῥᾳδίως πολεμίους.

A perseverarent. ipse vero castris locum occupat, ad obsidionem quidem idoneum, quem delegerat, qua parte castelli rupes monti proximo applicabantur, cæterum difficilem ad copias utensilium. Non solum enim commeatus ex longinquo, & cum labore Judæorum maximo portabantur, quibus hæc fuerat cura mandata, verum etiam potus alibinde in castra ducebatur, quoniam B in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autem dispositis, Silva obsidionem aggressus est, artis ac laboris egentem, propter castelli munitionem, cujus natura hujusmodi est: Saxum gyro non exiguum, & excelsum longitudine, undique abruptis atque altis vallibus cingitur invisibili super fundo habens scopulos: ipsæque omnium sunt animalium gressibus inaccessæ, nisi quod duobus modis idem saxum in difficilem explica- C tur ascensum. Est autem unum, iter ab lacu Asphaltite ad Solis ortum, & alterum ab Occidente facilius ambulari. Vocatur autem unum coluber, ex angustia crebrisque flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se revertens, paulatim rursum producitur: vixque illo itinere gradiens promovet pedem, namque mutanti vestigium, necesse est al- D tero pede niti. Est autem certa pernicies, si quis labatur, altitudo enim rupium utrinque dehiscit, ut quæ horrore quemvis terrere audacissimum possit. Per ejusmodi viam cum XXX. stadiis ascenderis, quod restat verticis est non in acutum finem coacti, sed ut habeat in summo planiciem. In hac primus quidem Jonathas pontifex castellum ædificavit, & appellavit Massadam. Post autem Herodi magno studio fuit loci illius structio. E Nam & murum per omnem ejus gyrum erexit, stadiorum spacio septem, e candido lapide factū, & duodecim altum, latumque octo cubitis: & XXVII turres quinquagenorum cubitorum in eo stabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim verticem, quod fœcundus, omniqve planicie mollior esset, culturæ destinaverat: ut si quando exter- F norum alimentorum penuria contigisset, ne hac quidem laborarent, qui salutem suam castello credidissent. Quin & regiam sibi ædificaverat, ab Occidentalis partis ascensu, intra mœnia quidem arcis positam, vergentem autem ad Septentrionem. regiæ vero murus erat magnus, ac firmissimas quatuor celsitudine sexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem G intus, & porticuum itemque balnearum varia erat & sumptuosa constructio, columnis quidem e singularibus saxis undique substitutis, parietibus autem membrisque solida compage lapidum variatis. Ad singula vero habitacula, & in summo, & circa regiam, & ante turres multos magnosque puteos in scopulis exciderat, custodes aquarum: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus uterentur haberent. Fossæ vero iter ex regia in arcem summam ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed nè manifestæ quidem viæ facilem sui usum præbere hostibus poterant.

Nam Orientalis qvidem via natura est inacceſſa, ut ſupra memoravimus. Occidentalem vero, magna in anguſtia poſita turri concluſit, qvæ non minore mille cubitorum ſpacio ab arce diſtaret qvam neqve tranſire poſſe, neqve capi facile videbatur. Inextricabilis autem, qvamvis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita qvidem adverſus hoſtiles impetus natura ſimul & manu caſtellum erat communitum. Intus autem repoſiti apparatus, magis & diuturnitatem & opulentiã juvere. nam & frumentum multũ erat conditum, & qvod in longum tempus ſufficere poſſet: vinumqve multum & oleum: inſuper autem cujuſqve leguminis fructus, & palmulæ coacervatæ. Cunctaqve reperit Eleazarus, caſtello per dolum cum ſicariis occupato, matura, nihilqve recens depoſitis deteriora: qvanqvam fere ex qvo apparata ſunt, ad excidium a Romanis illatum centum annorum tempus agebatur. Quin etiam Romani fructuum reliqvias incorruptas offendêre. Si quis autem cauſam diuturnitatis auram eſſe exiſtimet, non erraverit, qvod arcis altitudine ab omni terrena ac fœculenta materia ſit remota. Inventa eſt autem omnigenũm qvoqve armorum multitudo, ab rege condita, qvæ decem millibus virorum ſufficerent, ferrumqve infectum, nec non æris & plumbi materia: qvippe ut magnis de cauſis factum crederes apparatum. Ajunt enim Herodem idipſum caſtellum ſibi ad refugium paraviſſe, duplex periculum ſuſpicantem: unum qvidem ab Judæorum populo: ne ſe depoſito, illos qvi antea reges fuerant, ad principatum reduceret. Alterum vero majus atqve atrocius, ab regina Ægypti Cleopatra. Hæc enim ſuam ſententiam non celabat, ſed cum Antonio ſæpe verba faciebat, poſtulans Herodem interfici, ſibi autem obſecrans regnum Judæorum donari. Et magis qvis miraretur, nondum ejus imperio Antonium paruiſſe, male ejus amore mancipatum qvam non donaturum ſperaſſet. Propter ejuſmodi metus Herodes conditam Maſſadam extremum belli contra Judæos Romanis opus reliqvit. Nam qvia foris jam locum omnem muro cinxerat dux Romanorum, ſicut ſupra diximus, ac ne qvis effugeret diligentiſſime procuraverat: incipit oppugnationem, uno tantum loco reperto, qvi aggerum jactum poſſet excipere. Nam poſt eam turrim quæ iter ab Occidente, qvod ad regia ſummumque montem duceret, præcludebat, erat qvædam continentia ſaxi vaſtior latitudine, multumqve porrecta, celſitudine autem Maſſadæ trecentis cubitis inferior, qvam Leucem appellabant. Hanc igitur Silva, ut aſcendit ac tenuit aggerem apportare militibus juſſit: illis autem alacri animo & magna manu operantibus, ſolidus ad ducentos cubitos erectus eſt tumulus. Verum neqve firma neqve ſufficiens machinis ferendis hæc menſura videbatur: ſed ſuper eum tribunal, conſtructis ſaxis ingentibus, factum eſt, altum itemqve latum cubitis L. Erat autem & aliarum machinarum fabrica illis aſſimilis, quas primo qvidem Veſpaſianus ad oppugnationes,

ἡ μὲν γὰρ ἑῴα δι' αὐτὴν φύσιν ὡς προεῖπομεν ἐστὶν ἄβατος· τὴν δ' ἑσπερίαν μεγάλῳ τῷ στενοτάτῳ πύργῳ διετείχισεν, ἀπέχοντι τῆς ἄκρας πήχεων οὐκ ἐλάττονα διάστημα χιλίων, ὃν οὔτε παρελθεῖν δυνατὸν ἦν, οὔτε ῥᾴδιον ἐλεῖν. δυσέξοδος δ' ἦν καὶ τοῖς μετ' ἀδείας βαδίζουσιν ἐπεπλεγμένη. οὕτω μὲν οὖν πρὸς τὰς τῶν πολεμίων ἐφόδους. φύσει τε καὶ χειροποιήτως, τὸ φρούριον ὠχύρωτο.

ΚΕΦ. λϛ.

Τῶν δ' ἔνδον ἀποκειμένων θησαυρῶν, ἔτι μᾶλλον ἂν τις ἐθαύμασε τὴν λαμπρότητα καὶ τὸ διαμονὴν σχεῖν· τὸ γὰρ ἀπόκειτο πολὺν χρόνον ἀρκεῖν ἱκανώτατον· οἶνός τε πολὺς καὶ ἔλαιον, ἔτι δὲ παντοίων ὀσπρίων καρπὸς, καὶ φοίνικες ἐπεσώρευντο. πάντα δ' εὗρεν ὁ Ἐλεάζαρος ἃ Φρυγίου μέν τινων σικαρίων ἐγχειρήσαντος δόλῳ χρωμένου, ἀκμαῖα καὶ μηδὲν τῶν νεωστὶ κειμένων διεφθορότα· καὶ τοι σχεδὸν ἀπὸ τῆς θησαυρίσεως εἰς τὴν ὑπὸ Ῥωμαίοις ἅλωσιν, ἑκατὸν καὶ χρόνος ἐτῶν, ἀλλὰ καὶ Ῥωμαῖοι τοὺς ἀφελησθέντας τῶν καρπῶν εὗρον ἀδιαφθόρους. αἴτιον δ' οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις ὑπολαμβάνων εἶναι τὸν ἀέρα τῆς διαμονῆς, ὑψηλῶν ἀφεῖται ἄκραν, πόρρω ὄντα γειτόνων καὶ θολερᾶς ἀμιγῆ κράσεως. εὑρέθη δὲ καὶ παντοίων πλῆθος ὅπλων ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀποτεθησαυρισμένων, ὡς ἀνδράσιν ἐκεῖν μυρίοις, ἐρρῶ τε σίδηρος, καὶ χαλκὸς, ἔτι δὲ καὶ μόλυβδος, ἔτι δὴ ὁ θησαυρὸς, ὅτι μεγάλας αἰτίας ὑπωμώμης. λέγω δὲ ἑαυτῷ τὸν ἡρώδην τοῦτο τὸ φρούριον εἰς ὑποδοχὴν ἑτοιμάζειν, διπλοῦν ὑφορώμενον κίνδυνον· τὸν μὲν θῆμα τῶν ἰουδαίων, μὴ καθαλύσαντος ἐκεῖνον, τοὺς περὶ αὐτὸν βασιλέας ὅπλοις ἐκβιάσωνται. τὸν μείζω δὲ καὶ χαλεπώτερον ἐκ τῆς βασιλίδουσης αἰγύπτου κλεοπάτρας, τότε γὰρ τὸν αὐτῆς γνώμην οὐκ ἐκρύπτεν, ἀλλὰ πολλάκις ἀντωνίῳ λόγους προσέφερε, τὸν μὲν ἡρώδην ἀνελεῖν αἰτοῦσα, χαρίσασθαι δ' αὐτῇ τὴν βασιλείαν τῶν ἰουδαίων δεομένης. καὶ μᾶλλον ἄν τις ἐθαύμασεν, ὅτι μηδέπω τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτος δεδεμένου, οὐχ ὅτι περὶ μὴ χαρίσασθαι, προσεδόκησε. διὰ τοιούτους μὲν φόβους ἡρώδης μάσαδαν κατεσκεύασεν, ἔσχατον Ῥωμαίοις ἀπολείψειν ἔργον περὶ τοὺς ἰουδαίους πόλεμον πολυτάξον.

ΚΕΦ. λγ.

Ἐπεὶ δὲ ἔξωθεν ἤδη περιεστοιχίκει πάντα τὸν τόπον τῶν Ῥωμαίων ὡς προεῖπομεν ἡγεμὼν, καὶ δι' μή τινα ἀποδρᾶναι προνοίαν ἐπεπλήρωτο τὴν ἀκριβεστάτην· ἐνεχείρει τῇ πλιορκίᾳ, μίαν οὖσαν ἐύρων τοῦ ἀποκλῆναι χωμάτων δέξασθαι δυναμένην. μήπω δὲ τὸ διαστηκὸς πύργον τὸ πρὸς δύσεως ὁδὸν ἄγουσαν, εἰς τε τὸ βασίλειον, καὶ τὴν ἀκρώρειαν, ἣν τις ἐξοχὴ πέτρας ὑπερέχης τῆς πλάτης καὶ πολὺ προκύπτουσα, ὃ δὴ ὕψους τὸ μασάδας τριακοσίους πήχεις ὑποκάτω λευκὴν ὄνομα ἔχον. ὅπερ ταύτην οὖν ἀναβὰς, καὶ καταρχὰς αὐτῷ ὁ σίλβας, ἐκέλευε τὸν στρατὸν χοῦν ἐπιφέρειν. τῶν δὲ προθύμως καὶ μὴ πολλῆς χειρὸς ἐργασαμένων, στρεὸν εἰς διακοσίους πήχεις ὑψώθη τὸ χῶμα, οὐ μὴν οὔτι βέβαιον οὔτε αὐτάρκες ἐδόκει τοῦτο τὸ μέτρον εἶναι τοῖς μηχανήμασιν εἰς ἐπιβάθραν, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ βῆμα λίθων μεγάλων συμπρομοσμένων ἐπιθῆ, πεντήκοντα πηχῶν εὖρος τε καὶ ὕψος. καὶ δὴ ἄλλων τε μηχανημάτων ἡ κατασκευὴ ἐπιτηδεία τοῖς ἐπὶ μὲν ἐπιστασιανοῦ πρότερον,

μὴ

μὴ ταῦτα δ' ὑπὸ τίτου σφῶν τὰς πολιορκίας ἐπινοηθέισα. ἑ πύργ⊙ ἐξηκοντάπηχυς σιωπῇ, σιδήρῳ καταπεφραγμέν⊙ ἅπας, ἐξ οὗ πολλοῖς ὀξυβέλεσι, καὶ πετροβόλοις βάλλοντες οἱ ῥωμαῖοι τοὺς ἀπὸ τείχους μαχομένους, ταχέως ἀνέστειλαν, καὶ προκύπτειν ἐκώλυσαν. ἐν ταυτῷ δ' ἦ καὶ κριὸν ὁ σίλβας μέγαν κατεσκευασάμενος, συνεχῆς πληγαῖς κελεύσας τῷ τείχει τὰς ἐμβολὰς μόλις μὲν ἀλλ' οὖν ἀναῤῥῆξάς τι μέρ⊙ αὐτοῦ, κατήρειψε. φθάνουσι δ' οἱ σικάριοι τοῦ τείχους ἔνδοθεν οἰκοδομησάμενοι τεῖχ⊙ ἕτερον, ὃ μηδ' ὑπὸ τῶν μηχανημάτων ἔμελλεν ὅμοιόν τι πείσεσθαι. μαλακὸν γὰρ αὐτὸ καὶ τλῆ⊙ φοβερότητα τῆς ἐμβολῆς ὑπεκλύειν δυνάμενον, τοιῷδε τρόπῳ κατεσκεύασαν. δοκοὺς μεγάλας ἀπὸ μήκ⊙ παρεσχεῖς, ἀλλήλαις κατὰ τομὴν συνέζευξαν· δύο δ' ἦσαν τούτων σίχοι παράλληλοι τοσοῦτον διεστῶτες, ὅσον εἶναι πλάτ⊙ τείχους, καὶ μέσον ἀμφοῖν τὸ χῶν ἀνεφόρουν. ὅπως ἡ μὴ ὑψουμένη κατὰ χώματ⊙ ἡ γῆ ἀλαχέοιτο, πάλιν ἑτέρας δοκοῖς ἀπικαρσίους, τὰς κατὰ μῆκ⊙ κειμένας διέδεον. λαὶ οὖν ἐκείνοις μὲν οἰκοδομία τὸ ἔργον παραπλήσιον. τῶν μηχανημάτων δ' αἱ πληγαὶ φερόμεναι, παρεῖκον ἐπελύοντο, καὶ τῷ σάλῳ συνίζανον, ἐπίουν αὐτὸ στερρότερον. τοῦτο συνιδὼν ὁ σίλβας, πυρὶ μᾶλλον αἱρήσειν ἐνόμισε τὸ τεῖχ⊙, καὶ τοῖς στρατιώταις παρεσκεύασε λαμπάδας αἰθομένας ἀθρόους ἐσακοντίζειν. τὸ δ' οἷα δὴ ξύλων τὸ πλέον ἀπεπιημένον, ταχὺ κατὰ πυρὸς ἀντιπλάσσετο, καὶ τῇ χαυνότητι πυρωθὲν ἀλὲ βάθους, φλόγας πολλὰς ἐξεπύρσευσεν. ἀρχομένου μὲν οὖν ἔτι κατὰ πυρὸς βαρβάρας ἐμπνέων τοῖς ῥωμαίοις φοβερὸς λαῖ ἄνωθεν γὰ ἀποστρέφων ἐπ' ἐκείνους ἤλαυνε τλῆ φλόγα, ἑ χρόνον ἤδη τῶν μηχανημάτων ὡς συμφλεγησομένων, ἀπεγνώκεσαν. ἔπειτα δ' αἰφνίδιον νότ⊙ μεταβαλὼν καθαίρως ἐκ δαιμονίου προνοίας, καὶ πλὺς ἐναντί⊙ πνεύσας, τῷ τείχει φέρων αὐτλῆ προσέβαλε, καὶ πᾶν ἤδη ἀλὲ βάθους ἐφλέγ⊙το. ῥωμαῖοι μὲν οὖν τῇ παρὰ θεοῦ συμμαχίᾳ κεχρημένοι, χαίροντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἀπηλλάττοντο, μεθ' ἡμέραν ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις διεγνωκότες, καὶ τὰς φυλακὰς νύκτωρ ἐπιμελεστέρας ἐποιήσαντο, μή τινες αὐτῶν λάθωσιν ἀποδραίνοντες.

Κεφ. λθ.

Οὔτ' μὴν οὔτ' αὐτὸς ἐλεάζαρ⊙ ἐν νῷ δρασμὸν ἔλαβεν, οὔτ' ἄλλῳ τινὶ τῶν τοιῶν ἐμελλεν ἐπιτρέψειν. ἐρῶν γὰ τὸ μὲν τεῖχ⊙ ὑπὸ δ' πυρὸς ἀναπρησθὲν, ἄλλον δ' οὐδεὶα σωτηρίας τρόπον, ἐκ ἀλκῆς ἐπινοῶν, ἃ γὰ ἔμελλον ῥωμαῖοι δράσειν αὐτοὺς ἑ τέκνα. καὶ γυναῖκας αὐτῶν ἐκρεμασθέντας, ὑπὸ ὀφθαλμοὺς αὐτῷ τιθέμενος, ἅπαντα κ πάντων ἐβουλεύσατο. καὶ τὸν κρίνας ἐκ τῶν παρόντων ἄριστον, τοὺς ἀνδρωδεστάτους τῶν ἑταίρων συναγαγὼν, τοιούτοις ἐπὶ τλῆ πρᾶξιν λόγοις παρεκάλ. πάλαι διεγνωκότας ἡμᾶς ἄνδρες ἀγαθοὶ, μήτε ῥωμαίοις, μήτ' ἄλλῳ τινὶ δουλεύειν ἢ θεῷ, μόν⊙ γὰ ὄντ⊙ ἀληθῆ ἐστι καὶ δίκαι⊙ ἀνθρώπων δεσπότης, ἦκε νῦν καιρὸς, ἐπαληθεῦσαι κελεύων τὸ φρόνημα τοῖς ἔργοις. πρὸς ὃν ἑαυτοὺς μὴ κατασχύνωμεν, πρότερον μηδὲ δουλείαν ἀκίνδυνον ὑπομείναντες, ναὶ γὰ μὴ δουλείας ἐλεύθεροι πικρείας ἀνηκέστους, εἰ ζῶντες ὑπὸ ῥωμαίοις ἐσόμεθα. πρῶτοι τὰ γὰ πάντων ἀπέστημεν, καὶ πολεμοῦμεν αὐτοῖς τελευταῖοι. νομίζω γὰ καὶ θεοῦ ταύτην ἡμῖν δεδόσθαι χάριν, ἑ δυνασθαι καλῶς ἐλευθέρως ἀποθανεῖν, ὅπερ ἄλλοις οὐκ ἐξῆν ἐστὶ παρ' ἐλπίδα κρατηθεῖσιν. ἡμῖν γὰ

A postea vero Titus excogitaverat: & turris LX. cubitorum effecta est, tota ferro consepta, unde multis balistarum tormentorumqve jaculis Romani cito eos repulere, qvi de muro pugnabant, & caput exerere prohibuere. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silva crebro murum pulsari jubet: ac vix qvidem tamen aliqvam ejus dejicit partem interruptam. Cito autem præ- B venere sicarii muro intus altero constituto, qvi ne machinis qvidem simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & qva fectæ sunt continentes composuere: earum autem ordines erant duo similes: tantumqve distantes qvanta esset muri latitudo, & inter eos ambos replebant aggere spa- C cium. ne vero crescente cumulo terra defluere, aliis transversis trabibus qvas in longitudinem posuerant colligabant: Erat ergo illis opus qvidem ædificio simile: sed qvod cedenti inferebantur machinarum ictus evanescebant, lutoqve subsidente strictiorem fabricam faciebant. Hoc ubi Silva consideravit, igni magis murum captum iri putans, multas qvidem ardentes fa- D ces militibus intro jaculari præcepit: murus autem, qvippe, ut magna ex parte lignis constructus, ignem cito comprehendit: & usqve ad limum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente qvidem adhuc incendio, spirans Aqvilo Romanis erat horribilis: avertens enim desuper flammam in eos abigebat, & pene machinas qvasi jam conflagraturas desperave- E rant. deinde flatu mutato, veluti divina providentia excitatus Auster, multa vi in adversum eum murum repulit: jamqve totus ardebat ex alto. Romani qvidem cum Dei uterentur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte vigilias accuratiores facere, ne qvis eorum clam subterfugeret: Sed neqve ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neqve alii cuiqvam permissurus erat, ut faceret. Vides autem F murum igne consumptum, alium vero nullum salutis modum neqve virtutis excogitans: sed his qvæ Romani in se liberosqve suos, & conjuges facturi essent si vicissent, ante oculos positis, de omnium morte consilium cepit: idqve ex præsentibus fortissimum ratus, validioris animi sociis vesperi congregatis, talibus eos verbis ad facinus invitabat. Cum olim vobis decretum sit, viri fortes, G neqve Romanis, neqve cuiqvam alii servire. nisi Deo: is enim solus est verus & justus Dominus hominum: ecce nunc tempus adest, qvod factis vestros probare animos jubeat. Ne igitur nos dehonestemus, ante qvidem servitutem nec sine periculo passi, nunc autem cum servitute intolerabiles pœnas subituri: si vivos in Romanorum potestatem venire contingat. primi enim omnium ab his defecimus, & novissimi cum his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis a Deo gratiam datam, ut bene ac libere possimus mori, qvod aliis non evenit præter spem superatis. Nobis autē

certum est, orto die futurum excidium. Libera est autem strenua mortis conditio cum affectibus: nec enim prohibere id hostes possunt, qvi profecto nos optant vivos abducere, neqve nos illos jam possumus superare pugnando. Nam fortasse qvidem ab initio statim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobis ipsis acerba pejoraqve ab hostibus eveniebant, de Dei voluntate conjicere, & scire qvod amica ei qvondam Judæorum natio damnata esset interitu: manens enim propitius, vel saltem nobis leviter infensus, nunquam tantorum qvidem hominum perniciem neglexisset: sacratissimam vero urbem suam igni hostium excidioqve prodidisset. Nos autem soli scilicet ex omni genere Judæorum speravimus servata libertate superare, tanqvam nil in Deum deliqvissemus, nulliusqve culpæ participes fuissemus, qvi alios qvoqve docuimus. Itaq; videtis qvemadmodum nos vana expectasse redarguit, fortiore nobis speratis rebus malorum necessitate illata. Nec enim qvicquam nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutem: sed & alimentorum copiam, & armorum multitudinem, aliumqve habentes abundantissimum apparatum, ipso Deo manifestissime auferente spem salutis perdidimus. Ignis enim, qvi ferebatur in hostes, in ædificatum a nobis murum non sponte reversus est. Sed hæc multorum ira sunt criminum, qvæ furore capti contra gentiles ausi sumus: pro qvibus qvæso ne Romanis invictissimis pœnas, sed per nos ipsos Deo præstemus. istæ autem illis moderatiores sunt. morientur enim conjuges injuria vacuæ liberi servitutis expertes. Post illos autem ipsis nobis honestam invicem gratiam præbeamus, libertate servata optima sepultura. Prius tamen & pecunias & castellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certe scio, si neqve corpora nostra tenuerint, compendioqve caruerint. Alimenta sola relinqvamus. hæc enim nobis erunt testimonio mortuis, qvod non penuria victi sumus: sed ita, ut ab initio statueramus, mortem servituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: sed non in eundem modum præsentium sententiæ congruebant. Sed alii qvidem ei obedire properabant, & qvasi voluptate replebantur, pulchram esse mortem existimantes. Qvi vero molliores erant conjugum ac familiarum suarum misericordia, vel etiam proprius qvemqve apertissimus deterrebat interitus, aliusqve alium intuens, contrarium voluntatis suæ motum lacrymis designabant. Qvos cum vidisset Eleazarus formidare, ac magnitudinem consilii animis frangi, pertimuit ne etiam eos, qvi fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationem nō intermisit: sed erectior, multoqve repletus spiritu, clariorem de immortalitate animæ orationem incipit: magnaqve usus exclamatione, lacrymantes attentius aspectans: Plurimum, inqvit, opinione deceptus sum, qvi putarem viros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, quam vivere. Vos autem ne cuilibet qvidem homini quicqvam

ὑπόδηλος μέν ἐστιν, ἡ γενησομένη μεθ' ἡμέραν ἅλωσις. ἐλευθέρα δ' ἡ τῆς γενναίας θανάτου μετὰ τῶν φιλτάτων αἵρεσις. οὔτε γὰρ ταῦτ' ἀποκωλύειν οἱ πολέμιοι δύνανται πάντως εὐχόμενοι ζῶντας ἡμᾶς παραλαβεῖν, οὔθ' ἡμεῖς ἐκείνους ἔτι νικᾶν μαχόμενοι. ἔδει μὲν εὐθύς, ἴσως ἐξ ἀρχῆς, ὅτε τῆς ἐλευθερίας ἡμῖν ἀντιποιεῖσθαι θελήσασι, πάντα καὶ παρ' ἀλλήλων ἀπέβαινε χαλεπὰ, καὶ παρὰ τῶν πολεμίων χείρω, τῆς τοῦ θεοῦ γνώμης στοχάζεσθαι, καὶ γινώσκειν ὅτι τὸ πάλαι φίλον αὐτῷ φῦλον ἰουδαίων, ἀπωλείᾳ κατέγνωστο. μένων γὰρ εὐμενὴς ἢ μετρίως γοῦν ἡμῖν ἀπηχθημένος, οὐκ ἂν τοσούτων μὲν ἀνθρώπων περιεῖδεν ὄλεθρον, προσήκατο δὲ τὴν ἱερωτάτην αὐτοῦ πόλιν πυρὶ καὶ κατασκαφαῖς πολεμίων, ἡμεῖς δ' ἄρα, καὶ μόνοι τοῦ παντὸς ἰουδαίων γένους ἠλπίσαμεν περιέσεσθαι τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες, ὥσπερ ἀναμάρτητοι πρὸς τὸν θεὸν γενόμενοι, καὶ μηδεμιᾶς μετασχόντες, οἱ καὶ τοὺς ἄλλους ἐδιδάξαμεν. τοιγαροῦν ὁρᾶτε πῶς ἡμᾶς ἐλέγχει μάταια προσδοκήσαντας, κρείττονα τῶν ἐλπίδων τὴν ἐν τοῖς δεινοῖς ἀνάγκην ἐπαγαγών. οὔτε γὰρ ἡμᾶς ἡ τοῦ φρουρίου φύσις ἀνάλωτος οὖσα πρὸς σωτηρίαν ὠφέληκεν· ἀλλὰ καὶ τροφῆς ἀφθονίαν καὶ πλῆθος ὅπλων, καὶ τὴν ἄλλην ἔχοντες παρασκευὴν περιττεύουσαν, ὑπ' αὐτοῦ περιφανῶς τοῦ θεοῦ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἀφῃρήμεθα. τὸ γὰρ πῦρ εἰς τοὺς πολεμίους φερόμενον, οὐκ αὐτομάτως ἐπὶ τὸ κατασκευασθὲν τεῖχος ὑφ' ἡμῶν ἀνέστρεφεν. ἀλλ' ἔστι ταῦτα χόλος πολλῶν ἀδικημάτων, ἃ μανέντες εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐτολμήσαμεν, ὑπὲρ ὧν μὴ τοῖς ἐχθίστοις ῥωμαίοις δίκας, ἀλλὰ τῷ θεῷ δι' ἡμῶν αὐτῶν ὑπόσχωμεν. αὗται δ' εἰσὶν ἐκείνων μετριώτεραι· θνησκέτωσαν γὰρ γυναῖκες ἀνύβριστοι, καὶ παῖδες δουλείας ἀπείρατοι, μετὰ δ' αὐτοὺς ἡμεῖς εὐγενῆ χάριν ἀλλήλοις παράσχωμεν, καλὸν ἐντάφιον τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες. πρότερον δὲ καὶ τὸ φρούριον καὶ τὰ χρήματα πυρὶ διαφθείρωμεν. λυπηθήσονται γὰρ ῥωμαῖοι σαφῶς οἶδα. μήτε τῶν ἡμετέρων σωμάτων κρατήσαντες, καὶ τοῦ κέρδους ἁμαρτόντες. τὰς τροφὰς μόνας ἐάσωμεν· αὗται γὰρ ἡμῖν τεθνηκόσι μαρτυρήσουσιν, ὅτι μὴ δι' ἔνδειαν ἐκρατήθημεν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς διέγνωμεν, θάνατον εἱλόμεθα πρὸ δουλείας. ταῦτα ἐλεάζαρος ἔλεγεν· οὐ μὴν κατ' αὐτὸ τὰς γνώμας προσέπιπτε τῶν παρόντων. ἀλλ' οἱ μὲν ἔσπευδον ὑπακούειν, καὶ μόνον οὐχ ἡδονῆς ἐνεπίπλαντο, καλὸν εἶναι τὸν θάνατον νομίζοντες. τοὺς δ' αὐτῶν μαλακωτέρους, γυναικῶν καὶ γενεᾶς οἶκτος εἰσῄει, πάντως δὲ καὶ τῆς ἑαυτῶν προδήλου τελευτῆς, εἴς τε ἀλλήλους ἀποβλέποντες τοῖς δακρύοις τὸ μὴ βουλόμενον τῆς γνώμης ἐσήμαινον. τούτους ἰδὼν ἐλεάζαρος ἀποδειλιῶντας, καὶ πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ βουλεύματος τὰς ψυχὰς ὑποκλωμένους, ἔδεισε μή ποτε καὶ τοὺς ἐρρωμένως τῶν λόγων ἀκούσαντας, αὐτοὶ συνεκθηλύνωσι ποτνιώμενοι καὶ δακρύοντες. οὔκουν ἀνῆκε τὴν παρακέλευσιν, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐπεγείρας, καὶ πολλοῦ λήμματος πλήρης γενόμενος, λαμπροτέροις ἐνεχείρει λόγοις, περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας, μέγα τι σχετλιάσας, καὶ τοῖς δακρύουσιν ἀτενὲς ἐμβλέψας. ἦ πλεῖστον, εἶπεν, ἐψεύσθην, νομίζων ἀνδράσιν ἀγαθοῖς τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγώνων συναιρεῖσθαι, ζῆν καλῶς ἢ τεθνάναι διεγνωκόσιν. ὑμεῖς δ' ἦτε τῶν τυχόντων οὐδὲν εἰς ἀρε-

εἰς δὲ τὸ μὴ εἰς ἀτολμίαν ἀφορῶντες, οἱ γε καὶ τὸ θεῖ A
μεγίστων ἀπαλλαγῆ κακῶν φοβούμενοι θάνατον. δέον
ὑμᾶς τοῦτο, μήτε μελλῆσαι, μήτε ἐπιμύθιον ἀναμεῖ-
ναι. πάλαι γὰρ ἀθύρσεως ἀπὸ τῆς πρώτης αἰσθήσεως, παι-
δεύοντες ἡμᾶς οἱ πατρῷοι καὶ θεῖοι λόγοι διετέλουν, ἔρ-
γοις τε καὶ φρονήμασι τῶν ἡμετέρων προγόνων αὐτοὺς βε-
βαιοῦντων, ὅτι συμφορὰ τὸ ζῆν ἐστιν ἀνθρώποις, οὐχὶ θάνα-
τος. ἔστι μὲν γὰρ ἐλευθερίαν διδοὺς ψυχαῖς, εἰς
τὸ οἰκεῖον, καὶ καθαρὸν ἀφίησι τόπον ἀπαλλάττεσθαι, πά- B
σης συμφορᾶς ἀπαθῆς ἐασόμενος. ἕως δ' ἐσίν ἐν σώματι
θνητῷ δεδεμέναι, καὶ τῶν τούτου κακῶν συναπτό-
μεναι, πεπληρέσται τοῖς θνητοῖς κοινωνίᾳ γὰρ
θείῳ πρὸς θνητόν, ἀπρεπής ἐστι. μέγα μὲν ἂν δύναται ψυχὴ
καὶ σώματι συνδεδεμένη. πιεῖ γὰρ αὐτὸ ὄργανον αἰσθα-
νόμενον ἀοράτως αὐτὸ κινοῦσα, ἔθνητος φύσεως περαιτέ-
ρω προάγουσα τὴν πρᾶξιν· ἐπειδὰν δὲ ἀπολυ-
θεῖσα δὲ καθέλκοντος αὐτὴν βάρους ἔτι γῆν, ἐν προ- C
κρεμαμένης χώρου ἀπολάβῃ τὸ οἰκεῖον, τότε δὴ μακαρί-
ας ἰσχύος ἐκ παντὸς ἀκωλύτου μετέχει δυνάμεως,
ἀόρατος μένουσα τοῖς ἀνθρωπίνοις ὄμμασιν, ὥσπερ
αὐτὸς ὁ θεός· οὐδὲ γὰρ ἕως ἐστὶν ἐν σώματι θεωρεῖται.
προῆσι γὰρ ἀφανῶς, καὶ μὴ βλεπομένη πάλιν ἀπαλ-
λάττεται, μίαν μὲν αὐτὴ φύσιν ἔχουσα τὸ ἄφθαρτον,
αἰτία δὲ σώματι γενομένη μεταβολῆς. ὅτου γὰρ ἂν ψυ-
χὴ προσάψηται, τοῦτο ζῇ καὶ τέθηλεν· ὅτου δ' ἂν ἀ- D
παλλαγῇ μαρανθὲν ἀποθνήσκει. τοσοῦτον ἔχειν αὐτῇ
ἀθανασίας. ὑπὲρ δὲ τεκμήριον ὑμῖν ἔστω τῶν λόγων
ἐναργέστατος, ἐν ᾧ ψυχαὶ δὲ σώματος αὐτὰς μὴ
προσαπτώντος, ἡδίστῳ μὲν ἔχουσιν ἀναπαύσει ἐφ' ἑαυ-
τῶν γιγόμεναι. θεῷ δ' ὁμιλοῦσαι καὶ συγγένειαν πάν-
τη μᾶλλον ἐπιφοιτῶσι, πολλὰ δὲ τῶν ἐσομένων προθεσπί-
ζουσι. τί δὲ δεδιέναι θάνατον, ἐν �ύπνῳ γινομένῳ
ἀναπαύσει ἀγαπῶντας; ὡς δὲ οὐκ ἀνεκτὸν ἐστὶ τὸν ἐν
τῷ ζῆν ἐλευθερίαν διώκοντας, τῆς αἰδοῦς φθονεῖν E
ἑαυτοῖς; ἔδει μὲν οὖν ἡμᾶς οἰκοθεν πεπαιδευμένους,
ἄλλοις εἶναι παράδειγμα τῆς πρὸς θάνατον ἐπιμο-
νῆς. οὐ μέλει, ἀλλ' εἰ καὶ τῆς παρὰ τῶν ἀλλοφύ-
λων δεόμεθα πίστεως, ἐλέγξωμεν εἰς ἀνδρὸς τινὸς ἀ-
νεκεῖν ἐπιτηδευμένους. ἐκεῖνοι τε γὰρ ὄντες ἄνδρες ἀγα-
θοὶ, τὸν μὲν ἐν ζῆν χρόνον, ὥσπερ ἀναγκαίαν τινὰ φύ-
σει λειτουργίαν ἀκουσίως ἐπομένους ἀποδίδουσι· ταῖς ψυχαῖς ἀπολύσαι τῶν σωμάτων, καὶ μηδενὸς F
αὐτοὺς κατεπείγοντος κακοῦ, μηδὲ ἐξελαύνοντος,
πόθῳ τε ἀθανάτου λαμπῆς, παρολέγουσι μὲν τοῖς ἄλ-
λοις, ὅτι μέλλουσιν ἀπιέναι. καὶ ἔστιν ὁ κωλύσων οὐ-
δείς, ἀλλὰ πάντες αὐτοὺς εὐδαιμονίζοντες, πρὸς
τοὺς οἰκείους ἕκαστοι διδόασιν ἐπιστολάς. οὕτω βεβαίαν,
καὶ ἀληθεστάτην τῆς ψυχαῖς τὴν μετ' ἀλλήλων
εἶναι διαιτὰν πεπιστεύκασιν. οἱ δὲ, ἐπειδὰν ἐπακούσω-
σι τῶν ἀντιπαλμένων αὐτοῖς, πυρὶ τὸ σῶμα παραδόν-
τες, ὅπως δὴ καὶ καθαρώτατον ἀποκείνωσι δὲ σώ- G
ματος τὴν ψυχὴν, ὑμνοῦμενοι τελευτῶσι. ῥᾴον γὰρ ἐκεί-
νους εἰς τὸν θάνατον οἱ φίλτατοι προπέμπουσιν, ἢ τῶν
ἄλλων ἀνθρώπων ἕκαστος τοὺς πολίτας εἰς μηκίστην
ἀποδημίαν. καὶ σφᾶς μὲν αὐτοὺς δακρύουσιν, ἐκεί-
νους δὲ μακαρίζουσιν, ἤδη τὸ ἀθάνατον τάξιν ἀπολαμ-
βάνοντας. ἆρ' οὖν οὐκ αἰδεσθησόμεθα χείρονα ἐνδῶν φρονοῦν-
τες, καὶ παρὰ τῆς ἑαυτῶν ἀτολμίας τοὺς πατρίους νόμους
οἷς πᾶσιν ἀνθρώποις εἰς ζῆλον ἥκουσιν, αἰσχρῶς ὑβρίζον-
τες; ἀλλ' ἴσως καὶ τοὺς ἑαυτίους ἐξ ἀρχῆς λόγους

neqve audacia neqve virtute præstatis, qvi etiam magna mala effugituri, mortem timetis: cum oporteret vos super hoc neqve cunctari, neqve expectare monitorem. Olim enim & a primo sensu nos erudire sacræ patriæ orationes, majorum qvoqve nostrorum factis & animis confirmantibus, perseverabant: qvod vivere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors qvidem libertatem animis præstans, ad proprium purumque locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore vinctæ sunt, unaqve malis ejus implentur, qvod verisimile dicitur, mortuæ sunt. Divino enim cum mortali societas turpis est. Multum qvidem potest anima juncta cum corpore: instrumentum enim facit suum, latenter id movens, & ultra mortalem naturam gestis producens. Veruntamen cum pondere, qvo in terram detrahitur, qvodqve ab ea pendet, absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & undiqve liberam participat fortitudinem: humanis oculis, ut ipse Deus, invisibilis manens: nec enim cum est in corpore, conspicitur. Nam & accedit occulta, neqve rursus cum recedit videtur, unam qvidem ipsa habens incorruptam naturam: corpori autem causam præbens mutationis. Nam qvod anima attigerit, hoc vivit atqve viget: unde vero digressa fuerit, hoc marcidum moritur: tantum immortalitatis ei superabat. Et hujus orationis argumentum vobis sit somnus: in qvo in se collectæ animæ, nusqvam eas distrahente corpore, jucundissimam qvietem agunt: cum Deo vero pro cognatione degentes, ubiqve adsunt, ac multa futura prædicunt. Cur igitur mortem timere conveniat, qvi somni diligimus qvietem? qvemadmodum autem non sit dementissimum, brevitatem vitæ seqventes, sibimet invidere perpetuam? Oportebat qvidem nos domestica institutione meditatos, aliis esse exemplo promptæ voluntatis ad mortem. Attamen si ab alienigenis etiam rei fides petenda est, Indorum videamus sapientiæ professores. Illi enim cum sint boni viri, vitæ qvidem tempus, qvasi qvoddam necessarium naturæ munus, inviti sustiment: properant autem animos corporibus solvere: nulloqve urgente neqve exagitante malo, propter immortalis conversationis desiderium, aliis qvidem prædicunt se esse abituros, nec est qvi prohibeat qvisqvam, sed omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt: ita certam veramqve animis esse inter se consvetudinem credidere: ipsi autem cum mandata perceperint, igni traditis corporibus, ut immaculata puraqve anima fecernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequntur, qvam exterorum hominum qvisqvam suos cives, in longinqvam peregrinationem ituros. Et se qvidem ipsos deflent: illos autem beatos dicunt, qvod immortalitatis ordinem jam recipiant. Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiamus, propriaqve ignavia leges patrias, qvæ omnibus hominibus æmulandæ videntur, inhoneste despiciamus? qvanqvam etsi contraria nos a principio instituisset

eruditio, qvod ſummum bonum eſt hominibus A vivere, mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facile tolerare, Dei voluntate & neceſſario morituros. Olim enim qvantum apparet, contra omne Judæorum genus hoc decretum poſuit Deus, ut vita careremus, qvi ea non eramus qvemadmodum oportebat uſuri. Non auſim enim nobiſmetipſis aſcribere, neqve Romanis gratificari, qvod nos B omnes eorum bellum abſumpſerit. Non enim viribus illorum hæc accidêre: ſed cauſa fortior interveniens, illis præſtitit, ut vincere viderentur. Qvibus enim armis Romanorum peremti ſunt, qvi Cæſaream incolebant Judæi? ac ne defecturos qvidem ab illis, dum diem ſeptimum celebrarent, aggreſſa Cæſarienſium multitudo, neq; repugnantes cum conjugibus ac liberis ma- C ctaverunt: nec vel ipſos erubuere Romanos, qvi nos tantummodo hoſtes, qvod defeceramus, putabant. Sed dicet aliqvis Cæſarienſibus ſemper cum ſuæ civitatis Judæis fuiſſe diſcordiam, tempuſqve nactos vetus odium exaturaſſe, qvid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiſcum enim illi propter Græcos bellum gerêre auſi ſunt, ac non cum propinqvis noſtris Romanos ulci- D ſci. Multum igitur his fides illorum ac benevolentia profuit: ſiqvidem ab ipſis cum totis familiis acerbiſſime trucidati ſunt, ac pro auxiliis gratias eis reddidere; nam qvæ illos a nobis pati prohibuere, hæc paſſi ſunt, velut ea ipſi committere voluiſſent. Longum fiet, ſi velim nunc ſeparatim de ſingulis dicere. Noſtis enim, qvod Syriæ civitatum nulla eſt, qvæ non Judæos a- E pud ſe habitantes occiderit, nobis qvam Romanos plus inimicos. Ubi etiam Damaſceni, cum ne cauſam qvidem probabilem confingere potuiſſent, civitatem ſuam cæde nefaria replevere, octodecim millibus Judæorum cum conjugibus ac familiis jugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Ægypto peremtorum LX. millium numerum audiebamus excedere. Illi qvidem fortaſſe in aliena terra, cum nullum invenirent F hoſtibus adverſarium, ita ſunt mortui. At omnibus qvi domi cum Romanis bellum ſuſcepêre, nihil deerat eorum, qvæ ſpem totam poſſent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & caſtellorum inexpugnabiles fabricæ, atq; interriti ſpiritus ad pericula pro libertate ſubeunda, cunctos ad defectionē reddunt fortiores: ſed hæc ad paucū tem- G pus cum ſuffeciſſent, ſeqve ſuſtuliſſent, majorum malorum extitere principium. Omnia enim capta ſunt, omniaqve hoſtibus ſuccubuerunt, velut illorum nobilioris cauſa victoriæ, non ad eorum ſalutem, a qvibus inſtructa fuerant, apparata ſint. Et in prælio qvidem, mortuos beatos exiſtimari oportet: repugnantes enim & libertate non perdita periere. Eorum vero multitudinis, qvi a Rom. ſubjugati ſunt, qvis non miſereatur? qviſve non anteqvam illa patiatur, mori properet; qvorum alii torti tamqve igne qvam verberibus excruciati periere, alii ſemeſi a beſtiis ad ſecundum earum cibum vivi ſervati ſunt:

ἐπαιδεύθημεν, ὡς ἄρα μέγιστον ἀγαθὸν ἀνθρώποις ἐστὶ τὸ ζῆν, συμφορὰ δ' ὁ θάνατος· ὅμως οὖν καιρὸς ἡμᾶς εὐθυμεῖσθαι φέρειν εὐκαρδίους αὐτὸν, θεοῦ γνώμῃ, καὶ κατ' ἀνάγκας πλουτήσοντας. πάλαι γὰρ ὡς ἔοικε τῷ κοινῷ παντὸς Ἰουδαίων γένους, ταύτην ἔθετο τὴν ψῆφον ὁ θεὸς, ὡς θ' ἡμᾶς ἃ ζῶ ἀπολλάχθαι μὴ μέλοντας αὐτῶ χρῆσθαι καιρόν. μὴ γὰρ αὐτοῖς ὑμῖν ἀναπλέκετε τὰς αἰτίας, μηδὲ χαρίζεσθε τοῖς ῥωμαίοις, ὅτι πάντας ἡμᾶς ὁ πρὸς αὐτοὺς πόλεμος διέφθειρεν. οὐ γὰρ ἐκείνων ἰσχὺς ταῦτα συμβεβηκεν, ἀλλὰ κρείττων αἰτία ῥυομένη τὸ νικᾶν ἐκείνοις δοκὴν παρέσχηκεν. πόσους γὰρ ἑπτάδος ῥωμαίων πεφόνηκασιν οἱ καισάρειαν Ἰουδαῖοι κατοικοῦντες, ἀλλὰ οὐδὲ μέλλησαντας αὐτοὺς ἐκείνων ἐφίσκεσθαι, μεταξὺ τῶν ἑβδόμην ἑορτάζοντας, τὸ πλῆθος τῶν καισαρέων ἐπιθέμενον, μηδὲ χεῖρας αὐταίρεντας ἅμα γυναιξὶ, καὶ τέκνοις κατασφάξαν, οὐδὲ αὐτοὺς ῥωμαίους ἐντεθάπεντες, οἳ μόνους ὡς ἡμᾶς ἡγοῦντο πολεμίους τοὺς ἀφεστηκότας· ἀλλὰ φησί τις ὅτι καισαρεῦσιν ἐν ἀεὶ διαφορὰ πρὸς τοὺς παρ' αὐτοῖς, καὶ ἐκ καιροῦ λαβόμενοι τὸ παλαιὸν μῖσος ἀπεπλήρωσαν. τί οὖν τοὺς ἐν σκυθοπόλει φῶμεν; ἡμῖν γὰρ ἐκεῖνοι διὰ τοὺς ἕλληνας πολεμεῖν ἐπῆλθησαν, ἀλλ' οὐ μετὰ τῶν συγγενῶν ὑμῶν ῥωμαίους ἀμυνεῖσθαι, πολὺ πίνων ὤνησεν αὐτοὺς, ἡ πρὸς ἐκείνους ἔνοια καὶ πίστις. ὑπ' αὐτῶν μὲν οὖν παντοίοις πικρῶς καταφονευθησόμενοι, ταύτης τ' συμμαχίας ἀμοιβὴν ἀπολαβόντες. ἐπὶ γὰρ ἐκείνους ἐφ' ἡμῶν ἐκώλυσαν, ταῦθ' ὑπεμένουν ὡς αὐτοὶ δράσαι βεληθέντες. μακρὸν ἂν εἴη νῦν ἰδίᾳ περὶ ἑκάστων λέγειν. ἴστε γὰρ ὅτι τῶν ἐν συρίᾳ πόλεων, οὐκ ἔστιν ἥ τις τοὺς παρ' αὐτῇ κατοικοῦντας ἰουδαίους οὐκ ἀνῄρηκεν, ἡμῶν μᾶλλον ἢ ῥωμαίους ὄντας πολεμίους. ὅπου γε δαμασκηνοὶ μηδὲ πρόφασιν εὔλογον πάλαι ζητήσαντες, φόνου μιαρωτάτου τῶν αὐτῶν πόλιν ἐπλησαν, ὀκτακισχιλίους περὶ τοὺς μυρίους ἰουδαίους ἅμα γυναιξὶ καὶ ἡνιόχοις ἀποσφάξαντες. τὸ δ' ἐν αἰγύπτῳ πλῆθος τῶν μετ' αἰκίας ἀνῃρημένων, ἐξ ὧν μυριάδας ὑπερβάλλειν ἐπυνθανόμεθα. κἀκεῖνοι μὲν ἴσως ἐπ' ἀλλοτρίας γῆς οὐδὲν ἀντίπαλον δῶμαι τοῖς πολεμίοις εὕτως ἀπέθανον· τοῖς δ' ἔνδον τὴν οἰκίαν τὸν πρὸς ῥωμαίους πόλεμον δεξαμένοις, ἅπαντα τὰ τῶν ἐλπίδα νίκης ἐχούσας ὑποδέχειν δυναμένοις οὐκ ὑπῆρξε. καὶ γὰρ τάφοι, καὶ τείχη, καὶ φρουρίων δυσάλωτα κατασκευαὶ, καὶ φρόνημα πρὸς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κινδύνους ἄτρεστον, πάντας πρὸς τὸν δεσπόσαντα ἐπέρρωσεν. ἀλλὰ ταῦτα πρὸς βραχὺν χρόνον ἀρκέσαντα καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἡμᾶς ἐπάραντα, μειζόνων ἀρχὴ κακῶν ἐφάνη. πάντα γὰρ ἥλω, καὶ πάντα τοῖς πολεμίοις ὑπέπεσεν, ὥσπερ εἰς τὸν ἐκείνων εὐκλεέστερον νίκαν, οὐκ εἰς τὸν τῶν ἐλευθερίαν σωτηρίαν ἐντεθραμμένα. καὶ τοὺς μὲν ἐν ταῖς μάχαις ὑπεθήσκοντας εὐδαιμονίζειν ἔσωσεν. ἀμυνόμενοι γὰρ καὶ τὸν ἐλευθερίαν οὐ προέμενοι πεπόνηκασι. τὸ δὲ πλῆθος τῶν ὑπὸ ῥωμαίοις γυμνῶν, τίς οὐκ ἂν ἐλεήσειεν, ἢ τίς οὐκ ἂν ἐφρικάθοι πρὸ δ' ταῦτα παθεῖν ἐκείνους ὑπομενεῖν. ὧν οἱ μὲν στρεβλούμενοι, καὶ πυρὶ καὶ μάστιξιν αἰκιζόμενοι πεπόνηκασιν. οἱ δ' ὑπὸ θηρίων ἡμίβρωτοι πρὸς ὀλίγον αὐτοῖς τροφὴ ζῶντες ἐφυλάχθησαν, γέλωτα καὶ παιδιὰν τοῖς πολεμίοις παρέχοντες. ἐκείνων μὲν οὖν ἀθλιώτατοι τοὺς ἐπιζῶντας,

illorum qvidem miſerrimi habendi ſunt, qvi adhuc

ζῶντας, οἱ πολλάκις ἀχόμενοι τ θάνατον λαβεῖν οὐκ
ἔχουσι. ποῦ δ' ἡ μεγάλη πόλις ἡ δ' παντὸς Ἰουδαίων
γένους μητρόπολις; ἡ τοσούτοις μὲν ἐρυμνὴ τειχῶν
περιβόλοις, τοσαύτη δ' αὐτῆς φρουρὰ καὶ μεγέθη
πύργων περιβεβλημένη, μόλις ὑπεχώρουσε τοῖς εἰς τ πό-
λεμον παρασκευαῖς, τοσούτους δ' μυριάδας ἀνδρῶν ἔχου-
σα τῶν ὑπὲρ αὐτ μαχομένων; ποῦ γέγονεν ἡμῖν ἡ τ
θεὸν ἔχειν οἰκιστὴν πεπιστευμένη; περρίζ ἐκ βάθρων
ἀνήρπασται, μόνον αὐτῆς μνημεῖον ὑπολελειμμένον, τὸ
τῶν ἀνηρημένων αὐτὴν στρατόπεδον, ἐπὶ τοῖς λειψάνοις
ἐποικοδομηθέν. πεσοῦνται δ' δυσηνεῖ τῇ ἀποδοῦ δ' τιμῆς παρε-
σκάφηται, καὶ γυναῖκες ὀλίγαι πρὸς ὕβριν αἰχίσην
ὑπὸ τῶν πολεμίων τετηρημέναι. ταῦτά τις ἐνοῦ βαλ-
λόμενος ἡμῶν, καρτερήσῃ τὸν ἥλιον ὁρᾶν, καὶ δυνήσεται
ζῆν ἀκινδύνως; τίς ἔτως ἀνανδρος καὶ φιλόψυχος, ὡς μὴ καὶ σὺν
νοῦ ζῆσαι μεταυσεῖν. ἀλλ' εἰ μὲ πάντες ἐπιδυήκειμεν, πρὶν
τὴν ἱερὰν ἐκείνην πόλιν χερσὶν ἰδεῖν κατασκαπτομένην
πολεμίαν, πρὶν τὸν ναὸν τὸν ἅγιον, οὕτως ἀνοσίως ἐξο-
ρωρυγμένον. ἐπεὶ δ' ἡμᾶς οὐκ ἀφυνὴς ἐλπὶς ἐβούκό-
λησεν ὡς τάχα που δυνησεσθαι πολεμίους ὑπὲρ
αὐτῆς ἀμυνεσθαι, φρουδὴ δ' γέγονε νοῦ, καὶ μόνους ἡ-
μᾶς ὑπὸ τῆς ἀνάγκης καταλέλοιπε, ταῦτα σωμεν
καλῶς ἀποθανεῖν. ἐλεήσωμεν ἡμᾶς αὐτούς, καὶ τὰ τέ-
κνα, καὶ τὰς γυναῖκας, ἕως ἡμῖν ἔξεστι παρ' ἡμῶν αὐτῶν
λαβεῖν τὸν ἔλεον. ὅτι μὲν γὰ θάνατον ἐφυμήσαμεν, καὶ
τοὺς ἐξ αὐτῶν ἐφυμήσαμεν. καὶ τὸν οὐδὲ τοῖς δ' δαιμο-
νῶσιν ἐστὶ λαθ' φυγεῖν. ὕβρις δ' καὶ δουλεία, καὶ τὸ βλέ-
πειν γυναῖκας εἰς αἰσχύλον ἀγομένας μ' τέκνων, οὐκ
ἔστιν ἀνθρώποις κακὸν ἐκ φύσεως ἀναγκαῖον, ἀλλὰ ταῦ-
τα διὰ τὴν αὐτῶν δουλείαν ὑπομένουσιν, οἱ πρὸν
περ αὐτῶν ἀποθανεῖν μὴ θελήσαντες. ἡμεῖς δ' ἐπ' ἀν-
δρίᾳ μέγα φρονοῦντες, ῥωμαίων ἀπέσημεν, καὶ τὰ πα-
λαιτάτα νῦν ὅτι σωτηρία περκαλουμένων ἡμᾶς, ἐκ
ὑπηκούσαμεν. τίνι τίνων οὐκ ἔστιν ὁ θυμὸς αὐτῶν περ-
δηλος, εἰ ζώντων ἡμῶν κρατήσουσιν. ἄθλιοι μὲν οἱ νέοι
τῆς ῥώμης τῶν σωμάτων, εἰς πολλὰς αἰκίας ἀρκέσον-
τες, ἄθλιοι δ' οἱ παρηβηκότες, φέρειν τῆς ἡλικίας τὰς
συμφορὰς ἃ δυναμένης. ὄψεταί τις γυναῖκα περὶ βί-
αν ἀγομένην· φωνῆς ἐπακούσει τέκνων, πατέρα βοῶν-
τος χεῖρας δεδεμένον, ἀλλ' ἕως ἐσὶν ἐλεύθερα καὶ ξί-
φος ἔχουσι, καλλὶ ὑπουργίαν ὑμῖν ὑπουργείτω-
σαν, ἀδούλωτοι μὲν ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀποθανώμεθα,
ἐλεύθεροι δ' μὲ τέκνων καὶ γυναικῶν, ἃ ζῶ σωσεξέλ-
θωμεν ταῦθ' ἡμᾶς οἱ νόμοι κελεύουσι, ταῦθ' ἡμᾶς
γυναῖκες καὶ παῖδες ἱκετεύουσι. τούτων τ ἀναγκαίων θε-
ὸς ἀπέσκλικε· τούτων ῥωμαῖοι τἀναντία θέλουσι, καὶ μή
τις ἡμῶν περὶ τῆς ἁλώσεως ἀποθάνῃ δεδοίκασι, ἀπεύ-
σωμεν οὖν ἀντὶ τῆς ἐλπιζομένης αὐτοῖς καθ' ἡμῶν ἀπο-
λαύσεως, ἐκπλῆξιν ἃ θανάτου, καὶ θαῦμα τῆς τόλμης
καταλιπεῖν. Κεφ. λε.

ΕΤι βουλόμενον αὐτ σῴζεσθαι, πάντες ὑπε-
πέμενον, καὶ πρὸς τὴν πρᾶξιν ἤπειγον, ἀνεπισχέτου
τινὸς ὁρμῆς πεπληρωμένοι, καὶ δαιμονῶντες ἀπήε-
σαν, ἄλλοι πρὸ ἄλλε φθάσαι γλιχόμενοι, καὶ ταύτην ἐ-
πίδειξιν εἶναι τῆς ἀνδρίας, καὶ τῆς εὐβουλίας νομίζοντες,
τὸ μή τις ἐν ὑστάτοις ἡμῶν ὀφθείη. τοσοῦτον αὐ-
τοῖς γυναικῶν καὶ παιδίων, καὶ τῆς αὐτῶν σφαγῆς ἔρως
ἐνέπεσεν. καὶ μέλι ἐοῦ, ὥσπερ ἂν τις ὠθῇ τῇ πράξει
προσόντες ἠμέλλησαν, ἀλλ' ἀπειν τ γνώμεν διε-
φύλαξαν, οἷαν ἔχον τῶν λόγων ἀκροώμενοι, ἃ μὲν οἰ-
κείᾳ φιλοστοργίᾳ πάθους ἁπάντ σῴζομένοντ, ἃ λό-
γισμῷ δ' ὡς τὰ πρακτέα βεβουλευκοτ τοῖς φιλτά-

A vivunt, qvi sæpe mortem optantes non accipiunt. Ubi est autem illa magna civitas? Aut ubi est, qvæ totius gentis Judææ metropolis fuit? Tantis qvidem murorum septis munitissima, tot vero, ante muros castellis turriumqve objectis mœnibus tuta, belliqve apparatum vix capiens, tot autem virorum pro se pugnantiū multitudinē continens, qvid nobis facta est, qvæ Deum habe-
B re incolam credebatur? Radicitus ex fundamentis erepta est, solaqve ejus monumenta restant, eorum a qvibus excisa est imposita reliqviis castra. Senes vero infelices ad cineres templi assident, & paucæ mulieres ad turpissimam pudoris injuriam ab hostibus reservatæ. Hæc secum reputans qvisquam nostrum, aspicere solem durabit etiam si vivere sine periculo possit? Qvis inimicus adeo patriæ, qvis tam imbellis, aut parcus animæ, ut eum non pœniteat hucusque vixisse? Atqve utinam omnes fuissemus mortui, priusqvam illam sacram civitatem hostium manibus
C videremus excindi, priusqvam templum sanctum tanta impietatē funditus erui: sed qvoniam spes non instrenua nos illexit, qvod forte poterimus pro ea hostes ulcisci: nunc autem evanuit, ac solos necessitati dereliqvit, mori bene properemus, nostrimet ipsi misereamur, & conjugum liberorumqve dum nobis licet a nobisipsis misericordiam capere. Ad mortem namqve ipsi nati sumus, & qvos ex nobis genuimus, eamqve fugere
D ne fortissimi qvidem possunt, injuria vero & servitus, & videre conjuges ad turpitudinem duci cum liberis, non est malum hominibus ex naturæ necessitate profectum: sed hæc sua timiditate perferunt, qvi ante mori cum licuit noluere. Nos autem multum freti fortitudine, a Romanis defecimus: & postremo nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur non est eorum iracundia manifesta, si nos vivos subjugare
E potuerint? Miserandi quidem adolescentes erunt, qvorum vires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserandi autem provectiores, qvorum ætas clades ferre non poterit. Videbit alius conjugem abduci, alius manibus revinctis vocem filii patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habent, pulchrum ministerium nobis præbeant, expertes servitutis hostium. Moriamur liberi cum filiis & conjugibus vita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc nos conjuges & filii deprecantur, horum
F necessitatem Deus misit, his contraria Romani volunt, & nē qvis nostrūm ante excidium pereat, timent. Festinemus igitur eis, pro sperata potiundi nostri voluptate, stuporem mortis admiratione mqve relinqvere audaciæ. Adhuc eum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato qvodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac veluti larvis exagitati, alius alium antecapere cupiebat: hoc specimen esse fortitudinis, rectiq; consilii existimantes, ne qvis extremus remanere videretur: tantus eos & cōjugum & filiorū & propriæ cædis amor invasit. Sed nec id, qvod aliqvis putaverit, cum facinus accederent, obtusi sunt, verum eā
G servare sententiam, qvam cum dicta perciperent:

habuerunt: proprium quidem earumque affectum retinentibus cunctis, rationi vero cedentibus, qvia jam optime filiis consuluissent. Simul enim valere uxoribus cum amplexu dicebant, ac liberos gremiis captos extremum lacrymantes osculabantur: & simul tanqvam manibus alienis jussa peragentes volentes eos cõfigebant: malorum, qvæ subditi hostibus passuri fuerant, cogitationem habentes pro solatio necessitatis ad cædem. Deniqve nemo hac audacia minor inventus est. Cuncti autem conjunctissimos transfixere: miseri, qvibus id necesse fuit, qvibusqve filios atqve uxores occidere, malorum omnium videbatur esse levissimũ. Igitur neqve horum jam factorum dolorem tolerantes, & interfectos læsos existimantes, si vel brevissimum tempus eis supervenirent, cito quidem universis bonis in unum congestis ignem injiciunt, sorte vero ex numero suo decem lectis omnium percussoribus. universi etiam propter liberos ac conjuges prostratos compositi, eosqve complexi manibus, parato animo se mactandos præbebant infelicissimum illud exhibentibus ministerium. Isti autem intrepide cunctis occisis, eandem sortis legem in sua qvoqve morte statuerunt, ut cui obtigisset, novem peremtis semet super eos occideret. ita omnes sibi confidebant, qvod neqve in audendo, neqve in sustinendo facinore, præstaret alius alii. Et ad extremum cæteri qvidem se neci suppossuere: unus vero atqve novissimo, circumspecta multitudine mortuorum, ne qvis forte in multa cæde supereesset, qvi suæ manus egeret: ubi cognovit omnes peremptos, ignem qvidem immittit regiæ: vehementi vero manu toto per se transfacto gladio, juxta suos affectus occubuit. Et illi qvidem perierant, nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliqvisse. Latuit autem una mulier senior, & alia qvædam Eleazari cognata, plurimum doctrina sapientiaqve mulieribus præstans, & qvinqve pueri per cuniculos qvi aqvam sub terra potui ducebant abditi, cum alii cædibus occupatas mentes haberent, qvi erant nongenti numero & sexaginta, cum mulierib. simul ac pueris. Hæc autem calamitas acta est Aprilis mensis qvintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes mane aggeribus scalarum pontibus junctis muros aggrediebantur. Cum vero hostium neminem viderent, sed undiqve versum acerbam solitudinem, ignemqve intus ac silentium, qvid factum esset conjicere non poterant, & ad extremum velut impellentes ictum arietis, ululatum, si qvem forte provocarent, dederunt. Clamorem autem sensere mulieres, & ex cloacis emersæ, factum Romanis, ut erat, indicarunt, altera earum qvemadmodum dicta vel gesta fuissent, omnia narrante manifeste. Non tamen Romani facile his verbis adducebantur, ausi magnitudinem verisimilem non credentes. Ignem vero extinguere conabantur, perqve hunc viam

Interitus sicariorum, qui in Alexandriam & Thebas profugerant.

ληστὴς Ἐλεαζάρου. ὁμοῦ γὰρ ἦσαν ἀζόντο γυναῖκας περιχαρεῖς ὁρμώμενοι, καὶ τέκνα περιηγκαλίζοντο, τοῖς ὑποστῖσι φιλήμασιν ἐμφυόμενοι καὶ δακρύοντες. ὁμοῦ δὲ καθάπερ ἀλλοτρίαις χερσὶν ὑπουργοῦμενοι, σωιενέλεσθαι τὸ βέλτιστον, τὸ ἀπίνοιαν ἀνάπειστον κακῶν ὑπὸ τῶν πολεμίων γινόμενοι, ἐθαρρύνθησαν δὲ ἐν τῇ κτείνειν ἀνάγκης ἔχοντες καὶ πέρας, οὐδεὶς ἠλεήσατο πολλήματος ἦσαν δ' εὑρεῖν. πάντες δὲ ἀπὸ τῶν οἰκειοτάτων διεξῆλθον βάθλιοι τῆς ἀνάγκης, οἷς αὐτοχειρὶ γυναῖκας τὰς αὐτῶν καὶ τέκνα κτείναι, κακῶν ἔδοξεν εἶναι τὸ κουφότατον. οὗτοι δὴ τοίνυν τὸ ἀπὸ τῶν πεπραγμένοις ὀδύνῃ ἐπιφέροντες, καὶ τοὺς ἀνῃρημένους νομίζοντες ἀδικεῖν, κἀὐ βραχὺν αὐτοῖς ἔτι χρόνον ἀπιζήσωσι, ταχὺ μὲν τὴν κτῆσιν ἀπασαν εἰς ταυτὸ σωρεύσαντες πῦρ ἐπ' αὐτὴν ἐνέβαλον. κλήρῳ δ' ἐξ αὐτῶν ἑλόμενοι δέκα τοὺς ἁπάντων σφαγεῖς ἐσομένους, καὶ γυμνοὺς τοὺς αὐτῶν καὶ περὶ κειμένους ἀπεδειρώσαντες καὶ τὰς χεῖρας ἀπεβαλὼν, παρέσχον ἑτοίμους τὰς σφαγὰς, τοῖς τῶν δυσμενῶν ὑπουργήσαι ἐκτελοῦσιν. οἱ δ' ἀτρεπτῶς πάντας φονεύσαντες, τὸν αὐτὸν ἐπ' ἀλλήλοις ἔδ κλήρου νέμον ὅρκους, ἵν' ὁ λαχὼν τοὺς ἐννέα κτείνας ἑαυτὸν ὕστατα πᾶσιν ἀνέλῃ. πάντες οὕτως ἐδιέρρωσαν ἑαυτοῖς, μήτ' εἰς ὀλιγανδρίαν, μήτ' εἰς τὸ παθεῖν, ἄλλως ἄλλα διαφέρειν. ἐπὶ τέλους, οἱ μὲν τὰς σφαγὰς ὑπέστησαν. ὁ δ' εἰς ἐπὶ πᾶσι, τὸ πλῆθος τῶν νεκρῶν περιαθροίσας μή που τις ἔτι ἐν πολλῷ φόνῳ τῆς αὐτοῦ λείπεται χειρὸς δεόμενος, ὡς ἔγνω πάντας ἀνῃρημένους. πῦρ μὲν πολὺ τοῖς βασιλείοις ἐνῆκεν. ἀθρόᾳ δὲ τῇ χειρὶ δι' αὐτοῦ πᾶν ἐλάσας τὸ ξίφος, πλησίον τῶν οἰκείων κατέπεσε. καὶ οἱ μὲν ἐπιθυμήσαντα ὑπεκλιφότες εὐθυμίαν ψυχῆς ὑπολιπόμενον ἐξ αὐτῶν ῥωμαίοις καταλιπεῖν. ἔλαθε δὲ γυνὴ πρεσβύτις καὶ συγγενὴς ἑτέρα τις ἐλεαζάρου, φρονήσει καὶ παιδείᾳ πολλῶν γυναικῶν διαφέρουσα, καὶ πέντε παιδία πρὸς ὑπονόμοις, οἳ πολὺν ἦγον ὕδωρ διὰ γῆς ἐγκατορυχθέντα, τῶν ἄλλων πρὸς τῇ σφαγῇ τὰς διανοίας ἐχόντων, οἳ τὸν ἀριθμὸν ἦσαν ἑξήκοντα πρὸς τοῖς ἐννακοσίοις, γυναικῶν ὅμα καὶ παιδίων αὐτοῖς σωαιθμουμένων. καὶ τὸ πάθος ἐπεξάχθη, πεντεκαιδεκάτῃ ξανθικοῦ μηνός.

Κεφ. λς.

Οἱ δὲ ῥωμαῖοι μάχην ἐπὶ πρωΐ δοκοῦντες ὑπὸ τὴν ἕω διασκευασόμενοι, καὶ τὰς ὑπὸ τῶν χωμάτων ἐφόδους τοῖς ἐπιβάθραις γεφυρώσαντες, πρόσβολὴν ἐποίουν. βλέποντες δ' οὐδένα τῶν πολεμίων, ἀλλὰ δεινὴν πανταχόθεν ἐρημίαν, καὶ πῦρ ἔνδον καὶ σιωπὴν, ἀπόρως εἶχον τὸ γεγονὸς συμβαλεῖν, καὶ τέλος ὡς εἰς ἄφεσιν βολῆς ἠλάλαξαν, εἴ πινα τὴ ἔνδον προκαλέσοιντο. τῆς δὲ βοῆς ἀΐδησις γίνεται τοῖς γυναίοις, καὶ τῶν ὑπονόμων ἀναδῦσαι, τὸ πραχθὲν ὡς εἶχε, πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἐμήνυον, πάντα τῆς ἑτέρας ὡς ἐλέχθη, καὶ τίνα τρόπον ἐπράχθη, σαφῶς ἐκδιηγουμένης. οὐ μὴν ῥᾳδίως αὐτῇ πρόσεσχον τοῦ μεγέθους τοῦ πράγματος ἀπιστοῦντες, ἐπεχείρουν τὸ πῦρ σβεννύειν, καὶ πρὸς ἑαυτοὺς ἐδὲ αὐτοὺς τιμῶντες, τῶν βασιλείων ἐντὸς ἐγένοντο. καὶ τῇ πολλῇ τῶν πεφονευμένων ὄψει τυχόντες, ἐφ' ὡς ὅτι πολεμίοις ἤθησαν. τὴν δὲ γενναιότητα τοῦ βουλήματος, καὶ τὸ ἐν τοσούτοις ἄτρεπτον ὅτι τῶν ἔργων ἐθυμάσαν τὸ θανάτου καταφρόνησιν. τοιαύτης δὲ τῆς ἀλώσεως γενομένης, ὅτι μὲν ἐκ φρουρίου καταλείπει φυλακὴν ὁ στρατηγὸς, αὐτὸς δὲ μὴ τῆς δυνάμεως ἀπῆλθεν εἰς

fectantes cito in regiam pervenere: conspectaque multitudine mortuorum, non ut in hostibus gavisi sunt: sed consilii fortitudinem, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

CAP. XXIX.

HUjusmodi autem peracto excidio, in castello qvidem præsidium dux reliqvit; i-

εἰς κρυσίρειαν. οὐδὲ γὰρ ἐλέλειπτο τις τῶν κατὰ τὴν χώραν πολεμίων, ἀλλ' ἤδη πᾶσα μὲν μακροῦ δὲ πολέμου κατέστραπτο, πολλοῖς καὶ τῶν ἀπωτάτω κατοικούντων, ἄθησιν καὶ κίνδυνον παρεχῆς ὠδίνοντος.

ΚΕΦ. λζ.

ΕΤι δὲ καὶ περὶ ἀλεξάνδρειαν τὸ ἐν αἰγύπτῳ, μὴ παῦται συμβὰν πολλοὺς ἰουδαίων ἀποθανεῖν. τοῖς γὰρ ἐκ τῆς στάσεως τῶν σικαρίων ἐκεῖ διαφυγεῖν δυνηθεῖσιν, οὐκ ἀπέχρη τὸ σώζεσθαι· πάλιν δὲ καινοτέροις ἐπεχείρουν πράγμασι καὶ πολλοὺς τῶν ὑποδεξαμένων, ἔπειθον τὴν ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι, καὶ ῥωμαίους μὲν μηδὲν κρεῖττους ἑαυτῶν ὑπολαμβάνειν, θεὸν δὲ μόνον ἡγεῖσθαι δεσπότην. ἐπεὶ δ' αὐτοῖς τῶν οὐκ ἀφανῶν τινες ἰουδαίων ἀντέβαινον, τοὺς μὲν ἀπέσφαζαν, τοῖς δ' ἄλλοις ἐπέκειντο πρὸς τὴν ἀποστασιν ὠδηγαλοιῶντες. ὁρῶντες δ' αὐτῶν τὴν ἀπόνοιαν, οἱ πρωτεύοντες τῆς γερουσίας, οὐκ ἔτ' ἀσφαλὲς αὐτοῖς ἐνόμιζον ἠρεμεῖν, ἀλλὰ πάντας ἀθροίσαντες εἰς ἐκκλησίαν τοὺς ἰουδαίους, ἤλεγχον τὴν ἀπόνοιαν τῶν σικαρίων, πάντων αἰτίους ἀποφαίνοντες ἐκείνους τῶν κακῶν. καὶ νῦν ἔφασαν αὐτοὺς ἐπειπερ ἤδη πεφυγότες τῆς σωτηρίας ἐλπίδα βεβαίαν ἔχουσι, γνωσθέντες γὰρ ὑπὸ ῥωμαίων δίχης ἀπολεῖσθαι, τῆς αὐτοῖς προσηκούσης συμφορᾶς ἀναπιμπλάναι τοὺς μηδενὸς τῶν ἁμαρτημάτων μετεχόντας. φυλάξασθαι τοίνυν τὸ ἐξ αὐτῶν ὄλεθρον τὸ πλῆθος παρεκάλουν, εἰ δεῖ αὐτῶν πρὸς ῥωμαίους ἀπολογήσασθαι, τῇ τούτων ὠδῖνι. συνιδόντες οὖν τὸν κίνδυνον τὸ μέγεθος, ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, καὶ μὴ πολλῆς ὁρμῆς, ἐπὶ τοὺς σικαρίους ὁρμήσαντες, συνήρπαζον αὐτούς. τῶν δ' ἑξακόσιοι μὲν δίχα ἐάλωσαν. ὅσοι δ' εἰς τὴν αἴγυπτον, καὶ τὰς ἐκεῖ ὕλας διέφυγον, οὐκ εἰς μακρὰν συλληφθέντες ἐπανήχθησαν, ἐφ' ὧν οὐκ ἔστιν ὃς οὐ τὴν καρτερίαν, καὶ τὴν ἔτι ἀπόνοιαν, ἔστι τῆς γνώμης τὴν ἰσχὺν χρὴ λέγειν, οὐ κατιτλάγη. πάσης γὰρ ἐπ' αὐτοὺς βασάνου καὶ λύμης τῶν σωμάτων ὑπενεθήσης, ἐφ' ἓν τοῦτο μόνον, ὥστε αὐτῶν κύσαρα δεσπότην ὁμολογήσωσιν, οὐδεὶς ἐνέδωκεν, οὐδ' ἐμέλλησεν εἰπεῖν, ἀλλὰ πάντες ὑπερτέραν τῆς ἀνάγκης τὴν αὐτῶν γνώμην διεφύλαξαν, ὥσπερ ἀναισθήτοις σώμασι χαιρήσουν μονουχὶ τῇ ψυχῇ τὰς βασάνους καὶ τὸ πῦρ δεχόμενοι. μάλιστα δ' ἡ τῶν παίδων ἡλικία, τοὺς θεωμένους ἐξέπληξεν. οὐδὲ γὰρ σκεῦος τις ἐξενικήθη, κύσαρα δεσπότην ἐξονομάσαι, τοσοῦτον ἄρα τῆς τῶν σωμάτων ἀσθενείας, ἡ τῆς τόλμης ἰσχὺς ἐπεκράτει. λοῦπος δὲ τότε διώκει τὴν ἀλεξάνδρειαν, καὶ περὶ τοῦ κινήματος πύστου, κύσαρα μὲν οὐ πάνυ ἐπέστειλεν. ὁ δὲ τῶν ἰουδαίων τὰ ἀνακτάπαυσιν φορούμενος νεωτεροποίαν, καὶ δείσας μὴ πάλιν εἰς ἓν ἀθροίσωσι συλλεγῶσι, καὶ τινας αὐτῶν συνεπισπάσωνται, προσέταξε τῷ λούπῳ τὸν ἐν τῇ ὀνίου καλούμενον νεὼν καθελεῖν τῶν ἰουδαίων. ὁ δέ ἐστιν ἐν αἰγύπτῳ, καὶ διὰ τοιαύτην αἰτίαν, ὠκοδόμηται καὶ τὴν ὀνίαν κλῆσιν ἔλαβεν. ὀνίας σίμωνος ἱερεὺς εἷς τῶν ἐν ἱεροσολύμοις ἀρχιερέων. φεύγων ἀντίοχον τὸν θεὸν βασιλέα πολεμοῦντα τοῖς ἰουδαίοις, ἦλθεν εἰς ἀλεξάνδρειαν. καὶ δεξαμένου πτολεμαίου φιλοφρόνως αὐτὸν, διὰ τὸ πρὸς ἀντίοχον ἀπέχθειαν, ἐφ' συμμαχον αὐτῷ ποιήσειν τὸ τῶν ἰουδαίων, ἔθνος, εἰ πείθοιτο τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις. ποιήσειν δὲ τε δυνατὸν ἐπαγγελλομένου, ἠξίωσεν ἐπιτρέπειν αὐτῷ, νεών τε ποιῆσαι τῆς αἰγύπτου κατασκευάσαντα, καὶ τοῖς πατρίοις ἔθεσι θεραπεύειν τὸν

A pse vero cum exercitu ad Cæsaream profectus est. Nec enim qvisquam supererat in illis regionibus hostium, sed jam tota Judæa belli fuerat longinqvitate subversa: multisqve suorum etiam procul incolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nam & circum Alexandriam Ægypti civitatem postea contigit multos Judæorum perire. His enim qvi ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt, non satis erat salvos esse: verum & illic novas res conabantur, ut libertatem defenderent, & Romanos qvidem nihil se meliores putarent, Deum vero solum dominum dicerent. Cum autem qvidam iis Judæorum non ignobiles adversarentur, illos qvidem mactavere, aliis vero instabant, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes seniorum, jam cohibere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem Judæis, sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunc ajebant illos, qvod nec si fugissent certam spem salutis habituri viderentur, a Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos, qvi nullius fuissent delicti participes. cavendum igitur ab eorum exitio multitudinem monebant, & ut pro se Romanis ipsorum traditione satisfacerent. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruere, multoqve impetu sicarios aggressi corripuere. qvorum sexcenti qvidem statim capti sunt: qvi vero in Ægyptum Thebasqve illius tractus elapsi sunt, non multo post comprehensi reducti sunt: quorum non est qvi duritiam, sive confidentia sive pertinacia voluntatis sit dicenda, non obstupescat. Omni enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solummodo, ut Cæsarem dominum faterentur, nemo cessit, neque dicere velle visus est: sed omnes illa necessitate validiorem sententiam conservare, tanqvam brutis corporibus, non animis etiam cruciatus ignemqve susciperent. Maxime vero puerorum ætas, miraculo spectantium fuit. nec enim vel eorum qvisqvam commotus est, ut dominum Cæsarem nominaret: usqve adeo corporum infirmitatem vis audaciæ superabat.

CAP. XXX.

LUpus tunc Alexandriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarem motu velociter retulit. Ille autem inqvietum Judæorum circa res novas studium cavendum esse existimans, ac veritus ne rursus in unum congregarentur, & qvosdam sibi adjungerent, præcepit Lupo, ut templum Judæorum, qvod esset apud Onion (qvæ sic appellatur) civitatem, destrueret. Hæc autem est in Ægypto: qvæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, unus ex pontificibus, & Hierosolymis fugatus, Antiocho rege Syriæ cum Judæis bellum gerente, Alexandriam venit: & a Ptolemæo susciptur humanissime, propterea qvod Antiocho erat inimicus: ait se gentem Judæorum ejus auxilio sociaturum, si dictis suis obtemperasset. Cum autem rex ea qvæ possent fieri annuisset, rogavit ut in aliqva parte Ægypti templum sibi ædificare permitteret, & more patrio Deum

Oniæ templum clausum apud Alexandriam.

colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Judæis, qvi templum apud Hierosolymam vastaviſſet, ipſiqve benevolentiores eos fore, eoqve multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eiqve locum dedit centum & octoginta ſtadiis a Memphi diſtantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: ubi caſtello fabricato, Onias templum qvidem diſſimile ei qvod eſt in Hieroſolymis, turrim autem ſimilem extruxit, ingentibus ſaxis ſexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricam ſecundum patriam imitatus eſt, & donariis ſimiliter exornavit, præter candelabri confectionem. Candelabrū enim non fecit, ſed informatum aureum lychnum tanqvam jubaris luce radiantem, de aurea catena ſuſpendit. Totum vero circa templum ſpacium coctolatere circundedit, ſaxeas portas habente. Conceſſit autem rex etiam multum agri modum, ac pecuniæ reditus: ut & ſacerdotibus eſſet copia ad multa, qvæ Dei cultus deſideraret. Non tamen hæc Onias ſana voluntate faciebat, ſed erat ei contentio cum Judæis apud Hieroſolymam degentibus, propter fugæ memorem iracundiam: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id ſe omnem ab Hieroſolymis multitudinem revocaturum. Fuerat autem olim prædictio qvædam annis nongentis ſeptuaginta. Eſaiaſqve prædixerat hujus templi futuram in Ægypto conſtructionem a qvodam viro Judæo. Templum qvidē ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ ſuſceptis literis imperatoris cum ad templum adveniſſet, nonnullis ablatis donariis templum claudit. Poſtmodum Lupo mortuo Paulinus, qvi ejus poteſtati ſucceſſit, neqve donariorum qvicqvam reliqvit (vehementer enim ſacerdotibus comminatus eſt, niſi omnia protuliſſent) neqve ad templum religionis cauſa adire volentes admiſit: ſed clauſis foribus ita inacceſſum fecit, ut ne veſtigium qvidē divini cultus in eo reſideret. Tempus autem fluxerat uſqve clauſum templum, ex qvo fuerat conditum, anni trecenti triginta tres.

CAP. XXXI.

De interfectione Judæorum apud Cyrenem.

Audacia vero ſicariorum, veluti morbus qvidam, etiam ea qvæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapſus enim ad eam Jonathas homo neqviſſimus, arte textor, non paucis imperitorum, ut ſe attenderent perſuaſit: perduxitqve eos in ſolitudines, cum ſigna & umbrarum imagines ſe polliceretur oſtendere. & alios qvidem hæc agendo atqve fallendo latebat, dignitate vero præſtantes Cyrenenſium Judæorū apparatum ejus & profectionem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænunciant. Ille autem eqvitibus ac peditibus miſſis, inermes facile comprehendit: & magna qvidē pars manibus interiit, nonnulli autem vivi capti, ad Catullum perducti ſunt. Autor autem conſilii Jonathas tunc qvidem potuit effugere: multum vero ac diligenter per omnes qvæſitus regiones captus eſt, adductuſqve ad Catullum, ſibi qvidem moram poenæ moliebatur, Catullo autem iniqvitatis præbuit occaſionem. Nam ipſe qvidem locupletiſſimos Judæo-

A Ἰουδαίους. ἔτω γὰρ ἀντιόχῳ μᾶλλον ἐπιτελεῖσθαι τοὺς Ἰουδαίους, τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις νεὼν παρῃκότας αὐτὸν δ' εὐοικώτερον ἕξειν, καὶ πολλοὺς ἐπ' ἀδείᾳ τῆς εὐσεβείας, ὡς αὐτὸν συλλεγήσεσθαι πειθομένους Πτολεμαίῳ τῷ λεγομένῳ, δίδωσιν αὐτῷ χώραν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα σταδίοις ἀπέχουσαν Μέμφεως. νόμος δ' ἔστιν ἡλιουπολίτης καλεῖται, ἐν ᾧ φρούριον κατασκευάσας Ὀνίας, τὸν μὲν ναὸν οὐχ ὅμοιον ᾠκοδόμησε τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις, ἀλλὰ πύργῳ ὅμοιον λίθων μεγάλων εἰς ἑξήκοντα πήχεις ἀνεγείρας. βωμὸν δὲ τῷ κατασκευῇ πρὸς τὸ ὅσιον ἐμιμήσατο, καὶ τοῖς ἀναθήμασι ὁμοίως ἐκόσμησε, χωρὶς τῆς περὶ τὴν λυχνίαν κατασκευῆς. οὐ γὰρ ἐποίησε λυχνίαν. αὐτὸν δὲ χαλκευσάμενον τὸν λύχνον χρυσοῦν ἀπέφηνε πυέλας, χρυσῆς ἁλύσεως ἐξεκρέμασε. τὸ δὲ περίβολον, ὃν ἐπὶ πλίνθῳ περιεπεποίητο πύλας ἔχοντι λιθίνας. ἀπῆλθε δὲ καὶ χώραν πολλὴν ὁ βασιλεὺς εἰς χρημάτων πρόσοδον, ὥστε εἶναι καὶ τοῖς ἱερεῦσι ἀφθονίαν, καὶ τῷ θεῷ πολλὰ τὰ πρὸς τὴν εὐσέβειαν. οὐ μὴν ὑπὸ τούτου ἐξ ὑγιοῦς γνώμης ταῦτα ἐπράττετο, ἀλλ' ἐν αὐτῷ φιλονεικίαν πρὸς τοὺς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις Ἰουδαίους, ὀργὴν τῆς φυγῆς ἀπομνημονεύοντι. καίτοι τὸ ἱερὸν ὑπόμιξε κατασκευάσας, εἰς αὐτὸ πρεσβεύσειν ἀπ' ἐκείνων τὸ πλῆθος. ἐγένετο δέ τις καὶ παλαιὰ προφήτης ἔτη πρὸ τούτων ἑξακοσίοις, Ἡσαΐας ὄνομα τοῦ προαναφθέντος τὸν ναὸν τὸν ἐν Αἰγύπτῳ ὑπὸ ἀνδρὸς Ἰουδαίου κατασκευὴν. τὸ μὲν οὖν ἱερὸν οὕτως ἐπολίτο. λοῦπος δ' ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας ἡγεμών, τὰ πρὸς καίσαρος λαβὼν γράμματα, καὶ προσκρουσθεὶς ἐν τῷ ἱερῷ καί τινα τῶν ἀναθημάτων ἐκφορήσας, τὸν ναὸν ἀπέκλεισε. λούπου δὲ μὴ βραχὺ τελευτήσαντος, παυλῖνος διαδεξάμενος τὴν ἡγεμονίαν, ἅτε τῶν ἀναθημάτων οὐδὲν καταλιπών, πολλὰ γὰρ διηπείλησε τοῖς ἱερεῦσιν, εἰ μὴ πάντα προκομίσειαν, οὔτε προσιέναι τοῖς πυλῶσι, τοὺς θρησκεύειν βουλομένους ἀφῆκεν· ἀλλ' ἀποκλείσας τὰς πύλας, ἀπρόσοδον αὐτὸ παντελῶς ἐποίησεν, ὡς μηδ' ἴχνος ἐπὶ τῆς εἰς θεὸν θεραπείας ἐν τῷ τόπῳ καταλιπών. χρόνος μὲν οὖν ἐκ τῆς ἀποκλείσεως τοῦ ναοῦ γεγονὼς, ἀπὸ τῆς κατασκευῆς ἔτη τρία καὶ τριακόσια καὶ τριακόσια.

Κεφ. λη.

F Ἥψατο δὲ καὶ τῶν περὶ κυρηναίαν πόλεων ἡ τῶν σικαρίων ἀπόνοια καθάπερ νόσος. ἀλάπτων γάρ εἰς αὐτὴν ἰωνάθης, πανοῦργος ἄνθρωπος καὶ τὴν τέχνην ὑφάντης, οὐκ ὀλίγους τῶν ἀπόρων ἀνέπεισε προσέχειν αὐτῷ, καὶ προήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον, σημεῖα καὶ φάσματα δείξειν ὑπισχνούμενος. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἐλάνθανε ταῦτα δολοπλοκῶν καὶ φενακίζων. οἱ δὲ τῶν ἀξιωμάτων πρόχοντες τῶν ὅτι τῆς κυρηναίας ἰουδαίων, τὴν ἔξοδον αὐτοῦ καὶ παρασκευὴν τοῦ τῆς πεντακόλεως G λοιβῆς ἡγεμόνι κατέλιπον προσαγγείλασιν. ὁ δὲ ἵππεας τε καὶ πεζοὺς ἀποστείλας, ῥᾳδίως ἐκράτησεν ἀνόπλων. καὶ τὸ μὲν πλέον ἐν χερσὶν ἀπώλετο. τινὲς δὲ καὶ ζωγρηθέντες, ἀνήχθησαν πρὸς τὸν κατυλλον.

Κεφ. λθ.

Ὁ δὲ ἡγεμὼν τοῦ βουλεύματος ἰωνάθης, τοῦτο μὲν διέφυγε. πολλῆς δὲ καὶ λίαν ἐπιμελοῦς ἀνακρίσεως γινομένης, ἥλω καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα κατυλλον ἀναχθείς, ἑαυτὸν μὲν ἐμηχανᾶτο τῆς τιμωρίας ἀπαλλαγήν. τῷ κατυλλῳ δὲ ἔδωκεν ἀφορμὰς ἀδικημάτων. ὁ μὲν γὰρ

τους

τοὺς πλησιοχώρους τῶν ἰουδαίων ἔλεγε κατα-
δίδασκάλους αὐτῷ ἐγκλήματος γενομένους. προθύ-
μως γὰρ τὰς διαβολὰς ἐκεῖνος ἐξεδέχετο ἐπὶ τῷ πρά-
γματι πολὺν ὄγκον προσειπεῖν, μεγάλα προσαγω-
δῶν, ἵνα δὴ δόξειε καὶ αὐτὸς ἰουδαϊκὸν πόλεμον κα-
τηργωκέναι. τὸ δὲ δὴ τούτου χαλεπώτερον, πρὸς γὰρ τὸ πι-
στεύειν ῥᾳδίως, ἔτι καὶ διδάσκαλος ἦν τῶν εἰκαίων
τῆς ψευδολογίας. κελεύσας γοῦν αὐτὸν ἐνομάσαι τινὰ
τῶν ἰουδαίων ἀλέξανδρον, ᾧ πάλαι προσκεκρουκὼς φα-
νερὸν ἐξενεώχει τὸ μῖσος, τήν τε γυναῖκα τοῦ ἐκείνου
Βερνίκην τῆς αἰτίας συνεμπλέξας, πρώτους μὲν πρῶ-
τον ἀνεῖλεν. ἔπειθ' αὐτοῖς ἅπαντας τοὺς ὑπερμεγέθη χρη-
μάτων ἀφαιρέσεις, ὁμοῦ τρισχιλίους ἐφόνευσεν ἄν-
δρας. καὶ ταῦτα πρᾶξαι ἐνόμιζεν ἀσφαλῶς ὅτι τὰς οὐσί-
ας αὐτῶν εἰς τὰς ἑαυτοῦ προσόδους ἀνελαμβανεν.
ὅπως δὲ μηδεὶς ἀλλαχοῦ τινες τῶν ἰουδαίων ἐλέγξωσιν
αὐτοῦ τοῦ ἀδικεῖν, πρόρριζον τὸ ψεῦδος ἐξέτεινε. καὶ
πρόοδος τοῦ ἰωνάθου καὶ τινας ἅμα σκήπτῳ συμπλημ-
μένων, νεωτερισμοῦ κατηγορίαν ἐπιφέρειν, τοῖς ἐν ἀ-
λεξανδρείᾳ τε καὶ ῥώμῃ τῶν ἰουδαίων δοκιμωτάτοις.
τούτων εἷς τῶν ἐξ ἐπιβουλῆς αἰτιαθέντων, ἦν ἰώσηπος
ὁ ταῦτα συγγραψάμενος. ἃ μὲν καὶ ἐλπίδα τοῦ κα-
τύλλου τὸ σκεύωρημα προσεχώρησεν. ἦκεν μὲν γὰρ εἰς τὴν
ῥώμην, τοὺς πρὸ τοῦ τὸν ἰωνάθου ἄγων δεδεμένους, καὶ πέ-
ρας ᾤετο τῆς ἐξετάσεως εἶναι, τοῦ ἐπ' αὐτοῖς, καὶ δι' αὐτὸ
νομιζομένου ψευδολογίαν. διαστασιασὰς δὲ τὸ πρᾶγμα
ὑποπτεύσας, ἀναζητεῖ τοῦ ἀληθοῦς, καὶ γνοὺς ἀδίκως
τοῦ αἰτίαν τοῖς ἀνδράσιν ἐπενηνεγμένην, τοὺς μὲν
ἀφίησι τῶν ἐγκλημάτων, τίτου παρακελευσαμένου, δίκην
δὲ ἐπέθηκεν ἰωνάθῃ τοῦ προσήκουσαν. ζῶν γὰρ κατε-
καύθη πρότερον αἰκισθείς. κατύλλου δὲ, τότε μὲν ὑπῆρ-
ξε λαβεῖν πραότητα τῶν αὐτοκρατόρων, μηδὲν πλέον
ὑπομεῖναι κατηγνώσεως, ὀλίγῳ δὲ μακρὰν ἦν νόσῳ κα-
ταληφθεὶς πολυτρόπῳ, καὶ δυσιάτῳ, χαλεπῶς ἀπολ-
λάσσετο, ἀπὸ τοῦ σώματος μόνον κολαζόμενος, ἀλλ' ἐν τῇ τῆς
ψυχῆς αὐτοῦ νόσῳ βαρυτέρᾳ. δείμασι γὰρ ἐταράσσετο,
καὶ συνεχὴς ἀνεδία, βλέπειν εἴδωλα τῶν ὑπ' αὐτοῦ
πεφονευμένων ἐφεστηκότα, καὶ κατισχὺν ἑαυτὸν
ἀπὸ δυνάμεως, ἐξήλατο τῆς εὐνῆς, ὡς βασάνων
αὐτῷ καὶ πυρὸς προσφερομένων. ἐν ᾧ κα-
κοῦ πολλοῦ ἀεὶ τοῦ ἐπιόντος λαμβάνοντος, καὶ
τῶν ἑτέρων αὐτοῦ μὴ διαρρώσιν σκιπτόντων, οὕτως
ἀπέθανεν, οὐδενὸς ἥδιον ἑτέρου τὴν παρουσίαν θεοῦ τιμω-
μένου νομιζόμενον, ὅτι τοῖς πονηροῖς δίκαι ἐπιτίθησιν.
ἐνταῦθα τῆς ἱστορίας ἡμῖν τὸ πέρας ἐστὶν, ἵνα ἐπιγνω-
λάμεθα μὴ πίστις ἀκριβείας ἀπολείπουσιν τοῖς βου-
λομένοις μαθεῖν, πόσα τε ἕτερα καὶ ὁ πόλεμος ῥωμαί-
οις πρὸς ἰουδαίους ἐπολεμήθη. καὶ τῶν μὲν ἠρμένων
τοῖς ἀναγνωσομένοις κρίσιν ἀποπεπλήρωται. περὶ δὲ ἀλη-
θείας δὲ οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι θαρρῶν λέγειν, ὅτι μόνης
ταύτης ἕνεκα πᾶσαν τοῦ γράφειν ἐσχασάμην.

Τέλος τῆς ἰωσήπου ἰουδαϊκῆς
ἁλώσεως.

rum falso insimulans, autores sibi hujus consilii fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo suscipiebat, remque delatam multimode cumulabat, tragicis etiam verbis exaggerans, ut ipse quoddam bellum Judæorum confeciſſe videretur: quodque hoc atrocius est, præter credendi facilitatem, etiam doctor erat calumniandi sicariis. Deniqve cum jussisset Judæum quendam Alexandrum nominare: cui jamdudum infensus odium publicaverat, etiam uxore ejus Berenice criminationibus implicata, hos quidem priores occidit, deinde omnes simul pecuniarum copiis eximios, tria simul millia trucidavit. Et hæc secure facere arbitrabatur, quod eorum patrimonia reditibus Cæsaris adjungebat. Ne vero vel alibi degentium quisquam Judæorum ejus injustitiam confutaret, etiam longius mendacium propagavit: ac Jonathæ nonnullis; aliis qui comprehensi fuerant persvadet, novarum rerum accusationem viris inferre probatissimis Judæorum, apud Alexandriam Romamque degentium. Horum autem, qui per insidias accusati sunt, unus erat Josephus, qui hæc scripsit. Non tamen Catullo fictio ita ut speraverat cessit. Nam Romam quidem venit, Jonathan cæterosque vinctos ducens, finemque arbitrabatur esse quæstionis apud se ac per illum conflatam calumniam: Vespasianus autem rem suspicatus, veritatem requirebat: cognitoque non jure hominibus accusationem illatam, illos quidem Titi studio criminibus solvit, merito vero pœnâ in Jonathan statuit: prius enim verberatus, vivus exustus est. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obtigit, ne quid amplius castigationis experiretur: non multo autem post, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissime tortus est, non corporis tantum cruciatum sustinens, sed erat ei major animi morbus & gravior. Terroribus enim expaveſcebat, & crebro videbat sibi instantes umbras eorum quos peremerat, & clamitabat. Cumque se tenere non posset, exiliebat stratis, tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo, extisque defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis divinæ providentiæ facto indicio, quam quod neqvissimos ulciscatur. Hic nobis est finis historiæ, quam promisimus nos cum omni veritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmodum hoc bellum Romanis gestum est cum Judæis: & qualiter sit quidem expositum lecturis, ut dicant, relinquatur: de veritate autem confidenter dicere non pigebit, quod eam solam scopum mihi per omnia quæ scripsi proposuerim.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

RERUM OMNIUM APUD JOSEPHUM MEMORABILIUM INDEX SECUNDUM ALPHABETI ORDINEM.

Numerus paginam, litera locum paginæ designat.

AAron Moysi in Ægyptum redeunti occurrit Pagina 61.e
Aaroni sacerdotium confertur 87.g
confirmatur 108.g
ejus filii quatuor 88.a
quomodo purificatus 89.b
filii ejus duo seniores dum offerunt, exusti, ibid.d
virga ejus floret, & profert amygdala 108.e. moritur 110.c. primus fuit pontifex 700.a
Abaneth qualis zona 84.d
Abaris mons 132.d
Abassarus a Cyro præfectus restituendo templo Hierosolymis 365.d
Abdastartus rex Tyriorum Beleastarte patri successit 1043. c
ejus mors ibid.
Abdemonus Tyrius adolescens problematum dissolvendorum peritus 268 a. & 1043. b
Abdonis principatus Hebræorum 159. b
Abel quid significet: occiditur à fratre 6.d
Abelmachæa urbs 141. c
Abemerigus Isaæ suam filiam dat uxorem 684. c
Abenerus præfectus exercitus 183. b 194. b. Jebosthum Sauli filium constituit regem 212. c
pugnat contra Joabum, ibidem. transfert regnum ad Davidem 213. f
ab Joabo fraudulenter occiditur 215. a
Aber secundi ex fratribus Machabæi supplicia crudelissima, tolerantiaque ejus 1093. d
Abesalomus Ammionem fratrem jugulat 227. d
fugit in Gesura, unde à patre reconciliato revocatur, item forma ejus & cæsaries qualis, tum qvomodo Joabum tractarit. 228
popularem auram captat & regnum 229. c. cum patris concubinis rem habet 231. d. cogit magnum exercitum contra patrem 233. c. pendens in arbore interimitur 234.c
Abias Arabum rex prælio victus sibi ipsi manum infert 688. e
Abias Solomonis filius quomodo se gesserit in administratione principatus 173 b.
Abiatharus Abimelechi filius servatus à Sauli sævitia 196. f. confirmatur ei pontificatus 241.f
quomodo a Davide ultus, ejus domus sacerdotio privatur 254.b
Abibalus rex Iromi pater 267.f
Tyriorum rex 1042 e. 1043.a
Abigæa Nabali uxor Davidem commotum placat 201.b
Abilamarodachus Nabuchodonosori filius in paternum regnum succedit & Joachimum e vinculis eximit 350. c
Abimelechi Bethlemitæ in Moabiticam terram cum suis profectio 163.c
Abimelechus Gedeonis nothus, fratres legitimos occidit, & imperium arripit 155.g
urbe & tribu pellitur 156.c
Sicimas captas solo æquat 157.b
occiditur a muliere ibid.d
Abimelechus Palæstinæ rex Saram concupiscit 21.a
Abironi cum suis terra dehiscit 107.c
Abisace puella calefacit senem Davidem 246.g
ambit eam uxorem Adonias 253
Abisæus Joabi frater. vir fortis 212 c 336. f. cum fratre Sabæum persequitur 238.e
vindicat regem ab interitu, occiso Acmone 242.c
Abrahamus quando natus 15.c
Lotum nepotem adoptat 15.g
e Chaldæa migrat in Chananæam, & Dei verum cultum instituit ibid.
hinc in Ægyptum proficiscitur. ubi uxorem fingit esse sororem suam 16. f. Ægyptiis disciplinas instituit 17. c. Assyrios vincit 18.c
decimas dat Melchisedeco, & promittitur ei filius a Deo 18 e
genuit Ismahelem ex Agare 19.d
hospitatur angelos tres ibid.
migrat in Gerara. 21.a
a Deo tentatur 22.e
monumentum sibi & posteris comparat 24.b
ducit Chæturam uxorem, suscipit liberos ibid.c
Isaco quærit uxorem ibid.e
moritur 26.b
ejus arma contra Pharaonem 928.g
Abrahami domicilium vicus 16.d
Absalomon tyrannidis Manahemi adjutor 813.a
Absalomus patruus, & socer Aristobuli captus 474. f
Accaron non potuit capi ab Hebræis 46.a
Achabus Amarini filius regnum paternum majoribus contaminat id sceleribus, quam antecessores sui 285. e
agnoscit suum fatum & pœnitet 289. e. cedit Adadi filio bellum inferenti 290 c. eundem vincit 291.c
occiditur 295. d
ipsius liberorum capita præciduntur 310.c
Achar furtum committit 137.c
plectitur 138.e
Achæ quinti ex fratribus Machabæi immania supplicia, ejusque insignis tolerantia 1095.a
Achazes Jothami filius regnum paternum arripiens, idolis filium holocautoma offert, belloque impetitus, magnam patitur stragem 321.d
Assyriorum regis auxilio ulciscitur Syros, stultus & impius moritur 322.d
Achiabus Herodis nepos avi vim prohibet 599.b
impetitur a 2000. militibus dimissis 607.d
Herodem manum sibi inferentem prohibet 773 e
militibus tumultuantibus resistit 607.d
Achias pontifex 181.a
Achias propheta Hieroboamo regnum & alia vaticinatur 274.b. 280.c
Achilaus princeps commentariensium 247.f
Achimanus Berzellæi filius apud Davidem manet 237.f
Achimas Davidi victoriam nunciat 235.b
Achimelechus pontifex Davidem commeatu juvat 196.b. accitus ad Saulū occiditur cum omni sua familia 196.f
Achitophel a Davide ad Absalomum deficit 229.d male consulit domino suo 231.c. propter spretum consilium relinquit Absalomum & se suspendit 233.a
Acmes Juliæ famulæ dolus 595 b. 771.d
Acmon gigas Davidem occisurus ab Abisæo perimitur 242.c
Acusilaus Argivus quo tempore historiam condere inceperit, & in quibus Hesiodum corrigat 1034. g
Adadus Azaelis filius paternum in regnum succedit, quo ab Joa Israelitarum rege privatur 316 a
Adadus Syriæ & Damasci rex cum Davide confligens vincitur 221. f

*

Adadi hujus posteri dicti reges Syriæ, sicut Ægypti reges Ptolemæi 222. a
Adadus tertius Samariam vastat ibid.
Adadus Syrus Achabo bellum inferens cedenti, ab eodem vincitur 290. 291. & recipitur in gratiam 292. c
Joramo insidians & Elisæum capere conatus frustratur 302. e
bello aggreditur Jorammum 302. e
fugatur a deo 305. a
præfocatur ab Azaele 306. d
Adami creatio, & quid ea vox significet 5. a
lapsus & mulcta 5. e
ejus soboles, posteritas & mors 6. d
Adar mensis 132. e. 366. e. 381. f 414. a
Adar mensis dies XIV. & XV. cur festi Judæis 381. b
Aderus Syriam occupat, & rex ejus efficitur 273 f
Adoma quid significet 36. b
Adomus dictus Esaus ibid.
Adoni quid significet 145. e
Adonias Davidis filius regnum paternum affectat 247. a
fugit ad asylum, & veniam commissi a patre impetrat 248. d
salutat matrem Solomonis, & Abisaces connubium ambiens occiditur 254 b
Adonibezecus capitur ac truncatur manibus & pedibus, sicuti ipse alios reges mutilaverat 145. e
Adoramus qvæstor tributorum ordinatur 241. e
lapidibus obruitur 275. e
Adulterii suspecta qvomodo purgetur 95. a
Adramalechus Senacheribi filius patricida 330. e
Adrazarus Sophenorum rex à Davide victus 222. c
Ægyptius vates seductor Judæorum 695. f
Ægyptii populus qualis 13. f 54. b
Ægyptiis quis astronomiam & arithmeticam primus tradiderit 17. c
non licere eis greges curare 52. f. cur quintam fructuum portionem regibus pendant 53. c.
pugnant cum Æthiopibus 57. f
Hebræos insequuntur 66 a
quare Babylonem abducti 345. c
eorum antiquissima rerum memorabilium traditio 1034. b. 1035. f
testimonium de Judæis 1039. c
1050. g. qvid eis Græcorum commercium conciliarit 1038. d
sexaginta millia Judæorum peremerunt 992. e per totum
Ægyptiis gratificari volentes veritatem de gestis Judæorum corrupere 1051. e
Ægyptiorum dii descripti 1054. c. 1065. servitus 1068. e
eorum mali mores taxati 1065
Ægyptiis nemo regum aut imperatorum jus civitatis largitus est. ibidem.
Ægyptum mare totum portub. caret 894. b
Ægyptum fames occupat 44. e. 53. a
Ægypti regina Solomonem invisit. 270. a
Ægypti descriptio 807. f. 895 g
Ægyptus unde nomen acceperit 1045. f
Ælius Gallus dux auxiliariorum ab Herode missorum Cæsari 539. b
Æmilius Jucundus à Judæis occisus 810. f
Æmilius Regulus Corduben. 653. e
Æneas, qui Aretas postea dictus, Arabum rex constituitur 572. e
Æoles populus 13. c
Æratiæ qvis inventor 7. d
Æris genus auro pretiosius 222. d
Acinaces Persicus, qualis 697. a
Æta, petra, Sampsonis habitatio 161. c
Æternius Fronto magister duarum legionum Alexandrinarum 956. f
Æthiopes, populus 13. f
bello Ægyptios infestant 57. f
qvomodo à Mose victi 58. d
Æthiopas ab Ægyptiis circumcisionem accepisse 279. f
Agaris insolentia ob conceptum infantem punitur 19. c
ablegatam una cum filio consolatur angelus 22. b
Agatharchides historicus 1050. b
Aggæus propheta 365. f. 366. e
Agiræ Nabathæi facinus 935. b
Agrorum terminos qvis primus fixerit 7. c
Agriculturam quis invenerit ibid.
Agrippæ Aristobuli filii soboles 628 a. varia fortuna 629. usque 637
M. Agrippæ in Judæos benevolentia 398. d
Agrippa in Asiam mittitur 540. a
ab Herode magnificè exceptus epulum præbet populo 549. d
ejus in Judæos studium 562. b 584. e
Agrippa rex Herodem apud C. Caligulam accusat 638. c
accusati tetrarchias ac bona consequitur 638. f
convivio sumptuosissimo Cæsarem excipit 642. c
Judæos reconciliat Cajo 643. b
hortatur Claudium ad retinendum principatum 670. d
tergiversator bilinguis ibid.
quæ beneficia à Claudio Cæs. acceperit 733 d
ejus in Judæam reditus 674. f
Silam vinctum adservat 677. b
reliqua ejus gesta usque mortem 677 678. 679. 680. & 793. 795. 796. 801. 803. 804 810. 811. 815. 816. 817. 832. 833. 864. 893 906. 907. 913.
Agrippa filius Agrippæ 679. f
impetrat pontificiæ stolæ custodiam Judæis 683. b. Chalcidi præficitur 690. d. Claudio autor, ut Judæorum causam legitime cognoscat 693. a
Chalcidem aufert ei Cæsar, & multis aliis toparchiis donat. ibid. b. nuptias instruit ibid.
Galilææ parte donatur à Nerone 694. f. domum extruit 697. c. Neroniada nominat & munificus est 698. g
Magdala certat capere 1007. venit Tyrum cum Vespasiano 1030. b
Agrippæ regni fines qui 832. f
Agrippina Claudii Cæs. uxor 692. g. maritum veneficio tollit ibid. filium Neronem imperio præficit 694. b.
Agrippium à quo conditum 746. e
Ainam invadunt Hebræi, & fugantur 137. d. capitur & succenditur 138. d
Alabarchiæ magistratus 693. f
Alanorum natio, qvis descriptio. 985. a
irruptio in Mediam & Armeniam ibid.
Albinus Judææ præsidet 694. f.
Judæam latronibus explet malus 699. c 702. b
Albinus Rom. præfectus Jesum Anani filium misere mulctatum dimittit 951. c
Albini procuratoris direptiones & injustitia 121. per totum
Alcimus in pontificatum succedit, alias Jacimus dictus 421. e
profugit ad Demetrium ib. perit 424. b.
Alexander alabarcha mutuat pecuniam Agrippæ 630. d
Vide infra Alexander Lysimachus
Alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggreditur Demetrium 430. c
vincit 432. e
Jonathæ amicitiam ambit 430. e
Jonathan in summo honore habet 435. a. Ptolemæo Philometori hostis factus occiditur 437. f
Alexander Aristobuli filius Judæam infestans à Gabinio vincitur 476. e
rebellans Romanos qvotqvot potesti interficit 477. b
Hyrcano bellum infert 721. c
cum Gabinio pugnat 723. a
securi percutitur 723. f
Alexandri fictitii actus & fallaciæ 783. d
Vide Pseudalexander
Alexander Herodis filius Roma reversus ducit uxorem 549. c
accusatus à patre causam dicit, & reconciliatur 555. 556. 557.
calumniis oppressus conjicitur in vincula a patre 568. f
reconciliatur patri per socerum. 569. f.
iterum calumniis urgetur ab Eurycle aliisque 573. 574
& in carcerem detruditur ibid. accusatus à patre Beryti, damnatur 578. f
strangulatur 580. b
Alexander Herodis filius veneficii accusatur à patre 711. e
iterum accusatur 715. d
& in vincula conjicitur 716. b
accusatur 719. g
strangulatur 761.
ejus soboles 762. a
Alexandri Herodis filii posteri in majore armenia regnaverunt 793. g.
Alexander Jamnæus Hyrcani filius, rex factus fratrem insidiantem interimit 456. c
circumvenit astu Ptolemæum Lathurum, à qvo postea vincitur 457. g.
iterum belligeratur contra eum 458. e
præliatur cum suis 460. c
cum Demetrio Eucæro ib. g.
immanitatis causa Thracides dictus: aliaque gesta & mors 463. 464. 713. 714. 715. 716
Alexander Lysimachus Alabarcha solutus vinculis à Claudio 673. e
ejus divitiæ quantæ 690 b
Alexander rex primus Machærunta ædificavit 980. e
quo tempore mortuus 1048. d
ejus morte Judæi Ægyptum & Phœnice translati 1049. b
Alexander Philippi filius patri in regno succedens quas tulerit victorias 383. d
Damascum & Tyrum capit atque Gazam 384. d
pontificem Jadadum veneratur, & Hierosolymis deo immolat, Danielisque prophetiam interpretatur, & Judæis qvæcunque postularent concessit 385. e 816. b

eo mortuo quomodo regna ejus occupata 386. f
Alexander Tiberii pater portam templi ſupra Corinthiam craſſiori auro & argento perfudit 917. b
Alexander Veles rex 437.f
Alexander Zebinas Demetrii victi loco rex conſtitutus fœderatur Hyrcano 451.d
in bello cadit ibid.
Alexandra Alexandri Jamnæi uxor qvomodo à morituro marito inſtructa regnum ſervarit & adminiſtrarit 463.b
morbus ejus & mors 465. b
Alexandra Hyrcani filia, uxor Alexandri Ariſtobuli, infenſa Herodi 512. b 513.b
Alexandra Phaſaeli filia 617.g 628. a
Alexandria plus ſingulis menſibus quam Hieroſolyma toto anno pendit Romanis 807. g
iisdem quatuor menſium annonam miniſtrat 808. a
Alexandria civitas poſt Romam maxima 903. b
Alexandriæ portus deſcriptio 894.c
urbis ſitus deſcriptus 807.g 808. a
Alexandrinorum ſeditio contra Judæos 816.b
Alexandrini Veſpaſianum pro imperatore prompti agnoſcunt 894.
Alexandrinorum fortitudo & præſtantia in oppugnatione Hieroſoly. 922.e
Alexandrini quamdiu ceſſerint Judæorum ſolennitatibus 1065.
Alexandrini ſeditionis autores, Apionis ſimiles ibid.
Alexandrium arx 472. f 476.c
Alexas duxit Salomem uxorem 583. b. 223. f
juberur ab Herode nobiles Judæos ſe defuncto occidere 598.d
pie agit 600. b
Aliſas, aliſæi 13. c
Aliſfragmuthoſis rex contra paſtores gerit bellum 1040. d
Aliturus minorum actor 999.d
Allus Samarita, libertus Neronis 631 a
Althemus præ timore obriguit 744. c
Amalecitæ gens 74. b
Amalecitæ bellum Iſraelitis inferunt & vincuntur 75.d
Amalecitæ Hebræos ſubigunt 153. d. eorum rex captus & occiſus 185. a
Amalecitas quanto deus odio ſit proſecutus, & qvomodo Saulus eos extirpaverit 184. b
David cædit eos 207.f
Amalecus nothus Aliphazæ filius 36. c
Amalecitis regio ibid.
Amanus quanto in honore apud Artaxerxem habitus, & quantum in Judæos propter Mardochæum concepit odium 375.a
conſuluit contra ſeipſum 378.b
in crucem Mardochæo paratam ſuſtollitur 380.a
& filii ejus 382.a
Amaræi filii quomodo Joannem Gaddim interfecerint, & quas ejus cædis pœnas dederint 428.c
Amarames Moyſis pater & Aaronis, deum invocans ut Hebræos redimat exauditur 55. b
Amaramus ſeditioſus exulat 682.c
Amarinus conſtituitur rex 284. f
Amarinus conſtituitur rex 284.f
obit diem ſuum, relicto principatus ſucceſſore Achabo filio 285. b
Amaſus Abeſalomi copiis præficitur 253. c. impetrat veniam a Davide, cui gratulatur regni reſtitutionem 236. c
conſtituitur præfectus exercitus 238. d
occiditur a Joabo 238. f
Amaſias filius Joaſis regis Judæ, vir bonus & pius patri in regnum ſuccedit 315.b.316. c
paternæ necis autores tollit, Amalecitas, Idumæos & Gabelitas prælio vincit, & ad idola deficit 316.c
increpatur a propheta 317. a
minatur Joæ regi, & prælio victus capitur interficiturque 317.b
Amaſias ſacerdos 298.a
Amathus, Amathæ 14. d
Amathus caſtrum ad Jordanem 459.b
Ambitio quantum malum 215. b. per totum
M. Ambivius præficitur Judææ 619. a
Amenophis regni terminus 141.b
Ameſſes regni terminus ibid.
Amias Achaz. fil. bello ſuperatus à Zacharia trucidatur 321.f
Aminadabus Levita 171. c
Ammanus, Ammanitæ 21.a
Hebræorum genti bellum inferentes male excipiuntur 157. f 158. d
Ammanitarum contumelia in Davidem 223. f
& quæ de eis ultio accepta 224. f. excinduntur 228.b
Ammanitæ & Moabitæ ſocii mutuo ſeſe occidunt 298. e
Ammaus exuſta 781.b
Ammaus thermæ ſanandis corporibus idoneæ 864. b
vide & Emmaus
Ammonius inſidiator Ptolemæi Philometoris occiſus 437.a
Amnon ſororem Thamaram ſtuprat 228. g
occiditur à fratre Abeſalomo 227.d
Amoræi cum ſuis regibus deleti 11 d. qui eorum ditionis termini. ibid.
Amoritis regio duabus & dimidiæ tribubus conceditur 118. a
Amoſus Manaſſis filius regno paterno ſubſtituitur, qvod propter impietatem non diu tenens occiditur 333. a
Ananelus conſtituitur pontifex ab Herode 212. b
honore privatur 513. a
reſtituitur ei 511. a
Ananias Masbali pontifex cum quindecim aliis crudeliter necatur 938 f
Ananias mercator Judæus regias mulieres Judaicam religionem docet 685. a
Ananias Nebedæi fil pontificatum accipit 690.d
vinctus mittitur Romam 692. e
Ananias nominatur Sedraches 346. a
Ananias Oniæ filius copiis Cleopatræ præficitur 452. g. 458.d
Ananias Phariſæus Joſepho ſe opponit 1013. f
Ananiæ pontificis liberalitas, ejusque ſervorum iniquitas 698.d 699. b. ipſius filius capitur à ſicariis 698. e
Ananiæ pontificis domus incenditur 811.
Ananias pontifex cum Ezechia fratre, & pontificibus aliis in cloacis latuit propter ſeditionem ib. cum fratre interficitur 812. e
Ananus Anani filius pontificatum acquirit, & Jacobum lapidat 698. b
Anani ſenioris felicitas ib. a
Ananus Jonathæ filius Geſtio portas prodere voluit 819.g
Ananus Judæorum dux vinctus Romam mittitur 692. e
Ananus pontifex cum Hieroſolymitis bello contra Romanos ſe præparat 818. f
apparatum belli rurſus amittere noluit 819.a
milites contra Simonem Gioræ mittit ibid. e
Ananus pontifex, ejusque geſta 872. & 874. 875. per totum.
Anani mors Hieroſolymæ excidii principium 882.g ejusque virtutes celebratæ ibid.
Ananus Sethi filius pontifex conſtituitur 618. e. eo privatur 619. c
Ananus Simonis ſatelles ad Titum profugit 956. c
Anarabarches, pontifex Hebr. 84.b
Anaxagoræ Clazomenii mors 1079. f
Anchus rex Gittæ 195. c. 203.b
exercitum ducit in Hebræos 203. f. 206. d
Andromacho amicitiam renunciat Herodes 567.g
Andronicus Meſſalami filius orator 434. a
Angelus, quale nomen 522. b
Angelos cum mulieribus coiiſſe 8 c
Anilæi & Aſinæi Neerdenſium facinora 645. 646. 647. 648. 649. per totum
Animi unde certiſſimum argumentum colligatur 199.e
Anna Helcanis uxor 165.b
Annibas ſeditioſus plectitur 682. c
Annius Minutianus 633.e. 636. 671.e
Annius Rufus Judææ præficitur 619.b
Annus magnus quot annis conſtet 11. c
Anni ſeptimi, quinquageſimi ſeu Jobeli remiſſio 96. b
Anni quot ab exitu Iſraelis ex Ægypto uſque ad templi Solomonis extructionem 700.d
Anteji interitus 661.f
Anthedo, poſtea Agrippias dicta 459. c
Antigonus Aſiam occupat mortuo Alexandro 388. a
Antigonus Ariſtobuli filius cum patre transfugiens capitur 477.d
accuſat Cæſarem, Hyrcanum & Antipatrum 481.d
paternum regnum affectans profligatur 491. d
reducitur in regnum per Parthos 494. e. amputat Hyrcano auriculas 497.e.
accuſatur Romæ, & placat pecuniis hoſtem 499. c
quomodo ab Herode oppugnatus ſit 500. c
& inde quomodo expugnatus & irriſus à Soſio 507 c
Antonius Herodis pecuniis corruptus eum occidit 508. b. 510. e. per totum.
Antipatrum & Hyrcanum accuſat 714.g
vincitur ab Herode 729. d. rex conſtituitur 732.d. qvam inſolens ex unica victoria factus 738. d. dat ſe vinciendum Soſio 741. d. ſecuri percutitur ibid. f

Antigonus Hyrcani fil. Samariæ obsidioni præficitur 452.b
qvomodo à fratre & cur occisus 454 f. 712. e
Antiochia Mygdonia, urbs 687.e
Antiochia, Syriæ metropolis 852.c
Antiocheni Demetrium ejectum recipiunt 437. d
Antiocheni soli cum Sidonis & Apamenis pepercerunt Judæis cohabitatoribus suis 815. e
Antiochensium odium in Judæos 398.c
Antiochensium petitiones apud Titum 976.e
Antiochus Antiochi Grypi filius victus & occisus ab Antiocho Cyziceni filio 459.f
Antiochus Antiochi Cyziceni filius superat Antiochum Grypi & superatur inde ab Encæro & Philippo fratribus ibidem 460
Antiochus Aspendius ab Hyrcani filiis victus 711.g
Antiochus Comagenæ rex 620.g. 678.d
Antiochus Cyzicenus cum fratre Antiocho Grypo belligeratur 451.d
vincitur ab Hyrcano 452.g
occiditur à Grypi filio Seleuco 460.b
Antiochus deus Alexandri fil. adolescens rex coronatur & amicitiam cum Jonatha init 440.a
trucidatur a Tryphone suo tutore 447.b
Antiochus Dionysius Antiochi Grypi fil. Damasci regno potitus quid gesserit 462.a
ejus cum Alexandro & Arabibus bellum 715.e.
Antiochus Epiphanes Seleuci fil. & ejus gesta contra Judæos 407.g
usqve 419. 975. ad Elymaida vincitur 418. e
commissa regni cura Philippo moritur 419.b
per totum. aliaqve ejus gesta 1087. 1088. 1089. 1090.
Antiochi Epiphanis cum Ptolemæo Sexto contentio propter Syriam, & in Judæam irruptio sæva 708.d
Antiochus Epiphanes qvomodo ceperit Hierosolymam 929. f 934.e
Antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil. rex constituitur 419.c
Bethsaritas expugnat 420. d
Philippum tutorem regnum invadentem occidit 421.d
captus à Demetrio trucidatur 421.g
Antioch. Eupator Antiochi Epiph. fil. qvomodo Judæam afflixerit 709.e
Antiochi magni bellum cum Ptolemæo Philopatore, & beneficia in Judæos 398.e
dat filiam Ptolemæo uxorem 401.a
Antiochi Pharanx loci nomen 716.a
Antiochus Seleuci nepos Deus cognominatus 398. e
Antioch. Soter, etiam Pius dictus frater Demetrii rex natus Tryphonem persequitur & interficit 447.f
Simonem Matthiæ in amicitiam receptum conatur subigere, sed infeliciter 448.a
oppugnat Hyrcanum Hierosolymis, & cognominatur Pius 449. per totum.
regno & vita privatur ab Arsace 450. b
Seleucum Grypi vincit 460.a
Antiochus Grypus qvi & Philometor Demetrii Nicanoris fil. Alexandrum Zebinam bello occidit, & regnum Syriæ occupat & Heracleonis insidiis occisus 451. d
Antiochus, Agrippa & Sohemus Vespasiano in auxilium miserunt bina millia peditum, & sagittarios equites mille 834. f
Antipas Herodis fil. constituitur tetrarcha 599.e
affectat regnum 603.a
portionem paterni regni acqvirit 611. e
Antipas pro Antipatro fratre rex constituitur testamento 771.f
tetrarcha instituitur 773.g
Antipas pater Antipatri Idumææ præfectus ab Alexandro 469. b
Antipas regii generis vir comprehensus custodiæ traditur 871.g
occiditur 872
Antipater Herodis fil. à patre vocatur domum 554. d
honoribus augetur 555.b
fratres crebris calumniis infestat ibid. 568. e. 574.e
malicia ejus 582. per totum.
ejus in patrem insidiæ 585.a, 587. 588
capitis damnatus vincitur 590.d
occiditur 599.d
ab Herode patre pellitur civitate 749
fratrib. insidiatur 751.d
prodigit 762.b
fratrum occisorum liberis etiam male vult, & conspirat contra patrem 762.c
veneno eum tollere conatur 766. c
aliis duobus fratribus calumnias struit 767.c. causam dicit 769, 770. per totū.
occiditur 773. f
Antipater Idumæus Hyrcanum in regnum restituit 717. f 718. per totum, aliaqve ejus gesta 722. usqve 727.
Antipater accusatus, declaratur præfectus Judææ a Julio Cæs. & Hierosolymorum muros reficit, & filiis suis præfecturas attribuit 725.c
Antipater qvi prius Antipas, qvomodo se suosqve evexerit, & Aristobulum regno ejecerit 469.c
Scaurum commeatu juvat 475.f
ejus autoritas, uxor & liberi 429.d
qvalem operam navarit Cæsari, aliaqve ejus gesta ibidem & 480
dynasta & procurator Judææ constituitur à Cæsare 481.e
suos liberos ad gubernacula provehit 483.b
Antipater Salomes fil. accusat Archelaum 777. d
Antipater Samarita Antipatri Herodis filii procurator 588.d
veneficium apparatum Herodi indicat 766. b
Antipatris civitas ædificatur 559.f
Antiphilus cum suo fratre venenum apparārunt in Herodis interitum 588.f
Antiqvitatū libri xx. qvod tempus complectantur, & qvas historias 702.e
Antonia Drusi majoris uxor Germanici & Claudii mater Agrippæ dat mutuo pecuniam 630.f
ejus favor in Agrippam 634.c
ejus prudentia 637.b
Antoniæ ædificii Herodiani descriptio 919. c
Antonia porticus incensa, & præsidium ex ea deturbatum 811.f
Antonia turris ab Herode condita 544.f. 624.d. 746.d
Antoniæ fundamenta subversa 951.c
M. Antonii decreta pro Judæis 488. per totum.
M. Antonius, dux Ro. 476.c
in Asiam proficiscitur, & Herodem defendit 491.g. 729.e
amore Cleopatræ captus Herodem, & Phasaelum tetrarchas constituit 494.a
ad regium fastigium eundem promovet 499.d
ab eodem pecuniis corruptus Antigonum e medio tollit 508.b 510 c
M. Antonius donatur ab Herode 510.c
homo impurus 512.e
Herodi nimium indulget 516.b
multa indecore agit in gratiam Cleopatræ 518.b
subigit Armeniam 519.b
vincitur apud Actium a Cæsare 524.a
occisus 524.c. qualem operam Gabinio præstiterit 721.g
Herodem exulem regno Jud. præficit 734. b. propter Cleopatram multa facit indecore 742.a
Antonius centurio a Jotapateno insidiis interemptus 850.d
Antonius præfectus alæ equitum contra Romanos 831.b
ejus gesta ibid.
Antonius Primus e Mœsia contra Vitellium cum legione tertia properat 901.f ejus gesta ib.
Vitellium interficit 893.d
in conflictu cum Vitellianis quatuor millia & quingentos amisit 902.c
Romam properat ibid.
Antonius Silo Taricheas missus cum duobus millibus sagittariorum 859.d
Aod. vide Jodes
Apachnæ regni termini 1040.b
Apamia obsidione liberata 727.c
Apellæus, mensis 370.a. 409.b
Aphrica unde sic denominata 24.e
Aphri & Æthiopes quantum annue pendant Romanis 807.e
Apion Alexandrinorum legatus contra Judæos 649.c
Apion grammaticus res Ægyptiacas conscripsit 1060.b
ejus portentosa mendacia de Judæis & tota vita taxata ibidem 1061. 1062. per totum. & ejus calumniæ & mendacia confutata 1063. 1064. per totum. propheta factus fabulam tragicam de Judæis impudentissime fingit 1065. 1066. 1067. per totum.
Apobaterion locus 10.a
Apochis regni termini 1040.b
Apollodoti Gazaræorum ducis prælium cum Jamnæo, & mors 459.c
Apollonius Antiochi dux, à Juda Maccabæo victus occiditur 413.b
Apollonius Davus præfectus Alexandri filii Antiochi Epiph. 435.c
vincitur à Jonatha 436.b
Apollonii Molonis mendacia de Judæis 1065. 1069. 1077.
Aponius senator laceratur 672.c
Apsanes Judæis præficitur 1041
Aqvila aurea supra portam posita dejicitur 596.b. 772.c
Aqvila qvare Romanorum insigne 838.b
Aquila Caligulæ interfector 660.c

Ara tabernaculi, & Arula ſuffumigatoria 83.f
Arabia, confinis Judææ. 469.c
Arabes qua ætate infantes ſuos circumcidant 21.f
Arabes Hebræos ſubigunt 153.d.ab ipſis rurſum cæduntur 155.a
Arabum prælium cum Herode 519.f
Arabum Iudæam devaſtantium ſævitia 609.c
Arabum geſta in Iudæa poſt mortem Herodis 781.b
Arabes Judæorum transfugarum viſcera patefaciunt, aurumque eximunt 939.f
Aramus, aramæi 15.a
Arami liberi quibus gentibus appellationem indiderunt ibidem
Aranes ubi mortuus ibid.d
Araſci templum 330.e
Arbela vicus 1022.f
Arbori interdictæ quæ vis indita fuerit 5. e
Arca Noe 8.e
Arcæ Noe reliquiæ ubi ſerventur 684. c
Arcæ tabernaculi forma 82.f
Arca in poteſtatem hoſtium venit 168 d. quantorum malorum his fuerit autor ad quos pervenit, & quomodo Hebræis reddita 169. b
Arca transfertur Hieroſolymam in templum Salomonis 263.b
Arcades de antiquitate gloriantes, poſt Athenienſes literis eruditi 1035. d
Arce, alio nomine Arctipus, civitas 81. a
Arce, quæ nunc Petra, civitas 110. b
Archelais vicus conditur 613.f
Archelaidis palmeta 619. a
Archelaus Cappadocum rex 549. c 558. f. Herodem ad ſanam mentem reducit 569. g. ejus prudentia 756. 757.
Archelaus Herodis filius à patre regno præfectus ipſius funus curat 608. c. populo ſe accommodat, & incidit in ſeditionem 601. g. 602. a accuſatur apud Auguſtum 603. e ethnarcha, non rex confirmatur ab Auguſto 611. e. Glaphyram fratris defuncti uxorem ducit 613. f accuſatur apud Auguſtum & relegatur Viennam Galliæ 614. a 784. b. venduntur ejus bona 618. e a fratre falsò calumniatur 767.d rex conſtituitur 773. g. in ſeditionem incidit 775. 776. 781. quod non rebellaſſet quarta tributorum parte levatus 783. a. ejus reditus quanti ibid.b.
Archelaus Magdati ad Titum profugit 956 c
Arethis, ſexti ex fratribus Machabæi immania ſupplicia, eiusque cum inſigni tolerantia ſermones 1095. per totum
Aretas Arabum rex fugientem Hyrcanum recipit hoſpitem, oppugnationem Ariſtobuli cogitur intermittere 469. e. 470. b. cum Scauro fœdus init 471. f
Aretas qui antea Æneas conſtituitur Arabum rex 572. e. confirmatur 577. d
Aretas Cœleſyriæ regnum adipiſcitur 472 d. 716. a. cum Herode bellatur 626. b. & Judææ infert bellum 716. a à Scauro mulctatur ccc. talentis 721. c
Aretas Petræus Rom. auxiliatur 609.a
Argolicæ hiſtoriæ ſcriptores diſcrepantes 1034. f
Ariphanes Græcus hiſtoricus Judæorum mentionem facit 1051. a
Arietis inſtrumenti bellici deſcriptio 843. e
Ariochus Nabuchodonoſori ſatellitum præfectus 347.a
Arion procurator Joſephi Tobiæ fil. 405.
Ariſtæus Judæorum negotium agit apud Ptolemæum Philadelphum 389. f
Ariſtocratiam eſſe optimam adminiſtr. 123. b
Ariſtotelis apud Clearchum verba de Judæis 1048. a
Arius centurio confoſſus 608 d. 780.e
Ariſtobuli odium erga fratrem Agrippam 730.a
Ariſtobulus Agrippæ frater, Judæorum cauſam agit apud Petronium 640. per totum
Ariſtobulus Ariſtobuli fil. adoleſcens pulcherrimus 514.d. ab Herode conſtituitur, pontifex, & occiditur ab eodem 513. f. 514. g
Ariſtobulus Alexandri Jamnæi fil. generoſus 463.f. quomodo adſecutus ſit regnum 405. b. obſeſſus ab Areta liberatur per Scaurum 471. c. qvale donum Pompejo miſerit, & controverſiam cum fratre apud eundem diſceptaverit 471. c. qvomodo à Pompejo tractatus 472. f vinctus abducitur Romam 475. e vinculis elapſus iterum capitur & mittitur Romam 477. d. veneno ſublatus eſt 479.g
Ariſtobulus Herodis fil. reverſus Roma ducit uxorem 549. c. conjicitur in carcerem falſis calumniis oppreſſus 574. f. accuſatus à patre Beryti damnatur 578. f. ſtrangulatur 580. b
Ariſtobuli filii Herodis, liberi qui 762. a 793. f
Ariſtobulo Herodis filio Armenia minor à Nerone data 796. c
Ariſtobulus Herodis frater, privatus mortuus filia unica relicta 793.f
Ariſtobulus Herodis dynaſtæ Chalcidis f. dominiis multis donatur à Ner. 694 f
Ariſtobulus Hyrcani f. obſidioni Samariæ præficitur 752. b. qvomodo imperarit & ſævierit in matrem ac fratres 454. d. fratris cæde pollutus moritur philellen dictus 455. g. primus diadema regium uſurpavit, & quomodo ſe geſſerit in matrem & fratres 454. c. mors ejus 714. a
Ariſtobuli & Hyrcani furor & contentio 930. a
Ariſtobulus rex Chalcidis contra Antiochum 984.a
Armenia regio 15.a
Arnon fluvius 110.c
Arphas vicus 834.a
Arphaxades Arphaxadæi 14.a
Artabanus Vonone victo Parthorum regnum aſſequitur 620. e
Artabanus a Vitellio victus 625.b. recuperato imperio fœderatur Neroni ibid.d
Artabani cum Aſinæo & Anilæo reconciliatio & amicitia 646.a
Artabanus regno pulſus reſtituitur per Izatem 627.c
Artabazes rex Parthorum donatus Cleopatræ 742.c
Artabazes Tigranis filius captus 519. b
Artaxerxes regnum paternum accipiens quale convivium inſtruxerit 373. b. accuſat uxorem & divertit ab ea. ibidem. ducit aliam nomine Eſtheram 374.b. Amanen in ſummo habet honore 375. a. eundem cruci ſuffigit 380.b. Judæos periclitantes liberat ibid.
Artaxias Tigranis filius regno non diu potitus pellitur 519.b
Artemiſius menſis 259. c
Arrorius quemadmodum ex incendio per Lucium commilitonem ſervatus ſit 953.g
Arucæus Arcen condidit 14.d
Arudæus, Aradus inſula ibid.
Ariuntius præco retundit Germanorum militum impetum 663.b
Arus vicus 609.c
Arvum loci nomen 195.g
Aſamonæorum gens Judæorum reip. ſtatum mutavit 367.b
Aſamonis montis Galilææ ſitus 818. c
Aſanus Abiæ filius regnum paternum accipit 282. c. ejus pietas, & bellum cum Zarao Æthiopum rege ac victoria. ibidem, mors 284. d 285. b
Aſcalon capitur 146.a
Aſcalon Judæis ſemper inviſa 831. a. ejus ſitus ibid.
Aſcalonitæ quingentos & duo millia Judæorum apud ſe habitantium interfecerunt 815. d
Aſcalonitis quantum incommodi arca attulerit 169. e
Aſchanes eunuchus præpoſitus Hebræorum nobilium curæ obſequitur Danieli 346. b
Aſchanaxes Aſchanaxi 13. c
Aſer nativitas 30. g. filii 52 d
Aſeritarum ſors in Chananæa 142. a
Aſiæ quingentas civitates uni rectori, & conſuli Romano parere 806. b
Aſinæus & Anilæus Neerdenſes graſſatores quomodo cum Artabano amicitiam ineunt 645. 646. 647. 648. 649. per totum.
Aſiongaber, loci nomen 269 f
Aſoriis civitas 152. c
Aſoſra, buccina 97. b
Aſperſorium tabernaculi 81. a
Aſphaltites lacus 18. a. 773. a
Aſphaltites lacus repletus cadaver. 890. a
Aſphaltites lacus Tiberienſi natura contrarius 891. b. ejus deſcriptio ibid.
Aſphar lacus 428.b
Aſprenatis prodigium & interitus 661. d
Aſſamonæi principatus quando deſierit 508. b
Aſſamonæorum familiæ quando & quamdiu principatus Judæorum conceſſ. 701.a
Aſſaracoddas Senacheribi filius patri ſuccedit in regnum 330.e
Aſſaron quantum contineat 83. d
Aſſis regni termini 1040.b
Aſſuras Aſſyrii 14. f
Aſſyriorum imperium quando diſſolutum fuerit 331.c
Aſtabarri populus 14.b
Aſtapus fluvius 58. f
Aſtartes templum 209. a
Aſtartis rex Tyriorum, ejusque ſucceſſores enumerati 1043.a

Aftoborra fluvius 58.f
Aſtronomiæ qui primi inventores 8.a
Athenienſes quando & quemadmodum Romanis ſubjecti 405. d
Athenienſibus nulla cura fuit hiſtoriæ conſcribendæ 1035. c
Athenienſes religioſiſſimi crediti 1068. c. ſcriptis legibus utebantur 1072. b
Athenio legatus Ptolemæi Evergetis ad Judæos 402. d
Athenio dux Cleopatræ, Herodem repellit jam victorem 742. f
Athrongæus vel athronges paſtor regnum affectat 608. b. 780. c
Avaris urbs Ægyptia 140. a &c. 1052. g
Auguſti Cæſaris in Judæos beneficia 562. d. in Herodem otium & Aretam 572. b. reditus cum utroque in gratiam 577. d. confirmat teſtamentum Herodis 611. e. in Italiam proficiſcitur 729. e
Auguſti mors, & quot annis imperarit 619. b
Aulæ regiæ deſcriptio elegans 914. e
Aulicæ deliciæ quæ 237. f
Aurea terra, regio 269. g. 271. a
Azael ab Adado cum muneribus mittitur ad Eliſæum, unde ſe regem futurum cognoſcit 306. b. contra Iſraelitas belligeratur & Hieroſolymitanos, a qvo pacem redimit Joaſus rex 313. f moritur 316. a
Azarias propheta vaticinatur Aſani agmini 223. c
Azarias compellatur Abdenago 346. a
Azizus Emeſenorum rex Agrippæ junioris ſororem duxit 693. b
Azotum peſtis propter arcam detentam invadit 169. b
Azotum captum & concrematum 436 b
Azymorum feſtivitas reſtauratur 323 d
Azymorum feſtivitatis inſtitutio 65. d. 93. b

B

BAaras loci, & herbæ deſcriptio 981. a
Babæ liberi occiduntur ab Herode 532. f
Babel quid ſignificet 12. c
Babylon locus cur ſit dictus ibidem
Babylonis extructio 65. c
Babylon in Cyri poteſtatem venit 352. a
Babylonica captivitas quando & quomodo acciderit 336. 337. 338. 339. 340. 341. per totum.
Babylonicæ turris inſtitutio 12. a. & quanta fuerit 12. b
Babylonii Judæos perſeqvuntur 649. e
Babyloniorum antiquiſſima rerum memorabilium traditio 1035. f
Bacca vicus 833. g
Bacchides dux Demetrii contra Judam Machabæum mittitur fruſtra 421. f. mittitur iterum ac cum Juda confligens vincit 424. f. 425. d. adigitur ad pacem cum Jonatha ineundam 430. b
Bacchidis ſævitia in Judæos, & ejus interitus 709. a
Bactriani populus 15. a
Badus qualis menſura 259. a
Bæonis regni termini 1040. b
Bagoas eunuchus 586. b
Bagoſes copiarum Artaxerxis imperator qvomodo Judæos ob homicidium in templo factum tractarit 383. a
Bagathous & Theodeſtes eunuchi conjurant necem Artaxerxis, & plectuntur 374. f
Bathæles Ammanitarum rex 343. g
Bajæ, oppidulum Campaniæ, ubi & calidæ 638. d
Bal quis deus fuerit 311. b. ſacerdotes ejus univerſi ſublati. ibidem. ædes ipſius à fundamentis diruitur 311. d
Balachus Moabitarum rex Balamum ad Iſraelitas exercrandum mittit 112. d
Baladas Babyloniorum rex amicitiam cum Ezechia inire cupit 331. c
Balamus vates contra Dei mandatum profectus ab aſina compellatur 112. f. bene precatur his qvos execrari volebat 113. per totum. malum conſilium dat Madianitis 114. e
Balſamus ubi naſcatur 270. f
Balſamum ubi proveniat 473. b
Balthaſar Naboandel dictus arripit regnum Babylonicum 350. e. ipſe cum ſuo regno in Cyri Perſarum regis poteſtatem venit 352. a occidit Adoniam 254. b
Banaias ſatellitibus præponitur 241. f unus fortium Davidis 243. f
Banaias Salomonis copiis præficitur 254. f
Banaothas & Thanmus occiſores Jaboſthi ſupplicio afficiuntur 216. e
Barachas autor Iſraelitis ut captivos Judæos & Benjamitas dimittant 322. b
Baracus Hebræos in libertatem vindicat 152. e
Baraſa expugnata concremata 417. c
Baruchus Neri fil. Hieremiæ prophetæ ſcriba 337. a. liberatur à carcere 343. c
Baris caſtellum, poſtea Antonia 717 c
Baris mons 10. b
Barzaphanes Parthorum ſatrapa Syriam obtinet 494. d. 730. c
Baſanes Hieroboami totam familiam ſuſtulit 282. e. regnum occupat ibidem.
Baſanæ impietas à Gimone propheta graviter carpitur, ſed fruſtra, regnumque ab hoſtibus infeſtatum tueri non valens moritur, Elano filio ſucceſſore relicto 283. f
Baſſus addit ſe Caſſio 727. c
Batanææ, Trachonis & Auranitidis partiumque quarundam domus Zenonis centum talenta reditus erant 782. g & 783. a
Bathuel Nachoris filius 15. f
Bathyllus Antipatri libertus venenum hero adfert 767. b
Batibii dictum 639. c
Beelſephon civitas 65. c
Begabri Idumææ vicus 890. e
Beleaſtartus rex Tyriorum Hiramo patri ſucceſſit 1043. c
Belli leges 129. e
Benjaminis nativitas & nominis ratio 34. c. filii decem 52. b
Benjamitarum ſors in Cananæa 141. e
Benjamitæ poſt Jeſu ducis mortem quieti & agriculturæ ſtudent 146. b
Benjamitarum fortitudo & peritia militaris 148. c. cædes omnium usque ad ſexcentos viros 149. a quomodo ea tribus reſtituta 149 d
Berenice, locus 269. f
Bernice Agrippæ filia 628. a 673. e
Bernice Coſtobari filia 628. b
Bernice Ptolemoni nubit 693. e
Bernice Salomes filia datur nuptum Ariſtobulo Herodis filio 549. c. fit exoſa Glaphyræ 564. b datur alii marito 761. a
Bernices ſupplicatio ante tribunal Flori, & ejus vitæ pericula 801. c
Bernice & Judæ ad Ceſtium de Flori geſtis retulerunt 803. b
Berotha civitas 139. b
Beroſus Chaldæus de aſtronomia & Chaldæorum philoſophia Græce ſcripſit 1043. g. ejus hiſtoriæ verba & compendium de Judæis 1044. a. Græcos ſcriptores taxavit ibidem
Berſabe civitas 288. d
Berſabe puteus 21. d
Berytus domicilium Romanorum 576. e
Berytus Phœnices colonia Romanorum 972. e
Berytus quomodo ab Agrippa exornata 678. b
Berzellæus quantis beneficiis juverit Davidem regno pulſum 233. b. quam gratiam ei obtulerit rex 237. e
Beſarra oppidum 1007. e
Beſelel architectus 88. e. 98. e
Beſemmathe uxor Eſau 28. b
Bethalaga vicus 419. b
Bethel quid ſignificet 28. g
Bethemabem vicus 889. a
Bethleem toparchia 890. d
Bethmaus vicus 1003. e
Bethora locus 139. f
Bethſabes forma Davidem ad adulterium pellicit 225. b
Bethſamæ vicus 170 g
Bethſamitarum prophani LXX. arcam contingentes moriuntur 171. b
Bethſana, quæ Scythopolis 418. a
Bethſana, civitas 141. g
Bethſuritarum deditio 420. d
Bettæa capta & prædata 222. c
Bezedel vicus cum turri inexpugnabili 832. a
Bezethæ collis deſcriptio 919. g
Biblia qvot annorum hiſtoriam complectantur 2 f
Bithynos, Cappadoces, Pamphylios, Lydos & Cilices Romanis tributa pendere 806. f
Borcæus Agrippæ legatus à Judæis vulneratus effugit 819 d
Borcæus vicus 833. e
Bovis cornupetæ noxa quomodo vindicanda. 128. d
Boz columna veſtibuli templi 261. b
Bozus quomodo Ruthem acceperit uxorem 163. e. 164. a
Britannicus Clau. Cæſaris filius 644. a
Britannic. Claudii ex Meſſalina f. Neroni privigno in imperio poſthabitus 796. b
Britanni qvomodo & quando Romanis ſubjugati 805. g. 807. b
Broccus trib. plebis 670. b
Buccinarum excogitatio & uſus 97. b
Burrus præfectus prætorianorum militum 694. b

C.

CAbrothaba locus 98. a
Cadmus Mileſius quo tempore hiſtoriam conſcribere inceperit 1034. e

Caduceatores ſacros eſſe & inviolabiles 522. a
Cæcilius Baſſus occiſo Sexto Cæſare provinciam occupat 488.f
Cæcilius Baſſus Sex. Cæſarem interficit & copias ejus occupat 727.a
Cæcinna ab Antonio Primo rerum geſtarum nuncius ad Veſpaſianum mittitur 902. c
Cæcinna de proditione cogitat, & cum milite ad Antonium transfugit 902.a
Cædeſa civitas 140. b
Cænopolis & forum qvod vocatur materiarium à Ceſtio incenſum 819.f
Cæron regio amomi ferax 684. c
Cæſar Judæorum & Archelai conventum diremit 782. f
Archelao ethnarchiam ſeu mediam regni partem dedit ibidem.
ejus promiſſio Archelao facta ibidem
reliqvam regni dimidiam partem in duas tetrarchias diviſit ibid.g
Cæſar qvæ Salomæ largitus ſit 783.b
Cæſar quas civitates Judæorum regno avulſas Syriæ adjecerit ibid.
Cæſaris liberalitas in duas filias Herodis virgines ibid.
Cæſar falſum Alexandrum deprehendit ibid. f. eum remigum numero inſerit 784. b
Cæſares vocatos imperatores Rom. 269.b
Cæſarea conditur 746. e. 747. g
Cæſarea Philippi dicitur Neronis 698. f
Cæſarea Judææ maxima civitas 854. f
Cæſaria templa 747.a
Cæſarienſium contumeliæ in mortuum Agrippam 680.a
Cæſarienſes contra Judæos apud Neronem victores 799.b
Cæſarienſes omnes Judæos apud ſe habitantes trucidant 813.f
Cæſennius Gallus duodecimæ legionis ductor à Ceſtio in Galilæam miſſus 818. b. duo millia Galilæorum cædit ibid. d.
Cæſennius Pætus rector Syriæ 974.a
Cæſennius Pætus Antiochum regem Comagenes apud Veſpaſianum defectionis accuſat 983. f
bellum movet contra eum 984. a
vinctum Romam è Cilicia mittit ibid. e
Cæſoniæ jugulatæ cum filia magnanimitas 667. c
Caiaphas conſtituitur pontifex 619. c
Cain qvid ſignificet, ſacrificat, jugulat fratrem, totus malus, multa invenit 6. d
ejus poſteri 7.f
Cajus Agrippæ & Juliæ fil. Auguſti adoptivus 603. e
Cajus Cæſar Agrippam vinculis ſolvit & tetrarchia Philippi tradita, regem appellavit 790.c
ei etiam Herodis tetrarchiam addidit ibid. d
Caji uxor & filia occiſæ 666.d
ejus ingenium & mores 666. e
Cajus Cæſar Deum ſe vocari voluit 790.d
Petronium ob ſtatuas in templo locandas, Hieroſolymam miſit ibidem.c
Caji literæ ad Petronium 792.b
Cajus per dolum interemptus, qvanto tempore imperaverit ibid. c
Calebus explorator Chananææ 99.a
Calidæ ad Bajas 638.e
Calidæ ad Emmauntem 619. d
Calidæ apud Callirrhoen 598.a
Caligo tabernaculi qualis fuerit 88.g
C. Caligula conſtituitur Cæſar 617. c
C. Caligula Germanici fil. 634. e
deſignatur Cæſar à Tiberio 635. f. occiſo Tiberio fratre opprimitur & ipſe 636. b
Herodem cum conjuge mittit in exilium 638.g. qvali fuerit ingenio 641.b.643.e.
Judæis bellum illaturus revocatur à Petronio & Agrippa 643.a. moritur ib. f
ejus in omnes ſævitia, & divini honoris vendicatio, inſaniaqve tum conjuratio in ipſum, & ejus interitus 652. uſq; 660
Callimander ab Hyrcano victus interiit 452. e
Calliſtus Caligulæ libertus 657.c
Calumniarum qvanta vis 713. c
Cambyſes Cyri filius patri in regno ſuccedit, & Judæos à templi & urbis ædificatione prohibet, moritur 359.a. 360.b.
Campus regius, loci nomen 18. d
Cana, loci nomen 519 f.
Cana vicus Galilææ 1005.b
Cana ſeu Canatha 742. e
Carathenſes ibid. f.
Candelabrum tabernaculi 83.e
Capernaum fons, Nili vena eſſe creditus 861. c
Capharſiba, campi nomen 559.f.
Caphartophan Idumææ vicus 890.e
Capito centurio à Floro præmiſſus ad Hieroſolymitanos 800.c.
Capitolii templum à militibus direptis donariis incenditur 907.d
Cappadoces populus 13. b
Carmeli montis ſitus 852.f
Carræ, Meſopotamiæ civitas 15. e
Carthaginenſium originis & fati deſcriptio 807. d
Carus, deliciæ Herodis 586.b
Caſander occupat Macedoniam mortuo Alexandro 388. a
Caſpiæ portæ 625.a
Caſſius Chærea 653. 654. 655
per totum occiditur 673.a
Caſſius qvæ geſſerit in Judæa 479.e
affligit Judæos 489.b
Caſſius Longinus Syriæ præſes 544.d
Caſſius Julio Cæſ. interfecto Syriam petit & qvid geſſerit 727, 728
per totum occiſus 729 e
Caſtor rerum Judaicarum ſcriptor 1065
Caſtoris Judæi verſutia & dolus erga Titum 924. f
Caſtra Judæorum, locus 480. f.
Catullus Libyæ Pentapolitanæ rector ſicariis calumniandi doctor erat 997.a. tria millia Judæorum trucidavit 997.b. ejus cruciatus & mors horrenda ibidem d.
Cedaſa urbs 441. e
Celadus Auguſti libertus 613. a
qvæ Cæſaris nomine cum falſo Alexandro egerit 783. g
Celer accuſatus Romæ cauſam dicit, & plectitur 693.a
Celer tribunus vinctus à Claudio Judæis ad ſupplicium Hieroſolym. mittitur 795. g
Cendebæus præfectus vincitur à Sim. 448. a
Cenizus Hebr. in libertatem reſtituit 111. a
Ceſtius Gallus Syriæ præſes invadit Galilæam 1015. b. 1023.d
Ceſt. Feſtus à Claudio in Judæam procurator præmiſſus 793. e
ejus malitia 799.a
Ceſtius Saulum cum cæteris legatum ad Neronem in Achaiam mittit 821
Chabelo terra cur ſic dicta 267.e
Chabolo vicus 1015. b. 1016. c
Chærea Caji uxorem & filiam interficiendas curat 666.d
Chalamas Syrorum tranſeuphratenſium rex 224. d
Chalebo donatur pars agri Hebronis 145. g
Chaldæi, populus 14.g
Chaldæorum conſenſus cum ſacris literis 1046. d
Chamis patris irriſor 14.e
Chananæus, Chanaan 14.a
Chananæorum terræ præſtantia 98.e
Charetis mors apud Gamalam 867.d
Chariathiaris civitas 171.c
Chasleus menſis 409. b. 415.e
Chebronis civitatis antiqvitas 895.d
Chelcias Oniæ fil. copiis Cleopatræ præficitur 452. g. moritur 458.e
Cherubeis qvid fuit 83.a
Cherubinorum deſcriptio 269.e
Chetim qvid Hebræis ſignificet 13.d
Chetimus & Chetima inſula ibid.
Chetomene qvalis veſtitus 84.c
Cheton qvid ſignificet ibid.
Chettæi populus 14.d
Chiramus operarius inſignis 260.g
Chriſtus & Chriſtiani 622.g.623.a
Chuſarthes Aſſyriorum rex Hebræos ſibi ſubjicit 150.e
Chuſus, chuſæi 14.a
Chuſis amicus Davidis conſtantiſſimus qvomodo ſe geſſerit apud Abeſalomum 230.c
Cilla civitas 198 b
Cillanos à Palæſtinis bello vexatos David juvat ibid.
Cinchares idem qvod talentum 83.e
Cinnyra, inſtrumentum muſicum 243. a
Cinyra fabula 659.d
Circenſes ludi 654. b
Circumciſionis prima inſtitutio. 19.c. 21.e.
Ciſus Saulis pater 174.e
Citharæ qvis inventor 7. d
Civitatem qvis primus inſtituerit 7. c
Claudius à militibus conſtituitur Cæſ. 664. d
Claudius Agrippam ad Senatum legatum mittit 792.d
Cl. Romæ contra Samaritas pronuncians tres eorum nobiliſſimos interfici juſſit 795.g
Claudius qvandiu imperium adminiſtraverit 796. a. Agrippinæ uxoris Neronem privignum in imperium coopta verat ibid.
Clearchus peripateticus Ariſtotelem præceptorem ſuum de Judæis narrantem inducit 1047. e
Clemens præfect. urbanarum cohortium 655. c
Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemæo Philopatori 401. a
Cleopatra Flori uxor 702.b
Cleopatra Ptolomæi Epiphanis filio datur nuptum Antiocho 401. a
Cleopatra Ptolemæi Philometoris filia ducitur uxor ab Alexandro Antiochi, qvi & Demetrius dictus 434.e
Cleopatra Marc. Antonium in ſui amorem pertrahit 493. f. 729. f. Mariamnem cum filio ad ſe vocat, & Antonium contra Herodem incitat. 513. usqve 645. 742. d. 988. d. contra omnes omnium opibus inhians 517.f 742. a. Herodem ad ſtuprum ſolicitat 518. d. occiditur 524. e. 745. f.
Clitus Tiberienſis altera manu mulctatur 1012. a. 828.e.
Cluvius 659.c.

Colossus Cæsaris 747.g
Comagenensium civilis contentio 620.g 621.a
Commeatus centum annorũ qua de causa in Messada incorruptus manserit 988.c
Conon Græcus Judæorum mentionem facit 1051.a
Convallis laudationis 298.f
Conventus Civium quæ utilitas 221.d
Coponius Judæis præficitur 616.b.618.g
Coponius procurator constitutus, Archelai finibus in provinciam redactis 784.g
Corban juramenti explicatio 1047.a
Corban, qvomodo se liberent 109.c
Coreæ, loci nomen 718.e
Cores seditionem contra Moysem & Aaronem excitat 75.f.
dat ejus pœnas 107.f
Cornelius Faustus Syllæ filius qualem se præstiterit in expugnatione templi 474.e
Corona triplex pontificis 86.a
Corræi, locus 172.d
Corus mensura qualis 100.b.536.f
Costobarus Idumeæ Gazæ præfectus ab Herode, lucro intentus, repudiatur ab uxore 532.b. ejus violentia 699.b
Costobarus & Saulus fratres una cum Philippo ad Cestium transfugiunt 821.g.
Coturnices ubi copiose inveniantur 72.e
Cotys Armeniæ rex 678.d
Crassus in Parthos proficiscens Hierosolymitanum templum spoliat perjurus 478.e. cum omnibus suis copiis perit 479.c
Crassus in Syriæ provinciam Gabinio succedens quid gesserit 723.b
Cretenses moribus, non verbis erudiebantur 1072.a
Ctesiphon, urbs 650.b
Cumanus Judææ præses constituitur 690.d. 794 a. & quid sub eo Judæis acciderit. ibid. & 691.f. & 692.a. accusatur à Judæis ibidem. exulat 693.a. 795.g
Cuspius Eadus Judæorum regno præficitur 680.d. seditiosos punit 682.c. 690.a
Cydoessa Tyriorum vicus 869.e
Cyprus insula 23.d
Cyprus præsidii locus in finibus Hierichuntis 816.a
Cypros Herodis filia 617.f. alia Phasaeli filia 628.a
Cypron, castellum 559.f.& 748.b
Cypris Antipatri uxor 723.d
Cyrenæi, Marmaridæ & terribiles Syrres quemadmodum Romanis subditi 807.d
Cyrus Persarum rex Babylonem & regem ejus capit 352.a
Cyrus Judæis Hierosolyma repetere permittit, templumque restituere, ac vasa templi eis reddit, multaque præstat beneficia 357.d. 358.a. 365.d. perit 359.b

D.

DAbariteni uxorem Ptolemæi regii procuratoris invadunt 1008.c
Dachari herbæ descriptio 86.a
Dagon, arx 448.d
Dagon præcipitatus 169.a
Dagonis templum exustum 436.e
Dalale meretrix Sampsonis 162.b
Dalmatas bellicosissimos sub una tantum legione Romanorum quietem agere 806.d
Damascus à qvo condita 15.a
Damascus imperio Davidis subjicitur 222.b
Damascus a Metello & Lollio capta est 471.a
Damascenorum in Judæos severitas 1000.c.822.a.992.d
Dana oppidum 150.d.276.b
Danaus Argivorum antiquiss. 1041.g
Daniel vocatur Balthasar, & cupit durius vivere propter valetudinem & studia 346.a. insomnia divina videt 246.f. regi somnia interpretatur 347.f.348.a. Belthasaris visionem in pariete explicat 351.d. abducitur a Dario in Mediam & constituitur summus satrapa 352.b insidias patitur, sed insidiatores ejus luunt pœnam 352.f.353.a apud Ecbatana turrim ædificat ibid.e quam carus Deo fuerit, & quantum cæteros prophetas superaverit 353.e. 354.355.
Danielis prophetia 415.f
Danitarum sors 142.a
Danitæ a Chananæis sedes mutare coacti 150.b
Danus, fons Jordanis 18.b
Danus nascitur 30.f
filii ejus 52.c
Darabitta vicus 1023.c
Darius Artabani filius Neroni obses missus 615.d
Darius Astyagis filius imperium Babyloniorum vastat, & Danielem abductum constituit satrapam, quem invitus postea leonibus objicit 352.b 353.a. hostes Danielis iisdem objicit & deum ejus prædicat ibid.
Darius equitum præfectus sub Agrippa 810.g
Darius Hystaspis filius rex Persarum creatur, quæstionem proponit, quænam omnium rerum fortissima aut potentissima 360.b &.f commonitus vero a Zorobabele Judæos libertati instituit, & immunitati, urbemque & templum restituere promittit & juvat 262.e.367.d mortuus successorem filium Xerxem relinquit ibid.f
Dathamum cum universa sua familia terra dehiscit 107.c
David filius Jessæi 164.e
David qualis, & qvomodo rex à Samuele unctus prophetat, & Saulo furioso hymnos occinit ad citharam 186.e 187.a ejus magnanimitas 188.b victoria de Goliatho 189.c amatur à Sauli filia, & sexcenta hostium capita Saulo adfert & filiam ejus uxorem ducit 190.e socerum fugit 191.192.193. per totum. spiculo ab eo petitur 192.a accepto Goliathi gladio fugit in Gittam, & insanum se fingit 195.c fugit inde alio atqve alio ibid. Cillanis auxiliatur ac iterum Saulum effugit 198.199.201. per totum. cum Saulum occidere potuisset noluit 199.c. reconciliatur Saulo 200.a Nabali defuncti uxorem ducit 202.a Amalecitas prædatur 203.d jungit se Ancho contra Hebræos 203.f.206.e. abducuntur ei ambæ uxores captæ 207.b Palæstinos cædit & uxores recuperat 207.e. Sauli interfectorem supplicio afficit, & epitaphia ipsi ac Jonathæ conscribit 211.d rex unius tribus declaratur, & cum Abnero pugnat 212.a ejus filii 213.d Abnero fœdere jungitur & amicitia 214.c. interfectum luget 215.d. regnum in universum ei confertur 217. à dominorum suorum occisores punit 221.d. 216.g. quantæ copiæ ad eum in Hebronem convenerint 217.a. Jebusæos illudentes capit 217.a. amicitiam cum Iramo parat, & Hierosolyma civitatem Davidis appellat 218.c. Palæstinos superat, & arcam Hierosolymam transfert 219. per totum. Palæstinos frangit & Moabitas Adrazarumque Sophenorum regem 221.d. Thaenonem in amicitiam recipit, Idumæam subigit, & officia distribuit 222.e. 241.e. Jonathæ posteros beneficiis afficit 223.b legati ejus injuria à Naase afficiuntur, Syri, Mesopotamitæ, Ammanitæ deprædantur 223.e. 224.e. Bethsaben adulteram facit & ducit uxorem. Uriamq; interficiendum curat 225.b. per totum. Ammanitas excindit 228.b a filiis molestatur 229.e. per totũ. Absalomum filium regem salutat, cum fugit 229.e. patienter audit convicientem Semeim 230.e. fugiens benigniter excipitur ab optimatibus regionis trans Jordanem 233.b. prior filium aggreditur 233.d occisum luget 235.c. ignoscit hostibus, & recipit regnum, salutatur rex 236.237.238 per totum, decem tribus ab eo deficiunt autore Sabæo 238.c. Palæstinos ultimo fundit, hymnos ac musicam instituit 241.f fortissimi viri ipsius qui 243. per totum. populum recensendo deum offendit 244.b.è tribus malis infligendis pestem eligit, & Oromnæ aream emit 244.e 245.c. templi extruendi locus ei indicatur, ad qvod opifices & materiam comparat, filiumque instruit Salomonem, quomodo se debeat gerere nactus imperium ibid.e. 246.b. alloquitur, calefacit se Abisaces acculitu 246.g. Solomonem confirmat regem, officiaque distribuit & tribus, tum templi vasorumque descriptionem tradit 248.249.a per totum. Davidis principum alacritas in contribuendo ad templi fabricam 250.b. quid sub mortem Solomoni commiserit 250.g.251.a expirat ac sepelitur, maximusque cum eo thesaurus 251.c
Davidici generis regum finis, & qvot eorum fuerint 241.g
Debora prophetissa 152.d
Decimæ datæ 18.e.28.f. 109.a
Decius Mundus quantum insanierit in Paulinam 622.b
Delatoribus quid præmii fuerit apud C. Caligulam 662.b
Demetrius Demetrii filius amicitiam cum Jonatha init 436.d. Alexandrum vincit 437.e
Demetrius Eucerus Antiochi Grypi filius rex apud Damascum constituitur, & Alexandrum Jannæum superat 460.b. 461.a. contra fratrem pugnans captivus ducitur ad Parthos ib.f. Alexandrum prælio superat 715.a
Demetrius Gadarensis libertus Pompeji 475.b
Demetrius Nicanor rex 437.g clementer agit cum Jonatha Judæisq; 438.b vincitur à Tryphone 440. decapitur à Parthis 443.f dimittitur, & in regnum restituitur ab Arsace 450.c. vincitur, capitur & occiditur 451.d
Demetrius Phalereus quomodo bibliothecam Ptolemæo Philadelpho comparaverit

paraverit 389.d. legem Judæorum transcribendam curaverit 391.b
Demetrio Phalereo in historia Judæorum venia concedenda, quod Hebraice nesciverit 1053.b
Demetrius Seleuci filius regnum Syriæ occupat, Antiochumque & Lysiam occidit 421.f
Judam occidit in prælio 425.e
Jonathæ amicitiam ambit 430.e
occiditur 432.f
Dei castra, locus 32.e
Deus Galilæorum clades Romanis donabat 848. b
Deus Judæis omnem viam salutis ad interitum verterat 940. d
Dei decretum contra omne Judæorum genus 992.a
Dei definitio apud Mosen 1073.f
Dextra porrecta quid apud barbaros significet 646.a
Diagoras Melius in mortis periculo versatus propter Athenienses 1079.f
Dido soror Pygmalionis regis Tyriorum in Africa Carthaginem ædificavit. 1043.e
Diebus singulis quid Deus condiderit 4.b
Diglath, quid significet 5.c
Diluvii universalis descriptio 9.e
Dina Jacobi filia 31.b
stupratur, qua propter Sicimitæ universi trucidantur 33.e.34.a
Diodotus Tryphon Apamenus, vide Tryph.
Diogenes Alexandri amicissimus a Pharisæis interficitur 716. f
Dionysius Tripolitanus securi percussus 471.g
Diophantus notarius sceleratus 574.e
Disciplinæ militaris exemplum pulchertimum 823.e
Disciplinas a Chaldæis ad Ægyptios, ab his ad Græcos esse deductas 17.c
Dissimilium communionem etiam naturam horrere 123.f
Dius in historia Phœnicum integerrimus 1042.d
Dius mensis 9.a
Doecus mularum nutritor 195.b
occidit Abimelechum pontif. 196.f
Dolesus nobilitate potens a Gadarensibus interficitur 888. f
P. Dolabellæ decreta pro Judæis 488.c
Domitianus cum multis Romanorum salvus evadit 902.e
a Mutiano productus populo rector insinuatur 903. a
Domitiano Germani subjiciuntur & Galli 975.f
Domitianus in triumpho Vespasiani & Titi eis adequitabat 979.d
Domitius Ænobarbus 694.a
Domitius Ænobarbi filius ibid.
Domitius Nero consalutatur Imperator 694.b. fratrem, matrem, uxorem, virosque illustriss. trucidat ibid.c
Cæsarea excludit Judæos 696.f
Domitii Neronis vxor a marito occiditur 694.c
Domitii Sabini fortitudo 926.b
Dora Phœnices urbs 1000.e
Doræ civitatis situs 1067.b
Doras Hierosolymitanus pontificem perimit 691.b
Doris mater Antipatri Herodis filii accusatur veneficii, & quomodo se gesserit 588.d. 766.b
Doritarum in Judæos insolentia 675.f
Dorotheus lxx. interpretib. additur 396.f
Dositheus Hyrcanum & Alexandram Herodi prodit 584.f
Draconis leges de supplicüs antiquiss. 1035.c
Druma Gedeonis concubina 155.f
Drusilla Agrippæ filia 628.a
Drusium turris 747 e
Drusus Agippæ filius 628.a
Drusus Neronis filius 629.a.634.e
Drusus turris 538.g
Drymos loci nomen 730.e
Dystrus mensis 132.e.366.e.381.f

E

EButius decadarchus sub Vespasiano 839.e. Gamalæ occisus 865.e
Ecdippon locus 731.b
Edom, vide Adomus
Edraus dux militum Jonathæ 293.c
Eglon Moabitarum rex qui Hebræos subjugarat, ab Jode interficitur 151.f
Ela capta & habitatores ejus extincti a Syriæ rege 321.e
Elanus Basanæ filius alteto regni anno occiditur, una omnis ejus soboles tollitur per Zamarem 284.d. & e
Elcana Judæ copiarum dux captus 321.f
Elcias Magnus, legatus Jud. 640.f
Eleazarus pontifex 2. d
Eleazarus Moysis filius 61 e
Eleazarus Aaronis filius 107.g
fit pontif. 110.c
Eleazarus pont. moritur 145.b
Eleazarus Dodeiæ filius unus fortium Davidis 243.b
Eleazar quidam arreptitiorum medicus 258.a
Eleazarus Auranes Matthiæ filius 410.g. 411.a. fortiter ab elephanto confosso opprimitur 420.e
Eleazarus pharisæus homo seditiosus convitiatur Hyrcano 453.d
Eleazarus quomodo pontificatum adeptus 392.a
Eleazarus thesauri templi custos quomodo pactus cum Crasso 478. d
Eleazarus Anani fil. pontifex constituitur unius tantum anni 619.c
Eleazarus Boethi pontifex constituitur 613.e. privatur pontific. ibid.g
Eleazarus gigas, quam vasto fuerit corpore 625.d
Eleazari Asamonæi filii fortitudo & mors 709.e
Eleaz. Dinæi, latro 691.f.695 .a. 791.a. 796.d
Eleazarus seditiosus exulat 682.c
Eleazarus Ananiæ pontificis filius, Romani belli seminarium fuit 809.g
rejecit Cæsaris hostias ibid.
Eleaz. Semei facinus memorabile 844.d
Eleaz. duo socii contra Manahemum 812.e
Eleazari Simonis filii factio 904.c. 905.e
Eleaz. Simonis Gioræ socii mors 895.a
Eleazarus sicariorum princeps Massadam obtinet 985.e
ejus ad suos oratio 989.f
altera oratio de immortalitate animæ. 990.g.991.992. per totum
Elephantis quomodo pugnatum sub Antiocho Eupatore 419 f
Eleusa oppidum, Sebaste dictum 558. f
Eleutherus fluvius 742.b
Eleutheri equites 731.b
Eliabus architectus 78.b.88.e
Eliacias pontif. sub Josia rege 333.f
Eliacimus Josiæ fil. antea Joacimus dictus accepit regnum paternum, sed tributarium jam factum Aegyptiis 336.a. etiam Babyloniis tributum cogitur pendere 336.e
occiditur 337.d
Eliacimus Joachini filius in pontificatum patri succedit 370.f
Elias propheta tempore Achabi quæ prænunciaverit & gesserit 285.e.286. a. 287. 288. 289. 298. 299. per totum. exemptus ex hominibus 300.b
Eliæ epistola ad Joramum Josaphati filium sceleratum regem 307.b
Elienens Cithæi filius pontificatum accepit 678. f
Elis pontifex princeps Hebræorum 163.c
filii ejus scelerati 165 a
exitium suum cognoscit 166.a
ipsius & filiorum mors 166 d. & f.
Elisæus prophetiæ donum accipit, & Eliam comitatur 289.a
vaticinatur & aquam suppeditat Joramo Achabi filio 301.a
viduam a debitis liberat 302.d
Joramo insidias Syrorum indicat & Adadum capere ipsum volentem eludit 302.d.303.a
famis tempore vilitatem annonæ prænunciat 304.d
Adado mortem indicat ibid.e
Jeum ungit regem Israelitarum 308.b
Joasus Joazæ filius ad se ægrotum venientem consolatur 316.e
vita defungitur 315.g
cadaver occisi a latronibus in ipsius monumentum injectum revixit 316.a
Elymus, elymi 14 f
Emian zona sacerdotalis 84.e
Emmaus concremata 609.c
Emaus vicus. Vide etiam Ammaus.
Engaddi a sicariis invaditur 887. f
Eniachin tribus sacrata 872.f
Enochi mors nemini cognita 9.d
Enosa civitas 7.c
Epaphroditus 2.b
Ephodes vestitus 85.b
Ephorus historicus Gallos & Hispanos prorsus ignoravit 1039. a
Ephorus Hellanicum in plurimis ostendit mendacem 1034.g
Ephremes Josephi filius 44.d
Ephremes in numerum Jacobi filiorum adoptatur pro patre Josepho 53.e
Ephremi pars quæ cesserit 141.f
Ephremitæ Gedeoni bellum inferre conantes placantur 155.d
Ephremitis tribus quomodo Bethelem proditione ceperit 146. c
Epicrates pecunia corruptus Scythopolim cum aliis aliquot civitatibus Judæis prodit 472.e
Epicuræorum error refutatur 355 b
Epipharia, civitas 14.d
Epiphanes & Callinicus filii regi, Antiochi Cæsennio Pæto pugna forti obnituntur 984.c
à Vologeso Parthorum rege magnifice excipiuntur ib. e. Romam ad Vespasianum veniunt 985.a
Epomidis descriptio 85. f
Epulæ ferales Judæorum 775.a
Equitum Romanorum arma 836.d
Equus Modius Varo succedit 1003.a
Erebinthonicus vicus 937.b
Erica prætorianorum Achazæ præfectus occiditur 321. f
Esaias prodigium Ezechiæ regi exhibet 331. c. objurgat eundem propter thesauros Babyloniis monstratos 331. d
Esaiæ prophetiam cognovisse & credidisse Cyrum regem 357.c
Esaiæ vaticinium depravatum 996. c
Esaiæ nativitas 26.d. uxores 27.a

circumvenitur à fratre ibid.d
iratus fratri reconciliatur 32.f
partitur cum fratre habitationem, vocaturque Adonus 36.a
Esdras Judæorum apud Babylonem degentium pontifex, a Xerxe quæ & quanta impetraverit 367.f.368.a quomodo populum mundaverit, & legem ei prælegerit, ac rempublic. reformarit mortuusque sit 368.369.370 a per totum.
Escon puteus 26.g
Esther puella quali fuerit forma 374.b ducitur uxor Artaxerxi, & coronatur regina ibidem Judæorum cladem futuram cognoscens regi indicat 379.e impetrat Judæis vitam 380.b
Essen, vestis qualis 85.c.90.b
Essenorum secta 617.c.785.786.787. per totum. eorum mirabilis constantia, & virtus in bello cum Romanis 787 e. opinio de animæ divinitate ibid.g. aliud eorum & diversum collegium 788.d
Ethæus Gitthæus Davidis sectator præficitur exercitui 233.d
Eva quid significet 5.b ejus lapsus 5.e
Evæi populus 14.d
Evaratus Cous 760.a
Evemerus Græcus Judæorum mentionem facit 1051.a
Evilas, Evilæ 14.b
Evodus Neronis libertus 635.a
Eupolemo Græco in historia Judæorum venia concedenda quod Hebraice nesciverit 1051.b
Euphrates, fluvius 5.c
Eurycles Lacedæmonius impostor maximus Herodem circumvenit, & domum ejus subvertit 573.f.758.e.759.f
Eutychus Agrippæ libertus & auriga in vinculis detentus 631.b aperit Neroni malevolentiam Agrippæ 633.a
Eutychus, auriga Caji Cæs. 672.a
Excæcantis aliquem pœna 128.c
Ezechielis prophetia 335.f
Ezechias Achazæ filius regnum obtinet paternum Hierosolymis religionem collapsam restituit 323. per tot. Palæstinos bello vincit ibid. à Senacheribo oppugnatur 328.a in summam adactus desperationem Esaiam implorat 329.d posteritatem à Deo exorat 331.a. moritur ibid.f
Ezechias latronum princeps interficitur 725.f

F

Fabatus Augusti servus 587.a
Fabatus procurator Cæsaris, pecuniis corrumpitur 764.d
Fabii centurionis fortitudo 720.b
Fames ingens 305.e.555.e
Fati potentiæ nemo potest resistere 580.d
Fauces locus 98 b
Faustus Cornelius primus Hierosolyma conscendit 720.b
Felix Pallantis frater a Claudio ad Judæos missus 795.g
Felix præfectus militum Romanorum invadens Phaselum vincitur 491.a
Cl. Felicis procuratoris gesta 796. per totum. vide Cl. Felix
Ferrei montis situs 891.a
Festus procurator successit Felici 798.a vide Porcius
Festorum descriptio 92.f.93. per tot.
Filii contumaces & protervi in parentes quomodo mulctandi 126.e
filiorum Israelis jura 121.
Flaccus Syriæ præses 629.f
Flavius Josephus. vide Josephus
Flavius Sylva in administratione Judææ Basso succedit 985.d contra Massadam militem movet ibid. & 986.g. Massadam occupat & præsidium imponit, cum exercitu ad Cæsarem redit 994.g
Fletus, sylva 219.c
Florus templi thesauris frustra inhiat, a cujus expugnatione depellitur 802.g
Flori novus dolus &, avaritia in oppressione Hierosolymorum 802.f mendacium apud Cestium 803. per totum. vide Gessius
Fortes vere qui 206.c
Fortunatus Agrippę libertus Romam missus a suo patrono 638.c
Fratris uxorem ducere prohibitum 631.f
Fratris veri, quos & interitus ipse sociavit 1097.a
Frontonis gesta in custodia 968.b
Fructus intempestivus & præmaturus 123 d
Furii centurionis animositas 720.b
Furum pœna 117.e

G.

Gaba, quid significet 186.a
Gaba equitum civitas cur sic vocata 832.f
Gabaenorum injuria in uxorem Levitæ, & qvomodo e.propter mulctati 147. 148. 149 per totum.
Gabaon vicus 238.f
Gabaonitæ astu fœdus ineunt cum Jesu 138. f. qui ipsis contra Hierosolymitarum regem succurrit 139.e
Gabath, Saul vicus 907 d
Gabinius præfectus militum Pompeji 473.c. ejus gesta 476. 477. 478. per totum.
Gabinius Scauro succedens quid gesserit clari 721.722. per tot. 980.e
Gadara restaurata 720.f
Gadaræ optimates legatos ad Vespasianum mittunt, seque dedunt 888.e
Gadarenses Herodem frustra apud Cæsarem accusant 540.b
Gadæ nativitas 30.g & filii septem 52.c
Gadus propheta Davidi unius è tribus malis offert electionem 244 d
Galades colis & Galadena regio 32.e
Galatæ à quibus denominati 13.a
Galba imperator creatus 893.c in medio foro necatus ibidem. 896.d
Gales infectans Abimelechum Gedeonis nothum, proditur à Zebello 156.f
Galgala quid significet 157.d
Galilææ & regionis trans Jordanem quanti reditus fuerint 782.g
Galilæa minor quæ 832.f
Galilææ utriusque descriptio ibid. calamitas 834. per totum.
Galilæa tota à Romanis subacta 879.e
Galilæorum & Samaritanorum conflictus 794.g
Galilæi contra Romanos 828.f
Galilæi ab infantia pugnacissimi & omni tempore plurimi 833.a
Galilæorum quot millia Japhæ occisa 848 g
Galilæorum nova inventa & factiones Hierosolymis 897.b
Galliæ motus 890.b
Galliæ bellum desiit ibid.
Galliæ situs descriptus 806.e
Galli centurionis facinus apud Gamalam 865.e
Gallos sub mille & ducentis militibus servire, qvibus penè plures habuerint civitates 806 g
Gamala filius Jesu 873.b
Gamala civitas rebellat 863.a ejus situs ibid. & 846. excisa 868.b
Gamalensium fides in Romanos 1000.f
Gamalensium cum Romanis acres conflictus 864.865.866. per tot.
Gamalensium cædes a Romanis 867.c
Ganges fluvius s. c.
Ganizin mons 383.g
Gaulanitis regio deficit ab Agrippa 1013.a
Gazam nequeunt capere Israelitæ 146.a
Gazæi a Jamnæo obsessi captique 459.c
Gazara Palæstinæ urbs a Salomone bis ædificata 268.d
Gedeon quomodo Hebræos servitute exemerit 154.155. per totum. quot filios habuerit 155.f
Geman vici situs 794.f
Gemello renunciat amicitiam Herod. 567.g.568.a
Genesar lacus descriptus 619.d. 869.d. ejusdem nominis descripta ibid.
Gentium enumeratio quæ Romano imperio subduntur 805.806
Gentium qui verenda Judæorum more circumciderunt, enumeratio 1047.a
Gentibus singulis quomodo a suis autoribus nomina sunt indita 12.f 13.14. per totum
Geon fluvius, & quid significet 5.d
Gerasæni quomodo se erga Iudæos habitatores suos gesserint 815.f
Gergesæi, populus 14.d
Germanicus veneno sublatus 621.a
Germanicus qualibus moribus 634.b
Germanicus Claudii Cæs. frater 694.a
Germanus augur vinctus Agrippæ vincto vaticinatur 633.f
Germani qualis gens 661.c
Germanorum descriptio 807.a eos octo tantum legionibus Romanorum domitos ibid.
Germanorum agmina & bellum civile ab Antonio primo & Mutiano sedantur 893.d
Germani Capitolii collem occupant 901.e
Germani viribus corporum laudati 961.g
Germanorum magna ex parte defectio a Romanis 971.b defectionis causæ ibid.
Gersus Moysis filius 61.e
Gessius Florus Judææ procurator quomodo Iudæos ad arma contra Romanos capessenda compulerit 701.d & quam malus fuerit vir ibid.
Gessii Flori procuratoris qui Albino successit, crudelitas, impudentia & versutia 798.d avaritia apud Cæsarienses 799 d nova crudelitas in Hierosolymitanos 801.a. Vide etiam Florus
Getheris Arani filius 15.d
Getuli populus 14.b
Gigantum reliquiæ in Hebrone 145.f
Gigantum posteritas a quibus perdomita 17.f
Gimon propheta Basani quæ mala ipsum maneant. vaticinatur 283.f
Ginæa vicus 813.d
Giscala Galil. oppidulum indomitū 868.c

Giſcala ſuccenditur & diruitur 1001.e
Giſcala à Joſephi militibꝰ diripitur, prædaq; populariꝰ conceditur 828. per totum
Giſcalorum ſtatus 1001 d
Glaphyra Archelai Cappadocum regis filia nubit Alexandro Herodis fil. 549 c. odio proſequitur Salomem 564. b. occiſo marito remittitur ad patrem cum dote 583. c
nubit Archelaꝰ Herodis filio, Alexandri fratri 613. f
item Jubæ 614. d
ejus ſomnium & mors ibid. e
Gobolitis regio 36. d
Godolias Acani filius præficitur reliquiis Hieroſolymorum 343. a
humaniter tractat Judæos profugos ib.
ejus pietas, ſed illi noxia 344. a
occiditur ibid.
Goliathi Gittæi ſtatura & inſolentia 187. e
interitus 189. c
Gomor, Gomarenſes 13. a
Gorgias a Juda Machabæo victus 414 e
vincit Joſephum Zachariæ 418. b
Gorion filius Joſephi, & Simon Gamalielis contra libertatis corruptores hortantur & concionantur 873. a
occiditur 885
Gotarzes Parthorum rex 688. a
Gotholia Achabi filia, uxor Jorami Hieroſolymorum regis 306. g
Davidis familiam quantum poteſt tollit & regnum adminiſtrat 311. g 312. a. & regno & vita privatur opera Joadi 312. per tot. & 313. a
Græcorum & Judæorum diſſidium 649. c
Græcis turpiſſimum viſum Judæis inferiores fore 797. f
Græcos bis ternis faſcibus Romanorum obedire 806. a
Græcorum omnia nova & heri nuperque facta 1034. a
eorum regiones innumeræ corruptiones invaſere rerum memoriam delentes, ibid. Sera cognitio literarum ibid.
philoſophi primi Ægyptiorum Chaldæorumque diſcipuli 1034. e
Græci poſteriores Timæum in plurimis mendacem oſtendunt. ibid. g
Græcis ab initio nulla cura fuit hiſtoriæ conſcribendæ 1035. b
Græcorum hiſtoricorum elegans deſcriptio 1034. 1035. 1036. 1037. per tot.
Græcorum legislatores antiqviſſimi qui 1070. c
Græcorum dii deſcripti 1077. & ſeqq. per totum. eorum legislatores poëtis poteſtatem dederunt, ut, qvos vellent deos, introducerent, rhetoribus vero, ut decreta de rebuspublicis, qvæ vellent, conſcriberent ibid.
Grando apud Ægyptios ante Moſen nunquam viſa 64. b
Grapte cognata Iſatæ regis Adiabenorum aulam regiam Hieroſolymis ædificavit 897. e
Gratus militum præfectus Simonem Herodis filium obtruncat 608. a
ſuis ſuccurrit 608. e 780. b
Gravidam calce percutiens quomodo plectendus 128. a
Gymnaſia Herodis 748. e

H.

HAi vide Aina
Heberus Hebræorum auctor 15. a
Hebræorum declinationis forma ibid.
Hebræorum nullus regnante Salomone ſervile opus faciebat 269 e
Hebræi bis ultra Euphratem ducti captivi 345. d
Hebron expugnatur, & conceditur Levitis 145. f
Hebronis oppidi antiqvitas 17. d
Hecataeus Abderita 1048. b. 1050. a
Hecatombæon menſis 110. c
Hecatontomachi Alexandri Jamnæi 457. f
Hellanicus ab Acuſilao de genealogiis multum diſcrepat 1034. g
Helcanes Levita & ejus uxores ac liberi 169. b
Helena Adiabenorum regina tranſit ad religionem Judaicam 683. f
ejus monumentũ Hieroſolymis 913. c
Helenæ Monobazi regis matris regia Hieroſolymis 920. c
Helias vide Elias
Heliopolis 53. a
Helonis principatus Hebr. 159. b
Heniochi Romanis ſubjecti 806. b
Heoron, arca tabernaculi 81. f
Herennius Capito procurator Jamniæ 630. c
Hermæus qvi & Danaus denominatus 1052. d
Hermippus Græcus hiſtoricus diligentiſſimus 1046. e
Hermogenes Græcus Judæorum mentionem facit 1051. a
Herodes Agrippæ frater, rex Chalcid. 679. f
moritur 690. d
Herodes Antipatri filius 479. d
Hieroſolymorum dux conſtituitur, Ezechiamqve cum aliis prædonibus afficit ſupplicio 483. b
infantum ob cædem exoſus dicit cauſam 484. b
præficitur Cæliſyriæ. 485. b
Romanorum benevolentiam captat & aſſeqvitur 489 c
Malichum trucidat 490. f
Antigonum Ariſtobuli profligat 491. d
uxores & liberos ſibi parat, ac M. Antonium corrumpit ibid. e. & 492. a
accuſatus tetrarcha conſtituitur 494. a
ſtrenue pugnat ibidem
elabitur ex hoſtium inſidiis 496. b
difficilibus profectionibus exercetur usqve Romam 498. d
rex Judææ à Senatu Roman. declaratur 499. c
ex Italia navigat, & pugnat contra Antigonum 499. 500
prodigioſe ſervatus bis 505. c. & f
Hieroſolyma expugnat, & Antigonum capit 507. e
Antonio donat 508. a
Ariſtobulum pontificem occidit 513. e
à Cleopatra ad ſtuprũ ſolicitatur 518 e
bellum Aretæ infert 519. d
concio ad milites 521. b
Hyrcanum occidit 525. a
quomodo amicitiam Antonii excuſarit apud Cæſarem, & regnum ab eo obtinuerit 526. d
Mariamnem uxorem interficit & magnifice donatur à Cæſare 529. a 530. b
necatam à ſe uxorem luget miris modis 530. e
efferatur ad cædem amicorum quorumcunque & ad omnia mala inclinat 531. d 532. 533
arces in ſuam tutelam extruit 535 a
fami urgenti ſuccurrit 536. b
quomodo ſubditos in officio continuerit 537. g
Cæſaream condiderit, & à Cæſare ſit muneratus 539. b. 540. 541
ſalutat Agrippam 540 b
extruit templum Cæſari, & tributorum partem ſubditis remittit, & conventicula populi prohibet, & Eſſenos magnificat 541. b
templum novum ædificat Hieroſolymis ſumtuoſiſſ. 543. e
legem ſtatuit de furibus novam 548. a
navigat ad Cæſ & reductis Roma liberis dat uxores, Agrippámqve honorat 548. 549
qvartam tributorum partem ſuis remittit 553. d
ipſius familia domeſticis agitatur diſſidiis 554. c
filios ſuos apud Cæſ. accuſat 555. f
qvinqvennale certamen celebrat, arces condit 559. c
multaqve alia 561. b
qvalis ingenii, ibid. pecuniis deſtitutus Davidis ſepulchrum recludit 563. b. omnes conjunctos habet ſuſpectos 565. 566 567. 568. 569. à Syllæo iniqvè accuſatur apud Cæſarem 572. a
accuſat filios apud conſilium Berytenſe 578. a
ſtrangulat 580. b
liberis ipſorum proſpicit 583. f
qvas ipſe uxores habuerit & ſoboles ib. 617. f
Antipatrum damnatum in vincula conjicit 591. e
morbo corripitur teſtamentum conficit 595. f
morbus qvalis fuerit 597. e
ſub mortem liberaliſſimus & crudeliſſ. 598. b
vim ſibi conatur inferre, & Antipatrũ jubet occidi 599. d
teſtamento mutato moritur ac funeratur 600. c
teſtamẽto ejus confirmato qvantũ filiis ipſius patrimonium ſuperfuerit 611 e
præficitur Galilææ, & ſtrenue agit 715. f
accuſatur Hyrcano à malevolis 726. b
vindicat patris mortem 728. e
ejus victoriæ 729. b
accuſatur ib. e
qvomodo ſe geſſerit in pugna contra Antigonum & Parthos 730. f
731. 732. ædificat & multis premitur malis 733. f
Romam navigans jacturam facit ib. e.
rex Jud. conſtituitur 734. b
Antigonum expugnat & latrones 735. a. & ſeq. fratris mortem ulciſcitur 738. f
in gravia incidit pericula 739 b
Syros & Arabes vincit 742 e
conciliat ſibi Julium Cæſ. 745. b
ædificat, amicos ac parentes honoribus afficit 746. 747 748. & ſeqq.
athletam & venatorem agit ac bellatorem 749. d
diſſidet cum filiis duob. & uxore 749 f. 750. 751. conciliatur filiis 751 g
iterum diſſidet cum ipſis 755. c
accuſat filios apud Cæſ. & Beryti 760. c
occidit 761. f. 793. g
occiſorum liberis proſpicit 762. c
qvot uxores & liberos habuerit 763. a
ejus domus iterum conturbatur diſſidiis 763. e
Pheroram extrudit 764. f
accuſat filium Antipatrum 770. a
morbo corripitur lethali 771. g. 772. a
crudelitas ejus & mors 773. e
qvomodo Romanum adduxerit exercitum 930. b
inſtaurat civitates 980. e. 988. e
Herodes Herodis fil. Juliada condit 618. f
tetrarcha fit, ibid. e. recipitur in amicitiam Neronis 619. d
qvomodo perierit 620. c

INDEX

Vitellii iram in se concitat 625. e
bello ab Areta superatur 626. e
Herodiadis amore capitur 626 b
uxoris importunitate in exilium detruditur 638. g
quali fuerit ingenio 679. f
Herodes Herodis fil. Tiberiadem & Juliopolim condidit 789 b
a Caio Cæsare ob avaritiam increpitus in Hispaniam cum uxore fugit 790. d
quando decesserit & quos liberos reliquerit 793. f
Herodias Agrippæ soror, Herodis junioris uxor 626. b
odio prosequuta fratrem se suumq; maritum in exilium conjicit 638. g. 649. a.
ejus exprobrationes & stimuli 790. c
Herodion conditur 497. b. 732. 748. c
Herodotum cuncti mendacem ostendunt 1035. a. Romanorum non meminisse 1038. g
Herodotus erroris arguitus 279. a
Herodotus Halicarnasseus Judæorũ gentem non ignoravit 1047. a
Heroum oppidum 52. d
Hesiodus ab Acusilao in quàm magnis corrigatur 1034. g
Hettan prædium 272. a
Hezarbunis dux captus 155. b
Hieremiæ prophetæ vaticinium & epicedion Josiæ conscriptum 335. f. & seqq.
damnatur, iterum absolvitur 336. f
aufugit 337. b
Hieremias in carcerem conjectus torquetur 339. c
in cœnosum puteum præfocandus demittitur, verum rursus liberatur. 339. f. non vult proficisci Babylonem 343. b. donatur magnis muneribus & alia ejus gesta ibid. c
Hieremias consulens Joanni Careæ abducitur ab eo in Ægyptum, ubi Ægyptiis captivitatem indicat 345. c
ejus vaticinia celebrata 929. e
Hierichus urbs 112. a
excinditur, & restaurator ipsius diris devovetur 137. b
Hierichus desolata 890. f
ejus agri descriptio ibid. g
Hierichontis fons ex pestilenti & infrugifero salubberrimus, & feracissimus ab Helisæo factus 891. d
Hierichuntii agri bonitas 141. c. 473 b. 518. d
Hieroboamus Nabathæi filius vaticinio cognoscens se futurum regem populum ad defectionem solicitat, effugit Solomonis iram 274. c
decem tribuum rex eligitur & Sicimis habitat 276. a
duasque vitulas aureas facit, & templa ibidem b
brachium ejus apoplexia tangitur, & inde a pseudopropheta seducitur 277. g. 278.
filio suo ægrotante quid responsi acceperit a propheta 280. b
contra Abiam ducit exercitum 281. a
vincitur ac moritur relicto regni successore Nadabo 282. c
familia ejus cuncta tollitur ibid. e
Hieroboamus Joæ filius regnum Israelitarum excipit 316. b
Syriam suo regno licet impius adiicit ibidem. moritur Zacharia filio hærede relicto 318. f
Hieronymus historicus Judæorum 1050. f
Hierosolymæ rex cum vicinis regibus occiditur 139. f
Hierosolyma oppugnatur, inferioreque parte capitur 145. f
Hierosolyma civitas Davidis dicta, & quomodo exædificata 218. b
Hierosolymorum thesauri auferuntur, mœnia ad trecentorum cubitorum spacium diruuntur per Joam 317. e
Hierosolymorum captivitatem qui prophetæ prædixerint 335. f
Hierosolymorum captivitas, direptio, & a fundamentis vastatio 342. per totum
Hierosolyma capitur ab Antiocho Epiphane, templumque ejus spoliatur & prophanatur 409. a
restituitur tam urbs quam templũ 415. d
Hierosolyma & templum a Pompejo expugnata 473. e
Hierosolyma diripitur a Parthis 497. d
Hierosolyma ejusque templum cur deus aversatus 695. d
Hierosolyma ad summum felicitatis evasisse fastigium & ad extremam esse dejecta miseriam 707. d
expugnatur ab Antiocho Epiphane 709. c
a Pompeio magno capiuntur 819. d
diripiuntur a Parthis 732. g
oppugnantur ab Herode 741. a. per totum
Hierosolyma Judææ umbilicus, ejusque situs. 883. g
descriptio 912. e. per totum & 1049 c.
Hierosolyma bello, dominatione, seditione laborat 887. g
Hierosolyma quando & quoties capta vastata 969. e
quando in ea templum ædificatum ibid. e. ejus origo & finis ibid. f
Hierosolyma non idem voce Judaica quod Græca significat 1059. d
Hierosolymitanis fame laborantibus succurrit Helena 686.
Hierosolymitanorum supplicatio 795. b
Hierosolymitani officiose Agrippæ, & Politiano obviam progressi 803. e
Hierosolymitanorum & Romanorum seditio 811. a
Hierosolymitanorum luctus publicus 813. e
Hierosolymitanorum turbæ & indignationes propter Josephum 816. d
Hierosolymitanorum miserabilis clades, & fuga ad Vespasianum 886. d. e
Hierosolymitani prima aggressione superiores 907. f
in legionem decimam excurrunt 909. a
eorum insidiæ contra Romanos 911. b
seditiones perpetuæ 920. d. per tot.
conflictus cum Romanis 920. d. & seq.
pugnant circa machinas Romanorum 922. b
valde terrentur 926. e
eorum pertinacia 928. e
aurum deglutiunt 931. e
crudeliter afficiuntur 932.
Romanos inuitos ad suum excidium coegere 933. b
Hierosolymitanorum calamitas, & clades miserrima 931. 933
pertinacia crudelis 928. e
conflictus 935. e
fames 937. d
profugia ad Romanos 939. e
eorum qui transfugerunt, una nocte viscera duorum millium patefacta sunt 940. a
famis incrementum horribile 941. c
Hierosolymitanorum quam multa millia paucis diebus per unam portam ejecta 941. a
egenorum quod millia portis ejecta ibidem. b
conflictus cum Romanis circa aggeres 943. c. pugna magna & ferox 946. d
mendacia inter seditiosos 949. c
pertinacia insana ibid. pugna atrox circa custodias 950. d
pugna circa templum 952. e
dolus contra Romanos 953. b
fames 954. b. pugna circa porticus 956. a, circa templum 459. e
strages & fuga incenso templo 459. a
sex millia in porticum confugiunt, seque salvari ex propheta falso seducuntur 459 g. 960 a
plurimi confugiunt ad Titum 966 b
infinita multitudo veniit ibid. strages crudelissima, incendium, fames, captivitasque 967. 968. per totum
Hierosolymitani soli quanta bonitas 141. e
Hiezechielis prophetia 335. f. 338. e
Hin, mensura qualis 88. d
Hippeni Judæos suos cohabitatores male tractant. 815. d
Hippici turris descriptio 914. d
Hippodromos locus 773. c
Hiramus Tyriorum rex, Salomoni quid ad templum Hierosolymis contulerit 1042. c. mulctatus quod Salomoni proposita ænigmata solvere non potuit ibid. f. ejus gesta ibid.
Vide etiam Iromus
Hispani quando & quemadmodum Romanis subditi 806. g
Historia apud Barbaros solennior quam Græcos 1038. b
historiæ scriptori quæ curanda 468. b
historiæ veritatem à Judæis honorari, à Græcis vero negligi 707. a
historiæ verè quod indicium 1035. e
historiarum scriptoribus non idem scopus 1. in principio
historicus mendax quantum à falsario instrumentorum differat 1024. e
historicus quis laude dignus 706. f
historici quod officium 1024. f
Holocautoma sacrificium cur dictum 91. a
Homeri poëmate nullum vetustius 1034. d
quomodo conservatum ibid.
homicidarum invitorum asyla 18. d
homicidii incerti inquisitio qualis fiat 122. f. 123. a
hominis creatio 4. e
hominis ætatis quis terminus præscriptus 8. e. 15. e
homines quando degenerare à virtutibus ad vitia cœperint 7. e
hominum commercia quibus vitanda 94. e
hominum ingenium quam sit malũ 197. a
Homonœa, loci nomen 1020. e
hortos pensiles a Nabuchodonosoro extructos 350. a
hospitii reverentia 20. a. 147. d
hyc vocis significatio 1040. e
hyoscyami descriptio 86. b
Hyperberetæus mensis 92. c. 263. b. 286. b
Hyrcanium vicus 742. d
Hyrcanus Alexandri Jannæi filius constituitur pontifex 716. d
fœderatur fratri & otiosam vitam elegit 468. d. & 717. d
cur ignavus habitus & fugerit ad Aretam 469. d
Scauri amicitiam frustra ambit 471. b
disceptat apud Pompejum cum fratre 471. a
redditur ei pontificatus 475. a. 481. e. honoratur ab exteris gentibus 482. d
honoribus ab Julio Cæs. afficitur 486. a. capitur & amputantur auriculæ ejus 497. e 732. a Par-

a Parthis dimissus ad Herodem revertitur, a quo perfide tractatur 511. per tot. occiditur tandem ab eodem 525. a. 749. f
quali fortuna per omnem vitam fuerit agitatus ibid.
Hyrcanus primus ejus nominis pontifex 624. d
Hyrcanus quomodo a Ptolemæo sororio tractatus & Antiocho Eupatore, tum gesta ipsius 710. f
ejus felicitas 712. b
iterum fit pontifex 720. e. 724. f
pontificatus confirmatur & regnum datur Judææ 726. f
Hyrcanus Josephi Tobiæ filius adolescens ingeniosus 404. 405. 406. per totum
ejus gesta & mors 407 d
Hyrcanus Simonis Matthiæ filius effugit Ptolemæi insidias, & principatu potitur 448. c
oppugnatur ab Antiocho Sotere 449. a
pacem ab eo redimit ccc. talentis, Davidisque thesaurum tribus millibus talentorum imminuit 449. g. 450. a.
urbes ab hostibus ablatas recuperat, pacemque cum Rom. init 450. d
Samariam obsidet & radicitus tollit, cumque deo colloquitur 452. per totum. ejus felicitas & mors 454. a
somnium de filiis quale aliquando habuerit 456. b

I

Jabinus rex Hebræos opprimit, opprimiturque ipse 152. c
Jabissa civitas & Jabissenorum officium in Saulum & filios ejus extinctos 209. b
Jabisus civitas capta, & omnes ejus habitatores cæsi præter cccc. virgines 149. b
Jachin, columna vestibuli templi 261. b
Jacimus, vide Alcimus
Jacimus Zamaris filius eques 584. f
Jacobi filii Isaci nativitas 26. d
præripit fratri benedictionem paternam 27. d
fugit fratris iram 28. b
dormienti visio offertur ibid.
& nuptias celebrat 30. c
visiones iterum 31. d
aufugit a socero 31. c
redit cum fratre in gratiam 32. f
luctatur cum spectro 33. b
Jacobus vocatur Israel ibid.
defodit Labani Deos 34. b
Jacobus partitur cum fratre hæreditatem paternam 36. a
opulentia ejus & felicitas 37. a
Josephum luget 39 e
mittit filios frumentatum in Ægyptũ 44. f. proficiscitur ipse etiam cum omni familia 51. d
moritur 53. d
Jacobus & Simon Judæ Galilæi filii aguntur in crucem 690. c
Jacobus frater Christi lapidatur 698. b
Jacobi, rectoris Idumæorum proditio 894. g. 895. a
Jacobi septimi ex fratribus Macchabæi supplicia & constantia 1096. b
Jaddus filius Joannis pontifex patris loco sit, 383. b. Alexandro magno negatorum venalium rerum 384. d. placat eundem & impetrat quod vult 385. c
moritur 386. g
Jadon propheta Hieroboami idololatriam objurgat 278. e. discerpitur a leone 277. e
Jahel. vide Jale
Jairus Galadenus, princeps Hebr. 157. e
Jale Sysarem occidit 153. e
Jalus custos thesaurorum Davidis 250. c
Janiæ regni termini 1040. b
Jannæus Alexander, quære Alexander.
Japha vicus 1016. d
Japhæ munitiones 848. a
Japhetus filius Noe 11. d
ejus soboles quanta, & quibus gentibus nomina dederit 12. f 13. a
Japhthes accitur ad principatum Israelitarum 158. a
victor filiam suam deo mactat, ibidem. e
Jar, mensis 259. c
Jardan vicus 833. f
Jason, alias Jesus, Oniæ pont. filius, pontificatum fratri extorquet 408. c
Jason ut pontifex constituatur quantum æris numerarit Antiocho 1087. g
Jauanes Japheti filius 13. a
Jazarus pontificatu privatur 618. e
Jaziel propheta vaticinatur Josaphato 298. c
Jazoron urbs spoliata & concremata per Judam Macchabæum 416. c
Iberi, populus 13. b
Ibes serpentibus infestæ 58. d
Ides scelus & supplicium 622, 623
Idumæa unde dicta 36. a
Davidi subdita 222. f
ejus tumultus 779. g
Idumæi, quomodo circumcisionem & religionem admiserint 450. e
Idumæorum nationis descriptio 877
viginti millia cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt ibid. g
seditio & tumultus 880. g
Idumæi cum viginti quinque millibus contra Simonem Gioræ 894. f
Joannis Leviæ pecunias prædantur 897. e ad Titum supplices veniunt 965. g. scelerata eorum facta repetita 980. a
Jeboslus Sauli filius cõstituitur rex 212. c
amittit regnum 214. b
occiditur per insidias 216. c
sepelitur honorifice a Davide 216. g
Jebusæi populus 14. d
Jebusæorum ludibrium in Davidem male ipsis cessit 217. f
Jechonias. vide Joachimus. nam binominis fuit
Jephthe. vide Japhthes
Jesraela urbs 288. c
Jessæus filius Obedæ 164. e
Jessæi filii qui 186. c
Jesus Christus describitur 621. f
Jesus Anani filius prædixit Hierosolymæ excidium 961. a
Jesus Damnæi filius fit pontifex 698. c
Jesus Gamalielis filius fit pontifex 699. a
Jesus dictus Oniæ frater pontificatu honoratus, & mox eo privatus 408. b
Jesus Naveci filius exercitui præficitur, & vincit Amalecitas 75. a
Chananææ explorationem indicat suis commilitonibus, & territis reddit animum 99 a
Moyses eum sibi successorem designat 118 c
prædicit, quæ gesturus erat 131. c
Chananæam explorat 134. b
Jordanem cum exercitu superat 135. f
Hierichuntem sine labore capit 136. d
& Ainam exscindit 138. d
Gabaonitis fœderatur, capitque quinque reges 139. b
reges Libano vicinos expugnat 140. c
munit civitates ibid. terram victoria quæsitam dividit tribubus 141. per totum. præcipit eis ut reliquias Chananæorum tollant 142. c
moritur 144. f. 145. a
Jesus Phabetis filius pontificatu privatur 537. d
Jesu pontificis ad multitudinem Hierosolymitanam oratio 878. 879 per totum, mors 882. e
ejus virtutes celebratæ 883. b
Jesu Saphiæ filii facinora 1003. e. & 1008. 1009. 1020. 1021. per totum
Jesus Sapphæ filius 812. d
Jesus Thebuthi sacerdos Titio sacra donaria tradit 966. c
Jesus Tobiæ filius quid gesserit 857. 858. 860. per totum
Jeus Amasis fil. Ramatham expugnat, & mungitur rex Israelitarum 308. b
Jezabelam & omnem Achabi & Ochoziæ cognationem tollit 310. a
Bali sacerdotes extirpat 311. d
contemptor & ipse numinis moritur Joaza filio successore relicto 313. f
Jeus propheta arguit Josaphatum 297. a
Jezabela quam mala mulier 285. d
minatur Eliæ interitum 288. c
Nabathum curat lapidibus obruendum 289. d
præcipitata de turri ab equitibus proculcatur 310. a
Ilys, ager qualis 71. b
Immundi qui Moysi 94. c
Impedimentorum custodibus æque ac pugnantibus prædam partiendam 207. f. 208. a
Imperatores Rom. semper honoraverunt & ornaverunt templum Hierosolymitanum 940. e
Imperii Romani fines quousque 805. f. 837. b
Indorum mortis descriptio enarrata 991. e
Injuria maxima quæ 122. d
Inventa debere restitui 127. f
Inundationis universalis descriptio 8. e
Joabi cum Abenero pugna 212.
Abenerum turpiter occidit 214. f. 215. a
exercitui præficitur Davidis 222. f
Syros vincit 224. e
Davidis nomine belligeratur fortiter 225. 226. per totum
ingeniosum commentum fingit 228. b
Abesalomum interimit 234. c
Davidem Abesalomum lugentem increpat 235. d
præfectura privatur 238. d
Amasam interficit & Sabæum persequitur, caputque ipsius ad regem perfert, & restituitur pristinæ præfecturæ 238. f. 241. e
populum censet 244. b
occiditur 254. e
Joadus qvomodo Gotholiam regno spoliat & occidit, Joasumque regno præficit 312. a. 313. a
studet templo restaurando & moritur 314. a
Joachabis nativitas & quid significet 167. a
Joacimus Jesu filius pontifex 367. f
Joachimus Joacimi fil. in regnum paternum constituitur 337. d
abducitur in captivitatem Babylonem 338. a Aberatus e vinculis regiæ præficitur 350. c
Joacimus Josiæ, vocatur Eliacimus, accipit regnum patris tributarium Ægyptiis factum 336. a
tributarius etiam fit Babyloniis 336. d
occiditur 337. d

Joacimus pontifex mortuus 370. g
Joannes, alias Hyrcanus. vide Hyrcanus.
Joannes Ananiæ filius Gophniticæ & Acrabatenæ regionum rector designatus 822. e
Joannes Asamonæi fil. occisus 710. b
Joannis Baptistæ interitus 626. f
Joannes Careæ filius dux profugorum Hierosolymitanorum fideliter consulit Godoliæ 343 g
Ismaelem Godoliæ interfectorem persequitur 344. e
consulit Hieremiam, & ipsum in Ægyptum abducit 345. a
Joannes dux militum Jonathæ 293. c
Joannes Effæus Tamnam missus, ut toparchiam administraret 822. e
Joannes Gaddis Matthiæ fil. 410. g
Medabensibus Amaræis occiditur 428. c
Joannes Idumæorum dux ab Arabe quodam sagitta occisus 922. g
Joannes Judæ fil. in pontificatu succedit patri & fratrem in templo occidit 382. e
moritur 383. b
Jonathæ ac Judæ fratris Joannis interitum vindicat 382. e
Bacchidem adigit ad ineundum secum amicitiam 430. a
ejus amicitiam tam Demetrius quam Alexander Antiochi Epiphanis ambiunt 430. e. 431. b
Alexandro quam fuerit gratus 434. f
vincit Apollonium Davum 436. b
amicus fit Demetrio Nicanori 438. b
sociat se Antiocho Alexandri contra Demetrium 440. a
deseritur à suis, tamen vincit, & renovat fœdera 440. f
capitur per proditionem 444 d
occiditur ibid. g
Joannis Levi filii Giscalensis facinora 1001. 1003. 1004. 1005. 1006. 1013. 1014. 1016. per totum. Giscalam Josephi jussu muro cinxit 823. b
ejus proditio & doli varii 824. a
dolus novus 826. b
fuga cum mille Syris fugitivis 827. a
ad defectionem incitat 868 d
Titum fallere conatur 869. d
Hierosolymam fugit 869. f
ejus excusatio apud Hierosolymitanos 870. f
Hierosolymitanis exitii causa 876. a
malitia, crudelitas & gesta 887. 897. 898 920. 923. 925. 931. 932. 933. 936. 940. 943. & seqq.
Joannis Levitæ conflictus 905. a
Joannis pontificis monumentum 920. f
Joas seu Joazes Joazæ fil. patris regno potitur 316. a
moriens regnum filio Hieroboamo relinqvit ibid. b
contemnit Amasiæ minas, quem capit in pugna 317. c
perit ibid. f
Joasus Ochosiæ filius qvomodo à Gotoliæ sævitia servatus, & rex constitutus 312. a
à religione deficit & legibus 314. d
Zachariam Joadi filium in ipso templo lapidat ibid. e
ægrotans occiditur 315. a
Joazarus dux missus contra Josephum Matthiæ filium 827. c
Joazarus Josepho invidet 1013. c
Joazarus privatur pontificatu 618. e
Joazas Jeu filius regnum paternum assequitur 313. g. 315. b
Dei beneficio liberatus moritur 315. d
Joazus Josiæ fil. regnum paternum capit, vir impius captivus in Ægyptum abducitur & moritur 335. g. 336. a
Jobacchus torrens 33. b. 111. d
Jobel fil. Lamechi 7. d
Jobelus qvid significet 96. e
Jobeli anni remissio & libertas ibid.
Jochabel mater Moysis 55. f
Jodes, à Moabitis oppressos Hebræos libertati restituit 151. d
Johel Samuelis fil. qvomodo se in principatu gesserit 173. a
Jonas propheta vaticinatur Hieroboamo Amasiæ filio 318. a
quomodo ad Ninivitas missus sit, & in mare projectus ac à ceto haustus post triduum vivus in terram revomitus 318. c
Jonia unde sic dicta 13. a
Jonici Judæi apud Agrippam queruntur Gentilium injurias 550. e
Jonum in Judæos odium 398. d
Jonatas Anani fil. 676. c
pontificatum oblatum respuit ibid. & ejus gesta 795. d
Jonathas Asamonæi fil. Antiochi Epiph. filio reconciliatur, capitur à Tryphone & occiditur 710. c
Jonathas Sauli filius castrum Palæstinorum expugnat 179. c
hostes unico tantum armigero comitatus aggreditur 181. c
animositas & honestas 181. f
amor in Davidem 191. c. 193. c
fœdus cum eo 193. f
cadit in pugna contra Palæstinos 208. c
ejus posteri quo honore a Davide affecti 213. b.
Jonathæ cujusdam Sadducæi cum Pharisæis contentio 453. f
Jonathas homo vilissimus provocat ad singulare certamen Romanos 952. c
Pudentem equitem Romanum interficit, & a Prisco centurione sagitta transfigitur ibid. & 953. a
Jonathas Matthiæ fil. 411. a
defuncto fratri Judæ succedit imperii administratione 428. a
Jonathas Pharisæus 1013. f
insidiatur Josepho, servatur 1018. 1019.
iterum insidiatur eidem 1020. 1021.
Jonathas pontif. perimitur 695. c
Jonathas pontifex primus Massadam ædificavit, & nomen id imposuit 987. d
Jonathas qui alias Jonadab, socius Ammonis 218. d
solatur Davidem 227. f
Jonathas Samæ fil. sternit virum sex cubitorum 242. f
Jonathas sicariorum princeps circa Cyrenen 996. e
ejus supplicium 997. d
Joppe à Cestii militibus capta, direpta & incensa 818. a
bis à Romanis funditus excisa 855. g
ejus situs descriptus ibid. c
Joppensium interfectorum quot millia 818. a
Joramus Achabi fil. in regnum paternum succedit 300. a
Moabitas expugnat 301. d
monitus ab Elisæo cavet Syrorum insidias 303. c
fame urgente Elisæum jubet interfici, cujus mandati eum mox pœnitet 304. b
liberatur ab obsidione Adadi 305. a
in oppugnatione Ramathæ sagitta vulneratur 308. a
occiditur ab Jeu, & cadaver ejus in agrum Nabothi projicitur 309. c
Joramus Josaphati fil. succedit in regnum paternum 302. a
fratres & amicos paternos occidit 306. f
deficiunt ab eo Idumæi aliæque gentes aliqvot 307. a
cognoscit suum fatum ab Elia, & mortuus tractatur pro merito 307. f
Jordanis refertus mortuis 890. a
Jordanis fontes & cursus 861. a
Josabetha Ochoziæ soror germana qvomodo Joasum servarit 311. g. 312. a
Josadochus pontifex Babylonem vinctus ducitur 342. e
eximitur vinculis 343. a
Josaphatus à commentariis Davidis 222. g
Josaphatus Asani fil. in regnum paternum succedit 285. c
præsidia urbibus suis imponit, & collapsam religionem restituit 293. a
quantos habuerit exercitus 293. e. increpatur ab Jeu propheta, pietatemque ac justitiam colit 297. a
Ammanitas & Moabitas citra sanguinem vincit 298. e
cum Joramo bellum infert Moabitis 300. d
moritur 301. f
Josephus Antipatri filius 723. d
oppugnatur ab Antigono 499. f
qvomodo perierit 504. e
arcanum non satis continens 516. b
Josephus Salomes maritus Herodis mandatorum proditor occiditur 750. f
Josephus Cabeus pontifex 697. f
privatur munere ibid.
Josephus Caiaphas. quære Caiaphas
Josephus Canæi vel Camydæ pontificatum acquirit 683. e
eo privatur 690. c
Josephi Dalæi fatum miserabile 459. e
Josephus Ellemi filius 597. d
Josephus & Jesus pontifices cum aliis multis ad Romanos profugiunt 949. a
Josephus Gorionis filius belli dux contra Cestium 822. e
Josephus Herodis nepos occurrit Varo 609. e
Josephus Itaburii montis planiciem muro circumdedit 866. f
interfectus Gamalæ 867. e
Josepho Matthiæ filio quæ causa fuerit Antiquitatum Judaicarum, & Belli Judaici historiæ descriptionis 1. c
suam historiam veracem affirmat & incorruptam 563. e
ipsius genus, filii institutio & doctrina, profectio Romam 998
naufragium passus à Poppea benigniter donatur, & mittitur legatus in Galilæam 999. d
committitur ea ipsius tutelæ 1003. b
in quibus versatus sit periculis 1004. 1005. bello necessaria comparat, & oppida expugnat ibid.
Joannis insidias effugit & Jesu latronum principis 1005. f
ignoscit capto Jesu, & cum Ebutio bellum gerit 1007. a
insidiis, calumniis variis petitus evasit 1008 1009. 1010. per totum
deficientes Tiberienses cohibet 1011. d. civitates muniit 1013. a
insidias patitur, & somnio consolatur 1014. e
astutia ejus in cognoscendis insidiis 1016. a
Joannis consiliis contra ipsum qvomodo occurrerit 1017. e
Jonatham insidiatorem servat, & legatos mittit Hierosolyma 1011. c
in sa-

in salutis discrimen incidit 1019.f
accusatur a Tiberiensibus & irridetur, eorumque urbem capit 1023. 1024. Simonem & Jonatham Hierosolyma mittit 1024.b
calumnias falsi historici depellit ibid. f.
historiæ suæ veritatem adstruit 1026.f
Sepphoritas servat 1027.f
Tiberiada servat, & Sepphorim capit, & profligatur a Romanis 1028. per totum. in pugna contra Silam prolabitur cum equo 1029.f
captus honorifice tractatur a Vespasiano Titoque, & captivorum multos liberat, falsoque accusatur 1030. e
uxores ducit, & liberos procreat 1031.f
qua diligentia quoque ordine bellum Judaicum conscripserit, 705. 706 707. 708. per totum
Josephus Matthiæ filius utriusque Galilææ rector designatus 822.e
ejus singularis industria, ibid. dolo Joannis Giscalæi subito oppressus 825.b
gesta contra Romanos 834.c
adventu Vespasiani in Tiberiada confugit 838.f
primatibus Hierosolymis e Tyberiade de rationibus belli scribit 839.b
Jotapatenis auxilio venit 839.840. 841. 842. per totum.
ejus machina excogitata contra arietis ictus 844.a
fortia facta 846.847. per tot.
qvomodo e catenis liberatus per Tytum & Vespasianum 991.b
ejus prolixa oratio ad Hierosolymitanos 927. 928. 929. 930. per totum. in deditione in puteo delitescit 850.f
ejus socii ipsum persequuntur ibid.
ejus oratio philosophica ad socios 852.a ejus socii cum ipso cædes mutuas sortiuntur 853. e
cum altero sortem evadit ibid.
ad Vespasianum ducitur ibid.
vaticinatur Vespasiano imperium Romanum 854. c
ferme exanimatur 939.c
ejus mater occisum credens cruciatur animo ibidem
curato vulnere rursus murum circuit hortando 939.e
mandata Titi Joanni Hebraice nunciat 948.a
eidem loquitur 949. per tot.
pro reliquiis civitatis frustra obsecrat 965.b
Josephus Medicaster defectionis autor 1012.f
Josephi filii Jacobi nativitas 31.b
fratribus cur exosus 37.c
venditur in Ægyptum 39.c
solicitatur ad stuprum a domina 40.a
somnia explicat 42.a. 43.d
e vinculis liberatur 43.c
præficitur Ægypto, nominatur Psontomphanecus 44.c
fratres capit ibidem
& miris exagitat modis 45. 46 per totum. cognoscendum se ipsis exhibet 50.d
patri adventanti occurrit 52.d
moritur, & ossa ejus in Chananæam transferuntur 54.a
laudatur 1085.g
Josephus apud Vespasianum accusatus 997.c. quinque millium annorum historiam Græco sermone contexuit 1033.a. ejus historiæ certitudo 1037.c
dux ipse Galilæorum a Romanis captus ibidem
solutus vinculis cum Tito ad obsidionem Hierosolymorũ profectus. ibidem
Josephus belli historiam primum Vespasiano & Tito obtulit ut sibi testes essent 1037.e
Agrippæ regi eam dedit ibid.
Antiquitatis libros ex sacris literis interpretatus est 1038.a
Josephus Simonis filius toparchiam administrat 822.e
Josephus Tobiæ filius quomodo Ptolemæum Evergeten reconciliarit Judæis 402.b
festivum ejus responsum 40.e
uxores & liberi 403.e
Josephus Zachariæ fil. præficitur præsidio Hierosolymorum 416.f
vincitur a Gorgia 418.b
Josias Amasi filius patri in regnum succedit, optimam rempub. & veram religionem instituit sublatis idolorum aris & sacerdotibus 333.334. per totum. moritur 335.e
Josue. vide Jesus
Jothamus Oziæ filius vir pius patri in regno succedit, Ammonitasque tributa pendere cogit, 320.e
filio Achaze successore relicto decedit 321.c
Jothanes Gedeonis filius parabolis ad Hebræos loquitur contra Abimelechum 156.a
Jotape Sampsigerami regis filia 628.c
Jotapatæ situs descriptus 840.c
Jotapatæ excidium Hierosolymæ nunciatum quali luctu urbem repleverit 856.a
Jotapatenorum conflictus acer cum Romanis 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. per tot. calamitas miserabilis 845. 846 847
Jotapateni cujusdam capti a Vespasiano constantia 849.f
Vespasiano produntur ibid.
demum expugnantur ibid. eorum quot millia occisa & capta 850.e
Jous mensis 110. c
Jozarus constituitur pontifex 597.d
privatur eo 613.e
Iramus amicitiam cum Davide init
Irenæus orator 603.b
Iris quid designet 11.a
Iromi cum Solomone amicitia & mutua eorum beneficentia 258.b. 259.a
quibus donis fuit remuneratus a Solomone 267.d
Isacus nascitur & circumciditur 21. e. ducitur sacrificandus 23. a ducit uxorem 26.a. nascuntur ei gemini 26.d. Abimelecho exosus reconciliatur, & fodit puteos 27.a. fallitur ab uxore ib.c. moritur 34. e
Isacharis sors 141.g
Isboseth. vide Jebosthus
Iseremoth locus 97.e
Isiacorum scelus & supplicium 622.a
Isidis statua & templum tollitur 623.c
Ismael Fabi filius pontificatu vix dum nacto exuitur 619.c
Ismaelis Abrahami filii nativitas & circumcisio 19.d Arabum autor est 21.f
ducit uxorem. gignit fil. xii. 22.c
Ismael Phabæi filius constituitur pontifex 696.c
Ismael regii generis Judæus Godoliam interficit 344.b quantam cædem etiam aliorum hominum fecerit præter Masphatenses abductos ibid.
Israel quid significet 33.c
Israelitæ inhumaniter tractantur ab Aegyptiis, necantur, & gravibus laboribus atteruntur 54.f. labor augetur 62.d. quantus eorum ex Ægypto migrantium numerus 65.d
transeunt mare rubrum! 67.d
armis Ægyptiorum se muniunt 68.c
obmurmurant Moysi 71.d
coturnicibus pascuntur mannaque 72.e
ab Amalecitis prælio infestantur 74.b
collatio ad tabernaculi structuram 77.g. seditionibus agitantur & puniuntur 95.e. 98.a
negatur eis ingressus in Chananæam 99.d
Israelitæ inscio Moyse cum Chananæis pugnantes vincuntur 75.a
quæ eis triginta octo annis in deserto obvenerint 109.110. quales milites fuerunt 110.f. Amoræos extinguunt 111. per tot. a Madianitorum puellis seducuntur 114.f
eos excindunt 117.e. Hierichuntem delent 136.g
item Ainam 138.d. partiuntur Chananæam, & quisque in suam sortem mittitur 141.d. commoventur inter se propter aram in ripa Jordanis extructam 143. c. quomodo se gesserint post Jesus mortem 145.e. omisso bello agriculturæ dant operam 146.c
eorum prælium cum Benjamitis 148.c
Chusarthi Assyriorum regi subjiciuntur octo annis 150.e. a Moabitis subjugantur, a Jode libertati restituuntur 151.a. iterum a Jabino opprimuntur 152. c. per Deboram redimuntur ibid. ab Amalecitis & Madianitis septem annis misere tractantur 153. d restituuntur libertati per Gedeonem 154. f. sub Abimelecho male habentur 156.d
jam ab Ammanitis, sed per Japhthem liberantur 158.d
cæduntur a Palæstinis & fugantur 166.b
vindicantur in libertatem a Samuele 171.d
male tractati ab Ammanitis liberantur a Saulo 178.a
cæduntur a Palæstinis 208.b
civili bello laborant 212
Israelitæ quot annis post Jesum nequiverint Chananæos ex Hierosolymis ejicere 218.e
Reliqua ipsorum gesta sub regibus cõprehenduntur. Ezechiam regem restituere religionem conantem condemnant. & prophetas occidunt 323.f
transferuntur in Mediam & Persidem & quo tempore id factum 324.g
Itaburius mons 141.g situs 866.f
Italiæ bella civilia 896.d
Ithaciæ seu Hirenes concubinæ Ptolemæi Physconis sobrietas 1064
Ithamari domus privatur sacerdotio 254.c
Ithobal Tyriorum ac Sidoniorum rex 311.d
Jubal & ejus inventa 7.d
Juctas Heberi filius quos liberos habuerit 15.b
Jucundus Herodis satelles falso accusatus torquetur 574.b
Judæa latronibus expletur 698.d
Judææ regio ubi præstantissima 719.b
Judææ descriptio 833.d
Judææ nulla pars erat quæ non una cum Hierosolymis interiret 888.c
Judæus vivus captus, Titi jussu crucifigitur pro muro Hierosolymæ 933.d

Judæi quando primum cœperint appellari 372.b
Judæis permittitur a Cyro redire Hierosolyma, & templum ibi ædificare iterum 357.b
impediuntur ab ædificando 360.a
a Dario Hystaspis filio liberi & immunes facti juvantur in urbis & templi restauratione, & quot eorum Hierosolyma reversi sint 262.f
quando templum absolverint 366.e
eorum reip. quæ forma fuerit & quomodo mutata ibidem
duas tribus Hierosolyma redire volentes per Asiam & Europam degere, reliquas vero decem ultra Euphratem esse 368.f
armati laborant 372.d
in summam calamitatem per Amanem deveniunt 376.a
quomodo a Bagose tractati 382.f
quomodo ab Alexandro Magno 385.d
quomodo sub Ptolemæo Philadelpho 392.b
& inde quomodo ab Asiæ regibus aliisque honorati 397.398
misere ab Antiocho Epiphane tractati 408. usque 419 sub Demetrio 422.a cum Romanis primum fœdus ineunt 424.c in summa calamitate constituti post Judæ casum 425.e
quando primum Romanis subditi 475.c. quibus honoribus & beneficiis ab iisdem affecti 485.e
Judæorum cum Samaritis contentio propter templum 433.g.434.a
Judæorum sectæ quot 442.d
Judæi quam sint religiosi 474.b
Judæorum Cyrenensium & Asiaticorum legatio ad Cæs. propter Græcorum molestiam 561.d
Judæi seditionem excitant 596.601.604 605. 606.607.608. per totum
Judæorum constantia pro tuendis legibus 621.b. 640.a
Judæorum miseriæ sub Felici 695.a
Judæorum & Græcorum apud Alexandriam seditio 649.c
Judæi male a Babyloniis tractati Seleuciam migrant 649.e
Judæorum & Philadelphensium dissidium 682.a
Judæorum 20000. a seipsis contrita 691.a
eorum & alia clades ibidem
Judæorum cum Syris dissidium 695.g
Judæorum pontificatus & principatus successio & mutatio 700.c
Judæorum epulæ ferales 775.a
Judæorum contra Archelaum accusatio & petitio 781.f
Judæi Petronio supplicant 791.b
Judæorum tumultus sub Cumano & calamitas 794.a
Judæorum & Syrorum seditio circa Cæsaream 797.d
Judæorum sub Albino Hierosolymis seditio 798.b
alia sub Floro Cæsareæ 799.b
Judæorum dispersio in totum 809.d
Judæi legatos ad Florum & ad Agrippam regem mittunt 810.f
Judæorum contentio cum Romanis ibid.
Judæi contra Judæos in Scythopoli 814.d
Judæorum Alexandriæ occisorum quinquaginta millia 817.b
Judæorum & Romanorum strages in scenopegiis Hierosolymæ 818.e
Judæorum victoria insignis contra Cestium 816.
unde elati facti 830.e
Judæi a Romanis profligantur 831.d. 848.c
Judæorum clades ab Idumæis facta 882.b
Judæorum circa sepulturam cura ibid.f
Judæorum in Massada immane facinus 994.b
Judæorum apud Alexandriam & Thebas interitus 995.d
Judæorum genus vetustissimum ex origine domestica 1033.a
Judæorum cura conscribendæ historiæ 1036.a
Judæorum cur rara mentio in Græcis historiis 1033.c.1038.b
eorum apud antiquissimos nomina 1040.g. eorum egressus ex Ægypto mille annis ante Iliacum bellum 1042.a
Judæorum magnanimitas & clementia in quo consistat 188.e
eorum leges optimæ 1080.f
omnes populi eorum æmuli ibid.
Judæorum fides & auxilia contra Ægyptios Rom. præstita 1064
merita Augusti Cæs. epistolis comprobantur ibidem
Judæorum integritatis testimonia ab Alexandro, Ptolemæis omnibus & senatu Romano, imperatoribusque maximis facta 1064.1065
Judan Amasiæ regis mater 316.a
Judas, Judæi 14.b
Judæ portio in terra Chananæa 141.e
Judæ nativitas 30.f
consilium de fratris cæde vitanda 39.b
homo vehemens 46.d
filii tres 52.b
Judæ tribus gesta post Jesu mortem 145.c
Judam inter xii. fratres principatum obtinuisse 249.e
Judas Asamoniæ filius quid contra Antiochum utrumq; fecerit, & quomodo religionem instaurarit ac perierit 709.c
Judas Capsæi, vir strenuus 441.d
Judas Eliasibi fil. in pontificatum patri succedit 382.e
Judas Essæus propheta 713.c
Judas Ezeciæ latronis filius Archelai regnum affectat 607.d
tumultum excitat 780.a
Judas Gaulanites Galilæus seditionem inter Judæos concitat 616.c
ejus secta 617.b
Judas Jairi latenter inter Romanorum manus effugit 983.d
Judas Judæ filius præfectus Simonis cum decem contubernalibus deliberat murum tradere Romanis 938.g
Judas Macchabæus 410.g
Patri in administratione succedit 412.d. Apollonium & Seronem præfectos superat & occidit ibid.e
Gorgiam & Nicanorem vincit 414.e
itidem Lysiam 415.b
templum purgat & instaurat ibid.d
vicinos molestos domat magnis stragibus 416.b
Nicanorem cum suis copiis delet 423.
f. creatur pontifex, & fœderatur Romanis 424.b
cadit 425.e
Judas Sepphoræi sophista 772.b
Judas vates 455.b
Judicum status quis 178.e
Julia uxor Cæs. Augusti 559.d
Juliæ Augusti quid ab Herode legatum 599.f
Juliani centurionis fortitudo & fatum 947.a
Julius Cæsar Pompejum fugit, & bellum cum Ægyptiis gerit 479.f
amicus & beneficus erit in Judæos 481.a. parat expeditionem contra Scipionem & Catonem 485.d
occiditur 489.a
Julii Cæs. magnificentia, & liberalitas in Herodem 526.& seqq.
vincit M. Antonium 524.a
occidit eum cum Cleopatra 528.e
Julius Capella 1000.f
Julius Lupus Cæsoniam cum filia interficit 667.e
interficitur & ipse 973.b
Jupiter Olympius 652.e
Jurisjurandi modus 24.f
Izatæ regis filii & fratres Tito supplicant 964.d

L

Labanus Batuelis filius 15.f
doloſe cum Jacobo agit 30.e
persequitur fugientem generum 31.d
Laboſardachus Niglaſaris filius in paternum regnum succedit 350.d
Lacedæmoniorum amicitia cum Onia pontifice 407.b
Lacedæmonii cum Judæis societatem & fœdus faciunt 442.b
Lacedæmonii quando & quemadmodum Romanis subditi 805.e
Lamechus, pater liberorum LXXVII. 7.d
Largius Lepidas decimæ legionis præpositus 956.f
Latopolis 65.c
Latronum colluvies Hierosolymis 871. e.872. eorum facinora ibid.
Latronum turba in Judæa 694.f.695.f. 999.f
L. Lentuli decretum pro Judæis 488.c
Lepid.a Caligula occisus 653.f. 656. c
Leprosi quatuor Syrorum castra urgente inedia invadunt 304.f
Leprosorum conditio 94.c
& quod alicubi sint in pretio ib.e
Leuces loci descriptio 988.f
Levi, militum præfectus 1013.b
Levis nativitas 30.e
ulciscitur sororis stuprum 34.a
filii ipsius tres 52.a
Levias traditur 871.g
occiditur 871.a
Levitæ uxor quam nefande a Gabaonitis tractata 147.c
Levitæ ejus prudentia ib.c
Levitarum numerus 97.a
Levitis ac sacerdotibus civitates cum suo agro, & decimæ adscribuntur 108.g.109.a
earum civitatum nomina 142.c
Levitæ usum vestis lineæ impetrant 699. d
Levitica tribus deo dicatur, cui tabernaculi cura committitur 94.a
Lex Moysis cur a poetis aut prophanis historicis non tractata 391.e.397.c
Legis & præceptorum Dei pulcherrima explicatio 1073.1074 1075. 1076.1077. per totum
Legis nomen apud Græcos olim non fuisse 1070.d
Leges Moysis ad mores pietatemque pertinentes 121.a. 122.
Liæ & Rachelis æmulatio 30.e
Libri duo & viginti apud Judæos chronici 1036.a
Liberius Maximus jussu Vespasiani Judæis stipendium indixit 983.d

Lybia dicitur Aphrica 24.d
Libys Libya 14.a
Linguarum multarum cognitionem cur Judæi non magni faciant 703.a
Longævi cur primi homines 11.b
Longinus tribunus a Judæis occisus 820.f
Longini equitis Romani forte factum 924.c
Longini juvenis Romani facinus 953.f
Lotus adoptatur ab Abrahamo 15.g
captivus abducitur 18.a
servatur de excidio Sodomitarum 20.d
Loti uxor in salis statuam versa ibid.
filiæ cum patre coeunt ibid.f
Lucilius Bassus legatus Herodium castellum capit 980.b
Machærunta quoque 983.a
Jardem Sylvam oppugnat 983.b
Lucius Annius Gerasam capit, & mille juvenum interficit 893.a
Luctus tempus 326.d
Ludas, Ludi 15.a
Ludi Circenses 654.b
Luminum festivitas, & ejus institutio 415.e
Lupus Alexandriæ rector ad Vespasianum scribit de seditione Judæorum 995.e. templum Osiæ ablatis donariis claudit ibid.
Lustrandi populum modus 109.g. 110.a
Lustrationis tabernaculi modus 88.c
Lydda civitas à Cestio exusta 818.e
Lydi olim Ludi dicti 15.a
Lysanias Ptolemæo Mennæi patri successit in regnum 490.d
interficitur a Cleopatra 519.a
Lysanias Parthos in Judæos incitat 730.c
Lysiæ committit Antiochus Epiphanes filium suum, & bellum contra Judæos 413.d
Lysias vincitur a Juda Macchabæo 415.b
occiditur a Demetrio 421.g
Lysimachus fratrem suum occidit, & Gazam prodit 459.e
Lysimachus Hellespontum occupat mortuo Alexandro 388.a
Lysimachi portentosa de Judæis mendacia confutata 1058.1059.1060.1061 1069. 1070. 1077. per totum

M

Macedones transisse pedites mare Pamphylium 68.b
Macedones quando Romanis subditi 806.a
Macedones Ægyptios subjugarunt 1068.e
Macchabæi natu maximi & primi inter septem fratres supplicia crudelissima & ipsius cum insigni tolerantia sermones 1083.a
ubi historia Macchabæorum fratrum
Machæra dux Rom. legionum qualiter se gesserit apud Herodem 903.d 738.b
Machir, tertii ex fratrib. Macchabæi constantia 1094.b
Macherunti Romanis persuadent ut præsidio suo decedant 816.b
Machærus quomodo capta a Romanis 982.c situs ejus descriptus 980.c
Macho capta & deprædata 222.c
Macro præfectus prætorianorum militum 633.b
Madianitarum filiæ Israelitas illiciunt ad delinquendum 114. 115. per tot. cæduntur cum suis regibus 117.f
Madianitæ Hebræos subigunt 113.d
cæduntur maxima strage 155.a
Madiana civitas 59.d
Madus, Madæi 23.a
Magnus campus regio 1014.c
ejusque descriptio 891.a
Magoges & Magogæ populi 13.a
Magus Ægyptius pseudoprophetes triginta millia hominum seduxit 797.a
cum paucis fugit ibid.d
Magi & latrones iterum Judæos afflixerunt 797.c
Magorum turba in Judæa 694.g 695.e
Malichus exactionum collector pro Cassio 727.d
novas res molitur & veneno tollit Antipatrum ibid. luit pœnas 727.e.728.a
Malichi Arabū regis perfidia 494.a 733.b
Malchus Arabiæ rex Vespasiano in auxilium misit quinque millia peditum. equites mille 834.f
Malichus Judæorum dux 714.e
auxiliatur Gabinio contra Alexandrum Jannæum 476.c Antipatrum veneno tollit 490 interficitur ibid.f
Malthace uxor Herodis moritur 778.e
Malorum hominum mos 594.b
Man vox interrogativa 73.c
Manachases veltis qualis 84.b
Manahemus Essenus Herodem puerum scholas frequentantem salutat regem 542.a
Manahemus Judæ Galilæi fil. Massadam invadit 811 g.812.a
velut rex Hierosolymam redit & princeps seditionis fit ibid.
interficitur 813.a
Manahemus occiso Seleſmo regnum sibi vindicat & Thapsenses excindit, ac post a Phullo pace redempta moritur 320.b
Manasses Josephi filius 44.d.52.b
Manasses in numerum Jacobi filiorum adoptatur 53.e
censetur loco Levi 96.f
Manasse pars dimidia Chananææ 141.d
Manasses Ezechiæ filius regnum paternum assequitur impiissimus, & prophetarum occisor captus a Babyloniorum rege tandem in principatum restituitur, & pietati studet prioribus mutatis moribus 332. per tot. moritur relicto successore regni filio 332.g
Manasses Joannis pont. fil. ducit uxorem Sanaballitis filiam Hicaso vocitatam 384.b
Manasses fit pontifex 491.b
Manasses trans Jordanem missus, ut toparchiam administraret 822.e
Mandra, locus 344.f
Mane, quæ diei pars 4.c
Manethon Ægyptius historicus 1039.d
ejus historiæ compendium 1039. 1040 1041. per totum
Manethon antiquitatem Judæorum confirmat 1092.a
Ægyptiacam historiam se ex sacris literis interpretaturum professus 1091.a
ejus historia emendata ibidem. & 1054.a
Manethonis mendacia confutata 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1061. per tot.
Manna qualis cibus 70.g
Mannæus Lazari ad Titum profugit 941.a
Manoches Zelotypus Sampsonis pater angelum excipit 160.a
Mar locus cur sit vocatus 70.c
Mara quid significet 163.e
M. Agrippa. vide Agrippa
Marcus Alexandri Alabarchæ fil. 673.g
M. Antonius, quare Antonius
M. Anton. Julian. procurator Judææ 956.f.
Mardochæus dux Judæorum Babylone deducendorum Hierosolyma 363.f. 367.d
Mardochæus Esteræ patruus 374.b
regi insidias prodit 374.g
Judæorum calamitatem Estheræ indicat 376.c
afficitur summo honore 379.b
Amanis potestatem & bona accipit 380.b
Mare rubrum Judæis transitum concessisse, & Pamphylium Macedonibus 67.e.68.b
Mare vas templi cur sic dictum 261.b
& quam fuerit capax, ejusque usus ibid.
Mareone Græcis Samaria 285.a
Maresa urbs 283.a
Mariæ Eleazari filiæ facinus horrendum comedentis filium 955.a
Mariamne Agrippæ filia 628.a
Mariamne Alexandri Aristobuli & Alexandræ filia, uxor Herodis 512.b
occiditur a marito 530.b
Mariamne Alexandri filia uxor Herodis Antipatri 729.d
ejus insolentia in maritum 750.a
occiditur 750.g
Mariamne ab Archelao marito transit in thorum Demetrii Alexandrini 693.f
Mariamne Moysis soror 56.b
moritur 109.f
Mariammes turris descriptio 914.g
Marisa civitas devastatur 732.d
Marsonane, mensis 9.a
Marsus Syriæ præficitur 676.e
defert Agrippam Claudio Cæs. 677.d
excipitur ab Agrippa, cui fit exosus 678.e
Marsias Agrippæ libertus 630.b
Tiberii mortem patrono suo nunciat 636.d
Marthace Archelai mater moritur 605.e
Marullus præses Judææ constituitur. 637.c
Massabazanes quid 84.e
Massadæ castelli descriptio 887.f
Massatæ castelli situs descript. 986.g.987 a. commeatus & apparatus qui decem millibus virorum sufficerent 988.c
Mesnaemphthes pileus 84.e
Masphatis civitas, & quid significet 171.g
Matathias Asamonæi filius occidit Bacchidem, & duces expellit Judæa, ac moritur 709.b
Mathanes Baalis sacerdos trucidatur 313.b
Matthias Anani fit pontifex 676.e
privatur sacerdotio 678.f
Matthias Apsalomi, vir strenuus 441.d
Matthias Joannis filius sacra prophanare renuit, veramque religionem fortiter tuetur 410.g. 411. per totum
instructis filiis moritur 412.d
Matthias Margaloti seditionem movet 396.a
exuritur vivus 397.e
Matthias Margali sophista 772.b
Matthias pontifex mittitur ut Simonem Gioræ Hierosolymam introducat 898.a
Matthias Theophili constituitur pontifex 789.a. privatur eo munere 797.c
Matthiæ Boethi mors crudelissima 938.c
Maxilla, locus 161.g.162.a
Maraca civitas 15.b

Madabenſes Amaræi, Joannem Gaddis interficiunt 428. c
expugnantur ab Hircano 450.d
Medimnus Atticus & Siculus 100.b
Medi populus 13.a
Medi quod in Aſia regnaverunt Græcis cogniti 1038.f
Megaſſari facinus audax 935.b
Megaſthenes hiſtoricus 1045.b
Mela legatus Archelai ad Herodem 575.a
Melcha Aranis filia 15.d
Melcha Sauli filia datur nuptum Davidi, marito periclitanti ſuccurrit 190.f 192.b. datur alii nuptum 202.a ridet maritum 220.d
Melchiſedecus rex Solymæ Abrahamum convivio excipit 18.d
Meliis impoſuit Pſeudalexander 783.e
Memnonis ſepulchri deſcript. 790.g 791.a
Memphiboſtus Jonathæ filius humaniſſime a Davide habitus 223.c delatus Davidi occurrit victori 237.a
Memphitarum deditio 724.c
Menander Epheſius ſingulorum regum actus apud Græcos & Barbaros conſcripſit 1042.g
Mendæ civitas 335.d
Menedemus Philoſophus 396.d
Menelaus, qui alias Onias, Simonis filius propter amiſſum pontificatum deficit a patriis legibus 408.d abducitur captivus & occiditur 421.c vide Onias
Menſa tabernaculi 83.b
Menſæ a Ptolemæo Philadelpho Judæis donatæ deſcriptio 403.d
Menſis anni primus Moyſi quis & cur 9.a
Menſuras quis excogitarit 7.c
Meroe unde dicta 58.f
Meſas, Meſanæi 15.a
Meſchus, Meſchini 13.b
Meſopotamiæ difficilis tranſitus 24.f
Meſre, Meſræi 15.f
Meſræi filii quibus populis nomina impoſuerunt ibid.
Meſſala rhetor patrocinatur Herodi 493.g
Meſſalina a marito Claudio Cæſ. ob zelotypiam trucidata 694.a
Methir, tunica pontificiais 84.f
Metilius præfectus a cæde reſervatus 813.d
Metilius Romanorum præfectus legatos mittit ad Eleazarum ibid.b
Michæas propheta, vulnerate ipſum nolenti male ominatur, 292.e Achabo malum nunciat, quare in carcerem coniicitur ibid.g Achabo interitum prædicit 294.d
Michæas propheta 336.g
Micholę uxor Davidis. vide Melcha
Mileſius arcis Damaſci præfectus quomodo Philippum Grypi filium tractarit 462.a
Militis cujuſdam facinus contra ſenatum Romanum 791.g
Militis Rom. impudentia quantam cladem Judæis dederit 691.b
Militis Moſaicos libros diſcerpentis pœna ibid.c
militiæ qui non commodi 129.f & qui ab ea immunes ibidem.g & ſeq.
Mina quantum pendeat apud Judæos 478.c
Minæus Ægypti rex, Memphis conditor 268.f
M. Minucianus 660.a. 671.e
Miſael appellatur Miſaches 346.a
Miſas Moabitarum rex propter negatum Joramo tributum quo neceſſitatis perveneritt 300.c
Miſenum oppidum 652.c
Mithridates ærarii Cyrii præfectus 378.b
Mithridates occiſus 473.b
Mithridates Pergamenus Peluſium expugnat & Ægyptios vincit 480.b ejus geſta 724.a
Mithridates quomodo ab Anilæo tractatus, quomodo ab uxore, deque ejus victoria 648.d. per tot.
Mnaſeas Græcus hiſtoricus 1051.a
Moabitæ penitus fracti a Davide 221.d
Moabitæ & Ammanitæ ſocii, mutuo ſeſe interimunt 298.e iterum ſternuntur & prædantur 301.d
Moabus, Moabitæ 21.a
Molonis mendacia de Judæis 1061.d
Monobazus Bazeos Adiabenorum rex quomodo Judaiſmũ ſit amplexus 685.c ejus regnum 920.c
Monobazus Monobaci filius prorex conſtituitur 684.f rex fit 689.e
Mons Samaron, locus 281.b
Montem in alium locum devolutum 319.f
Mortem præter Dei voluntatem non venire 132.b
Moſes, qualis fuerit vir 3.
Moyſis nativitas 55.a quomodo ſervatus 56.b cur ſic vocatus ibid.f adoptatura regina 57.b
Moyſes diadema regium pedibus calcat ibid.c præficitur exercitui Ægyptiorum & Aethiopas bello vincit 58.b ducit Tharbin uxorem 59.b fugit Ægyptios ibid.c Raguelis filiab. opitulatur contra paſtores, exquibus unam ducit uxorem ibid.f. conſpicatur rubum ardentem in Sina 60.b confirmatur ei liberatio Iſraelitarum 61.f edit miracula, nomen Dei cognoſcit, redit in Ægyptum ibid. edit prodigia apud Pharaothem 61.f 62.63. educit Iſraelitas ex Ægypto, & quantus eorum numerus 65.b cujus ætatis fuerit cum eos educeret ibid.e traducit eos per mare rubrum incolumes 67.d aquam amaram facit potabilem 70. 71.a. coturnices & manna impetrat à deo 72.e ex petra aquam elicit 73.f cum Amalecitis pugnat 75.b decem præceptorum tabulas a deo acceptas populo exhibet 96.g quadraginta diebus in Sina detinetur 97.c. Aaroni fratri ſacerdotium confert 87.e dedicato templo victimas offert 89.a in tabernaculo Deum conſulit 90.f tribum Leviticam Deo dedicat 94.a cenſet omnes tribus præter Leviticam, & ordinat profectioni belloque neceſſaria 96.f. mittit exploratores in Chananæam 98.d Coræ factionem compeſcit 104.d ejus juſtitia 106.f. luſtrat populum 109.g. Sehonem & Ogem reges delet 111. per tot. Madianitas cum ſuis regibus cædit 117.e. Jeſum ſibi deſignat ſucceſſorem ibid.g. morituras quid ſuis prædixerit 119.b. quas leges præſcripſerit 120.f uſque 136 exhortatur Jeſum ut in Chananæos exercitum ducat 131.e nube circundatus diſparuit 132.d lugetur triginta diebus a populo. ibidem.f
Moyſes fabulose dicitur fuiſſe leproſus 84.d vir admirandus 99.f
Moſeos quinque librorum ſcopus 1036.f
Moſes apud manethonem prius Oſarſiphus ſacerdos Oſireos dei Heliopolitani dictus 1053. g. 1054.g
Moſes Ægyptiis vir divinus habitus 1056 d. ejus tempora quibus vixit deſcripta ibid. ejus virtus & geſta 1070. 1071. per tot.
Moſollani Judæi nobile factum 1049.f
Muchæus fert ſententiam contra Vaſten regem 373.f
Mulierum potentia 361.f
Mundi & univerſorum creatio 4.b
Mundum providentia dei regi 355.a
Mundus quomodo Paulinam conſtupraverit 622.f
Murus triginta novem ſtadiorum cum tredecim caſtellis circum Hieroſolymam triduo ædificatus 937.b
Muſicorum inſtrumentorum Davidis regis deſcriptio 242.g
Mutiani & cæterorum rectorum petitiones 891.g
Mutianus Romam ingreditur cum exercitu 902.g

N

NAamis uxor Abimelechi Bethlemitæ & quid ſignificet 163.c quomodo Ruthem inſtituerit 164.b
Naaſes Ammanitarum rex Hebræos crudeliter tractans a Saulo occiditur 178.b
Naaſes junior Ammonitarum rex injuria afficit Davidis legatos 223.f
Nabæotes, Nabatæa regio 22.c
Nabalus vecors & malus conviciatur Davidi 200.g quid ſignificet 201.c moritur ibid.f
Nabla, inſtrumentum muſicum 243.a
Nabrodes. qualis vir 11.f. 14.b
Nabuchodonoſorus rex Babylonis bello infeſtat Nechaum Ægypti regem 335.d Joacimum occidit, & Hieroſolymitanorum præſtantiſſimos Babylonem abducit 337.d duces ejus qui urbem Hieroſolyma ceperunt 341.b quomodo captũ Sedeciã tractarit 142.e Hieroſolyma penitus excindenda, & templum ſpoliandum, populumque Babylonæm traducendum curat 342.a Cœlen Syriam ac Ægyptum perdomat 345.c Judæorum nobilium quorundam pueros inſtituit & caſtrat ibid.f ſomnium, cujus erat oblitus, vult ſibi indicari & explicari, quod facit Daniel 346.f. moritur 349.c. geſtorum ejus repetitio 350.d. poſterorum ejus finis 352.a
Nabuchus propter negatum regi fundum lapidibus obruitur 289.d
Nabuzardanes mittitur Hieroſolyma ad templum ſpoliandum 342.a
Nacebus Arabum dux cæſus 571.e
Nachores Serugi filius 15.c quod habuerit liberos ibid.

Nadabus Hieroboami filius accipit regnum paternum cum paterna malitia, occiditurque cũ omni familia 282.d
Nain vicus 894.d
Nais a Caine condita 7.d
Nais vicus 691.e
Narbathæ regionis situs 799.f
Narbatlene toparchia a Cestii equitibus vastata 818.a
Nasamones quomodo Romani subjugarint 807.d
Nathan propheta 220.e
mittitur ad Davidem increpandum 226. e. indicat quomodo Adonias sibi regnum usurparet 247.c
Naumi prophetia de excidio Ninivitarum 321.a
Nazaræi deo devoti 109.b
Necessitate in bello nihil pugnacius 839.g
Necessitate laborantes sublevare, homini decentissimũ & deo gratissimũ 205.e
Nechias qui & Pharao Saram rapuit 928.f
Nechaos Ægypti rex contra Babylonios proficiscens impeditur a Josia, quem occidit 355.e
captivum abducit Joacum filium ejus 336.a
Nechaum bello petit Nabuchodonosorus 336.c
vincit ibid.
Neemias quantum juverit Judæos apud Xerxem 371.d
Neerda urbs 644.c
Nemrod. vide Nabrodes
Nephani singulare certamen cum fortissimo Palæstinorum 242.e
Nephthalimi nativitas 30.f
filii ejus 52.c
Nephthalitarum sors 142.a
Neronis gesta & præcipue contra Judæos 795.g
Neronis imperium quandiu duraverit 893 b
Nero contemptor nationis Judæorum 968 e
Nero indignatur ob res minus prospere gestas in Judæa 830.a
Vespasianum ad regendos exercitus in Syriam mittit ibid.c
Nero, quære Tiberius & Domitius
Neronias dicitur Cæsarea Philippi 698.f
Neruis cur Judæi abstineant 33.e
Netiræ & Philippi fratrũ fortia facta 844.e
Nicanor perfidus contra Judam Macchabæum pugnans, cum suo exercitu victo extinguitur 423 f
Nicanor amicus Titi sagitta vuln. 920.g
Nicaule regina Ægypti 269.b
Nicolaus Damascenus Judæorum patronus 398.e
Nicolai Damasceni historia de Herode culpatur 563.c
Nicolai Damasceni legatio nomine Herodis ad Cæsarem 575.g
sententia de duobus ejus filiis damnatis 578.f
actio contra Antipatrum Herodis filium 591.c
patrocinatur Archelao 604.e
Nicolaus Damascenus rerum Judaicarum scriptor 1065.
Nicolai rhetoris oratio pro Judæis Jonicis 550. g
Judæos coram Cæsare arguit, & reges purgat 782.f
Nigro Peraitæ qui Idumæam regebat, a Judæis mandatum ut ducibus pareret 822.d
Niger Idumææ rector in Salis oppidum Idumææ confugit 831.f
iterum fugit 832.a
Niger Peraita, Silas Babylonius, & Joannes Essenus, duces Judæorum contra Romanos 831. b
quomodo occisus 885.c
Nigliſar Abolamarodachi filius regnum paternum accipit 350.d
Nilus fluvius 5.d
Nilus usque ad Elephantinem navigabilis 894 b
Ninum quis condiderit 14.f
Ninus regia Assyriorum 330.d
Nisan, mensis 9.a.64.g.93.a. 366.f
Nisibis regio 687.e
Nisibis urbs 644.d
Noba oppidum sacerdotum 195.a
excinditur cum universis habitatoribus 196.f
Nobilitas generis nulla inter Judæos 104.f
Nobilitatem generis unde Judæi discernant 989.a
Noe vel Nochus vir pius sceleratorum commercia fugit 8.c
Noe quomodo arcam construxerit & e diluvio sit servatus 8.e
ejus filii quales 11.d
vini usus repertor inebriatur 14.e
Norbani interitus 661.e
Nubis supra tabernaculum præsentia quid significarit 97.b.99.c
Numidius Quadratus Syriæ procurator 692.b
& ejus gesta 795.c
Nymphidius homo nequiss. 893.c

O

OBadamus arcam hospitatur 220.a
Obedes filius Bozi & Ruthes 164. e
Obedias jumentorum Achabi curator, vir pius, prophetas liberat 286.e
quomodo uxor ejus vidua per Elisæum sit a debitorum molestiis liberata 302. b
Obelas propheta captivos Benjamitas & Judæos liberat 322. a
Obedas seu Obodas Arabum rex 566.b
superat Alexandrum Hyrcani 714.d
Ochobatus militum Jonathæ dux 293.f
Ochosias Achabi fil. regnum paternum accipit 295.f
ex casu moritur 299.b
Ochosias Jorami fil. paternum regnum recipit 307.g
sagitta ictus ab Jeu perit 309.e
cognati ipsius interimuntur 310.f
Octavia Claudii Cæs. filia 694.a
Officiosi quando plerunque sint homines 205.e
Ofilius Phasaelum monuit de insidiis cavendis, & juvat eum 495.f
Oges rex excinditur 111.e
quantus vir fuerit & quanta ejus ditio ibid.
Olda prophetissa vaticinatur Josiæ regi 334.b
Oliveti mons 695.e
Olurus vicus 895.b
Olympus ad Cæs. mittitur 760.c
Olympius Jupiter 652.e
Onias & Dositheus Judæi duces liberaverunt Alexandriam 1064.c
Onias Jaddi filius patri in pontificatum succedit 386. g
Onias Oniæ fil. templum in Ægypto ædificat 433.a
Onias Oniæ fil. pontifex quanta mala fecerit Hierosolymis propter Tobiæ filios civitate ejectos 708. e
Oniæ, filii Simonis amicitia, cum Ario Laconum rege 407.c
Menelaus dici voluit 488. a
vide Menelaus.
Onias Simonis Justi fil. pont. 391.a 401. b
Onias alius pont. 407.a
Onias Simonis pontifex a Ptolemæo rege Ægypti impetrat locum condendo magnifico templo 996.a
Oniæ pro Cleopatra regina bellum suscipientis gesta 1064.
Onias, vir justus qui pluviam precibus impetrarat, lapidibus obruitur 470.d
Oniæ regio 480.d
Ophnes sceleſtus filius Elis 164.f.165.a
Ophres Abrahami filius occupat Libyam 24.d
Opobalsamum ubi & quomodo proveniat 473.b
Optimatum administratio Hierosolymis qualis & quandiu 173.d 367.a
Ordeum, frugum omnium vilissimum 154.e
Oribus rex occisus 155.b
Orientis totius nobilitatem præcipuam in Italia servire 807.c
Orodes Artabani fil. Parthorum rex constituitur 620.g
Oseas rex Israelis constituitur, vir impius 323.a
vivus capitur ab Assyriis, & transfertur cum universo regno Israelitarum in Mediam & Persidem 324.g 325.a.
Otho imperator declaratus milites suos contra Vitellii exercitum duxit 893.d 896.d
semet occidit ibid.
Othonis imperii termini ibid.
Otrus Armaniæ dominus 25.a
Oza attingens arcam examinatur 219.g
Ozæ percussio, locus ibid.
Ozias Amasiæ fil. regnum Judæ patre mortuo capit 317. g
natura bonus & gnavus multis devictis gentibus urbem restaurat 319.a
deficiens a pietate lepra percussus moritur 319.f. 320.a

P

PAcorus rex Mediæ 688.a
conjugem & concubinas captas ab Alanis centum talentis redemit 985.c
Pacorus Parthorum rex contra Judæos pergit 730.d
Pacorus Pacori regis pincerna explorat Judæam ibid.
insidiatur Phasaelo 495.c. 730.g 731.a
& Herodi 731.g
rex Syriam occupat 494.d
occiditur 503.d
Patina Claudii Cæs. uxor 694.a
Palæstinæ situs, & ejus gentis odium in Hebræos 66.a
Palæstinos Sampson vexat 161.c
Palæstinorum contra Hebræos expeditio & victoria 166.b
arcam e suis finibus remittunt Hebræis 170.c
Palæstini cum Judæis prœliantes nunc vincunt, nunc vincuntur 165 166. 172. 173.
iterum bellum eis inferunt 187.d
cæduntur 189.d

denuo redintegrant bellum, sed infeliciter 191.g
Cillæorum agrum invadunt 197.g
Sauli ditionem invadunt 199.a
eum cum filiis occidunt 208.e
Palæstinos David superat 219.c
penitus subigit 221.c
Pallas Neronis libertus 696.f
Palmarum fructus præstantia 619.a
Palmira urbs 268.f
Pamphylium mare Macedonibus transitum præbuisse 68.b
Panes propositionis 83.d.93.f
Panium, locus 541.c.746.d
Panii pulchritudo naturalis Agrippæ divitiis accurata 860 g
Pannychis concubina 757.g
Paphlagones populus 13.c
Papinius tribunus 655.c
Pappus Antigoni dux quid contra Herodem gesserit 505.d.739.c
occiditur 740.b
Paradisi descriptio 5.b
Parricidium quam grave sit crimen 593.c
Parthi Antigonum reducunt in regnum, Hyrcanumque cum Phasaelo captivos abducunt 494.e. 496.a
Hierosolyma diripiunt 497.c
profligantur 503.d
Parthorum mutabilitas 619.f
Parthi Armeniam bello amittunt 625.b
Paschæ institutio & celebratio 65.a. 93.a 136.b. 602.a
Pasini castrum 15.a
Patriæ causa nihil non faciendum 206.a
Paulina quomodo a Mundo constuprata 622.f
Paulinus Lupo in administratione Alexandriæ succedit 996.d
templum Oniæ penitus spoliat & inaccessum facit ibid.
Pausanias Cerastæ fil. Philippi Macedonis interfector 383.c
Peccata unde maxime nascantur 184.e
Pecoribus olim omnis barbarorum possessio constabat 60.b
Pecuniam publicam nullam esse Judæis, quam sacram illorum templi 478.f
Pecuniam votivam ubi deposuerint Judæi 644.d
Pedanius legatus 760.e
Pedanii equitis forte factum 952.a
Pelusium urbs 184.e.894.b
Pelusium capitur 480.d.724.c
Pentecostes festivitate Judæos iter non facere 450.b
Pentecoste unde dicta 778.g
Peræa regionis descriptio 833.c
Percussus in rixa quomodo vindicandus 128.a
Persæ populus 14.f
Persarum mos in bibendo 373.d
Persarum lex de uxoribus ibid.e
Persarū contra Græcos expeditio 1034.e.
contra Ægyptios 1068.b
Persæ in Asia regnaverunt 1038.f
Persicarum rerum scriptores probatissimi inter se discordant 1035.a
Pestis quam sæva invaserit Davidis regnum propter recensitum populum 244.f
Petephres liberaliter tractat Josephū 39.f
Petilius Cerealis proconsul Germanos ad sobrietatem coegit 975.e
Petra magna, locus 198.g
Petra, quæ olim Arce, civitas 110.b
Petra, quæ Receme 117.e
Peronius Ægypti præfectus a Herodem juvat famis tempore 536.c
Petronius præses Syriæ constituitur 649.f
gratificatur Judæis cum suo periculo 641.d
Petronii epistola ad Doritas pro Judæis 675.f
Petronii adventus terribilis ex Antiochia in Judæam 790.e
Petronius Judæos adhortatur ad Cæsaris statuas recipiendas 791.c
Phaceias Manaemi filius, patri in regnum & crudelitatem succedit, trucidatur 320.d
Phaceias Romeliæ fil. vir impius, regnum Israelitarum occupat ibid.
Achazem oppugnat 321.d
Phalec quid significet 15.b
Phalegus Heberi filius ibid.
Phanisus Samuelis filius e rure abstractus ad pontificatum 872.f
Phanasus pontifex a seditiosis constituitur 700.b
Phanuel locus cur sic dictus 33.e
Pharaones cur Ægyptiorum reges dicantur, & quando sic appellari desierunt 268.f
Pharaothes Ægypti rex Abrahami conjugem concupiscit 17 a
Pharaothis duritas & malitia in Hebræos 61. 62. 63. 64. 65. per totum
dimissos insequitur 65.f
cum omni exercitu deletur 67.f
Pharæ filii duo 52.b
Phari insulæ descriptio 894.c
Pharisæorum secta 442.d
autoritas 455.b. 463.e
Pharisæorum secta qualis 585.f
Pharisæi 617.c
Pharisæorum existimatio 716. &
& quomodo se gesserint regnante Alexandra ibid.
Pharmathi mensis 64. g
Pharnaces patrem Mithritatem Ponti regem occidit 473.b
Phasaelus Antipatri fil. 723.d
præficitur militibus 725 .e
superat Felicem 729 a
accusatur a Judæis ibid e
circumvenitur a Pacoro 730.g
occidit sese 731. e
Phasaelus civitas 748.c
Phasaelus, turris & oppidum 560.a 606.b 784 b. 779 b. 914.e
Pheroræ Antipatri filio committitur cura commeatus 502.c
donatur ei caput Pappi præcisum 506.a
assequitur tetrarchiam 541.b
Herodis filiam unam respuit uxorem ducere 564.b
alteram ejus ducit ibid.
Pheroras Antipatri fil. Herodem fratrem accusat ipsius filio 565.b
Salomen accusat Herodi 565.f
dissidet ficte cum Antipatro patris filio 585.c
moritur, & uxor ejus accusatur veneficii 587.d
Pheroras Antipatri filius 723.d
quid gesserit 736.f
odit Herodis filios 754.g
accusat Salomen 755.c seipsum prodit & reconciliatur Herodi 757 g
rejicitur ab eodem & moritur 764.f
Pheroræ uxoris insolentia 763.e
Phiala lacus 860.f
Philadelphensium cum Judæis dissidium 682.b
Philippus Ptolemæi Minnæi filius 723 g
Philippus Amyntæ filius cæsus 659.d
Philippus Antiochi Grypi fil. Syriæ parti imperans Antiochum Cyzicenum superat 459 g. 460.a
cum fratre Demetrio pugnans totius Syriæ dominus constituitur 461 f
Philippus Archelai frater, quamobrem a Varo Romam præmissus 781.a
Philippus Herodis filius constituitur tetrarcha 599.f
succurrit fratri Archelao 610.b
portionem regni paterni consequitur 611.e
calumniatur a fratre Antipatro 767.c
Philippo Herodis filio quæ regiones cesserint 781.g
Cæsaream ad Jordanis fontes & Juliadem condidit 789.b
Philippus Herodis frater moritur, & quam honestus fuerit vir 625.f
Philippus Jacimi filius Agrippæ copiarū præfectus 584.f
Philippus Jacimi filius Agrippæ præfectus 1001.f
quomodo in periculis servatus, ejusq; gesta 1003.a.1012.d
filiæ ejus duæ in excidio Gamalæ servatæ 868 b
Philippi Macedonis interitus 383.d
Philippo uni amicorum committit Antiochus Epiphanes regnum & filii tutelam 419.b
regnum affectans afficitur supplicio 421.d
Philistinus, Philistini 14. c
Philo Judæorum legatus a Caligula repulsus 649. e
Philo historicus 1051. b
Philosophiæ tria genera apud Judæos 784.g
Philosophi apud Indos Calani, apud Syros Judæi dicuntur 1047.g
Philosophorum de Deo discordes sententiæ 1071.f
Philostephanus Ptolemæi Lathuri dux 457.g
Philostratus historicus 1045.b
Phineas sacræ pecuniæ custos 966.d
Phinees Zambriam occidit, & exercitui cōtra Madianitas præficitur 116.f.117.c
Phinees domus sacerdotio donatur 254.c
Phinees filius Elis pontificis malus 164.f
Phineeses legatur ad Rubelitas & Gaditas cum reliquā dimidia tribu 143.c.
succedit patri in pontificatum 145 b
Phison fluvius, & quid significet 5.c
Phœbus Agrippæ legatus a Judæis interemptus 816.c
Phœnicibus pecuniæ amor Græcorum commercium fecit 1038.e
Phœnicum antiquissima rerum memorabilium traditio 1035.g
testimonium de Judæis 1039.c. 1042. 1043. per totum.
Phœnicum historiæ 1046.a
Phora quid significet 5.c
Phraates Parthorum rex humaniter tractat Hyrcanum 511.d
a suo filio occisus 619.f
Phraates Phraatis filius parentem occidit & matri miscetur, exul perit 619.f 620.a
Phruræa festi dies 382.d
Phryges populus 13.c
Phutes, Phuti 13.g
Physcon Ptolemæi Epiphanis filius 488. a
Pilatus a Tiberio in Judæam missus 789. c

Cæſaris imagines Hieroſolymæ intulit ibid. quæcum Judæis Cæſaream egerit ibid. Hieroſolymis ſtatuas iterum aufert ibid.f
Judæorum tumultus propter Cæſar. imagines 789.c
tumultus alius ob Corban theſaurum ſacrum ibid.f
Pileus pontificis qualis 86.a
Pinea ligna ex terra aurea 271.a
Piſo legatus Pompeji 473 f
Piſtus nobilis defectionis a Romanis autor 1000.f.1005.c
Pitholaus Hieroſolymorum præfectus 476.c.723.c. transfugit ad Ariſtobulum 477.b
occiditur a Caſſio 479.d
Placidi & Joſephi velitationes circa Ptolemaida 1015 c
Placidus tribunus in exercitu Veſpaſiani 834.b.in Galilæam maximam multitudinem occidit 837.d
a Jotapata repulſus aufugit ibid.
quomodo Itaburium montem occuparit 866.g
geſta contra Gadarenſes 888.d
Platane, vicus Sydoniorum 760.f
Plato veritatem de deo proferre timuit 1071.f.1076.d. Moſen imitatus 1079.b
Plinthines ſitus 894.b
Pliſtorum apud Draeos ſecta 618.b
Polemon, Ponti regulus 678.d
Polemon circumciſionem admittit & Bernicem ducit uxorem 693.e
Politianus tribunus cur a Ceſtio Hieroſolymam miſſus 803.e
ejus oratio & geſta ibid.
Pollio Phariſæus Herodi amicus 510.b. 548 f
Polybius Megalopolitanus hiſtoric. 1065
Polycrates Lacedæmoniorum nobilitatem fœdare tentavit 1051.c
Pompejus qualibus muneribus honoratus, & quæ geſſerit 471.e
ejus virtus 474.g
Pompejus Magnus Hyrcani & Ariſtobuli cauſam cognoſcit 718.d
Hieroſolyma capit 719 e. 720.b
Q. Pompejus Cos. 672 a
Pompeji malitia in oppugnandis Judæis 808.d
Pondera quis invenerit 7.c
Pontificis connubium & puritas 91.e
Pontificis ornatus qualis 84.b
Pontificis ſummi qualis electio 1073.c
Pontifices Hieroſolymis qua fraude creati ſint 872.c
Pontificum & ſacerdotũ diſſidium 696. c
Pontificum iniquitas 698.d. origo, & qui ad eam dignitatem admittantur, quotque fuerint ab Aarone uſque ad finem belli Judæorũ cum Romanis 700.a.701
Pontificum templi Solomonis enumeratio 342.f
Pontificatus quando primum ad plebejos translatus 475.d
Pontificatum ſolere perpetuum eſſe 513.e
Pontificiæ ſtolæ cuſtodia apud qvos fuerit 624.c
Pontificiæ ſtolæ cuſtodia repetitur a Fado 682.d
Pontius Pilatus Judææ præſidet 619.d
Judæos afficit contumeliis 621.b.623.g
accuſatur a Judæis & redit Romam 624.a
Popedius 654.f
Poppæa Neronis uxor 697.e.999.d
Porcius Feſtus Judææ procurator, & quæ ſub eo ſint geſta 696.e. quære Feſtus.
Poſidonii mendacia de Judæis 1065.
Prætoriani milites 668.d
Prætorii in caſtris Rom. deſcriptio 835.e
Prandium qua hora faciant Judæi ſabbato 1020.d
Principes ſinguli dedicato tabernaculo quid donarint 90.d
Priſcus centurio Jonatham Judæum ſagitta transfixit 953.a
Priſcus ſextæ legionis dux a Judæis occiſus 820.
Procymatium unde dictum, & quomodo extructum 538.f
Procymia 747.e
Prodigia excidium Hieroſolymæ præcedentia 960.c
Prophetis & pontificibus ſolis poteſtas data hiſtoriæ condendæ 1036.a
Prophetico ſpiritu ubi multi ſint correpti 192.f
Proſeucha domus precationis 1020.c
Protagoras ab Athenienſibus vix mortem effugit 1079.f
Providentia deimundum & omnia regnat 355.a
Pſeudalexandri geſta 612.c
quomodo deprehenſus ab Auguſto & remex factus 613.d
vide etiam Alexander falſus.
Pſeudopropheta Hieroboami ſeductor 277.b
Ptolemæus Agrippæ & Bernices procurator a Joanne Giſcaleo ſpoliatus 824.f
Ptolemæus Epiph. moritur 407.g
Ptolemæus Evergetes Philopatoris filius quomodo ab Onia irritatus 401.b & iterum reconciliatus ei per Joſeph. 402.c
Ptolemæi Evergetis geſta poſt captam totam Syriam 1064.b
Ptolemæus Galilææ ab Herode præfectus interficitur 503.c
Ptolem. Herodis procurator 564.a
Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro mortuo Ægyptum occupat & Hieroſolyma 388.a traducit Judæos in Ægyptum 388. d ejus pugna cum Demetrio circa Gazam 1048.c irruptio in Hieroſolymam die ſabbati 1050.d. liberalitas & benevolentia erga Judæos 1064.b
Ptolemæus Lathurus Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ filius auxiliatur Samaritis 452. d diſſidens cum matre regno privatur 452.g.456.a. obſidet Ptolemaidem 457. d. Aſochim oppidum capit, Alexandrumque Jamnæum vincit, & quanta ejus ſævitia 456.a
Ptolemæus Mennæus quomodo ſe a ſupplicio apud Pompejum redemerit 471.g.472.a
Ptolemæus Mennæus Damaſcum bello vexat 464.g
Ariſtobuli conjugem & liberos quomodo tractarit 480.a moritur 494.d
Ptolemæus Minnæi filius 716.a
Ptolemæus Philadelphus 1. Judæos in Ægypto ſervientes libros dimittit, & legem Moyſis in linguam Græcam magnis muneribus transferendam curavit 389. uſque 397
Ptolemæus Philometor Ptolemæi Epiphanis 408.a. ſuccurrit ſuo genero Alexandro ſeu Demetrio 436.e
duobus diadematibus coronatur ſimul, vincitque Alexandrum, & moritur 438.c
Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ uxoris liberalitas erga Judæos 1064.a
Ptolemæus Philopator 398.g
moritur 407.g
Ptolemæi Phyſconis immanis crudelitas & injuſtitia 1064.d
pœnitentia ibid.
Ptolemæus Simonis Aſamonæi gener ſocerum occidit, & alia ſcelerata committit 710.f
quomodo oppugnantem Hyrcanum eluſerit, cujus matrem & fratres interfecit 448 e
Ptolemæi dicti Ægypti reges 212.a
Ptol. unde Alexandrini reges dicti 269.a
Ptolemais bis expugnata 418.c.f
Ptolemaidis ſitus deſcriptus 790.f
Ptolemais duo millia Judæorum apud ſe habitantium interfecit 815.d
Ptolemaidenſes a Juda Macchabæo victi 416.f
Puellarum hæreditas 125.a
Pueri ſitientis aſtutia & fallacia contra Romanos 962.b
Puerperarum purgationis tempus 95.a
Purgatio poſt coitum cum uxore 94.d
Purificationis leges 94 a
Puteoli urbs 657.c
Putei bituminis 18.a
Putiphares, vide Petephres.
Pythagoras Samius æmulatus Judæorum ſcripta 1046.f
multas Judæorum leges tranſtulit in ſuam philoſophiam ibid.
Pythagoræ & aliorum ſtoicorum de divina natura ſententia 1071.e
Pythium templum ædificatur 560.b

Q

Quadrigæ ſolis ſublatæ a Joſia 334.g
Quercus Mambre 20.a
Quercus Ogis 19.b
Quinquageſimi anni remiſſio 96.b
Quintiliæ fortitudo 655.a.
Quintilius Varus Syriæ præfectus 620.c
cognoſcit cauſam Antipatri 590. uſque 594. & inde ſeditioſos Judæos expugnat. 609.b
Quirinus ab Auguſto mittitur ad cenſendam Judæam & Syriam 616.b

R

Rabatha civitas 111.f
Rabatha capta diripitur 228.b
Rachabe ſpeculatores Hebræorum tuetur a vi Chananæorum, & ſecuritatem ab hoſtibus impetrat 135. a
incolumitatem promiſſam recipit, & munifice donatur 137 a
Rachelis pulchritudo 29.b
æmulatio erga ſororem 30.f
mariti complexum ſorori vendit, furatur idola patris 31. a
ejus aſtutia 32.d
mors ex partu 34.c
Ragaus Heberi filius 15.c
Raguel, qui & Jetheglæus, ſacerdos, filiam ſuam Moyſi adoptato tradit uxorem 60.a
Moyſi ob victoriam gratulatur, & conſilium dat ei diſtribuendorum officiorum 97.c
Ramatha civitas 165.b
Rapſacis Senacheribi copiarum præfecti inſolentia 328.c
ipſe cum exercitu divinitus deletus 330.d
Raſes Damaſcenorum rex Achacem bello petit 321.d
quem mox Syrorum rex impugnat ib. & occidit 322.d
Rebecca Batuelis filia 15.f petitur in con-

nubium Isaco 24.e
parit geminos 26.d
fallit maritum 27.e
Receme urbs quæ alias Petra 217.e
Recemus rex ibid.
Repudii libellum mittere maritis non uxoribus ex lege permissum 532.d
Rex quis & qualis sit 323.b
Regis potentia 364.c
Regum imperium quamdiu duraverit apud Judæos 367.b
Regum virtutes præcipuæ quæ 251.d
Regibus non licet esse ignavis 206.d
Regibus subditi quæ ferant 173.g
Rhegines populus 13.c
Rhinocolura 733.d
Rhiphates, Rhiphatæi 13.c
Rhoa petra 149.c
Roboamus Solomoni in regnum succedit, insolens in populum 274.f
decem tribus regni amittit 275.f
quot & quas urbes condiderit 278.b
item arma comparavit, fœderibusque suum auxit regnum, & ductis xviij uxoribus liberos gignit, adque impietatem deficit ibid.
dedit urbem Susaco 279.d
pro aureis scutis amissis ærea substituit & moritur ibid.f
Roma sub Vespas. crevit & floruit 975.a
Romanorum in Judæos beneficia 398.c
Romani quibus honoribus & beneficiis Judæos affecerint 485.e.& inde.
Romanorum dissidium inter se 427.b
Romani Germanos captivos, ubigs circumduxere 807.a
Romani in præsidio Massadæ interfecti a Judæis 809.f
Romanorum stratagema in oppugnando templum 820.a
Roman. quot millia a Judæis cæsa 821.f
Romanorum quantus fuerit exercitus contra Judæos 834.e
ipsorum castrorum descriptio 835.c
Romanorum industria in servis domesticis instituendis 835.a
disciplina militaris 999.e
Romani omnia, præter Giscalam, ceperunt 863.a
Romani muro Hierosolymæ potiuntur, ejusq; partem maximam diruunt 923.d
cum Judæis acriter confligunt. ibid. & 625.d.
alterum murum capiunt 925.d
Romanos sancta Judæorum revereri 917.f.
per legem Judæorum multa de suis moribus derogasse 930.d
illacrymasse incendio Hierosolymæ 933. c. ab incendio defendunt 935.c
Hierosolymam capi desperant 936.d
Romani intra xxi. dies aggeres extruunt 942.c. pugnant cum Judæis circa aggeres 943.f Antoniam magna pugna obtinent 846.c. circa custodias pugnam atrocem instaurant 950.d
Romanorum notitia sero ad Græcos pervenit 1038.g
Romus, Romæi 14.b
Rooboth puteus 26.f
Rubelitæ & Gadditæ altare construunt super ripa Jordanis 143.c
Rubelus, alias Ruben nascitur 30.e ejus pietas in fratrem Josephum 38.c se ac fratres proditionis insimulatos excusat 45.b. ejus filii quatuor 52.a
Rubrius Gallus Sarmatas superat 976.b
Rufus magister equitum 779.e
Rufus præfectus [illegible]ulitum, Archelai 607.b
Ruta mirabilis magnitudinis in regia Macheruntis descripta 981.a
Ruthes amor erga socrum suam, & ejus fortuna 163.f.164.a

S

Saba Aethiopum regia, quam valida vocatur postea Meroe 58.b
Sabæus seditiosus persuadet decem tribubus defectionem a David 238.b
Sabas, Sabæi 14.a
Sabathes, Sabatheni ibid. b
Sabactas, Sabacteni ibid.
Sabathes Commentariensium princeps 241.f
Sabba mensis 110.c
Sabbæus orator supplicio addicitur 454.c
Sabaticus annus 486.f
Sabbaticus annis a Tito spectatus 976.c
Sabbatum & ejus vacatio a laboribus servatur 4.f.719.f
Sabbatum magno malo observatum 411.d negligendum aliquando ibid. & 428.d
Sabbion Alexandram Herodi prodit 321
Sabecus exercitus Syrorum præfectus vulneratur & moritur 224.g
Sabinus procurator Syriæ Hierosolymis regiam occupat 603.a
vexat Judæos propter avaritiam suam 779.f
Sabini Syri forma, habitus & fortitudo insignis 945.d
Sabinus Romæ capitolium nocte occupans occiditur 902.e
Sabuchadus eunuchus indicat regi, crucem in Amanis ædibus extructam pro Mardochæi supplicio 379.g
Sacchæus transfuga Josepho prodit insidias Joannis 1017.b
Sacerdotis sacrificaturi habitus 84.b
Sacerdotum castitas & connubium 95.c
Sacerdotum & pontificis cum eorum vestitu & insignibus descriptio 918.e
Sacerdotum immunitas 53.b
Sacerdotum mos Hierosolymis 898.d
Sacerdotum nobilitas apud Judæos 1036.a
nuptiæ ibid.
Sacerdotibus quæ cedant 109.a
Sacrificiorum genera quibus fiant modis 90.91.92 93. 94 per totum
Sacrorum scribæ 54.e
Sadæas Xerxis præfectus 371.e
Sadocus pontifex constituitur 222.g.241.f.250.e
Saddocus novas res molitur 616.c
Sadducæorum secta 442.d. 617.c.784.g
Salampso Herodis filia 617.f
Salmanasar Cuthæos in Judæam transfert 345.e 364.g
Salmanasaris contra Israelitas vict. 359.a
Salome, alias Alexandra, uxor Aristobuli, solvit vinculis fr. mariti defuncti 456.b
Salome quæ Juliæ Augusti conjugi testamento reliquerit 789.a. ejus reditus erant sexaginta talenta 783.b
Salome Antipatri filia 723 d. soror Herodis prodit Josephum maritum suum fratri 517.b. alteri marito Costobaro repudii libellum mittit 532.b. odium exercet in Herodis filios & earum uxores 553.c 594.f. accusatur Herodi 566.b. Alexæ jungitur connubio 583.b
Salome uxor Herodis moritur 1619.a
Salomon promittitur Davidi successor & templi extructor 210.g
nascitur 227.g. instruit eum pater 246.b. constituitur rex 248.a quomodo regnum nactus se de hostibus sit ultus 254.b. regis Ægypti filiam ducit uxorem 255.c. petit a deo & accepit sapientiam ibid.e. controversiam mulierum duarum dijudicat 250.d. toparchas quos habuerit & quantas divitias sapientiamque ac philosophiam 256.f. conjurationes & incantationes composuit 257.f
ejus cum Iromo amicitia & materiæ cædendæ petitio & concessio 258.259. per totum. templum cum vasis quomodo extruxerit & arcam eo transtulerit 259. usque 266. somnium videt & regiam extruit cum domo reginæ 261.g. 266. quibus donis remuneraverit Iromum 1042.d Hierosolyma muris & turribus instaurat & urbes condit 268.c ingentes thesauros ex Aurea terra & aliunde accipit 271.a quali satellitio stipatus incesserit ib.g quanta opulentia Hierosolyma auxerit 272.b deficit a pietate, ac ducit uxores D C C. & concubinas C C C. 272.d
prædicitur ei filium ipsius pœnas pro se daturum ib. multis hostibus a deo excitatis infestatur 275.a moritur Roboamo successore regni relicto 274.e quo tempore ædificavit templum Hierosolymis 1042.b
Salpadis filiarum hæreditatis jus 118.f
Saltis regis gesta 1039.f
Saltus Libani, aula Salomonis 270.c
Samæas propheta Hieroboamo minatur 279.c
Samæas vir justus accusat Herodem, & vaticinatur Judæis mala imminentia 484.d
Samaræi populus 14.d
Samaria qvæ Mareone unde dicta 285.a
Samaria ab Hyrcano expugnata solo æquatur 452.c
Samaria urbs. vide Sebaste 531.b
Samariæ regionis descriptio 833.d
& quid a Judæa discrepet ib.
Samaritæ qui ante Chuthæi 386.a
Samaritarum odium in Judæos 36.b
accusantur apud Darium ib.c
Samaritæ Judæos infestant 401.a
Judæos se esse negant agentes feliciter 410.a
Samarita dissidium cum Judæis propter templum 433.g
Samaritanorum facinus in festo Azymorum 619.a
Samaritanorum seditio 623.f
Samaritanorum & Judæorum dissidium 691.d
Samosata capitur 738.e
Samosatæ civitatis situs 983.g
Sampsigeramus Emesinorum rex 678.d
Sampson quod significet, & quomodo natus 160.c
connubium & gesta ejus 160.d
Samuelis nativitas & prophetia 165.e
consilium de libertate recuperanda 111.
Samuel senio gravatus filiis reip. administrationem concedit 171.d
Samuel propheta Saulum inungit regem 175.d. ostento indicat Hebræis deum iratum propter regem petitum 179.a
Saulum docet Amalecitarum internecionem 183.d
eidem regni amissionem nunciat 185.d. Davidem ungit regem 186.e
moritur 200.b. ab inferis revocatur per ventriloquam 204.e

Sanaballetes Darii præfectus dat filiam suam Nicaſo uxorem Manaſſi fratri laddi pont. 383.b
deficit a Dario, Manaſſi templum & ſacerdotium confert, moriturque 384.c
Sanctum, quæ tabernaculi pars 82.a
Sanctum Sanctorum ibid.
Sanagarus princeps Hebræorum 152.b
Sanguinis eſus interdicitur 11.a.94.b
Sapha, loci nomen 385.d
Saphanus ſcriba 333.g
Saphora oppidum 476.g
Sapientes qui Judæis 703.a
Sappho vicus 781.b
Sara Aranis filia 15.d
Sara Abrahamo marito famulam adducit prolis procreandæ gratia 19.b
nunciatur ei partus ſterili ibid.
expellit Agaræm cum puero 22.a
moritur 24.b
Sarabazanes 365.b. 366.d
Saramalla Syrus Phaſaelo inſidias indicat 731.d
Sarepta oppidum 285.f
Sareptanæ viduæ fiducia 225.g. 226.a
Sardonyches xii. cum veſtitu pont. 90.a
quibus inſcripta ſunt nomina filiorum Jacobi, in Eſſene 85.d quæ virtus eis inſit & quando ceſſarit 90.b
Sarmatæ Iſtrum tranſgreſſi præſidium Romanum & Fontejum Agrippam interficiunt 976.a
proximas regiones totas pervaſtat ibid.
Satum quantum capiat 305.g
Saturninus legatus 760.e 762.b
Saturninus Syriæ præſes 571.c
ejus ſententias in filios Herodis 578.d
Saulus aſinas patres quærens a Samuele rex conſtituitur 175.c. 176.f
quam decora fuerit ſtatura 174. e vincit Ammonitas 178. a Palæſtinos ſuperat, & aram extruit 181.f. quot liberos habuerit 183.b Amalecitas delet, & regi parcens peccat 185.a regno exuitur 186. a numine privatur, & fit dæmoniacus 186.g. 187.a. commovetur contra Davidem 189.e. inſidiatur vitæ ipſius 190. a. 192.a Davidi reconciliatur 200.a conſulit ventriloquam 204.c
fortitudo ejus 205.g. 206.a cadit una cum ſuis filiis in prælio 208.f. ipſius progenies datur ad ſupplicium Gabaonitis 242.a ejus violentia 699.b
Scaurus Hyrcanum in ſocietatem recipit, & obſidione liberat 471.c
cum Areta fœdus init 475.f
in Syriam præſes miſſus 718.a
pecuniis corrumpitur ibid.
Aretam mulctat 721.c
Scenæ, locus 33.e
Scipio Alexandrum Ariſtobuli perçutit ſecuri 479.g
Scopas dux Ptolemæi Epiphanis 399.a
Scopi loci deſcriptio 908.d
Scythæ populus 13.a. a Græcis qui Pontum navigant cogniti 1038.f. Anacharſim a Græcia redeuntem quare interfecerint 1080.a
Scythopolis civitas 141.g
Scythopolis civitas Decapoleos maxima 856.g
Scythopolitarum immanitas 1000.b
Scythopolitæ Judæorum tredecim millia perfidiose interficiunt 814.f
Sythopolitarum clades enarrata 992.c
Sebas fil. Ili, unus fortium Davidis 243.c
Sebaſte conditur 476 f. olim dicta Samaria 452.b. 531.b. expugnata & diruta 711.g
Sebaſteni, equitum ala ſub Cumano 791.a
Sebaſtenorum contumeliæ in mortuum Agrippam 680.a
Sebaſt. portus 768.d
a quo ſic dictus 590.c
Sedecias Joachimi patruus rex conſtituitur 338.b. eruditur ab Hieremia & Ezechiele, ſed fruſtra ibid. c. expugnata urbe capitur cum uxoribus & liberis, crudeliterque tractatur 341.c. moritur 343.a
Sedecias pſeudopropheta cornib. ferreis ſibi aptatis quid Achabo vaticinatus ſit 294.g
Sehon rex negato Hebræis tranſitu, prælio vincitur & occiditur 111.a
Seianus Neronis inſidians occiditur 632.d
Seir quid ſignificet 632.d
Selene, alias Cleopatra, Syriæ regina Tigranem offendit 465.a
Sclennarus Senacheribi filius patris interfector 330.e
Seleſmus Jabeſſi filius Zachariam Heroboami occidit, & regnum occupat, quod trigeſima poſt die amittit interfectus 320. b
Seleucia urbs a quo condita & denominata 649.e
Seleucus Antiochi Grypi filius patri ſuccedens cum patruo Antiocho Cyzicено belligeratur eumque necat 459.g
vincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur 460.a
Seleucus Aſiæ rex opes Judæorum ſacerdotio auxit 1087.a
Seleucus Babylonem mortuo Alexandro occupat 388.a
Seleucus Nicanor quos honores & beneficia Judæis exhibuerit 398.b
Seleucus Soter Antiochi magni fil. 496.f
Semechonitis lacus deſcriptio 863.b
Semeis conviciatur Davidi 230.e. eidem gratulatur victoriam & regnum 236.d occiditur 255.b
Senaar campus 12.c
Senacheribus Aſſyriorum rex Hieroſolyma & Ezechiam eorum regem oppugnat 328. a per totum. re infecta domũ ſe recipit 329.e.a filiis ſcnioribus occiditur 330.d
Senacherib. rex Aſſyr. quomodo fugatus 929.c
Senatus contra Claudium in Capitolio convenit 792.c
Senatus Romani & plebis diſſidium 671.c
Senis cujuſdam magnanimitas. 503.a
Senis cujuſdam ſeveritas 737.b
Senius Gallus Syriæ præſes 190.e
Cn. Sentii Saturnini oratio 664.e
Sephoris urbs Galilææ 607.e. 1016.e 1023.c capta incendio abſumitur 609 b. 781.a
Sephoris cũ tribus aliis civitatibus a Joſepho deficiunt & recuperantur 827.d
Sepphoris civitas Galilææ maxima 823.e
Sepphoritæ a ſeditioſis moleſtantur 1000.e
Sepphoritarum fides erga Romanos bellum movent ſuo malo 1027.d
Sepphoritæ a Joſephi militibus ſpoliantur, prædaque redditur 828.e
Sepphoritæ Ptolemaidem ad Veſpaſianũ pacati veniunt 832.c
Septimus annus 711.c
Septimi anni remiſſio 96.b
Septimi diei obſervatio 719.f
Septuaginta interpretes legem tantum Judæorum in Græcã linguã trãſtuliſſe 2.d
Septuaginta interpretes legis trãsferendæ cauſa ad Ptolemæum Philadelphum mittuntur 403.a. quomodo excepti & tractati, 95.396.397. per totum
Serebæus dux Judæorum Babylonem deducendorum Hieroſolyma. 363.g
Serpentis invidia, & quomodo Evam ſeduxerit 5.d mulctatio 6.c
Serpentes volucres Ægypti 58.c
Serugus Ragai filius 15.c
Sethon qui & Ægyptus denominatus 1052.c
Sethus filius Adami 7.f. ejus filii quales, & quas artes invenerint ibid.
Sextus Cæſar præſes Syriæ 483.d. 725.g
interficitur a Cæcilio Baſſo 488.f
Sextus Cerealis quintæ legionis præpoſitus 956.f
Sica qualis gladius, & Sicarii unde dicti 697.a. eorum impia facinora 698.e
Sicarii Hieroſolymis palam latrocinantur 597.c
eorum fraus ib.
Sicariorum in Maſſada crudelitas 887.f
Sicella loci nomen 202.b
donatur Davidi a Saulo 203.d diripitur & incenditur ab Amalecitis 207.a
Sicima urbs 33.e
Sicima caput Samaritarum 386.c
Sicimæ captæ & ſolo æquatæ 157.a
Sicimitarum exitium ib.
Sicimitis parcit Saulus 184.c
Sicimitæ quid petierint ab Alexandro Magno 386.d
Siclus numus qualis 88.c
Siderális ſcientiæ quis inventor 8.a
Sidonius, & Sidon urbs 14.c
Sidonii materiam præſtant Judæis ad templi ædificium 364.c
Signi dandi autoritas penes quos Romæ 666.c
Sila militib. Agrippæ præficitur 675.d
offendit Agrippam 676.f
occiditur 679.f
Sila Tiberienſium dux 1005. c. 1019.f
Silas Joſepho de inſidiis & perfidia Joannis Giſcaleni ſcribit 826.c
Silo dux Roman. exercitus 500.a. 734.e
corruptus deprehenditur 500. c. 735.d
Silus urbs 140.d
Simeonis nativitas 30.e
vindex ingenium, filii ſex 52.a
Simeoni quæ terræ portio ceſſerit 141.e
Simeonitidis tribus facta poſt Jeſum mortuum 145. c
Simonis Aſamonæi filii geſta 710.d
Simon Boethi filius pontifex conſtituitur 537.c
privatur ſacerdotio 589.c
Simon Camithi annuum pontificatum adminiſtrat 619.c
Simon Canthara conſtituitur pontif. 675.c. privatur eo 676.c
Simon Cyprius, magus 693.d
Simon Eſſæus Herodi ſomnium explicat 614.b
Simon Galilæus defectionis arguitur 784.g. propriæ ſectæ ſophiſta erat ib.
Simon Gamalielis filius ſtruit inſidias Joſepho 1013 d. capitur a Joſep. 1024.a
Simon Gioræ filius Romanos apud Bathoron invadit 819.a
Acrabatenam toparchiam tyrannide opprimit 829.a cum latronibus qui erant Maſſadæ, Idumæam populatur ibid. b
ex Acrabatena toparchia pulſus eſt ab Anano pontifice 894.a. ejus geſta ibidem & 895.896.897. 904.905. per totum 914.g. 920.a. 931.f. 932. g. 98. e. 846.c. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968 969. 970. 971. per totum
Simon Herodis ſervus regnum affectans obtruncatur 607.g. 608.a

Simon Justus pontifex 392.a. 401.b 407.d. ejus filii tres, omnes pontifices 408.c
Simon Matthes Matthæi fil. 410.g strenue juvat fratrem Jonathã 429.a. & f
Simon Matthiæ Joannis filius præficitur exercitui, mittitur auxilio Galilæis & hostes vincit 416.e
Simon quidam Essenus Archelai somniorum interpres. 784.c
Simonis filii Cathlæ oratio ad pontifices 880.b
Simonis Sauli filii & totius familiæ suæ fatum miserabile 814.f
Simonias vicus 1007.c
Sina mons 60.b 95.c
Sinæus mons 288.d
Sinæi populus 14.d
Sis, nomen clivi, & quid significet 298.c
Sisa Davidis sit Scriba 222.g
Sisines Syriæ ac Phœnices præfect. 358.c conatur templi ædificium inhibere 359.c
Sobacchis Chetthræus strenue pugnans contra gigantes victoriam reportat 242.d
Socratis mors & mortis causæ 1079.c
Sodomitarum felicitas, reges & prælia cum Assyriis 17.c
excidium ipsorum 20.c
Sodomiticæ terræ descriptio 892.f
Sogana Arabum vicus 1019.c
Sogane & Seleucia rebellant 863.b
earum situs ibid.
Sohemus Ituræus Herodis mandata uxori ejus aperit 527.g
interficitur 529.g
Sohemus rex Emesæ contra Antiochum 984.a
Solomona mater nobilis septem puerorum 1095.f
ejus animosa oratio ad Jacobum filium natu minimum 1096.c
Solomonæ matris Macchabæorum laudes 1097. 1098. & seqq. ejus immania supplicia & insignis tolerantia 1099. 1100
Solyma quæ Hierosolyma 18.d 218.d
Somnia cur deus immittat 43.g
Sophaces unde dicti 24.c
Sophira regio 269.f
Sophistæ concitant tumultum 772.a
Sosius provinciam cum exercitu ab Antonio accipit 504.d Antigonum supplicem factum irridet & vinctum custodit 507.d
Hierosolymis discedit 508.a
quomodo se gesserit in expugnandis Hierosolymis 740.d
Spadones abominandos 129.b
Spasini castrum 684.b. 685.a
Speluncæ Galilææ quomodo expugnatæ ab Herode 502.d
Speluncæ latronum quales fuerint 736.g
Stola pontificia quando fuerit deprompta & a quibus custodita 544.c
Stratonis turris, postea Cæsaria 535.a 695.g. 696.a ædificatur 538.c
Stratopedum munimentum incensum 812.d
Subditi quomodo contineantur in officio 537.g
Supplicandi mos apud Syros 292.b
Susa scribis præficitur 241.f
Susacus Ægyptiorum rex Hierosolyma spoliat 222.c
contra Roboamum ducit exercitum 279.b Hierosolymam in deditionem accipit, templumque spoliat ac thesauros Solomonis aufert 279.d
& quomodo imbelles notaverit ibid.
Syllæus ambitio Salomones connubio frustratur 566.c
latronibus Trachonitis auxiliatur, & creditam pecuniam Herodi reddere non vult 570.f. 571.d
defert Cæsari Herodem 571.g. 572.a
accusatur apud eundem per Nicolaum, & damnatur capitis 576.b. 577.b
iterum accusatur 586.g. 587.a
Syllæus procurator Obodæ 755.c
Syene puteus 26.g
Syria subditur Davidis imperio 222.b
Judæos apud se habitantes occidit 992.d
Syrus Mesopotamiæ rex vincitur 224.e
Syri populus 15.a
Judæorum civitates vastant 813.g
Syrorum cædes 817.g
Syrorum cum Græcis dissidium & reconciliatio 649.g. 650.a
Syrorum cum Judæis dissidium 696.a
Syrorum vici & civitates enumeratæ quæ a Judæis vastabantur 813.g
Syrorum avaritia & crudelitas 940.a
Syfares dux Jabini exercitus quomodo occisus 153.b

T

Tabernaculi vasorum descrip. 82. 83
Tabernaculi institutio & extructio 98.e ejus interpretatio 86.f
illustratio 88.c
Tabernaculo dedicato quæ dona principes singuli contulerint 90.d
Tabernaculi perfectionis modus 96.g
Tabernaculorum festivitas 92.d
Talentum quot minas contineat 83.e
Tanis Ægypti urbs 17.d
Tarichearum situs 857.f
Tarichearum incolæ quingenti & sex millia ceciderunt 862.b
Teglaphalassar Assyriorum rex quomodo Israelitas tractarit 320.e
auxiliatur Achazæ contra Syros 322.d
Tempestatis horrendæ descriptio 881.a
Templum in Garizin extructum 383.f. 386.f
Templum Chuthæorum Garizin quando desolatum 450.d
Templi structuræ apparatus 259.a
exordium & tota cum vasis descriptio 259.c. 260. 261. 262. per totum templo absoluto infertur arca 263.c
Templum Solomonis spoliatum & concrematum quando 342.a
Templum Hieros. instauratur 364.f 365.d. spoliatur & prophanatur ab Antiocho 409.c
restituitur & repurgatur a Juda Macchabæo 415.d
Templi Hierosolymitani descriptio 915.f. 916. 917. 918. per totum
Templi incensi fatalis dies 957.d
causa & principium ibid.
tempus a prima constructione per Solomonem usque ad excidium 958.g
Templi Hierosolymis constructio & sacrorum ratio exposita 1066.
januarum descriptio 1067.c
Tephthæi Garsensis facinus 935.b
Terebinthi circa Chebron miraculosa antiquitas 895.c
Terentius Rufus rector militiæ a Tito relictus 972.b
Terminos terræ non movendos 123.c
Terra vera qualis 4.d
Tera motus ingens in Judæa 520.e
Terræ Oniæ 724.c
Testes qui sint, qui minus 122.e
Testis falsi pœna ibid.
Thadamora urbs 268.f
Thæno Amathenorum rex cum Davide amicitiam init 222.d
Thamanus occiditur 284.g
Thamara Davidis filia, Absaloni germana 218.f
stupratur a fratre Amnone 228.g
Thamna & Thamnitæ 160.c
Thamna oppidum 145.b
toparchia 890.d
Tharbis Æthiopum regis filia Moysi nubit 59.b
Tharrus Nachori fil. Abrahami pater 15.c. migrat Carrhas, ibidem moritur ibid.
Tharsices Æthiopum rex 330.a
Tharsus, Tharsenses 13.c
Tharsus Ciliciæ urbs ib.
Thaumastus Caji servus 633.d oblatæ Agrippæ aquæ quam gratiam acceperit ibid.
Theatri Rom. descriptio 679.b
Thebethus mensis 370.a
Thecoa vicus 1031.b. 894.g
Thella vicus 832.g
Themosis regis gesta 1040.c
Theodectes poeta cur glaucomate infestatus 397.d
Theodorus Zenonis filius impedimenta Jannæi diripit 459.b
Theodori contra Alexandrum Hyrcani gesta 714.b
Theodosius orator supplicio addict. 434.c
Theodotus Græcus non obiter Judæorum mentionem facit 1051.a
Theophilus Anani fit pontifex 617.c
submovetur pontificatu 675.b
Theophilus Græcus Judæorum mentionem facit 1051.a
Theophrastus Judæorum & Tyriorum meminit 1046.g
Theopompus Athenienſium nobilitatem fœdare tentavit 1051.c
Theopompus cur mente motus 397.c
Thermusa Phraatis ancilla, & uxor mala 619.f
Thermutis, regis filia Moysen educat 56.d. adoptat eum 57.b
Theudas præligiator seducit Judæorum vulgus 689.f
Theudio Antipatri avunculus 766.c
Theudio Doridis frater 588.c
Thiras, & Thires populus 13.b
Thobelus & ejus inventa 7.d
Thobelus, Thobeli populus 13.b
Thobiæ filii Antiocho Epiphani autores urbis Hierosolymorum expugnandorum 708.c
Tholomæus latronum princeps plectitur 682.c
Thraces populus 13.b
Thraces asperrimos Rom. subditos 806.c
Thraces propter vicinitatem Græcis cogniti 1038.g
Thucydides multis tanquam fallax accusatur 1035.b
Thuri, mensis 263.b
Thygrammes, Thygrammei 13.c
Tiberias urbs 1023.c
a quo condita & nominata 619.d
Tiberiadis seditio & sectæ tres 1000.c
Tiberias iterum rebellavit, Josepho, & iterum recuperatur 827.c
Tiberienses Vespasiano se dedunt 859.d
Tiberiensis lacus Asphaltiti natura contrarius 891.b
Tiberiensium defectio quomodo prohibita 101.c
Tiberiensibus spoliatis præda redditur 828.d

Tiberius Alexander Judææ præficitur, ac Judæ Galilæi filios crucifigit 690.b
Tiberius Alexander à Claudio procurator missus 793.f
præcipuus exercitus rector apud Titum 907.a.956.e
Tib. Claudius, vide Claudius
Tiberius Drusi filius, Tiberii Neronis nepos occiditur 636.b
Tiberius Nero Cæsar constitnitur 619.b. Isiacos & Idem supplicio afficit 623.b
petit amicitiam Artabani 625.c
quantus fuerit cunctator 631.c
morbo correptus designat successorem 634.e
mathematicorum studiosissimus 635.d
moritur ibid.
Tiberii imperium quanto tempore steterit 790.b
Tigranes Armeniorum rex quid gesserit 464.g
Tigris fluvius 5.c
Timagenes Græcus rerum Judaicarum scriptor 1065.e
Timæus rex Ægypti 1039.e
Timidius defert Popedium Cajo 654.f
Timotheus Ammanita pugnat contra Judam Macchabæum sæpeque vincitur 416.c
Tirithaba vicus 613.f
Tiridates Armeniæ rex 688.a
Tiro, veteranus miles Herodem honeste monens occiditur 761.e
Titus Frigius quintæ decimæ legionis præpositus 956.f
Titus imperator semper miseratus Judæos 706.c
cum exercitu Alexandriam pervenit 834.e
ob famam patris vulnerati perturbatur, & perturbatione iterum liberatur 845.a
Titus Vespasiani filius Japham expugnat 848.a
Jotapatam capit 949.g
item Gischalam 870.f
Taricheas excindit 861.d
Gamalam ingreditur, Joannem Levi persequitur 870.b
proficiscitur ab Alexandria Cæsaream 903.d ejus expeditio contra Hierosolyma & exploratio urbis 904.b
urbem acriter oppugnat 907.908. & seqq. 910.911. 922.923
fortitudo ejus & prudentia cum misericordia 924.925. 931.f. & seqq.
muros urbis oppugnat & expugnat 925.f.926
captivis manus amputat 933.934.a
pugnat fortiter 936.a
periclitatur ibid.
ejus gesta & virtutes 936,937. per totum. 944. usque 954.955.f. usque 960. 962. usque 977.988 989.
Titus Syriæ præses reconciliatur Archelao 570.d
Toparchiæ Judææ ordine enumeratæ 833.g
Tormentorum bellicorum vis & mirabilis descriptio 845.b
Trabs ex solido auro in templo Hierosolymitano 478.c
Trachonitæ bis deficientes ab Herode rediguntur sub imperium 558.e
Trachonitis regio 15.a
Trachonitidis latrocinia & quomodo ab Herode sublata 539.d
Trajanus decimæ legionis rector contra Japham civitatem a Vespasiano missus 848.a. Tiberiadem missus ut civium animos experiretur 857.e
ad Titum Taricheas missus 859.c
cunctis trans Jordanem devictis se Vespasiano jungit 890.f
Trebellius Maximus 666.b
Troglodytarum feminæ gregum curam gerunt 59.f
Trojanarum rerum notatio 1034.c
Tryphonis scurræ dictum in Hyrcanum 405.g
Trypho tonsor garrulitatis pœnas luit 579.f. 761.d
Tymius Cyprius 618.a
Tyrannidis natura 665.b
Tyrannus, Herodis stipator falso accusatur 574.759.d
Tyrannus & Priscus præfecti castrorum, cum plurimis equitum magistris a Floro pecunia corrupti 819.f
Tyridates rex Armeniæ ferme in acie ab Alanis captus effugit 985.c
Tyriorum in navali peritia, & pugna contra Assyrios 325.e
Tyrii Judæos apud se habitantes partim vinctos custodiæ tradunt, partim trucidant 815.d
Tyriorum publicæ literæ & historiæ 1042.b
Tyronis libertus in loquendo quanto ipsi malo fuerit 579.e
Tyrus, ædificium Hyrcani filii Josephi 407.e
Tyrus quando condita 259.e

V

VAlerianus Decadarchus Tiberiadem missus a Vespasiano ut populum conciliaret 857.c
Valerius Asiaticus 660.a.671.e
ejus generosum dictum 664.b
Valerius Gratus Judææ præficitur 619.e
Vardanes Artabani filius Parthorum rex bellum Izatæ indicit occiditurque 687.g.688.a
Varus Syriæ præses 768.g.776.f.777.d
quid gesserit in Judæa 780.f
Varus Agrippæ junioris regiæ præfectus ejusque malitia 1002.a
Vari procuratoris Agrippæ perfidia & crudelitas in legatos Batanæorũ 815.g
Vaste regina uxor Artaxerxis 373.d
incidit in regis indignationem & repudiatur 374.a
Velum tabernaculi & templi 81.g.82.a
Veneficiorum pœna 118.b
Venditius dux Rom. quomodo se gesserit in bello contra Antigonum 500.a 734.e
Ventriloquorum vaticinia qualia 204.c
Veranius trib. plebis 670.b
Veritatis potentia omnium summa 262.c
Vespasiani & Titi erga Judæos animi quales 398.c
Vespasianus cum Agrippa in Judæam venit 1030.a
Vespasiani imperatoris laudes, & expeditio in Syriam 830.b
Sephoritis auxiliatur 834.b
gesta ejus in Judæa passim habentur 837.838 usque 845.850.851.852.853.854. 855.856.857.858 & 860. 861 usque 870. & 885. usque 902
Vespera, quæ dici para 4.c
Victimæ salutares 90.e
Victimæ sint integræ 96.a
Vicus in Galilæa minimus, supra quindecim millia colonorum habet 833.b
Vindex cum optimatibus Galliæ a Nerone deficit 899.b
Vini potentia 360.g
Vitæ humanæ terminus 8.a. 15.a
Vitellius Syriæ præses Judæis impetrat rursus stolæ pontificiæ custodiam 544. d.624.f. beneficus est in Judæos 624.c
exuitur provincia 649.f.
Vitellii pugna circa capitolium 893.d. 902.d. mors ibid.
Vitellii victoria apud Bebriacum contra Othonem 896.d
Vitellius cum exercitu ex Germania Romam proficiscitur ib. e
Vitellius Cæcinnam cum magna manu Antonio primo obviam mittit 901.f.
exercitus totus deletus 902.b
Vitri apud Memnonis sepulchrum natura miraculosa 791.a
Volumnius, Syriæ præses 571.a
ejus sententia in Herodis filios 578.e 761.a
Vologesus Parthorum rex 688.a
Tito auream coronam mittit ob devictos Judæos 976.f
Vonones Parthorum regnum consequitur 620.c
amittit ibid.
Una dies, pro, prima dies 4.c
Ur, Chaldæorum urbs 25.d
Uriæ virtus, & quomodo a Davide periculis fuerit objectus ut occideretur 225.c
Urbem quis primus condiderit, & instituerit 7.b
Uses Damasci conditor 15.a
Uxores plures permittere Judæorum leges 583.d
Uxores quando, & quales ducendæ 125.a

X

XAloth vicus 832.g
Xanthicus mensis 9. 2.64.g. 93.a
Xerxes Darii filius paterni regni hæres in Judæos beneficus, quicquid petierunt Esdras & Neemias gentis suæ nomine concedit 367.f. 368.369. 370. 371. 372. per totum. ei mortuo succedit filius Artaxerxes 372.a

Z

ZAbadis Magistratus 298.a
Zabelus dynastia 437.f
Zabulonis nativitas 31.b. filii 32.b
Zabulon civitas Galilææ a Cestio direpta & incensa 817.e
Zabulonitarum sors 141.g
Zacharias Hieroboami filius patri in regnum succedit 318.f
sexto regni mense occiditur 320.b
Zacharias Joadi pont. filius in ipso templo lapidibus obruitur 314.e.884.c
Zacharias propheta 365.f
Zacharias supremus Israelitarum dux Amiam Achazæ filium superatum trucidat 321.f
Zamares Elanum regem cum universa familia tollit, & se regem constituit, quo regno septem diebus potius seipsum exurit 284.e
Zambrias alienigenæ se miscens & Moysi obloquens occiditur a Phinee 116.f
Zaræus Aethiopum rex Asano bellum inferens vincitur 283.b
Zaraza Amanis uxor mali consilii marito autor 378.b
Zebis dux captus 155.b
Zelotæ cum Idumæis plebem mactant 883.d
Zelotæ insidiis uxorem Simonis Gioræ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c.
Zelotarum dominatio causa excidii Hierosolymitani 904.b
Zelotarum scelerata facta repetita 986.e

Zelotæ insidiis uxorem Simonis Giorræ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt. ibidem c
Zelotarum dominatio, causa excidii Hierosolymitani 904.f
Zelotarum scelerata repetita 986. e. eorum immania supplicia ibidem.
Zenon Cotyla Philadelphensium tyrannus 448.g.711.d
Zenodorus Trachonitarum præfectus, latrociniorum fautor, ditione privatur 539.d
moritur 540.g.746.b
Zipheni Davidem Saulo prodere conantur 198.e
Zona pontificis qualis 84.f
Zoor ruſculum 20.f.
Zopyrion Græcus non obiter Judæorum mentionem facit 1051.a
Zorobabel soluta quæstione Darium voti commonefacit 361.e
reducit Hierosolyma dimissos a Dario Judæos eisque patrocinatur 363.e
princeps Judæorum captivorum 378. d.363.f

FINIS.